Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA • LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA • LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA •

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA ·

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

1984 10-12

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

OCT 2 4 1985

10 СОФИЯ, ЮЛИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 10 ЮЛИ 1984 година XXXI

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Декларация за основните насоки на по-нататъшното развитие и задълбочаване на икономическото и научно-техническото сътрудничество между страните — членки на СИВ . . . 3

Декларация на страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, „Опазването на мира и международното икономическо сътрудничество" 11

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

И. Мичев, К. Димов, С. Ангелов — Ускорено внедряване на научно-техническите постижения 20

Творчески инициативи

* — Повишаване активността на първичния колектив 42

Е. Груйчев — Взаимните проверки 43

40 ГОДИНИ

А. Цветков — Ролята на Отечествения фронт 45

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

Б. Наков — Политическо ръководство на общинския народен съвет 51

П. Янакиева — Работниците — ядро на кадровия потенциал . . 56

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Христов — Ръководните кадри в трудовия колектив . . . 59

Д. Петков — Възловият въпрос — изпълнението на решенията . 66

И. Георгиев — За да постигнем желаната цел 72

Digitized by Google

Активната позиция на комуниста

Б. Асиова — Лесно ли е да си партиен секретар? 75

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Д. Димчев — В пълно съзвучие 78

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Николов — Напрегнати делници 80
Х. Челебонов — Цял куп спасители 85

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — С ръцете на милионите 86

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „За право дело“ 92

КРИТИКА И КНИГОПИС

С. Ивков — Извор на комунистическо вдъхновение 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов. К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01. Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2629. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 10. VII. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ДЕКЛАРАЦИЯ

за основните насоки на по-нататъшното развитие и задълбочаване на икономическото и научно-техническото сътрудничество между страните — членки на СИВ

Ръководителите на комунистическите и работническите партии и ръководителите на правителствата на страните, взели участие в икономическото съвещание на страните — членки на СИВ, на високо равнище, обсъдиха най-важните въпроси в съвременния етап и перспективите на икономическото развитие и взаимното сътрудничество между братските страни и стигнаха до единодушно становище относно необходимостта и актуалността на по-нататъшното разширяване на мащабите и повишаване на ефективността на това сътрудничество.

Участниците в съвещанието отбелязаха, че през 70-те години, след XXIII (специална) сесия на Съвета за икономическа взаимопомощ, свикана на високо равнище през 1969 година, страните от социалистическата общност благодарение на всеотдайния труд на народите под ръководството на комунистическите и работническите партии значително укрепиха икономическия и научно-техническия си потенциал, осъществиха крупни социални програми, осигуриха стабилно нарастване на народното благосъстояние, по-нататъшно развитие на науката, образованието, културата, здравеопазването, социалното осигуряване. Задълбочено и многостранно стана взаимодействието между братските партии и държави. Това допринесе за постигане на значителни успехи в изграждането на социализма и комунизма.

Опитът и практиката на страните — членки на СИВ, демонстрират убедително присъщите на социализма коренни предимства пред капитализма като социално и национално равноправие, планомерно развитие на икономиката, идейна сплотеност на обществото, сигурност в бъдещето, постоянна грижа за човека и всестранно развитие на личността. На тази основа се обогатява социалистическият начин на живот, развива се политическата система на социализма, усъвършенствува се социалистическата демокрация, гарантираща на практика най-широки права и свободи за човека.

Икономическият и социалният прогрес на страните — членки на СИВ, рязко контрастира с кризисното положение в капиталистическите страни. Отново се потвърждава неспособността на капитализма да се избави от дълбоките икономически кризи и острите социално-политически сътресения.

Нарасналата икономическа мощ на страните — членки на СИВ, стана материална основа на провежданата от тях политика на мир,

Digitized by Google

разведряване на международното напрежение и взаимноизгодно сътрудничество с другите държави. Порасна значително международният авторитет на социализма — определящ фактор на обществения прогрес на човечеството, засили се неговото влияние върху хода на световното развитие.

Напълно се потвърдиха правилността и навременността на колективно разработения курс към задълбочаване на сътрудничеството и развиване на социалистическата икономическа интеграция, които станаха важен фактор за всестранния прогрес на всяка една от братските страни и за сближаване на равнищата на икономическото им развитие.

В отношенията помежду им се утвърдиха, осъществяват се и ще се провеждат последователно в живота принципите на социалистическия интернационализъм, зачитането на държавния суверенитет, независимостта и националните интереси, ненамесата във вътрешните работи на страните, пълното равноправие, взаимната изгода и другарската взаимопомощ, които са залегнали в Устава на СИВ и в Комплексната програма за по-нататъшното задълбочаване и усъвършенствуване на сътрудничеството и развитието на социалистическата икономическа интеграция. Значителен принос в задълбочаването на всестранното взаимодействие между братските държави, в укрепването на тяхното единство и сплотеност има всяка една от страните — членки на СИВ, и особено Съветският съюз.

Участниците в съвещанието отбелязаха актуалността на Комплексната програма за по-нататъшното задълбочаване и усъвършенствуване на сътрудничеството и развитието на социалистическата икономическа интеграция, на дългосрочните многостранни и двустранни програми за сътрудничество, чиито постановки се въплътяват в практически дела.

Планомерното развитие на народното стопанство и на взаимното сътрудничество между страните — членки на СИВ, даде възможност да се намали значително в много области въздействието върху тяхната икономика на разразилата се в капиталистическия свят икономическа криза, да се противодействува на агресивния курс на империалистическите кръгове, на опитите на САЩ и някои от техните съюзници да провеждат политика на икономически натиск и дискриминация.

Същевременно участниците в съвещанието отбелязаха, че все още има значителни резерви за разширяване на взаимното сътрудничество, за задълбочаване на специализацията и кооперирането на производството, за увеличаване на взаимната търговия в интерес на по-ефективното използване на производствения и научно-техническия потенциал на братските страни, за повишаване на благосъстоянието на техните народи.

Ръководителите на братските партии и на правителствата съсредоточиха вниманието си върху решаването на задачите, произтичащи от изменилите се през последните години вътрешни и външни условия.

Те се договориха да възложат на плановите и на стопанските органи в своите страни при разработването на народностопанските планове за следващите години на текущата петилетка и при съгласуването на годишните протоколи за стокообмена да търсят възможности за разширяване на търговията със страните — членки на СИВ, върху взаимноизгодна основа и свръх обемите на действуващите дългосрочни спогодби.

Участниците в съвещанието изразиха увереност, че страните — членки на СИВ, разполагат с всичко необходимо, за да се издигне взаимното сътрудничество на нова степен. Те са единодушни, че най-важните задачи на страните — членки на СИВ, в областта на икономиката и взаимното сътрудничество на сегашния етап са следните:

Digitized by Google

ускорено преминаване на икономиката към интензивно развитие, повишаване на нейната ефективност чрез усъвършенстване на структурата на общественото производство, рационално и икономично използване на съществуващите материални и трудови ресурси, по-добро използване на основните фондове и на научно-техническия потенциал;

осигуряване нарастването на общественото производство като основа за укрепване на материално-техническата база на социалистическото общество, за повишаване благосъстоянието на народа;

повишаване на техническото равнище, надеждността, трайността и качеството на продукцията, разширено и ускорено обновяване на нейния асортимент;

развитие на износния потенциал, преди всичко в обработващите отрасли на промишлеността;

по-рационално разпределение на производителните сили;

ускоряване на процеса на постепенното изравняване на равнищата на икономическото развитие на страните — членки на СИВ, и на първо място равнищата на икономическото развитие на СРВ, Република Куба и МНР с равнищата на европейските страни — членки на СИВ.

Съвещанието реши да се направи нова крачка за задълбочаване на съгласуването от страните — членки на СИВ, на икономическата политика в областите, свързани с взаимното сътрудничество, а от заинтересованите страни — и в други области на социално-икономическото развитие, доколкото тези страни сметнат това за необходимо. Под такова съгласуване страните — членки на СИВ, разбират разработване върху колективна основа на пътищата за решаване на крупни икономически проблеми, представляващи взаимен интерес и имащи важно значение за определяне от всяка от братските страни на насоките на икономическото развитие и сътрудничеството в по-далечна перспектива, съвместно определяне на пътищата за пряко взаимодействие в сферата на науката, техниката, материалното производство и капиталното строителство.

Цялата тази дейност трябва да съдействува за мобилизиране на възможностите на страните и засилване на взаимното им сътрудничество с оглед на динамичното и хармоничното развитие на икономиките на отделните страни и на цялата общност на страните — членки на СИВ, върху основата на всестранната интензификация на производството и внедряването на световните постижения на научно-техническия прогрес, да съдействува за осигуряване с необходимите ресурси, по-специално с горива, енергия, суровини, продоволствие и промишлени стоки за народно потребление, със съвременни машини и съоръжения, за активното участие на страните — членки на СИВ, в международното социалистическо и световно разделение на труда за ускоряване на процесите за изравняване на равнищата на тяхното икономическо развитие.

Възприема се като полезно да се засили колективната работа на комунистическите и работническите партии и правителствата на страните — членки на СИВ, за развиване на сътрудничеството и социалистическата икономическа интеграция, за обмяна на опит в стопанското строителство. Смята се за целесъобразно да се провеждат редовно срещи на равнището на висшето партийно и държавно ръководство за съгласуване на принципните насоки на стратегията за икономическото развитие на страните — членки на СИВ, в по-далечна перспектива, за задълбочаване на международното социалистическо разделение на труда.

Участниците в съвещанието се ръководят от това, че координацията на народностопанските планове ще бъде съсредоточена върху решаването на приоритетните задачи и ще представлява главно сред-

Digitized by Google

ство за съгласуване на икономическата политика в областите, свързани с взаимното сътрудничество, като заинтересованите страни ще я осъществяват и в други области, за формиране на трайни стопански и научно-технически връзки между страните — членки на СИВ, а така също ще бъде основа за разработване на техните национални планове, що се отнася до разделите, свързани с взаимното сътрудничество.

При координацията на народностопанските планове, плановите и външнотърговските органи с участието на органите от отраслово управление, а при необходимост и на стопанските организации, трябва да съгласуват преди всичко основните направления на специализацията на страните в международното социалистическо разделение на труда, мерките за увеличаване на взаимните доставки на най-важните стоки, основните пропорции и структурата на взаимния стокообмен, обектите на производственото сътрудничество.

Ще се вземат мерки координацията на плановете да завършва преди началото на новия планов период, а резултатите от нея да се закрепват със съответни спогодби и да се отразяват в националните планове.

Като важно направление за усъвършенствуване на икономическия механизъм на сътрудничеството, за повишаване на неговата ефективност участниците в съвещанието смятат широкото развитие на производственото кооперирание и установяването на преки връзки между обединения, предприятия и организации. За тези цели страните — членки на СИВ, ще осъществяват мерки за предоставяне на необходимите им пълномощия и за създаване на съответни условия за сътрудничество. Ще се създават също така благоприятни условия за учредяване на съвместни фирми, предприятия и други международни стопански организации на стопанска сметка.

Смятайки за особено актуално всестранното ускоряване на научно-техническия прогрес, участниците в съвещанието се договориха за съвместно разработване, върху основата на националните програми, на комплексна програма за научно-техническия прогрес за 15—20 години като база за разработване на съгласувана, а в някои области и единна научно-техническа политика, с цел най-скорошно разрешаване със съвместни усилия на най-важните въпроси в областта на науката и техниката и внедряване на постигнатите резултати в производството в заинтересованите страни върху взаимноизгодна основа.

Смята се за необходимо да се засили сътрудничеството в областта на стандартизацията и унификацията, да се разшири взаимната размяна на информация за научно-техническите постижения.

Съгласувано е становището сътрудничеството в машиностроенето да носи комплексен характер и да е насочено главно към осигуряване на ключовите отрасли на производството с машини и съоръжения с високо качество и на световно техническо равнище. Предвижда се в страните да се произвежда както готова продукция, така и детайли и възли, а също изделия с общомашиностроително приложение, цялостно да се осигурява взаимно доставяната техника с резервни части. При това специално внимание ще се отдели за развитието на електрониката, микропроцесорната техника и роботиката.

Участниците в съвещанието смятат, че чрез мобилизирането на собствените ресурси и засилването на взаимното сътрудничество може да се осигури решаването от всички страни — членки на СИВ, на суровинния и топлинно-енергийния проблем. За тази цел страните — членки на СИВ, ще осъществяват комплекс от мероприятия, насочени преди всичко към икономично и рационално използване на енергоносителите и суровините, към намаляване на енергоемкостта и материалоемкостта в производството върху основата на внедряване на прогре-

Digitized by Google

сивни технологически процеси, на съвременни машини и съоръжения, на изменението на структурата за производство и потребление на суровините и енергоносителите. Същевременно те ще вземат съответни мерки за развиване на сътрудничеството в областта на производството и за взаимни доставки на горива, енергия и суровини.

За да се създадат икономически условия, осигуряващи осъществяването и по-нататъшното доставяне от Съветския съюз на редица видове суровини и енергоносители за задоволяване на вносните потребности в обеми, определяни въз основа на координацията на плановете и на дългосрочните споразумения, заинтересованите страни — членки на СИВ, в рамките на съгласуваната икономическа политика ще развиват постепенно и последователно собствена структура на производството и износа и ще осъществяват необходимите за това мероприятия в областта на капиталните вложения, реконструкцията и рационализацията в своята промишленост, за да доставят необходимата за Съветския съюз продукция, по-специално хранителни и промишлени стоки за народно потребление, някои видове строителни материали, машини и съоръжения с високо качество и на световно техническо равнище.

По тези въпроси ще се подготвят взаимно приемливи решения с оглед на обективните икономически условия в СССР и в другите страни — членки на СИВ, както и на структурата на производството и взаимния стокообмен между тези страни. Това ще осигури взаимноизгодна компенсация за направените разходи и ще открие възможности за по-нататъшното задълбочаване на трайната дългосрочна специализация на производството в рамките на социалистическата общност.

Смята се за целесъобразно да се осъществяват промени в структурата на енергопроизводството и да се разширява сътрудничеството в приоритетното развитие на атомната енергетика, за по-пълното използване на всички видове енергоносители, включително и на нови нетрадиционни източници на енергия. Страните — членки на СИВ, ще разработят съвместно програми за изграждане на атомни електроцентрали и атомни топлоцентрали до 2000-та година.

Страните — членки на СИВ, ще насочат усилията си и взаимното сътрудничество към усъвършенствуване на структурата на металургичното производство, към повишаване на качеството и разширяване на асортимента на произвежданата продукция, намаляване на металоемкостта на изделията, увеличаване на производството на висококачествена стомана и на други висококачествени материали за обработващата промишленост.

Постигна се договореност още през близките години, върху основата на взаимното сътрудничество, специализацията и кооперирането, да се увеличат значително производството и доставките на химически произведения, да се осигури по-пълно използване на суровинните ресурси на химическата промишленост.

Участниците в съвещанието смятат за първостепенна задача всестранното развитие на отраслите на аграрно-промишления комплекс и сътрудничеството в тази сфера. Страните — членки на СИВ, ще насочат усилията към увеличаване на производството на храни чрез внедряване на прогресивни технологии, развитие и усъвършенствуване на материално-техническата база на селското стопанство и на хранителната промишленост, както и към увеличаване на взаимните доставки на хранителни стоки, за да се подобри снабдяването и структурата на потребление за населението.

Те ще осъществяват съответни мерки, включително участие на заинтересованите страни в капиталовложенията и в осигуряването за страните-износителки на други икономически условия за стимулиране върху двустранна и многостранна основа.

Digitized by Google

За по-доброто снабдяване на населението с висококачествени стоки за широко потребление страните — членки на СИВ, ще проведат съвместни мероприятия за укрепване на суровинната база за тяхното производство, ще осъществят техническо превъоръжаване и модернизация на съответните промишлени отрасли, ще увеличат значително производството на тези стоки за трайно ползване, ще увеличат обмена с висококачествени потребителни стоки.

Страните — членки на СИВ, ще осъществят съгласувани мерки за комплексно развитие на взаимните транспортни връзки, предвиждащи по-специално по-тясна координация на плановете за развитие на транспорта и съгласуване на капиталовложенията за развитие на транспортната инфраструктура на страните, представляващи взаимен интерес, повишаване на пропускателната способност на граничните железопътни гари, усъвършенстване на системата за планиране и на условията за превоз на външнотърговски стоки с всички видове транспорт, като се обърне специално внимание на необходимостта да се подобрят условията за морските превози в Социалистическа република Виетнам и Република Куба.

Въз основа на разширяването и задълбочаването на сътрудничеството и на икономическата интеграция взаимният стокообмен ще се увеличава и занапред.

Страните — членки на СИВ, смятат за свой интернационален дълг да продължат да оказват помощ върху сегашната справедлива основа на Социалистическа република Виетнам, Република Куба и Монголската народна република за ускоряване развитието и повишаване ефективността на тяхното народно стопанство с оглед на поставените в тези страни задачи на социалистическата индустриализация, да съдействуват за тяхното широко участие в международното социалистическо разделение на труда.

Страните — членки на СИВ, смятат за необходимо в съвременните условия механизмът на сътрудничеството в рамките на СИВ да се направи по-действен, отговарящ на задачите за усъвършенстване на международното социалистическо разделение на труда и повишаване на неговата ефективност, за своевременно решаване на назрелите проблеми и засилване на заинтересоваността на страните — членки на СИВ, от приоритетното развитие на взаимното сътрудничество. Запазва актуалността си задачата за органическо съчетаване на сътрудничеството в областта на плановата дейност с активното използване на парично-стоковите отношения.

Ще се усъвършенстват и занапред досегашната система на ценообразуване във взаимната търговия и валутно-финансовите инструменти на сътрудничеството, ще укрепва колективната валута — преводната рубла.

За развитието и усъвършенстването на механизма на сътрудничеството трябва да допринасят също така разработваните в Съвета за икономическа взаимопомощ предложения за сближаване на структурите на стопанските механизми на страните — членки на СИВ, в областите, които имат изключително важно значение за развитието на взаимните икономически отношения.

Ръководителите на комунистическите и работническите партии и ръководителите на правителствата на страните — членки на СИВ, смятат за необходимо и занапред да развиват последователно икономическото сътрудничество с другите социалистически страни, които не са членки на СИВ, като вземат под внимание важната роля, която това сътрудничество има за икономическото развитие на всяка една от страните и за укрепването на позициите на социализма в света.

Digitized by Google

Страните — членки на СИВ, и занапред ще провеждат принципна линия за развитие на търговско-икономическите и научно-техническите връзки с всички страни в света върху основата на взаимната изгода, равноправието, ненамесата във вътрешните работи и зачитането на поетите международни задължения.

Те ще разширяват и занапред сътрудничеството с развиващите се страни, имайки предвид, че то ще съдействува за подема на националните икономики и за укрепването на икономическата независимост на посочените страни, за развиването на взаимноизгодни икономически връзки с тях.

Те са готови и по-нататък да развиват взаимноизгодните търговско-икономически и научно-технически връзки с развитите капиталистически страни, с всички държави в света.

Потвърдено е убеждението, че развитието на такива връзки ще съдействува за укрепване на взаимното разбирателство между народите и за намаляване на международното напрежение.

Участниците в съвещанието смятат за необходимо да се издигне ролята на Съвета за икономическа взаимопомощ за организиране на сътрудничеството между страните — членки на СИВ, и да се усъвършенствува дейността на неговите органи, както и дейността на международните икономически организации, създадени от тези страни.

Участниците в съвещанието изразяват твърда увереност, че последователното реализиране на приетите решения ще даде нов важен тласък за по-нататъшното настъпателно развитие на техните икономики и за взаимното сътрудничество, за увеличаването на престижа и притегателната сила на социализма в света, за още по-тясното и всестранно укрепване на единството между страните — членки на СИВ, обединени от общите коренни класови интереси и идеологията на марксизма-ленинизма.

ЗА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ТОДОР ЖИВКОВ

генерален секретар на ЦК на Българската комунистическа партия
председател на Държавния съвет на Народна република България

ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕПУБЛИКА ВИЕТНАМ

ЛЕ ЗУАН

генерален секретар на ЦК на Виетнамската комунистическа партия

ЗА ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА

ЕРИХ ХОНЕКЕР

генерален секретар на ЦК на Германската единна социалистическа партия
председател на Държавния съвет на Германската демократична република

ЗА РЕПУБЛИКА КУБА

КАРЛОС РАФАЕЛ РОДРИГЕС

член на Политбюро на ЦК на Кубинската комунистическа партия
заместник-председател на Държавния съвет и на Министерския съвет на Република Куба

ЗА МОНГОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА

ЮМЖАГИЙН ЦЕДЕНБАЛ

генерален секретар на ЦК на Монголската народнореволюционна партия
председател на Президиума на Великия народен хурал на МНР

Digitized by Google

ЗА ПОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА

ВОЙЧЕХ ЯРУЗЕЛСКИ

първи секретар на ЦК на Полската обединена работническа партия
председател на Министерския съвет на Полската народна република

ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕПУБЛИКА РУМЪНИЯ

НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ

генерален секретар на Румънската комунистическа партия
президент на Социалистическа република Румъния

ЗА СЪЮЗА НА СЪВЕТСКИТЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕПУБЛИКИ

КОНСТАНТИН ЧЕРНЕНКО

генерален секретар на ЦК на Комунистическата партия на Съветския съюз
председател на Президиума на Върховния съвет на СССР

ЗА УНГАРСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА

ЯНОШ КАДАР

първи секретар на ЦК на Унгарската социалистическа работническа партия

ЗА ЧЕХОСЛОВАШКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕПУБЛИКА

ГУСТАВ ХУСАК

генерален секретар на ЦК на Чехословашката комунистическа партия
президент на ЧССР

Москва, 14 юни 1984 година

Digitized by Google

ДЕКЛАРАЦИЯ

на страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, „Опазването на мира и международното икономическо сътрудничество"

Висшите представители на Народна република България, Социалистическа република Виетнам, Германската демократична република, Република Куба, Монголската народна република, Полската народна република, Социалистическа република Румъния, Съюза на съветските социалистически републики, Унгарската народна република и Чехословашката социалистическа република, събрали се в Москва за икономическото съвещание на страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, смятат за свой дълг да привлекат вниманието на народите в света и на правителствата към необходимостта от осъществяване на незабавни мерки за осигуряване на нормално развитие на международните политически и икономически отношения в името на укрепването на мира на планетата и на прогреса на човечеството.

В Политическата декларация на държавите — участнички във Варшавския договор, приета на 5 януари 1983 г. в Прага, и в Съвместната декларация на ръководните партийни и държавни дейци на НРБ, ГДР, ПНР, СРР, СССР, УНР и ЧССР в Москва от 28 юни 1983 г. е изложена конструктивна и реалистична програма за решаване на най-актуалните световни проблеми. В съответствие с тези документи участниците в икономическото съвещание на високо равнище на страните — членки на СИВ, потвърждават решимостта си да действуват за осигуряване на мира и за разведряване на международните отношения в икономическата сфера.

Ръководителите на комунистическите и работническите партии и държавните и правителствените ръководители на страните — членки на СИВ, вземат под внимание, че политическата и икономическата обстановка в света, както никога досега, засяга интересите на всички страни и народи и изразяват дълбокото си безпокойство от нарасналата опасност за мира. Сериозно се увеличи международното напрежение поради следвания от агресивните кръгове на империализма, преди всичко на американския империализъм, курс към конфронтация, поради техните опити да постигнат военно превъзходство, да водят политика на сила, намеса във вътрешните работи, потъпкване на националната независимост и суверенитета на държавите, закрепване и преразпределение на „сферите на влияние". Раздухват се старите огнища на напрежение, провокират се нови конфликти и кризисни ситуации в различни части на земното кълбо.

Digitized by Google

Засилваната от тези кръгове надпревара във въоръжаването е една от главните причини за задълбочаване на политическата и икономическата неустойчивост в света, тя увеличава опасността от ядрена война, застрашава самото съществуване на човечеството, става все по-тежко бреме за народите в света, като отклонява гигантски материални и финансови ресурси и забавя икономическия и социалния прогрес.

И без това напрегнатото положение се изостри още повече поради започналото разполагане в някои страни от НАТО на американски ядрени ракети със среден обсег, с което започна нова, особено опасна фаза на надпреварата в ядреното въоръжаване на европейския континент. Това принуди Съветския съюз да вземе редица контрамерки. Преговорите за ядрените оръжия в Европа и за стратегическите оръжия бяха прекратени.

Управляващите кръгове на САЩ се мъчат да използват и международните икономически връзки за собствените си политически цели. В нарушение на общоприетите норми за междудържавни отношения те отхвърлят постигнати споразумения, организират търговска, кредитна и технологическа блокада, прибягват до различни методи на натиск, ембарго и „санкции" дори в търговията с храни спрямо страните, които отхвърлят техните домогвания и диктат. Те правят опити да натрапят същата линия на съюзниците си, а така също и на други държави.

Подобни действия са насочени не само срещу социалистическите държави. Под различни предлози, проповядвайки антикомунизъм, те преследват целта да решат вътрешните си проблеми за сметка на други, да отслабят конкурентите, да ги изтласкат от световните пазари, да установят контрол над цели райони в света, да подкопаят позициите на страните и дори на отделни фирми, поддържащи делови връзки със социалистическите страни. Това вреди на международните икономически отношения като цяло.

Залагането на сила, ескалацията на надпреварата във въоръжаването, подчиняването на икономическите отношения на агресивната политика пречат да се решат коренните проблеми на световното икономическо развитие и затрудняват излизането от икономическата криза в капиталистическия свят, която се утежнява от енергийната, суровинната, продоволствената и валутната криза. Засилват се дезорганизацията и ограниченията в международната търговия и неустойчивостта на световните стокови пазари, расте вълната на протекционизма, нарушават се международните валутно-финансови отношения и поради налагането на изкуствено повишени лихвени проценти.

Всичко това изостря икономическите трудности и води до по-нататъшно влошаване на положението на трудовите маси в капиталистическите страни. Продължава неудържимото покачване на цените, безработицата достигна безпрецедентни мащаби, расте несигурността на хората в утрешния ден. Настъплението срещу разведряването се превърна в настъпление срещу правата и социалното положение на работническата класа, на селяните, на най-широки обществени слоеве.

Особено тежко е положението на по-голямата част от развиващите се страни. Използвайки всички средства на политическия и икономическия натиск, империалистическите държави прехвърлят тежестите на икономическата криза върху народите на тези страни, продължават да засилват неоколониалната експлоатация, стремят се към създаване на условия, съдействуващи за проникване в тяхната икономика на чуждестранния капитал, на първо място на транснационалните корпорации. Икономическото развитие на освободилите се страни значително се утежнява, а често пъти и напълно се парализира под влиянието на такива фактори като влошаване на условията на обмена на световните

Digitized by Google

пазари, предизвикано по-специално от значителното спадане на реалните цени на суровините, огромните външни дългове, утежнените условия за отпускане на кредити и съкращаването на средствата, отделяни от развитите капиталистически държави за развиващите се страни. Като последица се увеличава разликата в равнищата на тяхното икономическо развитие в сравнение с развитите капиталистически държави и се увеличават мизерията и гладът на стотици милиони хора.

В създалата се обстановка намаляват възможностите и за решаване на такива изключително важни общочовешки проблеми като осигуряването на прехрана за увеличаващото се население на планетата, рационалното използване на запасите от горива и суровини, използването на нови енергийни източници, на Космоса и Световния океан, опазването на околната среда.

На опасния курс към увеличаване на международното напрежение се противопоставят социалистическите страни, комунистическото и работническото движение, други революционни и демократични сили и нарастващото мощно антивоенно движение, които изразяват решимостта си да сложат край на агресивната политика, да премахнат опасността от ядрена война, да защитят независимостта и свободата на народите, да сътрудничат в условията на мир и на равноправни начала. Блокирането на взаимноизгодното сътрудничество и на преустройството на международните икономически отношения върху справедлива и демократична основа предизвиква също растящата съпротива на прогресивната общественост в света, на Движението на необвързаните страни, на други държави, на мислещи реалистично политически дейци и представители на деловите кръгове в капиталистическите държави, в това число и в самите САЩ. Израз на тази тенденция е фактът, че въпреки натиска много от капиталистическите страни продължават да развиват икономическите връзки със социалистическите държави.

Що се отнася до страните — членки на СИВ, те решително осъждат и отхвърлят курса към подриване на мирните основи на междудържавните отношения, обявяват се против всякакви форми на експлоатация, против всякакви опити за намеса във вътрешните работи на други страни, против използването на икономическите връзки като средство за политически натиск и смятат, че това е най-грубо нарушение на общоприетите норми на международното право, на принципите в Устава на ООН и Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа.

Този курс спрямо страните от социалистическата общност, както показва историческият опит, е абсолютно безперспективен. Опирайки се на своя растящ икономически и научно-технически потенциал, на предимствата на социалистическото планово стопанисване, укрепвайки своето единство и взаимодействие, те притежават всичко необходимо, за да се противопоставят на всякакъв натиск и дискриминационни мерки, на всякакъв опит да се попречи на тяхното развитие и на участието им в международното икономическо сътрудничество.

Социализмът може да решава успешно най-сложните национални и международни проблеми. В резултат на всеотдайния труд на своите народи и благодарение на тясното си взаимодействие социалистическите страни, преодолявайки трудностите, постигнаха забележителни успехи в икономиката, културата, образованието и здравеопазването, в утвърждаването на равноправие и дружба между нациите, в създаването на благоприятни условия за разцвета на личността. Тези успехи са доказателство за жизнената сила на социалистическия строй, за неговото превъзходство над капитализма.

Примерът на страните — членки на СИВ, техните постижения в социалистическото и комунистическото строителство, укрепването на

Digitized by Google

отношенията на дружба и сътрудничество помежду им оказват голямо позитивно влияние върху световното развитие. Реализирайки последователно на практика принципите на междудържавните отношения от нов тип във взаимното си сътрудничество, а така също в отношенията с другите страни, социалистическите държави имат действен принос в преустройството на международните икономически отношения върху справедлива и демократична основа.

Участниците в съвещанието подчертаха, че по-нататъшното развитие и усъвършенстване на сътрудничеството, задълбочаването на специализацията и кооперирането между страните — членки на СИВ, ще помогне да решат със съвместни усилия актуалните проблеми на икономическото си развитие, включително осигуряване на нуждите от енергия, суровини и храни, ускоряване на разработването и внедряването на прогресивна техника и технология, по-рационалното използване на материалните и трудовите ресурси, на производствения и научно-техническия потенциал. Това ще допринесе за икономическия и социалния прогрес на всяка страна, за повишаване на материалното и духовното равнище на живота на техните народи, за укрепване на мощта, единството и сплотеността на социалистическите държави.

Същевременно за страните — членки на СИВ, никак не е безразлично каква политическа и икономическа ситуация се създава в света. Те са дълбоко заинтересовани от нейното нормализиране. И не само защото това влияе върху изпълнението на стопанските им планове, върху нормалното развитие на икономическите и научно-техническите им връзки с другите държави. Социализмът, утвърдил се като най-прогресивната световна система, по самата си природа гледа с най-голяма отговорност на бъдещето на човечеството, защото висшата негова цел е грижата за човека, за добруването на човека.

Ръководителите на комунистическите и работническите партии и държавните и правителствените ръководители на страните — членки на СИВ, смятат, че трябва да се върви не към конфронтация между държавите с различни социални системи, не към издигане на нови и нови прегради в отношенията помежду им, а да се търсят конструктивни пътища за развитието на мирни, стабилни международни политически и икономически отношения, като се вземат под внимание съществуващите в света реалности и интересите на всички страни. Те са твърдо убедени, че нито един световен проблем, в това число и историческият спор между социализма и капитализма, не може да бъде решен чрез война. Страните — членки на СИВ, винаги са били също така последователни противници на икономическата затвореност, настойчиво се обявяваха и се обявяват за широко взаимноизгодно сътрудничество с другите държави, за нормализиране на международните икономически връзки, за премахване на всякакви барнери по пътя на тяхното развитие.

Опитът от изминалото десетилетие показа убедително колко необходимо и полезно е разведряването за всички народи в света. То допринесе за подобряване на международните отношения, за развитието на взаимноизгодни икономически връзки между страните. В условията на намаляване на военната заплаха се създаде възможност да се увеличи икономическата помощ за освободилите се страни. Развиващите се държави и социалистическите страни започнаха и продължават борбата за преустройство на международните икономически отношения на справедлива и демократична основа.

Участниците в съвещанието смятат, че е важно да се укрепи и умножи всичко положително, постигнато в международните отношения през 70-те години, да се укрепва взаимното доверие и развитието

Digitized by Google

на равноправното сътрудничество между държавите независимо от техния обществен строй. Това изисква конструктивни усилия от всички държави както в политическата, така и в икономическата сфера.

Сега няма по-важна задача от запазването на мира на земята и предотвратяването на ядрена катастрофа. Първостепенно значение имат прекратяването на надпреварата във въоръжаването, преминаването към съкращаване на оръжията, поддържането на военностратегическо равновесие на все по-ниски равнища. Това е най-важното условие за подобряване на световната икономическа обстановка.

Участниците в съвещанието са уверени, че при строго спазване на принципа за равенство и еднаква сигурност надпреварата във въоръжаването може да бъде спряна и държавите могат да започнат да осъществяват реални мерки за ядрено разоръжаване. За това са нужни политическа воля, честен, равноправен и конструктивен диалог, който да вземе под внимание интересите на сигурността на всички страни. На тази основа Европа ще може да бъде напълно освободена от ядрените оръжия както със среден обсег, така и от тактическите.

Основно изискване за мира и сигурността в Европа в сегашните условия е да се прекрати натрупването на нови ядрени средства на континента. Във връзка с това държавите, представени на съвещанието, настояват да се прекрати разполагането на американски ядрени ракети със среден обсег в Западна Европа и заявяват, че ако бъдат взети такива мерки, които да водят към изтегляне на вече разположените ракети, същевременно ще бъдат осъществени стъпки за отменяне на контрамерките. Това ще създаде основа за подновяване на преговорите, за да се постигнат съответни споразумения за освобождаването на Европа от ядрено оръжие както със среден обсег, така и от тактическото.

Изключително актуално значение имат и предложенията на социалистическите държави незабавно да се постигне съгласие за пълна и обща забрана на опитите с ядрено оръжие; за забрана на милитаризирането на космическото пространство и за употреба на сила в Космоса и от Космоса към Земята; за забрана и ликвидиране на химическото оръжие в световен мащаб и като стъпка към това — за неговото ликвидиране на европейския континент.

Държавите, представени на съвещанието, привличат вниманието към изключително важното предложение да се сключи договор за взаимна неупотреба на военна сила и за поддържане на мирни отношения между държавите — участнички във Варшавския договор, и държавите — членки на НАТО. Те решително настояват онези ядрени държави, които още не са сторили това, да се откажат да употребят първи ядрено оръжие.

Във връзка с разрешаването на световните икономически проблеми сега от особено значение е да се започнат в най-скоро време практически преговори между страните от Варшавския договор и страните от НАТО за съкращаване на военните разходи върху основата на подробното и конкретно предложение по този въпрос, което направиха неотдавна съюзните социалистически страни в обръщението към държавите — членки на Северноатлантическия съюз. Разбира се, споразумението за съкращаване на военните разходи трябва да обхваща всички държави, които притежават голям военен потенциал. Средствата, които биха се освободили от съкращаването на военните разходи, могат да бъдат използвани за икономическото и социалното развитие, включително и за подпомагане на развиващите се страни.

Тези и другите предложения на държавите от социалистическата общност по въпросите на разведряването и разоръжаването са добре

Digitized by Google

известни. Страните — членки на СИВ, са готови да участвуват активно в тяхното практическо осъществяване, както и в реализирането на конструктивните инициативи, които предлагат други държави.

Голямо значение за намаляване на опасността от война и за отслабване на военното противопоставяне може да има успешното завършване на Стокхолмската конференция по мерките за укрепване на доверието и сигурността и по разоръжаването в Европа.

В сферата на международните икономически отношения животът изисква взаимноизгодно и равноправно сътрудничество между всички страни. Без него не може да се създаде здрава материална база за укрепване и задълбочаване на разведряването.

Верни на принципите на мирното съвместно съществуване, ръководителите на комунистическите и работническите партии и държавните и правителствените ръководители на страните — членки на СИВ, се обръщат към всички народи, към държавните и правителствените ръководители с призив да предприемат активни действия за развиване на международното икономическо сътрудничество.

Направените от социалистическите страни в Съвета за икономическа взаимопомощ, в Организацията на обединените нации и на други международни форуми предложения по същите въпроси остават в сила. Развивайки тези предложения, участниците в съвещанието апелират да се осъществи програма за действия за нормализиране на международните икономически отношения, за гарантиране на икономическата сигурност и за установяване на доверие в тази изключително важна сфера на междудържавните връзки.

Необходимо е преди всичко да се реализират практически всички препоръки и споразумения, насочени към развитие на взаимноизгодно ползотворно икономическо сътрудничество, които бяха разработени с колективните усилия на държавите и намериха отражение в Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа, в Заключителния документ, приет на срещата на държавите — участнички в това съвещание в Мадрид, както и в Хартата за икономическите права и задължения на държавите, в декларацията и програмата за действия за установяване на нов международен икономически ред и в други решения на ООН.

От практиката на международното общуване трябва да се изключат всякакви методи на икономическа агресия, като прилагане или заплашване с прилагане на ембарго, бойкот, търговска, кредитна и технологическа блокада.

В икономическите отношения между всички държави трябва твърдо да се спазват принципите на зачитане на националната независимост и суверенитет, ненамеса във вътрешните работи, неупотреба на сила или заплаха със сила, пълно равноправие, зачитане на националните интереси и на правото на всеки народ да се разпорежда със собствената си съдба, на взаимна изгода, недискриминация и на най-облагодетелствуваната нация.

Страните — членки на СИВ, са последователни привърженици на ефикасни решения и действия, които да изключат всякаква експлоатация в международните икономически отношения, да осигурят безпрепятствено международно научно-техническо сътрудничество, да премахнат дискриминацията, изкуствените пречки и неравноправния обмен в търговските отношения, да установят справедливо, икономически обосновано съотношение на цените на суровините, храните и промишлените изделия и с тази цел да се засили контролът върху дейността на транснационалните монополи. Те се обявяват за регулиране на валутно-финансовите отношения, против политиката на ви-

Digitized by Google

соки лихвени проценти, за нормални условия при отпускането и изплащането на кредити, за да не се използват тези условия — особено що се отнася до дълговете на развиващите се страни — като средство за политически натиск и намеса във вътрешните работи.

Участниците в съвещанието още веднъж потвърждават твърдото намерение на своите страни да развиват плодотворни търговско-икономически и научно-технически връзки с всички социалистически, развиващи се и развити капиталистически страни, които проявяват готовност за това. Те смятат за целесъобразно тези връзки да се разширяват най-вече върху основата на дългосрочни програми и спогодби, да се прилагат различни взаимноизгодни форми на сътрудничество, в това число и съдействие в техническото снабдяване и строежа на обекти, промишлено кооперираме, съвместно разработване на научно-технически проблеми и др.

Страните — членки на СИВ, се обявяват за по-активно използване на потенциалните възможности за развитие на деловото сътрудничество с капиталистическите държави, както и с техни предприятия и фирми. Важно значение в това отношение има разширяването на икономическите и научно-техническите връзки между европейските държави в духа на Заключителния акт, приет в Хелзинки, и на договореностите, постигнати на Мадридската среща. Взаимноизгодното сътрудничество помежду им би могло да съдействува за разширяване на търговията, за осигуряване на енергия и суровини, за ускоряване на техническия прогрес, за развитие на международния транспорт, за защита на околната среда и за увеличаване на заетостта в страните с висока безработица.

Страните — членки на СИВ, се обявяват за установяване на взаимноизгодни отношения между Съвета за икономическа взаимопомощ и икономическите организации на развитите капиталистически и развиващите се държави. Във връзка с това те потвърждават готовността си да сключат съответна спогодба между СИВ и ЕИО с оглед да се съдействува за по-нататъшното развитие на търговско-икономическите връзки между страните — членки на тези организации.

Ръководителите на комунистическите и работническите партии и държавните и правителствените ръководители на страните — членки на СИВ, смятат, че е крайно необходимо да се активизира работата за преустройство на международните икономически отношения върху справедлива и демократична основа и да се установи нов международен икономически ред.

Отбелязвайки със задоволство порасналото значение на Движението на необвързаните страни като мощен фактор в борбата срещу империализма, колониализма и неоколониализма, срещу силите на войната и агресията, и усилията, предприети в тази насока след Шестата конференция на необвързаните страни на високо равнище в Хавана, участниците в съвещанието изразяват солидарността си с решенията и посланието на Седмата конференция на ръководителите на държавите и на правителствата на необвързаните страни в Делхи, насочени към решаване на основните проблеми на нашето време: борбата за укрепване на мира в целия свят, мирното съвместно съществуване, разоръжаването, националната независимост, осигуряването на икономическо и социално развитие на всяка страна.

Страните — членки на СИВ, подкрепят прогресивните искания на развиващите се държави в борбата за икономическа деколонизация, за осигуряване на пълен суверенитет над техните природни и други ресурси и на тяхната икономическа дейност, за широко и равноправно участие в решаването на международните икономически проблеми,

Digitized by Google

за прекратяване изтичането на капитал и на квалифицирани кадри, за строго прилагане на общата система за преференции, като имат предвид, че е необходимо да се противодействува на влошаването на икономическото положение на развиващите се страни и да се съдействува за техния прогрес.

Ликвидирането на слабото развитие, постепенното намаляване на разликата в равнищата на икономическото развитие, осигуряването на условия за хармонично разширяване на международните връзки в областта на икономиката, науката и техниката са едни от основните фактори за икономически стабилитет и за нормализирането на международния политически климат.

Международните икономически отношения трябва да се преустроят така, че всички страни в света да могат да развиват всестранно икономическия си потенциал, да вървят напред по пътя на развитието в условията на мир, справедливост и взаимно сътрудничество.

Страните — членки на СИВ, и занапред ще оказват според възможностите си икономическо и техническо съдействие на държавите, извоювали свобода и независимост, в усилията им да развиват националната си икономика.

Като се има предвид, че отговорността за вековната изостаналост на развиващите се страни лежи върху бившите метрополии и е неотделима от политиката, следвана и сега от империалистическите държави, както и от дейността на международните монополи, страните — членки на СИВ, приемат като абсолютно справедливи исканията на страните от Азия, Африка и Латинска Америка виновниците за преживяваните от тях трудности значително да разширят предоставянето на ресурси като компенсации за нанесените щети в резултат на колониалния грабеж и неоколониалната експлоатация, да облекчат бремето на дълговете на развиващите се държави и да улеснят достъпа им до международните източници на кредити при изгодни условия.

Участниците в съвещанието потвърждават, че е необходимо да се повиши ролята на Организацията на обединените нации и на организациите в нейната система като важен форум за обединяване на усилията на държавите, за да се укрепват мирът и международната сигурност и да се съдействува за решаването на жизнено важните световни проблеми. За тази цел страните — членки на СИВ, са готови и занапред да участвуват активно в тяхната работа. Те се обявяват за започване в най-скоро време в рамките на ООН на глобалните преговори по най-важните международни икономически проблеми в съответствие с решенията на тази организация, с участието на всички държави и при отчитане на техните законни интереси.

При реализирането на изложените в тази декларация предложения страните — членки на СИВ, ще сътрудничат с всички, които са заинтересовани да се укрепва световният мир и сигурността и да се нормализират международните икономически отношения. Те очакват от другите държави да проявяват добра воля, взаимно разбиране и стремеж към съвместни действия и в тази насока са готови да разгледат всякакви конструктивни предложения.

Участниците в съвещанието са убедени, че сега повече от всякога е необходимо всички парламенти и правителства, широката световна общественост, всички здравомислещи хора да обединят усилията си за запазване и укрепване на мира, за обуздаване надпреварата във въоръжаването, за разоръжаване особено ядрено, за нормализиране на международните икономически отношения в интерес на всички страни и народи.

Digitized by Google

ЗА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ТОДОР ЖИВКОВ

генерален секретар на ЦК на Българската комунистическа партия
председател на Държавния съвет на Народна република България

ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕПУБЛИКА ВИЕТНАМ

ЛЕ ЗУАН

генерален секретар на ЦК на Виетнамската комунистическа партия

ЗА ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА

ЕРИХ ХОНЕКЕР

генерален секретар на ЦК на Германската единна социалистическа партия
председател на Държавния съвет на Германската демократична република

ЗА РЕПУБЛИКА КУБА

КАРЛОС РАФАЕЛ РОДРИГЕС

член на Политбюро на ЦК на Кубинската комунистическа партия
заместник-председател на Държавния съвет и на Министерския съвет
на Република Куба

ЗА МОНГОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА

ЮМЖАГИЙН ЦЕДЕНБАЛ

генерален секретар на ЦК на Монголската народнореволюционна партия
председател на Президиума на Великия народен хурал на МНР

ЗА ПОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА

ВОЙЧЕХ ЯРУЗЕЛСКИ

първи секретар на ЦК на Полската обединена работническа партия
председател на Министерския съвет на Полската народна република

ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕПУБЛИКА РУМЪНИЯ

НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ

генерален секретар на Румънската комунистическа партия
президент на Социалистическа република Румъния

ЗА СЪЮЗА НА СЪВЕТСКИТЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕПУБЛИКИ

КОНСТАНТИН ЧЕРНЕНКО

генерален секретар на ЦК на Комунистическата партия на Съветския съюз
председател на Президиума на Върховния съвет на СССР

ЗА УНГАРСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА

ЯНОШ КАДАР

първи секретар на ЦК на Унгарската социалистическа работническа партия

ЗА ЧЕХОСЛОВАШКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕПУБЛИКА

ГУСТАВ ХУСАК

генерален секретар на ЦК на Чехословашката комунистическа партия
президент на ЧССР

Москва, 14 юни 1984 година

Digitized by Google

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

УСКОРЕНО ВНЕДРЯВАНЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ...

Нашата партия на своя Дванадесети конгрес определи интензификацията като стратегия на сегашното и бъдещото развитие на страната. Интензивното развитие да обхване не само материалното производство, а и всички звена на извънпроизводствената сфера, на целия обществен живот.

„... Става дума за интензификация — заяви др. Тодор Живков в Отчетния доклад на Централния комитет на БКП пред Дванадесетия конгрес, — която се опира върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес. Затова както през осмата петилетка, така и през годините до 1990 трябва да отделяме изключително внимание на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, на максимално използване на резултатите от развитието на науката и техниката.“

В интензификацията на общественото производство се отразява непрекъснатата грижа на партията за непрестанно издигане икономическата мощ на страната, за по-нататъшно усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения, за повишаване благосъстоянието на нашия народ. Това е и фундаментът за успешното решаване на ключовия проблем за качеството.

Сега, в навечерието на юбилейната равносметка на огромните ни успехи в социалистическото изграждане на родината, интензификацията е един от главните критерии за оценка на ефективността на всяка една дейност.

Анализът на придобития опит сочи, че под ръководството на партийните комитети и организации усилията на всички субекти на социално управление у нас се концентрират и съсредоточават в главното направление на стратегията — ускореното внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес. С инициативи и дела трудовите колективи се стремят в основата на тяхната производствена дейност да поставят комплексната механизация. Все по-голям дял да заема комплексната автоматизация. Неизчерпаем резерв за умножаване на благата да бъде задълбоченото изучаване, анализиране и творческо прилагане на целия наш и чуждестранен опит и особено опитът на Съветския съюз. Чрез усъвършенствуване на социалистическата

Digitized by Google

организация на труда да се постигне най-пълно използване на трите елемента на производствения процес — живия труд, предметите на труда и средствата на труда — с оглед решително намаляване на разходите на производството на единица продукция и достигане равнището на най-напредналите в съответната област страни.

Опитът също показва, че до висотата на тези изисквания се издигат партийните комитети и организации, които при специфичните условия на своята дейност вярно разкриват конкретните пътища за претворяване на научно-техническата политика, за внедряване в собствената практика най-новото, най-прогресивното в съответната област не само у нас, но и в света, които вярно преценяват, че интензификацията на общественото производство не може да бъде дело единствено на научно-техническата интелигенция. Че то трябва да стане съдба на целите трудови колективи и затова е политически проблем, който партийните органи и организации ще решат при условие, че създават необходимите социални, идеологически, политически условия. А това ще рече да построяват така своята дейност, да вземат решения, да разработват мероприятия, да поставят поръчения, с които да се създадат необходимите благоприятни условия за широта и полет на творческата мисъл, атмосфера за стимулиране дейността на всеки инженер, конструктор, технолог като творец на научно-техническата революция. Всеки да поеме своя дял в механизацията и автоматизацията на производството, неговата електрификация, химизация, внедряването на научната организация на труда, усъвършенствуване организацията на управлението, внедряване на гъвкави автоматизирани системи на управление и т. н. Такъв е пътят за осъществяване на непосредствената конгресна задача: „... още през осмата петилетка в решаващите производства, които имат решаващо значение за нашата икономика, за растежа на националния доход и за повишаване ефективността на външнотърговската ни дейност, да се пристъпи към внедряване на системи за автоматизация с използването на електронноизчислителна и особено на микропроцесорна техника. Това означава по-широко навлизане на автоматизацията на системите за управление на технологичните процеси в непрекъсваемите производства, на системи за оперативно диспечерско управление на производствата с прекъсваем процес, на автоматизирани участъци, линии и системи от високопроизводителни машини“.

Внедряването на съвременните постижения на научно-техническия прогрес е творческо, новаторско дело. Неподвластно е на робуването на традиционализма, инертността и шаблона в работата. На оправдаването със субективни причини като „трудно е“, „скъпо е“, „още не е време“, „не е по нашите сили“ — ще се слага край. Сега трудовото всекидневие ражда необходимостта от постоянно рационализиране на прилаганите типови решения, предписания, отчитане на нормите. Затова стопански ръководител, който изразходва знанията, силите, енергията си само за изпълнението на текущия производствен план, не вижда разковничето за непрекъснато нарастване на успехите сега и в бъдните години в издигане техническото равнище на производството, може да се каже, стои на консервативна позиция. Той се нуждае от своевременна политическа оценка и конкретна взискателност. Още повече че и на Националната партийна конференция другарят Тодор Живков посочи жизнената потребност да се скъсва с остарелите представи и методи на ръководство.

В настоящия брой поместваме материали за опита в партийното ръководство и ускореното внедряване на научно-техническия прогрес в СТАРОЗАГОРСКИ, ПЛОВДИВСКИ И БУРГАСКИ ОКРЪГ.

Digitized by Google

В Старозагорски окръг

„Измени се подходът на стопанските ръководства и изпълнителските звена. Създаде се по-добра психическа нагласа за бързо решаване на проблемите на научно-техническия прогрес."

Из доклада на окръжната отчетно-изборна конференция

При срещите и разговорите в Старозагорски окръг се споделиха много идеи, научихме много факти, запознаха ни с аргументирани данни за техническия прогрес като основа на ускорената интензификация. Видяхме образци на техниката, технологията, производството, които се мерят с най-добрите световни постижения. Със захлас наблюдавахме робота, който по някакви неизвестни за нас команди опипваше сложния детайл и заваряваше с голяма точност и качество необходимите елементи. До него друг подобен събрат „бъркаше" с механичната си ръка в сложната машина и я зареждаше с детайли за обработка.

Чудновати въведения срещнахме и в съобщенията, строителството, услугите... Но най-силно впечатление ни направиха хората, които конструират новите машини, управляват производството, изработват новите изделия. Навсякъде е проникнала искрата на техническия прогрес. С часове те споделят своите идеи, трудностите по нелекия път към овладяване на новото. Психическа нагласа за бързо внедряване на постиженията на науката и техниката. Може би това е най-точното определение на състоянието, обхванало и работника, и специалиста, и ръководителя. Когато мислите на всички са насочени към една и съща цел, успехите не закъсняват.

Окръжният комитет на партията има ясни позиции и богата програма за обновяване на производството с нови прогресивни и авангардни технологии, основани на върховите научно-технически постижения, на челния наш и световен опит. Успехите са синтезирани в отчетния доклад на окръжния комитет от февруари 1984 г. „... на основата на комплексната механизация и автоматизация в окръга са внедрени 1300 технически и организационни мероприятия. Освободени са от ръчен и от тежък физически труд 3650 работници и е облекчен трудът на близо 100 000 човека. Внедрени и усъвършенствувани са 306 нови технологии и са усвоени 549 изделия. Осъществиха се важни мероприятия по комплексната механизация и автоматизация. В предприятията работят 172 автоматизирани линии и технологични модули. Продължи развитието на електронизацията и роботизацията на производството и управлението. Бяха разработени и внедрени нови биотехнологии и технически решения за навлизане в областта на микросферата."

Съветът по техническия прогрес и качеството към бюрото на окръжния комитет на БКП е помощното звено, където се зараждат идеите, чертаят се насоките на научно-техническата политика, подпомага, насочва и оказва съдействие на предприятията, научните и внедрителските звена, обществените и държавните органи и организации. Разработва предплановите варианти за структурата и на предприятията, и на производството, които да гарантират стабилни и високи темпове на развитие. В тази връзка изискванията към предлаганите решения в областта на техническия прогрес са твърде високи и се сравняват с челните наши и световни достижения. Предварително условие е разработките да гарантират: устойчиви и високи темпове на социално-ико-

Digitized by Google

номическото развитие на предприятието и окръга; ефективност, техническо развитие и качество на производството; да повишават степента на механизация и автоматизация и премахване на ръчния труд; най-пълно да се използва научноизследователският и инженерно-внедрителският потенциал; ефективно използване на основните производствени фондове; обновление, реконструкция и модернизация на съществуващата техника; квалификацията на кадрите...

По същество **съветът е обществен орган, който подпомага научно-техническата политика на територията на окръга.** Предлага съвременни решения на производствените звена, следи за изпълнението и при необходимост внася в бюрото на окръжния комитет мерки за изменение на положението. Ръководи се от секретаря на окръжния комитет по въпросите на икономическата политика и в него са включени най-изявените специалисти и общественици.

След Националната партийна конференция усилията на съвета са насочени към основни задачи на научно-техническия прогрес; автоматизация не само на производството, но и на управлението, на инженерния труд и контролно-измервателната дейност; при реконструкцията, модернизацията и разширението на производството да се внедряват крупни решения по автоматизацията и механизацията; в бързото внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес да се осигури широко и активно участие на производствените колективи и на инженерно-техническите кадри.

От всичко, което казахме досега, може да се заключи, че то е едно добро условие за ползотворна и резултатна работа. Логично е да се зададе въпросът с какви темпове се внедряват постиженията на научно-техническия прогрес? Как расте техническата въоръженост на производството? Как се изменя мисленето на кадрите, на трудещите се?

Окръжната стопанска асоциация по техническия прогрес се счита от партийните органи за най-подходяща форма за бързо внедряване на новостите в производството. Нейната работа се следи отблизо от бюрото на окръжния партиен комитет.

Заедно с другите стопански асоциации и сдружения тя е рожба на новия икономически механизъм. В нея членуват 148 стопански организации и предприятия и едно дружество. Основната ѝ задача е да съдействува на своите членове за бързото внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. Основна форма за работа са съвместните програми за работа с предприятията. Те включват задачите от проекта до внедряването.

Взаимопомощта между отделните предприятия се осъществява с научни кадри, с финансови средства, материална база... Това е може би най-голямото предимство на стопанската асоциация. Предимство, което на практика се наблюдава почти във всички заводи в окръга, където са внедрени редица новости в техниката и технологията.

Интерес представлява и участието на асоциацията в сдруженията извън окръга. Като пример ще посочим една от разработките в строителната организация в Стара Загора. Характерното тук е, че средства се осигуряват главно от стопанската асоциация и строителната организация в окръга, а за изпълнител на проекта е привлечен Научният институт по строителство във Варна. Или средствата се осигуряват от окръга и образецът се експериментира и внедрява в Стара Загора. Когато другите решат да внедрят новата разработка, те вземат само образеца, с което спестяват и време, и средства. Или в случая даденото въведение в Строително-монтажния комбинат в Стара Загора ще има мултипликационен ефект още в 17 комбината в страната.

Без да ги противопоставяме на научните звена, констатираме, че стопанските асоциации имат предимство със своята оперативност, с

Digitized by Google

живата връзка с практиката, с възможността по-бързо да се разпространява положителният опит. В това ни убеждава дейността на стопанското дружество за автоматизация на контрола и управление на съобщителната техника в Стара Загора, което е колективен член на окръжната стопанска асоциация. Членове на дружеството са окръжното управление на съобщенията и Обединените заводи за запаметяващи устройства. Целта е била да се обединят усилията и бързо да се внедри устройство за автоматизиран контрол на телефонните съобщения. Правят впечатление няколко предимства. Поема се рискът с разработката и проектирането да започне и внедряването. Спестява се много време от пропускане на етапи, които за някои други звена са задължителни. Ако се тръгне по традиционната процедура, по-голяма е опасността да се затъне в някоя бюрократична бариера. Възможността за поемане на стопански риск в сдруженията има по-широки граници.

Друга положителна страна е, че стопанското дружество има възможност и, както в случая, веднага организира производството на конструираното устройство. Ражда се едно малко предприятие, където реагирането на необходимостта от нова техника става бързо и ефективно. За десет месеца устройството се изкупува. То е предпазено от опасността морално да остарее в пожълтелите папки. По-подробно за това ни разказва Господин Бандармалеев, директор на сдружението: „Устройството спомага за автоматичното откриване на повредите на телефонните постове. То регистрира 26 вида неизправности. Една повреда сега се открива за 4 секунди. Не е нужно абонатът да сигнализира за повредите в своя телефон. Техниците, които поддържат съоръженията, всяка сутрин получават справка за състоянието на всеки абонат. Освен това те имат възможност всеки момент да проверят изправността на всеки пост. Сигурност, навременност и точност.

Наистина в началото срещнахме редица трудности, докато докажем полезността на устройството и ако не бяхме използвали предимствата на новия икономически механизъм, то нямаше да бъде признато за изобретение и щеше да се забави с години неговото внедряване. Радостно е, че сега то се възприе от много пощенски станции в страната и трудно смогваме да изпълняваме заявките. Що се отнася до качеството на изобретеното устройство, то съперничи на най-добрите образци на водещите фирми в света. Някои от неговите предимства: многократно по-ефективно; произвежда се с елементи, направени в страната; регистрира близо 4 пъти повече повреди; неколкократно по-малки размери; голяма надеждност; простота на обслужването. Бих добавил и това предимство, че предприятието, което се създава за неговото производство, се превръща в модерна база за внедряване на постиженията на техническия прогрес във всички области на съобщителната техника. В него се доусъвършенствува споменатото устройство и се проектират нови производства или усъвършенстването на изделието продължава и след внедряването. Създателите му имат възможност да следят непрекъснато за неговите несполуки и веднага оправят дефектите. При научните звена, които са извън производството, задълженията им свършват обикновено до внедряването. Те са изпълнили договора и са започнали ново съоръжение, по нов договор. При сдружението връзката между конструктивното и внедрителското звено се запазва през целия жизнен цикъл на изделието."

Освен тези, да ги наречем, разработващи функции окръжната стопанска асоциация има и задачата да разпространява информация за най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Извършва се и обучение на кадрите в съответните области и специалности. Чрез центъра по технико-икономическа информация в окръга се оказва техни-

Digitized by Google

ческа помощ в областта на електрониката, роботиката, хидравликата, хранително-вкусовата промишленост...

Изводът е, че окръжната стопанска асоциация и другите сдружения в окръга потвърждават правилната насока на окръжния комитет на партията за търсене на съвременни и ефективни форми за бързо внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

●

Няма да бъде пълна представата ни за успехите от партийното ръководство на научно-техническия прогрес в окръга, без да се запознаем с работата на партийната организация в колектива на **научно-производствения стопански комбинат по роботика „Берое“.** Тук се родиха и тръгнаха за чужбина и страната добилите вече популярност портални манипулатори и роботи. Пусната е в производство и първата в страната гъвкава автоматизирана производствена система. Към това ще прибавим само, че обществената производителност на труда нараства средно с 23 на сто.

Най-главното условие за успехите е, че комбинатската партийна организация в практическата си работа е успяла да определи главните си задачи, да насочи трудовия колектив към овладяване на новите постижения на научно-техническия прогрес. От друга страна, тя умело е използвала правото си на партиен контрол за довеждане на задачите до най-благоприятния изход.

Справките за дневния ред на заседанията на партийния комитет, на партийните събрания показват, че предимство имат въпросите на комплексната автоматизация и механизация на производството, и то на базата на най-новите технически постижения и световен опит. Тези въпроси за завода имат двояко значение. От една страна, произведените средства за комплексна автоматизация оказват пряко влияние за издигане техническия прогрес в предприятията, които ги използват. Но, за да се произведат съоръжения на съвременно техническо равнище, трябва да има налице подобни съоръжения, да има кадри, които да ги разработват и усъвършенстват. На практика да се покаже, че манипулаторите и роботите са ценни и необходими помощници на съвременното производство. И най-беглият поглед към машините и съоръженията в комбината показва, че в значителна степен задачата е постигната. Убеждават ни в това вградените манипулатори и конвейерите, обслужващите машините-роботи.

Всичко това повишава изискванията към комунистите, към партийните организации. Всеизвестно е, че за да се измени производството, най-напред трябва да се измени начинът на мислене, на организация на труда. Като комунист не можеш да бъдеш в авангарда със старите представи за техниката и технологията. Новите машини изискват многократно по-голяма компетентност, многократно по-строга организация, дисциплина и самодисциплина. Секретарят на комбинатския партиен комитет разказа за комунисти, които сами са предложили да преминат на стандартните машини, тъй като чувствуват, че нямат сили да овладеят сложната техника и да бъдат в челните редици на модерното производство. Затова и основната задача на партийния комитет е да се издигнат икономическата и техническата подготовка. Още преди да се пусне в производство нова технологична линия или машина, се следи за навременното обучение на работниците.

Още по-големи са изискванията към **компетентността на специалистите и научните кадри.** При роботизацията са нужни знания от много области на научните познания, необходимо е да се следят съвременните научно-технически постижения. В тази насока са и мерките на пар-

Digitized by Google

тийния комитет. Използват се курсове за чужди езици, специализация у нас и в чужбина, научни конференции, симпозиуми и други. В партийната организация при научния институт към завода всяко тримесечие се провежда партийно събрание, на което се прави преценка на въпросите по внедряването на научно-техническия прогрес. На него се обсъждат състоянието на научните проблеми и подготовката на комунистите. Характерна е също съвместната дейност на партийната организация на научното звено с партийните организации в цеховете. Съвместно се обсъждат трудностите и състоянието на производството. Вместо да се обвиняват едни други, те се събират и заедно намират найверния изход. При една среща на партийните бюра на института и монтажа се оказва, че там съществуват все още много тежки операции. След съвместната програма много от работните места са механизирани.

В комбината съществува такава особеност, че не може да се говори за връзка с научния институт на завода, понеже те са обвързани и представляват едно цяло — научно-производствен комбинат. И двете страни съществуват една за друга. Служителите на института конструират роботите и другите съоръжения и след това следят тяхното производство. Грижат се както за усъвършенстването на производствените изделия, така и за техниката и технологията. Икономически те са обвързани с цялостния производствен процес на комбината. В тази връзка секретарката на партийната организация на института Мария Тотева постави един съществен въпрос: „Ние се заехме да засилим партийните звена в по-важните направления на института. Но срещнахме трудност, която е свързана със социалния състав.

При приемането им в партията нашите специалисти отежняват графата „служители". А практически те са висококвалифицирани работници. Техническият прогрес изменя някои представи за работника и би трябвало да се изясни по-подробно този въпрос."

Партийната организация в завода насочва работата на комунистите, на колектива така, че развойната дейност да изпреварва нуждите на производството, да предвижда перспективата на комбината години наред да се върви в крак с техническия прогрес. Оптимистични в тази насока са думите на Слави Михайлов, секретар на заводския партиен комитет: „Чрез усвоените фамилии промишлени роботи и манипулатори с периферните устройства към тях, локални модули и захвати ние смело можем да кажем, че сме в състояние да отговорим на голяма част от изискванията за роботизация на производствените процеси. Партийното и стопанското ръководство изпълняват заръката на Дванадесетия конгрес на партията за намаляване на ръчния, тежкофизическия, вредния и непривлекателен труд, за комплексна автоматизация на производството въз основа на широкото приложение на роботиката."

●

С предимство се решават проблемите на научно-техническия прогрес и на територията на **общинския комитет на БКП — Казанлък.**

В партийния комитет ни показаха една справка, която респектира с твърде големи проценти. Научаваме, че планът за автоматизацията на производството, труда и управлението е изпълнен 395 на сто. Разбира се, може да се спори за неговата реалност, но въпреки това се вижда, че практическата работа за бързото внедряване постиженията на техническия прогрес набира високи темпове в селищната система. В която и дейност на партийните органи да се надникне, се констатира, че тя е подчинена или свързана с голямата задача за съвременната техническа въоръженост на труда, производството и управлението. Да взе-

Digitized by Google

мем за пример провеждащия се в момента преглед на работата на партийните групи. Целта му е да се прецени как се внедряват постиженията на техническия прогрес, как изпълняват приетите програми, как се намалява ръчният и тежкофизическият труд на всяко работно място. В тази насока е и дейността на народните съвети, на обществените организации и ръководства. Като по-отличаваща се форма ще посочим съвета на директорите. Той спомага за обединяване усилията на големите и малките предприятия в селищната система за най-бързо внедряване на новостите в комплексната автоматизация и механизация. Това е основната задача на съвета, който има голям принос особено за пренасяне на челния опит в рамките на общината.

Предимството, което се дава на проблемите на техническия прогрес, най-добре се усеща в **Комбината за хидравлични изделия.** Намираме го още в плана на комбинатския партиен комитет. В изготвянето му е приложен проблемният подход. Като първи проблем е поставен техническият прогрес и на него са подчинени по-голяма част от функциите на партийните органи и обществените организации. Например една от задачите на комитета е да се заздрави партийното ядро в отдела за автоматизация и механизация на производството. И отделът става естествен център за автоматизиране на много от процесите в завода. Този стил на ръководство и контрол на комбинатския партиен комитет го предпазва от дублиране и изземване на функциите на стопанските звена и същевременно допринася за компетентното решаване на проблемите на техническия прогрес.

Отделът заедно с техническата дирекция под близкото наблюдение на комбинатския партиен комитет извършва редица полезни мероприятия за квалификацията на работниците и техническото превъоръжаване на производството. Обучението на ръководните и изпълнителските кадри се извършва ежегодно с откъсване и без откъсване от производството. Основно негово съдържание са техническата и икономическата квалификация. След обучението специалистите се подлагат на своеобразен изпит и оценките се имат предвид при тяхното атестиране.

Рационализаторските конкурси в комбината имат състезателен характер. Интересна форма е откритото разглеждане на отхвърлените от комисията рационализаторски предложения. Авторите имат възможност да защитят проектите си пред целия колектив. По този начин се намалява възможността да пропадне някое ценно предложение, рационална идея, сполучлива рационализация. Близката грижа към новаторите е довела до увеличаване на рационализаторската дейност на предприятието за последните десет години 23 пъти.

Активна дейност развива партийната организация при техническата дирекция на комбината. Под нейно ръководство е обявена така наречената „война" на ръчния труд. Практикуват се общи партийни събрания с организациите към цеховете, където изостава техническото равнище. Създават се временни работни групи по определени проблеми. Целта е едновременно да се активизират всички звена и кадри, от които зависят успехите от автоматизация и механизация на предприятието.

Големи вълнения и спорове предизвиква **инициативата „Дискусионен клуб"**, която е насочена пряко към техническия прогрес в комбината. Фактически това е обществен орган с непостоянен състав. Темата на дискусията се определя от партийния комитет, а съобразно нея се определя и съставът на хората. Ръководи се от член на комбинатския партиен комитет. Да вземем за пример дискусията за качеството на отливките на комбината. Констатира се, че досегашните мерки не дават резултат. Въпросът се поставя на всеобщо обсъждане. Още при

Digitized by Google

подготовката се възлага на комисия от специалисти, които да анализират състоянието на цеха за отливки, да се консултират с по-горните ръководства и излязат със свое становище. Мнения и предложения могат да правят всички присъствуващи. След дискусията протоколът се предава на стопанското ръководство и то пуска съответните разпореждания и взема необходимите решения. На свое заседание партийният комитет оценява резултатите и упражнява контрол над административното ръководство за настъпилите изменения в качеството на отливките.

Към комбинатския партиен комитет действува и **комисия по техническия прогрес,** за която отговаря член на комитета. Основната й задача е да подпомага работата на техническата дирекция и дейността на партийните организации за бързото внедряване на челните постижения в областта на комплексната автоматизация и механизация. Под нейно ръководство се провежда научно-практическа конференция, която обсъжда въпросите на техническия прогрес и качеството. Тя преминава на три етапа. Започва с беседи и разговори в бригадите, участъците и цеховете. След това се прави анализ на тези проблеми и се набелязват необходимите мерки за изменение на състоянието. Накрая на заключителната част се приема програма, която обхваща тези процеси в цялото предприятие и се внася в партийния комитет за окончателно утвърждаване. По този начин решението на комитета отчита мнението почти на целия комбинатски колектив.

За бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес решаваща е помощта на **Института по хидравлика и пневматика** в Казанлък. За някои от задачите на партийната организация в института ни разказва нейният секретар Дочо Колев: „Най-важното е контролът за решаване на задачите на техническия прогрес в института. С всички средства се стремим тези задачи да са в крак с времето. Не само това. Бъдещето на това производство трябва да е изяснено от специалистите за години наред. Да се работи с изпреварващи темпове. Да не се чака да се влоши качеството или морално да остарее техниката или технологията и тогава да се вземат мерки. Или с всички възможни средства да се следят новостите в хидравликата и пневматиката, да се търсят самостоятелни нови решения за автоматизацията и механизацията на производствените процеси. Да се възпитава у научните работници, специалистите непрекъснат стремеж за подобряване на далновидността и перспективността в работата.

Друго направление в работата на партийната организация е да се направляват подборът, обучението и квалификацията на кадрите. Следи се на всеки пет години всеки научен работник да преминава курсове за допълнителна квалификация. Помага се да усвояват чужди езици и да се насочват към теми, свързани с комплексната механизация и автоматизация на производствените процеси.

Контролът на партийната организация особено е необходим за ускоряване на внедряването на научно-техническите постижения. По-конкретно това означава най-напред да се скъсява срокът на конструирането. Големи резерви в случая има в автоматизирането на конструкторския труд със съответната техника. Резерви има и в намаляване на срока за изпитване на конструираните образци. И накрая контролът се насочва към ускоряване на технологичната подготовка на производството, към внедряване на новите изделия. В програмата за техническия прогрес е записано срокът за внедряването да се съкрати два-три пъти. Комунистите са убедени, а и с дейността си доказват, че това е реална задача.“

Накрая ще споменем за инициативата на комбинатския партиен комитет периодически да провежда срещи с партийните организации.

Digitized by Google

Условно тези контакти са наречени **ден на партийния комитет в партийната организация.** За пример ще посочим как е протекла една такава среща с партийната организация в техническата дирекция. За мероприятието се обявява предварително. През това време всеки член на партийния комитет се запознава с нейната работа. Самият ден започва със среща на партийния комитет и партийното бюро, където секретарят дава отчет за дейността на бюрото и партийната организация. Отчетът не се обсъжда. През деня членовете на комитета водят разговори в трудовите колективи, изясняват всички проблеми. На края на деня комбинатският комитет отново заседава и взима необходимите решения, които се разясняват на открито партийно събрание. Инициативата спомага веднага да се решат редица въпроси от производството и бита на работниците.

●

Спряхме се на положителното в работата на някои партийни комитети и организации за бързо внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в Старозагорски окръг. Естествено е те да се съпътствуват от редица нерешени проблеми. Затова и вниманието на партийните органи сега се насочва към още по-задълбочено и комплексно разработване на основните проблеми, на интензификацията на отделните страни и производства; към по-пълното изучаване на възловите световни постижения и челния опит и тяхното ускорено внедряване в практиката, към по-нататъшното подобряване организацията на инженерно-внедрителската дейност с оглед бързо повишаване качеството на продукцията и ефективността на производството.

В окръга вече работи първата гъвкава автоматизирана производствена система. По много посоки извън страната и в страната се експедират роботи, промишлени манипулатори и редица други производи, рожба на съвременния технически прогрес. Искрата на комплексната автоматизация и механизация в сърцата на трудовите хора, на специалистите, на научните работници, на управленските кадри продължава да се разгаря.

Иван МИЧЕВ

В Бургаски окръг

От години едно от динамично пулсиращите сърца на ускореното внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес у нас е Бургаски окръг. Известни са конкретните действия и подходи на окръжния комитет на партията. Приетата комплексна програма се осъществява с непрекъснато усъвършенствуване на политическото ръководство на процесите и явленията, свързани с техническото обновяване, модернизиране на материално-техническата база.

Един бегъл поглед върху извървения път през последните няколко години ни разкрива действения подход, целенасочената работа на ок-

Digitized by Google

ръжния комитет по ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. През юни 1980 г. се състоя неговият пленум на тема **„Научно-техническият прогрес — стратегическа задача на окръжната партийна организация“**, в който участвува и другарят Тодор Живков. Той утвърди комплексна, целева програма, в която са разработени главните направления на научно-техническата политика на окръга.

Разбира се, всяко едно от тези направления после изисква доразвитие, усъвършенствуване. Затова като обективна потребност следват други пленуми на окръжния комитет, на които се конкретизират действията по преустройството на идеологическата работа в условията на интензификацията, на ускорената интензификация на селскостопанското производство, на технико-икономическото равнище и качеството на продукцията...

Анализът на резултатите, постигани чрез действуващите тук вече три години системи за научно-техническия прогрес и за качеството на продукцията, разкриват умелото използване от окръжния комитет на БКП на програмно-целевия и комплексния подход в управлението на тези процеси. Така например комплексната целева програма обхваща детайлизираните разработки на 14-те структуроопределящи направления и производства в окръга. Нейна сърцевина са ключовите научно-технически постижения, чието използване осигурява високо техническо равнище, ефективност и непрекъснат ръст на обществената производителност на труда. Този опит създава още по-голяма убеденост в кадрите за необходимостта преди разработването на всяка нова технология или изделие да бъдат задълбочено изучени челните наши и чужди образци. Творческите сили и дарованието на специалистите да се съсредоточават в направленията с решаващо значение за националната и местната икономика — нефтопреработването и нефтохимията, кабелостроенето, качествената металургия, рибното стопанство, стопанския туризъм... Критерий за ефективността на програмите е дали те гарантират мултиплициране на резултатите.

Но само опитът на окръжния комитет в съставянето на програмите, в съсредоточаването на усилията към главните направления на научно-техническата политика не е всичко, което разкрива успеха на дейността му като политически орган на ръководство. За да насочва инженерно-техническия потенциал в реализирането на програмните цели и задачи, тук се използват разнообразни форми, средства и методи на работа. Сред тях интерес предизвиква разпространената в окръга инициатива „За най-непосредствено свързване на науката с производството, за разработване и изпълнение на насрещните планове върху основата на комплексната целева програма за научно-технически прогрес“. Тя е одобрена от Централния комитет на БКП, Министерския съвет, Централния съвет на БПС и Централния комитет на ДКМС и е намерила място в Постановлението за разгръщане на всенародно съревнование за изпълнение и преизпълнение на осмата петилетка. Втората всъщност е едно продължение и издигане на качествено ново равнище на провежданото преди масово движение в окръга под девиза „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива, без изоставащи“.

Като включват в насрещните си планове основните задачи от комплексната програма, трудовите колективи при конкретизацията им проявяват инициатива, подемат редица свои почини. Ето защо може да се каже, че комплексната програма е динамична отворена система. Под ръководството на партийните комитети и организации през всеки конкретен етап административно-стопанските ръководства, обществените органи и организации и трудовите колективи проявяват твор-

Digitized by Google

чество. В резултат на това от началото на осмата петилетка досега тя е допълвана, актуализирвана със съвсем нови цели и задачи. Изключително е нейното значение за непрекъснато разкриване на допълнителни икономии от суровини, горива, материали, енергия... Ефектът от тях да надхвърля десетки милиони лева. Все по-големи успехи да се постигат в изпълнение на изискванията на Октомврийското национално съвещание от 1981 г.

Естествено е, че цялото многообразие и сложност на проблемите по ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес изисква усъвършенствуване и на организационната структура за тяхното своевременно и качествено решаване. Затова под ръководството на окръжния комитет на партията както за целия окръг, така и по равнища — община, район, завод, цех (бригада), е изградена стройна система за управление на тези процеси. Нейна солидна основа е приложението на държавно-обществеността начало.

Не е възможно да се оказва системно, компетентно, действено партийно-политическо ръководство върху интензификацията на окръжната икономика единствено от бюрото и отделите на окръжния комитет. Затова от няколко години като негов помощен специализиран орган е изграден програмен съвет по научно-техническия прогрес. Той се ръководи от първия секретар на окръжния комитет и се занимава с въпросите, които имат най-важно принципно и практическо значение за решаването на основните проблеми. Взема конкретни мерки за издигане техническото равнище на производството, за ускорено внедряване на новостите, за преодоляване на възникнали проблеми и трудности.

Програмният съвет координира съвместната работа с министерствата, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Държавния комитет за планиране, Българската академия на науките, научно-техническите съюзи и други централни органи и организации. Привлича изтъкнати специалисти от тези органи, които да му оказват помощ и съдействие при разработката и решаването на различни проблеми. По този начин се постигат по-голяма компетентност, научност и ефективност в неговата дейност. По-добре се подготвят и протичат организираните от него съвещания, творчески срещи, научно-технически конференции и прегледи.

За всяка една от отделните съставни програми отговарят съответните програмни съвети — по нефтопреработка и нефтохимия, по кабелостроене, по корабостроене, по качествена металургия... Те се явяват своеобразни териториално-отраслови щабове за научно-технически прогрес по структуроопределящите направления на окръга.

Към общинските и районните комитети на БКП също са изградени програмни съвети, които наблюдават изпълнението на съответните програми на общините и районите. В заводите и бригадите пък действуват комисии на партийните комитети и бюра за внедряването на научно-техническия прогрес. Те се отчитат периодично на събрания на първичните партийни организации.

Тези помощни органи осигуряват изпълнението на принципно новите и конкретни указания, които лично другарят Тодор Живков даде на пленума на окръжния комитет през юни 1980 г. и на пленума по интензификация на селскостопанското производство през март 1982 г. Всичко това намира израз в непрестанно нарастващата взискателност на партийните комитети към научните институти и инженерно-внедрителските звена в окръга за ефективна интеграция на науката с практиката.

На свои заседания досега програмният съвет е обсъждал възлови въпроси като: изпълнението на програмните задачи; реализацията

Digitized by Google

на целите, поставени с държавния план за внедряване; успехите и нерешените проблеми в механизацията и автоматизацията на производството; приноса на инженерно-внедрителските организации за изпълнение на насрещните планове; ефективността от износа и възможностите за включване на нови изделия в експортната листа на окръга.

След речта на другаря Тодор Живков пред Варненското съвещание и особено след Националната партийна конференция дейността на програмния съвет по научно-техническия прогрес е неразривно свързана с работата на **обществения съвет по качеството** с отговорник секретаря по промишлеността. С активното си взаимодействие двата съвета са оказали помощ на бюрото на окръжния комитет при проучването, анализа и оценката на технико-икономическото равнище на промишлеността в окръга и качеството на произвежданата продукция. С прегледа на равнището на производството е станало възможно само месец след Националната конференция бюрото на окръжния комитет да направи в своя доклад пред пленума една компетентна и реалистична преценка. Да открои успехите, които несъмнено са големи и са солидна база за още по-голямо творчество и инициатива на кадрите и на трудовите колективи. Но и да не се подцени, да не се премълчи нито един от недостатъците, от значителните слабости и в подхода, и в организацията по комплексната механизация и автоматизация на производството.

Решенията на Националната партийна конференция се приемат от окръжния комитет като повеля да се отговори дали постигнатите успехи съответствуват на съвременните реални потребности и възможности. Всичко, както е предвидено в комплексната програма на окръга по техническия прогрес, резултатно осъществява ли се? Как се преустройва партийно-политическата работа, та всеки партиен комитет всяка първична партийна организация да бъде действен политически щаб за неговото ускорено внедряване?

На пленума бе направен изводът, че все още темповете на прехода към интензивно развитие не удовлетворяват. Не навсякъде партийните органи и организации, стопанските и административните ръководства проявяват достатъчна настойчивост и последователност за разгръщане на социалната активност на трудовите колективи за постоянно разширяване на новаторството и рационализаторството, за широк размах в дейността на творците на научно-техническия прогрес. Случва се ценна идея на някои от специалистите да не бъде своевременно подкрепена, обградена с грижи. Все още незадоволителни са дейността и резултатите по премахването на тежкия физически труд. В недостатъчна степен се използва и едно от главните оръжия за ускоряване процеса на интензификацията — комплексното и всестранното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм.

Така пленумът не само оцени достигнатите успехи по внедряването на техническия прогрес в окръга, качеството на продукцията, но и, което е още по-важно, в специално разработени мероприятия определи главните направления, в които следва да се съсредоточат усилията на окръжната партийна организация за практическо осъществяване решенията на Националната конференция. С конкретни срокове и отговорници е определено докога в отделните отрасли, комбинати, заводи трябва да се приложи подходът, който др. Тодор Живков определи. А именно, че сега ни е нужен друг, нов подход, за да стане Дългосрочната програма дело на всеки работник, на всеки учен, на всеки специалист. В приетите конкретни програми по предприятия, по отрасли, по селищни системи да намерят своето конкретно място всеки работник, всеки селскостопански труженик, всеки учен и специа-

Digitized by Google

лист, всяка партийна и обществена организация, всеки държавен и стопански орган.

Главните направления, очертани с мероприятията, са:

● С помощта на програмните съвети по научно-техническия прогрес към окръжния, общинските и районните комитети на БКП да се определят перспективните задачи за внедряване на научно-техническите постижения до 1990 година съобразно с решенията на Националната конференция. И с това да се допълни окръжната комплексна целева програма.

Значително място да се отдели на технологическото и техническото обновление на производството, на създаването и внедряването на принципно нови технологии и материали.

● В окръжния народен съвет и в стопанските организации да се заведат на строг контрол и отчет мероприятията за осъществяване на комплексната механизация и автоматизация на материалното производство, разработени във връзка с пленума на окръжния комитет по този въпрос.

● Партийните комитети и организации в научните, инженерно-внедрителските, проектантските и конструкторските организации и звена да засилят взискателността и контрола към работата на ръководствата и на кадрите от тези организации с оглед постигането на по-ефективно и целенасочено научно обслужване на производството и съобразяване на разработките, проектите и конструкциите с постиженията на водещите страни и фирми.

● Да се увеличи приносът на научните и инженерно-внедрителските звена при съставянето на инженерните проекти и изпълнението на насрещните планове, за разкриване на нови резерви и възможности за интензификация на производството и осигуряване на по-качествена и конкурентоспособна продукция. За постигането на тези цели да се използват силите и възможностите на групата по внедряване на икономическия механизъм към окръжния комитет на БКП и на окръжните и общинските щабове по насрещното планиране...

На членовете на пленума бяха връчени конкретни поръчения с точно формулирани изисквания, задачи, срокове по изпълнението на приетите мероприятия.

Отражение на този подход на окръжния комитет на БКП към ускореното внедряване на научно-техническите постижения намираме и в общинските и комбинатските, заводските комитети на партията. По-конкретно ще се спрем на опита, постигнат в кабелния завод „В. Коларов."

През последните години заводът претърпя бурно развитие. То е закономерно следствие от непрекъснатото усъвършенствуване на партийно-политическото ръководство на процесите и явленията в трудовия колектив, от издигането на компетентността и усъвършенствуването на стила и методите на работа на административно-стопанските ръководители; от непрекъснатото разгръщане на творческата енергия, силите и дарованията на инженерно-техническите кадри и, може да се каже, буквално на всеки творец на блага. Тук и профсъюзната, и комсомолската организация, научно-техническото дружество, изградените съвети, комисии, клубът на челниците... — всеки е дълбоко осмислил своето място, роля, отговорност за непрекъснато издигане техническото равнище на производството. А това ще рече — все по-голям да става делът на комплексната автоматизация и електронизацията, буквално във всяко технологично звено да властвува комплексната механизация, прогресивно да намалява делът на физическия, тежкия труд.

Как точно всичко това ще става е определено в заводската програма за използване на съвременните постижения на научно-техническия

Digitized by Google

прогрес, а така също в действуващата при специфичните условия на производствения процес комплексна система за управление качеството на продукцията. Впрочем още преди няколко години със своята рационалност и доказан ефект на въздействие последната е станала солидна база за разгърната дейност по качеството в целия окръг.

След пленума на окръжния комитет през 1980 г. под ръководството на заводския партиен комитет, със силите на заводското административно-стопанско ръководство, на специалистите и със съдействието на по-горните ръководни органи, на научноизследователския институт и др. била разработена концепцията за съвременно развитие на производството. Нейното утвърждаване не станало безконфликтно, безпрепятствено отведнъж. След първото ѝ обсъждане е била върната на специализираната работна група за доработка и конкретизация. Впоследствие на свое заседание е била приета от заводския комитет.

След това вниманието на всички фактори в завода, от които зависи изпълнението на комплексната програма — административно-стопанското ръководство, обществените органи и организации, специално изградените съвети и комисии, се насочва главно от количествените към качествените показатели. Оказва се помощ и контрол, формира се атмосфера, нагласа, търси се политическа отговорност за творческо изпълнение на предвидената в програмата прогресивна структура на промишленото производство, за повишаване качеството върху основата на внедряване на най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес.

Към обновяването на продукцията по примера на извършеното от окръжния и общинския комитет на БКП се е преминало чрез класифициране на изделията в групи според степента на технико-икономическото им равнище. Тази квалификация, явяваща се като допълнение на комплексната програма, включва: първа група — морално остарели, неефективни и губещи изделия, които следва да се снемат от производство. Пресметнато е какви ценни ресурси ще се освободят, в кои нови и ефективни изделия да се насочат; втора група — изделия, които не отговарят на изискванията за ефективност и конкурентоспособност, но с малки допълнителни разходи ще бъдат усъвършенствувани и ще станат доходни; трета група — изделия с добри технико-икономически показатели, разкриващи възможност производството да се развива интензивно и да се реализира ефективен износ. И последната група, в която са включени най-перспективните технологии и наукоемки изделия, които ще осигурят ефективността на бъдещото развитие на кабелното производство, ще бъдат рентабилни и на вътрешния, и на международния пазар.

Още при подготовката на програмата, а след това и в процеса на нейното изпълнение заводският партиен комитет вижда ключа за успеха в комплексността на работата, в компетентността, в отговорността на кадрите. И към това главно насочва своята организационна и организаторска, идеологическа и масово-политическа дейност, а така също и силата на профсъюзното, на комсомолското въздействие. Целта? Да се формират активна позиция и творческо отношение към проблемите на научно-техническия прогрес. Усилията по-конкретно са насочени към изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес — в първичните партийни организации да се създава атмосфера на творчество, за да се подкрепят новаторите, изобретателите, да се води непримирима борба против рутината и консерватизма, против административните, психическите и други барнери пред научно-техническия прогрес. На партийните комитети и бюра да бъде ясно, че през осмата петилетка не би могло бързо и резултатно да се внедряват научно-техническите достижения, ако амбицията за достигане на върховите

Digitized by Google

постижения и усвояване на челния опит в съответната област не завладее партийните организации, ако не обхване целите трудови колективи. Усвояването на научно-техническия прогрес да се превърне в лично и колективно партийно поръчение на всеки комунист, на всяка първична партийна организация.

Именно това е един от основните критерии, с които заводският партиен комитет оценява дейността на първичните партийни организации и по време на прегледа на тяхната боеспособност, и при изпълнение на критериите и изискванията, определени на Варненското съвещание, и сега за преустройството на подхода им към решаването на ключовия проблем така, както др. Тодор Живков го определи във встъпителното и в заключителното си слово пред Националната партийна конференция.

От една страна, да се обновяват съществуващата техника, технология и продукция преди всичко въз основата на нови научно-технически постижения. В съответствие с постиженията на научно-техническата революция да се развиват нови приоритетни производства, които ще ни позволят да завоюваме нови позиции на социалистическия и на международния пазар, върху основата на високо технологическо равнище и високо качество на продукцията. И, от друга страна, да се скъса с традиционния начин в редица случаи да се свикват събрания, заседания и конференции, да се говори надълго и широко, да се поемат обещания, а на практика нещата да се изменят бавно.

Това са едни от най-важните признаци, по които днес може да се прецени доколко една първична партийна организация се развива като ръководно политическо ядро и като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Доколко един партиен комитет не на думи, а на дело преустройва своята дейност в духа на критериите на Националната конференция, овладява и най-пълно използва възможностите, които политическият подход разкрива пред него.

Анализът на плановете за заседанията на партийния комитет, на практическата му работа по обучение на актива, на провежданите срещи за обмяна на опит ни разкрива още една съществена страна в стремежа на комитета — да създава необходимите политически, идейни условия за повсеместно разгръщане на инициативността на всеки ръководител, на всеки трудов човек и колектив, използвайки силата на въздействие на икономическия подход и неговия механизъм. През призмата на конкретните възможности, които сега, след неговото усъвършенствуване, той разкрива, да се актуализира и системата за провеждане на социалистическото съревнование, за изучаване, анализиране и разпространяване на челния наш и чужд опит. И дейността по квалификацията и оценката на кадрите, и конкурсното начало, растежът „на място“ да намерят практическо приложение.

При разговорите, които имахме в завода, пролича убедеността на кадрите, че това никак не са лесни задачи за решаване. По пътя към успеха в това отношение се срещат най-различни бариери. Среща се традиционен начин на мислене, инертност, консервативност, шаблонност. И тъкмо затова идейно-политическата работа е призвана да даде своя принос, да формира убеденост, готовност за нови дела и енергия, знания, умения за побеждаване в неизбежните сблъсъци.

Този подход на проблемност и конкретност в политическото ръководство на ускореното внедряване на техническия прогрес оказва решаващо значение за постоянно растящите социално-икономически успехи, постигани в завода. Той неизменно да бъде в първите редици и заслужено да се гордее с най-високи държавни и обществени отличия,

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

В Пловдивски окръг

В настоящия материал е разгледан **опитът на Пловдивски окръг в териториалното управление на научно-техническия прогрес.** Вниманието е насочено главно към особеностите на изградената система за управление на научно-техническия прогрес, а така също и към използваните специфични форми за активизиране на научно-техническото творчество на трудещите се при изпълнението на задачите, поставени от партията и правителството.

СЪЩНОСТ НА СИСТЕМАТА

Тя е изградена под ръководството на окръжния комитет на БКП през 1978—1979 година. Чрез нея **управлението на научно-техническия прогрес е поставено на научна основа и се разглежда като единен процес с точно определени функции, цели, елементи, връзки и механизми на действие.** Създадени са предпоставки за бързо внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на окръжната икономика. Отчетено е, че това е сложен процес, в реализирането на който участвуват множество органи и организации със специфичен характер на дейност, с различна отраслова принадлежност и административна подчиненост.

Главната цел на системата е да се постигнат високи социално-икономически резултати от развитието на науката и техниката, от внедряването на научно-техническите постижения и разгръщането на научно-техническото творчество на трудещите се.

Осъществяването на тази главна цел е сведено до решаването на следните по-важни задачи:

- Определяне на стратегическите направления за развитие на научно-техническия прогрес.
- Развитие на научния потенциал в съответствие с изискванията на обществената практика.
- Прилагане на научно-технически постижения за качествено и количествено развитие и израстване на предприятията (организациите).
- Подобряване на параметрите на съществуващите средства и организацията на труда в производството и управлението.
- Повишаване на знанията и възможностите на трудещите се в съответствие с изискванията на научно-техническия прогрес.
- Свързване на движението за техническо и научно творчество на трудещите се с внедряването на научно-техническите постижения.

Системата има следните **основни функции:** общо управление; разработване на териториална стратегия за решаване на научно-техническите проблеми; формиране на програми и задачи и организиране на изпълнението им; осигуряване участието на трудещите се в развитието на научно-техническия прогрес в окръга; координиране, контролиране и отчитане на резултатите от функционирането на системата.

Главно управляващо звено в системата е окръжният съвет по научно-технически прогрес, чийто председател е първият секретар на окръжния комитет на БКП. Членовете на съвета са представители на окръжния народен съвет, Българските профсъюзи, Комсомола, Научно-техническия съюз, Съюза на научните работници, ръководители и специалисти от предприятия, от научни институти и развойни звена.

Окръжният съвет по научно-технически прогрес осъществява общото управление на системата, като определя стратегическите науч-

Digitized by Google

но-технически проблеми на социално-икономическото развитие на окръга, утвърждава концепции за решаването им, въвежда единни критерии за оценка, контролира изпълнението на решенията и дава оценка на постигнатите резултати.

Към окръжния съвет по научно-технически прогрес действуват на обществени начала два работни органа — научно-методически съвет и координационен център.

Научно-методическият съвет се ръководи от председател, който е изтъкнат специалист. Включени са специалисти по отделни направления. Основната функция на съвета е **да разработва предложения за стратегията в областта на научно-техническия прогрес и да предлага пътища за решаване на научно-техническите проблеми.** Към него са изградени **секции** по основните стратегически направления.

Координационният център е оперативен орган по въпросите на координацията, контрола и отчета. Той контролира дейността на звената в системата, организира съгласуването на програмите и задачите с министерствата и стопанските организации, контролира изпълнението на решенията и задачите, осигурява информация по проблемите на научно-техническия прогрес и отчита резултатите от действието на системата. Координационният център е изграден към окръжния народен съвет и се ръководи от заместник-председател на изпълнителния комитет на съвета.

На общинско (районно) равнище са изградени на подобен принцип общински (районни) съвети по научно-техническия прогрес и координационни звена.

Към предприятията (организациите) също са изградени съвети по научно-техническия прогрес, които се ръководят от секретаря на съответната партийна организация. В тях са включени директорът, зам.-директорът по техническите въпроси, секретарят на Комсомола, председателите на научно-техническите съюзи, изтъкнати специалисти, изобретатели и рационализатори, челници в производството. Тези съвети направляват дейността по научно-техническия прогрес в предприятието или научното звено, определят задачите и утвърждават съответните програми. Организират и координират дейността на програмните групи по отделните задачи, осигуряват изпълнители на задачите, разработват оперативни календарни планове.

В по-големите предприятия се изграждат програмни групи на административно-обществен принцип. В тях се включват ръководители и изтъкнати специалисти от различните структурни звена на предприятието (организацията) в зависимост от характера на възложената задача. Те разработват програмите, извършват количествени и качествени оценки за тяхното реализиране.

Изпълнението на конкретните задачи по научно-техническия прогрес се осъществява от научно-технически колективи (бригади за технически прогрес, групи по научно-техническо творчество на младежта), научно-технически съюзи, рационализаторски групи и пр., които се изграждат на обществено-държавен принцип.

Основните етапи при функционирането на системата са следните: предпланова подготовка, планиране, изпълнение, контрол и отчет.

Всеки етап се състои от отделни фази, които осигуряват неговата реализация. За осъществяването им са разработени методики, показатели и критерии за оценка, форми за контрол и отчет на изпълнението.

ДВИЖЕНИЕ ЗА ТЕХНИЧЕСКО И НАУЧНО ТВОРЧЕСТВО НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

Една от задачите на системата за управление на научно-техническия прогрес е разгръщането на движение за техническо и научно

Digitized by Google

творчество на трудещите се. Неговата главна цел е **да превърне научно-техническия прогрес в общонародно дело и да активизира участието на отделните трудови колективи и на всички трудещи се в ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес.**

Стремежът е всеки трудещ се, всеки специалист да участвува с личен принос във внедряването на научно-техническите постижения и челния наш и чуждестранен опит, като му се възлагат конкретни поръчения.

За осъществяване на поставените цели партийните, стопанските и обществените органи и организации насочват усилията си към **оптимално използване на творческите възможности на специалистите и на трудещите се** за решаване на задачи с по-значителна социално-икономическа ефективност, свързани с повишаването на научно-техническото равнище и интелектуализацията на производството.

Главни направления на движението за техническо и научно творчество на трудещите се:

— създаване и внедряване на **системи и съоръжения за комплексна автоматизация на производството и управлението** на основата на електрониката и роботиката;

— **облекчаване на ръчния, непривлекателния и тежкия физически труд** и механизиране на производствените процеси;

— **ефективно използване на материално-енергийните ресурси** чрез разработване и внедряване на нови високоефективни безотпадъчни и малкоотпадъчни технологии;

— създаване на нови **висококачествени и конкурентоспособни изделия** с високи технически и естетически показатели и подобряване качеството на произвежданите изделия;

— **ускорено внедряване на високоефективни научни разработки** на висшите учебни заведения, научните институти и звена, както и на челни наши и чуждестранни постижения.

Основна организационна форма за разгръщане на научно-техническото творчество на трудещите се са специалните прегледи на техническото и научното творчество на трудещите се. Те се подготвят и провеждат под ръководството на съответните съвети по научно-техническия прогрес, които изграждат оперативни бюра за организация на прегледа.

Прегледите са двегодишни и включват **два етапа** (съответно през първата и през втората година).

Първият етап от прегледа, осъществяван под ръководството на партийните комитети и организации в предприятията, започва със задълбочен анализ на работата по внедряването на научно-техническите постижения, като се очертават бъдещите задачи в това направление. Разработват се планове и мероприятия, чрез които се подпомага дейността на колективите и се гарантира тяхното материално и финансово осигуряване. Предвижда се участието в различни конкурси, организирани по време на прегледа.

Етапът приключва през месец октомври с организиране в предприятието или института научно-техническа конференция, на която се правят оценки на постигнатите резултати и се организират вътрешни изложби.

През ноември се провеждат общински (районни — за Пловдив) съвещания и изложби за оценка на резултатите от работата, на които се класират най-добрите разработки, представени на изложбите в дадената община (район). Непосредствено след това се организира окръжната научно-техническа конференция.

Digitized by Google

Вторият етап на прегледа започва с актуализиране на програмите, на разработките в съответствие с постигнатите резултати и дадените препоръки. В предприятията (научните звена) се организират вътрешни изложби и конференции, на които се обобщават и отчитат резултатите от двегодишния преглед. След това на общинско (районно) равнище се провеждат изложби и съвещания, на които се награждават най-добрите разработки и се определят тези, които ще участвуват в окръжната изложба. На съвещанията се обобщават резултатите от внедряването на научно-техническия прогрес и се прави оценка на дейността на партийните и обществените органи при организирането на прегледа.

Заключителната фаза на двегодишния преглед е окръжната изложба на най-добрите разработки от всички сфери на икономиката в окръга. Младежките колективи, класирани на окръжната изложба на ТНТМ, също участвуват в окръжната изложба на техническото и научното творчество на трудещите се.

Прегледът приключва с оценка на извършената работа, отчитане на резултатите от проведените мероприятия и награждаване на първенците от всички конкурси.

По-важните конкурси по време на прегледа са следните:

- окръжен научно-технически конкурс за разработки, които водят до повсеместна интензификация на икономиката в окръга;
- между научните звена за активна и ефективна научно-приложна дейност; за активна рационализаторска и изобретателска дейност; за внедряване на нови промишлени технологии в селското стопанство; между средствата за масова информация; между заводските радиоуредби и многотиражки; между звената за научно-техническа информация; състезания по професии и др.

В съответствие със съставните методики за организирането на конкурсите най-добрите разработки и най-добре представилите се колективи се награждават с грамоти, дипломи, парични награди, екскурзии в чужбина . . .

Ярко доказателство за непрекъснатото възходящо развитие на движението за ТНТМ са проведените досега три прегледа в Пловдивски окръг. Така например броят на участниците в него през 1978—1979 г. е бил 31 180, през 1980—1981 г. — 58 058, а през 1982—1983 г. — 70 096. Внедрените научно-технически разработки през тези години са съответно 2220, 3242 и 4103. А икономическият ефект от тях от 3693 хил. лева през 1978—1979 г. и 41 136 хил. лева през 1980—1981 г. достига 147 800 хил. лева през 1982—1983 година.

Развитието е не само в количествено, но и в качествено отношение. По време на прегледите творческата инициатива на работниците и специалистите създаде и доразви нови форми за ускорено внедряване на научно-техническите постижения като: обществени конструкторски и технологични бюра, обществени бюра за научно-техническа информация, експериментални бази на обществени начала, научно-технически и рационализаторски колективи и др. Сега в предприятията, научноизследователските институти, развойните бази и организации в окръга са изградени над 130 конструкторски бюра на обществени начала и над 80 бази за експериментиране. Учреден е окръжен клуб на рационализаторите и изобретателите. Броят на внедрените предложения е увеличен с 11,7 на сто спрямо втория преглед, а икономическият ефект от тях е нараснал с около 20 на сто.

Активна и разностранна дейност се провежда за **повишаване квалификацията на специалистите и работниците**, за запознаването им със съвременните тенденции на научно-техническия прогрес, с постиже-

Digitized by Google

нията на челните колективи и отделни специалисти от окръга, страната, с прогресивния чуждестранен и преди всичко съветски опит. Организирани са общо 247 курса за следдипломно обучение на 6500 специалисти. Само в проведените през 1983 година по времето на заключителния етап на третия преглед 40 научно-технически мероприятия са взели участие около 3900 специалисти, като са обсъдени над 460 доклада.

Анализът на резултатите от проведените прегледи показва, че движението за техническо и научно творчество на трудещите се се утвърждава като **действена форма за масово участие в решаването на проблемите по овладяването и ускореното внедряване на научно-техническите постижения.** То все по-тясно се свързва с изпълнението на задачите, поставени от партията: за интензификацията и автоматизацията на производството, за неговата електронизация и интелектуализация, за икономичното използване на суровинно-енергийните ресурси, за внедряването на принципно нови и авангардни технологии, за осигуряването на високо качество на разработките и на произвежданата продукция. Така например по време на третия преглед значително е разширен броят на разработките, използващи микропроцесорни устройства и системи, въведени са редица малкоотпадъчни технологии. Преобладаващата част от новите изделия има високи технико-икономически показатели — над 100 изделия са с качество от висша категория, а относителният им дял е 12,39 на сто.

В момента се провежда първият етап на четвъртия преглед на движението за ТНТМ. При този преглед на окръжния съвет на НТС се възлага голяма отговорност — да бъде основната действена организация, тъй като по този начин на практика ще могат да се слеят научно-техническата пропаганда и научно-техническото творчество, да се използват някои нови ефективни методи и форми на работа.

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА НАУЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО

Важна функция на системата за управление на научно-техническия прогрес е **развитието на научното обслужване на производството** и създаването на такива организационни форми на интеграция на науката и производството, които в максимална степен да скъсяват цикъла изследване—проектиране—внедряване. Това е особено наложително след Националната партийна конференция по качеството. Освен това в окръга е съсредоточен значителен научен потенциал. Тук се намират пет висши учебни заведения, 9 научноизследователски института и 15 бази за развитие и внедряване. В тях работят около 180 професори и доценти, 500 асистенти и научни сътрудници, в т. ч. над 300 доктори и кандидати на науките.

Особено сполучлива форма се смята създаването на **научно-производствени предприятия, научни звена с приложен характер към БАН, производствено-внедрителски звена в научноизследователските институти и висшите учебни заведения.**

За кратко време от своето съществуване в научно-производственото предприятие **„Балкан“** са произведени нови автоматични линии с микроелектронно управление за галванични процеси и монтаж на електроапаратура с управляеми манипулатори. В научно-производственото предприятие **„Оптика и лазерна техника“** в ускорени срокове са разработени изделия, получили златни медали на Пловдивския панаир.

В **Научноизследователския институт по цветни метали** е в действие

Digitized by Google

опитно-производствен участък, който произвежда монокристали, твърдосплавни инструменти, чисти метали за електронната промишленост. Производствени участъци се изграждат във Висшия институт по хранително-вкусова промишленост и Института по технологично проектиране и екипировка.

С помощта на ръководството на Българската академия на науките в Пловдив са създадени и укрепват **филиали на единните центрове по физика, химия, математика и Института по микробиология.** В окръга функционират шест звена на БАН, в които работят над 240 специалисти. За кратко време те са решили на високо научно равнище задачи с голям ефект. В звената по научно приборостроене са произведени микропроцесорни системи за автоматизация на биологичните и научните изследвания и специализирани технологически измервателни уреди.

През осмата петилетка с участието на широк кръг от специалисти са разработени **16 програми за развитие на структуроопределящите предприятия,** които се реализират чрез насрещните планове. По стратегическите направления за окръга са разработени **три целеви програми:** „Лазерна техника и технологии", „Приборостроене" и „Производство на средства за автоматизация". На общинско равнище са съставени и се изпълняват работни графици за 10 важни научно-технически задачи.

Организаторската и политическата работа на окръжната партийна организация по ускореното внедряване на научно-техническия прогрес е насочена към създаването на условия за успешно изпълнение на решенията на XII партиен конгрес и на Националната партийна конференция.

ст. н. с. инж. **Стефан АНГЕЛОВ**
кандидат на техническите науки

Digitized by Google

ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОСТТА НА ПЪРВИЧНИЯ КОЛЕКТИВ

Градският съвет на профсъюзите в София насочва вниманието си към повишаване трудовата и обществено-политическата активност на първичните трудови колективи — бригадите. Една от важните цели е да се осигури на дело предвиденото разширяване на социалистическата демокрация в тях и се издигне ролята на колективните им органи за управление и на профорганизациите и профгрупите като гаранти за правилното прилагане на икономическия механизъм.

Това ще бъде предмет на започналата научно-практическа конференция. Цели две години група научни работници и профсъюзни активисти по предварително уточнени теми ще подпомагат определени профорганизации и бригади да формират положителен опит. Извършеното в едни бригади ще бъде предоставяно веднага на сродни бригади от същите отрасли, за да им се даде възможност да използват идеите, разработките и подхода и да усъвършенстват своята практика. Така се дава практическа и теоретико-приложна насока на работата още в процеса на подготовката на конференцията. Задачата е да се постигне максимално практическо преустройство както на профсъюзната, така и на управленската дейност в бригадите и на трудовата и обществено-политическата активност на техните членове, да се обогатят формите на съревнованието за повишаване на качеството.

В зависимост от практическите нужди градският съвет и районните съвети на профсъюзите, както и комбинатските и профсъюзните комитети ще използват налагащите се форми на работа, за да подпомагат разработващите групи и бригадите, където се формира положителен опит, да правят съвещания за обмяна на опит по определени теми и пр.

Във връзка с предприетата работа ще се изучи съществуващият в страната опит, ще се извършат социологически проучвания на информационната осигуреност на профсъюзните членове в бригадата, а в специален бюлетин ще се популяризира извършеното. Тази дейност е предвидено да трае до края на 1985 година. След това ще бъде обобщено най-новото в опита на управлението и обществено-политическата активност на бригадите, в профсъюзната дейност, в социалистическото съревнование и ще се изяснят насоките за усъвършенстването му.

През този период по специална тематика ще бъдат обучавани в професионално-учебните центрове всички низови ръководители — бригадири, майстори, началници на цехове и други.

Уточнени са и показатели за изработване на планове за социалното развитие на първичните колективи за петгодишен период. Те ще бъдат утвърдени на бригадни събрания и ще подпомогнат първичните колективи да разберат и овладеят на практика новите си функции и да решават успешно социално-културните проблеми на цялата бригада и на отделните нейни членове.

Заключителното заседание на конференцията ще бъде през първото тримесечие на 1986 г.

Собствена информация

Digitized by Google

ВЗАИМНИТЕ ПРОВЕРКИ

Една нова форма на работа намери приложение в Пловдивската общинска партийна организация. Същественото не е как ще я наречем. Дали взаимни проверки, другарски контрол и помощ, или обмяна на опит в дейността на партийните и стопанските ръководства по проблемите на качеството. По-важното е, че нейните резултати са насърчителни. Тя подтиква тези така важни въпроси да стоят в центъра на практическата дейност на партийните комитети и първичните партийни организации.

Механизмът на проверките беше отразен в указанието, разработено от окръжния комитет на БКП. Подробностите бяха доуточнени на проведените инструктажи в общинския и районните комитети на партията. Определени бяха партийните комитети и първичните партийни организации, които трябваше взаимно да се проверят. В състава на работните групи бяха включени секретари на районни, градски, комбинатски, заводски, учрежденски, вузовски и общоселски комитети на БКП, инструктори от апарата на общинския и районните комитети на партията, председателите на районните комитети за държавен и народен контрол, специалисти, челници в труда, представители на районния център по стандартизация, метрология и контрол върху качеството и други.

Разработеният примерен въпросник спомогна за правилната насока на обсъжданията. При срещите се спореше, съпоставяха се резултатите, доказваше се с документи. Често пъти в подкрепа идваха и цифрите, за да се стигне до обобщението, до опита, който взаимно споделиха двойките райони и работни групи от предприятията. Всичко това възбужда активността и инициативността, стимулира идеите. Особено полезни се оказаха съвместните проверки, осъществени от партийните комитети и първичните организации със сродни или близки дейности.

Съществен резултат от взаимните проверки е изучаването и разпространяването на положителния опит по подобряване на качеството. Район „В. Левски“ например ще внедри в своята дейност хубавото от дейността на Пети район по организацията и контрола за стриктното спазване на технологичната дисциплина в селското стопанство. Район „В. Коларов“ ще популяризира опита за въвеждането на „Пирамидалната система за контрол на качеството“ с лични картони за всеки ръководител и изпълнител, прилагана в кожухарска фабрика „Пулпудева“, и други.

Взаимната проверка беше повод още веднъж да се срещнат хора, които във всекидневието си често обменят опит, съветват се, заедно търсят най-добри решения. Но този „регламентиран диалог“ е нещо повече. Преди да иде на него, човек още веднъж оглежда работата си. В разговорите той напипва по-рационален път за решаването на проблемите. Ето какво споделят:

Ганка Лалева — секретарка на партийния комитет в научно-производствения стопански комбинат „Ален мак“:

— Взаимната проверка е чиста форма на контрол. Има нужда от нея! Помага много. В разговорите в химическия завод „Агрия“ в много случаи видяхме едни и същи решения на въпросите. Независимо от спецификата на работата човек има и какво да научи. След този разговор аз изучавам системата за организация, ръководство и отчита-

Digitized by Google

не на целевото съревнование на „Агрия“. И то с намерението някои положения от нея да приложим в нашия колектив.

Станка Тодорова — секретарка на партийния комитет в химическия завод „Агрия“:

— В много пунктове моментът „проверка“ отстъпва пред обмяната на опит. Отскоро съм партийна секретарка. За мен беше много важно да видя по какъв начин производствените въпроси се „хващат“ от партийното ръководство, от комунистите. От „Ален мак“ вземаме програмата за повишаване образованието и квалификацията на работниците. Но заедно с това и опита на партийната организация за осъществяването на тази програма.

Велка Джунева — секретарка на партийния комитет в завод „България“:

— С колегите от трудово-производителната кооперация „Първи май“ имаме сходни виждания, но проблемите ни са доста различни в производството. Обменихме опит по подготовката и провеждането на деня на качеството, по партийния контрол и др.

А Иван Калоферов, секретар на партийния комитет в завод „Напредък“, смята, че взаимната проверка може да помогне и когато се направи със сродно предприятие от друг град или окръг. И затова ще уредят среща с партийното ръководство на комбинат „Мебел“ от Стара Загора.

Взаимните проверки по въпросите на качеството в този момент са много полезни. Абсолютно необходими заради извисеното чувство за отговорност. Проверяващият е твой колега, ръководител, с когото работиш от дълго време. Това са хора, пред които не върви да говориш със „закръглени“ цифри. Нужни заради възможността да сравниш отблизо себе си с другия, да откриеш по-сполучливо решение на свой проблем, да намериш по-кратък, по-добър път към целта.

Партийните комитети и организации критично оцениха както постиженията, така и пропуските и недостатъците при организирането и извършването на проверките. Не всичко и навсякъде мина гладко така, както беше предвидено. Допусна се формализъм при изграждането на някои работни групи, като в състава им не бяха включени специалисти, челници в труда и др. Не можа да се осъществи необходимото ръководство от страна на районните комитети на БКП за извършването на проверките във всички предприятия, учреждения, училища и висши учебни заведения. В някои първични партийни организации анализът бе сведен до съставянето на протоколи за извършената проверка.

Независимо от това взаимната партийна проверка по качеството е важно организационно-политическо мероприятие в общинската партийна организация. То спомага за анализирането на политическата и организаторската работа на партийните комитети и първичните организации, за обмяна на положителния опит в борбата за повишаването на качеството.

Емил ГРУЙЧЕВ
завеждащ отдел „Организационен“
на общинския комитет на БКП — Пловдив

Digitized by Google

РОЛЯТА НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

АНГЕЛ ЦВЕТКОВ
заместник-председател
на Националния съвет на Отечествения фронт

Достойно е мястото на Отечествения фронт в нашето развитие през изминалите четири десетилетия. Както историята показа, Отечественият фронт не беше тактика, а дългосрочна стратегия, историческа необходимост за България.

●

Създаден от великия син на българския народ Георги Димитров, Отечественият фронт оправда напълно своето историческо предназначение.

Под неговото знаме се обединяваха антифашистките, демократичните и прогресивните сили в страната за борба против фашизма и капитализма.

През юли 1942 година по радиостанцията „Христо Ботев" бе обявена изработената под ръководството на Георги Димитров Програма на Отечествения фронт. Въплътила ленинската идея за единството на революционните и демократичните сили в борбата за изграждане на ново общество, тя намери широк отклик сред народа.

Цялото наше обществено-политическо развитие, съдбата на народа ни беше подготвила почвата за създаването на Отечествения фронт. У нас бяха назрели условията за осъществяване на спасителната идея за обединяване на народните сили за смъкване господството на монархофашизма, за изгонването на хитлеристките войски и за спасяването на страната от национална катастрофа.

В доклада си пред Втория конгрес на Отечествения фронт, на 2 февруари 1948 година, Георги Димитров разкри историческите корени на Отечествения фронт. Идеята за Отечествения фронт беше назряла в народните недра като резултат от дългите борби на трудещите се за по-добър живот. Тя беше закалена още в кървавите битки на първото антифашистко въстание в света през септември 1923 година, което циментира съюза между работници и селяни, бойния съюз ме-

Digitized by Google

жду комунисти и земеделци, като основа, като гръбнак на народното единство. Отечественият фронт, казва Георги Димитров, е изстраданият от нашия народ извод от неговия собствен исторически опит.

Под знамето на Отечествения фронт работническата класа в съюз с трудещите се селяни и народната интелигенция, опирайки се на решаващите победи на Съветската армия, осъществи Деветосептемврийската социалистическа революция, която откри пътя за всестранен възход на нашата страна.

Забележителна е ролята на Отечествения фронт и през първите години на свободата. Сложните и тежки задачи в областта на икономиката, на вътрешната и външната политика, осигуряването на морално-политическото единство на народа за осъществяването на прехода от капитализма към социализма изискваха силите и способностите не само на една партия, колкото и силна и мъдра да е тя, колкото и героична да е. „Това дело е по силите и може да бъде изведено на добър край и окончателно решено в полза на народа само при съвместно, колективно действие на всички обществени патриотични слове, на всички демократични сили на народа, на всички демократични, прогресивни партии[1] — казваше Георги Димитров.

В страната беше установена отечественофронтовска власт. Образувано беше първото правителство на Отечествения фронт с представители на пет партии, обединили се върху платформата на Отечествения фронт. В центъра и по места се създадоха органи на отечественофронтовската власт с широко участие и на безпартийни граждани. В нашите конкретни условия това беше своеобразен политически плурализъм. Но той не беше изкуствено създаден, а естествено явление в тогавашната обстановка. Комунистическата партия беше ръководната политическа сила, извоювала това свое положение в резултат на десетилетната самоотвержена и последователна борба в служба на трудовия народ.

Животът обаче не стои на едно място. Изменят се условията, изменят се и формите и задачите на политическата борба. Настъпилите промени в икономиката, в социално-класовата структура на страната закономерно се отразиха и върху състава, структурата и задачите на Отечествения фронт.

След национализацията на промишлеността и кооперирането на селското стопанство новите производствени отношения създадоха условия за по-нататъшно развитие на производителните сили и усъвършенствуване на политическата система на народната демокрация. За тяхното осъществяване бяха необходими усилията на целия народ, на всички патриотични сили под ръководството на Българската комунистическа партия.

На своя Втори конгрес през 1948 година под ръководството на Георги Димитров Отечественият фронт се преустрои в единна народна обществено-политическа организация, в масово всеобхватно обединение на силите на всички трудещи се и честномислещи български патриоти за превръщането в реални дела идеите, в името на които бе извършена социалистическата революция. А това означаваше да се създаде такава политическа обстановка в страната, при която трудещите се да имат решаващо влияние в цялостния политически живот, в решаването съдбините на нацията.

Отечественофронтовските комитети извършиха огромна дейност и българският народ даде своя принос рамо до рамо със Съветската армия за разгрома на хитлеристка Германия. Едновременно с това големи са заслугите на Отечествения фронт за укрепване на народната

[1] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 290—291.

Digitized by Google

власт, за приемането на Конституцията на Народна република България от Великото народно събрание, с което бяха затвърдени историческите завоевания на българския народ с победата на Девети септември. Той допринесе и за утвърждаването на равноправието на жената у нас, за изграждането на народната армия и на народната милиция, за обединяването на нашата младеж, за възстановяването на народното стопанство, за полагане икономическите основи на социализма, за културната революция. С право можем да кажем: няма област от нашия живот, в която да не се е почувствувала силата на Отечествения фронт, в която той да не е спомогнал за разрешаването на онези задачи, от които зависеше цялостното подобряване на живота на населението.

●

Дейците на Отечествения фронт посрещнаха и приеха с неизмерим ентусиазъм априлската линия на партията, в която възтържествуваха ленинските принципи на общественото и държавното строителство. В духа на тези принципи бе поставена задача той да преустрои цялостно своята дейност, като съчетава в нея най-добрите страни на масова обществено-политическа организация и всенародно движение. През януари 1957 година Централният комитет на Българската комунистическа партия прие специално решение за дейността и бъдещите задачи на Отечествения фронт. Прието по инициатива на твореца и вдъхновителя на априлската линия на партията другаря Тодор Живков, решението откри широки хоризонти пред бъдещата дейност на Отечествения фронт: „Отечественият фронт, е записано в това решение, следва да се укрепва като най-широка народна самодейна обществено-политическа организация, да бъде живо въплъщение на съюза на работническата класа, трудовите селяни и народната интелигенция, чиято главна задача е да възпитава в патриотичен и социалистически дух народа и заедно с това да бъде най-масова опора на народната власт“. Както се вижда, в това решение не само се определя характерът на Отечествения фронт, както и неговата роля в цялостното развитие на страната ни, но се поставят и основните му задачи.

В резултат на работата за изпълнение на решението на Централния комитет се измени отношението на партийните комитети и организации към Отечествения фронт, разшириха се грижите той да стане масова школа за социализъм, издигна се ролята му и той стана многомилионна организация, разшириха се неговите функции. Априлският пленум превърна грижата за укрепване и израстване на Отечествения фронт в едно от постоянните задължения на Българската комунистическа партия. Юлският пленум на Централния комитет на партията от 1968 година обсъди редица въпроси, отнасящи се главно до съдържанието и формите на работата на Отечествения фронт, като изтъкна незаменимата му роля в сближаването на различните социални слоеве и в укрепване на социалистическото единство на народа ни. Засилиха се контролните функции на организацията, Отечественият фронт получи правото да контролира дейността на предприятията, учрежденията и организациите, които работят по комунално-битовите, благоустройствените, социално-културните въпроси и снабдяването на населението. Предостави се право на законодателна инициатива на Националния съвет на Отечествения фронт по проблеми, които засягат цялото население. В системата на Отечествения фронт като колективни членове влязоха редица обществени движения и комитети, което утвърди още повече значимостта му като въплъщение на морално-политическото единство на народа.

Digitized by Google

Голямо значение за развитието на Отечествения фронт има Десетият конгрес на партията. Той прие Програма за изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Определи ролята на обществените организации за осъществяването ѝ. „Отечественият фронт, който заема важно място в нашето политическо устройство и има огромни заслуги за сплотяването на различните слоеве на народа около партийната политика, ще се развива като най-всеобхватната обществено-политическа организация и всенародно движение. Той ще бъде все по-ярко въплъщение на народното единство, на съюза на работническата класа, трудещите се селяни и народната интелигенция, израз на съвместната работа на комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, най-масова обществена опора на партията и народната власт и школа за комунистическо, патриотично и интернационалистическо възпитание на народа и за привличане на трудещите се в управлението на обществото. В своята дейност той трябва да прилага такива форми на работа, които са присъщи на всенародно движение." Така в програмата си партията определи не само същността на Отечествения фронт, но очерта и основните направления на неговата дейност в етапа на изграждане на развития социализъм у нас.

Вдъхновени от тази висока оценка и от неограничената перспектива в развитието на Отечествения фронт, неговите стотици хиляди дейци, многомилионната членска маса на организацията, се захванаха с упорита, целенасочена и системна работа за постигане на поставените от партията и от народа задачи. Комитетите на Отечествения фронт положиха много грижи и внимание за укрепване и повишаване дееспособността на низовите организации, за да станат те на дело реални изразители на общественото мнение и на обществената инициатива, като свързват своята дейност с жизнените проблеми, които възникват в кварталите, градовете и селата.

Възприемането на формите на работа на всенародно движение постави Отечествения фронт в още по-тясна връзка с трудещите се. Това го превърна в най-масовата обществена опора на политическата система в нашата страна. С постоянното развитие и усъвършенстване на тази система се усъвършенстват и формите, и методите за пряко участие на Отечествения фронт в управлението на обществото, в развитието на социалистическата демокрация, за въвличането на народа в строителството на развитото социалистическо общество.

Отечественият фронт активно участвува в цялата наша обществена и политическа дейност, в най-висока степен допринася за комунистическото, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се. Цялостната негова дейност се провежда в най-тясна връзка с икономическата и социалната политика на партията. На основата на този извод Дванадесетият конгрес в Тезисите за работата на партията, за социално-икономическото и културното развитие на Народна република България през седмата петилетка и до 1990 година даде заслужена висока оценка за дейността на Отечествения фронт: „Партията високо цени ролята и приноса на Отечествения фронт в обществения живот на страната за укрепване на морално-политическото единство на народа. Цялостната негова дейност се провежда в най-тясна връзка с икономическата и социалната политика на партията."

Като най-масова обществено-политическа организация и всенародно движение, Отечественият фронт изпълнява важни социално-икономически задачи главно по местоживеене, където трудещите се от предприятия и учреждения прекарват свободното си време. Предимно на териториален принцип комитетите и организациите на Отечествения фронт активно участвуват в обсъждането и решаването на жизнени

Digitized by Google

проблеми под ръководството на партийните организации. Те работят всеотдайно за привличане на населението в управлението на страната. През последните години значително се подобри съвместната работа на Отечествения фронт с държавните органи и особено с народните съвети за изпълнение на насрещните планове и програми за развитието на селищните системи и отделните селища, за укрепване на общественото и по-пълно използване възможностите на личното и помощното селско стопанство, за все по-пълното внедряване системата на самозадоволяване и обогатяване трапезата на нашия народ. Голям е делът на Отечествения фронт в информирането на народните маси за дейността на държавните органи, в изучаването на общественото мнение като основа за съобразяване с потребностите и интересите на трудещите се, за повишаване на тяхната социална активност и инициатива.

Качествено нови измерения придоби и движението за изграждане, благоустрояване и хигиенизиране на селищните системи, като се насочи към главната цел — цялостно и планомерно изграждане и подобряване на жизнената и социалната среда и утвърждаване у всеки гражданин, у всяка низова организация и комитет на Отечествения фронт чувството на стопанин на своята територия, от който зависи как ще изглеждат домът, кварталът, улицата, селището и при какви условия ще живеят и ще се трудят хората. Тази дейност протича все по-близко свързана с полезните и разнообразни начинания на движението за опазване и обогатяване на природната среда.

Отечественият фронт дава своя принос за по-нататъшното изпълнение на Декемврийската програма на партията за повишаване жизненото равнище на народа в съответствие с решенията на Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция по качеството. Осъществяването на програмата от 1972 г. досега засегна всички сфери на материалния, социалния и духовния живот на хората в нашето общество. Новото постановление на Централния комитет на партията, правителството и обществените организации за по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа още веднъж доказва, че смисълът и съдържанието на партийната политика винаги са били грижата за човека, добруването на народа. Този изключително важен документ поставя определени задачи както пред всички предприятия, ведомства, които произвеждат стоки и услуги за народно потребление, така и на отечественофронтовските комитети и организации, които отговарят с реални дела за успешното изпълнение на решенията на Националната партийна конференция, за по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа.

Изпълнението на тези задачи протича в съгласие с новите изисквания и критерии за повишаване качеството на производството, качеството и дисциплината във всички сфери на живота, навсякъде и във всичко.

В това голямо дело Отечественият фронт ще даде свой принос, като свърже още по-тясно дейността си с осъществяването на социалноикономическата политика на партията, като мобилизира силите на народа за преизпълнение на плана за настоящата година, за все по-пълното задоволяване на потребностите на населението с основни селскостопански продукти, за подобряване на жизнената среда и условията за живот, както и за подобряване на търговските и комунално-битовите услуги; като разгърне още по-резултатно движението за икономия на суровинно-енергийните ресурси, за събиране и оползотворяване на вторичните суровини, за организиране доброволния труд на населението в строителството на жилища, детски заведения, културни и здравни сгради, в помощ на селското стопанство, благоустрояването и хигиенизирането на селищата. С тази си дейност Отечественият фронт ще

Digitized by Google

съдействува за превръщане изпълнението на Декемврийската програма в дело на целия народ, за развитие на социалистическата демокрация и осъществяване на поставената му от партията задача — като усъвършенствува своята координираща функция и широко взаимодействие с другите обществени организации и държавни органи по местоживеене, да бъде **обществен гарант** за правилното функциониране, за укрепване на ролята и значението на общините, на селищните системи, на местните органи на народната власт.

●

Направим ли равносметка на изминатия от Отечествения фронт четиридесетилетен път, налага се изводът, който направи другарят Тодор Живков: „Отечественият фронт беше и си остава забележителен пример на творческо, марксистко-ленинско решение на конкретно-историческите проблеми на нашата страна. Той е нова и своеобразна дума на нашата партия и на нашия народ в теорията и практиката на социализма; той е наш принос в съкровищницата на комунистическото дело и борба."

Опитът на нашата партия и на българския народ в изграждането и развитието на Отечествения фронт като широка обществена опора на народната власт и въплъщение на морално-политическото единство на народа се цени високо, от него се интересуват много от демократичните организации в развиващите се страни, изучават и използват неговия опит в своята дейност за сплотяване на народите в борбата против империализма и неоколониализма, за независимост и свобода, за мирно бъдеще.

Сега Отечественият фронт поддържа връзки и развива сътрудничество с повече от 55 фронта, движения и партии. С цялата си външнополитическа дейност той допринася за осъществяване на външнополитическия курс на партията и държавата — все по-тясното сближаване на Народна република България със Съветския съюз. В сътрудничество със сродните организации от братските страни Отечественият фронт допринася за укрепване единството на социалистическата общност. Все по-голям е и приносът му в укрепване и засилване на единодействието на всички антиимпериалистически сили. Връзките му със сродните организации в балканските държави допринасят за осъществяване на основната цел на нашата външна политика — Балканите — зона на сигурност и сътрудничество, на добросъседство и пример за мирно съвместно съжителство на държави с различен обществен строй, зона, свободна от ядрени оръжия.

●

И в историята, и в настоящето на Отечествения фронт е отредена една забележителна мисия — под ръководството на Българската комунистическа партия да сплотява българския народ, да укрепва неговото морално-политическо единство. Досегашната му дейност доказва, че той достойно и занапред ще изпълнява тази своя велика мисия.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО – ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ПОЛИТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО НА ОБЩИНСКИЯ НАРОДЕН СЪВЕТ

„Под ръководството на общинския комитет на БКП общинският народен съвет в Хасково..." Ето изречението, което често се среща като увод, като заключение или като констатация в материалите на общинския народен съвет в Хасково, докладвани на сесии на съвета, на заседания на изпълнителния му комитет, пред бюрото или пленума на общинския комитет на БКП.

Основание за това те имат. В категоричните постановки на Устава и Програмата на партията и Конституцията на Народна република България дебело е подчертано, че ръководната сила в обществото и държавата е Българската комунистическа партия, че етапът на изграждане на развитото социалистическо общество се характеризира с още по-голямо нарастване ролята и значението на Комунистическата партия като ръководна и направляваща сила.

Но на дело ли е общинският партиен комитет в Хасково политически ръководител на всестранния живот в селищната система?

●

Можем определено да кажем, че между думите и делата няма разминаване, че в работата на общинския комитет по партийното ръководство на общинския народен съвет има много интересни моменти, има натрупан положителен опит.

На отчетно-изборните си конференции, на пленуми и заседания общинският комитет на БКП определя главните насоки на всестранното развитие на общината, посочва и основните задачи, които ще решава общинският народен съвет като местен орган на държавна власт и самоуправление.

И тази година на отчетната конференция бе подчертано, че вследствие на целенасочените действия на партийните органи, на народния съвет и масово-политическите организации продължи процесът на ут-

Digitized by Google

върждаване на селищната система като единен организъм; че в центъра на вниманието са проблемите на развитието и усъвършенстуването на социално-икономическата и техническата инфраструктура на общината, използването на трудовите ресурси, изпълнението на строителната програма; че съществен момент в работата на общинския комитет на БКП е разграничаването на функциите му от тези на държавните и обществените органи и засилването на неговата ръководна роля.

Конференцията реши: „Под ръководството на общинския комитет на БКП да продължи работата за издигане ролята на общинския народен съвет като местен орган на държавната власт за решаване на социално-икономическите проблеми на селищната система.

За тази цел се предвижда:

— Изпълнителният комитет и отделите на общинския народен съвет да усъвършенстуват работата си за подобряване методите на управление и контрола на икономиката, да изучават нуждите и проблемите на трудовите колективи и да упражняват оперативно ръководство над тях.

— Изисква се изграденият съвет по качеството да намери по-решително своето място в управлението на произвежданата продукция в селищната система.

— По-своевременна да бъде намесата на общинския народен съвет за решаване наболелите въпроси по благоустрояването, водоснабдяването и канализацията в някои райони и квартали на града и селата.

Важните проблеми на общинския народен съвет партийният комитет обсъжда и на свои пленуми. На тях той строго спазва да се вземат такива решения, чрез които да не се регламентира, да не се измества съветът, а да се подхожда с политически форми и средства при изпълнението им.

Така например на пленарно заседание общинският комитет на БКП обсъди доклада на секретаря Иван Костов за работата на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации по някои проблеми на търговското и битовото обслужване на населението. Приета бе програма за развитието на търговията и услугите в селищната система за периода 1982—1985 г. В нея се конкретизират целта и главните задачи с точни цифри, по години на осмата петилетка, посочват се основните показатели и нормативи, набелязани са политическите и организационните мероприятия за изпълнението им.

Дават се насоки и за работата на общинския народен съвет: да актуализира петилетния си план в съответствие с програмата; да упражнява системен контрол над ръководствата на всички предприятия и учреждения в общината.

След обсъждане състоянието и развитието на животновъдството в селищната система пленумът заедно с другите решения препоръча общинският народен съвет, общинският комитет на Отечествения фронт и общинският съвет на Българските професионални съюзи да осъществят изпълнението на задачите за производството на животинска продукция в личните и помощните стопанства.

Общинският партиен комитет заедно с общинското ръководство на БЗНС задълбочено проучи състоянието и перспективите на един от важните отрасли в селищната система — трайните насаждения. На основата на конкретен анализ бе приета програма за развитието на отрасъла през годините на осмата петилетка и до 1990 г. В нея ясно се открояват и задачите на общинския народен съвет.

Не само с решения на пленума, но и с решенията на бюрото комитетът насочва дейността на съвета.

По доклад на председателя на изпълнителния комитет на общин-

Digitized by Google

ския народен съвет Пенчо Пенев бюрото на общинския партиен комитет задълбочено обсъди състоянието на административното, техническото и финансовото обслужване на населението. На основата на препоръките на партийния комитет изпълнителният комитет прие специална програма. Партийното бюро и първичната партийна организация при общинския народен съвет предприемат конкретни мерки за активизиране на комунистите по подобряване на обслужването.

На заседание е обсъдена информация и е утвърдена система за работата на доброволните отряди на трудещите се в града. На основата на партийните решения изпълнителният комитет на общинския народен съвет и ръководството на районното управление на МВР предприеха конкретни мерки за нейното внедряване.

Бюрото на общинския комитет на партията редовно обсъжда изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на общината и бюджета за изтеклата година и упражнява партиен контрол за изпълнение на набелязаните мероприятия.

Политическото ръководство на общинския народен съвет освен с решенията на пленума и бюрото се осъществява и с всекидневната практическа организаторска дейност на сътрудниците на комитета и комунистите на работа в съвета.

Някои комунисти на отговорна работа в съвета присъствуват на седмичните оперативки и месечните инструктажи на апарата на партийния комитет. Определеният щатен инструктор държи много близка връзка с партийното бюро и организация при съвета, познава проблемите, контролира и помага за решаването им. Определен сътрудник в общинския комитет на БКП картотекира и контролира всички решения, които се отнасят до съвета, следи работата на специализираните органи към него, участвува при организиране, провеждане и отчитане на техните мероприятия.

Създадени са постоянни и резултатни връзки между завеждащите отдели и сътрудниците на партийния комитет и началниците на отдели, служби и главни специалисти при общинския народен съвет. Трима от завеждащите отдели на общинския партиен комитет са членове на постоянните комисии: по образованието и културата; по промишлеността; по транспорта и съобщенията и по селското стопанство и самозадоволяването. Секретарят на общинския партиен комитет Иван Костов е член на изпълнителния комитет. Завладяващ, поучителен е примерът на първия секретар Димитър Добрев. Може би за това, че е бивш председател на съвета, че познава и уважава всички членове на трудовия колектив, а може би поради твърдата му убеденост, че трябва да бъде така, голяма част от грижите, вниманието и времето си той отделя за ръководство, контрол и помощ на този орган на държавна власт и самоуправление. Участвува често на заседанията на изпълнителния комитет. Лектор е по актуални проблеми на вътрешната и международната политика. Редовно присъствува на годишните отчетно-изборни събрания на първичната партийна организация, в съвета аналитично и критично оценява дейността на комунистите, посочва им пътищата, средствата и формите на бъдещата партийна работа.

Общинският комитет на Българската комунистическа партия полага големи грижи за повишаване контрола като важна функция на партийното ръководство. Той разчита както на отчета, който дава количествена характеристика на извършената политическа и организаторска работа, така и на проверката на място, която установява и качествените ѝ показатели.

Само през изминалата година, за да проконтролира и помогне на съвета, бюрото на общинския комитет на партията е изслушало информации по важни проблеми като: състоянието и използването на

Digitized by Google

хидромелиоративния фонд и задачите за 1983 г.; за работата по решаване на актуалните проблеми на мобилизационната готовност и гражданската отбрана в общината; изпълнението на плана за обществено-икономическото развитие на селищната система; изпълнението на програмата по самозадоволяването и други. Партийна оценка е дадена и на изпълнението на програмата за жилищното строителство, за работата на общинския народен съвет през мандата 1981—1983 г. На свое заседание след обсъждане оценката на съвета бюрото е приело и лични оценки за дейността на заместник-председателите Делчо Митев и Венко Вълев и Иван Драганов (тогава секретар на съвета).

Особено внимание работниците на комитета обръщат на оперативния контрол. Те са винаги на крак, когато се организират и провеждат заседания или сесии, когато се изпълняват някои важни задачи и кампании.

●

Като се ръководи от безспорната постановка, че кадрите решават всичко, общинският комитет на партията счита подбора, разпределението, възпитанието и квалификацията на кадрите в народния съвет за първостепенни задачи.

За да се избегне субективизмът и някои неправилни тенденции при издигане кандидатурите на общинските съветници, на кметовете и съветниците към кметствата, партийният комитет помага грижливо да се проучват, подбират и оценяват не само на заседание, но и на свой пленум. При обсъжданията не са редки случаите да се подменят някои от тях. Стремежът е да се спазват ленинските принципи за подбор и разпределение на кадрите, като се държи строга сметка за техните политически, делови и морално-волеви качества, като се спазва демократичното начало, като се съчетават кадрите от различни поколения, привличат се повече жени, подбират се представители от различни слоеве на народа и области на живота. Целта е да се осъществяват системно обновление и приемственост, да се стабилизират все повече изборните, ръководните и изпълнителските кадри. Сега 54 на сто от съветниците при общината и 54,8 процента при кметствата са комунисти. Привлечени са повече жени, младежи и специалисти. Една четвърт от колектива на общинския съвет са членове на партията.

От тринадесетте членове на изпълнителния комитет единадесет са специалисти с висше образование, а останалите двама — със средно специално. Те ръководят, контролират и подпомагат работата на съвета по специалността си. Петима от тях са завършили и Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Четирима са бивши работници на окръжния комитет на партията. Председателят на изпълкома е бивш секретар на общинския комитет на БКП. Мнозинството от деветте представители на постоянните комисии са бивши или настоящи партийни работници.

Бюрото на комитета и изпълнителният комитет на съвета полагат постоянни грижи за възпитанието, идеологическата подготовка и служебната квалификация на кадрите. Нерядко сред колектива идват лектори от дружество „Георги Кирков" и пратеници на общинската и окръжната групи докладчици. Създадена е стройна система за политическа просвета: ръководните кадри участвуват в университета към партийния комитет, всички комунисти повишават своята марксистко-ленинска подготовка в двата теоретични семинара, а останалите членове на колектива са обхванати в три профсъюзни и едно комсомолско учебно звено. Утвърден е план-програма за повишаване квалифи-

Digitized by Google

кацията на кадрите през 1984 г. — едни от тях ще се учат в Академията за обществени науки и социално управление; началници на отдели, главни специалисти и някои кметове ще бъдат изпратени в междуокръжната партийна школа в Стара Загора; в общината и окръга се организират курсове за квалификация; в деня на кметовете всеки месец те се запознават с новоизлезлите нормативни документи, с предстоящите задачи, обменят опит, повишават знанията си. Приета е единна програма за изучаване и внедряване на положителния опит. В нея много конкретно е казано кой отдел, кой ръководител или служител, по кое време, в кой окръг или община ще проучва работата.

По какви въпроси с помощта на комитета досега е обменен опит в работата на съвета? Ще посочим някои от тях: стопанско-организаторската функция на народния съвет и борбата му за високо качество навсякъде и във всичко; разширяване на демокрацията, по-широко въвличане на трудещите се и по-успешна съвместна дейност с обществените организации; обслужването на гражданите; работата с жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се; спазване на социалистическата законност и обществения ред; проблемите на селското стопанство, строителството, просветата, културата и т. н.

Общинският комитет на БКП в Хасково има предвид, че само добре подбраните, правилно разпределените, комунистически възпитаните, идеологически подготвените и квалифицирани хора са способни широко да внедряват и да прилагат ленинския стил и методи на работа. И трябва да кажем, че болшинството кадри в съвета се отличава с комплексен обхват и перспективно виждане в дейността си, служи за пример на другите, използва метода на убеждението, политическия подход и колективността в работата, старае се да има единство на теорията с практиката, на думите и делата...

●

Твърде положително и резултатно в ръководството на общинския партиен комитет е, че той много уверено се опира и разчита на първичната партийна организация в общинския народен съвет. Тя е един сериозен проводник на решенията на комитета. По негов пример, под негово ръководство и контрол тя правилно планира работата си. Добре организира изпълнението на взетите решения и поставените задачи. Много често и умело използва информацията, отчетите и проверките на място за контрол и помощ.

Първичната партийна организация е с утвърден положителен опит и традиции като политически ръководител. Добре работи с комунистите, с кадрите и служителите за повишаване на тяхната активност и отговорност. Дава верни насоки на организационно-партийната и идеологическата работа за привеждане дейността на отделите и службите в пълно съответствие със задачите, поставени от Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция по качеството. И в шестте партийни групи по отдели и служби се наблюдава стремеж към инициативи, към резултатни форми и средства за повишаване личния пример, активността и отговорността на комуниста. Партийното бюро и групите неведнъж са обсъждали как и в каква степен първичната организация трябва да долавя и откликва, да решава всички въпроси, които изискват партийно становище. В партийните групи е разговаряно за мястото и отговорността на комунистите в изпълнението на решенията на партийната организация и задачите на отделите.

Подемат се и полезни инициативи. По предложение на комунистите от съвета бе въведена нова система за административно обслуж-

Digitized by Google

ване по месторабота — служителите на съвета на място извършват услугите на трудещите се. Картотечният регистър на Хасково бе обявен за еталон в страната по пълнота и точност на данните. Утвърди се в практиката идеята на партийните членове да се определят отговорници за всяко кметство и всеки квартал в града, които периодично да оказват помощ на кметовете по селата и да съгласуват дейността на съветниците по кварталите. На основата на съветския опит се реорганизира системата на доброволните отряди на трудещите се в общината, не както досега — по местоживеене, а по месторабота...

Добра е и още повече ще се активизира работата на общинския народен съвет в селищна система — Хасково. Изпълняват се и се преизпълняват плановете за социално-икономическото развитие. Подобрява се качеството навсякъде и във всичко. Трудещите се от общината с трепет и ентусиазъм очакват 40-годишния юбилей на Девети септември и 1000-годишнината на град Хасково.

Голям дял за всичко това има всеотдайната и неуморна дейност на общинския народен съвет под ръководството на общинския партиен комитет.

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

РАБОТНИЦИТЕ — ЯДРО НА КАДРОВИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Дванадесетият конгрес на БКП отдели особено внимание на усъвършенстването на формите и начините за подбора на ръководните кадри. Наред с изискването за високи политически, делови и морални качества, за солидна образователна и специална подготовка се постави и задачата да се издигат тези, които са работили сред трудовите хора на нашето общество, които познават трудностите и особеностите на работата в низовите звена. Социалният, организационният и личният опит на човека, който ще заеме ръководна работа, не е без значение. Той се формира в целенасочената дейност на партийните органи и организации с резервните кадри — работници. В процеса на всекидневната си организаторска и идейновъзпитателна работа с трудовите колективи те не само помагат на хората на дело да изявяват своите способности, да придобиват нови знания и да се усъвършенстват, а и откриват и подбират онези от тях, които са най-перспективни за бъдещи ръководни кадри.

„... ние знаем — пише В. И. Ленин, — че сред обикновените работници и селяни има много и много предани на интересите на трудещите се маси и способни за ръководна работа хора. Сред тях има твърде много с организаторски и административски таланти, на които капитализмът пречеше да се развиват, на които всячески ние помагаме и

Digitized by Google

трябва да помагаме да се издигнат и да се заловят за работа в строителството на социализма."[1]

Реализацията на резервни кадри из средата на работническата класа оказва многостранно влияние върху трудовите колективи, засилва работническото самочувствие и доверието. Тя е солидно доказателство за участието на трудещите се в управлението на обществото.

От тези позиции още след Десетия конгрес бюрото на окръжния комитет на БКП си постави за задача с помощта на отдел „Организационен" на ЦК на БКП да създаде единна система и технология за практическо решаване на проблемите за подбора и подготовката на резервни кадри. В тази дейност съществено място зае и въпросът за подготовката на кадровия резерв из средата на работниците. Целесъобразността на този практически подход е вече доказана. Не са малко предприятията, където хората се трудят и живеят задружно и отчитат високи резултати. Един от главните фактори за това е активната организаторска и политическа работа, която се извършва под ръководството на партийните органи и организации за подготовката на резервни кадри. Изразът „Незаменими хора няма" например в корабостроителния и кораборемонтен комбинат „Ив. Димитров" — Русе се тълкува в активната му страна: за всеки ръководител отрано, без бързане, задълбочено се подготвя равностоен заместник, и то предимно из средата на работниците, отчасти и на специалистите. Бившият секретар на комбинатския партиен комитет Иван Пейчев по достойнство беше издигнат за първи секретар на общинския партиен комитет в Две могили. Самият той бе започнал трудовия си път като работник-мебелист. Впоследствие е председател на профкомитета. Завършва Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и близо 15 години е секретар на комбинатския партиен комитет. Заместникът му — сегашният секретар Енчо Станков, бе един от неговите резерви. Завършил е Висшето военноморско училище във Варна. Последователно е работил като конструктор, технолог, началник на технологично-корпусно бюро, секретар на заводски комитет на ДКМС, заместник-секретар на партийния комитет и инструктор в окръжния комитет на БКП.

Преди 20 години в комбината започва своя трудов път като корпусник Георги Туцов. Сега той ръководи младежка корпусна бригада. Член е на бюрото на окръжния комитет на БКП. Познат е на всички като делегат на Националната партийна конференция, на която се изказа от името на Русенската окръжна партийна организация и на всички трудещи се в окръга. За колектива на комбината, чиято продукция е предназначена изцяло за СССР, той заяви: „Ние сме си извоювали такъв авторитет сред съветските другари, че след приемането на първия кораб от всеки проект за останалите кораби те извършват само частичен контрол. Това е израз на високо доверие към качеството на нашата работа". Партийното и стопанското ръководство на комбината съумяха в периода след Дванадесетия конгрес изцяло да обновят производствената програма, включвайки по-ефективни и по-усъвършенствувани кораби, с повишена степен на автоматизация и компютъризация и по-добри експлоатационни качества. В резултат на това за първи път кораб, построен в комбината, е оценен във висша категория за качество. Създадени са условия още през тази година над 50 на сто от произведената продукция да бъде с най-високата оценка. Това е в пълно съответствие със задачите на корабостроенето, записани в Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството. Заслуга за добрите резултати имат и прозорливостта, инициативността и социалистическата предприемчивост на кадрите.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 50.

Digitized by Google

Новите, по-сложни задачи изискваха и нов качествен подход в кадровата работа. Вниманието бе насочено към подготовката на резервните кадри — работници, към създаването на обстановка за растеж на кадрите на място. Една анкета показа, че средният престой на заета длъжност тук е 12 години. Сложен е край на неоправданото разместване и често сменяне на ръководителите. Това става само ако интересите на работата го налагат и съвсем не означава, че под предлог да се задържат кадрите може да се оставят на ръководни постове онези, които не се справят със задълженията си. Има добре подготвени резерви, и то предимно из средата на работниците. Само след Дванадесетия партиен конгрес за бригадири от този състав са избрани 193, други 17 са членове на партийните бюра; 4 са цехови секретари на комсомолски дружества, 29 са в цеховете профкомитети, 2-ма — в пленарния състав на общинския партиен комитет в Русе и 1 — в окръжния комитет на БКП, 2-ма са съветници.

Общо в комбинатската партийна организация са заведени на отчет 92 резервни кадри — работници, а към комбинатския партиен комитет — 21, които са подбрани из средата на най-добрите между тях. Това е една част от резервната номенклатура на партийния комитет за съответните обществени и стопански органи. Подборът на тези хора започва от съответните първични партийни организации. Като политически ръководители на трудовите колективи те най-добре познават състава им. Те подготвят кадри не само за попълване на своите редици, а и за партийните и стопанските ръководства и за ръководните органи на обществените организации. Така например от общо 16 секретари на първични партийни организации 15 са израснали из средата на работниците, от 19 секретари на дружества на ДКМС 16 са работници, от 21 председатели на цехови профкомитети — 17.

Само през последната година 12 от резервните кадри — работници, са издигнати за началници на цехове, бригадири и членове на комбинатския партиен комитет.

Всичко започва от комисия в състав: секретаря на първичната партийна организация, председателя на цеховия профкомитет, секретаря на цеховия комитет на ДКМС и началника на цеха. На оценка се подлагат всички работници до 35 години, завършили най-малко средно образование или продължаващи образованието си, с най-малко тригодишен стаж в комбината, с правилна политическа ориентация, с подчертан стремеж да се развиват и усъвършенстват. Вземат се предвид още класовият им произход и миналата им работа. Подбраните кадри се регистрират в специални карти за резерви из средата на работниците, след което се утвърждават от партийните бюра. Посочва им се насоката за развитие — за партийните, за стопанските органи и за органите на обществените организации. Следва упорита и целенасочена дейност, за да се формират у подбраните резерви такива качества като дълбока комунистическа убеденост, непримиримост към недостатъците, способност за оценка на политическите явления и вземане на ръководни решения, умение за работа с хората, висока професионална и образователна подготовка, чувство за отговорност и дисциплина, организаторски способности и др. Развитието на всеки в това отношение се оценява ежегодно.

Не е трудно да се направи логичният извод — повишеното внимание и грижи към резервните кадри и особено из средата на работниците допринасят за усъвършенстване ръководството на всички производствени звена на комбинатския колектив и за високи резултати в борбата за решаване ключовия проблем на нашето развитие — качеството.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондентка на „Партиен живот"

Digitized by Google

РЪКОВОДНИТЕ КАДРИ В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

ГЕОРГИ ХРИСТОВ
кандидат на историческите науки

В многостранната дейност на първичните партийни организации за реализиране на стратегическия курс на партията за повсеместна интензификация и повишаване качеството на общественото производство особено важно място заема работата с ръководните кадри в трудовия колектив. Сега въпросът за кадрите, както подчерта др. Тодор Живков на Националната партийна конференция, е „въпрос на въпросите"[1].

На съвременния етап кадровата политика на партията като част от общата политика се осъществява на основата на утвърдени социалистически обществени отношения, изграждаща се материално-техническа база на зрелия социализъм, високоразвит политически и нравствен живот, социалистическа култура, идеология и възпитание на трудещите се. Неотклонно следвайки ленинските принципи, постоянно се разширява социалната база, демократизира се кадровата работа. Закономерното нарастване на ръководната роля на партията диалектически е свързано с **все по-широкото и активно участие на първичните партийни организации в разработката и реализирането на научнообоснована кадрова политика.** Обогатяват се използваните от тях форми и средства за подбор, разпределение, обучение, възпитание и оценка на ръководните кадри.

Първичните организации и политически ръководените от тях трудови колективи са основното поле, където непосредствено се решават задачите, поставени от Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. Те са и естествената социална среда за формиране качествата на кадрите. Оттук започва тяхното по-нататъшно развитие като ръководни дейци. В ежедневната работа на първичната организация, на трудовия колектив се изявява комунистическата им убеденост и партийната принципност, творчеството и деловитостта им. Именно тук всеки един от тях изпитва най-силно „върху самия себе си всичките последици на своите грешки и доказва пред очите на всички своята способност да признава грешките и да ги избягва"[2]. Колкото по-сложни задачи решават трудовите колективи, толкова по-високи са и изискванията за тяхното кадрово осигуряване, за политическите, деловите и нравствените качества на кадрите.

---

[1] Национална партийна конференция, Партиздат, С., 1984, с. 50.
[2] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 6, с. 134.

Digitized by Google

Въздействието на първичните партийни организации над ръководните кадри в трудовия колектив има комплексен характер. Комплексността се изразява както в обхващане на всички етапи на кадровия процес—подбор, разпределение, обучение, възпитание, оценка, така също и в съвкупното използване на разнообразни средства, форми, методи, осигуряващи постигането на най-добри резултати. Партийната организация прилага както мобилизиращи, стимулиращи, така и контролни, оценъчни и коригиращи мерки. Тя е призвана да оказва пълна подкрепа на ръководителя, за да изпълнява своите функции в трудовия колектив, но в същото време тактично да го поправя, а при необходимост навреме да го призове към ред, ако е забравил своя дълг и отговорност пред колектива и партията. Степента на въздействие на първичната организация се определя преди всичко от това как всеки комунист изпълнява уставните си задължения, доколко неотклонно спазва ленинските принципи за подбора на кадрите според техните политически, делови и морални качества, проявява ли непримиримост, когато се нарушават тези уставни изисквания.

Практическата дейност на първичната организация с ръководните кадри в трудовия колектив намира израз в следните основни направления: задълбочено изучаване и подбор на кандидатите за комплектуване на ръководните длъжности; подготовка на резервни кадри, като особено внимание се отделя на такива из средата на работническата класа, определяне правилната насока и последователни грижи за развитие и израстване на кадрите; системни мерки за тяхното обучение и повишаване на квалификацията им; целенасочена възпитателна работа, създаване атмосфера на висока отговорност, на реална, критична и самокритична оценка на личния принос на ръководните кадри в дейността на колектива; всеобхватен партиен контрол за работата и поведението им. Важна страна на работата на първичната, в духа на априлските традиции на партията, е да създава обстановка на доверие и уважение в колектива за пълна изява на положителните качества на кадрите. Да бъде постоянна опора на творчески настроените, действените, на тези, които проявяват инициатива и поемат отговорност; да подкрепя техния стремеж делово и конкретно да решават въпросите, свързани с овладяването докрай на икономическите фактори и лостове в трудовия колектив за постигане на висока производителност, качество и дисциплина на всяко работно място.

Многостранното въздействие на първичните организации обхваща както кадрите, които партийното бюро води на отчет, така и тези, които са номенклатура на по-горестоящите партийни комитети. Разбира се, в различните трудови колективи техният брой е различен. Но важното е да се осмислят големите възможности на първичните организации за работа с всички ръководни дейци в трудовия колектив.

В периода след Великотърновското съвещание и особено по време на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации бе създаден полезен опит. Обогатиха се формите за участието им в подбора и издигането на кадрите, които са номенклатура на по-горестоящите партийни органи. Все по-широко място заемат проучванията на мненията на отделни комунисти, на партийния актив, обсъжданията на кандидатурите за ръководни длъжности на заседания на партийното бюро и на събрания на първичната организация, утвърждаването на номенклатурните кадри в бюрата на партийните комитети с обезателно писмено становище на първичните организации и др. Окрупняването на партийните организации разшири възможностите на комунистите да участвуват непосредствено в ре-

Digitized by Google

шаването на кадровите въпроси и в оценката на кадри, които преди бяха в номенклатурата на партийните комитети.

Що се отнася до кадрите на длъжности, които партийното бюро води на отчет, отговорностите са още по-големи. Това са преди всичко стопанските ръководители на направления, цехове, отдели, бригади, ръководителите на обществените организации и т. н. Работата с тях до голяма степен определя стила и съдържанието на дейността на партийното бюро и първичната организация в трудовия колектив, тяхното умение да подбират, издигат, подкрепят и защитават „дейци и труженици, които без шумотевица вършат своята работа и реално допринасят за успеха на партийната политика"[1]. Заемането на тези длъжности, а също така разместването, освобождаването на кадрите става съгласувано с партийното ръководство. Такъв подход на практика усилва партийното влияние, означава, че даденият кандидат се ползва с доверието на организацията. Той не ограничава единоначалието на стопанския ръководител, а усилва чувството за отговорност, че даденият работник отговаря не само пред този, който го е назначил, но и пред партийната организация за състоянието на работата в повереното му звено, способствува за правилното му възпитание.

Своеобразна форма за отчитане мнението на първичните организации и колективите представляват **конкурсът и изборът на ръководни кадри от стопанския и държавния апарат,** които заемат все по-широки размери. Опитът на много организации потвърждава, че мащабите на приложение на този подход се определят преди всичко от равнището на всестранната дейност на първичната организация и степента на зрелост на политически ръководения от нея колектив. Практическото осъществяване на постановката на др. Тодор Живков за държавата като собственик и трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост все повече усилва заинтересоваността на партийните организации и на всеки техен член за демократизиране на подбора, издигането на висококомпетентни и инициативни, нравствено чисти, всеотдайни ръководители. То е важна предпоставка за реализация на възможностите на всеки член на колектива като цяло. В същото време усилва отговорността на ръководителя пред него, създава най-благоприятни условия за приложение на неговите знания и способности.

Практиката показва, че колкото по-широко и всестранно се използват „обществени форми, средства и начини на действие при решаване на въпросите за издигане на кадрите"[2], като се отчита мнението „от долу", толкова по-малко са възможностите за случайност, тенденциозност и субективизъм. Без да се абсолютизират отделните форми, дейността на много първични организации красноречиво потвърждава, че тяхното използване позволява по-пълно и реално да се изучават качествата на кадрите, да се повишават инициативата и отговорността им пред трудовия колектив.

След Дванадесетия конгрес на БКП се разшири фронтът на политическо действие на първичните организации, свързан с приложението на икономическия подход и неговия механизъм, с внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, с усъвършенстването на организацията на труда и управлението. Определянето на качеството като ключов проблем на нашето съвременно развитие обогатя-

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 217.

[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, С., Партиздат, 1984, с. 202.

Digitized by Google

ва тяхната политическа, организаторска и идеологическа дейност с нова проблематика и нови подходи. Нараства ролята на непосредствените ръководители, на изпълнителските кадри за крайния резултат от работата на трудовия колектив. В тези условия се повишава **отговорността на първичните организации за равнището на цялостната кадрова работа в съответното предприятие, учреждение и т. н.** Още в първите години на съветската власт В. И. Ленин подчертаваше, че „политическият ръководител отговаря не само за своята политика, но и за онова, което правят ръководените от него"[1]. В съвременното ни развитие въпросите за пълното използване на интелектуалния потенциал на нацията, знанията и опита не само на ръководните кадри, но и на специалистите и работниците придобиват особена сила и актуалност. Овладяването на нови технически и технологически позиции, производството на висококачествени изделия изискват да се мобилизират силите, способностите, дарбите, възможностите на всички трудещи се в социалистическото общество.

В условията на съвременната научно-техническа революция, на динамичното развитие непрекъснато нараства броят на специалистите с висше образование в отделните отрасли и райони на страната. Неотменна задача на партийните организации е да създават условия за пълно и всеотдайно ангажиране на всеки един от тях със съвременната проблематика на партийната политика. Важно средство в това отношение е **периодичната атестация**, реалната оценка на качествата им — една трудоемка задача, изискваща високо умение и принципност от хората, които се занимават с нея. Извършването на тази кадрова процедура в установените срокове и с високи критерии се отразява положително на цялостната дейност на трудовия колектив. Голяма е отговорността на партийната организация за морално-психическата обстановка, в която се осъществява атестирането, за подготовката на кадрите, които участвуват в атестационните комисии. Периодичното обсъждане на резултатите и изводите от атестирането на специалистите в партийната организация, оценките на ръководителите на отчет в партийното бюро позволява да се осъществява правилно разпределение на кадрите, да се повишават критериите за оценка на техните политически, делови и морални качества, на резултатите от тяхната дейност.

От практическа гледна точка в духа на казаното от др. Тодор Живков на Националната партийна конференция за ролята на ръководителите и специалистите следва да се усъвършенствува механизмът за оценка на техните качества така, че по-пълно да се отчита мнението както на вишестоящите техни ръководители, така и на равните им по длъжност, и на ръководените от тях. В това направление, по наше мнение, стои и въпросът за партийния контрол над работата на **кадровите служби** в предприятията и учрежденията по подбора и отчета на движението на специалистите, изпълнителските и низовите кадри, усъвършенстването на системата за тяхната квалификация и преквалификация. Зад крупните цифри за модернизация и обновление на материалната база своевременно с достатъчна сила, острота да се виждат и проблемите, свързани с техния подбор, подготовка и обучение.

Всяка нова степен на общественото развитие е и нов етап в политическия, нравствения и професионалния ръст на ръководните кадри. Дванадесетият конгрес на БКП, Националната партийна конференция поставиха задачата за формиране на нов тип ръководител, който знае и творчески прилага икономическия подход и неговия механизъм,

---

[2] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с. 213.

Digitized by Google

вниква в дълбочината на проблемите на производството и управлението, с подчертан усет към новостите се изявява като политически деец и възпитател на колектива. Многобройни са факторите, влияещи за формиране на тези ръководни качества. Общоизвестна истина е, че ръководителите не се раждат, те се създават. Немалък е приносът и отговорността на първичните организации в това отношение. Тяхното възпитателно въздействие се реализира чрез цялостната им дейност. Колкото повече се обогатява и издига равнището на работата в първичната организация, толкова по-резултатно тя влияе на възпитанието на кадрите. От друга страна, активното творческо участие на партийните, стопанските и обществените дейци в работата на партийната организация създава условия за повишаване на качеството и обогатяване на дейността ѝ.

Възпитателното въздействие на партийната организация се изразява в решаването едновременно на две взаимно свързани задачи: от една страна, развитие, усъвършенстване на положителните качества, стимулиране на тяхното проявление, формиране на нови качества, характеризиращи социалистическия ръководител в съвременните условия. От друга страна, предотвратяване на появата на негативни качества, противодействие на явленията и тенденциите, създаващи условия за проявление на „мундирна ръжда" у отделни дейци. С многостранната си дейност първичните организации утвърждават разбирането, че стопанският ръководител като член на трудовия колектив участвува не само в създаването на материални блага, изпълнението на плана, но и във формирането и укрепването на идейно-нравствения потенциал, в регулирането на всестранните отношения в колектива. Дейността и поведението на съвременния стопански ръководител носи политически заряд, положително възпитателно влияние, висока дисциплина и самоорганизираност.

Разбира се, не навсякъде конкретните действия, възпитателните мерки са адекватни на поставените цели и задачи. Наскоро бюрото на окръжния комитет на БКП — София обсъди въпроса за допуснати закононарушения при прилагането на системата за самозадоволяване. Беше потърсена отговорност от отделни стопански дейци в селското стопанство. В процеса на изясняване на причините за тези явления стана ясно, че партийната организация се е отнасяла със снизхождение, не е проявявала нужната принципност и взискателност към първия ръководител на пласментно-снабдително предприятие към ОАПС. В резултат на това са извършени редица нарушения и са получени неправомерни доходи и печалби от граждани на окръга и страната. В такава обстановка едва ли може да се възпитават кадрите като бойци на партията, които да влизат в сблъсък с трудностите, да проявяват инициатива и творчество, непримиримост към слабостите в трудовия колектив.

И още една изключително актуална страна на възпитателното въздействие на първичните организации. В условията на непрекъснато нарастване на образователното и културното равнище, на политическата съзнателност и активността на трудещите се отношенията между ръководните и изпълнителските кадри се определят от многобройни фактори. Все по-тясна е зависимостта между тяхната идейна убеденост, компетентност и умение да работят с хората. Не е секрет, че работниците стават все по-взискателни не само към организацията на труда и производството, но и към нравствените качества на ръководителя, към културата на човешките отношения. В наши дни в структурата на авторитета на ръководителя важно място заема не само това с колко процента изпълнява плана, но и с какви средства се постига

Digitized by Google

това, в каква степен умее да управлява сложните човешки взаимоотношения при решаването на икономическите задачи. Във връзка с това се повишава и отговорността на първичните организации за утвърждаване у ръководните кадри в трудовия колектив правилен стил и подход на работа, основан на ясно политическо виждане и разбиране при решаване на всяка задача, доверие и уважение към нейните изпълнители. Това на практика изисква да се повишава взискателността към подготовката и ежедневната дейност на всеки ръководител. Партийните бюра и организации да се вълнуват не само колко души се обучават, но още повече на какво равнище протича обучението, какви знания се получават в отделните форми и как се прилагат те за повишаване качеството на труда и възпитанието на социалистическия труженик.

Важно средство, чрез което първичните организации изпълняват своята роля в кадровата работа, е **правото на контрол над дейността над административните и стопанските ръководства.** Днес практически всички те имат това право с някои особености за организациите в министерствата и централните ведомства.

Първичните организации контролират дейността на ръководните кадри не само чрез вътрешнопартийната дисциплина, но осъществяват и проверка на дейността им в трудовия колектив независимо от поста и партийната им принадлежност. Все повече се утвърждават периодичните отчети на стопанските ръководители пред партийното бюро, на събрания на първичните организации и трудовите колективи. Всяка година хиляди ръководни дейци правят такъв отчет. Той ги мобилизира, активизира, кара ги по-самокритично да гледат на своята дейност. Този въпрос в количествено отношение успешно се решава в първичните организации, но в качествено отношение има още много да се желае. В редица случаи отчетите обхващат само ръководителите на първични звена, но не и първите ръководители на колективите. Не винаги се отделя достатъчно място на стила и методите на работа, на това как стопанското ръководство изпълнява партийните изисквания за работа с кадрите, доколко кадровата политика способствува за най-успешното решаване на задачите за интензификация на общественото производство, внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, повишаване качеството на продукцията, усъвършенствуване организацията на труда и управлението.

Анализът на отчетно-изборни събрания показва, че една част от стопанските и административните ръководители предпочитат указателния, директивния тон при отчитане на своята дейност. Разбира се, такъв елемент трябва да има, но когато отсъствува самооценката за собствената дейност, за своето място и роля в решаване на проблемите на колектива, това характеризира дадения ръководител като човек, който счита, че неговата задача е главно да поучава всички, в това число и първичната организация. Самооценката на своя личен принос в практическото решаване на проблемите на ефективността и качеството на всяка дейност е от важно значение за всеки ръководен деец за създаване на обстановка на деловитост, организираност и творчески труд в колектива.

Първичните организации в отделните отрасли и дейности решават сложни и отговорни задачи в осъществяването на кадровата политика на партията. Те носят непосредствена отговорност за кадровото състояние на първичните трудови колективи — бригадата, направлението, цеха, за равнището на кадровата работа в предприятието, учреждението, АПК. Изпълнението на тази високоотговорна роля изисква и съответствуващи **последователни действия от страна на комите-**

Digitized by Google

тите, които ги ръководят — заводски, учрежденски, районни, общински. В последните години те все по-конкретно и резултатно работят за издигане ролята и авторитета на първичните организации в живота на трудовите колективи. С тяхна помощ и контрол постановката на Дванадесетия конгрес за първичната организация като представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията се изпълва с все по-богато съдържание. Проблемите на кадровата им работа се обсъждат по-често и задълбочено в партийните комитети. По-редовно техните членове посещават събранията на организациите. Затова и с още по-голяма сила се открояват срещащите се отделни случаи, когато в партийните комитети се решават кадрови въпроси, касаещи трудовия колектив, без предварително да се взема мнението на първичната организация, когато неоснователно се изземват функциите им при разглеждане поведението на отделни ръководни дейци и се лишават от възможността да преценяват и решават какви мерки за партийно въздействие да приложат. Обсъждането на дейността на номенклатурни кадри на районните, общинските комитети не винаги става и със знанието на първичните организации. При такива условия ръководните дейци престават да се съобразяват с мнението им, а комунистите в тези организации започват да мислят, че не е тяхна работа да обсъждат подобни въпроси. Местните партийни комитети със своите ежедневни действия следва да утвърждават, че всеки работник, независимо от заеманата длъжност, отговаря за делата и постъпките си най-напред пред първичната организация и колектива, в който се труди. Важно значение за това има установяването на най-подходящо съотношение между длъжностите, включени в номенклатурата на партийните комитети, и тези, които води на отчет партийното бюро. На тази основа следва точно да се определят задълженията на отделните партийни организации за работата им с кадрите в трудовия колектив, за да се повишава ефективността на действие на номенклатурата като инструмент за осъществяване на ръководния процес.

●

Кадровата политика на партията е могъщ фактор за въздействие върху всички сфери на обществения живот. Обобщаването, осмислянето и най-пълното използване в практиката на формите, средствата за участие на първичните организации в подбора, разпределението, обучението и възпитанието на ръководните кадри е важно условие за повишаване на тяхната боеспособност и по-нататъшното им утвърждаване като представители на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията. То е ключово звено в цялостната им дейност за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Digitized by Google

ВЪЗЛОВИЯТ ВЪПРОС — ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЯТА

ДИМИТЪР ПЕТКОВ

Една от главните задачи на първичната партийна организация е да вниква в социалната практика, в проблемите на трудовия колектив, да предвижда и заедно с него да осъществява такива изменения в тях, които произтичат от обективните условия и изисквания и от научнообоснованата партийна политика. Умението да изпълнява тази важна социална функция определя нейната ръководна способност, качеството на разностранната ѝ дейност, нейната ефективност.

Оценката за дадена организация не може да се дава въз основа на отделни нейни мероприятия, действия или документи, например от равнището на проведено събрание, от отделни решения, които е приела. В практиката не са изключение случаите, когато отделни добри мероприятия или решения не се съпровождат с очаквания резултат и обратно. Само в тяхната съвкупност и диалектическа връзка, когато последващото мероприятие и действие мултиплицира, продължава и умножава резултатите от предидущите действия, те формират качеството като синтезирана характеристика на партийната дейност. Следователно в обобщената качествена характеристика се отразява множество от качества на партийната организация, на различните елементи от нейната дейност. Но едва крайният резултат от ръководната ѝ способност — измененето на социалната действителност, позволява да се даде точна оценка на качеството ѝ. Затова **възлово място във формирането на нейната качествена характеристика има изпълнението на партийните решения, осъществяването на партийната политика.**

Известно е, че през последните години едно от важните усилия за издигане ръководната способност на основните клетки на партията беше насочено към подобряване изпълнението на партийните решения. Партията съзря съществуващото противоречие между равнището на приеманите решения и изпълнението им. То беше формулирано като „инфлация на решения".

Дванадесетият конгрес определи точното изпълнение на решенията като една от главните вътрешнопартийни задачи в предстоящия период.

Поради възловото си място подобряването на изпълнението на решенията след Националната партийна конференция е едно от важните звена за издигането на качеството на цялата ръководна дейност на партийната организация.

●

Какво е сега състоянието на работата?

Най-вярна картина дават обобщените материали за резултатите от прегледа на първичните партийни организации, извършени в годините след Дванадесетия конгрес. Централният комитет на партията оценява така извършеното:

Digitized by Google

„Въпреки че не е преодоляно напълно противоречието между равнището на вземаните решения и тяхното изпълнение, направеното от първичните организации е стъпка в правилна посока и може да се използва за по-нататъшно издигане равнището на изпълнителската дейност, за трайно и последователно решаване на местните проблеми, на въпросите, повдигнати от комунистите и безпартийните."

Както се вижда, констатацията е, че е направена нова стъпка в усъвършенствуване на организационното изкуство в тази област на партийната дейност, но не е окончателно и докрай преодоляно съществуващото противоречие.

Не би било безинтересно да се види къде и защо тази положителна крачка е по-широка, къде и защо има изоставане.

●

Материалите на окръжните, общинските и районните комитети, обобщаващи резултатите от прегледа, позволяват да се направи изводът, че **най-голям прогрес в овладяването на необходимото организационно изкуство за изпълнение на решенията е направен там, където продължително или концентрирано са съсредоточили силите си към този важен организационен, идеологически и политически проблем.** Обикновено там изменението е повсеместно и обхваща всички или почти всички организации. Ще се позовем на практика в Ловешки окръг. Там преди десетина години се направи опит научно да се изясни технологията на ръководния процес на първичните партийни организации, като се започне от изучаването на практиката и планирането на партийната дейност и се свърши с организацията и контрола на изпълнението. Тогава в окръга се извърши значителна работа за усвояване на тази социална технология и за нейното прилагане в практиката. По време на прегледа окръжният комитет отново съсредоточи вниманието на окръжната организация към този основен проблем. Внимателно беше изучено състоянието, помогнато беше на много от организациите да отстранят недостатъците. Проведен беше и пленум по контрола и проверката на изпълнението, който насочи бъдещата работа въз основа на опита на най-добрите и на разработките на партийната наука.

Немалко общински и районни комитети на партията по време на прегледа си поставиха като задача в отделни първични организации да формират опит в усъвършенствуване на партийните събрания, в подготовката и изпълнението на решенията. Такива примери има в Кърджалийски, Силистренски, Благоевградски и други окръзи, в Кремиковски район на столицата. Изучаването на науката и челната практика, формирането въз основа на тях на по-богат опит от използвани форми, средства и подходи даде положително отражение не само в тези организации, но и в цялата община или район. Като пример ще посочим партийната организация в Производство горещо валцуване „Стан—170" на Кремиковския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев". Веднага след Дванадесетия конгрес тя разработи програма за издигане на своята роля като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив, като представител на колектива в партията и на партията в колектива. Едно от предвидените в програмата мероприятия беше да се усъвършенствува работата по подготовката и провеждането на партийното събрание, по разработването и изпълнението на партийните решения. Бързото изясняване на въпроса и преустройството на практиката даде отражение върху активността на организациите и комунистите, върху техния авторитет и резултатите от цялостната политическа и стопанска работа.

Digitized by Google

В много общини и райони системно се провеждат дни на партийния секретар, посветени на този възлов въпрос.

В резултат на такива мерки секретарите и членовете на партийните бюра обогатиха своите познания, по-добре си изясниха същността, значението и методите на изпълнението на партийните решения. Въз основа на повишените познания и опит по-дълбоко и резултатно се вникна в практиката, обогатиха се формите, засилиха се действеността и деловитостта, ефективността в осъществяването на решенията.

В повечето организации са усъвършенствувани помощните средства. Някъде е въведено картотекиране на решенията. Те се завеждат или в специални тетрадки, или в отделни папки. Предварително се обмисля система от мерки за проверка на изпълнението. Особено ефективно беше включването на колективните форми на проверка и контрол. Пред партийните бюра или събранията редовно се отчита извършеното и това издига отговорността на изпълнителите. **Най-ефективен е контролът, упражняван чрез събранието.** В много организации вече на всяко събрание или пък в определени срокове се отчитат натоварените със задължението да осъществят едно или друго решение, да изпълняват една или друга задача.

Тези са главните предпоставки за подобряване на работата в болшинството партийни организации.

Положителната тенденция обаче не обхваща всички партийни организации. Оценките на някои партийни комитети показват, че все още положението не позволява да се внася дух на успокоение.

„Ако взетите решения бяха изпълнени, за много от недостатъците нямаше да говорим... По-голямата част от първичните партийни организации не умеят да осъществяват организацията и проверката на изпълнението. Имаме хубави решения, но не се води достатъчна организаторска и политическа работа за осъзнаване ползата от решенията и за тяхното изпълнение... Има несъответствие между усилията за подготовка на решенията и за тяхното изпълнение..."

Това са извадки от оценките на общинските комитети в Кърджали, Момчилград и Джебел. Подобни констатации има в материалите от София, Шумен, гр. Толбухин и другаде.

Кои са причините да не е преодоляно още това противоречие в практиката на някои организации.

Разбира се, изпълнението на решенията в значителна степен зависи от качеството на решенията, от заложените в тях цели. Има все още решения, формулирани общо, без ясни насоки за изменението на действителността, което се отразява и на изпълнението. Има и недобре научнообосновани решения и прекомерно много решения, несъобразени с възможностите на организацията, в други има пропуски, които се налага да се отстраняват. Така че не винаги съществуването на недостатъци може да се обясни с неизпълнение на решенията. Затова **твърде важна е основата, върху която се организира и осъществява изпълнителският процес.** Но все пак това не променя истината, че в края на краищата неговата ефективност реализира цялата останала дейност, изпълваща съдържанието на ръководния процес. Тя може да подобри нейния ефект, може и да го сведе до нула.

При проучването на материалите на местните партийни комитети, в които се обобщават резултатите от прегледа, прави впечатление, че този важен въпрос някак си е отбелязан мимоходом, между другото, в повечето случаи с по едно-две изречения или дори само с две-три думи. Сравнено с други въпроси, например с планирането, отделеното на него място е необяснимо малко. Това явно отразява действителното състояние на нещата в практиката. Продължителното й наблю-

Digitized by Google

дение показва, че съществуващото противоречие между равнището на решенията и изпълнението им се проявява като несъответствие между вниманието и времето, отделяни за подготовката и приемането и за практическото им осъществяване. По тази причина понякога се скъсява ръководният цикъл, без да се завършва неговата последна фаза. Като резултат следват неизпълнени или частично реализирани решения, има в една или друга степен „инфлация", ръководната роля на организацията в края на краищата не е проявена в пълната ѝ сила и с всичките ѝ възможности.

Такова едно нееднакво отношение към двата етапа на ръководния цикъл се подсилва от непреодоления още формализъм и книжно-бюрократичния стил в ръководството на първичните организации. Те се проявяват в две типични направления.

От една страна, оценката на тяхната дейност се извършва от някои комитети въз основа на равнището на приеманите документи, на докладите и протоколите. Разбира се, архивите са важен източник на информация за нейната работа, защото в тях се отразява възможността им да конкретизират партийната политика, да намират отговори на поставяните от колектива и трудещите се проблеми. Но нали, ако те не станат реален факт в живота, ще се окажат само със хартия!

Второто направление е свързано с **помощта, оказвана на партийните секретари и бюра, на организациите от ръководещите ги партийни комитети.** Продължителното наблюдение на практиката на партийните организации показва, че рядко им се оказва конкретна помощ за изпълнение на решенията. Тя е насочена предимно към изучаването на въпросите и подготовката на докладите и решенията, за провеждането на събранията. Всичко това, разбира се, е много добре. Но то е недостатъчно.

Помощта и взискателността, съсредоточени към една страна от ръководната способност на организациите, водят до едностранчивост в работата на членовете на бюрата и секретарите.

По време на прегледа, когато специални групи на вишестоящите партийни комитети помагаха на отделни организации, това положение се измени. Но проблемът си остава недорешен!

Когато разглеждаме този въпрос, не може да не се върнем към новото в подхода, който пронизва работата на Националната партийна конференция и приетата от нея Дългосрочна програма за подобряване на качеството — **комплексността.** Като характеризира тази програма, другарят Тодор Живков подчерта в своето встъпително слово една от най-характерните ѝ черти: „Тя е комплексна, защото обхваща целия възпроизводствен процес, всички негови страни и фактори".

Следователно, едно от основните изисквания за високо качество на дейността на първичната партийна организация е **да се гарантира високо качество на целия ѝ ръководен процес, на всички негови страни и елементи.** Подценяването на една от страните му обезсилва цялата останала дейност. Затова изпълнението е сега звеното, което изисква повече внимание и грижи, без това да води до занемаряването на другите страни от дейността.

●

Едностранчивата нагласа и дейност, която намалява ефективността на изпълнението на решенията, не се обуславя само от недостатъците във взискателността и помощта на партийните комитети. Тя зависи най-напред от подготовката, нагласата и умението на секрета-

Digitized by Google

рите и членовете на партийните бюра. Важно е самите те да осъзнаят, че **изпълнението е сложна и многообразна дейност, която се нуждае от същата научна дълбочина и подготовка, както и подготовката на партийното решение.** Изисква и същото организационно умение.

Напоследък обществените науки разработиха социалните технологии като важен инструмент за издигане научността на управлението. Тези технологии внасят единство, последователност и комплексност в управленската дейност. Такива социални технологии се разработиха и за ръководната партийна дейност — специално за подготовката, приемането и изпълнението на партийните решения. Тези въпроси влязоха вече в научните трудове по партийно строителство. Включени са в системата на партийното обучение. По тях има и самостоятелни публикации. Всичко това е добре. Но сложната дейност по изпълнението на решенията понякога се свежда само до част от нейното съдържание — до контрола и проверката на изпълнението.

Не случайно и пленумите на партийните комитети, и отделни събрания на партийните организации, посветени на въпроса, са предимно на тема: „Проверката и контролът на изпълнението". Поради това и в досегашните усилия за подобряване на тази дейност преобладават различни контролни мероприятия и усъвършенствуване на техническите помощни средства, които предвиждат кога и как да се провери дали една задача е доведена докрай в срок или не.

Целият процес на изпълнението е по-широк и многостранен. Той обхваща система от организационни, идейно-политически, организаторски, контролни и регулиращи действия, чрез които се постигат предвидените цели. По своята същност и предназначение можем условно да ги разделим на две групи. Едната обединява разнообразните мерки, чрез които пряко се осъществява решението. Партийното бюро и комунистите са непосредствените действуващи субекти, които довеждат докрай една или друга задача от колективно утвърдената политическа линия на организацията. Другата група съдържа различните мерки за проверка и контрол. При тях субектът на практическото действие — стопанските органи, обществените организации и отделни комунисти, са обект на проверка от организацията, бюрото или от отговарящите за довеждането докрай на решенията. Двете групи действия често се преплитат и редуват, взаимно са свързани и зависими. Но така систематизирани, улесняват по-цялостно и по-добре да се обхване и организира изпълнението. Подредени в последователен, взаимно свързан ред, в своята цялост те съставляват технологията на изпълнението.

Организацията за изпълнението обикновено започва с планирането или програмирането му. В теорията се разработиха и специални сценарии, които позволяват успешно да се предвиди и насочва осъществяването на сложни дългосрочни програми и важни решения. Те са своеобразен модел, който възпроизвежда технологията на изпълнението, предварително я „разиграва" и позволява най-добре да се разположат силите и мероприятията както по организацията, така и по контрола и проверката. За някои секретари и членове на бюра такъв документ не е по силите, а повечето решения на първичните организации по своя характер не го изискват. За такива случаи е достатъчно да се предвиди в самото решение или след това кой в какъв ред и срок да изпълни всяка отделна задача. Но както сценарият, така и мероприятията са помощни планови средства. Те сами по себе си не осигуряват практическата работа, а често могат да я затормозят с излишна книжнина. Изискването на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция налага винаги да се преценяват нуждата и ефективността от всеки документ и всяко мероприятие. Основ-

Digitized by Google

ното изискване е да се разпределят и разположат правилно наличните сили, да се включат навреме и делово в практическо действие. Така работата ще протече без излишна суетня и ще се избягнат стихийността и случайността.

Втори важен въпрос на организацията на изпълнението е правилно да се подберат изпълнителите. В някои организации работата не се разпределя добре между членовете на партийните бюра и твърде много се обременяват секретарите. Сегашните изисквания на партията са да се разпределят задълженията между всички комунисти. Това е предпоставка както за успешното изпълнение на решенията, така и за осигуряване чрез организационните средства и партийните поръчения на равномерна и всеобща активност на всички комунисти във вътрешнопартийния живот. При подбора на изпълнителите се определя кой да отговаря за изпълнението. Това обикновено са членове на бюрото. Много добре би било, ако такава отговорност се възложи на онези, които са подготвяли решението, на неговите конструктори. Практиката показва, че работата на архитектите и конструкторите завършва с най-голям успех, когато те самите ръководят довеждането докрай на своите проекти. Такава практика е твърде разпространена в КПСС и тя допринася да има по-голямо единство в процеса на изследването на действителността, проектирането и осъществяването на нейното изменение.

Подготвителният етап на изпълнението завършва с разясняване на пряко ангажираните в тази дейност какви са техните задължения, какви цели да постигат. Правилният политически подход изисква партийните решения да се разясняват и на онези, чиито интереси засяга. Така със средствата на идеологическата работа те се убеждават в тяхната потребност и се създават съответно отношение и нагласа за съдействие и активно участие в достигането на предвидените в него социални резултати. Често тази специфична дейност се подценява в практиката, особено за собствените решения. А когато по решение на вишестоящите организации се предвиждат такива мероприятия, това се тълкува неправилно като излишна регламентация в дейността им. Но това е основно изискване за идейно-политическо осигуряване на партийните решения.

Тази предварителна, но важна съставна част от организацията на изпълнението много по-лесно се поддава на технологическо описание, отколкото продължителния практически процес, с който се осъществяват отделните задачи. Ефектът от тях зависи от компетентността, квалификацията, опита и умението, от деловитостта на изпълнителите. Това налага те внимателно да се подбират, да усвояват спецификата на социалната сфера, за която се отнася задачата, и ленинските принципи и норми на партиен живот. Само така могат правилно и творчески да подхождат в работата си съобразно изискванията на политическия подход, да проявяват находчивост и инициатива, творчество.

Проверката и контролът са едно от главните средства за ръководство на изпълнителския процес. Чрез разнообразните методи за обратна информация те позволяват отблизо да се следи изпълнителският процес, да се регулира и направлява той, да се предотвратяват провали. В Тезисите на Дванадесетия конгрес се изтъква, че проверката като основно средство на ръководната работа трябва да започва още с подготовката на решенията, да осигурява тяхната научна обоснованост, да предизвиква коригиращи действия по време на изпълнението, да открива и популяризира положителния опит, да обучава и възпитава.

Digitized by Google

Следователно проверката трябва да върви ръка за ръка с организацията на изпълнението. Да проверяваш, това значи да организираш.

Оттук произтичат и задачите на партийните бюра. Като отговорни за изпълнението на решенията на вишестоящите организации и на първичната организация те насочват, проверяват, подпомагат, обогатяват изпълнителите, помагат им да усвояват организационното изкуство и с успех да вършат партийната работа. Сега главната им задача е да съсредоточат усилията си към практическата дейност, към деловитостта и компетентността като две основни предпоставки за високо качество на изпълнението.

В партийната организация проверката е значително улеснена, защото цялата дейност протича пред погледа на всички. Въпреки това основните принципи на проверката и контрола са задължителни. Това се потвърждава от опита на най-добрите. Налагат се системни наблюдения на същността и на формите на действията. Не се изискват и някакви особени комплексни проверки, но системно се налага колективно да се провери и оцени работата. Особено важен механизъм е отговорността пред всички комунисти. Там да се отчитат изпълнителите. Това издига отговорността и засилва дисциплината. Никой не може да даде готова схема кой и кога да проверява. Това се решава конкретно за всеки отделен случай. **Важно е така да се подберат формите за работа, че да се избягнат самоцелните мероприятия и да се ангажират най-малко сили и време, но да се получи максимален резултат.** В едни случаи е достатъчно секретарят или член на бюрото да се информира за хода на изпълнението. В други случаи се налага бюрото и организацията като колективен орган да направят преценка. Но когато завърши изпълнението, тогава дейността се отчита пред онези, които са вземали решението. Това обикновено се подценява.

Мерките за контрол и проверка се разполагат така, че да предизвикват активността, да издигат отговорността и дисциплината, да дават възможност навреме да се регулира и подпомага изпълнението.

Изпълнението на решенията е част от организационното изкуство. То е творчески процес, който най-малко се нуждае от книжнина и заседателщина. Той изисква простота и деловитост в работата, умело да се подбират и хората, и формите на работа, да се съчетават всички функции и форми на партийната дейност в единство. Ефективността му се оценява по практическия резултат и политическите последствия от партийните решения.

ЗА ДА ПОСТИГНЕМ ЖЕЛАНАТА ЦЕЛ

Осигуряването на най-добри резултати в партийната работа изисква да се владее както изкуството да се вземат правилни решения, така и да се организира тяхното изпълнение. Между тези две различни дейности съществува тясна връзка — не може добре да се организира изпълнението, ако решението, което е взето, не е достатъчно правилно, актуално, конкретно. Дългогодишната ми практика на партиен секретар ме е убедила: всяко решение трябва да има например срок и отговорник. Няма полза от никого незадължаващите общи призиви и пожелания. Някои решения имат срок „постоянен“ — обикновено те

Digitized by Google

не се контролират или това се прави най-общо, защото желаната цел не е свързана с определен период от време.

В нашата първична организация съществува правило: след обсъждането на всеки важен за партийната работа и за дейността на колектива въпрос вземаме конкретни решения. Стремим се те да отразяват, да събират във фокус най-същественото и актуалното, което изискват задачите и потребностите на практиката. Ще използвам един пример, за да разкажа как в партийното бюро и организацията подготвяме вземането на решения, как организираме тяхното изпълнение.

В началото на тази година, още при приемането на плана за работа на партийното бюро и на първичната организация за първото шестмесечие, като взехме предвид важността на задачата за подобряване качеството на произвежданата от нас продукция, на събрание приехме следното решение: „Партийното бюро да организира в чест на Националната партийна конференция и 40-годишнината на социалистическата революция у нас разговор в партийните групи на тема „Моят принос за подобряване на качеството".

Имахме ли основание да вземем подобно решение? Провали в това отношение нямаме. Първокачествената продукция, произведена през миналата година, почти с 2 процента надхвърля предвидената по плана. Бележи тенденция към намаляване продукцията, върната за повторна преработка. Но това не значи, че всичко при нас е наред. Макар и намален, процентът на върнатата за преработка продукция например е твърде висок — 4,32 на сто. Част от продукцията не отговаря на стандарта, получаваме рекламации. Наистина тази част не е голяма, но това не носи успокоение. Можем да приведем и друг аргумент в подкрепа на решението си — за да се преодолеят трудностите, борбата за качество трябва да стане дело на ръцете и ума, да мине през сърцето на всеки работник и специалист. И особено — на всеки комунист.

В случая не се налагаше идеологически да осигуряваме изпълнението на нашето решение. В актуалността на проблема е убеден всеки член на организацията, на колектива. За него ставаше дума на събранията, посветени на Националното съвещание във Варна, в звената на партийната учебна година, в дните на качеството... Важното сега беше разговорът да се организира така, че да даде възможност на всеки комунист да прояви най-добре своя професионален опит и знания, чувството си за отговорност към поставената от партията задача; в партийните групи, в първичната организация да се създаде атмосфера на творческо търсене.

На няколко комунисти, в това число членове на бюрото, възложихме да подготвят мероприятия за провеждане на разговора. Те бяха обсъдени и приети на заседание на бюрото, на поредното партийно събрание с тях бяха запознати всички комунисти. В мероприятията беше формулирана целта на разговора — да се разкрият причините за лошото качество, за да се вземат мерки за тяхното отстраняване; всеки комунист да поеме конкретни обещания и със своя личен пример да увлича и безпартийните във всекидневната борба за високо качество. На всеки комунист бе поставено поръчение да се подготви най-отговорно и съзнателно за разговора. Бяха изяснени и раздадени на хората основните въпроси, по които ще се води той. Необходимо беше да се видят главно онези причини за лошото качество и нестандартната продукция, които са при нас, в цеха. Затова искахме всеки да прецени отговаря ли на високите изисквания на Националното съвещание във Варна продукцията, която той и звеното, в което работи, произвеждат, какво лично той ще направи за подобряване на качеството. Определихме отговорници за разговора във всяка група — освен груповите отговорници и по двама членове на партийното бюро. Съставихме график. Групите се събираха на два пъти, за да има достатъчно време всеки спокойно да се

Digitized by Google

изкаже. След първите разговори партийното бюро направи оценка, за да се избягнат пропуските и слабостите.

Какви причини за лошо качество виждаха комунистите? Неритмичност в работата и щурмуване в края на смяната, понижена технологична дисциплина и недостатъчен контрол от сменните и секционните майстори за спазването ѝ, неизправности по машините, нестимулиращ качествената работа начин на водене съревнованието между смените, стремеж да се навие повече плат, без да се държи сметка за качеството, малка квалификация в секция „Мокра апретура“ поради текучеството и др.

Разговорът приключи със събрание на първичната организация. Там не само бе направена оценка на активността на комунистите, на ценността на направените предложения, но бяха приети решения и набелязани мерки за отстраняване на причините за лошото качество. В какво се състояха те?

Събранието обърна внимание на техническото ръководство на цеха — началника, сменните и секционните майстори — за недостатъчния контрол за спазването на технологичната дисциплина, постави въпроса за повишаването на тяхната отговорност и непримиримост към нарушенията. За да се отстранят неизправностите по машините, посочени от работниците, се препоръча да се направи график за ремонта и партийното бюро да бъде информирано за извършеното. Предложи се да се променят условията за водене на съревнованието между двете смени, като основен показател стане качеството: спазването на технологичната дисциплина, намаляването на продукцията за повторна преработка, за да се създаде нормален ритъм на работа, спирането на гонитбата между цеховете за поголям мстраж. Предвиждат се курсове за квалификация в секция „Мокра апретура“. С изводите, оценките и мерките на първичната партийна организация след приключване на разговора в групите запознахме техническото ръководство на цеха и бригадния съвет. Прие се за целесъобразно да се потърсят и обсъдят подходящи форми за пренасяне на разговора в профгрупите и в комсомолското дружество.

Можехме да смятаме решението за разговора в партийните групи за изпълнено. Контролният картон бе прибран в архива, решението бе снето от отчет. Но междувременно то бе предизвикало нови решения. Започваше работата за организирането и контрола на тяхното изпълнение, съобразена вече с тяхната специфика...

Иначе и не може да бъде. Партийната дейност е един непрекъснат процес, едно постоянно движение напред.

Илия ГЕОРГИЕВ
секретар на първичната партийна организация в апретурния цех на вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов“ — София

Digitized by Google

ЛЕСНО ЛИ Е ДА СИ ПАРТИЕН СЕКРЕТАР?

Като всички хора и той ходи на работа. Има си своя трудов план, който се измерва в тонове метал или пропътувани километри, в кубици излят бетон или изписани страници, в разработени проекти или продадени стоки.

Като всички и той си има своите домашни тревоги и радости. Децата му растат, учат се добре или не съвсем, женят се, родителите му стареят и чакат да се спре за час-два при тях, домът му отеснява...

Като на всички — в службата едни му харесват, добре му е с тях, когато е на работа, приятно му е да се поразходи, да сподели с тях какво е чул и какво е видял. Други не му харесват. Срещне някого и просто му се ще да го отмине. Защо ли? Да речем, че е без причина, не е...

Като всички е той.

И не като всички. Той, партийният секретар, има една грижа в повече. Че сам като работник е достигнал нужното качество, а заводът не е, ето какво не му дава мира.

Със своите деца едвам се справил, а дойде при него човек и: „Слушай, другарю секретар, помагай! Закъсах я със сина".

Изслушва. Разбира, бащата е виновен. Но и той е баща. Откъде да почне, как да го подхване и да му помогне.

И не случайно М. И. Калинин казва: „Партийният секретар е длъжен да скрие дълбоко в душата си ненавистта към някой от членовете дори да има основание за това". Да, защото това не е просто антипатия между двама души, не; от едната страна стои партиен секретар. Той вече не представлява само себе си, а всички. Представлява един орган, който има пълномощия да оценява, да се произнася.

И не е като всички. Той има една грижа в повече. Да е политически организатор на своя колектив. Колко пък пъстър е този колектив. Хората му са с различни характери и възможности, с различно възпитание и обществено положение. Един с друг не си приличат, а нали всички те трябва да станат съпричастни на общата цел. Това е то — да ги организираш. Как обаче? Мисля, когато си съпричастен на нещо? Когато вярваш в него.

Избират партийния секретар, вдигат ръка и му дават доверието си. И, естествено, очакват, че той ще действува, както казва великият Ленин: „... не със силата на властта, а със силата на авторитета, със силата на енергията, големия опит и разностранност, с големия си организаторски талант".

Така най-често и става. Избран е този, чиято деловитост е показана в практиката, чиято принципност е потвърдена, доказано е изостреното му чувство за лична отговорност. Оттук нататък това трябва непрекъснато да се защищава. Тези качества привличат към него хората, подтикват ги да следват примера му. Всеки член на партията е призван да бъде организатор. А секретарят — на първо място. Именно той е задължен да дава тон на колективната работа. Наивно би било да се разчита, че на него му е достатъчно само да осъзнава отговорността, а по-нататък всичко ще тръгне по мед и масло. Партийното ръководство е изкуство, което трябва да се изучава. Постоянно.

Избират го за първи път. Тревожи се, че не знае точно какво му предстои.

Digitized by Google

Избират го за втори, трети... десети път, тревожи се, че знае какво му предстои.

А колко лошо е, когато някой, когото още не са избрали и изведнъж започва да се променя, съвсем видимо и съвсем не както трябва. Не се свени всеки да поучава, да командува, престава да се съветва с хората. Този псевдоорганизатор тръгва „по ръба". Старае се да не си развали отношението със стопански ръководител, замълчава допуснатите от него нарушения, опитва се да го измъкне изпод контрола на колектива.

Нашата партия насочва партийната организация към все по-активното използване на уставното право за контрол над дейността на администрацията, за да поправи тези, които при решаването на един или друг въпрос постъпват неправилно. Партийният секретар трябва да е най-последователен и настоятелен в използването на това право. Все едно за какво е — за кадрови въпрос, за изпълнение на насрещния план или за подобряване условията на труд, макар на един човек.

Партийното ръководство губи, ако истинската организаторска работа се заменя с досадно повтаряне на отдавна известни истини. Да разхищаваш по всеки повод директивни указания — не значи да работиш ефективно.

Справедливо се казва, че партийният секретар носи отговорност за всички и авторитетът на партийната организация е в пряка зависимост от неговите качества. Има ли име той, ще има и тя.

А партийната организация отговаря ли за него?

Ражда ли се партийният секретар или се създава?

И се ражда, ако оня, който го е родил, го е и възпитал да има чуждата тревога, чуждата радост, както и общата грижа — за своя.

И се създава, ако тези, които са около му: искат от него независимо от служебния му пост; вярват в него; мислят и еднакво, и различно, мислят заедно; работят като на свое, дружно и честно.

СЛОЖНИ СМЕТКИ

Влиза Гошо и едва ли не се разплаква още от вратата:

— От три години не мога да си купя цветен телевизор.

Успокоявам го, че за това не трябва да се разстройва. И в къщи си нямаме цветен телевизор, но преживяваме.

— Жена ми от сутринта чака в магазина. Докарали са дванайсет, продадоха шест. Ние сме на ред, но казаха, че другите ги пазят за някакви си важни хора.

Звъня на магазинерката, на онова красиво създание, което всеки път го оглеждам като мъж, когато мине край мене.

— Сигурно при вас е дошъл един мъж? — На свой ред пита магазинерката. — Той каза, че ще се оплаче в партията. Имаме още един телевизор, но шефът каза да го запазим.

Обяснявам й, че този човек е в кабинета ми и е много добър работник, аз го уважавам. Той ще се върне в магазина и трябва да му се продаде този телевизор.

— Добре... — отговаря с неохота магазинерката.

След петнайсет минути Гошо отново се показва на вратата...

— Магазинерката пита шефа, но оня не дава.

Кръвта ми нахлува в главата. Става ми горещо. Мъча се да бъда спокойна, да не си издам раздразнението, да не се поддам на себелюбието. Звъня този път на шефа:

— Какви са тези истории с телевизорите!

Той отговаря:

— Никакви. Запазил съм два. Един за... и друг за...

Знаех двете имена, но аз настоях — единият от телевизорите да се даде на момчето.

Digitized by Google

— Кой от двамата да лиша? — пита началникът. Разбирам, иска да прехвърли дребната отговорност върху мене. Казвам:

— Не знам. Но на момчето ще дадеш! — скрих се аз зад повелителния тон и приключих въпроса.

Затварям телефона. Всичко трепери в мен. Нищо и никаква история, а ме разлюля, разлютя. Права ли бях!?

С този акт, ясно е, няма да ликвидирам това явление. Докато телевизорите са дванадесет, а кандидатите — сто и дванайсет.

Скоро броят на хубавите, на търсените телевизори няма да се изравни с броя на клиентите. Значи ли, че трябва да се виним един друг и да не се противопоставяме на криворазбраното привилегиране на отделни купувачи.

А момчето се разплака не за телевизора. Не. Обидата му беше голяма. Но какво да се прави — магазинерски сметки. Първо, сега вече аз не мога да си поискам от запазените телевизори. А това е мъничък успех. Шефът от търговията ме поизмъчи, като ме накара аз да избера кое от двете важни имена ще бъде пренебрегнато в привилегирования списък. Още мъничко успех. Магазинерката видя, че има и друг списък, в който трябва да влезе и шлосерът Гошо. Това също е полезно. Показах на Гошо, че като се оплачеш в партията, хваща място. И това е мъничък успех.

ЗАКЪСНЕНИЕ

И какво да го правя сега?! Никой в къщи не му е надвил, та партийният секретар да го оправи. Пияница ще си е. И такъв ще си остане. Нали го виждам на заводските тържества. Хората още не са се свъртели около масите, той вече е „на градус“.

От немай-къде, обещах на жена му да разговарям с него. А тя не иска да приказвам, ами да го заплаша направо. Уж това, онова, някой от цеха се оплакал... А, бе, лесно й е на нея: заплашете го...

Той плахо се появи на вратата — ясно, не очакваше за добро да го викат: „Слушай, вземи да се оправиш — казвам. Не ми се иска да се разправям (аз като че почнах да заплашвам). Имай милост към децата, ей. Щерката ти е голяма вече, за женене станала. Не я срами пред хората. Няма да се ожени детето, разбери го поне това. То душата му се е свила. Една шепа народ сте в селото. Всички те знаят. Срам голям. Толкова ли не можеш да живееш без тая пущина?!“

Той не ме гледаше в очите. Вярвам, беше го срам. От мене досега подобни думи не беше чул. Като шлосер работеше нормално. И пееше в заводския хор, пееше с мерак. За репетициите никога не закъсняваше. Като дойдеше ред на сцена да се излезе, заводска или градска, не чакаше да го приканват. А пееше хубаво, дяволът му. Гласът му се извиваше над другите. Водеше ги. Хората още ръкопляскат, аз изтичвам зад завесата да поздравя момчетата. Всъщност от мене само това беше слушал: „Е, много хубаво пееш. Браво“.

Сега ме поглежда изотдолу, сякаш да види дали съм аз. В очите му се насъбра влага, колкото за по една сълза. „На мене никой така не ми е думал. А пусти ме сега да си ида.“

Разжали се. Засрами се. И пак ще си остане същият. Тежко на жена му. Ама и тя — заплашете го...

„Никой не ми е думал така...“

Па може и да е прав. Лошото е, че и аз закъснях. А пее дяволът му с дявол.

И се утеших и окуражих.

Не може човек от песни да разбира, па от дума да не разбира.

Бойка АСИОВА

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

В ПЪЛНО СЪЗВУЧИЕ

Хубавите думи, казани за ревизионните комисии в Брегово и завод „Вида", ме заинтригуваха.

Срещата ми с председателя на общинската ревизионна комисия на БКП и с други нейни членове в Брегово, Видински окръг, не трая дълго. Хората бързаха. Предстоеше им проверка в съседно село. Поприказвахме си за успехите на аграрно-промишления комплекс. Вниманието бе насочено главно върху дейността на ревизионната комисия. Разказаха за нейното съдействие за повишаването ролята на общинската партийна организация.

Седем души брои тя. Силата ѝ е в упоритостта, предаността на всеки нейн член с отговорност да изпълнява поръчаното му дело.

В началото на всяка година се приема план за работа. За основа при проверките служат предимно протоколите от заседанията на партийните бюра и от събранията на първичните партийни организации. Стремежът е да се вниква задълбочено във всеки документ. За периода 1981—1983 година комисията извършила 201 проверки. От тях 54 са основни, 112 тематични и 35 контролни. Прието е по много въпроси да се проверява съвместно с общинския комитет на БКП и с Комитета за държавен и народен контрол. За всяка проверка се съгласува с партийния комитет. Ето някои по-характерни тематични проверки: „Как се решават жалбите, сигналите, предложенията и критичните бележки на трудещите се", „Спазването на Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос", „Опазването на социалистическата собственост", „Състоянието на документацията в първичните партийни организации" и др.

След всяка проверка за установеното се изготвя докладна записка, която се предоставя на общинския партиен комитет. Въз основа на нея той взема съответно решение. Прието е всеки месец, в дните на партийния секретар, председателят на ревизионната комисия да съобщава за резултатите на станалите проверки. На тези сбирки в повечето случаи присъстват също кметовете и председателите на клоновите стопанства. Денят се превръща във форма на управление, отчитане и контрол. Според характера на проблемите, които ще се обсъждат, се викат и други отговорни лица от аграрно-промишления комплекс, училищата и пр.

Какви са резултатите от тематичните проверки например по проблема „Опазването на социалистическата собственост"?

Две поредни години заедно с контролните органи на аграрно-промишления комплекс и ДКМС, предварително съгласувано с общинския комитет на БКП, този въпрос е стоял в центъра на тяхното внимание. Населението било известено за това. Всеки действувал в кръга на предоставените им права. В същото време била засилена и политическата работа на партийните и останалите организации. Превантивно въздействували за намаляването на отрицателните явления. И полза има. Фактите са безспорни. Дребните кражби на социалистическото имущество са намалели значително. Създадени са по-добри условия за съхраняването и опазването на продукцията. Никой не оспорва, че за това има дял и засиленият контрол на партийния комитет и на останалите контролни органи.

Хората, комунисти и безпартийни, знаят за дейността на ревизионната комисия. Вярват на нейните членове. Идват при тях, тъй както отиват в общинския комитет на БКП, сигнализират им за някои неуредици. А казаното не остава глас в пустиня. С чувство за отговорност комисията изпълнява задълженията си на партиен орган. В действията си тя не измества други органи. Работи в кръга на своята компетентност съобразно задълженията си по Устава на БКП и съответната инструкция. И винаги съгласувано или съвместно с партийния комитет.

През 1982 година в комисията и в партийния комитет се получил сигнал за развалена царевица. При съвместната проверка установили, че е нарушена технологията и по този начин се похабява ценен фураж. Препоръчали и партийните организации приели съответни мерки. Потърсена е отговорност от виновните лица.

Digitized by Google

Пак през същата година от хлебопроизводството сигнализирали, че се влошава качеството на хляба. Заедно с други контролни органи и със съгласието на комитета проверили случая. Установили, че пшеницата не се стопанисва добре. Материалите от проверката предоставили на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП и на окръжния комитет за държавен и народен контрол. В Брегово и Гъмзово по тяхна препоръка са станали разговори със стопанските ръководства. Състояли са се и партийни събрания. Приети били конкретни мерки за подобряването на складовата база. Отговорните лица дали обяснения пред хората за неблагополучията. Дадена е широка гласност по транслационната радиоуредба и чрез нагледни табла. Не било лесно на виновните да се червят пред населението. Но в крайна сметка всичко това е въздействувало положително. През миналата година не е допусната подобна слабост.

Едни от първите в окръга трудещите се от Брегово приели почина „Трудовият колектив — стопанин на земята". За целта е подработена и съответна програма. При проверките чрез документацията ревизионната комисия вниква как по този въпрос работят бюрата и комунистите. Резултатите са налице. През последните десет години в селищната система няма осъдени лица. Прилагат се превантивни мерки и не се достига до съдилища. Голям дял за всичко това се пада на извършваната партийно-политическа работа, на създадените добри условия за работа и живот.

А как ревизионната комисия в завод „Вида" във Видин съдействува на партийния комитет да издига ролята на първичните партийни организации?

Основен момент в дейността на комисията е съобразно компетентността си да дава своя принос за укрепването на дисциплината. Чрез документацията тя установява как се работи в тази насока. И съдействувала дисциплината да се укрепва сред партийните членове. Този въпрос се третира и в отчетите на комунистите. Хората знаят, че са подконтролни как изпълняват служебните си задължения. Прието е работниците да бъдат уведомявани предварително за предвидените проверки. Това действува стимулиращо, подтиква към по-висока дисциплина.

Въпросът за опазването на социалистическата собственост многократно е поставян на вниманието на трудовия колектив. Комисията чрез своите форми на работа е проверила как се действува по проблема в първичните партийни организации. Предприели мерки, които са помогнали да се създаде настъпление срещу прояви на безстопанственост и разпиляване на материали. По препоръка на ревизионната комисия в партийните организации се разгръща целенасочена дейност за осъществяването на почина „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост".

Плодотворно влияние оказват контролните проверки. Прието е след време да се връщат към проверяван въпрос. Работниците знаят за това и се стремят да не допускат установените слабости. Времето за проверката се съобщава предварително. По този начин проверяваните се стараят да поддържат в добър ред деловодната и финансовата отчетност, да спазват дисциплината, да опазват социалистическата собственост. Където и да се обърнеш, ще съзреш, че колективът се утвърждава в стопанин на завода. Дял за това има и ревизионната комисия на БКП. Със своята дейност тя съдействува да се държи будно окото на трудовия колектив, да растат успехите му.

Проблемите на качеството са в центъра на вниманието както на стопанското, така и на партийното и на останалите ръководства на обществените организации. За тях заводската марка означава много. Тя вдъхва самочувствие и гордост. През 1982 година колективът бил разтревожен, че се получават някои рекламации, които се дължали на некачествени подложки, изработвани в друг окръг. Многократно ревизионната комисия, заедно с партийния комитет и другите контролни органи са се спирали на проблема за качеството на продукцията. И всеки в своето поле на действие. С това те са съдействували на партийния комитет за премахването на недостатъците, за изпълнението повелята на партията.

От миналата година по този въпрос се работи чрез система, която е по метода на математическата статистика. Същата има голямо психологическо въздействие върху работниците. При нея всеки е контролиран постоянно. Той не знае кога контролните органи ще бъдат при него и е непрекъснато в мобилизация.

Когато се спираме на някои проблеми в завода, не можем да отминем и онова, което радва хората, социалните придобивки са гордост за всекиго.

Осемдесет на сто от колектива се храни в стола, при намалени цени си вземат храна и за вкъщи. Открити са супермаркет, книжарница, сладкарница, магазин за продажба изделията на завода, приемателен пункт за над 16 вида услуги и пр. Шест вида от услугите се извършват от специалисти на завода. Има клон и на ДСК. В пионерски лагер прекарват безплатно 250 деца. Изграден е дом на културата със шест състава на художествената самодейност.

Дял за постигнатото има ревизионната комисия, която със своята дейност е помагала да се множат богатствата на колектива.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

НАПРЕГНАТИ ДЕЛНИЦИ

Преди няколко години той прие нелеката секретарска длъжност, без да напуска струга. Изведнъж, някак неусетно и за самия него, изчезнаха кратките почивки, през които вече трябваше да тича, за да се срещне с някого, да изслуша оплакване, да постави задача, да провери дали всичко е на мястото си. Отначало го огорчаваше отношението на негови колеги, пък и на някои ръководители, към неуловимия му за другите на пръв поглед „разпилян" и „непроизводителен" секретарски труд. Огорчаваше го, но той не се издаде и не реагира с нищо дори когато бе решено поради това, че уж не стоял неотлъчно до струга си, да му се изплащат по-малко от начислените премии. Така продължи цяла година, но това не отклони секретаря от избрания път. Напротив засилваше амбицията му да прониква все по-дълбоко в човешките души, да търси нови и нови средства, за да помага на неудовлетворените и наскърбените, да поощрява усърдните и съзнателните.

С особена сила потребността от непосредствено общуване с хората се проявяваше по обектите. Някак естествено понякога ръководителите ще се оттеглят настрана и ще търсят отговор на техните си въпроси, свързани с механизацията и технологиите. А през това време работниците ще се скупчат около него и ще започнат да го отрупват с въпроси и оплаквания — влагата на обекта е голяма, ботушите пропускат, храната е слаба, фургоните не са отоплени добре...

Той свикна да разговаря, без да записва. Осланя се на добрата си памет. Но още като се върне в София, нанася всичко в бележника и започва да вика или да обикаля един по един съответните отговорници и да уточнява с тях кое докога да бъде свършено, да постави някои от проблемите пред административното ръководство.

Много литература прехвърли Светозаров, с много хора се консултира, докато си изясни в какво всъщност трябва да се изразява правото на първичната партийна организация на контрол върху дейността на ръководството на управление „Сонди и инжекции". Не му беше леко да се нагърби с такава деликатна задача. Но за негова радост и в това отношение срещна пълно разбиране както у директора инженер Евгени Захариев, така и у неговия заместник инженер Людмил Върбанов, който сега е и заместник-партиен секретар.

Важното, мислеше си той, е да намериш правилния подход, за да не се стига до конфликти, а още по-малко до конфронтация, каквито примери му бяха известни за други предприятия. А правилният подход според него изискваше да не се измества стопанското ръководство, да не се декретира и опекунствува, към стопанските задачи да се пристъпва с подхода на политически ръководител. Всъщност, мислеше Светозаров, това дори не бива да се възприема като право в буквалния смисъл на думата. По-скоро то е партийно задължение — задължението правилно да прилагаш партийната политика. Колко хубаво е, че тъкмо така схващат това и директорът, и неговият заместник, поради което сами търсят партийната помощ, застават твърдо на страната на партийното бюро, когато някои преки ръководители правят опити да не се вслушват в критиката, обвинявайки околните в пристрастие или в лично отношение към тях.

Впрочем за пристрастие на Светозаров към проявите на немара, недисциплинираност и нехайство в работата наистина може да се говори. Да, той не се страхува да застане открито срещу тези нетърпими явления, да се сблъска с техните носители. Вярно е, че тази непримиримост му е носила досега повече неприятности. Но какво да се прави? Друг път няма. Затова пък тези сблъсъци винаги са укрепвали общата работа на колектива и предприятието.

Примерите са много.

Миналата година по план партийното бюро и първичната организация трябваше да разгледат работата на отдел „Труд и работна заплата". Дълго преди това до секретаря се прокрадваха сигнали за поведението на началника на този отдел, но той все търсеше обходни пътища, правеше опити в лични разговори да му обър-

Digitized by Google

не внимание, да го накара да се замисли. Викаха го след това и в партийното бюро, но той си знаеше своето. И когато започнаха да обсъждат с всички сътрудници на отдела неговото поведение и да търсят отражението му върху работата, нещата блеснаха с всичката си сила. Оказа се, че началникът вече няма авторитет сред подчинените си. Освен всичко друго постоянно вземал заеми, но без скандал не ги връщал. Отслабнала дисциплината, намаляла трудовата активност на колектива.

Светозаров съзнаваше, че за да стигнат нещата дотук, има вина и той, и цялото бюро, загдето не предприеха твърди мерки по-рано. Но така или иначе вече нямаше друг изход и те направиха мотивирано предложение до директора. Инженер Захариев прие със загриженост и доверие становището им, поогледа още веднъж случая внимателно и пусна заповед за уволнението на началника.

Такива факти не се срещат често, но те се изправят като живо предупреждение в съзнанието на секретаря. Главното според него е да се създадат условия, които да изключат появата на такива явления. Климат здрав, озониращ, в който да се развиват другарските отношения в колектива. Да расте грижата на всекиго за другите и на всички за всеки отделен човек. Едно от условията за създаването на такъм микроклимат е действеният партиен контрол — повсеместен, постоянен, превантивен.

Разбира се, секретарят не е всичко в партийната организация. И за партийното бюро той е само организатор на колективната му дейност. И все пак от личните му качества, от опита и подхода му към хората и задачите зависи много. Едва ли Светозаров съзнаваше ясно, но до този стил на работа го доведе и естествената му човешка склонност да помага, да бъде полезен. И той не криеше това — грижата особено за младите и новите работници е не само негово задължение, но му доставя и удоволствие.

●

Веднъж, като преглеждаше „Правда", попадна на интересна беседа. В нея се разказваше за приемането на нови членове на открити партийни събрания. Това го заинтригува, още повече че в районния комитет, на който той е член, вече зрееше такава идея. Светозаров прехвърли и друга литература и отиде в партийния кабинет. Завеждащата кабинета, Радка Денева, която отдавна познаваше неспокойния му нрав, го изслуша внимателно, па рече:

— Митко, ами защо да не започнем от вас?

— Че аз нали за това съм дошъл, да се посъветваме...

Върна се окуражен и започна да се подготвя. Но идеята беше нова и дори комунисти с дългогодишен партиен стаж трудно я приемаха.

Научил за намерението му, веднъж заместник-партийният секретар от съседното предприятие „Метрострой" го спря и започна разпалено да го разубеждава. Според него това било опасно отклонение от Устава и традицията. С такива сериозни въпроси не бивало да се правят експерименти. Митко го изслуша внимателно, опита се да защити тезата си, но събеседникът му, явно неубеден, махна с ръка и рече неопределено:

— То си е ваша работа...

Колкото повече мислеше за новата инициатива, толкова повече секретарят се убеждаваше, че за техните условия тя ще бъде много подходяща и полезна. По това време в управление „Сонди и инжекции" работеха около 850 души, разпръснати на десетки строителни обекти в четиринадесет окръга. Обикновено там, където имаше повече от трима комунисти, на обекта се създаваше самостоятелна партийна организация. В организацията при управлението — заедно с обектите в София и окръга, членуват около 40 комунисти. Хората не се познават добре и работата с тях е трудна. Светозаров не се съмняваше, че с помощта на целите бригадни колективи обсъждането на евентуалните кандидати за партията ще става много по-леско. Предстоеше да приемат двама: Иван Илиев — млад специалист, технически ръководител на група обекти, и Максим Вачев — секретар на комсомолското дружество.

Но дали да пристъпят веднага към подготовка на откритото партийно събрание, или да започнат малко по-отдалече? Светозаров остана много доволен, че на една от срещите на колективите, където за пръв път поставиха въпроса открито, хората се отзоваха положително за обсъждането на качествата на кандидатите сред широк кръг от хора. Това го окуражи и той предложи предварително да разговарят по кандидатурите на няколко места. Така и постъпиха. За Иван Илиев събраха поотделно бригадите на обектите „Белмекен—Сестримо" и хидровъзел „Девин". За Вачев пък свикаха специално комсомолско събрание.

Нещата минаха неочаквано добре. Наистина отначало безпартийните се посмутиха — по такива въпроси досега никой не бе ги търсил. Но бързо се окопитиха. Много добре мина и самото събрание. Светозаров следеше внимателно хода му и искрено се вълнуваше, сякаш не обявените двама кандидати, а него самия отново приемаха в партията. И мислите му неволно летяха назад във времето, когато след едногодишно тежко морално и волево изпитание той изпълни с чест поръчението като комсомолски секретар — да превърне заставата в образцова, издържа изпита за член на партията. Оттогава изминаха повече от двадесет години, но и до ден днешен той живее със самочувствието на човек, който все отново и отново се готви за големия изпит пред партията.

Когато събранието свърши, още не осъзнал напълно резултатите от него, секре-

Digitized by Google

тарят въздъхна облекчено. В район „Хр. Ботев" това беше първото открито събрание за приемане на нови членове в партията.

●

Когато през 1982 година ССУ „Сонди и инжекции" бе обявено за първенец по бригадната организация на труда и внедряването на стопанската сметка, кой знае защо, секретарят не се зарадва особено. Може би защото беше свикнал да приема всеки успех трезво, само като още една сполучлива стъпка напред. И защото знаеше, че и в това направление им предстои тепърва още много и много работа.

Всъщност, погледнато отстрани, той нямаше основание да е недоволен. Деветдесет процента от уедрените вече бригади работеха на стопанска сметка. И преди имаха добри бригадни колективи, но се наблюдаваше стремеж всеки да се запасява с машини и съоръжения, пък и с материали „за всеки случай". А това означаваше на едни обекти да стои „в резерв" неизползвана техника, докато други бригади изпитваха остра нужда от механизация. Стопанската сметка пресече като с нож това явление. Сега бригадата плаща наем на управлението за всяка машина и всеки вече си прави добре сметката колко да иска и как най-производително да го използва. И понеже възнаграждението сега зависи от резултативния фонд, стегна се и дисциплината, попестеливо се изразходват материалите. А това доведе и до по-добро качество, и до по-високо възнаграждение особено на усърдните работници. Взаимоотношенията между ръководството и бригадите са поставени на договорна основа.

През изтеклата година обаче един факт поразтревожи секретаря. Закъсня сключването на договорите с новообразуваните бригади и с бригадите, които преминаваха на нови обекти. Това внесе известно смущение в работата им. Закъсня и обединяването на различните професии в комплексна бригада, което стана едва в края на годината.

Като обмисляше всичко това, Светозаров дойде до извода, че е необходимо отново и сериозно да се обсъди бригадната организация на труда, да се обобщи досегашният опит, да се изяснят назряващите проблеми и да се вземат мерки за отстраняване на слабостите. Предложението му бе прието и в плана на партийната организация бе предвидено да се проведе събрание на тази тема.

●

Ако го наблюдавате отблизо, ще ви направи впечатление, че партийният секретар на управление „Сонди и инжекции" е спокоен човек, на когото са чужди острите и буйни реакции. За това говори и бавната му, дори малко тромава походка, и кроткият му приглушен говор, и липсата на изразителни жестове. Но зад тази привидност се крие неспокоен дух, остър и гъвкав ум, които са в непрекъснато движение, в постоянна бойна готовност от най-висока степен.

Вътрешните му, живи и пъргави реакции са не само вродени, но и грижливо възпитавани през годините на активна обществена дейност, започнала още от граничната застава преди повече от двадесет години. Обществената отзивчивост у него не е добре обмислена поза, каквато заемат някои. Вярно е, че избирането му за член на районния партиен комитет укрепи позицията му и повдигна самочувствието му, но едва ли този иначе немаловажен факт е променил с нещо отговорното му отношение към труда, към преките производствени и обществени задачи и задължения. Защото този порив да е винаги с хората, да дава на другите повече, отколкото би могъл да получи, идва направо от дълбоките извори на отзивчивото му човешко сърце. За него задължението на комуниста да бъде пръв и на най-трудните участъци, да не жали сили и време за тържеството на партийното дело не е уставна фраза, а дълбоко осъзната същност и смисъл на живота, с които са изпълнени напрегнатите му делници.

Той се чувствува като жива и активна частица от колектива. Не че няма личен живот, както понякога преувеличават някои, когато искат да възвеличаят образа на партийния секретар. Напротив — на прекрасното му семейство, с двамата левенти синове, единият от които е вече в казармата, на кокетния му дом в Кокаляне, с малкото дворно стопанство около него, биха завидели мнозина, които не са и помирисвали обществена дейност. Потънал в работата, той намира време и в къщи да види това-онова, и на родителско-учителска среща за малкия син да отиде, и с приятелско семейство да се събере...

Малцина знаят, че секретарят активно се включва в дейността на партийната организация в Кокаляне, където живее. И почти никога служебната заетост не му е пречила и на събрание да отиде, и за благоустрояването на селището да поработи, и в агропромишления комплекс през лятото да помогне.

Ала съсредоточението на силите му е тук, където работи. Той е жив свидетел на създаването и деен участник в развитието на това предприятие от 1970 година. И затова то му е свидно и скъпо. Тук дойде като стругар, когато още всичко беше на открито. С първите работници сече върбалака край Искъра, бори се с дълбоката лепкава кал, за да оформят площадката, строиха наянтовите помещения за машините, които отначало работеха направо под небето.

Когато през 1978 г. предприятието се раздели и на това място остана новосъздаденото управление „Сонди и инжекции", Светозаров вече беше майстор-стругар и разчитаха много на самоотвержения му труд. Още през 1972 г. го избраха за

Digitized by Google

заместник, а през 1979 г. — и за партиен секретар. После го назначиха за механик, а след това и за технически ръководител на работилницата, общата годишна продукция на която надхвърля 12 милиона лева. Преди две години ръководството и първичната партийна организация разработиха разгърнат план за внедряване на научно-техническия прогрес. Лично секретарят, който се отличава и с остра инженерна мисъл, обеща да започнат разработването на нови машини, които дотогава се внасяха от чужбина. Когато поемаше това задължение, той разчиташе преди всичко на помощта на директора инженер Захариев, който има богат опит. Оповаваше се и на собствените си сили. Нали преди време, ей така, по своя инициатива, се захванаха с Илия Янков, сега бригадир на стругарите и монтьорите, да ремонтират главите на помпите „Хени", внасяни от чужбина. За около два месеца възстановиха 35 глави, захвърлени из задните дворове на обектите, и постигнаха общ икономически ефект около 40 000 лева. В себе си Димитър Светозаров, който вече е технически ръководител на работилницата, разчита много и на порасналия и укрепнал колектив и преди всичко на партийното ядро в него.

●

Особена новаторска страст обхвана секретаря след Варненското съвещание. Наистина проблемите на качеството на строително-монтажната дейност на управление „Сонди и инжекции" и дотогава не слизаха от дневния ред на стопанското и партийното ръководство, на партийната организация. Светозаров и преди си даваше ясна сметка какво огромно значение има качеството на тяхната работа за дълготрайността и стабилността на язовирните стени, да речем, чии терени те укрепват. Едва ли има друга стопанска област, мислеше си той, в която гибелните последици от нехайството и небрежността на колектива могат да вземат такива размери. Всичко това, естествено, насочваше грижата им и към качеството на техния труд. Ала след програмната реч на първия партиен и държавен ръководител на Националното съвещание във Варна този проблем, наречен ключов, израсна пред тях с нова сила.

Първото нещо, което трябваше да се направи, беше да се доведат партийните постановки и идеи до съзнанието на всички комунисти, на целия трудов колектив, на многобройните бригади и звена, разпръснати по цялата страна. Без това не би било възможно да се събудят инициативата и активността на хората, които са алфата и омегата на успеха във всяко голямо начинание.

Не може да не се признае, че идеите на Варненското съвещание намериха тук добре подготвена почва, формирана от комунистите в продължение на години. Възпитавани в дух на постоянно търсене, партийната организация и трудовият колектив възприеха тези идеи като истинско откровение. Но това, естествено, не става изведнъж и автоматично. Необходима беше системна и напрегната, преди всичко организаторска и политическа работа с хората.

Миналата година изтече в необикновено напрежение. Светозаров, винаги делови и разпоредителен, попадна отново в стихията си. Делово, напрегнато, съгласувано със стопанското ръководство на управлението, партийното бюро успя така да канализира и целенасочи вниманието и усилията си, че да посрещнат конференцията не само готови за изпълнение на решението ѝ, но и с конкретни предварителни успехи и завоевания в очертаните от партията насоки.

Организаторският усет и размах на секретаря и този път си казаха думата. Умението му да привлича все по-широк кръг от подготвени хора при проучването и подготовката на решенията не му измени и сега. Още след съвещанието във Варна създадоха комисия по качеството като компетентен колективен помощен орган на партийното и стопанското ръководство. Отлави я заместник-директорът на управлението инженер Людмил Върбанов, който е и заместник-партиен секретар. В нея влязоха ръководителите на лабораторията за изследване качеството на бетоните и химическите разтвори, председателят на профкомитета и трима от най-добрите работници — стругар, сондьор и автомонтьор.

Предложенията на комисията олесниха много партийното бюро в подготовката на партийното събрание, на което приеха и утвърдиха мероприятия за подобряване на качеството. Основния доклад изнесе партийният секретар. След това проведоха съвещание с техническите ръководители. Срещнаха се с трудовия колектив на техническата работилница за организиране техническа помощ при внедряването на новите изделия. Такива срещи направиха и с хората от автосервиза, аварийната група и електротехниците за подобряване контрола по качеството на суровините и материалите и т. н. Обобщиха и разпространиха положителния опит в сондирането, инжектирането и торкретизирането. Колективът на техническата работилница, началник на която е Светозаров, пое задълженията да произвежда възли и детайли и да прави ремонти на машините само с отлично качество. Произведоха бъркалки от нов, подобрен тип. Общостопанският профкомитет организира съревнование в колективите за бездефектна работа, за високо качество на продукцията, за икономично изразходване на суровини и материали, за висока трудова и технологическа дисциплина. Комисията за народен контрол направи целева проверка на качеството на работата във всички производствени звена и излезе с оценка и конкретни предложения за

Digitized by Google

подобряване на работата. Дружественият комитет на Комсомола анализира и обобщи резултатите на младежките бригади, постигнати в хода на държавно-обществения преглед по качеството. Широко бяха използвани за тази цел и средствата на нагледната агитация.

Няма две мнения — проблемите на качеството завладяха умовете на всички, от чийто съзнателен, спорен и дисциплиниран труд зависи тяхното системно практическо решаване. Най-голямо удовлетворение изпитва секретарят от факта, че нещата не тръгнаха само по линия на информацията и изясняването на бъдещите цели и задачи. И друг път той е бил привърженик големите политически събития да се посрещат с конкретни трудови дела, но на Националната партийна конференция колективът рапортува за постигнати ярки практически резултати в битката за високо качество на продукцията и висока дисциплина. И не само в областта на стопанската, но и във всички останали дейности.

Светозаров се вълнува от перспективите на започнатото, от предстоящата реализация на богатите идеи на колектива за усъвършенстване на досегашни и за производство на нови, още по-производителни машини за механизиране на строително-монтажната дейност. Под негово пряко ръководство бе разработен конкретен план какво ще се извърши до края на годината и до края на текущата петилетка. Направеното досега обогати бригадите с подобрена бъркалка за разтвори, прътови стоманобетонни анкери с дължина 15 вместо досегашните 3 метра, машина за механизирано полагане на пръскан бетон и торкрет, сонда с подобрена конструкция и т. н. Сега в работилницата е по-горещо откогато и да било. Раждат се и се обмислят смели идеи, търсят се нови технически решения, осъществяват се колективно изработени проекти за машини и съоръжения с високи експлоатационни качества. Тяхното използване води или ще доведе до изместване на ръчния труд в тежките строително-монтажни операции, до значително подобряване качеството на бетона и химическите разтвори, до увеличаване производителността на труда в бригадите. Новаторската треска в работилницата има свои измерители в олекотяване и поевтиняване на машините, във възможностите им да работят и при най-неподходящи терени.

Този подход към проблемите на качеството секретарят се стреми да пренесе и в другите звена и бригади, да насочва мислите и търсенията към трайно, перспективно решаване на проблемите на качеството на всички видове труд, включително, разбира се, и на труда на инженерно-техническите кадри, чийто относителен дял в управлението е висок.

●

Секретарят е убеден, че не думите, а делата красят човека. Той е от онзи тип хора, които говорят по-малко, отколкото работят. Мълчаливец не е. Обича да разговаря с другите, но разговорът му е някак делови, отмерен. На пръв поглед дори човек би помислил, че е малко свит и стеснителен. Но това е само на пръв поглед.

Дали обществените длъжности, които е заемал още от Комсомола, са формирали такива черти у него или обратното — характерът му на делови и предприемчив човек се е оказал толкова подходящ за бъдещия общественик, е трудно да се каже. Но едно е безспорно — тъкмо предприемчивостта и деловитостта му го правят един от много добрите партийни секретари в район „Христо Ботев".

— Работата ми е множко и времето често не ми стига — казва той, — но не бих могъл да си представя живота другояче. Как успявам ли? Трудничко, но се старая. Дневният ми план е готов още от предната вечер. Ако не ми го объркат непредвидени срещи и разговори, които понякога са повече от предвидените. Често пъти ставам и нощем от леглото, за да си запиша някакво хрумване. Бележникът е неотлъчно с мене. Вечер го оставям на нощното шкафче, а сутрин рано тръгвам по следите на записаното... За работното ми място ли? Имам канцелария, но в нея не се задържам. Такава ми е и производствената, и партийната работа — между хората, с хората, за хората...

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

ЦЯЛ КУП СПАСИТЕЛИ

Фейлетон

Най-напред дойде другарят Перчемлийски.

— Положението във вашата кравеферма е тежко — каза той, — но не е безнадеждно. Ще се оправи.

Че положението е тежко, това бригадирът си го знаеше. Но... как ще се оправи — това хич му не беше ясно.

Цяла седмица двамата с другаря Кирян Перчемлийски оглеждаха оборите, фуражите, водата, която пиеха животните.

Преди да си замине, Кирян Перчемлийски даде ценни препоръки, които бяха записани на седем страници и половина. Бригадирът веднага се зае да ги проучи основно и да започне изпълнението им. Но същия ден дойде да спасява положението във фермата другарят Рачо Фиданков.

— Място за паника няма — побърза той да успокои бригадира. — Ще проучим всичко най-внимателно и каквото е необходимо...

В продължение на петнайсет дена бригадирът придружаваше Рачо Фиданков в проучването на причините за незадоволителната работа в кравефермата. На шестнайсетия, седемнайсетия и осемнайсетия ден другарят Фиданков се усамоти, написа двадесет и шест страници препоръки и си замина. На следващия ден бригадирът се зае да ги проучи и изучи и да започне изпълнението им. Рачо Фиданков предлагаше да се направи точно обратното на онова, което беше предложил Кирян Перчемлийски. Като взе под внимание факта, че по служебна линия другарят Фиданков стои по-високо, бригадирът реши да се заеме с изпълнението на неговите препоръки.

След два-три дена обаче дойде да спасява положението другарят Коцев. Бригадирът, разбира се, трябваше да бъде непрекъснато с него, поради което заряза всички предишни препоръки и каквато и да било друга работа.

Препоръките на другаря Коцев бяха съвсем различни от препоръките на другарите Перчемлийски и Фиданков, но бригадирът не намери време да ги прочете, защото веднага след като си замина другарят Коцев, във фермата пристигна другарят Панчев. След другаря Панчев дойде да спасява положението „на място" и с „конкретни указания" другарят Стойчев, после...

През всичкото това време бригадирът трябваше да придружава съответния другар-спасител, да слуша указания, да дава обяснения...

А работата не само че не се оправяше, ами от ден на ден отиваше все по-назле.

Така се стигна до онзи печален ден, когато за всички стана ясно, че положението в тази ферма е съвсем безнадеждно. И спасителите я оставиха — както се изрази един от тях — сама да си троши главата, като не разбира от указания и препоръки.

Оттогава мина повече от година. Работите във фермата вървят добре, някои дори казват — много добре. И всички спасители сега се чудят и не могат да се начудят — как така са могли да се оправят тия работи без техните ценни указания...

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С РЪЦЕТЕ НА МИЛИОНИТЕ

Всестранното изясняване на въпроса за функциите на собственика и стопанина на социалистическата собственост в лекциите на др. Тодор Живков постави на преден план необходимостта от по-нататъшното издигане ролята на субективния фактор за по-пълното проявление на тази обективна закономерност. Многообразието в живота налага да се вниква в същността на теоретичната обосновка, където всеки политически и стопански ръководен орган ще намери отправна точка за специфичните си проблеми.

Собствеността у нас е общонародна. От това, разбира се, не произтича правилото, че тя е във владение и разпореждане на всеки гражданин. Собственик по пълномощие на народа е социалистическата държава и тя управлява главно чрез присъщи и характерни лостове: държавно планиране, правни норми за стопанисване, икономически нормативи за формиране и разпределение на доходите и др. По същия начин и стопанисването не е общонародно, а конкретно, в рамките на стопанската организация, предприятие, бригада. Конкретната материална отговорност и заинтересованост са едни от предпоставките за изграждане на стопанско отношение.

Стопанисването означава свързване на средствата за производство с работната сила с цел да се осигури производство и реализация, които ще доведат до самоиздръжка и печалба на производствената единица, стопанската организация и отрасъла. От това свързване са заинтересовани както отделната личност, така и стопанската организация и държавата, то е израз на обществената необходимост за по-пълно обвързване на личния и колективния интерес с обществения, за по-ефективна връзка между хората и средствата за производство.

Държавата като собственик по поръчение и пълномощие на народа се разпорежда със собствеността, а трудовият колектив я владее и ползва. Тази постановка обаче сама по себе си не изчерпва проблема, ако двете страни не се видят в тяхното диалектическо единство, ако не се добави към разграничаването и взаимното проникване на функции. Собственикът изпълнява стопански функции чрез държавния план, но това още не е стопанисване, тъй като се отнася до определянето на общите параметри и насоки на използване на средствата за производство.

Изниква и един частен момент. В отделни случаи първичният трудов колектив, този, който трябва да получи юридически статут, може и трябва да поеме някои функции, специфично трансформирани, характерни за собственика. Така например широко популярен в селското стопанство стана и беше закрепен в Правилника за икономическия механизъм акордният метод при организацията на труда и работната заплата. Той не само че привежда стопанската сметка към отделната група, звено или работно място, но се утвърждава като основна форма за привличане на различни категории граждани в селскостопанското производство. Сега редица

Digitized by Google

трудоемки земеделски култури се дават на семеен акорд, предоставят се животни и т. н. Във всички случаи обаче формата на собственост не бива да се изменя, производството следва да бъде в унисон с приетите насрещни планове, производствената продукция да се реализира по установения регламент, а използването на наемен труд да не се допуска под каквато и да било форма. Има и други изисквания и ограничения, които трудовият колектив поставя пред така наречените „акорданти", изпълнявайки по такъв начин функции, характерни за собственика, свързани не само със средствата на производство, но и с произвеждания от акорданта продукт. Противоречията, които се пораждат в тези случаи, са предимно от страна на онези, които, един път ангажирани с акорда, се стремят да реализират част от продукцията извън установената система; има случаи, когато и съответната организация, предоставила земя и животни, не устоява на договорните отношения, като ги променя едностранчиво.

Главното противоречие обаче, както беше посочено от др. Тодор Живков в неговата втора лекция, е, ако, от една страна, се дават права на трудовите колективи, а, от друга, чрез разпоредби и изменения на правилниците се накърняват или обезсилват. Същевременно противоречия могат да възникнат и когато трудовият колектив не осъществява своите права и задължения, бяга от своите отговорности, не насочва достатъчно усилията си към най-ефективно стопанисване на средствата за производство.

Така разкрита, тази същностна роля на субективния фактор ни дава вярна насока къде да се търси коренът на едно неблагоприятно явление или тенденция. В партийната дейност следват логичните въпроси: защо едно управленско звено не използва икономически методи, защо не разгръща инициативата на трудещите се, а за трудовия колектив — кои са причините, които ограничават или спъват изявата му, какво е равнището на отговорност и на политическа съзнателност.

●

Нашият народ е вложил в думата стопанин голяма стойност. Партията успешно използва традициите на кооперативната демокрация, вля в едно всички поточета на народната мъдрост и опит, за да се заговори за колективен стопанин.

Днес проблемът за издигане на трудовия колектив в ролята на стопанин има не само нравствен смисъл, а е тясно свързан с развитието на икономическите основи на социалистическия демократизъм.

Всеки член на нашето общество има активно отношение към проблемите, култивирани у него още от ученическата скамейка. Образованието, политическите и обществените организации, средствата за масова информация и др. са формирали личности с определена степен на политическа активност. „Най-висшата форма на натрупвания е натрупването на знания." Тази постановка на Маркс ни задължава да оценим управленския потенциал на съвременния труженик като национален капитал, който следва да се използва напълно. Не случайно в заключителното слово пред Националната партийна конференция др. Тодор Живков подчерта, че сега за решаване на проблемите са нужни много ръце, ръцете на милиони хора, ръцете на всеки човек. А в лекциите си изяснява, че политиката на партията, насочена към въвличането на най-широките народни маси в съзнателно и активно участие в събитията, е израз на обективна обществена закономерност.

По-нататъшното издигане на културното равнище прави хората по-активни, кара ги да търсят изява. В днешно време една оценка на трудовия човек чрез портрета на алеята на първенците вече не е достатъчна. Моралното удовлетворение ще бъде по-пълно, ако той участвува под някаква форма в управлението на предприятието, ако бъде търсен и ако се изслушва неговото мнение. Не случайно, когато хора-

Digitized by Google

та изразяват уважение към някого, казват: „На него му се чува думата“. Тази психическа нагласа, като национална черта, развита и обогатена в годините на социализма, намери обяснение в доклада пред XII партиен конгрес. „Нашият народ съзнава правото си да решава, да управлява. Това съзнание е едно от най-големите завоевания на социализма. То изисква да се даде още по-широк простор на инициативата и ролята на трудовия човек...“

Тези, а така също и някои други фактори са важни, но сами по себе си не могат да решат проблемите, тъй като не е достатъчно да има само убеденост, знания, добри намерения у отделните членове на колектива. Колективната настройка, равнището на колектива не е просто сбор от качествата на отделните му членове. Може да има достатъчно добри единици, но да няма колективна изява. Това в много голяма степен зависи от равнището на механизмите за управленско въздействие — от технологичното, икономическото и социалното управление. Нещо повече, зависи доколко тия механизми действуват съгласувано, в единство и съподчиненост. В обратния случай на практика често пъти се получава, че от лекции, от печата, от радиото всеки горе-долу знае, че е стопанин на социалистическата собственост, а на практика в конкретното предприятие, на конкретното работно място понякога се отнасят към предложението му с безразличие (или въобще няма на кого да го представи). Така постепенно ентусиазмът се заменя с равнодушие, а равнодушието може да се окаже благодатна почва, на която постепенно да разцъфтяват тясногрупови и индивидуални егоистични интереси. Ето защо в Концепцията за новия Кодекс на труда др. Тодор Живков предупреждава, че чувството на стопанин не възниква в трудовия колектив автоматично. То изисква много работа от политическите и обществените организации.

Да вземем в това отношение първичния трудов колектив. В него особено значение имат социалнопсихическите отношения, а връзката на въздействие между базисните и надстроечните отношения е непосредствена. В такъв случай виждаме каква значимост придобива например връзката между икономическия и социалния механизъм на управление. Социалният механизъм се използва по-рядко: обикновено един или два пъти в годината партийната или обществената организация разглеждат социалната програма. Бедата един път е в редкостта на явлението, а втори път — в това, че се разглежда откъснато от икономическата основа, тоест като се скъса връзката с икономическия механизъм на управление. Чуват се оплаквания, че правилно поставени въпроси в дневния ред на едно събрание не намират положителен отзвук, че се разглеждат редица въпроси от потребителски позиции. Тук отговорът е в умението да се свързват тези два механизма. Ще споделим едно наблюдение. Ако на събрание (то може да бъде и годишно отчетно-изборно на партийната организация) присъствуват представители на вишестоящ партиен или стопански орган, голяма част от изказванията се отправят като запитвания — защо не са решени едни или други проблеми на работната среда, на социалните придобивки и други подобни. Получава се нещо като разнопосочни монолози: от една страна, критичните бележки от доклада и от изказващите се ръководни кадри и, от друга, обобщените изказвания на останалите комунисти. И едните, и другите са прави, има само един пропуск — не е обвързано изпълнението на плановете (като предпоставка) с изпълнението на плана за социално развитие на трудовия колектив.

Когато се дискутира този проблем, често се изтъква от ръководителите на стопанските организации, че не може да се дадат всички средства на първичния трудов колектив, че въпросите се решават порационално, когато средствата са концентрирани. И това е вярно, но

Digitized by Google

дотолкова, доколкото става дума за всички средства. Друг е въпросът за част от средствата, защото работниците от цеха биха могли сами да си подобрят някои от ергономичните условия, но им отговарят, че не са планирали в предприятието лимит или механизаторите сами да си построят навес за ремонт на техниката, но им отговарят, че не са предвидени тухли за „обекта", да не говорим за наградите на комбайнерите, които стигат до тях месец след жътвата, защото процедурите са много, докато се вземат парите от ръководството на АПК.

Важен момент за активизирането на трудовия колектив е правилното свързване на производствената и социалната политика вътре в него. В тази връзка изниква въпросът за финансовата самостоятелност в рамките на стопанската сметка. Собствената банкова сметка или разчетна сметка в стопанската организация е финансова отговорност за издръжката на производството, пълно приложение на стопанската сметка. Тя дава възможност оперативното счетоводство да се доближи до производството, защитава трудовия колектив от необосновано изземване на положителните резултати на бригадата; в тези случаи възможностите за необосновано прехвърляне на общостопански разходи за сметка на производството са сведени до минимум. Изобщо (не само в планово-счетоводната дейност), когато се изземват функциите на трудовия колектив да се самоуправлява и се съсредоточат изцяло в стопанската организация, това е вече една от съществените предпоставки за създаването на така наречените „управленски шапки", по-голяма става опасността от грубо администриране и бюрократично вмешателство.

Известна е постановката, че стопанските организации трябва да извършват промени в плановете на своите поделения само с икономически обосновани аргументи, а планът следва да бъде система от договори. Всичко това е една важна предпоставка, за да се премине към договорно управление на производството. В Правилника за икономическия механизъм са узаконени вътрешните договори между отделните бригади и организационно-управленските договори с ръководствата на стопанските организации. Ако вникнем обаче по-задълбочено в практиката, ще видим, че психическата бариера за преминаване към този тип на ръководство е голяма. Някои ръководители на бригади отказват да се обвържат с договор за предаване на продукцията си (която има междинен характер в производството) на друга бригада. Същевременно ръководствата на стопанските организации не са склонни да поемат договорно задължение за ресурсното обезпечаване на производството. Очевидно тук следва да се извърши обширна партийно-политическа работа, по-задълбочено изследване на новия тип управленски връзки в отделната система, за да се излезе от коловозите на традиционализма: много мероприятия и административни мерки за изпълнение на плана и по-малко персонална отговорност по етапи и равнища за неговото изпълнение.

Договорната система поставя стопанина и собственика на едно равнище в социалната йерархия по отношение на отговорностите. Управлението от ежедневни, седмични и месечни задачи се премества върху помощта и контрола за изпълнение на поетите двустранни отношения, повече време остава на специалиста и ръководителя, за да се насочат към прогнозирането и внедряването. По същество в бъдеще, когато тази система се развие и усъвършенствува, ще се стигне до онова равнище на взаимоотношения, за което пише Ф. Енгелс: „... На мястото на управляването на хората ще дойде ръководенето на производствените процеси".

Digitized by Google

Изискването да се привличат трудещите се като активни изпълнители на партийните решения е важна, отличителна черта на политическия подход. Още в първите години на съветската власт В. И. Ленин го свежда към икономиката с указанието: „Да се премине съзнателно и решително към упорита, делова, разчетена за дълги години работа по практическото обучение на работниците и на всички трудещи се да управляват народното стопанство". Като постави това изискване съобразно производствените отношения на развития социализъм, нашата партия го изяснява и провежда в живота (наред с другите форми) чрез развитието на икономическата демокрация. Оттук произтича и съвременната задача за приобщаване на хората към политиката на партията чрез активното им участие в конкретната дейност, с реални права, с материална и морална отговорност.

Демократичното начало на социалистическата система изисква постоянно да се повишава компетентността на всеки изпълнител, да се дават икономически и организационни предпоставки за изява на демократизма, да се търсят форми, активизиращи творчеството, да се поставя критиката на компетентна основа. Вдигането на ръка има законодателна сила, вдигнатата ръка е символ на демократизъм, но точно тук е и онази голяма разлика между ръцете, които дават съгласието си, и ръцете, които изразяват съпричастност и съотговорност, които се залавят за работа.

От това произтичат няколко изисквания. На първо място е създаването на качествено нов колектив. Вече беше казано за организационните и икономическите предпоставки. Не по-малко значение обаче има партийно-политическото ръководство, призвано да създава условия за все по-пълна проява на обществените закони. Първичната партийна организация е политическият стопанин в колектива, тя е носител на социалистическата съзнателност, ето защо пред нея стои отговорността за формиране на трудовия колектив като самоуправляваща се единица. В него следва да се формират добродетели на всеобща отговорност, на принципно другарство, което поправя, а не прикрива недостатъците, на издигане престижа на първенеца (който днес не може да бъде друг освен качественик). Да участвува в управлението на предприятието и да се самоуправлява може само този колектив, който носи отговорност за поверените му средства за производство и си осигурява самоиздръжка на база насрещен план над държавната задача.

На второ място следва големият проблем за дейността на колективните ръководни органи и на представителите на трудещите се в делегатски събрания (събранието на пълномощниците) и управителни съвети, който има особена значимост за всяка първична организация, партийно бюро и неговия секретар: кого предлагат на събранието, за кого вдигат хората ръка, ясно ли е на тези, които избират, и най-вече на тези, които ще бъдат избрани, какви отговорности следва да се поемат? Има случаи, когато се излиза пред събранията с мотивировка „...другарят е добър производственик..." или „...добър общественик..." И толкова, в зависимост дали кандидатът е зает пряко в производството, или е на ръководна политическа или стопанска длъжност. Така фокусирана, оценката не дава ясна представа дали става дума за човек, който гледа добре само собствената си работа, или за общественик, който по право сяда в президиума. Необходима е коплексна оценка доколко избраният има афинитет към управленска дейност, доколко се чува думата му в колектива, има ли отзивчивост към решаването на общите проблеми, и то главно от позицията на държавни-

Digitized by Google

те интереси. Общото събрание на първичния трудов колектив избира и делегати за делегатските събрания на стопанската организация. Това не са хора, които трябва просто да запълнят местата на представителния форум, а членове на работна корпорация. От тях се изисква да изразят на събранието мнението на колектива, който представят, а така също да умеят, след като се вземат решения, да ги разяснят и да водят борба за изпълнението им от трудовия колектив. От тях зависи в голяма степен доколко представителната демокрация ще бъде действена, а не само представителна по форма.

Мнението на колектива обаче не бива да се разглежда като сбор от предложения. Наред с умението да се обобщава, необходимо е да се отсяват проблемите, да се вземе от тях значимото, онова, което в действителност се нуждае да бъде решено от общия форум. В обратния случай становищата и предложенията издребняват, в някои случаи, както се казва, „всеки започва да дърпа чергата към себе си". Необходимо е делегатът да знае, че проблемите на колектива могат да се решават успешно само на основата на икономически здрава стопанска организация, тази, която носи печалба за обществото. Ако не се организират и провеждат на равнище общите и делегатските събрания, те могат да се затлачат с повдигане или на странични въпроси, или на такива, които са от компетентността на друго ръководство (например кметството). Налага се първичните партийни организации да си дават сметка доколко са подготвени хората за тази нова управленска функция, а така също дали проблемите са намерили навременно решение през изтеклия период; отнасяни ли са към най-подходящото управленско равнище, поддържат ли системна връзка партийните и стопанските ръководители с трудовите колективи. От предварителната работа в голяма степен зависи за какво ще се изкажат хората, дошли да заседават в ръководния орган.

Бригадният съвет, управителният съвет и др. форми на колективно ръководство сега стават основен обект на партийна помощ и контрол. От тях се очаква вземането на действени решения за повишаване на качеството, за подобряване на дисциплината, за създаване на здрав морално-психически климат в трудовия колектив. И в това направление стоят нови моменти. Първичните партийни организации вече имат немалък опит за работа със стопанските ръководители. Станаха практика техните отчети пред партийните бюра и партийни събрания, все по-активен е партийният контрол към стила и методите на работата им. Но наред с това по-малко внимание се отделя на работата на колективните ръководни органи. Все още личи неумението да се вникне как се ръководи бригаден съвет. Рядко ръководителят на бригадата вижда своята отговорност за недостатъчната активност на съвета, не разбира или избягва отговорността за работата на избраните в него. Малко са онези организации, които разглеждат на събрания цялостната работа на бригадния съвет, които възлагат поръчения на комунистите за подобряване на дейността му. Издигането равнището на колективния ръководен орган е гаранция за формиране на качествено нов колектив — стопанин в смисъла на партийните постановки. Заедно с това се реализира по-пълно функцията на първичната партийна организация като представител на партията в колектива по линията на неговото усъвършенствуване и на колектива в партията като носител на общественото мнение и потребности.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

«ЗА ПРАВО ДЕЛО»

В кн. 4 от 1984 година на списанието поместихме статия под горното заглавие. Получихме много отзиви, част от които със съкращение отпечатваме по-долу.

„**Публикуваният** материал „За право дело" в кн. 4 от 1984 година на Вашето списание стана повод районният комитет на БКП „Варненска комуна" още веднъж да оцени работата си по внедряването на бригадната организация на труда. През последните години прилагането ѝ беше една от основните ни задачи. В бюрото на комитета са оценявани резултатите от внедряването на бригадната организация на труда (БОТ) в предприятията на района. По наше указание се състояха срещи в Строително-монтажния комбинат и в Домостроителното предприятие, на които бяха обсъдени конкретни въпроси на БОТ и експеримента.

С участието на секретар на районния комитет на БКП станаха три оперативки на обекта, където работи Игнат Раденков. В комитета се състояха 3—4 срещи с него. Оценявайки положително провеждания експеримент и ролята на И. Раденков, на две наши пленарни заседания му бе поръчано да вземе отношение и сподели опита си. През настоящата година поставихме партийни поръчения на свои работници за оказването на помощ и контрол по внедряването на бригадната стопанска сметка в бригадите на Строително-монтажния комбинат.

Считам, че извършеното до момента от комитета ни **задължава** и в бъдеще още по-конкретно и близко **да оказваме помощ и контрол** на място за разпространението на челния опит и превръщането му в масова практика.

Районен комитет на БКП — район „Варненска комуна"
Първи секретар:
(К. Атанасов)"

„Запознахме се с поместения материал „За право дело" в брой 4 от 1984 г. на списание „Партиен живот".

След Националната партийна конференция от 1978 г. в комбината се разработи програма за приложение на бригадната организация на труда от нов тип. В началото на 1979 г. под ръководството на партийния комитет извършихме цялостно преустройство на всички бригади. Благодарение на амбицията, организационния опит на Игнат Раденков и оказваната помощ екипът му постигна високи натурални показатели за 1980, 1981 и 1982 година.

За големи постижения в натуралната производителност някои екипи бяха наградени с ордени. Немалко е направено за разпространяването и внедряването на челния опит. Ярък израз за популяризирането на челните постижения са мощните екипи с почти изравнени възможности.

В изпълнение решенията на XII конгрес на БКП и насоките, дадени в трудовете на др. Тодор Живков за последователно приложение на икономическия подход, генералният директор съвместно с Игнат Раденков внесе в стопанския съвет проект за експериментално прилагане на бригадната организация на труда от нов тип и бригадната стопанска сметка. Сключването на договорите и внедряването на експеримента се забавиха поради промени в строителната програма и необходимостта от време за организационно укрепване на новите колективи. Смущения се получиха и от ръководството на предприятията и трудовите колективи при възприемането на постановките относно правата и отговорностите на техническите ръководители, бригадира, бри-

Digitized by Google

гадния съвет и колектива като цяло. В процеса на експериментирането **възникнаха редица противоречия** между колектива и ръководството на предприятието и вътре в колектива. Някои се отстраняваха своевременно, а други се бавеха или не намираха решение поради несъответствие с действуващите нормативни документи.

Екипът три поредни години е национален първенец по натурална производителност. Ние считаме, че високите му постижения се дължат на трудовия колектив, организаторските качества на другаря Игнат Раденков и помощта, която е получавал от стопанските ръководства, от районния, общинския и окръжния комитет на БКП, от съответния отдел в ЦК на БКП и министерството.

Независимо че експериментът не приключи, тъй както се очакваше, смятаме, че правилният път е намерен.

Ние приемаме отправените критични бележки и препоръки за работата на ръководството като правилни и навременни.

Резултатите от експеримента се анализираха на заседание на стопанския съвет. Направена бе оценка и се набелязаха мерки за по-нататъшно приложение на икономическия подход и бригадната стопанска сметка.

Секретар на ПК: **(П. Косев)**

Генерален директор: **(инж. Я. Великов)"**

Благодарствено писмо от бригадния съвет на комплексната бригада при VI ПТЕ „Никола Парапунов" към Домостроително предприятие на СМК — Варна

„Другари,

Колективът на нашата бригада се запозна със статията „За право дело" в кн. 4 от 1984 год. на списание „Партиен живот". Задоволството ни от написаното е много голямо. **Особено сме радостни от факта, че издание на ЦК на БКП даде широка гласност на няколкогодишната ни борба.** Ние сме убедени, че истината и правдата победиха благодарение на принципното отношение по въпроса от страна на редакцията. Нашият опит и труд получиха признание, а бригадирът ни бе удостоен с най-високото звание „Герой на социалистическия труд". Това високо правителствено отличие не е само на него, а е признание за делата на целия колектив.

След излизането на статията атмосферата и трудовата активност в нашата комплексна бригада значително се подобриха. Надяваме се в края на годината да се поздравим с още по-големи трудови успехи.

По-важното е това, че статията разчиства пътя на другите бригади и колективи, които ще тръгнат по пътя на новото и прогресивното. Те навярно ще преодолеят значително по-малко трудности и ще изпитат по-малко мъки и разочарования от нас."

Б. Р. — Писмото е подписано от бригадния съвет.

„Уважаема редакция,

Комсомолците от Товарна гара — Варна с повишен интерес посрещнаха материала в списанието, който се отнася до героя на социалистическия труд Игнат Раденков. Ние считаме, че партийните организации и комитети винаги трябва да бъдат на височината на изискванията на големите задачи, които сега се решават, за да се повишава непрекъснато боеспособността на всяка първична организация, за непрекъснат социално-икономически подем. Такава е повелята на времето, в което живеем.

Искаме да вярваме, че и занапред редакцията ще подготвя интересни материали от този род, които ще бъдат пример за нас — комсомолците и младите комунисти.

С другарски поздрав:
Комсомолско дружество при Товарна гара — Варна

Секретар: **Емилия Казакова"**

„Другари,

Прочетох материала „За право дело", публикуван в книжка 4 на списание „Партиен живот". Споделих го със свои другари. Оказа се, че и други са го **чели.** Одобрението е всеобщо. Искам да кажа, че списанието и друг път

Digitized by Google

е публикувало критични материали, но този ми направи особено впечатление. Това вече показва, то поставя на критичен прицел не кого да е, а тези, които са длъжни да застанат начело на новото, прогресивното, на движещото в нашето развитие.

Писмото на Игнат Раденков, анализът на фактите по него поставят много въпроси, които предизвикаха у мен сериозни размишления. Показано е типичното, характерното за работника-новатор, непрекъснатият стремеж към новото, яснота по прилагането на партийната политика. **Публикацията доказва, че правдата винаги и при всички обстоятелства е побеждавала.**

В материала е посочено, че се допускат сериозни нарушения в стила на партийната работа.

Има партийни работници, които при посещението си в предприятията, се срещат предимно със стопанските кадри. Нямам нищо против — нека отиват при директора. Но защо не се започва с партийния секретар, с партийното бюро? Да се анализират партийните средства на работа. Да се види как се развива партийната организация, как тя е застанала начело на трудовия колектив и на новостите в него. Така става и в отчетите за годишните събрания. Отначало правим обширно изложение по стопанските задачи, а най-накрая... колкото стигне за партийната организация и нейната работа. А защо да не е обратното? Да започнем с анализ на партийната дейност, на партийния стил на ръководство и действие за изпълнението на стопанските планове. Хубаво ще бъде **с този случай да се запознаят окръжните и общинските комитети на партията, първичните партийни организации.** Те да оценят своята дейност по повдигнатите въпроси, да се раздвижат още повече стопанските, партийните и профсъюзните органи и кадри.

Публикацията заслужава да се разгледа, защото има нерешени въпроси по бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка в почти всички отрасли на народното стопанство. Има различие в организацията на труда, по прилагането на нормативните документи, по стимулирането и функционирането, по изясняването на взаимните отношения между стопанските органи и бригадните колективи, по отношението с различни ведомства и т. н.

Ще очаквам списание „Партиен живот" да извежда нещата от критиката до успешен край. А това ще бъде от полза, защото ще се повиши ролята и мястото на първичната партийна организация в трудовите колективи.

Борис Тюлеков
заместник-директор по търговските въпроси
към Завода за безалкохолни напитки в Благоевград"

„С интерес прочетох статията „За право дело" в кн. 4 на списание „Партиен живот". Изнесените факти пораждат и размисъл, и тревога у всеки съзнателен и трудов човек.

Най-много ме разтревожи проявената безотговорност от партийните комитети и първичната партийна организация към благородните амбиции на И. Раденков.

Този материал заслужава да се разгледа на партийни събрания и заседания на партийните комитети. Да се вникне във фактите, защото вероятно ще се срещнат и други прояви от подобен характер.

Изказвам своето удовлетворение от начина, по който списанието воюва за провеждането в дела на линията и политиката на Централния комитет на БКП.

Запрян Иванов Проданов
активен борец против фашизма и капитализма,
с. Струмяни — Благоевградски окръг"

Digitized by Google

ИЗВОР НА КОМУНИСТИЧЕСКО ВДЪХНОВЕНИЕ

През своята деветдесетгодишна история Видинската окръжна партийна организация винаги е отстоявала достойно своята мисия — да бъде авангард на работническото движение, да мобилизира трудовите хора от окръга под червеното знаме на партията, да им вдъхва сили и увереност в тържеството на комунизма. Забележително е обстоятелството, че на благодатната видинска земя семената на алените макове разпръсва Димитър Благоев — основателят на революционната марксическа партия в България. През периода 1887—1890 г. като учител и директор на гимназията във Видин той развива дейна социалистическа пропаганда, организира прогресивното учителство, подготвя условията за раждането на социалистически дружинки. В своята дейност организациите на Българската комунистическа партия в нашия край винаги са били на ясни класови позиции, отстоявани с последователна работа, със забележителни дела в борбата срещу капиталистическата експлоатация и за изграждането на социалистическото общество. Тук се изявяват като дейни ръководители Гаврил Георгиев, Тодор Петров, Крум Бъчваров, Хаим Пизанти, Илия Дечев и десетки други, които ден из ден все повече спомагат за разширяване влиянието на партийните организации сред населението. Сред видинските работници активна дейност развива и Георги Димитров, който на няколко пъти оказва помощ на партийната организация в окръга.

Хората от нашия край познават добре историята на своята партийна организация. Публикуването на книга за тази история в годината, когато тя навърши 90 години, представлява съществен момент, на който трябва да се даде висока оценка.

Трудно е да се определят всички достойнства на книгата не само поради нейния характер, а и поради това, че те са многобройни. От политическа, от идеологическа, от възпитателна, от творческа, от научна гледна точка и т. н. може да се намерят десетки нейни отличителни характеристики, качества и поуки. Основното обаче е налице — изданието е в ръцете на видинчани, то топли техните сърца, удовлетворява тяхна отдавнашна мечта, връща ги в годините на израстването, повдига тяхното достойнство и гордост, превръща се в силен стимул за нови дела в борбата за претворяването в живота на партийните предначертания. Цялата 90-годишна дейност на партийната организация показва ръста и влиянието на комунистическите идеи сред населението, завладяващата сила и величие на подвига в името на народното добруване. Тепърва партийните организации, комунистите, всички трудещи се в окръга ще разгръщат страниците на този паметен летопис, ще откриват в него онези величави идеи, на които се крепят духът и устремът на първите...

От пръв поглед не може да не направи впечатление големият обем на изданието, но веднага трябва да допълним, че той е наситен с богато съдържание, грижливо подбрано, съвестно и старателно проучвано и систематизирано. Проличава, че авторите на отделните раздели, дългогодишни сътрудници на различни институти в окръга, добре подготвени историци, познаващи спецификата на подобен род издания, са се справили успешно със своята задача — да поднесат не само факти, но и да ги осмислят, да видят основното, определящото, да намерят неговото точно място в общата тъкан на възходящия път на окръжната партийна организация. Основното във всеки раздел е, че той дава ясна представа как се развива организацията, какви поуки тя извежда от своята дейност и събитията, как мобилизира своите сили за решаването на актуалните задачи.

Богат е материалът, който се съдържа в изданието. Но в същото време не се изпада в излишни подробности, не се плаща дан на отделни факти, търси се обединяващото, главното, а то е, че Видинската партийна организация стои на здрави класови позиции, сплотява своите редици, върви напред, пуска дълбоки корени сред населението, все повече се превръща в негова опора, в движеща сила на неговото израстване. Трябва да се отдаде заслуженото на авторите на отделните глави на книгата за търпеливата, но в същото време трудна и трудоемка работа в издирването, проучването и правилното подреждане на събрания материал. В това отговорно дело те не са изпаднали в ро-

История на Видинската окръжна организация на БКП, С., Партиздат, 686 с.

Digitized by Google

лята на сухи регистратори на събитията, но преди всичко са активни тълкуватели на дългогодишния път на организацията, и то не от какви да е позиции, а от позицията на общонационалния ръст в дейността на родната комунистическа партия. Така изданието се превръща в един вълнуващ летопис, който достига до ума и сърцето на читателя, засяга съкровени чувства на хората от Видинския край, въздига тяхното достойнство, подтиква ги към нови дела. Несъмнено книгата поражда у всички видинчани гордост, преклонение и признание пред онези, които в продължение на тези славни 90 години са записали своето име в летописа на окръжната партийна организация.

Прави впечатление аналитичният подход, с който са осветлени съществени моменти от развитието на партийната организация. Основното тук са поуката от извършеното, степента на нарастването на партийното влияние и делът на партийната организация в общата дейност на партията на българските комунисти. Това проличава в разработките на всички автори. Точно и пестеливо, принципно и взискателно те посочват факти и правят анализи, които отразяват мащабно и въздействуващо ролята и приноса на работническото движение, на РМС, на населението от окръга както в борбата срещу капитализма и фашизма, така и в годините на социалистическото строителство. В това те се опират на широка основа, което свидетелствува за старателна подготовка, за дарба в издирването, за богата предварителна информация и усет към значимото. Наред с общоизвестното авторите полагат усилия за обогатяването на книгата с нови факти за важни моменти от историята на организацията. Достойнство на разработките са тяхната документалност, силната им фактологическа стойност, изведени и защитени с историческа последователност и вярна оценка. Като търсят и издирват фактите, авторите на разделите осветляват движещите сили на революционното израстване на хората от Видинския край — тяхното високо патриотично съзнание и свободолюбие, тяхната вродена привързаност и съпричастност към прогресивното революционно начало, към правдата.

Голямо постижение е структурата на изданието. Тя е изцяло свързана и подчинена на главното — как във времето партията на българските комунисти е печелила сърцата на видинчани, как те са участвували във величавата борба срещу класовия враг, откъде са черпели вдъхновение, в какво се е изразявало то, кои и къде са били големите изблици на духа на видинчани. Проличава, че партийната организация умело е подхождала към всички форми на класовата борба, имала е дълбоки корени сред населението, което все по-масово и дейно се е включвало в нейните редици. Това особено личи в онези раздели, които разглеждат дейността на организацията преди Девети септември 1944 година. И в тази структура много точно и последователно се осветлява дейността в различни селища на окръга, което показва ръста и влиянието на партийната правда. И още нещо — структурата на изданието позволява ясно да се видят мястото и ролята на партийната организация в решаващи за нашата история моменти — израстването на партията като сплотен и боеви отряд на работническата класа, нейното правилно отношение и възторжена подкрепа на Октомврийската революция, активната й дейност в Септемврийското въстание през 1923 г. и след него — за сплотяването и заздравяването на партийните редици, за разгръщането на активна антифашистка съпротива през периода 1941—1944 г., народната победа на Девети септември 1944 г. и т. н. Изтъкват се редица факти, които показват, че Видинската партийна организация е между първите в страната, възприели ленинизма като свое боево знаме и въоръжената борба като магистрален път към осъществяването на социалистическата революция. Не са подминати и примерите за участието на видинчани в освободителната борба на други народи.

В тази структура вярно и задълбочено са посочени големите изменения, настъпили в окръга в годините на социалистическото строителство и особено във времето след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Възходът на окръга се дължи на конкретно провежданата от окръжната партийна организация разностранна организаторска, политическа и възпитателна работа, насочена към последователното реализиране в живота на партийната политика. Вярно е осветлено икономическото въздигане на окръга, преустройството в селското стопанство, завоеванията през строителните петилетки, изграждането на качествено нова материално-техническа база на окръжното стопанство. Ценно е това, че не са пропуснати възловите въпроси, които окръжният комитет на партията е разглеждал, изводите и оценките, които е правил, мерките, които е предприемал и провеждал. Значително място се отделя на богатата по съдържание и резултати дейност, осъществена след посещението в окръга на другаря Тодор Живков през февруари 1980 г., когато на пленум на окръжния комитет на БКП той посочи съществени пропуски, постави проблеми и даде изключително ценни препоръки за възхода на окръга и за неговото ускорено социално-икономическо развитие.

В своята цялост изданието представлява много добра основа за разгръщането на богата възпитателна работа. В използването му за тази цел свое място имат не само партийните, но и другите обществени организации, културните институти, народните читалища, домовете на културата, творческите групи.

Книгата „История на Видинската окръжна организация на БКП" обогатява духовната съкровищница на окръга, тя е достоен влог на видинчани в националната ни история.

Стоян ИВКОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

АКАДЕМИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ И СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ ЦК НА БКП

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Авторски колектив

Сборникът „Георги Димитров за партийното строителство", издание на Центъра на партийно строителство на АОНСУ при ЦК на БКП с редакционна колегия: проф. Милка Величкова, к. и. н. (отговорен редактор), доц. Рачко Рачков, к. ф. н. и доц. Мария Граменова, к. ф. н. съдържа научни статии и научни съобщения, направени на разширената сесия на научния съвет на горния център, посветени на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров. Това е първото по-значително изследване на проблемите на партийното строителство в теоретичните разработки и в революциониата практика на великия вожд и учител на българския народ. Изследванията са направени главно върху трудовете на Георги Димитров, но са използвани и партийни документи, архивни материали, трудове на Тодор Живков и др. Огромно е теоретичното и революционното наследство на Георги Димитров. Няма област на революционната борба, от живота на партията, на социалистическото строителство, където той да не прилага творчески марксистко-ленинската теория, опита на първата социалистическа страна — Съюза на съветските социалистически републики, опита на ленинската комунистическа партия на Съветския съюз. В двадесет и седемте статии и научни съобщения, включени в сборника, са изследвани различни проблеми на партийното строителство от богатото и разностранно теоретично наследство, оставено от Георги Димитров, като е показано тяхното творческо развитие от нашата партия в съвременните условия. Застъпени са теми за отношението на Георги Димитров по въпросите: за ръководната роля на Българската комунистическа партия; за характера на марксистко-ленинската партия; за партийния състав; за партийния състав и единството на партията; за демократическия централизъм, колективността и личната отговорност; кадровата работа на БКП в условията на социалистическото строителство; партийното ръководство на икономиката, на духовния живот, на младежта и Комсомола, на другите масови организации; за идеологическата работа на партията, за партийния контрол; за качествата на ръководителя и др.

В публикуваните материали ясно се очертава изключителната заслуга на Георги Димитров за ленинизацията на нашата партия. Под негово ръководство Българската комунистическа партия се превъоръжава с идеите, тактиката и стратегията и израства като партия от нов, ленински тип, безпределно вярна на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, партия, способна да решава най-сложните въпроси на революциониата борба, на изграждането на социалистическото общество.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

В. И. ЛЕНИН, КПСС О ПАРТИЙНОЙ И ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДИСЦИПЛИНЕ, 2-е издание, дополненное, М., Политиздат, 1983.

В сборника са включени статии, речи, теми и изказвания на В. И. Ленин по въпросите на партийната и държавната дисциплина. Широко са представени и документи и материали на КПСС, свидетелстващи за постоянната грижа на партията, за постоянния стремеж на партийните комитети и организации да се укрепва дисциплината, да се проявява висока взискателност, да се възпитава всеки работник в държавническо отношение към труда. Второто издание е допълнено с партийни и правителствени документи по въпросите на партийната и държавната дисциплина, приети след 1977 година. Книгата ще ползва работещите от партийния и държавния апарат, широкия партиен актив.

Омаров, А. М., РУКОВОДИТЕЛЬ: РАЗМЫШЛЕНИЯ О СТИЛЕ УПРАВЛЕНИЯ, М., Политиздат, 1984.

Авторът на книгата, доктора на икономическите науки А. М. Омаров, споделя своите мисли върху стила на управление на стопанския ръководител, върху изискванията, предявени към него в съвременните мащаби и многоплановост на производството при социалистическите производствени отношения. Своите размишления той прави на основата на обширен и интересен материал, заимствуван от практиката на социалистическата стопанска система. Макар и монография, книгата е написана в достъпна форма за широкия кръг читатели. Тя ще привлече вниманието също и на ръководители и специалисти в социалистическото производство, на всички, които се интересуват от проблемите на управлението.

АГРАРНАЯ ПОЛИТИКА КПСС НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ — учеб. пособие, М., Политиздат, 1983.

Партийни работници и учени разкриват същността и значението на съвременната аграрна политика на КПСС, организаторската и политиковъзпитателната работа на партийните организации за нейното осъществяване. Особено внимание в книгата се отделя на въпроса за реализацията на Продоволствената програма на СССР, на подобряването на управлението на селското стопанство и другите отрасли на агропромишлените комплекси за усъвършенствуване на икономическия механизъм, за понататъшното социално развитие на селото.

ДВЕ СИСТЕМЫ МИРОВОГО ХОЗЯЙСТВА: АНТАГОНИСТИЧЕСКОЕ ЕДИНСТВО, под ред. Э. П. Плетнева, М., изд-во „Международные отношения", 1983.

Въпросът за съдбата на световното стопанство в епохата на прехода от капитализъм към социализъм — това е един от най-актуалните и сложни проблеми на съвременността. Нейната сложност произтича от съществуването и противоборството на световната арена на антагонистични начини на производство и на съответните коренни различия в принципите на международните икономически отношения. В този труд, подготвен от известни съветски икономисти-международници, се анализират характерните черти на днешното световно стопанство като противоречаща общност на два противоположни типа социално-икономически системи.

Мемджян, А. В., ПЛЮРАЛИЗМ: ИСТОКИ И СУЩНОСТЬ (критический анализ философских основ). М., изд-во „Наука", 1983.

В труда се критикуват съвременните концепции на „Плуралистическия марксизъм", техните теоретико-методологически основи и политически функции. Авторът доказва, че монизмът на марксистко-ленинската философия служи като надеждна гаранция за действително творческо научно решаване на сложните социално-философски въпроси в съвременното развитие. Претенциите на плурализма за конкретно познание на света водят на практика към отказ от общите принципи на марксизма-ленинизма.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[Partien Zhivot.]

1944-1984

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBR.
OCT 24 1985

11

СОФИЯ, АВГУСТ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 11 *АВГУСТ* *1984 година* *XXXI*

ISSN 0204—8574

„Нашата партия е доказала, че не се бои от трудности при изпълнението на своята историческа мисия. Нашата партия също е доказала, че умее да преодолява всякакви трудности, колкото и големи да са те и от където и да идват те...“

Георги Димитров

„Без ръководната и направляващата роля на Комунистическата партия са немислими както самото установяване на социалистическия обществен строй, така и неговото развитие. Това е истина, проверена от живота, която напълно се отнася до ролята, борбите и съзидателните дела на Българската комунистическа партия.“

Тодор Живков

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — 40 години 3

Г. Атанасов — Творческият подход на БКП в изграждането на социализма 10

С. Караджов — Гарант за ефективността . . 20

В. Цанов — Политика на ускорена интензификация на селското стопанство 30

Ц. Драгойчева — Политбюро на ЦК на БРП в подготовката и реализирането на решаващия щурм 37

И. Домусчиев — Вдъхновител, организатор и ръководител на Деветосептемврийската революция 44

К. Иванов — Укрепване на идейно-политическото и организационното единство на партията (1944—1948 г.) 53

Б. Боев — Историческото значение на Априлския пленум 61

Г. Бърдаров — Значителен принос в развитието на партийното строителство 69

А. Иванов — БЗНС в социалистическото изграждане на България 78

С. Шопова — Българската младеж — вярна на революционните традиции 85

М. Илиева — Праговете на времето . . . 91

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Димов**, **Д. Димчев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева**, **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев**, **П. Стамов**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Н. Фотев**, **Й. Хаджиев**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2672., Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 31. VII. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

40 ГОДИНИ

Четиридесетгодишният юбилей на нашата революция е скъп на всяко българско сърце. Девети септември постави началото на социалистическото летоброене на страната.

●

Народната памет ще съхрани за вечни времена подвига на първите, посели идеите на социализма сред българското работническо движение, спомена за десетилетните класови битки на пролетариата и неговия изпитан комунистически авангард, за мъжеството и себеотрицанието на хилядите партизани, ятаци и помагачи, участници в бойните групи, политзатворници и концлагеристи, които, без да щадят живота си, се хвърлиха на смъртен бой с врага за свобода и социализъм.

Няма кът в нашето отечество, през който да не минава огнената диря на революцията, който да не е напоен с кръвта на падналите за нейната победа.

Няма да избледнеят димитровските думи: „Един народ, който има такива героични и пожертвователни синове, които предпочитат да бъдат избити, но останаха верни на своите идеи и убеждения, на делото на своя народ — такъв народ не загива и няма сила под небето, която би била в състояние да го унищожи“... И в това има нещо голямо, вълнуващо. Щастливи са бащите, че имат верни следовници, които ще пренесат факела на техните революционни дерзания и недовършените им дела. Щастливи са младите, станали наследници и съкровени довереници на едно поколение, заслужило обич и преданост в борба и мирно съзидание.

●

Великият създател на научния комунизъм Карл Маркс нарече революциите локомотиви на историята. Сега бихме могли да повторим с още по-голяма увереност тези крилати думи. Не само защото локомотивът на най-новата ни история изведе България на магистралите на голямото съвремие, а и защото той продължава да ни изтегля към нови, неоткрити и необятни хоризонти.

Digitized by Google

Кой ще изброи днешните българи, които с гордост и вълнение могат да минат по безброй маршрути из обновена България и да кажат: ето го нашия труд! Днешна България — това е трудът на всички ни. Започнахме с кирки, лопати и колички, със сърпове и паламарки, с ралото и мотиката, с отвеса и мистрията. Започнахме да разораваме синори, да преграждаме вековечни пътища на реките, да взривяваме планинските теснини. Започнахме с вдъхновението на творци, с устрема на откриватели, със самочувствието на стопани...

Тръгнем ли в която и да е посока, потърсим ли доказателства в която и да е област на живота, навсякъде ще видим потвърждение на думите на другаря Тодор Живков, с които той започна встъпителното си слово пред Националната партийна конференция: „През изтеклите четири десетилетия след победата на социалистическата революция нашият народ, под ръководството на Българската комунистическа партия, завоюва огромни успехи: и в изграждането на материално-техническата база на социализма; и в утвърждаването и усъвършенстуването на социалистическите обществени отношения; и в развитието на духовната култура; и във формирането на нова социалистическа личност; и в повишаването на жизненото равнище — във всичко".

●

Постигнатото се равнява на епоха в исторически план. За него няма сравнения през тринайсетвековното ни развитие.

На фона на изминалите плодотворни десетилетия ясно се откроява периодът, влязъл в нашия летопис като априлски етап в дейността на партията и на социалистическото общество.

Какъвто и критерий за сравнителна оценка да се приеме — миналото развитие на страната или съвременното световно равнище, постигнатото у нас за 40 години в изграждането на съвременна промишлена структура далеч надхвърля средните, даже високите стандарти за развитие за подобен период от време. Въпросът не е само в това, че промишлеността увеличи своя относителен дял в създаването на национален доход от 15 на близо 60 на сто и абсолютният размер на индустриалното производство е нараснал около 40 пъти. По-важното е, че нашата промишленост в структурно отношение има вече всички белези на индустриален комплекс на развита страна, а само машиностроенето участвува с над 50 на сто в експортната листа — при нулева позиция преди Деветосептемврийската революция.

Селското стопанство бе поставено на научна основа. Новата единна форма на социалистически селскостопански организации — която сама по себе си е едно оригинално решение — създаде необходимите предпоставки за около трикратно увеличение на производството, достатъчно за изхранването на население, равно на почти две България.

От височината на тези достижения през четирите свободни десетилетия употребяваното допреди време сравнение — къде сме били някога и къде сме сега, вече не ни задоволява. То е нужно, но далеч недостатъчно. Сега ние взехме друга мярка — равнището на напредналите страни. На визитната картичка на съвременна България пише: модерна социалистическа държава с развита промишленост, с едро, механизирано селско стопанство, с интензивен научен, културен и духовен живот, с непрекъснато нарастващо благоденствие на гражданите, с активна миролюбива външна политика.

Същественото е, че тя е съградена с нашия труд — труда на нашите ръце, на нашите умове, на нашите сърца.

Digitized by Google

Социализмът постави в центъра на вниманието човека и непрекъснатото повишаване на неговото жизнено равнище. Априлската линия на партията приведе това изискване в зависимост от постигнатото равнище на производителните сили и икономиката като цяло. Това е научен марксистко-ленински подход с правилно отчитане на обективните закономерности на обществено-икономическото развитие.

Успешната реализация на априлската политика разкри неподозирани възможности. Тя позволи да се изпълнят и преизпълнят предначертанията на Георги Димитров — социалистическа България да постигне за 15—20 години онова, което други страни при други условия са постигнали за цяло столетие. Поставила като основна и главна, като единствена цел човека, комплексното задоволяване на неговите постоянно нарастващи материални, духовни и социални потребности, априлската партийна стратегия осигури непознато в цялата ни история бързо и устремно развитие на родината. Най-точна оценка за това намираме в Отчетния доклад на Централния комитет пред Дванадесетия конгрес: „Сега — каза другарят Тодор Живков — със законна патриотична гордост можем да заявим: под ръководството на партията, с всеотдайния труд на милионите труженици ние ознаменувахме изминалото първо десетилетие след приемането на Програмата на Българската комунистическа партия с изграждането, образно казано, на още една нова, втора България и навлизаме във второто десетилетие с две България".

Най-убедителен израз на икономическите успехи на нашата страна е обемът на националния доход, който от 3 милиарда и 209 милиона лева през 1956 г. достигна 23 милиарда и 526 милиона лева през 1983 г. На тази основа стана възможно увеличаването на реалните доходи на населението само в периода на десетгодишното изпълнение на Декемврийската програма на партията с 50 на сто, а обществените фондове за потребление — 2,5 пъти, като достигнаха годишно на човек от населението почти 700 лева. Нараснаха средствата за култура, образование, здравеопазване, почивно дело и пр. — от 1 милиард и 173 милиона на 3 милиарда и 525 милиона лева.

Успешното изпълнение на Декемврийската програма ще продължи да оказва огромно въздействие върху политическия, икономическия, социалния и идеологическия живот на страната.

Въпреки трудностите, атаките на империализма, бясната надпревара във въоръжаването нашата страна и нейният сплотен народ уверено градят социализма. Трудът на нашия съвременник е извор на гордост, на самочувствие. Този труд е пронизан от съзнанието, че всеки от нас със своите усилия непрестанно скъсява пътя от мечтата до действителността, че всеки ден и всеки час ние добавяме по една ярка черта към примамливия образ на бъдещето; че сътвореното от нас е създадено в името на утрешния ден. С плодовете на нашия труд ние участвуваме в укрепването на социалистическата общност.

Това съзнание на трудовия човек е голямо постижение през четиридесетте свободни години. Нашият труженик — със своята изменена социална природа, с характера на труда, с душевността си е най-краснoречивото доказателство, че социализмът формира нова личност: дълбоко хуманна, социално активна, съзидателна и творческа. Само по този път ние можехме да пораснем до сегашните изисквания — да се работи по-добре и по-качествено в производството, обществения живот и управлението, да се въвличат активно трудовите маси. Само по този път ние можехме да издигаме труда до равнището на дълг и повеля, а участието в борбата за високо качество да превръщаме в

Digitized by Google

мярка за действителния ръст на човека — идеен, политически, морален, професионален.

Днешният и утрешният ни труд следва да бъде труд-творчество, труд-новаторство, труд-полет към необятните висини на човешките постижения.

●

Колкото повече се издига трудовият човек, толкова повече пред него излизат на преден план културните потребности, естетическите му изисквания, толкова повече и по-строги стават неговите духовни измерения.

Априлската политика на Българската комунистическа партия в духовната област се характеризира с непрестанни грижи за повишаване качеството и социалната ефективност на науката, образованието и художествената култура, за издигане на тяхната роля в цялостния живот на обществото. Тази политика даде и продължава да дава богати плодове. Какво по-кресноречиво доказателство за възхода на българската просвета и култура от сътвореното за този кратък исторически период. Четири десетилетия, през които избуяха истинските творчески възможности на народа ни. И не случайно днес учените и ценителите на изкуството по света не скриват възхитата си от постиженията на малка България.

Нима някога са издавани толкова художествени, научни и политически книги (по седем книги на човек ежегодно); толкова вестници и списания? Кога в историята на България са били изграждани такива културни домове и читалища, концертни и изложбени зали, училища, музеи? Миналото ни е оставило малки градчета и села с чешми и църкви, завещало ни е хранилища на древни книги, спасявани по манастирски килии от пожарища и влага. Днес нашата богата култура е сред всички. Тя е за всички. Тя е народна и социалистическа. И затова, по думите на другаря Тодор Живков, нашият век може да се нарече златен век на България. Това най-предметно бе показано на проведените две международни детски асамблеи „Знаме на мира", чийто девиз е: „Единство. Творчество. Красота".

Не са едно или две забележителните завоевания на българската наука, която разполага днес с огромен за мащабите ни научен потенциал. Достатъчно е да разтворим статистическия справочник за 1983 г. и да видим, че от общия брой 8337 внедрени научно-технически постижения в производството 6767 са собствени, български разработки. Нима този факт не говори, че днес имаме наука, която допринася да се развиват перспективните отрасли на българската икономика, да се издига авторитетът на България по света.

●

Възходящото развитие на социалистическа България стана възможно и благодарение на обстоятелството, че вече близо четиридесет години на нашия континент има мир. Мирът не само като понятие и копнеж, а и като реалност влезе властно и трайно в съзнанието и живота на народите като основно условие и гаранция за тяхното благосъстояние, напредък и щастие.

Народна република България дава съществен принос за укрепване на мира и разбирателството между народите. И днес в изключително сложния и отговорен етап на развитие на международните отношения външната политика на социалистическа България е политика на мир и социален прогрес.

Digitized by Google

Крайъгълният камък на външната политика на нашето отечество е непрестанното развитие и укрепване на кристално чистата, неподвластна на времето братска дружба между българския и съветския народ. Когато от върха на четвъртото десетилетие обгърнем изминатия исторически път и резултатите, разбираме дълбокия и правдив смисъл на думите на другаря Тодор Живков, че „... без да се опираме на могъщия производствен, суровинен и научно-технически потенциал на СССР, ние не бихме могли да осъществяваме стратегическия курс за повсеместна интензификация на икономиката, за непрекъснато повишаване на нейната ефективност, не бихме могли да изградим материално-техническата база на зрелия социализъм в нашата страна".

Всестранното сътрудничество и сближаване между Народна република България и Съюза на съветските социалистически републики, между българския и съветския народ е най-сигурният залог за социалистическия възход на родината ни.

Вярна на интернационалната мисия на световния социализъм, нашата страна активно работи за разширяване и задълбочаване на дружбата, сътрудничеството и интеграцията и с останалите държави от социалистическата общност, допринася за укрепване на Организацията на Варшавския договор, за развитието на Съвета за икономическа взаимопомощ. Тя неизменно подкрепя борбите на народите за национално и социално освобождение, за мир, демокрация и социализъм. Активно участвува със собствени инициативи за оздравяване на политическия климат в света, в Европа и преди всичко на Балканите.

Ярък пример за това са добросъседските връзки, които нашата страна поддържа с балканските страни. Всеобщо признание и одобрение получиха усилията на нашето партийно и държавно ръководство за реализиране идеята за превръщане на Балканите в зона, свободна от ядрено оръжие, в зона на мира.

●

Някои си задават въпроса, как е могло една революционна марксистка партия да пусне толкова дълбоки корени сред народа в страна като следосвобожденска България — страна, изостанала с векове в своето социално-икономическо развитие, страна с относително неразвита за времето си класова структура. И нещо повече — как тази партия е успяла да устои на всички исторически бури, кървави битки и погроми, да се превърне в неделима част и център на българския политически живот, да изведе народа през стръмните завои на историята към победата на социалистическата революция и в последните четиридесет години уверено да го води по пътя на социалния напредък.

Отговор ще търсим в способността ѝ творчески да прилага революционното учение при конкретните условия. Това е способност, която има своите корени и обяснение в дълбокото овладяване на духа и същността на марксистко-ленинското учение, а заедно с това и в продължението на една традиция, която води началото си от Димитър Благоев. Когато казваме, че през далечното бузлуджанско лято на 1891 година новосъздадената партия на българските социалисти е поела и вдигнала високо захвърленото от буржоазията знаме на народоосвободителните борби, това не е само приповдигнат романтичен образ. Тази партия беше единствената, която наследи идеалите на борците срещу робството, обогати ги с новата идея и ги понесе високо над бузлуджанското било. Това беше дръзновение — нарушаване на тогава господствуващите канони. Тя възникна не върху основата на развито работническо движение, както социалдемократическите партии в За-

Digitized by Google

падна Европа, а когато то току-що се зараждаше. И това се дължи на творческото мислене и новаторския подход на Димитър Благоев.

Когато казваме, че нашата партия е наследник на добродетелите на тесняците, това означава, че начело с Георги Димитров тя не само закрепи и разшири основните си класово-революционни марксистки черти, но на тази основа усвои новите качествени изисквания на ленинизма.

В началните години на свободата, в епохата на дълбок прелом в живота на народа ни Георги Димитров внесе яснота в пътя, който сме поели, и ни даде пример за творчески подход към явленията и задачите. Воден от разбирането, че общите закономерности в развитието на революционния процес, които имат решаващо значение, се реализират при строго специфични конкретноисторически условия, създадени от епохата, традициите и историческия опит на даден народ и страна, той откри народната демокрация като нова форма на пролетарската диктатура и ТКЗС като нова форма на социалистическото преустройство на българското село.

По този начин се формираше и развиваше една от характерните черти на нашата партия — нейният революционно-творчески дух и подход.

Тази драгоценна черта намери своя най-висок връх, своя пълен разцвет в априлската генерална ленинска линия.

Ленинска по своята същност, априлската политика е преди всичко новаторско творчество в областта на теорията и практиката на социалистическото строителство. Творчество, което обхваща всички сфери на социалния живот и обогатява революционната ни теория с нови идеи и положения, а практиката — с нови и оригинални подходи. Достатъчно е да споменем окончателното изясняване на характера и същността на Деветосептемврийското въстание и режима на народната демокрация, разработването на теорията за развитото социалистическо общество и изградената върху тази основа нова партийна програма, аграрната програма за социалистическото развитие на българското селско стопанство, новата концепция за насоките на развитие и за структурата на социалистическата икономика на България в условията на социалистическата интеграция и международното разделение на труда и да стигнем до най-новите теоретически разработки за ролята на научно-техническата революция в изграждането на развития социализъм у нас, за собственика и стопанина на общонародното имущество в Народна република България, за обективното действие на закона за стойността и на свързаните с него стоково-парични отношения, за разгръщането на социалистическата демокрация като главно условие за по-нататъшното усъвършенствуване на дейността на цялата политическа система... Априлската ленинска линия е марксизъм-ленинизъм в действие при специфичните условия в нашата страна, живото единство и взаимодействие между творчески развиващата се теория на научния социализъм и конкретната общественополитическа практика на работническата класа и широките трудещи се маси в изграждането на зрелия социализъм. Тя се провежда неотклонно от Централния комитет на партията начело с верния син на народа, достойния продължител на делото на Благоев и Димитров и творец на тази линия другаря Тодор Живков.

Върнем ли се към отговора, ще допълним: Българската комунистическа партия, последователно класово-революционна и вярна на марксизма-ленинизма, се е развивала и се е обогатявала на всеки важен етап от общественото развитие на нашата страна. Всяко ново поколение комунисти е давало за това своя принос, оставяло е незаличима следа в нейния растеж. И за това, когато говорим за приемственост между различните поколения комунисти днес, ние се вглеждаме в един

Digitized by Google

съдбовен за цялото наше движение проблем — проблема за единомислието и единодействието на нашата партия, за идейната убеденост на младите, за тяхната готовност да пренесат във времето непокътнатите идейни съкровища, умножените революционни добродетели на своите бащи. Това е въпросът за доверието между поколенията, за тяхното непомрачено от нищо духовно и делово единство. Едно доверие, което се печели с висок личен пример. Едно единство, което се изгражда не само в общо съзидание, но и в съкровен диалог между бащи и деца. И едно историческо завещание към бъдните поколения — да носят чисти и неопетнени победните знамена, от марксистко-ленински позиции творчески да решават новите проблеми, които животът закономерно поражда. Поверяваме им свещения дълг да продължат нашия път, обогатени не само с познание, но и с вяра и решимост; въоръжени не само с житейски опит, но и с дълбоко убеждение, че локомотивът на историята ни води уверено към утрешния комунистически век. И да помнят, че всичко, което съградихме, изискваше огромни усилия и жертви, завоювано е в борба с огромни трудности. Че и в бъдеще пътят няма да е лек и гладък, без трудности и препятствия.

●

Най-добрият начин да се отпразнува юбилеят е да се съсредоточи вниманието върху нерешените задачи, за да се намерят решения, които хармонират с материалната и духовната зрелост на родината, с потребностите и изискванията на народа.

Юбилеят на социалистическата революция у нас породи нов политически и трудов подем за осъществяване предначертанията на априлската линия на партията, въплътени в историческите решения на Дванадесетия конгрес на партията и Националната партийна конференция. Естествено развитие и обогатяване на априлската генерална линия, тези решения въоръжават партията и народа с ясен и дълбоко обоснован курс към интензификация на икономиката върху основата на внедряването в практиката на най-новите постижения на науката и техниката, към пълното оползотворяване на всички резерви, максималното използване на челния наш и чуждестранен опит, към постигането на възможно най-висока ефективност при високо качество.

Успешното изпълнение на решенията на двата високи партийни форума във висша степен зависи от овладяването и пълното използване на един решаващ за развитието ни фактор. На среща на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП с актива на Научно-техническите съюзи и Съюза на научните работници в България другарят Тодор Живков заяви, че решителни стъпки напред ще направим само ако изменим коренно нашето мислене и нашия подход. Необходимо ни е революционно мислене. Нашата партия е партия преобразователна. Затова винаги трябва да ѝ е присъщ революционен подход в мисленето и в действията. А сега смисълът на революционното мислене и подход е да осъзнаем, че без научно-техническата революция не можем да развиваме повече нито материално-техническата база, нито обществените отношения на социализма.

Революционният подход в мисленето и действията е онзи магистрален път, по който нашият народ, под ръководството на своята партия, ще постигне през идните десетилетия нови висоти в изграждането на реалния социализъм, в умножаването на материалните и духовните богатства на страната за щастието на народа.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИЯТ ПОДХОД НА БКП В ИЗГРАЖДАНЕТО НА СОЦИАЛИЗМА

ГЕОРГИ АТАНАСОВ
кандидат-член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП

Нашата страна е пред 40-годишнината на Деветосептемврийската социалистическа революция. Това е най-дълбокият и съзидателен прелом в многовековната история на народа, извършен под ръководството на Българската комунистическа партия. Четиридесет години не е голям исторически период, но за социалистическа България това е период на ускорен всестранен възход и социален прогрес. Като партия, която поведе народа по нови пътища на историческото творчество, имаме всички основания да се гордеем с резултатите от нашата работа и борба в социалистическото обновление на родината.

„...**днешна България** — казва другарят Тодор Живков — **е напреднала социалистическа държава с развита промишленост и преустроено върху социалистически основи високомеханизирано селско стопанство; тя е държава, която обогатява своите и световните културни ценности; тя е държава, в която всичко се гради заради трудовия човек, в името на човека; тя е държава, която води последователна политика на мир, разбирателство и сътрудничество между народите.**"[1]

Днешната щастлива съдба на България е завинаги и дълбоко свързана с идеите и предначертанията на Българската комунистическа партия, чийто героичен исторически път и всеотдайна работа в служба на трудовите хора, на настоящето и бъдещето на страната естествено я изведоха като всепризната ръководна сила на нашето възходящо развитие.

Истина, проверена от живота, е, че без Комунистическата партия са немислими нашите исторически успехи, немислими са нашите величествени предначертания за по-нататъшния възход на родината. Българската комунистическа партия, въоръжена с революционна теория, усвоила науката и изкуството да ръководи и направлява трудещите се, да се опира на народните маси като творци на историята, изпълняваше и изпълнява историческата си мисия с мащабни предначертания и крупни дела, пронизани от онзи дух, присъщ на строителите на новото общество, който Маркс определи като **революционно-творчески.**

С този дух закърми партията още нейният основател — Димитър Благоев. Този дух бе развит и обогатен с ленинските идеи и прило-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, С., Партиздат, 1984, с. 13.

Digitized by Google

жен в огъня на социалистическата революция от Георги Димитров. Този дух бе издигнат на качествено нов етап и разгърнат като **цялостна социално-политическа стратегия, като начин на съществуване и развитие на обществото** в периода след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП от другаря Тодор Живков. На тази основа днес непрекъснато нараства преобразуващата сила на Българската комунистическа партия като политически авангард на работническата класа, на целия народ, като ръководен политически, идеен и организационен фактор, който прокарва пътя на новите процеси и тенденции на общественото ни развитие по пътя на зрелия социализъм.

●

Революцията е празник на угнетените и експлоатираните маси. Това е същностна черта и на нашата революция. Тя изисква не само дълбоко познаване на класовите сили и тяхното съотношение, не само решителност и мъжество да се преодоляват препятствията, а и умение и майсторство да се изработват правилни стратегически и тактически решения.

Ходът на революционните преобразования у нас е въплъщение на това умение на Българската комунистическа партия. В летописа на революционно-преобразователния процес през изминалите 40 години партията на българските комунисти записа неповторими страници на зрял подход и способност да се намират решения в унисон с назрелите потребности и реалните възможности, да се насочват процесите в съответствие с изискванията на обективните закони.

Партията съумя да сплоти всички демократични и прогресивни сили под знамето на Отечествения фронт, да отмери правилно степента на задълбочаването на революционния процес, да не подцени задачите с антифашистки характер. Плод на нейните творчески търсения беше постановката за народната демокрация като нова своеобразна форма на диктатурата на пролетариата в конкретните условия на България. Колективизацията на селското стопанство чрез трудовокооперативните земеделски стопанства изрази специфичния български опит, специфичните наши подходи, осъществени в конкретните социално-исторически условия.

Както е известно, през определен период у нас бяха нарушени ленинските принципи и норми на партиен и държавен живот и ръководство. Показателен е фактът, че партията поведе борбата срещу отклоненията, свързани с култа към личността, не от позициите на голото и метафизично отрицание, а отстоявайки своята генерална линия, плодовете от труда и усилията на работническата класа и останалите трудещи се. Това беше показател за силата и жизнеността на нашата партия, на нейните революционни традиции и добродетели, изковани в десетилетните борби срещу капитализма и фашизма, развити и обогатени в огъня на социалистическата революция.

Това беше урок по ленинизъм в действие, пример за ленинско мислене, за далновидно отношение към обществената действителност по това време. Още в този отрязък от историята на априлския период бяха заложени изключително драгоценни политически качества, които понататък осигуриха здравото и плодотворно развитие на партията, на нейния политически курс, на нейната стратегия и тактика. Осъществяването на тези качества в живата практика на партийната работа, в цялостния обществен живот е един от източниците на ведрия социално-политически климат, който характеризира обстановката в страната.

Нашата партия формира политическата си дейност върху живото единство на научната теория и обективните потребности на общественото развитие. Връх и ярко въплъщение на тази традиция е априлската линия.

Digitized by Google

В априлската линия и чрез априлската линия Българската комунистическа партия извиси ярко и внушително своя ръст като партия на творческия марксизъм-ленинизъм, като партия на революционно-творческия дух и в теоретическата, и в практическата си дейност. Първоизточниците на силата и жизнеността на тази линия и заедно с това насоките, в които се проявява нейната новаторска творческа същност, са умението на партията да търси и намира научнообосновани решения с огромно практическо значение; да разкрива възможностите практически да се проявяват инициативата и създателната сила на милионите хора; да разгръща енергията на народните маси като творци на историята; да отчита изискванията на общите закономерности на социалистическото строителство и творчески да ги прилага; да използва богатия интернационален опит, създаден в строителството на социализма, особено съветския опит; да се опира на най-новите постижения на марксистко-ленинската мисъл, на науката; да осъществява единството на теорията и практиката; да се отнася самокритично към своята работа; да се разделя със своите слабости и недостатъци.[1]

Партията развиваше и обогатяваше априлската линия като теоретическа, политическа и практическа основа на нашето цялостно развитие. Нейният новаторски дух се превръщаше и превръща в **творческа същност на нашия социалистически обществен строй, на неговия материален и духовен живот.** Тя, априлската линия, стана наша съдба, съдба на целия народ.

В априлската линия на нашата партия са синтезирани колективният ум и колективното начало на цялата партия, на ръководните й органи, на нейните кадри. В нея с особена сила се извисяват творческата смелост и марксистко-ленинският размах на архитекта на съвременна социалистическа България другаря Тодор Живков, колосалният му принос в теоретическото разработване и успешното практическо решаване на генералните проблеми на нашето социалистическо развитие.

Многостранната работа на Българската комунистическа партия след историческия Априлски пленум от 1956 г. е проникната всецяло от новаторство и научен подход към обективните процеси и явления в обществения живот. Новаторската същност и творческата способност на партията с особена сила се разкриха, когато трябваше **теоретически да се осветлят перспективите на нашето общество по пътя на изграждането на зрелия социализъм.** В това отношение особено се откроява **Юлският пленум на ЦК на БКП от 1968 г.** На него партията разработи важни теоретически проблеми, свързани с нашето икономическо и обществено-политическо развитие, научнообоснована и комплексна концепция за насоките и съдържанието на системата за социално управление. Неизмеримо е теоретическото и политическото значение на **Програмата на партията, приета от Десетия конгрес на БКП.** Опирайки се на историческия опит в изграждането на социализма и постиженията на марксистко-ленинската мисъл, Програмата на партията очерта стратегията при изграждането на развития социализъм в нашата страна.

Творческият подход на партията се прояви ярко в развитието на нашата икономика. Концентрацията и специализацията на промишлеността, създаването на стопанските обединения, ешелонизацията и прилагането на мултипликационния и селективния подход — всичко това бе израз на творческия подход към ръководството на народното стопанство. Връх на икономическата политика на партията стана разработването на новия икономически подход и неговия механизъм.

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 297=301, 307.

Digitized by Google

Върхово постижение в социалната политика на партията е нейната Декемврийска програма, която е насочена към все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на всички категории трудещи се. С изграждането на селищните системи като оригинален наш опит и чрез териториалното разпределение на производителните сили се създадоха нови значителни предпоставки за преодоляване на съществените различия между града и селото, между умственния и физическия труд, за регулиране на социално-класовите изменения, за цялостно усъвършенствуване на обществените отношения.

В духовната област, като съхрани демократичните, народностните и историческите традиции и приемственост, партията даде своя новаторски принос в създаването на новата социалистическа култура, в провеждането на крупна образователна реформа, в поврата към интелектуализация на обществените дейности. Формирането на социалистическата личност навлезе в нов етап — в етапа на нейното многостранно развитие и пълноценна реализация в живота.

Творческият подход на партията в **социалното управление се прояви в новаторската същност на обществено-държавното и държавно-общественото начало,** в широкото въвличане на обществените организации и всички трудещи се в управлението на страната, в начините на преодоляването на противоречията между огромната за нашите национални мащаби материално-техническа база и недостатъчното използване на нейните колосални възможности.

Сред този кръг проблеми особено ярко се откроява творческият подход на партията за **разработването и осъществяването на партийната политика сред младежта.** В Тезисите за работа с младежта и Комсомола (1967 г.) и Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС (1978 г.) бе разработена цялостна научнообоснована стратегия за възпитанието и многостранната социална реализация на младото поколение в етапа на изграждане на развития социализъм.

Отличителна особеност на подхода на партията към обществените явления е **дълбокото вникване в диалектиката на развитието на нашето общество** чрез последователното приложение и обогатяване на марксистко-ленинската теория. Върху основата на диалектикоматериалистическия метод се пристъпи към разработването и прилагането на такива подходи като системно-структурния, програмно-целевия, комплексния, мултипликационния и др. Това даде възможност на партията и нейните кадри да издигнат на ново равнище своите критерии, да внедряват научния стил и мислене в ръководната партийна, държавна и обществена дейност, в социалната практика.

Партията постоянно се опира на творческия потенциал на комунистите и всички трудещи се. Това е израз на зрелостта на общественото съзнание, на колективната мисъл на партията, на мъдростта и творчеството на нашия народ.

Животът показва, че добри резултати се постигат тогава, когато от точните теоретически постановки се изграждат организационни механизми на партийната работа, адекватни на природата и характера на управляваните обществени процеси.

Управленският инструментариум и научните подходи, с които се въоръжи системата на социалното управление у нас след Априлския пленум, позволяват на партийните органи и организации компетентно и своевременно да реагират на проблемните ситуации, да отработват политическите и организационните механизми в съответствие с онова, което идва в практиката като ново качество. Извеждат се тенденции и направления, които насочват погледа не само към крайните резултати, а и към пътя, който трябва да се измине. Овладява се уменето да се

Digitized by Google

прилага перспективният подход в решаването на организационните, икономическите и социалните проблеми на всяко производство, на всяка обществена дейност. Практицизмът все повече отстъпва място на точния анализ, на по-пълното отчитане на спецификата на партийната работа в различните организации и трудови колективи.

Дълбокото познаване на същността на обществените процеси позволява дейността на партията да се насочва винаги към нововъзникващите проблеми на живота, да се води резултатна борба за премахване на действителните причини и слабости, които могат да задържат нашето развитие. Партията винаги се е придържала към принципното изискване да се отчита реалното състояние на нещата, да се разкриват, осъзнават и отстраняват своевременно възникващите противоречия в народното стопанство и другите сфери на обществото. **„Една от най-ярките добродетели на Българската комунистическа партия е нейната способност бързо да мобилизира партийните кадри и целия народ за решаване на главните задачи, нейното умение да види проблемите такива, каквито са, да намира кураж да разкрива трудностите и недостатъците, жизнените противоречия, да съсредоточава силите на комунистите, на целия народ и да ги дига на борба за тяхното успешно преодоляване.“**[1]

●

Като се обръщаме назад в летописа на партията, като анализираме историческите завоевания на нашата социалистическа революция, ние виждаме колко **релефно и ярко се откроява на този фон периодът след Дванадесетия конгрес на партията.**

Именно през този период с нова сила се прояви творческият подход на партията към проблемите на живота, нейната новаторска и преобразуваща роля. Дванадесетият партиен конгрес анализира постигнатото след утвърждаването на Програмата на БКП и начерта основните насоки за цяло десетилетие напред, разработи нови виждания по фундаментални теоретически и практически въпроси.

В края на 70-те и началото на 80-те години у нас се създаде социално-икономическа ситуация, която изискваше качествено нови подходи за управлението на протичащите социални процеси, по-широки простори за творчество на всички равнища на социалното управление, много по-големи потребности от новаторство в работата на всеки ръководител и изпълнител, на народните маси като цяло. Това беше обективна необходимост на цялото ни обществено развитие, на прехода към повсеместна интензификация и нови форми на ръководство на икономиката и на политическия живот на обществото.

Отговор на тази необходимост е целокупното теоретическо дело на другаря Тодор Живков след конгреса, намерило особено силен израз, пълнота и развитие в неговите забележителни лекции пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление. За нашата партия, за целия народ лекциите са израз на априлската теоретическа и политическа мисъл на партията, на априлския творчески подход към обществената действителност. Те чертаят цялостното виждане за нашето съвременно развитие, пътищата, формите и средствата за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество у нас.

В тях са осветлени **крупни теоретични проблеми на зрелия социализъм у нас.** Дълбоко аргументирано са разгледани проблемите на изграждането на материално-техническата база, на усъвършенстването на социално-икономическите отношения и управлението на народ-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 2, с. 430.

Digitized by Google

ното стопанство, на развитието на социалната политика и политическата система на обществото, на организаторската и идеологическата дейност на партията. Същевременно са изведени и обосновани **изключителни по богатство практически подходи.**

Това е пример на всеобхватно, мащабно и задълбочено проучване на социалната действителност. Понятно е поради това преобразуващото въздействие на идеите в лекциите върху съзнанието, мислите и действията на кадрите и трудещите се, а чрез тях и върху целия живот на партията, върху теорията и практиката във всички области на живота. Особено важно е, че постановките, заложени в тях, имат изпреварващ и дълговременен характер, откриват огромни възможности за по-нататъшното разработване и конкретизиране на проблемите и подходите в изграждането на зрелия социализъм в нашата страна.

Творческият подход на партията се прояви и в подготовката и провеждането на **Националната партийна конференция,** посветена на въпроса за качеството. Характерът и документите на Националната партийна конференция са израз на подхода на партията **да разкрива глобалните проблеми и противоречия на нашето развитие,** да насочва дейността на партията и на целия народ към нови прогресивни пътища за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество. Те утвърждават **нов стил** на работа за овладяване и използване на обективните обществени закони.

Става дума за **промяна в критериите** за качеството на труда на всички социални групи и трудови колективи, на всички равнища на социалното управление; за **нови подходи в управлението,** планирането и непосредственото ръководство на стопанските и социалните процеси; за **нов стил и нови умения** да се решават ключовите проблеми на общественото развитие, за **нови цели и задачи на научно-техническия прогрес** като решаващ фактор за подобряване на качеството; за **нови изисквания** пред нашето образователно дело и подготовката на субективния фактор; за **ясно очертана потребност от извеждане на преден план на качествените страни на политическата, организаторската и идеологическата работа на партията.**

Имаме всички основания да отбележим, че решенията на Дванадесетия конгрес на партията, документите на Националната партийна конференция и лекциите на другаря Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление бележат **качествено нов етап в развитието на априлската линия на партията, в априлската партийна мисъл и практика.** Същевременно те **обогатяват същностните черти на творческия подход** на партията в изграждането на развитото социалистическо общество.

Партията разкри в дълбочина **главните закономерности на нашето съвременно развитие,** насочи комунистите и целия народ по единствено правилния път на изграждане на развития социализъм. Става дума за дълбока научност в работата и в използването на обективните закони, за качествено нов подход на организация на социалното творчество на масите, за много по-висока степен на съзнателно използване на законите на историческия процес.

Разкривайки спецификата на научно-техническата революция като обективна закономерност, партията намери оптимални форми и подходи за интензификация на икономиката, за комплексна механизация и автоматизация, за достигане на челните научно-технически постижения. Тя разкри нови пътища за усъвършенстването на социалистическите обществени отношения и по-специално на отношенията между държавата като собственик и трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Начерта конкретните способи за издигане ролята на трудовия колектив в общественото производство. Разкри и насоките за още по-пълно обвързване на личния и колективния интерес,

Digitized by Google

за разгръщане на инициативата на трудовия човек и трудовия колектив, за установяване на по-ефективна връзка между хората и средствата за производство, за разгръщане на социалистическия демократизъм и свързаните с това нови форми за организиране дейността на личността и колектива.

Постановката за **държавата като собственик и трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост има фундаментално значение за нашето развитие. „През нея, през нейната реализация — посочва другарят Тодор Живков — преминават действието и ефективното използване на всички останали закономерности на изграждането на зрелия социализъм у нас.“**[1]

В **сферата на общественото производство** тази постановка ще съдействува решително да се повиши социалната активност на трудовия колектив, да се издигнат неговото място и роля в живота по начин, който обвързва и развива едновременно обществения, колективния и личния интерес. Превръщането на трудовите колективи в стопани на социалистическата собственост на практика означава да постигнем ново равнище на трудовата, икономическата и творческата активност на хората, която единствено отговаря на потребностите на интензивното развитие.

В **сферата на социално-икономическите отношения** постановката за собственика и стопанина е сърцевина на новия икономически подход и неговия механизъм. Тя е условие за правилно разбиране и използване на действието на закона за стойността и на стоково-паричните отношения на съвременния етап.

Нейното прилагане има непосредствено отношение към **усъвършенстването на политическата система** като главно условие да се разширят действително правата на низовите колективи и всеки труженик, да се разгърне социалистическата демокрация.

Постановката за собственика и стопанина има **непреходно политическо и идеологическо значение.** Тя е израз на отношението към социализма като към единна и цялостна система и същевременно показва и развива неговата дълбока демократична и хуманна същност.

Всичко това разкрива нейната марксистко-ленинска същност, нейното ключово значение за нашата партия, за теорията и практиката на изграждането на развития социализъм. Тя е бележито потвърждение на творческия подход на партията в развитието на социалистическото общество.

В своята дейност за изграждането на новото общество Българската комунистическа партия изхожда от изискването за **широко социално творчество на трудещите се маси.** Социалистическият труд се гради върху съзнателната инициатива на трудещите се. Нейните съдържателни моменти непрекъснато се обогатяват от прогреса на науката и техниката, от динамичното развитие на самите обществени отношения. Този процес не се развива безпрепятствено и без противоречия. Той се преплита с влиянието на някои черти на нашето историческо наследство, с незрелостта и несъвършенството на определени страни в социалните отношения.

Решаването на всички тези въпроси е свързано с политиката на партията за изграждането на многостранна, а в перспектива и на всестранно развита социалистическа личност. Успешната и ефективна трудова дейност, творчеството в труда стават все по-зависими и от професионалната квалификация на личността, и от способността за съзнателен самоконтрол, и от чувството за отговорност. Неотложно става

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 305.

Digitized by Google

изискването да се изгради **качествено нова трудова култура и революционен начин на мислене и действие.**

Нашето общество не може да се изгражда хармонично, да върви напред, ако не развива в масов мащаб нови качества и способности у хората. Такава е вътрешната социална диалектика на неговата еволюция. То е заинтересовано да даде широка образованост, висока обща култура, солидна професионална подготовка и квалификация, да развие умението за творческо, самостоятелно мислене, за личностно самоусъвършенствуване, да даде дълбока идейна убеденост и социалистическа съзнателност на всички свои граждани. Възпитанието на многостранно развита личност е основа на цялото ни образование, на цялата система на подготовка и преподготовка на кадрите.

Трудовата дейност поставя хората в непосредствен контакт с изградените обществени отношения. Формирането на високо съзнание за отговорност и дисциплина, на инициатива и творчество не е въпрос на призив и пожелание. Това **става възможно чрез преобразуващата дейност на самата личност, с нейната активна жизнена позиция, с реалното ѝ участие в решаването на обществените дела, в разгръщането на социалистическата демокрация.**

●

Българската комунистическа партия е всепризнат ръководител на нашия народ. В нея са организирани най-съзнателните представители на работническата класа и всички трудещи се. Изградена върху ленинските идейно-теоретически и организационни принципи, тя се развива като висша форма на обществено-политическа организация.

За да бъде на височината на ръководната си роля като политически организатор на обществото, **партията постоянно се саморазвива и самоусъвършенствува като социален организъм.** Тя е ръководител и същевременно гарант на съзидателните процеси в обществото.

Творческият подход на партията по отношение на собственото ѝ развитие се откроява преди всичко в разбирането за мястото и ролята на партията в изграждането на социалистическото общество, за усъвършенстването на партийното ръководство на обществото и вътрешнопартийните отношения, на собствената ѝ дейност и състав. Тъкмо творческата разработка на важни страни от учението за партията осигурява високия идеен градус на вътрешнопартийния живот, високото равнище и непрестанното усъвършенствуване на организационния живот на партийните организации.

При сегашните условия издигането на **творческия характер** на партийната работа се превърна в решаващо условие за нейната ефективност и качество. Става дума за **ново равнище на политическо творчество и опит във всички партийни органи и организации.**

Разгръщането на социалистическата демокрация, по-високите права на трудовите колективи особено силно мотивират необходимостта от творческия подход на работа на окръжните и общинските партийни комитети, на първичните партийни организации. В новите условия се увеличава спецификата на местните проблеми, усложнява се обектът на партийно ръководство, много по-големи са изискванията към качеството на партийната дейност.

Значително **по-високи** са **потребностите** към творческия **характер на работа на първичната партийна организация.** По-голямата самостоятелност на трудовите колективи, „по-широкият коридор", по който те вървят — произвеждат, възпитават и творят, означава и по-голяма политическа инициатива на първичните партийни организации, умение да се намери продължение на политическата линия на партията в кон-

Digitized by Google

кретните условия, способност да се обединят интересите и творчеството на отделните трудови хора около партийните задачи.

В сегашните условия, когато главните социални резерви на интензивното развитие са съсредоточени в трудовите колективи и в човешкия фактор, първичните партийни организации се превръщат в **главна социална сфера за подемане на новите обществени задачи.** За да бъде действително боеспособна сила, първичната партийна организация следва **по-пълно да се изявява като носител на стратегията на развитие на трудовите колективи.**

По същество това означава партийните органи да следят и направляват цялостното развитие на колектива — научно-техническия прогрес и качеството, прилагането на икономическия подход, стила на ръководство, решаването на социалните проблеми и т. н. Става дума за ръководство на тази съвкупност от проблеми, които по своята роля и значение придобиват политически смисъл, стават политически въпроси.

Оттук изискването **първичните партийни организации да застанат в авангарда на новото** — на техническия прогрес и интензификацията, на прилагането на нови форми на организация и ръководство. Става дума за превръщането им в **лаборатории за челен опит,** в генератори на нови идеи, в защитник на всяко творческо начало. Именно по този начин те ще заемат реалната си позиция на политически ръководители на трудовите колективи.

Усъвършенстването на социалистическите трудови отношения доведе до увеличаване на правата и отговорностите на колективите. Нарастването на самостоятелността им неминуемо предполага и ново равнище на самодейността на партийните организации. Нещо повече, **в сегашните условия разгръщането на самодейността на първичните партийни организации се превръща в главно условие за боеспособността на цялата партия, за качеството на нейната дейност.**

Творческият подход е обобщена качествена характеристика, която предявява нови изисквания към **партийните кадри,** към тяхната компетентност политически да ръководят партийните организации, към характера и стила на тяхната работа.

Сега на преден план излизат качествата на личността, които съответствуват на новата обществена обстановка, на повсеместната интензификация и икономическия подход, на борбата за високо качество и разгръщането на социалистическата демокрация, на потребността от творчество на всички равнища на социалното управление.

Тези изисквания са в основата и на **постоянното регулиране на качествения състав на партията.** Главните направления в това отношение са: засилване на партийното влияние по целия възпроизводствен процес и преди всичко в новите и перспективни социални дейности и увеличаване на притока на млади хора в партията; регулиране на социалния и качествения състав на партията в съответствие с динамиката на обществените процеси и изменението в социално-класовата структура и социалното положение на отделните обществени групи; регулиране на партийния състав в съответствие с промените в самата работническа класа.

Това налага допълнителни усилия, целенасочена и упорита работа. Преди всичко — **да следим в дълбочина процесите на развитие на социално-класовата структура на обществото,** на проявата и развитието на отделните **професионални групи,** на движението на различните **социални слоеве,** на промените в социално-класовите и възрастовите особености на населението по окръзи и общини.

Това означава още постоянно да наблюдаваме и да гарантираме достатъчно стабилно ядро не само в отделните отрасли, но и във всички техни звена, в новите направления на научно-техническия прогрес,

Digitized by Google

от които зависи прогресът на цялата икономика. С други думи, все повече се налага **да задълбочаваме качествения подход в усъвършенстването на състава на партията,** да засилим диференциацията на анализираните социални и професионални групи, да увеличим и разнообразим показателите за контрол и управление на кадровия процес в партията.

Особено важно е да създадем организация за прогнозиране и изследване на тенденциите на социално-класовата структура на обществото. Само върху тази основа можем цялостно да осъществяваме нашата политика, да виждаме нещата в перспектива и да изпреварваме събитията, а не само да ги регистрираме.

В периода след Дванадесетия конгрес на партията се проявяват по-голямо внимание, инициатива и взискателност от партийните комитети и организации към формите, методите и критериите при приемането на нови членове на партията. По-задълбочено, на по-широка и демократична основа стават подборът и преценката на качествата на кандидатите за членове на партията. В тази насока все повече се утвърждава в практиката обсъждането на кандидатите да става на събрания на дружествата на Комсомола, на открити събрания на партийните групи и първичните партийни организации.

Същевременно пред нас възникват редица **нови въпроси,** свързани със социалните промени в работническата класа. Създават се редица нови професии, немалка част от завършилите висше образование се трудят в близки условия до тези на работниците. Ето защо ние се нуждаем от механизми за отчитане на тези промени, от реални критерии, отчитащи новите тенденции на нашето социално-икономическо развитие, на социално-класовата структура, на нашето партийно присъствие по целия цикъл на възпроизводствения процес.

В годините на социалистическото строителство нашата партия съхрани и постоянно развива своята революционност като непреходна ценностна черта на политическия авангард на работническата класа и на целия народ. Сега ни са особено нужни **революционно мислене и действие, революционен обрат в подхода към задачите на нашето развитие.** Защото всичко, което предприемаме и решаваме, зависи от готовността и способността на субективния фактор да мисли и действува така, както изискват критериите не само на днешния, но и на утрешния ден. Това е главното. И то опира преди всичко до партията, до нейните кадри, състав и присъствие навсякъде и във всичко.

●

Социалистическата революция в България победи и побеждава, защото нашият народ е прегърнал великото дело на партията, защото Българската комунистическа партия смело решава и творчески разработва възникващите проблеми, изпреварващо осветлява пътя на нашето социалистическо развитие. „Но най-хубавото от всичко — както отбелязва другарят Тодор Живков — е, може би, духът на свещена неудовлетвореност от постигнатото, на критичност и самокритичност, на творческо търсене на нови, по-добри решения, на нови хоризонти, оня революционен новаторски дух, който е така характерен за Българската комунистическа партия и който все повече става характерна национална черта на българския народ."[1] В това е дълбоката същност на априлската линия на партията, това е решаващият фактор за осъществяване на стратегическия курс на Българската комунистическа партия за развитието на нашето общество към зрелия социализъм и комунизма.

[1] Дванадесети конгрес на БКП, Доклади и решения, С., Партиздат, 1981 г., с. 105.

Digitized by Google

ГАРАНТ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА

СТОЯН КАРАДЖОВ
председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

Целият наш народ под ръководството на Българската комунистическа партия посреща четиридесетгодишнината на социалистическата революция в България с нов прилив на трудови и политически инициативи и дела за претворяване в живота решенията на Дванадесетия конгрес и на Националната партийна конференция.

В тази кипяща дейност изключително много нараства ролята на социалния контрол — партиен, държавен и обществен, призван да осигури здрав ред във всички области на социалистическото строителство, да съдействува за преодоляването на възникващите противоречия, да допринася за точното и навременното изпълнение на директивите и решенията на партията и народнодемократичната държава; непрекъснато да се усъвършенствува ръководството, да се възпитават хората в строга съзнателна дисциплина, във високо качество на работа.

1

Българската комунистическа партия през четиридесетгодишния период на социалистическо съзидание е отделяла и отделя системни грижи за **издигането, усъвършенстването и по-нататъшното развитие на партийния, държавния и обществения контрол.**

В своята дейност тя е имала пред очи ленинската постановка, че отчетността и контролът са „основен въпрос на социалистическата революция на другия ден след събарянето на буржоазията“[1]. Ленинското учение за значението, ролята и организацията на контрола бележи силен подем на развитие и творческо приложение през периода след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 г.

Непрекъснато се издига ролята и се усъвършенствува организацията на **партийния контрол.** Паметни в историята на партията са годините непосредствено след Априлския пленум, когато бяха положени изключителни усилия за последователното прилагане на ленинския принцип на колективност в работата на **Централния комитет** като висш ръководен орган на партията, за заслилването на неговите функции на

[1] Ленин, Събр. съч., т. 36, с. 171.

Digitized by Google

политически контрол върху всички сектори и направления на социалистическото развитие на родината.

Непрекъснат възход бележи и борбата за укрепването на единството, дисциплината и боеспособността на партийните редове, против отрицателните явления, за да се осигури всестранен разцвет на социалистическа България. Новаторският априлски подход в тази област намери израз в издигане ролята и усъвършенствуване организационната структура на **специализираните партийни органи — контролните и ревизионните комисии.** Повратен момент в подобряването на този вид контрол е решението на Деветия партиен конгрес, взето по предложение на другаря Тодор Живков, да се обединят Контролната комисия при ЦК на БКП и Централната ревизионна комисия в единен орган за партиен контрол — **Централна контролно-ревизионна комисия.** Със своята осемнадесетгодишна дейност Централната контролно-ревизионна комисия се утвърди като представителен, в известна степен нов орган на партията. Тя, а и местните контролно-ревизионни комисии все по-сполучливо държат под свой поглед най-важните въпроси, свързани с партията, с нейното единство и боеспособност. Успешно се осъществява прозорливият замисъл на др. Тодор Живков, който непосредствено след Деветия конгрес изтъкна, че Централният комитет на партията е погълнат и винаги ще бъде погълнат от огромна работа. Затова е правилно да има партиен орган, който да бди за чистотата на партийните редове, да дава своя принос за възпитанието на комунистите, за тяхното поведение, за укрепването на единството и сплотеността на нашата партия. Създаването на колективни контролно-ревизионни органи на партията е решителна крачка към развитието на демократичното начало в контрола, към издигането на принципността и компетентността му, към разгръщането на неговата масовост, всеобхватност, действеност и ефективност.

Четиридесетгодишният и особено априлският съзидателен период е свързан с непрекъснато развитие и усъвършенствуване на ръководните и в частност на **контролните функции и на окръжните, общинските, заводските, учрежденските и други партийни комитети.**

Проведените отчетно-изборни конференции в навечерието на Националната партийна конференция показаха нарастващото умение на партийните комитети от всички равнища да поставят в центъра на своето внимание основните въпроси на териториалните единици и производствени колективи, които те ръководят, да засилват контрола и помощта върху работата на държавните, стопанските и обществено-политическите органи. Съвременните задачи на социалистическото строителство в условията на бурно развиващия се научно-технически прогрес предявяват високи изисквания към контролната дейност особено на партийните комитети. Затова твърдият курс на попълване на техния състав с квалифицирани, образовани кадри с висока политическа и обща култура, с организационен опит и управленски знания е важна предпоставка за издигане качеството и ефективността на контролните им функции. Това създава благоприятни възможности за осъществяването на поставената от Националната партийна конференция задача да се засилва конкретната и делова работа в осъществяването на решенията. Такава делова работа, при която контролът и проверката на изпълнението ще се изявят още по-ярко като важна черта от стила на политическото ръководство.

Доминиращо направление в развитието и усъвършенствуването на партийния контрол са системните мерки за издигане **ролята на първичната партийна организация.** Многостранната дейност в това отношение протича в три основни насоки.

Едната е засилените грижи непосредствено след Априлския пленум на ЦК на БКП да се преодолее **„откъснатостта на** някои първич-

Digitized by Google

ни организации от задачите на стопанското и културното строителство"[1]. Днес положението е изменено съществено. Сега в центъра на дейността на първичните партийни организации стоят основните въпроси на сектора, в който работят, расте умението им да решават задачите на стопанското и културното строителство с политически средства, засилва се техният контрол върху стила на работа на административните ръководства, срещу рушителите на дисциплината и социалистическата законност.

Предоставяне правото на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства на все по-голям кръг партийни организации е второто направление на издигане техните контролни функции. Правото на контрол вече е уставна норма за първичните партийни организации. Това е важно завоевание на нашата партия, конкретна реализация на априлската линия за развитието на вътрешнопартийната демокрация, за издигането на ръководната роля на партията във всички сектори и процеси на социалистическото строителство.

Третата насока е непрекъсната борба срещу явленията, които на практика ограничават, потискат контролната функция на първичните партийни организации. Целият въпрос сега е **навсякъде реално да се прилага правото на контрол.** Успешни усилия се полагат за осъществяването на вещо ръководство и контрол от страна на партийните комитети, което да не ограничава, а да стимулира тяхната активност, самоинициатива и самодейност. Прегледът на първичните партийни организации и свързаните с него мерки допринесоха немалко за преодоляването на излишното и вредно регламентиране и декретиране на техния живот.

Ноемврийският пленум на ЦК на БКП от 1961 г. постави задачата да се усилва партийният контрол „над дейността на всички без изключение партийни членове — ръководители и редови работници... Всеки опит на кадрите да се отскубнат от партийния контрол е пълен с големи опасности — води до отклонения от партийния път"[2]. Борбата за реалното осъществяване правото на контрол е продължително и системно настъпление против опитите на отделни ръководни дейци и органи да се отскубнат от погледа на първичната партийна организация, а в някои случаи да се поставят над нея. Това не е и не може да бъде временна кампанийна задача, а е постоянен процес на възпитание на всички поколения кадри в правилен стил на работа.

Засилването на контролните функции на цялата система от партийни звена — от Централния комитет до първичната партийна организация, е един от основните пътища за усъвършенстването на партийния контрол през четиридесетгодишния период на социалистическо съзидание.

Другият път е линията на все по-пълно **разгръщане на неговите социални функции.** Осмият конгрес на партията определи ролята на контрола да „съдействува за правилното възпитание на кадрите и трудещите се, за подобряване на нашата ръководна и организаторска работа, за своевременно разкриване и отстраняване на слабостите и недостатъците в работата, за разгръщане на критиката и самокритиката"[3]. Десетият конгрес изтъкна, че по-съвършената организация на проверката на изпълнението е основно направление за издигане научното равнище на партийно-организационната работа. Единадесетият конгрес посочи борбата за изпълнението на решенията като главно условие за

[1] Т. Живков, Съч., т. 4, с. 159.
[2] Т. Живков, Съч., т. 7, с. 423.
[3] Т. Живков, Съч., т. 8, с. 530.

Digitized by Google

повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност. Най-сетне Дванадесетият конгрес определи функцията на партийния контрол да бъде „главният гарант за ефективността на нашата политическа система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм“[1].

Такива са основните жалони в непрекъснатия процес на усъвършенствуване функциите на партийния контрол и засилване на неговата социална роля в строителството на зрелия социализъм.

Силата на нашата партия е в това, че тя не само обогати партийната мисъл с верни постановки, но показа пример на последователна и упорита работа за тяхното реализиране в живота.

Априлското дръзновение показа голямата си сила и в умението на Българската комунистическа партия да привежда своевременно **структурата и функциите на специализираните държавни контролни органи** в съответствие с все по-отговорните задачи на социалистическото строителство и с нарастващите изисквания на съвременната наука и челен опит. Принос в теорията и практиката за организацията на държавния контрол е обединяването на различните контролни звена и създаването на единна Национална контролна система, ръководно ядро в което е Комитетът за държавен и народен контрол, **въвеждането все по-широко на държавно-общественото начало** в контролната дейност. Тези стъпки осигуряват благоприятни организационни възможности за координиране на усилията, за по-голяма комплексност, компетентност, действеност, масовост и ефикасност на контрола. Създаването на контролните блокове в стопанските и други организации и предприятия е също така плод на новаторския подход на партията, на нейния стремеж за усъвършенствуването на управлението.

На по-висок етап се издига и **общественият контрол.** Основа за обновлението тук са разработките на др. Тодор Живков за ролята и мястото на масовите организации в политическата система на социалистическото общество. Те, като органическа част на нашата политическа система, като представители на определени отряди на трудовия народ, кръвно свързани с Българската комунистическа партия, имат свое специфично задължение в процеса на разширяване политическите гаранции за развитието на икономическите основи на социалистическата демокрация. Това именно съвременно виждане придава нов облик, извежда на преден план някои страни от техните контролни функции. Актуална задача на контрола на Българските професионални съюзи освен спазването на трудовото законодателство е да съдействува за осъществяването на ролята им като обществен гарант за правилното прилагане на новия икономически механизъм, за съблюдаването на правата и задълженията, произтичащи от положението на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Контролната дейност на Димитровския комсомол обслужва ролята му на обществен гарант на партийната политика за все по-голям прогрес и все по-ефективна реализация на младежта, за все по-активна роля на младежите в нашия обществен живот. Отечественият фронт е призван със специфичните си контролни форми и средства да се изявява като обществен гарант за правилното функциониране, за укрепването на ролята и значението на общините, на селищните системи, на местните органи на народната власт и прочее. Тези нови функции на обществения контрол предстои да се изпълнят с реално съдържание, за да покажат своята действена сила в ускоряване процесите на съзряването на социалистическото общество.

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, стенографски протокол, с. 80.

Digitized by Google

Безспорно е, че нашата страна отбелязва четиридесетгодишнината на Деветосептемврийската социалистическа революция с огромен капитал и в развитието на всички звена от системата за социален контрол.

2

Гордост за Българската комунистическа партия, свидетелство за нейната зрелост като всепризнат политически ръководител на обществото е, че тя посреща четиридесетгодишния юбилей с ясни и научно-обосновани перспективи за по-нататъшния възход във всички социални сфери на дейност.

Теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес, синтезирани и доразвити в неговите лекции пред преподавателите и слушателите от Академията за обществени науки и социално управление на ЦК на БКП, чертаят перспективите за по-нататъшното развитие на партийния и на целия социален контрол, за издигането му на висотата на все по-сложните задачи на социалистическото строителство.

Кои са основните моменти, кое е **новото в този процес?**

Генералното, стратегическото направление в дълбокото преустройство на системата за социален контрол е „изграждането на такава организация на контролна дейност, умения и подходи, които по своята многообхватност и ефективност, по практическите си резултати да съответствуват на обществото на зрелия социализъм“[1].

Здравият фундамент на такава контролна система е закономерността за усъвършенствуването на отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост.

Издигането ролята на трудовия колектив като стопанин означава той все по-широко да се включва в управлението на производството. И в усъвършенствуването на трудовите взаимоотношения в нашето общество. А това определя, от една страна, да се издига ролята на трудовия колектив в контрола и, от друга, социалният контрол да съдействува за развитието на положителното и за изкореняването на отрицателното във всекидневната работа на трудовия колектив по стопанисването на социалистическата собственост.

Важно условие за засилването на контролните функции на трудовия колектив е последователното прилагане на икономическия подход и на неговия механизъм, създаването на бригадната организация на труда върху основата на стопанската сметка и самоиздръжката, формирането на работната заплата като резултативна величина, пряко зависеща не само от количеството, но все повече и от качеството на труда. Опитът на бригадите от нов тип ни убеждава, че в техните колективи силно се развива чувството на стопанин, който зорко бди за опазването и за качественото усъвършенствуване на социалистическата собственост върху основата на най-новите научно-технически постижения. Те водят резултатна борба за нейното правилно и ефективно стопанисване, проявяват непримиримост към разхищаването на суровините, материалите и живия труд, воюват за висока дисциплина, качество и ефективност във всичко и навсякъде.

За съжаление някои проверки, направени от Централната контролно-ревизионна комисия съвместно с отделите на ЦК на БКП и Националната контролна система, показаха, че не навсякъде са създадени благоприятни условия за разгръщане контрола на трудовия ко-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, София, 1984, с. 94—95.

Digitized by Google

лектив като стопанин на социалистическата собственост. Една част от бригадите съществува формално. Не са въведени докрай стопанската сметка и самоиздръжката, не се използват възможностите за създаване на организация на производството върху основата на най-новата техника и авангардните технологии.

Всичко това изисква нов подход в организацията и съдържанието на партийния, държавния и обществения контрол. Животът налага в центъра на тяхното внимание много по-зорко да стоят проблемите, които са свързани с опазването и стопанисването на социалистическата собственост, с изграждането на бригадите от нов тип, борбата за високо качество и дисциплина в тяхната работа.

В това отношение силно нараства отговорността на **ведомствения контрол.** Данните от държавните контролни органи показват, че разхищенията и посегателството от отделни лица върху социалистическата собственост е твърде жилаво явление. Логично е да се постави въпросът: къде е бил ведомственият контрол? Какво е било качеството на неговите проверки? Няма съмнение, че в някои случаи е осъществяван формален, некомпетентен контрол, който не възпитава колектива в образцово стопанисване на социалистическата собственост.

Отговорност за тези недостатъци носят преди всичко **партийните комитети и организации, които трябва да осъществяват близко и конкретно политическо ръководство** върху дейността на всички държавни и обществени контролни звена.

Голямо е задължението на **ръководителите на стопанските и други организации, предприятия и трудови колективи** за издигане ролята особено на ведомствения контрол. С право можем да кажем, че ръководителят е длъжен да бъде контрольор номер едно във всяко ведомство и предприятие, във всеки колектив.

Златен фонд на Българската комунистическа партия е нарастващият многоброен отряд от политически зрели ръководители, които се изграждат като основни фигури в организацията и осъществяването на ефективен контрол в поверените им ведомства. Този отраден факт не ни дава право обаче да си затваряме очите пред случаите на подценяване на вътрешноведомствения контрол и подчиняването му на тясно ведомствени „интереси".

Важна задача, която стои пред социалния и по-специално пред държавния и народния контрол, е да „отстоява интересите на държавата, на обществото", да „изпълнява контролната роля на собственика, който бди за опазването и умножаването на общонародната социалистическа собственост и за нейното пълноценно използване в интерес на народа"[1].

Както се вижда, върху основата на обективната закономерност за отношенията между собственика и стопанина протичат двата взаимно свързани и обусловени процеса на по-нататъшното усъвършенстване на социалния контрол: издигат се контролните функции на трудовия колектив като стопанин и се възпитава колективът във високоефективно стопанисване на предоставената му собственост, което ще доведе до увеличаването на материалното и духовното богатство на обществото; засилва се контролът на държавата като собственик, а и на нейните представители в лицето на ръководителите на ведомства и предприятия. Правилното протичане на тези два процеса е едно от главните направления, които характеризират новото в развитието на контрола и издигането му до изискванията на зрелия социализъм.

Партийните комитети и организации чрез своята ръководна и контролна дейност са призвани да изпълняват направляващата роля в

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 95.

Digitized by Google

процеса за повишаването на контролните функции на стопанина и на собственика на социалистическата собственост.

Сега контролът на партийните комитети и организации върху всички управленски звена и кадри за изпълнението на поставените им задачи е една от основните насоки за осъществяване на политическия подход. **„В този именно смисъл, подчертава др. Тодор Живков, партийният контрол е не само условие, но и гаранция за ефективността на политическата система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм, на нашата социално-икономическа стратегия.“**[1]

Тази постановка изисква още по-смело да се скъса с неизживяната слабост, при която проверките на някои партийни органи се ограничават предимно в разкриване цифровите показатели за изпълнение на плановете и задачите. Издигането на политическия подход налага **в центъра на вниманието да се постави стилът на работа на кадрите за осъществяването** на политическия курс на партията и държавата, за реализирането на основните задачи, които те поставят.

Сега на преден план изникват нови изисквания за издигане на политическия характер на партийния контрол, като се възприемат високи критерии, с които той се осъществява.

Първият критерий е „ръководните звена и институции спазват ли и овладяват ли изискванията на икономическия подход и неговия механизъм при решаването на производствено-стопанските задачи“.

Вторият е „как ръководните звена се отнасят към трудовите колективи; съдействуват ли за осъществяването на постановката за трудовия колектив — стопанин на социалистическата собственост; зачитат ли техните интереси и права и по-специално правата им, залегнали в партийната концепция за нов Кодекс на труда; решават ли техните проблеми, стимулират ли активното им участие в изпълнението на производствените, икономическите и политическите задачи“[2].

Ето най-главното, върху което е необходимо да се съсредоточи контролната дейност на партийните комитети и организации и на контролно-ревизионните органи на партията. По същество тези критерии трябва да служат за оценка на качественото функциониране на политическата система на обществото, за качеството на управленската и организаторската дейност на кадрите, на тяхното умение да се борят за претворяването в дела на политическия курс на партията.

Животът ни убеждава, че ползването на критерии, които са присъщи на политическия подход, е трудна задача и тя изисква контролът да се осъществява с голяма партийна принципност. Във връзка с решенията на Януарския пленум на ЦК на БКП през 1984 г. например на министерствата и други централни ведомства беше възложено да подготвят проекти за своята бъдеща структура, функции и задачи. Те бяха успешно изработени и представени за обсъждане от Политбюро на ЦК на партията. Но не липсваха и несполуки. Някои от разработките по същество копираха досегашната структура, функции и задачи, не внесоха ново съдържание в управленската дейност. Това показва, че част от ръководителите трудно изменят своето виждане и мисли, бавно възприемат новите подходи в дейността си.

Да се прилагат високи критерии, да се съдействува за изменението на мисленето, поведението и действието на кадрите, това е сега актуална задача на партийния контрол, главно мерило за оценка на неговото качество и ефективност в осъществяването на линията и политиката на партията.

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 219.

[2] Пак там, с. 219—220.

Digitized by Google

3

Голяма актуалност в съвременните условия има и задачата, поставена от Дванадесетия конгрес на партията, за осигуряването на **всенароден контрол** до прерастването му в **самоконтрол** за осъществяването на конгресните решения. В заключителната си реч пред Националната партийна конференция другарят Тодор Живков изтъкна, че е необходимо да хванем здраво в ръцете си проблемите на качеството. „. . . а те, проблемите, са много и най-различни . . . С две ръце, колкото и да са „ръководни" тия ръце, не можем да ги обхванем. Нужни са много ръце, ръцете на милионите хора, ръцете на всеки човек."[1]

В тази постановка с нова сила оживява Лениновата мисъл, че „политиката се осъществява чрез хората"[2]. Контролът в ръцете на милионите е жизнено необходим за успешното претворяване в живота на партийните предначертания.

Българската комунистическа партия е имала и има правилно разбиране за значението на контрола „отдолу". Особено след Дванадесетия конгрес тя натрупа добър опит в неговата организация и в изграждането на активни жизнени позиции у всеки комунист, у всеки труженик. В почти всички окръзи на по-здрави основи се постави организацията на работата с критичните бележки и предложенията на комунистите и на останалите трудещи се.

Важна крачка в това отношение е **координираният контрол на партийните комитети, на контролно-ревизионните органи на партията, на Националната контролна система, профсъюзните и комсомолските организации, на контролните органи на БЗНС и други.** Правилно организираната съвместна дейност на партийните, държавните и обществените контролни звена по своята същност е сполучливо приложение на програмно-целевия и комплексен подход в контрола. Предмет на съвместни проверки са слабостите и недостатъците, допускани от кадрите при изпълнението на актуалните задачи. При такъв подход все повече хора участвуват в контрола. Но открито трябва да признаем, че той още не е станал всенароден.

Въвличането в контрола на милионите трудещи се посредством масовите организации, чрез ръководните органи на бригадите и на другите трудови колективи, отзивчивото отношение към мненията, критичните бележки и предложенията на всеки труженик — това е първостепенно задължение на партийните, държавните, обществените ръководни и контролни органи.

4

Дейците от поколението, които имахме щастието да работим под непосредственото ръководство на Георги Димитров, никога няма да забравим неговите неуморни грижи за възпитанието и опазването на кадрите — този най-ценен капитал на партията и социалистическата държава. В периода след Деветосептемврийската революция този капитал многократно се умножи. Към старите опитни, закалени в борбата и социалистическото строителство дейци се вляха априлските поколения висококвалифицирани и културни, дръзновени, инициативни и с буден новаторски дух строители на зрелия социализъм. За тяхното възпитание и израстване немалко допринесе партийният и целият социален контрол. Верен на димитровския дух на съчетаване грижите

[1] Национална партийна конференция, Партиздат, с. 70.
[2] Ленин, Събр. съч., т. 45, с. 124—125.

Digitized by Google

и доверието с висока взискателност към кадрите, Централният комитет на БКП непрекъснато е провеждал ленинското разбиране, че най-важното за контрола е „не само и дори не толкова да „залавя", да „разобличи" ... колкото **да умее да поправи"**[1]. С други думи, да се засилва **превантивната роля на контрола.**

През априлския период, характерен с разцвета на комунистическия хуманизъм и на ленинското отношение на доверие и грижи за кадрите, превантивността на контрола се проявява все по-ярко и по-пълно.

Дванадесетият конгрес на партията с нова сила постави ударението върху превантивността, като посочи ясно и онези качества, които в наши дни я обуславят в най-голяма степен. Конгресът подчерта, че **„главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол; контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри"**[2].

Именно умният, проницателният, грижливият и постоянен контрол е в състояние да предпази кадрите от грешки и нарушения, да ги възпитава в съзнателна дисциплина и високо качество на работата.

Успехите в осъществяването на такъв контрол не са малки. По примера на Централния комитет на БКП всички окръжни и други местни партийни комитети и контролно-ревизионни комисии широко въвличат в своята контролна дейност научни дейци и специалисти с богат опит и знания. Те им помагат компетентно да разкриват положителните и слабите страни на кадрите по проверяваните въпроси. С тяхна помощ партийният контрол вниква много по-дълбоко в обективните и субективните причини, които пораждат отрицателните явления, разкрива тенденциите, които се зараждат. С други думи, контролът става по-проницателен. Немалко е направено и за осигуряването на постоянен контрол. Създадена е стройна система за получаването на информация по основните въпроси от вътрешнопартийния живот и социалистическото строителство, което създава възможност да се разкриват своевременно грешките, слабостите и отрицателните тенденции и явления.

Въпреки направеното превантивната роля на партийния и на социалния контрол не е доведена до съвременните изисквания. От първи януари 1981 до 30 юни 1983 г. за различни нарушения са наказани средногодишно 0,92 на сто от всички членове на партията. По размер наказанията не са много. Характерно е обаче, че санкциите за нарушение на партийната дисциплина, на трудовите задължения, против социалистическата собственост, от морално-етичен характер са най-чести и показват устойчивост.

В същото време редица окръжни комитети на партията и окръжни контролно-ревизионни комисии съвместно с държавните контролни органи са правили проучвания, провеждали са пленуми, съвещания и цяла поредица мероприятия във връзка с нарушенията на социалистическата законност и трудовите задължения. Количествено е разгърнат широк контрол. Безспорно е обаче, че в качествено отношение той не е бил достатъчно всеобхватен и постоянен, умен, компетентен и проницателен, за да предпази редица дейци от нарушения.

Анализът показва, че недостатъчната превантивност на контрола се дължи на неумението да се прилагат постиженията на съвременната наука, по-добре да се ползва цялата социална информация. Вярно е, че в проверките и изследванията все по-широко се включват научни

---

[1] Ленин, Събр. съч., т. 44, с. 121.

[2] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, стенографски протокол, част първа, с. 80.

Digitized by Google

кадри и дейци. Центърът на тежестта в много случаи обаче не е поставен върху разкриването на целия комплекс от обективни и субективни причини, породили отрицателно поведение и прояви на част от ръководителите и редовите партийни членове. Причини, които се коренят в слабости във всички елементи на социалната микросреда на отделния човек — в партийната, профсъюзната, комсомолската организация, в трудовия колектив и ръководството на предприятието, в неговото обществено и семейно обкръжение. Нужен е умен и проникновен контрол, който да разкрие тези причини, да предложи мерки за тяхното изкореняване. Това сега е един от основните пътища за засилване на превантивността на контрола.

Другият път е да се осигурят не само съгласувани проверки от органите за партиен, държавен и обществен контрол, но и **координирани мерки** от тяхна страна срещу нарушителите на дисциплината и законността, за правилното възпитание едновременно на целите партийни организации и на трудовите колективи. Данните показват, че засега такова координирано въздействие, което да сключи кръга около нарушителите и по думите на Ленин да няма къде те да се дянат, все още не се прилага в достатъчна степен. Необходими са съгласувани мерки от всички органи, които осъществяват партиен, държавен и обществен контрол. Мерки комплексни — наказателни, идейновъзпитателни, организационни и стопански. Това е другият основен път за засилване превантивността на контрола.

Не на последно място стои задачата за широката **гласност** на резултатите от проверките. Те да станат достояние на целите колективи, на цялата общественост. Това е важно условие за превръщането на контрола в действително всенароден, всеобхватен, за прерастването му в **самоконтрол**, като най-ефикасна бариера срещу отрицателните явления, което да осигурява още по-добри условия за нашето бурно и настъпателно движение по пътя на зрелия социализъм.

Digitized by Google

ПОЛИТИКА НА УСКОРЕНА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

ВАСИЛ ЦАНОВ
секретар на ЦК на БКП

Аграрната политика на БКП в годините на народната власт издържа с чест проверката на времето. Като приложи творчески Лениновия кооперативен план и опита на КПСС в колхозното строителство при конкретните условия у нас, БКП не само осигури победата на социализма на село, но внесе свой оригинален принос в теорията и практиката на марксизма-ленинизма при решаването на аграрния въпрос. Става дума преди всичко за разработения от Георги Димитров и приет от V конгрес на партията курс към кооперирание на земята и изграждане на ТКЗС като специфична форма за организация на селскостопанското производство съобразно нашите условия. Важен по своята същност и значение е и проблемът за създаване на държавните МТС като форма за подпомагане на изграждащите се стопанства. Още в първите години след победата на 9. IX. 1944 г. бяха изградени държавни земеделски стопанства. Те бяха важен фактор за проникване на социалистическите производствени отношения на село.

Нашата партия, нашият трудов народ по достойнство оценяват изключителното място и роля на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. за ускоряване на социалистическото строителство в българското село, за преодоляване на отклоненията от изпитаните ленински норми на партиен живот и ръководство. Действително априлският дух отприщи неподозирани сили и възможности, насочи труда на българския селянин към изграждане на обществено селско стопанство, което днес е гордост за синовете и дъщерите на България. Но този път не беше лек. Премина през разораването на синорите, събирането на инвентара и животните, през трудните първи години на кооперативното земеделие, когато и добивите бяха ниски, когато преобладаваше ръчният труд, когато дори не можехме да мечтаем за материалната база, техниката, мелиорациите — въобще за големите възможности, с които разполагаме днес.

Предимствата на социалистическото едро производство бяха формулирани като обективен икономически закон още от класиците на

Digitized by Google

марксизма-ленинизма. Този обективен икономически закон се изразява в по-високата ефективност, която има едрото селскостопанско производство пред дребното: осигуряване на по-висока производителност на труда, по-ниска себестойност на продукцията, по-висока степен на използване на всички производствени ресурси и т. н.

Простор за неговото действие в условията на социализма създава своевременното привеждане концентрацията на селскостопанското производство в съответствие с равнището на развитие на производителните сили. Ето защо този проблем винаги е стоял в центъра на аграрната политика на нашата партия. За малко повече от 25 години отрасълът премина през три етапа на концентрация. Към 1957 г. успешно беше осъществена колективизацията, в резултат на която на мястото на 1,1 млн. дребни разпокъсани частни стопанства бяха изградени 3290 ТКЗС. По същество това е революционен скок в концентрацията на селското стопанство, който изведе България на второ място след СССР по отношение социалистическото преустройство на земеделието.

В края на 50-те години беше извършено уедряване на ТКЗС — създадоха се 950 крупни стопанства с около 40 хил. дка среден размер.

●

Особено важен е етапът, чието начало бе поставено в 1971 г. със създаването на АПК като качествено нов тип селскостопанска организация. На проведения през април 1970 г. пленум на ЦК на БКП др. Тодор Живков определи АПК като „... крупна, икономически мощна организация, с висока степен на концентрация на производството". Преминаването към тази по-висока степен на концентрация стана възможно именно в началото на седемдесетте години, когато производителните сили в селското стопанство достигнаха определено равнище. Изградена беше крупна материално-техническа база, производството беше наситено с високопроизводителна техника, внедрени бяха нови технологии, науката във все по-голяма степен увеличаваше своята роля в производството.

Не може да не се отбележи ролята на АПК за ускорено решаване на основните социално-икономически проблеми на българското село. Тяхното изграждане и развитие ускори процесите на сближаване на града и селото, изравняване на селянина с работника по отношение на възнаграждението, а от 1975 г. и по отношение на всички социални придобивки — пенсии, платен годишен отпуск, платен отпуск по майчинство, семейни надбавки и т. н.

Главното, основното, това са кардиналните промени, които настъпиха в характера и условията на труда. Отдавна е забравен българският земеделец, който се трудеше непосилно за единия хляб. Днес новите професии на село са нещо неотменно от нашия живот — механизатор, оператор-дояч, растителнозащитник, програмист и т. н.

Сега нашето селско стопанство навлиза в нов етап от своето развитие, етапа на повсеместната интензификация на производството чрез усъвършенстване на управлението и организацията на труда, чрез ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, чрез пълно прилагане на икономическия подход. Главните причини за това са свързани с необходимостта да се увеличи общият обем на производството и рязко да се повиши неговата ефективност. Началото на този етап е поставено с учредяването на Националния аграрно-промишлен съюз (1979 г.) като качествено нов тип стопански комплекс за управление на селското стопанство, хранителната промишленост и обслужващите дейности, при който се съчетава държавното с обществе-

Digitized by Google

ното начало. НАПС е призван да координира производствените, технологическите и икономическите връзки по цялата верига на възпроизводствения процес „земя — краен продукт", като използва с предимство икономически средства и форми на въздействие. С усъвършенстване статута на НАПС и окръжните аграрно-промишлени съюзи, с преминаване към двузвенна система на управление, АПК — бригада и редица други мероприятия през последните години се създадоха значително по-благоприятни условия за ускоряване на интензификацията, засили се териториалният принцип на управление, отговорността за производството и внедряването на научно-техническия прогрес по-непосредствено се свърза със субективния фактор.

●

Дванадесетият конгрес на БКП постави пред селското стопанство и хранителната промишленост нови, още по-високи цели и задачи. През осмата петилетка се предвиждат по-високи темпове на увеличаване на селскостопанската продукция — 20—22 на сто и 25 на сто за продукцията на хранителната промишленост.

Дългосрочна, стратегическа линия в развитието на отрасъла е зърненото производство. На тази основа е и по-високият темп на нарастване на животновъдната продукция. Определянето на зърненото производство като стратегическо направление има голямо икономическо, социално и политическо значение, защото предопределя по-нататъшното успешно изпълнение на основната социално-икономическа задача на партията — все по-пълно задоволяване на растящите материални и духовни потребности на трудещите се. Освен това производството на повече от 1 т зърно на лице от населението в световен мащаб е критерий за силно развито и стабилно земеделие.

Пътят за постигането на тези цели е повсеместната интензификация на селскостопанското производство. Основните характеристики на този процес са свързани с ефективно използване на земята и особено на поливните площи, на техниката, основното стадо, суровините, материалите, капиталните вложения. В този смисъл особено място заема проблемът за повишаване производителността на труда.

В етапа на развития социализъм ролята на организационно-производствените фактори силно нараства. Усъвършенстването на социалистическата организация на труда в нейната най-прогресивна форма — бригадната, се превръща в едно от главните условия за ускоряване на интензификацията. Става дума не за какво да е увеличение на производителността на труда, а за увеличение, което да отговаря на нарастването на инвестициите или, както често се казва, за увеличение не с проценти, а с пъти. В реалността на тази задача ни убеждава самата практика. За пример могат да се посочат новите системи за обработка на почвата — директната сеитба, минималните и плоскорезни обработки, продълбочаването, новите системи за прибиране, съхранение и изхранване на фуражите и т. н.

На Дванадесетия конгрес на партията и в своите следконгресни разработки др. Тодор Живков с голяма теоретическа сила и убеденост обоснова необходимостта и пътищата за усъвършенстване на социалистическата организация на труда чрез изграждане на бригади от нов тип като основно социално-икономическо звено на производството. В новата бригада като във фокус се събират предимствата на социалистическата организация на труда, икономическия подход, научно-техническия прогрес и новото отношение на селскостопанските труженици — стопани на социалистическата собственост.

Digitized by Google

Интензификацията на селското стопанство е най-тясно свързана с приложението на новия икономически подход и неговия механизъм. Икономическият подход се характеризира с повишаване ролята на планирането, приложение на принципите на стопанската сметка и самоиздръжката, усъвършенствуване на взаимоотношенията на селскостопанските организации с изкупвателните и обслужващите звена, с преработващата промишленост и т. н. Изминаха пет години от неговото приложение в селското стопанство и може да се направи изводът, че новата икономическа стратегия на партията прояви своята жизнена сила, своето въздействие върху по-нататъшното развитие на производството. Сега вече икономическият подход заема все по-голямо място в стила и методите на работа на кадрите и води до повишаване на тяхната самостоятелност, активност, инициативност и отговорност при изпълнение на задачите. В същото време икономическият механизъм не е някаква догма, застиналост. Практиката налага неговото непрекъснато развитие и усъвършенствуване, въпрос, който Централният комитет на партията и правителството следят с голямо внимание и отговорност и своевременно обогатяват с нови решения.

След Дванадесетия конгрес нашата партия уверено пристъпи към практическа реализация на задачата за повсеместна интензификация на икономиката. Нов ярък момент не само с теоретическото си, но и с ясно изразеното практическо значение са решенията на Националната партийна конференция по качеството. Решаването на проблемите за качеството на настоящия етап е онази брънка, по думите на Ленин, която ще изтегли напред цялата верига, ще доведе до дълбоки изменения не само в производствената, но и в социалната и духовната сфера на нашия живот. Ето защо връзката между проблемите на интензификацията и качеството е пряка, неразривна.

За да бъдат оценени главните фактори на интензификацията, основните средства и пътища за нейното осъществяване, е необходимо да се оцени равнището на настоящия етап. През последните двадесет години основните производствени фондове в селското стопанство общо и на единица обработваема земя се увеличиха над 2 пъти, енергетичните ресурси — със 71 на сто. Броят на тракторите (към 15 к. с.) на 1000 дка обработваема земя нарасна от 2,5 през шестата петилетка на 3,3 през 1981—1983 г. Около 25 на сто от обработваемата земя е поливна. В растениевъдството все повече нараства ролята на химизацията.

Развитието на материално-техническата база се характеризира не само с количествени, но и с дълбоки качествени изменения. Сега в производството преобладават енергонаситени трактори, започна обновяване на прибиращата техника със съвременни високопроизводителни машини, сеялки за точна сеитба, растителнозащитна техника за малообемно пръскане, обработващи оръдия и агрегати. Макар и по-бавно, но все по-уверено си пробиват път технологични линии за механизиране на процесите в зеленчуковото производство, трайните насаждения и при тютюна. В животновъдството се изграждат нови мощности, които във все по-голяма степен да отговарят на новите технологии и промишлените методи на производство. Този процес е особено силно изразен в птицевъдството и свиневъдството.

Може определено да се направи изводът, че в нашето селско стопанство ясно е изразена тенденцията към повдигане на равнището на интензификацията, което особено се откроява през първите три години на осмата петилетка. Сега ние говорим за крупна по своите мащаби материално-техническа база, която по своето техническо и технологическо равнище в много отношения не отстъпва на постигнатото

Digitized by Google

в редица страни с развито земеделие. В подкрепа на това са и резултатите, постигнати през последните години, особено в получаването на високи средни добиви от зърнените култури и трайното повишаване на продуктивността в животновъдството. Добивът от пшеницата средно за трите години на осмата петилетка достигна 404 кг от декар, на ечемика — 370 кг, на царевицата — 515 кг. Общо производството на зърно се увеличи с 16,3 на сто в сравнение с годините на седмата петилетка.

За периода 1970—1983 г. в общественото стопанство производството на мляко се увеличи с 56,3 на сто, на месо със 73 на сто, на яйца със 75 на сто, на вълна с 31,3 на сто. Сега в нашето селско стопанство се произвежда средногодишно не по-малко от 1 тон зърно на лице от населението, много повече месо, мляко, яйца, плодове, зеленчуци и др. Важно е да се отбележи, че ръстът на селскостопанската продукция се осигурява при намаляване на заетите лица в производството и повишаване производителността на труда.

Постигнатите резултати се дължат преди всичко на правилната аграрна политика на партията, на нейната ленинска генерална априлска линия, на труда и усилията на труженици, специалисти, научни работници, ръководители, на превръщането на селското стопанство, по думите на др. Тодор Живков, в кръвно дело на целия народ.

●

Дванадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция поставиха пред селското стопанство принципно нови задачи, изисквания и критерии. Главното в процеса по ускоряване на интензификацията е увеличаване обема на селскостопанската продукция на единица съществуващи фондове и допълнително вложени ресурси, и то такова увеличение, което да води до повишаване на обществената производителност на труда, до снижение на себестойността, увеличаване масата на чистия доход и рентабилността на производството.

От тази гледна точка в нашето селско стопанство се наблюдава тенденция на намаляване на ефективността на производствените фондове. Има известно несъответствие между размера на влаганите ресурси и получаваните крайни производствени и икономически резултати. Нарастват материалните разходи на декар обработваема земя, като цяло се повишава фондоемкостта на производството, фондоотдаването е ниско.

Зад тези неблагоприятни тенденции се крият редица причини както от обективен, така и от субективен характер. Главното обаче е, че интензификацията е единствено правилният и сигурен път за тяхното преодоляване. Необходими са дълбоки качествени изменения в материално-техническата база и нейното използване, широко внедряване на принципно нови технологии и технологични решения за по-пълно използване на биологическия фактор, на труда и за по-икономично изразходване на всички ресурси.

Първото и главно условие за ускоряване на интензификацията е пълноценното използване на цялата стопанисвана земя и повишаване на почвеното плодородие. Тук проблемите се свеждат основно до внедряване на диференцирани системи на земеделие на основата на агроекологичния подход. Първите резултати в това направление са обнадеждаващи. След непродължителен период от време ще можем да говорим за конкретно земеделие за всеки район, чиито принципи са разработени на основата на научен подход. Не по-маловажен е и проблемът за научно управление на химизацията — ефективно използване на торовете и препаратите, биостимулатори и т. н. Направени

Digitized by Google

са първите крачки към създаване на районни центрове за определяне торопотребността, листната диагностика, остатъчните вещества и т. н. Наред с големия икономически ефект на качествено ново равнище ще бъде постигнато опазването на почвата и водата от замърсяване.

На пленум на ОК на БКП в Бургас през 1982 г. др. Тодор Живков обоснова назрялата потребност нашето социалистическо селско стопанство да се превърне в стабилно, относително независимо от капризите на природата. Този проблем има редица аспекти, от които главният е развитието на хидротехниката и мелиорациите. По инициатива на др. Тодор Живков беше разработена комплексна целева програма за развитие на поливното земеделие до 1995 г. С изпълнението на задачите, залегнали в програмата, нашето селско стопанство ще извърши нов, качествен скок по отношение на производство, добиви, производителност, това е и практическа крачка за превръщането на отрасъла в относително независим от капризите на природата, с производство, което в голяма степен ще бъде гарантирано, устойчиво. В близките години трябва да намери кардинално решение проблемът за получаване на 2—3 реколти от поливните площи. За целта вече има натрупан голям опит, разполагаме с подходящи сортове и хибриди царевица, соя, слънчоглед и други култури, техника и технологии. Получаването на две и три реколти позволява бързо да се реши фуражният проблем на страната. Показателен в това отношение е примерът на Пазарджишки окръг. През миналата, тежка за селското стопанство година 50 на сто от силажа в окръга беше приготвен от силажна царевица втора култура.

Когато говорим за ускоряване на интензификацията, трябва да се отбележи необходимостта от внасяне на решителни изменения в структурата на селскостопанското производство, съответствуващи на изискванията за високоефективен експорт и още по-пълно задоволяване потребностите на страната от хранителни стоки. Става дума за ускорено и приоритетно увеличаване производството на основните стратегически продукти — зърно, винено грозде, тютюн, маслодайни семена, зеленчуци, захарно цвекло. Това трябва да бъде съпроводено с научнообосновано райониране, концентрация и специализация в растениевъдството и животновъдството, съобразно потребностите на хранителната промишленост и износа.

Главният път за повишаване ефективността на производството е внедряването на авангардни и принципно нови технологии, превръщането на научно-техническия прогрес в двигател на по-нататъшното развитие на селското стопанство. Тук могат да се посочат много примери. Основното обаче е новите технологии и технологични решения да обхващат не само отделни елементи на производствения процес, а комплексно цели производства. За пример може да се посочи новата технология за прибиране, приготовление, съхранение и изхранване при свинете на влажно царевично зърно, смляно с част от какалашките. Ефектът от преминаването към такъв тип храненe на животните е огромен.

Всичко това поставя съвършено нови изисквания към производството, към кадрите и особено към научния фронт. Сега на нашето земеделие са необходими комплексни целеви изследвания с ярко изразен приложен характер, които ще решат назрелите проблеми на производството.

Преди четиридесет години ни беше трудно дори да си представим задачи от такъв характер и мащаб, които да решава нашата наука. В годините на народната власт се изгради крупна материално-техническа база на българската наука, израснаха десетки и стотици учени, много от които признати и известни по света. Ето защо днес ние раз-

Digitized by Google

читаме много на нашата наука, отделяме много средства за нейното развитие и сме убедени, че резултатите не ще закъснеят. За целта преминаваме към създаване на нови форми за непосредствено свързване на науката с производството и ускоряване на внедрителския процес. Това са научно-производствените системи, организации и звена, които трябва да са интегрирани на икономическа основа със стопанските организации и предприятия.

Ще продължи по-нататък и усъвършенстването на организационно-управленската структура на отрасъла на всички нива на управление с оглед по-пълното им привеждане в съответствие с изискванията за интензификация, за решително повишаване качеството и ефективността на производството. Всичко това поставя нови, още по-високи изисквания към партийните комитети и организации, към комунистите в отрасъла. Нашата партия решава и ще решава сложни социални, политически и икономически задачи.

●

В годината на четиридесетгодишния юбилей на социалистическата революция ние можем с гордост да оценим големите успехи на социалистическото селско стопанство в нашата страна. Пред нас обаче стоят нови, още по-големи задачи. По думите на др. Тодор Живков, новият етап на научно-техническата революция в областта на биологията, т. нар. „зелена революция", не е зад планини и морета, тя е пред прага ни. Още от днес трябва да се готвим за това, за да можем на основата на повсеместната интензификация в недалечна перспектива да постигнем неколкократно увеличаване обема на селскостопанското производство, обществената производителност на труда и висока степен на рентабилност, осигуряваща интензивно разширено възпроизводство.

ПЛОДОВЕ НА ЧЕТИРИ ДЕСЕТИЛЕТИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

ИЗМЕНЕНИЯ В ЖИЗНЕНОТО РАВНИЩЕ

На човек от населението	**1948**	**1956**	**1983**
Номинална работна заплата	485	778	2419
	1952	**1956**	**1983**
Номинални доходи	100	120	376
Реални доходи	100	124	509
		1960	**1983**
Обществени фондове за потребление		100	517
Нарастване на стокооборотите на дребно	100	—	12 пъти

Digitized by Google

ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БРП В ПОДГОТОВКАТА И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА РЕШАВАЩИЯ ЩУРМ

ЦОЛА ДРАГОЙЧЕВА

Спомени

Четиридесетгодишнината на Деветосептемврийското въоръжено въстание е повод отново да се върнем към непомръкващия спомен за ония величави дни, които извисиха България на нова историческа траектория.

Разбира се, решаващият щурм на 9 септември имаше своята продължителна предистория, органически свързана с въоръжената борба на българския народ против монархофашисткия режим и хитлеристките завоеватели, която започна веднага след вероломното нападение на хитлеристка Германия срещу страната на Съветите.

Идеята за въоръжено въстание принадлежеше на Георги Димитров, с когото Политбюро поддържаше редовни връзки. Поставено още в самото начало като основна цел, подготовката за въоръжено въстание пронизваше и осмисляше цялостната антифашистка борба срещу монархофашисткия режим, като в различните етапи възприемаше нови и разнообразни форми на осъществяване.

Трябва да подчертая, че във всичките си етапи въоръжената борба и подготовката за въстание бяха в пряка зависимост от победите на могъщата Червена армия, които стимулираха и въодушевяваха българските антифашисти за борба на живот и смърт срещу хитлеристките завоеватели и техните български помагачи. Призивите за решителна борба и за въоръжено въстание намираха израз в директивните документи и особено в известните окръжни на Централния комитет. Главен момент в Окръжно № 2 от януари 1944 г. беше масовизацията на партизанското движение и окрупняването на партизанските единици през пролетта на 1944 г. Едновременно с осъществяването на тази задача, осмислена от плана за всеобщо въстание, Политбюро възнамеряваше да създаде свободна партизанска зона, където да установи правителство на Отечествения фронт. Това наше намерение бе съгласувано с политическите сили, сплотени в Отечествения фронт. Първоначално за свободен терен бе избран районът около с. Кална. През април-май 1944 г. там се съсредоточиха значителни партизански сили от отрядите на Славчо Трънски и други части на НОВА в Северозападна България. Нататък заминаха Йорданка Николова и Георги Чанков, а също членовете на Главния щаб на НОВА Владо Тричков и Боян Българанов. През май в Кална бяха сформирани Първа и Втора софийска парти-

Digitized by Google

занска бригада, чиято пряка задача органично бе свързана с плана за въстанието.

В хода на събитията обаче Политбюро прецени, че Кална не е най-подходящият район за подобни цели. Изискванията за сигурност и надежден тил тук наистина бяха налице, но Кална се намираше встрани от театъра на въоръжената антифашистка съпротива у нас. Такива бяха и новополучените указания на Георги Димитров. Решихме. Централният комитет и евентуалното правителство на Отечествения фронт да действуват вътре в страната, в непосредствена близост с партизанските сили и народните маси, сред главните градски центрове, където въоръженото въстание трябваше да се разрази с най-голяма сила. Спряхме се на Пловдивската въстаническа оперативна зона и Средногорието, където да отвоюваме свободен терен и като място за установяване на Отечественофронтовското правителство, а Пловдив — като център на бъдещото въоръжено въстание. (Тогава София, разрушена и изпепелена след тежките англо-американски бомбардировки и полуопразнена от евакуиралото се население, не даваше достатъчно надежди за успешен въстанически удар.)

Неделима съставка на общия план бе комплектуването на бъдещото нелегално правителство. Решихме в неговия състав да влязат съюзниците от Отечествения фронт, по-специално лицата, които първи приеха подадената от нас ръка и първи влязоха в нелегалния Национален комитет на Отечествения фронт. Това бяха Кимон Георгиев, Григор Чешмеджиев, Никола Петков и Димо Казасов. Незабавно изпратихме инструкторите на ЦК до посочените лица с конкретно предложение. Те трябваше да отговорят не само дали са съгласни да участвуват в нелегалното правителство, но и при знак, даден от нас, да излязат на свободна партизанска територия.

От посочените четирима членове на Националния комитет трима отговориха утвърдително. Отказа под различни предлози, след като дълго време бави своя отговор, Никола Петков. Не бяхме особено изненадани. Системните му обструкции на всяко по-решително мероприятие на Националния комитет на Отечествения фронт вече ни бяха изпълнили с подозрение към него. (Както е известно, в първите години след победата той щеше да причини с предателското си поведение големи тревоги на народната власт.) Решихме: щом Никола Петков не желае, ще намерим друг земеделец-единнофронтовец от крилото на „Пладне", тъй като без представител на тази политическа сила бъдещото правителство не би имало необходимата представителност.

И така за изпълнение на цялостния план — бойно-оперативен и политически, през май 1944 г. Първа софийска бригада потегли в поход от Кална през Рила с оглед да се озове при Пловдив откъм югозапад; Втора бригада предприе поход по билото на Стара планина с намерение да обиколи София откъм север и да слезе към Средногорието, групирайки около себе си действуващите по тези терени отряди. Югоизточната дъга на обръча около града трябваше да сключат родопските партизански бригади. Щурмуването на Пловдив отвън щеше да се съгласува с въстание на революционните сили в самия град — стар пролетарски и революционен център, със стегната и боеготовна партийна организация. Тъкмо с оглед подготовката на пловдивския пролетариат за решителния удар и за пряко ръководство на разгърнатите въстанически действия Политбюро се установи в Пловдив.

Последвалите драматични събития обаче ни заставиха да коригираме своите планове. Двете софийски бригади не успяха да осъществят предначертаната цел. Първа бригада при река Рилска, а втора — край с. Батулия, бяха изненадани от силен, тежковъоръжен и многократно превъзхождащ враг. И бяха разбити след кръвопролитни сражения... Между това кървави жертви даде и Централният комитет. След

Digitized by Google

Антон Иванов и Цвятко Радойнов, Петър Ченгелов, Иван Грудев, Аврам Стоянов през 1942 г., през 1943 г. паднаха със смъртта на героите Емил Марков и Никола Парапунов, през 1944 г. — Христо Михайлов, Йорданка Николова, Владо Тричков, Владо Георгиев, Начо Иванов, Сашо Димитров и Лиляна Димитрова, Свилен Русев, Малчика, а Трайчо Костов лежеше в затвора с доживотна присъда. Оцелелите членове на Политбюро и ЦК спешно пререшихме нещата: явно при нашите особено сложни и тежки условия на борба и при нашия географски терен създаването и отбраняването на свободна партизанска зона бе невъзможно без многобройни излишни жертви... Отказахме се и от идеята за правителство на Отечествения фронт на евентуална свободна зона. Новият план предвиждаше генералната битка да се развие в София. Тук подир стихване на бомбардировките голяма част от трудещите се столичани бяха се върнали, възстановиха работата си и много от оцелелите фабрични предприятия, а партийните сили и силите на Отечествения фронт бяха укрепили своята боеготовност. След уточняване на това решение болшинството от членовете на Политбюро се преместихме в столицата.

Във връзка с новия план от Варненско извикахме Димитър Ганев. Изпратихме човек за свръзка и с Йордан Катранджиев, но той така и не успя да се добере до столицата. Към ръководния щаб привлякохме и Благой Иванов. В София той пристигна в началото на август, след като бе извървял тежък и драматичен боен път. Спуснат с парашут на югославска територия, той бе изпратен от Георги Димитров да ни окаже непосредствена помощ в ръководството на бойните действия. Включен в състава на Втора софийска партизанска бригада, той бе извървял с нея целия поход от Кална и бе преживял цялата трагедия на разгрома при Батулия. Още от първия ден той най-активно участвуваше в организацията, подготовката и извършването на щурма. Именно Благой Иванов ни съобщи за останалите български политемигранти, които били спуснати в Югославия и вече са на път за родината. Това бяха група всестранно подготвени и закалени партийно-политически дейци и военни ръководители, водени от Щерю Атанасов и Иван Винаров. С голямо нетърпение очаквахме (но нямаше да дочакаме) пристигането на Станке Димитров. Той можеше и щеше да окаже безценна помощ при подготовката и реализирането на въоръженото въстание и решаващия удар.

От юли-август непосредствената подготовка за въоръжено въстание вече бе в пълен ход. Основният документ на Политбюро, всъщност зов на бойна тръба, беше Окръжно № 4 от 26 август 1944 г. Партийното ръководство, пряко и компетентно подпомагано от Главния щаб на НОВА, разработи и прие генерален план за осъществяване на щурма. В сметката бяха включени преди всичко партизанските бригади и отряди на Софийската зона, на първо място бригада „Чавдар". Тя бе сформирана, както е известно, през месец април в Жерковското дере под ръководството на другаря Тодор Живков, по онова време пълномощник на Софийския окръжен комитет и заместник-командир на щаба на Първа въстаническа зона.

Планът за удара в София вземаше предвид силната Софийска партийна организация, бойните групи, ремсовия актив, както и всички здрави патриотични сили, сплотени в Отечествения фронт. Силите отвътре следваше да атакуват крепостта едновременно с натиска на партизанските сили, действуващи отвън.

„За България удари дванайсетият част — се казваше в Окръжно № 4. — Съдбата на България днес зависи изключително от народа и патриотичното войнство... Пред партията, пред Отечествения фронт, пред целия български народ и армия се поставя задачата

Digitized by Google

да се вдигнат на смела и решителна борба..."

Ще цитирам още нещо от окръжното, което придаваше особения характер на въоръженото въстание: „Всенародната борба и разгарянето на въоръжените действия се провеждат под знамето и ръководството на Отечествения фронт". Във връзка с това окръжното даваше конкретни указания, които бяха доразвити в специалния позив, издаден на следния ден от Националния комитет на Отечествения фронт.

Вече посочих органическата връзка между нашата въоръжена борба и Отечествената война на съветските народи. Посоченото Окръжно № 4 се роди в резултат от разгрома, който Червената армия нанесе над хитлеристката групировка при Яш-Кишинев и неудържимо се придвижваше към Балканите и границите на България...

Като разработвахме плана за въстанието, ние разчитахме и на военни части, преминали на наша страна, или поне неутрализирани политически. Без съдействието на тоя фактор успехът на въстаническия удар щеше да бъде изложен на рискове, можеше да се пролее много кръв... И това е понятно — в София бяха съсредоточени основните вражески сили, правителството, гестапо, дворецът, Военното и Вътрешното министерство, управлението на жандармерията. Впрочем Политбюро отдавна, систематично и търпеливо работеше за революционизирането на царската армия. Това бе и една от главните задачи, поставена пред Военната комисия при ЦК, която формирахме веднага след 22 юни 1941 г., а също пред създадения през пролетта на 1943 г. Главен щаб на НОВА. Това бе задача пред всички наши съмишленици, антифашисти и патриоти, мобилизирани във войската. И имахме резултати. В армията на наша страна привлякохме не само войници и низши офицерски чинове, но и цели войскови поделения, които след това, попълнени с нови бойци, прераснаха в мощни партизански бригади.

Окръжно № 4 представляваше всъщност разгърната бойна програма за непосредствена подготовка и извършване на въоръжено народно въстание в цялата страна. То призоваваше на последен щурм срещу продажната монархофашистка власт целокупните сили на партията, Отечествения фронт, РМС, всички антифашисти и съмишленици, всички истински патриоти в армията и държавния апарат. Задачата бе народът да се вдигне на масова въоръжена борба, да се организират стачки, демонстрации, митинги, които постепенно да прераснат във всеобща политическа стачка, а тя — във всенародно въоръжено въстание. Окръжното призоваваше също така всички партизански бойни единици да се съсредоточават към основните стратегически центрове на врага и да ги овладяват в съгласувани действия с нелегалните партийни и отечественофронтовски организации.

Задачите и целите, поставени в Окръжно № 4, бяха изцяло потвърдени в телеграмата-директива, която след известно време получихме от Георги Димитров.

В съответствие и в духа на Окръжно № 4 Главният щаб на НОВА издаде и светкавично разпространи своя заповед до всички зони и щабове на народоосвободителната армия в страната. Всички сили бяха вдигнати на бойна нога в очакване сигнала за атака.

Изпратихме специален човек към западните райони с изричното нареждане всички въоръжени сили на НОВА да се групират с оглед на удара върху София. Главната бойна сила на центъра представляваха двете партизански бригади „Чавдар" и Шопският отряд заедно, разбира се, с въоръжената сила и бойните групи на Софийската партийна организация, РМС и Отечествения фронт. Но наред с това бе ни ясно, че многочислената въоръжена опора на властта — струпаната в София и около София армия, полиция и жандарме-

Digitized by Google

рия, не биха могли да бъдат уравновесени само с тези наши части. Тъкмо затова изпратихме сигнал към партизанските ни съединения в западните райони с нареждане за незабавни действия в посока към София. В тези решителни за нас дни помолихме за помощ сръбските партизани. Предложихме им отделно или съвместно с нашите отряди да засилят бойните си действия в граничните райони, за да отслабят евентуалния натиск на врага откъм запад. Този натиск очаквахме от страна както на хитлеристките окупационни части, които вече започнаха изтеглянето си от Гърция, така и на фашизираните български жандармерийски и ловни дружини, окървавили ръцете си с народна кръв, които, озлобени и уплашени от развитието на събитията в София, можеха да предприемат контрадействия откъм запад и да причинят проливането на кръв...

Разчитахме, разбира се, и на формираната вече още в края на август Първа софийска партизанска дивизия. Оглавена от временен щаб начело с Димо Дичев, Щерю Атанасов, Иван Винаров и Здравко Георгиев, това мощно партизанско съединение, прекрасно екипирано със съветско оръжие, бе започнало славния си боен поход към сърцето на България.

Малко по-късно за командир на дивизията бе назначен Славчо Трънски, а за политкомисар Здравко Георгиев. Славчо пое ръководството на тази най-крупна наша партизанска част на самия Девети септември, когато след тежко раняване и продължително лечение найсетне можа да се вдигне от постеля.

На 8 септември, последния ден преди победата, станах още призори. Денят бе ясен, небето — прозирно синьо и ведро, зората на изток трупнеше в предчувствие на изгрева.

Баба Райна Петлева и нейният мъж дядо Георги бяха станали преди мен, будна бе и Станка Христова, тяхна дъщеря и наша вярна сътрудница. Бедняшкият дом в днешния квартал „Изток", под чийто покрив централното партийно ръководство вече години наред бе намирало сигурност и подслон, само привидно живееше привичния си живот. Скромните му стопани остро усещаха напиращите събития.

Напуснах дома не както винаги, предрешена като старица с черна шамия, дегизирана и прегърбена. Облякох една спретната рокля, която Станка ми избра от своя скромен гардероб, отпуснах косата си, че дори си сложих и грим. Нещо непреживяно, горещо и ведро напираше в душата ми, сякаш отивах на сватба. Свободата, свободата изгряваше...

Този ден Политбюро започна заседанията си в дома на Крум Кюлявков. Намираше се в една стара паянтова къща на ул. „Перник" 10, в непосредствена близост до Централния затвор. Последното си заседание проведохме около обяд в конспиративната квартира на ул. „Морава", където наши верни ятаци бяха семейство Андонови. И на двете заседания присъствуваха всички членове на Политбюро, заедно с Благой Иванов, който вече пряко отговаряше за оперативната работа на Главния щаб на НОВА.

Обстановката беше бойна. София и цялата страна кипяха. Почти седмица преди това в столицата бяха започнали масови демонстрации, събрания, стачки, охранявани от наши въоръжени сили. Както е известно, охраната на революционните действия — прелюдия към генералния удар — беше поверена на оперативно бюро, оглавено от другаря Тодор Живков. Наред с това оперативното бюро като дясна ръка на Главния щаб на НОВА, на областния комитет на БРП и на щаба на Първа ВОЗ имаше особено важна задача да съгласува действията на революционните сили в София (а това бяха въоръжените бойни сили и активът на комунистите, ремсистите и отечественофронтовците в столицата, партизанските части, проникнали в София, и партизанските бригади, маневриращи около столицата, как-

Digitized by Google

то и военните части, преминали на страната на Отечествения фронт, които чакаха нашия знак за действие).

На заседанието си от 8 септември Политбюро определи окончателно как да се нанесе решаващият удар — нощта на 8 срещу 9 септември. Решени бяха и всички въпроси, произтичащи от това. Найнапред детайлно обсъдихме разработения от Главния щаб на НОВА план за преки оперативни действия, насочени към овладяване на София, и го приехме точка по точка. Обсъдихме не само действията, но и пряко ангажираните лица. Тогава още веднъж обмислихме плана за участие във въстанието на военните части, привлечени на наша страна, както и за превземането на Военното министерство — основна крепост на врага в столицата. Бяхме вече изпратили свои пълномощници до всички основни центрове в страната с точни указания и парола за действие, успоредно с удара в София. Следващата ни грижа бе доуточняването и окончателното приемане на декларацията, както и на състава на бъдещото отечественофронтовско правителство. Сега заседанието се проведе в дома на Ячо Кабаивански. Следобед на 8 септември представител на Политбюро участвува в дома на Кимон Георгиев на заседание с нелегалния Национален комитет на Отечествения фронт за окончателно решаване на всички въпроси по състава на бъдещото правителство.

Имаше ли изненади, случиха ли се непредвидени събития при осъществяване на плана за последния щурм? Общо взето — не. Основната задача на плана — завземането на София с бързи, съгласувани и изненадващи действия, без проливане на човешка кръв, бе реализирана успешно. Успеха изковаха силите на въстаналия народ, ръководен от партията, партизаните, проникнали в града, и софийските бойни групи, с прякото участие и спечелени за революцията военни части и при стратегическото съдействие на партизанските бригади в областта. Спазен беше — със закъснение само от 30 минути — дори часовият график, разработен от Главния щаб, за разгръщане действията на ударните въстанически сили.

Важен момент от плана бе неутрализирането на някои от настанените в София или около столицата войскови съединения. Това бе особено важно, тъй като ние своевременно бяхме узнали за предислоциране на крупни войскови съединения, прехвърлени от района на турската граница в околностите на София. Информирани бяхме също така от нашето партийно разузнаване за прехвърлянето в София на Генералния щаб на армията, който до края на август бе евакуиран в рилското село Говедарци. Защо бе всичко това? — питахме се ние. — Нима врагът бе предусетил приготовленията ни за генералния удар?...

Именно тези изменения в конкретната оперативна обстановка наложиха да потърсим начини, ако не да привлечем на наша страна, то поне да неутрализираме някои от войсковите части, които иначе врагът можеше да хвърли срещу въстаналия народ. Вече споменах за успеха ни да спечелим няколко неголеми войскови поделения на страната на Отечествения фронт. Ние обаче не спряхме дотук. През първите дни на септември чрез доверени лица, които ни посредничеха, представители на партийното ръководство се срещнаха с неколцина висши командири на войскови части. Отказаха да минат открито на наша страна, но поне успяхме да ги склоним да не се намесват в предстоящите събития. За нас това имаше голямо значение. В такъв момент неутрализирането на войсковите части бе равносилно на половин победа.

Важен бе още един успех в самото навечерие на щурма. Чрез членовете на Главния щаб на НОВА Петър Илиев и Петър Вранчев изтръгнахме съгласието на директора на униформената полиция в София също да „стои настрана" от събитията. В нощта на 8 сре-

Digitized by Google

щу 9 септември всички униформени полицаи следваше, според споразумението, да се приберат в участъците и при никакви обстоятелства да не участвуват в протичащите действия...

Ясно е при така очертаната картина, че Политбюро и Главният щаб на НОВА пристъпиха към изпълнение на плана за генералния щурм с повишено самочувствие и с гореща вяра в победата. Впрочем кой истински боец тръгва на бой, при това съдбоносен, без дълбока вяра в успеха!

Разбира се, въстание от такъв мащаб и с подобен характер не може да се предвиди във всичките му детайли. Такъв беше например конфликтът с щаба на ШЗО в Лозенец. Началникът на школата отказа да се подчини на народната воля и в нощта на въстанието изпрати тежко въоръжени школници да контраатакуват Военното министерство. Подобно поведение възприе и ръководството на Военната школа в Горна баня. Отчаяна съпротива оказаха група фашистки офицери, барикадирали се в Американския колеж над село Дървеница. Опасности възникнаха и с отделни офицери от Бронирания полк, които в нощта на 8 срещу 9 септември се опитаха да хвърлят танкове срещу въстаналия народ... За щастие в нито един от посочените случаи не се стигна до въоръжен сблъсък. Къде с такт и умение, къде с натиск, къде с открита респектираща сила — почти всички опити за контрадействие срещу въстаналия народ бяха сподавени без кръвопролитие. Разбира се, тук-там влезе в диалог и оръжието — главно срещу полицейски и жандармерийски офицери с окървавени ръце, които се плашеха от справедливо възмездие...

Тук още веднъж искам дебело да подчертая: цялостната подготовка за въстаническия щурм и неговото осъществяване ставаше в една особено благоприятна политическа и военностратегическа обстановка. Девети септември бе немислим без епохалните победи на Съветската армия над варварския хитлеристки агресор. В навечерието на щурма тя бе достигнала северните граници на родината, а на 8 септември в 9,35 часа сутринта авангардните части от армията на маршал Толбухин бяха навлезли в българска територия. Бе започнал вече нейният освободителен марш по стъпките на руските богатири, които през 1878 години бяха ни освободили от османското иго.

Но и сега, както в ония години, българският народ не бе чакал освободителите със скръстени ръце. И сега този народ, борейки се на живот и смърт, бе покрил друмищата до жадуваната победа с планини от кости, напоил ги беше с реки от кръв.

Победата идеше изстрадана, заслужена.

Навсякъде прославените воини от Трети украински фронт бяха посрещани с хляб и сол и отрупвани с цветя. Без силата на тяхното оръжие, без масовия героизъм на великия съветски народ, без разгромяващите победи на Съветската армия свободата бе невъзможна.

И това се отнася не само до нас. Тази истина важи с пълна сила и за страните от цяла Средна и Източна Европа, сега строящи социализъм, чиято свобода можа да изгрее с решаващата помощ на героичните съветски воини. Именно Съветската армия внесе основния принос за разгрома на хитлеристкия звяр, а след това и за разгрома на японските милитаристи, като по такъв начин решително допринесе за освобождението на Европа и на цялото човечество от заплахата на фашизма и милитаризма.

Затова Девети септември за нас, българите, е повод за възхвала на народния подвиг, но той същевременно е ден за преклонение и признание към великия съветски народ, наш освободител, покровител, съюзник и брат.

Digitized by Google

ВДЪХНОВИТЕЛ, ОРГАНИЗАТОР И РЪКОВОДИТЕЛ НА ДЕВЕТОСЕПТЕМВРИЙСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

доц. ИВАН ДОМУСЧИЕВ

В края на миналото столетие на историческия небосклон на българския народ се появи марксистката партия на българския пролетариат. От 2 август 1891 г., когато Димитър Благоев и неговите съратници положиха основите ѝ, историческата перспектива на народа и обществото се проектираше от развитието на нейната идеология, политика и борба. „Тя взе пряпореца на възрожденските борци в свои ръце — сочи другарят Тодор Живков. — Тя издигна техните идеали за свобода, братство и равенство на нова висота върху основата на научния комунизъм... Един народ като нашия не можеше да не излъчи за свой авангард силна и достойна за него партия, която да го възпита идейно и политически, да го мобилизира, да го поведе на борба и го изведе до победата.“[1]

От Бузлуджа, това светилище на българския революционен дух, бе прокламиран социализмът — новият социално-икономически, идейно-политически и нравствен идеал на човечеството. Към него се устремяваха в своя далечен и трънлив път първите му носители.

53 години по-късно — след близо 3000 стачки, 4 въстания, близо 200 000 борци, преминали през затворите и концентрационните лагери, след повече от 60 000 загинали герои за осъществяването на този идеал, на 8 септември 1944 г. бе дадена паролата за последния, решаващия удар срещу стария строй.

●

До съдбоносните септемврийски дни и часове на 1944 г. Българската работническа партия бе извървяла дълъг и труден път. Още в неговото начало тя бе изковала своите безсмъртни добродетели на вярност към марксизма и делото на работническата класа, своята желязна дисциплина и неотстъпна непримиримост към предателите на социалистическите идеи. Тя бе получила вече забележителните оценки на Ленин като „лява интернационалистка българска партия“, като безкомпромисен борец против опортюнизма и социалшовинизма, а нейните дейци и членове — „като интернационалисти на дело“[2].

[1] Т. Живков, Дванадесетият конгрес и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм. Проблеми, задачи, подходи, Партиздат, С., 1982, с. 152.

[2] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 31, с. 171, 172; т. 34, с. 264.

Digitized by Google

Нашата партия не само правилно оцени и всецяло защити Великата октомврийска социалистическа революция, не само се преклони пред гения на Ленин, но след Октомври 1917 г. посвети цялата си революционна енергия да овладее ленинизма и да открие конкретните пътища, средства и форми за неговото прилагане в България. В тоя свой забележителен, гигантски труд в името на победата българските комунисти изковаха оръжия, които завинаги влязоха в арсенала на международното комунистическо движение. Те ги поставиха на изпитание в огъня на Юнското и Септемврийското въстание през 1923 г., в борбата си за изграждане на антифашисткото единодействие на трудещите се, против фашизма, против всички „леви" и десни отклонения от верния ленински път. В това всекидневие, продължило над две десетилетия, бяха неделими високотеоретичните открития, самопожертвователната организаторска и възпитателна работа, мъките и разстрелите из фашистките преизподни. В него именно българските комунисти завоюваха уважението, любовта и доверието на своя народ. Тях народът оцени и прие като единствена сила, която открито и докрай, без да пести силите си и проливайки своята кръв, отстоява неговите истински социални и национални интереси и цели.

В края на 30-те години, като осъществи всецяло стратегическата и тактическата линия на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал, Българската работническа партия неотклонно се изявяваше като партия от ленински тип, авангард на пролетариата и другите трудещи се, най-голяма и влиятелна политическа сила в страната. Тя изгради единството на работническата класа и народния фронт на всички демократични слоеве за борба срещу фашизма и войната. Тя утвърди мощното влияние на марксистко-ленинската идеология и пролетарската култура сред народните маси. Тя развои и извиси любовта и доверието на трудещите се към Съветския съюз. И с всичко това зае своето място на неоспорим вдъхновител и ръководител на създадената от нея политическа армия на революцията.

Българската работническа партия посрещна изпитанията на Втората световна война с цялата си ленинска зрелост, с огромния си опит в борбата против фашизма и капитализма.[1] В противоречивата и динамична международна обстановка тя зае единствено правилната линия на защита на мира и националната независимост на страната чрез неутралитет, опрян на СССР. В сърцевината на нейната политика стоеше стратегическият лозунг за сключване на договор за дружба и взаимна помощ със Съветския съюз — единствената миролюбива сила в света, която бе готова да брани от агресорите не само себе си, но и другите народи.[2]

През тези години БРП организира масовия и твърд отпор на демократичните сили против стремежа на реакцията да укрепва чрез законодателни и други мерки монархофашисткия режим, против настъплението на фашистката буржоазия срещу жизнените интереси на народа, в името на демократизирането на обществено-политическия и социално-икономическия живот. Въпреки войната и новите извънредни закони тя организира и оглави силното работническо и стачно движение. В края на 1940 г. БРП предизвика истински неофициален референдум по външнополитическите въпроси, известен в нашата история като Соболева акция. Благодарение на нейната инициатива и на мъжеството на кадрите и членовете ѝ само през декември 1940 г. до На-

---

[1] В началото на войната комунистическото движение у нас се намираше в процес на реорганизация. Кадрите и членовете на работещите в нелегалност две марксистко-ленински партии — Комунистическата и Работническата, се обединяваха в единна партия на българския пролетариат — Българска работническа партия. Реорганизацията приключи окончателно в средата на 1940 г.

[2] Нелегални позиви на БКП, Изд. на БКП, С., 1954, с. 224—228, 229—231.

Digitized by Google

родното събрание бяха изпратени 200 000 писма, телеграми и резолюции, а през януари и февруари 1941 г. — още 140 000, под които стояха подписите на повече от 1 500 000 български граждани, подкрепящи съветското предложение за сключване на договор за дружба между СССР и България.[1] Партията оглави и широкото движение на масите против подготовката на монархофашизма да вмъкне народа ни в кървавата братоубийствена война, против националното предателство на правителството от 1 март 1941 г., в резултат на което България бе присъединена към нацистка Германия, подхвърлена на разграбване и национално унижение, застрашена от ликвидиране като самостоятелна държава.

БРП посрещна мъжествено хитлеристкото нашествие срещу СССР. Още на 22 юни 1941 г., в първия ден на войната, ЦК издаде позив, в който оценяваше възникналото ново положение в света, определяше политическата позиция на комунистите и задачите на трудовия народ. „Историята не познава по-разбойническа, по-империалистическа и контрареволюционна война от тая, която фашизмът поде против СССР. И обратно, няма по-справедлива и по-прогресивна война от тая, която съветският народ води против фашисткото нашествие и от изхода на която ще зависят съдбините на всички народи."[2] Още на 22 юни 1941 г. в този свой документ Централният комитет на партията призова българския народ да не допусне неговата земя, неговите богатства, както и неговата войска да бъдат използвани за престъпните цели на нацизма, да помага с всички свои сили на съветските хора в тежката им борба.

През нощта на 22 срещу 23 юни партийното ръководство получи радиограма от Георги Димитров, в която се потвърждаваше и разработваше избраният път на борба срещу фашизма и хитлеризма. На 24 юни се състоя разширено заседание на Политбюро на ЦК на БРП. Неговите решения очертаха новия политически курс. Те представляваха програма за разгръщане на въоръжената антифашистка борба в България.[3] Основната задача, формулирана в тях, бе пълната мобилизация на партията и целия народ за сваляне на монархофашистката диктатура, за изгонване на хитлеристите от нашата земя, за установяване на народнодемократична власт. Тази задача поставяше в центъра на партийната работа въоръжената борба, бойната дейност на партизанските чети, саботажните акции на бойните групи. Подчертано внимание се отделяше на необходимостта дълбоко да се проникне в армията, за да бъде тя постепенно неутрализирана, а по-късно — приобщена към съпротивата. От ленински позиции бяха формулирани задачите за работата на село, за изграждане на работническо-селския съюз, за привличане на членовете на БЗНС и на всички други антифашистки политически среди и групировки в борбата. Създадена бе Централната военна комисия.

Българската работническа партия оценяваше въоръжената съпротива у нас като част от гигантската битка на съветския народ и другите демократични сили в света, която напълно съвпада и съответствува на националните интереси на българския народ. Новият политически курс бе съобразен с очертаващата се в перспектива победа на антихитлеристките сили начело със Съветския съюз и с вътрешните условия, които неизбежно водеха към изостряне на обществените противоречия, към задълбочаване на революционната криза в страната.

Ръководната роля на БРП, която пое историческата отговорност

---

[1] История на антифашистката борба в България, 1939—1944, Партиздат, С., 1976, с. 125.

[2] Интернационализмът на БКП. Документи и материали, 1892—1944, Партиздат, С., 1974, с. 401—402.

[3] Ц. Драгойчева, Щурмът, кн. II, Партиздат, С., 1980, с. 343—344, 350—357.

Digitized by Google

да застане начело на народа в тези съдбоносни години, се проявяваше всекидневно и всекичасно. Тя оценяваше съотношението на политическите сили в България, политическата зрелост и боеготовност на трудещите се, развитието на войната, отражението на победите на Съветската армия. Тя чертаеше ръководните насоки на съпротивата. Тя поддържаше жива, непосредствена връзка с партийните органи и организации, с въоръжените си сили, с огромната самопожертвователна маса от ятаци, помагачи и съмишленици, с най-широките слоеве на трудещите се.

По време на въоръжената борба Българската работническа партия неотстъпно водеше широка, силно въздействуваща на трудещите се идеологическа работа. Нейното слово, нейната линия всекидневно се утвърждаваха по радиостанциите „Христо Ботев" и „Народен глас". Вестник „Работническо дело", десетките партизански и отечественофронтовски вестници и бюлетини, хилядите позиви и листовки достигаха до широки слоеве на населението. Знайните и незнайните герои на идеологическия партиен фронт с цената на живота си осигуряваха настъпателните действия на Българската работническа партия срещу фашистката идеологическа експанзия, сочеха истинските интереси на различните социални слоеве на народа, обединяваха демократичните сили, печелеха и възпитаваха нови борци.

Въоръжената борба в България започна и се водеше при редица особени и крайно тежки условия. „Ние с право се гордеем, че в условията, в които беше поставен, българският народ направи максимално възможното за победата над фашизма в общата борба"[1] — пише другарят Тодор Живков. Когато се оценяват приносите на българските антифашисти през годините на Втората световна война, следва да се има предвид, че България беше сателит на нацистка Германия. Българските фашисти предадоха нашата родина на нацистите. По този начин те запазиха държавния си апарат, армията и полицията. Фашистките правителства водеха кървава война срещу своя народ. „По своя характер антифашистката борба в България — сочи другарят Тодор Живков — беше преди всичко класова борба, беше гражданска война на един трудов народ против неговото собствено буржоазно-фашистко правителство."[2]

Историческа заслуга на Българската работническа партия бе, че въпреки неблагоприятните условия и крайния фашистки терор успя чрез въоръжената борба така да промени съотношението на политическите сили в страната, че монархофашизмът не намери смелост да изпрати нито един български войник на Източния фронт. „Тя и нейната младеж дадоха най-много жертви в борбата за освобождението на народа" — подчертава Георги Димитров.[3]

Ленинската зрелост на партийния курс на въоръжената борба се доказваше от факта, че той започна да се осъществява непосредствено след като с него бяха запознати партийните органи и организации. Още на 26 юли 1941 г. в Разложко бе сформирана първата партизанска чета, през август в Дупнишко — втората, в началото на септември — Баташката, партизанските чети в Чехларе, Пловдивско, Стрелча, Панагюрско и др. До края на 1941 г. те извършиха 34 въоръжени акции. В същото време бойните групи нанесоха над 150 значителни удара на врага в София, Варна, Русе и други военни, политически и икономически центрове на България.

Въпреки недостига на оръжие, непрекъснатото разрастване на репресивните органи на монархофашизма и нечовешкия по характер и

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 23, с. 253.
[2] Пак там, с. 255—256.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 153.

Digitized by Google

размери терор, въпреки спекулациите на фашистката пропаганда с националните чувства на народа с всеки изминал ден съпротивата разширяваше своя обхват, численост и интензивност. Партията и нейните въоръжени сили устояха на изпитанията през 1941 и 1942 г., търсейки и намирайки верни пътища за укрепване на идейно-политическото и организационното равнище на партийните и ремсовите организации, за подобряване на връзките си с трудещите се.

Великата победа на Съветската армия при Сталинград доведе до поврат в развитието на Втората световна война. Тя внесе качествено нови моменти и в развитието на антифашистката съпротива във всички потъпкани от нацистите страни. Още през февруари 1943 г. ЦК на БРП излезе с Директива за мобилизиране на народните маси за въоръжено въстание. Сталинградската победа бележи началото на разгрома на хитлеризма, се подчертаваше в нея. Инициативата на войната премина в ръцете на Съветския съюз. В директивата се поставяше задача да се мобилизират всички сили на БРП и РМС и всички антифашисти за подготовката и вдигането на въоръжено въстание, за установяване правителство на Отечествения фронт.[1]

През 1943 г. партизанските отряди се масовизираха. В тяхната тактика настъпи качествена промяна. Те преминаха към настъпателни действия, нанасяха удари на врага, завземаха за известно време редица селища. На ново равнище се издигнаха и организационните форми на съпротивата. ЦК на БРП обедини всички партизански части в Народоосвободителна въстаническа армия. На мястото на Централната военна комисия бе създаден Главен щаб на НОВА. Страната бе разделена на 12 въстанически оперативни зони. Всяка от тях се ръководеше от щаб. Въстаническите чети и групи се обединиха в отряди, способни да нанасят по-силни удари на фашистите. Военни части, групи войници и отделни бойци и офицери започнаха да преминават във въоръжените части на съпротивата. През пролетта и лятото на 1944 г. партизанското движение прерасна в масово движение на българския народ. То вече се състоеше от 9 бригади, 37 отряда и редица самостоятелни чети, от стотици бойни групи. Челна сила сред тях бе партизанската бригада „Чавдар". Със своя състав и с близостта си до столицата, ръководена от опитни партийни дейци начело с другаря Тодор Живков, тя парализираше огромни сили на врага, нанасяше тежки морално-политически и военни удари на фашизма. В партизанските части влизаха около 20 000 бойци. Техните действия бяха подкрепяни от близо 200 000 ятаци. Партизанското движение бе челната, ударната сила в борбата на българския народ против фашизма. Формирано предимно от комунисти и ремсисти, то изигра не само голяма военна, но и изключително важна идейно-политическа роля, укрепвайки влиянието и авторитета на БРП сред народните маси като най-последователна патриотична сила, която не жалеше сили и жертви за спасението на българския народ.

Особено важно значение в условията на войната придоби умението на Българската работническа партия да изгражда антифашисткото единодействие на трудещите се, работническо-селския съюз, комунистическо-земеделското единство. По време на Втората световна война тя творчески развиваше и приложи в създадения от нея Отечествен фронт идеите на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал, своя многогодишен опит в обединяването на демократичните сили на обществото.

Програмата на Отечествения фронт бе оповестена по радиостанция „Христо Ботев" на 17 юли 1942 г., в един от най-трудните момен-

[1] Въоръжената борба на българския народ против фашизма, 1941—1944, Документи, Изд. на БКП, С., 1962, с. 195—205.

Digitized by Google

ти на въоръжената борба. Тя бе разработена от Задграничното бюро на ЦК на БРП под ръководството на Георги Димитров. В нея беше даден ярък отговор на необходимостта партията да изяви ръководната си роля още по-цялостно и да организира и включи в антифашистката съпротива както работниците и трудещите се селяни, така и другите демократични и патриотични слоеве на българския народ.

В подхода си към Отечествения фронт БРП отчиташе, че политиката на фашистката диктатура и сателитното, все по-зависимо от Германия положение на страната, изострят обществените противоречия и засягат интересите на най-широки слоеве на народа — както на работниците, трудещите се селяни и народната интелигенция, така вече и на някои слоеве на буржоазията, по-специално на буржоазната интелигенция и офицерството. Затова в програмата се заявяваше, че хитлеристкият план за господство над света ще свърши неизбежно с разгрома на Германия и че противонародната политика на фашисткото правителство води страната към катастрофа. „Върховен дълг на българския народ, на неговата армия и патриотична интелигенция е да се сплоти в могъщ, Отечествен фронт за спасяването на България"[1] — се сочеше в програмата.

В съответствие с обществените противоречия, с необходимостта и възможността да се разшири социалната база на борбата и със своя стратегически курс БРП очерта в програмата главните насоки на развитието на революционния процес. На първо място стояха задачите на антиимпериалистическата борба: необходимостта да се разкъса съюзът с хитлеристка Германия, да се предотврати въвличането на българската армия във войната, да се спре ограбването на българската икономика от нацистите. Втората група задачи се отнасяше до демократичното преустройство на страната. Програмата издигаше като основни искания на антифашистките сили незабавно да се освободят политическите затворници, да се ликвидират фашистките закони и разпоредби, да се изтръгне армията от ръцете на фашизма. В нея настоятелно се подчертаваше, че трябва да бъдат унищожени фашистките организации, да се обезвредят фашистките престъпници, да се изтръгне властта от ръцете на кървавата диктатура в името на народната власт. Третата група задачи в програмата предвиждаха запазване на труда и народното стопанство от чужди посегателства. Те очертаваха линията на свободното и независимо развитие на цялата икономика в интерес на трудещите се.

Такава бе, както посочи Г. Димитров, практическата „общонационална демократична платформа на нашата партия през време на войната за освобождението на страната от фашизма и германската окупация"[2]. По своя характер програмата бе демократична, антифашистка. Нейната стратегическа цел бе да се установи отечественофронтовска, народнодемократична власт. Тази стратегическа линия намери благодатна почва сред народните маси. Въпреки колебанията на политическите лидери на нефашистките и демократическите партии и групировки, по инициатива на БРП още до края на 1942 г. бяха изградени 100 отечественофронтовски комитета в градове и села, в стопански и културни организации, в професионални и творчески съюзи на интелигенцията.

Историческо значение за разгръщане на отечественофронтовското движение имаше победата на Съветската армия при Сталинград. През 1943 г. по инициатива и под ръководството на БРП Отечественият фронт все повече се превръщаше в движение на масовата народна съпротива. Негова сърцевина, негов гръбнак бе работническо-сел-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 108.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 226.

Digitized by Google

ският съюз в борбата против общия враг. Отечественият фронт бе преди всичко конкретна политическа форма на съюза на работниците и селяните.

През лятото на 1943 г. се формира и Националният комитет на Отечествения фронт. В него се включиха представители на БРП, Социалдемократическата партия, БЗНС, на Народния съюз „Звено" и представители на безпартийните общественици-антифашисти. По този начин под ръководството на Комунистическата партия бе осъществено, от една страна, единството на цялата работническа класа, а, от друга страна, единството на работническата класа и трудещите се селяни. Освен това в антифашисткото движение чрез НС „Звено" се включиха представители и слоеве от патриотично настроеното офицерство, буржоазната интелигенция и средната буржоазия. Антифашистката съпротива имаше широка социална основа, без работническата класа и нейната марксистко-ленинска партия да губят в нея своята авангардна и ръководна роля.

Отечественият фронт бе най-масовата изява на съпротивата. Той бе най-широката социална база на въоръжената борба. С различни по степен антифашистки действия демократичните и патриотичните сили чрез комитетите на Отечествения фронт се включваха под ръководството на БРП в освободителното дело. В навечерието на Деветосептемврийското въстание в страната бяха изградени 678 комитета на Отечествения фронт с близо четири хиляди представители на различните социални и политически сили. Отечественофронтовското движение доби наистина всенароден характер. То бе мощна политическа сила в подготовката и провеждането на победоносното въоръжено въстание. Чрез него БРП укрепи и разшири своята ръководна роля и осигури масов съюзник на работническата класа в борбата за завоюване на политическата власт.

Своята ръководна роля Българската работническа партия изяви и в определяне времето за вдигане на въстание, за нанасяне на решаващия удар, за сломяване на врага. ЗБ и ЦК на БРП в редица свои документи преценяваха, че политическата криза в България след май 1944 г. се задълбочи и прерасна в непосредствена революционна ситуация. Вече съществуваха всички необходими предпоставки за сваляне на монархофашизма и за установяване на революционна, народнодемократична власт. Историческата съдба на България зависеше изключително от смелите и последователни действия на партията и ръководените от нея народни маси, сплотени под знамето на Отечествения фронт.

Великите победи на Съветската армия вдъхновяваха и тласкаха още по-напред развитието на съпротивата. През август 1944 г. при Яш и Кишинев воините от Втори и Трети украински фронт обкръжиха, разгромиха и унищожиха големи хитлеристки съединения. Със своите решителни действия те донесоха свободата на румънския народ и достигнаха границите на нашата страна. Това обстоятелство придаде още по-устремен, решителен и динамичен характер на революционното движение. Вече напълно се съвпадаха благоприятните вътрешни и външни фактори за осигуряването на победата.

На 5 септември 1944 г. съветското правителство обяви война на България, сочейки, че и правителството на К. Муравиев не измени досегашната политика на фашизма. Това беше мощен удар върху реакцията, исторически тласък и условие за разгръщане на революционната борба в България. В този ден ЦК на БРП призова масите на въстание, като реши главният удар да се нанесе в София през нощта на 8 срещу 9 септември. В този ден по призива на ГК на БРП в София обявиха стачка трамвайните работници, разгърнаха се митинги и демонстрации. В същия този ден новата власт бе установена в с. Але-

Digitized by Google

ково, Свищовско, с. Габровница, Фердинандско, в гр. Исперих и близките до него села, както и в редица села в Русенско. На 7 септември на стачка се вдигна пернишкият пролетариат. В Плевен и Силистра бяха разбити затворите и освободени политическите затворници.

Въоръженото въстание беше в разгара си, когато на 8 септември 1944 г. Съветската армия премина северната ни граница и започна освобождението на страната от хитлеризма и монархофашизма. Великата армия-освободителка навсякъде беше посрещана от трудещите се с възторг, с радост и дълбока благодарност. За нашия народ съветските бойци и офицери бяха дългоочаквани братя, които с цената на милиони жертви му носеха свобода и възможност да тръгне по пътя на прогреса и социализма.

В първия ден на освободителния си поход в България частите на Съветската армия достигнаха линията Русе—Варна—Шумен. Тяхното присъствие бе нов тласък в развитието на въстанието, решаващо условие за победата на революцията.

При тези благоприятни условия на 8 срещу 9 септември 1944 г. партизаните от бригада „Чавдар" и Шопския отряд, бойните групи в столицата и значителни военни части, спечелени за делото на революцията, завзеха Министерството на войната и арестуваха намиращите се там фашистки властници. До сутринта бяха овладени и всички други стратегически обекти в столицата. Правителството на Отечествения фронт в състав, определен предварително от Националния съвет, се събра на първо заседание и прие текст на прокламация към българския народ.

Главният удар на въстанието завърши с бляскава победа. Рано сутринта министър-председателят прочете прокламацията на новото правителство по Радио София.

В този ден в цялата страна бе установена народнодемократичната власт. Започна изграждането на въоръжените органи на диктатурата на пролетариата — народната милиция и народната армия. Народът встъпи в правата си — да решава съдбата на родината в интерес на милионите трудещи се, да бъде истински господар на своя труд и на своето бъдеще.

На 9 септември 1944 г. в резултат на победоносното въстание се установи народнодемократична, социалистическа по съдържание власт, диктатура на пролетариата.

Деветосептемврийското въстание имаше социалистически характер, макар че до него се стигна след въоръжена борба, водена в името на демократически задачи. Основните причини за тази особеност на въстанието трябва да се търсят в състоянието на главните му движещи сили. Работническата класа бе единна и възпитана в последователен социалистически дух. Комунистическата партия въвлече чрез смелата си и неотстъпна ленинска дейност бедните и средните селяни в борбата не само за смъкване на фашизма, но и за унищожаване на буржоазното господство. Тя успя, използвайки мъдро поуките от своето минало, да изгради здрав работническо-селски съюз, който бе ядрото, най-действената част от Отечествения фронт. БРП си завоюва висок авторитет сред всички трудови слоеве на народа. Тя беше единствената последователна както класова, така и национална политическа сила.

Деветосептемврийското въстание бе начало и решаващ момент на социалистическата революция в България. Като премахна фашизма, осигури демократични права на народа и ги укрепи и развиде, въстанието разтърси из основи капиталистическото общество, изтръгна политическата власт от ръцете на буржоазната класа. Както многократно изтъква другарят Тодор Живков, постигната с решаващата помощ на Съветската армия, Деветосептемврийската революция от самото си на-

Digitized by Google

чало беше социалистическа революция, повторение в основното и главното на Великия октомври, негово продължение, тържество на неговите идеи и опит.

Девети септември 1944 г. бе последният ден на фашизма, на властта на експлоататорите. Той бе първият ден на една нова епоха в историята на България, ден на победата на социалистическата революция, ден на свободата, на комунистическото бъдеще на нашата революция. За победата комунистите и антифашистите, българският народ платиха скъпата цена на страданията и жертвите. В периода на съпротивата загинаха 9140 партизани и 20 070 ятаци, изгорени бяха от фашистите над 2000 къщи, броят на осъдените на смърт и с дългогодишни присъди във фашистките затвори и концлагери възлизаше на десетки хиляди.

На Девети септември 1944 г. престрелките още продължаваха. При Видин и Кулата партизани и войници влязоха в първите сражения с хитлеристката армия. Майки с черни забрадки търсеха синовете и дъщерите си или поне мястото на тяхната гибел. Но свободата бе изгряла. Победата бе завоювана. Тя продължаваше своя ход под червеното знаме на революцията.

ПЛОДОВЕ НА ЧЕТИРИ ДЕСЕТИЛЕТИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

ИЗМЕНЕНИЯ НА ГЛАВНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

При база 1939 г. = 100

	1948	1956	1983
Обществен продукт	122,7	250,6	22 пъти
Национален доход	101,3	179,4	13 пъти
Общата промишлена продукция	230	674	84 пъти
Селскостопанската продукция	—	108	264
Производството на средства за производство	329	14 пъти	238 пъти
Производството на предмети за потребление	166	468	41 пъти
Обществената производителност	100	175	14 пъти

При база 1952 г. = 100

	1956	1983
Основните фондове	122,1	8,7 пъти
Производствените фондове	133,1	13,2 пъти
Непроизводствените фондове	112,9	почти 5 пъти

Digitized by Google

УКРЕПВАНЕ НА ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОТО И ОРГАНИЗАЦИОННОТО ЕДИНСТВО НА ПАРТИЯТА /1944—1948 г./

проф. КИРИЛ ИВАНОВ

Ръководната роля на партията в обществото при сложната вътрешна и международна обстановка, характерна за периода на утвърждаване на народнодемократичната власт и началото на социалистическото строителство (1944—1948 г.) повелително изискваше непрекъснато да се укрепва нейното идейно-политическо и организационно единство. Само при това условие тя можеше да запазва и да увеличава своя авторитет пред работническата класа и трудещите се и да внася единство в редовете на Отечествения фронт. Обединявайки усилията си с него, партията можеше с успех да разгромява реакционните сили в нашата страна, които, подкрепяни от чужди империалистически централи, правеха всичко възможно, за да си възвърнат загубеното политическо господство. Бързото и неколкократно увеличаване състава на партията из средата главно на трудещите се селяни също придаваше актуалност на проблема за нейното единство и дисциплина.

Като използваше опита от миналото в борбата за укрепване на своето единство и опита на КПСС, партията полагаше усилия да изяснява характера на етапа на развитието на страната и да изработва политика, която да отговаря на назрелите потребности на обществото. Съществено значение имаше също така правилното решаване на въпросите за ръководните кадри, за регулирането на количествения и качествения състав на партията, за конкретното прилагане на ленинските принципи и норми на партиен живот в коренно новата обстановка.

1

Непосредствено след 9 септември 1944 г. партията преценяваше, че етапът на развитието на революционния процес изисква преди всичко да се доведе докрай изпълнението на Програмата на Отечествения фронт. В редица свои документи тя подчертаваше, че не съществува противоречие между борбата за изпълнението ѝ и борбата за социализъм. В доклада си пред Петия конгрес Георги Димитров заяви: „Ние никога не сме губили изпредвид общата перспектива на

Digitized by Google

нашето развитие към социализма"[1]. Като се ръководеще от тази принципна теза, партията решаваше редица конкретни демократични задачи и наред с тях създаваше предпоставки за премахване на капиталистическата система и за изграждане на социализма в нашата страна. Но за тях тя трябваше да води сериозна и сурова класова борба.

При сложната вътрешна и международна обстановка се налагаше усилията да се насочват преди всичко към укрепването на народната демокрация и участието на нашата страна във войната за окончателното разгромяване на хитлеристкия фашизъм. Тези задачи не можеше да се решат, без да се укрепва Отечественият фронт. Това ставаше в борба против десните сили в него, които получаваха подкрепа и помощ от вътрешни и външни реакционни сили и използваха неуреденото международно положение на страната. Партията постигна сериозен успех в неговото сплотяване с превръщането му от коалиция на политически сили в единна организация на трудещите се, което стана през 1947 г. Участието на нашата страна във войната й осигури тя да получи най-изгоден мир, с който се запазиха непокътнати границите на страната.

След победата веднага се пристъпи към премахването на стария буржоазнофашистки държавен апарат и създаването на нови форми на държавно устройство. За известно време се използваха и някои стари държавни форми, но коренно се измениха целите и съдържанието на дейността им. Народната власт възстанови и разшири демократичните права и свободи на народа, премахна политическото неравенство на жените. Голям успех за партията беше изграждането на работнически професионални съюзи и на други обществени организации, които застанаха на позициите на Отечествения фронт.

Незабавно се пристъпи и към коренно преустройство в духовната сфера. Тук главната задача беше да се изкоренят великобългарският шовинизъм и фашистката идеология. Постави се началото на системна и разнообразна дейност за формиране на научен марксистко-ленински мироглед у трудещите се.

Много усилия партията полагаше за възстановяване на народното стопанство, разстроено от войната и хайдушкия грабеж на хитлеристите. Прибавиха се и отрицателните последици от две последователни сушави години. Като икономическа база на новата власт укрепват държавният и кооперативният сектор. Държавните предприятия се превърнаха в социалистически. Повечето от кооперациите постепенно придобиха социалистически характер. Бързо се увеличаваше броят на трудовите кооперативни земеделски стопанства. Частната собственост беше твърде ограничена. Собствениците ѝ не бяха пълни господари, защото държавата регулираше производството и разпределението на стоките, осъществяваше се работнически контрол. С редица закони значително се ограничи експлоатацията на трудещите се от капиталистите, а също и действието на икономическия закон на капитализма. Те имаха и важно политическо значение, тъй като допринасяха за по-нататъшното укрепване на съюза на работническата класа с трудещите се селяни, на доверието на трудещите се към народната власт.

В края на 1946 г. бяха завоювани първите успехи във възстановяването на народното стопанство. С изпълнението на двегодишния план (1947—1948 г.) в значителна степен бяха преодолени икономическите затруднения. Постигнатите успехи дадоха възможност да се подобри снабдяването на населението със стоки за потребление. За всичко това важна роля изигра помощта на Съветския съюз. Оказана по време, когато Съветският съюз се намираше в много тежко положение поради големите разрушения от войната, тази помощ беше ярък израз на пролетарския интернационализъм на КПСС и съветската държава. Тя

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 286.

Digitized by Google

положи началото на нови взаимоотношения между социалистическите държави, отношения на братска дружба и безкористна взаимопомощ.

В края на 1947 г. се извърши национализацията на промишлеността, мините и банките, която по оценка на Георги Димитров беше „най-важното революционно мероприятие в стопанството"[1]. Тя доведе до пълно господство на социалистическия сектор в промишлеността. Държавата монополизира външната търговия и търговията на едро. По такъв начин в основни линии бе завършен процесът на ликвидиране на капиталистическата частна собственост и на икономическата база на буржоазията в града. Господството на социалистическите производствени отношения в тези важни области на икономиката имаше съществено значение за създаване на обективна основа за идейното и политическото единство на трудещите се в партията. Национализацията беше посрещната с възторг от трудещите се, който изразиха на многолюдни митинги и събрания. На тях се поемаха обещания за повишаване на производствената дисциплина, за подобряване на работата в национализираните предприятия, на които те вече се считаха стопани.

Ярък израз на одобрението на партийната политика от комунистите и трудещите се бяха и блестящите резултати, които партията и Отечественият фронт получиха при провеждането на парламентарните избори и на референдума за ликвидиране на монархията и провъзгласяване на Народна република България. **На дело се потвърждаваше непреходното значение на ленинската теза за правилността на политиката като едно от основните условия за укрепване на единството и дисциплината в партията.**

2

Важен фактор за идейно-политическото и организационното единство в партията, което Георги Димитров неведнъж изтъкваше, са нейните ръководни кадри. Тяхното единство най-пряко се отразява върху единството на партийните организации. Но единството на кадрите не се постига само на основата на правилната политическа линия. Съществено значение имат и формите и методите при техния подбор, издигане и използване. Ръководно значение в това отношение имаше речта на Георги Димитров, произнесена пред Софийската областна конференция на партията, състояла се през февруари 1946 год. В нея той квалифицира кадрите в четири групи в зависимост от участието им в борбата против фашизма и капитализма. Тогава то беше най-важният критерий за тяхната преданост.

Партията провеждаше **линия на използване на всички категории кадри** в различните сфери на обществения живот и полагаше грижи за възлагане на най-подходяща работа, за възпитанието и обучението им. На първата категория кадри, участвували най-активно в борбата през периода на фашистката диктатура, се поверяваха най-ръководните длъжности в партията, в държавата, в обществените организации. Тя поверяваше отговорна работа и на втората категория кадри, които през периода на фашизма не са били активни, но винаги са били честни и предани, помагали са й в борбата против фашизма. С известни резерви се отнасяше тя към кадрите, които не са й помагали, но не са минавали на страната на врага. Тази трета категория кадри поради откъснатост от политическия живот като правило беше изостанала в политическо и идеологическо отношение. Тях партията използваше в държавния апарат, в обществените организации и най-вече в народното стопанство. От кадрите от четвъртата категория, израснали като такива след 9 септември, се изискваше да се запознаят с основните уроци от историята на партията, да се заемат сериозно с издигането на своето идейно-политическо равнище. Само така те ставаха

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 289.

Digitized by Google

пълноценни. Изясняването на различните категории кадри и определянето на мястото им в политическия и в обществения живот имаше съществено значение за правилното отношение на партийните органи и организации към тях, а оттук и за използването им. Партията не допускаше противопоставянето на отделните техни категории.

Сериозни мерки бяха взети за **повишаване на марксистко-ленинската им подготовка,** от която те твърде много се нуждаеха. Като изключим кадрите, минали през затворите и концлагерите, а също и завърналите се от СССР, останалите нямаха системна и широка марксистко-ленинска подготовка, за да могат да бъдат действително политически ръководители и организатори на трудещите се в новите условия. Това беше главната причина за някои прояви, несъответствуващи на Устава на партията. Наред с масови издания на марксистко-ленинска литература се организираха школи и курсове за повишаване идейно-политическата им подготовка. В изпълнение на решенията на IX пленум на Централния комитет на партията по марксистко-ленинската просвета (края на 1945 г.) към ЦК беше организирана шестмесечна, а след това едногодишна партийна школа. В Пловдив беше открита тримесечна школа, а областните партийни комитети периодически организираха едномесечни или пократкотрайни курсове. Краткотрайни курсове организираха и някои околийски комитети. В края на 1947 г. близо 27 000 ръководни кадри бяха вече завършили различни курсове и школи.[1] Значителна част от кадрите повишаваха своята подготовка по метода на самостоятелното изучаване на марксистко-ленинската теория. Това имаше съществено значение, за да могат те задълбочено да усвояват идейно-теоретическите и организационните принципи на работа, които са твърдата основа за единомислието и единодействието в партийните редове.

3

Конкретноисторически и творчески подход партията приложи и при решаване на проблемите за своя количествен и качествен растеж, от който, както е известно, в най-голяма степен зависи развитието и укрепването на единството в нейните редове. **Най-характерно за тези години беше масовизирането на партията.** За членове се приемаха най-добрите представители на работническата класа и на другите трудещи се. Линията за масовизиране бе обоснована в Окръжно № 5 на Централния комитет от 12 септември 1944 г. Тя се обуславяше преди всичко от необходимостта да се осигури ръководната роля на партията. Със своите 25 000 членове, колкото наброяваше до 9 септември 1944 г., тя не можеше да оказва въздействие върху всички сфери на обществото въпреки доказаната им преданост и безспорния им авторитет сред трудещите се. Партията отчиташе и порасналата политическа активност на трудещите се, ярко изразена в героичните дни около и след 9 септември, желанието им да приобщят силите си към нейните за продължаване на борбата против фашизма и за демократизиране на страната. Бързото и значително увеличаване на състава ѝ означаваше, че в нейните редици ще влезнат и честни, предани труженици, които нямат достатъчна политическа подготовка. При решаването на въпроса за масовизирането беше отчетено и наличието по това време и на други партии, които също се стремяха да масовизират своите редове.

В резултат на масовизирането на партията броят на членовете ѝ за кратко време порасна многократно въпреки някои сектантски прояви.[2] В края на 1947 г. в нея членуваха близо 500 000 членове. В споменатото окръжно на Централния комитет изрично се подчертаваше, че за членове ще се приемат на първо

[1] ЦПА, Просветната работа в партията, ф. 1, оп. 15, а. е. 269, с. 11.

[2] История на Пловдивската окръжна организация на БКП, Партиздат, С., 1976, с. 390.

Digitized by Google

място проявилите се на дело борци против фашизма. Масовото приемане на нови членове не означаваше пренебрегване на индивидуалния прием. Но на редица места тези указания не бяха спазени. В резултата на това в партията наред с честните и предани трудещи се бяха влезли случайни, колебливи и кариеристични елементи.[1] А практиката показа, че партийните организации нямаха възможност да осигурят необходимото марксистко-ленинско възпитание на такъв голям брой новоприети членове. Очерта се ярко противоречие между количеството и равнището на тяхната съзнателност. Поради това немалък брой членове, а в някои случаи първични партийни организации не изпълняваха своята роля на авангард на трудещите се. Липсваха дисциплина и единство в немалко организации. Това бяха така наречените „боледуващи" организации. Отрицателните прояви в тях бяха отражение на класовата борба, която беше неизбежна в първите години след 9 септември 1944 год. До сериозни отрицателни последици не се стигна, защото партията взе мерки за ликвидиране на несъответствието между количествения и качествения състав на своите редове.

Още през 1946 г. бяха извършени **проверка и утвърждаване на партийните членове.** Уставът, приет от Осмия разширен пленум на ЦК (1945 г.), изискваше решенията на първичните партийни организации за приемането на нови членове да се утвърждават от околийски (градски, районен) комитет на партията. Но при масовизирането партийните комитети не можаха за сравнително кратко време да утвърдят всички новоприети членове. С това мероприятие партията се освободи от повече от 40 000 души. Проверката и утвърждаването твърде много допринесоха за правилно разбиране и усвояване от комунистите на проблемите за членство в партията. Това беше съществена предпоставка за подобряване на работата по регулиране на състава. А с постоянното и правилно регулиране на състава, както изтъква другарят Тодор Живков в лекцията си за повишаване ръководната роля на партията, най-тясно са свързани проблемите за единомислието и единодействието в първичните партийни организации, за издигането на тяхната роля и дееспособност.

Централният комитет осъществяваше и **други мерки за регулиране състава на партията.** С решение на Политбюро от януари 1948 г. бе прекратено приемането на служещи в нея. През май с. г. то взе решение да се прекрати изобщо приемането на нови членове. Това решение беше в сила до Петия конгрес.

Партийните организации регулираха своя състав и по пътя на **освобождаване от онези свои членове, които не изпълняваха възложените им задачи** и с поведението си уронваха престижа на партията. През 1946 г. от окръжната партийна организация в Благоевград са изключени 780 души или 6 на сто от състава ѝ.[2]

Най-голяма социална група в партията бяха **селяните.** Към Петия конгрес те бяха 45 на сто от състава ѝ, а работниците — 27 на сто. Това съотношение до голяма степен отразяваше социално-класовата структура на обществото поради аграрния характер на страната ни. С развитието на промишлеността растеше работническата класа и се създаваше обективна основа за увеличаване на работниците в партията.

За **повишаване идейно-политическото равнище** на своите членове партията осъществяваше система от мерки. Въз основа на решенията на Деветия пленум на ЦК (1945 г.) значително се разшири печатната пропаганда на марксистко-ленинската теория и на политиката на партията, създаде се група за про-

[1] История на Благоевградската окръжна организация на БКП, Партиздат, С., 1979, с. 336.
[2] История на Благоевградската окръжна организация на БКП, Партиздат, С., 1979, с. 336.

Digitized by Google

паганда към Централния комитет. През 1947 г. вече действуваха около 6000 кръжока, в които близо ¼ от членовете на партията получаваха и повишаваха своята политическа подготовка.[1] Съществена роля за повишаване съзнателността на комунистите играеха просветните събрания, които са традиционна за нашата партия форма на политическа просвета. Данните показват, че в тях са участвували 70—80 на сто от целия ѝ състав.[2]

4

Мерките на партията за укрепването на своето единство релефно се очертаха и в усилията ѝ за **творческо прилагане на ленинските принципи и норми на партиен живот.** Непосредствено след 9 септември тя трябваше да намери **оптимална структура за организиране на своите членове и за изграждане на партийните комитети и организации.** От нея зависеше дали ще се създадат възможности за активно участие на комунистите в обсъждането и решаването на задачите, които се поставяха пред партийните органи и организации, и на тази основа да расте чувството за съпричастност и отговорност за изпълнението им. От нея зависеше също дали партийните членове имат практическа възможност компетентно да решават проблемите, да контролират избраните от тях ръководни органи. Зависеше в значителна степен да се осъществяват съгласуваност и координация на усилията на всички органи и организации в изпълнението на решенията.

Новата обстановка и ръководната роля на партията изискваха и нова организационна структура. Вместо съществуващите до победата окръжни, районни и околийски се създадоха областни и околийски партийни организации. В някои околии се изграждаха и районни организации. В административно отношение страната се разделяше на области и околии и изграждането на съответни партийни организации и комитети се налагаше, за да може партията да ръководи целокупния живот на съответната територия. В края на 1947 г. бяха премахнати административните области, което наложи да се ликвидират и областните партийни организации. Централният комитет получи възможност непосредствено да се свърже и да ръководи 95-те околийски и 7-те градски комитета. По-късно практиката показа, че Централният комитет трудно осъществява ръководството на околийските комитети и през 1949 г. се създадоха окръжните.

Значителното увеличаване на членския състав доведе до нарастване броя на първичните партийни организации. **Най-характерното в развитието на низовата организационна мрежа на партията е разширяването на производствения принцип в изграждането ѝ.** В края на 1948 г. тя имаше 5778 селски и градски териториални организации и 3153 първични организации, изградени на производствен принцип. Първичните партийни организации се изграждаха съгласно Устава при наличие най-малко на 10 комунисти. В по-големите организации се изграждаха и партийни групи. Наличието на широко разклонена мрежа от първични партийни организации създаваше възможност комунистите активно да участвуват в живота им, да се изработва общо мнение по проблемите, които партията решава, и да се постига единодействие в изпълнението им.

В приетия от Осмия разширен пленум на ЦК Устав бяха записани ленинските основни принципи за изграждането на партията и пряко произтичащите от тях норми на партиен живот. Записаха се и норми, непосредствено свързани с конкретната историческа обстановка в нашата страна. Като отбеляза, че целият живот на партийните органи и организации следва да се изгражда върху основите на демо-

[1] ЦПА, Просветната работа в партията, ф. 1, оп. 15, а. е. 269, с. 11.
[2] ЦПА, Политическа просвета в партията, ф. 1, оп. 15, а. е. 296, с. 11.

Digitized by Google

кратическия централизъм, пленумът постави задачата в „новата обстановка... да се развива и укрепва вътрешнопартийната демокрация"[1]. Решаваха се коренно нови задачи за преустройството на обществото. Оттук и необходимостта да се използват умът, знанията и опитът на всички комунисти за вземане на решения, чието изпълнение осигурява най-високи резултати в претворяването на партийната политика.

Курсът за **развитието на вътрешнопартийната демокрация** намери израз и в ежегодното свикване на отчетно-изборните конференции на областните и околийските организации. Съгласно Устава избирането на ръководните органи ставаше с явно гласуване. За развитието на вътрешнопартийната демокрация, на колективността, критиката и самокритиката в партията безспорен е приносът на Георги Димитров. В своите речи и доклади той не пропускаше да изтъкне необходимостта от осъществяване на диалектическото единство на вътрешнопартийната демокрация и дисциплината, необходимостта от критика срещу прояви на незачитане на колективната воля, на администриране и командуване в партията. В едно от писмата до ЦК още в първите дни след 9 септември той препоръчва в дейността на ЦК на партията неотклонно да се осъществява действителна колективност.[2]

Главните задачи, които обсъждаха партийните организации и комитети и разгръщаха дейност за изпълнението им, имаха ярко изразен политически характер. За партийните организации в сегашния Ловешки окръг съотношението между икономическите и политическите въпроси беше едно към две.[3] За първите години след победата на социалистическата революция това беше неизбежно, защото политическият двубой с реакцията не беше още завършен. Постепенно и особено след национализацията на промишлеността стопанските въпроси вземаха все повече място в дневния ред на заседанията на партийните комитети и събранията на партийните организации.

В отчетните доклади на областните и околийските комитети се преценява, че линията за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация успешно се осъществява. Посочва се обаче, че в някои първични партийни организации, най-вече в селата, активността и критиката на събранията са върху основата на групови борби, не носят делови и конструктивен характер.[4] В отчетите се дават и цифри, които показват значителен процент на отсъствуващи от партийни събрания. В някои селски партийни организации процентът на отсъствуващите надвишаваше 1/3 от броя на състава им.[5]

Авторитетна оценка за състоянието на вътрешнопартийните отношения, на идейно-политическото и организационното единство на партийните редове даде Петият конгрес. В отчета на ЦК пред конгреса Георги Димитров заяви, че „през четирите години народна власт след 9 септември 1944 г. нашата партия израсна и се разви в една първокласна политическа партия, която е решаваща и ръководна движеща сила в строителството на новия живот в нашата страна по пътя на народната демокрация и социализма"[6].

Но към състоянието на партията конгресът се отнесе твърде самокритично. Той направи преценка, че в партията няма организирани групи, които да стоят вляво или

---

[1] БКП в резолюции и решения на конгресите, конференциите, пленумите и Политбюро на ЦК, т. IV, с. 15.
[2] Г. Димитров, Писма, Партиздат, С., 1962, с. 407.
[3] История на Ловешката окръжна организация на БКП, С., Партиздат, 1978, с. 284.
[4] Пак там, с. 277.
[5] История на Благоевградската окръжна организация на БКП, Партиздат, 1979, с. 336.
[6] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 339.

Digitized by Google

вдясно от принципите и политиката на партията, но има прояви, и то немалко, на отделни членове, които са несъвместими с нейното марксистко-ленинско единство. Освен това отделни първични партийни организации проявяваха колебливост, огъваха се пред трудностите в изпълнението на партийната политика. Конгресът утвърди и мерките за премахване на недостатъците в живота на партийните органи и организации и постави задачата неотклонно да се укрепват единомислието и единодействието в цялата партия. Само под ръководството на идейно-политически закалена и организационно здрава партия можеха да се превъзмогнат трудностите в изпълнението на програмните задачи за изграждане основите на социализма в нашата страна. Конгресът насочи усилията на партийните комитети и организации за подобряване на състава, като се прочистят партийните редове от недостойните да носят званието член на БКП и да се осъществява грижлив и строг индивидуален подбор при приемането на нови членове; значително да се увеличи абсолютният и относителният дял на работническото ядро в нея; да се развива по-нататък вътрешнопартийната демокрация и да се организира много по-широка, отколкото до конгреса, системна марксистко-ленинска колективна и индивидуална просвета на кадрите и членовете на партията.

При изпълнението на тези мерки се допуснаха сериозни грешки под влиянието на култа към личността, които нарушиха нормалното развитие на партията и застрашаваха нейното единство. Априлският пленум на ЦК (1956 г.) рязко осъди култа към отделната личност и създаде необходимите условия за пълното възстановяване и по-нататъшното развитие и обогатяване на ленинските принципи и норми. Централният комитет начело с другаря Тодор Живков даде решителен отпор на проявите на дребнобуржоазна разпуснатост и на други неправилни разбирания. В решенията на пленума и на Централния комитет след него намериха отражение традициите на партията за непримиримост към отклоненията от марксистко-ленинските принципи.

●

Вярна на тези традиции, партията посреща 40-та годишнина от победата на социалистическата революция с единни и здраво сплотени редове, с укрепнало и непоколебимо единство между нея и народа. Тази оценка, изразена в документите на партийни конгреси, беше потвърдена и от прегледа на първичните партийни организации за издигане ролята и боеспособността им за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Единството на партията и народа е най-важният критерий, че след Априлския пленум тя се утвърди като всепризнат ръководител на народа.

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКОТО ЗНАЧЕНИЕ НА АПРИЛСКИЯ ПЛЕНУМ

проф. БОРИС БОЕВ

„Априлската линия е стратегия за ръководство и действие, тя чертае магистралния път на строителството на зрелия социализъм и на постепенния преход към комунизма в България."

Тодор Живков

Огромното историческо значение на Априлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 г. за развитието на партията и страната се определя от **две главни обстоятелства. На първо място от това, че с неговите решения се разработиха и поставиха основите на априлската генерална линия на партията,** която по своята същност е не само възстановяване, но и понататъшно творческо развитие на димитровския курс на Петия конгрес от 1948 г., който бе курс за решаване на сложните и трудни задачи на преходния период от капитализма към социализма. Неговото развитие от Априлския пленум стана върху основата на творческото използване и приложение на марксизма-ленинизма и опита на КПСС в строителството на социализма в съответствие с изискванията както на завършващия етап на преходния период, така (което е по-важно) и с оглед изискванията на настъпващия нов етап, етапа на победилия социализъм и изграждането на развито социалистическо общество. В случая с подчертана сила се изяви способността на БКП и на нейния Централен комитет, лично на другаря Тодор Живков, под ръководството на когото се проведе Априлският пленум, да виждат напред. Именно проявената през април 1956 г. не само политическа смелост и ленинска принципност, за да се постави на остра критика и отхвърли теорията и практиката на култа към личността, но и историческа прозорливост — да се видят и текущите, и предстоящите задачи, характерни за настъпващия нов етап на изграждане и развитие на социалистическия обществен строй, осигуриха своевременното развитие и усъвършенствуване на политическата генерална линия на партията.

Още един път партията на Благоев и Димитров прояви способността си в повратните моменти от развитието на революционния процес и строителството на социализма своевременно да внася промени, да развива и усъвършенствува своята политическа линия. Благодарение на проявената от Априлския пленум историческа прозорливост

Digitized by Google

БКП започна да привежда своята политическа линия към изискванията на етапа на победилия социализъм и изграждането на развито социалистическо общество, когато страната вече навлизаше в този етап. Тази линия постоянно се развива и обогатява върху основата на обобщаването на натрупания нов практически и теоретически опит — както собствен, така и на КПСС и другите комунистически партии от социалистическите страни. Това развитие на генералната линия на партията е свързано с решенията на Априлския пленум и напълно основателно получи сред народа названието априлска генерална линия на БКП.

Второто обстоятелство, от което се определя историческото значение на Априлския пленум, е пълното възстановяване и творческото развитие на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство. Фактически в решенията си пленумът разработи по-конкретно въпросите за тяхното възстановяване и последователно прилагане. В публикуваното на 8. IV. 1956 г. Съобщение на ЦК на БКП за работата и решенията на Априлския пленум, след констатациите, на първо място се съобщава, че той „разработи редица мероприятия с оглед да се ликвидира докрай култът към личността в нашата партия и свързаните с него неправилни и вредни методи на работа, както и да се внедряват последователно ленинските принципи и норми в партийния живот, като се спазва най-строго колективността в ръководството и се разгръща вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката във всички партийни звена“[1].

В заключителната част на резолюцията на пленума се призовават „всички партийни комитети, организации и всички комунисти настойчиво да внедряват в живота на партията ленинските норми на партиен живот, неуморно да развиват вътрешнопартийната демокрация и да усъвършенстват стила и метода на партийната, стопанската и държавната работа, като спазват строго принципа на колективното ръководство, разгръщат критиката и самокритиката, повишават активността и боеспособността на партийните организации и се борят за още по-голямо укрепване връзките на партията с масите“[2].

Що се отнася до генералната политическа линия, Априлският пленум не можеше да даде някакви конкретни указания в една или друга сфера на политическия, социално-икономическия и духовния живот. Без предварителни проучвания всеки такъв опит носеше опасността да се повторят проявите на субективизъм и волунтаризъм, които именно бяха подложени на остра принципиална критика. Затова пленумът се задълбочи в очертаването на основните принципи за разработката на научнообоснована цялостна политическа линия. Той задължи Политбюро да „проучи и внесе в Централния комитет постепенно, в светлината на поуките от XX конгрес на КПСС, за решение конкретни предложения за подобряване на работата в основните сектори на нашия живот“[3].

На пленума се подчерта значението на строгото съблюдаване и на принципите — свободно творческо обсъждане, принципна критика и самокритика, способност партията да се освобождава от слабостите и от изживялото времето си, остро да реагира против онези, които застанаха на позиция на разединяването ѝ. „Сега повече от всеки друг път трябва да се издига ръководната роля на Централния комитет във всички области на партийната, държавната, стопанската и идеологическата работа“, подчерта в Заключителното си слово пред Априлския пленум другарят Тодор Живков. В същото време той до-

[1] БКП в резолюции и решения на конгресите, на пленуми и на Политбюро на ЦК на БКП, т. 5, с. 7.
[2] БКП в резолюции и решения . . ., т. 5, с. 16.
[3] Пак там, с. 10—11.

Digitized by Google

бави, че предстои тепърва Централният комитет „да покаже своето истинско лице, да не се спира пред нищо, но да намери решение на всички назрели в страната въпроси“, което изисква да се заздравят и засилят „връзките на Централния комитет с партийните организации, всестранно да укрепваме партийните организации и издигаме тяхната активност и челна роля“[1].

Именно тази комплексност и взаимна връзка между посочените две главни страни в решенията на Априлския пленум — разработването и постоянното усъвършенстване на генералната линия, от една страна, и последователното прилагане и творческото развитие на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство — имаше предвид Десетият конгрес на БКП, като записа в утвърдената от него Програма на БКП, че „Априлският пленум на ЦК на БКП (1956 г.), като възстанови напълно ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот и постави изцяло съзидателната работа на партията в съответствие с изискванията на обективните закони на общественото развитие, осигури условия за широко разгръщане на творческата инициатива и енергията на партията и народа, за завършване на прехода от капитализма към социализма и по-нататъшно развитие на социалистическия строй, за бърз подем на материалните и духовните сили на страната“[2].

Много е важно да се разбере и никога да не се забравя, че **априлската генерална линия на партията е линия на творческия марксизъм-ленинизъм,** че тя постоянно се развива и усъвършенствува. При това се развиват и усъвършенствуват и едната, и другата нейна страна — и изясняването на основните проблеми и задачи, на подходите и пътищата за тяхното решаване, от една страна, и проблемите на организационните принципи, на методите и средствата на партийното ръководство, на нормите на партиен живот, от друга страна, за да може партията с успех да осъществява своята ръководна роля, постоянно да нараства тя и да се издига на все по-високо качествено равнище.

Ето защо напълно основателно и научнообосновано в заключителната си седма лекция пред слушателите и преподавателите в АОНСУ другарят Тодор Живков, като изяснява въпроса за първоизточниците на силата и жизнеността на априлската генерална линия на БКП, с еднаква сила подчертава както проявеното умение през вече 28-годишния априлски период **„партията да търси и намира научнообосновани решения с огромно практическо значение за движението ни напред“**, така и стремежа „да се разкриват възможностите и практически да се проявяват инициативата и съзидателната сила на милионите хора“[3]. Според другаря Тодор Живков това е „основна истина за нашата априлска политика“, защото, както учи Ленин, истинска политика се прави там, където са милионите, а не хилядите хора[4].

●

Посоченото диалектическо единство между двете страни на априлската генерална линия постоянно се развива и усъвършенствува. В това намира израз практическата изява на априлската линия като линия на творческия марксизъм-ленинизъм. Нейното развитие и усъвършенствуване става върху основата на използването на най-новите постижения на марксистко-ленинската мисъл. Това именно осигурява

[1] Т. Живков, За априлската линия, Партиздат, С., 1981, т. 1, с. 12.
[2] Програма на БКП, Партиздат, С., 1971, с. 6.
[3] Т. Живков, Априлската линия на БКП — марксизъм-ленинизъм в действие, Партиздат, С., 1984, с. 79.
[4] Пак там, с. 79.

Digitized by Google

възможността БКП не само да бъде на равнището на тази мисъл, но и да дава съществени приноси в нейното развитие и обогатяване. **Приносите на БКП в развитието на теорията на марксизма-ленинизма** в съвременния априлски етап се отнасят в еднаква степен както до формирането на теорията и програмните въпроси на изграждането на развитото социалистическо общество, така и в областта на развитието на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство, на практическата изява на партията като общопризнат ръководител на народа, на повишаването на нейната ръководна роля в политическата система и в цялостния живот на страната, на нейното развитие като жив политически организъм в процеса на изграждането на зрялото социалистическо общество.

Приносите на БКП в развитието на теорията и практиката на изграждането на развитото социалистическо общество в едното и в другото направление от развитието на априлската генерална линия получават признание и заслужено привличат интереса на международното работническо и комунистическо движение и особено на братските партии от социалистическите страни. При това става дума за приноси и оправдан международен интерес към тях както по отношение на специфичните (частни) принципи на партийно ръководство на икономиката, науката и техническия прогрес, културата, социалния живот и другите сфери на развитието на страната, така и по отношение на общите и всеобщите ленински принципи на партийно ръководство.

Откривателската теоретична работа на БКП по проблемите на изграждането на развития социализъм у нас не е приключена. Нейното успешно по-нататъшно развитие изисква да се държи постоянно строга сметка за реалния исторически ход на социалистическото строителство. „Това налага, подчертава другарят Тодор Живков, да градим непосредствената си организаторска и политическа работа, като обогатяваме познанието си за вътрешните закономерности и особености на всеки етап, като творчески развиваме и прилагаме нашето велико марксистко-ленинско учение. Ние търсим и ще търсим нови решения, нови средства и методи, които да правят нашата дейност по-целенасочена и по-ефективна.“[1]

Още от самото си начало априлската линия е еднакво непримирима както към сектантско-догматическите, така и към дясноопортюнистическите отклонения и опити за ревизия на принципите на марксизма-ленинизма. Решително още в самото начало бяха отхвърлени опитите да се използва острата принципна критика на култа към личността, за да се поставя под съмнение правилността на политическата линия и разбива единството на партията, да се отрича нейната ръководна роля. Тази характерна черта на априлската линия, нейната непримиримост към всички и всякакви отклонения от принципите на марксизма-ленинизма се проявява през целия 28-годишен априлски период, ще се проявява и в бъдеще.

Не е възможно в една статия да се покаже конкретно и всестранно процесът на творческо приложение и развитие от БКП на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство. Поради това ще се ограничим с разкриването на основните моменти на този въпрос, на примера на онези основни принципи, в които най-силно се изразяват творческият подход и приносът на БКП в тяхното развитие.

Преди всичко това се отнася до най-важния и основополагащ принцип на вътрешнопартийния живот — **демократическия централизъм.** Още на самия пленум, пък и в периода след него, вниманието на партията се насочи към отстраняване практиката на прекомерен цен-

[1] Т. Живков, Априлската линия на БКП — марксизъм-ленинизъм в действие... С., с. 61.

Digitized by Google

трализъм и декретиране „от горе“, характерна за теорията и практиката на култа към личността. Но същевременно линията на разгръщане на демократизма се развиваше в определени рамки и граници, за да се получи хармоничното му съчетаване с централизма. При определянето на оптималното съотношение между демократизма и централизма Централният комитет отчита обстоятелството, че с настъпващите качествени изменения в социално-класовата структура на обществото в етапа на изграждането на зрелия социализъм се създават все по-големи възможности за разгръщане на демократизма в партията и в развитието на обществото като цяло. Критерий за степента на разгръщане на демократизма и в същото време цел, към която се стреми партията при определяне на съотношението му с централизма, е постигането на единомислие и единодействие в нейните редици — от Централния комитет до първичната партийна организация.

Постигането на такава научна обоснованост при определянето на оптималното съотношение между демократизма и централизма зависи от творческото прилагане от БКП на друг ленински принцип — **разгръщането на критиката и самокритиката.** Образец на творчество в прилагането му даде самият Априлски пленум. Той бе подет от всички звена на партията при критическия анализ на своята дейност в духа на решенията на пленума. Като анализира последиците от пълната победа на социалистическите производствени отношения, Седмият конгрес на БКП (1958 г.) подчерта, че критиката и самокритиката, ако станат дело на широките народни маси, „могат да действуват като могъща движеща сила“ в борбата за решаване на съществуващите и постоянно възникващи противоречия „между старото и новото, между отживяващото и раждащото се, между назадничавото и прогресивното в нашето движение към социализма“[1].

Практическата изява на тази движеща сила изисква партията да дава пример, „да вдигне още по-високо знамето на смелата градивна критика и самокритика“[2]. Следователно още при самото навлизане на нашата страна в етапа на изграждането на развито социалистическо общество бяха посочени диалектическата връзка и зависимост между развитието на демократизма и по-конкретно на критиката и самокритиката в партията и в обществото като цяло. Тя беше още по-задълбочено изяснена и подчертана от Единадесетия конгрес на БКП. В условията на победилия социализъм, на неантагонистическа социална структура на обществото, на единство на коренните интереси на всички социални групи, критиката и самокритиката още по-силно се проявяват като обективна закономерност на социалистическото развитие, като „необходимо и ефикасно средство за своевременно откриване на назряващите проблеми, за преоценка на остаряващите форми и механизми в обществения живот, за преодоляване на старото и стимулиране на новото, за борба с отклоненията от социалистическите норми“[3].

Важно значение има постановката, че „без да се самокритикува, социалистическото общество не може да се обновява“, че поради това „степента на развитие на критиката и самокритиката е критерий за зрелостта на самото социалистическо общество“[4].

Разгръщането на критиката и самокритиката като характерна черта на априлската линия е тясно свързано с творческото прилагане от БКП на друг ленински принцип — **колективността в обсъждане на проблемите и вземането на решенията,** широкото въвличане на трудещите се и използване опита на масите. Априлският период е характерен с

---

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 4, с. 194—196.
[2] Пак там, с. 197.
[3] Т. Живков, Избр., съч., т. 24, с. 487.
[4] Пак там.

Digitized by Google

това, че критичният дух и непримиримостта към слабостите и недостатъците се съчетават и вървят успоредно със създаването, поддържането и постоянното разгръщане на атмосфера на творческа активност и ефективно участие на партийните членове и кадри, на всички трудещи се в обсъждането и решаването на проблемите на развитието на нашата страна. Безспорно без поддържането на атмосфера на колективен, творчески и конструктивен подход към проблемите в самите партийни органи и организации е немислима творческата активност на широките трудещи се маси. Затова Централният комитет не само дава пример, но насочва и следи той да се спазва и прилага и от останалите партийни органи, от всички партийни организации.

Опората на опита и творческата активност на масите като един от главните общи принципи на партийно ръководство придобива изключителна важност и значение в съвременните условия, когато се поставя на преден план задачата да се повиши ролята на насрещното планиране, да се приложи последователно икономическият подход и неговият механизъм, да се постигне поставената от Националната партийна конференция стратегическа задача за повишаване качеството на работа навсякъде и във всичко. Винаги, когато се поставят нови задачи, особено такива, каквито поставиха Дванадесетият конгрес и Националната партийна конференция, неминуемо се появяват противоречия между новаторството и консервативната привързаност към рутината. Решаването на тези противоречия изисква от партийните органи и организации не само решително да насърчават, подкрепят и защищават кадрите, които проявяват смелост и инициатива, и да водят борба с онези, които стоят настрана, „пасуват" и изчакват някой да сбърка, за да се проявят, но все по-широко да се въвличат трудовите колективи и широките народни маси за активна подкрепа на новото, на прогресивното.

Все по-силно се проявява значението на **последователното и творческо прилагане на ленинските принципи за работа с кадрите** — едновременно с политическите да се вземат под внимание и деловите качества, специалната им подготовка и квалификация. В съвременния решаващ етап на изграждане на развито социалистическо общество от партийните кадри се изисква освен умение да поддържат връзка и да работят с масите, с трудовия колектив, още и да проявяват чувство към новото, да го подкрепят и да му дават път, да проявяват смелост и инициатива, да допускат разумен риск и да са готови да поемат отговорност за него.

В борбата между новото и старото, между новаторството и консерватизма, която съпътствува целия 28-годишен априлски период, се прояви творческият подход на БКП и към друг ленински принцип на партийно ръководство — **последователното прилагане на политическия подход в дейността на партията.** Трябва да подчертаем, че в основата му стои класовият подход към явленията и процесите в нашето обществено развитие. Централният комитет и лично другарят Тодор Живков при поставянето на всеки главен проблем на изграждането на развито социалистическо общество не само в политическата и духовната, но и в икономическата област, винаги са подчертавали и политическото, и идеологическото му значение. Това е така, защото неговото решаване неизбежно засяга интересите на всички класи и слоеве, без да се забравя и международният аспект на политическото и идеологическото му значение.

Политическият подход е ръководно начало при осъществяване **единството на политическото и стопанското ръководство.** С оглед творческото прилагане на този принцип Централният комитет след Априлския пленум многократно взема решения, пък и на партийните конгреси се обръща специално внимание и се набелязват мерки за по-

Digitized by Google

пълно разграничаване функциите на партийните и стопанските органи, за практическата изява и повишаване ролята на партийните органи като органи за политическо ръководство. Последователното прилагане на този принцип цели в същото време да се засилват самостоятелността и самодейността в работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Изместването и дублирането, изземването на функции, права и дейности на държавни и обществени органи от страна на партийни комитети и дейци, както казва другарят Тодор Живков, „противоречи на политическия подход, на ленинския стил на работа". Задачата на партийните органи и организации, според него, след като са обсъдени и утвърдени основните насоки в дейността на съответните органи и институции, е да се осъществява контрол и да се оказва помощ — „контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен, и преди всичко превантивен..." Такъв контрол с успех ще играе ролята на условие и гаранция „за ефективността на политическата система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм, на нашата социално-икономическа стратегия"[1]. Това изисква той да се осъществява от позициите и критериите на провеждания политически курс, от съвременния етап на развитие на политическата априлска генерална линия на партията.

Не по-малко интересен и заслужаващ внимание е и опитът на БКП след Априлския пленум за творческото прилагане на ленинските норми на партиен живот — нормите, свързани с членството в партията, с организационния строеж, с работата на висшите органи на партията, на партийните комитети и първичните партийни организации. Тяхното развитие намери отражение в приетия на Осмия конгрес Устав и направените към него изменения и допълнения от Деветия, Десетия и Дванадесетия конгрес на партията. Това са изменения, предизвикани от встъпването на нашата страна в етапа на изграждането на развито социалистическо общество и от необходимостта все повече да се повишава ръководната роля на БКП. В тях намира отражение развитието на теоретическата мисъл и практическата дейност на партията.

Тези фактори и обстоятелства дадоха основание в Устава да бъде записано реалното постижение, че БКП е вече не само „челен отряд на работническата класа", но и „всепризнат ръководител на народа в борбата за социализъм и комунизъм в Народна република България"[2]. Записаните още в 1962 г. норми на партиен живот в Устава на БКП, както и измененията и допълненията към тях след това, отразяват и са подчинени на осъществяването на обективно протичащия процес на превръщане на БКП от партия на работническата класа в партия на целия народ, без да губи тя своя класов характер. Именно с оглед на тази обективна закономерност са повишените изисквания, постоянното внимание и грижи за подобряване и правилно регулиране на социалния и качествения състав на партията, за издигане отговорността на всеки отделен комунист, при осъществяване авангардната роля на партията той да воюва за званието „комунист" „цял живот и с целия си живот", да чувствува, че това е отговорност не само за себе си, но и за всички и за всичко около него. „Комунистът отговаря за партията, както партията е отговорна за всеки комунист"[3] — тази постановка в Програмата на БКП е теоретическо обобщение на това ново завоевание в нейното развитие и изключително важна норма в нейния живот.

Непрестанно се развива като уставна норма на партийния живот

---

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенствуване на нейната политическа и идеологическа работа, С., Партиздат, 1983, с. 17.
[2] Устав на БКП, С., 1981, с. 5.
[3] Програма на БКП, с. 115.

Digitized by Google

последователният интернационализъм на БКП. В Устава е записано, че тя гледа на себе си като на „неделима част от международното комунистическо и работническо движение... и смята за свой висш дълг да съдействува за укрепване единството и сплотеността на световната социалистическа общност"[1]. Резултат на последователното съблюдаване на тази уставна норма, на нейното постоянно развитие в практическата дейност е утвърждаването на БКП като отряд, който стои в челните редици и дава съществен принос в укрепването на единството на международното комунистическо движение. Израз на последователния интернационализъм на БКП и неин принос в развитието и обогатяването му са завоеванията и постановките за новата качествена същност на съдържанието на патриотизма и интернационализма, за тяхното взаимно проникване и сливане, което намира своята най-силна изява в развитието на българо-съветската дружба, при която любовта на българина към своето отечество и любовта му към Съветския съюз „взаимно се допълват и обогатяват и все повече се сливат в едно чувство, в единно съзнание"[2].

●

Изложеното по безспорен начин потвърждава, че априлската генерална линия на партията непрестанно се развива и обогатява и по отношение на усъвършенстването на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство. За постоянното повишаване на ръководната роля на БКП, за постигането на историческите завоевания през изтеклите 28 години безспорна и в много отношения решаваща роля играе именно творческото прилагане, развитие и усъвършенстване на ленинските принципи и норми в живота и дейността на партията. Без това би било немислимо своевременното формулиране на възловите проблеми на изграждането на развито социалистическо общество, откриването за всеки етап на ключовия въпрос, около решаването на който да се концентрират силите на всички звена на субективния фактор и да се разгръща творческата активност на масите. Затова както Дванадесетият конгрес, така и Националната партийна конференция, Централният комитет и лично неговият генерален секретар другарят Тодор Живков насочват вниманието към последователно творческо прилагане на ленинските принципи и норми. От това именно ще зависи успешното осъществяване на предначертанията и задачите, поставени от Дванадесетия конгрес и Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството, за да се ускори приближаването на деня, когато България ще се превърне в страна на зрялото социалистическо общество.

---

[1] Устав на БКП, С., 1981, с. 11.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 49.

Digitized by Google

ЗНАЧИТЕЛЕН ПРИНОС В РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ

„... без ръководната роля на Комунистическата партия са немислими както самото установяване на социалистическия обществен строй, така и неговото развитие. Това е истина, проверена от живота, която напълно се отнася до ролята, борбите и съзидателните дела на Българската комунистическа партия."

Тодор Живков

Задълбоченото и цялостно запознаване с трудовете на другаря Тодор Живков показва, че при разработването на проблемите на партийното строителство авторът е изхождал от богатото наследство на класиците на марксизма-ленинизма, от тяхната стройна теория за изграждането, функционирането и развитието на комунистическата партия, от опита на Комунистическата партия на Съветския съюз и на международното комунистическо и работническо движение, от традициите на нашата партия, от потребностите на общественото ни развитие и на развитието на партията. **„Марксизмът-ленинизмът е и си остава нашият мироглед, теоретическата основа за развитието на всички специални науки, включително и на науката за управление, и в този смисъл — теоретическа основа на целокупната ни практическа дейност."**[1] В своето творчество той умело прилага материалистическата диалектика, диалектическия метод. В неговите разработки за партийното строителство като червена нишка преминава принципното положение, че „Комунистическите партии се създадоха, оформиха и укрепиха като партии от нов тип върху основата на ленинското учение за партията"[2].

В условията на изграждане на зрялото социалистическо общество у нас другарят Тодор Живков обогати, доразви и разработи редица въпроси на науката партийно строителство. За тези разработки е характерно съчетаването в едно цяло на марксистко-ленинския подход, на непримиримостта към отклоненията от принципите на марксизма-ленинизма и в същото време широка изява на творчески дух, дръзновение и смелост към теоретическото и практическото решаване на съвременните проблеми на развитието на партията и обществото.

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 3, с. 20.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. 2, с. 230.

Digitized by Google

Предмет на анализ в настоящата статия са някои основни приносни моменти, отнасящи се до закономерностите на партията и категориите на партийното строителство.

●

В своята творческа дейност другарят Тодор Живков отделя голямо внимание на общите закономерности на социалистическата революция при изграждането на новия обществен строй. Важно методологическо значение има неговата постановка, че проблемите на нашето развитие могат успешно да се решат при условие, че се отчита действието на обективните закони и закономерности и се вземат предвид конкретните условия и особености на революционния процес. На този въпрос той отново се спря пред Националната партийна конференция (март 1984 г.), като заяви, че „високо качество — във всичко и навсякъде — може да се постигне само тогава, когато проблемите на качеството се поставят и решават съобразно действието на обективните закони и закономерности на изграждането на развития социализъм"[1]. В своето встъпително слово той посочи и задълбочено анализира съответните закономерности и произтичащите от тях конкретни задачи за решаване.

В своето творчество другарят Тодор Живков придава голямо значение на **по-нататъшното разработване същността на закономерностите на Комунистическата партия** и на съобразяването с тяхното действие. По-конкретно той разглежда нарастването на ръководната и направляваща роля на партията; разширяването на социалната база за членство в партията; разширяването и задълбочаването на връзките на партията с трудещите се и техните организации; усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения върху основата на демократическия централизъм; превръщането на партията в етапа на изграждане на зрелия социализъм от авангард на работническата класа в авангард на целия народ, като се запазва нейният класов характер; укрепването на идейното и организационното единство на партията; разширяването и задълбочаването на интернационалните връзки и отношения в дейността на Комунистическата партия.

Централно място в неговите разработки по партийно строителство заемат въпросите за разкриване същността на ръководната и направляваща роля на Българската комунистическа партия. Приносът му е преди всичко в задълбоченото и конкретно изследване и обосноваване на **обективните фактори**, вътрешни и външни, за нарастване на ръководната роля на партията през етапа на изграждането на зрелия социализъм.

Като има предвид опита на КПСС, отразен в нейната Програма, която бе приета на Двадесет и втория конгрес, другарят Тодор Живков анализира в конкретноисторическите условия на нашето общество действието на следните главни фактори, които обуславят тази закономерност: мащабността и сложността на задачите, свързани с изграждането на развития социализъм; бързото, динамично развитие на социалните процеси и явления; развитието на социалистическата демокрация; разгръщане творческата активност на масите; разширяване участието на трудещите се в управлението на производството и на държавата, а също в изработването на генералния политически курс на партията; използването на нови форми и методи за мобилизация и организация на масите за претворяване в живота на партийната политика. Ценното в неговата теоретична и практическа дейност е, че на всеки етап от нашето развитие е посочвал онези от главните факто-

[1] Национална партийна конференция, март 1984, С., Партиздат, 1984, с. 43.

Digitized by Google

ри, които в най-голяма степен осигуряват тази роля. Така в своята лекция „За повишаване на ръководната роля на Българската комунистическа партия, за усъвършенствуване на нейната политическа и идеологическа работа“, изнесена пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, той откроп ролята на усъвършенствуването и последователното прилагане на политическия подход в дейността на партията; по-нататъшното издигане на ролята и дееспособността на първичните партийни организации; превръщането на идеологическото съдържание на партийната политика в материална сила на нашето развитие — генерална задача на идеологическия фронт.[1]

Приносен момент в развитието на теорията и практиката имат постановките и разработките на другаря Тодор Живков за мястото на партията в политическата система у нас, за партията като гарант за изграждането на социалистическото общество; за развитието на социалистическата демокрация; за усъвършенствуването и развитието на политическите отношения в нашата страна; за даване по-широк простор на инициативата и ролята на трудовия човек, на масите в организацията и дейността на нашата политическа система; за издигане на нова висота политическия подход на партията при вземането на решения и тяхното осъществяване. „Натрупаният исторически опит показва, че колкото по-зряло става социалистическото общество, толкова повече нараства ръководната роля на партията“[2]. С основание другарят Тодор Живков обръща внимание, че „Ръководната роля е задължение на партията към обществото, а не привилегия по отношение на безпартийните трудещи се“[3].

Другарят Тодор Живков в своята творческа дейност отделя голямо внимание и на разширяване на социалната база за членство в партията. За него това е не само тенденция, но и закономерност на развитието на нашата партия. Този въпрос се разглежда в най-тясна връзка с измененията в социално-класовата структура на нашето общество. „И занапред, сочи той, партията ще регулира социалния си състав, но сближаването на класите и засилването на социално-политическото единство води до това, че без да се подценява социалният произход, **на преден план при встъпване в партията все повече ще излизат личните качества на кандидата.** Формирането на новия тип социалистически труженик, съзнателен носител на марксическия мирогледи борец за комунистически идеал, ще създава условия за непрестанно разширяване на социалната база на партията“[4]. Едновременно с това се обръща внимание и на един нов момент, а именно „...партийният състав в много по-голяма степен да отразява не само междукласовите, но и вътрешнокласовите промени, да бъде в крак с новото и перспективното в тези промени. Това предполага много по-диференциран и конкретен подход при регулирането на партийното членство както на работниците, така и на селскостопанските труженици, на интелигенцията и служещите“[5].

Прави се дълбок научен анализ на идейните, политическите, деловите и нравствените качества на комуниста. Подчертава се необходимостта **„да попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална**

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България. С., Партиздат, 1984, с. 205—242.

[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 613—614.

[3] Пак там, т. 2, с. 522.

[4] Пак там, т. 3, с. 145.

[5] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 228.

Digitized by Google

подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората... Подобряването на партийния състав в качествено отношение означава **да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци**"[1]. Социалният и качествен състав на партията е един от основните фактори за успешното изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция.

Другарят Тодор Живков има значителен принос за обогатяване и конкретизиране на една от основните закономерности на развитието на партията — **разширяването и задълбочаването на нейните връзки с трудещите се и техните организации.** Тази закономерност произтича от природата на самата партия, от признаването на решаващата роля на народните маси като творец на историята и главна сила в осъществяването на социалистическата революция, в строителството на социалистическото и комунистическото общество.

Българската комунистическа партия, подчертава нашият пръв партиен и държавен ръководител, съществува за народа. Тя му служи вярно и предано и в това вижда смисъла на своята съзидателна и преобразуваща дейност. Народът е главната производителна сила на обществото, създател на всички материални и духовни блага. Здравината на връзките на партията с масите се обуславя преди всичко от нейната правилна политика, в която са изразени коренните интереси на народа, големите грижи за него.

Партията постоянно се съвета с трудещите се по най-важните въпроси на вътрешната и външната политика, поставя тези въпроси на общонародно обсъждане, привлича безпартийните към широко участие в своята работа.

Нашата партия, подчертава той, е плът от плътта и кръв от кръвта на българския народ[2]. Тя се грижи за изучаването и задоволяването на техните насъщни нужди, действува чрез методите на убеждението и възпитанието, „... разговаря с народа на езика на истината, не премълчава трудностите по пътя на общественото развитие, отрицателните явления и тенденции"[3], бори се срещу администрирането и бюрократизма. С основание той посочва че **„Силата на нашата партия е в нейните широки, крепки и нерушими връзки с масите"**[4] и продължава: „... У нас партия и народ наистина се сляха в неразделно единство. Няма сила на тоя свят, вътрешна и външна, която може да разбие това единство, да наруши предаността на партията към своя народ, вярата на народа в своята партия"[5].

Големи са заслугите на другаря Тодор Живков при обосноваването на ролята и мястото на обществените организации и политическата система на нашето общество. Той конкретизира техните функции в етапа на изграждането на зрелия социализъм. По същество неговите постановки съдържат редица нови моменти в нашето обществознание. Най-масовата обществена организация — Отечественият фронт, трябва да усъвършенствува своята координираща функция по местоживеене, да се утвърждава като обществен гарант за правилното функциониране, за укрепването на ролята и значението на селищните системи и на местните органи на народната власт. Той разглежда профсъюзите като обществен гарант в осъществяване на икономическата и социалната политика на партията, участието им в процеса на по-нататъшно-

[1] Т. Живков, Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм, Проблеми, задачи, подходи, С., Партиздат, 1982, с. 96.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 539.
[3] Пак там, т. 3, с. 67.
[4] Пак там, с. 378.
[5] Пак там, с. 536.

Digitized by Google

то развитие на социалистическата демокрация и по-конкретно в обществено-държавното и държавно-общественото начало в управлението, а Димитровският комунистически младежки съюз следва да се развива като обществен гарант на партийната политика за все по-ефективна реализация на младежта, за все по-активната ѝ роля в обществения живот.

В трудовете на другаря Тодор Живков намира по-нататъшна конкретизация, обосновка и развитие една от закономерностите на Комунистическата партия — усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения върху основата на демократическия централизъм. Тези отношения се създават в процеса на партийната дейност и се регулират от ленинските принципи и норми на партиен живот и преди всичко от изискванията на принципа на демократическия централизъм. Той отбелязва, че „Развитието на нашата партия категорично потвърждава правилността и жизнеността на този непреходен ленински принцип. Хармоничното съчетаване на централизма с демократизма осигурява и трябва да осигурява, от една страна, здрава организационна спойка и единодействие между всички звена и ръководни равнища на партийния организъм и, от друга — творчески кипеж, отприщване на съзидателната енергия на всички комунисти“[1].

Вътрешнопартийните отношения произтичат от природата и характера на Комунистическата партия, от нейните цели, идеали и функции. Затова в своята същност тези отношения са политически, идеологически, организационни.

В своите трудове другарят Тодор Живков задълбочено анализира основните черти на тези отношения: другарството, принципността, взаимопомощта, сътрудничеството, критичността, самокритичността, демократизма, хуманизма. Той отделя внимание на много важен момент, че „Горещата другарска и братска обич между комунистите, техните искрени грижи един към друг, тяхната готовност да си помагат в интерес на великото партийно дело, в интереса на нашия народ и днес са така жизнено необходими, както в дните на борбата против фашизма и капитализма“[2].

Голям теоретически и практически заряд имат неговите постановки, че: „**...каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, такива ще бъдат те и в останалите сфери на обществения живот**“[3]; „**Призванието на партийната организация е ден след ден да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения**“[4]; „**Една от основните и главни грижи на първичната партийна организация е да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист“**[5].

Особено значение за осъществяване на стратегическия девиз „Високо качество навсякъде и във всичко“ има постановката в Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството: „**По-нататък да се демократизира вътрешнопартийният живот, да се засилват отговорността на комунистите и принципността във взаимоотношенията им, да расте самовзискателността на партийните органи и организации към равнището на собствената им работа**“[6].

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 212—213.

[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 482.

[3] Пак там, т. 3, с. 527.

[4] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, Доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 79.

[5] Пак там, с. 79.

[6] Национална партийна конференция (март 1984) с. 187.

Digitized by Google

Другарят Тодор Живков, изхождайки от постановките на Програмата на КПСС, приета на Двадесет и втория конгрес, има определен принос за по-нататъшното разкриване, обосноваване и характеризиране на една нова закономерност — прерастването на Комунистическата партия от авангард на работническата класа в авангард на народа. Като отчита етапа, на който се намират нашето общество и партията, той подчертава пред Десетия партиен конгрес, че „**Комунистическата партия, оставайки партия на работническата класа, постепенно става авангард на народа, партия на целия народ** — това е една от най-важните закономерности в процеса на изграждане на развито социалистическо общество. Тази закономерност е израз на новите изменения, които настъпват в икономиката, политическия строй, социално-класовата структура и духовния живот в нашата страна"[1].

С научна прецизност той разкри необходимите условия и предпоставки за действието на тази закономерност, т. е реалните положителни изменения в социалистическата съзнателност на работническата класа, на селяните-кооператори и на народната интелигенция, а също и засилване на социално-политическото и идейното им единство. В хода на този процес партията продължава да се развива и в течение на един продължителен период постепенно ще стане партия на целия народ.

Тази закономерност все по-определено дава отражение върху всестранната дейност на партията, върху нейните форми и методи на работа, върху по-тясното приобщаване на безпартийните към дейността на първичните партийни организации. Действието ѝ все по-пълно се отчита от партийните комитети и организации.

Другарят Тодор Живков, изследвайки тази закономерност и този процес, с основание обръща внимание, че това в никакъв случай не означава, че се принизява ръководната роля на работническата класа или се подменя марксистко-ленинското учение за партията с дребнобуржоазни идеи и т. н. Той решително отхвърля както тезите на догматиците и екстремистите, според които ролята на работническата класа може да бъде изпълнена от интелигенцията, от селячеството или от младежта, така и тезите на десните опортюнисти за сливане или разтваряне на работническата класа в другите социални слоеве.

В своята творческа дейност другарят Тодор Живков отделя необходимото място и на закона за идейното и организационното единство на партията. Този закон най-добре характеризира целостността на партията, нейната вярност към марксистко-ленинското учение и непримиримостта ѝ към всякакви догматични, ревизионистични и реформистки отклонения. Единството на партията е главното условие за осъществяване на нейните цели и функции. Той посочва, че „...ние отделяме изключително голямо внимание на **единомислието и единодействието** в редовете на нашата партия — от нейния главен политически щаб до първичната партийна организация"[2].

Идейното и организационното единство на партията се осигурява от единната марксистко-ленинска идеология, от Програмата и Устава на БКП, от единните принципи и норми на партиен живот, а също и от постоянното освобождаване на партийните редици от лицата, които ги нарушават.

Българската комунистическа партия още от своето създаване отстоява последователно и неотстъпно идейното и организационното си единство. „Следвайки завета на Димитър Благоев и Георги Димитров,

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 141.

[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 213.

Digitized by Google

изтъква другарят Тодор Живков, нашата партия укрепва своята вярност към принципите на марксизма-ленинизма, пази идейното и организационното единство на своите редици като най-голямо достояние и богатство. Тя решително чисти своите редове от кариеристите и еснафите, от дребнобуржоазните и деморализаторски елементи, от всички, загубили качества на комунисти."[1]

Историята на нашата партия и на международното комунистическо и работническо движение показва, че идейното и организационното единство е един от най-важните източници за силата и боеспособността на Комунистическата партия.

В своята плодотворна теоретична, политическа и организационна дейност **нашият пръв партиен и държавен ръководител отделя необходимото внимание и грижи за непрекъснатото разширяване и задълбочаване на интернационалните връзки и отношения на Българската комунистическа партия с другите комунистически и работнически партии.** Много често той подчертава, че нашата партия е верен отряд на световното комунистическо движение и непрекъснато се учи от неговия опит. От своето създаване до днес и в бъдещата си дейност тя се е ръководила от великия призив на Маркс и Енгелс „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!".

Историческият опит показва, че една комунистическа партия успешно се развива само при условие, че поддържа тесни братски връзки с други комунистически партии и системно се учи от техния опит.

Личният принос на другаря Тодор Живков в развитието и задълбочаването на интернационалните традиции и отговорности на нашата партия към международното комунистическо и работническо движение, към укрепване единството на социалистическата общност, на добросъседството и мира на Балканите и в света е много голям. Той е радетел на спазването на пролетарския и социалистическия интернационализъм, на осъществяването на братското сътрудничество и взаимопомощ между комунистическите и работническите партии. В неговите трудове е отделено особено внимание на творческото използване опита на братските партии и най-вече на опита на Комунистическата партия на Съветския съюз. „Нашата партия беше щастлива, че пътят, по който тя насочи България след деветосептемврийската победа, е пътят на Съветския съюз. Съветският опит ни спести неизбежни лутания, придаде увереност в нашето движение напред, осигури високи темпове в социалистическото обновление на България. Ние, българските комунисти, винаги сме заявявали, че без опита на КПСС, без дружбата и помощта на великата съветска страна съвременна България не би била такава, каквато е днес, и не може да стане такава, каквато я желаем утре."[2] Връщайки се отново към този въпрос пред Дванадесетия конгрес на партията, той заяви „... **крайъгълен камък на нашата дейност беше всестранното укрепване на братските отношения с Комунистическата партия на Съветския съюз, с великата страна на Съветите, със съветския народ... тези отношения се изпълниха с още по-богато съдържание, издигнаха се на качествено ново равнище...**"[3]. Отношенията между БКП и КПСС са образец на взаимоотношения между две братски партии, изградени върху принципа на социалистическия интернационализъм.

Обобщаващият резултат от интернационалните връзки на нашата партия се съдържа в неговата оценка, че „Българската комунисти-

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 297.
[2] Пак там, с. 185.
[3] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, Доклади и решения, с. 95—96.

Digitized by Google

ческа партия е силна с братското съдружие на комунистическите партии от социалистическата общност; с уважението и поддръжката на международното комунистическо и работническо движение; с дружбата си с прогресивните и миролюбиви сили в света"[1].

●

Големи са заслугите и приносните моменти на другаря Тодор Живков при разработването на много от категориите на науката партийно строителство. При разкриването на тяхната същност той обогати съдържанието им с нови признаци (черти), възникнали в процеса на развитието на партията. В неговото творчество се отделя широко място на Комунистическата партия като жив социален организъм, който непрекъснато се развива. Оттук се обосновава необходимостта да се изучават връзките и взаимоотношенията между компонентите на този сложен организъм с другите съставни части на обществения организъм. Този системно-структурен подход се използва широко при изучаването на явленията в партията. Той предпазва партийните комитети и първичните партийни организации от самоцелност, формализъм и просветителство в тяхната дейност.

Особено внимание се отделя на анализа на **категорията партийна дейност.** Тази категория се изследва в най-тясна връзка с осъществяването на революционния процес и с изграждането на социалистическото общество. Затова партийната дейност се разглежда в диалектическа връзка с партийната политика и обществената дейност. Важно значение имат и неговите разработки за разкриване същността на партийната дейност като единен процес на теоретическа, идейновъзпитателна и организационна дейност, а също и за изясняване на единството между политическата и организаторската дейност при изпълнението на стопанските задачи.

Съществени приносни моменти се съдържат и при анализа на **понятието първична партийна организация.** Основно място сред тях заемат постановките за първичната организация като основа на партията, ръководно политическо ядро на трудовия колектив, първообраз на бъдещото състояние на колектива, представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията, непрекъснато нарастване на ролята и боеспособността ѝ в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Това са съществени характеристики на първичната организация, които намират проявление във всекидневната ѝ дейност.

Особено значение има постановката, че първичната организация „...е фокусът, в който се пречупват всички животрептящи, актуални проблеми не само от живота на партията, не само от живота на отделния комунист, но и от живота на цялата страна"[2] и логичния извод от това, че „Естественият център, социалната среда, където непосредствено ще се решават новите, по-сложни задачи — това е първичната партийна организация"[3].

Голямо теоретико-приложно значение има обогатяването на науката партийно строителство с такива категории и понятия като: организационна култура, цикъл на партийната дейност, изборното и конкурсното начало при издигането на кадрите, израстването на кадрите на място и други.

---

[1] Т. Живков, Дванадесети конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм, Проблеми, задачи, подходи, с. 153.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 436.
[3] Дванадесети конгрес на БКП, Доклади и решения, с. 77.

Digitized by Google

Голямо теоретико-методологическо и практическо значение имат разработките на другаря Тодор Живков за критериите в обществено-политическата, в това число и в партийната дейност, съдържащи се в неговото богато творчество. Още на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) той издигна нови, повишени критерии не само за икономиката, но и за социалната политика, за обществената дейност, за цялостния живот на обществото. Тук се посочва, че главните критерии за равнището на партийната дейност като цяло и на нейните основни направления са съзнателността, организираността и активността на комунистите и безпартийните. Те запазват своята актуалност и в наши дни.

Задълбочена характеристика той дава на новите критерии. Според него те са: **„Ръководство за действие и едновременно с това мярка на нещата, мерило за вярна преценка на извършеното — в това е смисълът на новите, по-високи критерии“**[1].

Негова е заслугата, че през последните години стана практика в основните документи на партията, наред с целите и задачите, да се формулират и основните критерии за партийната дейност. Така те се уточняват и усъвършенстват на всеки нов партиен форум.

Успешното използване на тези критерии води до високи резултати. Не може да не се отбележи и определеният от него критерий за ефективността на партийната работа: **„...реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила** за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство“[2]. А спирайки се на този въпрос пред Националната партийна конференция (март 1984 г.), той посочи, че „Участието в борбата за високо качество — ето я мярката за действителния ръст на човека: идеен, политически, морален, професионален“[3].

●

Разработките на другаря Тодор Живков по проблемите на науката и практиката на партийното строителство са голямо завоевание на марксистко-ленинската мисъл в нашата страна. Те са свеж и чист извор на идеи, анализи, обобщения, постановки и практически подходи за по-нататъшното обогатяване на теорията и практическата дейност на нашата партия. В тях се съдържа действен заряд за по-нататъшното динамично и мащабно изменение, усъвършенстване и обогатяване на социалната действителност.

---

[1] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение. С., Изд. „Народна младеж“, 1983, с. 18.

[2] Т. Живков, Дванадесети конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм, Проблеми, задачи, подходи, с. 102.

[3] Национална партийна конференция (март 1984), с. 59.

Digitized by Google

БЗНС В СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ИЗГРАЖДАНЕ НА БЪЛГАРИЯ

АЛЕКСИ ИВАНОВ
секретар на Постоянното присъствие на БЗНС

Бойното политическо сътрудничество на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз, родено през септември 1923 година, закалено в периода на антифашистката борба, в годините след Деветосептемврийската социалистическа революция изиграе важна роля за укрепване на работническо-селския съюз, за сплотяване на трудещите се, за утвърждаването на народната демокрация, за отстояване на независимостта и осигуряване благоденствието на нашия народ, за осъществяването на неговите национални и интернационални стремежи и идеали.

Великият син на българския народ Георги Димитров неведнъж изтъкваше, че не само заради миналото влияние сред селяните и неговите борчески традиции, но главно поради необходимостта да се укрепва съюзът на работническата класа с трудовите селяни в строителството на социализма Българският земеделски народен съюз има широко поприще за дейност в изграждането на новото общество в нашата страна. Но за да играе успешно тази своя роля, БЗНС трябваше да се оформи като класово-политическа селска организация с ясно обосновани цели и задачи в съответствие с обективните потребности на общественото развитие и на единната работа и борба с партията за утвърждаване на народнодемократичната власт, а след това — за построяване на социализма в България.

Оформянето на Българския земеделски народен съюз като класово-политическа селска организация доведе до още по-тясното му сближаване с Българската комунистическа партия, до повишаване на ролята му в Отечествения фронт. Здравите сили в съюза, които се бориха за възприемането на благородните идеали на социализма като политически мироглед на нашата организация и прозряха нейното призвание в новата епоха, извършиха историческо дело и записаха нова светла страница в революционния летопис на Българския земеделски народен съюз. Тези сили останаха докрай верни на демократичните и революционните традиции на БЗНС, на заветите на Александър Стамболийски. При новите условия те подготвиха организацията ни да обогати и развие тези традиции и като верен съюзник на Комунистическата партия да участвува най-активно в изграждането на социалистическа България.

Преломът в идейното развитие на БЗНС бе ознаменуван с исто-

Digitized by Google

рическите решения на Върховния съюзен съвет от октомври 1948 година. Проведен под ръководството на видния деец на Земеделския съюз Георги Трайков, този висок съюзен форум прокламира в своите решения, **че БЗНС отхвърля съсловния принцип и се превръща в организация на бедни и средни селяни. Основен принцип на неговата организационна и политическа дейност е да възпитава своите членове в духа на народната демокрация и социалистическото строителство. Той признава ръководната роля на Комунистическата партия като необходимо условие за прогресивното развитие на България. По този начин Земеделският съюз пръв от селските партии в Европа и света възприе изграждането на социализма за своя непосредствена историческа задача.**

Преминаването на БЗНС на идейните, програмните и политическите позиции на социализма създаде реални възможности той далеч да надрасне характера, целите и задачите, които му предначерта Александър Стамболийски, и със специфичните си форми на политическо въздействие върху част от трудовите бедни и средни селяни активно да ги включи в борбата за построяването на социализма.

Приносът на БЗНС в социалистическото строителство в периода до пълната победа на социалистическите производствени отношения се изразяваше преди всичко в участието му в кооперирането на селското стопанство. Възприемайки трудовокооперативните земеделски стопанства като най-близка, най-приемлива за българския селянин форма на социалистическа реконструкция на селското стопанство, Българският земеделски народен съюз насочи цялата своя организаторска и политико-просветна дейност за масовото навлизане на сдружените земеделци в ТКЗС, за най-активното участие в процеса на организационно-стопанското и политическото укрепване на трудовокооперативните земеделски стопанства.

Убедени в силата на колективизацията на селското стопанство, сдружените земеделци масово се включиха в ТКЗС. Двадесет и деветият конгрес на съюза, състоял се през април 1957 година, с гордост отчете, че **всички сдружени земеделци — селски стопани, са вече кооператори.** Укрепването и развитието на ТКЗС стана кръвно дело и съдба на съюзните членове. Те вложиха всички свои сили за изграждането на социализма в българското село. Блестящ израз на тази преданост, на волята на сдружените земеделци да бъдат все по-полезни на кооперативното дело бе и издигнатият от Двадесет и деветия конгрес лозунг: **„Всеки сдружен земеделец — майстор на високи добиви!“** Той бе посрещнат с голям ентусиазъм от членовете на организацията и неговото осъществяване бе красноречиво доказателство за тяхното политическо израстване. Именно с организирането на движението на високодобивниците бе показана особено ярко способността на БЗНС да бъде полезен в осъществяването на историческите цели и задачи на социалистическото строителство. Това беше специфична форма за масово включване на сдружените земеделци в борбата за повече и по-евтина селскостопанска продукция. Като използваха своя богат производствен опит, хиляди сдружени земеделци — някогашни бедни и средни селяни, застанаха рамо до рамо с комунистите в предните редици на високодобивниците и новаторите в кооперативните стопанства. Много от тях станаха ръководители на бригади, израснаха като знатни механизатори и селскостопански специалисти, с които нашата организация заслужено се гордее.

●

Историческият Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 година откри нов етап в со-

Digitized by Google

циалистическото изграждане на България — етап на ускорено развитие по пътя на социализма, на смело и мащабно решаване на икономическите, обществено-политическите и идеологическите проблеми.

Изключително голямо значение има Априлският пленум за повишаване ролята на Българския земеделски народен съюз в социалистическото строителство. Пленумът отхвърли субективистичните и волунтаристичните постановки на някои ръководни партийни дейци по време на култа към личността за изчерпващата се роля на БЗНС в изграждането на социализма. Като възстанови ленинските принципи в обществения живот, той създаде условия за укрепване единството между комунисти и сдружени земеделци, за повишаване отговорността на Българския земеделски народен съюз като верен съюзник на Българската комунистическа партия в строителството на социализма. В периода след Априлския пленум взаимоотношенията между БКП и БЗНС станаха в истинския смисъл на думата братски. Изкованата в продължителните съвместни борби линия на Комунистическата партия и Земеделския съюз, начертана от Георги Димитров, беше продължена, развита и обогатена от приемника и продължителя на неговото дело — генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков. Още през 1956 година той посочи, че: „Социалистическият демократизъм в нашия живот иска по-големи грижи за укрепване на единството между комунисти и земеделци, повишаване ролята на земеделските дружби и най-активното участие на членовете на БЗНС в държавния, политическия, стопанския и културния живот.“[1] Ръководителят на партията и държавата подчерта, че „Съществуването на БЗНС не е минус, а е плюс за страната при конкретните условия на нашето развитие“[2].

Принципните постановки за мястото и ролята на Земеделския съюз в етапа на изграждането на зрелия социализъм намериха конкретен израз в Програмата на партията, утвърдена на Десетия конгрес на БКП, и в приетата през май 1971 година чрез всенароден референдум Конституция на НР България. В нея е записано: „Българската комунистическа партия ръководи изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България в тясно братско сътрудничество с Българския земеделски народен съюз“[3]. С това за първи път в теорията и практиката на световното революционно движение беше даден отговор на въпроса за участието на една селска демократическа партия в изграждането на развито социалистическо общество в тясно братско сътрудничество с партията на работническата класа.

Това е огромен, личен принос на другаря Тодор Живков в развитието и обогатяването на Лениновото учение за сътрудничеството на комунистите и техните съюзници в етапа на изграждането на зрелия социализъм.

Изключително важно значение за творческото единодействие на двете братски партии в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество имат протоколът, който бе приет на съвместното заседание на Политбюро на ЦК на БКП и Постоянното присъствие на БЗНС през март 1972 г., и срещата на другаря Тодор Живков с Постоянното присъствие на БЗНС в град Правец през 1977 година. Голямо въздействие оказва участието на първия партиен и държавен ръководител в конгресите и в редица заседания на Върховния и Управителния съвет на БЗНС. На високите съюзни форуми той с присъщата му теоретическа извисеност и последователна принципност очертаваше основните проблеми на социално-икономическото развитие на страна-

[1] Т. Живков, Партията е вярна на своите верни съюзници, С., изд. на БЗНС, 1976, т. 1, с. 78.
[2] Пак там.
[3] Конституция на НРБ, С., Наука и изкуство, 1971, с. 9.

Digitized by Google

та и посочваше главните направления на общата дейност на комунисти и сдружени земеделци.

Всичко това даваше и продължава да дава дълбоко и трайно отражение за обогатяване по форми и съдържание на съвместната работа на низовите партийни и съюзни звена, за повишаване активността на земеделските дружби и на сдружените земеделци в обществено-политическия и икономическия живот на страната.

Животът потвърди, че с нарастването на ръководната роля на БКП расте и ролята на БЗНС, че именно в периода след Априлския пленум съвместната работа на БКП и БЗНС достигна високи върхове в своето развитие. Както подчертава съюзният секретар другарят Петър Танчев, тя се превърна във важен фактор, който повиши ролята на Земеделския съюз като верен съюзник на партията в изграждането на зрелия социализъм.

●

На всички етапи от социалистическото развитие на страната конгресите на Българския земеделски народен съюз определяха задачите на дружбите и сдружените земеделци. В това отношение историческо значение имат решенията на Тридесет и втория конгрес през 1971 година, които бележат нов връх в идейно-политическото развитие на съюза. Конгресът формулира четири основни принципа за дейността на БЗНС на съвременния етап:

първо, Българският земеделски народен съюз възприема за своя непосредствена историческа задача построяването на развито социалистическо общество в нашата страна;

второ, Българският земеделски народен съюз е и винаги ще бъде верен съюзник на Българската комунистическа партия, всепризнат ръководител на народа;

трето, Българският земеделски народен съюз е бил и винаги ще бъде неуморен радетел на българо-съветската дружба;

четвърто, Българският земеделски народен съюз ще дава и занапред своите сили за укрепване на антиимпериалистическия фронт, за запазване на мира и сигурността в света и за утвърждаване на политиката на мирно съвместно съществуване.

Тези принципи напълно отговаряха на степента на идейно-политическото развитие на Земеделския съюз в условията на социалистическото строителство, на обективната потребност това негово развитие да продължи в съответствие със задачите, които партията с Програмата си за изграждането на зрялото социалистическо общество постави пред нашия народ.

Един от най-плодотворните периоди в живота на Земеделския съюз бе след Тридесет и втория конгрес, когато бе развита активна политическа, организационна и идеологическа дейност в борбата за решаване на големите проблеми на обществено-политическото и културното развитие на България. На състоялите се през това време високи съюзни форуми — Тридесет и третия конгрес и седемнадесетте заседания на Върховния и Управителния съвет, съюзното ръководство в духа на партийните решения ясно формулираше и конкретизираше задачите на сдружените земеделци и организираше техните сили, опит и знания за най-активното им участие в изпълнение на плановете за социално-икономическото развитие през шестата и седмата петилетка.

Българският земеделски народен съюз безрезервно подкрепи изграждането на аграрно-промишлените комплекси като нова, по-висша форма на организация и управление на социалистическото ни селско стопанство, даде и продължава да дава своя принос за тяхното укрепване и развитие.

Digitized by Google

Тридесет и четвъртият конгрес направи задълбочен преглед на участието на нашата организация в борбата на българския народ за осъществяване на Програмата за изграждане на развито социалистическо общество и очерта основните насоки за дейността ѝ през осмата петилетка и до 1990 година. В доклада на секретаря на БЗНС другаря Петър Танчев бяха формулирани главните политически, организационни и идеологически задачи на съюза в духа на историческото дело на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Решенията на Тридесет и четвъртия съюзен конгрес имат изключително важно значение за повишаване ролята на БЗНС като верен съюзник на БКП, за увеличаване на неговия принос в обогатяването по форми и съдържание на съвместната работа, за по-нататъшно укрепване на комунистическо-земеделското единство, за още по-крепко сплотяване на народа около генералната априлска линия на партията.

В центъра на цялостната съюзна дейност през този период застанаха задачите на осмата петилетка и проблемите, произтичащи от новите теоретически постановки и практически подходи, развити от другаря Тодор Живков в речите, докладите и лекциите му след Дванадесетия партиен конгрес. Постоянното присъствие, окръжните, общинските и местните дружбени ръководства проведоха целенасочени и ефективни организационно-политически мероприятия за най-активно включване на сдружените земеделци в изпълнението на програмите за социално-икономическо развитие на окръзите, селищните системи и отделните населени места.

Най-голямо внимание бе отделено на разгръщане силите и инициативността на дружбените ръководства за осъществяване на курса към интензификация и повишаване ефективността на селскостопанското производство; за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, на върховите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит; за най-пълно разкриване на съществуващите резерви и възможности и особено за най-ефективното използване на поливните площи; за реализиране на стратегическата задача за бързо увеличаване на производството на зърно и на тази основа за ускорено развитие на животновъдството; за реализиране на програмите за самозадоволяването на населението от окръзите и селищните системи със селскостопански продукти чрез увеличаване производството в обществените стопанства и максимално използване възможностите на личното стопанство.

Участието на Земеделския съюз с нарастващ принос в решаването на мащабните и сложните задачи както в селското стопанство, така и в другите сфери на живота предяви нови високи изисквания към дружбените ръководства от всички равнища за **решително подобряване качеството на съюзната политическа, организаторска и идеологическа работа.** Осъществени бяха практически мерки за засилване на политическия подход в съюзната дейност, за по-нататъшно усъвършенстване на стила и методите на работа на дружбените ръководства, за разгръщане творчеството и инициативността на съюзните кадри, за повишаване на тяхната политическа подготовка. Едновременно със създаването на творческа атмосфера в цялата организация се засили непримиримостта към слабостите в работата на дружбените ръководства, повиши се взискателността към съюзните дейци и към всички сдружени земеделци. Главен критерий за оценка стана резултатът от тяхната дейност.

Под ръководството на Постоянното присъствие се извършва системна и целенасочена работа за повишаване политическата подготовка на съюзните кадри. Ежегодно над 30 000 сдружени земеделци се обучават в едномесечни и краткотрайни курсове.

През последното десетилетие Българският земеделски народен съюз разви активна дейност на идеологическия фронт. Главно негово за-

Digitized by Google

воевание в тази област е по-тясното свързване на политикопросветната и идейновъзпитателната работа с решаването на актуалните социално-икономически проблеми в българското село. В центъра на съюзната идеологическа работа застанаха проблемите, свързани с изграждането на развито социалистическо общество и с израстването на сдружените земеделци като нови хора, носители на високи нравствени и политически добродетели.

Съобразно с извършващите се изменения в социално-класовата структура на нашето общество бяха взети своевременни мерки за правилното регулиране на състава на БЗНС. В редиците на нашата организация се вля ново попълнение от по-младото поколение строители на социализма в българското село. Социалната опора на БЗНС сега не са само бившите бедни и средни селяни, които като членове на организацията се бориха срещу капитализма и фашизма и участвуваха в социалистическото преустройство на селското стопанство, но и значителна част от новите социални групи в българското село, носители на техническия прогрес и на по-съвършените форми на организация на производството. Това са преди всичко механизатори и селскостопански специалисти, предани на делото на социализма хора. Независимо от абсолютното и относителното намаляване на селскостопанските труженици в страната броят на сдружените земеделци, заети в селското стопанство, през последните десет години се запази на едно равнище — около 83 000, което представлява 70 на сто от членовете на организацията. В същото време настъпиха положителни изменения в техния състав — броят на механизаторите се удвои, а селскостопанските специалисти са вече близо 7000 души.

Тази армия от сдружени земеделци — вдъхновени строители на социализма, утвърди мястото и ролята на Земеделския съюз в изграждането на развитото социалистическо общество, особено в българското село. Заедно с комунистите днес те са в челните редици на борците за внедряване на върховите постижения на научно-техническата революция в селското стопанство.

Българският земеделски народен съюз играе и ще продължава да играе важна роля в управлението на обществото. Като верен съюзник на Българската комунистическа партия той дава своя принос за развитието и усъвършенствуването на политическата система в НР България, за нейното всестранно демократизиране. В сферата на социалното управление активно работят над 20 000 сдружени земеделци. От тях 99 са народни представители, 8000 са народни съветници, около 9000 са включени в ръководствата на Отечествения фронт. През последните години те положиха големи усилия за изграждането и утвърждаването на селищните системи, в които фокусират ключовите проблеми на обществено-икономическото развитие и се създават условия за по-бързото издигане на културното и комунално-битовото равнище на живота в българското село. Трябва да се отбележи, че огромното мнозинство от съюзните кадри в системата на социалното управление издържа проверката на новия етап. С високо съзнание и чувство за отговорност те изпълняват делово и творчески задачите по осъществяването на съвместните мероприятия с партийните организации за укрепване на народните съвети и отечественофронтовските комитети. Борят се за спазване на социалистическата законност и дисциплина и за отстраняване на отрицателните явления в нашия живот.

Сега силите на Българския земеделски народен съюз са насочени за решаването на новите проблеми през периода до 1990 година, които са най-тясно свързани с по-нататъшното изграждане на материално-техническата база и духовната култура на зрелия социализъм.

На своето заседание през май т. г. Управителният съвет на Българския земеделски народен съюз безрезервно подкрепи решенията на

Digitized by Google

Тридесет и четвъртият конгрес направи задълбочен преглед на участието на нашата организация в борбата на българския народ за осъществяване на Програмата за изграждане на развито социалистическо общество и очерта основните насоки за дейността ѝ през осмата петилетка и до 1990 година. В доклада на секретаря на БЗНС другаря Петър Танчев бяха формулирани главните политически, организационни и идеологически задачи на съюза в духа на историческото дело на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Решенията на Тридесет и четвъртия съюзен конгрес имат изключително важно значение за повишаване ролята на БЗНС като верен съюзник на БКП, за увеличаване на неговия принос в обогатяването по форми и съдържание на съвместната работа, за по-нататъшно укрепване на комунистическо-земеделското единство, за още по-крепко сплотяване на народа около генералната априлска линия на партията.

В центъра на цялостната съюзна дейност през този период застанаха задачите на осмата петилетка и проблемите, произтичащи от новите теоретически постановки и практически подходи, развити от другаря Тодор Живков в речите, докладите и лекциите му след Дванадесетия партиен конгрес. Постоянното присъствие, окръжните, общинските и местните дружбени ръководства проведоха целенасочени и ефективни организационно-политически мероприятия за най-активно включване на сдружените земеделци в изпълнението на програмите за социално-икономическо развитие на окръзите, селищните системи и отделните населени места.

Най-голямо внимание бе отделено на разгръщане силите и инициативността на дружбените ръководства за осъществяване на курса към интензификация и повишаване ефективността на селскостопанското производство; за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, на върховите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит; за най-пълно разкриване на съществуващите резерви и възможности и особено за най-ефективното използване на поливните площи; за реализиране на стратегическата задача за бързо увеличаване на производството на зърно и на тази основа за ускорено развитие на животновъдството; за реализиране на програмите за самозадоволяването на населението от окръзите и селищните системи със селскостопански продукти чрез увеличаване производството в обществените стопанства и максимално използване възможностите на личното стопанство.

Участието на Земеделския съюз с нарастващ принос в решаването на мащабните и сложните задачи както в селското стопанство, така и в другите сфери на живота предяви нови високи изисквания към дружбените ръководства от всички равнища за **решително подобряване качеството на съюзната политическа, организаторска и идеологическа работа.** Осъществени бяха практически мерки за засилване на политическия подход в съюзната дейност, за по-нататъшно усъвършенстване на стила и методите на работа на дружбените ръководства, за разгръщане творчеството и инициативността на съюзните кадри; за повишаване на тяхната политическа подготовка. Едновременно със създаването на творческа атмосфера в цялата организация се засили непримиримостта към слабостите в работата на дружбените ръководства, повиши се взискателността към съюзните дейци и към всички сдружени земеделци. Главен критерий за оценка стана резултатът от тяхната дейност.

Под ръководството на Постоянното присъствие се извършва системна и целенасочена работа за повишаване политическата подготовка на съюзните кадри. Ежегодно над 30 000 сдружени земеделци се обучават в едномесечни и краткотрайни курсове.

През последното десетилетие Българският земеделски народен съюз разви активна дейност на идеологическия фронт. Главно негово за-

Digitized by Google

зоевание в тази област е по-тясното свързване на политикопросветната и идейновъзпитателната работа с решаването на актуалните социално-икономически проблеми в българското село. В центъра на съюзната идеологическа работа застанаха проблемите, свързани с изграждането на развито социалистическо общество и с израстването на сдружените земеделци като нови хора, носители на високи нравствени и политически добродетели.

Съобразно с извършващите се изменения в социално-класовата структура на нашето общество бяха взети своевременни мерки за правилното регулиране на състава на БЗНС. В редиците на нашата организация се вля ново попълнение от по-младото поколение строители на социализма в българското село. Социалната опора на БЗНС сега не са само бившите бедни и средни селяни, които като членове на организацията се бориха срещу капитализма и фашизма и участвуваха в социалистическото преустройство на селското стопанство, но и значителна част от новите социални групи в българското село, носители на техническия прогрес и на по-съвършените форми на организация на производството. Това са преди всичко механизатори и селскостопански специалисти, предани на делото на социализма хора. Независимо от абсолютното и относителното намаляване на селскостопанските труженици в страната броят на сдружените земеделци, заети в селското стопанство, през последните десет години се запази на едно равнище — около 83 000, което представлява 70 на сто от членовете на организацията. В същото време настъпиха положителни изменения в техния състав — броят на механизаторите се удвои, а селскостопанските специалисти са вече близо 7000 души.

Тази армия от сдружени земеделци — вдъхновени строители на социализма, утвърди мястото и ролята на Земеделския съюз в изграждането на развитото социалистическо общество, особено в българското село. Заедно с комунистите днес те са в челните редици на борците за внедряване на върховите постижения на научно-техническата революция в селското стопанство.

Българският земеделски народен съюз играе и ще продължава да играе важна роля в управлението на обществото. Като верен съюзник на Българската комунистическа партия той дава своя принос за развитието и усъвършенстването на политическата система в НР България, за нейното всестранно демократизиране. В сферата на социалното управление активно работят над 20 000 сдружени земеделци. От тях 99 са народни представители, 8000 са народни съветници, около 9000 са включени в ръководствата на Отечествения фронт. През последните години те положиха големи усилия за изграждането и утвърждаването на селищните системи, в които фокусират ключовите проблеми на обществено-икономическото развитие и се създават условия за по-бързото издигане на културното и комунално-битовото равнище на живота в българското село. Трябва да се отбележи, че огромното мнозинство от съюзните кадри в системата на социалното управление издържа проверката на новия етап. С високо съзнание и чувство за отговорност те изпълняват делово и творчески задачите по осъществяването на съвместните мероприятия с партийните организации за укрепване на народните съвети и отечественофронтовските комитети. Борят се за спазване на социалистическата законност и дисциплина и за отстраняване на отрицателните явления в нашия живот.

Сега силите на Българския земеделски народен съюз са насочени за решаването на новите проблеми през периода до 1990 година, които са най-тясно свързани с по-нататъшното изграждане на материално-техническата база и духовната култура на зрелия социализъм.

На своето заседание през май т. г. Управителният съвет на Българския земеделски народен съюз безрезервно подкрепи решенията на

Digitized by Google

Националната партийна конференция. Той оцени речта на другаря Тодор Живков пред Варненското национално съвещание, неговото встъпително и заключително слово пред Националната партийна конференция и Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството като нов, крупен принос в съкровищницата на априлската генерална линия. Управителният съвет единодушно изрази пълната и безрезервна подкрепа на БЗНС на Дългосрочната програма и дълбокото убеждение, че тя представлява цялостна платформа за всестранен напредък, за непрекъснато издигане на жизненото равнище на народа, за усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения и начин на живот. В приетата резолюция са определени главните направления на съюзната организаторска и идеологическа дейност, за да се осигури най-активно участие на сдружените земеделци заедно с комунистите, с всички труженици на социализма в борбата за претворяването ѝ в живота.

●

Българският земеделски народен съюз участвува активно в утвърждаването на динамичната, миролюбива и конструктивна външна политика на Народна република България. Със своята широка международна дейност той допринася за нейното осъществяване, защото тя отговаря най-всеобхватно, най-пълно на националните и интернационалните интереси на българския народ. В сегашната сложна и противоречива обстановка в света основен принцип в международната дейност на Земеделския съюз е борбата за мир, приятелство и сътрудничество между народите. Този принцип е логично, закономерно продължение на демократичните миролюбиви традиции на съюза. Международната дейност на БЗНС е най-тясно свързана с мащабните, с общочовешко значение идеи на Мирната програма на Съветския съюз, която разкрива нови перспективи пред миролюбивите и прогресивни сили за утвърждаване на разведряването, за оздравяване на климата в международния живот и за премахване на заплахата от термоядрена катастрофа.

Днес Българският земеделски народен съюз поддържа връзки с около 120 селски и сродни партии и организации, партии на Центъра, леви радикални партии и прогресивни селски професионални организации и движения в целия свят. Политическото сътрудничество на Земеделския съюз с тях е конкретен израз на неговото дълбоко убеждение, че селските маси и техните партии и организации са голяма, реална сила, способна да окаже плодотворно въздействие в общата борба на народите за запазване на световния мир, за успешно решаване на аграрните и социалните проблеми в съвременния свят.

●

Четири десетилетия вече Българският земеделски народен съюз, като верен съюзник на Българската комунистическа партия, дава своя принос в изграждането на социалистическа България. Той е свързал завинаги своята историческа съдба, своя път на демократична селска партия с революционните и творческите идеали на комунистическо-земеделското единство, със социализма, който осигури благоденствие и в българското село. Българският земеделски народен съюз рамо до рамо с Българската комунистическа партия — ръководната и направляваща сила във всестранния живот на страната, и в бъдеще ще работи творчески и всеотдайно за тържеството на националните и интернационалните стремления на нашия народ, за изграждането на зрялото социалистическо общество в Народна република България.

Digitized by Google

БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ — ВЯРНА НА РЕВОЛЮЦИОННИТЕ ТРАДИЦИИ

СТАНКА ШОПОВА
първи секретар на ЦК на ДКМС

Щастлива и отговорна историческа съдба има днешната българска младеж. Тя е първото българско поколение, родено и израснало в мир, поколение, което живее и твори в епохата на победилия социализъм.

Българската младеж знае на кого дължи свободата. Тя помни и свято тачи саможертвата на хиляди народни синове и дъщери, вдъхновява се от героичната борба на Българската комунистическа партия против фашизма и капитализма, от нейното априлско творчество и дело; вярна е на дружбата със съветската младеж и съветския народ.

●

Българската младеж **винаги е била дълбоко свързана с въжделенията на своя народ и на неговата марксистко-ленинска партия.** Още с първите стъпки на организираното революционно работническо движение БРСДП, нейните водачи — Димитър Благоев, Георги Кирков, а по-късно и Георги Димитров, посочиха верния път на младежта в борбата за победата на социализма. Мнозинството от партийните ръководители сами бяха млади работници и интелигенти, които в хода на борбата изучаваха и прилагаха революционното учение на пролетариата. През 1912 година българските социалисти имаха вече своя организиран, най-близък съратник и неизчерпаем източник за попълнение на партийните редици — учреден бе Съюзът на работническата социалдемократическа младеж, първата младежка революционна марксическа организация в България.

Под ръководството на партията, която се утвърждаваше като партия от ленински тип, възприела идеите и тактиката на болшевизма, вдъхновена от примера на Великата октомврийска социалистическа революция, Съюзът на работническата социалдемократическа младеж пое без колебание пътя на организираната класова борба. На своята трета конференция през 1919 г. той прие името Български комунистически младежки съюз. **Вече повече от седем десетилетия нашият младежки съюз е съюз комунистически, съюз марксистко-ленински, възпитан в горещ патриотизъм и интернационализъм.**

Той е рожба на Българската комунистическа партия, неин верен докрай помощник и боеви резерв в революционната борба и в строителството на социализма, неин пълномощник пред младежта във вси-

Digitized by Google

чки области на живота и същевременно — пълномощник на младежта пред нея.

Четиридесет години под ръководството на Българската комунистическа партия работниците, селяните, интелигенцията, целият трудов народ у нас градят мечтаното от няколко поколения, завоювано със скъпи жертви социалистическо общество.

Пътят на Димитровския комсомол е път героичен, път отговорен. Революцията ни завеща имената на млади герои, защитили с живота си най-висшата правда, правдата на комунистическия идеал. В тържествени мигове или в съкровени разговори за дълга и отговорността пред народа и родината с преклонение назоваваме техните имена. Защото мечтите им, покълнали в мрака на фашисткото робство, днес избуяват свободно в нашите мечти. Защото изповядваме една и съща вяра, ботевската вяра в „единний и светъл комунизъм". Защото сме продължители не само на идеите, но и на техния рано прекършен живот. Това не е мистично вселяване в чужд живот или ефектна художествена метафора, а наше вътрешно светоусещане, синовен обет за вярност към делото им. Героите са завинаги живи в нашия комсомолски строй! Йорданка и Сашо, Малчика, Лиляна, Свилен и хилядите имении и безимении наши връстници от партизанските отряди и затворническите килии ни повеляват да бъдем докрай предани на партията и народа, да бъдем като тях всеотдайни в борбата за тържеството на комунистическия идеал.

Примерът на героите, тяхната саможертва, сторена съзнателно в името на утрешния ден, на следващите поколения, не престава да бъде непресекващ извор на вдъхновение за младите строители на социалистическа България — от Ханибоаз и Димитровград до Девня и Козлодуй. Тази неразривна духовна връзка носи дълбок исторически смисъл. Тя е залог за приемственост на революционните идеи. Тя е безпогрешна „кръвна проба" за класово-партийната чистота на комсомолските редици. На Четиринадесетия конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз другарят Тодор Живков с вълнуващи слова очерта моста, който свързва предишното и сегашното поколение: „От трибуната на този конгрес аз искам още веднъж да заявя: нашата партия и нашият народ се гордеят със своята младеж, те вярват, те знаят, твърдо са убедени, че тя ще увенчае с делата си делото на поколенията, които отдадоха младост и живот в битката против фашизма и капитализма, в труда и борбата за изграждане на процъфтяваща социалистическа България".

Характеризирайки в три възрастови групи активния човешки потенциал на страната от поколението на ветераните на революцията до поколението, което сега навлиза в социална зрелост, другарят Живков даде недвусмислен отговор на въпроса, с който се опитват да спекулират западните идеолози и „изследователи" на социализма:

„Има ли някаква рязка граница между тези поколения? Няма такава граница. Те се преливат едно в друго и всяко едно от тях носи в себе си нещо характерно, получено от предшествуващото, и нещо съществено, което ще предаде като наследствен белег на следващото поколение. Общите идеи и идеали, общият труд в името на общата цел, голямата съдба на социалистическа България — ето върху какво се гради единството на поколенията и тяхната приемственост в бурното течение на времето, ето какво осигурява безсмъртието на нашия народ и на неговото заветно дело."

Приемствеността между поколенията, постоянният поток в редовете на работническата класа на знаещи, творчески мислещи, предани на комунизма младежки попълнения е обективно необходим, исторически обусловен процес при нашето динамично обществено-икономическо, духовно, социално-демографско развитие. В тази насока **отговорностите на Димитровския комсомол са много и разностран-**

Digitized by Google

ни, на него с основание се разчита като на главен фактор за възпитание на класово-партийно съзнание у младите хора при подготовката им за живота. Това не е кампаниен въпрос, а комплекс от задачи и проблеми, чието разрешаване има огромно социално значение.

Много върхове има в нашата найнова, социалистическа история, но този, който събира в едно мислите ни винаги, когато се обръщаме към огромните постижения на реалния социализъм у нас, е Априлският пленум на ЦК на партията. Няма област от нашия духовен и материален живот, докъдето да не е достигнало и победило априлското дело. Необозрим е приносът на априлската генерална линия на БКП и лично на нейния вдъхновител и стратег, учителя на съвременните млади поколения — генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков за политическото разкрепостяване на умовете, за отприщването на силата, на таланта и на душите на хората за съзидателен труд и творчество.

Днешното младо поколение, родено и откърмено в условията на априлския възход на България, вярно на априлското дело на партията, окрилено от партийното доверие и грижи, с учение и труд, с жизнерадост и дръзновение дава своя принос в изграждането на развитото социалистическо общество, в борбата за високо качество.

Четиринадесетият конгрес на Димитровския комсомол реши всяка година да се провежда априлска проверка на политическата и организаторската дейност на комсомолските дружества. Досегашният ни опит убедително показва, че тя се утвърждава като проверка на дълга и отговорността на всеки комсомолец, на всеки активист; че е ефективно организационно-политическо средство за повишаване на дееспособността на комсомолските дружества, за издигане равнището на индивидуалната работа в Комсомола, за мобилизиране на първичните комсомолски колективи.

Априлска по дух и съдържание е и новата обществена позиция на Димитровския комсомол — едновременно като пълномощник на партията и на младежта в изпълнението на нашата боева програма — Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС, позиция, която е реално, практическо въплъщение на високото политическо доверие, гласувано ни от партията. Ние разбираме реализирането на новата обществена позиция на Комсомола главно и преди всичко като конкретна, резултатна работа за многостранното и хармонично развитие на младежта, за нейната пълноценна социална реализация в изграждането на зрялото социалистическо общество. Затова ние изискваме от комсомолските органи, от дружествата, от всеки младеж и девойка по-малко декларации, а „Дела, дела и само дела!“ Задача, поставена от XII партиен конгрес.

В тази насока ние търсим и получаваме помощта на партийните комитети и организации, на стопанските и държавните органи за претворяване в дела начинанията на младежките трудови колективи. Само трудовите дела могат да бъдат верният отговор на младежта на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС, на историческите предначертания на XII партиен конгрес и на решенията на Националната партийна конференция.

Миналата година по повод петгодишнината от публикуването на Писмото ние анализирахме цялостно работата по изпълнението на задачите, поставени в този забележителен документ. Делово и конструктивно в комсомолските дружества, в младежките трудови колективи бяха обсъдени и постиженията, и слабостите. Разбира се, предстои да се извърши още много.

Не можем да се примиряваме с бягството на някои младежи от труда в отраслите, където преобладава ръчният труд. Друга част от младежите няма необходимото образование и това не им позволява пълноценно да се включат в дейността на предприятията с високоинтелектуализиран труд. Има все

Digitized by Google

още сред някои среди на младежта социална пасивност, потребителски настроения, подражателство на неестетични модни течения в музиката, облеклото, поведението.

Главното е обаче, че препоръките и насоките, очертани от нашия пръв партиен и държавен ръководител, в болшинството комсомолски организации и дружества вече са ежедневно практическо ръководство за действие, главно боево идеологическо оръжие за един продължителен период. Настъпват качествено нови и необратими положителни промени в обществено-политическата активност на комсомолските органи и организации, на димитровските комсомолци.

Ние се стремим да направим всичко възможно младите хора да навлизат в материалното и духовното производство с висока образованост и професионална квалификация, политически зрели с оглед способността им за адаптиране към бързо променящите се обществени потребности, с оглед многостранната им подготовка и ефективна социална реализация. От тази позиция оценяваме и развиваме по-нататък популярния сред учащата се и трудовата младеж преглед „На класата — достойни синове", който все повече се превръща в едно широко движение за приобщаване на младото поколение, особено в средните училища и висшите учебни заведения, към професионалните и моралните добродетели на работническата класа, способствува за естествено вливане в нейните редици. Движението „На класата — достойни синове" няма абстрактно-възпитателен и просветителски характер, **то е жива, непосредствена практическа форма за утвърждаване на близък, многообразен и постоянен контакт между учебното заведение и базовото предприятие, между учащите се и работниците.**

Постигането на основната обществена цел, която партията, лично другарят Тодор Живков поставят — многостранното и хармонично развитие на младежта, задължително включва разрешаването на проблемите за пълноценната социална реализация на младите хора. Новата обществена позиция на Комсомола изисква в широчина и дълбочина Комсомолът да утвърждава функциите си на колективен гарант за общественото и личностното израстване на младия строител на зрялото социалистическо общество. Правомощия и средства за действие партията и държавата са му поверили достатъчно. **Главното е комсомолските органи и организации да бъдат движещият фактор при реализацията на правата, интересите и задълженията на младите хора, с активните си действия да предизвикат ангажираността на цялата система от организации и ведомства, работещи с младежта.**

В условията на изграждане на зрелия социализъм верността към идеите и революционните традиции на партията придобива нови измерения. Днес тази вярност продължава да бъде същностна черта на съвременната българска младеж, продължава да бъде извор на вдъхновение във всяко младежко начинание. Но нейните днешни изяви изразяват качествено новите задачи, поставени от партията, от обективните потребности на нашето интензивно социално-икономическо развитие. Да бъдеш революционер днес и винаги означава не само да познаваш марксистко-ленинската теория, но и да прилагаш безкористно своите умения и възможности в служба на обществото, на неговите днешни задачи. **Революционността на съвременната българска младеж се изразява в нейните реални дела за възхода на родината** на фронта на научно-техническия прогрес и в борбата за високо качество; изразява се в нейния горещ патриотизъм и интернационализъм, в готовността с всички сили и ако е необходимо, с оръжие да защити завоеванията на предходните поколения и своя собствен дял в социалистическото изграждане на България, на реалния социализъм.

Днес ние работим в условията

Digitized by Google

на повсеместна интензификация на всички обществени дейности. Ето защо на преден план излиза необходимостта да се разширят и обогатят досегашните материални и духовни завоевания, да се активизира младежта в ускореното разработване и внедряване на нашите и световните достижения и челния опит в практиката. Четиринадесетият конгрес на ДКМС обяви общомладежката инициатива „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение", която по замисъл и по реализация е един комплексен, интегрален подход за ориентиране на всички направления и форми на комсомолската дейност към върховете на научно-техническия прогрес.

Тя насочва всички отряди и слоеве на младежта към увеличаването на младежкия принос за изпълнението на главната социално-икономическа задача на осмата петилетка, поставена от XII конгрес на БКП — по-нататъшното задоволяване на нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, по-нататъшно усъвършенстване на социалистическите обществени отношения.

Общомладежката инициатива обединява и доразвива подетите в периода след публикуването на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС почини и инициативи, дава им конкретна насоченост и облик, насища ги с ново съдържание. **Усилията на комсомолските ръководства, на дружествата сега се насочват за решаване на задачите, поставени от Националната партийна конференция за подобряване на качеството, да се превърнат органически в сърцевина на многообразната комсомолска дейност.** Редица младежки трудови колективи поеха задължението да произвеждат продукция за СССР и другите социалистически страни само с високо качество. Това е техният конкретен принос и в международната младежка щафета „Памет", посветена на 40-годишнината от победата над хитлерофашизма. Под девиза „За високото качество — комсомолска гаранция" се родиха още много други полезни инициативи. Младите хора поеха под свое шефство над 1000 изделия с най-висока оценка за качество. Само през изминалата година младежките колективи внедриха 23 000 теми с доказан икономически ефект за 200 милиона лева, реализираха икономии на суровини, материали, горива и енергии за над 50 млн. лева. Над 11 500 производства, технологични линии, машини и агрегати са взети на комсомолско шефство, в това число и такива съвременни направления в научно-технически прогрес като микроелектрониката, роботиката и други. Активизираме и масовизираме участието на младежта в борбата за икономии на суровини, материали, горива и енергия.

На смяна на поколенията, които с кръвта си написаха новата история на социалистическа България, идва поколение, което ясно осъзнава, че негов пръв класово-партиен дълг е да овладее знанията и науката така, че да бъде на равнището на потребностите на настъпващия XXI век. Това ново поколение ще участвува активно в изграждането на мощната материално-техническа база на зрелия социализъм, за която са характерни високата степен на автоматизация и кибернетизация на производството, високата организация на труда, високо качество на продукцията. Това поколение трябва да обогати и духовната надстройка на зрялото социалистическо общество. Това е дръзкото поколение на днешните млади хора от ученическата и студентската скамейка, от заводите, полята, научните институти.

Ето защо борбата за овладяване на научно-техническите постижения и челния опит в строителството на социалистическото общество по исторически смисъл е и класова борба. Още повече че реакционните сили на Запад използват научно-техническите постижения за агресивни цели, с всевъзможни

Digitized by Google

ограничения се опитват да задържат научно-техническия, икономическия и културния напредък на социалистическите страни.

Затова се стремим с конкретни начинания да въоръжаваме младежта с най-новите открития на науката и техниката, да развиваме у нея усета и умението да търси и прилага авангардните технологии в производството, да работи високоефективно и качествено, да бъде готова да защити завоеванията на своята социалистическа родина. Ние разбираме — това е най-достойният израз на висш класово-партиен и патриотичен дълг в съвременна социалистическа България. Като масова, самодейна обществено-политическа организация на цялата българска младеж на нас обаче са ни чужди технократизмът, робуването на технотронни теории за бъдещето на света. Овладяването на научно-техническите постижения е в името на човека. То изисква разгръщането на таланта и енергията на младото поколение, потребност е на днешния и утрешния ден на България. И младото поколение ще я изпълни с чест!

●

Когато говорим за патриотизма на младежта, ние никога не го откъсваме от общите му корени с интернационализма. Като скъп революционен завет от предишните поколения, от нашите бащи и майки носим в сърцата си обичта към съветските хора, към нашите съветски връстници. Братско сътрудничество във всички области свързва Димитровския и Ленинския комсомол, свързва ни с младежта от другите страни на реалния социализъм. Ние даваме и ще продължим да даваме своя принос в подкрепа на инициативата на Ленинския комсомол Москва да стане домакин на най-крупното международно политическо събитие през следващата година — XII световен фестивал на младежта и студентите, ще съдействуваме с всички сили за неговото успешно провеждане през 1985 година.

С приноса си в борбата за мир, за антиимпериалистическо единство ние се стремим с общите действия на прогресивната и демократична младеж от всички страни да запазим мира и сигурността в света, развитието на революционния процес.

Във всичко — в идеалите, в мислите и делата, в начина си на живот, българската младеж е вярна на революционните и трудовите традиции на партията и народа, достоен техен продължител.

Digitized by Google

ПРАГОВЕТЕ НА ВРЕМЕТО

Биография на един малък град

В едно обяснение към старите архиви на Стражица четем перефраза на Константин Константинов: „Селищата, както и хората, имат свои биографии. Но техните мащаби са несъизмерими. Човешкото съществуване е ограничено по време — животът на едно населено място се измерва с хилядолетия и тук биографията се нарича история".

Поетът Матей Шопкин нарича Стражица „страж на заветна съдба". Подирим ли аргументи в полза на това определение, ще бъдем респектирани от богатството на факти и събития — от миналото и от настоящето, — които го подкрепят.

Ще потърсим онези обикновени измерения в живота на този млад град (в навечерието на 9 септември 1969 година селището е обявено за град), които позволяват на легендата, на поета и на историята да го назоват Страж. Защото какво са мъжеството, храбростта, стоицизмът, себеотрицанието, ако не потвърждението им в действията на всяка отделна личност? И какво е подвигът, ако не следа, пример, път за потомците?

... Всичко започва и с утрото на Девети, и много преди това. Но нека да разкажем за първия ден на свободата.

Ето как го търси в спомените си героят на социалистическия труд Йордан Костов — член на ЦК на БКП, първи кмет на Стражица след народната победа:

— Предишния ден се бях завърнал от затвора и рано сутринта на Девети септември ме повикаха от военновъздушния телефонен пост, на който мобилизиран и дежурен беше нашият другар Йордан Гиргинов. Търсеше ме Петър Панайотов — Даскала, секретар на окръжния комитет на партията. Той ми нареди да събера всички комунисти и ремсисти и до вечерта да вземем властта в Стражица. Сбрахме се, извикахме кмета Ради Аврамов и се отправихме към общината. Казахме му, че в България е установена властта на Отечествения фронт и че той следва да предаде общината на комитета на Отечествения фронт в селото, чиито представители сме ние. Той беше много изплашен, не се противопостави и ние влязохме в сградата. Там намерихме достатъчно пушки и патрони, раздадохме ги на комунистите и ремсистите, а в това време на площада се бе струпало цялото население на Стражица. Пратихме въоръжена група да превземе полицейския участък...

Следват спонтанните и енергични действия на народните отряди. Митинг. Речи, произнасяни от балкона на популярната банка. Заливащи цялата околност възгласи: „Смърт на фашизма"!", „Свобода на народа!" Пак на този митинг комитетът на Отечествения фронт в селото предлага за кмет Йордан Костов и ликуващото множество с радост и спонтанни овации го избира. Ден на всеобщо тържествуване, на много цветя в детските длани... За да последват години напрегнати и трудни, когато се полагат основите на новото общество.

●

Едно огромно развято знаме — символ на непомръкващата сила на партията. Паметникът на загиналите антифашисти от Горнооряховския партизански отряд, действувал и в околностите на Стражица. Рози, вечен огън и запомнящи се завинаги стихове, вдълбани в криптата. И не е само символ поетото знаме от ръцете на падналия в боя, тази светла щафета има своята клетва — както някогашната, партизанската, и по-отдавнашната, хайдушката, — основавайки се на вярност към делото на героите, „дордето грее слънце в

Digitized by Google

небесата и блика бистра изворна вода, дордето пеят птици и дъбрази и зреят в чернозема семена..."

В Стражишката битка на Горнооряховския партизански отряд в неравен бой, в дълги и изтощителни сражения при липса на обзор и обстрел загиват 27 народни закрилници. Боевете се водят от 29 май до 16 юни 1944 година. Мнозина запазват последния куршум за себе си, верни на своята партизанска клетва. Отрядът дава решителен отпор на фашистите, отбивайки нападението им.

В бр. 7 на вестник „Масовик" от юни 1944 година четем: „Партията свежда своите бойни знамена и се прекланя заедно с народа пред светлата ви памет, герои светци, отдали скъпа дан пред олтара на родната свобода и отечествената независимост; пред вас и вашия героизъм и самоотверженост, паднали в неравния бой в Стражишките гори партизани и партизанки. Дерзайте вие, смели народни и отечествени защитници. Победата е близка — напред към нея!"

Надмогвани са праговете на времето. От всяка битка партията е излизала готова за нови победи. Дори и след най-страшния бой, дори и след най-жестоките загуби. И отеква от дом на дом, от човек на чоевк: „Победата е близка — напред към нея..."

От селищната система Стражица в съпротивата на народа против фашизма са участвували 22-ма партизани, 24-ма концлагеристи, 79 политзатворници, 164 ятаци, над 250 помагачи. Само те ли! Мнозина и мнозина още.

●

... Героизмът на трима ятаци: въплъщение на мъжество, патриотизъм, самоотверженост, храброст.

Върху камъка неумолимо са врязани думите на Веселин Андреев за Антон — толкова събирателни и така точни, като че ли са казани за всеки подвиг поотделно. Комунистическата твърдост на тримата е равна на всяка от високите точки на борбата от ония съдбовни дни и в същото време — неповторима, единствена. Вдигаща на крак цялото население на Стражица и околността всяка година на 14 май. Тук народът се стича без предварителни обяви. Толкова години вече. И сега. И завинаги.

Над близките яташки къщи се издига гласът на друг герой от друг отряд, казани и за тук: „Времето ражда хората и хората правят времето. Духът и условията на оная епоха поставиха строги, извисени изисквания и антифашистките бойци ги постигнаха. Всеки доброволно, съзнателно, всеки със своята сила. Но тя не беше достатъчна. Трябваше личните сили да се споят в една голяма, всеобхватна. Това направи партията. Тя — организаторът на отрядите и на душите. Мозъкът на борбата и умът на всеки от нас. Съвестта на епохата и собствената ни съвест..."

Яташките къщи. Стените, спасявали не един живот, вече години наред имат на фасадата си паметна плоча, неизменно окичена с цветя. Обновявани, варосвани, зидовете им крият следите от приглушените стъпки на конспирацията. На прозорците им греят мушката. Към вратите им приждат потоците на признателността. Ятаците Михал Друмев, Васил Драганов и Иван Стоянов след дълги инквизиции, без признания, без съд и присъда биват разстреляни в горичката, недалеч от домовете им, само четири месеца преди победата. Близките им, нямайки дори пари за ковчези, продължават да делят залъка си с партизаните. Каква по-голяма съпричастност към делото на тримата, каква по-силна почит към паметта им, каква подостойна щафета...

Примамливостта на отдалечения подвиг. За тези хора се разказват легенди. Съединените дворове на трите яташки къщи са само отрязък, само част от онази бунтовна крепост, позволила на поета да нарече Стражица „страж на заветна съдба".

Защото това малко селище има своята голяма история...

●

Когато през 1914 година партията на Димитър Благоев води последователна и мъжествена борба под лозунга за мир и дружба между балканските народи, против въвличането на страната ни в империалистическата война, една от множеството частни прояви на тогавашната политика на теснячеството е следната. До самия Фердинанд чрез неговия министър-председател Радославов от жителите на село Стражица, Великотърновско, са изпратени 400 подписа против войната. Както свидетелствува „Работнически вестник" в броя си от 22 януари 1915 година, тези подписи са били придружени от ултиматум, който гласи: „Нашето село Стражица не иска война и ако Вие въпреки това обявите война, ние няма да се бием и българският народ ще ви потърси сметка". Авторът на дописката е Михал Лесов. Този човек ще стане защитник на бедните, техен трибун, пламенен оратор и пропагандатор на социалистическите идеи, кмет на три от петте Стражишки комуни.

В броя на в. „Червен смях" от 9 февруари 1922 година под заглавие „Червените борци на стражишката комуна" писателят Ангел Каралийчев прави оригинална характеристика на неколцина свои съселяни. Ето какво пише той за Михал Лесов: „Кмет на комуната. Млад, енергичен, надарен с живо, убедително слово и скъсани панталони. Няма образование (баща му нямал пари да го учи), но в главата му животът вложил толкова знания, които, озарени със светлината на комунизма, му дават възможност без мъка да

Digitized by Google

осмива и изобличава „учените" си противници. Знае много занаяти, ще научи още повече. Бил е градинар, орач, пленник, кмет, каменар и пак кмет. Местните тузове го оцениха много добре, като употребиха всички усилия, за да го премахнат като кмет, но уви! — не успяха."

За този човек в Стражица се разказват различни случки. Ще приведем само една от тях. По време на настъплението на немската армия на Източния фронт след патетична радиоемисия в селската сладкарница се появил собственикът на мелница Иван Симеонов и заръчал на всички по една боза. Сред селяните бил и Лесов и при неколкократни подканвания от страна на черпещия да изпие бозата си, някогашният червен кмет приел, като поставил условие — когато немците бъдат сразени, ще почерпи той. Тогава мелничарят се изсмял, но какво било учудването му, когато в началото на май 1945 година отишъл човек специално да го покани от къщи да се яви в сладкарницата. Михал Лесов не бил забравил обещанието си.

●

Партията в Стражица неколкократно печели изборна победа. От 1919 до 1923 година тук последователно са установявани четири комуни, а през 1932 година в изборите отново първото място заемат гласовете на партийната организация в селото, отново болшинството от съветниците са комунисти.

През всичките тези мандати, когато общинската власт по за няколко месеца от годината се е намирала в ръцете на народните избраници, последователно и неотклонно се реализира общинска програма, която е изцяло в интерес на трудещите се. Например в областта на здравеопазването непрестанно е отбелязвано увеличение на числото на бедните, получаващи безплатна лекарска помощ и безплатни лекарства: едни без ограничение, други — по пет-шест пъти годишно, трети — по три-четири пъти, съобразно категорията, която им е била определена (бедните са били категоризирани в пет степени). Това мероприятие, както се съобщава в архивите на Стражица, добива такава популярност, налага се така плътно, че дълго след Деветоюнския преврат буржоазията изобщо не се решава да го премахне. Вниманието на комунистите е насочено и към усъвършенстване на учебното дело. Взето е решение и започва изграждането на две квартални училища — в източния и в западния край на селото, увеличени са учителските заплати и т. н.

Изборните победи в Стражица са широко отразявани в партийния печат. В броя си от 5 октомври 1920 година „Работнически вестник" пише: „На 3 октомври комунистите извоюваха нова победа! На тази дата се проведоха избори за общински съвети. Те са едно блясканово свидетелство за неспирната възходяща мощ на комунизма сред работническите и малоимотните градски и селски маси. На 3 октомври възкръснаха старите комуни в Дупница, в Стражица, в Шипка, в Сунгурларе, Карнобатско, и др. Ето и получените сведения: село Стражица, Горнооряховско, комунисти — 438, дружбаши — 130, народняци — 165, радикали — 52, стамболовисти — 260. Да живее комунизмът!"

„Работнически вестник" (бр. 145 от 24. XII. 1920 г.): „На 20 ноември комунистическата община отново поема управлението. Тя декларира пред бедните и малоимотните селяни, че се ръководи в дейността си от интересите им и от борбата против съществуващия обществен строй на скъпотия, мизерия и престъпления".

„Работнически вестник" в броя си от 9. II. 1922 година съобщава: „Комуна Стражица. Бедните селяни от нашето село в подавляващото мнозинство са сплотени под знамето на комунизма. Взели за трети път властта, те с жив интерес следят публичните заседания на комунистическия общински съвет..."

Политическият живот в Стражица през това време е изключително активен. Обновление, ентусиазъм, действие. Партийната организация е сравнително млада (основана е през 1913 година), но нейната целеустременост е завидна. През 1919 г. тя активно подкрепя железничарската стачка и събира пари и продукти за стачкуващите. Две години по-късно са организирани първите стачки в Стражица: стачката на кожаро-обущарите през декември 1921 г. за установяването на 8-часов работен ден и стачката на общинските служители през 1922 г. срещу уволнението на служители-комунисти.

Активна политическа сила е партията в Стражица още от самото си създаване. През 1915 г. е организирана първата първомайска манифестация в селото, събитие, помнено и коментирано дълго след това. През 1918 г. 600 жени се вдигат на смела акция под лозунга „Искаме хляб!".

●

Летописите взаимно се допълват. Личности разказват за личности и историята на тази героична крепост се разкрива пред нас — неподправена и ярка.

Кандидат-членът на Политбюро на ЦК на БКП и министър на вътрешните работи Димитър Стоянов, син на разстреляния ятак Иван Стоянов, търсейки началния тласък на борбите и победите в Стражица, пише за основателя на партията в селото Иван Орманов: „Навсякъде, където партията го изпраща, Орманов се стреми да внася партийната принципност, по благоевски да се бори за чистотата на партията, да създава нови организации, да воюва против буржоазната идеология. Той е и висококултурен теоретически работник, журна-

Digitized by Google

лист, публицист и педагог, доктор на икономическите науки. В Съветския съюз работи с редица дейци на международното комунистическо движение под ръководството на Георги Димитров и Васил Коларов. Иван Орманов е един от най-големите специалисти по селския и аграрния въпрос, един от най-видните дейци на международното селско движение. Аргументирано защищава правилното марксистко схващане по селския въпрос за съюза на работниците и селяните, за работническо-селското правителство."

... През 1913 година по инициатива на Орманов в Стражица се събират абонатите на партийния орган и той ги запознава с характера на партията на тесните социалисти. „И вие, обръща се той към тях, макар една или две десетки хора, можете да бъдете част от големия и силен юмрук на тази, на нашата партия. И ще бъдете. Аз ви предлагам да създадем партийна организация. Как мислите!" Един общ работник, седем занаятчии, петима градинари, един земеделски стопанин и един пощенски служител, всичките млади, около 30-годишни, слагат началото на Стражишката партийна организация. Всяка вечер в клуба те слушат пламенното слово на Орманов. С неговото дело е свързано и възникването на организирано младежко движение в селото.

В едно донесение на тукашния председател на общинското управление до окръжния полицейски началник се казва: „... един от сеячите на омраза и гонения тук, който постоянно из разни тъмни кюшета събира тукашните младежи и зле ги настройва срещу общия ред, е директорът на тукашната прогимназия Иван П. Орманов, който заявил, че от седемгодишен проповядвал болшевизма и никой не бил в състояние да го отклони от пътя му..."

Разказва Иван Друмев — брат на един от загиналите ятаци, секретар на нелегалната партийна организация в Стражица от 1938 до 1943 година, сега пенсионер:

— Помня, в детските ми години най-ярко преживяване биваше очакването на събора в Стражица и, разбира се, самият събор, който ставаше на Великден. Люлки, пъстрота, цирк, лакомства... На един такъв празник дойде полицейският пристав Гонгалата и арестува много хора. Търси и брат ми, но той бе в гората за дърва. Беше през 1923 година. Отидох да известя брат си да се забави, а той се въодушеви и бързо ми заразказва за Съветската страна, за Ленин... Картините, които рисуваше за онази голяма държава, се смесиха с гледката на първомайската манифестация, станала в селото ни, и аз силно се развълнувах. Бил съм 11-годишен. По-късно търсих прехраната си в Кочериново, бях гурбетчия в Румъния, занимавах се с градинарство, работих на циглена фабрика... През 1931 година станах тенекеджия тук (в Стражица имаше вече стотина работилници от различните занаяти) и организираните в РМС чираци вдигнахме стачка за намаляване на работния ден.

Първи стъпки на младия ремсов и партиен деятел, попаднал за отстояване на своите идеи през 1943 година в Търновския затвор, а по-късно — в концлагера „Еникьой". Един от самоотвержените комунисти в Стражица, оцелял в годините на борбата.

Както в много от яташките и партизанските къщи — братът е паднал, покусен от вражи куршум. Делото е поето от по-младия брат.

Биографията на Стражица продължава...

●

В едно от своите есета Веселин Андреев пише, че в бъдеще партизанското движение ще става по-значително, отколкото го преценяваме днес, че дори сега то е по-силно от дните, в които е съществувало. Че то непрекъснато се развива — с утвърждаването на историята и с примамливостта на отдалечения подвиг. Развива се в морално-политическото, нравственото, етичното си богатство. И че тъкмо това богатство е непреходното, преносимото от епоха в епоха — необходимото на всяко време.

Това становище послужи за мост в нашия разговор с първия секретар на общинския комитет на партията в Стражица Стефан Славев. Търсейки характерното в обществения живот на този край в миналото и сега, той се спря на непреходните ценности, на онова, на което ни е учила и ни учи революцията: безпощадно вглеждане в себе си, непрестанно търсене на катализаторите и спирачките на развитието, на социалната промяна. Тук продължението на традицията в дейността на партийната организация се свежда преди всичко до високата взискателност в работата на бюрото и комитета, до изнесените критерии и в оценката на фактите, на резултатите от работата. Стояща на здрави класово-партийни позиции, общинската партийна организация осъществява в дейността си богата приемственост на поколенията кадри в общината, съчетавайки умело опита на старите с ентусиазма и енергията на младите.

Особен акцент в работата на бюрото и организацията е изключителното внимание, проявявано към мненията и предложенията на трудещите се. На всеки три месеца бюрото организира срещи с цялото население на всяко отделно селище от система Стражица, на които без предварителен сценарий протичат разговорите. Повечето от 50 на сто от изказванията са критични и самокритични, част от тях — адресирани директно и към присъствуващите ръководители на общината.

— По този начин — каза Стефан Славев — ние се стремим по-плътно да реализираме изискването на Дванадесетия конгрес на БКП за засилване ефективността на партийната работа, за издигане реалната способност на партийната организа-

Digitized by Google

ция да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните, идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив.

Секретарят спомена как на една среща в село Сушица няколко от критичните изказвания са били пряко адресирани към него самия. Ставало дума и за строежа на детската градина, и за откриването на нов цех и макар че това са проблеми на общинския съвет, строителната организация и заводите, лично първият секретар трябвало да отговаря пред хората за неупражнен контрол, за неспазени срокове — за разминаването между думи и дела, между обещания и реалност.

Тези проблеми коментира и секретарката на общинския партиен комитет Иванка Стоянова:

— Когато говорим за настъпателност и борбеност на идеологическата работа, така както ги изискват от нас Дванадесетият партиен конгрес и Националната партийна конференция от март тази година, ние не можем да не обърнем особено внимание на проблема за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се. Сега тази страна на идеологическата работа — ролята й на обратна връзка, е особено важна. Защото, както гласи постановката на конгреса, чрез идеологическата работа до народа стигат мисълта и идеите на партията — в не по-малка степен чрез нея трябва да се чуе и гласът на народа. Точно в този смисъл е голямото продължение на традицията на Стражишката партийна организация — връзка жива, непосредствена, богата — неделимо единство на партия и народ. И ако тук има славни борби и славни победи, тяхната първооснова, техният корен, залогът за успехите някога, сега и завинаги е в тази непомръкваща формула. И ако ние говорим за бързина на идеологическия отзвук, предпоставка за това е непосредственото повдигане и решаване на животрептящи проблеми в трудовите колективи, в кметствата. Разбира се, ние имаме система за работа с мненията и предложенията на трудещите се, но тези непосредствени срещи на бюрото с хората, с колективите значително подобряват и обогатяват работата в тази насока, засилват ефективността й.

●

Може ли да се пише биография на един млад град, без да бъде разказано за неговата млада работническа класа! В трите промишлени предприятия на Стражица — механичния завод „Сава Цонев", Завода за велпапе и амбалаж и Завода за метални стълбове, работят предимно млади хора. 50 на сто от състава в първите два завода е комсомолски. И този процент напоследък още по-рязко се изменя в полза на младите.

Само преди няколко месеца на един от пленумите на общинския партиен комитет директорът на механичния завод инженер Цанко Цанев с тревога бе констатирал, че от завършилите предидущата година около 180 зрелостници само 70 са се реализирали в общината. Констатацията не останала без последствие. Развити били нови дейности в завода, свързани с металообработването. Само за година за нуждите на новото производство са приети 170 работници, 120 от които са младежи и девойки, завършили образованието си предимно в техникуми и ЕСПУ.

Инженер Цанев гледал новопристигащите момичета, почти деца, и се питал: „С тях ли ще произвеждаме?" Само за три месеца девойките усвоили професията си вече в условията на реални работни места. Защото инак те имали предварителна подготовка, но тук трябвали допълнителни умения и знания, квалификация, свързана с качествено ново производство.

— Притокът на млади хора — каза инженер Цанев — поставя пред нас редица нови задачи. Например по-рано изобщо не сме мислили, че ще се наложи да строим две детски градини, а сега това е непосредствена грижа. Не бяхме мислили и за видеодискотека, и за ден на естетиката, и за естрадни концерти и модни ревюта в завода, но и това сега става наред с големите производствени проблеми, които решаваме. Защото, както се знае, животът се състои и от подробности...

Директорът на Завода за велпапе и амбалаж инженер Пенчо Пенчев е първият човек, назначен тук още преди да бъде направена първата копка на сградата. Това е станало в края на август 1970 година.

Сега грижите му са къде-къде по-големи... Спряла е в момента основната машина в един от цеховете, а това би означавало 80 000 лева загуба за деня, а на това производство разчитат 220 предприятия — клиенти от цялата страна. Така че на инженер Пенчев съвсем не му бе до разговори. Липсваше резервна част, набавянето й щеше да стане трудно, а престой не биваше да се допуска...

От партийния секретар Иван Киров научаваме, че първото трипластно велпапе тук е било произведено преди 11 години. Едновременно със строителството преди това са били изпратени да се обучават кадри в техникуми в Свищов, Русе и Мизия. От основаването на завода досега тук работят непрекъснато основните кадри — началници на смени и на отдели, работници и техници. Проектната мощност на машината за велпапе е надхвърлена със 7500 тона. Рекламации от четири години насам нямат...

От 1975 година заводът е организирал свое помощно стопанство с площ от 500 декара, уредено и поддържано много добре — с ресторант, механа, бунгала, язовир. Всичко е построено със собствени сили на завода и на бригадирски начала. Храната на работниците в стола е

Digitized by Google

намалена средно с 50 на сто, а работещите на три смени получават безплатни карти за почивка и безплатна закуска. Характерно е, че в този завод няма текучество на работната ръка.

Младата работническа класа в Стражица има своя клуб на орденоносците с 65 участници. Сред тях са един носител на орден „Георги Димитров", трима — на „Червено знаме на труда", девет — на „Народен орден на труда" — златен, и пр.

Както разказва Галина Русева — първи секретар на общинския комитет на Комсомола, значителна част от челниците в труда са комсомолци. Сто и десет млади комунисти от общината работят в комсомолските дружества и техният брой непрекъснато се увеличава. Мнозина от тях са комсомолски секретари, други са изпратени с поръчения като пионерски ръководители или пък са избрани като съветници. Наскоро се състоял пленум на общинския комитет на Комсомола на тема „Класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младежта". Наред с това извършен бил анализ на изпълнението на задачите, изпълнени в реализирането на инициативата „Героите — винаги в строя", както и на щафетата „Памет".

Слушаме Галина Русева и се връщаме към думите на стария партиен деятел Христо Марков — един от основателите на РМС в Стражица:

— Началото на ремсовата организация положи Васил Драганов през 1929 година на една сбирка в местността „Първанови ливади". Но тоза беше само вричане, само среща на неколцина младежи. Същата вечер стана учредителното събрание в дома на Васил, където се бяхме стекли на белянка. Това бе претекстът. Избрано бе тричленно ръководство, изясниха се организационните задачи. Ние се обявихме за продължители на традициите на комсомолското дружество „Спартак", създадено в Стражица през 1919 година и развило богата дейност, широко отразена в партийния и в младежкия печат по онова време...

●

Сред заветните дати на Стражица има още една — Девети септември 1960 година, когато тук бива открита първата селска картинна галерия в страната. Сега тази съкровищница, побрала повече от 900 произведения на изкуството — живопис, скулптура и графика, е разположена в импозантна сграда в центъра на града. Тук могат да се видят творби на изтъкнати български художници, между които: Владимир Димитров—Майстора, Стоян Венев, Илия Петров, Дечко Узунов, Данаил Дечев, Светлин Русев.

Тук всяка есен се организира международен пленер по живопис. Млади хора от различни страни, вдъхновявани от историята и природните красоти на Стражица, оставят в галерията свои платна. Картини — завещания към идващите след нас.

... Биографията на един малък град. Част от голямата биография на страната в нейната юбилейна годишнина.

И се връщаме към архивите, в които е записано: „... човешкото съществуване е ограничено по време — животът на едно населено място се измерва с хилядолетия и тук биографията се нарича история",

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БАЗА И НАДСТРОЙКА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

Сборник

Този колективен труд (съставен от проф. д-р Тодор Стойчев, с отговорен редактор проф. д-р Пейко Славов) се издава в чест на 40-годишнината на социалистическата революция в България. Включените в него осем студии съдържат важни и актуални теоретични разработки за икономическото, политическото и идеологическото развитие на Народна република България по пътя на социализма и разкриват спецификата и закономерния преход на страната към сравнително продължителния и динамичен етап на развитото социалистическо общество. В книгата се изследва сложното диалектическо взаимодействие между икономическата база и обслужващата я идеологическа надстройка. Авторите на студиите показват, че в съответствие с постоянното усъвършенстване на елементите на базата и надстройката нараства и се усложнява системата на взаимното влияние и взаимозависимостта между тях. Те убедително разкриват нарастващата роля на политиката, предимно икономическата, която има първенствуваща роля пред икономиката и в условията на зрелия социализъм се превръща в могъщ ускорител на общественото развитие. Ярко са очертани най-важните елементи на социално-икономическата политика на изграждане на развито социалистическо общество — структурна политика в областта на производството, даваща предпочитание на машиностроенето, участието на нашата страна в международното социалистическо разделение на труда с главна ориентация предимно към Съветския съюз и др. В труда се обосновава всестранно идеята, че напредъкът на социалистическото общество зависи в най-голяма степен от способността на субективния фактор своевременно и пълно да решава възникващите противоречия в сферата на икономиката. Това налага заменянето на една форма на стопанска организация с друга, на остарели механизми на функциониране и управление на обществото и народното стопанство с нови. Направен е задълбочен теоретичен анализ на специфичните закономерности на взаимодействие между социалистическата икономика и марксистко-ленинската идеология, на типичните за социалистическото общество тенденции и особености в развитието на политическата, правната и нравствената надстройка. Дадена е характеристика на динамичната връзка и взаимозависимост между нравственото съзнание и нравственото поведение на личността и колектива при социализма. Въпросите за противоречията са обект на теоретичен анализ и при разкриване вътрешната динамика на развитието на различните форми на надстройката.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги: **„За решителен обрат в нашето мислене и работа“** — брошура със словото на другаря **Тодор Живков** на срещата на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП с актива на Научно-техническите съюзи и Съюза на научните работници в България на 24 април 1984 година; **„Комунистическата партия и революционният процес в България — 1944/1948“** от **Мито Исусов**; **„Афганистан — промените и хората“** от **Веселин Сейков**; **„Борсата“** от **Марин Маринов**; **„Масонското братство“ на транснационалните корпорации“** от **София Давидова**; **„Северна Ирландия — кървящата рана на Обединеното кралство“** от **Иво Владимиров** и **„Деловите отношения Изток—Запад: конфронтация или сътрудничество“** от **Татяна Хубенова** и **Пламен Пъчев**.

Digitized by Google

(85)939/32

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

Том 5

Този том съдържа 121 произведения и документи на Георги Димитров, написани от 29 юни 1914 до 21 март 1915 година. За първи път се публикуват 93. Периодът, когато са писани тези произведения, съвпада с известния Сараевски атентат и първите осем месеца от Първата световна империалистическа война. За България и българския народ това време е изпълнено с напрежение и драматизъм. Страната преживява икономическа и политическа криза, предизвикана от първата национална катастрофа след Междусъюзническата война през 1913 година. Правителството на В. Радославов, съставено от трите либерални партии, управлява с методите на терор и потискане на народните маси. Във външната си политика то е ориентирано към Германия и Австро-Унгария. Народните маси тънат в мизерия. През разглеждания период и по-късно теоретическата, пропагандната и практическата дейност на партията се насочва към изясняване на причините и характера на империалистическата война, към мобилизиране на трудещите се маси за решителна борба против въвличането на страната в световния военен конфликт. Включените в том пети произведения и документи разкриват по-нататъшното израстване и утвърждаване на Георги Димитров като пламенен трибун, като политически деец, който участвува активно в борбата на партията против националистическата политика на балканската и българската буржоазия, като борец за мир и разбирателство между народите и на първо място между народите на Балканския полуостров. От трибуната на Народното събрание и Софийската община той произнася забележителни със своята необорима обосновка, логика и изобличителна сила речи. В тях, както и в статиите в партийния печат, той продължава с нови аргументи да доказва, че работническата класа в България расте, че се увеличава нейната роля в социално-икономическия живот на страната. В редица документи се изясняват и задълженията на професионалните съюзи към безработните. Произведенията в тома показват, че в отделни случаи в Софийската община и Народното събрание Георги Димитров успява да постигне единодействие с представители на други партии, най-вече на БЗНС, Радикалната и Демократическата партия, при поставянето и обсъждането на някои въпроси в защита на интересите на трудещите се.

С цялата си дейност на парламентарист, с пламенните си речи и достойно поведение Георги Димитров блестящо използва Народното събрание като трибуна за популяризиране програмата на партията, за разобличаване на войнолюбивата и антиработническа политика на управляващата буржоазия, за пропаганда на марксисткото разбиране за развитието на обществото, за класовата борба и пътищата за победата на социалистическата революция. Това, което отличава трудовете в този том, е дълбокият анализ, който Георги Димитров прави на капиталистическата действителност в България, неговото умение от отделните факти, явления и тенденции да извлича обобщения, които имат значение за класовата борба на пролетариата, очертават нейните перспективи, определят непосредствените и по-далечните задачи на българското революционно работническо движение.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

OCT 24 1985

12

СОФИЯ, АВГУСТ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 12 АВГУСТ 1984 година XXXI

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Решение на Политбюро на ЦК на БКП 3
Уводна — Качествен анализ и политическа оценка 5
Г. Бърдаров — Качеството — главен проблем и критерий . . 20
Й. Хаджиев — Сценарий и демократизъм 24
С. Петрушков — Ще се развиваме, ако се критикуваме . . . 30
П. Цолов — Контролът в първичната организация 36
К. Дилчев — В духа на новите разработки 42
И. Йотов — Ръководство и помощ — компетентни, навременни . 46
Б. Ангелов — В кабинета по всяко време на деня 49
* — Атмосфера на повишена отговорност 53
* — Отговори на въпроси 59
Д. Петровски — Воюващо слово 64

40 ГОДИНИ

М. Марков — Политическата система на социализма в НР България 66
С. Тодоров — Новият човек — революционен синтез на социалистическите преобразования 75

Digitized by Google

Б. Станков — Утвърждаване и развитие на социалистическата демокрация 82

М. Величкова — Организационното изграждане на БРП в периода на въоръжената борба (1941—1944) 87

Й. Цонев — Пера, приравнени с щикове 92

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Димов**, **Д. Димчев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева**, **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев**, **П. Стамов**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Н. Фотев**, **Й. Хаджиев**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2712. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 21. VIII. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Политбюро на ЦК на БКП намира за целесъобразно отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации да се проведат от 1 ноември 1984 г. до 30 януари 1985 г. Те да се предшествуват от отчетно-изборни събрания на партийните организации в състава на първичните организации и на партийните групи.

Отчетно-изборните събрания ще се провеждат в обстановка на всенародна мобилизация за изпълнение на историческите решения на Дванадесетия конгрес на партията, в обстановка на тясна сплотеност на трудещите се около ленинската априлска линия. Българската комунистическа партия, нейните организации и членове, нашият народ с право се гордеят с постигнатите резултати в 40-годишното социалистическо развитие на страната. Сега в центъра на тяхното внимание са проблемите за практическата реализация на новите теоретически постановки и подходи, разработени от другаря Тодор Живков, на решенията на Националната партийна конференция за решително подобряване на качеството.

Провеждането на отчетно-изборните събрания трябва да се превърне във важен етап в борбата за по-нататъшно изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на партията, за укрепване на партийните редове, за развитие на вътрешнопартийната демокрация, за усъвършенствуване на организаторската и идеологическата работа на първичните партийни организации, за обогатяване на формите, методите и подходите на партийното ръководство на трудовите колективи.

Digitized by Google

В центъра на вниманието на събранията да се постави дейността на първичните партийни организации и техните бюра за осъществяване на социално-икономическите задачи, поставени от Дванадесетия конгрес, Националната партийна конференция и разработките на другаря Тодор Живков. Основното е да се направи дълбок и самокритичен анализ на извършената работа за практическото провеждане на курса на интензификация в икономиката и другите сфери, за внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес и челния наш и чуждестранен опит, за последователното прилагане на новия икономически механизъм и по-нататъшното разгръщане на социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение на насрещните планове.

На събранията всестранно да се анализира работата на партийните организации за осъществяване на главната вътрешнопартийна задача, определена от Дванадесетия партиен конгрес. Да се обсъди съответствието на организаторската и идеологическата работа на партийните организации със съвременните потребности и изисквания, тяхната роля за точното изпълнение на решенията, за отстраняване на слабостите и недостатъците, за подобряване стила и методите на дейност на кадрите, за издигане на отговорността и дисциплината навсякъде и във всичко.

Събранията да приемат резолюции за издигане равнището на работата на първичните партийни организации в трудовите колективи, за тяхното по-нататъшно мобилизиране в борбата за цялостно изпълнение на решенията на конгреса на партията за социално-икономическото и културното развитие на страната. Те трябва да определят задачите за по-нататъшното утвърждаване на партийните организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние, за засилване на ролята им като представители на партията в колектива и като представители на колектива в партията, за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения и утвърждаване на организациите като опора на своите членове в стремежа им да изпълняват с чест своите задължения.

Окръжните, общинските, районните и градските комитети на БКП да осигурят при провеждането на отчетно-изборните събрания обстановка на строго спазване на ленинските норми на партиен живот, висока взискателност, принципност, критичност и самокритичност.

Вестник „Работническо дело“ да отпечата редакционна статия за целите и задачите на отчетно-изборните събрания, а списание „Партиен живот“ — методически материали в помощ на подготовката на събранията. Средствата за масова информация да отразят хода и резултатите от събранията, като популяризират широко създадения положителен опит в партийната дейност.

Digitized by Google

КАЧЕСТВЕН АНАЛИЗ И ПОЛИТИЧЕСКА ОЦЕНКА

С НОВАТОРСКО МИСЛЕНЕ И РЕВОЛЮЦИОННО ДЕЙСТВИЕ

В решението на Политбюро на ЦК на БКП за провеждане на отчетно-изборните събрания са очертани **основните проблеми,** стояли в центъра на партийната работа през годината. Сред тях е ключовият проблем с методологическо значение за субективния фактор — овладяването, осмислянето и приложението на новите теоретически постановки и практически подходи, разработени на Дванадесетия конгрес и в следконгресното творчество на другаря Тодор Живков.

Комплексът от нови идеи въоръжава кадрите с изключително големи **възможности** за революционни преобразования във всички области. Овладени и осмислени, те пораждат сили и способности за новаторско мислене и революционни действия. Защото задачите, които общественото развитие поставя на дневен ред, изискват нов начин на мислене, способност да се намират новаторски решения и подходи към проблемите и на жизненото равнище, и на икономиката и производството, и на науката, и на подготовката на кадрите.

Отчетно-изборното събрание ще бъде взискателна проверка за подхода на организацията към изпълнението на задачите, поставени от Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. **Критична и взискателна проверка и политическа оценка** — какви мерки са предприети, смели или половинчати и какви резултати са постигнати, значими или частични. Настъпва ли необходимият решителен обрат в мисленето и действията на ръководители, специалисти и работници. Съществува ли **противоречие** между огромните възможности на теоретическите постановки и на практическите подходи, от една страна, и тяхното недостатъчно усвояване, осмисляне и приложение, от друга. Какво мисли бюрото, какво мислят комунистите — доволни ли са от постигнатото досега. Какви новаторски решения ще отчетат или ще се задоволят с частични, „козметични" подобрения и изменения. Прелом в качеството на труда и на продукцията от него с остарял подход не се постига. Нужни са хора с творчески идеи, компетентни, смели, делови.

Digitized by Google

Хора с новаторско мислене, с революционен размах, способни да атакуват смели цели и да рискуват.

По тези въпроси ще се разисква с тон на непримиримост и нетърпимост, особено към тези кадри и специалисти, които вдигат ръка и гласуват за новото, а никога не вдигат ръка против своя остарял начин на мислене и на действие.

Анализът и оценката, основани на дела, а не на голи декларации и обещания, **трябва ясно да очертаят позициите — кой каква цел си е поставил, висока или посредствена, как ще подходи към нея, кога ще я постигне** и кои още размишляват и изчакват, не са определили своето място в борбата за високо качество и висока производителност на труда.

Такава аналитична оценка предполага обективно критично вглеждане в себе си, в стила на работа, критичен размисъл върху приноса и позицията, която всеки заема. За да обновяваме производството, основата на живота, ще обновяваме най-напред себе си.

Пример за новаторски политически подход е призвано да даде партийното събрание: с отчета на бюрото, с изказванията на комунистите, с цялостната обстановка, съпътстваща този обновителен процес.

Под каква форма ще бъде организирана и стимулирана индивидуалната проверка преди събранието, като предхождащ разговор за политическата роля на комуниста в периода между два конгреса, или на събранията на партийните групи организацията сама ще реши.

Главното е всяка политическа инициатива, предшествуваща или съпътствуваща отчетно-изборното събрание, **да предизвика не само мобилизация на комунистите и на тружениците** от колектива за ритмично и качествено изпълнение на насрещния план, **но и дълбоко преосмисляне на тяхното виждане, мислене и действие,** превъоръжаване с идеите и подходите, които съдържат речите, докладите и лекциите на др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Отчетно-изборното събрание ще анализира и оцени партийната работа за изпълнение на социално-икономическите цели, задачи и показатели в насрещния план на колектива.

Тази дейност е конкретизирана и проектирана в планове и решения. Тя е била водещ мотив на усилията и на работата на бюрото и на комунистите. Предизвикала е определени резултати, които на събранието ще бъдат разгледани и оценени от **политически позиции.**

В практическите резултати от изпълнението на социално-икономическите задачи са вградени усилията на **множество фактори,** сред които бюрото **ще открои и отчете водещата роля на партийното ръководство.** Анализът на фактите (икономически, социални и духовни) трябва да разкрие ефективността от партийните усилия през годината. Крайните резултати от изпълнението на насрещния план, високата производителност на труда, повишеното качество и сниженатa себестойност на продукцията и услугите не са самоцелни, **а решаващи средства** за задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на хората.

Какви обобщения, оценки и изводи произтичат от политическия анализ на новосъздадения материален и духовен продукт? Доколко социално-икономическите резултати се явяват закономерно следствие на

Digitized by Google

висока политическа и трудова активност, мотивирана от осъзнати обществени интереси? Доколко тези резултати са израз на съзнателна социална и интернационална отговорност на колектива за изграждането на зрелия социализъм? По какъв начин и в каква степен постигнатите резултати са се отразили в повишените социални грижи за човека и колектива и чрез тях обратно са влияли върху социалистическата съзнателност и трудовата активност. Как партийната организация **осъществява и превръща социалната политика в движеща сила за интензификацията на производството и социалното развитие на колектива.** Отчитана ли е динамиката на потребностите? По какъв начин, с какви партийни средства организацията е насочвала и стимулирала потребностите от творческия труд, а заедно с тях разширявала и увеличавала способностите и възможностите на хората за качествен поврат навсякъде и във всичко?

Политическата мисъл протича едновременно в двете насоки на анализа: доколко чрез грижите на бюрото и организацията за обществените интереси са полагани грижи за човека и чрез грижите за човека е мислено за прогреса на колектива и обществото.

Политическият разговор се опира на икономическия анализ за изпълнението на качествените и обемните показатели на плана, но не може да се свежда и да се изчерпва само с него, както на много места става досега. В икономическия анализ на процесите и резултатите ще се оценява **човешкият фактор,** защото той твори благата, чрез него партийната организация осъществява ролята си на политически стопанин.

Стопанските резултати от изпълнението на насрещния план могат и следва да се разглеждат като **овеществено новаторско мислене** и действие на трудовите колективи и на ръководните дейци. До такова виждане ще се стигне, ако бюрото отчете:

— Какви партийни усилия е положило през отчетния период за **утвърждаването на трудовия колектив като стопанин** на поверените му народни средства? В каква степен той е ангажиран и въвлечен в разработването и приемането на насрещния план; упражнява ли пълновластно предоставените му права и отговорности да определя по какъв начин ще го изпълнява, да взема мерки към нарушителите на трудовата дисциплина, с нетърпимост и взискателност да осъществява правото на социален контрол, да избира своите ръководители, да участвува в разпределението на доходите според количеството и качеството на вложения труд и т. н.

— Какви партийни грижи са положени и какви условия са създадени **за утвърждаване на стопанските ръководители в ролята на пълномощни представители на държавата,** на собственика на социалистическата собственост и като представители на трудовия колектив в неговите взаимоотношения с другите органи и организации. Съчетават ли успешно личните, колективните и обществените интереси. Спазват ли изискванията на икономическия подход и неговия механизъм, как се отнасят към трудовите колективи, зачитат ли техните права и интереси, решават ли проблемите им, с какви икономически и политически средства стимулират творческите инициативи, свързани с ефективното използване на средствата, предметите на труда и живия труд.

Ще се анализира причинната връзка между социално-икономическата активност и ефективност от труда на колектива и целенасоченото идейно-политическо и организационно въздействие на организацията. В някои отчети с лекота се предписват положителните резултати на партийната дейност. Създава се невярна механична връзка, която подвежда, прикрива истината, демобилизира.

В такава последователност на анализа ще бъдат проследени връзките и зависимостите между преустройството в мисленето и действие-

Digitized by Google

то и отражението му върху качеството на партийната работа и ръководство, от него върху качеството на продукцията и на всяка дейност. От анализа на тази **верига от зависимости** ще се извлекат оценки как на практика партийната организация претворява решенията на Националната партийна конференция, какви мерки е взела и какви промени са настъпили. **Ще се прецени познатата схема за анализ и оценка,** която съдържа обстойни обобщения на проблемите и резултатите. Пестеливо изреждане на познати слабости и недостатъци, за които индивидуална отговорност не се търси. Такава схема на анализа води до полуистини, особено за нерешените проблеми. Не мобилизира към необходимите преобразования, не подтиква към настъпление по целия фронт на първичната. Не поражда готовност за **решителни пробиви в характерни за колектива основни направления.**

Сега е нужен съвсем определен отговор, политическа оценка на позицията, която всеки заема в борбата за високо качество.

Каква отговорност поемат партийната организация и комунистите пред бъдещето, в какви енергични дела ще се изрази тя?

Качествените критерии за анализ и оценка на партийната работа изискват центърът на вниманието да се пренесе от констатациите, от отчета на миналото към това, което предстои в бъдеще да се върши. Колективната мисъл ще търси **решаващото звено** от веригата задачи, в което партийната организация ще насочи силите на комунистите за решителен пробив. А това ще бъде признак за **сериозен поврат към деловитост,** по-висок праг в развитието на направляващите и преобразуващи възможности на първичната организация в условията на повсеместната интензификация.

СРАВНЕНИЕТО С ЧЕЛНИТЕ ОБРАЗЦИ

При анализа и оценката на партийното ръководство на колектива и на вътрешния живот на организацията ще се въвежда и прилага новият качествен измерител — сравнението с най-добрите образци.

В своята реч пред Националното съвещание на актива във Варна др. Тодор Живков посочи като съществена причини за незадоволителното равнище на качеството субективизма в оценката на труда на стоките и услугите. Оценка, която не се опира на сравнение с показателите на най-добрите образци, изразява какво ние мислим за качеството на това, което сами създаваме.

Инерцията на количествения подход към оценката на собствения труд тласка към недооценяване на обективната потребност от сравнения с най-добрите образци, с челния световен опит. Не се задълбочаваме в сравнителните оценки на потребителите за създаваните материални и духовни блага.

А реална представа за тяхното качество ще получим чрез сравненията с водещите образци, с отзива и приема на пазара. **Сравнението** на резултатите с най-добрите образци в материалното и духовното производство осигурява информация за анализ и **качествена оценка.** От съпоставките следват изводи за това в какво колко изоставаме от най-добрите образци. Разсъждаваме: с какъв темп трябва да се движим към тях, кога и как ще ги достигнем и възпроизведем, кога сами ще създаваме образци. **Сравняваме оценките от двете страни на процеса:** на колектива за качеството на резултатите от неговия труд и мненията на потребителя, за които те са предназначени, и виждаме в какво сме прави, в какво се заблуждаваме. Стигаме до изводи и поуки както за колектива, така и за ръководното политическо ядро.

Сравнението на постигнатите резултати с техните проекции в цели-

Digitized by Google

те и задачите, сравнението на реалния ефект с вложените сили и средства ще помогнат на бюрото да определи своя принос и приноса на комунистите, да разкрие новите задачи на организацията като генератор и политически ускорител на всенародното движение към върховете на научно-техническия прогрес. Ще помогнат на всеки поотделно да намери своето място в борбата за изпълнение на новите задачи. **Оценките, изградени върху анализа и сравнението с най-добрите образци, изискват от бюрата определен отговор:**

— С кой образец колективът сравнява качеството на своя труд и продукт? Какво е предприето от комунистите — ръководители и специалисти, за издирването, усвояването и възпроизвеждането на образеца?

— Знае ли колективът как потребителите оценяват качеството на създаваните от него ценности, разполага ли с информация за общественото мнение и как реагира на новите потребности. Какво е направено в това отношение от партийната организация.

С метода на анализа и сравнението ще получим по-реална представа за състоянието, ролята и дееспособността на своята партийна организация като **ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива.** Стигаме до оценки и изводи как тя усвоява и изпълнява ролите: на представител на партията и на колектива, на колективна опора за развитието на комунистите, на образец за социалистически обществени отношения.

Сравняваме обобщените изводи с изискванията на идейния образец и първообраз на първичната организация, утвърден от Дванадесетия конгрес, за периода на зрелия социализъм и виждаме колко се е придвижила в своето развитие, какво разстояние дели организацията от целта и какви изменения са необходими, за да се издигне и да възпроизведе образеца в своя живот, роля и функции.

Съжденията се допълват от поредица сравнения:

— По какъв начин първичната партийна организация възпроизвежда качествените характеристики на **представител на партията и на трудовия колектив. Как изразява и претворява тези две същностни страни на образеца.**

Нужни са ни твърде важни отговори:

— Какво е направено и какви изменения — количествени и качествени, са обогатили и задълбочили връзките между партийната организация и хората от колектива. Чрез тези връзки протича двустранното влияние от партията към колектива и, обратно, от него към партията.

С какви средства партийната организация е осъществявала ролята на представител на партията в колектива? Кои от тези форми са ефективни и кои са остарели, кои ще утвърждава и прилага и кои от тях ще изоставя и подменя? В системата от връзки сега се намират наймного резерви за качествени преобразования на ръководната роля и организираща мощ на първичната организация като представител на партията в колектива.

Естествено, изводите ще се основават на оценката на основния проблем — доколко ефективно партийната организация е представлявала социално-икономическата политика на партията и доколко (съобразно с анализа на резултатите) енергично се е борила за нейната реализация чрез изпълнението на социално-икономическите задачи в насрещния план.

Качеството на връзките, силата на политическото влияние и авторитетът на първичната организация зависят на следващо място от реалната ѝ способност да отразява, да решава и да устоява непосредствените интереси, настроения, вълнения и предложения на трудовите хора. Ето защо тази втора същностна страна — **представител на колек-**

Digitized by Google

тива в партията, равнозначна на първата, ще изисква обстоен анализ и преценка от позициите на Дванадесетия конгрес — доколко грижата за човека като отличителна черта на партията се е превърнала в отличителна черта и на тази основна клетка.

От съществено значение е изводът: известно ли е на бюрото и на комунистите какво за тях мислят хората от колектива, в каква степен им се доверяват, имат ли авторитет на всепризнат първообраз, на който те се стремят да подражават и в себе си да внедряват? **Вътрешнопартийното развитие утвърждава първичната партийна организация като постоянна колективна опора на комунистите, издига на нова висота ролята и значението на взаимоотношенията между партийния член и партийния колектив.**

Отчетно-изборните събрания са призвани да направят анализ и оценка на усилията, положени от бюрата, в **главните направления,** в които се реализира ролята на партийната организация като колективна опора на комунистите.

Едно от тях обхваща **грижите за всестранната подготовка и квалификация на комунистите.** Какво е направено за своевременно разкриване на противоречието между качествено новите задачи, от една страна, и равнището на подготовката и на професионалната компетентност на комунистите за тяхното решаване, от друга; каква е ефективността на използваните инициативи, форми и средства на работа за разрешаване на това противоречие: партийни поръчения, оценки, атестации, отчети на административно-стопански ръководители за предприети мерки, отнасящи се до квалификацията на кадрите, и т. н.

Особено значение за развитието на първичната партийна организация като опора на комунистите придобиват **формите за подкрепа и насърчаване на инициативните и творческите личности, на онези, които се стремят да мислят и да действуват революционно, да поемат творчески риск.** Бюрата ще отчетат, а отчетно-изборните събрания ще оценят какво е направено и какво е постигнато през годината и в това направление. По какъв начин организацията е подкрепяла и насърчавала отделния комунист, когато той е търсил отговор или е участвувал в решаването на въпроси, които вълнуват самия него, другарите му или трудовите хора. Как тя е стимулирала, подкрепяла и защищавала дръзновените, инициативните, първооткривателите на идеи и изобретения, търсещите нови и проправящите неизвестни пътища.

Ще бъде разгледана и **работата за всестранното развитие на политическата и трудовата активност на комунистите.** Защото е несъвместимо с Устава пасивното членство в организацията. На събранията ще протече остър, но принципиален разговор за формите на проява на пасивността, особено сега, когато партийната организация търси най-добрите решения на новите задачи и осигурява условия за творчески дискусии, за борба на мнения при обсъждането на нестандартните проблеми и ситуации. Какво е направено и какво предстои? Ще се оценят качеството и ефективността на използваните форми и средства за индивидуална работа, в това число и формите за обществена защита на личните творчески планове, личните страници за делата на комунистите. Събранията ще кажат своята дума и за това — как бюрото разгръща вътрешнопартийната демокрация не само при обсъждането и решаването, но и при изпълнението на задачите.

Ролята на опора за комунистите изисква от първичната организация да проявява **висока и принципна взискателност за строго спазване на уставните права и задължения от всички комунисти** независимо от техния ранг и от поста, който заемат. Ефективни ли са използваните средства за възпитание и организационно въздействие? Особено внимание заслужава партийният контрол върху на-

Digitized by Google

чина на живот, върху поведението извън сферата на труда, където регулатор на нравствената позиция е самоконтролът.

С метода на сравнението и обобщението бюрото ще състави и предложи на събранието **обосновано виждане и оценка — доколко вътрешнопартийният живот на първичната организация се е доближил до изискванията за образец на социалистически обществени отношения.** В това отношение ще бъдат нужни прецизни сравнения между принципните изисквания на вътрешнопартийните отношения като: висока идейност, организираност, колективност и принципност във взаимоотношенията, другарство и взаимопомощ, творчество и борбеност, критика и самокритика, отговорност и дисциплина, сравнение на качествените белези и черти на образеца с реалните ценности на съществуващите отношения в първичната организация. С помощта на сравнителния анализ ще се направят политически изводи за необходимите изменения, които ще възпроизведат образеца.

Ще се разсъждава и решава по какъв начин качествените особености на вътрешнопартийните отношения **ще преливат, ще се пренасят и възпроизвеждат в дейността на трудовия колектив,** в живота и дейността на обществените органи и организации.

Върху основата на изводите от тези сравнения и обобщения ще бъдат определени конкретните задачи на **вътрешнопартийните фактори,** обуславящи качественото равнище на партийната работа и ръководство: подобряване на качествения състав и по-пълно използване на неговите по-големи възможности; как да повишат ръководните и преобразуващите възможности на колективните субекти на партийната дейност: групи, организации в състава и на първичната; как да се използват неизчерпаемите резерви на основните форми за работа, на главните средства на вътрешнопартийния живот: планиране, организация на изпълнението, контрол и оценка на резултатите.

КОМПЛЕКСЕН АНАЛИЗ НА ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

Обективната преценка на идейновъзпитателната работа, която ще направят отчетно-изборните събрания, трябва да даде ясен отговор: как и до каква степен идеологическото съдържание на партийната политика е проникнало подходите, решенията и усилията за изпълнение на задачите във всеки колектив. Това не може да стане с прости статистически отчети за проведените мероприятия или с приписване на „идеологически" заслуги в достигането на високи производствени резултати. Тук, както и за всички други дейности, анализът и оценката ще се основават на критериите за качество и ефективност на самата идеологическа работа. Отговаря ли тя на **потребностите** на живота, свързана ли е с него и преди всичко с ключовите проблеми и задачи, които цялата партия, целият народ решават, и какви са техните конкретни измерения в съответната партийна организация и трудов колектив.

Новото, специфичното и първостепенното в оценката на идейновъзпитателната работа през отчетния период е нейното дълбоко отражение в идейната ориентация на комунистите за активно творческо участие в борбата за повишаване на **качеството** на всички обществени дейности, особено на продукцията, труда и дисциплината.

В съвременните условия качествените измерители са най-важните за дейността на всеки комунист и трудещ се, на всеки колектив. Колкото по-високо е качеството на продукцията, която колективът и от-

Digitized by Google

делният труженик създават, толкова по-ефективен е техният труд. С това са свързани и повишените изисквания към идейновъзпитателната работа на партийната организация; чрез своите многообразни форми и средства да стимулира всички за решаване на проблемите на качеството. **От тези позиции събранието ще обсъжда и ще направи изводи:** в каква степен комунистите са първоинициатори на идеи и творци на нови образци и как реагират срещу онези, които нарушават технологическите изисквания и произвеждат лошокачествена продукция? Как те със своя пример въздействуват? Как идеологическата работа разкрива в партийните постановки и решения основните потребности и интереси на хората? Съумява ли да ги изведе напред и да ги утвърди в съзнанието на членовете на колектива, като стимули и мотиви за поведение, за действие? Как тя способствува за практическото осъществяване на принципа за единство на права и задължения на трудовия човек? От анализа на идейновъзпитателната работа ще се види мобилизира ли тя вътрешните духовни сили на хората и създава ли необходимата политическа и морална обстановка за внедряване на новите технологии в производствените процеси, за разгръщане на рационализаторското движение; успешно ли воюва срещу рутината и застоя, скептицизма в сферата на техническия прогрес, срещу всички онези, които не се заемат с въвеждането на новостите в науката и техниката или робуват на стари методи и технологии. С други думи, анализът ще покаже създадена ли е **войнствуваща комунистическа идейна позиция,** неудовлетвореност от постигнатото и неукротим стремеж на всеки партиен член да води след себе си членовете на трудовите колективи към най-високите върхове на научно-техническия прогрес.

Оценката на идейновъзпитателната работа на първичната организация ще бъде в съзвучие със съвременните критерии и задачи, ако се извърши от гледна точка на резултатите в утвърждаването на такива **съществени черти и добродетели** у комунистите и членовете на трудовите колективи като: силно развито чувство на отговорност за качеството на произвежданата продукция, висока трудова, професионална и технологическа дисциплина, култ към работния час и непримиримост към разхищенията на работно време, ученолюбие, усвояване и приложение на върховите постижения на науката и техниката, грижливо отношение към социалистическата собственост, икономии на суровини, материали, горива и енергия, инициативност, творчество и оперативност и др.

Проблемите на идейновъзпитателната работа ще се разгледат от страна на нейната **непосредствена връзка с изучаването на марксистко-ленинската теория и превръщането ѝ в мироглед, в позиция на комунистите и безпартийните.** Главното в случая е да се подложи на компетентен анализ как усвояването на марксистко-ленинската теория въоръжава комунистите и членовете на трудовите колективи не само с научни знания, но съдействува за изработването на социалистическа идейна и жизнена позиция, за тяхното комунистическо възпитание. Доколко тя е способствувала за осъществяване на диалектическия скок — от обект на възпитателно въздействие комунистите, членовете на колективите се превръщат в субект на активна социална дейност.

Предмет на обсъждане на отчетно-изборните събрания ще бъде и работата за **класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание** на комунистите, трудещите се и младежта, за повишаване на тяхната **бдителност и непримиримост по отношение на буржоазната идеологическа диверсия.** Нарастващата агресивност на империалистическите сили налага да се прецени вярно и точно в какви конкретни измерения се проявява готовността на комунисти и безпартийни за всички изпитания, които могат да се появят, каква е политическата и

Digitized by Google

психологическата реакция в колективите по повод бруталните действия на Рейгъновата администрация. Определени изводи могат да се направят и за политическата работа във връзка с изпълнението на интернационалните задължения по линия на икономическото и други форми на сътрудничество със СССР и другите социалистически страни. Целесъобразно ще бъде да се анализира ролята на идеологическата работа за **нравственото възпитание** на партийния и трудовия колектив, за формирането у всеки комунист и труженик на високи комунистически морални добродетели, за утвърждаването на **социалистическия начин на живот** и преодоляването на **отрицателните явления,** особено на проявите на потребителски подход, оеснафяване и др.

Комплексността в анализа и оценката на идейновъзпитателната работа предполага в крайна сметка да се отговори: Намерен ли е реалният, практическият адрес на нейното въздействие, проникната ли е дълбоко с новите идеи и постановки и със задачите, които всеки колектив решава, достигната ли е онази конкретност, яснота, откровеност в диалога с хората, без които тя не може да изпълни по думите на др. Тодор Живков своята мисия да бъде постоянен и мощен духовен стимул и опора на инициативата на хората, на непримиримостта им към слабостите и недостатъците, на техния стремеж към по-активен принос в труда и обществените работи.

ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Ролята на масовите организации ще бъде разгледана от гледна точка на приноса им в решаването на социално-икономическите задачи, на усилията, на грижите и помощта, оказани от бюрото и от комунистите, за **преустройството им в обществени гаранти.** В центъра на партийната оценка ще бъдат взаимоотношенията между бюрото и ръководствата на обществените организации, между комунистите и техните членове. Ще се преодолява погрешният подход на отделни бюра да отчитат и оценяват дейността на обществените организации и да заобикалят главното — оказаната им помощ да навлязат в правата и отговорностите на обществени гаранти, за осъществяването на важни направления от партийната стратегия и политика.

Ще се търсят качествените изменения в партийното ръководство и тяхното реално отражение в работата на масовите организации за практическа реализация на основните им функции. Измененията ще бъдат разкрити и оценени **през призмата на политическия подход,** а това означава и с помощта на качествени критерии. Не количеството на обсъдените въпроси и на взетите решения, а резултатите: какви нови форми на двустранен политически диалог между ръководното политическо ядро и обществените гаранти се утвърждават и какви следи те оставят? **Оценка на тяхната действеност, оценка на формите и методите, с които партийните организации политически ръководят, и оценка на средствата и формите, чрез които обществените организации възпитават и мобилизират.**

Анализът ще бъде цялостен, ако открои и критично оцени **авангардната роля на комунистите в работата на ръководствата и в живота на обществените организации като представители на първичната организация и като представители на трудещите се.**

Обществените организации в колектива работят по общи цели и задачи, но с различни методи и средства. Първичната организация обединява, съгласува и направлява усилията. Но твърде често по

Digitized by Google

основните задачи всяка организация работи сама за себе си, откъснато от останалите. Трупат се пластове от обществена дейност, по едни и същи въпроси и върху едни и същи хора, които взаимно се обезценяват, изяждат ценно време и обикновено предизвикват резултати, обратни на очакваните.

Нужно е политическо отношение — какво е извършено и какво е променено за обмислена, целенасочена, делова обществено-политическа дейност. **Оценка за качеството на всички видове дейности!**

Усвояването на новите социални функции на обществени гаранти зависи и от обединяването на усилията, и от разграничаването на дейностите. А изземване на функции, дублиране и декретиране има. Затова ще се разсъждава и оценява кои форми на взаимодействие разгръщат самостоятелността и отговорността, развиват самодейния характер на обществените организации, следователно ще се утвърждават в стила на партийната работа.

ПОЛИТИЧЕСКО РЕШЕНИЕ: ЗА ПРЕОБРАЗОВАНИЯТА И ЗА ПЪТИЩАТА КЪМ ТЯХ

Дискусията по отчета на бюрото приключва с резолюция, с политическо решение на върховния орган — отчетно-изборното събрание, задължително за всички членове на партийната организация. В нея събранието определя политическата позиция на организацията: какви качествени изменения ще постигне и какви средства ще използва.

Констативната част на резолюцията съдържа политически оценки и изводи за работата на бюрото и на комунистите, за резултатите от изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес, на Националната партийна конференция и на резолюцията от предишното отчетно-изборно събрание. Проектът за резолюция отразява преценките на бюрото за своя стил на работа, за политическия подход към изпълнението на задачите. Проектът е аналитична политическа самооценка на бюрото независимо от това, че в разработката му то е привлякло в своя помощ повече лица с перспективно мислене, идеи, с опит.

След обсъждането и утвърждаването му от събранието той става колективна оценка, политическо решение на организацията.

Насочващата, директивната част е конструктивно продължение на изводите от първата част. Очертава **проблемите,** целите и задачите за 1985 г., с изпълнението на които партийната организация ще реализира решенията на Дванадесетия конгрес и на Националната партийна конференция. **Решенията проектират цели, необходими и възможни резултати.** Проектират реални изменения, определят силите и средствата, с които ще бъдат постигнати. **Проектират качествени промени навсякъде и във всичко.**

В част от резолюциите конкретните преобразования, целите на работата се подменят с мероприятия и проблемни насоки, със средствата на бъдещата дейност. Такива резолюции се приемат формално, без разисквания и предложения и никого не ползват, защото заобикалят главното — какво искат комунистите да постигнат, как ще го направят, каква отговорност те подемат. Резолюции, които не предвиждат очакваните резултати, не се поддават на контрол и на отчет.

Решението на Политбюро на ЦК на БКП дава обща ориентация, която всяка организация творчески ще конкретизира съобразно специфичните условия и възможности в свои основни задачи.

Digitized by Google

СЪБРАНИЯТА НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

С тях започва годишната отчетно-изборна кампания. Те са предпоставка за висококачествено равнище на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации. Това обстоятелство ще се отчита от партийните комитети, бюра и от отговорниците на групите и те ще отделят повече внимание и грижи за подготовката и провеждането на отчетните събрания.

Какво ще имат предвид?

На първо място. Дванадесетият конгрес на БКП постави задачата **„да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци“.** Партийно влияние се осигурява по различни начини: и чрез укрепване на партийните ядра, като се увеличава броят на комунистите, и чрез правилното им разпределение по всички звена, и чрез подобряване на личните им качества, и чрез засилване на взискателността към тях и т. н. **Организирано то се осъществява особено чувствително чрез партийните групи,** тъй като те стоят най-близко до хората и са живата, непосредствената връзка на партията с народа. Оттук потребността в отчетния доклад на отговорника на партийната група да се даде отговор как политиката на партията чрез нея се пренася в първичните трудови колективи, в дейността на низовите административни и стопански ръководства, в работата на бригадните съвети, профсъюзните и комсомолските групи.

Това означава, че на отчетното събрание ще се оценява и обстановката в колективите, където са изградени партийните групи, състоянието на труда и дисциплината, съдържанието на вътрешния им живот и неговото отражение върху цялостната дейност на трудещите се; ще се анализира доколко използваните средства, форми и методи за непосредствена политическа, организаторска и възпитателна работа са били ефективни; какво е било участието на партийните групи в контрола, упражняван от първичната организация над дейността на стопанските и административните ръководители и пр.

На следващо място. Националната партийна конференция (1984 г.) изясни всички фактори — научни, технически, технологически, суровинни, материални, икономически, социални, кадрови, от които зависи високото качество на продукцията, на всяка дейност. За овладяването им са необходими, както посочи другарят Тодор Живков в заключителното си слово на конференцията, „много ръце, ръцете на милионите хора, ръцете на всеки човек“.

Партийните групи имат неизчерпаеми възможности да осигуряват все повече и повече участници в решаването на проблемите на качеството. **От една страна,** непосредственото активно участие на всеки партиен член с градивен труд е голям принос в общото дело. **От друга страна,** всеки комунист с обаянието си, с принципността си, със съзнателността си, с действеността си е обединяващ център, притегателна сила за безпартийните. Ето защо и в докладите, и в изказванията следва **да се отчете личният принос на всеки комунист в борбата за претворяване в дела решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция,** неговата жизнена позиция и социална активност за внедряването на новия икономически механизъм и вътрешностопанската сметка, за повишаването на качеството на продукцията, за ефективното използване постиженията на научно-техническия прогрес и челния наш и чуждестранен опит, за възпитанието и моралното израстване на хората, за задоволяването на постоянно растящите им материални и духовни интереси и потребности. По мерилото за при-

Digitized by Google

носа на комуниста по думите на другаря Тодор Живков, казани пред слушателите и преподавателите в АОНСУ, не може да свършва с неговия личен дял, колкото и голям да е той. **„Мерило е също така — колко хора е въвлякъл в общия подем, как е съдействувал да се осигуряват необходимите условия за пълното разгръщане на силите и за увеличаването на приноса на неговите другари от трудовия колектив.“**

На трето място. В етапа на изграждането на развито социалистическо общество, в който се намира нашата страна, се увеличават мащабите и сложността на социалните, икономическите, управленските и други задачи. Те могат да се решават успешно само с активното, творческото участие на всички комунисти, на всички трудещи се. Това означава да се включи целият интелектуален, духовен, умствен и физически потенциал на партията, на народа; да се разгърнат неизчерпаемите възможности на хората, да се подтикнат стремежите им, да се окрилят мислите и дръзновенията им, да се развива многостранно и да се реализира пълноценно човешката личност. Оттук и обективната потребност да се разширява демократизмът в партията и в производствената дейност, в целия социално-икономически и духовен живот, да се усъвършенствува социалистическата демокрация.

Основна организационна форма на вътрешнопартийната демокрация са отчетно-изборните събрания на групите. Ето защо в тях тя следва да намери пълно проявление.

В какво се изразява?

Първо. Отговорникът на партийната група като избрано, отчитащо се лице ще направи задълбочен, критичен анализ и политическа оценка на своята организаторска и възпитателна дейност, на своята роля за разширяване на пряката демокрация, за активното функциониране на партийната група, за нейната съвместна работа с бригадния съвет, профсъюзната и комсомолската група; за участието на комунистите в техния живот, за авангардната им роля; за усъвършенствуването на социалистическата социална справедливост в трудовия колектив и пр.

Второ. В отчетно-изборното събрание на партийната група да се създаде атмосфера за откровен, критичен, аналитичен разговор. Всеки свободно, по съвест да изрази своето мнение по обсъжданите въпроси, да каже какво го вълнува, кое му пречи да участвува активно в работата за постигане на високо качество и висока производителност; да посочи ефективни средства и верни пътища към прогреса. Борбата на мнения, дискусията на събранието ще хвърли допълнителна светлина върху проблемите, които стоят пред комунистите, и ще способствува да се откроят формите, начините, методите, чрез които ще се решават. Разбира се, тези разисквания и сблъсъци на мнения ще се водят от ясни марксистко-ленински позиции, в границите на Програмата и Устава, и то до вземането на решението. Именно на отчетното събрание на групата всеки комунист да чуе оценката на другарите си за своята дейност.

Трето. Членове на партийната група работят един до друг, на една и съща работна площадка — участък, отдел, служба, научно звено, строителен обект, животновъдна ферма и т. н. Тази непосредствена близост им позволява да наблюдават и да знаят силните и слабите страни в дейността на всеки, начина им на живот и на труд, личните им качества — организационна култура, организаторски опит, професионално майсторство. Те най-добре могат да преценят кой измежду тях ще бъде в състояние да застане начело на партийната група, да я организира, да сплотява комунистите в бригадата, производствения участък, смяната, цеха, фермата и пр., и с общи усилия да водят след себе си безпартийните към активна трудова и обществена изява.

Digitized by Google

Изборът на отговорника на партийната група следва да се извърши по най-демократичния път. Това ще рече комунистите, след като задълбочено, всестранно и критично анализират и преценят качествата на своите другари, да изберат онзи от тях, който е в състояние действително да ръководи партийната група; да обединява и сплотява хората около себе си; да изберат отговорник, на когото да гласуват доверие за неговите политически, делови и морални качества, за човечността му, за умението му да работи с всеки; да е способен и готов да съпреживява човешките радости и тревоги. Тогава хората ще го търсят за съвет, за помощ, ще се вслушват в думите му, ще го следват във всяко начинание. Отговорникът на групата да бъде в състояние да отговори на порасналите задачи, на завишените критерии; да бъде и професионално подготвен, и с организационна култура, и с високи морални качества.

Ако тези основни изисквания се спазят, отчетите и изборите в партийните групи ще създадат условия за висококачествено равнище на отчетно-изборните събрания на първичните организации.

КОНКРЕТЕН ПОДХОД И КОНКРЕТНИ ОТГОВОРНОСТИ НА ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ

Активна роля и определени задължения имат и местните партийни комитети в ръководството на отчетно-изборната кампания в първичните партийни организации като единен, целенасочен и организиран процес. Общинските, районните, градските, общоселските, комбинатските, заводските, учрежденските партийни комитети реализират тези задължения по отношение на всяка отделна първична организация, отчитайки нейните особености и условия на работа. Окръжните комитети на партията насочват и подпомагат общинските комитети, наблюдават отблизо и контролират хода на кампанията, обобщават най-характерните въпроси, критични бележки и предложения, отнасящи се до работата на окръжните и централните ръководства.

В какво по-конкретно ще се изрази ръководството на събранията от страна на висшестоящите партийни органи? Върху основата на решенията на Дванадесетия конгрес и на Националната партийна конференция и в съответствие с идеите и постановките, развити от др. Тодор Живков след конгреса, на преден план излизат няколко момента:

— да ориентират работата на събранията към най-важните и актуалните проблеми и задачи, които партията решава;

— да подпомогнат партийните бюра в извършването на дълбок анализ и правилни оценки в отчетите, в набелязването на верни насоки на предстоящата работа;

— да съдействуват за създаване на обстановка за строго спазване на ленинските норми на партиен живот, на висока взискателност, принципност, критичност и самокритичност;

— да окажат конкретна помощ в подбора на кандидатурите за новите състави на партийните бюра, като отчитат съвременните задачи и критерии, мненията на комунистите за техните качества.

От събранията партийните комитети ще направят изводи за собствената работа и за дейността на държавните, стопанските и другите ръководни органи по решаване на проблемите в териториалните единици, в стопанските организации, в учрежденията и т. н. Критичните бележки и предложенията ще ги насочат към предприемане на

Digitized by Google

незабавни и решителни мерки за изменение на състоянието на нещата, а по някои от тях те ще трябва да информират висшестоящите партийни органи.

Не бива да бъдат подценявани някои организационни елементи на ръководството на отчетно-изборната кампания, които се отразяват върху нейното качествено равнище, като: определяне на най-подходящите срокове за провеждане на събранията в различните сфери и дейности, участие на ръководния партиен, стопански и обществен актив в събранията, своевременна обработка на информацията от събранията и пр.

Тези страни и елементи от ръководството на отчетите и изборите в първичните партийни организации са предмет на **планиране, организиране и регулиране** от страна на партийните комитети, важно условие за правилно протичане на кампанията като цялостен и целенасочен процес. Те в никакъв случай не накърняват нейния демократичен характер. Уставът на партията и Инструкцията за произвеждане на избори на ръководни партийни органи създават достатъчно нормативни гаранции за демократизма в отчетите и изборите, а неговото действително проявление зависи от бюрата на първичните организации и от ръководството и помощта на партийните комитети.

Основните елементи, задачи, изисквания и критерии, свързани с организацията и ръководството на отчетно-изборните събрания, се разработват и конкретизират в **инструктажа,** който поставя началото на подготвителната работа. В него **се проектират целите и задачите, общите и специфичните за различните първични организации характерни черти и особености на съдържанието на кампанията, моделира се нейното протичане като процес.** Съществено значение има комитетът да изрази своята позиция и оценки по решаването на основните проблеми, да посочи трудностите и техните причини, да очертае перспективите. Бюрата трябва да бъдат информирани какво са извършили съответните ръководни органи по критичните бележки и предложения, отправени към тях от първичните организации от миналогодишните отчетно-изборни събрания досега. Твърде важно е сега, една година след обявяването на решението на Политбюро на ЦК на БКП за **резултатите от прегледа** за издигане на ролята и боеспособността на първичните партийни организации, да се анализира и прецени как се изпълняват задачите и препоръките в това решение, как се развиват и утвърждават положителните тенденции и успехи, достигнати по време на прегледа.

От особено значение е **инструктажът да не декретира, да не налага готови схеми и решения, а да ориентира към творческо търсене, към нови виждания за разработване и изясняване на проблемите, към оценка на състоянието на работата със съвременни подходи и критерии.** Той ще съдържа цялостното виждане на комитета за целите, съдържанието и технологията на кампанията. Ако отговаря на тези изисквания, тогава ще изиграе своята целенасочваща и организираща роля, ще способствува за създаване на необходимите предпоставки за издигане на подготовката и провеждането на събранията на високо политическо и организационно равнище. Очевидно към съдържанието и към подготовката на инструктажа ще се подходи с други виждания и критерии. А без сериозна и задълбочена работа, без колективни усилия и висока отговорност инструктажът ще възпроизвежда стари схеми, няма да способствува за утвърждаване на развиващите се положителни тенденции в първичните партийни организации.

Важен момент в организацията и ръководството на отчетно-изборните събрания е **помощта и контролът** на окръжните, общинските и други партийни комитети, чието най-непосредствено въздействие се по-

Digitized by Google

стига чрез прякото участие на техните членове и сътрудници от апарата. Включването на целия изборен актив е от първостепенно значение. От членовете на ръководните партийни органи комунистите очакват информация за дейността на тези органи за решаването на актуалните задачи и през тази призма да преценят своята работа. На тях като най-авторитетни представители на партийните комитети събранията ще предадат своите предложения, критични бележки и поръчения. Практиката по време на прегледа за издигане на ролята и боеспособността на първичните партийни организации утвърди тази форма като особено резултатна.

С активното си и непосредствено участие в подготовката на отчетно-изборното събрание **представителят на комитета** реално ще способствува за издигане на неговото равнище. Това предполага по-тясно свързване с живота на комунистите и на колектива, по-дълбоко опознаване на пътищата за достигнатите резултати, на съществуващите проблеми и на трудностите. Представителят на комитета не може да отиде на събранието само с най-обща ориентация за състоянието и задачите на първичната организация, да дава съвети и да отправя призиви за по-успешна работа. От него се изисква ясна и точна представа за работата, конкретна позиция по проблемите. Очевидно това не може да се получи само по справки или по впечатления от самото събрание. Позицията, оценката и препоръките на представителя на комитета ще бъдат силни и верни, ако се опират на лични предварителни проучвания и на пряко участие в мероприятия на организацията, предхождащи събранието.

Именно при такава помощ и участие комунистите ще се отнесат с внимание и доверие към бележките и препоръките на представителя на комитета, ще почувствуват близостта и грижата на висшестоящото ръководство за техните собствени работи. Оценката и съображенията на комитета за работата на партийното бюро и на комунистите, заемащи ръководни длъжности в други органи, трябва да бъдат **колективно уточнени** и максимално **конкретизирани.**

Подходът на окръжните, общинските и другите партийни комитети към организацията и ръководството на отчетно-изборните събрания е своеобразен катализатор на новите явления и тенденции, които се развиват и утвърждават в първичните партийни организации. В значителна степен от този подход, от конкретните насоки и препоръки в инструктажите, от непосредствената помощ в подготовката на събранията зависи ще бъдат ли поставени най-съществените въпроси за обсъждане от комунистите, от какви позиции те ще бъдат разглеждани, какви решения ще бъдат приети. Зависи ще намери ли почва формализмът, ще могат ли партийните организации от дребните грижи и тревоги на ежедневието да направят по-значителни обобщения, да достигнат до по-сериозни изводи и конкретни мерки за издигане равнището на работата на висотата на съвременните изисквания. В крайна сметка от този подход ще зависи какви поуки и изводи партийните комитети ще направят за **своя стил на работа и ръководство** на първичните партийни организации, на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Всичко това обуславя голямата отговорност на окръжните, общинските, районните, градските, комбинатските, учрежденските и други комитети на партията за осъществяване на качествено ръководство на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации, за тяхното извисяване като политическа **кампания с общопартийно и общонародно значение.**

Digitized by Google

КАЧЕСТВОТО — ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ И КРИТЕРИЙ

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ

„Постигането на все по-високо качество трябва да бъде главен критерий за работата на всеки работник, селскостопански труженик, специалист, учен, ръководител, на всеки ръководен орган на отделните равнища на народностопанската и на цялата обществена система."

Из Дългосрочната програма на
партията за подобряване на качеството

Българската комунистическа партия, целият наш народ се трудят всеотдайно и упорито за изпълнение решенията на историческия Дванадесети конгрес и на Националната партийна конференция.

На отчетно-изборните събрания проблемите ще се обсъждат и дискутират през призмата на качеството. В него като във фокус се пречупват всички въпроси от дейността на първичната партийна организация и на трудовия колектив.

Повишаването на качеството навсякъде и във всичко изисква ново виждане и нов подход, мащабна и високоорганизирана работа. Затова на отчетно-изборните събрания ще се отговори ясно и точно как е усвоен и се прилага от първичните партийни организации и от ръководните кадри **новият подход на партията за решаване на проблема за качеството,** обоснован от другаря Тодор Живков пред актива на Варненското съвещание и пред делегатите и гостите на Националната партийна конференция. Главното в този подход според него е, че **високо качество — във всичко и навсякъде, може да се постигне само тогава, когато проблемите му се поставят и решават съобразно действието на обективните закони и закономерности на изграждането на развития социализъм.** Имат се предвид обективните закономерности: научно-техническата революция; усъвършенстването на социалистическите обществени отношения и по-специално на отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост; закона за стойността и на свързаните с него стоково-парични отношения; нарастващата роля на народните маси като творци на историята и разгръщането на социалистическата демокрация. Задачите, които произтичат от тези закономерности, са конкретизирани и обосновани в документите на Националната партийна конференция. Но всички те се отнасят не само до партията и обществото като цяло, не само до висшите органи на партията, на държавата и обществените организа-

Digitized by Google

ции, а и до всяка първична партийна организация, трудов колектив, комунист и безпартиен.

Нашата партия, ръководейки се от тези закономерности, разработи **дългосрочна програма за подобряване на качеството. Партийните комитети и организации имат също конкретни програми.** Всички те определят и за дълго време ще определят съдържанието на работата на партията, държавата, на останалите обществени органи и организации, на цялото общество. От тяхното изпълнение в много голяма степен ще зависи по-нататъшното развитие на първичната партийна организация, на трудовия колектив, на личността; по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се; изграждането на развитото социалистическо общество.

В докладите и изказванията на отчетно-изборните събрания **ще се даде отговор на задачите, поставени от Националната партийна конференция,** а именно: постигането на по-високо качество станало ли е сърцевина в работата на първичните партийни организации; усъвършенствувана ли е партийната работа и преди всичко партийното ръководство; приведени ли са съдържанието, подходите, формите и методите в съответствие с изискванията и потребностите за решително подобряване на качеството навсякъде и във всичко.

Само онези първични партийни организации ще се окажат на висотата на задачите, които всестранно, критично и самокритично разгледат на своите събрания как се прилага политическият подход; дали първичната организация се утвърждава като генератор и носител на новото; какво е състоянието на чувството за дълг при решаване проблемите на качеството; какво е състоянието на качеството на труда и професионалната компетентност на комунистите и на целия трудов колектив; какво е качеството на ръководството на трудовия, социалния, идейния и организационния живот на колектива.

За качествена може да се оцени онази дейност на партийното бюро и на първичната организация, която съответствува на ленинските принципи и норми, позволява да се използват максимално възможностите, успешно да се задоволяват реалните интереси и потребности на обществото, колектива и личността, помага за идейното и организационното сплотяване на хората, повишава тяхното активно участие в практическото решаване задачите на партийната политика.

Работата на един трудов колектив по качеството в голяма степен зависи от качеството на партийната дейност. Това е така, защото първичната партийна организация изразява интересите не само на своите членове, но и на целия трудов колектив. Качеството на нейната дейност има преди всичко политически, идеологически и организационни измерения, но те дават пряко и косвено отражение и върху качеството в материалното производство и във всички останали сфери на обществения живот.

Качеството на дейността на първичната партийна организация на сегашния етап от развитието на нашето общество е **неразделна част от всенародната борба за интензификация на народното стопанство, за високо качество навсякъде и във всичко, за образцова социалистическа организация на труда, за пълно внедряване на новия икономически подход и на неговия механизъм.** То започва с планирането, преминава през организацията и контрола и завършва с обобщението, анализа и оценката на получените резултати. В тази „верига на качеството“ се сливат всички форми, методи и средства, които се използват от партийното бюро, организация, група.

Осъществяването на стратегическата задача за високо качество навсякъде и във всичко предяви нови изисквания и обогати с нови

Digitized by Google

моменти политическия, комплексния, икономическия и другите научни подходи в партийната дейност. Тези нови моменти бяха разработени и обосновани в документите на Дванадесетия конгрес, на Националната партийна конференция и в лекциите, докладите и речите на другаря Тодор Живков, произнесени след конгреса.

Изключително голяма е ролята и значението на комплексния подход в борбата за високо качество. То се обуславя от същността на девиза, а също от многостранността и сложността на условията и факторите, от които се формира качеството — научни, технически, технологически, материално-суровинни, икономически, социални, психологически, кадрови, организационни, управленски и други. По-конкретно приложението на комплексния подход в материалното производство означава: да се внедряват авангардните, принципно новите постижения на съвременния научно-технически прогрес; проблемите на качеството да се решават на всички етапи на производствения цикъл, като се отдели необходимото внимание на квалификацията и подготовката на кадрите, на усъвършенствуване целия механизъм на ръководната и изпълнителската дейност.

В доклада и в изказванията на събранието важно място ще заемат факторите и условията, от които зависи подобряването на качеството. За партийната организация **решаващи са вътрешните фактори и условия и преди всичко нейният идеен и организационен живот.** Ако той е богат и удовлетворява належащи потребности и интереси, тогава се получава и качествена и ефективна дейност.

На отчетно-изборното събрание е необходимо да се разкрие **в каква степен партийното бюро комплексно осигурява условията и факторите за висококачествена дейност на първичната организация,** на партийните групи, на отделните партийни членове, на трудовия колектив; как координира и синхронизира работата на отделните звена в борбата за високо качество; какво ръководство осигурява за успешното решаване на тази задача. По-конкретно и задълбочено ще се анализират състоянието и насоките за подобряване на социалния и качествения състав на организацията, ролята на партийното събрание, планирането, подбора, разпределението и обучението на кадрите, марксистко-ленинското обучение на комунистите, правото на контрол на първичната организация над административно-стопанското ръководство, стила и методите на работа на партийното бюро.

За повишаване качеството на дейността на първичната организация е важно **навреме да се разкриват възникващите противоречия в трудовия колектив и в организацията** и да се вземат необходимите мерки за своевременното им преодоляване. По този начин се избягва тяхното задълбочаване и създаването на напрегнати и конфликтни ситуации.

Качеството в работата на партийната организация зависи също **от отношенията между нейните членове,** Когато се характеризират с висока целенасоченост и организираност, с принципност, другарска помощ и взаимопомощ, с взискателност и доброжелателност, тогава те съдействуват за повишаване на качеството. И, обратно, когато са изградени върху безпринципна основа и се нарушават партийните норми, тогава те водят до формализъм и шаблон.

Голяма е отговорността на административно-стопанските ръководства и на ръководителите на колективите за качеството по цялата верига на производствения цикъл. На отчетно-изборните събрания те следва да получат партийна оценка за извършената от тях работа по усъвършенствуване условията и факторите, от които зависи повишаването на качеството.

Digitized by Google

Челният партиен опит показва, че **подобряването на качеството изисква не много думи, заседания и съвещания, а конкретни дела за решаване на проблемите.** Оттук и нарастващата роля на организаторската работа, на повишаването на принципността, отговорността и взискателността към дейността на другите и към собствената дейност, на навременното виждане и подкрепяне на новото и прогресивното. Само онова отчетно-изборно събрание ще изиграе напълно своята роля, което застане твърдо на страната на новото, на смелата, творческа и новаторска мисъл и дело.

На отчетно-изборните събрания ще се отдели голямо внимание на взаимодействието между качеството на партийната дейност и това в другите сфери на обществения живот.

Отговорността на първичната организация за него се проявява главно в две насоки: първо, в повишаване качеството на работата на самата партийна организация и, второ, в осигуряване на условия за повишаване качеството на работа на обществените организации, на трудовия колектив и преди всичко на продукцията. С това се обяснява решаващата роля, място и значение на партийната дейност в изпълнението на стратегическия девиз.

В доклада на партийното бюро и в изказванията на комунистите е необходимо **да се разкрият сложните връзки на взаимодействие между процесите в партийната организация и в трудовия колектив.** Между тях е налице двустранно (а в много случаи и многостранно) влияние и относително съответствие между социалния и качествения състав на организацията и състава на трудовия колектив, измененията в структурата на предприятието, учреждението и в строежа на първичната организация; състоянието и развитието на вътрешнопартийната демокрация и състоянието на социалистическата демокрация в трудовия колектив; политическата и трудовата активност на комунистите и тази на безпартийните; състоянието на партийната дисциплина и състоянието на трудовата, финансовата и технологичната дисциплина в колектива. Както се вижда, равнището на качеството на дейността на партийната организация оказва определено влияние върху равнището на качеството на останалите социални дейности в колектива. Те са тясно свързани помежду си, взаимно се съдържат, преплитат и обуславят, като в същото време си запазват и относителна самостоятелност.

Диалектическата връзка между качеството и ефективността на партийната и на останалите видове дейности се разкрива много сполучливо и чрез интегралния критерий, определен от Дванадесетия партиен конгрес, а именно: **реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила** за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство.

Качеството на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации зависи твърде много и от умението на партийните бюра и на комунистите пълноценно да използват в докладите и изказванията си новите теоретически постановки и практически подходи, разработени от другаря Тодор Живков на Дванадесетия партиен конгрес и след него.

Digitized by Google

СЦЕНАРИЙ И ДЕМОКРАТИЗЪМ

ЙОРДАН ХАДЖИЕВ

Във вътрешноорганизационния живот на първичната партийна организация отчетно-изборното събрание е най-важното събитие. То изпълнява най-цялостно функциите на висш ръководен орган: изслушва отчета на партийното бюро (на секретаря и заместник-секретаря в организациите, които наброяват до 10 членове) и оценява работата им; приема резолюция, в която определя основните задачи на организацията през следващия отчетен период; избира ново партийно бюро (секретар и заместник-секретар в малките организации).

Тези характерни особености изискват специални грижи за неговата подготовка и за провеждането му. Така и постъпват партийните комитети и бюра: предварително разработват и утвърждават планове, план-сценарии, мероприятия или сценарии на организациите. В тях предвиждат създаването на комисии или работни групи в помощ на бюрото, срокове за написване и обсъждане на материалите за събранието, набелязват мерки за мобилизиране на трудовите колективи за решаване на важни общéствено-политически, социално-икономически, производствено-технически, културни и други задачи. За самото провеждане на събранието правят разработки, които най-често наричат сценарии.

На практика тези специални планове, план-сценарии, мероприятия и сценарии за подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания в първичните организации в много отношения си приличат и същевременно не могат да се подведат под един знаменател, не може да се сложи помежду им знак за равенство. В тях в различна степен са обхванати факторите, които предопределят качественото равнище на отчетно-изборното събрание. Но не само това. Партийното строителство като наука за партията, както всяка друга наука, си служи с понятия, които имат точно определено съдържание. Такива понятия са и план, мероприятие и сценарий в партийната дейност.

Разликата между тях следователно не е само в наименованието, но и в съдържанието. Това означава, че от прилагането им не може да се очакват едни и същи резултати. Затова е важно партийното бюро предварително да е наясно не само каква цел преследва, но и какви средства ще използва, каква организация ще създаде. В същото време **всяка първична организация и нейното бюро са автономни да използват онези форми и средства, които те намират за най-подходящи за своите възможности, за условията, при които работят, и за кадрите, с които разполагат.** Всяко декретиране на формите и средствата по*съществo е потъпкване на самодейността им, ограничаване на творчеството в работата им, изземване на функциите им.

Разбира се, право и задължение на ръководните органи е да поставят задачи на ръководените от тях звена, да препоръчват начини за тяхното изпълнение, да разпространяват положителния опит, да изискват да се спазват партийните принципи и норми. Но едно е да се препоръчат опит и форми на работа, друго е да се задължават първичните организации да ги прилагат дори и тогава, когато за тях няма условия. Тук споделените мисли имат препоръчителен характер.

Digitized by Google

●

В практиката на много партийни бюра и организации сега разработките за подготовката и за провеждането на отчетно-изборните събрания, наричани „сценарии", по същество не са никакви сценарии в партийната дейност.

Какво не им достига?

Преди всичко начинът, по който са съставени някои от тях, е средство за осъществяване на „режисирани спектакли на показността". Същността им се свежда до това кой след кого ще се изкаже на събранието, който по какъв въпрос ще вземе отношение, кой ще прочете списъка на кандидатите за новото партийно бюро, дори и какво ще каже и т. н. За съжаление някъде такива са фактите.

Защо се получава така?

Причините са много: и от неразбиране същността на сценария в партийната дейност, и от липса на организационен опит и пр. Главната причина обаче е в подхода на партийните комитети и на техния апарат към отчетно-изборната кампания, на партийните бюра към отчетните събрания. От подхода на партийното бюро към подготовката на отчета за своята и на първичната организация едногодишна дейност се виждат не само неговата политическа зрелост и организационният му опит, но и способността му да открива проблемите, да вижда тенденциите на развитие и да предлага начини и средства за осигуряване на компетентно политическо ръководство над трудовия колектив за изпълнение на партийната политика.

Какъв е смисълът например, ако в отчетния доклад и в изказванията на събранието се демонстрира богата, резултатна организаторска и политическа работа на партийното бюро и на първичната организация през годината, а в предприятието или учреждението взаимоотношенията между хората са обтегнати, допуска се по-голямо количество бракувана продукция от нормативите, не се прилага новият икономически механизъм, не се изпълняват договорите и плановете — все прояви, които не хармонизират на характера на социалистическото ни производство, на социалистическия начин на живот и труд.

Такива явления не могат да се премахнат нито с разкрасени отчети, нито с режисирани изказвания, нито с указания, правилници и наредби. Срещу тях са необходими обща непримиримост, остра реакция, безпощадна критика към онези, които ги допускат. Но критиката, принципността, активността могат да виреят само при наличието на една ведра, творческа атмосфера, при една широка вътрешнопартийна демокрация.

Кой обаче да създаде условията, при които да се включат в действие тези изпитани оръжия в партийно-организационната работа, тези движещи сили на промяната, на напредъка? Естествено ръководните органи — партийните комитети със своите членове, със своя апарат, с пълномощниците си, партийните бюра. Те са факторите, които ще дадат тон за критичен, самокритичен анализ и оценка на дейността на подотчетните, на комунистите от организацията, на ръководните кадри в колектива. За съжаление понякога точно от тях се насаждат показността и престижността чрез криво скроени сценарии. Ето факти за размишления.

Секретар на партиен комитет казва, че не е важно кой предлага и кой избира, а какъв избират в партийното бюро или за партиен секретар.

Вярно, не е без значение кой ще застане начело на първичната организация. Но нали това ще кажат комунистите в разисквания на събранието и с тайното гласуване! Защото самите разисквания,

Digitized by Google

участието на партийните членове в тях, и тайното гласуване са същността на демократизма във вътрешноорганизационния живот.

Какво се получава от такава позиция?

Понякога партийни бюра, пълномощници на комитети и председателствуващи отчетни събрания в стремежа си на всяка цена да наложат „становището" на комитета например по отношение на бъдещото партийно бюро не се съобразяват с принципите и нормите на вътрешнопартийната демокрация. Предпочитат да разместват нещата. Предварително утвърждават списъци за съставите на новите партийни бюра, вместо да извършват широка политическа и организаторска работа. Не ги смущава обстоятелството, че партията е политическа организация и за нея е важен политическият, а не административният подход. В подобни случаи дори и претекстът, че се полагат грижи за подобряване на състава на изборния актив в качествено отношение, не оправдава подмяната на подходите.

Някой ще възрази: няма ли да се подцени ролята на ръководните органи, ако предварително не изяснят и уточнят тези въпроси? Да изяснят трябва! Да създадат кадрови потенциал, от който да се черпи попълнение, е тяхно задължение. Но не и да предопределят, да предрешават поименно съставите. В партийните документи е предвидено грижата за подобряване качеството на състава да се упражнява по различни начини и преди всичко чрез правото на комитетите да утвърждават новоизбраните секретари. Когато по тяхна преценка първичната организация или новото бюро издигнат неподходящ за секретар комунист, те могат да не утвърдят решението им. Същевременно обаче са длъжни да им кажат защо не са съгласни с тяхното мнение и да им изяснят какви са изискванията. Но някои, както стана дума, предпочитат да разместват нещата и да ги предрешават, защото където по-лесно е да се замени политическата с административната работа, да се „режисират" събранията в буквалния смисъл на думата.

●

Има ли място сценарият в подготовката и в провеждането на отчетно-изборното събрание на първичната организация?

Да, има място! Нещо повече. Нов, творчески подход е да се създаде сценарий на организация за постигане на голямата цел, поставена в решението на Политбюро на Централния комитет на БКП пред отчетните събрания. Той подхожда както за подготовката, така и за провеждането на събранията. Но това не означава да се режисират оценките, изводите, мислите, становищата на комунистите. От тях на събранието се очакват повишена активност, висока съзнателност и чувство за отговорност при разисканията, принципно отношение към работата на партийното бюро и на първичната организация, задълбочен анализ на фактите и явленията в трудовия колектив, критична оценка на дейността на комунистите при решаването на актуалните проблеми, свързани с производството, със социално-битовите и кадровите въпроси.

За да изиграе в пълна степен своята ръководна политическа роля, на отчетно-изборното събрание му е нужен широк демократизъм, който не може или по-точно не трябва да се заменя с режисирани мисли и действия. Защото, по думите на другаря Тодор Живков, сега ни е необходим нов, революционен подход в мисленето и действията. Защото развитието на демократизма означава да се премести центърът на тежестта от върха към основата на обществената пирамида. За партията основата е първичната организация. Нейният вътрешноор-

Digitized by Google

ганизационен живот следва да бъде образец на социалистически обществени отношения. Но това означава да се разширява вътрешнопартийната демокрация. Отчетно-изборното събрание е форумът, на който тя следва да намери най-пълно проявление. Сценарият в това отношение следва да бъде средство за нейното пълно разгръщане, за създаването на организация за задълбочено, компетентно разработване на материалите, за постигането на целите, поставени пред него. Защото „сценарият е помощно средство, а главното е живата организаторска и политическа работа, волята, настойчивостта, умението на субективния фактор своевременно да взема правилни решения и да довежда тяхното изпълнение докрай, и то в определения срок..."[1]

Какво да представлява един сценарий за подготовката или за провеждането на отчетно-изборното събрание?

Сценарият е партиен документ, в който са предвидени средствата за усъвършенствуване организацията на работата на бюрото за подготовката на отчетно-изборното събрание или за неговото провеждане съобразно изискванията на решението на Политбюро за тазгодишната отчетно-изборна кампания и Инструкцията на Централния комитет на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. Сценарият, по думите на др. Тодор Живков, „не е обикновен план за работа, той е ново и изключително важно средство за намиране на най-ефективни пътища за достигане на набелязаните цели, за разкриване на решаващите звена и „тесните места" в работата..."[2] Той обхваща в единство приносите на организаторите и изпълнителите на подготвителната дейност като процес, който протича през отделни етапи с определена цел. Така стоят нещата и с провеждането на събранието.

ЗА ПОДГОТОВКАТА НА СЪБРАНИЕТО:

В сценария за подготовка на събранието, **на първо място,** могат да се предвидят и използват средства за мобилизиране и активизиране на комунистите и безпартийните за изпълнение на задачи, свързани с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Това ще рече да се създаде политическа обстановка за усилена дейност за постигането на значимите социални цели и задачи, които първичната организация е поставила пред себе си и пред трудовия колектив; за разкриването и включването в действие неизползвани резерви и възможности за внедряване на новия икономически механизъм, за повишаване качеството на продукцията, за ускоряване на научно-техническия прогрес и др.

В това отношение могат да се използват разнообразни инициативи, да се определят отговорници и срокове за изпълнение на конкретни задачи, да се възлагат партийни поръчения и т. н. Времето на отчетно-изборната кампания съвпада с края на годината, когато се отчитат лични творчески планове и се разработват насрещните и пр. Ето част от съдържанието на политическата и организаторската работа през този етап, която може да се предвиди в сценария.

На второ място. Могат да се включат инициативи, да се използват подходи, чрез които партийното бюро ще успее да извърши задълбочена разработка на отчетния доклад и на проекта за резолюция. Тук от особено значение е да се използват формите на колективността. Но не колективност само като повече бройки участници в подготвителната работа, но преди всичко като опора върху онези комунисти и безпартийни активисти и специалисти, които с организа-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 3, с. 207—208.
[2] Пак там, с. 207.

Digitized by Google

ционния си опит, с общата и професионалната си култура, с деловите си качества ще бъдат в най-висока степен полезни при анализа и обобщението на фактите и явленията от дейността на партийното бюро, на първичната организация, на отделните комунисти и на трудовия колектив, при определянето на задачите през следващия отчетен период.

Тук трябва да се има предвид, че участниците в предварителната подготовка — отделните комунисти и безпартийните, комисиите и работните групи, са помощни органи на партийното бюро. Техните виждания и мнения не са и не могат да бъдат готови оценки и изводи, с които то е длъжно да се съобразява или обвързва, нито пък да ги включи като завършени градивни елементи в своя отчетен доклад, което за съжаление някъде става по най-неподходящия начин. Партийното бюро отчита на събранието своите оценки за дейността си и на първичната организация като цяло, а не мислите и вижданията на привлечените от него в разработката на отделните материали комунисти и безпартийни.

На трето място, в сценария заслужава да се отдели внимание на организационните форми за предварително запознаване на комунистите от организацията с основните изводи и оценки в отчета на партийното бюро и с проекта за резолюция. Така ще се създадат условия и предпоставки за активно участие на комунистите в разисканията по проблемите, предмет на анализ и оценка, ще се разширява вътрешнопартийната демокрация, в резултат на което ще расте активността на участниците в събранието, ще се засилва тяхната политическа позиция, ще се използват неизчерпаемите възможности на колективния ум при оценката на досегашната дейност и при определяне задачите за бъдеще.

В практиката в това отношение има утвърдени сполучливи форми, които биха могли да се усъвършенствуват, да се обогатяват и разнообразяват. Някъде например всестранно запознават предварително комунистите с материалите за събранието във вътрешните звена на първичната организация — в партийните групи и в организациите в нейния състав, което много допринася за повишаване качественото равнище на изводите и оценките за нейната дейност. Могат да се използват и технически средства — копирна и машинописна техника за размножаване на материалите, които да се раздават на комунистите преди събранието. Партийните бюра по работни места — участъци, отдели, смени, могат да информират членовете на организацията за съдържанието на отчетния доклад и проекторезолюцията и т. н.

Тези и редица други страни от подготвителната работа на партийното бюро и на първичните организации могат в сценария да се предвидят, да се организират, да се контролират, да се допълват, за да може в крайна сметка събранието да разполага с материали, на основата на които ще направи необходимите изводи и оценки, ще определи бъдещите задачи, ще избере в новото партийно бюро онези, които ще бъдат в състояние да организират тяхното изпълнение.

ЗА СЪБРАНИЕТО:

Основа на сценария за провеждането на събранието е Инструкцията на Централния комитет на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. В нея са записани изисквания, чието изпълнение е задължително, и то в строго определена последователност. Например най-напред се избира бюро (в малките организации председател и секретар) на събранието; то предлага за утвърждаване дневния ред; избират се помощни органи — комисии, и т. н.

Digitized by Google

Тази последователност не е случайна. Чрез нея се осигуряват условия за правилно приложение на вътрешноорганизационните принципи и норми на партиен живот. Защото не може например да се започне издигането и обсъждането на кандидатурите за ново партийно бюро, преди събранието да изслуша и обсъди отчетния доклад на бюрото и протокола на комисията за проверка на касата на първичната организация и преди да се приемат решения по тях. Без тази последователност отчетно-изборното събрание ще изгуби своя смисъл, своята същност.

Преди да започнат издигането и обсъждането на кандидатурите за състава на бъдещото партийно бюро, председателствуващият събранието е длъжен да разясни инструкцията на Централния комитет на БКП по тези въпроси. Преди обсъждането на кандидатурите събранието с явно гласуване утвърждава числения състав на бъдещото партийно бюро. След като приключи обсъждането на кандидатурите, се съставя списък на кандидатите по азбучен ред за произвеждане на избора. Не може да се избере комисия за произвеждане на избора, преди да се прекратят издигането и обсъждането на кандидатурите за новото партийно бюро, защото, ако членове от комисията бъдат включени в листата на кандидатите за ново партийно бюро, не е правилно те да произвеждат избора, и т. н.

С други думи, в сценария може да се предвиди протичането на отчетно-изборното събрание в неговата последователност, да се предложи дори и регламент на времетраенето на изказващите се и толкоз. Всичко останало — кои и колко ще се изкажат, съдържанието на изказванията, характерът на изводите и оценките, следва да бъде плод на лична позиция на комуниста по обсъжданите проблеми.

Безспорно тук основна роля играе бюрото (в малките организации председателят) на събранието. От неговата компетентност и политическа зрелост зависи дали отчетното събрание ще премине според изискванията на инструкцията, ще създаде ли атмосфера за творчески търсения, за критичен, аналитичен, всестранен анализ и оценка на дейността на партийното бюро и на организацията или с некомпетентността си, с грубото вмешателство, с нетактичните си постъпки ще скове мислите на изказващите се, ще напрегне обстановката, ще наруши принципите и нормите на вътрешнопартийния живот.

Председателствуващият събранието не е и не трябва да бъде техническо лице, което само предоставя и отнема думата на изказващите се, а активен политически фактор, който компетентно ръководи разисканията към същността на отчетното събрание. И никога да не забравя, че неговото мнение по обсъжданите въпроси е мнение на равен на останалите участници в събранието. Всеки опит от негова страна да се намесва в изказванията на комунистите с цел да ги накара да приспособят мислите, разсъжденията, съображенията, оценките и предложенията си с неговите, е грубо нарушаване на вътрешнопартийната демокрация.

●

Сценарии за подготовката и за провеждането на отчетно-изборното събрание заслужава да се разработват там, където се разбира тяхната същност, и тогава, когато партийните бюра са в състояние да определят факторите, чрез които ще се създаде организация за комплексен, политически анализ и оценка на едногодишната дейност на бюрото и първичната организация, ще се открият основните задачи за следващия отчетен период, ще се гарантират условия за пълно разгръщане на вътрешнопартийната демокрация.

Digitized by Google

ЩЕ СЕ РАЗВИВАМЕ, АКО СЕ КРИТИКУВАМЕ

СВЕТОЗАР ПЕТРУШКОВ
първи секретар на окръжния комитет
на БКП — Враца

Сегашната отчетно-изборна кампания в партията се провежда през четиридесетата юбилейна година от славното Деветосептемврийско въстание, сложило началото на социалистическите преобразования в нашата страна. Въоръжени с новите разработки и постановки в лекциите и речите на другаря Тодор Живков след Дванадесетия конгрес, с решенията на Националната партийна конференция по качеството, първичните организации ще направят всестранен критичен анализ на своята работа и на трудовите колективи, ще преценят възможностите и резервите за постигане на по-високи резултати, за решителен поврат в мисленето и действията на комунистите. За отчетно-изборните събрания това е особено важно, защото те са призвани критично да оценят как след Националната партийна конференция се изпълнява задачата за внедряването на нов подход, на нови виждания и нови критерии за решаване проблемите на качеството. Това се налага и от обстоятелството, че първичните организации работят и действуват там, където трудовите колективи практически реализират партийните предначертания, където се върши всекидневна работа с хората, където има най-широко поле за творческата изява на личността, за творческата активност на комунистите.

СРЕД МНОГОТО ЧЕРТИ, КОИТО ХАРАКТЕРИЗИРАТ живота на първичните организации във Врачански окръг, особено място заемат нарасналата **взискателност на комунистите един към друг, критичната оценка на тяхната работа, самокритичното отношение към собствените слабости.** Критиката и самокритиката са закон за развитието на първичните организации, изпитан, постоянно действуващ метод за отстраняване на недостатъците, за подобряване на работата, за правилно възпитание на кадрите, незаменимо условие за развитие и стимулиране на тяхната творческа активност, принцип на партийно ръководство. Само чрез доброжелателна, градивна критика и честна самокритика се оценяват трезво обстановката, достигнатите успехи и допуснатите слабости.

Използването на критиката и самокритиката за разкриване на противоречията, на слабостите и техните носители, за преодоляване и отстраняване на недостатъците по същество е приложение на априлската линия на партията. „Силата на нашата партия е в това — казва др. Тодор Живков, — че тя вижда не само успехите, но и слабостите и недостатъците, сама воюва против тях и вдига народа на борба за тяхното преодоляване.“

Комунистите очакват на отчетно-изборните събрания да получат всестранна обективна оценка на своята работа, да се подложат на всестранен анализ и безпощадна критика недостатъците. Затова на

Digitized by Google

тях не бива да се допуска либерално отношение към слабостите и техните носители. Доверието и уважението към хората следва да се съчетават с голямата взискателност и отговорност. Отчетните събрания да бъдат насочени към оценка на неизползваните възможности, към мобилизация на колективите за разкриване на нови резерви в насрещния план за следващата година, за осъществяване строг режим на икономии, за подобряване на дисциплината; чрез социалистическото съревнование да се създаде организация за изпълнение на петгодишния разчет по всички показатели и повишаване на качеството във всичко и навсякъде.

Изучавайки опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, богатата ленинска практика по организацията и провеждането на партийните събрания, по изучаването и използването на критичните бележки, мненията и предложенията на комунистите, ние се стремим да помагаме на партийните бюра и първичните организации да създадат на своите отчетни събрания **атмосфера на свободен, творчески, другарски обмен на мнения и вземане на най-ефективни решения.**

Към какви особено важни моменти смятаме да насочим вниманието в тазгодишните отчетно-изборни събрания?

Наш дълг е преди всичко да осигурим **критичен и самокритичен анализ на дейността на всяка първична организация** на висотата и изискванията на Националната партийна конференция — **тя да се утвърждава като генератор и носител на новото, като водеща сила в борбата за подобряване на качеството, за ново революционно мислене и ново революционно действие в стила на партийните бюра и кадрите, в дейността на комунистите.** Постановките в доклада и изказванията да бъдат от високите критерии, които е посочвал неведнъж др. Тодор Живков, да бъдат насочени към главния удар в бъдещата работа, към пробива, който да подготвят и организират комунистите за внедряване на авангардни технологии, за дълбочинна преработка на продукцията, за подобряване качеството на труда и произвежданата продукция, за повишаване на икономическата и социалната ефективност от труда на колектива.

През миналите години на повечето отчетни събрания в докладите и изказванията, както и в резолюциите се прокарваше „ефективен" стил на работа, казваше се, че „имаме успехи, но имаме и слабости", които ще преодолеем с изпълнението на предстоящите задачи. Очевидно е, че такава схема не ще може да отговори на порасналите изисквания и отговорности на първичните организации. „Такъв подход, дълбоко порочен в основата си — казва др. Тодор Живков, — абсолютно е изживял своето време."

Оценката в доклада следва да бъде построена не по сегашната схема, че „има успехи, но има и слабости", а от позициите и с критериите на Националната партийна конференция. Да се посочи какво е икономическото и социалното измерение на повишеното качество на труда и продукцията на комунистите в целия трудов колектив; какво е идеологическото и възпитателното значение на повишеното качество, неговото международно значение, ако продукцията е предназначена за износ.

Във връзка с този проблем ще приведа един пример.

В едно от водещите предприятия на Врачански окръг — Центромет, където бе направен големият „пробив" за експериментиране и внедряване на новите технологии за центробежно леене, докладът и изказванията на отчетното събрание бяха много критични и самокритични, целеустремени към главната задача — научно-техническия прогрес като сърцевина на партийната и стопанската работа, на целия колектив. Като обърнаха главно внимание на авангардната роля на комунистите в научно-техническия прогрес, те отправиха критика към някои задържащи фактори и звена, към недостатъчното участие на някои партийни членове в разработката на нови технологии, в рационализаторското движение; изтъкнаха необходимостта

Digitized by Google

от рязко подобряване на творчеството, от по-голяма подкрепа на новаторите. Много от изказванията бяха насочени към „главния удар“ — усвояването на центробежно лети втулки за стопанското обединение „БДЖ“, проблем, който не можа да се реши в пет предприятия в страната, а сега вече и чуждестранни фирми искат да купуват от нас.

Това беше възможно, защото не само у отделни специалисти, а в цялата партийна организация в Центромет се създаде и оформи революционно мислене, защото усилията на комунистите, на целия трудов колектив бяха насочени към този „удар“. И резултатите са налице, вместо внос по второ направление на редица изделия ние вече правим износ на такива, и то по второ направление. Повече от 25 млн. валутни лева са икономисани от компенсацията на този внос със собствено производство. Сега се работи за разпространяване опита на Центромет в редица предприятия в окръга и страната. И пак критиката и самокритиката са насочени към тесните места, към опорните точки и белите полета. И отново комунистите начело с лауреата на Димитровска награда Емил Петков са в авангарда.

МНОГО ВАЖНО Е В ДОКЛАДИТЕ ДА СЕ КРИТИКУВА не само там, където има провали, но и където има неизползвани резерви, да се критикуват не само изоставащите, но и златната среда, „тихото блато“ по думите на Ленин. В редица ръководства, партийни организации и трудови колективи са налице самодоволство, самоуспокоение от това, че „връзват“ години наред „двата края“, че изпълняват плана. Но един задълбочен анализ би показал колко застрашително изостават в тихото блато, необезпокоявани нито отвън, нито от собствената си неудовлетвореност. Влюбени в себе си, те величаят и горестоящите органи, мъдруват под сянката на отминала слава, тлеят в огнището на застиналия огън. А трябва да се критикуват за неизползваните възможности, за неразкритите резерви.

Ще посоча някои примери как се решава този проблем.

В дух на неудовлетвореност през последните години преминават отчетно-изборните събрания на първичните организации в Стопанския химически комбинат — Враца, макар че там има високи постижения. Например с успех се прилага система за анализ на пропуснатите възможности — за минута, за час, за смяна и т. н. Това позволи на комбинатската партийна организация, на всички първични организации от позицията на критичния анализ, въоръжени с много факти, като добри стопани да поставят на преценка и „индивидуално решените проблеми“, и „съставените задачи за бъдещи периоди“, и „усвоени новости в професиите им“... И в много от тези места намираха „бели полета“, намираха точно носителите на причините за слабостите и не даваха възможност на никого да се скрива зад обективните трудности, които безспорно съпътствуват настъпателния ход на този водещ колектив.

Така постъпиха на своите отчетни събрания през миналата година и комунистите в селата Селановци и Остров. Критиката и самокритиката им показаха благородната неудовлетвореност от постигнатото, от това, че могат да бъдат сред първенците в селското стопанство в окръга, но ги спъват преди всичко субективни слабости, които могат и трябва да се преодолеят. Редица години производствените резултати в тези крупни селскостопански бригади не удовлетворяваха. Партийните събрания бяха „горещи“. По много въпроси имаше и „за“, и „против“, но на отчетното събрание преди три години всички бяха единодушни, че досегашният стил на работа следва да се замени с нов, „пробивен“, че опорната точка следва да бъде не само досегашната практика, а преди всичко науката. Всичко това не остана само на думи. От неполивни площи добивите от царевицата далеч надхвърлиха досегашните. Обект на критиката сега вече са организацията при прибирането на реколтата, загубите, които се допускат при съхраняването на зърното, при използването му като фураж.

Не само амбиция, но и реално виждане на резервите и възможностите бяха необходими, за да се постигне този прелом. Най-важното, главното, което осъзнаха хората в тези две селища, бе фактът, че без науката далеч не могат да отидат. И ако сега се радват на успехи, те се дължат преди всичко на близката и непосредствена помощ на научните институти и звена във внедряването на нови технологии.

В завод „Дружба“ — Враца беше установена постоянна номенклатура от 17 изделия за аптечно оборудване. Тя запълваше производствения капацитет и покрива-

Digitized by Google

ше качествените показатели, но не удовлетворяваха натрупаният опит, концентрираната инженерно-техническа мисъл, кадровият потенциал. Отчетното събрание преди три години беше необикновено, още преди насрочването му заводът беше като кошер преди рояване. На събранието критиката беше разнопосочна, само решението бе еднопосочно — да се обнови продукцията, да се използват по-добре възможностите на материално-техническата база и кадровия потенциал. Партийната организация и стопанското ръководство получиха задача номер едно и зелена улица за действие. Много трудности бяха преодолени, много пречки отстранени и сега, когато се оглежда изминатият път, се отчитат над 50 нови изделия в три нови направления: лабораторна медицинска техника, електронна медицинска апаратура и модернизация на аптечното обзавеждане. Всички помнят целенасочената, съобразена с високите критерии критика на неизползваните резерви, сложила началото на голямото обновление и завоюването на нови върхове в научно-техническия прогрес.

Едни от най-добрите кравеферми на Врачански окръг са в АПК — Бяла Слатина. Години наред зад водещата ферма в с. Бърдарски геран, необезпокоявани в златната среда, бяха фермите в селата Търнава, Търнак и Галиче. Резервите в тях се виждаха и доказваха от ръководството на АПК, но колективите не поемаха напред. Секретарят на общинския партиен комитет Драган Евтимов постави този въпрос на разискване в отчетните събрания на първичните организации и в трите селища. Имаше и учудване, и недоумение — защо секретарят критикува тези, които постоянно си изпълняват плановете, не са първенци, но не са и последни. Събранието го подкрепи и задължи ръководствата на бригадите да вземат неотложни мерки за използване на резервите. Не стана всичко с магическа пръчка, но сега, когато всеки петък в окръжния вестник в колоната на първенците се сочат и колективите на фермите в Търнак, Галиче и Търнава, всички си спомнят и за онова събрание, на което „незаслужено" според някои бяха критикувани.

Много допълнителни резерви и неизползвани възможности ежегодно разкрива бригадата за тежки селскостопански машини към АПК — Хайредин. Критиката и самокритиката там са онзи балсам, с който се раждат и идеите, и амбициите и се лекуват слабостите. Всеки път, когато се отчита работата на първичната организация, механизаторите не пропускат да споменат с добра дума събранието, което сложи началото на ефективното използване на селскостопанската техника. Тогава споровете бяха „за" или „против" сменния режим на работа с машините. Сега едва ли някой може да убеди комунистите и механизаторите да се минава на удължен работен ден или да се използват други форми на организация.

СЛЕДВАЩ МОМЕНТ, НА КОЙТО ОБРЪЩАМЕ ОСОБЕНО ВНИМАНИЕ, е на отчетно-изборните събрания да се създаде необходимата обстановка строго да се спазват уставните изисквания за творческото разгръщане на критиката и самокритиката.

Известно е, че много партийни събрания си приличат едно на друго, защото предварително се режисират. За да се представят пред гостите, някои партийни секретари и бюра подбират и изказващите се, и проблемите, които ще засегнат, с цел да не се обиди представителят на горестоящия орган, а и да не се злепостави организацията. А парливите проблеми се оставят за онези събрания, когато няма външни лица. Така поникват и израстват щатни изказвачи, които знаят кое трябва и кое може да се казва и кое не може и не трябва да се критикува. Уместно е да припомним тук думите на другаря Тодор Живков: „Ако човек се свива и мърмори, че това не може да се критикува, че онова не може да се критикува, че това е опасно, а онова е още по-опасно, то какво ще се получи? Как да не може да се критикува! Важното е от какви позиции се критикува и в името на какво се критикува."

В Устава на партията събранието е определено като висш ръководен орган на първичната организация. То е властно да решава всички въпроси, които стоят пред нея. Отчетно-изборното събрание определя задачите за следващата година, то оценява досегашната дейност на партийното бюро и комунистите. Бюрото и организацията следва

Digitized by Google

да уважават партийния член, който критикува. Критикуващият е комунист с високи политически качества и нравствени добродетели. Съобразявайки се с уставните положения, той изпълнява своите задължения като комунист, като човек, като гражданин на социалистическото ни отечество, защищава интересите на партията, на държавата, на обществото, на хората. От него се иска да има собствена позиция на отчетно-изборното събрание, да проявява политическа самоинициатива, да дава принос в колективната мисъл и дело, в партийното творчество.

Критичният подход е диалектическо единство на анализ и самоанализ, на оценка и самооценка, на контрол и самоконтрол, на външна и вътрешна активност. Той изисква от комунистите на отчетното събрание да подложат на обективен анализ всички страни от живота на организацията и дейността на нейното бюро.

За икономии на суровини и материали се говори не от вчера, но реални резултати трудно се постигат. След много горещи разговори в държавното автомобилно предприятие „Товарни превози" — Враца по тези проблеми за това, че вместо икономии често се правят преразходи, че преразходи се допускат от едни и същи лица, първичната организация на отчетно-изборното събрание реши: „Стогодишнината от рождението на Георги Димитров да се ознаменува с 1882 кг икономисано гориво от всяка кола". Думата бе удържана, но не само със записването на задачата, а с конкретните мерки за нейното изпълнение. Сега всяка година тази инициатива се подновява, като се подлагат на прецизна оценка допуснатите слабости и техните носители. Критиката и самокритиката сред водачите на моторните превозни средства дадоха своите резултати.

Особено важно е **в доклада по отделни въпроси да се посочи какви критични бележки е имало през годината, дали са взети под внимание, за да не се намалява вярата у комунистите, че след техните изказвания нещата ще се изменят.** В доклада на отчетно-изборното събрание на първичната организация при енергийното производство на Стопанския химически комбинат — Враца през миналата година бе даден тон на непримиримост към слабостите, на критика от долу. „Изготвяйки настоящия доклад — посочва партийното бюро, — се наложи да поразровим архивите и старите доклади, в които се оказа, че много от проблемите първичната организация е поставяла на вниманието на компетентните органи и ръководства, и то години наред. Питаме се: докога ще се повтаря въпросът за разхищенията на варта, железния сулфид, кубовете, шармите, двигателите, тръбите, винкелите, строителния материал..."

НА ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ трябва да се създават условия за **самокритика.** Такива условия партийното бюро може да осигури, като даде личен пример. Не може да бъде уважаван партиен член, който само критикува, независимо че с това упражнява своето уставно право. Ако критикуващият няма високи нравствени добродетели, колкото и доброжелателна да е неговата критика, тя не ще може да бъде по-силна от личния му пример.

Централният комитет на партията винаги е гледал на самокритиката като на критерий за политическа зрелост на комунистите, на партийните бюра и организации. **Ако критиката е отношение към слабостите на другите, то самокритиката е отношение към собствените слабости и грешки.** Критиката към своето лично поведение зависи от обективните условия за нейното проявление. Тези условия трябва да се създават в цялостния живот на първичната организация, но те обезателно следва да се осигурят за отчетно-изборното събрание.

Не може да предизвика самокритично отношение онази критика, която е самоцелна, критиката на отделните факти, откъснати от цялостното поведение на личността, критиката заради самата критика. Обратно, такава критика предизвиква конфликти.

Digitized by Google

За развитието на самокритиката от значение е нейният дух да е пронизал отчета на партийното бюро. Подотчетността на всеки пред всички разгръща самоконтрола и самокритиката. Георги Димитров ни завеща да не забравяме, че най-голямата премъдрост за истинския комунист се заключава в своевременното, честното и искреното признаване и осъзнаване на сторената грешка, в смелото разкриване на причините, които са породили тази грешка, и в непоколебимата готовност да бъде тя бързо и безпощадно премахната и изправена.

Животът, партийната практика показват, че там, където се разгръща творческа критика и самокритика, там няма застой и обратно — където грешките и слабостите се замазват, там няма сериозни успехи, няма прогрес.

Окръжният и общинските комитети в нашия окръг високо оценяват онези бюра и първични организации, които осигуряват условия за критика и самокритика на своите събрания. От тях черпим не само информация, но и много нови идеи и насоки за нашите бъдещи решения. В такива събрания ние получаваме и оценка „от долу", която е много важна като симптом и за сполуки, и за несполуки в нашата работа.

Една от основните уставни задачи на първичната партийна организация е да разгръща широко критиката и самокритиката, да възпитава партийните членове и всички трудещи се в дух на непримиримост към недостатъците, да взема решителни мерки против всякакви опити за потискане на критиката. Партийните комитети в окръга особено зорко следят проявите на субективизъм при използването на критиката и вземат отношение, когато се изопачава становището на критикуващия с цел да бъде уязвен. Такъв случай имаме в партийната организация на едно от предприятията във Враца.

На комуниста Мито Шумков — дългогодишен профсъюзен деятел, му направило впечатление, че стопанското ръководство изразходва средства в по-големи размери за посрещане на гости, за банкети, екскурзии и др. Част от средствата се осигуряват чрез „награди", но наградените само се разписват, а средствата отиват за покриване на такива разходи. М. Шумков се осмелява да критикува, разчитайки и на своя имунитет като член на профкомитета. Критиката обаче засяга не само стопанското, но и партийното и профсъюзното ръководство и той става нежелан както в профкомитета, така и в партийната организация. Вместо похвала за критиката получава реална заплаха и за работното си място, и за квартирата си и е принуден да „признае", че е оклеветил ръководството. Само намесата на окръжния комитет на БКП възпря някои ръководители да се саморазправят с комуниста, осмелил се да критикува.

Да се задушава критиката е не само нарушение на нормите на комунистическия морал, но и на нашата Конституция, на нашите основни принципи, на социалистическия начин на живот. И още един момент. Не е достатъчно само да се ценят мислите на критикуващия комунист. Критичните бележки и предложения следва да се превръщат в решения. Отчетните събрания не могат да се оценяват само по активността на комунистите в разисквания. Това е само един от критериите за състоянието на организацията и нейната вътрешнопартийна демокрация. Главният критерий за равнището на отчетно-изборното събрание са решенията, които то взема по дискутираните въпроси, и как се създава организация за изпълнението им. В това се състои неговият творчески принос и качествен измерител. На отчетно-изборните събрания не само следва да се облекат в решения критичните бележки и предложения, но да се създаде организация за тяхното осъществяване, като се предвидят контролни мерки — срокове, отговорници и пред кого и кога да се отчете изпълнението им.

Контролът за осъществяването на направените предложения е изпитан метод на партийното ръководство, той е израз на доверие, на уважение и зачитане на комуниста, направил конкретни критични бе-

Digitized by Google

лежки. Гласността на резултатите от контрола за изпълнението на критичните бележки е едно от условията за тяхното решаване. За особено важни предложения на комунистите следва да се докладва на трудовия колектив, да станат достояние на всички, като се използват работническите събрания, мълнии, местни вестници, радиоуредби и т. н.

КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА ВИНАГИ СА БИЛИ, са и ще бъдат могъщо оръжие в борбата с бюрокрацията, всезнайството и самоуспокоението; ефективно средство, способствуващо за подобряване и по-нататъшно усъвършенствуване на стила и методите на работа на партийните органи и организации. Без съмнение това изпитано средство ще бъде използвано в тазгодишните отчетно-изборни събрания на нашите първични партийни организации с новите критерии, разработени в лекциите на др. Тодор Живков и в материалите на Националната партийна конференция, за да се подобрява партийната и стопанската дейност, да се повишава качеството във всичко и навсякъде.

КОНТРОЛЪТ В ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

ПЕТКО ЦОЛОВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Плевен

Спирам се на въпроса за контрола в първичните партийни организации, защото, от една страна, значението му е голямо за повишаване качеството на партийната дейност и, от друга страна, той е уставно право, което е в техните ръце и прилагането му зависи най-много от самите тях, от техните бюра, от инициативността, смелостта и умението на партийните секретари. Главното мерило за неговата ефективност е преобразуващото му въздействие за издигане авангардната роля на комунистите, за засилване социалната активност на трудовите колективи и за повишаване боеспособността на първичните организации. Чрез него се извисява ролята на изпълнителската дейност, а на тази основа по-успешно се върви към изграждането на развитото социалистическо общество. Затова един от въпросите, на който и на тазгодишните отчетно-изборни събрания отново ще се потърси изчерпателен отговор, е: как бюрата и първичните организации са използвали уставното право на контрол, как са го организирали и упражнявали, за да се повишава качеството на партийната дейност.

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия постави задачата да се подобри решително партийният контрол, да се използват по-пълно неговите възможности като фактор за укрепването на политическата система и за разширяване на социалистическата демокрация. Изпълнението на тази задача е непосредствено свързано с равнището на ръководната и организаторската дейност на партийните органи и организации, с умението им да организират „контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен контрол

Digitized by Google

върху работата на различните органи и институции и техните ръководни кадри"[1].

Години наред в Плевенската окръжна партийна организация се работи задълбочено, последователно и целево по въпросите на контрола, упражняван от първичните партийни организации. Те осъществяват контролните си функции чрез събранията, заседанията на бюрата, партийните групи и комисии и отделните комунисти, като използват голямо разнообразие от форми и средства, които постоянно се усъвършенстват и обогатяват с ново съдържание.

Основно средство, главен инструмент, с помощта на който първичните организации в окръга повишават своята роля и усъвършенстват дейността си, е политическият подход. Новото в неговото прилагане е това, че се извеждат на по-преден план контролната функция, необходимостта политическият орган да осигурява действен и ефикасен партиен контрол върху дейността на всички органи и организации в сектора, който той политически ръководи.

Стана практика да се провеждат съвместни съвещания, комплексни проверки и срещи на комитетите със секретари на първични организации, с членове на партийни бюра и на ревизионни комисии по места. Обмяната на положителния опит, анализите на слабостите и недостатъците, по-добрата информираност на партийния актив помогнаха да се повиши компетентността на кадрите в осъществяването на контролните функции на първичната организация по въпроси, свързани с усъвършенстването на социалистическата организация на труда, прилагането на новия икономически подход и подобряването на качеството навсякъде и във всичко.

В плановете на първичните организации са включени средно по 6 въпроса, свързани с изпълнението на чл. 53 от Устава на БКП, спазват се и сроковете за разглеждането им. Основателно може да се направи изводът, че първичните партийни организации не само са осъзнали своето право на контрол, но и по-умело го използват.

На първо място това свързваме с **партийното събрание** като висш ръководен орган на първичната партийна организация, а следователно и като най-авторитетен фактор за осъществяване правото на партиен контрол. Партийното събрание има различни функции и задачи — ръководни, организаторски и възпитателни, сред които контролът и проверката на изпълнението заемат важен дял. Почти всички партийни организации в окръга използват възможностите му за контрол, което винаги дава тласък на непосредствената работа за изпълнение на партийните и държавните задачи. Партийните събрания в голяма степен съдействуват за по-нататъшното развитие и разширяване на социалистическата демокрация, на колективизма в ръководството, на критиката и самокритиката, на активността и творческата инициатива на комунистите и безпартийните.

В дневния ред на събранията на голяма част от партийните организации постоянно нараства относителният дял на проблемите, свързани с контрола и проверката на изпълнението. По-уверено се овладяват съдържанието и механизмът на контролната дейност, по-трайно се изявява нейният политически характер.

В окръга сполучливо се използва системата „партийно поръчение, отчет и атестат на комуниста" като форма, чрез която партийната организация упражнява ефективен контрол върху работата на отделния комунист. Формира се обществено мнение за постиженията и трудностите при изпълнението на уставните задължения на комуниста, по-вярно се разкриват причините за слабостите и се избират най-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 219.

Digitized by Google

ефективните пътища за преодоляването им. Този подход създава възможност за повишаване ролята на партийното събрание като висш орган на първичната организация, за упражняване на нейните контролни функции. В общинските партийни организации се утвърди практиката партийните бюра и организациите да правят ежемесечен и тримесечен отчет на комунистите, неизпълнили преките си производствени, служебни и допълнително възложени задачи. В събрания се анализират причините за допуснатото неизпълнение и се взимат мерки за тяхното преодоляване. На системно неизпълняващите задълженията си се налагат партийни наказания.

На следващо място поставяме проблемите, свързани с ролята на партийните комитети и бюра при осъществяването на правото на партиен контрол. В окръжната партийна организация практическата работа е добре построена и правилно организирана. Умело се съчетават изискванията за единство на комплексността и основното звено при определяне на предмета и обекта на партиен контрол. Под партиен контрол са поставени преди всичко организаторите и изпълнителите на основните задачи в трудовите колективи, защото точно при изпълнението им най-остро се чувствуват инерцията в работата, необходимостта от партиен контрол за преодоляване на рутината, шаблона и мудното внедряване на прогресивните форми на организация.

В това отношение резултатна е работата на партийните комитети и бюра в заводите „Саня“ и „Република“ в Плевен, в Завода за резервни части и нестандартно оборудване в гр. Левски, в териториалната партийна организация в с. Тотлебен, в първичната организация в с. Брест и други. Те разработват и обсъждат важни въпроси, държат ги под партиен контрол, водят ги на отчет до тяхното окончателно решаване. Така на практика съдействуват за изпълнение на отговорните задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция по въпросите на качеството.

●

Стремежът на окръжния комитет на БКП е да изгради стройна система за периодичен отчет на стопанските и административните ръководители за организацията и изпълнението на служебните им задачи. Основна форма на контрол, която намира широко приложение в първичните организации и партийните бюра, е **системното изслушване на доклади и информации от ръководителите на предприятията, бригадите и низовите звена.** Особено полезна се оказа практиката при всеки отчет на даден ръководител да се подготвя и справка от комисия, определена от партийното бюро. Тя извършва предварителна проверка и отразява писмено мнението си по обсъждания въпрос. В нея се посочват положителните страни, недостатъците и се предлага проект за решение. Това засилва **масовостта на контрола, неговата компетентност и обективност** и съдействува за своевременното отстраняване на допусканите грешки.

Контролът, упражняван от първичните партийни организации над дейността на административните и стопанските ръководства, съдействува за постигането на ефективни резултати при решаването на проблемите. На по-висока степен се издигна неговата **превантивна роля,** което помага да бъдат предотвратени редица пропуски и грешки. Партийните организации вземат допълнителни мерки, чрез които осигуряват изпълнението на решенията.

В пълно съзвучие с изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП контролът над дейността на стопанските и административните ръководства и кадрите започва от решението, оценява се неговата обос-

Digitized by Google

нованост, извършват се налагащи се корекции, търси се и се популяризира положителното. Чрез него се обучават и възпитават хората, а когато се наложи, се санкционират. Това е постигнато в повечето партийни организации в окръга и най-вече в зърнено-фуражния и дрождевия комбинат „С. М. Киров" в Долна Митрополия, Тютюневия комбинат в Плевен, машиностроителния комбинат „9-и май" — Червен бряг, стопанския комбинат „Н. Й. Вапцаров" — Плевен, в първичната партийна организация в растениевъдството в Тръстеник и др.

В работата на първичните партийни организации преобладават **проверките на място.** За тази цел се използват комисиите за контрол по конкретни въпроси — по качеството на продукцията, по трудовата, технологичната и финансовата дисциплина, по икономиите на суровини и материали и др. Тези проверки създават условия за непосредствен контакт с трудещите се, за усъвършенствуване на индивидуалната работа, за изучаване на настроенията, за по-задълбочено вникване в стила и методите на работа и ръководство. Проверките на място допринасят за разкриване и популяризиране на положителния опит, за установяване на резервите и целенасоченото им използване, както и за коригиране на недостатъците при изпълнение на решенията.

Положителни резултати има от **участието на партийните групи в контрола и проверката.** Те постоянно наблюдават и преценяват работата на отделния комунист, неговия личен пример и приноса му за засилване на партийното влияние в бригадата, за внедряване на вътрешностопанската сметка, за премахване на отклоненията от трудовата и технологичната дисциплина и др. Създава се възможност по-добре да се оценят организаторската работа на партийните групи и личният пример на комунистите, работещи в тях, да се даде гласност на успехите им.

Системно се организират комплексни проверки по работата на партийните групи и отделни комунисти в обособени участъци от производството, свързани обикновено с изпълнението на няколко решения, допълващи се по цели и съдържание. Такива проверки се отнасят до разработването и организацията за изпълнението на насрещния план, за оценяване ефективността на социалистическото съревнование, вътрешностопанската сметка и др. Те създават възможност да се извърши контрол на политическата работа на комунистите за изпълнението на производствените задачи на всяко работно място, за подобряване на психическия климат в трудовите колективи, както и за по-тясното свързване на контрола с организаторската работа на първичните партийни организации.

●

Контролът е ефективен, когато отговаря на ленинските изисквания. Ето защо партийните организации отделят особено внимание на неговата **превантивност.** В много от тях контролната дейност е подчинена на изискването своевременно да се предупреди, а след това своевременно и да се изправи работата. И успехи в това направление безспорно има. Те се дължат на умението на кадрите правилно да анализират и обобщават фактите на обективната действителност, да виждат положителните явления и онова, което дърпа работата назад, да създават условия за развитието на положителните тенденции. Има подчертан стремеж да се прилагат и останалите принципи: за обективност и партийност, всеобхватност на контрола и гласност на резултатите.

Наред с положителното в контролната дейност практиката показва, че редица първични партийни организации е необходимо още по-

Digitized by Google

задълбочено да работят за засилване на политическия характер на партийния контрол. Защото всяко явление в различните области от живота на трудовия колектив се налага да получава политическа оценка. Това изисква събитията, явленията, фактите винаги да се оценяват от позицията на партията, на работническата класа и трудещите се, от интереса на нашето социалистическо общество.

В практиката някои стопански дейци допускат едностранчивост и технократизъм в своята дейност. Нерядко се явяват в партийните бюра и на събрания на първичните организации с чисто стопански информации. Изпускат, а някои и не умеят да правят анализ на социалнопсихическия климат в предприятието, което ръководят, да анализират задълбочено причините за допусканите недостатъци. Слабост е, че една част от първичните организации и партийните бюра приемат тези отчети, без да правят задълбочен политически анализ на резултатите. С това се узаконява един погрешен подход и се пренебрегва изискването на партията стопанските ръководители да бъдат и политически дейци, постоянно да проявяват внимание към потребностите, личния живот и възпитанието на хората от техните колективи. Оттук и необходимостта първичните организации да разнообразяват формите и средствата на контрол, като се отчита конкретната обстановка за всеки трудов колектив. За каквато и форма на контрол да говорим, важно е винаги да помним — проверката или обсъждането не са самоцел. Главното е да се подобрява работата. А това означава анализът на обстановката в един или друг участък да се съчетава с организаторската и възпитателната работа, да се осигуряват конкретни резултати.

●

Важно условие и предпоставка за ефективността на контрола несъмнено са **качеството на решенията и проверката на тяхното изпълнение.** Обмисленото, опиращо се на дълбоко познаване на конкретните условия в трудовия колектив, всестранно обоснованото решение, съдържащо точни постановки, вече само по себе си притежава голяма организираща сила. Именно такъв подход към решенията е характерен за по-голяма част от първичните партийни организации в окръга. Те по-успешно осъществяват изискването всяко основно решение да се съпътствува от широка политикоразяснителна работа.

Предмет на постоянен контрол е строгото съблюдаване на нормите и принципите на партиен живот, Програмата и Устава на партията, стила и методите на работа и ръководство. Окръжният комитет на БКП изисква във всички партийни комитети и първични организации да бъде създадена стройна система за контрол, позволяваща при наймалки загуби на сили и време оперативно да се получи достоверна информация и ефективно да се влияе върху изпълнението на решенията. В това направление голямо внимание се отделя на задълбоченото всестранно разработване на материалите преди внасянето им за обсъждане, за да се приемат конкретни решения, които своевременно се довеждат до изпълнителите, разработват се мерки за изпълнението им.

В окръга и общините все по-често се съставят **координиращи планове за проверки.** Това позволява да се отстраняват дублирането и паралелизмът в работата на партийните, държавните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи. Утвърди се като положителна практиката да се създават комплексни групи от работници на партийните, държавните и стопанските органи, от специалисти в производството и научните институти. Те анализират състоянието на нещата,

Digitized by Google

изучават прогресивните методи на работа, разкриват причините за недостатъците, съвместно с партийните организации набелязват мерки за тяхното отстраняване. **Съчетаването на контрола с помощта за подобряване на работата на място,** за отстраняване на недостатъците, за решаване на назрелите въпроси е най-плодотворният път за усъвършенствуване стила на работа.

В последните години партийните организации в окръга използват **картотекирането на решенията,** което улеснява значително организацията на тяхното изпълнение. Това позволява на партийния секретар своевременно да напомня, да проверява, да помага, когато е необходимо, а партийното бюро да взема необходимите мерки. Това са помощни средства, които не бива да се подценяват. Важното е да се организира делова практическа работа. В Тезисите на Дванадесетия конгрес е записано: „Да проверяваш — днес това означава да организираш", а не само да констатираш и изобличаваш. Това означава да се упражнява постоянно въздействие върху съответния процес — от неговото начало до постигането на желания краен резултат. Контролът е неотменим елемент от самата организация на изпълнението на решенията, изразяващ се в постоянно уточняване на действеността, сравняване с поставените цели и задачи, извършване на необходимите корекции, допълнения и изменения.

Недостатъците в организацията на партийния контрол и проверката на изпълнението намаляват ефективността на партийното ръководство на една част от първичните организации. Има случаи, когато необходимите материали се подготвят набързо, не са достатъчно конкретни и носят декларативен характер. В тях не се определят точно задачите, не се посочват пътищата за тяхното решаване. Понякога се създава впечатление, че отделни решения се приемат само да се каже: „Ние реагирахме, взехме решение!", т. е. да се скрие бездействието зад поредния документ.

Друг проблем, който стои на вниманието на партийните органи и организации, е **развитието на самоконтрола** в мислите и поведението на всеки ръководител и на всеки партиен член. Голяма част от членовете на окръжната партийна организация служат за пример и успешно осъществяват авангардната си роля в трудовите колективи. Но независимо от това самоконтролът не е станал наше силно оръжие за повишаване на чувството за отговорност. Предстои ни немалка работа за по-нататъшното му развитие у всеки комунист, свързан с партийния дълг, със социално-класовата отговорност, с партийната съвест.

Успешното упражняване на правото на контрол не би било възможно, ако този процес не се **организира, ръководи и направлява от общинските комитети на БКП.** Тяхната непосредствена функция е пряко да ръководят първичните партийни организации, в това число да им помагат да осъществяват правото на контрол. Затова въпросът, който занимава окръжния комитет на БКП, е как да се преодоляват слабостите и бариерите, които пречат на част от първичните организации смело, твърдо и последователно да осъществяват правото си на контрол.

Опитът ни показва, че там, където общинските комитети на БКП правилно оценяват този въпрос, полагат грижи за обучението на партийния актив, където са защитени справедливите и основателните искания на първичните организации и техните бюра към административните и стопанските ръководители, контролът е силен, действен, ефективен, постигат се положителни резултати.

Digitized by Google

В ДУХА НА НОВИТЕ РАЗРАБОТКИ

КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ
секретар на Кирковския РК на БКП — София

Една от най-характерните особености на настоящата отчетно-изборна кампания е, че тя се провежда в обстановка на масово, всенародно творчество за осъществяване новите теоретически разработки и практически подходи на партията, на др. Т. Живков за изграждането на развитото социалистическо общество.

Ето защо, пристъпвайки към разработката на отчетните доклади и на проекторезолюциите, замисляйки се над това кои комунисти да бъдат предложени в състава на бъдещите партийни бюра, следва преди всичко да си отговорим на въпроса: как ще отразим, как ще анализираме и оценим извършената работа в духа на новите идеи и подходи на партията и, което е особено важно, какво следва по-нататък да се направи за тяхната реализация в живота?

Другарят Тодор Живков обоснова необходимостта от революционен обрат в мисленето и в подхода като първостепенно условие за решаването на политическите задачи на партията. Няма съмнение, че тази идея е една от основните, най-важните, които следва да пронизват цялата ни работа по подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания.

Да се мисли революционно — това значи да се мисли винаги от позициите на класата, на нейните коренни и конкретноисторически интереси, от критериите на нейния преден отряд, на Комунистическата партия. Това значи **да се осмисля както дълбокото класово съдържание на поставените от партията задачи, така и тяхното творческо реализиране при конкретните условия.**

Революционното мислене означава **да се мисли с познаване на обективните закони и закономерности на общественото развитие, на механизмите на тяхното действие и използване.**

Това е една от най-характерните отличителни черти **на подхода на партията в борбата за високо качество.** „Високо качество във всичко и навсякъде — отбелязва др. Т. Живков — може да се постига само тогава, когато проблемите на качеството се поставят и решават съобразно действието на обективните закони и закономерности на изграждането на развития социализъм."

Другарят Т. Живков ни насочи и подпомага в реализирането на тази задача, като обоснова 4 най-важни закономерности на общественото развитие на съвременния етап:

— научно-техническата революция;

— усъвършенстуването на отношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост;

— обективното действие на закона за стойността;

— нарастване ролята на народните маси като творци на историята и разгръщане на социалистическата демокрация.

Тези закономерности са вече много добре известни на кадрите и актива. Защо ги изреждаме отново? Защото, вглеждайки се по-внимателно в тях, можем да открием една полезна, ефективна, а в значителен смисъл и необходима **структура на отчета** на партийното бюро пред годишното събрание. Широко разпространена е сега практиката докладът да се структурира на базата на **видовете партийна дейност.** И често

Digitized by Google

разделът за партийното ръководство на стопанската дейност придобива административен оттенък, а идеологическият и организационният раздел не са лишени от елемент на самоцелност. **Няма да бъде грях — тъкмо обратно, ако тази широко разпространена структура заменим с друга, построена на базата на анализа, обобщението и оценката на конкретните процеси и явления, които се проявяват при реализацията на основните закономерности на общественото развитие.**

Разбира се, рецепти за това, каква точно трябва да бъде структурата на доклада, не може и не бива да се дават. Това е въпрос на конкретно виждане, на творчество от страна на партийните комитети и организации. Но че тези четири групи проблеми следва да залегнат като структурни елементи в отчетите на партийните бюра, особено пред годишните събрания на първичните организации в областта на материалното производство — това също е безспорно. Ако те бъдат разработени от позициите на високите критерии на партията, като се отчитат конкретните условия и особености в колектива, ако се разкрие задълбочено ролята на партийното бюро, на комунистите за тяхното разрешаване и на тази основа се набележат задачите за бъдещата работа, това ще компенсира възможните пропуски в разглеждането на други, понякога с „протоколен" характер въпроси от дейността на организациите. А по-точно е да се каже, че в тези направления следва да се анализира и оцени преди всичко извършената от първичните организации политическа, идеологическа и организационна дейност.

Спираме се по-подробно на тези въпроси, защото те засега недостатъчно ангажират вниманието на партийните комитети и първичните организации.

Въпросите за **внедряване постиженията на научно-техническата революция** не са се превърнали в център на работата за голяма част от първичните партийни организации. Показателен в това отношение е следният пример. За изтеклата 1983 г. само 83 първични организации в столицата са разгледали на свои събрания въпроси, свързани с внедряването на нови изделия, научно-технически постижения и рационализации, и 77 — въпроси за модернизацията и реконструкцията. Общо това прави едва четири хилядни от общия брой на проведените през годината събрания на първичните партийни организации. Можем по различен начин да обясним тези цифри, но така или иначе те не задоволяват.

Или да вземем проблемите за партийното ръководство на процеса на **развитието на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост** или разгръщането на демократизма в управлението на предприятията. На миналогодишния инструктаж за подготовката на отчетно-изборните събрания в Кирковската районна партийна организация специално беше откроен въпросът — да се направят анализ и оценка на извършената работа за издигане ролята на трудовия колектив в икономическия, социалния, политическия и духовния живот в предприятията. Работата не потръгна така, както се очакваше — темата за трудовия колектив беше една от най-слабо застъпените в материалите на отчетните събрания. В разгара на кампанията насрочихме разговор със секретарите на първичните организации, които до момента не бяха провели отчетните си събрания. Беше им обърнато внимание, че въпреки важността на проблемите за развитието на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост те се заобикалят от отчетно-изборните събрания. Дадоха се и някои допълнителни указания. Известно изменение на нещата настъпи, но то се изрази главно в цитиране на отделни положения от документите на партията и разработките на др. Т. Живков и в много по-малка степен в анализ и обобщение на натрупания опит. Изводът на бюрото на районния комитет беше, че се отделя недоста-

Digitized by Google

тъчно внимание на проблемите, свързани с развитието на трудовите колективи като стопани на собствеността, че на значителна част от първичните организации не достига умение да анализират тези процеси. Както в материалите на събранията, така и в изказванията се подценяват проблемите на демокрацията на управлението, работата на колективните органи и др. Естествено, през тази година бяха предприети известни мерки, насочени към повишаване нагласата и способността на кадрите и организациите да се занимават по-отблизо с тези проблеми, проведе се научно-практическа конференция и т. н. Но така или иначе въпросът стои открит и очевидно още много е нужно да се направи, за да заеме той подобаващото му се място в дискусиите на отчетно-изборните събрания.

Що се отнася до **обективното действие на закона за стойността** и на свързаните с него стоково-парични отношения, то понякога отделни комунисти, в това число и членове на партийни комитети, изразяват становището, че едва ли не този въпрос не засяга колектива, а се проявява на по-високо равнище. Такава теза е абсолютно погрешна. Разбира се, по-лесно е да се твърди така, отколкото да се изследва и оцени работата на партийното бюро и първичната организация за направляването на сложните процеси в колектива, в които се проявява тази закономерност: внедряването на стопанската сметка и самоиздръжката, съотношението между нарастването на обществената производителност на труда и ръста на работната заплата, между труда в работно и извънработно време, връзката с пазара, внедряването на акордния принцип, въпросите на себестойността и ефективността и т. н. Как първичната организация политически ръководи тези и редица още други, свързани с тях проблеми, които опират до най-непосредствените интереси на трудещите се? Това съвсем не е маловажен въпрос.

Другарят Т. Живков ни учи, че именно във взаимовръзка с тези основни закономерности следва да се разгръща и направлява и **борбата за високо качество.** И тук трябва да се направи конкретна практическа стъпка — да се спре да се говори за качеството въобще, да се премине към анализ на качеството, но през призмата на овладяването и използването на тези закономерности. Защото вече неколкократно отчитаме по различен повод извършената работа за повишаване на качеството след Варненското съвещание, но сериозни изменения, такива, каквито се диктуват от високите партийни критерии, не са настъпили нито в областта на масовото прилагане на постиженията на научно-техническия прогрес, нито във внедряването на стопанската сметка и самоиздръжката, нито в утвърждаването на колектива като пълновластен стопанин на собствеността и като субект на социалното управление. Това значи, че в борбата за високо качество недостатъчно се подхожда в духа на партийните изисквания, в съответствие с подхода на партията и лично на др. Т. Живков към решаването на този жизнено важен, ключов за нашето развитие проблем.

Може би боите са сгъстени, но дори да е така, потребността тези групи процеси и явления, в които се проявяват обоснованите от др. Т. Живков закономерности, от аспектите на партийното ръководство да се изведат като акценти в материалите и в разисканията на отчетно-изборните събрания остава в сила. Умението **да се приложи конкретно този новаторски подход на партията** в борбата за високо качество е един от най-важните параметри за промяна в мисленето и подхода на партийните комитети и първичните организации към задачите на нашето развитие сега.

Много е важно през такава призма в отчетните материали и на събранията да прозвучи и оценката за работата на административните ръководства, на обществените организации и, разбира се, самооценката за собствената работа на органа, който се отчита — бюрото.

Digitized by Google

Стара слабост е оценката за работата на партийното бюро да се свежда до една или две страници в края на доклада с кратки обобщения за дейността на партийния секретар, на неговия заместник, на останалите членове на бюрото. Това е крайно недостатъчно.

Не бива да се забравя, че една от най-важните, същностни черти на отчетно-изборното събрание е, че избраният орган се отчита пред тези, които са го избрали, които са му гласували своето доверие. Ето защо оценката за неговата работа следва да пронизва целия отчет. Ролята и мястото на бюрото, неговата позиция, неговият подход на действие следва да бъдат обект на самоанализ и самооценка при разглеждането на всички по-важни проблеми и въпроси от живота на организацията. Особено е нужно това, когато се преценява ръководството на конкретните процеси и явления в предприятието и колектива, проявяващи се при реализацията на разглежданите от др. Т. Живков закономерности на общественото развитие на съвременния етап. Задачата е партийното бюро да излезе от сянката, в която то само се поставя понякога в някои отчети.

Отразяването на духа на новите теоретически разработки и подходи на партията в отчетно-изборните събрания на първичните организации е функция от тяхната способност по-дълбоко да вникват в същността на нещата, от умението им да разкриват и уместно да използват източниците на развитието — диалектическите противоречия. Ето защо няма да бъде много пресилено, ако кажем: по това с каква дълбочина и комплексност се разкриват противоречията в разностранната дейност на предприятията и колективите, какви пътища се чертаят за тяхното преодоляване може в много голяма степен да се съди за способността на организацията да се издигне до височината на съвременните изисквания за научно партийно ръководство.

Да видим противоречията в собствените предприятия, колективи, да видим своето място и водеща роля за тяхното преодоляване — ако успеем в една задоволителна степен да направим това, ние ще създадем условия за по-нататъшно издигане на научното равнище и ефективността на нашата дейност.

Това предполага да се развива творческото търсене на членовете на организацията, да се вниква в корена на процесите. В тази връзка следва да се създадат условия за разгръщане на критиката, за стимулиране стремежа на комунистите да допринесат за разкриването и разрешаването на проблемите. Особено важно е да се издигат равнището и качеството на **анализа и обобщението на партийната и социалната практика** при подготовката на материалите и в работата на отчетните събрания.

Информацията за едно или друго противоречие „постъпва" по различен начин. За него съдим от икономическите и други резултати от дейността на колектива, от поведението на хората, от психоклимата, от изказванията и предложенията на комунистите и останалите трудещи се на събрания, заседания, в хода на индивидуалната работа, от отправените критични бележки, жалби, сигнали и др. Важното е тази богата информация **задълбочено да се анализира и обобщава.** И колкото по-добре се върши това, толкова по-успешно първичните организации ще разкриват в зародиш възникващите противоречия.

Именно в такъв план следва да се стремим да издигаме по-нататък и ролята на годишните отчетно-изборни събрания.

Това са само някои съображения във връзка с подготовката и провеждането на отчетната кампания. Кое е обаче главното? Главното е да се повишава нагласата, да расте способността на първичните организации да подходждат творчески за издигане ролята на годишните отчетно-изборни събрания в реализирането на новите теоретически разработки и практически подходи на партията, за претворяването на тяхното съдържание, на техния дух в живота на комунистите, на всички трудещи се.

Digitized by Google

РЪКОВОДСТВО И ПОМОЩ — КОМПЕТЕНТНИ, НАВРЕМЕННИ

ИВАН ЙОТОВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Етрополе

Предстоящите отчетно-изборни събрания са важна проверка не само за първичните партийни организации, за тяхната боеспособност и умението им на практика да реализират партийната политика. Те са важна проверка и за общинския комитет на БКП, за начина, по който осъществява една от основните си и най-важни функции — ръководството на партийните организации.

Дейността и задачите на общинския комитет във връзка с отчетно-изборната кампания би следвало да се разглеждат в две основни страни.

Първата включва онези мероприятия, които имат пряко отношение към подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания — инструктаж на партийните бюра, консултации, помощ и контрол, участие на апарата и актива и т. н. Това са мероприятия, които се правят всяка година, но това не означава, че тяхното съдържание остава неизменно. Напротив, точно от умението да се изпълнят тези традиционни форми с конкретно и актуално съдържание зависи в голяма степен ефективността на партийното ръководство.

Втората страна се отнася до цялостната работа на общинския комитет с първичните организации, която несъмнено дава отражение върху тяхното организационно състояние, авторитет, дееспособност, подход, стил и методи на работа — все фактори, които директно влияят върху качеството на отчетно-изборните събрания.

С други думи, макар че отчетно-изборното събрание е своеобразен връх в едногодишния живот на всяка първична организация, то не бива и не може да се разглежда откъснато от цялостната ѝ дейност и от развитието ѝ като нещо само за себе си. От тази гледна точка може да се приеме, че работата на нашия комитет за подготовката на отчетно-изборната кампания е започнала отдавна.

След Дванадесетия конгрес на БКП общинският комитет разработи редица важни документи, осъществи множество инициативи с цел да се активизират първичните организации и да се създадат условия за пълноценно разгръщане на техните политически, организаторски и възпитателни функции. Особено важно значение за правилното насочване на дейността им имаше проведеният пленум „За задачите на общинската партийна организация, произтичащи от следконгресните разработки на др. Тодор Живков и неговото посещение в Етрополската община“, който постави ударението върху необходимостта да се засилват действено-преобразуващите им функции на основата на новите практически подходи. Към първичните организации са адресирани в преобладаващата си част изводите, оценките и решенията на втората отчетно-изборна конференция на общинската партийна организация, решенията на проведения наскоро пленум по проблемите на работата с младежта и Комсомола, комплексната програма на общинския комитет за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Това са документи, които ще улеснят първичните орга-

Digitized by Google

низации при анализа на собствената им дейност и особено при определяне на задачите за следващия отчетен период.

На предстоящата отчетно-изборна кампания общинският партиен комитет гледа не само като на една проверка за ефективността на досегашната ни работа с първичните организации, но и като на една възможност и важен етап в нейното по-нататъшно качествено усъвършенстване.

През последните две години в общинската партийна организация протича интензивен процес на преоценка на подхода, стила и методите на работа както на комитета, така и на отделните организации. Значително се повишиха научността и обосноваността при вземането на партийните решения. По-задълбочено се изучават и отчитат процесите и явленията в развитието на общината и в отделните трудови колективи, по-добре се съгласува партийната дейност с обективните закономерности на общественото развитие и с най-новите партийни изисквания.

Повечето наши предприятия се намират в процес на преустройство, обновяват съществуващата техника и технологиите, което води до усъвършенстване организацията на труда и създава условия за рязко подобряване на качеството. Общината две години поред е комплексен първенец в социалистическото съревнование в Софийски окръг. Много добри са резултатите от изпълнението на плана за полугодието на тази година. Например печалбата в сравнение със същия период на миналата година е увеличена със 71 на сто, обществената производителност на труда — с повече от 31 на сто. Това, естествено, създава добра атмосфера в партийните организации и трудовите колективи. В същото време обаче внимателният анализ подсказва, че няма място за самодоволство. Решаването на един проблем (технически, технологически, социален) често ни изправя пред други, още по-сложни.

Ние се радваме, като виждаме колко много е израснал партийният актив, колко по-големи сега са замислите на първичните организации, колко са пораснали техните възможности да мобилизират хората. Но продължават да ни смущават случаите на повърхностно отношение към важни въпроси, незадоволителното равнище на вътрешноорганизационния живот в редица организации, ниската социална активност на част от комунистите. Затова считам за подходящо и важно да се използват отчетно-изборните събрания, за да преценим още един път какво в досегашната работа и в традициите на всяка партийна организация е хубаво и заслужава да се утвърждава и от какво в начина на мислене, подхода, стила се налага решително да се откажем, ако искаме да вървим още по-бързо напред. Мерило за оценка да бъдат резултатите, а не усилията и броят на проведените мероприятия.

По време на подготовката на отчетно-изборните събрания смятаме да съсредоточим вниманието върху две неща:

Първо, максимална яснота и реализъм на целите, които стоят пред всяка първична организация. Очевидно е, че Дългосрочната програма за повишаване на качеството, утвърдена от Националната партийна конференция, ще се изпълнява поетапно в зависимост от конкретните условия във всеки трудов колектив. По заложените в нея цели и критерии следва и сега изцяло да пронизват организаторската и политическата работа на организациите, да намерят своето място в техния дневен ред, като в същото време не се подминават и останалите проблеми, които вълнуват хората.

Второ, творчество и конкретност в подхода, формите и методите на работа. Опитът недвусмислено показва, че помощта за отделните партийни организации е най-резултатна, когато е диференцирана и

Digitized by Google

конкретна. През миналата година, непосредствено след общия инструктаж, общинският комитет на БКП проведе среща с партийните секретари по отрасли, на които в обстановка на свободна дискусия с участието на всички секретари на комитета бяха изяснени редица конкретни въпроси, свързани с подготовката на събранията. Смятаме и през тази година да постъпим по същия начин. Наред с другото тези срещи служат и за обмяна на положителния опит. Предвиждаме също да проведем индивидуални срещи с партийните секретари, които за пръв път ще готвят отчетно-изборно събрание.

Две важни инициативи на комитета съществено ще подпомогнат партийните бюра при подготовката на отчетно-изборната кампания. Едната е научно-практическата конференция на тема „Системният подход в борбата за високо качество", първият етап на която ще завърши до края на тази година. Най-важните мероприятия през този етап са разговорите в партийните организации за личния принос и отговорността на комунистите в борбата за високо качество. Резултатите от тези разговори, както и извършените анкетни проучвания в трудовите колективи по темата ще улеснят значително партийните бюра при изготвянето на отчетните доклади и проектите за резолюции за отчетно-изборните събрания.

Другата важна инициатива в работата ни с партийните организации сега е подготовката на специален пленум на комитета „За понататъшното усъвършенствуване дейността на първичните организации и утвърждаването им като водеща сила в борбата за високо качество навсякъде и във всичко", който ще се проведе през четвъртото тримесечие на тази година. **Изградени са работни групи с участието на членовете на комитета и бюрото, които всестранно ще анализират дейността им и ще направят оценка на настъпилите изменения в техния живот след прегледа за повишаване ролята и боеспособността им.** Тези анализи, естествено, ще използва не само общинският комитет, но ще бъдат много полезни и за самите организации особено сега, в навечерието на техните отчетно-изборни събрания.

За всички по-важни етапи от подготовката на отчетно-изборната кампания общинският комитет на БКП има разработен конкретен план. И през тази година ще използваме редица утвърдени форми за привличане вниманието на партийния актив и всички комунисти върху важността на отчетно-изборните събрания, за повишаване на тяхната теоретическа и практическа подготовка. Освен инструктивното съвещание с целия актив предвиждаме да проведем полудневно обучение с членовете на партийните бюра по актуалните проблеми на партийната политика, отразени в най-новите трудове на др. Тодор Живков. Ще организираме постоянни консултации в кабинета по партийно-организационните въпроси, кътове със специализирана литература и т. н.

Помощта на общинския комитет ще се реализира непосредствено чрез определените отговорници за всяка партийна организация. Тук главният проблем е да се осигури не само присъствие на най-отговорните ръководни кадри на събранията, но действителното им, конкретното им участие в целия процес на тяхната подготовка. Да се създадат действени, а не формални мотиви за такова участие е колкото важно и необходимо, толкова и трудно. Разпределението на отговорниците за събранията в никакъв случай не бива да бъде формален акт. В нашата организация се е утвърдила практиката за отчетно-изборните събрания да се прави специално разпределение, съобразено, от една страна, със състоянието на партийните организации и, от друга, с възможностите и служебната ангажираност на кадрите.

Причините за слабата ангажираност на част от членовете на комитета и други отговорни кадри в отчетно-изборната кампания са най-различни, но несъмнено една от главните е недостатъчната им подго-

Digitized by Google

товка. Затова е задължително те да участвуват в провежданите инструктажи, семинари, консултации.

С голяма част от отговорниците е необходимо да се провеждат и лични беседи. От решаващо значение е всичките да чувствуват, че носят отговорност за качеството и резултатите от събранието. Опитът от прегледа за повишаване ролята и боеспособността на първичните организации показа колко полезно е да се види състоянието и дейността им отвън, да се намерят възможно най-обективните критерии за тяхната оценка. Това най-добре могат да направят именно отговорниците.

Разбира се, споделеното тук съвсем не изчерпва цялата разностранна дейност на общинския комитет по подготовката на отчетно-изборната кампания. Даваме си сметка, че качествената организация на това крупно събитие в живота на първичните организации ще има решаващо значение за по-нататъшното усъвършенствуване на цялостната им дейност, за повишаване на тяхната ръководна роля в борбата за изпълнение на партийния девиз „Високо качество — навсякъде и във всичко".

В КАБИНЕТА ПО ВСЯКО ВРЕМЕ НА ДЕНЯ

Инициативите на кабинетите по партийно-организационната работа към общинските и заводските комитети на БКП в Благоевградски окръг при подготовката на отчетно-изборните събрания на първичните организации са насочени към повишаване на организационната и деловата квалификация на широкия партиен актив, към изучаване, обобщаване и разпространение на положителния опит.

Използва се широк комплекс от форми и средства на работа: групови и индивидуални консултации, делови срещи, съвещания за обмяна на опит, методически разработки, организират се разговори за творческия подход при проучването, анализа и подготовката на материалите за събранията. Така кабинетите се превръщат в центрове, където кадрите, активът поставят въпроси, търсят отговор, интересуват се от последните новости в партийната работа. Чрез тези контакти се разширяват връзките на кабинетите с първичните организации и партийните групи, обогатяват се формите за въздействие, създава се опит — нещо, което е от особено значение сега, в навечерието на отчетно-изборната кампания.

Как конкретно се проявяват тези страни в дейността на отделните кабинети? Ето какво отговарят на този въпрос няколко завеждащи кабинети по партийно-организационната работа към общинските и заводските партийни комитети в окръга:

Digitized by Google

Иван ВЕЛЕВ:

— Кабинетът към общинския комитет на БКП в Благоевград вижда своите задължения, свързани с подготовката на отчетно-изборните събрания, в няколко направления. Задачата ни е да обслужим партийния актив с необходимите указания, решения, методически разработки, информация за положителен опит и други помощни материали за партийните секретари и груповите отговорници. Методическият съвет на кабинета разработва план за организиране на групови и индивидуални консултации. Обменя се опитът на онези първични организации от отраслите на материалното производство и духовната сфера, в които подготовката протича наистина на високо равнище. През този период кабинетът е отворен по всяко време на деня, а при нужда можем да окажем методическа помощ и на място.

За тази година предвиждаме специален **разговор с новоприетите комунисти.** Целта е да им помогнем те активно да се включат в подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания. Занятията в школата за новоприетите комунисти към кабинета също допринасят да се засилва техният интерес, да се обогатява организационният им опит.

Използвам случая **да поставя един въпрос.** Нужно е според мен списание „Партиен живот" да даде правилно и компетентно тълкуване на същността, съдържанието и характера на изказването на комуниста на събранието. Някои го приемат за отчет, други — за анализ, трети го виждат като информация...

Иван СИМЕОНОВ:

— Кабинетът в гр. Сандански е завел на отчет отговорниците на групи и онези от секретарите, които смятаме, че се нуждаят от посистемна и квалифицирана помощ. За тях уреждаме специални консултации. С интерес се посрещат и диференцираните консултации с членовете на бюрата, които отговарят за различните страни от партийната дейност: организационна, идеологическа, партийно ръководство на производството и други. Тук се обсъждат такива важни въпроси като политическия подход и критериите, от които следва да се ръководят бюрата при разработването на отчетните доклади.

Оценявайки ролята на средствата за масова информация при организирането на такива важни кампании, координираме действията си с местния вестник „Санданска трибуна". В съвместно разработения план определяме какъв положителен опит ще популяризираме на страниците на вестника. Откриваме рубрика за консултации, информираме читателите за хода на отчетно-изборните събрания.

При подготовката на събранията много ни помагат разработките в списание „Партиен живот". В тях се отделя доста внимание на същността на политическия анализ, но сега внедряването на икономическия подход прави този въпрос особено актуален, така че очакваме списанието да се спре повече на него.

Кирил КАТУЛОВ:

— В Петрич залагаме много на груповите консултации в кабинета към общинския комитет. Тази година смятаме в тях непременно да включим онези секретари на партийни бюра и отговорници на групи, които за първи път ще готвят отчетно-изборни събрания.

Практиката постави пред нас и друг въпрос. При подготовката на събранията миналата година някои секретари споделиха: „На нас ни трябват хора, с които предварително да седнем и да огледаме въпросите, да се поучим от тях, а не просто гости". Не означава ли това, че част от членовете на общинския комитет, негови пълномощници на събрания, също се нуждаят от повишаване на своята компе-

Digitized by Google

тентност по партийно-организационните въпроси? Мина времето, когато можеше да се разчита само на житейски опит, на интуиция, на професионален авторитет. Партийно-организационната работа има своя специфика, която трябва да се овладее. Естествено възникват проблеми около обогатяването на формите за повишаване на знанията и опита на такива кадри. Ние например замисляме да организираме с участието на щатни работници на комитета консултации, но ни е интересно да разберем какво правят в тази насока другите кабинети по партийно-организационната работа.

Иван ДАНЕВ:

— При подготовката на отчетно-изборните събрания в Разложката партийна организация ударението се поставя на една основна, злободневна тема. По-миналата година това бе „Разгръщането на критиката и самокритиката — фактор за отстраняване на слабостите и недостатъците в дейността на първичната партийна организация", миналата — „Ролята на първичната организация за повишаване активната жизнена позиция на комуниста". Въпросът, върху който тази година ще съсредоточим вниманието, е също много актуален — „Комунистът и качеството". Темата се утвърждава от бюрото на общинския комитет, по нея се разработват беседи, които се обсъждат на подготвителните събрания, обогатяват се с конкретни примери. Разбира се, тази тема не е абсолютно задължителна за всички организации. Разликата в условията, спецификата на работата, равнището на партийния живот могат да изведат на преден план други проблеми, но по принцип такава форма на работа активизира, мобилизира комунистите, помага им да концентрират вниманието си в основните направления, да отделят значимото от маловажното.

Естествено, това не освобождава кабинета от задължението да разработва консултации по определени въпроси. Целта е да се помогне на членовете на партийните бюра да създават обстановка, при която всеки комунист активно ще участвува в подготовката на събранието.

Лефтер СПИРОВ:

— За нас подготовката на отчетите и изборите в партийните организации на Гоцеделчевската селищна система в известен смисъл започва със срещата на секретарите на общинския комитет на БКП с членовете на методическия съвет на кабинета, на която се уточняват задачите, формите и средствата за работа. Членовете на проблемните секции подробно се запознават с материалите за кампанията, всяка секция дава свое предложение.

Резултатна се оказа при нас една по-различна форма за помощ. Водим на отчет по-младите секретари и групови отговорници и ги насочваме към техни колеги с по-богат организационен и политически опит, които да им помагат индивидуално.

Атанас КОСТАДИНОВ:

— Кабинетът към общинския комитет на БКП в Белица поддържа непосредствена връзка с всеки отговорник от комитета за отчетно-изборните събрания. В определени дни се провеждат целеви срещи. На тях се води разговор за организационната култура, за помощта, която е нужно да се окаже на първичните организации. Правим анализ на по-ефективните форми на работа. Обсъждаме пропуските от минали години и как те могат да се избягнат. Подсказваме какви начинания биха могли да се подемат в чест на отчетно-изборната кампания.

В помощ на партийния актив сформираме консултативна група, която изучава и популяризира положителния опит в организирането

Digitized by Google

на отчетно-изборните събрания. В издавания от нас бюлетин „Партиен опит“ се помества информация за новости в практиката на първичните организации и партийните групи. Един от бюлетините е посветен специално на трудовите и обществено-политическите инициативи, подети преди отчетно-изборните събрания. Всяка първична организация отива към събранието си със своя инициатива, която превръща в дело на целия трудов колектив, на цялото население. Обикновено се обявяват ударни дни за прибиране на селскостопанската продукция, за благоустрояване и хигиенизиране, посещават се исторически паметници, организират се културни прояви.

Владимир ЕНЕВ:

— Грижа на кабинета при партийния комитет в текстилния комбинат „Гоце Делчев“ в Благоевград е да окаже конкретна методическа помощ, от която при новите изисквания се нуждаят и дългогодишните секретари, но най-вече избраните за първи път. Възнамеряваме да организираме срещи-разговори за личния пример и приноса на всеки комунист в повишаване равнището на отчетно-изборното събрание. Специално насочваме партийните членове задълбочено да преценят на събранията своята дейност, дейността на бюрото и организацията за внедряването на челния опит.

Практиката показва, че не винаги се познава добре инструкцията за отчетно-изборната кампания, допускат се нарушения. Кабинетът ще направи анализ на първите събрания — с това ще помогнем на комитета да вземе навреме евентуални мерки.

Казаното дотук не изчерпва разнообразието от идеи, от форми и средства за методическа помощ и организаторска работа на кабинетите в окръга. В Първомайската селищна система всяка сряда активисти от кабинета посещават първичните организации в отдалечените селища, като на място изясняват въпросите, възникнали в предварителната подготовка. Кабинетът в Катунци е инициатор на разговора в първичните организации за мотивите, които подтикват комунистите към активна, съзнателна трудова и обществена дейност. Там се обсъждат въпроси, важни за селището или колектива, изяснява се какво трябва да се постави за проучване и решаване от отчетно-изборното събрание.

Предстоящата кампания означава и натрупване на положителен опит, раждане на нови виждания и идеи. Това задължава кабинетите да проявят повече творчество и настойчивост, за да може полезното, ценното, което създават с труда си комунистите, да се разпространи, да получи по-нататъшно развитие в партийната практика.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

АТМОСФЕРА НА ПОВИШЕНА ОТГОВОРНОСТ

ШЕСТ ВЪПРОСА КЪМ СЕКРЕТАРИ НА ПАРТИЙНИ БЮРА ОТ СТОЛИЦАТА

1. Кое отчетно-изборно събрание сте запомнили в практиката си на партиен секретар и защо?

2. Какво според вас не достига на отчетно-изборните събрания; как смятате да превъзмогнете недостатъците?

3. Доколко подготовката на отчетно-изборното събрание при вас е колективно дело; как участвуват членовете на партийното бюро, как въвличате в нея възможно най-широк кръг комунисти?

4. Кои основни проблеми ще бъдат обект на анализ и оценка при вас тази година и защо?

5. Как ви помага партийният комитет в подготовката на събранието; в какви насоки според вас може да се усъвършенствува тази помощ?

6. Как бихте се отнесли към задраскването на името ви в изборната листа; какъв въпрос ще ви вълнува повече в този случай: „кой" или „защо"?

Добри ДИНЕВ, държавно стопанско предприятие „Петрол":

1. Все още в съзнанието ми е отчетно-изборното събрание на първичната организация в държавното стопанско предприятие „Обществено хранене" — Димитровски район през 1976 година: с изложените основни въпроси в отчетния доклад и набелязаните предстоящи задачи и с изказването на стопанския ръководител по доклада на партийното бюро. Той се изказа предпоследен, като се опита да обобщи, да замени със своята преценка за работата на бюрото преценката на организацията.

Според мен правилно е стопанският деец, като изявен член на партийната организация, да се изказва един от първите на отчетно-изборното събрание — да направи отчет за своята дейност като ръководител в критичен дух и да насочи вниманието на комунистите към предстоящите задачи. Така той ще даде верен тон на събранието, ще ориентира хората, без да се поставя над организацията.

Не случайно засягам този въпрос. За да бъде първичната партийна организация политическо ядро на трудовия колектив, за да е тя боеспособен авангард, до голяма степен зависи от ръководителя на учреждението, предприятието, бригадата. Освен стопански ръководител той е и политически деец, като двете функции са еднакво важни. Той трябва да зачита първичната партийна организация, да се отчита пред нея. А това не винаги става.

2. Какво не достига на нашите отчетно-изборни събрания? Недостатъчно лично ангажирани са в изказванията си отделни комунисти, недостатъчно откровени са при обсъждането на проблемите. Нужно е целенасочено да се създават условия членовете на организацията да вземат принципни становища, откровено да споделят болките и отношението си към вълнуващите ги въпроси.

В отчетно-изборните събрания не бива да има парадност, режисура — на някои комунисти да се дават предварително въпроси, като се определя и съдържанието на изказванията им.

3. На практика съдбата на събранието зависи от качеството на обсъжданите материали. На самото събрание трудно може да се компенсира онова, което не е извършено предварително. И партийното бюро носи цялата отговорност за качеството на подготовката.

В плана за разработване на материалите за отчетно-изборното събрание конкретно се набелязват проблемите, които ще залегнат в доклада. Тези въпроси ще се проучват, изследват и анализират по време на подготовката.

Основните въпроси се разработват от отделни комисии. За председател на всяка комисия се избира член на партийното бюро, а за членове — в зависимост от проблема — стопански ръководители, ръководители на масови организации, изявили се специалисти. Общо в тези комисии участвуват около 35 човека.

Както се вижда, членовете на бюрото са задължени да бъдат душата на извършваната работа. Особено голяма е ролята на секретаря — той носи пряка отговорност за подготовката на събранието.

Digitized by Google

При нас много резултатна се оказа практиката отчетният доклад и проекторезолюцията да се обсъждат предварително в партийните групи, а на отчетно-изборното събрание се излиза с експозе по доклада. Това помага, от една страна, по-добре, всестранно и обективно да се подготвят и огледат материалите, от друга — издига готовността и възможностите на комунистите за дискусия. Обсъждането на материалите става важна работна фаза от самото събрание, предпоставка за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, за спазване на висшия принцип на колективността.

4. Опирайки се на решенията на Дванадесетия конгрес, в отчетния доклад на нашето партийно бюро ще разработим въпросите, свързани с трите основни функции на първичната партийна организация — ръководната, възпитателната и организаторската.

По отношение на организаторската функция ще анализираме резултатите от приложението на икономическия подход и неговия механизъм; обект на внимание ще бъде реализацията на програмите по качеството и дисциплината, изпълнението на плана по обемни и качествени показатели при строг режим на икономии и висока култура на търговското обслужване. Ще се отчете какво е равнището на трудовия колектив, на колективните органи за управление — бригадните съвети, стопанския съвет, общото събрание на пълномощниците на предприятието, доколко те са способни да поемат новите функции във връзка с приложението на икономическия подход — функциите на стопани на социалистическата собственост. Теоретичната конференция на партийния и стопанския актив в предприятието по въпросите на качеството и дисциплината помогна да се изяснят и решат някои въпроси, да се засили политическата и трудовата активност.

Във връзка с възпитателната функция на първичната организация ще се опитаме да изясним доколко е усъвършенствувана идейновъзпитателната работа и доколко организираните от партийното бюро мероприятия са въздействували за преустройство на мисленето, доколко идеологически са израснали членовете на трудовия колектив, доколко отделният комунист от нашата първична организация се е утвърдил като активна политическа личност в колектива.

По отношение на ръководната функция ще спрем вниманието на въпросите, свързани с издигането на ръководната роля, боеспособността, единството и сплотеността на първичната партийна организация, с регулирането на нейния социален и качествен състав, с усъвършенствуването на партийния контрол и проверката на взетите решения; ще потърсим резултатите от отчетите на комунистите в партийните групи, пред партийното бюро и първичната организация. Ще направим преценка доколко осъществяваното партийно ръководство над стопанските, профсъюзните и комсомолските органи съдействува за активизиране на тяхната дейност. Ще анализираме работата на партийното бюро като колективен орган, равнището на организационното партийно събрание, работата с номенклатурните кадри, приложението на демократичните форми при подбора и издигането на ръководни кадри.

5. Освен инструктажа, който Димитровският районен комитет прави със секретарите, той ни помога и чрез своите пълномощници, които пряко участвуват в подготовката на материалите.

6. Партиен секретар съм с над 35-годишен стаж. В дългогодишната ми практика не съм имал случай да бъда задраскан в изборната листа. Но по принцип преизбирането на членовете на бюрото и секретаря с пълно мнозинство говори за авторитета на този орган и за единството на първичната организация; когато се получават много задрасквания, причините трябва да се търсят в стила и методите на работа на бюрото и секретаря през отчетния период или в нарушения микроклимат.

Димитър ЕВТИМОВ, обединено предприятие за таксиметрови превози към автостопанство № 3:

1. Като партиен секретар от 1977 година насам съм отделял много внимание на всички отчетно-изборни събрания на организацията, но най съм запомнил и най-вълнуващо за мен е било събранието, на което бях избран за секретар. За първи път ми беше гласувано такова голямо доверие: да водя партийно бюро и организация, която наброява над 100 комунисти. Това изискваше от мен много старание, потребни ми бяха умение и опит, каквито не притежавах, но с цената на много амбиция постигнах.

2. Партийното бюро се стреми обективно да покаже пред отчетно-изборното събрание състоянието на работата в организацията, аналитично да оценява фактите, да разкрива процесите, с по-голяма вещина да прилага политическия подход. Но все още понякога на нашите събрания не достигат политически анализ, самокритичност, не се виждат в тях ролята и мястото на отделния комунист.

Създадена е обстановка хората свободно да изкажат и да защитят позицията си, да разкритикуват своите другари, партийното бюро, началника на автостопанството. Но има комунисти, предимно млади хора, които също се вълнуват от разискваните проблеми, но на самото събрание мълчат. Разбирам, че този недостатък не може да се преодолее изведнъж. Стремя се по-често да се срещам с такива комунисти, интере-

Digitized by Google

сувам се от работата им, от проблемите им, търся мнението им, убеждавам ги, че като поставя нерешените въпроси открито и търси виновния за това, комунистът не губи, а издига своя авторитет.

И още нещо. Борбата за по-висока активност на комунистите на събрания е борба за навременни мерки по техните критични бележки и предложения, борба за задължително изпълнение на взетите партийни решения. На първото събрание след отчетно-изборното се дава отговор на критичните бележки. Проблемите от организационен характер се решават при нас или от партийния комитет, а свързаните с производствената дейност се поставят пред стопанското ръководство.

3. Опитът показва, че ефектът от годишното отчетно-изборно събрание е толкова по-голям, колкото повече комунисти предварително са ангажирани в осмислянето на миналата дейност и на предстоящите задачи. Отчетният доклад и проекторезолюцията при нас не са лично творение на партийния секретар и на тесен кръг членове на бюрото, а се търсят и използват пътища и форми за привличане на повече комунисти, на част от безпартийния актив в оценката на фактите и явленията. По този начин докладът и проекторезолюцията отразяват мислите, потребностите, интересите, стремежите на хората, а това има важно политическо значение.

Малко е да се каже, че членовете на бюрото участвуват в разработването на доклада. Те не просто дават информация за състоянието на работата в съответния сектор, за който отговарят, а докладват за това пред партийното бюро. Едно е да се напишат на секретаря няколко листчета справки, друга е отговорността, когато пред бюрото трябва да се предложи и отстои оценка. Разбира се, по този начин докладват не само членовете на бюрото. На няколко предхождащи отчетно-изборното събрание заседания разглеждаме възлови въпроси, които после ще бъдат и в центъра на разискванията.

Да надникнем в оперативния ни план за второто полугодие. Предстои да бъдат обсъдени и приети информации от отговорника по безопасността на движението, от секретаря на заводския комитет на Комсомола, от комисията за народен контрол, от доброволния отряд — с изричната забележка в плана: информацията да намери място в доклада пред отчетно-изборното събрание. Така секретарят разполага с богат материал, с колективни оценки. И на 18 октомври т. г. ще бъде разгледан първият вариант на доклада за работата на партийното бюро през отчетния период.

В подготовката на събранието се включват и други комунисти. Възлагат се поръчения, партийните членове поемат обещания за трудови постижения в чест на събранието: например да работят 3 дни с икономисано гориво, да преизпълнят с 10 на сто производствения план... Всичко това формира определена нагласа, създава атмосфера на повишена отговорност.

4. Стратегията на партията за високо качество навсякъде и във всичко поставя на преден план и в нашата първична организация качествените критерии и показатели в оценката на всеки вид работа, в това число и на партийната дейност.

Много важна за нашата организация, за нашия колектив е задачата за повишаване качеството и културата на обслужването. Естествено, ще обсъдим доколко са развити възможностите на партийната организация, на комунистите да мобилизират колектива за изпълнението на тази задача, доколко ни помагат в това заимствуваната от 15-и таксиметров парк в Москва инициатива „Гарантираме отлично обслужване", по която работят половината от членовете на колектива, и другата съветска инициатива, която се прилага при нас — „Героят е винаги в строя", какви трудности и недостатъци има да се преодоляват. Ще се спрем и на такива важни за нас въпроси като състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, безопасността на движението, икономията на горивно-смазочни материали и дейността и задачите на комунистите, на бюрото и организацията в тази насока.

5. Не само в подготовката на отчетно-изборното събрание — знаем от практиката, че винаги при решаването на трудни и сложни въпроси можем да разчитаме на помощта и подкрепата на заводския партиен комитет.

6. Няма случай при нас предложената за гласуване листа да бъде отхвърлена. За една организация от 115 човека 10—15 зачерквания на имена не са много — явно проектът на новото бюро се прави след грижлив подбор. В това ни улеснява и наличието на резервни кадри.

•

Олга ДИМИТРОВА, инженерингово предприятие „Респром — комплект":

1. Запомних миналогодишното събрание не защото е най-близко по време, а защото в него за първи път участвувах като секретарка на първичната партийна организация. Предварително доста се безпокоех, мислех, че подготовката за него ще е много трудна работа. Но всичко мина добре.

2. Нашите събрания са определено критични и това е тяхно достойнство. Изказват се обикновено около 13—15 човека, в организация от 42-ма комунисти това не е малко. Когато си мисля какви недостатъци главно може да има едно отчетно-изборно събрание, освен в равнодушието и самодоволството ги виждам и в един тясно производствен подход към проблемите. Но и тази трета опасност засега при нас е избягната — може би защото повече хора се включват още от на-

Digitized by Google

чалото в подготовката на оценките за различните страни от партийната работа, но в изказванията например се засягат и производствени въпроси, и въпроси на идеологическата и организаторската работа.

3. Смятам, че най-важно за събранието е неговата навременна подготовка. Фактически тя започва при нас с приемането на плана за второто полугодие, когато се определят събранията и заседанията на бюрото. Доста време преди самото събрание са уточнени временните поръчения, свързани с подготовката му — участие в комисии, осигуряване на нагледни материали, табла и др. Почти всеки член на организацията е ангажиран с някаква конкретна работа.

Докладът се прие миналата година 20 дни преди събранието, имах достатъчно време като секретар да взема предвид всички целесъобразни бележки, да изясня всички поставени въпроси. Но и самото изготвяне на доклада не бе дело единствено на секретаря и дори не единствено на бюрото. По всеки основен въпрос съответният член на бюрото, който го разработва, бе подпомогнат от комисия. Например освен отговорника по идейновъзпитателната работа в подготовката на тази част от доклада се взе мнението на пропагандиста, на председателя на комисията по нагледната агитация и т. н. Обстоятелството, че материалите са подготвени наистина колективно, че при писането на доклада секретарят се опира на широк партиен актив, прави подготовката на отчетно-изборното събрание не толкова трудна.

4. И за нас тази година най-актуални са въпросите за качеството и дисциплината. Разговорът в градската партийна организация на тема „Комунистът и дисциплината" ще заостри допълнително вниманието ни към тези въпроси. Работим по обширна и конкретна програма за усъвършенстване на качеството, така че има и какво да се отчете, и какви проблеми да се обсъдят, и трудности, за чието преодоляване да се търсят пътища.

5. Районният комитет на партията, поточно неговият председател, ни помогна много — и на мен като нова секретарка, и на бюрото при подготовката на събранието. Той бе запознат предварително с материалите и не само присъствуваше, но и активно участвуваше в обсъждането им.

6. Нямам основание да си поставям засега въпроса кой или защо ме е зачеркнал в листата. Но понеже става дума за избора на новото бюро, ще изразя е д н о с в о е с ъ о б р а ж е н и е. Определено смятам, че в състава на бюрото при нас трябва да бъде включен представител на административното ръководство, най-добре заместник-директор. Това ще гарантира на останалите членове постоянна и компетентна информация за проблемите в производствената дейност на колектива и за предстоящите задачи, ще внесе повече оперативност в работата. Миналата година не взехме предвид това обстоятелство и мисля, че сгрешихме.

Стоян ПЕТРОВ, 6-а секция в Ботевски район:

1. Не мога да отделя едно събрание от друго, по принцип лоши събрания при нас няма. Отликата на последните две събрания е тази, че протичат в по-тържествена обстановка, в салона на хотела на ЦСКА. Тук в нашия квартален клуб трудно може да се побере цялата ни многочислена организация. А отчетно-изборното събрание е по-продължително, хората трябва да имат условия да участвуват в него през цялото време пълноценно.

2. Партийното бюро се стреми да направи всичко, което зависи от него, за да е отчетно-изборното събрание на равнище. Ако забележим недостатък, полагаме усилия да го отстраним колкото се може по-скоро. По-рано например доста комунисти отсъствуваха от събрания. Обърнахме много сериозно внимание на този въпрос, на всяко събрание всеки отсъствувал член на организацията обясняваше причините за това. И постепенно се утвърди при нас правилото: щом имаме събрание, нямаме друга лична работа.

И още една характерна черта се налага напоследък: събранията ни (не само отчетно-изборното) започват точно в определеното време. Тази година само един път закъсняхме с 2 минути, причината беше в лектора. Това не е педантизъм — дисциплината започва от дребните неща...

3. Нещо особено в подготовката на отчетно-изборното събрание при нас няма. Естествено, щом партийното бюро се отчита пред организацията, всички негови членове активно участвуват в подготовката и преди всичко в разработването на доклада. Ако не се разпределим, работата няма да се свърши. Поне 25 дни, преди да приемем доклада, членовете на бюрото написват отчети за работата в своите сектори — на основата и на тези документи правя доклада. Но се опитваме да ангажираме и останалите комунисти. На едно от събранията, предхождащо отчетното, обявяваме основните моменти, основните проблеми, на които смятаме да се спрем в доклада, и подканваме партийните членове, ако имат някои свои виждания, съображения, предложения, да ги споделят със секретаря.

Докладът се приема на заседание, на което освен членовете на бюрото присъствуват и отговорниците на партийните групи — общо 21 човека. Това е наистина к о л е к т и в е н п о г л е д върху основния материал за събранието.

Здравословното състояние на някои комунисти не им позволява да присъствуват на отчетно-изборното събрание. Но ние не искаме те да останат изолирани от това важно за организацията събитие. Затова членовете на бюрото се разпределяме и

Digitized by Google

посещаваме тези другари. Запознаваме ги в основни линии с материалите и можем да предадем после на събранието техните становища.

4. На годишното събрание се отчита цялостната дейност на бюрото, на организацията, така че се стремим да не пропуснем нещо съществено. Още повече, проблемите са свързани, един без друг не могат. И все пак всяко отчетно-изборно събрание протича в конкретна обстановка, в зависимост от основните задачи, които партията е поставила, то си има своите акценти. Тази година ще обърнем много сериозно внимание на качеството. В производствените предприятия качеството на продукцията се вижда нагледно, то има и икономически измерения. Такъв аспект качеството може да има и в квартала — например колко от залесените при благоустрояването фиданки са се прихванали. Но много важно за нас е да видим качеството на партийната работа. При прегледа за повишаване боеспособността на организацията например ни беше обърнато внимание за работата с младежта. Липсата на удобен клуб и сега си казва думата, но имаме вече младежки спортни прояви, младежки състав в доброволния отряд. Това също е показател за качество.

5. Представителят на районния комитет на партията, определен за събранието, се включва в подготовката му още при обсъждането на вариантите на доклада. А всъщност към комитета се обръщаме, когато сме закъсали, когато нещо не ни е ясно — знаем, че винаги ще получим отговор.

6. Миналата година за първи път имах едно задраскване. Знаех кой е; не смятах, че то.. човек е прав, дано и той да е почувствувал това. Работата ми през годината, постигнатите резултати ми давах основание да съм доволен, да не се чувствувам неудобно пред членовете на организацията. Мисля, че най-добре е, когато на събранието комунистът ясно и открито каже своите възражения за работата на секретаря, за да му помогне, а не да го оставя да се пита „защо?".

Мая ШОПОВА, хранително-вкусов комбинат „Христо Ников":

1. Запомнила съм едно събрание в практиката си на секретар: когато за първи път тук, в комбината, ме избраха. Бях нов човек, работила бях само 2—3 месеца, когато от районния комитет ми съобщиха, че имат становище да бъда предложена за секретар. Работата ми беше непозната, макар че по-рано, в предишното предприятие, съм имала такова поръчение. Хората също не бях опознала, а и те не ме знаеха, освен тези, с които работех пряко. Притеснявах се много, а след гласуването се оказа, че съм избрана единодушно.

2. Отчетно-изборните събрания при нас винаги са на равнище. На този най-откровен партиен форум комунистите показват своята политическа зрелост. В разглеждането на проблемите проличава тяхната ясна позиция, критично и самокритично се оценяват постигнатото и пропуските. Няма причина да не оценим положително отчетно-изборните събрания, можем само да желаем и редовните партийни събрания да протичат като тях.

3. Както в повечето организации, подготовката на отчетно-изборното събрание при нас започва достатъчно време преди определената за него дата. На събрание на първичната организация се уточняват работни комисии за подготовка на материалите. Членовете на бюрото застават начело на групите, които ще работят по подготовката на доклада. Естествено, най-голямата тежест пада на партийния секретар, тъй като всеки има свой стил, а в доклада не могат да се преплитат три или четири стила. Освен това не всеки влага необходимата критичност при разработването на материалите по своя ресор; секретарят е длъжен да бъде безпристрастен. Докладът се приема от по-широк кръг активисти. Определено смятаме обаче, че има още какво да се желае по това подготовката на отчетно-изборното събрание да бъде в пълния смисъл на думата колективно дело.

4. Кои основни проблеми ще бъдат обект на анализ и оценка тази година? Въпросите на дисциплината, качеството, интензификацията, техническия прогрес. Както за цялата страна, тези въпроси изникват и при нас с пълна сила, особено като се има предвид спецификата на производството — нашата продукция достига до много хора и нейното качество, нейното разнообразие имат широк обществен резонанс. Смятам, че главната сполука на докладите ни досега е откровената, принципната критика и самокритика, верните изводи и насоки за бъдещата дейност. Според мен положителното може само да се посочи, а това, което не сме постигнали, да бъде поле за по-нататъшната ни работа. Затруднения срещаме, когато не се решаваме да си кажем всичко, когато има тенденция за премълчаване, когато ни завладее самодоволство и т. н. Това не помага на никого, това не е партийна позиция.

5. Партиен комитет нямаме, организацията е на пряко подчинение на Димитровския районен комитет. Връзките ни с него са добри. На отчетно-изборното събрание обикновено присъствуват представители и на районния, и на градския комитет. Освен че те помагат събранието да премине на по-високо равнище, присъствието им има и друго значение: комунистите пряко, без посредничеството на бюрото или секретаря могат да кажат на пратеника на вишестоящия орган онези неща, които ги вълнуват.

6. Секретарка съм от 5 години. С изключение на първото събрание, на което бях избрана единодушно, съм имала по едно или две задраскания. Поставените от вас въпроси не са ме вълнували, защото зная

Digitized by Google

защо са ме задраскали. Далеч съм от мисълта, че в доклада е отправена критика само към един или двама партийни членове (нарочно употребявам „партийни членове", а не „комунисти"), но мнозинството приема трезво, по комунистически отправената критика. Дори смятам, че занапред критиката би трябвало още повече да се задълбочи и конкретизира. Нужно е да го направим, още повече, че секретарят е длъжен да даде такъв тон. Пък задрасквания е имало и ще има...

Георги МИЛКОВ, Министерство на финансите:

1. Отчетно-изборните събрания в първичната организация предизвикват в комунистите размисъл — те заедно изработват оценка за свършеното през отчетния период, за ефективността в работата на бюрото, за слабостите, като търсят пътища за премахването им. Затова събранията оставят трайни следи, въплътени в резолюцията, насоките, препоръките и критичните бележки. А да се отдели едно събрание е трудно: всяко остава с нещо в паметта ни, защото всяко си има своите особености.

2. Трудностите на партийното бюро при провеждането на отчетно-изборните събрания са свързани с осигуряване активността на всички членове на организацията, а не само на ръководните административни и обществени кадри; свързани са и с поставянето на акцента в изказванията върху оценката на подхода на бюрото и на използваните партийни форми и средства за изпълнение на служебните планове и задачи, върху насоките за бъдещата работа. Хората разбират, че трябва да анализират работата на бюрото, на организацията, на колектива от гледна точка на изискванията на политическия подход, да преценят своята дейност като комунисти. Но понякога, като вземат думата, разглеждането на чисто служебните задачи затуля останалото. Трудно се поддава на отчитане и конкретната индивидуална работа с членовете на колектива. Критерий за нейната ефективност са резултатите — убежденията на хората, мотивите им за действие. Но подборът на кадрите при нас е добър и не е лесно да се прецени доколко индивидуалната работа е помагала за идейно-политическото и организационното им израстване.

3. Подготовката на отчетно-изборните събрания е дело не само на партийното бюро, а и на целия актив. При разработването на доклада членовете на бюрото вземат отношение не само по ресора, за който отговарят, а по цялостната работа на бюрото и организацията. Те имат водеща роля в подготовката, като изготвят първоначалния вариант на доклада, а впоследствие участвуват в обсъждането и отразяването на бележките и допълненията. В обсъждането на доклада се включва и активът, отговорниците на партийните групи; направихме опит да ангажираме в него и самите групи, но някакъв съществен резултат не се получи, изразходваните сили и време не се оправдаха.

4. Естествено е на събранието да се акцентира върху основния критерий за резултатността на организационната и идейно-политическата работа — качественото и срочното изпълнение на служебните планове и задачи. В тази връзка бюрото подлага на анализ използваните форми и средства за партийно-политическо осигуряване на изпълнението на служебните задачи. В тази насока главно са и изказванията.

На тазгодишното отчетно-изборно събрание при нас основен предмет на анализ и оценка ще бъдат качеството, ефективността на използваните организационни форми и средства, идеологическата и политическата работа за изпълнение програмата на Националната партийна конференция за качество навсякъде и във всичко, за реализиране на теоретическите постановки и практическите подходи, съдържащи се в речите, докладите и лекциите на др. Тодор Живков, за по-нататъшно усъвършенстване на икономическия механизъм, за финансово обезпечаване изпълнението на плана за социално-икономическото развитие и на държавния бюджет за 1984 г., за съставяне на проекта за следващата година.

5. При всяка отчетно-изборна кампания учредленският партиен комитет осигурява организация и контрол. Дават се насоките — по провеждането на събранията, по изготвянето на доклада и проектореволюцията. В самите събрания активно участвуват пълномощниците на комитета, а на оперативки със секретарите на първичните партийни организации в министерството всеки понеделник се прави анализ на проведените вече събрания, за да се избягнат слабостите, да се обмени опит.

Учредленският партиен комитет не само подлага на оценка работата на бюрата и секретарите, но и съдействува за правилното формиране на проектолистата за бъдещите партийни бюра.

6. Важно условие за успешната бъдеща работа на организацията е правилният подбор и комплектуване на партийното бюро. Естествена е активността на комунистите при обсъждането на кандидатурите. С малки изключения предлаганата проектолиста е била приемана с пълно мнозинство.

Макар и рядко, случва се отделен комунист да получи по няколко задраскания. В този случай възниква не толкова въпросът „кой" — неговото уточняване понякога само би утежнило обстановката. Поважен е въпросът „защо" — какво е предизвикало несъгласието и неодобрението: лична обида, принципна или безпринципна проява, слабости в стила, в методите на ръководство и др. И най-главното — какво трябва да се направи в бъдещата работа и в индивидуалните отношения с хората...

Digitized by Google

КМЕТЪТ— ПАРТИЕН СЕКРЕТАР

Вълнува ме въпросът: правилно ли е в селото кметът да е и партиен секретар?

Какво имам предвид, като задавам този въпрос? Знае се, че партийният секретар е централна политическа фигура. В първичната партийна организация той не е единоначалник, не е администратор. Но когато едновременно е избран и за кмет на селото, възникват ситуации, при които като държавен служител трябва да състави акт, да администрира, да санкционира. Няма ли опасност при такива случаи тези негови действия да се припишат на партийния секретар?

Борис АЛЕКСИЕВ
с. Клепало, Благоевградско

— Право на първичната партийна организация е да прецени и реши кои комунисти ще избере в партийното бюро. Бюрото определя из своя състав секретар. Следователно не е изключено то да гласува такова доверие и на кмета на селото. Това става обикновено там, където няма достатъчно подготвени кадри.

Разбира се, съображенията, изказани в писмото, са основателни. Има и други неудобства, когато кметът е избран и за партиен секретар. Затова сега, когато почти навсякъде има резервни кадри, по-целесъобразно е да се издигне друг член на бюрото за секретар на първичната партийна организация. Това ще даде възможност по-добре да се осъществява политическото ръководство на кметството, да се разграничават функциите и да се упражнява партиен контрол над дейността му.

ПРАВИЛНО ЛИ ПОСТЪПИХ?

На едно от събранията преди отчетно-изборното ми възложиха да бъда председател на комисията по проекторезолюцията. В нея бяхме включени трима комунисти. Двамата другари разчитаха на мене и аз трябваше сама да съставя проекта. Бях много затруднена. Не знаех как да подходя. Посъветвах се с партийни членове, които са участвували в подобни комисии. Едни ми казваха да изчакам партийното бюро да напише отчетния доклад и въз основа на него да направя констативната част и да откроя проблемите, които да включа в проекта за резолюция. Други ме посъветваха да взема миналогодишната резолюция и да видя кое от нея е изпълнено и кое не. На тази основа да изготвя констативната част и да посоча бъдещите задачи, като се съобразя и с партийната политика.

Digitized by Google

— В крайна сметка останах с убеждението, че мога да подходя така, както намеря за добре. Изчаках да напишат доклада, прочетох го и съставих проекта. Остана обаче да ме вълнува въпросът: как е най-правилно да се постъпи, за да се изработи добър, качествен проект за резолюция?

Стоянка ЗАХАРИЕВА

— Резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация е основен ръководен политически документ. Тя се приема след задълбочено обсъждане от висшия орган на първичната организация — годишното отчетно-изборно събрание. В резолюцията се оценява в синтезиран вид комплексно извършената работа и се определят основните цели и задачи на партийната организация за следващия отчетен период. Като колективно, творческо дело резолюцията е платформа за политическо ръководство. Тя се основава на принципите на марксизма-ленинизма, на генералната линия на партията за изграждането на зрялото социалистическо общество и решенията на вишестоящите партийни органи, на местните условия.

Структурата на резолюцията и подхода за разработването й не са регламентирани от партийни документи. В практиката на първичните организации се е утвърдило резолюцията да се състои от две части — констативна и директивна. Констативната част се гради на основата на доклада и разисканията и съдържа основни политически изводи и оценки, които са синтезиран вид на оценките и изводите, направени в доклада и станалите разисквания на годишното отчетно-изборно събрание. Директивната, насочващата част произтича от констативната и се намира в диалектическо единство с нея. Тя съдържа основни насоки и задачи, които първичната организация и партийното бюро ще решават в периода до следващото отчетно-изборно събрание. Следователно насоките и задачите са плод на задълбочен, комплексен анализ на дейността на партийната организация и бюрото и са конкретно ръководство за действие през следващия период.

В подхода за подготовката на резолюцията все по-широко се утвърждава практиката тя да се разработва от комисия. Разбира се, комисията може да започне работа по анализа и оценката на изпълнението на резолюцията от предходното отчетно-изборно събрание, изучаването на решенията на вишестоящите партийни органи, държавни нормативни документи и т. н., успоредно с разработването на доклада.

Вариантът обаче за резолюция се разработва, след като е готов отчетният доклад. Нейното окончателно оформяне става в хода на годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация.

НА КАКВО ОСНОВАНИЕ?

За председател на отчетно-изборното събрание избрахме дългогодишен партиен член с организационен опит, с авторитет сред комунистите и безпартийните в колектива. Той обяви дневния ред, предложи комисии, които утвърдихме. Даде думата на партийния секретар. Той прочете отчетния доклад на партийното бюро. После председателят на комисията за проверка на касата на първичната партийна организация ни запозна с протокола. С други думи, събранието добре започна и

Digitized by Google

протичаше нормално до разискванията. Казвам „до разискванията", защото с тях започна нещо, което друг път не бях виждал. След всяко изказване председателят на събранието вземаше думата и даваше оценка на казаното.

Правилно ли постъпваше? Ако е правилно, на какво основание?

Димитър КАРАКОЛЕВ

— За ръководство на отчетно-изборните събрания с явно гласуване се избира бюро, в малките партийни организации — само председател и секретар. Избраните в бюрото комунисти разпределят помежду си кой кога ще председателствува. Председателствуващият предлага и ръководи обсъждането и приемането (гласуването) на дневния ред, регламента за времетраенето на доклада и изказванията, следи за точното спазване на дневния ред и регламента, дава думата на основните докладчици и изказващите се комунисти, при нарушаване на регламента поставя на гласуване предложение за удължаването му или за отнемане думата на изказващите се. По възникналите в хода на събранието въпроси се съветва с бюрото за ръководство на събранието и от негово име излиза с предложения.

Председателствуващият въвежда ред на събранието и се грижи за строгото спазване на вътрешнопартийната демокрация. Той може да насочва изказващите се с кратки подсказващи въпроси към най-съществените проблеми, но няма право да ги прекъсва, ако те не нарушават регламента и с изказванията си не отклоняват разискванията от същността на събранието. Бюрото за ръководство на събранието внимателно следи изказванията и обобщава заслужаващите внимание предложения, то не оценява обаче изказванията на комунистите. Още по-малко такова право на оценка има еднолично председателствуващият събранието.

Ако в хода на събранието стане очевидно, че избраното бюро не може да се справи с възложените му от комунистите задачи, нарушава вътрешнопартийната демокрация или води работата на събранието в явно неправилна насока, комунистите са в правото си и са властни да го сменят.

КОЙ ОЦЕНЯВА ДЕЙНОСТТА ИМ?

В нашето предприятие работят няколко комунисти, които членуват в първични партийни организации по местоживеене. Те са изпратени с поръчения да ги укрепват. Някои от тях са работници, други ръководители на цехове, смени, бригади. Ние знаем как изпълняват служебните си задължения, можем обективно да кажем как се справят с тях. Но не сме запознати с работата им в първичната партийна организация, където членуват, следователно не можем да я оценим.

Как ще бъде най-правилно да се постъпи с тях на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация в предприятието, където работят?

Йордан СПАСОВ

— В Устава на партията и в Инструкцията на Централния комитет за отчета и движението на комунистите са залегнали както възприетият принцип, така и изключенията относно това в коя първична партийна организация да членуват комунистите — по месторабота или

Digitized by Google

по местоживеене. Някои от изключенията се допускат по целесъобразност, а други по наложителност. Например не са редки случаите, когато комунистите от промишлени предприятия, организации и учреждения се изпращат на ръководна работа в кварталните партийни организации, където живеят, за укрепване на тяхната работа, а и като резервни кадри.

Въпреки допуснатото изключение относно членуването им в кварталната първична партийна организация те активно участвуват в социално-икономическото развитие на трудовия колектив. Техният реален принос за реализирането на партийната политика ще получи най-пълна и точна оценка от първичната партийна организация в трудовия колектив. Разбира се, като комунисти и ръководни кадри — така както всички останали кадри, в това число и безпартийните.

Тяхната дейност като партийни активисти по местоживеене се оценява от първичната партийна организация, в която членуват, и от вишестоящия партиен орган.

— Редът, утвърден с Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи, в сила ли е за партийните организации в състава на първичните? Има ли предвиден срок, в който тези партийни организации трябва да проведат своите отчетно-изборни събрания преди събранията на първичните организации, в чийто състав са изградени?

— Партийните организации, изградени в състава на първичните, имат всички функции, права и задължения освен правото да приемат и да изключват партийните членове и да решават общи въпроси на предприятието, учреждението, каквито права имат първичните организации.

Редът за провеждането на отчетно-изборните им събрания е както на първичните организации. Разликата е в това, че те не избират делегати за съответните заводски, градски, районни и общински партийни конференции. Освен това те се провеждат преди събранията на първичните организации.

— Известно е, че помощните комисии, в това число и тези по предложенията за ново партийно бюро на първичната организация, се избират на самото отчетно-изборно събрание. Могат ли тези комисии да бъдат избрани на друго събрание, предшествуващо отчетно-изборното?

— Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи предвижда възможността на събранията и конференциите на заводските организации да бъдат избрани и помощни органи, като комисия за проверка на пълномощията, комисия по резолюцията и пр.

Digitized by Google

На събранията на по-големите първични партийни организации и на събранията или конференциите на заводските, учрежденските, вузовските и други подобни организации за улеснение на работата могат да се избират и комисии, които да подготвят и предлагат проект за бъдещия състав на партийните органи. Избирането на комисии от този характер не изменя по същество подхода при избирането на новите ръководни партийни органи, тъй като след тяхното предложение се предоставя възможност на желаещите на критикуват, да правят отводи и да предлагат нови кандидатури. Нещо повече, комунистите, които предлагат нови кандидатури, не са длъжни да се аргументират. Всяко ново предложение се включва в листата на бъдещия ръководен орган. В противовес на това обаче за всяко предложение за отвод се иска чрез явно гласуване съгласието на събранието. Избирането на помощни органи от такъв характер и техният брой е право единствено на отчетно-изборното събрание или конференцията.

Последните години все по-широко се утвърждава в партийната практика избирането на комисии по изучаването и разработването на някои проблеми и материали за партийни събрания, в това число и за отчетно-изборните. Такъв подход не само че не принизява ролята на отчетно-изборното събрание, нещо повече, то дава възможност по-широк кръг комунисти да участвуват в разработването на проблемите, които партийната организация ще решава. Повишава компетентността на разработките, разширява кръга от форми и методи на работа, издига в крайна сметка равнището на политическото ръководство, което партийната организация осъществява на всестранния живот на трудовия колектив.

Комисиите, избрани на събрания, предшествуващи отчетно-изборното, с изключение на тази за проверка на касата на първичната организация, която е регламентирана, подпомагат подготовката му, но те не са негови помощни органи.

— Допустимо ли е на отчетно-изборното събрание да присъствуват безпартийни?

— Както и на други, така и на отчетно-изборното събрание могат да присъствуват и нечленове на партията и на първичната организация. Тяхното участие обаче е допустимо само след приемането на съответно решение от събранието. Преди всичко се има предвид присъствието на безпартийни ръководители на предприятия, обекти, участъци, председатели на народни съвети, кметове, председатели на АПК, специалисти от организациите и т. н., които с участието си в отчетно-изборното събрание биха допринесли за по-пълното и всеобхватно обсъждане, изясняване и решаване на дадени въпроси, за които те отговарят в стопанската организация или учреждението.

При издигането на кандидатурите за състава на бъдещия ръководен партиен орган, както и по време на произвеждането на избора, не е целесъобразно да присъствуват безпартийни. Целта е да се даде по-добра възможност на комунистите смело и открито да изкажат своите мнения и съображения по кандидатурите за бъдещия ръководен партиен орган.

Digitized by Google

ВОЮВАЩО СЛОВО

Имам чувството, че когато пиша, воювам, сподели неотдавна известен наш писател. Да воюват са призвани мислите и думите на партийния член. Изисква го самата природа на партийната дейност. Това е дейност за съзидание, дейност, която винаги е носела името борба...

Дванадесетият конгрес и Националната партийна конференция категорично утвърдиха, че и днес, и в бъдеще разширяването на социалистическата демокрация е път за развитието на политическата система в нашата страна. Значи все повече хора ще се приобщават в обсъждането на задачите, в управлението, все повече и повече ще бъдат срещите с тях. Затова словото и езикът в партийната тема имат голямо значение. Независимо от повода, онова, което е изречено, се обсъжда и получава обществена оценка, която става съдник и определя доколко е полезна избраната насока за общуване.

Как да постъпваме?

Едва ли ще бъде правилно да се предписват задължителни изисквания. Но да назовем това, което не стига до хората, е възможна задача.

Не се приемат думите, в които не личи партийната страст, които се пишат и произнасят равнодушно. Защото цел на равнодушието никога не са били промяната и успехът. Не се приемат вдъхновените призиви, които са далеч от личния пример, от личните дела. На събранията, на обикновените всекидневни срещи с хората обсъждаме различни въпроси. Не опират ли разговорите винаги до това как работим? От тези разговори се запомнят откровените думи, тревогата за неизвършеното. Помни се ясната, прямата дума, а не словесната изтънченост, красивата фраза, тактичната критика.

Партийното слово е позиция, от която тръгва доверието. Доверие, което е в темела на всичко, което градим, и затова като че ли най-тревожни и нежелателни са общите постановки, общите словоизлияния, с които нерядко се срещаме. Уж говорим и пишем за слабости, но не сочим кой ги допуска. Казваме процентите, но избягваме да говорим за съдържанието, за качеството на направеното. Споменаваме за мерки, но не става ясно как и кога ще ги осъществим, а в същото време не сме забравили дългите уводни думи. Докосваме се до противоречията, а не ни достига смелост точно да ги определим, да видим себе си с тях.

На събрание на партийната организация на стъкларския завод „Ст. Ив. Пеев" в Белослав последен вдигна ръка за изказване Яни Димитров, пенсионер. В такива моменти сме длъжни да мислим за главното в нашата работа, каза той. Виждам, трудностите не са малко. Но защо не говорим как ние, комунистите, водим колективите? Кой от нас каза аз съм виновен? Не чух да се даде обещание от утре какво ще изменим. Аз ви казвам, знам го от опит, вдигнат ли се комунистите, лошото намалява. Пък и да питаме по-често, хората ще ни помогнат. И други на място думи каза Яни Димитров. Както беше живял и работил, така и говореше старият комунист.

А как си служим с родния език понякога в подобни случаи? Често въпросите са тежки, проблемите кардинални, задачите комплексни, усилията големи, опитът е натрупан, слабостите са отстранени и т. н. Кой има полза от такъв шаблон и от такова обезличаване? Със стремежа за „модерно" изразяване, с липсата на опит или с удоб-

Digitized by Google

ството да се говори отвлечено може да се обясни това отричане от обикновената проста и силна делнична реч? Каквито и да са причините, те са еднакво опасни. Не можем да бъдем убедителни например, ако не познаваме средствата на партийната дейност, същността на политическия подход. Думата ни е за умението да се изрази собствената позиция естествено и непринудено, да се говори честно и открито за всичко, до което се докосваме. Та в такива моменти това, което правим, си е чиста агитационна и пропагандна работа. Питаме ли се винаги вярват ли ни тези, които ни слушат? Можем ли да бъдем правдиви, когато всяка дума е претеглена, докарана? Как понякога „мъдро" уточняваме, че това може да се каже, а другото не. И забравяме, че полуистините не правят истина...

Много ли са тези, които постъпват така? Говоря ли за себе си, пред очите ми е друг партиен ветеран, който в подобни случаи и с болка, и с гняв ни съветва: не така, момчета, не така...

Но защо често и добри кадри не могат да намерят верния път? Чия е грижата за тяхната подготовка? Вероятно един внимателен анализ ще потвърди, че на умението да се говори и пише политически не обръщаме необходимото внимание. Всеки сам ли трябва да се учи? Важно е да отчитаме и друго, че не са малко комунистите и безпартийните, които не подреждат думите, но подреждат работата си с обич. И с отговорност.

Помня добре общинската отчетно-изборна конференция на Девненската партийна организация. Всички с особено внимание слушахме партийния секретар на производство „Сярна киселина" Костадин Костадинов, който разказваше за най-трудното, най-неуреденото производство, за дейността на първичната партийна организация. Същата, която преди немного време и събрание трудно провеждаше. Условията са тежки и мнозина ни напуснаха, каза той. Затова нашата цел е да спечелим доверието на хората. Ето какво е положението при нас — и заизрежда грешките на партийната организация, на началниците, не пропусна и себе си... Колко лесно и просто е да се говори открито. Ще мине време. Не само аз вярвам, че думите и делата на Костадин ще вървят заедно.

Такива като него ни помагат да разберем, че в обществената работа са необходими реализъм, загриженост, непримиримост, топлина и още колко много други неща...

Нужни ни са много ръце, ръцете на милионите хора, ръцете на всеки човек — заяви другарят Тодор Живков в заключителното си слово пред Националната партийна конференция. Не се ли съдържа в тези думи целият наш морален дълг, когато пишем и говорим!

Отклонението от него е не просто нежелателно. То е вредно, сигурен съм в това.

Димитър ПЕТРОВСКИ
инструктор в ОК на БКП — Варна

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА СОЦИАЛИЗМА В НР БЪЛГАРИЯ

проф. МАРКО МАРКОВ
доктор на философските науки

Социалистическата революция в България, решаващо начало на която бе Деветосептемврийското народно въоръжено въстание, започна своето велико преобразуващо дело с дълбоки, коренни изменения в политическия живот. Обективният ход на историята постави задачата да се унищожи буржоазно-фашистката политическа система и да се изгради социален механизъм, способен да преустрои обществените отношения върху социалистическа основа.

Още при решаването на тази най-първа задача на социалистическото преустройство на обществото с пълна сила се проявиха **творческата марксистко-ленинска същност на генералната линия на партията на българските комунисти и революционният гений на Георги Димитров.** Тя имаше пред себе си велик образец — установяването на съветска власт в Русия. Но този образец не можеше да се приложи механично, той бе валиден с общите принципи и закономерности.

На Девети септември бе осъществен главният, решаващият удар по буржоазната политическа система. Ликвидирана бе монархофашистката власт и бе установена властта на Отечествения фронт. Бяха разтурени фашистките организации. Но процесът на изграждане на политическите институции на народнодемократичната държава не завърши, а само започна на Девети септември. Запазиха своето, макар и формално, съществуване някои институции на монархизма. Постепенно, заедно с утвърждаването на властта на работническата класа в съюз с трудещите се селяни и народната интелигенция, се изграждаха органите на народнодемократичната държава. Този подход, възприет от партията, имаше дълбоки основания и доказа своята жизненост. Той бе съобразен със степента на политическа зрелост на непролетарските социални слоеве, с необходимостта да се укрепва морално-политическото единство на народа чрез Отечествения фронт за успешно решаване на антиимпериалистическите и демократическите задачи, с неуреденото международно положение на България.

Най-съществена особеност на процеса на формиране на полити-

Digitized by Google

ческата система на социализма в България бе наличието в първите години след Девети септември на „своеобразен политически плурализъм“[1]. В управлението на страната освен комунистите участвуваха представители на Българския земеделски народен съюз, Социалдемократическата партия, кръгът „Звено“ и независими. Министър-председател на правителството на Отечествения фронт до ноември 1946 г. бе Кимон Георгиев, принадлежащ към буржоазнодемократическия политически кръг „Звено“. Политическият плурализъм при тогавашните условия бе естествено историческо явление, което отразяваше реалностите на политическия живот. Като партия на творческия марксизъм-ленинизъм БРП (к) не пренебрегна тези реалности, а ги използва за целите на социалистическата революция, за приобщаване на народа към делото на Девети септември.

В упорита и последователна борба с враговете на социализма и демокрацията в България партията окончателно утвърди своята ръководна роля. Разгромена бе противонародната буржоазно-кулашка опозиция. Приета бе социалистическа конституция, наречена от народа Димитровска. Измени се панорамата на политическия живот на страната. Социалдемократическата партия прекрати своето съществуване, като част от нейните членове преминаха в редовете на Комунистическата партия. Политическият кръг „Звено“ и Радикалната партия доброволно се саморазпуснаха и техният членски състав се вля в Отечествения фронт. Българският земеделски народен съюз изяви своя отказ от съсловната идеология, възприе принципите на социализма и ръководната роля на партията в обществото. На историческия Пети конгрес на БКП в доклада на Георги Димитров дълбоко бяха изяснени **същността и перспективите на народната демокрация като специфична форма на диктатурата на пролетариата и бяха очертани задачите на политическата система в условията на полагане основите на социализма в България.**

По такъв начин към края на 1948 година и началото на 1949 г. нашият народ вече разполагаше с мощна, жизнеспособна, съобразена със спецификата на обществено-политическия живот политическа система, която бе в състояние да решава задачите за изграждането на социализма. Това бе велико завоевание на партията, на нейния Централен комитет начело с Георги Димитров.

Но възможностите и завоеванията, създадени с революционен устрем и политическа мъдрост, твърде скоро се деформираха поради субективизъм и волунтаризъм. Под влияние на култа към личността „нарушаването на ленинските норми на партиен, държавен и обществен живот доведе до отрицателни явления, създаде трудности в нашето политическо развитие. Подценена бе ролята на Отечествения фронт, на професионалните съюзи. Неоправдано засилена беше административната функция на много от държавните органи, достигна се до извращения на законността. Грубо се пренебрегваха местните интереси, а в редица случаи и интересите на личността.“[2]

При създалата се ситуация бяха повече от всичко нужни политическа смелост и мъдрост, готовност и решимост да се преодолеят деформациите в политическата система, да се осигури нейното правилно функциониране и усъвършенствуване. Тази задача бе решена по внушителен начин от Априлския пленум на ЦК на БКП през 1956 г. Пленумът разчисти пътя за развитието на нашата политическа система, за

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 178.

[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 179.

Digitized by Google

все по-пълната изява на демократическия й характер, за издигането на нейната роля в живота и възхода на социалистическото ни общество.

В средата на шестдесетте години нашата страна навлезе в нов етап в своето развитие — **етапа на изграждане на развито социалистическо общество.** Под ръководството на партията бе разработена стратегията на зрелия социализъм както в социално-икономическата сфера, така и в развитието на политическите отношения. В **Програмата на партията** е направена цялостна характеристика на задачите и функциите на социалистическата държава, на партията и на обществените организации, на мястото и ролята на Българския земеделски народен съюз, определена е насоката на тяхното развитие в етапа на изграждане на зряло социалистическо общество. В **Конституцията на НР България,** приета през 1971 г., бе даден фундаментален юридически израз на мястото и ролята на политическата система на зрелия социализъм.

Десетилетието след приемането на Програмата на партията и Конституцията на НРБ бе време не само на дълбоки количествени и качествени изменения в икономиката и културата, но и на **усъвършенстване на политическата система, на все по-пълно проявление на нейната градивна същност.** „Под ръководството на Българската комунистическа партия — гръбнакът на политическата система на социализма, обогатиха и активизираха своята дейност всички органи и звена на народната власт — Народното събрание, Държавният съвет, Министерският съвет и министерствата, народните съвети. Както **висшите органи,** така и **местните народни съвети** използваха нови форми за засилване на непосредствените връзки с народа. В центъра на тяхната работа стояха най-важните задачи на социалистическото строителство и постоянната грижа за решаване на проблемите на населението. Българският земеделски народен съюз, а също **обществените организации** — Отечественият фронт, профсъюзите, Комсомолът и други, значително повишиха своята роля в управлението на страната. Подобри се контролът върху дейността на различните органи и звена на управлението.“[1]

Изработването и претворяването в живота на априлската линия бе не само възвръщане към ленинската иманентна политическа същност на партията, но и нейно качествено обогатяване и усъвършенстване.

Априлската линия даде възможност да се изгради цялостна, съобразена с новия етап от развитието на страната социално-политическа стратегия, непрекъснато да се усъвършенстват политическите отношения, да се издигат ролята и действеността на политическата система в изграждането на зрелия социализъм.

Като обобщава резултатите от усилията на партията да развива и усъвършенствува нашата политическа система, другарят Тодор Живков посочва: „**... сега в нашата страна в интерес на народа и трудовия човек действува ефективно развита политическа система, която обхваща всяко населено място, всяка трудова единица, всеки колектив, в който се осъществява една или друга форма на социален живот!** Нещо повече — всяка класа, всяка по-значителна социална група е представена по един достоен начин в структурата на нашата политическа система и в съответствие със своята обществена тежест участвува в управлението на страната.“[2]

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, Доклади и решения. С., Партиздат, 1981, с. 54.

[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 180.

Digitized by Google

В периода след Априлския пленум нашата политическа система се развиваше динамично и възходящо, в съответствие със закономерностите на изграждане на зрялото социалистическо общество. Дълбоки промени настъпваха в партията като **ръководно ядро и гарант** на политическата система. **„Най-важната особеност в развитието на партията през периода след Априлския пленум е превръщането ѝ в политически авангард не само на работническата класа, но и на целия народ.“**[1]

Процесът на превръщане на партията на работническата класа в партия на целия народ е обективно обусловен, свързан е с динамиката на социално-класовите изменения и с достиганата степен на социална еднородност на нашето общество. Субективните измерения на този процес са нарастването на способността на партията да поддържа пълнокръвна връзка с трудещите се, с всички среди на народа, умението ѝ да ги насочва, организира и мобилизира за изпълнение на задачите за изграждането на зрелия социализъм. Към това са насочени решенията на Дванадесетия конгрес на партията и следконгресните теоретически постановки и практически подходи, разработени от другаря Тодор Живков.

Не само през преходния период от капитализма към социализма, но и в условията на изграждането на развито социалистическо общество **партията действува като висша политическа сила. Неин пръв дълг е да прилага политическия подход** към всеки процес и явление, към всеки проблем и задача. При промяната на условията на работа и борба трябва да се изпълват с ново съдържание методите и формите на партийната дейност. След като характеризира съвременния етап, другарят Тодор Живков подчертава: „Задачите, които решаваме сега, в по-голямата си част — като теория и като практика — са принципно нови. Затова са необходими ново виждане, ново разбиране на социалната практика, скъсване не само с остарели представи, но и с остарели методи на работа и на ръководство.“[2]

За да се преодолеят старите представи и да се утвърди ново разбиране на социалната практика, е необходимо преди всичко **да се овладее съвременното равнище на теорията на зрелия социализъм,** да се превърнат във вътрешно убеждение на всяка партийна организация и на всеки комунист теоретическите постановки и практическите подходи, с които Дванадесетият конгрес на партията, Националната партийна конференция и следконгресните трудове на другаря Тодор Живков обогатиха генералната априлска линия на партията.

Много важно съвременно изискване е да се усъвършенстват **взаимоотношенията на партията с другите органи и организации на политическата система,** да се преодолее напълно порочната практика партийните ръководства да изземват инициативата на тези органи, да ги изместват и лишават от предоставените им права и функции. Необходимо е много по-системно и целенасочено въздействие, широк и действен контрол върху работата на различните органи и техните ръководни кадри.

В процеса на изграждане на развито социалистическо общество нарастват политическите функции не само на големите социални образувания като партията, държавата и масовите обществени организации, но и на първичната клетка на социализма — трудовия колектив. Решителен тласък на този процес бяха разработването и рабо-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 211.
[2] Пак там, с. 211—212.

Digitized by Google

тата по внедряването на новата постановка за собственика и стопанина на социалистическата собственост.

В подхода към трудовия колектив, изработен от партията след Дванадесетия конгрес, се открояват някои новаторски идеи.

Първо. Трудовият колектив е **базисен фактор** във функционирането и развитието на обществото. Той е своеобразен стълб, върху който се крепи обществената система и чрез дейността на който се осъществява нейното развитие. Трудовият колектив има всички присъщи на обществото функции: да произвежда материални и духовни блага, да регулира обществените отношения, да възпитава трудещите се, да участвува в политическия живот като пълноценен и незаменим елемент на политическата система. Затова **издигането на ролята на трудовия колектив е закономерност на развития социализъм,** която съзнателно и пълноценно се използва и прилага от партията.

Второ. Социалистическата държава предоставя на трудовия колектив **правото да стопанисва** определени средства за производството. „С това отделният трудов колектив **не става собственик** на тези средства за производство. По такъв начин ние нито раздробяваме, нито посягаме на социалистическата собственост: тя си остава общонародна, единна и неделима собственост на обществото.

Същевременно утвърждаването на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост е реален път тази собственост да не се откъсва от тях, да не се отчуждава от тези, които работят със средствата за производство и се грижат за тяхното съхраняване, ефективно използване и умножаване в свой интерес и в интерес на държавата, на народа."[1]

Трето. Трудовият колектив е **самоуправляваща се общност.** В съответствие с функциите си на стопанин и в границите на демократическия централизъм той осъществява всички основни функции на управлението в рамките на стопанската организация: разработва и приема насрещен план; установява правила за разпределение на доходите, избира ръководните органи и създава свои колективни органи за управление.

Четвърто. Партийните и обществените органи и организации, които се изграждат в трудовия колектив, не стоят над него и не го подменят, а действуват като **изразители на неговите интереси и организатори на дейността му.** Колективът е и си остава базисен фактор, върху който се разгръща дейността на обществените организации. За да съответствува на целите и природата на социализма, тази дейност трябва да бъде съобразена със суверенността и първичността на колектива като основна клетка на обществото.

Пето. Отношенията между първичната партийна организация и трудовия колектив се изграждат върху конгресната постановка, че първичната партийна организация **„...е не само представител на партията в трудовия колектив, но и представител на трудовия колектив в партията"**[2]. Задължение на първичната организация е да разяснява партийната политика и да се бори за нейното изпълнение от трудовия колектив. Заедно с това — като представител на трудовия колектив в партията — тя е длъжна да решава или да се бори за решаването на проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси. От тази принципна постановка Дванадесетият конгрес изведе критерия за ефективността на партийната работа — това е реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 61—62.

[2] Дванадесети конгрес на БКП, Доклади и решения, с. 77.

Digitized by Google

идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство.

Утвърждаването на трудовия колектив като базисен фактор в социалистическото общество и усъвършенстуването на неговите икономически, организационно-управленски и други отношения с органите на социалистическата държава, с партийните и обществените организации е сложен и противоречив процес, който се направлява от партията. Много важно е да се създава **политическа атмосфера,** която да стимулира уважение към трудовия колектив и да съдействува за разгръщане на неговите функции, права и задължения.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество настъпват дълбоки промени и в другия основен компонент на политическата система — **държавата.** Тя постепенно **прераства** в **общонародна държава** чрез непрекъснато разширяване и задълбочаване на социалистическия демократизъм.

Реалният социализъм в България разполага с достатъчно ефикасни по замисъл форми и механизми на социалистическата демокрация. Разбира се, някои от тях, като например колективните органи за управление в стопанските организации, се нуждаят от по-нататъшно „отшлифоване" и усъвършенствуване. Като цяло обаче инструментариумът на социалистическата демокрация е достатъчно ефективен и може с успех да изпълнява своята роля за превръщане на трудещите се от обект в субект на управление. При това положение **главният въпрос е да се изпълват наличните форми и механизми с реално съдържание, решително да се отстранява формализмът във функционирането на различните държавни и обществено-държавни институции.** Много важно значение имат усъвършенстуването на системата на изборност на ръководни кадри и на реда на вземане на управленски решения, повишаването на ефективността на социалния контрол, издигането на ролята на общите събрания на работниците и стопанските съвети, на практиката на насрещното планиране и др. Необходимо е да продължи усъвършенстуването на структурите на държавното управление, като все повече те се доближават до самите трудещи се, действуват заедно с тях и чрез тях. С голяма острота се поставя въпросът за съкращаване и опростяване на държавния апарат, за рационализиране и интелектуализиране на неговата дейност.

Развитието на социалистическия демократизъм разкри жизнеността на новаторската идея за **обществено-държавното начало в управлението.** То открива възможности да се интегрират хората като субекти на историческия процес и техните организации в реалния управленски процес. Обществено-държавното начало е антибюрократичен фактор и то не понася формализма, привидния демократизъм и безсъдържателната показност.

За да се развива на съвременния етап социалистическият демократизъм, е нужна **„по-висока взискателност на обществеността и народа към спазването на демократическите процедури и норми в дейността на органите на социално управление"**[1]. В тази област най-пълно следва да се проявява ролята на партията като политическо ядро и гарант на нашата политическа система.

В процеса на изграждане на развито социалистическо общество **се обогатява взаимодействието между БКП и БЗНС.** Значим за теорията и за политическата практика е фактът, че едновременно с непрекъснатото нарастване на ръководната роля на партията се повишават и ролята и отговорността на нейния верен съюзник — Българския

[1] Т. Живков, Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм, Проблеми, задачи, подходи, С., Партиздат, 1982, с. 417.

Digitized by Google

земеделски народен съюз, на дейците и кадрите му в управлението на обществото.

Наличието на система от обществени организации е същностно изискване на социализма, а заедно с това — отражение на спецификата на неговата политическа система. Тази система не може да бъде друга освен демократична, не може да функционира без масите и тяхното активно участие в управленския процес. Реалният и развиващ се демократизъм на социалистическото общество се нуждае от многообразни форми на проявление. Една от най-важните сред тях са обществените организации, в съществуването и в дейността на които ярко и непосредствено се проявява политическата съзнателност на масите. Колкото широки и трайни да са връзките на партията с масите, колкото и да се разгръща демократизмът в дейността на държавата и нейните органи, социалистическият демократизъм не може да се реализира пълноценно и да подготвя условията за прерастването си в комунистическо самоуправление, ако дейността на обществените организации не придобие белези и черти, присъщи на зрелия социализъм. С тази програмна постановка е свързана голямата теоретическа и приложна дейност, извършена от Българската комунистическа партия през шестдесетте и седемдесетте години и особено в началото на осемдесетте години за **творческо развитие на марксистко-ленинската концепция за обществените организации и тяхното развитие като органична част от политическата система на социализма.**

Възгледът за обществените организации като компонент на политическата система има основание не само поради тяхната социална природа, но и предвид на ролята, която играят в живота и развитието на социалистическото общество. „Ние гледаме на Отечествения фронт, на профсъюзите, на Комсомола, на останалите обществено-политически и масови организации не просто като на трансмисия на Българската комунистическа партия. Те за нас не са трансмисии. Те са органическа част от нашата политическа система. Всяка една от тези организации е представител на определени отряди на трудовия народ, има свои специфични характер и дейност, свои специфични място и роля в обществено-политическия живот. Всяка една от тях е кръвно свързана с работническата класа, със селскостопанските труженици, с народната интелигенция. Кръвно свързана е с Българската комунистическа партия.“[1]

Най-съществено постижение в теорията за обществените организации е идеята за функциите им на гаранти в осъществяването на партийната и държавната политика. Тази идея, издигната от другаря Тодор Живков, намери израз в решенията на конгресите на обществените организации през 1982 г. Нарастването на ролята на **профсъюзите** е свързано с превръщането им в гарант за провеждане на икономическата и социалната политика, а също и при създаването, прилагането и контрола на трудовото законодателство. Без да се сливат с държавните органи, профсъюзите се превръщат в основен фактор в управлението и в цялостния процес на изграждане на развито социалистическо общество. Те придобиват правото и задължението да организират дейността на трудовите колективи и на техните колективни органи за управление, да участвуват в разработването и осъществяването на решенията им. Нараства ролята на **Отечествения фронт** в развитието на пряката и представителната демокрация. Издига се неговата координираща функция като гарант за правилното функциониране, за укрепването на ролята и значението на общините, на селищните системи и на местните органи на народната власт. Увеличават се правата и от-

[1] Т. Живков, Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм. Проблеми, подходи, задачи, с. 402—403.

Digitized by Google

говорностите на **Димитровския комсомол** за многостранното развитие и пълноценната социална реализация на младото поколение.

Идеята за гаранта и свързаното с нея изискване за повишаване ролята на обществените организации в изграждането и усъвършенстуването на развития социализъм има огромно перспективно значение. То ще расте в процеса на закономерния преход към комунистическо обществено самоуправление.

●

Във време на динамични промени особено силна е потребността научно да се осмислят процесите и явленията, да се изработват новаторски политически решения, да се осветлява движението напред. В такова време живеем ние, съвременните българи. **Един силен, един исторически партиен конгрес — Дванадесетият — постави жалоните на нов, по-висш етап в изграждането на зрелия социализъм.** Усъвършенстуването обхвана всички страни на социалния организъм — неговата материално-техническа база, обществените отношения, политически институции, дейност на субективния фактор.

В тази проблемна ситуация се появиха и заеха своето място в нашия живот трудовете на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. Сред тях особено се откроява лекциите му пред преподавателите и слушателите в Академията за обществени науки и социално управление. **Те са нов, висок връх на българската политическа мисъл, по-нататъшно творческо развитие на марксизма-ленинизма, обогатяване на социално-икономическата и политическата стратегия на партията с новаторски постановки и дълбоки обобщения.**

В лекцията и в другите трудове на другаря Тодор Живков са очертани пътищата и подходите за по-нататъшно развитие на нашата политическа система и повишаване ефективността в нейното функциониране. С действията на своите институции, с решенията, които те вземат, се създават условия за по-нататъшно укрепване на политическото единство на народа, за още по-голямото му сплотяване около линията на партията и историческите цели и интереси на работническата класа.

В този контекст партията сочи необходимостта да се разгръща **политическата демокрация.** Става дума за демокрацията, която правилно е съчетана с централизма, в която правата и задълженията се намират в неразривно единство. Възлово значение тук има задачата да се изпълват с все по-богато и действено съдържание присъщите на нашето общество демократически институции и механизми: изборността на органите за управление, конкурсното начало, системата на насрещното планиране, критиката и самокритиката, социалният контрол и пр.

Едно от главните направления на усъвършенстуването на нашата политическа система сега е **издигането на ролята на низовите звена — общините и трудовите колективи.** Значението, което партията придава на този въпрос, произтича от обстоятелството, отбелязано от другаря Тодор Живков, че в **общините, в населените места, в трудовите колективи се решават основните проблеми на личността** — материални, политически, административни, културни, социални и други. Затова човек трябва да се чувствува добре преди всичко в своя трудов колектив, в своето населено място. Това е главната гаранция той да се чувствува добре и като гражданин на държавата, като член на обществото.[1]

[1] Т. Живков. Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 189.

Digitized by Google

Обогатяването на тези същностни черти на нашата политическа система изисква непрекъснато да се усъвършенствува функционирането на нейните съставни части, преди всичко на социалистическата държава. **Нужни са по-висока ефективност, по-съвършена организация и технология на управленския процес** в съответствие с насоките в Докладната записка на другаря Тодор Живков и решенията на Януарския пленум на ЦК на БКП от 1984 г. **Качеството следва да се превърне в цел и критерий в дейността на всеки компонент на политическата система, на всеки партиен, държавен и обществен орган и на всяка организация.** Високото качество на ръководната и управленската дейност е условие за решаване на големите и сложни задачи за подобряване на качеството на продукцията, поставени от Националната партийна конференция.

На В. И. Ленин принадлежи мисълта, че **политиката има и не може да няма първенство над икономиката.** Без правилен политически подход не могат да бъдат решени нито стратегическите, нито текущите въпроси на стопанското строителство. Но не всяка, а само научната политика е социално преобразуващ фактор. Тази истина е вградена в априлската линия на партията, тя е неин същностен белег.

За да въздействува върху класовите сили и да ускорява движението на обществото към социалистическия идеал, политиката се гради върху обективния анализ на достигнатия етап на социално-икономическото развитие. **Голямо постижение на нашата партийна научна мисъл е всестранният диалектически анализ на развития социализъм, на неговите закономерности и изисквания.** В съответствие с концепцията за зрялото социалистическо общество се сътворяват стратегията и тактиката на партията, последователно се решават задачите, поставени от обективния ход на развитието.

Годността на една политика ясно проличава в нейното отношение към противоречията в общественото развитие. Никоя политическа сила не може реално да се откъсне от противоречията, да елиминира тяхното съществуване и влияние. **Принцип на политиката на БКП е да разкрива противоречията, които възникват от самата природа на социализма и на социалистическото развитие, да взема мерки за тяхното своевременно преодоляване.** Става дума за мерки с цел да не се допусне загниването на противоречията и превръщането им в източник на социални деформации и сътресения. Подходът, който партията успешно прилага, изисква, без да се подценява нито за миг работата за ограничаване на отрицателните последствия на едни или други противоречия, акцентът да се постави върху задачата **да се преодоляват самите противоречия,** които пораждат негативни явления.

●

Политиката, по думите на В. И. Ленин, е дело на милионите — дори хилядите са недостатъчни за социалистическите преобразования. С делата и творческата си инициатива те съзиждат реалния социализъм. Тази закономерност стои в основата на априлската линия. **Българската комунистическа партия се опира на народа, разгръща неговите градивни сили, открива простор за инициативност на милионите.** В темелите на априлската линия стои убеждението, че без народа, без човека социалистическа България не би могла да постигне своите успехи, без тях е невъзможно и нейното бъдеще.

Digitized by Google

НОВИЯТ ЧОВЕК — РЕВОЛЮЦИОНЕН СИНТЕЗ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ

доц. СЛАВ ТОДОРОВ

Социализмът на българска почва днес е динамично развиваща се и постоянно усъвършенстваща се обществена система с нови икономически, политически, социални и духовни структури, с нов начин на живот, с нова социалистическа личност. Началото на тази система преди четиридесет години положи Деветосептемврийската социалистическа революция. Това е революция, която няма равна на себе си в нашата многовековна история по измеренията на революционно-преобразуващите промени в страната.

Пътят на революционните процеси не беше нито лек, нито гладък. Но той не беше и стихиен, а съзнателно и целенасочено прокарван от Българската комунистическа партия. Именно партията, политическият авангард на работническата класа и на целия народ, нейното революционно-творческо отношение към действителността, беше решаващият фактор за осъществяването на социалистическите преобразования. Именно партията беше и е ръководната обществена сила и политическият гарант в непрестанната работа и борба за формирането на новия човек.

I

Историята е винаги история на човека, на неговото собствено развитие. Деветосептемврийската социалистическа революция за първи път откри реалната възможност българинът да отхвърли завинаги „цялата стара мръсотия", да се отърси от жестоката експлоатация, да се освободи от вековната икономическа изостаналост и стихия, да създаде „нова основа на обществото", да открие за себе си новата цивилизация. Новият строй осъществи най-великата историческа мисия — „еманципацията и отвоюването отново на човека", неговото формиране като истински субект на историята по пътя на присвояването от човека и за човека исторически осъществените материални и духовни условия на неговото съществуване.

Новият човек в нашата страна е продукт и творец на следдеветосептемврийската ни история, революционен синтез на социалистическите преобразования. Затова и неговото изграждане може да се разглежда като исторически процес, като история на индивидуалното развитие на хората. В този аспект и комунизмът е „разрешената загадка на историята"[1]. Затова В. И. Ленин в полемика с Г. В. Плеханов ще каже, че основна черта на социализма е не само планомерната организация на общественото производство, а и осигуряването на пълното благосъстояние и свободното всестранно раз-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 70; т. 42, с. 118, 109.

Digitized by Google

витие на **всички членове на обществото.**[1]

От новия исторически летопис на деветосептемврийското утро на 1944 г. започна **израстването и извисяването на качествено новия човек** — човек, въплъщение на социалистическите обществени отношения. Оттогава датира **новият тип социалност** като характеристика на съвкупността от всички условия, които формират новия човек и определят неговата личностна връзка с обществото. Именно новият тип социалност изменя всички хора и всяка отделна личност, изменя характера на включването на индивидалната дейност в колективната. Именно това като основа, процес и резултат е формирането на новия труженик, развитието на свободната индивидуалност.

Трудно беше израстването и извисяването на новия човек, трудно като примамващата висота на Еверест. Но какво удовлетворение и каква гордост ни донесе възвисяването на земния властелин. Нали труден и неизвървян траверс преодоля българинът, изкачвайки се на днешната висота на социалния прогрес — височината на съвременна България.

Това трудно и геройчно израстване и извисяване започна преди четиридесет години. За период, равен на средата на един човешки живот, нашата страна измина път, равен на столетия. Ние построихме модерно социалистическото общество — общество с развита и растяща икономика, с високо механизирано, концентрирано и специализирано селско стопанство, с нови обществени отношения на истински колективизъм, взаимопомощ и сътрудничество. Ние построихме общество с нов, социалистически начин на живот, с монолитно социалнополитическо единство, с ведра атмосфера, с нравствено здраве. Всичко това ни прави стабилни, силни и уверени в днешния и в утрешния ден на социалистическото общество.

Венец на нашето социалистическо развитие е революционното по размах и дълбочина **преустройство на обществената природа на човека.** За пръв път българинът в масов, общонароден мащаб получи реалната възможност като личност да бъде навсякъде и във всичко. Да бъде движеща сила на социалния и научно-техническия прогрес, съзнателно да разсича конфликтните възли между производителните сили и производствените отношения, да твори материалните и културните ценности в интерес на обществото, колектива и себе си, да развива пълноценно физическите и духовните си същностни сили,

Строителството на новия строй започна с този човешки материал, който ни беше оставил капитализмът. Затова Българската **комунистическа партия разглеждаше формирането на новия човек като дълъг, сложен и противоречив исторически процес.** През преходния период от капитализма към социализма се положиха материалните, социалните и духовните основи на формирането на социалистическата личност. Нейната нова съзнателност се развиде в процеса на остра класова и идейна борба против буржоазната и дребнобуржоазната идеология, психология и морал. Затова новата личност е резултат и от безкомпромисната класова борба на тези поколения, които първи започнаха социалистическото строителство. Затова Пеньо Пенев ще изрече:

„В мене срещата на две епохи стана,
ехтя у мен двубоят им жесток!"

Същността на този революционен исторически процес, по думите на основоположниците на научния комунизъм, се заключава в това, че новият строй не е състояние, което трябва да бъде установено, не е идеал, с който трябва да се съобразява действителността, а е **действителното движение,** което трябваше да ликвидира тогавашното състояние.[2] Именно в процеса на това движение под ръководството на партията започна преобразуването на

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., 2 изд., т. 6, с. 222.
[2] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 36.

Digitized by Google

социалната същност на работника, селянина и интелигента, на всеки човек. Именно в него стана възможно формирането на единния тип личност — социалистическата личност — с ново политическо съзнание, с ново отношение към труда и нови нравствени добродетели. Тази задача в общи линии беше решена именно в преходния период от капитализма към социализма и в условията на победилия социализъм. Затова другарят Тодор Живков ще заяви, че „в резултат на обективните изменения в обществото и на възпитателната дейност на партията преобладаващият тип личност в страната е социалистическата личност"[1].

Именно революционното преобразуване на всички обществени сфери и идейновъзпитателната работа на партията за решителна, основна промяна в съзнанието, отношението и действието на хората към новите социалистически реалности направиха възможно могъщото присъствие на преобладващата социалистическа личност. **Целостността на тези промени в социалната природа на българина синтезира в отношението му към другите хора, към самия себе си и обществото като цяло.** Партията целенасочва хуманистичното съдържание на тези процеси в цялото им богатство. Същевременно тя отчита интернационалния опит във формирането на социалистическата личност и преди всичко първопримера на КПСС в изграждането на съветския човек и на новата историческа общност — съветския народ.

В това се състои и истинският грандиозен по своите мащаби и дълбоко радикален по своите следствия революционен прелом от „частния човек" на стария свят към „тотално развития индивид" (К. Маркс), към потребностите на развития човек. Затова и нашата партия отстоява гледната точка на цялостната социалистическа личност, която със своето ново съзнание, обществено поведение и начин на живот е най-големият капитал, златният фонд на нашата страна.[2]

II

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество формирането на новата личност навлезе в нов етап — **етапа на многостранното ѝ развитие и пълноценна реализация в живота.** Корените на тази концепция за личността синтезират **в априлската генерална линия на партията.** Тя отприщи колосални творчески възможности на българина, неговата социална активност и енергия, неговия интелектуален и душевен потенциал. „Да се разкриват възможностите и практически да се проявяват инициативата и съзидателната сила на милионите хора — това е основна истина за нашата априлска политика."[3]

Приемствеността в решаването на този проблем преминава като **червена нишка** в партийните документи. Исторически жалони в развитието на априлската обществена концепция за личността са и Юлският пленум на ЦК на БКП от 1968 г., Десетият конгрес на БКП от 1971 г. и приетата от него Програма на партията за изграждане на развито социалистическо общество. Декемврийският пленум на ЦК на БКП от 1972 г., Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 1978 г. и пленумът на ЦК на БКП за развитието на образователното дело от 1979 г., Дванадесетият партиен конгрес, проведен през 1981 г., Националната партийна конференция, посветена на качеството, от тази година.

Връх в развитието на партийната и теоретичната мисъл за многостранното развитие и реализация на личността е следконгресното

[1] Т. Живков, Избр. съч., т, 24, с. 482.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 22, с. 413—444.
[3] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, С., 1984, с. 298.

Digitized by Google

творчество на другаря Тодор Живков и особено **Партийната концепция за новия Кодекс на труда и цикълът от лекции, изнесени пред слушателите и преподавателите в АОНСУ при ЦК на БКП.** В тях върху основата на теоретичния анализ и обобщаването на социалната и възпитателната практика на партията се развива по-нататък стройната концепция за формирането на цялостния многостранен облик на човека като труженик, гражданин, интелект и творец, като хармонично развита личност. Основната грижа, която пронизва тези документи, е грижата за човека, вниманието към неговите проблеми, борбата за правата и отговорностите на милионите хора като наш безценен капитал. Социалистическият труженик се разглежда в тях като цялостна личност, а неговите способности и възможности — с оглед на пълноценното им реализиране и непрекъснато развитие.

Основните закономерности на нашето социално-икономическо развитие, залегнали в теоретическите разработки и практическите подходи на нашата партия, **са закономерности и на формирането на многостранно развитата личност,** на нейните потребности и интереси, на нейната социална реализация. Заедно със социално-икономическата стратегия за изграждане на материално-техническата база на зрелия социализъм партията има ясна стратегическа цел за многостранното формиране на личността. Тя е конкретизирана в система от общонационални разработки и програми за непосредствена и действена практическа дейност. Става въпрос за Декемврийската социална програма за повишаване жизненото равнище на народа, за образователната реформа, която се провежда, за всенародното естетическо възпитание, за развитието на културата, за усъвършенстуването на политическата и идейновъзпитателната работа на партията. Именно те заедно с провеждането на крупната икономическа реформа, с развитието на политическата система и социалистическата демокрация обхващат комплексно всички основни условия, фактори и направления за усъвършенстуване на социалистическия начин на живот, за многостранно развитие и реализация на личността.

Диалектиката на социализма, диалектиката на неговото начало и сегашните резултати, не би могла да се разбере без диалектиката на формирането на новия човек. Днес това формиране е обърнато като никога досега към **всеки отделен** човек в неговия всекидневен живот — в отношението към обществената собственост и новото качество на труда, към участието му в управлението на колективните и обществените дела. Това намира израз в насъщната обществена потребност всеки да бъде истински труженик и стопанин, да произвежда висококачествена продукция, да бъде активен субект и творец на трудовите, политическите и управленските отношения. На съвременния етап това е най-дълбокото революционно проявление в многостранното формиране на социалистичската личност — **насочеността към всеки отделен човек.** Това в определен смисъл е и нов тип социалност, нов тип личностно украсена социална връзка, социална интеграция между човека и обществото, между самите хора в техния живот.

Карл Маркс писа, че в истински революционните поврати следва да се различават две страни: обективното изменение в самото съдържание на обществените отношения и тези идеологически форми, в които хората ги осъзнават. От гледна точка на сегашния период на нашето развитие за отделния човек е най-важно да осмисли значението на своята дейност за качествения интензивен растеж на народното стопанство, за осъществяването на качествено нов тип възпроизводство, да осъзнае своите интереси и място в този процес и в социално-класовата структура на обществото.

Става дума за такава промяна, която изисква промяна и във всеки отделен човек — в неговото съзнание, отношение и действие, в неговите познания и убеждения, в качеството и резултатите на труда. В

Digitized by Google

това днес се проявяват революционната приемственост на поколенията борци за социализъм и комунизъм, класово-партийното съзнание и критерии, революционното мислене и действие на всеки човек и особено на младото поколение. Революционен обрат, по израза на др. Тодор Живков, в мисленето и в подхода към задачите на нашето развитие ни трябва сега. В този дух са историческите решения на Дванадесетия конгрес, в този дух са теоретичните разработки и практическите подходи на партията след него.

Социалистическата революция е извършена, но **революционността остава непреходната ценностна черта** на работническата класа, на целия народ, на техния политически авангард, на младостта на България. Нещо повече — именно революционността, революционното мислене и действие ги прави истински субективен фактор на изграждането на развития социализъм.

Затова пълноценната реализация и многостранното развитие на всеки отделен човек изразяват не само и просто „логиката" на собственото индивидуално развитие, а осъществената „логика" на обществено необходимата жизнена дейност, нейните потребности, ценности, критерии. Този процес е свързан с качествени изменения в личностната структура, с формирането на нови ценностни ориентации, които да са адекватни на новите ценности в обществото, на обективно необходимите изменения, които човек като личност внася в социалния живот.

III

Закономерностите на социализма получават все по-широк простор за проявление и действие, създават се условия за все по-мащабно функциониране на основния закон на комунистическата обществена формация — комплексното и хармонично развитие и на обществото, и на личността. Другарят Тодор Живков творчески разкри главните закономерности за по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм у нас: осъществяването на научно-техническата революция; усъвършенстването на социалистическите обществени отношения; обективното действие на закона за стойността и на свързаните с него стоково-парични отношения; нарастването на ролята на народните маси като творци на историята, разгръщането на социалистическата демокрация като главно условие за по-нататъшно усъвършенстване дейността на цялата наша политическа система.

Бурното развитие на научно-техническата революция постави на дневен ред неизвестни по-рано проблеми, които в края на краищата опират до човека и преди всичко до сферата и ценностите на неговата трудова дейност. В този смисъл въпросът за **деловите качества на личността се поставя като решаващ.** В нито един участък на икономическата, социалната и духовната област не може високоефективно и качествено да се работи без необходимите делови качества. В тях на предно място излизат ония, които са свързани с професионалните умения на личността да се бори за научно-технически прогрес, да съблюдава стриктно изискванията на съвременните технологии, да издига престижа на творческия труд. Това изисква висока организираност и оперативност, деловитост и инициативност, строга дисциплина и самодисциплина, способност за пълноценно участие в труда.

Върху основата на интензификацията на икономиката и на **усъвършенстването на социалистическите обществени отношения** настъпват съществени промени в съзнанието, душевността и поведението на социалистическата личност. Постепенното сливане на двете форми на социалистическата собственост и нейното формиране като единна собственост, правилното регулиране на класово-социалните промени развиват новите по своя характер отношения между труженицте на социализма. Като осъществява и постоянно развива социалистическите отношения, човек се издига на ка-

Digitized by Google

чествено нова степен, изменя и развива в този процес своята социална природа.

Особено ярко в това отношение изпъква забележителната постановка на др. Тодор Живков за собственика и стопанина на социалистическата собственост.[1] **Взаимоотношенията между собственика и стопанина засягат сърцевината на обществените отношения, обусловени от формата на собственост.** Тези взаимоотношения се реализират върху основата на последователното приложение на новия икономически подход и неговия механизъм. А това внася съществени промени в социалните отношения между личността, трудовия колектив и обществото като цяло.

Усъвършенстването на политическата система на обществото и на социалистическата демокрация в голяма степен е продиктувано от по-нататъшното развитие на социално-класовата структура и на социалистическата личност. Приложението на изборното и конкурсното начало дава възможност най-способните трудови хора да растат не толкова по линия на йерархията, колкото на място, като участие в обществените функции, което ще води до по-големи социални резултати, до развитието на социалистическия демократизъм. Нашата партия, казва др. Тодор Живков, се опира на **създателната сила, на творческия потенциал** на трудовата личност. В основата на нашата политическа система е заложена активността на работника, селскостопанския труженик и интелигента. Чрез средствата на пряката и представителната демокрация социалистическата личност участвува в цялата система на обществеото управление. Нашата политическа действителност открива пред личността простор да работи, да се издига, да напредва и това я прави привлекателна за хората.[2]

Засилването на взаимната връзка между възпитанието и различните обществени сфери обуславя изключителното значение **на науката, образованието и художествената култура, на средствата за масова информация, на идеологическата и възпитателната дейност за многостранното развитие на личността.** Все по-рационално се използват разширяващите се духовни възможности за формирането и възпитанието на хората, за познаването и използването на механизмите на общественото съзнание, на социалистическата нравственост и социалната психика. Основна грижа винаги е била **формирането на марксистко-ленински светоглед** — живеца на комунистическото възпитание на личността, сплав от знания, убеждения и практически действия. Той въоръжава личността не само с познания за обективния свят, но посочва и пътя за революционното му преобразуване.

Трайното утвърждаване на **социалистическия начин на живот** също е неразривно свързано с многостранното личностно развитие: изразява насочеността на дейността, силите и способностите на отделната и съвкупната личност, мотивите, от които се ръководи, и целите, на които подчинява своето действие. В този смисъл начинът на живот е своеобразен критерий, по който се определя не само нашето възходящо движение, но и принципите и нормите на поведение на всеки човек.

Партията в съзнателните усилия за планомерно ръководство на обществото обръща особено внимание на извършващите се процеси и явления в обикновения живот на хората. Тя отчита и усъвършенствува обществените отношения и на това равнище и в социалните образувания на микросредата — този колоритен малък свят на личността.

Превръщането на трудовия колектив в действителен стопанин на социалистическата собственост е из-

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 57—69, 259—263, 304—306.

[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР Бъларня, с. 173.

Digitized by Google

раз на назрялата обществена потребност за нарастващата роля на низовите звена в икономиката, политиката и духовния живот на страната, на издигането на тяхното място и роля по начин, който развива едновременно обществения, колективния и личния интерес; на новото равнище на социалната активност на хората, която единствено отговаря на изискванията на интензивното развитие. Заедно с това **бригадната организация от нов тип съществено видоизменя ролята на първичния трудов колектив.** В бригадата прилагането на принципите на вътрешностопанската сметка и самоиздръжката са икономическа основа за формирането на ново отношение и отговорност към производствените задачи, отношение и отговорност на действителен и грижовен стопанин. Това има незаменимо значение за **формирането на личност с нови функции, права и отговорност да участвува** в организацията и ръководството на стопанската дейност и умножава материалните и духовните ценности. Новата ситуация в трудовия колектив създава необходимите предпоставки за развитие на организаторските и политическите качества на личността, за пълноценно използване на професионалния и социалния ѝ опит, за изява на нейните нови качества, за формиране на нейната нова ценностна система.

В следконгресното творчество на др. Тодор Живков се съдържа цяло богатство от идеи за ролята и съдържанието на **активната политическа и гражданска позиция на личността.** Тя да си изработва действен, преобразуващ стил на работа и на живот, които да са и нейно отношение и действие към недостатъците, слабостите и отрицателните явления в нашия живот. Затова все повече се стимулира критичната и самокритичната активност на личността, ролята на социалния контрол и самоконтрола, т. е. стимулирането на личностната активност срещу социално неморалното и негативното. Защото, иначе казано, активната жизнена позиция не е нищо друго освен комунистическа нравственост в действие.

Между развитите от др. Тодор Живков след Дванадесетия партиен конгрес постановки изпъква важното положение, че многостранната реализация и развитие на личността като диалектическо единство на обществено и лично не е праволинеен и безметежен процес, **а възхождане по спирала чрез преодоляване на противоречия.** Социалното възпроизводство на човека, разбирано като многостранно формиране и реализация, се обуславя от обществената среда, от всички прояви и аспекти на социалистическия начин на живот, от цялата реална, противоречива действителност в нашето общество, т. е. от това тяхно състояние, което се нуждае от усъвършенствуване и развитие.

●

Социализмът на българска почва създаде условия, стимули, норми и цели, които породиха нов тип личност. Нейната същност се проявява в активно отношение към обществения живот, в дълбока заинтересованост от утвърждаването на социализма и комунизма. Това е сложен диалектически процес, съпроводен с борба срещу родилните петна на стария строй, срещу отживелиците на индивидуализма и егоизма.

Формирането на новия човек в нашата страна доказа правотата на марксистко-ленинския извод за същността на човека като съвкупност от обществените отношения, за ролята на социалистическата революция и строителството на новото общество в комунистическото възпитание, като революционен синтез на човека и неговата социалистическа история. Формираният облик на съвременния българин е привлекателен. Това е нов човек — човек колективист и хуманист, патриот и интернационалист, творец и строител на развито социалистическо общество — основна цел и върховна ценност на това общество.

Digitized by Google

УТВЪРЖДАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

проф. БОГОЯ СТАНКОВ

Победата на 9. IX. 1944 година и завземането на политическата власт от работническата класа в съюз с останалите трудещи се бе първата крупна и решаваща крачка в изграждането и утвърждаването на социалистическата демокрация в страната. Социалистическата държава и нейният държавен апарат, а също и повечето от обществено-политическите компоненти на съществуващата по това време политическа система започнаха да изразяват волята на широките народни маси и да защитават техните интереси. Българската комунистическа партия като ръководна политическа сила в обществото ясно разбираше, че разкриването на същността, характера и проявлението на предимствата на социалистическата демокрация ще бъде един непрекъснат и постъпателен процес. От особено важно значение бе да се изгради колкото е възможно по-скоро икономическата основа на социалистическата демокрация. Без нея тя не може да се развива и усъвършенствува, да прояви своите преимущества пред буржоазната демокрация.

Социалистическата демокрация винаги е била в центъра на вниманието на партията, която бе и е незаменим политически гарант за нейното утвърждаване и обогатяване. На партийните конгреси и на пленумите на Централния комитет своевременно и задълбочено е анализирано състоянието и е вземано научнообосновано отношение по назрелите въпроси на усъвършенстването на социалистическата демокрация. Набелязвани са и основните перспективи за нейното понататъшно развитие. Исторически жалони в дейността на партията в тази насока са Петият конгрес, Априлският (1956 г.) и Юлският (1968 г.) пленум на ЦК на БКП, Десетият и Дванадесетият конгрес. Важна теоретическа и методологическа основа за обогатяване на социалистическата демокрация и преди всичко за разширяване участието на трудещите се в управлението на производството станаха теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков в неговите следконгресни речи, доклади и лекции.

●

На социалистическия строй неизменно е присъща широка, действена, социалистическа по своя характер демокрация. Тя е ярко проявление на същината на този строй. Все по-силно се утвърждава тя и като незаменим творчески фактор при решаването на основните проблеми на функционирането и развитието на нашето общество.

В Програмата на партията е записано, че главна насока в развитието на социалистическото общество в етапа на изграждане на зрелия социализъм е непрекъснатото разгръщане и усъвършенству-

Digitized by Google

ване на социалистическата демокрация. „Всеки успех и всяка стъпка в усъвършенстването на организацията и функционирането на политическата система, се подчертава в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес, имат един общ знаменател: те изразяват и същевременно мощно съдействуват за разгръщането и усъвършенстването на социалистическата демокрация."[1] Колкото по-големи са успехите в изграждането на социалистическото общество, съответно в такава степен е необходимо да се развива и социалистическата демокрация. Тя от своя страна оказва благотворно обратно влияние върху обхвата и темпа на социалистическото строителство.

Едва при социализма демокрацията се изпълва със съдържание, което все по-пълно съответствува на нейната истинска същност и предназначение. Социализмът и демокрацията са неразделно свързани и взаимно обусловени. В. И. Ленин виждаше като нейна същностна, характерна черта обстоятелството, че за първи път в историята на цивилизованите общества масата от населението ще се издигне до самостоятелно участие не само в гласуването на изборите, а и във всекидневното управление. Тези основни марксистко-ленински постановки изпълваха със съдържание развитието и усъвършенстването на социалистическата демокрация през целия 40-годишен период след победата на 9. IX. 1944 г. При социализма народът е в пълния смисъл на думата не само източник, но и носител, субект на държавната власт. Същността и характерът на социалистическия строй се изразяват в активното участие на трудещите се в осъществяването на действително и реално народовластие.

За социалистическата демокрация е дълбоко присъща широката свобода на дискусиите по предстоящите задачи, а също и вземането предвид на изразените от трудещите се становища при изработване на управленските решения. Под ръководството на партията непрекъснато се създават все по-благоприятни предпоставки и условия за това. Дванадесетият конгрес на партията актуализира задачата да се разширява пряката демокрация, да се привличат трудещите се в непосредственото управление на държавата.

В системата от средства, форми и методи за разгръщане на пряката демокрация основно място заема допитването до народа. През 1983 г. Народното събрание прие закон, чрез който се регулира правният механизъм за провеждането на тази демократична процедура.

Трудещите се могат да обсъждат проектоактовете на Народното събрание, Държавния съвет и на народните съвети по най-важните въпроси. В закона е предоставена възможността те пряко и окончателно да решават някои от тези въпроси по пътя на произвеждането на народни и местни референдуми. По този начин народът встъпва непосредствено във функциите на законодател, сам твори закони и други правни актове.

Партията винаги е отчитала, че особено важно средство за привличане на народните маси в социалното управление са социалистическата държава и нейните представителни органи — Народното събрание и народните съвети. Онова решаващо място, което държавата заема в политическата система на обществото, а също и ролята, която играе при изпълнението на разнообразните социални дейности, са резултат на политиката на БКП и нейния Централен комитет за правилното и своевременно изясняване на присъщите ѝ тенденции на всеки етап на социално-икономическото ни развитие. В своята ръководна дейност партията последователно прилага постановките на марксистко-ленинското учение за организацията и дейността на дър-

[1] Т. Живков, Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм. Проблеми, задачи, подходи, С., Партиздат, 1982, с. 73.

Digitized by Google

жавата при социализма. Сред тях основополагащо значение имат принципите — демократически централизъм и социалистически демократизъм.

Под непосредственото политическо ръководство на партията социалистическата ни държава успешно изпълни ролята си на диктатура на пролетариата. В етапа на изграждането на развито социалистическо общество тя постепенно прераства в общонародна държава, която все по-пълно и успешно изразява волята на всички класи и социални слоеве. Определящи в този процес са преди всичко дълбоките промени, които настъпват в икономическата сфера и в социално-класовата структура на обществото. В своите лекции другарят Тодор Живков изтъква и голямата роля, която има в тази насока все по-широкото и богато приложение на държавно-общественото и обществено-държавното начало.

Народните съвети се развиха и утвърдиха като демократични местни органи на държавната власт, посредством които населението осъществява своето самоуправление. Те успешно използват разнообразни форми и процедури на дейност — сесии, постоянни комисии, срещи, събрания и пр., в които участвуват значителна част от гражданите. Тенденция при осъществяването на социалното управление на всяко равнище е привличането на онези отряди от трудещите се, които имат пряко отношение и са живо заинтересовани от навременното и качествено решаване на актуалните проблеми.

На 4. XII. 1983 г. избирателите изпратиха над 54 000 свои представители в народните съвети. Сред тях има хора от всички социални среди, хора, които работят в различните отрасли и сфери на народното стопанство и на социалното управление, членове на БКП, БЗНС и безпартийни. Със своята активна държавна и обществено-политическа дейност по-голямата част от тях не само ефективно представляват населението от избирателните си райони в работата на съответните народни съвети и техните органи, но и съдействуват за правилното съчетаване на техните интереси с тези на цялото общество.

Трудещите се чрез многобройни и разнообразни по характер поръчения предопределят до голяма степен насоката в работата на своите пратеници, а чрез тях и на народните съвети като колегиални представителни органи. Народните съветници по време на целия си мандат се намират под въздействието на избирателите, на които законодателят е предоставил правото при наличие на определени основания предсрочно да ги отзовават. Наред със засилване на подконтролността важна насока в издигане ролята на представителните държавни органи е и периодичната им подотчетност пред населението. Тя съдействува да се повишава ефективността на работата им, дава възможност да чуят и правдивата критика, и становищата, и предложенията на хората.

Другата основна област, в която намира израз социалистическата демокрация, е предоставянето на широк кръг социално-икономически, обществено-политически и пр. права и демократични свободи на всички български граждани. Сред тях най-важно значение имат правото на труд и заплащането му съобразно неговото количество и качество, правото на безплатно образование и безплатна медицинска помощ, правото на материално осигуряване на гражданите в случаите на старост, неработоспособност и пр. При социализма са създадени необходимите социални, икономически, политически и други предпоставки за социално равенство между хората. За първи път, без каквито и да са привилегии или ограничения в правата, всички граждани независимо от техния произход, раса, вероизповедание, материално и обществено положение и пр. станаха действително равни пред законите.

Българската комунистическа партия и социалистическата държа-

Digitized by Google

ва винаги са виждали осигуряването на правата и демократичните свободи на гражданите като един непрекъснат процес на тяхното разширяване и обогатяване. Със сега действуващата Конституция не само се запазиха основните права и демократични свободи, които имаха нашите граждани по силата на Конституцията от 1947 г., но те бяха развити и допълнени в съответствие с новия етап — изграждането на развитото социалистическо общество. В Конституцията се регулират и онези необходими гаранции — социално-икономически, политически и правни, с помощта на които те действително могат да се осъществяват в живота. Непрекъснато нараства степента на гарантираност, която е в пряка зависимост от възможностите на държавата и обществото. Премахването на капиталистическата собственост и експлоатация бе първото и решаващо по своето значение условие за реалността на провъзгласените от Конституцията основни права и свободи на българските граждани.

За социалистическата демокрация е характерно обстоятелството, че тя предоставя на всички не само еднакви по характер и обем основни права и демократични свободи, но и задължения, които се предвиждат в Конституцията. Правата и задълженията се намират в диалектическо единство. В нашето общество не е възможно едни от гражданите да имат само права, а върху други да тежат само задължения. Социалистическата демокрация предполага и изисква от всички високо чувство за отговорност за укрепването и по-нататъшното развитие на социалистическия строй, за опазването и умножаването на общонародната собственост, за правилното съчетаване на обществените, колективните и личните интереси и пр. Съществено значение за реалния характер на правата, свободите и задълженията на българските граждани има стриктното и строго спазване на социалистическата законност, която е в тясна взаимна връзка и обусловеност със социалистическата демокрация.

Едно от основните направления, в които се развива социалистическата демокрация в етапа на зрелия социализъм, е по-нататъшното издигане на ролята на обществените организации. Това налага партията своевременно да внася необходимата яснота в техните функции, задачи и перспективи на развитие. В Програмата на БКП се подчертава, че растат активността и ролята на обществените организации в управлението на страната и в законодателната дейност на държавните органи. Те като компоненти на политическата система на обществото, посочва в своите речи и лекции другарят Тодор Живков, са призвани да играят ролята на обществени гаранти при осъществяване на важни направления от партийната политика. Това предполага те още по-активно да участвуват с присъщите си форми и методи на дейност в обществено-политическия живот на страната и в управлението на народното стопанство.

Нарастващата роля на обществените организации намира израз в по-доброто им взаимодействие с държавните органи, за да се решават ефективно актуалните задачи, които пряко се отразяват върху интересите и задоволяването на потребностите на населението. Съвместната им работа все по-силно се утвърждава като постоянен, обективен процес, обусловен от същността и характера на народнодемократичната ни власт, Преди всичко обществените организации оказват съдействие на държавните органи при подготовката и обсъждането на проекто-правни актове, които предстоят да се приемат. В последните 10—15 години нараства ролята на взаимодействието между тях за свързване при прилагането на двете начала в социалното управление — държавното и общественото. В резултат на това се формира фактически нов принцип на управление — държавно-общественото и обществено-държавното начало. Целта е по-ефективно да се използват

Digitized by Google

възможностите и средствата и на държавните органи, и на обществените организации. Дейността на изградените върху основата на този принцип органи за управление на културата, образованието, селското стопанство, контрола и др. убедително показа неговите предимства. Тенденцията е да расте броят на органите, изградени и функциониращи на основата на свързването на тези две начала в управлението. Постигането на необходимото съчетание и свързване между тях на всеки етап от развитието ни не е и не може да бъде автоматичен резултат. За целта са необходими усилията на редица социални звена и колективи и преди всичко на партийните органи и организации.

В практиката намери развитие и едно друго направление в това взаимодействие, същността на което се изразява в предоставянето на държавни дейности на обществените организации. Например Българските професионални съюзи осъществяват някои държавни по своя характер дейности в областта на труда и бита на работниците и служителите.

Социалистическата демокрация е комплексен процес, който обхваща не само социално-политическите отношения, но и онези обществени отношения, които са свързани с управлението на народното стопанство. Паралелно с изграждането на социалистическото ни общество, с укрепването на народното стопанство непрестанно се разширява и демокрацията при неговото управление. Икономическият подход и неговият механизъм сега са важен фактор за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация във всички сфери на обществения живот и преди всичко в управлението на народното стопанство.

В редица свои документи партията е изтъквала необходимостта да се издига ролята на трудовия колектив и на отделния трудещ се. Дванадесетият конгрес на БКП постави задачата да се повишава участието на трудовия човек навсякъде, на всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационна-управленска единица, във всички области на социалистическото строителство. За нейното изпълнение особено голямо значение има реализирането на Основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, които бяха широко обсъдени от нашия народ.

По-нататъшното издигане ролята на трудовите колективи е тясно свързано с все по-пълното осъществяване на партийната постановка за държавата като собственик на социалистическата собственост и за трудовите колективи като нейни стопани. Те поемат вече по-големи отговорности и нови задължения. Преди всичко е необходимо производственият процес да протича в условията на най-голяма организираност и с най-висока социална ефективност. Нараства ролята на самоконтрола и самодисциплината, а също и на атмосферата на творческа активност и взаимопомощ.

●

Прегледът, който прави нашият народ в навечерието на 40-годишния юбилей, убедително потвърждава голямата и незаменима роля на социалистическата демокрация в изграждането и развитието на социалистическото общество.

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННОТО ИЗГРАЖДАНЕ НА БРП В ПЕРИОДА НА ВЪОРЪЖЕНАТА БОРБА (1941—1944)

проф. МИЛКА ВЕЛИЧКОВА

Проблемът за организационното изграждане и развитие на партията в периода на въоръжената борба е многостранен и сложен. В една или друга степен отделни негови моменти са осветлявани в нашата историко-партийна и мемоарна литература. Но цялостно изследване по този въпрос все още няма. Настоящата статия е скромен опит да се запълни съществуващата празнота в това отношение.

РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА СТРУКТУРА

Комунистическата партия представлява стройна система от органи и организации, изградена върху ленинските основии организационни принципи на живот и дейност. Възникването и развитието ѝ като обществено-политическа сила, като социален феномен от най-висш тип, е обусловено от историческата необходимост да се внася съзнателност и организираност сред пролетариата, който, по думите на Ленин, няма друго оръжие в борбата за власт освен организацията.

Нашата партия винаги е отдавала първостепенно значение на организацията, на своята организационна структура и принципите на нейното изграждане. Като се ръководи от марксизма-ленинизма, тя не превръща установените форми на организация в мъртви схеми, в нещо неизменно и закостеняло, а ги променя в зависимост от конкретноисторическите условия и възникналите за решаване задачи.

През периода на въоръжената борба на българския народ против фашизма и капитализма в партията продължаваше да се утвърждава и развива тризвенна структура, въпреки че някои структурни звена, например конгресът, не можаха да функционират нормално поради условията на нелегалност и строга конспиративност. Тя се състоеше от висши и местни органи и партийни групи.

Към висшите органи на партията, които заемат най-високо, ръководно място в организационната ѝ структура и осигуряват единно централизирано ръководство, съчетано с демократизма и колективността, се отнасяха конгресът, Централният комитет, Политбюро, Задграничното бюро, а за известен период и изпълнителното бюро, контролната комисия и партийната конференция.

Върховен орган на партията е конгресът. Той представляваше „върховното представителство на партията". До преминаването ѝ в нелегалност конгресите се свикваха всяка година. След това обаче поради установилия се в страната фашистки режим редовността бе нарушена, което продължи до Девети септември 1944 г. До голяма степен функциите им се поемаха от партийните конференции, но и те не се провеждаха редовно по същите причини.

В периода на въоръжената борба дейността на партията се ръководеше и направляваше от Централния комитет и неговото Политбюро. Той водеше всички дела на партията и се разпореждаше с наличните ѝ средства, следеше и контролираше дейността на местните партийни организации, партийни групи и контролни комисии, следеше принципиалното направление на партийните органи и дейността на комунистите във всички изборни учреждения, разместваше партийните кадри от едно място на друго[1] с оглед да се укрепват ръководствата с най-подходящи дейци, да се попълват местата на арестуваните при провали или минали в нелегалност дейци и да се осигури нормален ритъм в работата.

Както се вижда, задачите на ЦК бяха много разностранни и високоотговорни. Затова нашата партия полагаше грижи той да бъде комплектуван от най-изтъкнатите свои дейци. За да се улесни ръководната му работа, в негова помощ се изграждаха специални органи — отдели, комисии, пълномощнически и инструкторски апарат. Във връзка с курса за въоръжена борба към ЦК бе изградена Централна военна комисия начело с члена на ЦК, опитния партиен ръководител Христо Михайлов. Имаше и синдикална комисия, комисия за работата сред жените и др.

[1] БКП в резолюции и решения на конгресите, конференциите и пленумите на ЦК, С., Изд. на БКП, 1957, т. II, с. 28.

Digitized by Google

Политбюро поддържаше връзка с ръководствата на местните партийни органи и организации; извършваше подбор, разпределение и издигане на партийните кадри; представяше партията в отношенията ѝ с другите политически партии и организации в страната; издаваше директиви, окръжни, инструкции, писма и др.

Задграничното бюро (първоначално Задграничен комитет), ръководено от Георги Димитров, осъществяваше общото политическо и идеологическо ръководство на партията. То имаше за задача да разработва политическите директиви на партията; да съдействува за изпълнение на нейните задачи; да води агитационна и пропагандистка работа; да свързва партията с Изпълнителния комитет на Коминтерна и т. н. Създаването му бе наложено от конкретноисторическите условия в страната. То е още едно потвърждение за творческия, за ленинския подход на нашата партия към формите на организация.

Местните партийни органи са звено, което свързва партията, нейните ръководни органи с партийните групи. Те възникнаха още в началния етап от болшевизацията на партията. През годините на антифашистката борба ролята и значението им още повече нараснаха. Те станаха истински ръководители на масите по места в борбата против фашизма и капитализма и за победата на социалистическата революция.

По отношение на териториалното изграждане на партийните окръзи, а това важи и за районите, следва да се каже, че то можеше и да не съвпада по конспиративни съображения нито по територия, нито по число със съществуващите по онова време административни единици в страната.

Окръжните партийни организации се създаваха по решение на ЦК и обединяваха партийните райони. Това създаваше възможност върху по-голяма територия да се провежда планова и централистична всекидневна партийна работа, агитация и пропаганда за класово-революционното възпитание на масите и тяхното активно участие в революционните акции[1] на партията.

В най-общ план задачите на **окръжните партийни комитети** се изразяваха в това да контролират целокупната дейност на организациите в окръга и да следят за навременното изпълнение на нарежданията на Централния комитет.[2] При необходимост, когато трябваше да се решават важни въпроси от местен характер, те можеха да свикват окръжни, околийски и районни партийни конференции с представители на всички градски и селски организации и групи в окръга и околните[3], което изразяваше демократизма и колективността в ръководството.

По време на вероломното нападение на фашистка Германия над СССР в страната имаше 19 окръжни партийни комитета с центрове София, Пловдив, Пазарджик, Благоевград (Горна Джумая), Стара Загора, Сливен, Ямбол, Бургас, Хасково, Габрово, Горна Оряховица, Шумен, Варна, Видин, Русе, Плевен, Бяла Слатина — впоследствие преместен в Червен бряг, Враца и Южна Добруджа.[4] В процеса на борбата възникнаха и други окръжни партийни комитети. Партията им отдаваше голямо значение и затова ги укрепваше със способни, изпитани в борбата кадри, помагаше им да усвояват правилен стил и методи на работа.

Някои градски партийни комитети поради особеното място на големите градове в революционната борба бяха с ранг на окръжни комитети. Такъв бе Софийският градски комитет. За да се улесни общото политическо ръководство на окръжните партийни комитети, към тях се изграждаха помощни органи — отдели, комисии, пълномощнически и инструкторски апарат. Имаше организационен отдел, отдел за агитация, селски отдел, отдел за работата в масовите организации, в изборните учреждения и др.[5]

В системата на местните партийни органи влизаха и **районните и околийските партийни организации**. При тяхното изграждане ЦК вземаше за основа производствата и предприятията, които бяха „най-характерни в икономическо отношение за дадения отрязък от територията на партийния окръг, както и географическата близост и политическата особеност на същия"[6].

Границите на районите и околиите се определяха по силата на централизма от ЦК, но в „споразумение" със съответния окръжен комитет. Броят на районите търпеше промени. Когато беше необходимо, се извършваше прерайониране. През 1941 г. например общо в страната имаше над 60 партийни района[7]. През 1944 г. в Софийската градска партийна организация беше извършено прерайониране и останаха само три района: източен, западен и северен[8]. Реорганизацията бе продиктувана от необходимостта да се съберат разпръснатите сили на партията в резултат на евакуацията и мобилизацията в партизанските отряди и да се осигури още по-централизирано, близко и непосредствено партийно ръководство на политическите акции. Някои по-големи райони се подразделяха на **подрайони**, ръководени от подрайонни комитети.

За по-пълното обхващане на членската партийна маса и за осигуряване на по-го-

---

[1] БКП в резолюции и решения . . ., т. III, с. 299—300.
[2] ЦПА, ф. 1, оп. 2, а. е. 291, л. 1; П. Боев, Конгрес исторически, С., 1982, с. 134.
[3] БКП в резолюции и решения . . ., т. II, с. 25.
[4] Народът против фашизма, Партиздат, С., 1983, с. 75—76.
[5] ЦПА, ф. 6, оп. 2, а. е. 188, л. 4.
[6] БКП в резолюции и решения . . ., т. III, с. 298.
[7] Народът против фашизма . . ., с. 75—76.
[8] В бой с фашизма . . ., с. 342.

Digitized by Google

ляма конспиративност в ръководството районите се разделяха на сектори и подсектори със свои ръководства. През 1945 г. с решение на ЦК секторната и подсекторната система беше премахната като изиграла вече своята роля.[1]

Най-низово звено в структурата на партията бяха партийните групи, изградени по квартали, предприятия, чаршии, улици, казарми, учреждения и др., т. е. на териториален и производствен признак. По състав те бяха малобройни — състояха се от по 5—6 души. Другояче не можеше и да бъде, защото в условията на свирепия фашистки терор създаването на големи партийни организации криеше опасност от масови провали. Партийните групи представляваха партията в съответния сектор и бяха преките проводници на нейната политика, решения и директиви.

В малките предприятия, където броят на комунистите и ремсистите беше недостатъчен, за да се образува самостоятелна партийна или ремсова група, се създаваха сборни (общи) групи от комунисти и ремсисти.

Партийните групи се стремяха да водят редовен организационен живот. Те провеждаха събрания, обсъждаха въпроси, свързани с провеждането на акции, правеха отчет за извършената работа, поставяха нови задачи и т. н. С една дума, всяка партийна група „... се занимава с всички... въпроси, с които се занимава партията като цяло"[2].

С възприетия от партията курс към въоръжена борба веднага се пристъпи към изграждането на специални органи за работа в буржоазната армия. Към ЦК, както бе посочено, се създаде Централна военна комисия. Такива се формираха и към окръжните комитети на партията със секции за работа сред армията със завеждащи военната работа.[3]

Централната и окръжните военни комисии съществуваха до началото на 1943 г. След това в условията на разгърналата се въоръжена борба те не бяха в състояние да осъществяват оперативно ръководство, поради което по решение на ЦК през март-април 1943 г. страната бе разделена на 12 въстанически оперативни зони (ВОЗ) с общо военно ръководство под название Главен щаб на Народоосвободителната въстаническа армия (НОВА). Всяка въстаническа оперативна зона се ръководеше от щаб. Партийното ръководство на зоната се осъществява от съответния окръжен комитет на партията.

През 1941—1942 г. нелегални организации на партията се изграждаха в полковете, дружините и ротите с ръководство обикновено от трима души, единият от които поддържа връзка с члена на съответната военна комисия или с неин представител. С други думи, нелегалните партийни организации в буржоазната армия се изграждаха съобразно характера на войсковата единица.[4] При това се съблюдаваше най-строга конспиративност, като се избягваха излишните връзки и познанства с оглед да се предотврати разширяването на евентуален провал.

След като бе обявена Програмата на Отечествения фронт, ЦК даде указания да се изградят войнишки и офицерски комитети във войската, за да се премахнат възможностите на буржоазното командуване да използва армията за противонародни цели. В издадената по този повод директива на ЦК от февруари 1943 г. се препоръчва войнишките и офицерските комитети да бъдат строго тайни, да не са повече от 3—4 души. В тях да се включват най-изпитаните, най-твърдите и решителни хора. Изисква се също така те да поддържат връзки с най-съзнателните патриоти в частите и да работят сред войнишката маса.[5] Чрез нелегалните партийни организации в царската армия се извършваше не само политикоразяснителна работа за спечелване на войнишката маса на страната на народа, но и разузнавателна дейност — събираха се сведения за намеренията на военното командуване, изнасяха се секретни документи и оръжие, правеха се саботажи и т. н. Активен помощник на партията в армията беше РМС.

Изграждането на партийните организации и на партийната структура в партизанските единици е постепенен процес, свързан с развитието на самото партизанско движение. В началото на въоръжената борба нямаше партийни организации в партизанските части. Те се формираха по-късно, когато се създаваха партизанските единици и се учреди институтът на политкомисарите. Макар партийните и ремсовите организации да не бяха още напълно обособени, тенденцията за отделяне на партийното от военното ръководство все по-ярко се очертаваше. Политическата дейност на партизаните, в това число и на членовете на партията и на РМС в четата, се ръководеше непосредствено от политкомисаря.

С разрастването обаче на партизанските чети, когато в тях наред с комунистите и ремсистите навлязоха и много честни антифашисти, с усложняването на задачите и обхвата на партизанската борба все по-належаща ставаше потребността от оформянето на партийните и ремсовите организации като отделни политически звена. През 1942 г. членовете на партията в

---

[1] ЦПА, ф. 1, оп. 12, а. е. 17, л. 1.

[2] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 296.

[3] В бой с фашизма..., с. 446; М. Марков, Революционната работа на БКП в буржоазната армия в периода 1941—1944, Военно-исторически сборник, 1969, юли-август, кн. 4, с. 17.

[4] М. Марков, Революционната работа на БКП в буржоазната армия..., с. 17.

[5] Пак там, с. 18.

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

[illegible]

9000 души[1], по време на вероломното нападение на хитлеристка Германия в СССР те станаха около 10 000[2], а в навечерието на Девети септември — към 25 000 души[3]. Обобщено казано, съставът на партията до Девети септември в числено отношение не беше много голям, но по своята организираност, сплотеност и дисциплина, по дълбоката идейна убеденост на комунистите и техните връзки с масите тя представляваше голяма политическа и организирана сила, която успешно ръководеше борбите на трудещите се против фашизма и капитализма и извоюването на деветосептемврийската победа.

Успоредно с увеличаване на своите редове БРП провеждаше твърда линия и на подобряване на своя състав в качествено отношение. Първостепенно внимание тя отделяше на засилване на работническия елемент, и то предимно на работниците от едрите промишлени предприятия — най-прогресивната и най-революционната част от работническата класа.

Системно се работеше и за увеличаване числото на жените и на младежите в партията. С особена сила този въпрос се постави след избухването на Втората световна война и най-вече след нахлуването на фашистка Германия в СССР. Налагаше се на мястото на мобилизираните в армията комунисти и на тези в партизанските отряди, в концлагерите и затворите, на мястото на загиналите да се привличат жени като техни достойни заместници. Всекидневна помощ се оказваше и на младото поколение, на РМС в неговата политическа, масова, просветна и друга дейност. Най-активните и добри младежи-ремсисти ставаха комунисти, без да се откъсват от младежката работа и младежките маси.

За повишаване на марксистко-ленинската подготовка и общата култура на своите членове партията разгръщаше огромна по размери за онова време дейност: самостоятелно или групово се изучаваше философия, политическа икономия, история на ВКП(б), четяха се и се разучаваха статии от „Работническо дело", четеше се прогресивна художествена литература, устройваха се излети, вечеринки, гледаха се и се обсъждаха съветски филми и т. н. Всичко това закаляваше комуниста в идейно-политическо отношение, правеше го съзнателен, активен борец за делото на партията и народа.

НЯКОИ ВЪПРОСИ НА КАДРОВАТА РАБОТА

През периода на въоръжената борба нашата партия продължи да провежда твърд курс за сплотяване на всички кадри от всички възрасти и поколения върху основата на марксистко-ленинските принципи и изисквания. Но новите условия поставиха пред нея редица проблеми в тази област. Преди всичко се налагаше да се вземат бързи мерки за запазване на партийните кадри, за предотвратяване замисъла на фашистките управници да арестуват всички известни на полицията ремсови и партийни дейци и по този начин да обезглавят партийните ръководства и да нанесат удар на партията. Затова още през юни 1941 г., разбирайки намеренията на врага, ЦК нареди на членовете на окръжните и околийските комитети, на застрашените дейци да минат в нелегалност. На 2 срещу 3 юли полицията предприе хайка за залавянето им, но поради взетите предварително мерки от набелязаните 291 бяха арестувани само 110 души.[4]

Вторият особено важен проблем в работата с кадрите беше тяхното най-щателно проучване. То спомагаше за правилното разпределение на партийните сили, като на решаващите участъци се поставят най-добрите, облекчаваше възпитателната работа с кадрите и улесняваше разкриването на промъкналите се чужди елементи в партията.[5]

Третият проблем беше смелото издигане на нови, растящи кадри на ръководна работа. Разширяването на партийната дейност — формирането на бойни и саботажни групи, на партизански чети и отряди, голямата загуба на кадри поради арестите, интернирванията и т. н. повелително налагаше бързо да се попълват празните места, решително да се издигат нови хора.

Главен критерий при подбора на кадрите бяха ленинските принципи за издигането им по техните политически и делови качества. ЦК напомняше, че „... комитетите трябва да се ръководят не от способността на другарите красиво да говорят и литературно да пишат, а от доказаната им преданост и готовност за самопожертвуване, от връзките им с масите, от опита им в организационна и масова работа, способността самостоятелно да се ориентират, да не бягат от отговорност, да подлежат на развитие"[6].

При подбора на кадрите партията обръщаше особено внимание да се издигат на ръководна работа работнички и селянки, изявили се комсомолски ръководители, проверени в борбата. Едновременно с това тя се бореше против неправилната практика на механичното прехвърляне на млади хора от ръководна работа в Комсомола направо на ръководна работа в партията, без да се държи сметка за разликата в условията на комсомолската и партийната работа.[7]

---

[1] ЦПА, ф. 3, оп. 4, а. е. 528, л. 17 (обр., с. 33—34).
[2] Народът против фашизма, С., 1983, с. 75—76.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 325.
[4] ЦДИА, ф. 370, оп. 1, а. е. 788, л. 9, 22.
[5] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 352, 362.
[6] Пак там, с. 353.
[7] Пак там, с. 352.

Digitized by Google

партизанските чети вече се обособиха като отделни организации под ръководството на политическия комисар.[1]

Превръщането на партизанското движение в Народоосвободителна въстаническа армия доведе до още по-пълното обособяване на партийните и ремсовите организации. Партийните организации се изграждаха в четите. В отрядите поначало не се създаваха съответни ръководства, а дейността на четните партийни и ремсови организации се обединяваше и направляваше от политическия комисар. В някои случаи обаче в отделни отряди и батальони партийните и ремсовите организации се изграждаха в рамките на отряда общоотрядни ръководства. Имаше и отряди само с партийни и ремсови организатори. Така структурата на партийните и ремсовите организации в партизанското движение напълно се съобразяваше с организацията на партизанската единица и с нуждите на нейната дейност.[2] Гъвкавостта и здравината ѝ бяха едни от главните предпоставки за успеха на партизанската борба.

Партийните групи се изграждаха и в концлагерите. Във всяко лагерно отделение имаше по един партиен отговорник, а в целия лагер — лагерно ръководство. Ръководството на партийната дейност в тях се осъществяваше от ЦК чрез отделни негови представители.[3]

В затворите също се изграждаха партийни групи по отделни килии с общо затворническо ръководство, направлявано отвън — от ЦК и от съответните окръжни комитети на партията.

В заключение следва да се каже, че БРП се изграждаше като цялостна система от органи и организации върху основата на изпитаните ленински принципи — демократическия централизъм и териториално-производствения признак. Това осигуряваше нейната авангардна роля на ръководител на работническата класа и останалите трудещи се в класово-революционната борба и в победата на социалистическата революция.

ВЪПРОСИ НА ЧЛЕНСТВОТО И РЕГУЛИРАНЕТО НА ПАРТИЙНИЯ СЪСТАВ

През периода на въоръжената борба БРП продължаваше да прилага ленинските принципи за встъпване в партията, основаващи се на идейните, политическите, деловите и нравствените качества на комуниста. В условията на нелегалност самата суровост на борбата и свързаните с нея рискове представляваха своеобразен филтър за „естествен подбор" на партийните членове. В партията влизаха най-здравите и борчески сили.

Богат резерв за попълване на партийните редове бяха масовите организации — на първо място Комсомолът, Профсъюзите, женските организации и др. Новите членове обикновено се приемаха из средата на така наречените симпатизантски групи.[4] Те се създаваха наред с партийните групи от активисти, от честно мислещи хора, които симпатизираха на идеите на комунизма и бяха готови да помогнат за тяхното осъществяване. Симпатизантите не плащаха членски внос, но в отделни случаи подпомагаха партията с парични средства и участвуваха в някои акции.

До преминаването на партията в дълбока нелегалност всеки нейн член се приемаше на партийно събрание и получаваше членска книжка. След това обаче законите на конспирацията изискваха изключителна предпазливост. Събранията на партийните групи се провеждаха нарядко и не винаги в пълен състав. По понятни причини комунистите не притежаваха членски партийни книжки, не се водеше никаква официална документация. Плащането на членския внос ставаше чрез лепенето на специални марки на различна стойност съобразно материалните възможности на партийния член. Отчитането му не ставаше по документи, а се разчиташе само на изключително голямата честност на комунистите, на тяхната безкористност и висок комунистически морал.

Освен строгия индивидуален подбор като постоянен метод за регулирането на партийния състав се прилагаше системното прочистване на партийните редове от провокатори, от случайни и чужди елементи, от такива, които бяха грубо нарушили партийния морал и дисциплина. В редки случаи се прилагаше и методът на вербовъчни акции. Чрез тях се вливаше ново попълнение в партията и се активизираше нейният живот.

Българската работническа партия като партия от нов, ленински тип се изграждаше като масова партия на работническата класа и на останалите трудещи се не само по броя на своите членове, но и по степента на влияние сред масите. Тя решително отхвърли сектантските теории за така наречения „партиен неуязвим минимум"[5], според който, когато партията е нелегална, трябва да ограничава увеличението на числения си състав. През целия нелегален период въпреки огромните трудности тя провеждаше твърд курс за последователно увеличаване числото на партийните членове и за подобряване на качествения си състав. В началото на Втората световна война в нея членуваха

[1] И. Стойнов, Политическата работа в партизанските отряди, Изд. на БКП С., 1969, с. 19, 50.
[2] Пак там, с. 50
[3] По разказ на Ст. Стоименов, бивш концлагерист, з. д. к.
[4] В бой с фашизма..., с. 342.
[5] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 291.

Digitized by Google

9000 души[1], по време на вероломното нападение на хитлеристка Германия в СССР те станаха около 10 000[2], а в навечерието на Девети септември — към 25 000 души[3]. Обобщено казано, съставът на партията до Девети септември в числено отношение не беше много голям, но по своята организираност, сплотеност и дисциплина, по дълбоката идейна убеденост на комунистите и техните връзки с масите тя представляваше голяма политическа и организирана сила, която успешно ръководеше борбите на трудещите се против фашизма и капитализма и извоюването на деветосептемврийската победа.

Успоредно с увеличаване на своите редове БРП провеждаше твърда линия и на подобряване на своя състав в качествено отношение. Първостепенно внимание тя отделяше на засилване на работническия елемент, и то предимно на работниците от едрите промишлени предприятия — най-прогресивната и най-революционната част от работническата класа.

Системно се работеше и за увеличаване числото на жените и на младежите в партията. С особена сила този въпрос се постави след избухването на Втората световна война и най-вече след нахлуването на фашистка Германия в СССР. Налагаше се на мястото на мобилизираните в армията комунисти и на тези в партизанските отряди, в концлагерите и затворите, на мястото на загиналите да се привличат жени като техни достойни заместници. Всекидневна помощ се оказваше и на младото поколение, на РМС в неговата политическа, масова, просветна и друга дейност. Най-активните и добри младежи-ремсисти ставаха комунисти, без да се откъсват от младежката работа и младежките маси.

За повишаване на марксистко-ленинската подготовка и общата култура на своите членове партията разгръщаше огромна по размери за онова време дейност: самостоятелно или групово се изучаваше философия, политическа икономия, история на ВКП(б), четяха се и се разучаваха статии от „Работническо дело", четеше се прогресивна художествена литература, устройваха се излети, вечеринки, гледаха се и се обсъждаха съветски филми и т. н. Всичко това закаляваше комуниста в идейно-политическо отношение, правеше го съзнателен, активен борец за делото на партията и народа.

НЯКОИ ВЪПРОСИ НА КАДРОВАТА РАБОТА

През периода на въоръжената борба нашата партия продължи да провежда твърд курс за сплотяване на всички кадри от всички възрасти и поколения върху основата на марксистко-ленинските принципи и изисквания. Но новите условия поставиха пред нея редица проблеми в тази област. Преди всичко се налагаше да се вземат бързи мерки за запазване на партийните кадри, за предотвратяване замисъла на фашистките управници да арестуват всички известни на полицията ремсови и партийни дейци и по този начин да обезглавят партийните ръководства и да нанесат удар на партията. Затова още през юни 1941 г., разбирайки намеренията на врага, ЦК нареди на членовете на окръжните и околийските комитети, на застрашените дейци да минат в нелегалност. На 2 срещу 3 юли полицията предприе хайка за залавянето им, но поради взетите предварително мерки от набелязаните 291 бяха арестувани само 110 души.[4]

Вторият особено важен проблем в работата с кадрите беше тяхното най-щателно проучване. То спомагаше за правилното разпределение на партийните сили, като на решаващите участъци се поставят най-добрите, облекчаваше възпитателната работа с кадрите и улесняваше разкриването на промъкналите се чужди елементи в партията.[5]

Третият проблем беше смелото издигане на нови, растящи кадри на ръководна работа. Разширяването на партийната дейност — формирането на бойни и саботажни групи, на партизански чети и отряди, голямата загуба на кадри поради арестите, интернирванията и т. н. повелително налагаше бързо да се попълват празните места, решително да се издигат нови хора.

Главен критерий при подбора на кадрите бяха ленинските принципи за издигането им по техните политически и делови качества. ЦК напомняше, че „... комитетите трябва да се ръководят не от способността на другарите красиво да говорят и литературно да пишат, а от доказаната им преданост и готовност за самопожертвуване, от връзките им с масите, от опита им в организационна и масова работа, способността самостоятелно да се ориентират, да не бягат от отговорност, да подлежат на развитие"[6].

При подбора на кадрите партията обръщаше особено внимание да се издигат на ръководна работа работнички и селянки, изявили се комсомолски ръководители, проверени в борбата. Едновременно с това тя се бореше против неправилната практика на механичното прехвърляне на млади хора от ръководна работа в Комсомола направо на ръководна работа в партията, без да се държи сметка за разликата в условията на комсомолската и партийната работа.[7]

---

[1] ЦПА, ф. 3, оп. 4, а. е. 528, л. 17 (обр., с. 33—34).
[2] Народът против фашизма, С., 1983, с. 75—76.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 325.
[4] ЦДИА, ф. 370, оп. 1, а. е. 788, л. 9, 22.
[5] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 352, 362.
[6] Пак там, с. 353.
[7] Пак там, с. 352.

Digitized by Google

В работата с кадрите нашата партия се придържаше към ленинския принцип да се дава работа на всеки според неговите способности и наклонности, да се изпраща там, където е най-подходящ. Основен метод за изучаването им беше методът на живата връзка, на непосредствените впечатления.

Следващият проблем, свързан с кадровата работа на партията, беше обучението и възпитанието на кадрите. Колкото и тежки да бяха условията, БРП полагаше системни грижи за повишаване на теоретическата и идейно-политическата подготовка на своите кадри и за тяхното правилно възпитание. Водещо място в партийната просвета заемаше методът на самостоятелната работа над книгата. В центъра на възпитателната ѝ работа с кадрите особено остро стояха въпросите за тяхното възпитание в твърдост, революционна бдителност и издръжливост пред полицията и съда, в усвояване и най-строго прилагане правилата на конспирацията, възпитаваше ги в дух на себеотрицание, висок морал и самопожертвувателност. Като възпитателно средство тя използваше популяризирането сред комунистите и трудещите се примерите на образцово държане пред врага, а така също и случаите на проявено малодушие, на неиздръжливост, дезертьорство и предателство.

Наред с подбора, обучението и възпитанието на кадрите партията полагаше всестранни грижи и за съхраняване на техния живот и здраве, за подобряване на социално-битовите им условия. Заподозрените партийни и ремсови дейци своевременно се освобождаваха от работа и се прехвърляха на друго място. Кадрите със силно разклатено здраве се настаняваха в болници, на безработните се намираше работа, на крайно нуждаещите се отпускаха парични средства и т. н. Всичко това привързваше още по-силно кадрите към партията, увеличаваше обичта и признателността им към нея, готовността им за саможертва в името на великия идеал.

●

В заключение може да се каже, че и през най-тежкия период от нашата история — периода на въоръжената борба. Българската работническа партия израсна като голяма политическа сила, утвърди се и се развои като масова партия на работническата класа и на другите трудещи се, най-тясно свързана с народа, която осигури деветосептемврийската победа.

ПЕРА, ПРИРАВНЕНИ С ЩИКОВЕ

доц. ЙОРДАН ЦОНЕВ

В годините на съпротивата на нашия народ против фашизма в концентрационните лагери, в затворите, в партизанските отряди бяха най-мъжествените, най-смелите, най-будните синове и дъщери на народа. Там се бяха съсредоточили онези, които най-добре усещаха революционния патос на времето. Нима през тези тревожни, драматични, трагични и заедно с това геройчни години те — водачите на съпротивата — можеха да живеят без будните констатации, без обобщителната сила и поразяващата мощ на литературата?

Политзатворниците, концлагеристите, партизаните не само четат книги от български и съветски писатели, декламират стиховете на прогресивните и революционните поети, беседват за творчеството им, но мнозина от тях сами пишат. Така се появяват поетите, разказвачите и хумористите на отделните затвори, лагери и отряди. Тяхното литературно дело е многообхватно, тези автори са многобройни, някои от които като Вапцаров стоят на върха на българската поезия. Но в настоящата статия ще стане дума само за отделни страни на творчеството на неколцина поети-партизани, комунисти, геройски загинали в борбата.

Условията, при които се раждат литературните произведения в нелегалност, са изключително трудни. Тук не само трябва да се преодоляват известните „мъки на словото" — авторите да надмогват силите и възможностите си. Тук липсват условия за истинско съсредоточаване и вглъбяване, за спокойно протичане на творческия процес, за задълбочено критично отношение и преработка или редактиране на създаденото. Понякога е проблем да се намери нужната хартия, писалка или молив, да се осигури необходимото време. Да не говорим вече за специалната литературна среда, за възможностите за справки и издирвания. Политзатворникът, концлагеристът, партизанинът пише при същите изключителни условия, при които живее.

Digitized by Google

Така например Васил Босев свидетелствува как е пишел в затвора поетът Хр. Кърпачев: „Той не демонстрираше своето, а пишеше тихо и незабележимо. За тази цел използваше повече нощта... Не можахме да го разберем кога спи, кога работи. Много често при загасена светлина, в потайно време, се чуваше леко шумолене на хартия."

„Неговите бойни другари — пише Н. Ирибаджаков за Христо Козлев — и сега си го спомнят в гората между Бяла Черква и Вишовград, облегнат на някое дърво, да гледа към долината на Росица. Партизанския лагер на това място Христо Козлев нарече „Монпарнас". На това място Козлев написа много от своите стихотворения, написа ги на коляно, но с кръвта и любовта на своето сърце, с вярата на своята пламнна душа."

Поезията в нелегалност се създава предимно от млади хора. Това е едно поколение, което най-често е едва навлязло в своето трето десетилетие: Иван Нивянин загива 24-годишен, Цветан Спасов — 25-годишен, Атанас Манчев — 23-годишен, Христо Козлев — 24-годишен. Още по-млад е Тончо Стаевски, който се разделя с живота на 20-годишна възраст. До по-голяма зрелост доживяват Христо Кърпачев — 32 години, Кирил Маджаров — 30 г. и Симеон Велчев — 42 години.

При това Кърпачев — осъден за военна конспирация, прекарва седем години в затвора и около четири години в нелегалност, Козлев четири години е в затвора, Ангелов престоява две години в концлагер.

Така че загиналите поети-партизани, обикнали от млади години литературата, най-често нямат достатъчно време и възможности да развиват своя талант, да множат способностите си. Те са преди всичко граждани, общественици, преди всичко революционери, верни на своя комсомолски и партиен дълг. И после вече поети, които живеят с творческите си проблеми. Или по-точно казано, те всички, без изключение, отдават основните си сили на голямата, трудната и напрегната борба с народните врагове и на поезията гледат именно като на едно от средствата, подчинени на тази борба.

Макар че са израсли при сходни социални условия, изпитали са горчивините на бедното детство. И още от юношеството си обикновено са се впрегнали в тежкия трудов процес, а в ранните младини вече са изпитвали увлеченията на забранените книги и рисковете в революционните прояви, загиналите поети в борбата против фашизма се и отличават както по дарби, така и по темперамент, по тематични предпочитания и изразни средства.

Така Иван Нивянин съчетава трезвия анализ на действителността с възторжената романтика на младия човек, пълен с жизнени сили, с неспокойство, устремен неизменно към светлото и примамливо бъдеще. На него му са непознати резигнацията, раздвоението, трагичността във виждането. И нещо друго — той остава верен на своето бедно родно село, на другарите си, с които е расъл.

Христо Кърпачев е също селски син и израстването за него означава преодоляване на онези пречки, които поставя не само мизерията, но и капиталистическата жестокост, дивата царска военщина и тревожното барутно време. Жаждата за волен живот, за размах на силите, за широк полет дълго е оставала неудовлетворена, затова и в по-ранните му стихове се промъква и сърдечната болка, и горчивината на несбъднатите блянове и мечти. Но Кърпачев е достатъчно корав и закален, достатъчно духовно силен, за да не се отдаде на неверието и съмнението.

Марко Ангелов е роден поет, който съчетава острата наблюдателност с тънкото чувство за хумор, широкото обобщение и романтичния порив с топлотата на сърдечната изповед. За всички разглеждани поети е характерно долавянето на интонациите на народната песен, своеобразното сливане с народната песенна стихия, но това сливане у Марко Ангелов особено релефно се отразява върху фона на богатата му в интонационно отношение поезия.

Христо Козлев въпреки своята жажда за знания и култура остава без по-високо образование. И ако мнозина от неговото поколение са родени поети, тръгнали по пътя на революцията, той е революционер, у когото се пробужда и развива поетът. Без да има свежестта и оригиналността на виждането, присъщи на открояващия се лирик, той завладява с искреността и силата на чувстата си и с чистотата на своя идеал.

Цветан Спасов е един от най-надарените и всестранно изявени творци от поколението. Той е и нежен лирик, разкриващ чистотата на своите младежки пориви, и създател на дълбоко драматична поезия, и певец, който слави мъжествените и смели свои другари, падналите в борбата, и публицист с остро нападателно перо и здрава логика, и хуморист, който познава острите находки, веселия хумор и бодящата сатира. По жизненост, по оптимизъм, по възторженост и бодра романтика той близко се сродява с Иван Нивянин, Атанас Манчев и Марко Ангелов.

Съдбата на Кирил Маджаров е вариант на съдбата на Христо Козлев. Сродява ги това, че и двамата са работници, за които поезията е едно от средствата за общуване с другарите, оръжие в борбата. Стиховете на Маджаров не блестят с необикновения си замисъл, с изненадващата си художествена форма, с неповторимите си изразни средства. За него поезията обаче носи неизменните черти на жизнената правда, на доверителния разговор, на вярното наблюдение. И нещо друго — Кирил Маджаров завладява със силата на своята обич и омраза, с верността си към красотата и революцията.

Атанас Манчев има всички данни да се развие като един голям поет. У него и талантът е значителен, и позициите са верни. Той владее културата на словото, усеща динамиката на своето време и може би е еднакво силен в стиховете, които са и ин-

Digitized by Google

тимна изповед, и смело обобщение за онова, което преживяват родината му и светът.

Поезията на загиналите антифашисти продължава най-добрите традиции, утвърдени от българските и руските революционни творци: Ботев, Яворов, Смирненски, Радевски, Маяковски, Есенин и др.

Както вече споменахме, повечето от разглежданите поети загиват рано, преди да са достигнали по-зряла възраст, преди да са прекрачили младостта. И все пак повечето от тях съумяват да преодолеят в известна степен въздействията на обичаните им учители и да дадат израз преди всичко на онова, което тях лично ги тревожи и вълнува, да станат изразители на своето буреносно и неповторимо време.

Първата основна черта в поезията на загиналите творци, която особено трябва да се подчертае, е правдивостта, дълбоката и неизменна искреност. Тези млади хора най-често посягат към перото не от амбиция да станат поети, не от мисълта да утвърждават имената си като автори, а от желанието да изяснят пред себе си своите чувства и мисли, да разкрият пред другарите си своите преживявания, да въздействуват на съидейниците и врътниците си, да разкрият социалната истина, да потърсят изход от противоречията на времето — да поведат напред.

Забележително е това, че малко от стиховете и поемите на тези поети са печатани приживе. И ако има такива, те са по-скоро ранни произведения, с които авторите са дебютирали. Най-хубавите творби се написват в затворите, в концлагерите и в партизанските отряди. Адресирани са към близките другари, създадени са по конкретни поводи. И тъкмо другарите от килията, от лагера или четата и отряда са първите читатели и съдници, тъкмо чрез тях се проверяват сполучливостта на замисъла и висотата на изпълнението.

Неправилно е обаче да се мисли, че поезията на споменатите загинали антифашисти е еднообразна и бедна по тематика, мотиви и образи, че тя е оградена от тесните рамки на текущата действителност и подчинена изцяло на случая. Поетите, които разглеждаме, са хора с будна търсеща мисъл, с богата емоционалност, с непресъхващи хуманистични пориви, с младежка жажда за пълноценно щастие и висока правда.

Една от очакваните основни теми в разглежданата поезия е темата за грозната капиталистическа действителност, за нейните остри противоречия и антихуманистичен характер. Тази тема е разработена в стиховете на Иван Нивянин, Христо Кърпачев, Цветан Спасов, Марко Ангелов, Кирил Маджаров, Христо Козлев, Атанас Манчев и др. Всички те долавят трагедията на труженика, който е гладен и обезправен, подтиснат и заплашен от реакционните сили. Но заедно с това колко различни в конкретната трактовка, в емоционалната наситеност, в поетичната образност, в ритмо-методиката са стиховете по тази тема на отделните поети..

Така в „Есенни мотиви" Ив. Нивянин рисува нерадостната селска действителност:

„В селата кално е сега,
а хората са тъжни, морни,
че скоро ще белей снега,
а те са без дърва и огън."

С подобни краски е нахвърляна картината на селския живот и от Христо Кърпачев. Но тук е подсилен емоционалният момент и това създава може би още по-голяма болка:

„О, мое родно, мило село,
израснало сред грижи и печал,
защо си тъй мъртвешки занемело,
защо лежиш сред лепкавата кал?"
(„Огорчение")

Марко Ангелов обаче възприема съвсем друг подход към темата за мизерията като неизменна част от стария строй. В стихотворението „Сивият парад" той с тънък хумор и горчив сарказъм разкрива парада на измръзналите и гладни хора, които маршируват по столичния булевард, предвождани от „генерал босяк". А наблизо чакат катафалки да откарат в гробищата „жертвите на сивия парад".

В изображението на Кирил Маджаров няма загадката и остроумието на Марко Ангелов, но тук е дадена една обективна и вярна картина, чиито детайли са силни и запомнящи се.

Стихотворението „Нашата улица" на Цветан Спасов изгражда една по-подробна картина на градската улица от крайния квартал. Краските са не само земни, но и сгъстени, а внушението е особено силно:

„Тук децата израстват със гърбици,
със безкръвни и болни лица
и на кръст всяка майка разпъната
над децата увяхва със плач.
...
Тук няма почивка и празници,
а живота е скучен и стар.
Като стара бездушница — мащеха
той изцежда от нас радостта."

Но загиналите поети-антифашисти не завършват своите стихове с наблюдаваните тъжни картини, обрисуването на злите социални сили. Почти винаги във финала на своите произведения те говорят за неизбежна промяна, за очертаващата се светла перспектива. И не само това. Като основна тема, като генерализиращ образ в тяхното творчество тържествува мечтаното бъдеще, което най-често се свързва с пролетта. За тази пролет се търсят и намират най-светлите, най-ярките багри от поетическата палитра. Тя не само ще разкърти и стопи ледовете, ще разлисти дърветата и ще огласи с песните на птиците природата, но ще донесе нови, неизпитвани радости.

Отчетлив ритъм, неудържима динамика и мамещи простори лъхат от стихотворението на Марко Ангелов „Вихри пролетни":

„Вихри пролетни разгонват
облаците
и топят се снеговете.
Във порои водите
свличат тръне към реките

Digitized by Google

и трошат се
с пукот остър
на парчета сребросини
ледовете."

Радостта, опияненето, възторгът са запленили душата на Атанас Манчев и в стихотворението „Пролетни утрини" той разгръща такава картина на пролетта, че завладява читателя и го понася на крилете на своите мечти.

В „Пролетен призив" Кирил Маджаров отправя своя ясен и конкретен призив към угнетените и подтиснатите:

„Блеснете, слънчеви простори!
Ликувайте вий, мои братя —
тръгнете с вяра и възторзи
и пейте с пролетния вятър!"

Пролетта напира, пее и шуми и в поезията на Иван Нивянин. Полъхва пролетният вятър, димят браздите, гали слънцето, размахани са слънчевите крила, разискрят се поляни и раздоли. И авторът призовава:

„Крилати и разцъфнали мечти,
летете в луда надпревара."
(„Предпролетна песен")

Пролетната атмосфера, пролетното обновление и нови надежди се чувствуват и в стиховете на Цветан Спасов. Тук обилният цъфтеж и отприщените буйни води пряко се свързват с образи на любимата и на очакващата майка, която тъкмо тогава ще свали черната забрадка и ще посрещне своя син.

Образът на любимата и образът на майката заемат особено важно място в творчеството на загиналите поети-партизани. Любовта на ремсистите, на младите революционери не познава вихрените страсти, демоничните настроения, емоционалната преситеност, драматичната ревност. Това е любов-дружба, това са светли и възторжени чувства към избраницата на сърцето, към другарката, към съратничката в борбата или към онази, която трябва да стане причастна в тази борба. Но и трепетите на любовта, очакванията, съмненията и надеждите се изживяват по своеобразен начин от всеки от поетите.

В поривистата и ярко емоционална лирика на Цветан Спасов любовта е не само една от основните теми. Тя придава на творчеството на поета особена свежест и красота и показва колко силни са били жизнелюбивите пориви на младия революционер, как е умеел той да усеща незаменимите радости на битието:

„Ти стоиш като мене на поста си
мълчалива, красива и твърда.
Мракът дебне подобно разбойник
твоите смели, отмерени стъпки."
(„Писмо")

Жаждата на Христо Кърпачев за общуване с любимата, за пълноценно щастие е също голяма и в ранните си стихове той очертава отделни моменти от своите изживявания. Но в стихотворението „Отрезвяване" вече разбира, че изборът му е бил погрешен и неизбежна е раздялата. А в „Мъка" болката е особено тежка, защото любимата, участничка в борбата, е простреляна, а той не може да се прости с нея, защото е притиснат от стените на затвора.

Подобна трактовка темата за любовта е получила и в поезията на Иван Нивянин, Атанас Манчев и др. Те, макар че не са чужди на младежките пориви, още по-силно и по-категорично призовават избраницата да сподели техния бурен живот, да поеме страшния и славен път.

Образът на майката, на обичаната, незаменима и незабравима майка, която тревожно чака завръщането на своя син, зареял се в тежка чужбина, поел незавидния жребий на хайдутин, бунтовник и революционер, е широко известен в нашата поезия. Трябва обаче да отбележим, че загиналите поети-партизани прибавят нови детайли към този образ, обогатяват го с нови черти.

Иван Нивянин в стихотворението „На майка ми" подобно на Ботев и други наши поети споделя с близкия човек на своето сърце скърби, болки и страдания. Трудно е изстрадалата жена да бъде утешена и ободрена, защото борбата крие неизвестности. Но поетът като че ли намира вярната посока към майчиното сърце:

„Ех, моя майко, геройчна майко,
аз знам: безмерна е скръбта по мен.
Но ти сама разбираш, моя майко,
че аз съм с твойта кръв — от теб роден."
(„На майка ми")

Особено обаяние, нежност и красота излъчва образът на майката от стиховете на Цветан Спасов. Майката — това е бледата и посърнала жена с белите сребърни коси, останала в скръбна самота, когато синът ѝ се губи в нощите тревожни. Тя изгаря в трескав сън и е в постоянно тревожно очакване, защото няма друга обич, няма друг син, той единствен ѝ е останал в този бездушен свят. И все пак отчаянието не завладява поета. Той знае, че при нея е оставил своя възторг и своите верни, пламенни другари.

По стара и славна традиция в българската поезия образът на майката много често се свързва с образа на родината. Защото и двата образа са стоплени от голяма любов, защото родината, това е майката на всички нас — българите.

За Атанас Манчев родината не е нещо далечно и мистифицирано. Напротив, тя е свързана с конкретния бит, с всекидневието. Поетът разговаря с нея, като я съветва да не гледа надолу към водовъртежите и спокойно да мине тесния мост към бъдещето. А той — нейният син — е готов да ѝ помогне да се прехвърли на другия бряг.

Във виждането на Иван Нивянин за тези години родината няма щастливо настояще. Сега тя е нещастна, защото кахърни са войниците, заминаващи за фронта, с плач децата изпращат своите баши. Болките притискат хората и хищните вечери мълчаливо се спускат над селищата. А коварната дес-

Digitized by Google

ница на врага беснее над отечеството. Но има предел за скръбта и подтисничеството:

„О, младата кръв е закана —
разбунила толкоз гърди!"

Както към родната си майка, така и към голямата майка — родината, Цветан Спасов се отнася с нежно внимание и обич. Тя не го е погалила с ласка, не го е взела, него — верния си син, в топлите си скути. Но поетът великодушно й прощава, защото тя е в окови, притиска я робията. И голяма взаимна любов ще може да се изрази в близкото бъдеще, когато:

„Борбата ще порасне и твоите окови
в един очакван ден разтрошени ще
паднат.
Тогава ще погалиш децата си достойни
и моето сърце ще пие радост жадно..."
(„Родина")

И ако някога най-добрите, най-верните синове на родината са били дейците на националната революция Ботев и Левски, сега по техния път вървят дейците на народната съпротива. Те са олицетворение на мъжеството, на доблестта, на силата, на вярата в утрешния ден. Те са страшилище за врага и поддържат бодростта на хората. И ако в епичната борба някой от другарите бъде пленен и увисне на бесилото или падне пронизан от вражески куршум, сратниците му поети мобилизират своите творчески сили, за да разкрият великия му пример, да покажат, че вратите на безсмъртието се отварят за него.

Така в стихотворението „Йордан Лютибродски" Кирил Маджаров очертава последните минути на прославения герой и подчертава презрението му към смъртта. А Иван Нивянин рисува поруганието, на което врагът е подхвърлил убития Крум Беличовски. Но проявената жестокост няма кого да уплаши. Те ниско свеждат бойното знаме пред него и се кълнат, че свято ще пазят светлата му памет („На Крум Беличовски"). С истинска непосредственост, с другарска топлота и сдържана мъжествена скръб и болка е изпълнено стихотворението на Нивянин „На Васил Воденичарски". Поетът разговаря с падналия както с жив, защото не иска да повярва, че е спряло неговото сърце, че са помръкнали завинаги очите му.

В двете стихотворения „Посвещение" и „Легенда приказка чудна" Цветан Спасов с особено проникновение рисува образа на падналия другар, разкрил е не само болката за него, но е откроил много сполучливо и светлия спомен, който той ще остави. Така образът на Христо Кърпачев особено релефно и силно се откроява, защото той е предвождал най-смелите юнаци и „с ботевска песен кръвта неспокойно е палил" във времето, когато:

„...
беснял е тиранин, по родните краища
бродил,
устата с юмруци запушвал, във трюми
ни хвърлял,
изтръгвал ни хляба и в нашите кърви
ни кълпел..."

Но ще оттече времето. Ще дойдат спокойни и градивни дни. И подвигът на Кърпачев ще зазвучи като най-примамлива и красива легенда.

Вътрешният живот на партизанските отряди, партизанският бит също е отразен в разглежданата поезия. Особено ценни в нея са ония стихове, които се превръщат в песни и партизански маршове. Техни автори са Христо Кърпачев, Атанас Манчев, Христо Козлев и др.

Стихотворенията „Септемврийци" и „Чавдарци", наскоро след като излизат изпод перото на Кърпачев, получават подходящи мелодии и бързо завладяват сърцата не само на народните борци от различните отряди, но и всички честни хора, копнеещи за свобода. Силата на тези стихове е в сгъстените, но верни и ярко изразени картини на народната мъка, в добре доловената роля на партизаните като вестители на новия живот, в дълбоката вяра в близката победа, изразена чрез оригинални метафори и стегнат ритъм.

Поезията на загиналите партизани е рожба на автори с различни творчески възможности. Понякога наистина на отделни творби не достигат свежестта и неповторимостта на виждането, богатството и новаторството на изразните средства, усъвременената музикалност. Но отделните по-слаби произведения не бива да хвърлят сянка върху цялото. Цветан Спасов, Атанас Манчев, Иван Нивянин, Христо Кърпачев, Марко Ангелов са талантливи и оригинални поети. Активните им граждански позиции, революционните им устреми, прякото им участие в битките с врага, несломимата им вяра в близкото светло бъдеще са развълнували дълбоко душите им, активизирали са тяхната емоционалност, извикали са на живот непосредствени, неподправени, интензивни чувства на обич и нежност, на любов и преданост, на възхищение и възторг, на трепетна надежда и напрегнато очакване, а също — и на омраза и ненавист, на гняв и жлъч, на отвращение и враждебност...

Смело бихме могли да кажем, че по емоционалната си свежест и непосредственост, по своята неподправеност и искреност поезията на загиналите партизани стои на много високо място в национално измерение. Това е поезия-изповед, поезия-откровение в най-добрия смисъл на думата, достойна да бъде представена в антология.

Изминаха повече от четири десетилетия, откакто бе покосен младият живот на разглежданите поети-партизани. Техният подвиг не е и не може да бъде забравен. Не е забравено и творчеството им. То напомня, че в години на върховно народно изпитание винаги се ражда масово литературно движение, то утвърждава истината, че революционната поезия е емоционално силна и образно свежа. Навежда и на мисълта, че не само от живота-подвиг на героите, но и от създадените поетични ценности от тях има на какво да се учим.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СОЦИАЛНИТЕ РОЛИ НА ЛИЧНОСТТА

Дончо Градев

В книгата се разглеждат основните проблеми на отношението „личност — социални роли". Анализът се прави от позициите на марксистката социология и социалната психология. Авторът разработва проблема за мястото на личността в ролевата система на обществото, поемането на социалните роли в процеса на социализацията, размера и динамиката на ролевия репертоар на личността. Той се спира и на социалните роли в полето на ценностната система на личността, престижа на социалните роли и начините на тяхното изпълнение, както и на контрола върху качеството на изпълнение на социалните роли, инстанциите и механизмите при осъществяване на ролевия контрол. В критичен аспект са представени отделни аспекти и по-цялостни схващания на буржоазните изследователи на ролевото поведение на личността.

Книгата представлява интерес за социолози, психолози и управленски кадри, а също така и за всички читатели, които се интересуват от процесите и феномените на социално насоченото поведение на личността.

ИЗКУСТВО И ПОЛИТИКА

Соня Кънева

Неспокойното динамично съвременно всекидневие със своите напрегнати политически процеси, явления, събития обвързва категорично и безкомпромисно изкуството с политиката. Политиката се превръща все повече в открито „бойно поле" за творците, а тяхното изкуство — в оръжие на политическата борба. Предмет на тази книга са преди всичко съвременните варианти на антимарксистките критики на принципите на социалистическото изкуство, на утвърждаването и развитието на социалистическия реализъм в него. Разбира се, невъзможно е в една книга да се обхванат всички измерения на буржоазната идеология и пропаганда, насочена срещу социалистическото изкуство, затова вниманието в това изследване е насочено към най-откровените, най-ярките метаморфози на естетическия антикомунизъм.

СВЕТЪТ 1983—1984

„Светът 1983—1984" е третата поред книга, която БТА издава в сътрудничество с Партиздат. Изданието е опит да се отрази в цялата й глобална значимост и величие политиката на Съветския съюз и на другите социалистически държави за опазване на мира и оцеляване на цивилизацията посредством спиране на военната надпревара и заместването й с преговори, които да гарантират на двете социални системи еднаква сигурност. Книгата разглежда конкретните градивни позиции, инициативи и действия на СССР за запазване на мира. Тя очертава също с изобилен фактически материал неконструктивната линия на САЩ, запленени от миража за преговори „от позиция на силата" и за споразумения, които да осигурят тяхното надмощие във военностратегическата област.

СЛАВНАТА СЪДБА НА „АВРОРА"

Юрий Чернов

Новата книга (в превод от руски) на поета и прозаика Юрий Чернов е плод на дългогодишен труд в архивите и на срещи с авроровци от различни поколения. Сърцевина на повестта са главите, които ни запознават с изключителната роля на „Аврора" в дните на Великата октомврийска социалистическа революция. В книгата читателят ще намери и малко известни случаи за участието на крайцера в Цушимското сражение, в Отечествената война, ще се пренесе мислено на борда на „Аврора" в наши дни.

Digitized by Google

ISSN 204—8574

ТОДОР ЖИВКОВ

ИЗБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 30

В тридесетия пореден том с избрани съчинения на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България Тодор Живков са включени в хронологичен ред доклади, речи, изказвания и др. от периода октомври 1979 до септември 1980 година. В 670-те страници на тома са поместени трудове на другаря Тодор Живков, в които се анализират важни страни от икономическата и социалната политика на нашата партия и държава. В тома е поместен докладът на първия партиен и държавен ръководител пред Национиалното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, проведено в края на януари 1980 година. В доклада си другарят Живков ясно очертава пътищата и средствата за последователно прилагане на новия икономически подход във всички сфери на обществения живот. Публикувано е и изложението на другаря Тодор Живков на срещата на Секретариата на Централния комитет на БКП с първите секретари на окръжните партийни комитети и министрите през май 1980 година. Тази среща, наречена още Русенското съвещание, доведе до решителен поврат в усилията да се обогати вътрешният ни пазар с разнообразни и висококачествени стоки, за разгръщане и усъвършенстване на мрежата за услуги. Книгата съдържа приветствия до важни национални и международни форуми и до изтъкнати политически и други обществени дейци в чужбина по повод техни годишнини. Публикувани са също и поздравления до наши общественици, ветерани на революционните борби, хора на науката, изкуството и културата, изпратени по случай техни юбилеи.

Поместените в тома речи на другаря Тодор Живков при посещения в други страни, негови приветствия до международни форуми, интервюта и изявления пред чуждестранни журналисти красноречиво свидетелстват за последователния курс на Народна република България към активно и взаимоизгодно сътрудничество с всички страни, за мир и разбирателство между народите.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

OCT 24 1985

13 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 13 СЕПТЕМВРИ 1984 година XXXI

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ОПИТЪТ НА ОБЕДИНЕНИЯ КОМИТЕТ НА БКП В МОСКВА

* — Редом с комунистите от съветската страна 3
М. Делев — Съдържателна и непрекъсната идейновъзпитателна работа 5
Н. Николов — Години на професионално и морално израстване . . 10
И. Борисов — Съветският опит — задължение и висока отговорност 15
* — Опит и инициативи 18

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Н. Колев — За подхода към координацията в партийната работа . . 20

Ръководно политическо ядро и първообраз

П. Вачев — Младата смяна — знаеща и можеща 28

Партийните групи

Д. Недялков — Неоспорван авторитет 33

Страница на редактора

П. Стамов — В името на какво 37

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Д. Гаймаков — Съветът на секретарите в обединението 38

Digitized by Google

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Бърняков — Смъртният 43

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Х. Манджуков — По-здрава дисциплина, по-добро качество . . . 48
Г. Йорданов — Ориентирът — качество 53
Г. Иванов — Синхрон в темповете на развитие 57
П. Митева — Решение, продиктувано от живота 61
С. Георгиев — Израстването на колектива 64

ПРОВЕРКА ПО ЧИТАТЕЛСКО ПИСМО

Д. Петков — Поръчения, дисциплина, взискателност 66

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Т. Ганчев — В центъра на политическата просвета — обрат в нашето мислене и работа 69
А. Илиев — По-високи критерии 75
Д. Генова — С изискванията на Националната партийна конференция 79
Б. Наков — Учебно-методичен център и организатор на идеологическата работа 83
Л. Болюкова — Традиционното и новото 86
Т. Бойчева — С ум и със сърце 88
К. Вълков — За повече икономически знания 90

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Станоев — По пътя на социалистическото обновление 92

КРИТИКА И КНИГОПИС

С. Чернев — Социално-педагогическата система на развитото социалистическо общество 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Димов**, **Д. Димчев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева**, **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев**, **П. Стамов**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Н. Фотев**, **Й. Хаджиев**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2747. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 11. IX. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОПИТЪТ НА ОБЕДИНЕНИЯ КОМИТЕТ НА БКП В МОСКВА

РЕДОМ С КОМУНИСТИТЕ ОТ СЪВЕТСКАТА СТРАНА

Различни са задачите, които партията и правителството поставят пред българските граждани, работещи в Съветския съюз. Но пред всички тях стои едно главно изискване — да бъдат достойни представители на партията на Благоев, Димитров, на Народна република България във великата съветска страна.

Обединеният комитет на БКП в Москва е политическият щаб, който отговаря и направлява цялостната дейност на представителствата на страната ни и българските трудови колективи в Съветския съюз. Това той извършва с помощта на партийните комитети и партийните организации в Ленинград, Коми АССР, Сургут, Тюмен, Аксай, Ярославл, Старий Оскол, Губкин, Грозний и др., където българските работници и специалисти заедно със съветските си братя усвояват богатствата на северната тайга и знойния юг, на Курската магнитна аномалия, изграждат крупни обекти на нефтената, газовата и металургичната промишленост, жилища и социални обекти. Със своя труд те непрекъснато извисяват социалистическото ни сътрудничество, осигуряват за родината ни нефт и газ, метал и дървесина.

„Всички ние — сподели др. Енчо Москов, първи секретар на обединения комитет на БКП — имаме щастието и честта и заедно с това голямата отговорност да се учим, да работим в страната на Ленин. И навсякъде в официалните контакти, в студентските аудитории, на строителните площадки и сред тайгата не само чувствуваме, но и участвуваме в ускоряващия ритъм, с който съветският народ изпълнява задачите, поставени от XXVI конгрес на КПСС. От нашия съвместен труд се раждат не само нови заводи и милиони кубика дървесина, не само висококвалифицирани кадри. Раждат се и нови измерения на вековната българо-съветска дружба."

Условията, в които работи обединеният комитет на БКП, дават отражение на неговия стил и метод на дейност. Най-характерното е, че те изискват делови и оперативен стил. Да вземем най-елементарния пример. Всеки партиен комитет у нас има възможност, когато поиска, да събере своя актив на съвещание, инструктаж, участие в пленарно заседание... и да разясни задачите или да поиска отчет за извършената работа. А тук такава възможност няма. Всяко събиране на актива, разпръснат из необятната съветска страна, се иска да бъде обосновано и много прецизно подготвено. Добре да се прецени кои хора да се по-

Digitized by Google

канят и как дадено мероприятие да се проведе, за да се получи нужната ефективност.

От разговорите, които имах в обединения комитет, стана ясно, че стремежът е да се използва интензивният подход в партийната работа като най-надеждно средство за подобряване на нейното качество. И интензивността тук се търси във вътрешната нагласа за максимална организация и деловитост, за най-пълното използване на човешките ресурси. Тя се отнася за определяне на оптималния брой участници във всяка дейност, както и въпросите, които ще се решават. Казано най-общо, с минимални разходи на време и средства да се получат максимални резултати. В практическата дейност на комитета това означава икономия на труд от намаляване на броя на участниците в масовите форми на работа, на партийните събрания, пленуми, съвещания... Да не се обсъждат на заседания въпроси, които могат да се решат по други пътища, от други органи...

Особено внимание в тази връзка се отделя на укрепването на местните партийни комитети с кадри, способни творчески да прилагат решенията, да проявяват самостоятелност и самоинициатива. Да не чакат готови рецепти за работа, а навреме да предприемат съответни мерки съобразно създалата се обстановка. Този подход освобождава обединения комитет от задължението да се занимава с дребно опекунство над тях и му дава възможност да съсредоточи силите на апарата върху основните и перспективните проблеми. Целесъобразно би било да се посочи, че някои окръжни партийни комитети у нас твърде много опекунстват над общинските и решават въпроси, които са в тяхна компетентност. А в опита, за който разказвам, е видно как с по-малък апарат се ръководи голям брой местни комитети, преодолявайки трудностите от огромните разстояния и нередовните контакти с тях. Всичко това се компенсира с оперативност и деловитост в организацията на труда.

Естествено, че обединеният партиен комитет в центъра на вниманието си сега поставя производствената дейност, нейното качество и ефективност. Българските комунисти, трудовите колективи съсредоточават усилията си за конкретизиране и приспособяване на решенията на Националната партийна конференция съобразно условията, при които работят. Ще посочим само някои от насоките на работа в строителството и дърводобива. Големи надежди се възлагат на бригадната организация на труда. Чрез нея вече са завоювани значителни успехи и са създадени добри традиции. Тази съвременна организация на труда спомага за укрепването на трудовите колективи, гарантира реални права на бригадите и конкретизира техните отговорности. Все повече те се превръщат в школа за управление и за възпитание. Възприема се опитът и съвместно със съветските партийни органи по специална програма се обучават всички бригадири...

Задачата за повишаване на ефективността и качеството от производствената дейност на българските трудови колективи се свързва и с насрещното планиране, със социалистическото съревнование, с внедряването достиженията на техническия прогрес... Въобще успехи и добри резултати намираме и в другите насоки на работа на обединения комитет на БКП в Москва. Но като че ли по-важното е неудовлетвореността от постигнатото. Тя произтича от отговорността за по-пълното реализиране на курса за всестранното сътрудничество и сближаване в дълбочина и всеобхватност. Неудовлетвореност, която търси по-високи върхове, по-големи завоевания в изучаването на челния съветски опит, по-ефективни форми и методи на съвместна работа.

Digitized by Google

СЪДЪРЖАТЕЛНА И НЕПРЕКЪСНАТА ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА

Всестранното сътрудничество и сближаване между НРБ и СССР има дълбоки исторически корени, опира се на закономерностите на развитието на социалистическата общност, играе роля за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на българския народ.

Осъществяването на тази стратегическа задача на нашите две братски партии, преведено на езика на практическата дейност на обединената организация на БКП в СССР, означава съвместно със съветските комунисти и трудещи се да се води борба за изпълнение на поставените от XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС задачи.

Условията за работа и учение на хилядите български граждани в СССР са такива, че те създават **всички необходими предпоставки за активна, високосъдържателна и непрекъсната възпитателна работа.**

Идеологическата дейност на обединената организация на БКП в СССР като система не се различава от тази, организирана у нас. Но в съдържателно отношение тя е значително повлияна, а още по-правилно е да се каже — обогатена от съвместно провежданата с организациите на КПСС по места идеологическа и възпитателна работа. Тук искам специално да подчертая, че не само **идеологическите институции, а и самата съветска действителност и начинът на живот на съветските хора са действен възпитателен фактор.** Съдържателните и многообразни форми на идеологическата работа, използвани от КПСС, обогатяват и стимулират нашите изяви. Но нашата възпитателна дейност и по съдържание, и по начин на организация и форми на проявление има своята специфика. Тя е израз на общото като система и на специфичното като съдържание и форми, използвани от БКП и КПСС за изпълнение на конгресните решения.

Възпитателната работа, провеждана в българските колективи, **представлява здрава сплав — от една страна, на повишени изисквания, а, от друга — на много по-богатите възможности за тяхното осъществяване.** Съвместният труд и учение и непосредственото духовно общуване между българските и съветските граждани са главният стимулиращ фактор за една активна, съдържателна и непрекъсната възпитателна работа сред колективите. А превръщането на тази възможност в действителност е винаги въпрос на конкретна практическа дейност. В това отношение заслужава да отбележим добрите резултати от съвместната възпитателна работа на районния комитет на БКП в Коми АССР с обкома на КПСС в Сиктивкар, на партийните комитети в Старий Оскол, Губкин, Железногорск, Тюмен, Сургут, Оренбург със съответните

Digitized by Google

градски и районни комитети на КПСС; на комитетите на БКП за учащите се в Москва и Ленинград с партийните органи в съответните учебни заведения. Разбира се, постигнатото на тези и други места не е предел нито на възможностите, нито на постоянно нарастващите потребности. Затова обединеният комитет на БКП предявява все по-висока взискателност към партийните комитети и организации за разгръщане на съдържателна, конкретна и ефективна възпитателна работа. Такава взискателност проявиха и комунистите по време на отчетно-изборните събрания и конференции.

В обединената организация на БКП в СССР е натрупан значителен опит **по организацията и ръководството на възпитателната работа сред българските колективи.** Стремим се да даваме предпочитание на индивидуалната работа и залагаме много на диалога с хората. Краткият срок на пребиваване на работниците и специалистите в СССР, голямата мобилност на колективите и някои други фактори от подобно естество засилват динамичността на процесите в тях. Това предявява допълнителни изисквания, свързани с организацията и ръководството на възпитателната работа. И още нещо, което е твърде съществено. Работата, започнала в бригадите, продължава със същите хора през извънработното време. Функциите и на стопанските ръководители, и на обществените дейци, и на идеологическия актив като възпитатели от сферата на производството преминават в сферата на свободното време, в бита и семейството, в приятелските кръгове. От това следва, че възпитателната работа е „втъкана", по израза на др. Т. Живков, последователно и без прекъсване във всички сфери и дейности. Това създава условия за по-пълното използване на комплексния подход, на координацията и взаимодействието във възпитателния процес, за осигуряване на единството между стопанската, организаторската и възпитателната работа. **Идеологическата дейност на партийните организации се осъществява на практика като важна съставна част на политическия подход на партията.**

Считаните от редица съветски специалисти екстремални условия — работа сред тайгата, в условията на Крайния север, сред пустините на Средна Азия, вахтов режим по обектите на трасето и др., изискват да отделяме първостепенно значение на индивидуалната работа. Макар и в по-малка степен, някои социалнопсихически аспекти, свързани с адаптацията на студентите-първокурсници, изискват повишено внимание и към организацията на индивидуалната работа сред учащите се. Опитът на КПСС ни учи, че в това отношение трябва да засилваме вниманието си към социалнопсихическите аспекти в идеологическата област. И там, където това се постига, сме свидетели как у нашите работници се формират нови нравствени качества и добродетели като колективизъм, другарство и взаимопомощ, чувство на уважение и отговорност пред членовете на колектива, съзнание за самодисциплина... В бригадата на Йордан Великов от българската строителна група — Ярославл, която работи близо година на вахтов режим на една от най-големите компресорни станции в СССР, **тези качества са се превърнали в поведение на всеки неин член.** В нея няма случай на безпричинно отсъствие от работа, на принудително преместване в друга бригада или на преждевременно завръщане в България. Обратното, работниците от бригадата удължават договорите си и работят по 5—6 и повече години в СССР. Подобна репутация са си завоювали и бригадите на Вълo Рачев от Коми, Георги Михайлов от Губкин, Ангел Неделчев от Сургут, Георги Темелков от Оренбург, Раиф Реджебов от Железногорск и др.

В идеологическата дейност на обединената партийна организация независимо от нейната специфика се използват основните форми на идеологическо въздействие. Разликата е в това, че формите са значително обогатени в съдържателно отношение.

Digitized by Google

Да вземем например **партийната учебна година.** Нейната тематика е българска. Но ние използваме богатия опит на КПСС в тази област и в съдържателно отношение, и като вече утвърдена система за марксистко-ленинска закалка. Прилагаме опита на КПСС, като се стремим да даваме на слушателите интересуващата ги актуална обществено-политическа и научно-техническа информация. Да отговаряме на всякакви други въпроси, които ги вълнуват, особено свързаните с новия икономически експеримент в СССР, преустройството на съветската образователна система, внедряването на бригадния метод, опита на челните колективи в различните области и др. Слушателите се информират периодично за задачите, които нашата партия решава и поставя пред трудовите колективи, по някои актуални проблеми на външно- и вътрешнополитическия курс на КПСС и на съветската държава. Характерът на нашата работа изисква голяма близост и тясна връзка между партийната учебна година с тази на Комсомола и профсъюзите. На редица места отиваме и по-далече: **изграждаме съвместно с партийните организации на КПСС звена за политическа просвета, провеждаме съвместни практически занятия, обучаваме заедно пропагандистите и агитационния колектив, организираме научно-практически конфереиции, обмяна на положителния опит и т. н.** В резултат на съвместната ни работа обогатихме значително тематиката в системата на икономическото образование, разширяваме проявите на движението за техническо и научно творчество на младежта, подобряваме системата за квалификация и преквалификация на работниците и плановете за обучение на бригадирите и наставниците.

Благодарение на голямата подкрепа, която получаваме от всесъюзното общество „Знание", местните поделения оказват незаменима помощ на партийните комитети и организации в областта на лекционната пропаганда. Висококвалифицирани съветски лектори са чести гости на нашите колективи. Обединеният съвет на дружество „Г. Кирков" организира с всесъюзното общество „Знание" високопредставителни научно-практически конференции, лектории, кръгли маси, методически конференции, срещи за обмяна на опит, курсове по ораторско изкуство.

Тази взаимност ни обогатява политически и духовно, прави ни още по-активни и непосредствено съпричастни в процесите на всестранното сътрудничество и сближение със съветските хора. Сбъдват се пророческите думи на В. И. Ленин, че **в условията на социализма развитието и сближаването на националните култури ще служат в интерес на социалния прогрес.**

Единиият политически ден все повече се утвърждава като основна форма за системна масово-политическа и разяснителна работа. Ползвайки се от съветския опит, ние полагаме усилия за неговото утвърждаване и усъвършенствуване. Тази изключително силна политическа проява на съветските комунисти, нейната мащабност и същевременно нейната конкретност за нас е нагледен урок на активно общуване на партията с масите. Единният политически ден е един делничен празник за съветските хора. В този ден се провеждат вълнуващи срещи на най-отговорните ръководители на партията и държавата с народа. Това е ден на въпросите и отговорите, пример за поемане на отговорности и за изпълнение на поетите обещания, възможност за изучаване на общественото мнение и за „сверяване" на часовниците с народа, както обичат да се шегуват съветските хора. Нашите колективи се ползват щедро от плодовете на този ден, но не пасивно, а като вземат участие в срещите и беседите със съветските ръководители, като задават интересуващите ги въпроси, като общуват активно с широк кръг от съветската общественост. Районните комитети на БКП в Коми АССР, пар-

Digitized by Google

тийните комитети в Губкин, Сургут, Старий Оскол и др. се ползват от този богат опит и организират все по-ползотворно проявите в рамките на този ден. В резултат на това по бригади и обекти бяха своевременно разяснени Концепцията за новия Кодекс на труда на НРБ, 22-то постановление на Министерския съвет на НРБ за стимулиране труда на българските строители и дърводобивници в СССР, решенията на обединения комитет на БКП за подобряване на социално-битовата база в колективите, на новия икономически механизъм, насрещните планове на колективите, внедряването на бригадната организация на труда, организацията на интернационалното социалистическо съревнование „Дружба“ . . .

Твърде нашироко и успешно се използват **идеологическите оперативки.** Те се превръщат в стил на работа на голяма част от нашите стопански дейци. А това го изискват самите условия на работа. От началника до бригадира — всички са сред хората на работа и през свободното им време. Идейновъзпитателната, културно-масовата и разяснителната работа стават все повече осъзната потребност, важно средство за повишаване политическата и трудовата активност и на ръководителя, и на работника. А работникът е този, който изпълнява плановете, но и от който най-много зависи решаването на социално-битовите въпроси, този, който „прави“ художествената самодейност и спортните празници. Но той за съжаление понякога нарушава трудовата и обществената дисциплина, произвежда лошокачествена продукция и снижава репутацията на българския гражданин в чужбина. Както никъде другаде, тук на идеологическите оперативки на работника се гледа като на обект и субект на възпитанието. И трудът, и личното поведение, и социалнобитовите проблеми са еднакво важни и се стремим за тях да носят еднакво отговорност и ръководителите, и хората, и колективът. Голяма част от работниците разбират това и търсят своето място за решаването на задачите и проблемите на колектива.

С други думи, с помощта на идеологическите оперативки у стопанските кадри и специалистите вече се формира друго отношение и друг подход към проблемите на възпитанието на отделния труженик в колектива. Те стимулират стопанските ръководители да се изявяват още по-силно като политически дейци.

Напоследък партийният комитет и ръководствата на българските строителни групи в Сургут се заеха с помощта на идеологическите оперативки да атакуват проблемите на качеството. Сега на тях се обсъждат и ежедневните практически задачи, и проблемите, свързани с издигане на общата и професионалната култура на работниците и специалистите, начините как всеки работник и всяка бригада да осъзнаят и да потърсят своето място в борбата за високо качество. И резултатите не закъсняват — болшинството от бригадите в Сургут извършват висококачествена работа.

Социалистическото съревнование като ежедневна и най-постоянна форма за активен труд и възпитание на трудещите се допринася за формиране у трудещите се колективизъм и другарска взаимопомощ, спомага за професионалното израстване и творческата реализация на младите работници. В условията на съвместен труд със съветските хора социалистическото съревнование има високи нравствени измерения, придобива все по-определено интернационален характер. Чествуванията на Девети септември и Великата октомврийска социалистическа революция, годишнините от рождението на В. И. Ленин и Г. Димитров, юбилеите на съветската държава, на победата на Георги Димитров на Лайпцигския процес и много други са се превърнали в действен стимул за благородна трудова надпревара.

Digitized by Google

Изключително голяма роля играят моралните стимули. Най-високо признание, най-висока чест за всеки българин е да бъде излъчен за първенец в съревнованието и особено в интернационалното социалистическо съревнование, където в съвместен труд със съветските трудови хора се кове истинската братска дружба. На много високи изисквания трябва да отговори всяка наша бригада, за да придобие правото да сключи договор за съревнование с челна съветска бригада. Интернационалното съревнование, в което днес участвуват стотици наши бригади и хиляди работници, **се превръща в незаменима школа не само за трудово възпитание и професионално израстване на българския труженик, но и за неговото нравствено и политическо усъвършенствуване.** На тези проблеми беше посветено проведеното през миналата година съвещание с участието на отговорни съветски партийни, стопански и обществени дейци, активни участници в интернационалното съвещание „Дружба", журналисти и други. Неговите резултати предизвикаха голям интерес в съветския и социалистическия печат.

Ефективността от нашата възпитателна работа сред българските колективи в СССР се измерва в две главни направления — **активното участие в труда и ученето и активното участие в обществено-политическия живот на съветските колективи и на съветската страна.** И тъй като в основата на възпитанието стоят и трудът, и идейно-политическата закалка, взети в тяхното единство, става дума за ефективност, наричана в последно време активна жизнена позиция.

Успехите в труда на българските строители и дърводобивници в СССР са широко известни. Те са получили заслужено признание и от съветските хора. Съветското правителство удостоява с високи производствени отличия най-добрите наши производственици и специалисти. Съветската общественост цени високо патриотичните и интернационалните подбуди, украсяващи труда на българските строители и учащи се. Наистина хората, които работят и се учат в СССР, преминават през една висша трудова, възпитателна и житейска школа. Те са активните носители на най-ценното — съветския опит и душевност. В тяхно лице нашата страна има своя безценен национален капитал. Ето защо първостепенно задължение на обединения комитет на БКП, на всяка първична партийна организация е **да съдействува най-активно на трудовите колективи и на специалистите за изучаването, прилагането и пренасянето у нас на челния съветски опит.**

Висококачественият труд на ударните обекти на съветската страна, общуването и духовното сближаване между българските и съветските хора, задълбоченото опознаване на богатата съветска действителност и възприемането начина на живот на съветския човек — това са само една малка част от показателите, характеризиращи активността на българските работници, специалисти и учащи се в труда и обществено-политическия живот на съветската страна. Днес няма политическа и трудова проява, в която да не участвуват съзнателно и ползотворно българите. Непрекъснато се провеждат добре организирани съвместни научно-практически конференции, прегледи на художествената самодейност, на научното и техническото творчество, на художественото творчество. Българските студенти обикновено са най-активната част в съветите за работа с чуждестранните студенти. С голям ентусиазъм участвуват в ленинските съботници и летните трудови семестри българските работници, специалисти и учащи се. В живота на трудовите колективи чести гости са отговорни съветски ръководители, видни учени, първенци в труда, художествени състави, творци, ветерани в труда и Отечествената война, активисти на движението на съветско-българска дружба.

Digitized by Google

Всяка една среща със съветските хора е един празник за нас българите. Но най-забележителното тук е, че тези срещи и контакти със съветските трудови колективи, ръководители, творци и обикновени хора постоянно прерастват в лична дружба, тя се пренася в семействата, а там, както показва животът, няма давност по години и за поколенията. Сложено е едно **неповторимо начало на духовно сближаване между българския и съветския народ и това е едно от най-големите достижения на нашите народи по пътя на развитието и укрепването на нашата социалистическа общност, по пътя на изграждането на развито социалистическо общество и утвърждаването на социалистическия начин на живот.**

Минчо ДЕЛЕВ
секретар на обединения комитет
на БКП в СССР

ГОДИНИ НА ПРОФЕСИОНАЛНО И МОРАЛНО ИЗРАСТВАНЕ

Годините, прекарани в съветската страна, за всеки млад българин са години на професионално израстване и възмъжаване, прекрасна школа за комунистическо възпитание. В съвместния труд и учение, рамо до рамо с ленинските комсомолци, се проявяват, утвърждават и изпитват идейно-политическите и нравствените добродетели на младия българин.

Под близкото и непосредствено ръководство на обединения комитет на БКП, с голямата помощ на Посолството на НРБ в СССР през изминалите единадесет години от своето създаване обединената организация на ДКМС укрепна и възмъжа, утвърди свои традиции, изгради свой облик. Непрекъснато се повишава организаторската и политическата роля на дружествата и организациите на ДКМС във всички сфери и дейности на младежта, в цялостния живот на българските колективи в СССР.

Определящото, главното в живота и дейността на младите хора, на дружествата и организациите сега е осъзнатият стремеж да нараства техният принос за изпълнение решенията на историческия Дванадесети конгрес на БКП, на Националната партийна конференция за претворяване в живота на теоретическите постановки и практическите подходи, разработени в следконгресното творчество на др. Т. Живков. Водещо в работата на комсомолските комитети, дружества и организации е разбирането, че най-важното сега е активното участие в борбата за издигане ефективността от производствената дейност на българските колективи, за подобряване качеството, производителността и дисциплината. Организаторската и политическата работа за подемането на утвърдените от XIV конгрес на ДКМС инициативи станаха нашите опорни точки за изява на творчеството и инициативата на комсомолските дружества и организации, на младите хора.

Digitized by Google

С утвърждаването на съвместната работна програма на обединения комитет на ДКМС, обединения комитет на БПС, главна дирекция „Строителство на НРБ в СССР", Държавно строително обединение „Дърводобив и строителство" се конкретизираха подходът, задачите, формите и средствата за разгръщане на общомладежката инициатива „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение". Стремежът е да се пренесе центърът на организаторската и политическата работа в комсомолските дружества и комсомолско-младежките бригади, най-тясно да я обвържат с актуалните задачи, които решават българските колективи.

Централно място в работата на обединената организация на ДКМС заема задачата за усъвършенствуване подхода на комсомолските комитети за укрепване и издигане ролята на първичния младежки трудов колектив — **комсомолско-младежката бригада**. Това е едно от главните условия за изпълнение на постановката и изискването на XIV конгрес на ДКМС — Комсомолът да заеме предоставената му позиция на политически организатор на трудовите изяви, на социалното творчество на младежта. Основание да определим тази насока в работата на комсомолските комитети като главна е фактът, че сега в строителството и дърводобива младите хора са 60 процента от техния състав. Значителен е и техният дял в изпълнение на насрещните планове на българските трудови колективи. Така например делът на комсомолско-младежките бригади в общото изпълнение на плана за 1983 г. за главна дирекция „Строителство" е 50 на сто.

В резултат на конкретната и многостранна дейност на комсомолските комитети, на чувствително подобреното взаимодействие със стопанските и профсъюзните ръководства през изминалите 3 години се очертаха трайни положителни тенденции в работата на комсомолско-младежките бригади. Ако през 1981 г. броят им бе 318, то сега те са 353, а обхватът на комсомолците в тях нарасна от 67 на 74 на сто. Непрекъснато се издига тяхната роля за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, за изучаването и прилагането на челния наш и съветски опит. Сега 156 комсомолско-младежки бригади работят на вътрешностопанска сметка, 102 — по акордно-премиалната система, а 172 работят по почина за постигане на пълна взаимозаменяемост в бригадата. Неизменно те са в челните редици на социалистическото съревнование в българските колективи. Истински образци на трудов героизъм, на висока организираност и дисциплина, на другарска взаимопомощ са бригадите „Пеньо Пенев" с бригадир делегата на Националната партийна конференция Ангел Неделев от Сургут, „XIV конгрес на ДКМС" с бригадир А. В. Ангелов от Тюмен, „Лилия Карастоянова" с бригадир Й. Папуров от Губкин, „Л. Димитрова" с бригадир Илия Цонев от Коми АССР и десетки други бригади.

Но най-характерното е, че бе намерен верен механизъм за привеждане живота и дейността на бригадите в съответствие с партийните изисквания към новата бригадна организация на труда. Вече втора година е в действие правилник за изграждане дейността и ръководството на комсомолско-младежките бригади в българските трудови колективи в СССР. С него нормативно се решиха въпросите за приложението на демократичните принципи в тяхното ръководство — изборност на бригадира и бригадния съвет, издигане ролята на общото събрание. Утвърди се като стил ежемесечният анализ и самоотчет за приноса на всеки младеж за изпълнение на производствените задачи и на тази основа да се определя коефициентът на трудово участие.

Сполучлива форма за открояване на младежкия елемент в социалистическото съревнование в българските колективи стана обявеното

Digitized by Google

социалистическо съревнование за достойна среща на Националната партийна конференция и 40-годишнината на Деветосептемврийската социалистическа революция в България. На преден план в работата на комсомолските комитети и бригадите се изведоха такива показатели като приноса за издигане качеството, производителността на труда, свеждане до минимум на текучеството, създаване на образцови условия в труда и бита. Сега можем да отбележим, че тази ориентация даде положителни резултати в младежките колективи. Укрепна дисциплината и нарасна взискателността към нарушителите на обществената и трудовата дисциплина.

В същото време ние добре осъзнаваме, че далеч не са използвани всички резерви и възможности. Затова сега с втория преглед на състоянието и дейността на комсомолско-младежките бригади стремежът ни е да стигнем до всяка бригада. Да получим точна и ясна представа за нейното състояние и проблеми и на тази основа да набележим мерки, които решително да издигнат възпитателната роля на младежките трудови колективи, най-пълно да разгърнат демократичните принципи в ръководството и цялостната им дейност. Решаването на тези задачи ние свързваме и с активизирането на позицията на комсомолската група и дружество, с повишаване умението на комсомолския актив да осъществява компетентно, делово и конкретно взаимодействие със стопанските и профсъюзните ръководства.

Много млади българи сега се обучават в съветските средни и висши учебни заведения, овладяват върховете на съветската наука и техника, съветския опит, съветската култура. Болшинството от тях с чест изпълняват отговорните си задължения. През учебната 1982—1983 г. повече от 35 на сто от студентите са пълни отличници, 70 на сто вземат активно участие в научноизследователската работа. Свои измерения в живота на студентските колективи получи общомладежката инициатива „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение". Резултатна форма за свързване на техническото и научното творчество на българските студенти с нуждите на производството и обществената практика в нашата страна станаха договорите между комитетите на ДКМС — Ленинград и клуба за техническо и научно творчество на младежта при Държавния комитет за наука и технически прогрес — София. Техният опит намира все повече последователи. Ползотворни връзки се създадоха и между студентските дружества в Московския електротехнически институт и Висшия машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин" с АЕЦ „Козлодуй", ТЕЦ—Варна и други. Сега 384 студенти работят по самостоятелни теми и 181 от тях по теми на предприятия и институти от България. Получени са 20 авторски свидетелства.

Значителен е и отрядът на младите работници, които се обучават задочно в съветската образователна система. Работническа закалка плюс висока квалификация — това е един твърде ценен капитал. Десетки са младите хора, които заедно със солидната професионална подготовка получават и висше образование. Един от тях е и Манол Нончев — делегат на Националната партийна конференция. Утвърдил се като прекрасен младежки ръководител — бригадир на комсомолско-младежка бригада, след завършване на Воронежкия инженерно-строителен институт той е и добър заместник-началник на строително управление в Старий Оскол. Заслужено на гърдите му блестят орден „Трудова слава" и съветският орден „Червено знаме на труда".

Непрекъснато нарастват грижите и вниманието, които комсомолските комитети отделят към младежите, повишаващи своето образование и квалификация. Като пример можем да посочим работата на мла-

Digitized by Google

дежките комитети и дружества в Тюмен. Благодарение на тясното им взаимодействие с ръководствата на учебните заведения и комитетите на ВЛКСМ броят на младежите, които повишават своето образование, само за две години нарасна от 112 на 266.

Главната поръка на нашата партия към Комсомола е **идейното, трудово-нравственото и естетическото формиране на младата социалистическа личност.** Нашата задача е многостранната комсомолска работа да съдействува за формирането на активна жизнена позиция у всеки млад човек, да укрепва неговото желание да се труди отговорно, качествено, високоефективно. При спецификата и условията на труд и живот на българските колективи в Съветския съюз от особено значение е пълноценното използване на свободното време. Несъмнено едната страна на този въпрос е умението на комсомолските комитети най-пълно да оползотворяват огромните възможности на съветската действителност и съветския начин на живот. А това преди всичко означава обогатяване и задълбочаване на съвместната работа с ВЛКСМ, най-рационалното и ефективно използване на материалната база и кадрите на съветските организации и учреждения за целенасочена работа за комсомолското възпитание на младите хора.

Друга страна на този въпрос е грижата за създаване на собствена материална база за развитие на младежките дейности. Само за последните три години благодарение на инициативата и настойчивостта на комсомолските комитети, главно с младежки сили и с активната помощ на стопанските и профсъюзните ръководства, бяха изградени 15 младежки клуба и дискотеки. Разшири се и се обогати клубната база в общежитията и спортната база. Съвременната, естетически издържана, оборудвана с модерни технически средства база в Междуреченск и Благоево — Коми АССР, Москва, Железногорск, Губкин, Мубарек (УзССР) създаде възможност значително да се обогатят и разнообразят формите и средствата на работа. Създадената материална база се превърна в притегателен център за младежта, средище за съдържателна съвместна дейност със съветските младежи и девойки. На тази основа по-резултатна стана и нашата работа и борба срещу отрицателните явления и отклоненията от нормите на социалистическия начин на живот.

Отличителна черта на дейността на обединената организация на ДКМС е, че тя органически е свързана с живота и дейността, със задачите, които решават съветските хора и Ленинският комсомол. Всичко това създава изключително благоприятни условия за реализация на партийното изискване за постепенното проникване и срастване на социалистическия патриотизъм, за взаимното обогатяване и сливане любовта към България и любовта към Съветския съюз в едно чувство и едно съзнание. Ние има с какво да се гордеем в нашата съвместна работа с комитетите и организациите на ВЛКСМ. Тя непрекъснато се усъвършенствува, задълбочава и обогатява. Утвърдиха се чудесни традиции в различните направления на комсомолската дейност и особено в работата по класово-партийното възпитание, в организацията на свободното време. Значителна роля за намирането на сполучливи форми и издигането на ефективността имат **съвместните семинари за обучение на актива.** Утвърдена практика е ежегодно да се приемат общи планове за работа между комитетите на ДКМС и ВЛКСМ, които обхващат всички страни на комсомолската дейност. Нещо обичайно станаха шефството на димитровските и ленинските комсомолци над важни пускови обекти и подобекти, рейдове-проверки на нашите комсомолски контролни щабове и „комсомолският прожектор“ към комитетите на ВЛКСМ, конкурси-състезания по професия... Утвърди се практиката за сключване на договори за съревнование и взаимопомощ между съ-

Digitized by Google

ветски и български комсомолско-младежки бригади. Сега над 100 наши бригади работят по такива договори.

Резултат на качествено новия етап в социалистическата интеграция са петнадесетте **интернационални комсомолско-младежки бригади**, в които в единен ритъм се трудят български и съветски младежи и в които се очертават измеренията на бъдещото комунистическо братство. Разшири се взаимодействието по разгръщане на техническото и научното творчество на младежта. Показателен е примерът на интернационалната конструкторско-технологическа бригада с ръководител заместник-управляващия тръста „Осколстрой" инж. Д. Н. Чиж, която разработи и внедри теми с икономически ефект 240 хил. рубли.

Особен размах и дълбочина получи съвместната работа между комитетите и организациите на ДКМС и ВЛКСМ по чествуване на бележити дати и годишнини от живота на нашите два братски народа. Така беше, когато отбелязвахме 100-годишнината от рождението на Г. Димитров и 60-годишнината от създаването на СССР, така е и сега при 40-годишнината на Деветосептемврийската социалистическа революция и 40-годишнината от победата над хитлеристка Германия. Утвърдена традиция станаха съвместните срещи с ветерани и герои на труда, празниците и фестивалите на дружбата. Провежданите всеки две години фестивали на дружбата между съветската и българската младеж в Коми АССР са широк форум за обмен на опит, за анализ и оценка на достиженията и обсъждането на бъдещите задачи.

Добра възможност за задълбочаване на съвместната работа предостави международната младежка щафета „Памет". Многобройни са съвместните мероприятия и изяви в рамките на щафетата в Москва и Ленинград, Коми, Тюмен, Оренбург, Мубарек и др. Един показателен пример е подходът на комсомолците от Оренбург до Краснодар, срещите с участниците в легендарната „Млада гвардия". Не можем да не посочим и богатите плодове, които дава договорът, сключен между обединения комитет на ДКМС, комсомолския комитет при Московското отделение на Съюза на писателите на РСФСР и сп. „Дружба". Рожба на него са многобройните срещи на младите съветски творци с българските младежи и девойки. Проведени бяха и два семинара с младите български творци.

Изключително важна задача е най-пълното прилагане на неизчерпаемия опит на Ленинския комсомол във всички направления на комсомолската дейност. С утвърждаването в началото на миналата година на програмата за изучаването, обобщаването и приложението на опита на ВЛКСМ бе направена успешна стъпка за поставянето на тази дейност на планова основа. С това ще можем и по-добре да отговорим на изискванията на ЦК на ДКМС обединената организация на ДКМС да бъде мост за пренасяне на всичко ценно от опита на Ленинския комсомол в живота и дейността на Димитровския комсомол.

Николай НИКОЛОВ
първи секретар на обединения
комитет на ДКМС в СССР

Digitized by Google

СЪВЕТСКИЯТ ОПИТ — ЗАДЪЛЖЕНИЕ И ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ

Обединената организация на Българските професионални съюзи в СССР има за задача да мобилизира силите, творчеството и инициативата на трудовите колективи за изпълнение на напрегнатата производствена програма. Да повишава тяхната роля в решаването на социалните проблеми, да съдействува за по-нататъшното задълбочаване на братската дружба и сътрудничество със съветските хора.

Тази своя дейност нашите комитети и организации извършват при специфични условия. Те са свързани със структурата и управлението на производството, с голямата сменяемост на числения състав, с прилагането на някои непознати у нас форми на организация на труда (като работа на вахтов режим), с голямата отдалеченост на обектите от местонахождението на ръководствата на съответните строителни групи и т. н. Изпъкват със своята важност проблемите за привикването на младите и новопостъпващите към суровите и непривични климатични условия. Всичко това предявява допълнителни изисквания и отговорности към нашите комитети и активисти в работата им за изпълнение на непосредствените производствени, социални и възпитателни задачи.

След Националната партийна конференция все по-отговорна става дейността на профсъюзната ни организация за превръщане в дела на конгресните решения на нашите два братски профсъюза.

По-ползотворни стават нашите усилия за реализиране на поръчението на партията — **профорганизациите да станат движеща сила в насрещното планиране, непосредствени организатори на трудовите колективи.** Понастоящем всички наши бригади имат насрещни планове, в които добре се съчетават материалната заинтересованост и отговорност с личните и колективните интереси. Немалко грижи се полагат за понататъшното приложение на бригадната стопанска сметка, за което много допринасят съвместните петилетни програми със съответните съветски министерства и отраслови профсъюзи.

Профсъюзните, стопанските и комсомолските органи и организации все по-добре използват **социалистическото съревнование** като основен метод на своята работа. Самото то още по-тясно се свързва с изпълнението на основните показатели на плана, с разкриването на резервите, с дисциплината, качеството и производителността на труда, с ускорените темпове на изграждане на обектите. Подети бяха редица инициативи, посветени на големите политически празници и събития на нашите две братски страни. Особено голям обхват доби инициативата на 60-те профгрупорзи и 60-те бригадири от Сургут, които в чест на предстоящите юбилеи поеха по-високи задължения в производствената и обществената дейност. Тя намери масов отклик сред трудовите колективи, бригадите, профгрупите. Профкомитетите проведоха много срещи и разговори с бригадирите, челниците, наставниците, профгрупорзите за разкриване на резервите, за умножаване на личния принос на профсъюзните членове. Осемстотин двадесет и една от всичко 968 бригади и производствени звена в строителството и дърводобива приеха допълни-

Digitized by Google

телни обещания и още по-активно се включиха в юбилейното съревнование. Характерно за тази дейност бе, че тя бе извършена в най-тясно взаимодействие със съответните съветски ръководства. Инициативата на сургутци получи по-нататъшно творческо развитие в колективите от дърводобива. Те проведоха 15 ударни седмици, всяка от които бе посветена на отделна съветска република. Посредством интересни и разнообразни политико-възпитателни прояви бе разкривано богатото революционно минало и огромните постижения на съветската страна във всички области на живота. Ударните седмици допринесоха както за постигането на високи производствени резултати, така и за класово-партийното и интернационалното възпитание на българските дърводобивници на Коми земя.

При разгръщане на социалистическото съревнование винаги сме се ръководили от изискването това да става предимно върху основата на овладяването и широкото прилагане на челния съветски и наш опит. Всъщност то е и най-голямата гаранция за неговата ефективност. Определен успех в това отношение е, че всички български колективи се включиха активно в борбата на съветските трудещи се за повишаване обществената производителност на труда с 1 процент и снижаване себестойността на продукцията с 0,5 процента, в инициативите „Чест и слава според труда", „Работническа щафета", в трудовата надпревара „Дружба" и др. Разширява своя обхват, съдържание и форми и интернационалното съревнование. Увеличиха се и договорите между наши и съветски бригади. Несъмнено голям тласък на съревнованието даде договорът, подписан от Централния комитет на профсъюза на работниците от нефтената и газовата промишленост, Миннефтегазстрой и комитетите на профсъюзите на НРБ, ГДР, Полша и Чехословакия. Добре се възприеха и учредените награди на обединения комитет на ДКМС, сп. „Младеж" и на бригадите-първенци от Курската магнитна аномалия.

Значителна част от профсъюзната работа е насочена за подобряване на **социално-битовото обслужване и охраната на труда.** И което е особено важно — все повече тези проблеми се решават с прякото участие на самите трудови колективи, бригадите, профгрупите. Благодарение на това бяха увеличени легловият фонд и местата в столовете, своевременно се ремонтират предоставените ни жилищни сгради, подобрява се приобектовият бит. Обхватът на столовото хранене достигна 90 на сто в строителството и 70 на сто в дърводобива. Повечето от бригадите успешно прилагат почина на Ал. Басов за работа без аварии и злополуки. Разшири се обхватът на обучението и общественото начало в охраната на труда. За усъвършенствуване на възпитателната работа в общежитията, за подобряване на реда, дисциплината, за съдържателното оползотворяване на свободното време много допринася и започналият през миналата година обществен преглед.

Посочвайки всичко това, ние същевременно ясно осъзнаваме, че в дейността ни има все още немалко слабости и пропуски. Много все още има да се работи за утвърждаването на профсъюзните организации като обществен гарант за повсеместното прилагане на икономическия подход, за превръщане на насрещния план в дело на бригадния колектив, на профгрупата, за повишаване на ролята и дееспособността на колективните органи на управление, за засилване социалните и възпитателните функции на социалистическото съревнование. Не можем да считаме, че сме извършили необходимите преломни изменения и в социално-битовата сфера, в повишаване културата на всяко работно място, в качеството и дисциплината на самия труд и по редица още други проблеми. Затова и в бъдеще нашите главни усилия ще бъдат насочени преди всичко към изпълнение на актуалната партийна задача — решително издигане качеството на всяка дейност.

Digitized by Google

На това изискване е подчинена и **профсъюзната идейновъзпитателна работа.** Тя все по-действено помага на българските работници и специалисти дълбоко да осмислят голямото стопанско и политическо значение на своите дела на съветска земя, да израстват като убедени патриоти и интернационалисти. Провеждат се редица интересни мероприятия за непосредственото опознаване на историко-революционното минало и постиженията на съветската страна във всички области на живота. Като особено резултатни форми за възпитателно въздействие се утвърдиха: смесените бригади; съвместното организиране и отчитане на съревнованието; въведената специално за работещите тук българи дисциплина от политическата учебна година „История на СССР"; провежданите екскурзии и походи; вечерите и концертите на дружбата; преминалите при огромен интерес и масова активност викторини „Велико братство", „1300 години България", за Г. Димитров, за 60-годишнината на СССР и др. Много полезна е практиката голяма част от възпитателните прояви да се организира съвместно със съветските профсъюзни комитети.

Отчитайки порасналата отговорност на трудовия колектив за формирането на съвременната личност, ние полагаме по-големи грижи за издигане на неговата роля в този процес. И макар че още много ни предстои, не можем да отминем редица положителни изменения в тази насока: все повече стават бригадите и профгрупите с ведър климат, без нарушения на дисциплината и обществения ред, с грижовно отношение към младите и новопостъпващи работници. Особено много допринася за това наставническото движение, което значително увеличи както своя обхват, така и своето въздействие. Сега около 2500 наставници се грижат за възпитанието и професионалното израстване на 4500 млади дърводобивници и строители. Обогатява се дейността и на 120-те съвета на наставниците.

Положителни резултати и изменения характеризират и другите направления на профсъюзната идейновъзпитателна работа. Трябва да отбележим подобрената подготовка на пропагандистите и на успехите в учебно-възпитателния процес, в звената на политическата просвета. Посистемна и въздействуваща стана лекционната пропаганда, индивидуалната работа с хората. Сторена бе нова крачка в масовизирането, идейно-естетическото равнище и обществените изяви на работническата художествена самодейност. И което е най-важно — увеличават се смесените българо-съветски състави. Всеки фестивал или преглед се превръща в нов, ярък празник на братската дружба. Преобладаващата част от проявите се провеждат в бригадните колективи при масовото и активното участие на техните членове.

По-дееспособни станаха първичните профсъюзни организации и все повече се усъвършенствуват стилът и методите на тяхната работа. За особено голямо завоевание обаче ние считаме близкото, делово и плодотворно сътрудничество със съветските отраслови и териториални просъюзни ръководства. Вече утвърдена практика е приемането на дългосрочни планове, споразумения и др.. които се явяват разгърнати програми и за усвояването на богатия съветски опит, за още по-добрата подготовка на нашите кадри.

Все по-широко приложение намират такива ефективни форми на въздействие като разговорите за личния принос в бригадите, практическите занятия в политическата учебна година, трудовите ритуали, поздравителните концерти на работното място... Активно заработиха и изградените през миналата година клубове на челниците в труда, много от които се превърнаха в интернационални.

Разбира се, слабости и нерешени въпроси има както в нашата цялостна организаторска и политическа работа, така и в отделните й на-

Digitized by Google

правления. Често тя не достига до отделния човек, не съумява да мобилизира силите, творчеството и енергията на колективите, на всеки профсъюзен член. Не е изживян докрай и количественият подход. Не винаги нашите комитети и организации реализират своите права и задължения на непосредствени организатори на трудовия колектив, за подобряване на дисциплината, за трудовото и нравственото възпитание на работниците и специалистите. Много предстои да се направи за тяхното още по-активно участие в управлението на производството и обществената работа, за превръщането на профгрупата в инициатор и средище на съдържателни и интересни прояви на организационно-масовата и възпитателната работа.

Тези недостатъци особено се открояват в светлината на постановките, критериите и задачите на Националната партийна конференция, определила качеството като най-важен измерител за обществената значимост и ефективност на всяка дейност. В тези решения се съдържат големите и актуални задачи на партийната стратегия за по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм у нас, конкретните пътища за тяхното претворяване в живота. За нас те са ръководство за действие, а изпълнението на произтичащите от тях конкретни задачи — наше първостепенно задължение и най-висока отговорност, същност и съдържание на непосредствената работа на комитетите и организациите на Българските профсъюзи в СССР.

Иван БОРИСОВ
председател на обединения
съвет на БПС в СССР

ОПИТ И ИНИЦИАТИВИ

Усогорск — Коми АССР

● Интерес представляват разговорите в партийните бюра. Присъствува представител на партийния комитет. Всеки член на бюрото дава отчет за своята работа. Изразява мнение и за работата на другите членове на бюрото, за партийната организация. Накрая секретарят на партийната организация също се отчита пред бюрото и дава мнение за работата на всеки негов член.

Положителното е, че очи в очи се споделят хубавите и лошите страни в дейността на всеки комунист. Установява се причината за неактивността на някои членове, дали е от некомпетентност или недобра организация на работата.

На тези разговори се ражда идеята за изготвяне на функционални характеристики за всеки член на бюрото.

● Широко се използва опитът на партийните организации на КПСС за възлагане на обществени поръчения на безпартийните номенклатурни кадри. Същите се отчитат на среща-разговор в партийната организация в присъствието на представител от партийния комитет, където те се водят на отчет.

● Когато партийните организации на БКП и КПСС работят на една и съща територия, те обединяват своите организационни действия. Съставят съвместни планове и провеждат общи инициативи. Насочени са към подобряване на партийното ръководство на производството, социалнобитовите въпроси, обмяната на положителен опит. Особено плодотворна е взаимната дейност по време на единния политически ден, когато компетентни съветски специалисти излизат пред нашите трудови колективи и разясняват важни производствени, технически и политически въпроси. Трябва специално да се отбележи, че това не е „единен политически час", а определеният отговорник прекарва целия ден в колектива и изучава наболелите проблеми.

Digitized by Google

Старий Оскол

Богата дейност развива центърът по идейновъзпитателна работа по местоживеене. Грижата за пълноценно прекарване на свободното време е основна. В негова помощ са временните партийни и обществени организации по местоживеене. Занимават се още със социално-битови въпроси, порядъка и дисциплината и осмисляне на свободното време.

Обстоятелството, че българските и съветските комунисти работят в едни и същи бригади, създава големи възможности за съвместна дейност.

Някои от формите.

Интернационалното съревнование между бригадите. Отчита се обикновено по време на обедната почивка. Съобщават се резултатите, обявяват се първенците, а понякога се изслушват кратки концертни програми.

Съвместни насрещни планове.

Съвместни партийни събрания по организацията на труда и производството. Преди това се провеждат общи заседания на партийните бюра, които изготвят общ отчет и проект за решение. Провеждат се и съвместни заседания на партийните, профсъюзните и комсомолските комитети.

Оренбург

Областният комитет на КПСС предоставя възможността на българските комунисти да се учат във вечерния партиен университет. Двама българи получават червени дипломи за отличен успех.

Ярославл

Създават се временни съвместни партийни групи от български и съветски специалисти. Те заедно обсъждат производствени и социално-битови въпроси и търсят най-ефективни решения.

Междуреченск — Коми АССР

Денчо ДЕНЕВ — бригадир на 14-а секаческа бригада:

— Разговарям с всеки новопостъпил, за да разбера защо идва на обекта, какво е семейното му положение, какъв човек е той. Да му вдъхна вяра и да разбере, че ще работи в добра бригада. Отделям време и го наблюдавам как работи и дали според разряда му е осигурена подходяща работа.

Станчо ГЕОРГИЕВ — партиен групов отговорник:

— Бригадата работи по собствен бригаден кодекс, съобразен с условията на труд. Той се приема от цялата бригада. Важно е предварителното обсъждане на въпросите в бригадния съвет. На него всеки излага своите съображения и се разисква, докато се постигне общо съгласие. След това обсъждането в бригадата става по-резултатно.

Благоево — Коми АССР

Димитър РАШЕВ — бригадир на комплексна младежка секаческа бригада „Л. Димитрова":

— Предоставена ни е прекрасна съветска техника. Нашето умение да боравим с нея, да я поддържаме — това е тайната на успеха ни.

Ако трябва да преценим работата на една бригада, трябва да погледнем качеството. То е най-точното огледало за възможностите и стараението ѝ.

Аксай

Иван ПАТАКЛИЕВ — секретар на първична партийна организация:

— Условията изискват по-добър стил, по-качествено изпълнение на задачите. Не можем всеки момент да съберем комунистите. Нямаме постоянна връзка с тях. Затова трябва добре да помислим с какво ще ги занимаваме и има ли нужда да ги събираме.

Отговорността е по-голяма. Нужна е по-голяма самостоятелност и в действията на комунистите, и в работата на партийните групи и партийната организация. Няма време да се чакат указания за всичко.

Материалите подготви за печат
Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ЗА ПОДХОДА КЪМ КООРДИНАЦИЯТА В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

НИКОЛАЙ КОЛЕВ

Измеренията, в които се налага да се съгласува и координира партийната дейност, стават все по-обхватни и многостранни. Това произтича от растящата концентрация и специализация на социалните дейности, чието развитие надхвърля териториалните граници на селищните системи и окръзите и извиква на живот управленски структури с огромни мащаби. Потребността от координация и единодействие в партийната дейност при тези условия се поражда от сложността на задачите, които трябва да бъдат решавани при пространственото разделение на големи трудови колективи, при сплитането нерядко на противоречиви тенденции и стремежи в рамките на общите колективни интереси. Осъществяването на единство в целите и в практическата реализация на партийната работа в крупните социалистически обединения (стопански организации, асоциации и корпорации, научни и научно-производствени обединения и др.) оказва политическо въздействие върху тяхното функциониране, способствува за укрепването им и за пълното проявление на техните огромни производствено-стопански, социални и научно-технически възможности.

Подобряването на качеството на партийната работа и особено на партийното ръководство при тези условия е в пряка зависимост от правилно насочваното и съгласуваното решаване на общите задачи, от съчетаването на формите, методите и средствата на практическата работа на партийните организации. Това е много съществен момент, в който, както изтъкна др. Тодор Живков пред Националната конференция по качеството, се проявява обединяващата, мобилизиращата и целенасочващата роля на партията при решаването на ключовия проблем в глобалната стратегия за изграждане на зряло социалистическо общество — проблема за качеството. Чрез координацията на партийната работа не само се създават организационни предпоставки за реализиране на нови идеи, постановки и решения, но се издига качеството на партийното въздействие, въвеждат се в действие нови отношения, форми и механизми.

Digitized by Google

ЕДНА ТРАДИЦИЯ, КОЯТО СРЕЩА ПРЕПЯТСТВИЯ

Трудно е да се уточни кога се появяват първите координационни форми. Възможно е те да съпътствуват развитието на формите на организацията от тяхното начало. Историята на нашата партия ни дава безброй примери на съгласуване на действията на отделни партийни групи, ядки и местни партийни организации в решителните класови битки. И в най-тежките години — годините на въоръжената борба срещу монархофашизма — координацията има важна роля в тактиката на борбата. След Деветосептемврийската победа, когато се поема пътят на дълбоки революционни преустройства, координацията в партийната работа се насочи главно към обединяване на силите в решаването на трудни исторически задачи. Активисти-ветерани разказват как са се срещали партийни ръководства от съседни села, за да се „поразговорят" по общите работи— за взаимно подпомагане в изграждането на ТКЗС, за съвместно строителство на пътища, корекции на речни корита и др. Срещали са се партийни секретари и по повод организирането на помощни бригади от фабрични работници за ремонт на дребния земеделски инвентар в селата. Регулярни са били заседанията на партийните секретари от кооперативните стопанства, провеждани в машинно-тракторните станции, във връзка с извършването на селскостопанските работи. Още по това време се утвърждават някои от формите, известни и сега, за съгласуване на общите дела на партийните организации, за взаимно уточняване на позициите и на предстоящите решения...

Припомням тези исторически факти не само поради това, че някои считат координацията за съвършено ново явление, но и поради това, че на нея нерядко се гледа с резервираност, с недоверие. Вярно е, че думата „координация" не се среща в партийните протоколи от онези години. Но в тях са записани не едно съвместни заседания и решения, отнасящи се до общите работи. А много от тези срещи не са документирани. Безспорно е, че оттогава досега тази съвместна дейност се е развивала, обогатявала. Усъвършенствувала се е по съдържание и по форма. Още преди петнадесетина години се създадоха съвети на партийните секретари в жп транспорта, а по-късно — в аграрно-промишлените комплекси. Свикваха се партийни активи от различни организации, провеждаха се срещи за обмяна на опит.

И при този дълъг път на развитие, на проверка от практиката учудващо е срещаното не само неразбиране, пренебрегване, но и противодействие в някои случаи на стремежа към търсене на организационни форми за прилагане на съвместни усилия от партийните организации при решаване на общи задачи. Не е ли парадоксално това, че тенденциите към обединяване, към изграждане на крупни по размери и сложни социални структури се разширяват и задълбочават, а формите на партийно ръководство в условията на тези структури, които надхвърлят границите на териториалните единици, твърде бавно се променят. Например само в столицата се намират централни управления на десетки крупни стопански организации и други обединения с поделения в различни окръзи. Едва в 16 от тях обаче са изградени съвети на партийните секретари с известно предпочитание към тези, които нямат поделения извън София. В сферата на материалното производство и в обслужващите дейности у нас функционират близо 400 крупни стопански организации и обединения от стопански организации (без аграрно-промишлените комплекси). Техните форми, предмет на дейност, териториално разположение, структура на управление, са различни. Най-разпространена е комбинатската форма на организация на производството. Появяват се нови организационни форми за свързване на науката с производството — научно-производствените обединения и

Digitized by Google

комбинати, за внедряване на съвременния научно-технически прогрес — инженерингoвите организации, за кооперирание с оглед на по-ефективното използване на ресурсите — сдруженията. В повечето случаи тези крупни структури са разположени върху територията на различни окръзи, селищни системи и населени места. В незначителна част от тях са създадени съвети на партийните секретари. В редки случаи се свикват секретарите на партийните организации или техните ръководства съвместно със стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства за обсъждане на общи проблеми. Координационни функции осъществяват в някои особено важни звена щатни партийни организатори. И с това почти се изчерпват формите на координацията на партийната работа в големите стопански организации. С няколко изключения те не се прилагат и в организационните обединения от духовната сфера.

Как да се обясни това?

Причината не е в липсата на „позиция от горе" или на опит. В няколко решения на Секретариата на ЦК на БКП от началото на 70-те години насам се препоръчва създаването на съвети на партийните секретари, както и използването на други форми за координация на партийната работа. Опит, макар и недостатъчно обобщен и популяризиран, също така има. Непълно се използва и изключително богатият и разностранен опит на КПСС, ГЕСП и на други братски партии, който е проучван и описван в партийните издания.

Причините за недостатъчното прилагане на формите на координация твърде често се обясняват с такива разсъждения:

— Полезността от обсъждания, които не завършват с решения, е твърде малка. Предложенията и препоръките от орган, който не ръководи, не водят до практически резултати.

— Съветите на секретарите или каквито и да е други органи да бъдат създавани ще стоят твърде далече от партийните организации и производствените колективи, тъй като те са разпръснати териториално.

— А може да се получи изместване и смесване с функциите на местните партийни органи.

Такива обяснения, проникнати от предубеденост и неверие, естествено, имат за резултат недооценяването и дори отхвърлянето на формите на координация. Вместо тях се защищават и утвърждават структурните форми, които осигуряват „пълновластие" в ръководството, „еднопосочност" в действията на различните ръководни органи и т. н. От това противопоставяне на формите идват бедите. Защото многообразието и пълнокръвието на живота не се вместват и в най-точните схеми на една структура. Формите на координация не само изпълват с нови елементи, с нови отношения и връзки тези схеми, но внасят в тях динамика. Те способствуват за засилване на колективността в партийното ръководство, за разширяване на демократизма в партийната дейност.

Координацията е метод на ръководство и той придобива особено важна роля в сложните социални структури. Усъвършенстването на партийното ръководство при тези условия е невъзможно без прилагането на форми, които в известен смисъл излизат из периметъра на местните партийни органи. Само в известен смисъл, тъй като работата на органите за координация се направлява, контролира и отчита от окръжните или общинските комитети, които са ги създали. Техните функции не противоречат на дейността на местните партийни органи, защото са ограничени по съдържание. Напротив, те допълват и обогатяват ръководната дейност на териториалните партийни комитети, свързвайки я с решаването на общите задачи и проблеми в отрасловите социални структури. В определена степен допринасят за засилване ефективността на партийното ръководство, като извършват аналитично-

Digitized by Google

оценъчна дейност по специфичните страни на обекта на ръководство, сами осъществяват и предлагат на други ръководни органи съответни мерки за въздействие върху него. По такъв начин формите на координация не само не влизат в противоречие с принципите и организацията на работата на местните партийни органи, а съдействуват за тяхната по-пълна и ефективна реализация. При правилно разбиране и прилагане на тези форми, както и на функциите на местните органи, може да бъде осигурено пълно съчетаване и взаимно действие, което в крайна сметка ще даде своите плодотворни резултати.

ЗА СЪЧЕТАВАНЕ И КОНКРЕТНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФОРМИТЕ

Макар че разпространението на формите на координация е твърде ограничено, те общо взето са известни и са „признати" от практиката. Освен съветите на партийните секретари и съвещанията на активите провеждат се съвместни заседания на партийни комитети и бюра, общи събрания на партийни организации или отделни събрания с общ дневен ред, съвещания за обмяна на опит, научно-практически конференции, семинари за обучение на кадрите и други. Налице е и стремеж в редица случаи за съчетаване на тези форми в зависимост от задачите, които се решават, и от конкретните условия на работа. Съветът на партийните секретари в стопанския комбинат „Булгарплод" в София обсъжда съвместно със стопанския съвет на комбината някои по-важни въпроси и се предприемат съответни мерки за тяхното решаване. Широко място в своята работа съветът на секретарите в главна дирекция „Местна промишленост и битови услуги" в столицата отделя за обмяната и разпространението на положителния опит, като използва различни форми за това — срещи с първенци, съвещания на партийни и стопански кадри, научно-практически конференции. Съчетаването и комплексното прилагане на формите на координация е съществена предпоставка за по-пълноценно използване на техните възможности. Всяка отделно взета форма е пригодна или осъществява своите предимства при определени условия. Например съветът на секретарите като организационна форма, която има постоянно действуващ характер, оправдава предназначението си в структури с по-силно изразени технологически взаимозависимости и централизираност в управлението, с неголяма разклоненост и численост на поделенията. В големи стопански и научно-производствени обединения, в някои корпорации и асоциации, в които участвуват много предприятия и организации със силна самостоятелност, по-подходящи форми са съвещанията на активите, научно-практическите конференции и други. В повечето случаи особено в стопанските комбинати и в аграрно-промишлените комплекси съветът на партийните секретари освен че пряко осигурява по-оперативна координация, включва в действие и останалите форми, т. е. изпълнява доминираща и активна организираща роля. При наличието на тези възможности неоправдан е стремежът, макар и да не противоречи на Устава на БКП, да се изграждат общи партийни организации в крупни стопански единици, които са разположени на големи територии и където на практика не може да се осигури пълнокръвен живот на тези организации. Такива случаи има в някои аграрно-промишлени комплекси, в железопътния транспорт и другаде.

Използването на различните форми на координация на партийната работа е в зависимост и от характера на задачите, които се решават. Естествено, при задачи, които налагат по-оперативно, непосредствено действие, мобилизираща роля ще има съвещанието на актива, съвместното заседание на партийните ръководства и други, а там, където се разработват перспективни задачи и мерки, може да се започне с

Digitized by Google

научно-практическа конференция, с обстойно и задълбочено проучване и разработване на проблемите, с обучение на кадрите и пр. В навечерието на Националната партийна конференция по качеството съветът на партийните секретари при СД „Градски транспорт“ в столицата е провел съвместно със стопанското ръководство конференция за качеството и културата на транспортното обслужване, с която се поставя началото на многостранна и широкообхватна работа по редица важни въпроси на столичния пътнически транспорт. По-нататък тези проблеми ще получават конкретни практически решения чрез комплексното обхващане на всички основни фактори и на първо място — активизирането и пълноценното използване на възможностите на субективния фактор.

Както при непосредствената организация, ефективността от координацията в партийното ръководство зависи от икономията на време. Всяко увлечение в броя на мероприятията, в обхвата на участниците в тях, в дублирането на формите води към самоцелност, към ненужна и неоправдана загуба на време, което не само намалява полезността, но и вреди на очакваните резултати. В своето заключително слово пред Националната партийна конференция по качеството др. Тодор Живков отново призова да се скъса с традиционните начини, да се изменя решително начинът на мислене и действие, да се извършва делова работа, да се провеждат конкретни мерки, да се постигат всекидневни конкретни резултати — плод на усилията на милионите трудови ръце. Няма или малка е ползата от многолюдните съвещания на активите и от честите заседания на съветите на секретарите. Не може да се нарече добре свършена работа тази, която се осигурява двойно и тройно с все едни и същи форми. Ефективността зависи в голяма степен от избора на най-подходящата форма или от правилното съчетание на взаимно допълващи се форми. А това изисква конкретна преценка на задачите, на условията и на възможностите.

С ПОЛИТИЧЕСКИ ПОДХОД КЪМ ГЛАВНИТЕ ЗАДАЧИ

Мащабните и сложни измерения на проблемите и задачите в големите социални структури (крупните стопански организации, държавните обединения, асоциации и др.) изискват при решаването им пълна координация на силите, хармонично съчетаване на подходите, формите и средствата от всички ръководни органи. Силно нараства при тези условия значението на политическия подход в дейността на партийните ръководства и организации, което се диктува от тяхната роля в реализирането на социално-икономическата стратегия на партията и от самия процес на усъвършенствуване на политическата система. В своята лекция „За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенствуване на нейната политическа и идеологическа работа“, изнесена пред слушателите и преподавателите в АОНСУ, др. Тодор Живков изтъкна, че партийните органи и организации са призвани с политически подход да решават икономическите и социалните задачи, да разкриват и преодоляват възникващите противоречия, да подкрепят и насочват кадрите в техните новаторски начинания и да подобряват контрола върху тяхната дейност, да развиват инициативата на масовите организации и на трудовите хора.

Какво е характерно за прилагането на политическия подход чрез формите на координацията на партийната работа?

В съдържателен аспект неговото приложение се свързва, и не може да не се свързва, с глобалните проблеми и задачи, които имат ключово значение за голямата стопанска организация, държавното обе-

Digitized by Google

динение и пр. Нещо повече — от позициите на политическия подход трябва да бъдат разкрити и оценени различните им страни — икономически, производствено-технически, организационно-управленски, идеологически и т. н. Съществена слабост, която нерядко се среща, е тясно ограниченото, едностранчивото обсъждане на тези проблеми от съветите на партийните секретари, от партийните активи, без да се отчита тяхното многообразие и комплексност. Не само не се обхващат всички тези страни, но и когато се разглеждат, недостатъчно дълбоко се вниква в тяхната социална същност, в тяхната обусловеност с интересите на колективите и на обществото, в противоречивите им проявления. Предимствата на новата бригадна организация на труда не могат да бъдат доказани и защитени, ако не се види и потвърди на практика какво ново те внасят във взаимоотношенията в колектива, в отношението към труда и към средствата за производство, в развитието на отделната личност. Борбата за икономии също така не може да бъде резултатна, ако тя не раздвижи вътрешните „лостове" у всеки човек, ако не породи интерес към пестеливо изразходване на материали, енергия, труд, към добро стопанисване. А именно тези дълбоко човешки страни и проблеми понякога остават невидени зад грамадите от цифри и книжни фрази...

В организационен аспект политическият подход води и трябва да води до действие, до активизиране на политическата работа, до пълно използване и развитие на опита, до привеждане в движение на всички потенциални сили и възможности. В условията на големите социални структури организиращата сила на политическия подход се крие в своевременното „улавяне" на главните проблеми, в умението да се определи основното звено от цялата верига, да се разпределят силите и мобилизират ресурсите. При формите на координация, които нямат оперативността на непосредствената организация, тази функция на политическия подход по-трудно се реализира, но поради това се налага към нея да се проявява по-голямо внимание, да се работи по-целенасочено, по-организирано. Не могат да бъдат резултатни усилията, които са породени от самотека на задачите. Ако проблемите за повишаването на качеството на продукцията се „извеждат" от текущата отчетност за неговото състояние и на тази основа се определят организационните мерки за въздействие, те предварително са обречени на неуспех. За съжаление в много случаи така влизат в дневния ред за обсъждане и решаване т. нар. „горещи" проблеми и се оказва, че и „горещата" дискусия по тях не помага да се намерят ефикасни решения. Ето защо предвиждането е важно условие за добрата организация на работата, обективното, научното предвиждане е съществена черта на политическия подход.

В идеологически аспект политическият подход формира позиции, мотиви, стремежи, които в условията на големите социални единици имат специфично съдържание и проявления. Основават се върху сложна система от междуколективни и вътрешноколективни отношения. Развиват се под въздействието и при многостранното сплитане на отрасли и териториални фактори. Пространствената разпокъсаност на големите колективи, неправилните действия в някои случаи на централните управления или тясноограничените интереси у производствени колективи пораждат нерядко „центробежни" настроения и „обособенчески" тенденции. Политическият подход трябва да способствува за утвърждаването на общите интереси и за трайното свързване на отделните звена в общата система на взаимоотношения за разкриване и превъзмогване на възникващите противоречия и трудности. Той има особено важна роля в осъзнаването и създаването на „новата иконо-

Digitized by Google

мическа връзка“ между обществото и трудовите хора, в обвързването с икономически лостове и стимули участието на трудовите колективи и на човека в производството и отношението им към средствата за производство. Тази идеологическа роля на политическия подход се осъществява непосредствено от самите партийни организации, но върху това активно влияят съгласуваността и координацията на идейно-политическата работа в рамките на цялата социалистическа организация. От голямо значение са обмяната на опит и взаимното информиране за провежданите мероприятия.

Чрез формите на координация партийните организации и ръководства реализират своето активно отношение към определянето на главните задачи и към създаването на единна организация за изпълнението им. Те не са и не бива да бъдат считани за пасивни изпълнители. Съветът на партийните секретари, съвместното заседание на партийните ръководства, съвещанието на партийния актив са достатъчно представителни и авторитетни органи, за да могат да определят насоки и да формулират задачи. Чрез тях получава израз отношението на партийните организации към решаването на проблемите от централните ръководства на крупните социалистически организации. Те съдействуват за обобщаването на критичните бележки, мненията и предложенията от комунистите и трудещите се и с това допринасят за намирането на ефективни решения. Въпросът е да не се прехвърлят „границите“ на тези функции, да не се смесват с правата на другите ръководни органи, а такива отклонения се срещат. Най-често по посока на органите на стопанското управление. Не липсват стремежи да се обсъждат и правят изводи по стопански въпроси, да се дават предписания за тяхното решаване, които наподобяват или напълно се покриват с решенията на стопанските органи.

Политическият анализ, политическата оценка и политическите мерки за въздействие са онези моменти, чрез които най-дълбоко се изразява политическият подход. Без тях не е възможно политическо осмисляне на явленията и тенденциите, откриване на политическите проблеми или формулиране на конкретните политически задачи. Дали това ще бъде по повод прилагане на съвременни технологии и техника, внедряване на нови системи за управление и организация, укрепване на трудовата дисциплина или повишаване на качеството на труда и на продукцията, политическият анализ, оценката и мерките за въздействие са позицията, от която и съветите на секретарите, и съвещанията на партийните активи могат и следва да определят своето отношение, своята работа. В големите стопански организации, в научно-производствените и други социалистически обединения тази позиция има същото решаващо значение, както във всяка друга социална единица.

ЗА ДЕЙСТВЕНОСТТА НА КООРДИНАЦИЯТА

Твърде често тя се окачествява като незадоволителна поради характера на заключителния акт на едно обсъждане. Щом като това не е решение, предписващо и задължаващо, резултатът е: поговорили, поспорили и всеки си кара, както си знае . . . !

Такова разбиране е ограничено, невярно и вредно. Добре известно е, че дори една част от решенията на „пълновластните“ партийни органи имат препоръчителен характер или обсъжданията по някои въпроси се правят за информиране и контрол, без да се налага да се вземат нови решения. А нима могат да бъдат пренебрегнати препоръки, приети от съвета, в който участвуват най-авторитетните представители на партийните организации — техните секретари, или утвърдени от съвещанието на партийния актив. Такива случаи, доколкото се срещат, го-

Digitized by Google

ворят или за неразбиране от някои стопански и административни ръководители на ролята и функциите на партийното ръководство, или за опити за вмесване и дребнаво опекунство над тях от страна на партийни секретари. Известно е също така, че при някои форми на координация могат да бъдат приемани и решения със задължителна сила — съвместни заседания на партийните ръководства, общи събрания на партийните организации.

Практиката показва, че при пълноценното използване на възможностите, които предоставят формите на координация, тяхното въздействие е достатъчно силно и плодотворно. То не се изчерпва с крайния акт на оценка и препоръки, а се проявява далеч по-широко и многостранно. В СК „Елпром-енерго" в София съветът на партийните секретари възлага на проблемни комисии проучването на отделни важни въпроси. В съветите на партийните секретари при СД „Градски транспорт", ГД „Местна промишленост и битови услуги", СД „Обществено хранене" в столицата докладват стопански ръководители, председатели на профкомитети, специалисти и др. Едва ли в тези случаи въздействието започва с приемането и изпълнението на препоръките. Всяко проучване и всяко докладване подтиква към самоанализ, към критично вглеждане в собствената работа. То е и форма на проверка и контрол, води до оценка и в крайна сметка се отразява благотворно върху дейността на онези, чиято дейност се проучва или се разглежда.

Така че съжденията за неефективността от формите на координация, за самоцелност в работата с тях, за формализъм и пр. говорят не за неудачността на формите, а за слабости, за неумение в тяхното използване.

От особено голямо значение е как местните партийни комитети гледат на тези форми, как подпомагат и насочват тези координиращи органи, как се опират на резултатите от тяхната дейност. Недостатъчното разпространение на координационните форми само по себе си говори за недооценяването им от страна на окръжните и общинските комитети на партията. Незадоволителни са вниманието и помощта към създадените съвети на партийните секретари. Не среща особена подкрепа инициативата у някои партийни ръководства в централни ведомства за установяване на определени взаимоотношения и прилагане на форми на съгласуваност и координация с партийните организации в техните поделения в страната.

Преодоляването на това рутинно отношение е наложително. Първата стъпка е да се формира правилна позиция към координацията, като форма на съвременно ръководство. По-нататък да се прецени какво място имат различните координационни форми при специфичните условия в отделните структури. И най-важното, да се прояви грижа, да се положат усилия за тяхното прилагане, за утвърждаването им като неотделим елемент от цялостната дейност за усъвършенствуване на партийното ръководство.

Digitized by Google

МЛАДАТА СМЯНА— ЗНАЕЩА И МОЖЕЩА

Обучението и възпитанието на новоприетите комунисти е неразделна част от работата на районния комитет на БКП, партийните комитети и бюра по регулиране състава на районната партийна организация. През последните години повече работници и специалисти от Благоевски район встъпват в партията, но в същото време и изискванията за техния предварителен подбор, за идейно-политическата им закалка растат. На базата на въведената през 1982 г. система за регулиране на социално-качествения състав на първичните организации е подобрена работата по приемането на нови членове, като се стремим да засилваме партийното влияние във всички сфери и участъци на общественото производство. Работата по подбора изцяло е съобразена и със социално-класовата структура на района, с класово-партийния принцип, с потребностите на интензификацията на общественото производство, внедряването на новия икономически механизъм и повишаването на качеството на продукцията. През последните две години са приети 1100 нови членове на партията. От тях 41 на сто са работници, 49,3 на сто — жени, 87 на сто са до 35-годишна възраст. Дългосрочната програма за подобряване на качеството, приета от Националната партийна конференция, отново заостря вниманието ни върху високите изисквания към встъпващите в партията комунисти — да притежават високи идейни, политически, делови и нравствени качества, да са проявили висока трудова и организационна култура.

В редица първични организации — управлението за специализирани строителни работи на ДСО „Софстрой", фабрика „Леда", автокомбината и др., е натрупан положителен опит по предварителната работа с кандидатите за встъпване в редовете на партията. На срещи и в беседи на тях им се поставят конкретни задачи, свързани с повишаване на идейно-политическата и професионалната подготовка, на общата им култура. Някои партийни комитети организират курсове по изучаване на Устава, историята на БКП и др.

Положително влияе за качествения подбор на новите членове на партията и внедрената през миналата година практика те да се приемат на открити партийни събрания. Това, от една страна, съответствува на тенденцията партията все повече да се съветва и опира на безпартийните, а, от друга, повишава у новите членове чувството за отговорност и дълг.

За работата с младите комунисти особено се разчита на **постоянно действуващите форми на обучение.** Главната от тях е **районната школа.** Към нея са изградени четири филиала, в които са обхванати ново-

Digitized by Google

приетите комунисти от промишлеността, от транспорта и строителството, от търговията и от здравните заведения. Занятията се водят два пъти месечно по два часа. Всяка година бюрото на РК на БКП утвърждава учебната програма. Изучават се актуални проблеми на партийното строителство и на социално-икономическото ни развитие на съвременния етап. Провеждат се и допълнителни практически занятия, посещават се предприятия и организации, където на място се изучава опитът на първичните организации в политическото ръководство на трудовите колективи. Методическо ръководство и лектори осигурява Центърът по партийно строителство на АОНСУ, а техническо ръководство — кабинетът по партийно-организационната работа към районния комитет.

През последните години районната школа натрупа опит, който помага за повишаване на ефективността в обучението на младите комунисти. За това говорят както резултатите от усвояването на преподавания материал и свързването му с практиката, така и провежданите всяка година анкети със завършилите школата. Преди всичко следва да се подчертае, че изнасяните лекции са на високо идейно-теоретическо и методическо равнище, което е главна предпоставка за интереса на слушателите. За пример ще посочим, че средно на занятията през миналата година са присъствували 98,1 на сто от тях спрямо 85,4 на сто през 1981 година.

В работата на школата трайно се утвърдиха такива **активни форми на обучение като семинарни занятия, решаване на тестове и казуси, обмяна на положителен опит.** Част от семинарните занятия се водят от щатни работници на РК на БКП и секретари на партийни комитети. От младите комунисти се иска да изучат опита на партийната организация, в която членуват, по обсъждания проблем. Това в значителна степен допринася теорията да се свързва с практиката, да расте активността. В тези занятия над 40 на сто от младите комунисти активно участвуват в обсъжданите проблеми, а не са редки случаите, когато разискванията прерастват в дискусии. Така например твърде интересно премина семинарното занятие на тема „Работата на първичната организация за повишаване авангардната роля на комунистите по внедряването на новия икономически механизъм". Наред с интересния опит бяха споделени с тревога редица слабости, свързани с внедряването на бригадната организация на труда в завод „Витоша" и на акордната система в строителството, с опазването на автомобилната техника в автокомбината и др. Въпросите и критичните бележки бяха обобщени и предоставени на отделите на районния комитет и на партийните комитети, за да се вземат мерки.

При завършването на школата се полага изпит. Освен това в последните две години в края на учебните занятия новоприетите комунисти разработват и защищават реферати. Темите за рефератите се подбират от тематичния план на школата и са свързани с опита в районната партийна организация. През 1983 г. те се отнасяха главно до работата на първичните организации по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес. Интересни разработки имаше за развитието на вътрешнопартийните отношения и превръщането им в образец на социалистически обществени отношения, за утвърждаването на първичната организация като представител на партията в трудовия колектив и на колектива в партията, за партийното ръководство на ДКМС и др. По препоръка на ръководството на школата някои реферати бяха изнесени в организациите и групите, в които членуват младите комунисти.

Завършващите районната школа комунисти получават удостоверения, а до съответните партийни комитети и бюра се изпращат кратки характеристики за участието им в занятията през годината, за въз-

Digitized by Google

можностите, които са показали. Тези характеристики допълнително ориентират първичните организации и партийните комитети за по-нататъшната реализация на младите комунисти. Някои от тях се изпращат с партийно поръчение на изборна работа в партийните бюра, в комсомолските и профсъюзните органи, в органите за социално управление, ръководят просветни звена. Миналата година 123-ма човека, завършили школата, са избрани в ръководните органи на Комсомола, 52-ма в профсъюзните органи, 21 са членове на стопански съвети, 4-ма са районни народни съветници, 34-ма са включени в състава на партийни бюра, 42-ма са пропагандисти в системата на политическата просвета.

През тази учебна година освен занятията по тематичния план се предвижда и **разговор за активната жизнена позиция на младия комунист.** Той ще има два етапа. През първия се предвиждат индивидуални срещи на секретаря на първичната организация или член на партийното бюро с новоприетите членове. Ще се обсъждат ролята и мястото на младия човек в изпълнение на социално-икономическата програма на колектива, в решаване проблемите на интензификацията, качеството и ефективността, организацията на труда и дисциплината, внедряването на новия икономически механизъм, участието в обществено-политическия живот. Вторият етап ще бъде по отрасли, в дискусиите ще се включат и представители на районния комитет и партийните комитети от съответните отрасли. Разговорът и занятията ще приключат с научно-практическа конференция на тема „Реализиране решенията на Националната партийна конференция — дълг и отговорност на всеки комунист".

Периодично бюрото на РК на БКП, партийните комитети и бюра приемат преценки за хода на учебните занятия в школата и участието на слушателите в тях. Сътрудниците на районния комитет и секретарите на партийните комитети често посещават занятията. Съвет, избран измежду най-изявените млади комунисти, съдействува за подобряване на реда и дисциплината и за повишаване активността на участниците, организира и културно-масови мероприятия и инициативи.

Включването на новоприетите комунисти в районната школа е задължително. Онези от тях, които се освобождават по уважителни причини, се готвят сами и също полагат изпит. Успоредно с това редица първични организации имат и свои постоянно действуващи форми на обучение. Така например във Висшия медицински институт, в завод „Витоша", „Енергопроект", второ строително управление, сдружение „Интерпред" и др. един път на три месеца партийните ръководства се срещат с комунистите, приети през последната година, разговарят по актуалните проблеми, които поставят вишестоящите партийни органи, по въпросите, които решават първичните организации и трудовите колективи. При тези срещи особено внимание се отделя на мненията и предложенията на младите комунисти. Така например на среща на партийното ръководство в автокомбината с новоприетите комунисти беше обсъден въпросът за поддържане и стопанисване на техниката и разгръщане почина на Федюнин. Отбелязани бяха положителните резултати, споделена бе и тревогата на партийния комитет, че в редица автостопанства съществува небрежно отношение към автомобилната техника, поради което процентът на авариралите коли е висок. Младите комунисти бяха призовани да вложат конкретен принос в решаването на този проблем. Оттук по същество започна и инициативата „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост", в която достоен дял имат приетите през 1983 г. членове на партията.

Новоприетите комунисти активно се включват в системата на партийната просвета. Там, където техният брой е по-голям, представител

Digitized by Google

на съответния партиен орган отговаря за участието им в просветните звена.

Онези, които вече имат едногодишен партиен стаж, се обхващат и в други форми на обучение — школи за резервни кадри, курсове в междуокръжната партийна школа и института по марксизъм-ленинизъм към градския комитет, школи за икономическо образование и др. През миналата година по този начин са се учили 56 млади комунисти от района.

Обучението на новото партийно попълнение върви ръка за ръка с грижите **за възпитанието, за бързото адаптиране в първичните организации и групите.** В това отношение много залагаме на такива изпитани форми като **индивидуалната политическа работа, наставническото движение, единните политически дни, срещите и беседите на партийните ръководства,** където се прави оценка за дейността и поведението на младите комунисти. Целта е у тях да се формират професионална гордост, привързаност и обич към предприятието, съзнателна дисциплина и чувство на стопани на социалистическата собственост. Тук особено важна е ролята на партийните групи, които все повече и повече се превръщат в естествен център за израстването на младите комунисти като активни строители на развитото социалистическо общество. По поръка на ЦК на БКП в тях бе създаден, осмислен и обобщен положителен опит. Особено добри резултати дава разговорът на тема „Дисциплината, качеството и аз". Чрез него не само се стимулира трудовата и политическата активност — новоприетите комунисти се учат на организираност и дисциплина, на високоефективен и качествен труд. Много от тях са пример за безпартийните и комсомолците със своята образцова трудова дейност. Такива са младите комунисти Аргир Аргиров — технически ръководител във второ строително управление, Валентин Петров — шофьор в автостопанство № 5, Наташа Вълчанова — търговска работничка в стопанска дирекция „Нармаг", и други.

Новоприетите членове на партията се реализират главно в низовия трудов колектив. Тяхното израстване като активни политически личности е в пряка връзка с укрепването на колективите, със създаването на благоприятен социалнопсихически климат в тях, с усъвършенстването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Районната научно-практическа конференция на тема „Ролята на трудовия колектив за формиране на личността в условията на новия икономически подход и механизъм" през 1983 г. и социологическото изследване показаха повишена ефективност на извършваната в колективите идейновъзпитателна работа с новоприетите комунисти. Но заедно с това се откроиха и **редица слабости и нерешени въпроси.** Някои партийни и административни ръководства подценяват формиращото влияние на социалната среда върху трудещите се, включително и върху младите комунисти. За това говорят недостатъчните мерки за усъвършенстване организацията и управлението на производството, за подобряване условията на труд и живот. В идейновъзпитателната работа на част от първичните организации липсва творчески подход. Неуменето да се подбират и изучават животрептящите проблеми на обществено-политическата практика в колектива намалява силата на въздействието и ефективността ѝ. Подценява се ролята на трудовия колектив за формиране на личността в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, в условията на всенародната борба за високо качество навсякъде и във всичко.

Сега повече отвсякога е необходимо идеологическата дейност на партийните организации да създава условия за **всеобхватно политическо присъствие по цялата верига на възпроизводствения процес.** Това преди всичко означава още по-умело да се прилага политическият

Digitized by Google

подход, особено в низовите партийни звена, своевременно да се анализират противоречията в колектива, да се търсят правилни решения на назрелите въпроси, да се прилагат ефективни средства за въздействие върху личностните отношения, да се създава обществена атмосфера, стимулираща инициативата и творчеството, непримиримостта към принизените изисквания в производството и във всяка социална дейност. Естествено, политическа обстановка и условия за това са призвани да създават и младите партийни членове и тази повишена отговорност ускорява формирането на комунистически добродетели.

Ако **организационният живот на партийната организация** е по-съдържателен, ако в нея е създадена обстановка на другарство и висока взискателност, много по-бързо и пълноценно ще се адаптира младият комунист. Това красноречиво показаха прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация и споменатият по-горе разговор в партийните групи „Дисциплината, качеството и аз", който ще приключи с пленум на районния комитет на тема „Работата и задачите на районната партийна организация за повишаване авангардната роля на комунистите в борбата за високо качество и дисциплина". Сега в редица първични организации — във външнотърговска дирекция „Индустриалимпорт", завода за безалкохолни напитки „Ст. Сюлемезов", Института по електропромишленост и др., на новоприетите партийни членове се възлагат **конкретни поръчения** за активното им включване в работата на първичните организации и изпълнението се отчита редовно. В това отношение се откроява работата на партийната организация в стопанска дирекция „Нармаг". Всеки нов неин член има конкретно поръчение, свързано с утвърждаване кодекса на търговския работник, а оттам и с внедряване на нови прогресивни форми на търговия и повишаване културата на обслужването. Обикновено след първата година в много първични организации младите комунисти се отчитат за своята дейност, а в други с тях се правят индивидуални или групови срещи.

Добре съзнаваме, че от успешната работа с новоприетите комунисти до голяма степен зависи подобряването на качествения състав на първичните организации в съответствие с новите задачи, които поставя ЦК на БКП на сегашния етап. Ето защо наша постоянна грижа е **съществуващият опит постоянно да се обобщава и обогатява.** Става дума например за опита на партийните организации за оценка дейността и поведението на младите комунисти през годината след тяхното приемане, за резултатното използване на партийните поръчения. Заедно с по-нататъшното утвърждаване на районната школа партийните комитети и първичните организации отделят по-голямо внимание на собствените си форми на обучение и възпитание, като съобразяват съдържанието им с конкретните условия и проблеми, които решават трудовите колективи. В това отношение разполагаме и с богатия опит на КПСС и преди всичко с опита на Първомайския район на град Москва, който е побратимен с нашия Благоевски район.

Петър ВАЧЕВ
завеждащ отдел „Организационен"
в Благоевски РК на БКП,
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НЕОСПОРВАН АВТОРИТЕТ

Задачата, която си постави партийният комитет в комплекса „Ремонт и модернизация на оборудването" при Нефтохимическия комбинат край Бургас непосредствено след Дванадесетия конгрес на БКП, бе да се издигне ролята на партийните групи, да се засилят техните функции като условие за реализиране на конгресните изисквания. Как се работи за постигането на тази висока цел?

Характерът на работата в комплекса, чиято задача е да поддържа в изправност инсталациите и оборудването на комбината, и свързаните с това чести промени на стопанската структура предполагат по-голяма динамичност и гъвкавост при изграждането на структурата на първичните организации и на групите. Сега например съществуват 17 партийни групи, а преди 2 години бяха 30. Смисълът на измененията в партийната структура е във всеки низов трудов колектив да има силно, дееспособно ядро от комунисти, което да формира политическия климат там.

Дейността на партийните групи много зависи от техните отговорници — от компетентността и инициативността им, от умението им да общуват и да организират хората, от професионалния им авторитет. Следователно вниманието към качествата на комунистите, които получават поръчението да ръководят партийните групи, е оправдано и дава резултат. Това са висококвалифицирани работници, инженерно-технически кадри, служители с влияние в колектива, със значителен организационен опит. Сред тях има членове на партийния комитет, бивши секретари на първични организации и членове на бюра, бригадири. В авангарда на този актив са Милчо Таков, Киро Николов, Добри Добрев... Всъщност изброяването никога не може да бъде пълно, защото несполуките в подбора на отговорниците на групите са изключение: наложи се например отговорникът на групата в ремонтния цех да бъде сменен преди отчетно-изборното събрание. Изискванията към отговорниците са много високи: те трябва да превъзхождат останалите с деловите и политическите си качества, с професионалната си култура и в същото време се гледа да не са претоварени с обществени и служебни задължения, за да могат да отделят нужното внимание на своето отговорно партийно поръчение.

Но какъвто и да е организационният опит на хората, които ръководят партийните групи, новите изисквания, новите задачи налагат да се мисли постоянно за повишаването на тяхната подготовка. В комплекса „Ремонт и модернизация на оборудването" обучението на груповите отговорници е поставено на планова основа. Без да се пренебрегва инициативността на бюрата на първичните организации, с тази задача се е заел главно партийният комитет. Два пъти в годината на семинар с отговорниците се изясняват въпроси на теорията и практиката на партийното строителство,

Digitized by Google

обменя се опит по отделни въпроси — за работата с партийните поръчения, за създаването на временни партийни групи при обектите и за организацията на тяхната дейност и т. н. За обмяна на опит се използват и някои събрания на първичните организации, където се оценява дейността на дадени партийни групи, а и на самите събрания на групите, където в някои случаи идват „гости“ — отговорници на други партийни групи от комплекса.

Обикновено отговорниците на групите присъствуват на заседанията на бюрата, на инструктажите — така те не само се осведомяват за състоянието на работата в организацията и колектива и за предстоящите задачи, но и повишават своята организационна култура.

Разбира се, основната форма си остава самоподготовката. И в тази насока партийните бюра се стремят да осъществяват по-системен контрол, да помагат. Редовна е информацията за публикациите в периодичния печат, свързани с работата на групите, за излязлата литература по тези въпроси.

Конкретната, целенасочена работа на комитета и на първичните организации по ръководството на партийните групи е един от факторите за чувствителните положителни изменения в живота и дейността им. Какви са тези изменения?

Групите укрепнаха. Почти навсякъде е редовен организационният живот — комунистите се събират обикновено веднъж в месеца, а когато се наложи, и по-често. Разшири се тематиката на обсъжданите въпроси. Например групата в монтажния цех с отговорник Добри Добрев е разисквала напоследък такива основни въпроси като реконструкцията и модернизацията на цеха, намаляването на ръчния, тежкия физически и непривлекателен труд, качеството на труда, борбата за икономия на материали, като е предлагала на първичната партийна организация варианти за решения.

Естествено, обсъждането на подобни важни въпроси се подготвя за повече време, затова такива събрания се предвиждат отрано. Но има и задачи, които възникват инцидентно и задължение на партийните групи е да мобилизират първичните колективи за изпълнението им, като използват опита, знанията, инициативността на всеки работник. През май миналата година например трябваше да се направи капитален ремонт на производство „Етилен — 250 000 тона“ и на производствата, които той захранва. Задачата бе сложна и отговорна. Партийните групи в колективите, които трябваше да участвуват в ремонта, навреме бяха информирани, убедени бяха колко е наложителен той. На свои събрания те поставиха поръчения на комунистите, обсъдиха графиците за ремонтните дейности. Оттогава се утвърждават в практиката срещите на партийното и стопанското ръководство с колективите на производствата, където предстои ремонт. Тези срещи помагат своевременно да се решат редица въпроси, други се поставят за решаване, създават се условия за ритмична и качествена работа на ремонтчиците.

Дейността на партийните групи е насочена главно към мобилизиране на комунистите и на целите трудови колективи за изпълнението на производствените планове, за повишаване качеството и ефективността на труда. Това изисква разнообразни форми на работа: поръчения, лични отчети, индивидуални разговори. Особено ефективно се използват постоянните и временните партийни поръчения. Те се поставят и се отчитат на събрания на групите. Все повече с поръчения се ангажира и безпартийният актив. Традиция е по време на капиталните ремонти всеки комунист, всеки безпартиен стопански ръководител да получи конкретна задача, която обикновено има политически характер и не дублира преките стопански и трудови задължения. По този начин нараства взискателността към партийните членове и към ръководителите, помага им се да се изявяват като организатори и възпитатели на колективите.

Digitized by Google

Индивидуалните разговори са насочени главно към това всеки член на колектива да осъзнае спецификата и отговорността на своята работа, необходимостта да се труди напрегнато винаги, когато обстоятелствата наложат, включително в съботните и в неделните дни. Много важно е и друго — изпълнителските кадри в комплекса, които обикновено са добри специалисти, да чувстват, че са нужни именно тук, че тук могат да реализират своите професионални и човешки качества. По инициатива на бюрото на първичната партийна организация в цех „Основни и централизирани ремонти" и на партийните групи в монтажния цех например се състоя разговор с трима младежи, на които предстоеше да отиват войници и те искаха да напуснат работа няколко месеца преди това. Младежите решиха да останат на работа в комплекса до заминаването в казармата и обещаха след две години отново да се върнат тук, при колегите си.

В партийните групи се извършва всъщност главната част от работата по подбора на кандидатите за членове на партията. Във всекидневието на малкия трудов колектив хората се разкриват най-добре, тук те се възпитават и израстват. Затова обикновено комунистите от партийните групи предлагат на бюрата кандидатите, които трябва да се проучват за приемане в партията, под техните грижи и влияние новоприетите се развиват професионално и политически. Възпитателно влияе на младите партийни членове, а и на всички комунисти и самата атмосфера в партийните групи — атмосфера на другарство, единомислие и висока партийна дисциплина — няма случай например някой да отсъствува безпричинно от събрание. Партийните групи са си завоювали неоспорван авторитет — не случайно се утвърждава практиката най-важните материали за събранията на първичните организации да се обсъждат предварително там. Така се повишава ефективността на събранията, защото комунистите идват на тях подготвени, с конкретни предложения за подобряване на работата.

Всяка година в комплекса се увеличава броят на работническите предложения. Този радостен факт също красноречиво говори и за нарасналото умение на партийните групи конкретно да ангажират всеки член на колектива в изпълнението на производствените задачи, в управлението на производството. Издига се равнището на производствените съвещания, укрепват бригадните съвети. На преден план е изведен проблемът за качеството на труда и на ремонтните работи. Той не просто присъствува като тема на събранията на групите. Решени са или са в процес на решаване редица технически въпроси, тясно свързани с гарантирането на високо качество на изработваните детайли и на ремонтите.

Задължително условие за качество и ефективност на труда е дисциплината. Има колективи — бригадите, ръководени от Дражо Атанасов, от Ради Златев, от Христо Василев например, — които на практика доказват, че добре разбират тази зависимост. Но не навсякъде, не във всички производствени звена е създадена обстановка на непримиримост към рушителите на трудовата и технологичната дисциплина. От комунистите много зависи там да настъпи прелом. Опитът на най-добрите партийни групи свидетелствува, че те имат сили да постигнат това. И чрез своя личен пример и авторитет. И чрез системната, целенасочена възпитателна работа в низовите производствени колективи за формиране на съзнателно отношение към труда и социалистическата собственост. И чрез участието на групите в контрола върху дейността на стопанското ръководство, осъществяван от първичните организации, чиято цел е да се усъвършенствува организацията на труда, да се подобрява редът, да се създават условия за нормална и ритмична работа. И чрез конкретната и системна взискателност към всеки работник, към всеки низов ръково-

Digitized by Google

дител, на всяко работно място, чрез бързата и вярна реакция на всяко нарушение на дисциплината.

Все още в комплекса е твърде голям делът на ръчния и тежкия физически труд, особено при ремонтчиците. И този въпрос партийните групи, според възможностите си, се стремят да решават. Там се раждат редица идеи за облекчаването на труда, изготвят се проекти, които се внедряват в производството. Достатъчно примери за това могат да се намерят във всеки цех, във всяка бригада и звено.

И много други въпроси вълнуват комунистите от партийните групи в комплекса „Ремонт и модернизация на оборудването". В механичния цех и в цех „Метални конструкции" например се правят значителни икономии на метал. Но тези икономии могат да са и по-големи, ако правилно се стимулират. Немалък резерв е и пълното използване на маломерните материали. Членовете на партийните групи поставят тези въпроси на своите събрания, търсят съдействието на първичната организация, настояват за решаването им пред стопанското ръководство и сами със своята убеденост, със своя пример увличат колективите в борбата за икономии.

Не само преките производствени проблеми занимават хората. За тях е важно да знаят с какво е наситен трудовият ден на родината, какво става по света. Ето още едно поле за изява на партийните групи и тяхното задължение е все по-успешно да овладяват формите на тази изява. Групата в арматурния цех с отговорник Андрей Атанасов например два пъти месечно организира политинформации; политинформаторът Щилян Василев отговорно и умело изпълнява своето поръчение. Подготвят се беседи за бележити дати от нашата история. Въпреки развитието на средствата за масово въздействие тези форми не са отживели времето си, защото нищо не може да замени силата на непосредствения разговор, на живото човешко общуване.

Малките трудови колективи също си имат своите големи проблеми, животът и дейността на комплекса „Ремонт и модернизация на оборудването" отново потвърждават това. И за да бъдат успешно решавани, те трябва да са проблеми и на партийните групи там, предмет на партийна грижа, на партийно въздействие — това също е потвърдено от практиката в комплекса. Така тези групи все повече заслужават отговорното право да се наричат политически ръководители, политически стопани на низовите трудови колективи.

Димитър НЕДЯЛКОВ

Digitized by Google

ВИМЕТО НА КАКВО

Качеството на управленската дейност изисква умението да се открива зад обемните показатели реалната полза за обществото; да се постига чрез тях желано, набелязано, мотивирано социално отражение. В обратния случай количественото измерение е декорация, в някои случаи преднамерено ранжирана и заради това безполезна или дезориентираща.

Спомням си конференция на общински комитет на партията. В доклада беше посочено, че за отчетния период обемът на услугите е удвоен, а в изказването си председателят на районната кооперация наблегна на стоте процента изпълнен план за продажба на цимент. Какво по-хубаво! Да, но от изказванията на комунистите стана ясно, че стоте процента покриват двадесет на сто от потребителското търсене, а удвоените услуги, дошли от монтираната ярмомелка, с нищо не компенсират липсата на една обикновена работилничка за поправка на обувките на десетхилядното население в селищната система. Един аграрно-промишлен комплекс няколко години повишаваше трудовото възнаграждение и затова получи похвала, но следващата финансова ревизия установи, че всичко е за сметка на развитите странични дейности, които „компенсираха" постоянно намаляващата животинска продукция с копчета и пластмасови солнички...

Вървим напред чрез плановете за социално-икономическо развитие. Умението да се синхронизират, взаимно проникват и обуславят икономическата и социалната страна е показател за реални изменения в подхода на управленската дейност — без празна показност и самоцелни мероприятия, с партийна отговорност: „В името на какво".

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

СЪВЕТЪТ НА СЕКРЕТАРИТЕ В ОБЕДИНЕНИЕТО

ДМИТРИЙ ГАЙМАКОВ
кандидат на историческите науки,
наблюдател на АПН

В новите условия

Съветските комунисти проявиха голям интерес към опита на партийната организация на горкиевските автомобилостроители преди години. Дори датата може да се назове съвсем точно. Това е 16 август 1976 година, когато ЦК на КПСС прие постановление „За работата на партийните организации в Горкиевския автомобилен завод в условията на производствено обединение". Една година по-късно Централният комитет на партията проведе в гр. Горки общосъюзен семинар, на който беше обобщен членият опит на автозаводските комунисти и бяха определени пътищата за усъвършенстване на партийната работа на организациите в различните производствени и научно-производствени обединения, които станаха важно звено в системата за управление на икономиката на страната. С какво заинтересува опитът на горкиевчани?

С цел усъвършенстване на управлението на производството на базата на Горкиевския автомобилен завод, който произвежда товарни автомобили, а също и леки коли „Волга" и „Чайка", през 1971 година беше създадено производственото обединение „ГАЗ". Тогава в него влязоха девет завода, разположени предимно в гр. Горки и едноименната област, а също и Черниговският завод за резервни части в Украйна. По-късно обединението се попълни със саранския леярен завод „Станколит", който носи името „50-годишнина на ВЛКСМ" (Мордовска АССР), и канибадамския завод „Автозапчаст" (Таджикска ССР).

В самото обединение беше разработена на научна основа нова организационна структура на управление, в съответствие с която в Автомобилния завод се създадоха специализирани производства с права за самостоятелно решаване на текущите производствено-стопански задачи. В резултат на това се повиши оперативността на управлението, подобри се използването на материалните, трудовите и финансовите ресурси, а също и подготовката на производството. По-добре започнаха да се решават въпросите на планирането, отчета, ремонта на оборудването и инструментариума.

Любопитно е, че още през деветата петилетка (1971—1975 г.) започна да се чувствува нужда да се създадат органи, които да поемат функциите на координатори. По производствена линия в Горкиевския автомобилен завод такива функции пое съветът на обединението — висш съвещателен орган за управление, който разглежда най-важните и принципни въпроси от дейността на обединението. В съвета, който се оглавява от генералния директор и се събира веднъж месечно, се включиха заместник-генералните директори, директорите на заводите на обединението, които ръководят производствата на основния завод, представители на обществените организации.

Промените в партийния живот започнаха с усъвършенстване на организационния строеж и търсене на нови форми за работа, съответствуващи на условията в обединението. Трябваше да се направи така, че структурата на партийната организация да отчита в достатъчна степен и териториалните, и производствените особености на обединението, и правното положение на влизащите в него предприятия (седем завода влизат като производствени единици,

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

а останалите — като самостоятелни предприятия). Беше решено партийните организации на Автомобилния завод като основно предприятие и на петте други завода, разположени в град Горки, да се обединят в една организация. Днес тя наброява около 13,5 хиляди комунисти.

Партийният комитет на завода има правата на районен комитет по въпросите на приемането в КПСС, воденето на отчета на членовете и кандидат-членовете на партията, а също и разглеждането на личните дела. Той се избира в разширен състав (55 души, при това половината са работници от водещи професии), което даде възможност да се укрепят връзките на партийния комитет с низовите партийни звена, повиши неговия авторитет като орган за колективно ръководство. В него са представени партийните организации на всички основни заводи, цехове и управления. За решаване на текущите въпроси е избрано бюро на партийния комитет от 15 души. В 20-те най-големи производствени поделения са създадени партийни комитети. В Автомобилния завод има всичко 231 цехови партийни органи и 1270 партийни групи.

А партийните организации на онези предприятия, които са разположени извън град Горки, се подчиняват на съответните районни и градски комитети на партията. Не беше ли това причината за създаване на съвет на секретарите на партийните организации в обединението, решението за което беше взето от Горкиевския областен комитет на КПСС през май 1976 година? — попитах Виктор Зеленкевич, заместник-секретар на партийния комитет на Автомобилния завод по организационно-партийната работа и заместник-председател на съвета на секретарите.

— В много отношения именно това — отговори той. — Трябваше да се осигури тясно взаимодействие на партийната организация в Автомобилния завод с онези предприятия на обединението, които са разположени извън гр. Горки, в други съюзни и автономни републики. Тъй като равнището на партийната работа в различните предприятия не беше еднакво, а местните партийни органи, изхождайки от задачите и условията на съответната област и република, предявяваха свои изисквания към тях, беше важно да създадем партиен орган, който да може да координира усилията на всички партийни организации в обединението, да насочи техните действия в единно русло с оглед на целите и задачите. Ние трябваше да мислим заедно за развитието и усъвършенстването на социалистическото съревнование, за подобряването на работата с кадрите, за много други проблеми. Трябваше квалифицирано, с оглед на социално-икономическата политика на партията да решаваме въпросите за развитието на обединението, да намерим и утвърдим такива форми на партийна работа, които да позволят на всяка партийна организация да съчетава най-пълно интересите на отделния завод с целите и интересите на обединението като цяло. И в този смисъл създаването на съвета на секретарите увеличи възможностите на всяка отделна партийна организация, свърза тяхната работа с дейността на комунистите от основното предприятие — Автомобилния завод.

Създаването на съвета на секретарите беше важен етап в преустройството на партийната работа в условията на обединението. Той е съвещателен орган, който работи на най-широки демократични начала. Съветът изслушва отчетите на партийните и стопанските ръководители на обединението и неговите отделни поделения по въпросите, които имат определящо значение за развитието му. Решенията на съвета имат особено значение, защото за какъвто и проблем да се отнасят, те винаги изхождат от една принципна предпоставка — отчитане и защита на интересите на обединението като цяло.

И още едно твърде съществено обстоятелство. В Горкиевския автомобилен завод не подходиха формално към определянето на състава на съвета на секретарите на партийните организации. Фактически заводите, които влизат в обединението, са единадесет, а членовете на съвета на секретарите са със 7 повече. Случайно ли е това? Съвсем не.

Тук решиха, че общите партийни проблеми на обединението няма да могат да бъдат разглеждани обстойно, ако в тяхното обсъждане не участвуват представители на партийните организации на най-важните производства в основното предприятие — Горкиевския автомобилен завод. Затова освен секретарите на партийните организации на влизащите в обединението горкиевски заводи и заводи от други градове в състава на съвета на секретарите на партийните организации вече години наред се включват и партийните ръководители на такива производства като производството на товарни автомобили, на каросерии и кабини, на щампи и пресовани форми, на Завода за велосипеди, на металургичното производство и управлението за конструкторска и експериментална дейност. Пълноправен член на съвета е и председателят на комитета за народен контрол в Автомобилния завод.

Как действува и въздействува този съвещателен партиен орган?

Върху единни принципи

Интересно е работата на заместник-председателя на съвета на секретарите да се наблюдава някак отстрани. Виктор Зеленкевич е на 39 години. Той е убеден, че партийният работник трябва еднакво добре да познава производството и да умее да работи с хората. Стори ми се, че Виктор притежава в голяма степен тези две качества. Той дошъл в Горкиевския автомобилен завод преди 16 години — след завършване

Digitized by Google

на местния политехнически институт. Инженер-металург по специалност, две години Виктор работи като конструктор. Но забелязват, че той има влечение и способности за обществена работа и през следващите години го избират за заместник-секретар на комитета на Комсомола в Горкиевския автомобилен завод — един от ръководителите на многохилядната младеж на организацията.

По-късно Виктор заема длъжността заместник-началник на цеха за хидровъзли, където се произвеждат спирачните системи за всички товарни и леки автомобили на обединението. След това се издига с едно стъпало по-високо — става заместник-началник на голямо производство, а след това — секретар на партийния комитет на производството. От началото на настоящата петилетка е заместник-секретар на партийния комитет на Горкиевския автомобилен завод. Доброто познаване на производството и уменето да общува с хората помагат на Виктор Зеленкевич да решава много важни проблеми, с които се налага да се занимават партийният комитет и съветът на секретарите на партийните организации в обединението.

— Със създаването на съвета на секретарите — казва В. Зеленкевич — партийният комитет на Автомобилния завод трябваше да изменя много неща във формите и методите на своята работа, а понякога дори и в подхода към дейността на партийните организации. Отразяваше се това, че влезлите в обединението предприятия от Горки и други градове имаха по-лоша организация на труда и производството, по-ниски от Автомобилния завод икономически показатели, по-малко здрави традиции в партийната дейност.

Една от главните задачи на съвета на секретарите е да оказва действена помощ на филиалите на обединението от другите градове, да усъвършенствува стила и методите на партийна работа в тях до равнището на партийния комитет. Преди всичко трябваше филиалите да се укрепят с познаващи работата кадри. В заводите-филиали в Горки и други градове бяха изпратени повече от 1000 ръководители, специалисти и квалифицирани работници, които да въздействуват за повишаване на равнището на производството. Във всички предприятия на обединението беше разпространен опитът на Горкиевския автомобилен завод за атестиране на инженерно-техническите работници и служещите, за създаване на надежден резерв, за издигане на кадрите. Всички тези мерки донесоха добри плодове.

— В партийния комитет изхождахме от принципа — казва Виктор Зеленкевич, — че не бива да делим предприятията на обединението на повече и по-малко значими, а трябва да се отнасяме към работата на всяко от тях с еднаква взискателност. Ние се убедихме, че пропуските в работата на едно от тях се отразяват върху резултатите от дейността на целия стопански комплекс. Затова съветът на секретарите определи кои колективи и кои партийни организации изискват най-голямо внимание и отделяше повече време за усъвършенствуване именно на тяхната работа. Секретарят на партийния комитет, неговите заместници и членовете на партийния комитет, а също и стопанските ръководители започнаха да посещават редовно предприятията, разположени извън град Горки. Там се организират срещи с партийно-стопанския актив и трудещите се от предприятията.

Съветът на секретарите работи въз основа на годишни планове и се свиква веднъж на тримесечие. На заседанията си той разглежда основни текущи и перспективни въпроси от дейността на обединението. Същевременно отделни негови членове също имат право да поставят на обсъждане принципни въпроси за развитието на влизащите в обединението колективи.

Ето за какво говорят протоколите. Ежегодно съветът изслушва отчети на стопанските ръководители и секретарите на партийните комитети, обсъжда 6—7 крупни въпроса от живота на обединението. Това са и определянето на основните насоки за развитие на обединението, и практиката за съставяне на перспективни планове в първичните партийни организации, и проблемите за комунистическия подход към идеологическата работа, и въпроси за усъвършенствуване на социалистическото съревнование, и проблеми на ускоряването на научно-техническия прогрес в светлината на изискванията на XXIV конгрес на КПСС, и задачи за мобилизиране на трудовите колективи за по-нататъшно повишаване на ефективността на производството, и въпроси за засилването на партийното влияние върху стопанската работа чрез усъвършенствуване на структурата на партийните организации, увеличаване на броя на цеховите организации и партийните групи и много други.

— Още в края на десетата петилетка съветът започна да провежда заседания в самите предприятия на обединението — разказва Виктор Зеленкевич. — Тези заседания се подготвят грижливо и дават желания ефект.

Ето два примера. Постъпващите от град Арзамас данни говореха за съществени недостатъци в строителството на жилища и други обекти, които се отразяват отрицателно върху резултатите от дейността на предприятието. Тогава съветът на секретарите реши да отиде на място в пълен състав. Предварително се проведе голяма подготвителна работа, която беше изпълнена от група комунисти от основния завод. На дневен ред беше поставен въпросът: изпълнение на плана за социално развитие на Арзамаския завод за автомобилни резервни части. В заседанието бяха поканени да участвуват директорът по въпросите на развитието на обединението, заместник-генералният директор по кадрите и председателят на профкомитета. Всяка позиция беше анализирана обстойно, бяха определени пътищата за подобряване на работата. Последвалата реализация на направените от съвета препоръки помогна да се ускори строителството на жилища, а също и изграждане

Digitized by Google

нето на нови производствени корпуси. Както отбелязаха по-късно членовете на партийния комитет на Арзамаския завод, съветът на секретарите даде съществен принос за подобряване на дейността на предприятието и усъвършенстване на формите и методите на работа на неговата партийна организация.

Не по-малко значение имаше заседанието на съвета, проведено на място в Мордовия, на което беше разгледан въпросът за перспективното развитие на Саранския леярски завод в условията на производственото обединение. Тук обемите на производството се увеличаваха бързо. Но имаше съществени недостатъци, бяха допуснати отделни грешки. Мерките, изработени с помощта на съвета на секретарите, помогнаха да се поправи положението.

Със създаването на съвета се установиха по-тесни връзки между партийните организации на заводите, подобри се взаимната информираност на комунистите и колективите на предприятията за състоянието на нещата в обединението, издигнаха се ролята и отговорността на партийните организации за изпълнение на политическите и стопанските задачи, за създаване и сплотяване на единния трудов колектив. И тези фактори оказаха положително влияние върху работата. В сравнение с предидущата през десетата петилетка (1976—1980 г.) обемът на производството в обединението се увеличи с 1,5 милиарда рубли, а производителността на труда — почти с 20 процента. Значително се повиши ръстът на леките и товарните автомобили. Беше направена голяма крачка в развитието на собственото машиностроене.

— Ние решихме да затвърдим тези успехи през сегашната, единадесетата петилетка — казва Виктор Зеленкевич. — Курсът към интензификация на производството, към повишаване на неговата ефективност продължава. Разбирайки това, съветът на секретарите своевременно разгледа въпроса за ролята на партийната организация на обединението за ускоряване на създаването и внедряването на нова техника и за комплексна механизация на производството. Обемите на тази работа са немалки. През петилетката ще бъдат монтирани 173 нови автоматични линии, 2350 автомата, полуавтомата и други специализирани машини. Тъй като обединението изпитва недостиг на работници, съветът постави задача внедряването на нова техника да се извършва с ускорени темпове. И плановете в тази област се изпълняват успешно.

Ето каква цифра назова в отчетния доклад на партийната конференция през ноември 1983 година тогавашният председател на съвета на секретарите Евгений Паулкин: през първите три години на петилетката са пуснати в действие автомати, полуавтомати и агрегатни машини с над два пъти повече от предвидените първоначално. В обединението е организирано собствено производство на промишлени роботи и манипулатори. Съветът и днес държи под контрол проблема за внедряване на нова техника.

Макар че съветът не е директивен орган

Формите за влияние на съвета на секретарите върху производствената дейност и дейността на партийните организации са твърде многообразни. Те зависят от мащабността на проблема, от конкретната цел, поставена от съвета. В един случай се изслушва отчет на стопанския ръководител или на секретаря на партийния комитет, в друг се провежда съвместно заседание със съвета на обединението, в трети — под ръководството на съвета се провеждат технико-икономически и научно-практически конференции по актуални проблеми, отнасящи се за всички предприятия на обединението, в четвърти се свиква съвместен семинар на секретарите на партийните организации в цялото производствено обединение за изучаване на челния опит в партийната работа.

И тъй като съветът на секретарите не е директивен орган, той не взема решения, подлежащи на незабавно изпълнение. Той изработва препоръки и набелязва единен план за действие на всички комунисти в обединението. Тези препоръки се изпращат на партийните организации във всички предприятия на ГАЗ, където се обсъждат с оглед на местните условия и особености и след като партийните комитети на заводите ги утвърдят, стават закон за дейността на всяка партийна организация. Както се подчертава в постановлението на ЦК на КПСС за работата на партийната организация в Горкиевския автомобилен завод, партийните организации във всички поделения се ръководят от препоръките, изработени колективно от съвета, стремят се да ги осъществяват последователно.

Бих желал да отбележа специално една от препоръките. Тя се нарича „За практиката на работа за засилване на партийното влияние в производствените бригади в поделенията на Горкиевския автомобилен завод". В нея е обобщен опитът в работата на основното предприятие за внедряване на бригадната форма на организация на труда след XXVI конгрес на КПСС и търсенето на пътища за засилване на партийното въздействие в тези низови производствени колективи. За три години броят на бригадите в завода се увеличи с 1300. В редица производства тази форма на организация и заплащане на труда стана основна.

Партийният комитет и цеховите организации на Автомобилния завод са направили много за укрепване на партийното ядро в бригадите. Комунисти има в 1536 такива колектива. В бригадите, които работят с използване на коефициент за тру-

Digitized by Google

дово участие, са създадени 168 партийни групи. В 540 бригади, където по-рано не е имало комунисти, са изпратени партийни организатори.

Организирана е система за работа с партийните групови отговорници и партийните организатори. При партийните комитети на редица производства са създадени школи на партгрупорга, в които се изучават формите и методите на работа за осигуряване на авангардната роля на комунистите, за изпълнение на плановете и социалистическите обещания, за възпитание на членовете на бригадите, за укрепване на трудовата и производствената дисциплина. Веднъж в тримесечието се провеждат общозаводски семинари и съвещания на партгрупорзите и партийните организатори. С цел да им се окаже методическа помощ са разработени препоръки за организаторската работа. Те често се отчитат на партийни събрания и заседания на изборните партийни органи. Партийната организация на завода се грижи специално да се приемат в партията членове на бригадите, които работят на основните производствени участъци. В препоръките на съвета на секретарите подробно се разкриват и усилията за подготовка на бригадири и създаване на техен резерв.

Изпращайки препоръките в партийните организации на обединението, съветът на секретарите им предложи да поставят опита на Горкиевския автомобилен завод в основата на своята работа, да го проучат във всички партийни организации, да го доведат до знанието на всяка партийна група. Съветът смята за целесъобразно да разглежда периодично на заседанията си и положителния опит в работата по този важен въпрос на партийните комитети на други структурни поделения на обединението.

Попитах Виктор Зеленкевич как съветът контролира изпълнението на своите препоръки.

— Обикновено съветът получава информация за изпълнението на неговите препоръки от самите изпълнители — отговори той. — От време на време ние изслушваме съобщения на секретарите на партийните комитети на разположените извън гр. Горки предприятия за изпълнение на препоръките на съвета. Но продължаваме да търсим и други форми на контрол.

Седмицата, прекарана в Горкиевския автомобилен завод, съвпадна със заключителната част на отчетно-изборната кампания в КПСС. Тя внесе изменения и в състава на партийното ръководство на обединението. Партийната организация на Автомобилния завод, а следователно и съветът на секретарите оглави Владимир Кузмин, неотдавнашен секретар на районен комитет на партията. Бивш инженер в Автомобилния завод, натрупал голям опит в партийната работа, той разбира добре значението на дейността на съвета на секретарите.

А занапред този орган има немалко работа. Политбюро на ЦК на КПСС одобри предложението в Горкиевския автомобилен завод да се организира производство на нови модели товарни автомобили и дизели за тях. Практически, без да се намаляват сегашните обеми на производството, предстои да се направи голяма реконструкция, да се постави на конвейера четвърто за времето, откакто заводът съществува, поколение товарни автомобили за селското стопанство. Това ще бъдат 9-тонни самосвални автовлака с повишена проходимост и икономичен дизелов двигател с въздушно охлаждане. Тази задача е програма за практическата дейност на колектива за 1984—1988 година. Успешното й изпълнение ще изисква нови усилия и от съвета на секретарите.

Digitized by Google

СМЪРТНИЯТ

Спомени от съда и от затвора

Много може да се каже за перипетиите, през които минава смъртният, докато стигне до своята присъда. Арестът, разпитите, себеотрицанието, с което се отричаше или омаловажаваше обвинението на следователите и техните помощници — предателите, са първоизвор за такъв психофизически анализ, който показва заветен героизъм и жертвоготовност в името на нашето дело. Нашата мемоарна литература свидетелствува за това. Повечето от другарите успяваха да отрекат или да ограничат разкритото преди ареста им и така се съхраниха много кадрови работници, които продължиха борбата. Сега десетки години след онези тежки за партията и народа обстоятелства е лесно да се съди неустоялият на полицейския физически и морален натиск или да се твърди, че не е имало страх от полицията, от това, че ще те осъдят на смърт или че ще изпълнят смъртната ти присъда. Тъй като се ограничавам в рамките на психическото състояние на смъртния, ще споделя непосредствено преживяното по време на нашия така наречен студентски процес и в смъртните отделения на три затвора, в които излежавах в очакване на смъртната си присъда. А читателят сам ще направи заключенията си.

Последствени бяхме 14 души, като не броя двамата предатели — Монко Каменов и Стефан Тартюфа. Бяхме предимно студенти-юристи. Следствието водеше началникът Славов с групата си под ръководството на Гешев и юриста-инспектор Димитров. Обвинението — събиране, закупуване и снабдяване с оръжие на нелегалната Комунистическа партия. Обвинението срещу мен бе, че съм купил два пистолета и осемдесет патрона от Монко Каменов и съм ги предал за нелегалните.

Следователите, независимо от ранга им, се разделяха на две групи. Юристът Димитров и агентите от групата разпитваха за оръжието. Гешев, Славов и един дребен агент акцентуваха на стремежа да установят членство в някоя организация на партията или РМС, защото знаеха, че такова признание улеснява задачата им да разкрият и други другари. Същевременно като имат показания, че членуваш в нелегална организация и снабдяваш с оръжие, целта на обвинението е да те подведе по най-строгата санкция. От участниците в нашия процес Гешев не можа да изтръгне такива признания. Така задачата на защитата се улесни и процесът се пропука. Едни от другарите бяха освободени по недоказаност, други бяха осъдени за незаконна търговия с оръжие. Показанията на двамата предатели бяха най-голямото основание, та с подофицера Р. Радев бяхме осъдени на смърт за събиране и съхраняване на оръжие. Р. Радев бе неорганизиран съчувственик, а въпреки тридесет и седемдневните жестокости и хитростите на Гешев не можаха да изтръгнат показания за членство в нашата организация нито тук, нито в провинцията. Подобно бе положението на повечето от процесите по цялата страна и затова от следствените за периода 1941—1944 година 65 000 бе предявено обвинение само срещу 12 500 души. За съхраняването на много кадри помогна най-много устойчивостта на нашите другари.

При връчването на обвинителния акт обстановката и състоянието на този, комуто заявяват, че му искат смъртна присъда, се изменят коренно. Не вярвам на безконтролните приказки с късна дата. Хората са различни и всеки преживява трудните моменти различно. За нас с Р. Радев този момент протече така: натовариха ни на камионетка, за да се явим в прокуратурата на ул. „Аксаков" № 5. Ще ни връчват „кръщелните свидетелства", шегувахме се ние. Отначало обвинителният акт не ни направи впечатление. Изреждаха се бележ-

Digitized by Google

ки около политическата обстановка, цитираха се откъси от партийни документи за преминаване на Комунистическата партия към въоръжена борба, прочетоха се отделни членове, по които се подвеждаха всички подведени под отговорност по ЗЗД. Прокурорът говореше, като че става дума за зарзават. Но когато изрече „Дамян Цветанов Бърняков за това, че е организирал събирането, закупуването и предаването на оръжие на Комунистическата партия с цел да бъде свалена законно установената власт, се предлага да бъде осъден по член 4 на смърт, по чл. 17 също на смърт" — състоянието ми рязко се измени.

Не предполагах, че ще ме обвинят така. Усетих, че крайниците ми изстинаха, но доста бързичко след това ме поде една топла вълна от горе на долу и после обратно. Езикът ми се вкамени. Искам да продумам и не мога. Само мърдам с уста. Нещо заседна в гърлото ми и не мога да преглътна. Поех дъх и огледах другите. Чух, че прокурорът не се е задоволил с присъдата ми, ами предявява иск и за триста и тридесет хиляди лева глоба, която, ако не внеса, да бъде заменена с шестмесечен строг тъмничен затвор. Това ме изведе от вцепенението. Какво могат да вземат от мене, след като ме убият? Мъчех се да разбера как ще лежа шест месеца, за да си прихванат големия борч. Тази нелепост избута част от ужаса и ме върна към равновесието. Като казаха и за Ради същото, той се поогледа и забелязах, че косата му настръхна, а лицето му стана бяло като стената. И него го заля същата вълна.

По новите изменения на Закона за защита на държавата следваше да се дадат още няколко смъртни присъди, но тъй като обвиняемите бяха непълнолетни, знаеше се, че не могат да им присъдят повече от петнадесет години. Заради това и момчетата не го преживяваха толкова тежко.

Никога няма да забравя как съчувствено ни гледаха другарите. Как търсеха успокоителни думи, как нежно и внимателно се държаха с нас. В затвора Каранджулов ми отделяше най-хубавото от яденето си. Ангел Спасов получи кутия локум и настоя да го изям аз.

Софийският централен затвор стана особено необходим след укрепването на комунистическото движение в България. (Не е един, не са двама, да ги туриш в джамията.) Трябваше място за повече от хиляда души. Затворът е построен през 1907 година. Типична средновековна сграда с дебели стени, с тесни прозорчета и железни решетки. Замислено било да се направят две постройки на кръст с висока кула в средата, но Светият синод протестирал — да не се оскверни символът на кръста. По тази причина четвъртият лъч не е построен. Оградата е висока и с кули на всеки ъгъл, в които стои на пост охраната.

Тук много хора са прекарали голяма част от живота си и са излезли чак на Девети септември болни и осакатени. В периода 1941—1944 г. тук са затворени 2442 подсъдими на Софийския военнополеви съд, между които подсъдимите по процеса на ЦК и парашутистите.

В двора на затвора има едно място, което беше постлано със сгурия. Там се строяха бесилките за осъдените комунисти. На това място през 1935 година бил обесен Александър Войков заради конспиративна дейност като войник. Според стария закон, ако обесеният издържал пет минути на въжето и останел жив, му подарявали живота. Войков издържал страшните пет минути. Просто невероятен факт в историята на смъртните присъди. Той бил жив, когато го свалили от въжето. Палачът, не без подтика на прокурора, скочил с един нож върху още живия човек и промушил сърцето му. Оттогава се въвежда практиката при обесване един от палачите да се хвърли върху осъдения, да го хване за раменете и да увисне заедно с него, както по мое време това правеше Богдан бесачът. Ала комунистите показали и в туй отношение издръжливост. Заради това законодателят на фашистката власт въвежда забележка: „След свалянето на обесения от въжето дежурният лекар да прободе с шиш лявата гръд и да умъртви окончателно лицето". По този начин се гарантира изпълнението на присъдата.

Като влязохме в Централния затвор, посрещнаха ни старите затворници бай Никола Петров, Стоян Костадинов и други, които бяха останали живи от процеса на Никола Ботушев и Любчо Баръмов. Те веднага искаха да узнаят кои сме, що сме, но смееш ли да се довериш на непознати хора. Всеки от нас се затворил в черупката си, гледа като ударен от гръмотевица. Едва след няколко дни, когато се изпитахме кой какъв е, се поотпуснахме.

Набутаха ни като следствени в две килии, предназначени за по един човек. Едва се смествахме. Нощем се обръщахме по команда.

Навсякъде по затворите се уреждат така наречените „учебни процеси". Застанат по-старите и по-опитните другари в ролята на съдии и прокурори и започнат да съдят новака. Подлагат го на разпит, провокират го, засичат го, какво ли не правят. По този начин подсъдимият репетира за истинския процес. Аз като студент-юрист имах доста работа в това отношение. Ставах ту съдия, ту прокурор, ту обвиняем. Старите ни уредиха това полезно и забавно зрелище. Когато дойде моят ред да ме съдят, изведнъж се оказах в небрано лозе. Не знаех как да отговоря на остроумните въпроси на Живко Николов. (Жалко, много жалко, че такъв умен и талантлив човек като Живко Николов не е между нас! Той загина заедно с брат си в Отечествената война...)

„Процесите" в затвора продължаваха по няколко дни. Връщахме се по десетина пъти, за да изработим най-точния и премислен отговор. Кое бе интересно в затворническите „процеси"? Това, че съзнавахме от-

Digitized by Google

лично слабостите на държавната бюрокрация. Нашите хора отвън, адвокатите, които партията прати, като Иван Спасов, Борис Георгиев, Балев, Анто Бояджиев, Любен Дюкмеджиев, Гаврил Богданов и други атакуваха държавните учреждения. Те използваха тогавашните закони срещу самата власт.

Когато наближи денят на процеса, изиграхме и генералната репетиция на този мрачен спектакъл. Бяхме изработили една линия на поведение: отричане и омаловажаване на обвинението. Всеки от нас, подсъдимите, индивидуално оцветяваше тази линия. Представих моето участие в конспирацията като нещо съвсем случайно и несъзнателно. Никой не доказа, че съм членувал в партийна организация, че съм имал контакти с ръководни лица и т. н. Използвах неочаквания обрат и показанията на Монко и стоварих вината върху него. Получи се така, че Монко израсна в очите на съда и те гледаха на него като на голям комунист. Но полицията знаеше, че това не е така и в почивките суфлираше доста настоятелно на съда да промени курса. Ние не отстъпвахме и сантиметър от линията си. Златен ум имаше Живко Николов. Той накара съдиите да потръпват, а залата да тържествува от смелите му и категорични думи против продажната политика на българските управници.

Нищо не ме е потрисало така, както бащините сълзи. Татко току-що бе освободен от ареста. Изправил се старият и по бузите му се стичат бистри капки. Той все пристъпва напред към мене като хипнотизиран. Протягаше ръце към съда, като че искаше да му дадат думата, да каже той нещо, но някакъв жандарин го изтласка назад. По-трудно е за подсъдимия да понесе мъката на близките си, отколкото собствената си тежка съдба. Да плаче един син, да плаче една майка е някак нормално, но да плаче баща е непоносимо. Съдиите си навеждаха главите. На няколко пъти изхвърляха стария зад подсъдимите, но той все намираше начин да влезе пак в нашата редица. Татко преживяваше всичко с цялата си искреност на селянин и баща. Адвокатите поощряваха такива драматични сцени, защото оказваха психическо въздействие на съда.

По време на процеса, докато съдът започне работа, и през почивките чакахме в ареста — мазето на Съдебната палата. Бяхме „дванадесет апостоли" — всички на едно място. Жените — в друга килия. От ден на ден работата отиваше към провал. Междувременно процесът на пощенци завърши с осемнадесет смъртни присъди. Ние имахме по-тежки обвинения. Всеки от нас навеждаше глава, дано пропъди сянката на бесилото. Ако погледнеш попродължително другаря си, той се втрачва в теб и пита:

— Мислиш ли, че няма да ни... — не искаше да изрече думата бесят.

— Едва ли...

— Защо ме гледаш така? Чул ли си нещо? Кажи де!

Не вярвам на онези приятели, които пишат спомени и твърдят, че са посрещали хладнокръвно, без трепване присъдите си. Така може да се пише, след като са минали толкова години. Но друго беше, когато гледахме кръвнишките очи на съдиите. Истина е, пазехме се да не покажем слабост. Но колко пъти сме се спъвали в стъпалата, докато слизахме или се качвахме по тях. Вървях сънен. Стъпвах в памук. После разбрах, че същото чувство изпитват хора с високо кръвно налягане. И съм сигурен, че и нашето кръвно не беше нормално в ония дни. Всеки, и най-дребен звук, особено от стъкла, се отразяваше плътно в съзнанието ни.

Гласовете гърмяха в главата ми и предизвикваха болка. Болеше ме само дясната половина. Дори се шегувах с другарите, че ме боли дясната, а лявата част от съзнанието ми е здрава. Има един момент, когато съдията звъни със звънеца за тишина. На нашия процес често се звънеше. Звукът му ме пронизваше. Затварях очи и стисках зъби да преодолея този ужасен шум. В един такъв миг адвокатът Иван Спасов разбра какво е на душата ми, бръкна в чантата си и ми даде аспирин. Добре, че съдиите не видяха — това бе забранено. Дойде ред да благодаря на Спасов за аспирина, който ми върна равновесието и можех да следя какво се говори в съда и какво се иска от мене.

През една от почивките ни свалиха в поменатото мазе. От аспирина ли, от що ли, аз се препънах на прага и се изсмях. Другарите ми, колкото и да бяха омърлушени, също се засмяха. Стана нещо необичайно. Някаква еуфория ни завладя, но не изведнъж, а постепенно и поотделно. Пръв започнах аз, след мене чух Каранджулов, Ангелчо, всички взеха да се кискат, като че ли нямаше да ни съдят на смърт, а ни показваха комедия. Не можехме да се овладеем. Дойдоха стражарите от охраната, надзирателят от Съдебната палата, почнаха да щракат пушки, да заплашват, но не беше в нашата власт да престанем. Тъкмо смехът секне и прехапем устни, някой прихне и отново гръмне целият арест. Дотичаха още стражари и с пушките и ножовете ни подкараха по стълбите.

Не съм суеверен, но защо, когато човек има да пати, преди това се смее? Народът го е забелязал отдавна и го има като баланс, като респект в морала и поведението. Много скоро разбрах, че моят смях в мазето не е бил на хубаво. Още като слязохме и съдиите обявиха четенето на присъдите — изстинах. Като поемам въздух, сякаш че огън влиза в устата ми. Като издишам, като че в мене има ледник. Гърдите ми горят — жарава, а гърбът ми студенее. Такова разкъсване на усещанията до този момент не бях изпитал. Погледнах ноктите на ръцете си и видях, че са бели. Озърнах се — и другарите ми си гледаха ноктите.

Интересуваше ме много каква ще бъде моята присъда и слушах с голямо внима-

Digitized by Google

ние. Но и съдиите, като режисьорите, първо показваха по-слабите номера от програмата си, а накрая най-интересните и силните. Чух за Живко, че му дават петнадесет години, на Ангелчо петнадесет, на Георги Костов петнадесет, на Каранджулов, Христо Манолов и други дадоха по шест месеца за незаконна търговия с оръжие. Мигновено добих кураж да помисля, че щом тъй е тръгнала работата, ще бъда освободен, но като стигнаха до името на Ради, краката ми се подкосиха. Смърт!

Както си стоях, усетих, че от коленете надолу нямам крака. Не смея да мръдна. Уплаших се да не съм се парализирал — от притеснение човек и това го сполетява. Добре, ама ръцете ми шават. Едната ми вежда играе, не мога да я спра. Съдията все в мене гледа, а аз си спомням думите на мама: „Не е на хубаво, като ти играе дясната вежда".

Как ще е хубаво? Ония срещу мене гледат зловещо. Опитах се да мръдна с единия крак, но нищо не излезе и още повече се уплаших. Опитах се да премествя другия — и той скован. Мислех си: да имам игла да се убода, белки ми мине. По едно време сещам, че по стъпалата ми пълзнаха мравки и отиват нагоре по глезените. Значи нищо ми няма. Ще се ходи още, Дамяне! Знам аз, че голям път ме чака!

Чакам да чуя името си, не го чувам. Напрягам се — нищо не мога да разбера. Виждам съдията, че мърда уста, както сега става на телевизията, когато няма звук. Мъча се по устата му да разбера нещо — не мога. Тръгнаха съдиите да излизат и аз останах като гръмнат. Озъртам се около себе си, никой от другарите не ме гледа в очите. Оглушах ли, или ония говореха много тихо? На какво съм осъден? Изкараха ни в коридора, а другарите ми все с наведени глави. Само Ради се въвира в мен и усещам, че рамото му потръпва. Питам плахо, но кой те слуша? Всеки потънал в своята мъка. Няма нищо по-прекрасно от това да съзнаваш, че имаш някакво бъдеще. Ако мене ме питат какво нещо е животът, аз ще река: животът се нарича бъдеще. За мене нямаше бъдеще. За Ради също. Твърде скоро го осъзнахме, но животът изобщо не свършва с нашето кратко битие. Бяхме малки клетки от големия организъм на партията. Тя живееше. Тя гледаше в бъдещето и много бързо усетихме нейното присъствие. Дойдоха партийните адвокати Иван Спасов и Димитър Балев. Те ни вдъхнаха кураж и надежда. Веднага подадохме жалби пред Върховния касационен съд.

Попаднах в килия номер двеста и деветнадесет. Още като видях белия номер на черната врата, веднага потърсих на кои букви отговарят цифрите. От затворническия морз знам, че всяка буква отговаря на съответната цифра по реда на броенето. Буквите на килията според цифрите бяха: Б.А.И. Изтълкувах ги моментално: „Бъди активен, изобретателен!"

Вратата на новата килия беше голяма и черна, от дебела желязна ламарина. Под номера виси табелка „Смъртен". Дръж се, Дамяне! Старият спекулант от „Жерминдре", като видя табелката „Смъртен", припадна. Не можа да понесе надписа. Често пъти търсим силни думи, за да се изразим. Но когато попаднах в положението на читател на тази една-единствена дума, написана от надзирателя, така ме потресе, така ме удари в сърцето, че после месеци и години не можех да заспя като хората. Още ме преследва тази дума. Откъде иде силата на думите? От тяхната реалност. Изпитах ужас от дълбоко реалното значение на написаното. Нямаше място за никакво съмнение, нито пък за недоразумение. Какъвто и синоним да заместваше думата, ефектът си оставаше. Надзирателят я беше поставил на вратата, ръководен от студеното чувство за изпълнен дълг. Доста време си мислех: ако днес се претопяват книги или стоят по рафтовете на библиотеките непрочетени, това значи, че думите в тях не са на мястото си. Читателят, какъвто и да е той, се вълнува от истински реални, верни думи, които сочат близкото бъдеще. Не случайно философията твърди, че езикът е задължителен участник във всички социални и психически определения, с които се формират поведението и оценката на човека.

Ключарят завърти ключа и махна железните чивии, с които се заклинваше отвън вратата тъкмо на три места. Раменете ми изстинаха, зъбите взеха да тракат като от треска. Желязото пропищя, несмазано от времето на Стамболов. Как ще се излезе оттук? Бутна ме оня с черната куртка и пак чух да гърмят железните клинове. Отдолу — цимент, отстрани — студена стена, горе — висок таван с прозорче, замрежено с решетка от желяза, дебели два пръста. Гледам нагоре и виждам как минава облаче през решетката.

Като погледнах надолу, в краката ми една кофа, в кюшето — сламеник от зебло, почерняло и скъсано от употреба. Пипнах сламицата, а тя стрита, като да е минала през машина за ситна слама. Беше тихо и чувах как тупа сърцето ми. Смесваха се много неща и се получаваше бъркотия, която мога да нареча затворническа миризма.

Щом стана известно, че има две нови смъртни присъди, при нас дойде друг адвокат, когото не познавахме. Носеше голяма черна чанта, добре натъпкана с книжа. Беше Иван Ангелов. Един по един той ни извикваше в адвокатската стая на затвора и разговаряше с нас. Не знам какво е говорил с другите, но нашата беседа горе-долу беше следната:

— Братко мой, човек е равен пред смъртта и пред бога — рече ми Иван Ангелов.

— Знам — отвърнах аз. — Но какво ме грее това равенство, когато бог си гледа кефа, а аз ще бъда обесен. Хайде да си разменим местата!

Адвокатът не се засегна. Той продължи:

Digitized by Google

— Човек носи смъртта от мига, когато се ражда. Един ден, когато да е, тя ще вземе власт над тебе. Ние всички сме гости на тази земя. Едни желани, други нежелани, но всички ще си отидем. Обърни очи към себе си и погледни колко голяма и неизбродна е човешката душа. Там са раят и адът. От тебе зависи какво ще бъде, от тебе зависи кой от тях ще вземе връх. Всеки от нас може да се подхлъзне, но не всеки дава ръка на подхлъзналия се. Бъди смирен! Бъди благороден!

Аз се размислих. Кой е изпратил този човек при нас и какъв е политическият мотив на посещението му? Явно той искаше да ни приобщи към евангелистката църква. Всеки нормален проповедник ще предпочете живи и свободни хора пред осъдени на смърт комунисти. Спечелването на един човек им струваше много труд и средства, но те не ги жалеха.

Моята килия се намираше откъм вътрешния двор, там, където се строяха бесилките и се изпълняваха смъртните присъди. Мястото е до лявата страна на осмо отделение, постлано е с червена сгурия. Наблизо са къщите на квартала. Изкукуригa ли петел, аз съм на крак. Не че не ми се спи — една тревога ме обзема. Едно чувство на неспокойно очакване. Като че ей сега ще отворят вратата. В дъното на коридора имаше контролен часовник. На всеки петнадесет минути надзирателят бе длъжен да го навие, инак спираше. Така се знаеше, че надзирателят действително е минал покрай килиите, че си е гледал работата. Когато всичко утихнеше и дежурният тръгнеше по коридора, стъпките му кънтяха, като че ли към килията идваха цяла група надзиратели. Значи щяха да те извеждат. Това бе на всеки петнадесет минути и докато свикнахме... На третия месец само смъртните брояха курдисването на часовника. Ставах рано сутринта, сгъвах сламеника на две, поставях върху него кофата и достигах с глава до прозореца. Виждах небето и звездите, силуетите на кулите към края на двора, чувах и най-слабия шум, който долиташе отвън.

Криминалните имаха достъп до дърводелната и носеха новини: колко ковчега са направени, колко бесилки са ковани и т. н. Съобщят: „Днес има приготвени два ковчега". И ние се напрягаме да мислим за кого са предназначени. От кой процес ще бъдат жертвите? Почваме да оглеждаме хората, да правим сметка кой какви признания има, кой е с по-тежка присъда, кой какви връзки има и какви постъпки е направил. Така осъмваме.

...Малолетният Петър Киряков закараха на разстрел, но на излизане той вървеше като римски претор по коридора. Прощаваше се с нас и ни желаеше кураж и вяра в победата. Известно време бяхме в една килия. Петър беше извънредно чувствителен и взимаше всичко присърце. Свързваше ни една любов към делото и към песните. Той бе знаменит певец и често запяваше на два гласа.

Дадоха му свиждане с приятелката му Даря. Като се върна, че като взе да скача, да се радва. Питам го, какво толкова се е разлудувал, а той:

— Тя се съгласи да се ожени за Петко, моя пръв приятел, който е на петнадесет години и ще дочака свободата. Тя плачеше, но ме разбра. Най ми е леко, когато ме разбере човек.

Милият Петър, беше на шестнадесет години, имаше чиста душа и беше написал сума писма, защото всеки ден очакваше да бъде екзекутиран и всеки ден му идваха нови мисли в главата. Той беше запалил немските бараки в София, но го подгонил жандар от охраната, Петър го ударил с железен бастун и оня така и издъхнал. Други го хванали и Петър заплати с живота си, макар и малолетен...

Близо двадесет месеца, близо шестстотин дни, чаках денем и нощем, само в Централния затвор, да ме повика Богдан „за справка". Имал съм късмет. Управниците станаха най-активни през 1942 година, когато немците изглеждаха главозамаяни от своето настъпление на Източния фронт. Най-тежки бяха двата процеса — на парашутистите и този на хората от Централния комитет на партията. По процеса на парашутистите издадоха 18 смъртни присъди, а по процеса на Централния комитет — 7. Присъдите изпълниха веднага след произнасянето им. Екзекутираните бяха от централни ръководства на партията и военните организации — професори, инженери, специалисти от различни клонове на науката.

Следващите години започнаха да избират кого да унищожат. Изпълняваха само тези присъди, за които имаше обвинения за извършен саботаж, убийство на длъжностно лице или ако осъденият е заемал отговорно място в партийния апарат, военната организация, разузнаването. Всички други присъди бяха консервирани. Нито се отменяха, нито се изпълняваха. Осъдените чакаха с години и всички разбираха, че ни третират като заложници. Рече ли властта да направи натиск с репресии, имаше жертви под ръка. А заложниците чакаха и чакаха, преживявайки всеки ден, всяка нощ бесилото.

Ето така протичаха часовете на смъртния в онези години.

Дамян БЪРНЯКОВ

Digitized by Google

ПО-ЗДРАВА ДИСЦИПЛИНА, ПО-ДОБРО КАЧЕСТВО

Общинският партиен комитет и управителният съвет на аграрно-промишления комплекс в с. Ситово, Силистренски окръг, внедряват от началото на 1983 година своя система за повишаване на качеството на продукцията и за укрепване на технологичната и трудовата дисциплина. Работата по изграждането на системата започва от края на януари м. г. След обсъждане на нейния проект от първичните партийни организации, в които членуват комунистите, заети в материалното производство, и внасяне на корекции и допълнения от направените рационални бележки и предложения по време на обсъждането системата се утвърждава от делегатско събрание на АПК и на профорганизацията в АПК в началото на юни 1983 година.

Същността на системата е в разширение правата на трудовите колективи да решават производствените проблеми, да стимулират добрите производственици и санкционират недисциплинираните дори с тяхното изваждане от колектива. В началото на всеки месец профорганизацията е задължена да проведе събрание, на което по доклад на стопанския ръководител се анализират и обсъждат резултатите от работата през изтеклия месец и приносът на всеки за постигнатите успехи и допуснатите слабости и грешки. Критикуваните правят своите възражения и оправдания или приемат отправените им бележки. Събранието приема или отхвърля възраженията и гласува степента на виновност в съответствие с Кодекса на труда. След това председателят на АПК издава заповед, с която оформя решението на трудовия колектив.

След приключване на годината трудовият колектив на събрание разпределя между членовете си фонд „Работна заплата“, който е формирал през годината. При това разпределение се отчита приносът на всеки — трудово участие, качество на работата, дисциплинираност, оперативност, чувство за отговорност. Онези членове на колектива, които през годината са давали три пъти отчет за некачествена работа, за недисциплинираност, за немарливо изпълнение на трудовите си задължения и т. н., не получават допълнително трудово възнаграждение; изправените да дават отчет за недобрата си работа повече от три пъти се санкционират с отчисление от годишната заплата до 10 на сто по преценка на колектива, а който има по-голям принос за достигна-

Digitized by Google

тите производствени резултати, се стимулира с начисление до 10 на сто върху годишния размер на работната заплата. Трудовият колектив има право при годишното разпределение на фонд „Работна заплата" да прецени и стимулира или санкционира и други свои членове, по чиято производствена дейност и поведение не е вземал отношение през годината.

За бригадирите, специалистите и членовете на управителния съвет на аграрно-промишления комплекс важат същите постановки и изисквания с тази разлика, че техният принос за постиженията или за допуснатите слабости от отделните бригади и ферми и от целия аграрно-промишлен комплекс се оценява от управителния съвет на АПК и общокомплексния профкомитет.

Така разработената система повишава интереса на трудовия колектив и на всеки негов член от качеството на технологичните операции и на продукцията, от укрепването на дисциплината, от икономичното изразходване на суровините и материалите и от повишаването на производителността на труда. Този личен и колективен интерес има многопосочно значение и проявление — политическо, идеологическо, икономическо, социално, възпитателно, организационно. Системата създава всички предпоставки за по-нататъшно укрепване и усъвършенстване на бригадната организация на труда; за развитие на взаимния контрол и на самоконтрола; за възпитание и издигане на чувството за отговорност от резултатите от работата; за развитие на демократизма в управлението на производството и на трудовия колектив; за повишаване на икономическата грамотност и производствената квалификация на всеки производственик; за прилагането на вътрешностопанската сметка на всяко организационно-производствено равнище — групи и звена в бригадите и фермите; за издигане на колективизма. Обобщени, всички тези последствия изпълват със съдържание политическата демокрация, за която др. Тодор Живков пише в своите лекции: „За нас политическата демокрация има стойност, ако умножава възможностите на обществения труд, ако развива личната активност на хората в управлението на производството и открива простор за дейността на трудовите колективи и на техните членове..."

●

Системата за подобряване на качеството и укрепване на дисциплината започна да се прилага от май 1983 г. По утвърден график от управителния съвет на АПК и профкомитета всеки трудов колектив провежда профсъюзно събрание в началото на месеца в така наречения „Ден на качеството и дисциплината", обсъжда резултатите от работата си и работата на проявилите се и на допусналите слабости и грешки. По разпределение от общинския партиен комитет на събранията присъствуват членове на комитета, на общинския народен съвет, на управителния съвет на АПК, на профкомитета, специалисти от АПК. Първите събрания преминаха твърде сковано, с известно неверие, че ще се получат някакви резултати. Производствениците не вземаха отношение към нарушителите на реда, дисциплината и качеството, опасявайки се, че на следващите събрания могат да се окажат на тяхно място, а някои дори се постараха да ги оправдаят. Това обстоятелство наложи общинският партиен комитет наново да разгледа въпроса за същността и целите на системата със секретарите на първичните организации в деня на партийния секретар и да организира разговори в партийните групи и партийните събрания за отговорността на комунистите за внедряването на системата, за техния

Digitized by Google

личен пример за подобряване на качеството и укрепване на дисциплината.

Постепенно инертността се преодоля. Всеки конкретен случай на нарушение на технологичната дисциплина, на влошаване качеството на работата и продукцията започна да се анализира задълбочено, сочи се размерът на щетите, които се отразяват върху фонд „Работна заплата". Така колективите приеха системата практически, започна да се подобрява качеството на работата и продукцията, да укрепва дисциплината.

В механичния цех на комплекса работник нанася щети с немарливо изпълнение на трудовите си задължения, които намаляват годишния фонд „Работна заплата" на колектива с 2600 лева — средно по 40 лева на всеки. И тогава събранието не остава безмълвно и спокойно към нарушителя. Санкционират го. Друг работник същият трудов колектив наказва с 20 на сто отчисление от работната заплата за два месеца, защото бездействувал в продължение на три дни, когато останалите работници работели на полето (не подготвил материали за работа, за което бил оставен в цеха и за което имал пълна възможност). За системно нарушение на реда в цеха и за недисциплираност този колектив извади от състава си двама работници. Подобни примери има и в други производствени звена — комплексната бригада за производство на зърно и фураж в Ѐ. Ситово наказа 17 работници за нарушения на технологичната дисциплина и един извади от състава си; колективът на животновъдно-фуражния комплекс в с. Попина наказа 16 и от двама се освободи и т. н.

Ежемесечните събрания за отчитане на работата за подобряване на производството и за укрепване на дисциплината и извършеният след Варненското съвещание обществен преглед на производителността на труда и използването на основните производствени фондове посочиха, че независимо от наличната нова високопроизводителна техника и по-съвършена организация на труда в кравефермите, бройките животни, падащи се на един животновъд, са колкото и през 1970 г. Сметките показаха, че в кравефермата в с. Попина има в повече 16 души, а в кравефермата в с. Искра — 11 души, в Ситово — 6 и т. н. Колективите обсъдиха въпроса на събрание и се освободиха от ненужните хора, а управителният съвет на АПК ги пренасочи на друга работа. Сега тружениците от животновъдните ферми независимо от намаления си брой се подготвят да преминат на петдневна работна седмица.

При приключване на годината, така както изисква системата, първичните колективи направиха персонална оценка и според приноса на всеки зает в производството определиха да му се начисли или отчисли до 10 на сто върху годишната му работна заплата. В отчетния доклад на управителния съвет на АПК е записано: „Равносметката общо за АПК и по отрасли за 1983 г. е следната: колективите са определили по-ниско заплащане от полагащото се на 448 работници, а за много добра работа са дали допълнително заплащане на 300. „На дело — както се изрази една животновъдка — на всекиму според количеството и качеството".

Резултатите от приложението на системата за подобряване на качеството и укрепване на дисциплината имат реални измерения в производствените успехи на почти всички бригади и ферми и в положителните изменения, настъпващи в поведението на хората. Ако се изключат комплексните бригади за производство на зърно и фураж, чието производство силно пострада през 1983 г. от сушата, всички останали производствени единици постигнаха успехи: подобри се ремонтът на машините, с по-добро качество са плодовете и зеленчуците, полските работи се извършват срочно при по-добро качество, повечето от жи-

Digitized by Google

вотновъдните ферми са предали мляко само първо качество, повишава се настригът на вълна от овца и среднодневният прираст на животните за угояване, решително намалява броят на кравите, заболели от мастит, цената на продукцията се повишава. С осем на сто се намали разходът на труд за производството на сто лева обща селскостопанска продукция, с 3,5 на сто — разходът на горивно-смазочни материали. Кравефермата в с. Попина произведе през миналата година всеки литър мляко с една трета по-малко от норматива кръмни единици фураж и намали себестойността на тон мляко с 20 лева. За първи път фермата формира свой резервен фонд. От всички производствени единици в АПК 16 формираха резервен фонд и само четири сключиха заем в края на годината с АПК, за да се разплатят с членовете си.

Сега на практика всеки производственик се стреми да работи качествено, да контролира работата на другаря си, да пази поверените му машини, животни, сгради, земя, да произвежда по-икономично, да охранява посевите, градините и продукцията от посегателства и разхищения; да участвува по-активно в живота на трудовия колектив, като не се примирява със слабостите и грешките. Наистина първопричината за тези положителни изменения в поведението на производствениците е продиктувана от техните икономически интереси, от стремежа да не бъдат санкционирани и си осигурят по-голяма работна заплата, но постепенно тези промени се превръщат в норми на поведение, в повишено чувство за колективизъм, в осъзнавана жизнена позиция, в стремеж за личен престиж. Този възпитателен резултат от внедряването на системата е по-важен от икономическия резултат за комунистката Румяна Тасева — животновъдка от кравефермата в с. Попина. Тя отчита, че силата и ролята на колектива нарастват, настъпват промени в мислите и действията на животновъдите и те все по-добре разбират, че от отношението им към народното богатство като стопани зависи тяхната лична съдба.

●

Общинският партиен комитет и управителният съвет на АПК оценяват, че независимо от положителните резултати от внедряването на системата тя се нуждае от усъвършенствувания и допълнения, за да действува, още по-всеобхватно и да се получи още по-голям икономически и възпитателен ефект. При приложението ѝ се откроиха някои недогледани и непредвидени страни. Независимо че ръководителят на производствената единица докладва на бригадното събрание в началото на месеца резултатите от работата и допуснатите пропуски, слабости, грешки и нарушения от отделни членове на колектива, то осезателно се ограничават функциите на бригадния съвет — той само предлага, без да може да вземе някакви бързи и ефикасни мерки за подобряване на работата. Това право е предоставено почти само на трудовия колектив, който се събира веднъж месечно, а по някои възникнали проблеми следва бързо да се реагира. Затова сега правата и задълженията на бригадния съвет са разширени — той може да се събира няколко пъти през месеца — според нуждите, да взема решения, да санкционира, като е задължен да информира общото събрание за тези свои решения. Оценка за работата на всеки обаче дава само колективът.

От друга страна, някои ръководители на бригади и ферми отлагат или не провеждат месечните събрания. В резултат на това откъслечно и формално прилагане на системата трудовият колектив на кравефермата в с. Ситово реши да не прави в края на годината персонал-

Digitized by Google

на оценка. На отчетно-изборното събрание на партийната организация при комплексната бригада за производство на зърно и фураж в с. Добротица партийните членове поискаха обяснение за причините, поради които е преустановено приложението на системата. Сега е решено: всеки ръководител може да получи месечната си заплата само ако представи в управлението на комплекса протокола от месечното събрание, на което колективът е направил оценка на работата си за подобряване на качеството и за укрепване на дисциплината.

На трето място, някои производственици нарушават трудовата дисциплина, като излизат късно на работа и се връщат по-рано, не уплътняват работния си ден. Системата не предвижда за тези нарушения конкретни санкции и те обикновено не се поставят на вниманието на трудовия колектив. За 1984 година този пропуск е премахнат. Сега за всеки половин час закъснение или отсъствие от работа през работния ден се отчислява по един лев от работната заплата.

Освен тези подобрения и корекции в системата е внесено и допълнение: с всички производственици ще се организират курсове по специалности за повишаване на тяхната квалификация, които ще завършат с проверка на получените знания. А в зависимост от показаните знания и умения ще се определят разрядът и класът им, следователно и размерът на работната им заплата.

Партийният комитет и управителният съвет на АПК приведоха системата в съответствие с изискванията на устава на бригадата и акордната система на организация на труда и работната заплата. Натрупаният положителен опит от миналата година за повишаване качеството на работата и продукцията и за укрепване на дисциплината е основание да се очакват по-големи производствено-икономически и възпитателни резултати така, както е изискването на Националната партийна конференция.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Коментира Николай НИКОЛОВ — директор на дирекция „Усъвършенстване на управлението" при Централния съвет на НАПС.

Опитът на АПК — Ситово е свързан главно със задачата да се активизира субективният фактор. От организираността и дисциплинираността на хората сега зависи доколко бързо ще се повишават качеството и ефективността на базата на разгърнатата икономическа самостоятелност на производствено-стопанските звена при умело използване на икономическите лостове и стоково-паричните взаимоотношения.

Решаващо значение за практиката има прилагането на акордната система на организация и заплащане на труда. Тя трябва да се превърне в обединяващо звено на икономическите интереси на АПК с бригадата, на трудовия колектив от бригадата с отделния работник. Акордната система съдействува за развитие на принципите на самоуправление, другарско отношение, взаимопомощ, съзнателност, дисциплинираност и материална отговорност на всеки член от колектива. Това може да бъде постигнато, ако тя бъде въведена не само на равнище бригада, но и във всяко вътрешнобригадно подразделение — постоянно или временно, по възможност да стигне до всеки работник или семейство. Преминаването от заплащане за извършена работа към заплащане за произведена и предадена продукция създава голяма заинтересованост в трудовите колективи. Става дума, че трудът се мери не по това каква площ е изорана, засята, сжъната и т. н., а какъв е резултатът — колко зър-

Digitized by Google

но, плодове, зеленчуци, месо, мляко е получено, при какви материални разходи и при какво качество на продукцията. Най-малко 50 на сто от икономията (преразхода) на материали и ефекта от увеличението (намалението) на качеството е за сметка на трудовия колектив.

Друго главно направление за активизиране на субективния фактор е повишаване на организационно-производствената и икономическата самостоятелност на бригадите. С това се цели да се създаде по-голяма гъвкавост в оперативното управление на производството, както и възможности за бързо отстраняване на възникналите затруднения и за разкриване на нови резерви в хода на изпълнението на плана. С правилника за икономическия механизъм и с примерния устав на бригадата в АПК тези въпроси са нормативно уредени. Разширява се общественото начало в ръководството. Бригадата сама разработва насрещния си план, в който включва задължителните планови задачи, дадени й от АПК, и допълнително разкритите резерви за най-ефективно използване на предоставените средства и условия на труда. Право на бригадата е да определя числеността на персонала, неговия професионален и персонален състав, да решава степента на организационната си и икономическа самостоятелност. Конкретната форма на вътрешнобригадната организация на труда и акордната система на заплащане се определя от колектива. Обогатява се демократизмът в управлението. Широки права имат колективните органи на управление. Общото събрание приема инженерния проект, насрещния план, отчета за дейността на бригадата. То обсъжда и определя вътрешни правила за организация на работната заплата и вътрешната стопанска сметка, както и други въпроси, които се нуждаят от уточняване в зависимост от конкретните условия, определя приноса на членовете на колектива било чрез коефициента за трудово участие или други форми, както това е в Ситово. Общото събрание избира ръководителя на бригадата, членовете на бригадния съвет, контролния съвет, делегати за общото събрание на АПК.

Както се вижда, сега решаването на комплекса от задачи е благоприятствувано от организационни и икономически предпоставки, закрепени в нормативните документи. Едновременно с това възможностите, които се разкриват, ще поставят на изпитание умението да се намира най-правилното управленско решение в конкретната обстановка. Без да се абсолютизира посоченият опит, той е едно сполучливо решение за регулиране на отношенията в трудовия колектив, за изпълване с нови форми и методи работата на политическите и обществените организации, на бригадните съвети. Нека подчертаем: колкото повече се пренася отговорността за дисциплината в трудовия колектив, толкова по-трайни са основите, върху които се гради стопанското отношение.

ОРИЕНТИРЪТ—КАЧЕСТВО

— Решаването на актуалните проблеми, критерий за боеспособността на първичните партийни организации.
— Качеството изисква комплексност на мероприятията.
— Всеобща ангажираност за постоянен ръст на качествените показатели.

Въпросът за качеството е от особена значимост за икономиката на Горнооряховската селищна система. Тук е един от националните центрове на железопътния транспорт, развит се машиностроенето, от което делът на продукцията за износ постоянно расте. На световно равнище са произвежданите трансманипулатори, верижните електротелфери; делът на атестираната продукция се движи от 109 милиона за 1982 г. на 138 милиона за миналата година и план 150 милиона лева за настоящата година.

Digitized by Google

Без да се впускаме в обясняване значимостта на останалите подотрасли на промишлеността, на обслужването и селското стопанство, трябва да подчертаем, че това насищане с дейности на територията на общината поставя с голяма сила въпроса за ефективното използване на основните фондове, за повишаване на квалификацията на значителен брой специалисти и изпълнителски кадри. Интензивният икономически растеж на база качество навсякъде и във всичко изисква с още по-голяма настойчивост да се работи за издигане равнището на политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа на партийните комитети и организации за постоянно повишаване на тяхната роля като политически ръководители на трудовите колективи. От цялостната им дейност сега в най-голяма степен зависи активизирането на субективния фактор, така че проблемът за качеството да стане критерий за всяка стопанска, политическа и възпитателна дейност; да се издигне в култ, в мерило за активна жизнена позиция.

Общинският комитет на БКП и неговото бюро прецениха, че извършеното по време на прегледа за издигане ролята и боеспособността на партийните организации е само един етап в цялостната наша дейност по този проблем и работата не бива да спира дотук. Затова последвалото решение на бюрото на общинския комитет за подготовка и провеждане на научно-практическа конференция по въпросите на качеството съвпадна по време с организиране и изпълнение на задачите, произтичащи от словото на др. Тодор Живков на Националното съвещание във Варна през 1983 г.

С научно-практическата конференция си поставихме за цел да се повишат знанията на партийния актив и комунистите, да се обмени положителен опит. Да се пренесе партийният подход по проблемите на качеството във всички звена и сектори. Да се продължи започнатият по време на прегледа процес на издигане ролята и боеспособността на първичните организации и преустройство на тяхната дейност съобразно изискванията и задачите на Националната партийна конференция. Да се издигне научността в нашата работа чрез диалектическо свързване на теоретическите и методическите разработки по този проблем с конкретната работа в партийните комитети и организации. Основното намерение беше, като се постави проблемът за качеството на партийната работа, да се създадат политически предпоставки, стил и метод за решаването му във всички звена и сектори на социално-икономическия живот в общината.

По време на близо едногодишния период се проведоха разговори в партийните групи за личния пример и авангардната роля на комуниста, разшири се и придоби ново съдържание работата по възлагане партийните поръчения и самоотчета на комунистите, проведоха се просветни събрания в партийните организации и заседания на партийните комитети по отделните аспекти на качеството на тяхната дейност.

Значително се разнообразиха проблемите, обсъждани в партийните организации и комитети, по-тясно се обвързваха със специфичните условия на работа във всяко звено, участък, цех, бригада, предприятие и селище. В дневния ред на партийните събрания и в обучението на актива през този период по-често се поставяха въпросите на дисциплината и качеството на работа, контрола по изпълнение на партийните решения, работата с критичните бележки, идеологическото обезпечаване на техническия прогрес, по-често се даваше партийно-политическа оценка на ръководството на стопанската дейност и т. н. Разговорите и самоотчетите на комунистите много ясно и точно откроиха личния принос на всеки комунист за повишаване ръководната роля на партийната организация, за решаване проблемите на качеството и дисциплината, прилагане постиженията на научно-техническия прогрес в практиката, за

Digitized by Google

личен влог на всеки един във фонда за икономия на суровини, материали и енергия.

При висока активност преминаха събранията на партийните групи и първичните организации. На тях комунистите дадоха много и най-разнообразни предложения и препоръки, които много точно подсказваха пътищата и формите за усъвършенствуване дейността на партийните комитети и организации. Голяма част от предложенията намериха място в насоките, които конференцията обсъди и които станаха основа за една по-конкретна работа по места.

В крайна сметка като обобщаващ показател за ефективност и качество на партийната работа се явява способността на партийната организация да поставя в центъра на вниманието си проблемите на колектива, навреме да ги вижда, оценява и да търси пътища и форми, да проявява творческо отношение за тяхното решаване. Можем да дадем редица интересни примери на такова именно отговорно творческо, партийно решаване на проблемите на трудовите колективи, което се прояви при нас в този период.

По решение на партийната организация на машиностроителния завод „Киро Конаров" партийното бюро организира и проведе среща с бюрото на базата за развитие и внедряване по технологичното усъвършенствуване на двутонния телфер. Уточнени бяха редица проблеми, вземаха се съответни решения, задължаващи не само партийните организации, но и двата колектива. В резултат се усъвършенствува технологията и се повиши качеството на произвежданите от завода изделия. Този пример, последван и от други партийни бюра в Комбината за складова техника, показа, че качеството на продукцията се постига чрез съвместните усилия на всички звена — от проектирането до пласмента.

Или да вземем опита на партийната организация при ТЕЦ на Захарния комбинат по внедряване на бригадната организация на труда. Там бе изградена предварително комисия в първичната партийна организация, която, след като проучи съществуващия опит, предложи на партийното и стопанското ръководство „Примерни правила за приложение на бригадната организация на труда". Първи се запознаха с тях комунистите, обсъдиха ги на открито партийно събрание и вече две години бригадната организация на труда с ежемесечно прилагане коефициента за трудово участие дава своите положителни резултати в работата на този колектив.

Да се формира активно отношение на всеки комунист към проблемите на колектива, това е неотменно задължение в решаване веригата от въпроси по качеството и ефективността на дейността на партийните организации. В тази връзка ще посоча опита на партийната организация при пласментно-снабдителното предприятие „Металснаб" в отчета на комунистите. Става въпрос не за нещо необикновено, а за отчет на комуниста по отделен проблем, решаването на който ще даде ефект в цялото предприятие, в работата на широк кръг от трудещи се. В тази партийна организация се прецени, че биографичните данни и заслугите се знаят добре и са вече оценени. За сметка на това проблемите на днешния ден поставят на изпитание и квалификацията, и волята, и целеустремеността. Чрез тяхното решаване се отговаря в голяма степен на изискването „...званието комунист се защитава и отстоява цял живот". Този опит, дал положителни резултати, беше записан и като изискване в решенията на пленума по качеството от юни т. г.: „Периодично в партийните бюра, в събранията на първичните организации да се прави оценка на личния принос на комунистите за повишаване на качеството и широкото внедряване на научно-техническия прогрес."

Разностранната дейност по проблемите на качеството разкри и някои слабости, накара ни да ги видим в нова светлина и да ги оценим

Digitized by Google

с нови критерии. Решаването на назрелите въпроси на социално-икономическото развитие на общината на всяко предприятие и трудов колектив изисква от комунистите по-висока идейно-политическа устойчивост, образователна подготовка, познания и способности, за които всеки трябва да полага системни грижи, но на практика нещата не стояха така. Слабо звено в нашата работа беше неумението да направим предмета и съдържанието на научното ръководство, на свързването на науката с практиката достатъчно понятни за всеки комунист и ръководител и приложими в пряката му дейност.

Очертаха се редица слабости в стила на работа и ръководство на партийните организации. В една част от партийния актив се бе насадило разбирането, че главен белег на организационен живот е само редовното провеждане на партийните събрания. Вземайки обаче информативния характер на част от тях, това, че понякога се изказват едни и същи комунисти, че от едно събрание до следващо освен секретаря други нямат конкретни ангажименти, картината за качеството на нашата партийна дейност, за нейната действеност и дълбочина придоби съвсем не идеален вид.

Подготовката на конференцията и самото ѝ провеждане станаха начало на творческо отношение към решаване на задачите, което и занапред ще развиваме и укрепваме. Научно-практическата конференция сега оценяваме като масова школа за обучение и възпитание на актива и всички комунисти и за усъвършенствуване стила и методите на работа и партийно ръководство. Особено впечатление направи конкретността на разработките, обогатени с материали от близо едногодишната дейност. Докладите и съдокладите, изнесени в трите секции, не само че обхващаха всички страни на партийно-организационната дейност, но бяха наситени с примери за онова, което е направено, изменено в едногодишния период. Докладваха не само партийни секретари, но и стопански ръководители, някои от темите показаха тяхното израстване като политически дейци. За единството на икономическия и политическия подход говори Атанас Станев, началник на железопътно управление; за работата на първичната организация за издигане ролята на бригадния съвет — Янко Минчев, директор на комбината за услуги, и т. н. Общо в работата на секциите, в разисканията по основната тема взеха участие 21 човека.

През юни целият партиен актив обсъди на пленарно заседание на общинския комитет на партията извършеното в селищната система за повишаване качеството на продукцията, постави нови цели, набеляза още по-отговорни задачи. Това заседание дойде като завършек на един цикъл от мероприятия, обобщи резултатите, получени от тях. И в действителност всичко, което беше поставяно за решаване през този период, носеше насочеността към основния проблем — качеството. Ще споменем само някои от темите: работата с кадрите, внедряването на научно-техническия прогрес и др., които по същество обезпечават ново отношение на кадрите към икономиката на завода и комбината.

В решенията, отнасящи се към подобряване качеството на продукта, се подходи диференцирано. На едни предприятия, като Захарния комбинат, Керамичния завод, беше поставена задачата да влязат в крак с постиженията на другите сродни предприятия в нашата страна и оттам бързо да догонват световните постижения. Други задачи стоят вече пред Завода за складова техника, където макар и временно успокоение може да ни откъсне от световните постижения. Разбира се, не бяха забравени и редица предприятия от сферата на услугите, защото практиката показва, че социалната политика е активен фактор, движеща сила за развитието на материално-техническата база.

Digitized by Google

Централно място беше отделено на усъвършенстване партийната работа, за което само месец преди това се говори обстойно на научно-практическата конференция. На първичните партийни организации пленумът постави две главни задачи: да разпространят натрупания опит, да го превърнат в практика съобразно специфичните условия на всяка организация; да сложат ударението на работата върху внедряването на икономическия подход и неговия механизъм в единство със строга дисциплина и постоянно повишаване на отговорността.

инж. Георги ЙОРДАНОВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Горна Оряховица

СИНХРОН В ТЕМПОВЕТЕ НА РАЗВИТИЕ

Сега към проблемите на селското стопанство в окръга се пристъпва с изискването, поставено в писмото на др. Тодор Живков до бюрото на окръжния комитет на партията: „Другари, няма на кого да се надявате и от кого да очаквате. Вие сте център на богат селскостопански район, с хубава земя, с традиции в отглеждането на тези култури, хванете се на работа". Затова постоянно се търсят нови форми и средства за стабилизиране на селското стопанство, за ежегодно увеличаване на продукцията. Във Велико Търново с успех е сложено началото на интеграцията между селското стопанство и промишлеността — главно направление за ефективно използване на трудовите и материалните ресурси, за производство на повече и по-евтина селскостопанска продукция.

Общинският комитет на партията във Велико Търново оцени, че не се постигат високите цели за увеличаването на селскостопанското производство и за самозадоволяването на селищната система. Основният извод, който се наложи, е, че проблемите на селското стопанство не могат да се решават с временни мерки и единствено с традиционни форми. Например създалото се несъответствие между наличната работна сила и потребностите при конкретната производствена структура е основна причина за незадоволителната ефективност на отрасъла. Затова в началото на годината се взеха конкретни мерки за трайно решаване на проблема, опирайки се на икономическия подход. Обсъдиха се и се възприеха три главни направления.

Първото направление е интеграцията между АПК, промишлените предприятия и учреждения на икономическа основа. На базата на телеугоителното стопанство в с. Леденик и земята около него, намираща се на територията на селата Шемшево, Пушево и Буковец, се изгради стопанско дружество (като юридическа личност с отделен баланс и банкова сметка) между предприятията — АПК — Велико Търново, АПК — Ресен, МТС — Велико Търново, пивоварния завод „Балкан" и НПО „Говедовъдство и овцевъдство". Основната цел е производството на повече и по-евтино телешко месо.

Digitized by Google

За изграждане и експлоатация на плодово-зеленчуков пояс се създаде сдружение с отделна стопанска сметка. В това сдружение са включени шест предприятия и учреждения от района и центъра начело с АПК — В. Търново. То ще произвежда и ще задоволява по-пълно нуждите на окръжния град с плодове и зеленчуци.

На базата на специализираната бригада за зеленчуци и трайни насаждения в АПК — с. Ресен е изградено сдружение с договор за координация и сътрудничество между АПК — с. Ресен и единадесет предприятия. То ще произвежда домати, пипер, грозде за преработващата промишленост, за вътрешния пазар и за задоволяване нуждите на работническите столове, на работниците и служителите от кооперираните предприятия.

При изграждането на сдруженията се имаха предвид няколко основни принципа:

Всяко предприятие и организация предоставя необходимите трудови ресурси в рамките на определен норматив — по 10 човекодни за служителите и работниците, незаети пряко в производството, и 5 човекодни за работници, заети пряко в производството; за промишлените цехове в селата — по 15 дни за служители и работници, незаети пряко в производството, и по 10 дни за работници, заети пряко в производството. В този норматив са включени и човекодните, които трябва да отработят механизаторите, шофьорите и комбайнерите от съответните предприятия. Всяко предприятие или организация може да намали нормативa от трудови ресурси, като със свои средства закупи високоефективна техника, предвидена по инженерния проект на сдружението за механизирана обработка на земеделските култури.

Всяко предприятие и организация се задължава да предостави необходимите средства и услуги в зависимост от своите възможности за реконструкция и модернизация на стопанските дворове, за създаване по-добри битови условия за животновъдите.

Аграрно-промишлените комплекси в селищна система Велико Търново в началото на всяка година, на базата на определения норматив от човекодни ще отделят и зачисляват парцели с отделни култури за обработка от предприятията. На всеки работник от промишлените предприятия се предоставя продукция по приетия правилник в АПК за личното стопанство. АПК се задължават да осигурят необходимата земя, животни и зърно за развитие на помощните стопанства на предприятията, които са привели определените суми за подобряване условията на труд и бит в животновъдните ферми.

В рамките на сдруженията се провеждат съвместната работа по социалистическото съревнование, културно-масовата работа, нагледната агитация и т. н.

Управлението на сдруженията се осъществява от управителен и контролен съвет, а текущата работа се извършва от щатен персонал начело с главен координатор. За обема на работа и необходимите човекодни са разработени спецификации към договора.

Сдруженията в селищната система вече са изградени. Приетите договори изцяло се основават на икономическия подход и равенството на сдружителите. В тях са заложени основните принципни предпоставки за активно и ползотворно сътрудничество. В приложените технологични карти към договорите са определени задачите на всеки сдружител, конкретизирани в месечни графици. Вниманието на партийните и стопанските ръководства от промишлеността е насочено към създаване на добра организация, строга дисциплина за най-рационално използване труда на работниците на полето, защото при новите условия на преден план излизат добитата продукция, ефектът от съвместната дейност. Работата в промишлените предприятия се планира така, че да се осигурят не-

Digitized by Google

обходимите човекодни за навременно провеждане на предвидените селскостопански операции по технологичната карта.

Особено внимание сега се обръща на организацията, на обучението, на квалификацията, на специализирането на групи за изпълнение на отделни видове работа. В основата на тази организация добре се обмисля и експериментира индивидуалният акорд на работа и заплащане по утвърдената от НАПС наредба — главно в зеленчукопроизводството и трайните насаждения.

●

Второто направление е текущо оказване на помощ на АПК за видове работа, които не са предмет на горните сдружения — за прибиране на слама, сено, захарно цвекло, поливане и събиране на плодове и зеленчуци. За тази цел ще се изграждат специализирани групи от предприятия и учреждения, които не са включени в сдруженията.

Ще се усъвършенствува работата на ученическите и студентските бригади. Ще се доизгради и оборудва необходимата база. Общинският комитет на ДКМС ще организира по-богат и съдържателен живот в тези бригади, като се създадат условия не само за трудово, но и за комунистическо възпитание на младите хора.

Предвижда се да се създават механизирани групи към определени предприятия и организации („Пътни строежи", „Хидрострой" и др.), притежаващи машини за направа на силаж в АПК — Велико Търново и АПК — Ресен. С тази дейност се поставя началото на нова форма за оказване помощ при силажирането, което досега се проточваше, защото нямаше достатъчно техника и хора и се губеше голямо количество зелена маса.

Третото направление е оказване на помощ с механизатори, шофьори и комбайнери. Досегашната работа в двата аграрно-промишлени комплекса показва, че се понасят много загуби от липсата на необходимия брой механизатори. Налагаше се да се търсят от предприятия и организации, но много стопански ръководители под най-различни предлози не ги освобождават за кампаниите. Наблюдава се и нещо по-тревожно — отделни предприятия продължават да набират кадри из средата на подготвените механизатори от селата. За осигуряване и стабилизиране на тази основна категория работници партийният комитет прие конкретни мерки за привличане, задържане и обучение на механизаторските кадри. Преди това се извърши социологическо проучване с цел да се подскаже комплексът от причини за непривлекателността на тази професия. Сега АПК и МТС бързо подобряват условията на бита и културата на работното място. Общинският комитет на ДКМС ще организира комсомолски набор из средата на младите работници и служители за механизатори.

С този подход ще се върви и при решаване проблемите за висши и средни кадри — технолози и преки ръководители. Немислимо е сега, когато се изисква високо качество навсякъде и във всичко, да се изпълняват примитивно отговорните селскостопански задачи. Това се разбира от всички кадри, но малко се прави. В окръга има 4 специализирани училища, в които учат 47 младежи от селищна система — Велико Търново, обаче ръководствата на двата АПК са привлекли и сключили договори само с двама. Малко се прави от първичните партийни организации за привличане на кадри — почти никакви разговори не се водят с младежите, които завършват, за тяхното професионално ориентиране. В учебно-професионалните комплекси и СПТУ в община — Вели-

Digitized by Google

ко Търново за всичко има паралелки, но за селското стопанство не се е мислило. Сега се предвижда да се разкрие една, където да се обучават 25—30 младежи за механизатори.

В Дългосрочната програма, приета на Националната партийна конференция, е подчертано, че борбата за високо качество е преди всичко борба за научно-технически прогрес. Основателно тук възниква въпросът: кой с наличните технически и трудови ресурси ще го осъществява? Град Велико Търново има възможност, потенциални резерви за оказване помощ на селското стопанство по развитието на научно-техническия прогрес. Предвижда се да се изградят групи от инженерно-технически кадри за тази цел.

Възлагат се големи отговорности на партийните комитети и първичните партийни организации, под ръководството на които трябва да се извършва политическата, организаторската и икономическата работа. Те са задължени да водят по-системна и конкретна индивидуална работа с хората за формиране дълбока и трайна увереност в собствените сили.

●

В търсенето на нови форми на работа общинският комитет на партията се опря на възможностите, които дава селищната система. Тук няма ничия територия както в производството, така и в социалната политика. Природните и производствените дадености се разглеждат в тяхната взаимна връзка, за проблемите в едно направление се търсят неизползваните ресурси от друго.

Общинският комитет на партията на свой пленум в началото на април утвърди мерки за осигуряване и стабилизиране на кадрите, одобри трите форми на създадената в началото на годината интеграция. Интерес представлява подходът. На членовете на комитета предварително бяха изпратени материалите за пленарното заседание. От около сто и петдесет страници само двадесет бяха доклад, останалите — справки за състоянието на отделните подотрасли и договори на новосформираните сдружения. На участниците в заседанието бяха разпратени заедно с материалите и листовки, в които бюрото на комитета даваше насоки за размисъл и възможност всеки да представи в писмена форма преди пленума своите виждания, а така също и да ги изложи в изказването си (ако направи такова). Без да ограничава направленията, бюрото все пак посочи главните проблеми, които изискват приноса на колективния ум: как да се реши проблемът с работната ръка; каква система да се използва за набиране и обучение на механизаторите; как да се развива и задълбочава интеграцията и т. н. Това спомогна да се направят много изказвания както от селскостопански кадри, така и от работещи в промишлеността; да се види проблемът от различни ъгли, да постъпят предложения, някои от които, макар и неприложими в момента, са перспективни за следващите етапи от социално-икономическото развитие на селищната система.

Георги ИВАНОВ
корреспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ, ПРОДИКТУВАНО ОТ ЖИВОТА

Как първичната партийна организация в тъкачния цех на текстилния комбинат „Тунджа“ — Ямбол стигна до решението да заработи с първенците целенасочено?

Бихме могли да приемем, че конкретната работа с челниците в производството е една от важните насоки в дейността на партийната организация и решението е дошло по утъпкания път на всеобщата практика. Но нека разгърнем няколко страници назад от биографията на този колектив и тогава ще открием специфичните и деликатни моменти в процеса на неговото изграждане, които са довели партийното бюро до идеята за системен обхват на водещия пример, за неговото мобилизиращо въздействие върху труда и съзнанието на всички.

В Ямбол известно време работеха две текстилни предприятия — старата фабрика „Тунджа“, построена преди повече от двайсет години, и новата. Но стана сливането им. Старата фабрика прехвърли оборудването и хората си в един от новите цехове и... Именно деликатни причини наложиха хората и машините от старата „Тунджа“ да работят и да се отчитат като самостоятелна производствена единица. Докато не стана очевидна истината, че със стара техника по новому не може. Мнозина от най-добрите работници, дошли с авторитет и самочувствие, трябваше да признаят, че не им достигат знания, за да се прехвърлят на по-модерните станове. Това признаване не ставаше без болка, без последствия. Разбира се, имаше и такива, които бързо се преквалифицираха и до днес стоят здраво на своите челни позиции. А самочувствие и опит бяха натрупали вече и тъкачките от новия цех. Затова и нелеко се оказа обединяването на двата колектива, дори и преминаването към единно стопанско и партийно ръководство...

Но така или иначе обединяването стана. Независимо от обстановката и от атмосферата вътре в цеха животът и партийните изисквания диктуваха ново отношение към организацията на труда, към качеството на продукцията. По-широк фронт на обслужване! — такава беше повелята на деня, такъв беше призивът към текстилните работници от цялата страна.

Най-напред, за да заличи окончателно деликатните търкания в колектива, за да привлече и стабилизира младото попълнение и за да отговори конкретно на политическата задача, първичната партийна организация в цеха потърси опора в първенците, в хората с вече известни имена. Защото особено в текстилния отрасъл индивидуалната изява е била и си остава важен фактор за трудово и морално възпитание. Защото челникът, първенецът в производството, е онзи самороден къс от социалното богатство, нужен за темелите на всяка нова идея, за енергията на всяка крачка напред.

Първенците от тъкачния цех, комунисти или безпартийни, бяха обградени с голямо внимание и грижи от първичната партийна организация, за да им се възложи надеждата, че и колективът ще стане първенец.

Казано с езика на партийната практика — взето бе решение да започне целенасочена работа с първенците в производството. Решение, продиктувано от живота. Затова то не дойде нито много рано, нито закъсня. Беше зряло, сериозно, имаше почва под краката си.

Няколко години, търсейки конкретни и специфични пътища, първичната партийна организация обогатяваше своите форми и методи за

Digitized by Google

работа с първенците — школи за челен опит, наставническо движение, партийни поръчения... Тя се постара да разпредели равномерно по смените и комунистите, и най-добрите работници между безпартийните, около които спонтанно се формира ядрото на всеки колектив. После следеше за редовното и правилното водене на социалистическото съревнование. Не изпусна от очи естествените процеси в развитието и възмъжаването на колектива — в много случаи именно те подсказват идеите, те са зародишът на новото.

Тук в летописа на челния опит може да се прочете как една от най-добрите тъкачки в цеха, орденоноската Йорданка Марова, преценявайки резервите, които ще се разкрият с минимални организационни промени, поема обещание да изпълни още един петилетен план до края на 1980 година. С обещанието ѝ се ражда и инициативата „За равен труд — равно заплащане".

Както словесната формулировка, така и същността на тази инициатива се доближават до простата, но мъдра истина „Който не работи, не трябва да яде". Нищо неясно, нищо метафорично, нищо пресилено. Йорданка Марова предлага бригадата да се състои от трима души: тъкачка — водеща, основна фигура, с най-висока квалификация и с най-голям опит; старша тъкачка — способна да изпълнява всички помощни функции и да замества тъкачката, когато е необходимо; секционен майстор, който освен грижата за изправността на становете трябва да поеме допълнителна работа както помощна, така и основна.

Впрочем и тримата в тази нова бригада трябва да покриват отличната или поне много добра оценка по отношение на няколко изисквания: квалификация, опит, съзнание, лоялност, увереност, отговорност.

И още едно особено важно условие — готовност у тъкачката, която ще застане начело на бригадата, да замени личната си материална облага с интереса на колектива, на цеха и предприятието. Защото в бригадата фонд „Работна заплата" се дели на три и може да се случи тъкачката да вземе по-малко пари от времето, когато е работила индивидуално. Тогава?

Въпросът за пожертвувания личен интерес сега звучи архаично в ушите на ръководителите и на самите работници. За малко повече от две години инициативата на Йорданка Марова убеждава всички, че когато предприятието печели, тогава е сигурна печалбата и на отделния работник. Че когато благородството, съзнанието и другарството управляват интереса, той се извисява далече над дребното еснафско сметкаджийство и кристализира в истински социалистически стимул.

Сега по примера на героя на социалистическия труд инструкторката Йорданка Марова работят няколко бригади. Успешно във всяко направление.

Но факт е, че все още — и може би още дълго — не всички бригади от цеха могат да приложат системата „За равен труд — равно заплащане". Това свидетелствува за реалистичния подход на партийното и на стопанското ръководство. Докато не са налице всички условия челната бригада да работи пълноценно, механичното прилагане на инициативата може да доведе до провал. Още в самото начало, когато е липсвал горчивият опит, една от набързо сформираните бригади не е успяла да се справи със задачите си, независимо че я оглавявал комунист. Това доказва, че само на ентусиазъм не може да се разчита.

За условията вече стана дума. На първо място — високо професионално майсторство, на второ място е машината. Да е изправна и модерна техниката. И на трето — определени организационни обстоятелства. Това е така да се каже обективната част от целия комплекс условия. Всичко останало включва човешките взаимоотношения с цялата им специфичност, многообразие. Рецепти за тях няма.

Digitized by Google

Ето защо самата инициатива по същество остава местна. Внедряването ѝ в друг цех трябва да стане творчески. Но независимо от това нейната политическа и стопанска стойност е висока. Първите последователки на Йорданка Марова са комунистките Мара Казлачева и Добрина Пенева — и двете работещи с бригадите си на по 40 стана, и двете преизпълняващи плана и с поето обещание в чест на 75-годишнината от основаването на текстилния комбинат „Тунджа" до края на 1985 година да завоюват по още един петилетен план. Те са вече носителки на орден „Трудова слава". Иванка Дойчева, също комунистка, работи на 24 стана. Към многомашинно обслужване преминават и секционните майстори комунистите Иван Генчев и Стоян Колев и безпартийните Стоян Славов, Слав Славов, Добри Стоянов, Стоян Иванов.

Вътре в тези бригади вече има пълна взаимозаменяемост. Ако се наложи отсъствието на един, останалите двама поемат и неговия дял от работата.

Обобщеният извод за същността на тази инициатива е, че тя е в пълно съответствие с критериите и изискванията на Националната партийна конференция. Затова „живее", затова не остава затрупана в папки и стари лозунги.

А има ли възможност за развитие, за усъвършенстване на този вид трудов колектив? Какво е бъдещето на инициативата?

Най-добрата последователка на Йорданка Марова, нейната приемничка в бригадата Добрина Пенева твърди, че засега това е върхът. Сигурно сега е така, щом и първичната партийна организация, и стопанските ръководители са на същото мнение — има доказателства за тяхното трезво отношение към ентусиазма и истинските възможности. Но Добрина Пенева изтъква още веднъж, че най-важното условие, според нея, което поддържа бригадата, е увереността на всеки неин член в собствените сили. А нали човешките сили търпят развитие, стига рационално да се използват!

Безспорно, тази инициатива е един от най-силните примери за ефективната работа на първичната партийна организация с първенците в тъкачния цех. Ефективността се измерва и с повишения авторитет на добрите работници сред колектива, с тяхната обществена активност в рамките на комбината. Добрина Пенева е член на окръжния комитет на БКП, Донка Деянова, също челник в производството, е член на общинския комитет на БКП, председателка на клуба на орденоносците в ТК „Тунджа" и е партийна отговорничка в смяната. Секционният майстор Иван Генчев бе общински съветник и е председател на групата на съветниците в комбината. Мара Казлачева е профгрупорг в смяната.

Но първичната партийна организация не изостава и в другите форми за работа с първенците, които са общоприети и известни навсякъде. Защото е убедена, че само с комплексен подход може да се гарантира траен успех. Само при такъв стил може вярно да се преценява какво начинание диктува животът, за да стане то навреме и партийно решение.

Петя МИТЕВА

Digitized by Google

ИЗРАСТВАНЕТО НА КОЛЕКТИВА

Партийният комитет със секретар Никола Бинев и първичните партийни организации в стъкларския комбинат „Васил Коларов" в Сливен полагат много грижи за подобряване качеството на продукцията. Политическата и организаторската работа е насочена към икономичното изразходване на суровините, материалите и енергията, за приложението на икономическия механизъм, по-пълното натоварване на производствените мощности, за разкриването на вътрешните резерви и увеличаването производителността на труда.

Положените усилия от партийното и стопанското ръководство на предприятието за повишаване качеството на стъкларското производство дават положителни резултати. За първите три години на петилетката планът за чистата продукция е изпълнен със 113 на сто, съвкупната печалба — 190 на сто, обществената производителност на труда — 113 на сто.

За ускореното внедряване на научно-техническия прогрес вниманието на комбинатския партиен комитет, на партийните бюра, на специалистите и на целия трудов колектив е насочено към реконструкцията и модернизацията на кристалното производство. Усвоени са значителни капитални вложения за строително-монтажни работи. Модернизира се производството на ампули за нуждите на химикофармацевтичната промишленост. Предстои извършването на реконструкция на пещта за цветно неутрално стъкло, на газификацията на комбината. Активен дял за успехите на комбината имат комунистите Никола Арнаудов, Стефан Чанев, Владимир Щерионов, Кънчо Турлаков, Атанас Тарагошев, Георги Македонски, Филип Генов, Петър Кръстев, Лазар Камбуров, Христо Русев и др. Постигнатото ритмично изпълнение на производствената програма на кристалното производство през последното тримесечие на миналата година изцяло се дължи на създадения технологичен порядък, на проявеното високо чувство за отговорност от ръководните и изпълнителските кадри.

Със средствата и формите на своята работа комбинатският партиен комитет правилно насочва комунистите и близо три хилядният колектив за осъществяването на възловите задачи. В производствените звена се обсъждат стопанските задачи, приемат се индивидуални и колективни обещания, поставят се конкретни партийни поръчения за повишаване качеството на труда и професионалната компетентност на комунистите. Полагат се усилия за утвърждаването на бригадите от нов тип като основна форма на социалистическа организация на труда. Една част от бригадите са комплексни, а останалите — специализирани. Комунистите търсят пътища, за да се повишава заинтересоваността на трудовия колектив. От производството на висококачествена продукция, за стимулирането към икономия на суровини и материали. Преодоляват се барнерите, които пречат за усвояването на нови модели стъкларски изделия. Те са свързани най-вече с планирането и изпълнението на някои асортименти към стоковия фонд и пр.

Наред с това комитетът отделя нужното внимание на въпросите: състоянието и поддържането на техниката, максималното използване на производствените мощности и пр. В това направление определени резултати са постигнати при въвеждане на линията за рязане и шлайфиране на чаши, инсталацията за химическо полиране на кристални из-

Digitized by Google

делия, намаляване на престоите на автоматите за колби, по-пълното натоварване на машинния парк в обособеното производство „Осветителни тела“.

Един от възловите проблеми, който занимава комунистите, е издигането на равнището на технологичната дисциплина и отговорността на всички производственици. Относително и абсолютно е намален бракът на произведената продукция. Но партийният комитет издига още по-висок критерий — да се постига не само намаление на брака по определените нормативи, но и тяхното снижение. Ето защо първостепенно място се отделя на превантивния контрол за своевременното отстраняване на пропуските в отделните етапи на производството.

Погледът на партийното и стопанското ръководство е отправен и към състоянието на трудовата дисциплина. Защото и сега е голям броят на самоотлъчките. Огромен резерв за комбината като цяло си остава уплътняването на работното време. Вменено е в дълг на партийните групи да водят непримирима борба срещу всякакви нарушения на трудовата дисциплина и с личния си пример комунистите да съдействуват за тяхното ликвидиране.

Цехът за ширпотреба разширява номенклатурата си на производство. Само през 1983 г. е удвоена продукцията спрямо годишната планова задача. Ръстът на работната заплата в сравнение с 1980 г. нарасна със 110 на сто.

Гордост за комбината е извършеното строителство на площадката на обособеното производство „Домакинска стъклария“ в чест на половинвековния юбилей от създаването на стъкларската промишленост в Сливен и 40-годишнината на Деветосептемврийската социалистическа революция у нас. Сътвореното за сравнително кратък срок е изява на неуморния труд на работниците и служителите и е ярък показател за израстването на колектива, за атмосферата на постоянна неудовлетвореност от постигнатото, за усет към новото, по-съвършеното. И тук с личния си пример комунистите, секретарите на първичните партийни организации Сийка Запрянова, Стефка Пейкова и Николай Гошев увличат останалите.

Шестнадесетте партийни групи дават своя принос за издигане ролята на първичните партийни организации сред трудовите колективи. Партийните групови отговорници Васил Николов, Петър Хранков, Къна Друмева, Карчо Карчев, Георги Аджемов, Васил Петров, Руси Донев и други извършват конкретна организаторска дейност за своевременното изпълнение на възложените задачи.

Сега усилията на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство са насочени към по-нататъшно повишаване на трудовата активност на работниците и специалистите за подобряване качеството на продукцията. Това ще бъде принос в чест на 40-годишния юбилей на Деветосептемврийската победа в нашата родина.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ПРОВЕРКА ПО ЧИТАТЕЛСКО ПИСМО

ПОРЪЧЕНИЯ, ДИСЦИПЛИНА, ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Публикуваното писмо повдига въпроса за подхода и правата на партийния комитет при определяне на партийни поръчения и задълженията на комуниста, произтичащи от тях.

Основателно ли е наложеното ми наказание?

„На заседание на партийния комитет в комбинат „Българска коприна" от 20. 1. 1984 г. бе разгледано партийното ми положение и бях наказана на основание на чл. 14 и чл. 9 от Устава на БКП със „СТРОГО МЪМРЕНЕ С ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ" за неизпълнение на партийно поръчение. Същото ми е възложено на заседанието от 4. 1. 1984 г., а именно: „Партийният комитет одобрява кадровите промени на стопанското ръководство и изпраща с партийно поръчение др. Теменуга Николова Йорданова за н-к на цех „Т. Киркова" (кв. „Орландовци").

До този момент не бях наказвана с никакви административни и партийни наказания.

Мотивите ми срещу това партийно поръчение са следните:

По специалност съм инженер-химик. Завършила съм Висшия химико-технологически институт — София през 1966 година — специалност „Химична технология на текстилните влакна". Имам трудов стаж по специалността 15 години. Работила съм по разпределение в стопанския химически комбинат „Видлон" — Видин предимно като технолог. От 1971 година и понастоящем работя в комбинат „Българска коприна" — София — първоначално като контрольор по качеството, след това като н-к на отдел „Учебно-методичен" в производствено-учебния център и от 1977 година досега като н-к на отдел „Технически и качествен контрол". През 1982 година завърших двегодишна следдипломна специализация във Висшия икономически институт „К. Маркс" по специалността „Икономика и управление на качеството".

За предложената ми длъжност не притежавам необходимата техническа компетентност, позволяваща ми като пряк ръководител в производството да вземам бързи и правилни технически компетентни решения. Нямам време за преквалификация и чувствувам, че не бих могла да оправдая доверието, което ми се възлага.

Член съм на комитета от 24. XII. 1983 година. Бях избрана на годишното отчетно събрание на комбинатската партийна организация по предложение на партиен член на събранието, въпреки направеното ми предложение за отвод.

Докато в предложението на стопанското ръководство, внесено в партийния комитет на 4. I. 1984 година, и в предварително проведения с мен разговор с партийния секретар и директора бе подчертано, че съм с голям организационен опит, ползвам се с авторитет сред колектива, дисциплинирана съм, изпълнявам възложените ми задачи, то на второто заседание в присъствието на представители на РК на БКП директорът в изказването си заяви, че съм се изчерпала като специалист на тази длъжност, че съм дисциплинирана, но в работата си се нуждая от подсещане.

Въпросът за партийното ми поведение не е обсъждан на партийно събрание от организацията, в която членувам.

Основателно ли е наложеното ми тежко партийно наказание?

Т. Йорданова"

(Писмото публикуваме със съкращения)

Digitized by Google

Правилно ли е дадено поръчението?

Проверката по писмото потвърди, че действията на партийния комитет са предизвикани от една трудна кадрова ситуация.

Продължително време цехът на текстилния комбинат „Българска коприна" не изпълнява плана си. Търсейки изход, директорът Андреев потърси нов началник. Предлага кандидатурата на Теменуга Йорданова, инженер-химик и началник на ОТКК в комбината, дългогодишен и авторитетен специалист. Смята, че със своя организационен опит и авторитет може да сложи ред в цеха. Мнението е прието от партийния комитет. На възраженията на Йорданова, че няма квалификация за ръководител на текстилно тъкачество, не обърнали внимание. Позицията, защитавана упорито и по време на проверката, се свеждаше до следното: комунистът е длъжен да изпълнява решенията на партията. Това е основно изискване на принципа на демократическия централизъм. Неспазването му е грубо нарушение на партийната дисциплина и води до съответни изводи за комуниста.

Проведохме съвместен разговор в районната контролно-ревизионна комисия с участието на секретарката на комитета Борисова и директора Андреев. Те се съгласиха, че може да се помисли по размера на наложеното наказание. Същевременно реагираха дори на опита да се постави под съмнение правилността на тяхното действие и решение. Нима може да се оспорва правото на партийния комитет да дава поръчения на комунистите, да размества кадрите? — изтъкваха с недоумение те.

По препоръка на районната контролно-ревизионна комисия партийният комитет преразгледа въпроса. И реши да намали наказанието на мъмрене.

Основните факти около решенията на комитета в „Българска коприна" са изложени в писмото на другарката Йорданова. Те не се оспорват и не е необходимо да ги повтаряме.

Но случаят ни дава повод за някои размишления.

Правилно ли е подходил партийният комитет, когато е възложил това поръчение? Съгласува ли се с уставните изисквания поведението на другарката Йорданова, когато отказва да го изпълни? Основателно ли е наложеното партийно наказание?

За да отговорим правилно на тези въпроси, по време на проверката изяснихме някои страни от подхода на комитета и на директора, който е член на партийния комитет и по чиято инициатива се поставя за разглеждане тази кадрова промяна.

Първият въпрос беше — защо след решението на комитета директорът не е издал заповед за назначение на Йорданова на длъжността, за която й възлагат партийното поръчение.

Отговорът заслужава внимание — тя е член на профкомитета и за промяна в нейните трудови задължения се изисква съгласие от висшестоящия профсъюзен орган. Такова съгласие е получено след като е наложено наказанието и вече е била назначена друга специалистка за началник на цеха. Макар и млада, тя има съответната квалификация на текстилен инженер.

Разсъжденията са интересни — с това изискване на трудовите закони трябва да се съобразят. Същевременно с друго законно изискване, според което за такава промяна в трудовите отношения е нужно и съгласието на съответния работник или специалист, считат, че може и да не се съобразят.

Главният въпрос, който изниква в случая, е, правилно ли е да се дава поръчение на комуниста в противоречие със защитени права от нашите социалистически закони? Този въпрос още по-релефно изпъква във връзка с приетите Основни положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, които предвиждат да се разширят още повече трудовите права на гражданите, включително, разбира се, и на комунистите.

Защо законът (ще добавим — и партийната политика) защитава такива равноправни отношения между стопанските ръководства и трудещите се? Той защитава първо обществото, за да не се назначават хора на дадена длъжност без необходимата квалификация и без увереност и гаранция, че могат да се справят с работата. Защитава и трудещия се от своеволно преместване от една работа на друга, което е един от основните принципи на нашата социалистическа правова система.

Ако той се подчини и поеме принудително възложената му работа и не се справи с нея, какво ще се получи? Тогава обикновено се правят изводи, че не е изпълнил партийно поръчение и последва наказание. Между впрочем такива случаи не са измислени. Те съществуват в практиката. Рядко изводи се правят за тези, които неправилно са решили кадровия въпрос и по този начин са увредили и на обществото, и на човека.

Вторият въпрс, който ни интересуваше — имало ли е предвидени и подготвени резервни кадри за длъжността, на която са търсели титуляр? Оказа се, че не е имало и тази страна от кадровата работа е занемарена. Затова когато възниква необходимост, няма кой нормално и естествено да поеме работата.

Преди години, когато страната не разполагаше с достатъчно подготвени специалисти, подобни кадрови решения бяха оправдани. Но сега условията са други. Вече имаме подготвени специалисти и това ни позволява в процеса на техния подбор да пристъпваме към конкурсното и изборното начало. Такава е сега партийната линия. Тя се налага от големите задачи на интензификацията, на техническия прогрес, които повелително налагат кадрите да се използват там и така, че да изявят найпълно своята квалификация и възможности.

Digitized by Google

Но явно в комбинат „Българска коприна“ са още далече от тези съвременни партийни изисквания.

Всичко това ни дава основание да считаме, че партийният комитет не е постъпил правилно при възлагането на такова поръчение.

Животът обаче е сложен и може да възникнат особени извънредни обстоятелства. Нима тогава не може на комуниста да се възлагат партийни поръчения съобразно изискванията на такива условия? Да, може. И той като боец на партията е длъжен да ги изпълни. Но и тогава отклонението на комуниста от работата, за която е подготвен, става временно, до отстраняването на извънредното положение.

Другарите от „Българска коприна“ смятаха, че условията при тях са извънредни. Наистина те имат трудности. И не всички са по тяхна вина. Някои са следствие от продължителното замразяване на модернизацията на производството, от остарялата техническа база. При тези условия, ако нямаха друга подходяща кандидатура, можеха временно да изпратят с поръчение другарката Йорданова да поеме работата, докато намерят трайно решение. Между впрочем Йорданова сама е подхвърлила този вариант и когато го отхвърлят, не се е съгласила да промени квалификацията си.

По време на разговорите бе изтъкнат и друг аргумент — че работата ѝ като началник на тъкачния цех би ѝ помогнала да повиши квалификацията си като началник на техническия и качествен контрол. Ако с такава цел временно бе изпратена в цеха, тогава също подходът би бил правилен. Но това е останало само като страничен аргумент, за да я убедят да поеме длъжността, без да се предлага конкретно, произтичащо от него решение.

В светлината на кадровите затруднения в комбината не е излишно да повдигнем **още един въпрос.** При проверката нямахме основание да търсим недоброжелателни мотиви или злоумишлен подход при обсъждането и приемането на това поръчение за Йорданова. Тя и не повдигна такъв въпрос. Но общата ни проверка навеждаше на убеждението, че в кадровата работа в комбината има сериозни проблеми, които заслужават вниманието не само на партийния комитет, но и на районния комитет на партията. Очевидно вникването в кадровата работа би помогнало да се отстранят неправилните подходи и да се избегнат в бъдеще подобни ситуации и по-големи затруднения.

Не е излишно да се спрем малко и на **поведението** на Йорданова при разглеждането на случая. Когато се приеме партийно решение, комунистът е длъжен да се подчини, като същевременно направи своите възражения при несъгласие пред съответната по-висша инстанция. Проявила ли е другарката Йорданова безотговорност, отнесла ли се е с пренебрежение и лекомислено към решението на партийния комитет? Нарушила ли е Устава? За такова обвинение нямаме основание. Тя дори се е помъчила да подскаже друго решение, което, според нас, би било най-правилното, но то е било отхвърлено.

След решението е посетила районния комитет на партията и в разговор с един от секретарите му е изложила своите мотиви с молба за намеса. Очевидно другарите от районния комитет са подценили това официално, макар и устно, възражение и оформят мнение да препоръчат на комитета в комбината, щом тя отказва категорично да приеме предложената длъжност, да не я изпращат насила, но да ѝ наложат едно минимално наказание. Комитетът в комбината обаче се е оказал твърде строг. Районният комитет би могъл да помогне въпросът да се реши по-правилно — да се изпрати тя временно да помогне за оправяне на работата, да препоръча първичната партийна организация, където тя членува, също да си каже мнението. Затова трудно бихме приели обвинението, че тя не е спазила уставната дисциплина, защото поставянето на въпроса пред по-висшата организация означава, че решението не е в сила, докато този по-висш орган не се произнесе и не ѝ съобщи своето решение.

Изводът ни е, че когато се решават кадрови въпроси сега, трябва строго да се подхожда от позициите на съвременната партийна политика. Тя изисква да се търсят и поставят кадри с висока политическа и непременно специална квалификация за длъжността. Тя изисква също така да се спазват както уставните, така и законните права на комуниста и да не приемаме решения, противоречащи на тях.

В тази връзка бихме припомнили едно изказване на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Константин Черненко, направено на априлския пленум от тази година: „У нас никому не е позволено нито да нарушава, нито да заобикаля законите“. В социалистическите закони е вплътена партийната политика. И не е белег на последователна принципност противопоставянето на Устава на партията на нашите закони. Уставът урежда вътрешнопартийните отношения, законите регулират отношенията в обществото, включително трудовите. Това би следвало вече добре да се разбира и да не се допуска под прикритието на Устава да се поставя мнението на отделни другари, дори и на комитети над законите на страната.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ПРОСВЕТА — ОБРАТ В НАШЕТО МИСЛЕНЕ И РАБОТА

ТОДОР ГАНЧЕВ
заместник завеждащ отдел „Идеологическа политика"
на ЦК на БКП

Отново, както през всяка учебна година, около един милион души ще повишават своята марксистко-ленинска подготовка в различните звена на партийната просвета. Това са комунистите, голяма част от безпартийните активисти, работещи в Комсомола, профсъюзите и Отечествения фронт, в държавните и стопанските органи, в научните и културните институти. Това са хората, от които в най-голяма степен зависи изпълнението на изискването, поставено от другаря Тодор Живков пред идеологическия фронт: **линията, решенията на партията да станат линия, решения на милионите труженици на социализма.**

Решаването на тази задача е от особено значение сега, когато партията, нейният Централен комитет изискват от кадрите, комунистите и всички трудещи се творчески да мислят, революционно да действуват. За изпълнението на отговорните задачи, поставени в документите на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция, в речите, докладите и лекциите на др. Тодор Живков, е необходимо решително да изменяме своя стил, да преодоляваме ограниченото виждане, нетворческото мислене, нереволюционното действие, да се разделяме със стереотипи и шаблони, да проявяваме максимум творчество и инициатива, решително да подкрепяме творчеството и инициативата на кадрите, на масите.

Първото и най-важното условие за творческо мислене и революционно действие е да се осигури висока идейно-политическа подготовка на кадрите и комунистите. Усвояването на научното богатство на марксистко-ленинското учение, на неговия диалектико-материалистически метод е фундаментът, върху който се изгражда класово-партийната позиция на личността. Това ѝ дава мирогледните и политическите ориентири, помага ѝ правилно да си обяснява явленията в обществото, въоръжава я с лостовете на изменяне на действителността.

В партийните документи е записано категорично, че марксизмът-ленинизмът стана идеология на целия народ. В марксистко-ленински дух се обучават и възпитават и всички деца, юноши и младежи в нашата страна. Огромна част от хората излизат от учебните заведения с утвърден марксистко-ленински светоглед, с правилна идейно-полити-

Digitized by Google

ческа ориентация, с активна жизнена позиция. Защо въпреки това нашата партия отделя такова внимание на марксистко-ленинската просвета, защо създаде, непрекъснато развива и обогатява стройна и цялостна система за политическо обучение на своите членове и на безпартийните активисти?

Преди всичко, защото обществено-политическият живот тече динамично, науката за обществото се развива, кръгът на познанията се разширява. Това налага да се усвояват все нови и нови знания за обществените явления, тези знания да се превръщат в дълбока убеденост и в мотив за поведението на личността. Новият етап, в който се намира социалистическата общност, бързо протичащите социални процеси, особено научно-техническата революция, задълбочаването на революционните процеси в „третия свят" и други явления поставиха на дневен ред редица проблеми от първостепенно теоретическо и практическо значение, които не са били в полезрението на класиците на марксизма-ленинизма. Теоретическото обобщаване на опита, натрупан от комунистическите партии и от братските социалистически държави в изграждането на социализма и комунизма, анализите и прогнозите за революционните процеси в капиталистическите и развиващите се страни, разработването на стратегията и тактиката за по-нататъшното развитие на световния революционен процес непрекъснато обогатяват марксистко-ленинската теория. Това изисква да се разширява кръгът от познания на комунистите, да се овладяват новите теоретически разработки и практически подходи, съдържащи се в документите на нашата партия, на КПСС, на международното комунистическо и работническо движение. Това налага съществуването и действието на цялостна и стройна система за политическа просвета.

Някой може да каже: нали цялата наша социална действителност е възпитателен фактор, който формира диалектико-материалистическия светоглед на хората, нали литературата и средствата за масова информация довеждат практически до всеки човек всичко ново, с което се обогатява марксистко-ленинската теория. Да, вярно е, но само то е недостатъчно, особено когато става дума за формиране и правилно развитие на съзнателността на милиони хора. Усвояването на марксистко-ленинските знания е сложен, а за някои хора и труден процес. То изисква усилия, организираност, взискателност, научна методика, оказване на помощ на обучаващите се. Без тези неща не е възможно новите теоретически разработки и практически подходи на партията да се превърнат в убеденост на масите, да мотивират тяхното поведение. За това е необходима комплексна система на марксистко-ленинското обучение.

Не бива също така да се забравя обстоятелството, че въпреки изминалите 40 години от социалистическата революция една част от хората са с ниско образование или са получили своето образование във времето, когато не се изучаваше системно марксистко-ленинската теория. Следователно има хора, които е необходимо да минат цялостен курс за изучаване съставните части на марксистко-ленинската теория или да опреснят познанията си в тази област.

Най-сетне не бива да се подценяват ролята и мястото на политическата просвета като средство за духовно общуване на комунистите. Тя създава формите, в които се дискутира, в които задълбочено се усвояват не само теоретическите постановки, но и практическите решения на партията, уеднаквяват се възгледите и подходите на комунистите, засилва се идейната им убеденост, единомислие и сплотеност. Политическата просвета е неоценим източник на „обратна информация" за въпросите, които вълнуват обучаващите се, за техните предложения, за изучаване на общественото мнение и политическите настроения.

Digitized by Google

Всяка учебна година в нашата партия прилича на предишната по много неща. Но всяка си има и своя специфика, свой, така да се каже, „аромат“, отличава се с нещо неповторимо, особено. Умението на кадрите, които се занимават с нейното организиране, да изведат на преден план това специфично, да го поставят в центъра на своята работа до голяма степен предопределя нейния успех.

Учебната 1984—1985 година също има свои особености. **Първо,** тя започва само няколко месеца след Националната партийна конференция, утвърдила повишаването на качеството от всички и навсякъде като първостепенна, като стратегическа задача за по-нататъшното успешно изграждане на развитото социалистическо общество. **Второ,** тя се провежда през един изключително плодотворен период в осъществяването на априлската линия на партията. Както посочва др. Тодор Живков в седмата лекция пред слушателите и преподавателите в АОНСУ, нашата страна навлезе в „решаващ период на изграждането на зрелия социализъм“. С Дванадесетия конгрес на БКП започна **нов етап** в по-нататъшното разработване и осъществяване на априлската генерална линия. Времето от конгреса насам е време на напрегната творческа теоретическа дейност, в резултат на която върху основите на марксистко-ленинските принципи и при използването на диалектико-материалистическия метод бе разработено, по думите на генералния секретар на Централния комитет на партията, „цялостно виждане на основните проблеми и практически подходи на нашата дейност“. В резултат на това сега нашата партия е въоръжена с научнообоснована програма не само за непосредствените задачи, които ще решаваме в близкото бъдеще, но и с цялостна стратегия за продължително време.

Третият специфичен момент, характеризиращ предстоящата учебна година, е изострянето на класовата борба на международната арена, намерило израз в засилването на конфронтацията между социализма и империализма. Главната причина за това е агресивният и милитаристичен курс на американските империалисти. Техните форсирани и широкомащабни военни приготовления, имащи за цел да ликвидират военния паритет и да постигнат превъзходство над страните на социалистическата общност, усилено провежданият от САЩ „кръстоносен антикомунистически поход“, поредицата агресии, интервенции и различни други престъпни действия на САЩ срещу суверенни държави влошиха рязко международната обстановка, засилиха опасността от термоядрена война, която заплашва с гибел цивилизацията и изобщо живота на планетата. В тази обстановка рязко се повишиха изискванията към идейната устойчивост на целия ни народ, нарасна значението на формирането на идейно-политическите, моралните, нравствените и физическите качества на хората, необходими не само за успешното участие в социалистическото строителство, но и за защитата на мира, на свободата на отечеството, на делото на социализма.

Всички тези неща обуславят главното, решаващото в следващата партийна учебна година, определят подхода на кадрите при нейното организиране и провеждане. Изходна позиция за всички комунисти, за целия ни идеологически фронт са думите на др. Тодор Живков, че „ядрото на марксистко-ленинската подготовка на кадрите днес е и трябва да бъде **изучаването на трудовете на класиците в неразделна връзка с актуалните разработки на съвременното обществено развитие** (курсивът мой, Т. Г.), съдържащи се в документите на нашата партия, на КПСС, на другите братски партии, на колективно разработените от международното комунистическо и работническо движение документи“. В тези думи е най-важното, решаващото изискване за правилното изграждане и плодотворното провеждане на политическата просвета. С риск да повторя искам да акцентирам, че нейното ядро е:

Digitized by Google

теоретическото наследство, оставено ни от класиците, да се изучава в **неразделна връзка** с актуалните разработки за съвременното обществено развитие. На съвременния етап не е възможно да се усвои марксистко-ленинската теория, да се формира правилната идейна позиция на човека, ако се пренебрегва това изискване за неделимост на теоретическото наследство, оставено ни от класиците, и теоретическия принос, с който съвременното комунистическо движение, Българската комунистическа партия развиват, обогатяват това наследство, дават отговор на новите проблеми съобразно конкретноисторическите условия. Следва да се подчертае, че това е отговор, чрез който не само не се отричат, игнорират или заобикалят принципите на марксизма-ленинизма, а се **съхраняват и обогатяват.** Това потвърждава още веднъж, че новаторската теоретическа дейност на нашата партия, на КПСС и другите братски партии има за предназначение не да обоснове някакви „нови принципи", да прокара някакъв „трети", „четвърти" и т. н. път и да разработи нови „модели" на пролетарската революция и на изграждането на социалистическото общество, а да съхрани най-ценните добродетели на нашето революционно учение, на комунистическото и работническото движение: върху непоклатимите марксистко-ленински принципи да анализира научно новите процеси и явления, да търси и дава марксистко-ленински отговор на новите задачи.

От това определение на ядрото на марксистко-ленинското обучение на кадрите и комунистите се ръководеше Секретариатът на Централния комитет на Българската комунистическа партия, когато определи главните задачи на предстоящата учебна година. Най-обобщено те се свеждат към две.

Първо, задълбочено да се изучат документите на партията по въпроса за повишаването на качеството: варненската реч на др. Тодор Живков, неговото встъпително и заключително слово на Националната партийна конференция и Дългосрочната програма, утвърдена от конференцията. По този начин да се добие цялостна, комплексна представа както за теоретическата постановка на въпроса, така и за практическите задачи, които ще трябва да решаваме в близкото бъдеще и в по-продължителен период, до 1990 и 2000 година. За целта във всички форми на политическа просвета първите три занятия ще бъдат посветени на проблема за качеството, като пропагандистите и обучаващите се ще бъдат снабдени с необходимите пособия — планове и учебни помагала, и същевременно редица статии и методически разработки ще бъдат поместени в печата. Задачата е задълбочено и детайлно да се вникне във важните партийни документи, да се разберат и правилно да се усвоят изискванията, поставени от партията. Не е излишно да обърнем внимание във връзка с това на следните особено важни изисквания, формулирани в документите на конференцията и в речите, докладите и лекциите на др. Тодор Живков, върху които трябва да се съсредоточат усилията в тази област през следващата учебна година.

— Политическата просвета да формира у всички и навсякъде **благородна неудовлетвореност** винаги, когато качеството от нашата работа отстъпва на най-високите постижения в други страни или други стопански организации в дадената област. Не става дума за някакво негативистично или песимистично отношение към огромните завоевания, които постигнахме във всички области на живота през 40-те години народна власт. Ние се гордеем и ще се гордеем с нашите успехи, ще ги изтъкваме и подчертаваме, защото те са дело на народа, на правилната политика на партията. Защото са ярко свидетелство за възможностите на социалистическия строй да преобрази една бедна и изостанала в миналото страна и да я нареди в авангарда на световния човешки прогрес. Но това не трябва да ни пречи да виждаме къ-

Digitized by Google

де и в какво изоставаме, как и с какви средства ще преодолеем изоставането. В практическата работа за повишаване на качеството следва да **се утвърждава критерият „равнение по челните“.** Измерител на нашите успехи в областта на качеството да стане достигнали ли сме най-напредналите в дадената област страни и особено онези, с които се конкурираме на международните пазари. Само когато тази вътрешна неудовлетвореност, този стремеж да не отстъпваме и дори да задминем първите стане непоколебима позиция на всеки човек, можем да смятаме, че идеологическият фронт като цяло и политическата просвета в частност са работили добре, постигнали са необходимата ефективност.

— Със средствата на политическата просвета не само да разясняваме партийните документи, да убеждаваме хората, че линията на партията е правилна, но да насочваме тяхното мислене и действие в такава насока, че всеки на своето работно място да се превръща в непоколебим борец за осъществяване на тази линия, да мисли, да търси и да предлага, да се бори неотстъпно, за да се извършат необходимите промени в неговата стопанска организация, в неговия колектив, на собственото му работно място. Високото качество на крайния продукт ще се роди от високото качество на труда на всекиго. Трябва да се разбива неправилната представа на някои хора, че качеството на продукцията се обуславя само от труда на онези, които непосредствено я конструират и произвеждат, че изискването за високо качество се отнася само до заетите в народното стопанство. Ние трябва да работим така, че обучаващите се в партийната просвета да се проникнат от убеждението, че от това, доколко качествено вършат своята работа и тези, които обслужват хората в търговията, здравеопазването, транспорта, управлението, от качеството на труда на учителя, на артиста, художника, музиканта, писателя и т. н., в много голяма степен зависи способността на работника, на инженера, конструктора и т. н. да работят качествено. Да се усвои в цялата му философска дълбочина лозунгът „Високо качество от всички и навсякъде“ — ето към какво следва да се стремим през следващата партийна учебна година.

Прекрасен пример за новия подход по проблема за качеството, за непримиримостта към недостатъците показва уводната статия на в. „Работническо дело“ от 18 юли 1984 г. Тази статия следва широко да се използва, нейният дух да пронизе занятията по проблема за качеството във всички звена на партийната просвета.

Второ, да продължим още по-организирано и системно работата по задълбоченото усвояване на новите теоретически разработки и практически подходи, съдържащи се в материалите на Дванадесетия партиен конгрес и в следконгресните речи, доклади и изказвания на др. Тодор Живков, в неговите лекции, издадени от Партиздат в книга под заглавие „Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България“. Специално искам да наблегна на огромното значение, което има превръщането в убеждение и мотив на поведение на милионите трудещи се на идеите и постановките в този дух. Както посочва в статия в сп. „Ново време“ другарят Милко Балев, „Огромното теоретическо богатство, съдържащо се в него, е солидна основа и средство за формиране на научен, марксистко-ленински светоглед и активна жизнена позиция у комунистите, у трудещите се, за по-нататъшно усъвършенствуване на тяхната съзнателност, за по-успешната борба срещу отрицателните явления в бита и съзнанието на народа“.

Без да се подценява извършената през миналата учебна година работа за изучаване лекциите на др. Тодор Живков, трябва определено да се каже, че тя е само началото на онова, което следва да бъде сто-

Digitized by Google

рено с оглед постановките и указанията на генералния секретар на Централния комитет на партията да се превърнат в идеен пътеводител на кадрите и членовете на партията, на целия ни народ, да станат основа за всекидневно решаване на задачите, стоящи пред различните органи, в различните области на живота.

Оценявайки тази потребност, Централният комитет на партията постави като основна задача на нашия идеологически фронт да се направят промени в програмите и учебните пособия, та всички изучавани дисциплини да се обогатят с теоретическите разработки и практическите подходи, съдържащи се в труда на партийния ни ръководител „Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България". По този начин богатството от идеи и постановки, проблеми и подходи да проникне изучавания по редовните програми материал във всяка дисциплина и да се получи единство между трудовете на класиците на марксизма-ленинизма и актуалните разработки на съвременните обществени процеси, което е ядро на съвременната теоретическа подготовка на комунистите.

Това естествено поставя отговорни задачи пред отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП, пред съответните отдели на окръжните и общинските комитети на партията. Те се свеждат преди всичко към това да се преработят програмите и учебниците, да се използват максимално възможностите на ежедневния и периодичния печат, на радиото и телевизията, за да се окаже конкретна помощ на пропагандистите и на обучаващите се как най-добре да постигнат органическата връзка на теоретическото наследство на класиците, включено в редовните програми, и новото теоретическо богатство, което се съдържа в документите на партията, в докладите, речите и лекциите на др. Тодор Живков.

Теоретическите разработки и практическите подходи са извлечени от живота, дават отговор на задачите, които стоят непосредствено пред държавните и стопанските органи, пред всеки трудов колектив и всеки човек. Това изисква в никакъв случай да не се проявява просветителски подход, а да се вниква дълбоко в тях, да се заживее с тях. А то означава, че те трябва да се приведат в действие, да се прочупят през призмата на отделната организация, трудов колектив, личност, да се превърнат в конкретни изводи и задачи, в практически решения. Ето защо изключително значение имат практическите занятия в просветните звена, създаването на максимално благоприятни условия трудовите хора да обсъдят собствената си работа, да направят критични бележки за недостатъците, да излязат с предложения и инициативи за изменение на положението. Към всички техни предложения да се обърне най-голямо внимание, всички критични бележки следва да се вземат предвид. Убедителният и аргументиран отговор на повдигнатите въпроси, вземането на практически решения за подобряване на работата следва да се разглеждат като много важна част от системата на политическата просвета и първостепенно задължение на всеки партиен, държавен или стопански орган.

Решаваща роля за резултатното политическо обучение има пропагандистът. Нашата партия с основание се гордее с многохилядната армия от дългогодишни, опитни, всеотдайни кадри, които безкористно водят марксистко-ленинското обучение. Трудът на много от тях бе отличен както всякога и в края на предишната учебна година с високи държавни отличия и различни други награди.

Същевременно техните задължения от година на година растат, а предстоящата учебна година поставя пред тях изключително високи изисквания. Преди всичко от тях зависи как ще се вградят новите теоретически разработки и подходи в редовната учебна програма, до как-

Digitized by Google

ва степен те ще бъдат овладени от обучаващите се и ще се превърнат в стимулатор на тяхното поведение. Ето защо повече отвсякога е необходимо домовете за политическа просвета и партийните кабинети, целите партийни комитети и бюра да оказват близка, конкретна и целенасочена помощ на пропагандистите, за да създават у тях умения, навици, нагласа за диалектическо обвързване на съвременните теоретически разработки на партията с материала, предвиден в различните учебни дисциплини. Не изобщо обучение, не изобщо консултации и контрол са нужни на пропагандистите, а такова обучение, консултации, обмяна на опит, които да им помогнат в решаването точно на тази нелека задача.

В политическата просвета все още съществуват редица слабости и недостатъци. Тяхното отстраняване е пръв дълг на партийните кабинети и организации. Особено важно и наложително е да се повишат творчеството и инициативата навсякъде. Както подчертава др. Тодор Живков, на творческия партиен подход в анализа и в овладяването на обективните закономерности, на творческия партиен подход в развитието на нашата идеология трябва да съответствува и **творчески подход в самото осъществяване на идеологическото въздействие върху съзнанието на народа и младежта.** Само тогава ще се извърши поврат в мисленето, ще се постигне революционност в действията, което е главното условие за успешното изпълнение на партийните предначертания, за последователното осъществяване на ленинската априлска генерална стратегия на Българската комунистическа партия.

ПО - ВИСОКИ КРИТЕРИИ

През последните години с изучаването на конгресните материали, на актуалните проблеми и подходи за изграждане на зрелия социализъм у нас, разработени от др. Тодор Живков, се натрупа ценен опит в овладяване на теорията, на историческия опит и политиката на нашата партия. Новото съдържание предяви по-високи изисквания, наложи промяна в критериите и подхода на окръжния и общинските партийни комитети за цялостната организация на партийната просвета. По-високо бе равнището на занятията, тяхното качество и ефективност. По-задълбочена и разнообразна бе връзката с основните задачи, които решават трудовите колективи. При повишена активност се обсъждаха конкретните проблеми. Издигнаха се теоретическото мислене и социалистическата съзнателност на участниците. Водиха се полезни дискусии за състоянието и перспективите на изграждането на материално-техническата база и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, за по-пълното утвърждаване на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, за издигане ролята на субективния фактор. Участниците обследваха редица конкретни проблеми на производството, гарантиращи качеството на продукцията, предложиха мерки за намаляване на разходите на суровини-

Digitized by Google

ни, материали и енергия, анализираха вътрешните резерви за повишаване на производителността на труда, икономическия и идеологическия ефект от внедряването на бригадната организация на труда, състоянието на трудовата дисциплина. Израз на осъзнатите права и отговорности на трудовите колективи са направените 8000 предложения при насрещното планиране за 1984 г.

Обстоятелството, че настоящата учебна година ще започне с изучаване материалите на Националната партийна конференция, завишава още веднъж ролята на марксистко-ленинското образование за създаване на необходимите политически и идейни условия в борбата за високо качество, за осъществяване връзката между изискванията на обективните социално-икономически закони и активността на трудещите се. При организацията на новата учебна година ползваме опита и постиженията от миналите години с една нова амбиция да се създадат предпоставки за затвърдяване и обогатяване на тези постижения. Ръководно начало в тази ни дейност е изискването, формулирано в лекциите на др. Тодор Живков, за единство в изучаването на основите на марксизма-ленинизма и на актуалните проблеми на общественото развитие.

Главното, на което обръщаме внимание, е да се подобрява качеството, да се повишават резултатността и ефективността на обучението. Това може да бъде постигнато при условие, че осъществим диференциран подход — непрекъснато имаме предвид образователното, политическото и културното равнище на участниците, тяхната производствена и обществена дейност, информираност, духовните и професионалните им интереси.

Съобразно тези изисквания е изградена структурата на партийната просвета в Толбухински окръг. Тя съответствува на настъпилите качествени изменения в състава на участниците и отговаря на обективните условия и предпоставки за развитие на окръга. В изградените 969 звена се обучават 28 103 участници. Тенденцията за увеличаване на звената от висшата степен е предпоставка за по-резултатна пропагандна дейност.

Диференцирано подхождат и общинските партийни комитети. Те успяха да изградят 35 звена за изучаване новата дисциплина „НРБ — наша социалистическа родина“ с оглед партийната просвета да съдействува по-ефективно за формиране на класово-партийното, патриотичното и интернационалното съзнание на комунистите и безпартийните.

За подобряване работата с пропагандистите отдел „Пропаганда и агитация“ към окръжния комитет на БКП разработи насоки за техния подбор и обучение. Сега 89,9 на сто от пропагандистите са с висше и полувисше образование, 60,2 процента от тях са партийни, стопански и административни ръководители. Привличането на ръководните кадри за пропагандисти има пряко отношение към качеството на учебния процес. С подчертана взискателност подхождат общинските комитети и бюрата на първични партийни организации за подбора на пропагандистите в ДКМС и профсъюзите. И тази година около 700 комунисти ще работят с поръчение в комсомолски и профсъюзни звена.

Системата за обучение на пропагандистите придоби по-диференциран характер и практическа насоченост. Засили се ролята на постоянно действуващите семинари с пропагандистите, по-често приложение намират активизиращите методи и форми в тях. Проведените практически занятия преминаха на високо ниво. Полезни бяха и срещите, организирани от общинските партийни комитети, за запознаване на пропагандистите с актуалните проблеми на обществено-полити-

Digitized by Google

ческия живот на страната, с проблемите на селищните системи, срещите за обмяна на положителен опит.

В навечерието на новата учебна година насочихме усилията си към усъвършенствуване на цялостната система за обучение. С цел да се обхванат всички пропагандисти от окръга летните курсове, като важен етап от годишното обучение, се проведоха по общини. Стремежът е да се подготвят пропагандистите, този челен отряд на идеологическия ни актив, за задълбочено изясняване на икономическото, социалното и идейно-политическото значение на решенията на Националната партийна конференция като неразделна част от стратегията на изграждането на зрелия социализъм.

Наред с периодичното обучение с откъсване от производството в окръга се използват умело и други форми на работа с пропагандистите за повишаване на идейно-теоретическата и методическата им подготовка. Домът за политическа просвета се грижи за необходимите организационни и методически предпоставки за усъвършенствуване на пропагандисткия труд; по-конкретна е помощта на неговите сътрудници при разработване на личните творчески планове и подготовката на занятията. На пропагандистите се предоставят примерни практически и учебни задачи, библиографски справки по темите, примерни разработки за практически занятия, текстове, казуси, тезисни материали за социално-икономическото развитие на окръга. Издадените методически материали и пособия се отличават със своята актуалност и практическа насоченост. Домът е подготвил методически разработки в помощ на пропагандистите за първите три занятия по материалите на Националната партийна конференция.

В цялостната работа по усъвършенствуването на методиката на партийната просвета особено внимание отделяме на новия опит по важни възлови въпроси, които имат решаващо значение за издигане на идейно-теоретическото и методическото равнище на пропагандистката дейност. И тази учебна година ще продължим работата по няколко експеримента: за засилване взаимовръзката между пропагандистката дейност и социалната практика в общинските партийни комитети в гр. Толбухин, Тервел, Каварна, районния комитет гр. Толбухин; за създаване на система от активизиращи методи и средства за обучение в общинския и в районния комитет — гр. Толбухин; за разгръщане на наставническото движение и работата с резервните пропагандисти в Каварна и комплекса „Албена", за онагледяване на учебния процес в гр. Генерал Тошево. Натрупаният опит в тази насока ще доведе до по-пълна интензификация на учебния процес, което произтича от самото съдържание на учебната година. То предопределя активността на мисленето, бързата ориентация в сложните обществени явления, обогатява тематиката на отделните дисциплини с теоретическите разработки и практическите подходи, развити от др. Тодор Живков. Главното е да се осигурят условия всички участници в звената съзнателно, активно, задълбочено, творчески да овладяват марксистко-ленинската теория в най-тясна връзка със задачите на социалистическото строителство. Тези изисквания определят мястото и ролята на движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и високо качество" и налагат неговото по-нататъшно развитие и обогатяване. През последните години в окръжната партийна организация е натрупан известен опит по разгръщането на движението за издигане идеологическото равнище и разширяване социалната функция на марксистко-ленинската пропаганда. Девизът, показателите и изискванията на движението станаха задължение в работата на преобладаващата част от пропагандистите в окръга. Сега към него се присъединяват пропагандистите от системата на комсомолската и профсъюзната просвета.

Digitized by Google

В цялостната работа по усъвършенствуване методиката на пропагандата особено внимание обръщаме на базовите звена. Опитът на окръжната партийна организация потвърждава нарастващата роля на базовите звена като методически пунктове за нагледен практически обмен на пропагандистки опит в процеса на обучението.

Всяка година общинските партийни комитети утвърждават базовите звена. Домът за политическа просвета води на отчет всички базови пропагандисти. През настоящата година техният брой е 112. Добър опит по работата с базовите звена натрупаха общинските партийни комитети в гр. Толбухин и Тервел, районният комитет в гр. Толбухин. Тяхната работа с базовите пропагандисти е насочена към пълна изява на познавателните и възпитателните им функции, към действително творческо подготвяне и реализиране на личните творчески планове, към използване на предназначението им като истинска школа за обучение и квалификация на пропагандистите.

Базовите пропагандисти, наставничеството ни помагат за подготовка на младите пропагандисти, за формиране у тях умение за критическа самооценка и верни критерии към изискванията спрямо пропагандиста и неговата дейност като идеологически работник. Това е важно условие за повишаване качеството и ефективността на марксистко-ленинското образование в съответствие с обществените потребности.

От миналата година започнахме да изграждаме клубове на пропагандиста. В секциите към тях младите пропагандисти се учат да повишават методическото си майсторство, обсъждат тематични планове, коментират практически задачи, дискутират основни проблеми от пропагандистката практика за разясняване актуалната политика на партията. Предстои ни още по-конкретна работа с клубовете за разширяване на тяхната дейност, за повишаване ролята им в комплекса от мероприятия за усъвършенствуване, разпространяване и утвърждаване на положителния опит.

Във формите на работа с пропагандистите важно място в окръжната партийна организация заемат теоретико-практическите конференции. Чрез тях по-богато приложение получи методът на самостоятелната работа за изучаване на марксистко-ленинската теория. Проведените разговори в първичните партийни организации, прегледът на звената на политическата просвета показаха, че в окръжната партийна организация успешно и резултатно се внедрява този метод. Новото съдържание на политическата учебна година, достъпността на изложението в разработките на др. Тодор Живков, издаването им в масов тираж доведоха до значително разширяване на самостоятелния метод за усвояване на теорията.

По решение на бюрото на окръжния комитет на БКП в окръга предстои преглед на икономическото образование. Разработени са методически указания и изисквания за неговото провеждане, произтичащи от новата тематика. Целта е да се активизира дейността на съветите за икономическо образование и се издигне неговата роля за изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

Новите изисквания към марксистко-ленинското образование наложиха да се усъвършенстват структурата и организацията на работа на университета по марксизъм-ленинизъм. На високо равнище, при голяма активност преминаха дискусиите и научно-практическите конференции с ръководните кадри на окръжния народен съвет за качеството и задачите на народните съвети, с директорите на предприятията за автоматизацията като система за контрол на качеството на продукцията в Толбухински окръг, с профсъюзните дейци за ролята на трудовия колектив за нравственото възпитание, с директорите и пар-

Digitized by Google

тийните секретари в училищата за критериите за оценка на качеството на учебното дело в Толбухински окръг.

Предстои ни още по-конкретна и диференцирана работа за методическото усъвършенствуване работата на пропагандистите и особено на онези от тях, които са с по-малък стаж и опит. Задачата ни е да воюваме срещу срещаните все още прояви на неизживян формализъм и абстрактно просветителство, за още по-системно, по-целенасочено и по-успешно прилагане на системата от активизиращи форми и методи на обучение в масовата практика. Онагледяването и използването на съвременни технически средства следва да станат неотменна част от работата на звената от всички степени на обучение. Ще продължим и разширим положителния опит за връзката на пропагандата със социалната практика, с въпросите, които решават трудовите колективи и които вълнуват трудещите се.

Атанас ИЛИЕВ
секретар на окръжния комитет на БКП —
гр. Толбухин

С ИЗИСКВАНИЯТА НА НАЦИОНАЛНАТА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ

Партийните организации в Благоевски район на столицата навлязоха в партийната учебна 1984—1985 година с добро наследство. То се изразява в направената крачка напред в нейното организиране, тясно свързване с проблемите и задачите на трудовите колективи, с повишената социална активност на комунистите и трудещите се. Предпоставка за това беше изучаването на кардиналните проблеми, поставени в речта на др. Тодор Живков пред Варненското съвещание по проблемите на качеството и в лекциите му, изнесени пред слушателите и преподавателите в АОНСУ.

Имаме основания да вярваме, че през тази учебна година ще затвърдим и умножим постигнатото, защото ще се обсъждат материалите на Националната партийна конференция, които рефлектират до всеки комунист и трудещ се, до всеки трудов колектив и ще пронизват съдържанието на учебните дисциплини и работата в учебните звена до края на учебната година. И още нещо. Изискването на Националната партийна конференция „високо качество — навсякъде и във всичко" постави нови критерии и пред политическата просвета, които трябва да отстояваме и достигаме. Те се проявиха в процеса на планирането и подготовката на партийната учебна 1984/1985 година в района. За нас тя започна със закриването на изминалата. На районно съвещание със заместник-секретарите по идеологическите въпроси на партийните комитети и първичните партийни организации и пропагандисти анализирахме постигнатото и недостатъците, очертахме изискванията. Тези

Digitized by Google

въпроси обсъдихме и с партийните секретари на полуденя през месец юли.

Планирахме настоящата учебна година в партийните организации на основата на утвърдените перспективни планове за марксистко-ленинската просвета и икономическото образование. Разбира се, някои организации, когато утвърждаваха учебните дисциплини, направиха корекции съобразно задачите, които ще решава трудовият колектив. Сътрудници от партийния кабинет се срещнаха с всеки заместник-секретар по идеологическите въпроси на партиен комитет и първична партийна организация и заедно обсъдиха организацията и работата на учебните звена. Тези срещи бяха полезни както за заместник-секретарите, така и за работещите в кабинета за политическа просвета. В разговорите ние се стремяхме да подскажем по-правилно и по-точно решение по съдържанието, структурирането на звената, формата на обучение, подбора на пропагандистите; разговаряхме за движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и висока ефективност", за атестирането на пропагандистите, без да се вмесваме грубо в решенията и становищата на комитета или бюрото. Предявихме по-големи изисквания към тяхната работа за повишаване икономическото образование на трудещите се, като се ръководехме от изискването на Дългосрочната програма на партията „да се утвърждава у всеки член на обществото ново икономическо мислене", без което не биха могли да се решат както трябва въпросите на качеството.

Структурата и съдържанието на марксистко-ленинската просвета и икономическото образование във всеки трудов колектив за учебната 1984/1985 г. се утвърди на заседание на комитетите и бюрата и на открити партийни събрания, а за районната партийна организация — на заседание на бюрото на районния комитет на партията.

Стремежът ни е да създадем такава организация на работа, че да се постигнат качествени изменения в марксистко-ленинската просвета, да се повишава социалната активност на членовете на трудовите колективи. Ето защо най-отговорният актив в районната партийна организация оказва конкретна помощ и контрол в процеса на партийното обучение: присъствуват на откриването на учебната година в отделни партийни организации, посещават най-малко по две занятия на звена, поддържат периодични контакти с партийното бюро. Този подход дава резултати — от една страна, в идеологическата работа участвуват по-голям брой от партийния актив в района и, от друга — получаваме обратна информация за състоянието в съответната партийна организация.

Качеството и ефективността на маркистко-ленинската просвета зависят твърде много от участието на стопанските и административните кадри — не само като слушатели, но и като лектори и докладчици. През изминалата учебна година ръководни стопански и административни кадри изнасяха доклади пред колективите по онези въпроси от лекциите на др. Тодор Живков, които съвпадаха с техните служебни задължения. Това допринесе по-компетентно и по-задълбочено да се обсъждат проблемите и да се открият конкретните задачи на трудовите колективи. По-активното ангажиране с пропагандистка дейност на административните и стопанските кадри е в отговор на решението на пленума на РК на БКП за по-широко участие на тези кадри в идеологическата работа на ППО. Настоящата партийна учебна година в района ще се открие с беседа по встъпителното и заключителното слово на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция от членове на партийните и стопанските ръководства.

Голям е делът и на пропагандиста, на неговото умение да насажда в общественото съзнание култ към високо качество. Това е свързано с

Digitized by Google

неговата идейно-теоретическа и методическа подготовка. Районният комитет на партията има традиции в това отношение.

След Дванадесетия конгрес Институтът за пропаганда на марксизма-ленинизма на градския комитет на партията организира курс за обучение на всички пропагандисти от столицата по проблеми, които ще се обсъждат през учебната година. Пропагандистите от нашия район участвуват в това обучение. Но то не е достатъчно. Наблюденията и разговорите ни с пропагандистите потвърждават, че им е нужна системна помощ, която да запълни празнотите от теоретични знания, методически да ги обогати, да издигне педагогическите им умения. Отчитаме, че пропуските в учебния процес се дължат най-често на неумението на пропагандистите достъпно да поднасят материала, да работят индивидуално с участниците в звеното, да използват активните форми на обучение. Ето защо по решение на бюрото на районния комитет на партията от три години кабинетът за политическа просвета изгражда школи за обучение на пропагандистите по отрасли. През тази година функционират четири школи: за промишлеността и строителството, за търговията, за научните институти, за Медицинската академия и здравните заведения. Три пъти през годината се събират. Теоретическата и методическата помощ тук е много по-конкретна, затова и заинтересоваността е по-голяма. На първите сбирки сега пропагандистите слушаха лекциите „Дългосрочната програма на партията и развитието на отрасъла". Споделиха и опит как са подготвили личните си творчески планове. Тази година изградихме такива школи и в големи партийни организации — завод „Витоша", Министерството на производството и търговията с потребителски стоки, Централния съвет на Българските професионални съюзи и други. Партийните кабинети в тези организации разработиха с наше съдействие конкретни планове. Считаме, че този начин на работа е изключително важен, защото не бихме могли да постигнем тясно обвързване на партийната пропаганда с конкретните задачи на трудовия колектив, да повишаваме нейния дял за тяхното решаване, ако пропагандистите своевременно не се запознават с актуалните задачи, ако партийните комитети и бюра не им подсказват как тези задачи да намерят място при обсъжданията в звената, ако не се обменя положителен опит.

Независимо от наличието на методическа литература ние установихме, че част от пропагандистите се затрудняват при организирането на работата в звената. За да ги подпомогнем, разработихме в кабинета методическо указание за личен творчески план на пропагандиста, за използването на практическите занятия в процеса на обучението и примерен план за подготовката и провеждането им.

В района се проведоха над 600 практически занятия по проблемите на качеството. Участниците оживено разискваха и направиха над 1100 значими предложения за подобряване на материално-техническата база и качеството на продукцията, усъвършенствуване организацията на труда, повишаване равнището на научноизследователската и внедрителската дейност, подобряване на търговското и медицинското обслужване. Много партийни комитети обсъдиха направените по време на занятията предложения и приеха решения за тяхното изпълнение, включително възложиха и партийни поръчения на комунистите-ръководители. За това спомогна и подходът на районния комитет. В процеса на подготовката на занятията поканихме в районния комитет изявени пропагандисти от различни отрасли и им възложихме да разработят план за практическото занятие в тяхното звено. Заедно ги обсъдихме и най-добрите раздадохме на партийните бюра от съответните отрасли като примерни. Това улесни пропагандистите и помогна по-качествено да се провеждат занятията.

Digitized by Google

В началото на тази учебна година бюрото на районния комитет утвърди примерни теми за практически занятия в звената за политическа просвета в отделните отрасли. Те са съобразени с встъпителното и със заключителното слово на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция и с Дългосрочната програма.

Традиция в нашата работа е периодично да информираме бюрото на районния комитет на партията по актуалните проблеми на политическата просвета в района. Заедно с регламентираните материали през учебната година предлагаме за обсъждане в бюрото информация за ефективността на марксистко-ленинската просвета в отделни отрасли, което се предхожда от задълбочени проверки в организациите. След обсъждането свикваме срещи с идеологическите кадри от тези организации, на които ги запознаваме с оценките, изводите и решенията на бюрото и заедно търсим формите и пътищата за отстраняване на допуснатите слабости и за повишаване качеството на марксистко-ленинската просвета и икономическото образование. Така обсъждаме състоянието на партийната пропаганда в културните институти, в организациите от вътрешната търговия и туризма, в промишлеността и строителството. Този подход ни дава възможност по-задълбочено да вникваме в проблемите и да оказваме диференцирана помощ и контрол на партийните организации.

Пропагандисткият труд има голяма социална значимост — трудът осъзнат и необходим в цялостната партийно-политическа работа за възпитанието и израстването на комунистите. За стимулиране на пропагандистите в района има утвърдена система: на най-изявените се връчва почетният знак с лика на Димитър Благоев — най-голямото отличие в района, на други — почетната грамота на районния комитет и обществено-политическа литература; мнозина се награждават с художествена литература. Ние обаче осъзнаваме, че сме още техни длъжници. През тази година имаме идея да подготвим диплянка за опита и дейността на десет от най-добрите пропагандисти в района.

Чрез използването на партийните форми и средства се стремим да повишаваме личната отговорност на всеки участник в партийната просвета и на учебното звено като цяло. За нас това има две измерения. Едното се отнася до активното, съзнателно и творческо участие в обсъждането на материалите на Националната партийна конференция и учебните дисциплини и до повишаване конкретния принос на всеки комунист за качествена марксистко-ленинска просвета. Другото виждаме в повишаването на личната отговорност на всеки участник и на учебното звено като цяло при изпълнение на задачите, произтичащи от Националната партийна конференция за съответния трудов колектив; в това партийната пропаганда да помага за преодоляване на проявената през миналата година макар и в малка част от звената тенденция причините за пропуските в работата да се търсят извън отделната личност, извън трудовия колектив. Тези въпроси са свързани с усъвършенстване на работата в самото звено, с използването на повече и по-интересни активни форми на обучение. А на този етап освен практическите задачи и практическите занятия другите по-слабо се прилагат. Опитът на базовите звена недостатъчно се прилага. Имаме проблеми и по материално-техническата база и използването на съвременни технически и аудиовизуални средства в занятията. Наскоро оборудвахме кабинета за технически средства с модерна видеотехника, с която ще си служат пропагандистите, а ще се ползва и в процеса на тяхното обучение и обмяна на положителен опит.

В дейността си за организирането на марксистко-ленинската просвета и икономическото образование на комунистите се ръководим от изискването за единство в партийно-политическата и идеологическата

Digitized by Google

работа. През миналата година в учебните звена използвахме резултатите от проведения обществен преглед за подобряване на качеството; практическите занятия в звената се свързаха с единния политически ден по качеството; формирането на насрещните планове на трудовите колективи стана предмет на обсъждане в голяма част от звената.

Този подход поставя още по-големи изисквания пред нас сега. Предстоят пленум на районния комитет „Социалният контрол — фактор за превръщане на трудовия колектив в стопанин на социалистическата собственост" и научно-практическа конференция „Внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит — основа за осъществяването на „пробив" в ефективността, качеството и културата на търговското обслужване", които ще се последват от обсъждания в звената за политическа просвета, в дейността на агитационните колективи, ще се обсъждат и на научно-практическите конференции за закриване на учебната година.

Учебната 1984/1985 г. е заредена с богатство от идеи в материалите на Националната партийна конференция. Наша задача и цел е чрез партийната просвета, чрез цялостната идеологическа работа те да станат смисъл и съдържание в дейността на всеки комунист, на всеки трудещ се от Благоевски район.

Делка ГЕНОВА
завеждаща кабинета за политическа просвета
при Благоевския РК на БКП — София

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕН ЦЕНТЪР И ОРГАНИЗАТОР НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

В справочника „В помощ на делегата" на общинската партийна конференция в Димитровград правят впечатление таблиците за партийната просвета. Сравнителните данни за последните три учебни години показват, че обхватът на комунистите е нараснал от 90,5 на 94,7 процента. Във висшата степен се обучават 56 процента от всички участници. От 351 пропагандисти 66 процента са със стаж над 5 години, 61 процента — инженери и икономисти, а 74 процента — ръководители...

Тези цифри дават не само количествена, но и качествена характеристика на постигнатото. За резултатите значителен принос има партийният кабинет, за чийто опит ще разкажа.

Кабинетът е комплектуван с подготвени сътрудници. Умело е съчетанието на стари революционни кадри с млади партийни работници. Валентина Попова — енергична, инициативна, завежда кабинета и отговаря за организацията на политическата просвета, което й дава възможност творчески да съчетава теоретико-методическата с организаторската дейност. Библиотекарка е Сийка Точева — завършила Софийския държавен библиотечен институт и с дългогодишен опит. Сътрудници на обществени начала са активните борци Георги Гочев — занимава се с обучението на новоприетите комунисти и с общинската група докладчици, и Иван Иванов — с техническите средства.

Сполучливо е подбран и научно-методичният съвет към кабинета. Той се състои от 23-ма души: завеждащ отдел „Пропаганда и агитация", завеждащ кабинета, сектор „Политическа агитация", секретарите на общинския комитет на Комсомола и на общинския съвет на Българските професионални съюзи, завеждащите секции по направления — философско, социологическо и историческо. В него участвуват и завеждащите кабинети на обществени начала към заводските и общоселските партийни комитети в Стопанския химически комбинат, железопътния възел,

Digitized by Google

държавния циментов завод „Вулкан", Комбината за преработка на полиестерна коприна, стопанския минно-енергиен комбинат „Марбас", Автостопанството, гр. Меричлери, селата Горски извор и Ябълково; а така също библиотекарката и заслужилите пропагандисти д-р Владимиров, Стефка Толева и Тонка Македонска.

С много труд, настойчивост и постоянство другарите са си създали удобна материална база. На разположение на пропагандистите, лекторите, докладчиците, агитаторите и всички други активисти са: две лекционни зали със 100 и с 400 места; 4 учебни кабинета по различни направления; черна дъска, киноекран и други технически средства и нагледни материали; кабинет за технически средства с телевизор, радиоапарати, грамофони, шрайпроектори, аспектомати, диапрожекционни апарати, кинокамери, киномашини. Библиотеката разполага с над 15 000 тома книги, получава 12 ежедневника и 97 периодични български и съветски обществено-политически списания.

Добра основа за резултатна дейност на кабинета е перспективното и оперативно планиране. В перспективния план за 1981—1986 г. са точно изяснени: целите и задачите на марксистко-ленинското образование; социално-демографската и икономическата характеристика на Димитровград и селищната система; структурата и съдържанието, формите и методите на марксистко-ленинското образование. Особено внимание е отделено за обучението на ръководните партийни и стопански дейци, номенклатурните кадри на общинския комитет на партията, на новоприетите комунисти и най-вече на пропагандистите. Набелязани са и мерки за организацията и ръководството на марксистко-ленинската просвета.

В оперативния план за годината след основните задачи се конкретизира организацията на работата — уточняват се по време, място, проблеми и докладчици месечните заседания на научно-методичния съвет; набелязват се мерки за издигане на теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите, докладчиците и агитаторите, за проучване, обобщаване и внедряване на положителния опит в пропагандата и агитацията, за усъвършенствуване формите и методите на учебно-възпитателния процес, за засилване на контрола и издигане самодейността на партийните кабинети на обществени начала.

Динамично е всекидневието на сътрудниците, макар че има отделен кабинет по партийно-организационните въпроси, който се ръководи (на обществени начала) от активния борец против капитализма и фашизма Пенко Запрянов — бивш секретар на комитета. Не е лесно да се комплектуват над 350 учебни звена от всички степени и форми, да се подберат и подготвят необходимите им пропагандисти, да се учат близо 8500 комунисти и безпартийни активисти, да се подпомагат теоретически и методически стотиците докладчици, лектори, агитатори. Трудно е дори да се разкаже за всичко това. Ще се спра само на някои моменти.

За правилното организиране, провеждане, приключване и отчитане резултатите от учебната година кабинетът си служи с различни средства и форми и с широк актив за контрол и помощ. Има картотека на първичните партийни организации, в която последователно за всяка учебна година се отбелязва: дисциплината, броят на участниците, форми и степен на звеното, освободените от партийната просвета и причините. По този начин се разширява обхватът, отбягва се повторението, правилно се редуват дисциплините, степените и формите. Почти всяка седмица идеологически актив проверява учебните занятия и информира партийния кабинет за организацията, методиката, активността на участниците, за използването на нагледни и технически средства, за свързването на теорията с практиката и за конкретните предложения, които правят участниците. След всяко занятие пропагандистите осведомяват кабинета за темата на занятието, за отсъствуралите по уважителни и неуважителни причини, за зададените въпроси и направените предложения, за онагледяването на темата и практическите задачи. Цялата тази информация партийният кабинет анализира, прави изводи, разработва мерки, докладва пред отдела или бюрото на комитета.

Добре организирана и резултатна е работата на факултетите към окръжния партиен университет, изградени в Димитровград. Те са 13 с около 300 участници. За правилното им формиране кабинетът обсъжда състава им със съответните отдели на общинския комитет на партията, с ръководствата на другите обществени организации и учреждения. В отделните факултети към кабинета и филиалите към заводските и комбинатските партийни кабинети са включени: стопански кадри от промишлеността, докладчици и агитатори, заместник-партийни секретари на първични партийни организации, художественотворческа интелигенция, резервни пропагандисти, партийни групови отговорници, инженерно-технически кадри и други. Лектори са най-добрите пропагандисти от града, от дружество „Георги Кирков", от междуокръжната партийна школа в Стара Загора. Учебната година във факултетите завършва с реферати, дискусии, конференции.

Дългогодишна традиция, утвърден опит и интересен подход има партийният кабинет по обучението на новоприетите комунисти. Още преди приемането им с тях се води разговор, за да се разбере какво знаят за Устава и Програмата на партията. Установило се е, че повече се интересуват за Устава, а твърде малко четат за Програмата. В началото на всяка учебна година партийният кабинет взема от сектор „Отчет на партийното стопанство" данните за всеки новоприет комунист. Въз

Digitized by Google

основа на тях се формират два вида школи; едни за тези с висше образование и други — със средно. Новоприетите комунисти с висше образование се обучават две години. Едната година изучават „Философско-социологически проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество“, а другата — проблеми от „Партийно строителство“. Новоприетите комунисти със средно образование, а ако има и под средно, три години се занимават с трите съставки на марксизма-ленинизма — философия, политикономия, научен комунизъм. Тази година са изградени две звена за младите комунисти с висше образование с 42-ма души и пет звена — със средно със 108 участници. Занятията се водят два пъти месечно. Пропагандисти и лектори са подготвени педагози, специалисти, сътрудници от апарата на общинския и окръжния партиен комитет, лектори от дружество „Георги Кирков“, от междуокръжната партийна школа в Стара Загора, от Академията за обществени науки и социално управление. Грижа на партийния кабинет е да създаде добра организация на обучението им, да ги снабдява с програми, планове, литература, учебни помагала, нагледни и технически средства. Школите за новоприетите комунисти приключват с изпит-разговор и подвижен семинар-екскурзия до забележителни исторически обекти.

Ползотворна е работата на партийния кабинет с базовите учебни звена на марксистко-ленинската просвета. Това е своеобразна обмяна на опит с добър резултат за пропагандистите. По всяко направление и дисциплина има по 2—3 базови звена: по философското направление — по 10 дисциплини — 25, по икономическото — по 10 дисциплини — 26, по социологическото — по 7 дисциплини — 16 и по историческото — по 6 дисциплини — 15 звена. Пропагандистите по отрасли са разпределени по базовите звена. Техните занятия предшествуват другите. Останалите пропагандисти знаят точната дата, часа, мястото и темата и посещават откритите им теоретически и практически занятия, поставят въпроси, дискутират, анализират чутото и видяното, правят изводи и вземат мерки за доброто протичане на занятията при тях. При необходимост и лично желание всеки пропагандист може винаги да посети занятие на базовите звена, да изучи опита, да заимствува нещо полезно.

Много време, грижи и внимание партийният кабинет отделя за подбора, обучението и теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите, докладчиците и агитаторите. Стремежът е да се подобри съставът, като се увеличи броят на тези с висше образование и се включат по-активно и повече ръководни кадри, като се утвърждава специализацията по направления и дисциплини, като се усъвършенствува атестирането — годишно се атестират най-малко 30 процента от състава. Съвместно или с активната помощ на дома за политическа просвета в Хасково партийният кабинет през годината организира курсове с пропагандистите по дисциплини, с онези, които са първа година пропагандисти и агитатори, организира допълнително обучение по методика и използване на техническите средства и нагледните материали; запознава идеологическите кадри с плана за социално-икономическото развитие на общината; информира ги по някои актуални въпроси на международното положение; организира да посетят основните обекти на общинската промишленост и селското стопанство, паметници на културата и други забележителности. Полезни са ежегодните срещи на пропагандистите с бюрото на общинския партиен комитет. Всяка година кабинетът планира и по две-три допълнителни лекции като: „Настъпателност и борбеност в партийната пропаганда за формиране на активна жизнена позиция“, „Психологически и педагогически изисквания на пропагандата сред възрастни“, „Активните форми и методи на обучение — основа за осъществяване на духовната връзка между партията и народа“, „Ускореното внедряване на научно-техническия прогрес в общината“, „Ролята на пропагандиста за формиране и управление на общественото мнение“ и други.

Напрегната е дейността на партийния кабинет сега, когато се изучават решенията на Дванадесетия конгрес на партията и Националната партийна конференция, речите, изказванията и лекциите на другаря Тодор Живков. Изредиха се четири цикъла на обучение на всички пропагандисти по тези актуални проблеми. Съвместно с отдел „Стопански“ при общинския комитет на партията и научно-техническия съюз в града пред пропагандистите и агитаторите от промишлените предприятия бяха изяснени ролята, задачите и функциите на творческите групи по качеството. Кабинетът разработи помощен материал по този проблем.

По-оживено е сега и в библиотеката и читалнята на кабинета. Пропагандисти и лектори, докладчици и агитатори търсят литература, методически указания, технически и нагледни средства. Много се интересуват от проблемите за качеството и настояват библиотекарката да им осигури сборника с материалите от Националната партийна конференция, разработките на Централния комитет на партията „Повишаване на качеството — ключов проблем за изграждане на зряло социалистическо общество“ и на окръжния комитет „Повишаване на качеството — основна задача“ и други материали.

Всичко това дава основание да кажем, че партийният кабинет при общинския комитет на партията в Димитровград се утвърждава като учебно-методичен център и като организатор на идеологическата работа в общината.

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ТРАДИЦИОННОТО И НОВОТО

Пропагандисти и слушатели от общинската партийна организация в гр. Станке Димитров се вълнуват от предстоящата учебна година в партията. Интересът на всички се повишава от това, че наред с основните дисциплини в първите три занятия ще бъдат коментирани проблемите на качеството в светлината на изводите, оценките и решенията на Националната партийна конференция. Обогатената тематика поставя пред партийните бюра, кабинети, пред пропагандистите отговорни задължения в организацията и методическата подготовка за хармонично съчетаване на традиционното със съвременните изисквания. За да видим задачите си в партийната учебна година, трябваше да оценим постигнатото през миналата учебна година.

Изводите, които направихме за миналата партийна учебна година, са отправна позиция за нашата бъдеща работа.

На основата на богатите и действени революционни традиции на общинската партийна организация, при близкото, непосредствено ръководство на общинския партиен комитет съдържанието и структурата на обучение в отделните степени непрекъснато се усъвършенстват. При нас се е създало и се поддържа високо образователно равнище на пропагандистите — 97 на сто са с висше и полувисше образование, което помага за значително повишаване ефективността на занятията. Качествените изменения, настъпили в работата на кабинета за политическа просвета, новите кабинети в Хидрострой и железопътния възел, доведоха до по-непосредствено и ефективно ръководство на партийната учебна година.

Особено внимание отделяме за обучението на пропагандистите. То обхваща както изясняване на съдържанието на изучавания материал, така и методиката на преподаването — обменя се опит, обсъждат се активните методи на обучение с пряко насочване на участниците към търсене на конкретни примери от тяхната практическа дейност.

През учебната 1983/1984 г. се засили ролята на практическите занятия. Опитът в завод „Хо Ши Мин" показа, че при творческо отношение към темите могат да се намерят много интересни и богати форми за практическите занятия, умело и ефективно да се съчетава полезното с приятното; при изучаването на учебния материал активно да се въздействува и върху емоционалната сфера у слушателите. Това спомага теоретическите постановки и практическото приложение да станат по-трайно и действено притежание на човешката личност, оръжие в борбата за високо качество навсякъде и във всичко.

Новоизграденият клуб на челника-пропагандист към кабинета за политическа просвета се утвърждава като място за обмяна на положителен опит, на срещи и за размяна на мнения по проблемите на марксистко-ленинското обучение на комунистите.

Значителни подобрения настъпиха и в работата на комсомолската и профсъюзната учебна година — редовно се провеждат занятията, повиши се активността на участниците. Степента на усвояване на знанията е по-висока, подготовката на пропагандистите е по-добра. Това е важна страна от ясно очертаната положителна тенденция на развитие на селищната система като цяло.

Съществен проблем за нас е да се преодолява формализмът, да се осигурява редовно и качествено провеждане на всички занятия. С какво можем да си обясним факта, че има хора, които години наред са участници във вечерния университет, години наред се учат в звената за политическа просвета, а все още

Digitized by Google

познанията им в марксистко-ленинското учение са непълни, изостават от потребностите на времето. Не владеят аргументи и факти, за да могат да дискутират, да убеждават научно, обосновано, с желязната логика на истината на нашето учение. Някои от тях често си служат с голо отрицание, което говори за незнание и некомпетентност. А както казва В. И. Ленин — „невежеството не е аргумент". Как да си обясним това? От една страна — с некачествено обучение, формално провеждане на занятията, незаинтересованост и в този смисъл безотговорност. От друга страна — с липсата на навици у участниците в партийната учебна година да се занимават самостоятелно, да търсят дълбоко научно обяснение на фактите и явленията в нашия живот, липса на умение да се откроява същественото от несъщественото, важното от дребното, незначителното.

Сериозни пропуски има и в методическото обучение на пропагандистите, в ефективността на формите за повишаване на тяхната подготовка и квалификация.

Досегашните резултати от практическите занятия и научно-практическите конференции не задоволяват независимо от големите усилия, които се полагат за тяхната подготовка и провеждане.

Всички тези проблеми ни карат при подготовката на новата политическа учебна година да анализираме задълбочено причините и откроим основните звена в цялата верига, да ги изведем на преден план за решаване, за да увеличаваме коефициента на резултатност и действеност на формите за политическа просвета, да повишим тяхното качество в юбилейната година на нашата свобода, да отговорим с практически резултати на девиза на окръжната отчетно-изборна партийна конференция от февруари т. г. — „Ударно, ритмично, без изоставащи, образцово!"

Общинският комитет на БКП през новата 1984/1985 политическа учебна година насочва своята дейност и извежда на предна позиция няколко основни проблема.

Научно-методическата, педагогическата и практическата подготовка на пропагандистите ще бъде в центъра на работата на кабинетите за политическа просвета и на клуба на челника-пропагандист. Подпомогнато от дома за политическа просвета при окръжния комитет на партията, обучението на пропагандистите започва на 26 септември по съдържанието и методиката на трите теми от материалите на Националната партийна конференция.

По поръчение на общинския партиен комитет педагозите-методисти от учителския институт „Кирил и Методий" подготвят примерни методически материали с няколко вариантни решения за методика на лекционно преподаване на учебния материал, методика на беседата, методика на семинарно занятие, методика на практическо занятие. Ние смятаме, че тези методически материали няма да ограничат творчеството на отделните пропагандисти, нито да унифицират методиката им, а ще бъдат една основа за критерии и определено ниво на изисквания и отговорност.

Обучението ще се води диференцирано по дисциплини и по теми или цикъл от теми целогодишно, системно с обмяна на положителен опит, с посещения и обсъждане на учебни занятия. По-специално внимание ще се отдели на индивидуалното обучение на пропагандистите от методическия съвет към партийния кабинет, от преподавателите-педагози от учителския институт и от учителите-пропагандисти. Ще се отдели внимание и на активните форми на обучение — с внасяне на по-голяма проблемност в занятието, програмиране на част от материала, въвеждане на дискусиите, казусите и др.

В методическите указания отделяме място на необходимостта от специални преговорни занятия. Известно връщане към изучавания материал по съответните дисциплини през първата година — повторение на основни категории, понятия, възлови изводи и теоретически постановки, за да се получи по-плавен

Digitized by Google

преход към новия материал, да бъде достъпен и разбираем.

Тази година ние ще отделим по-голямо внимание на икономическото обучение на трудовите колективи. Ще проследим как това обучение влияе върху увеличаване производителността на труда, личната заинтересованост от качествено, ритмично и срочно изпълнение на трудовите задължения и утвърждаването на това поведение като тенденция на развитие на трудовия човек.

Към вечерния партиен университет обособяваме и самостоятелно звено за обучение на бригадните ръководители от селското стопанство.

Ние сме твърдо убедени, че новата учебна година в общинската партийна организация ще помогне на комунистите, на ръководните и изпълнителските кадри да формират у себе си революционно мислене, творческо търсене и усет към новото.

Лилия БОЛЮКОВА
секретарка на общинския комитет
на БКП — гр. Ст. Димитров

С УМ И СЪС СЪРЦЕ

Повече от 15 години съм пропагадистка, а от 10 години — в партийната учебна година. За този период съм преподавала различни дисциплини, излизала съм пред различни аудитории, но съм била убедена в едно — пропагандистът трябва да работи не само с ум, но със сърце и душа. Само тогава ще може да стигне до съзнанието на хората, ще може да ги развълнува, да ги накара да повярват в партийната правда. Затова и удовлетвореността ми е особено пълна сега, след като през последната учебна година в звената на партийната просвета задълбочено изучихме лекциите на др. Тодор Живков, изнесени пред слушателите в АОНСУ. Защото именно в тях открих потвърждението на собствените си убеждения, извлечени от дългогодишния ми опит на пропагандист, че качеството на пропагандата на марксизма-ленинизма зависи: първо — от качеството на онова, което се предлага; второ — от това, кой го предлага, т. е. от качествата на пропагандиста; трето — от това, как се поднасят теоретическите проблеми, т. е. формите и методите, чрез които се достига до съзнанието на личността, за да се превърнат решенията на партията в убеждения и мотив за действие.

За мен пропагандистката дейност е процес сложен, многостранен, непрекъснат, свързан с трудности и вълнения. Защото пред аудиторията без предварителна подготовка не може и не бива да се излиза. А това вече е свързано с много труд — труд предварителен, труд всеотдаен.

Ръководя звено — политическа школа. Съставът е разнороден и по възраст, и по образование. Има хора и със средно, и с основно образование. Една част от участниците са хора от онова поколение, за което П. Пенев се изрази с думите „ние сме поколение мост“, а двама от тях са активни борци против фашизма и капитализма. Затова и подходът ми е диференциран. Но всички те еднакво се интересуват от проблемите, които им поднасям — и тези от основната дисциплина, която изу-

Digitized by Google

чаваме, и тези, залегнали в разработките на др. Т. Живков. Активността на участниците нараства и от това, че са хора с различна обществена и служебна ангажираност и разглежданите проблеми са тяхно ежедневие.

Обикновено подготовката ми за предстоящата учебна година започва отрано — месеци преди настъпването ѝ.

Преди всичко и най-важно е да се запозная с материала, който предстои да преподавам в звеното. И тъй като през учебната 1984/1985 г. ще започнем с изучаване материалите на Националната партийна конференция по качеството, а след това ще продължа с втората част на история на БКП, дисциплина, която веднъж вече съм преподавала, мисля, че ще ми бъде по-лесно — няма комунист, който да не е запознат от пресата с материалите на конференцията, а що се отнася до историята и борбите на Българската комунистическа партия — от тях се вълнува всяко българско сърце. Предварителното запознаване с материала ми помага да изготвя личния си творчески план. Аз съм дълбоко убедена в ползата и ефекта на личния творчески план върху работата на всеки пропагандист. Отделям винаги много време за изготвянето му, защото после в процеса на работа съм особено облекчена. Като заместник-секретарка на заводския партиен комитет по идеологическите въпроси се старая да докажа това и на останалите пропагандисти и да ги убедя в ползата от предварителното му изготвяне.

В личния си творчески план още в началото на годината планувам средствата и методите, които ще използвам при съответните теми, а това най-често са диафилми, светлинно-звукови беседи, практически занятия, екскурзии.

Още едно обстоятелство улеснява работата ми като пропагандистка — настоящата политическа учебна година съвпада не само с 40-годишния юбилей на социалистическата революция в България, но и с 40-годишния юбилей на партийната организация на текстилния комбинат „Д. Благоев" в Казанлък, където работя и съм пропагандистка.

В момента се занимавам с изключително непосилна, но в същото време особено интересна за мен задача — пиша историята на комбинатската партийна организация от нейното създаване през 1944 г. до наши дни. И всичко това ще използвам в звеното си — ще изучим нейната история, борбата ѝ за установяване на социалистическите норми на производство и живот, ще се срещнем с ветерани, които да разкажат за онова бурно и горещо време.

Идеологическата работа, която върша, е трудна и отговорна. Тя ме задължава не само да работя за собственото си развитие, но за възпитанието и израстването и на другите. Това не пречи на човека, а се превръща в потребност и го извисява, защото главната цел е една — да се скъси пътят, да се ускори процесът за превръщане знанията в убеждение, в поведение на хората, да се използват придобитите знания за претворяване партийната политика в живота.

Таня БОЙЧЕВА
пропагандистка в текстилния комбинат „Д. Благоев" — Казанлък

Digitized by Google

ЗА ПОВЕЧЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ЗНАНИЯ

Икономическото обучение в тютюневия комбинат „Тракия“ — Хасково заема съществено място в цялостната идейновъзпитателна работа на партийните, профсъюзните и комсомолските организации. В планирането и подпомагането на тази дейност определена роля играе съветът по икономическото образование. При нас основна форма на работа са периодичните срещи на този съвет с пропагандистите, на които се обсъждат въпроси по подготовката и провеждането на занятията. На тях се уточнява необходимата информация за съответната тема, като се определят отговорници за изготвянето ѝ в определените срокове. На тези срещи се обменя и опит между пропагандистите и се дават указания за най-ефективния начин за разработването на определена тема.

През изтеклата учебна година направихме сполучлив опит при провеждане на практическото занятие по темата „Качеството — ключов проблем в изграждането на зряло социалистическо общество“. На среща с пропагандистите темата беше детайлно дискутирана, а след това проведохме показно занятие в едно от учебните звена. Състоя се непринуден разговор между пропагандистите за още по-добро провеждане на занятието в техните групи.

Ние си бяхме поставили за цел да провокираме мисленето на участниците и да подготвим почвата за изграждане на творчески групи по качеството в комбината. Затова и упорито търсихме предложенията на участниците за повишаване качеството на продукцията. В прилагането на този подход се изявиха пропагандистите: Иван Коемджиев, Димитрия Йорданова, Веса Куширева, Таня Киркова и други.

Към новата учебна 1984/1985 г. ние подхождаме, основавайки се на опита, който сме натрупали. Главната насока за работа на съвета по икономическото образование ние виждаме в по-нататъшното доразработване проблемите по повишаване качеството на продукцията и ефективността на производството.

В момента с икономистите от заводоуправлението, в курсовете по повишаване на икономическите знания, организирани от производствено-учебния център към комбината, експериментираме една нова за нас форма. Нейната същност се състои в това: в учебните лекции вниманието да се насочва изцяло към непрекъснато сравнение между теоретичните постановки и реализирането им в икономическата работа в комбината. Вниманието на участниците се приковава още и от предварително раздадените задачи, като от всеки един участник се изисква и предложение за решение на проблем от ежедневието. Задачите са подбрани според квалификацията и теоретичната подготовка на слушателите. На тях предварително им беше изяснено, че през време на курса и до обобщителното занятие разработките по поставените задачи ще бъдат разгледани на самостоятелни срещи с ръководителя на курса и чак след неговата оценка ще се състои заключителното занятие.

Този подход смятаме да приложим повсеместно през новата учебна година, като диференцираме изискванията си към отделните учебни звена според качествения им състав.

Наред с това ще търсим връзка-

Digitized by Google

та между творческите групи по качеството, които от септември 1984 г. трябва да започнат да функционират в комбината, тъй като съставите им са част от участниците в нашите учебни звена. Обвързването на обучението с практическата работа по повишаване качеството на продукцията — ето това е основното, към което ще се стремим.

Изпълнението на това основно изискване в нашата работа ние виждаме във висококачествения ни състав от пропагандисти. Сред тях особено се открояват инженерите Д. Пашова, Г. Атанасов, Ив. Коемджиев, Я. Гегов, Н. Бакалов и др. През 1984—1985 г. те и още други ще бъдат ръководители на 4 семинара и 10 средни школи в партийната учебна година; 1 семинар и 4 средни школи в ДКМС; 8 средни школи и 16 начални школи в профсъюзната организация. В лекционната пропаганда сме предвидили да проведем 20 семинара с 2000 участници, като 32 от темите са икономически.

Наред с плановете ни за организиране на методическата помощ и контрол на пропагандистите ние в момента обмисляме нови форми за онагледяване на учебните занятия, като пречупим цялата информация през призмата на високата ефективност и качеството на продукцията.

Кирил ВЪЛКОВ

заместник-директор и председател на съвета по икономическото образование в комбинат „Тракия" — Хасково

Digitized by Google

ПО ПЪТЯ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБНОВЛЕНИЕ

Периодът след IX конгрес на Полската обединена работническа партия бе изпълнен с оживена дейност. Времето потвърди неговото значение, в изключително сложното положение партията правилно оцени хода на събитията. Конгресът я предпази от откъсване от живота, от социалната действителност, предпази я от отклоненията от марксизма-ленинизма. Нейната сплотеност се формира на основата на ленинските норми на вътрешнопартиен живот, изборните партийни органи все по-добре осъществяват своите най-важни уставни функции. Разпространява се практиката на консултации сред актива. Нараства значението на първичните партийни организации в структурата и в дейността на партията. Те представляват решаващо морално-политическо звено, намират се на първа бойна линия.

Може определено да се каже, че Полша, преодолявайки все повече трудностите, които стояха и стоят пред нея, върви по пътя на социалистическото обновление, че тя е и ще бъде неразделна част от социалистическата общност, достоен приемник на стогодишното наследство на полското работническо движение.

●

В нашите срещи с полските другари във Варшава те твърдо подчертаха, че творческата линия на IX партиен конгрес, социалистическото обновление намират своето отражение в живота и в дейността на Варшавската воеводска партийна организация.

Варшавската воеводска организация е втора по големина в страната. Тя наброява над 140 хиляди членове и кандидат-членове на партията, обединени в около 4300 първични партийни организации, които се ръководят от 54 общински, градски, общинско-градски и др. комитети. Основната част от членовете и кандидат-членовете на партията — 123 хил., са във Варшава и около 20 хил. — в останалата част от воеводството.

Тежките сурови дни, които изживя братска Полша, полският народ през последните години, са дали силно отражение и върху Варшавската партийна организация. Близо 60 хил. нейни членове са напуснали или изключени от редиците ѝ. Този процес на самоочистване и на изтичане на жива партийна сила е вече спрял, което говори за стабилизационния процес в партията, а оттук естествено и в обществото. И не само това. Расте броят на желаещите да се влеят в партийните редове, и то честни хора, от които голяма част работници.

Един проблем, който сега, въпреки големите трудности, успешно решава Воеводската партийна организация във Варшава, е проблемът за дисциплината.

Голямо внимание партийните органи и организации обръщат на организацията и проверката на изпълнението на взетите решения.

Може на пръв поглед да се вижда дребен въпросът за членския партиен внос, но той сега се събира над 90 на сто. Това е не само финансов, което сега е много важно, но и политически въпрос, защото говори както за повишаването на дисциплината на комунистите, така и за нарастващата роля на партията, на партийните органи и първичните партийни организации, на доверието към тях и оттук за доверието към все повече укрепващото социалистическо общество.

Успешно се изпълнява главната задача, поставена от IX партиен конгрес — укрепването на ролята на работническата класа във всички сфери на обществения живот.

На преден план сега пред Варшавската партийна организация стои проблемът за кадрите, за партийния актив. Трябва да се каже, че основната част от кадрите тук са подменени. Голяма част от тях сега са млади, с по-малък опит, но са заредени с достатъчно ентусиазъм, с твърда воля да водят борбата до победен край.

Оттук особено силно изпъква изискването за формирането на мирогледни пози-

Digitized by Google

ции, съответствуващи на идейните основи на партията. Ето защо сега партията концентрира много сили, на тази задача е подчинена и изграждащата се Академия за обществени науки при ЦК на ПОРП. В съответствие с решенията на IX конгрес Воеводската партийна организация се стреми настъпателно и последователно да разпространява научния марксистко-ленински мироглед, да прави всичко той да стане господствуващ в съзнанието на обществото.

Като се отчитат сложните обществено-политически условия, че братска Полша е все още далеч от преодоляването на големите поражения, нанесени на общественото съзнание, партийните органи и организации полагат огромни грижи техните дейци да бъдат все повече сред работниците, сред хората, бързо да реагират на поставените и наболели въпроси, да ги анализират и да им дават своевременен отговор — често пъти, ако не положителен, то поне да се каже какво евентуално може да се направи. Стремежът е да се посещават по-често първичните партийни организации.

Партийните органи и организации се учат от примера на ЦК на ПОРП за укрепване на връзките с масите, който на своя XVI пленум покани да вземат участие 800 души — 400 членове на ПОРП и 400 безпартийни.

Изборните партийни органи все по-добре осъществяват своите най-важни уставни функции. Разпространява се все повече практиката на консултации сред актива. В партията са се създали по-прости, по-естествени и по-малко официални отношения. Нараства значението на първичните партийни организации в структурата и дейността на партията.

Националната партийна конференция на ПОРП, състояла се от 16 до 18 март т. г., направи задълбочен анализ на дейността на първичните партийни организации и въоръжи партията със съответни изводи и предложения.

Партийните кадри издържаха тежките години. Някои се страхуваха, че активът ще се уплаши. Но това не стана. Макар че голяма част от партийния апарат бяха нови другари, но едновременно с това те бяха стари и изпитани дейци, взели активно участие в изграждането на нова Полша. В завод „Урсус" една трета от партийните членове напуснаха партията, останаха две трети, но в борбата партийната организация укрепна още повече. Силите се проверяват в трудните дни.

●

Успехите и промените, наречени социалистическо обновление, имат изразен класов характер и идейно съдържание. Утвърждава се преди всичко приоритетът на интересите на работническата класа в обществото и държавата, възстановяват се принципите и ценностите на социализма, води се активна борба за тяхното превъплъщаване в обществения и политическия живот.

Въпреки недостатъците, които съществуват в работата на партийните комитети с работническия актив и сред работниците, очевидни са постиженията в тая насока. Полагат се немалко грижи за подготовка на работници, и особено по-младите, за партийни дейци. От партийните комитети и организации все повече се изисква по-широко и по-ефикасно да използват в своята дейност работниците, да ги привличат в проблемните комисии и групи, да организират групи от работници активисти, които да се занимават с различни проблеми. Партийните органи, в които са избрани по-малко представители на работническата класа, на заседанията си канят повече работници. Въпросът се свежда не до формално представителство, а до привличането към практическа партийна дейност на умни, активни защитници на делото на работниците.

Макар че борбата за работническата класа, за нейното класово осъзнаване ще продължи, много факти говорят, че тя правилно се ориентира и все повече застава на позициите на партията, на социалистическата държава.

— Ще приведа само един факт — сподели др. Александър Яждоевски, зав. отдел „Организационно-политическа работа" на Варшавския воеводски партиен комитет, — който красноречиво говори за преориентацията на работническата класа в нашето воеводство. Докато по-раншните години в първомайските манифестации във Варшава участвуваха по 100—120 хил. души, то миналата година взеха участие 200 хил., а тази година — над 250 хил. Характерно беше и това, че много работници идваха с целите си семейства.

Опозицията също се опита да организира манифестации. Миналата година успя да събере около 15 хил. души, а тази година организира 3 групи с по около 1000—1200, които се местеха от едно място на друго.

●

Един от големите проблеми, който стои с голяма острота пред Полската обединена работническа партия, пред Варшавската воеводска партийна организация, е работата с младежта. Тази задача придобива изключително значение по отношение на новото поколение работници.

На проблемите на младежта изцяло бе посветен IX пленум на ЦК на ПОРП, все по-широко място намират те в работата на Сейма и правителството, на младежките организации. Борбата за младежта, за нейното социалистическо възпитание, за нейния облик е борба за перспективите на развитие на социализма в Полша.

Отчетно-изборната кампания в партията направи извода, че в работата с младежта са постигнати сериозни успехи, но съществуват и сериозни слабости. Към тяхното отстраняване, към по-нататъшното издигане на равнището на работата с младежта е насочила своите главни усилия и Варшавската воеводска партийна организация.

Digitized by Google

Младежката организация във Варшава сега обединява около 45 хил. души. Преодоляват се големите трудности, сътресението, което тя изживя. През миналата година ръководството на Варшавската младежка организация е съществувало почти формално. Сега е избрано ново, дейно ръководство, което е повело организацията по нов път.

— Една част, и то най-активната от младежта — сподели Мечислав Жоховски, зам.-завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на Варшавския воеводски комитет на партията, — премина в партията, друга в „Солидарност". Това фактически доведе и до голяма степен до обезглавяване на младежта.

Партийният комитет се стреми да работи най-тясно и непосредствено с младежта. Въвежда се и все повече се налага практиката на заседания на воеводския, на общинските, на градските и общинско-градските партийни комитети да се канят дейци на младежката организация, да укрепват връзките, да им се помага да се учат от опита на по-старите.

●

Начело със своята Полска обединена работническа партия полският народ предотврати бедствието, което беше надвисало над страната. С пълно основание Войчех Ярузелски, първи секретар на ЦК на ПОРП, заяви пред Националната партийна конференция, състояла се на 16—18 март т. г.: „Днес можем да погледнем в очите работническата класа, всички поляци и да кажем, както Ленин е казал: „Има такава партия!" Тя не се изплаши от врага, не се огъна пред трудностите. Тя постави началото на голямото патриотично движение за спасение и възраждане на народа, доказа, че е и може да бъде достоен приемник на стогодишното наследство на полското работническо движение."

Димитър СТАНОЕВ

Критика и книгопис

СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

Преустройството на образователната система, което се извършва в изпълнение на решенията на пленума на ЦК на БКП от юли 1979 г., навлезе в особено отговорен етап. Сега в страната е разгърната дейност на широк фронт за постепенно преминаване към обучение на децата от 6-годишна възраст и при петдневна учебна седмица, за формиране на тристепенната структура на единното средно политехническо училище, за осъществяването на значителни изменения в съдържанието и организацията на обучение и възпитание в средните професионално-технически училища и в техникумите, за усъвършенстване на висшето образование и следдипломната квалификация. За пръв път през 1984 година всеки, който завършва средно образование, е с определена професионална подготовка, с овладяна специалност в производството, обслужването, здравеопазването и т. н.

Цялостната концепция за осъществяването на това дълбоко преустройство се съдържа в трудовете на другаря Тодор Живков — в Тезисите за развитието на

Digitized by Google

образователното дело, във встъпителното слово на пленума на ЦК на БКП по образованието от юли 1979 г. и в редица разработки след Дванадесетия конгрес на партията. С утвърждаването на тази концепция се постави началото на нов етап — изграждането на единното средно политехническо училище, осъществяването на многостранното развитие на личността и нейната пълноценна реализация в живота. Сега задачата е, както се подчертава в партийните документи, „да се намерят най-ефективните пътища и средства за практическото осъществяване на тези постановки, да се мобилизират силите на съответните партийни, държавни, обществени и други органи и организации за преустройството на образователната система"[1].

От една страна, това изисква целенасочена дейност за комплексното научно обслужване на образователната система, за развитието на „цялостна теория на образованието", която преди всичко да разработва научните основи на учебното съдържание и организацията на учебно-възпитателния процес, да обвърже в единно цяло такива научни области като социология, психология, педагогика, икономика и т. н. От друга страна, се налага да се създава и обобщава опитът от всички дейци на просветния фронт — от училището, от обществените организации, от партийните органи — в организацията и управлението на сложните процеси на преустройството.

На тези проблеми е посветена книгата на Продан Стоянов „Социално-педагогическата система на развитото социалистическо общество", в която се изследват важни аспекти на взаимодействието на образователната система с другите сфери на обществения живот, с другите социални фактори в осъществяването на програмната цел на партията — подготовката на младото поколение за живота.

Изследването, оповаващо се на методологическата основа на марксизма-ленинизма, на фундаменталната теоретическа и практическа дейност на партията в годините на априлското обновление, на опита на образователното дело в Съветския съюз и другите социалистически страни, обосновава „необходимостта от такова взаимодействие между образованието и областите и сферите на социалистическото общество, което да води до по-нататъшно изграждане на цялостна социално-педагогическа система". В книгата се дава основна характеристика на социално-педагогическата дейност, очертават се пътищата за нейното усъвършенстване. Прави се анализ на опитно-експерименталната работа.

Необходимостта от усъвършенстване на социално-педагогическата система се разглежда в тясна взаимовръзка и обусловеност с новите проблеми и задачи в етапа на строителството на развитото социалистическо общество, когато то „не само отправя социални искания към образователната система, не само определя и развива основните й социални функции, но и активно участвува с всички налични свои сили и фактори в тяхната реализация". Научно-техническата революция, дълбоките изменения, които се осъществяват в съдържанието и характера на труда, внедряването на качествено нови системи за управление на процесите, изискват от работника и специалиста високо общо образование и специална подготовка, развитие на творческите способности на всяка личност, а оттук и потребността от задълбочаване и разширяване на взаимодействието на образователната система със сферите на икономиката.

Анализират се и задачите, произтичащи от постановките на XII партиен конгрес и от новите фундаментални теоретически разработки и практически подходи, развити от др. Тодор Живков. Последователното приложение на икономическия подход и неговия механизъм, осъществяването на функциите на стопанин на единната общонародна социалистическа собственост, изменения в организацията на труда и издигането ролята на трудовите звена и трудовата личност опират в крайна сметка до човека, до неговата подготовка, до многостранното, а в перспектива — всестранно развитие на личността и нейната готовност за пълноценна реализация в живота.

В книгата образователната и възпитателната дейност се разглеждат от позициите на системния и комплексния подход. Дълбоко се подчертава например необходимостта от единство между основните страни на комунистическото възпитание и установяването на хармония между тях; осигуряването на цялостно изграждане на личността и отчитане на индивидуалните особености, интереси, склонности и дарования. Анализират се проблемите на осъществяването на взаимовръзка на учебния процес с извънкласната и извънучилищната дейност, на образователната дейност със социалната практика, на колективните, груповите и индивидуалните връзки на възпитание. Разглеждат се въпросите, свързани със засилването на връзките на училището с другите възпитателни институти — семейството, трудовите колективи и т. н.

Оригинални идеи са вложени в разработката за социално-педагогическия подход и приложението му при изследвания, свързани с проблемите на възпитанието и образованието.

Особен интерес представлява разработеното от автора виждане за образованието, обучението, възпитанието и развитието на младото поколение, подготовката и квалификацията на кадрите. Основното звено на социално-педагогическата система — народното образование — авторът разглежда в единство с обкръжаващата я среда и като компонент на общественото устройство.

---

[1] Т. Живков, Образователното дело — дело всенародно, т. 1, изд. „Народна просвета", С., 1980, с. 47.

Digitized by Google

Заедно с принципите на социално-педагогическата система в книгата се предлага изследваното на различни равнища взаимодействие на учебно-възпитателните заведения с обектите на социалната среда. Определени са и основните компоненти на структурата на социално-педагогическата система. Обект на задълбочено изследване в този труд е подсистемата за социално-педагогическа дейност с учащите се от 6 до 18-годишна възраст и нейните компоненти, свързани с идейно-политическото, нравственото, умственото, трудовото, естетическото и физическото възпитание.

Широко и многостранно в книгата на Продан Стоянов се разглеждат проблемите на възпитателния училищен колектив (педагогическия и ученическия) като основна форма за организация на социално-педагогическия процес с учащите се и задачата за цялостно използване неизчерпаемия възпитателен заряд на училищните, комсомолските и пионерските организации. С основание училището се определя като сърцевина и водещо звено в системата. Комсомолът и пионерската организация с ръководните от тях форми — „На класата — достойни синове", бригадирското и наставническото движение, движението за техническо и научно творчество на младежта, движението „Знаме на мира" — се разглеждат като незаменими и високоефективни звена в социално-педагогическата дейност с подрастващото поколение. Особено внимание се отделя на трудовия колектив и семейството като важни фактори в процеса на формиране на младата личност.

Безспорно много са достойнствата на книгата „Социално-педагогическата система на развитото социалистическо общество". Но сред основните от тях е това, че тя отразява интересни форми на взаимодействие между партийната работа, науката и педагогическата практика. В две отделни глави се анализира опитът от дейността по изграждането на социално-педагогическата система за работа с учащите се в един продължителен период от време. Специално внимание е отделено на опита, натрупан в Пазарджишки окръг, където през 1975 година бе разработена комплексна целева програма за изграждането на система за социално-педагогическа дейност, насочена към усъвършенстване на идейно-политическото, нравственото и трудовото възпитание на учащата се младеж. Посочени са резултати от дейността на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации сред подрастващите. Инициатор и ръководител на осъществяването на програмата бе окръжният комитет на БКП. За нейната разработка и изпълнение активно съдействуваха работници от МНП и ЦК на ДКМС, ЦС на БПС, НС на ОФ, научни дейци. Реализацията на програмата се осъществява на три етапа, по време на които са изнесени над 700 доклада от учители, комсомолски, профсъюзни и други деятели, стопански ръководители, работници и др. Бюрото на ОК на БКП обсъжда и утвърждава преценка за всеки проведен етап.

Всеки етап завършва с окръжна конференция, на която присъствуват и представители от други окръзи в страната и по този начин става обмен на положителен опит. Участие с доклади вземат и дейци от побратимените области от СССР и ГДР. През всеки етап са организирани множество масови мероприятия в училищата на окръга, което активизира както тяхната дейност, така и работата на Комсомола, на професионалните съюзи, на трудовите колективи и стопанските ръководства.

„Социално-педагогическата система на развитото социалистическо общество" е книга с актуално звучене. Анализирайки практиката, тя е изключително полезна за работата на партийните органи и организации в изпълнение на техните високоотговорни задачи в областта на образователното дело.

Стефан ЧЕРНЕВ
зам.-зав. отдел на ЦК на БКП

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ИЗБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 31

В тридесет и първия том с избрани съчинения на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България ТОДОР ЖИВКОВ са поместени негови трудове от периода септември 1980 — май 1981 година. Това са речи, статии, приветствия до международни форуми в страната и чужбина, поздравления до български и чуждестранни политически и обществени дейци, до изтъкнати представители на нашата наука и култура по повод техни кръгли годишнини. В този том е публикуван Отчетът на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия партиен конгрес. Поместена е и речта на другаря Тодор Живков при закриването на конгреса. В книгата е отпечатана речта на първия партиен и държавен ръководител при откриването на Световния парламент на народите за мир през септември 1980 г. в София. Под заглавие „ДРУЖБА ЗА ВЕКОВЕ" е публикувано интервюто, дадено от другаря Тодор Живков на кореспондента на съветския вестник „Известия" по случай 13-вековния юбилей от създаването на българската държава. Интервюто е задълбочен политически синтез, в който се проследява и осмисля историческият път на България през вековете, посочват се огромните завоевания в годините на социалистическото строителство и особено в периода след Априлския пленум на партията, очертана е последователната политика към всестранно сближение със Съветския съюз, към все по-тясно сътрудничество с другите социалистически страни. В том 31 е включена и статията „СЛОВО ЗА ПАРТИЯТА НА ЛЕНИН", публикувана в списание „Проблеми на мира и социализма" през февруари 1981 година. В статията, написана по повод XXVI конгрес на КПСС, се подчертава и дълбоко аргументира голямото значение на партията на Ленин за развитието на международното комунистическо движение, изтъква се нейният висок авторитет, реалното въздействие на нейния опит и пример върху другите комунистически партии, огромният ѝ принос в общото комунистическо дело.

Трудовете на другаря Тодор Живков, поместени в този том, свидетелстват за последователните усилия на партията и държавата и лично на първия ни ръководител за успешно и своевременно решаване на социално-икономическите задачи в нашето общество, за развитието и усъвършенстването на социалистическата демокрация, за разцвета на духовната култура. Те са ярък израз за дейното и последователно миролюбие на нашата страна, за нейния искрен стремеж към разбирателство и сътрудничество с всички народи.

Digitized by Google

0650039/32

ISSN 204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Печенев, В. А., СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ИДЕАЛ И РЕАЛЬНЫЙ СОЦИАЛИЗМ, М., Политиздат, 1984.

Буржоазната пропаганда се мъчи да опорочи реалния социализъм, като тълкува превратно социалистическия идеал. Опровергавайки фалшификациите на нашите идейни противници, В. А. Печенев разглежда някои въпроси на съотношението между морал и политика, наука и нравственост, между целите и средствата на революционната борба. Авторът разкрива диалектиката във взаимодействието между социалистическия идеал и реалния социализъм. Книгата е адресирана до идеологическите работници, пропагандистите, студентите, до всички, които проявяват интерес към проблемите на съвременното обществено развитие и идеологическата борба.

Демин, В. И., ОСНОВНОЙ ПРИНЦИП МАТЕРИАЛИЗМА: ПРИНЦИП МАТЕРИАЛЬНОСТИ И ЕГО РОЛЬ В НАУЧНОМ ПОЗНАНИИ, М., Политиздат, 1983.

Кандидатът на философските науки В. И. Демин анализира фундаменталното положение на диалектико-материалистическата философия — принципа за материалността на света. В книгата се изяснява, че този основен принцип на материализма позволява не само да се разберат обективните закономерности, присъщи на природата и социалната действителност, но и да се провери научната достоверност на теоретичните положения и изводи. Разсъждавайки върху проблемите, които стоят пред философите за развитие на съвременните научни знания, авторът изказва и свое мнение по някои спорни въпроси.

КРАТКИЙ СЛОВАР-СПРАВОЧНИК АГИТАТОРА И ПОЛИТИНФОРМАТОРА, 5-е изд. доп. и преработ., М., Политиздат, 1984.

Речникът съдържа кратък справочен материал по актуални въпроси на политическия, икономическия, културния и международния живот. Основното му предназначение е да въоръжи агитаторите и политинформаторите със знания и понятия, които са необходими в масово-политическата им работа.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ОРГАНОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВОМ (под ред. О. В. Козловой, Г. Коциолека), М., изд-во „Мысль", 1983.

В монографията, колективен труд на съветски и германски учени от ГДР, се изследват методологически и теоретически проблеми на управлението. Авторите обобщават опита на челни предприятия, дават ценни препоръки как да се подобри работата на органите за управление.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКОЕ УЧЕНИЕ О ВОЙНЕ И АРМИИ (под ред. Д. А. Волкогонова), М., Воениздат, 1984.

В книгата се разглеждат предметът, структурата и съдържанието на марксистко-ленинското учение за войната и армията. Авторите широко са използвали богатото теоретическо наследство на класиците на марксизма-ленинизма, решенията на КПСС, а така също и документи от международното комунистическо движение. Те разкриват огромния опит на КПСС в ръководството на военното строителство и въоръжената защита на социалистическото отечество. В книгата се разобличават антинаучните буржоазни концепции по въпросите на войната и армията.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

OCT 2 4 1985

14 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 14 СЕПТЕМВРИ 1984 година XXXI

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Т. Живков — Великият ден на България 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Н. Вълев — Съвременни изисквания към планирането в партийните организации 12

Н. Цонев — Конкурсът за подбор на ръководни кадри и в централните ведомства 19

Партийният комитет

Г. Иванов — Окръжна програма — 10 години от Великотърновското национално съвещание 26

Ю. Гафилов — Целенасочено по проблемите на интензификацията 30

Д. Янинска — В трудовия колектив 33

Д. Кръстев — Активно методическо звено 34

С. Панев — Под сигурна десница 38

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Маринчев — Грижи за качествения състав 41

И. Игнатов — В центъра — проблемите, които вълнуват . . . 45

Активната позиция на комуниста

Б. Недев, Д. Илиев — Нашата публицистична анкета 48

Секретарят — централна фигура

М. Делибалтова — Височини 52

Б. Асмова — Бащин пояс 55

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Сюткин — Партийно ръководство на съревнованието . . . 57
В. Степченко — Местните партийни органи в условията на интензификацията 62

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Н. Русев — Качеството на работната сила 67
И. Христов — Обществен гарант и възпитател 72

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Н. Радилов — Пропагандистът 78

ПРОВЕРКА ПО ЧИТАТЕЛСКО ПИСМО

К. Димов — Разминаване 81

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Петков — Монголия — в славен юбилей 85

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

А. Стамболиев — С оръжието на критиката 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Г. Съйков — Проблем с голямо теоретическо и практическо значение 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2792. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 2. X. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ВЕЛИКИЯТ ДЕН НА БЪЛГАРИЯ

Слово на генералния секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет ТОДОР ЖИВКОВ на тържественото заседание по случай четиридесетгодишнината от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция в България

Уважаеми другарки и другари,
Драги наши гости,
Скъпи съотечественици,

В историята на всяка страна има велики дати. Те се извисяват като върхове на народния подем и на тях се вее и зове знамето, на което е написано: Свобода или смърт! И все едно дали носят мила свобода или смърт юнашка, те сияят по дългия и труден път на народите към щастие и прогрес. Да, има величави дни, които носят трагедии, в които народният гняв търси и не намира изход от робството. Но има и дни, когато най-сетне идва жадуваната, дълго чаканата, с кръв извоюваната среща на един народ със свободата, опиянението от свободата.

Такъв велик ден за България е Девети септември 1944 година, чиято 40-годишнина празнуваме. **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Ще изтекат десетилетия, ще минат векове, други поколения ще живеят още по-щастливо на нашата свидна земя, но годината на Деветосептемврийската социалистическа революция ще стои гордо върху гер-

Digitized by Google

ба на българската държава редом с годината на нейното основаване като един от двата исторически стълба, на които се опират съществуването и напредъкът, мощта и славата на България. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Щастливи са днешните български поколения. Ние живеем в началото, при изворите на свободата. Ние сме не само живите свидетели, но и първите творци на свободата. Ние сме първите строители и защитници на свободния живот. Ние ще предадем на тези, които идват след нас, една България, която вече не е разделена на потисници и на безправни народни маси, а крачи по своя път сплотена и силна, както никога досега. **(Ръкоплясканя.)**

В основите на тази България лежат костите на героите, които със смъртта си обезсмъртиха Девети септември 1944 година. В сегашните празнични дни ние отново свеждаме своите знамена, същите знамена, под които те се бореха и умираха. Това не е само ритуал, а чистица от оня дълг на живите към загиналите, който никога не може да бъде изплатен — че сме живи, че сме свободни, че работим и творим за себе си, за децата си, за народа си. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Четири пъти нашият народ се вдигна на бой с монархията и с продажната българска буржоазия; хиляди стачки и ожесточени схватки в условията на дълбока нелегалност на партията след 1923 година; десетки хиляди партизани, ятаци и помагачи; политически затворници и концлагеристи; десетки хиляди убити, разстреляни и обесени, паднали по бойните полета на Отечествената война. Такава е цената, която заплатиха за народната свобода Българската комунистическа партия, Работническият младежки съюз, левите сили в Българския земеделски народен съюз, демократичните среди в други организации и движения, патриотичните сили, сплотени под знамето на Отечествения фронт. Такава е непрежалимата цена, която заплатиха всички, чиято единствена вина беше, че обичаха България и народа си.

Дълбок до земята поклон пред саможертвата на героите, които сложиха главата си в десетилетните битки за народна свобода, за социализъм и комунизъм! **(Ръкоплясканя.)** Техните имена ще живеят навеки в нашите сърца и в нашата памет, в имената на селата и градовете, на улиците и площадите, на заводите и стопанствата, в имената на училищата и читалищата, на младежките и работническите бригади, навсякъде, където социалистическа България расте и хубавее.

Дълбок поклон пред живите ветерани на революцията, пред тези, които вървяха редом със загиналите, преминаха през затворите и концлагерите, през партизанските отряди и нелегалните квартири, по пътищата на Отечествената война и срещнаха зората на свободата и нашите дни, за да дадат всичко от себе си за изграждането на новия живот! **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Дълбок поклон и признателност пред подвига на поколенията, които поеха нашата вяра и нашето дело и заедно с нас за четири десетилетия издигнаха знамето на социалистическа България на такава висота, че да се вижда от целия свят! **(Бурни ръкоплясканя.)**

Всеизвестен факт е, че нито един съветски войник не падна, пронизан от български куршум. Но и тези, които посрещнахме като братя и освободители и техните бойни другари, бяха се сражавали и мрели на земята на Русия и Украйна, на Белорусия и Прибалтика и, значи, бяха се сражавали и мрели и за нас, и за нашата свобода. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

На непобедимата Съветска армия, с чиято решаваща помощ извоювахме свободата си, на синовете и дъщерите на Съветския съюз — братска благодарност и признателност! **(Бурни, продължителни ръко-**

Digitized by Google

пляскания.) Така както нашите деди не забравиха подвига на техните деди, така и социалистическа България няма да забрави техния подвиг во веки веков! **(Продължителни ръкопляскания.)**

Другарки и другари,

За какво беше тази величава борба? „За трон ли злат, за някой ли кумир?“ За формалната свобода на буржоазната демокрация ли?

Не, другари! Тази свобода я имахме и преди — имахме я частично, а в „добри“ години и напълно. За такава „свобода“ не си струваше да се лее нито кръв, нито пот. За друго се борехме всички, които водихме смъртен бой с българската буржоазия, за друго се вдигна нашият народ на Девети септември 1944 година. Не буржоазнодемократична, а социалистическа беше Деветосептемврийската революция, продължение в други условия на Великата октомврийска социалистическа революция в Русия. **(Бурни, продължителни ръкопляскания.)**

Понякога се чудим на своите деца, че не могат да си представят нищетата на вчерашна България. Но какво можем да искаме от тях, когато между вчерашния и днешния ден на нашата родина лежи цяла епоха?

За четири десетилетия България коренно измени своя облик. Индустриално-земеделска, зелена и плодородна, единна и богата се е ширнала днес нашата малка земя, земя-рай, земя-пример, земя за завист! **(Ръкопляскания.)** На тази земя социализмът победи окончателно и безвъзвратно. **(Ръкопляскания).** На тази наша родна земя живее народ без потисничество, без експлоатация, без безработица, в условията на социална справедливост; живее и твори народ с крепко морално-политическо единство около генералната априлска линия и политика на Българската комунистическа партия. **(Ръкопляскания.)** Вдъхновен от великите идеи на Маркс, Енгелс и Ленин, нашият народ навлезе в решаващ период на изграждане на развития социализъм. И няма непредубеден човек, който да не види: обществото, което създадохме, е най-високият връх в 13-вековната история на България. **(Продължителни ръкопляскания.)**

Солидно е нашето народно стопанство. Огромна е неговата материална база. В края на 1983 година страната разполага с основни фондове за близо 95 милиарда лева. Висока и непрекъсната е динамиката на развитието на социалистическата ни икономика. През последните тридесет и пет години е постигнат 7,6 на сто средногодишен прираст на националния доход. България участвува активно в международното разделение на труда. Тя поддържа икономически и търговски връзки със 116 страни в света. Външнотърговският стокообмен достигна през миналата година внушителната сума от близо 24 милиарда валутни лева.

Водещо място в нашето стопанство днес заема промишлеността. За по-малко от три дни тя произвежда продукцията на цялата довоенна 1939 година. Сега промишлеността създава около 68 на сто от обществения продукт и около 57 на сто от националния доход на страната. Нейния облик определят отраслите, носители на научно-техническия прогрес: електрониката и електротехниката, машиностроенето, тежката химия, металургията, енергетиката. Тези отрасли дават над 40 на сто от общата промишлена продукция. Големи са нашите успехи и в леката и хранително-вкусовата промишленост, и в транспорта и строителството, и в съобщенията, и в търговията.

Успоредно с мощното развитие на промишлеността революционни изменения настъпиха и в селското стопанство. Ние творчески приложихме Лениновия кооперативен план, като създадохме трудово-кооперативни земеделски стопанства. След Априлския пленум на ЦК на

Digitized by Google

БКП чрез последователното уедряване на селскостопанските организации и концентрация и специализация на селскостопанското производство и неговото интегриране с промишлеността изградихме крупни и силни аграрно-промишлени комплекси. Сега с над три пъти по-малко заети трудещи се нашето селско стопанство дава три пъти повече продукция, отколкото през 1939 година.

Постоянна и главна грижа на Българската комунистическа партия, на нашето общество е грижата за човека. За целия народ са осигурени условия да упражнява правото си на труд, да получава безплатно образование и безплатно медицинско обслужване, да се ползва от социални осигуровки, да има широк достъп до научните и културните ценности. Расте благосъстоянието на трудовите хора. Въпреки сложната международна обстановка Декемврийската социална програма успешно се изпълнява.

Чрез непрекъснатото развитие на пряката и представителната демокрация се създават все по-големи реални възможности за активно участие на всеки гражданин в обществено-политическия живот, в управлението на стопанството и на държавата. Социалистическото народовластие роди и утвърди обществено-държавното и държавно-общественото начало — откритие с перспективно значение за развитието на политическата надстройка, за ярко очерталата се тенденция към по-нататъшното прерастване на държавата при социализма в общонародна държава.

Наше най-голямо завоевание е формирането на новия социалистически човек — труженик в материалната и духовната област, личност с високо патриотично и гражданско самочувствие, личност творческа и дръзновена. Тази личност, този нов човек, с неговите знания и дарования, политическа активност и високи идейни, морални и волеви качества, е строителят на днешна и на утрешна България. **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Нашият народ винаги се е отличавал със стремежа си към образованост и култура. Но именно в социалистическа България народните таланти разцъфтяха с цялата си красота.

От страна, в която всеки трети гражданин беше неграмотен, днес България преминава към всеобщо средно образование.

Българската наука прониква все по-дълбоко в материалното и духовното производство, става значителна сила в развитието на научно-техническия прогрес, на социалното управление и на самия човек.

С искрено уважение у нас и в чужбина се говори за възхода на българската култура. Нашата социалистическа култура е приемник и достоен продължител на възрожденските, революционно-демократичните и класово-пролетарските традиции.

Ние сме горди с постиженията на нашите именити поети, писатели, учени, художници и артисти, композитори, певци и инструменталисти, инженери и архитекти. Радваме се на родната художествена самодейност. Та чие сърце не трепва от патриотично вълнение, когато наши художествени състави шествуват по света и будят възхищение към българските песни, хора и носии? Кой не се гордее с нашите деца, които така хубаво общуват с децата на света на асамблеите „Знаме на мира" и със своята гореща любов към мира и творчеството дават пример на възрастните? **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Ние влагаме много сили младите поколения у нас да растат не само умни и културни, но и здрави, силни и красиви. Тазгодишната спартакиада беше още едно потвърждение на успехите ни във физическата култура и спорта. Тук, както и навсякъде, има още много да се желае. Но нима може човек да не се радва на постиженията на нашите юначни щангисти и борци, на нашите атлети? Нима има българин, който да

Digitized by Google

не се гордее със „златните момичета“ в художествената гимнастика, с подвига на алпинистите, покорили най-високия връх на планетата — Еверест? **(Бурни ръкопляскания.)**

Последователно вярна на пролетарския и социалистическия интернационализъм, непоколебим борец за мир и сигурност, Народна република България — страната, родила и откърмила незабравимия Георги Димитров, заслужено се ползва с висок международен авторитет. Навред по света хората с добра воля свързват нейното име с представите за един народ, който неотклонно и уверено върви по пътя на социализма, развива своята икономика и култура, народ, който неуморно работи и се бори за мир и приятелство в света. **(Продължителни ръкопляскания.)**

Ето за тази България се борихме!

Ето такава България построихме! **(Ръкопляскания.)**

Другарки и другари,

На какво се дължат нашите успехи, признати и от приятели, и от недоброжелатели?

Нашите успехи се дължат преди всичко на няколко основни фактора и те, както мисля, са известни на всеки.

Първият основен фактор е дълбоката убеденост на българския народ, че само в условията на социализма той може да се осъществи и да постигне своите вековни въжделения. Нашият народ притежава прекрасни качества. Благодарение на тях той оцеля на този съдбовен кръстопът през бурните столетия. Годините на социалистическото възраждане обогатиха и развиха върху нова основа, върху основата на колективизма и социалистическия хуманизъм неговите традиции, черти и добродетели, изградиха нови. Социализмът затвърди историческия оптимизъм на българина и превърна неговия патриотизъм и интернационализъм, трудолюбие и вечна неудовлетвореност от постигнатото в мощен двигател на нашето развитие.

Паразити за съжаление има и в наше време. Те намират цепнатини и пукнатини в обществото, което градим, и трябва да си признаем — понякога добре виреят и при нас. Но нима можем заради тях да хвърляме упреци върху народа ни и особено върху нашето младо поколение? Силата, която издига съвременни заводи и ги движи, която кара земята да ражда и създава голямото, наречено социалистическа България, тази сила е героичният трудов български народ, неговото чудесно младо поколение. **(Продължителни ръкопляскания.)** Такъв народ планини премества, такъв народ днес успешно строи развитото социалистическо общество в една страна, която преди четиридесет години креташе на опашката на Европа. Този народ — творец на своите съдбини — ще построи и комунизма! **(Бурни ръкопляскания.)**

Дълбок синовен поклон пред българския народ, пред вярата му в партията и в комунистическото бъдеще на родината! **(Ръкопляскания.)** Дълбок поклон пред задружния героичен труд на работническата класа, на селскостопанските труженици, на народната интелигенция! **(Ръкопляскания.)**

Вторият основен фактор за успехите ни от Девети септември 1944 година досега е Българската комунистическа партия. Тя е ръководната политическа сила в нашата страна по правото на своите идеи, по правото на пролятата кръв, по правото на исторически проверената ѝ способност да води народа ни.

Всичко, което постигна нашият народ през тези години, постигна го под ръководството на Българската комунистическа партия. Тя му даде посоката, тя го вдъхнови, тя го организира, тя го поведе. Кому-

Digitized by Google

нистите бяха в първите линии на борбата, там, където беше най-трудно. **(Продължителни ръкоплъскания.)** Свято пазейки своите благоевско-димитровски традиции, партията преодоля практиката на култа към личността и възстанови ленинските принципи на партиен живот и ръководство. Тя разработи курса за завършване на преходния период и за строителството на зряло социалистическо общество у нас. През тези години Българската комунистическа партия израсна още повече като партия на творческия марксизъм-ленинизъм, способна своевременно да открива новото, да се разделя с остарели виждания и методи на действие, да свързва постиженията на теоретичната мисъл с конкретната практика, да възпитава, да вдъхновява и мобилизира народа за решаване на новите задачи.

В единомислие и единодействие с партията работят Българските професионални съюзи, Димитровският комсомол, Отечественият фронт, другите обществени организации и движения. В нашите успехи са вградени здраво дружбата и единодействието на партията с братския Български земеделски народен съюз. **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Голямо завоевание на априлската линия е постепенното превръщане на Комунистическата партия от политически авангард на работническата класа в партия на целия народ. Днес делото на Българската комунистическа партия е дело на милионите в България! **(Ръкоплъскания.)**

Третият основен фактор за нашите успехи е принадлежността ни към световната социалистическа система, дружбата и сътрудничеството със страните от социалистическата общност и преди всичко с нашия велик брат и съюзник — Съюза на съветските социалистически републики. **(Бурни, продължителни ръкоплъскания.)** Никога ние няма да забравим първите дни на свободата, когато гладна и ограбена България се обърна за помощ не към друг, а към изтерзания от войната, но победил съветски народ! И я получихме! **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Векове наред Русия и руският народ бяха нашата вяра и надежда. Победата на Девети септември беше голямата среща на България със Съветския съюз. Четиридесет години вече Съветският съюз е нашата опора в изграждането на социализма, по пътя на България към комунизма. **(Продължителни ръкоплъскания.)** През изминалите години и особено в резултат на съвместния курс на Българската комунистическа партия и на КПСС за всестранно сътрудничество и сближаване между България и Съветския съюз нашите страни така се споиха, че няма сила на земята, която може да ги раздели. **(Бурни, дълго нестихващи ръкоплъскания.)**

Нашите постижения са неотделими от цялостното укрепване и движение напред на световната социалистическа система — водещата революционна сила на нашето време. Не мога тук да не отбележа найновата изява на Съвета за икономическа взаимопомощ — неотдавнашното съвещание на най-високо равнище в Москва. Сега ние имаме нова дългосрочна стратегия за действие, отговаряща както на интересите на всяка страна, така и на интересите на социализма изобщо.

Постиженията на България са най-непосредствено свързани с възможностите на социалистическата общност да отстоява завоюваното и да гарантира свободата, мира и сигурността на нашите страни и народи, с несъкрушимостта на Варшавския договор. В края на двадесетия век, когато човечеството живее под заплахата на ядрена война, главната и решаваща сила, способна да обуздае авантюристите — както с основание заяви генералният секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз Константин Устинович Черненко, — това са икономическата и отбранителната мощ на

Digitized by Google

социалистическата общност, здравината на съюза на братските страни, тяхното единодействие. (Продължителни ръкоплясканя.)

Четвъртият основен фактор — това са неизменната солидарност и подкрепа, които ни оказват световното революционно движение, цялото прогресивно човечество. (Ръкоплясканя.)

Нашата борба за социализъм, нашите постижения са неотделими от борбата на международното комунистическо и работническо движение, те са неотделими от борбата на народите за национална свобода, за демокрация и социален напредък, за мир. Като народ, строящ социализъм, ние сме силни със силата на световното революционно движение, със силата на прогресивното човечество. (Бурни ръкоплясканя.)

Другарки и другари,

Априлската линия на Българската комунистическа партия е линия на творчески подход към общите закономерности на социалистическото строителство. На своя Дванадесети конгрес и след него нашата партия извърши огромна теоретична и практическа работа, която обогати цялостното ни виждане за зрелия социализъм и за неговото изграждане. Конгресът определи курса на повсеместна интензификация като наш стратегически курс. Разработихме новия икономически подход и неговия механизъм. Дадохме обоснован отговор на фундаменталните проблеми за собственика и стопанина на обществената собственост, за действието на закона за стойността и за използването на стоково-паричните отношения при социализма. Изяснихме основните проблеми на изграждането на адекватна на зрелия социализъм материално-техническа база, на подхода към социалната политика и по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на народа, на разгръщането на социалистическата демокрация. Подобряването на качеството стана ключов проблем на нашето развитие.

Сега, повече откогато и да е, ни е нужен революционен обрат в мисленето, нужен ни е творчески обрат в подхода и в действията, нужни са ни съзнателност и дисциплина във всекидневния труд на всеки от нас!

Ние, българите, сме един от народите, които носят пред човечеството великата отговорност за социализма, за неговия динамизъм и жизнеспособност, за неговата привлекателност. А от тази отговорност днес няма по-голяма! (Продължителни ръкоплясканя.)

Другари,

От няколко години сме свидетели на тревожно, устойчиво нарастване на напрежението в международните отношения. Чрез бясна надпревара във въоръжаването империалистите и преди всичко американските империалисти се стремят да постигнат военностратегическо и политическо превъзходство над страните на реалния социализъм, готвят се за трета световна война. Те водят психологическа война и брутално се месят във вътрешните работи на суверенни държави и народи. Те пристъпват и към практически действия за милитаризирането на Космоса. САЩ пренасят центъра на военните си усилия на границите на социалистическата общност, на Европейския континент, откъдето започнаха и двете световни войни. Антикомунизмът завладява тяхната политика във всички сфери — от дипломацията до спорта.

Вярна на своите социалистически идеали, на своята миролюбива ленинска външна политика, здраво охраняваща своите социалистически постижения, Народна република България, заедно с всички братски

Digitized by Google

страни, е в авангарда на борбата за мир и сътрудничество. **(Бурни ръкоплясканя.)**

Укрепването на социалистическата система и постигането на приблизително равенство във въоръженията на двете системи е огромно завоевание, гарантиращо оцеляването на съвременното човечество. Неоценима заслуга за това имат най-вече Съветският съюз, Комунистическата партия на Съветския съюз, съветският народ. **(Продължителни ръкоплясканя).** Военното равновесие е исторически факт и ние никога няма да позволим то да бъде нарушено. Както неведнъж отговорно е заявявано, страните от Варшавския договор не се стремят към военни предимства. Нещо повече. Ние сме готови да преговаряме за намаляване на равнището във въоръженията и постепенно да постигнем пълно разоръжаване. Ние сме готови да пристъпим към разработването и утвърждаването на такъв кодекс на отношенията между Изтока и Запада, между социалистическите и капиталистическите държави, който завинаги да премахне опасността от световен военен конфликт.

Въпреки изключително опасното изостряне на международната обстановка ние сме оптимисти. Бъдещето е на миролюбивия, на антивоенния фронт. Гаранция за това сме преди всичко ние, страните от социалистическата общност. Гаранция за това е антиимпериалистическата борба на народите, на международното комунистическо и работническо движение, на Движението на необвързаните страни, на националноосвободителните движения, на борците за мир в самите капиталистически страни, на трезвомислещите политици, държавници и общественици, на всички хора, на които е скъп мирът. **Продължителни ръкоплясканя).**

По силата на своето географско положение Народна република България и занапред ще отделя първостепенно внимание на укрепването на мира и сигурността на Балканите. Положителните промени в политическия климат на нашия полуостров радват. Множат се проявите на добросъседство и сътрудничество, расте нашата взаимна воля да работим за превръщането на района на Балканите в район и фактор на европейския и световния мир. В това направление изключително важна крачка, както и друг път сме изтъквали, би било превръщането на Балканския полуостров в зона, свободна от ядрено оръжие.

Драги другарки и другари,
Скъпи съотечественици,

Имаше ли трудности по нашия път? Да, имаше, имаше и трудности, имаше и слабости, имаше и грешки. И ние всички добре знаем това. Нашият мъдър народ е казал: който не работи, той не греши. В този тържествен ден на историческа равносметка ние можем да заявим: въпреки трудностите от обективен и субективен характер нашият народ уверено изгражда обществото, за което мечтаеха неговите най-светли умове, за което се борихме и за което сега живеят и работят свободните труженици на социалистическа България. **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Постигнатото през четирите десетилетия след победата на Деветосептемврийската социалистическа революция е ярко потвърждение на правотата на марксистко-ленинското учение в практиката на нашата партия и на нашата социалистическа държава, тя е негово тържество в живота.

По нашия път — спасителния път на комунизма — ни води и винаги ще ни води лъчезарната звезда на деветосептемврийската победа **(Ръкоплясканя),** вдъхновяват ни и винаги ще ни вдъхновяват делото

Digitized by Google

и примерът на нашите предци — героите на революцията, творците на първите социалистически петилетки. **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Комунисти, сдружени земеделци, отечественофронтовци, комсомолци и пионери, воини от Българската народна армия и Строителните войски, служители в органите на Министерството на вътрешните работи, мъже и жени, младежи и девойки, целият наш прекрасен народ, всички ние сме изпълнени с непоклатима вяра в светлото бъдеще на майка България. **(Бурни ръкоплъскания.)**

Отправяйки поглед към утрешния ден, ние виждаме България на зрелия социализъм. Овладяла постиженията на научно-техническата революция; рязко повишила материалното и културното богатство на страната и жизненото равнище на народа, с нова сила разгърнала таланта и творческите възможности на хората — ето такава ние виждаме утрешна социалистическа България. **(Бурни ръкоплъскания.)** Ние виждаме нашата утрешна България в условията на траен мир в света, в братско единение с другите социалистически страни, в условията на добросъседство и сътрудничество. **(Ръкоплъскания.)** България, крачеща в първите редици на човечеството и даваща своя принос за утвърждаване на неговите хилядолетни въжделения за свобода, братство, равенство, щастие и мир. **(Ръкоплъскания.)** За тази България, устремена към комунизма, ние не ще пожалим нито капка от своите сили. **(Бурни, продължителни ръкоплъскания.)**

Нека пребъде във вековете историческото дело на Девети септември 1944 година — ден първи на нашата социалистическа революция! **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Слава на великия и непобедим Съветски съюз, слава на семейството на братските социалистически страни — опора на мира, социализма и прогреса в света! **(Бурни, продължителни ръкоплъскания.)**

Слава на нашия героичен народ, строител и защитник на нашето любимо отечество Народна република България! **(Продължителни ръкоплъскания.)**

Слава на Българската комунистическа партия — организатора и вдъхновителя на нашите победи, ума, честта и съвестта, гордостта и надеждата на нашия народ! **(Бурни, продължителни ръкоплъскания.)**

Да живее мирът!

Да живее комунизмът! **(Всички стават прави и с дълго нестихващи овации изпращат словото на другаря Тодор Живков.)**

Digitized by Google

СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПЛАНИРАНЕТО В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

доц. НЕДЕЛЧО ВЪЛЕВ

Първичните партийни организации натрупаха богат опит в планирането на своята работа. Разгърнаха се творчеството и инициативата им в процеса на планирането. Утвърди се колективното начало при съставянето, обсъждането и приемането на плановете. Челният опит на водещите у нас първични организации, на Комунистическата партия на Съветския съюз и на други братски партии масово се прилага в практиката. Помощта, която оказват партийните комитети на първичните организации по планирането на тяхната работа, стана по-системна и по-компетентна. В резултат на това сега болшинството от тях съставят научнообосновани, реални и действени планове, които служат като незаменимо средство за правилното целенасочване и организиране на тяхната работа, за най-тясното ѝ свързване с борбата за решаване на задачите, произтичащи от политиката на партията и от реалните потребности на трудовите колективи.

Постигнатите успехи в планирането на работата на първичните партийни организации не са малко. Но развитието на партията и обществото през периода на изграждането на зрелия социализъм поставя нови, още по-големи изисквания. На българските комунисти, както неведнъж е посочвал генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, са чужди самоуспокоението, главозамайването. „Като оценяваме по достойнство постигнатото, ние не си затваряме очите както пред слабостите и недостатъците, така и пред новите проблеми на по-нататъшното успешно изграждане на развития социализъм в Народна република България."[1] Това налага критично да се анализира състоянието на планирането в първичните организации. Целта е за всеки конкретен случай да се разкрият положителните и слабите страни, да се предприемат мерки за още по-пълно привеждане на планирането в съответствие с високите изисквания, които произтичат от решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция, от новите теоретиче-

[1] Национална партийна конференция, март 1984, С., Партиздат, 1984, с. 39—40.

Digitized by Google

ски разработки и практически подходи, които се съдържат в докладите, речите, лекциите и изказванията на другаря Тодор Живков.

Решаването на тази задача не се свежда до обикновеното, до традиционното усъвършенствуване на планирането. Нейното практическо осъществяване изисква да се подходи „по новому, с нови виждания и с нови критерии"[1]. Главното сега е решително да се подобри качеството на планирането на работата на първичните партийни организации. Това ще позволи да се повишат равнището на научната обоснованост, реалността и действеността на плановете, да се издигне тяхната роля в мобилизиране и организиране усилията на комунистите и безпартийните, на трудовите колективи за осъществяване девиза на Националната партийна конференция „Високо качество — навсякъде и във всичко".

●

Грижите и вниманието на първичните партийни организации се насочват преди всичко към **по-пълно прилагане изискванията на принципа на колективността в планирането.** За да могат обективно да планират своята работа, те трябва да разполагат с достатъчна информация за постиженията в съответните области на живота, за челния наш и чуждестранен опит, за реалните потребности и възможности на обществото и на отделните трудови колективи. Наличието на такава информация им дава възможност вярно да определят критериите на своята работа. Тя показва на какви основни и главни изисквания трябва да отговарят бъдещето състояние на партийната работа и очакваните от нея резултати. Само на тази основа критериите могат да служат като ръководство за определяне целите на партийната работа и пътищата за тяхното достигане като мярка за оценка на извършеното и на получените резултати.

Не бива да се забравя също, че партийната работа има поливариантен характер. По думите на В. И. Ленин, тя е изкуство. Това изисква първичните партийни организации на основата на задълбочен анализ на реалната действителност и на обективните възможности да изберат най-добрия начин на работа за решаване на задачите, за постигане на поставените цели.

Опитът на Софийската градска партийна организация и на окръжните партийни организации в Стара Загора, Варна, Пловдив, Русе, Сливен и други показва, че събирането, анализът и обобщаването на такава информация, практическото съставяне на плановете вече не са по силите само на секретарите на първичните партийни организации или на отделни членове на партийните бюра. Това е голяма и отговорна работа, която изисква революционно мислене, висока компетентност, богат социален и организационен опит. Затова масово се пристъпва към **съставяне на комисии за подготовка на проектоплановете.** В състава на комисиите се включват партийните секретари, членовете на партийните бюра, специалисти (инженери, икономисти, агрономи, научни работници и т. н.), изтъкнати работници от производството, комунисти с богат опит. Това дава възможност комплексно да се обхванат проблемите, които имат да решават първичните партийни организации, правилно да се определят целите, задачите и мероприятията на партийната работа. Съставянето на комисии съдействува да се преодоляват субективистичният и волунтаристичният подход в процеса на съставянето на плановете, да се повишава тяхното качество. В случаите, когато не е възможно да бъдат изградени такива комисии, стремежът е цялата

[1] Национална партийна конференция, с. 46.

Digitized by Google

СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПЛАНИРАНЕТО В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

доц. НЕДЕЛЧО ВЪЛЕВ

Първичните партийни организации натрупаха богат опит в планирането на своята работа. Разгърнаха се творчеството и инициативата им в процеса на планирането. Утвърди се колективното начало при съставянето, обсъждането и приемането на плановете. Членуват сега водещите у нас първични организации, на Комунистическата партия на Съветския съюз и на други братски партии масово се прилага в практиката. Помощта, която оказват партийните комитети на първичните организации по планирането на тяхната работа, стана по-системна и по-компетентна. В резултат на това сега болшинството от тях съставят научнообосновани, реални и действени планове, които служат като незаменимо средство за правилното целенасочване и организиране на тяхната работа, за най-тясното ѝ свързване с борбата за решаване на задачите, произтичащи от политиката на партията и от реалните потребности на трудовите колективи.

Постигнатите успехи в планирането на работата на първичните партийни организации не са малко. Но развитието на партията и обществото през периода на изграждането на зрелия социализъм поставя нови, още по-големи изисквания. На българските комунисти, както неведнъж е посочвал генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, са чужди самоуспокоеността, плавозамайването. „Като оценяваме по достойнство постигнатото, ние не си затваряме очите както пред слабостите и недостатъците, така и пред новите проблеми на по-нататъшното успешно изграждане на развития социализъм в Народна република България."[1] Това налага критично да се анализира състоянието на планирането в първичните организации. Целта е за всеки конкретен случай да се разкрият положителните и слабите страни, да се предприемат мерки за още по-пълно привеждане на планирането в съответствие с високите изисквания, които произтичат от решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция, от новите теоретиче-

[1] Национална партийна конференция, 9 юни 1984. С., Партиздат, 1984, с. 39—40.

Digitized by Google

ски разработки и практически подходи, които се съдържат в докла-
ге, речите, лекциите и изказванията на другарите [illegible]

Решаването на тази задача не се свежда до обхват [illegible] ди-
ционното усъвършенствуване на планирането. Но [illegible] осъществяване изисква да се подходи „по новому, с [illegible] с нови критерии"[1]. Главното сега е решително да се подобри [illegible] то на планирането на работата на първичните партийни организации. Това ще позволи да се повишат равнището на научната обоснованост, реалността и действеността на плановете, да се издигне тяхната [illegible] мобилизиране и организиране усилията на комунистите и [illegible] ните, на трудовите колективи за осъществяване девиза на Национа-
ната партийна конференция „Високо качество — навсякъде и [illegible] всичко".

●

Грижите и вниманието на първичните партийни организации [illegible] сочват преди всичко към **по-пълно прилагане изискванията на принципа на колективността в планирането.** За да могат обективно да планират своята работа, те трябва да разполагат с достатъчна информация за постиженията в съответните области на живота, за челния наш и чуждестранен опит, за реалните потребности и възможности на обществото и на отделните трудови колективи. Наличието на такава информация им дава възможност вярно да определят критериите на своята работа. Тя показва на какви основни и главни изисквания трябва да отговарят бъдещето състояние на партийната работа и очакваните от нея резултати. Само на тази основа критериите могат да служат като ръководство за определяне целите на партийната работа и пътищата за тяхното достигане като мярка за оценка на извършеното и на получените резултати.

Не бива да се забравя също, че партийната работа има поливариантен характер. По думите на В. И. Ленин, тя е изкуство. Това изисква първичните партийни организации на основата на задълбочен анализ на реалната действителност и на обективните възможности да изберат най-добрия начин на работа за решаване на задачите, за постигане на поставените цели.

Опитът на Софийската градска партийна организация и на окръжните партийни организации в Стара Загора, Варна, Пловдив, Русе, Сливен и други показва, че събирането, анализът и обобщаването на такава информация, практическото съставяне на плановете вече не са по силите само на секретарите на първичните партийни организации или на отделни членове на партийните бюра. Това е голяма и отговорна работа, която изисква революционно мислене, висока компетентност, богат социален и организационен опит. Затова масово се пристъпва към **съставяне на комисии за подготовка на проектоплановете.** В състава на комисиите се включват партийните секретари, членовете на партийните бюра, специалисти (инженери, икономисти, агрономи, научни работници и т. н.), изтъкнати работници от производството, комунисти с богат опит. Това дава възможност комплексно да се обхванат проблемите, които имат да решават първичните партийни организации, правилно да се определят целите, задачите и мероприятията на партийната работа. Съставянето на комисии съдействува да се преодоляват субективистичният и волунтаристичният подход в процеса на съставянето на плановете, да се повишава тяхното качество. В случаите, когато не е възможно да бъдат изградени такива комисии, стремежът е цялата

[1] Национална партийна конференция, с. 46.

Digitized by Google

дейност по подготовката на проектоплановете да бъде **колективно дело на партийните бюра.**

Последователното прилагане на принципа на колективността при планирането е свързано с най-пълното отчитане на потребностите и интересите на комунистите и на трудовите колективи като цяло. За това е необходимо, преди да пристъпят към съставянето на проектоплановете, членовете на комисиите или партийните бюра много добре да се запознаят с критичните бележки и предложенията по отделните страни на работата, да водят откровен разговор с комунистите и безпартийните. Целесъобразно е също да се искат предложения от партийните организации в състава на първичните партийни организации и от партийните групи за проектоплановете. Всичко това ще помогне да се засили демократизмът в планирането. Но заедно с това е необходимо да се държи точна сметка и за решенията на по-висшестоящите партийни органи и организации.

Най-пълното съчетаване на демократичното и централистичното начало ще помогне да се приведе планирането на партийната работа в съответствие със социално-икономическото планиране. На тази основа плановете за работа на първичните партийни организации ще бъдат неразделна част на системата от планове за работа на партийните комитети и организации. А това ще даде възможност да бъдат решени много проблеми: да се премахне прекомерното регламентиране в работата на първичните партийни организации; да се създадат условия за изпълнение на планираните от тях мероприятия; да се засилят инициативата и творчеството в работата им.

В практиката се срещат известни трудности при решаването на този проблем. Те се обуславят от невъзможността да се установи едновременност в планиране работата на партийните комитети и първичните партийни организации. По тази причина не винаги се стига до единство в главните задачи и мероприятия, които се съдържат в плановете им. Това налага в много случаи първичните партийни организации да отлагат или да се отказват от осъществяване на част от своите задачи и мероприятия за сметка на тези, които се съдържат в плановете на партийните комитети. По такъв начин се принизява ролята на идеите, заложени в плана, като средство за целенасочване и организиране усилията на комунистите и безпартийните, на трудовите колективи за решаване на задачите. А по същество това също е нарушаване на изискванията на демократизма. Опитът на отделни партийни комитети от София, Пловдив, Кюстендил, Габрово, Сливен и други показва, че тези трудности могат да бъдат преодолени. Преди започване на планирането в първичните организации те ги запознават с най-важните проблеми, които стоят за решаване през следващия период. На тази основа се създават единство в главното и реална възможност да се разгръщат инициативата и творчеството в работата им.

Качеството на плановете зависи и от **последователното прилагане на изискванията на принципа на колективността при тяхното обсъждане и приемане.** То създава условия на практика да се изяви ръководната роля на колективните партийни органи и на събранията на първичните организации, помага за отстраняване на грешките и недостатъците, допуснати в процеса на съставянето им.

Обсъждането може да бъде полезно, когато се създадат необходимите условия за това. Преди всичко трябва да се осигури навременното раздаване на проектоплановете на всички комунисти. Те трябва да имат възможност спокойно да се запознаят с предлаганите за решаване проблеми, да осмислят същността, съдържанието и структурата на мероприятията. Опит в това отношение вече е натрупан в редица организации. Но наред с това все още има партийни секретари, които

Digitized by Google

запознават комунистите с проектоплановете в деня на обсъждането им. А това неизбежно води до формализъм. Не е възможно само с едно прочитане да се осмислят проблемите, задачите и мероприятията, активно, творчески да се участвува в тяхното обсъждане. Целесъобразно е също да се отдели достатъчно време за самото обсъждане. Внимателно трябва да бъдат изслушани всички съображения, критични бележки и предложения. Това ще даде възможност още по-добре да се открият възловите проблеми, към решаването на които следва да бъдат насочени усилията на първичните партийни организации, да се обогатят механизмите на работа и ръководство.

●

Усъвършенстването на планирането е свързано и с **изясняването на това какви планове трябва да съставят партийните организации.** Този проблем все още не е решен. От страх да не се ограничат инициативата и творчеството в работата им много партийни комитети не се наемат да установят системата от планове, които те трябва да съставят. А това създава определени трудности в работата им.

Опитът показва, че е възможно първичните партийни организации да съставят следните **видове планове:** перспективен, годишен, оперативен, план-програми, план-графици, лични творчески планове. Кой обаче от тях ще възприеме първичната организация решава партийното събрание. Това е важен момент, в който се изявява творчеството на комунистите, тъй като изборът се прави и в зависимост от спецификата на конкретните условия и на задачите, които се решават.

Голяма съпротива се среща при съставянето на годишните планове. Обикновено разсъжденията се свеждат до това, че ролята на такива планове играят резолюциите, приети от отчетно-изборните събрания. В тези разсъждения **не се прави разлика между резолюциите и плановете,** допуска се тяхното отъждествяване. А както е известно, **резолюцията,** независимо от това дали тя е разгърната или не, не е и не може да бъде план. Тя е политически документ на отчетно-изборното събрание. В нейната констативна част се съдържа кратка политическа оценка на извършената работа и на постигнатите резултати. Директивната ѝ част съдържа само главните насоки за издигане равнището на партийната работа, за привеждането ѝ в съответствие с обективните потребности. Следователно резолюцията има насочващ характер. За разлика от нея **планът** за работата на първичната партийна организация е конкретен. В него са определени целта на партийната работа, задачите, които ще се решават, мероприятията за тяхното осъществяване. Ясно се посочват формите, методите и средствата на работа и ръководство, сроковете и отговорниците. Всичко това показва, че резолюцията е само един от многото източници на информация за съставяне на плановете.

Подценява се в известна степен и работата по съставянето на лични творчески планове. Това също създава затруднения в личната организация на работата на комунистите и на ръководните партийни кадри.

●

Повишаването на качеството на планирането е свързано и с **цялостно прилане изискванията на програмно-целевия и комплексния подход.** Въпреки безспорните успехи, които са постигнати в изпълнение решенията на Единадесетия и Дванадесетия конгрес на партията, този проблем не е решен цялостно.

Digitized by Google

Най-големи трудности се срещат при определяне целта на първичната партийна организация през плановия период. Твърде често се преповтарят постановките на конгресите и на Централния комитет, без да се конкретизират, без да се специфицират съобразно равнището на организацията и на задачите, които тя има да решава.

Целта на първичната партийна организация е идеален (мисловен) модел на резултатите, които се очакват от нейната работа в икономическата, социалната и духовната дейност, в ръководството и организацията на трудовия колектив в края на плановия период. Тя съдържа изискванията, на които трябва да отговарят социално-икономическото и духовното развитие на трудовия колектив, организираността на комунистите и колектива. Затова при нейното определяне и формулиране винаги трябва да се имат предвид както обективните потребности, така и реалните възможности. А това показва, че целта е конкретна за всяка партийна организация.

Опитът показва, че целта на първичната партийна организация може да бъде изразена чрез система от показатели, които още по-добре очертават нейните параметри и съдържание. В практиката се използват следните примерни показатели: организиране и мобилизиране усилията на трудовите колективи за изпълнението на плановете за социално-икономическо развитие с... дни предсрочно; снижаване разходите на суровини, материали и енергия с... на сто; повишаване квалификацията на... работници; усъвършенстване структурата на управление на трудовия колектив; най-тясно свързване на политическата и идеологическата работа със задачите, които решава трудовият колектив; укрепване партийното ядро в комсомолската организация и други. Изразяването на целта чрез система от показатели следователно я прави още по-конкретна, реална и действена. Общо формулираните цели не могат да играят мобилизираща роля.

Досегашното прилагане на програмно-целевия и комплексния подход при планирането показва, че особено внимание трябва да се отделя на проблемите, които предстоят да бъдат решавани, и на тяхното подреждане. Те се установяват по пътя на декомпозиране на целта. К. Маркс дебело подчертава, че целта като закон определя начина и характера на действията на субективния фактор.

Изследването и анализът на плановете дават възможност да се види, че като цяло първичните партийни организации правилно определят проблемите на своята работа. В съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция техните усилия сега са насочени към организиране и мобилизиране на трудовите колективи за преминаване предимно към интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот, подобряване на качеството, внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, масово прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, издигане ролята на другите обществени организации като социални гаранти за осъществяване политиката на партията. Политическата, организационната и идеологическата дейност още по-тясно се свързват с борбата за решаване на задачите в отделните области на обществения живот.

В плановете е постигнато по-добро подреждане на проблемите на партийната работа. В болшинството от тях са откроени въпросите, свързани с партийното ръководство, и тези, които ще решават първичните партийни организации за укрепване на своето идейно и организационно състояние. Разкрива се диалектическата връзка и зависимост между ръководната и вътрешнопартийната дейност.

Наред с това се разкриват и редица нерешени проблеми. Една част от първичните партийни организации определят своите задачи, като не

Digitized by Google

се съобразяват достатъчно с предварително поставените цели. При планирането не винаги се държи достатъчна сметка за задачите, които произтичат от решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. Не са изключение плановете, в които проблемите са подредени неправилно. Главната причина се корени в това, че част от секретарите на първичните организации и членовете на партийните бюра не познават достатъчно изискванията на програмно-целевия и комплексния подход, не се съобразяват с тях при планирането.

Последователното прилагане на програмно-целевия и комплексния подход е свързано и с правилното **определяне на мероприятията,** които ще осъществяват през плановия период първичните партийни организации. Мероприятията формират съдържанието на партийната работа. Те показват как първичните организации на практика ще работят за решаване на проблемите, за постигане на поставените цели.

Анализът показва, че по-голяма част от организациите правилно определят и формулират мероприятията. Като се съобразяват с изискванията на политическия и комплексния подход, те разкриват своето място и роля в процеса на решаване на задачите, които стоят пред трудовите колективи. На тази основа се постигат по-добро разграничаване на функциите, съгласуваност в работата на отделните звена, създаване на реални условия и предпоставки за осъществяване на контрол от страна на първичните партийни организации. Нараства умението им да съсредоточават своето внимание към решаването на възловите проблеми, да работят непосредствено с хората.

Успоредно с това все още съществуват редица слабости при определяне на мероприятията. Не са малко случаите, когато се изпуска от внимание комплексният характер на въпросите и на средствата (политически, организационни, организаторски, идеологически), чрез които първичната партийна организация може да въздействува за тяхното решаване. Не се отчитат достатъчно и възможностите за използване на **мултипликационния подход.** На тази основа понякога се допуска едностранчивост на мероприятията, планират се ненужни и самоцелни мероприятия. Неведнъж е посочвано, че плановете не са сбор от мероприятия, че те трябва да са съобразени с изискванията на принципа за основното звено в партийната работа. Въпреки това в отделни първични организации планирането се осъществява по старому, от позициите на вчерашния ден.

Много от недостатъците при планирането са свързани и с непоследователното прилагане на политическия подход. Практиката показва, че в болшинството от случаите около 30 на сто от мероприятията имат административно-стопански характер. Те не показват какво е мястото и каква е ролята на партийната организация, на партийните групи, на комунистите при решаването на проблемите. На тази основа не може ясно да се разграничат функциите и дейностите на първичните организации от тези на другите звена (административно ръководство, профсъюзна и комсомолска организация), принизява се тяхната отговорност. Създават се трудности и в работата по осъществяването на контрола и проверката на изпълнението.

Не се спазва достатъчно и изискването за **единство на политическия и икономическия подход.** Анализът показва, че около 25 на сто от мероприятията не са обосновани икономически. По този начин те се превръщат само в пожелания, тъй като няма реална възможност за тяхното осъществяване. Това е една от главните причини след провеждане на мероприятията да не се постига в много отношения желаното преобразуване на реалната действителност, получените резултати да не задоволяват напълно.

В немалка част от плановете има недостатъци при определянето

Digitized by Google

на сроковете и отговорниците. Не са изключение случаите, когато се записва срок „постоянен", без да се определят периодите за извършване на текущ или етапен контрол. За отговорници понякога се поставят хора, които нямат нужната компетентност.

●

Преодоляването на посочените слабости и недостатъци сега се очертава като една от най-важните задачи в работата на първичните партийни организации. На настоящите отчетно-изборни събрания ще бъде направен анализ на извършеното досега, ще се очертаят основните насоки на дейността им през следващия период. Непосредствено след това ще се планира партийната работа. А от това какви планове ще бъдат съставени, до голяма степен зависи как ще се издига ръководната роля на първичните партийни организации в трудовите колективи, как те на практика ще се борят за решаване на големите и отговорни задачи, които поставиха Дванадесетият конгрес и Националната партийна конференция.

По-нататъшното подобряване качеството на планирането, привеждането му в съответствие със съвременните изисквания налага необходимостта от сериозна подготовка на секретарите на първичните организации, на членовете на партийните бюра и на партийния актив. Без такава подготовка не могат да се очакват сериозни изменения в планирането. Заедно с това е необходимо да се засилят помощта и контролът от страна на окръжните, общинските, районните и градските комитети на партията. Те трябва да бъдат още по-непосредствени, конкретни и действени.

●

Изискванията на живота непрекъснато се повишават. Което е било полезно вчера, днес може да се окаже ненужно или дори вредно. Това изисква първичните партийни организации непрекъснато да развиват и усъвършенствуват своята работа, да я направят още по-качествена, още по-ефективна. За това е необходимо както революционно мислене, така и революционно действие. Навреме трябва да се скъсва със старото, да се утвърждава новото, прогресивното. Не преустройно на думи, както заяви другарят Тодор Живков на Националната партийна конференция, а на дело. Това до голяма степен се отнася и за планиране работата на първичните партийни организации. Така и само така ще се осигури на практика те да бъдата действително могъща сила за организиране и мобилизиране усилията на комунистите и безпартийните, на трудовите колективи в борбата за изграждане на развито социалистическо общество у нас, за по-добър, за по-честит живот на целия наш народ.

Digitized by Google

КОНКУРСЪТ ЗА ПОДБОР НА РЪКОВОДНИ КАДРИ И В ЦЕНТРАЛНИТЕ ВЕДОМСТВА

НИКОЛАЙ ЦОНЕВ
председател на Корпорацията по механизация и техническо обслужване на селското стопанство

По какъв начин може и трябва да се открие онази личност, която с успех ще ръководи производството и в същото време ще проявява принципност в отношенията си с хората, взискателност към себе си и своите подчинени, организаторски талант и политическа зрелост?

На този въпрос в Корпорацията по механизация и техническо обслужване на селското стопанство при Националния аграрно-промишлен съюз вече се отговаря твърдо и убедително — чрез конкурс!

Качеството на всеки вид труд и особено на ръководния днес е своеобразен фокус на главните проблеми, от чисто успешно решаване зависи ускореното развитие на нашето селско стопанство. Става дума за труд с много по-висока степен на творчество, на интелектуалност, на съзнателност, организираност, дисциплинираност, на взаимодействие между хора, наука и машини. В тази взаимовръзка и взаимозависимост решаваща е ролята на ръководните кадри от системата на ЦС на НАПС — генерални директори на обединения, техните заместници, главни специалисти и т. н.

По силата на поста, който заема, всеки от тях е длъжен да работи и да се проявява не само като добър специалист, а и като политически организатор и психолог, да бъде личност с голяма нравствена и притегателна сила. От него се изисква непрекъснато да отчита дълбоките промени, които икономическият подход предизвиква в мислите и поведението на хората, в тяхното отношение към земята и техниката, да засилва интереса им да повишават професионалното си умение, трудовата и организационната си култура, да им помага да свързват личното си участие с крайните резултати от труда на всички. Заедно с това потребно е да познава социалните аспекти на научно-техническата революция, умело да използва социалнопсихологическите и нравствените механизми, които правят членовете на всеки колектив заинтересовани от общия успех и равно отговорни за постигнатите резултати. От кадрите в централните ръководни органи — от тяхната политическа зрелост, квалификация и компетентност, от техния стил, в голяма степен зависи начинът на мислене и действие на кадрите от цялата система на управление. Оттук и големият въпрос за повишаване качеството на ръководната дейност по цялата верига на управлението на производството и труда, за потребността от ръководители с дълбока марксистко-ленинска убеденост, политическа зрелост, професионална компетентност и активна политическа позиция.

Борбата за повсеместна и последователна интензификация и високо качество навсякъде и във всичко е бойното поле, на чийто преден

Digitized by Google

фронт сега се изявяват нашите ръководни кадри. На това поле те трябва да развиват все по-активно и резултатно своята обща, специална и организационна култура, своя интелект и социално мислене, своята способност за инициатива, за творчество и разумен риск. За системата на НАПС това се обуславя от новия етап в развитието на производството, характерен с внедряването на интензивните и суперинтензивните технологии. Новите технологии са високомеханизирани и техните показатели се постигат само при извършване на цялостния технологичен цикъл в съответствие с определените параметри и срокове за отделните процеси и операции в него. Това изисква значително по-добра организация на машинното използване и високи експлоатационни качества на машините; високо равнище на техническото и ремонтното обслужване, на формите на организация на работа, висока квалификация на кадрите и т. н.

На базата на критичен анализ на сегашното състояние на ремонтно-обслужващата дейност и от гледна точка на растящите изисквания към ефективното използване на машинно-тракторния парк и преди всичко на енергонаситената техника в условията на интензификацията Съветът по селското стопанство при Министерския съвет утвърди през миналата година система за усъвършенствуване експлоатацията, поддържането и ремонта на селскостопанската техника и снабдяването с резервни части. Нейното внедряване е възможно само при наличието на добри механизаторски кадри, на майстори и ръководители в производствената експлоатация на машините, в техническото обслужване и ремонта на машиностроителния парк, на кадри, които умеят да създават и да използват техниката и технологиите, да организират, да управляват.

Сега нашата партия разполага с много подготвени кадри. Как из тяхната среда да подберем най-добрите? Отговор на този въпрос многократно е даван от др. Тодор Живков. Това е конкурсът при подбора и издигането на административните и стопанските кадри, като се помни добре, че конкурсът за ръководни кадри съществено се отличава от конкурсите за научни и преподавателски кадри. На този етап конкурси в ЦС на НАПС се провеждат само за свободни длъжности. В бъдеще вероятно ще се премине към конкурси и за заети длъжности. Те ще влияят за непрекъснато саморазвитие и самоусъвършенствуване на ръководните кадри, от една страна, и за осигуряване на непрекъсната грижа, доверие и взискателност от страна на партийните органи и организации към тях. Всеки човек има определени заложби, квалификация и стремежи. Всяка длъжност предявява специфични изисквания за професионални знания и опит, качества, интелект и пр. Натрупаният опит показва, че конкурсът като метод създава в максимална степен възможност всеки човек да се постави на най-подходящата за него длъжност, а за всяка ръководна работа — ръководител, който най-добре отговаря на изискванията и може да разгърне своите сили и възможности. Винаги трябва да се има предвид мисълта на В. И. Ленин, че условие за успеха е не силата на властта, а силата на авторитета, силата на енергията, по-голямата опитност, по-голямата разностранност, по-голямата талантливост.

●

Чрез конкурс Лъчезар Денков — бивш специалист в СО „Автотранспорт" — София, безпартиен, зае длъжността главен специалист по автотранспорта в Корпорацията по механизация и техническо обслужване на селското стопанство. Тодор Маринов — бивш зам.-директор по производствените въпроси на Авторемонтния завод — Кърджа-

Digitized by Google

ли, също чрез конкурс беше назначен за заместник генерален директор по производството на ДСО „Ремонт на селскостопанската техника". И двамата навлизат уверено в работата. Самочувствието им на достойно извоювали длъжността си със собствени знания и опит е високо. То се покрива с реалните дела и резултатите от ефективността на ръководния им труд. Такава бе и оценката на партийната организация в Корпорацията по механизация и техническо обслужване на селското стопанство, когато на свое събрание прие предложението всички, назначени чрез конкурс, тази година да не се атестират. Своя атестат те са получили по достойнство, със спечелването на конкурса. Разбира се, след двегодишна работа те също ще влязат в графика за атестация на ръководните кадри, ще се оцени развитието им на качествено нова степен.

Корпорацията разполагаше със свободни места за главни специалисти по автотранспорт и по ремонт на селскостопанската техника. Това по същество са ръководни кадри от централното ведомство. По длъжностна характеристика например главният специалист по ремонт на селскостопанска техника ръководи внедряването на утвърдената програма за развитие на ремонтната дейност в системата и предлага нейното актуализиране; изучава чужд и чужд опит, теорията и практиката на ремонтната дейност; ръководи и участвува в изучаването, анализирането, прогнозирането и разработването на концепции и нормативи за ремонтната дейност на селскостопанските организации и редица още задължения. Като взеха предвид сложните и отговорни задачи, партийното и административното ръководство бяха единодушни, че традиционният път за назначаване крие известна доза субективизъм и не е най-сигурният за подбор и издигане на тази длъжност ръководител с високи знания и опит по специалността, с необходимите политически, делови и нравствени качества. Ето защо на основата на натрупания в страната опит и особено на Русенската, Варненската, Бургаската партийна организация се стигна до идеята за конкурс. Тя получи пълна подкрепа от учредителния партиен комитет на НАПС, а чрез него и от районния и градския комитет на БКП. Така с провеждането на поредица конкурси досегашният опит беше доразвит и обогатен с издигането на ръководни административни кадри в централното ведомство.

В наредбата за провеждане на конкурси бяха точно посочени длъжностите, които може да се заемат по този път, редът, по който те ще се провеждат, и всички условия, на които трябва да отговарят кандидатите. Наредбата беше обсъдена от партийния комитет на НАПС, съгласувана с Кирковския районен комитет на БКП и утвърдена на заседание на стопанския съвет на корпорацията, с което тя стана вътрешен нормативен акт.

Следващото необходимо условие за провеждането на конкурсите беше определянето на длъжностните характеристики и обявяването на конкурсите. За да се даде широка гласност и да може да се разчита на повече кандидати, се използваха вестниците „Кооперативно село" и „Вечерни новини". За конкурса за главен специалист по ремонта подадоха документи 6 кандидати, а за главен специалист по автотранспорта — 14. Последваха и други конкурси, но тъй като начинът на провеждането на всички е еднакъв, конкурсът за главен специалист по автотранспорта може да служи като пример.

Определена беше комисия за проверка на документите и проучване политическите и гражданските качества на кандидатите чрез събиране мнения от трудовите колективи и първичните партийни организации, където работят кандидатите, която докладва становището си в учредителния партиен комитет, в чиято номенклатура влиза длъж-

Digitized by Google

ността главен специалист. Прието беше предложението на комисията да се допуснат до устен изпит всички кандидати. По официален път ръководството на корпорацията съобщи на кандидатите, че са допуснати до конкурс. Всеки от тях получи и въпросник.

За обявената конкурсна длъжност главен специалист въпросниците съдържаха три раздела — знания по специалността, икономически знания и политическа подготовка. Към всеки раздел беше посочена литература. На кандидатите беше оказана методическа помощ: разясняваше им се начинът за провеждане на конкурса, предоставяха се нормативни документи и др. Затова и срокът от обявяването на конкурса до провеждането на изпита следва да бъде достатъчен за добра и всестранна подготовка на кадрите. Избързването и необоснованото съкращаване на срока води до формализъм и допускане на други съществени грешки. Едновременно с това грижите за подготовката на кандидатите имат значение за евентуалната им бъдеща работа.

Писменият изпит започна в присъствието на комисията по провеждане на изпитите. На кандидатите бяха предоставени всички помагала за спокойна работа. Използван беше принципът при провеждане на писмените изпити на кандидат-студентите за ВУЗ. Гарантираше се анонимността, а и спокойствието на кандидатите, че конкурсът се провежда, без да се допускат субективизъм и външно влияние върху комисията.

Членовете на комисията за оценяването на конкурсните работи бяха изтъкнати специалисти в съответната област от научни институти, специалисти с дългогодишна практика и др. След като писмените работи бяха оценени и протоколът съставен, анонимността на кандидатите беше разкрита и бяха подредени по успех с истинските им имена. От 14-те кандидати задоволителни резултати показаха осем, които бяха поканени да се явят на устен изпит след една седмица. Той се състоеше в събеседване, като въпросите се насочваха към селскостопанското производство и с тях се целеше да се разбере дали показаният успех е случаен или кандидатът има солидна подготовка. Особено висок резултат показа Лъчезар Денков. Той превъзхождаше своите съперници средно с единица по шестобалната система. Млад, енергичен, неговите познания бяха задълбочени, мисълта — ясна и логична, отговаряше без колебания. Комисията единодушно му постави най-висока оценка. След него по успех беше човек, който дълго време беше работил в ДСО „Ремонт на селскостопанската техника". Постиженията му на устния изпит бяха много добри и той от трето място на писмения изпит се издигна на второ. Неговата кандидатура също беше подходяща, но ръководството на корпорацията реши — ще бъде назначен онзи, който е показал най-висок успех.

След като беше натрупан достатъчно опит от провеждането на конкурси за главни специалисти, взе се решение да бъде обявен конкурс за вакантната длъжност заместник генерален директор по производството на ДСО „Ремонт на селскостопанската техника". Имаше хора, които не скриха недоверието си: „Нима няма резервен кадър, който да бъде издигнат на тази длъжност?", „Не е ли голям рискът да попаднем на човек, който няма добри организаторски способности, а длъжността е от високо равнище?" Всичко беше премислено — и резервните кадри проучени, и рискове съществуваха, но не по-големи от тези, когато се назначава човек без комплексна проверка, каквато се прави с конкурса.

Конкурсът за заместник генерален директор беше обявен за кандидати от цялата страна чрез пресата. Наша грижа беше на първо място да поканим резервните кадри, защото те най-добре познават производството на обединението, врят и кипят с проблемите на заво-

Digitized by Google

дите и може би с по-малко усилия ще могат да заемат длъжността. След изтичането на определения срок броят на подадените документи беше 16 — 5 молби на хора от столицата и 11 от различни градове, предимно директори и зам.-директори на заводи. По наша преценка това беше достатъчно, за да се подбере подходящ човек. Отново, след като бе събрана комплексна информация за всички по месторабота, учрежденският партиен комитет обсъди и даде съгласие кои от кандидатите да бъдат допуснати до конкурс от гледна точка на техните политически, делови и нравствени качества. Кандидатурите бяха съгласувани с районния и градския комитет на БКП, тъй като длъжността попада в тяхната номенклатура. Нека обаче никой не мисли, че е минало без ходатайства. Много пъти звъня телефонът и много „приятели" и „познати" препоръчваха техен близък като най-подходящ, работоспособен и с ценни качества. Отговорът за всички беше един — каквото покаже конкурсът, има комисия, тя ще оценява.

Комисията бе съставена от изтъкнати учени и специалисти с дългогодишна практика в областта на ремонта (хора, които знаят какво да искат от бъдещия ръководител). Бяха привлечени професори и доценти от Висшето техническо училище „А. Кънчев" — Русе, научни сътрудници от Института по механизация и електрификация на селското стопанство. Със специална заповед генералният директор на обединението определи комисия от специалисти, които бяха задължени да дават консултации по всички въпроси, които интересуват кандидатите, във връзка с пряката производствена дейност. Телефонът за справки в корпорацията също работеше непрекъснато, а въпросите бяха от най-различен характер — откъде да се намери литература по някой въпрос и др. Учебници се предоставяха на всеки, който имаше нужда, допълнителни сведения също се стараехме да даваме, да посочим книга или списание, в което може да се прочете нещо допълнително.

Започна се с писмения изпит в присъствието на цялата комисия и поканените гости. Председателят на корпорацията обяви, че допуснатите 11 кандидати по документи имат качества за заемане на длъжността. „Остава най-важното — всеки да покаже какво знае" — каза той и се премина към изтеглянето на въпросите.

В определения срок резултатите от писмените изпити станаха известни. Единодушно беше решено до устен изпит да се допуснат четирима. Условните означения на техните работи се знаеха, но имената още не. Тогава ръководството на корпорацията покани представители на пресата, на ГК на БКП, на учрежденския партиен комитет при легализирането на кандидатите с истинските им имена. Това разсея съмненията, че комисията е знаела чии писмени работи проверява.

Не беше лесен изпитът за кандидатите. Членовете на комисията бяха доброжелателни, но искаха да разберат всичко — познават ли кандидатите съвременните технологии за възстановяване на детайлите, какви са принципите на икономическия механизъм, как да се разбират в условията на ремонтните заводи постановките на Дванадесетия конгрес за интензификацията и т. н. Този път във въпросника бяха включени педагогически и психологически знания, защото бъдещият ръководител трябва да знае и да може да ръководи хора, да обединява трудови колективи.

На първо място се изяви Тодор Маринов — заместник-директор по производствените въпроси на Авторемонтния завод в Кърджали. След като се открои пред другите кандидати, комисията прецени, че е необходимо да развие още един въпрос, който имаше характер на защита на проект, поставен предварително във въпросника, „Какво бих направил, за да се повиши качеството на работата в ремонтните заводи". Той задълбочено и компетентно защити становището си.

Digitized by Google

Опитът на Корпорацията по механизация и техническо обслужване на селското стопанство постепенно започна да излиза извън рамките на НАПС. От начина на провеждане на конкурсите се заинтересуваха редица наши поделения. Издигнатите по този начин другари сами стават разпространители и организатори на конкурсния метод в по-низовите поделения, положителният опит се мултиплицира.

Какви предимства ни дава конкурсът?

На първо място, осигурява възможност да се подберат най-добрите, ограничават се субективизмът при оценките, прибързаността, случайността при издигане на кадрите.

На второ място, позволява да се реализират способните кадри, всеки да попадне на онова място, за което е годен. Това е много важно за младите кадри, някои от които не винаги виждат ясно възможност за своята реализация, за открито изявяване на знанията си.

На трето място, подтиква към непрекъсната самоподготовка и самоусъвършенствуване, тъй като ще се обявява и конкурс за заети длъжности.

На четвърто място, засилва доверието на масите в правилната принципна политика на партията, че на отговорни длъжности се назначават хора, действително притежаващи необходимите качества. Разкриват се възможности за реализация на резервните кадри, работата с тях да става по-конкретна, по-целенасочена.

Не на последно място, конкурсът и изборът на ръководни административни и стопански кадри е нов израз на демократизма на нашето общество. Натрупаният опит от няколко години убедително показва, че конкурсът и изборът на ръководни стопански и административни кадри са метод, наложен от времето, от етапа на нашето развитие. Както заяви др. Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в АОНСУ, „Нов и много съществен момент в това отношение е все по-широкото използване на обществените форми, средства и начини на действие при решаването на въпроса за издигането на кадрите. Сега на много места в държавната и стопанската структура предстои да се премине към конкурсното начало... Партията, естествено, ще си казва думата кои могат да кандидатствуват за определен пост. Така ще се гарантира политическото равнище на кандидатите, ще се гарантират обществените и държавните интереси в работата на трудовите колективи. Но оттук нататък — каквото покаже всеки на конкурса. Така ще се осигурят условия и за отделната личност да прояви своите качества, сама да определи своето развитие.“[1]

Конкурсът като метод е вече изпитано средство, а изборността има дълбоки корени в живота на нашия народ. Те са сигурен път за още по-пълно разгръщане на социалистическия демократизъм в управлението на икономическите процеси, за да се достигне до такова демократизиране, при което „... трудещите се ще вземат участие в избора на непосредствените си ръководители, ще се повишава отговорността на ръководителите пред трудовите колективи и същевременно ще нараства техният авторитет“[2]. Демократичният подход в работата с кадрите, изразен в конкурса, със своя икономически, политически, социален и организационен аспект издига ролята и авторитета на партийните органи и организации като политически стопани на социалистическите предприятия, повишава тяхната боеспособност, тъй като предоставя ръко-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 202.

[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 20, с. 423.

Digitized by Google

водството в ръцете на компетентни ръководители, гарантиращи успеха в делото. Те съдействуват още по-конкретно да се внедрява и главното изискване в Ленциновото учение за работата с кадрите — всеки, който участвува в ръководството, „да бъде тясно свързан с партията, с нейните идеи, трябва да бъде закърмен с нейния дух, трябва да привлича към себе си работническите маси, да ги проникне с духа на комунизма, да ги заинтересова с онова, което правят комунистите"[1].

Конкурсът и изборът все повече ще се утвърждават и разширяват. Но резултатите от тях могат да бъдат по-добри или по-лоши в зависимост от работата на партийните комитети и първичните организации с резервните кадри. Затова конкурсът, подборът и подготовката на резервните кадри трябва да се разглеждат винаги в единство, да се работи системно, последователно и целенасочено за подготовката на повече висококвалифицирани резервни кадри. Същевременно да се повишават критериите в това отношение на първичните организации, партийните бюра и комитети. Лична отговорност за това нови всеки ръководител — комунист или безпартиен.

Ръководителят и на най-малкия колектив не може успешно да изпълнява функциите си, ако не разбира достатъчно добре генералната линия и политиката на партията на съвременния етап, ако не умее да прилага методи, които съответствуват на нейната цел. Това налага всеки бъдещ ръководител да знае и да може да приведе партийните изисквания към условията на своя колектив, да определя своите и тия на колектива цели, без да чака указания от горе. Наред с това стопанският ръководител следва да формира в своя стил черти на политически деец. Изискването не засяга само онези, които пряко ръководят трудовите колективи. То се отнася с еднаква сила и за специалистите във всяко стопанско и административно учреждение, защото само чрез правилната политическа оценка на едно решение може да се постигне неговото бързо и ефикасно реализиране в живота — в интерес на обществото, в интерес на трудовите колективи. Както казва др. Тодор Живков, с политически и икономически средства не могат да управляват хора с манталитета на чиновници и началници. Ето защо главен принцип на партийната работа е и ще бъде изучаване и издигане на кадрите по техните политически и делови качества от позицията на класово-партийния подход. Той е гаранция за бъдещото развитие на ръководния кадър като политически деец, нещо, което чрез конкурса също може да се открие в кандидата. Утвърдените от партията конкурс и изборност са най-верният път за ръководители да се издигат хора с висока професионална подготовка, способни да реализират партийните задачи, политически зрели и активни личности, наложили се като лидери на колективите със своите делови и нравствени качества в процеса на трудовия си път.

---

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 31, с. 373—374.

Digitized by Google

ОКРЪЖНА ПРОГРАМА

10 години от Великотърновското национално съвещание

През следващата година се навършват 10 години от Националното съвещание във Велико Търново по въпросите на първичните партийни организации. Във връзка с това бюрото на окръжния комитет на БКП обсъди и утвърди програма, в която са записани разнообразни инициативи, които ще проведат окръжният, общинските, градските, общоселските и други партийни комитети и самите първични организации. Предвижда се десетгодишнината да стане повод за оценка на извършеното след съвещанието, да се обобщят резултатите, да се набележат мерки за по-нататъшното повишаване на ролята и боеспособността на първичните организации за успешното изпълнение на решенията на Националната партийна конференция по качеството; да се изведат на преден план проблемите, които пречат за издигане на по-високо равнище качеството на работата им и да се потърсят пътища за тяхното решаване.

Общинските комитети на партията, въоръжени с новите теоретически разработки и практически подходи, разработени от другаря Тодор Живков, с решенията на Националната партийна конференция, обсъдиха и приеха конкретни планове за разнообразна дейност за подобряване на ръководството, помощта и контрола на първичните организации, на качеството навсякъде и във всичко. През февруари 1985 година след отчетно-изборните събрания в деня на партийния секретар ще обсъдят проблемите и задачите на първичните организации, стояли на вниманието им след Националното съвещание от 1975 година.

Кабинетите по партийно-организационната работа, включени в провеждащия се Национален преглед за по-нататъшно разгръщане на творчеството, инициативата и отговорността за овладяване на ефективни форми на работа и по-пълно разкриване и анализиране на новите процеси и тенденции във вътрешнопартийния живот и партийното ръководство през този период, най-тясно ще свържат дейността си с проблемите на първичните организации.

Отдел „Организационен“ на окръжния комитет уточни проблемите, по които **ще се създава положителен опит в общинските партийни организации по отделни страни в работата за подобряване на ръководството на първичните организации, за повишаване на тяхната роля и боеспособност:** във Велико Търново, Павликени, Стражица, гр. Елена — усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и повишаване качеството на продукцията в условията на бригадната организация на труда и интензификацията; в Горна Оряховица, Велико Търново, Полски Тръмбеш, Сухиндол — издигане ролята и мястото на

Digitized by Google

партийната група в условията на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда; в Свищов, Горна Оряховица, Полски Тръмбеш, гр. Елена — подобряване организацията на работата по подготовката и вземането на решенията, проверката и контрола на тяхното изпълнение; в Лясковец — работата на първичните организации за укрепване на социалистическата дисциплина; в Свищов — усъвършенстване работата на партийните организации в състава на първичните. Ще се моделира и експериментира как да се усъвършенствува процесът за повишаване на личната взискателност и отговорност на всеки комунист в борбата за високо качество.

През декември т. г. на пленарно заседание окръжният комитет на БКП ще обсъди **работата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации с писмата и приема на трудещите се.** Задачата, която си поставя комитетът, е да се направи анализ и оценка на извършеното досега и да се приемат решения за по-нататъшното усъвършенствуване на тази дейност. Предвижда се всички окръжни ръководства и общински комитети на БКП, които не са анализирали работата си в това отношение, да направят това през този период. До края на годината отделни общински и заводски комитети и някои ръководства на окръжни органи и организации ще се отчетат в бюрото или в отделите на окръжния комитет как работят с писмата и жалбите. В трудовите колективи се провеждат открити партийни събрания, посветени на работата с жалбите, сигналите и приема на трудещите се. До края на ноември т. г. в основните комбинати, предприятия, квартали и села ще се организират приеми. По местоживеене ще се проведат вечери на въпроси и отговори с народните съветници. Проучва се работата с книгите за похвали и оплаквания в търговските обекти. По време на подготовката на пленума ще се обобщят резултатите от провеждания ден на отвореното писмо в общинските партийни организации във Велико Търново и Свищов.

Окръжният комитет на БКП подготвя **научно-практическа конференция на тема** „Работата на стопанските и административните ръководители като политически дейци". През първия етап (1. VIII — 30. X. 1984 г.) в заседания на партийните бюра и на събрания на партийните организации се разговаря как по-нататък да се издига ролята на стопанските и административните ръководители като политически дейци на основата на конкретната партийна оценка на дейността им с критериите на Националната партийна конференция. Под ръководството на партийните комитети и организации, с участието на профсъюзните органи се провеждат срещи-разговори с низовите ръководители на тема „Прекият ръководител — организатор на производството и възпитател на колектива в борбата за високо качество". Предвиждат се и просветни събрания, срещи за обмяна на опит, проучвания и други инициативи, свързани с ролята на стопанските ръководители за изпълнение на насрещния план и задачите по интензификацията на производството, техническия прогрес, за подобряване на качеството навсякъде и във всичко.

През втория етап (ноември — декември) се предвижда общинските комитети на БКП да оценят своята работа и да предприемат конкретни мерки за по-нататъшно издигане ролята на стопанските ръководители. В срещи на бюрата на комитетите с тях ще се водят разговори по отделни страни от дейността им в трудовите колективи. Ще се изучат и популяризират стилът и методите на работа на най-добрите. В срещи, семинари, разговори със секретарите и членовете на партийните бюра ще се обменя опитът на първичните организации по осъществяването на контрол над дейността на стопанските и административните ръководители в прилагането на политическия подход при подбора, обучението и възпитанието на кадрите. В пленарни заседания на общин-

Digitized by Google

ските комитети на БКП и в събрания на първичните организации ще се отчитат стопански ръководители.

Окръжният комитет на БКП през ноември т. г. на среща с ръководителите на окръжните предприятия и учреждения ще води разговор с тях по политическия подход в работата им, за нейното качество и за по-активното им включване в обществено-политическия живот на окръга.

Конференцията ще приключи през декември т. г. с пленарно заседание, на което ще се обсъди доклад от първия секретар на окръжния комитет. В три съдоклада научни работници от АОНСУ ще анализират данните от социологическото проучване в окръжната партийна организация. Първи секретари и секретари на общински комитети на БКП, ръководители на предприятия и АПК ще изнесат дванадесет съдоклада, ще запознаят участниците в конференцията с отделни страни от работата на партийните комитети и стопанските ръководители за повишаване ролята на първичните организации.

Кабинетът по партийно-организационната работа при окръжния комитет на БКП подготви в помощ на комитетите и организациите примерни теми за лекции и беседи, библиографски справки и други материали за конференцията. Домът за политическа просвета разработи беседа на тема „Стопанският и административният ръководител — политически деец".

В окръжната партийна организация във връзка с десетгодишнината на съвещанието се провежда и **преглед по работата на партийните групи.** Основната цел е да се засили ролята им в трудовите колективи за ускоряване на техническия прогрес, за подобряване на качеството, за укрепване на дисциплината в съответствие с критериите на Националната партийна конференция. Общинските комитети на БКП вече приеха конкретни мероприятия за провеждане на прегледа, запознаха секретарите на първичните организации и отговорниците на групите с целите и задачите му и с организацията на неговото провеждане.

През първия етап на прегледа, който ще продължи до април 1985 г., ще се направи анализ и оценка на организационното състояние и конкретния принос на партийните групи в изпълнението на задачите, стоящи пред партийните организации и трудовите колективи. Това ще стане на събрания и в разговори в групите.

Вторият етап ще бъде през май 1985 г. и ще обхване събранията на първичните организации, на които ще се обсъдят оценки за резултатите от прегледа, а общинските комитети на БКП през юни 1985 г. ще ги обобщят и ще наградят най-добре работилите отговорници на партийни групи.

Кабинетът по партийно-организационната работа при окръжния комитет на БКП разработи и предостави на партийните групи свитък материали — примерни форми и средства, които могат да се използват при провеждането на прегледа: примерни въпроси за дневен ред на събрание, за тематични разговори, библиографска справка за работата на партийните групи.

Отдел „Организационен" на окръжния комитет през октомври и декември 1984 г. и януари 1985 г. ще организира проверки на работата на партийните групи. Опитът на най-добре работещите групи ще се отрази във в. „Борба" и в бюлетина на комитета „Партиен опит".

През 1985 г. ще се състоят редица **срещи и разговори, на които ще се обсъдят отделни страни от партийно-организационната работа.** През март с оперативни работници на окръжния и общинските комитети ще се проведе разговор около кръглата маса на тема „Контролът и проверката — важни фактори за повишаване боеспособността на първичната организация". На среща с първите секретари на общинските ко-

Digitized by Google

митети през април ще се обсъди проблемът „Издигане равнището и качеството на работата на общинските комитети на БКП като политически ръководители на селищните системи". На семинар с участието на секретарите на общинските комитети през февруари 1985 г. ще се води разговор по проблемите за усъвършенстване на ръководството на първичните организации.

С група секретари на първични организации и партийни комитети от различни отрасли ще се проведат дискусии: **от промишлеността** на тема „Ролята на първичната партийна организация за усъвършенстване на бригадната организация на труда и подобряване на качеството"; **от селското стопанство** — „Ролята на първичната организация за укрепване на бригадите от нов тип като основно звено в борбата на селскостопанските труженици за подобряване на качеството"; **от кварталните и териториалните първични организации** — „Работата на териториалната и кварталната партийна организация за издигане авангардната роля на комунистите по местоживеене".

За подготовката и провеждането на срещите, разговорите и дискусиите ще се приеме оперативен план, ще се обмисли по какви въпроси да се подготвят участниците. Накрая всички ценни предложения ще се анализират и ще се предложи на бюрото и на окръжния комитет да вземат решения по тях. Някои ще бъдат отправени към съответните държавни и стопански органи за решаване.

Окръжният комитет на БКП изпълнява заръката на др. Тодор Живков **по достойнство да се оценява апостолската работа на секретаря на първичната организация като централна политическа фигура.** На всеки две години бюрото провежда среща с всички секретари. През май следващата година ще бъде петата поредна среща. Тя се посвещава на 40-годишния юбилей на Девети септември и на десетгодишнината от Великотърновското национално съвещание. Пред секретарите ще бъде изнесен доклад за работата на първичните организации за изпълнение решенията на Националната партийна конференция и задачите за достойна среща на Тринадесетия конгрес на БКП. По отрасли с тях ще се проведе разговор как по-пълно да изпълняват своите политически, организаторски и идеологически функции при решаването на проблемите на качеството и издигането на ръководната роля на партията. Водещият разговора (член на бюрото на окръжния комитет на БКП) ще направи кратка оценка на работата на първичните организации от съответния отрасъл. Секретарите ще имат възможност да споделят своя опит, да кажат какво им пречи да усъвършенстват своя стил в съответствие с критериите на Националната партийна конференция. В края на срещата секретари на първични организации ще бъдат наградени с ордени, с почетния знак и грамота на комитета, с материални награди, ще бъдат вписани имената им в почетната книга на окръжния комитет на БКП.

През 1985 г. на традиционната среща на окръжния комитет със секретарите на комбинатските, заводските, учрежденските и вузовските партийни комитети ще участвуват и ръководителите на предприятията и учрежденията, където има изградени комитети. На тази среща ще стане дума как по-нататък да се засилва ролята на партийните комитети и тяхната отговорност за подобряване организацията и условията на работа, за повишаване професионалната квалификация на кадрите и равнището на дисциплината в първичните организации и в трудовите колективи. Секретарите на партийните комитети ще се запознаят с оценките и изводите на окръжния комитет, ще сравняват своята дейност с тази на останалите партийни комитети, ще обменят опит в партийно-организационната работа.

Организационният отдел на окръжния комитет на БКП проучва

Digitized by Google

положителния опит на други окръжни партийни организации по работата и ръководството на първичните организации. През следващата година се замисля среща на организационните отдели на окръжните комитети в Стара Загора и Габрово по тези проблеми.

Във връзка с десетгодишнината от съвещанието **телевизионното студио във Велико Търново ще подготви предаване с най-добрите секретари** на първичните организации, а окръжният вестник „Борба" ще открие рубрика, под която ще се публикуват материали за най-добрите секретари от тях, отразяващи положителните изменения и нерешените проблеми в дейността на първичните организации след Националното съвещание.

Цялата организаторска и политическа работа в окръжната партийна организация за по-нататъшното издигане на ролята и боеспособността на първичната партийна организация и за отбелязване на десетгодишнината от Националното съвещание **ще завърши с пленарно заседание на окръжния комитет на БКП** през септември 1985 г. На него ще бъдат разисквани проблемите, свързани с издигане качеството на партийната работа, ще се потърсят пътища за преодоляване на задържащите фактори.

Георги ИВАНОВ
кореспондент на „Партиен живот"

ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

В тридесетгодишната си история Научно-производственият комбинат за антибиотици в Разград се утвърди като едно от водещите предприятия в окръга и в системата на държавното стопанско обединение „Фармахим". По редица показатели той винаги стои на челни места. Постигнатите успехи са плод на упоритя творчески труд на специалистите и работниците, водени от комбинатската партийна организация. Те са резултат и на непрекъснатото търсене и внедряване на новостите в световното антибиотично производство.

През последните няколко години комбинатският партиен комитет насочи вниманието си към засилването на ролята и отговорността на комитета и на партийните организации за осъществяването на интензификацията на производството на основата на ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. В това отношение стремежът е да се подобряват стилът и методите на работа и ръководство, подходите и средствата в практическите действия на комитета и първичните организации.

Партийният комитет полага усилия за засилването на програмно-целевия и комплексния характер на планирането. Приета е дългосрочна комплексна програма за изпълнение решенията на Дванадесетия

Digitized by Google

конгрес на БКП. В три раздела са очертани основните цели и задачи за осъществяването на стратегическата задача, поставена от конгреса. Показани са формите и средствата на партийно-организационната и идеологическата работа за издигане ролята на трудовите колективи при изпълнението на поставените задачи. Комплексната програма, допълнена и актуализирана с проблемите, поставени от Националната партийна конференция, намира по-нататъшна конкретизация в шестмесечните планове на комитета, в годишните и шестмесечните планове на първичните партийни организации. В центъра на партийната дейност са въпросите на интензификацията, внедряването на научно-техническите постижения, обновлението на технологиите, автоматизацията на производството, прилагането на бригадната организация на труда на основата на стопанската сметка, повишаването на качеството и дисциплината.

Поставеното добро начало в планирането дава положително отражение на цялостната партийно-организационна и идеологическа работа на комбинатската партийна организация. Сега стилът и подходът в дейността на комитета и партийните организации се отличават с актуалност, деловитост и компетентност при решаването на производствено-икономическите и социалните проблеми. На общо събрание например на комунистите е обсъдена работата на комбинатската партийна организация за интензификацията на производството и за изпълнението на девиза „Колектив — комплексен първенец на осмата петилетка". Приети са разгърнати организационно-политически мероприятия за по-нататъшно утвърждаване на партийния комитет и първичните организации като политически ръководители на интензификацията на производството.

Комитетът системно следи за изпълнението на посочените мероприятия. На свои заседания той изслушва отчети на партийни секретари за извършваната политическа и организаторска работа, за да се повишава активността на трудовите колективи. Системният контрол спомага за издигането на ролята и боеспособността на първичните организации. Със своята разностранна дейност партийните организации в IV, III и II корпус и други се изявяват като политически ръководители на трудовите колективи при внедряването на научно-техническите постижения.

За решаването на тези проблеми е повишена ролята на партийните събрания. В дневния им ред стоят въпросите, които се отнасят до използването на интензивните фактори, за укрепването на дисциплината и повишаването качеството на продукцията. По някои от посочените проблеми се организират и открити партийни събрания, чрез които позицията на комунистите по основните въпроси на развитието на цеховете и участъците директно стават достояние и на безпартийните. Самите те са съпричастни при формирането на партийните решения. Нараства и отговорността им за тяхното изпълнение. Партийните бюра отделят голямо внимание на подготовката на докладите и проекторешенията, които ще се обсъждат на събранията. За целта се избират работни групи. Всеобщо е убеждението, че събранията оставят диря след себе си.

Периодът след Националното съвещание във Варна за комбинатския партиен комитет и за всички първични организации е време за осмислянето на собствената им работа по въпросите на качеството и дисциплината, за очертаването на бъдещи действия. В този дух още през средата на миналата година по решение на комитета в комбината се поде инициативата „Чрез авангардни технологии — за високо качество". С разгърналата се масово-разяснителна и организаторска работа на първичните организации инициативата се превърна в кръвно

Digitized by Google

дело на целия трудов колектив. Голямо внимание се отделя за активизирането на дейността на партийните групи. Повечето от тях възлагат поръчения на своите членове и следят за изпълнението им, обсъждат проблемите на качеството и дисциплината.

Може би някои ще зададат въпроса: за какво качество става дума, след като тук се произвеждат лекарства? Може ли в това предприятие да се говори за некачествена продукция? Въпросът е основателен. В комбината некачествени лекарства не се добиват, но въпросът за качеството има друго измерение. Става дума за обновление на антибиотичното производство в съответствие със световните постижения. Целта е да се устоява на конюнктурата на международния пазар, непрекъснато да се поддържа високоефективен износ за увеличаване дела на изнасяната продукция. Целият научно-производствен колектив системно се информира за най-новите постижения на водещите в света фирми в областта на производството на антибиотици. Тези проблеми са разглеждани и на открити партийни събрания например в първи и втори корпус, в администрацията и др.

Партийният комитет и първичните партийни организации отделят голямо внимание да се издига отговорността на трудовия колектив за изпълнението на тези важни задачи. Широко се разгръща инициативата „Колективът — стопанин на социалистическата собственост". Тя е прегърната от партийните, профсъюзните и комсомолските организации, като се провежда системна масово-разяснителна и индивидуална идейновъзпитателна работа. Сега изпълнението ѝ се превръща в основно поле на дейност и на партийните групи, където усилията са насочени да се повишават активността, дисциплината и отговорността на комунистите и безпартийните, на всеки трудов колектив. Защото именно в него се формира отношението на работника към социалистическата собственост — използването на машините, съоръженията, суровините, енергията. Тук непосредствено се регулират взаимоотношенията между хората за спазването на трудовата и технологичната дисциплина, за качеството на работата. За успешното изпълнение на функциите на трудовия колектив първичните организации се стремят да съчетават разнообразните форми на партийно-политическа дейност.

По-нататъшната интензификация на производството на комбината е немислима без внедряването на нови технологии. Окръжният комитет на партията своевременно оцени неподозираните им възможности като стратегическо направление на научно-техническия прогрес за по-нататъшното развитие на народното стопанство. Решаването на основната част от тази отговорна задача бе възложено на колектива на Научно-производствения комбинат за антибиотици. За целта в началото на годината бе приета специална дългосрочна програма. Тя последователно се реализира в практиката.

Партийният комитет и първичните организации упражняват постоянен контрол върху дейността на стопанското ръководство за осъществяването на приетата дългосрочна програма. Паралелно с това комбинатското партийно и стопанско ръководство отделят голямо внимание на автоматизацията на производството като важно направление на научно-техническия прогрес. За целта е приета програма за периода 1982—1985 и до 1990 година. Предвижда се през 1985 г. относителният дял на ръчния труд от 14,4 на сто да намалее на 6,3 на сто.

Утвърденият стил и подход в работата на комбинатския комитет на БКП и на партийните организации са добра предпоставка успешно да се изпълнява стратегическата задача, поставена от Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция.

Юсуф ГАФИЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Повече от две години, почти всеки четвъртък от месеца, без последния, когато са заседанията на бюрото на общинския комитет на партията в Ихтиман, работният ден на щатния апарат започва в един трудов колектив — в предприятие, учреждение или село, според приетия график. На основата на утвърдената методика за всеки такъв ден подготвяме план с конкретни указания. Тези дни фиксираме в месечния календарен план и тогава не се предвиждат други мероприятия.

Най-малко една или две седмици преди определената дата съобщаваме на ръководителите на предприятието за предстоящия ден. Те от своя страна информират колектива, поставят обяви за приемния час на първия секретар на общинския партиен комитет и председателя на общинския народен съвет. С една дума, започва подготовка на работния ден и в трудовия колектив. За кратко време нагледната агитация се актуализира така, че позволява да се запознаем с производствените и социалните постижения на колектива, с работата на партийната, профсъюзната и комсомолската организация. Трудовата дисциплина се затяга, дворовете и помещенията се подреждат. Някои въпроси, които дълго време са чакали, се решават, без някой да настоява. Такива сме си ние. Стига да речем, можем да се представим, а иначе, унесени във всекидневието, не виждаме скъсаните плакати, препълнените кофи със смет, разпиляната продукция и т. н. Или както си шепнат хората, настъпва „повишена бойна готовност". Може би причината е, че „четвъртъците" се сдобиха с популярност, че на тях нищо не остава скрито-покрито.

В тези дни освен щатния апарат на общинския партиен комитет участвуват още председателят на общинския народен съвет, секретарят на общинския комитет на ДКМС и председателите на общинския комитет на Отечествения фронт и на общинския съвет на профсъюзите. Сутринта след кратко инструктивно съвещание всеки член от групата започва работа по проблема, за който отговаря. Например сътрудниците от отдел „Стопански" наред с анализа на икономическите показатели проверяват как са внедрени бригадната организация на труда, научно-техническите постижения, обхождат работните места, провеждат срещи и разговори с работниците и специалистите, с младежите.

За улеснение на работната група в повечето случаи подготвяме въпроси по отделните направления, за да може по-цялостно да се анализира работата на трудовия колектив.

Денят приключва с разширени съвещания. Най-напред се обобщават резултатите от производствената дейност. Разговорът е откровен, без да се заобикалят пропуските. А понякога от истината боли, което води до повишаване на тона. Има и обидени. Но крайната цел е всеки да получи обективна оценка. Да се постигне необходимата социална ефективност, водеща до бързо преодоляване на допуснатите слабости.

При разширените съвещания се канят и ръководители на други предприятия. Това е случай, когато, както се казва, е по-добре един път да видиш, отколкото сто пъти да чуеш. По този начин на място се ликвидират спорните въпроси и се пристъпва към конкретни действия.

Втората част от заключителните съвещания се посвещава на партийно-организационната работа. По всеки проблем се разисква поот-

Digitized by Google

делно, уеднаквяват се мнения и разбирания. На много места се открояват редица положителни инициативи и изяви на първичните партийни организации, които споделяме на семинарите с партийните секретари.

На заключителните съвещания се приемат решения. Всеки отговорник за изпълнението получава препис от решението. Отдел „Организационен" на общинския партиен комитет следи за изпълнението им.

Освен текущия контрол периодично на заседания на отдела партийни и стопански ръководители докладват как се изпълняват поставените задачи.

Може би това е най-същественият момент от „четвъртъците" — изпълнението на взетите решения. От това зависи и тяхната популярност и значимост. Вярно е, че има организации като ДАП, АПК, общинския народен съвет, които не винаги държат на дадената дума, удължават срокове, търсят обективни причини. Но повечето от поставените въпроси се решават, затова хората от Ихтиманската община чакат „четвъртъците" с повишено чувство за отговорност.

Дана ЯНИНСКА

АКТИВНО МЕТОДИЧЕСКО ЗВЕНО

Мина времето, когато поради липса на помещение кабинетът по партийно-организационната работа в общинския комитет на БКП в Михайловград съществуваше, така да се каже, символично. Сега той разполага с нова, сравнително добра база, изградена с труда и на партийните секретари от града. Тя стана важна предпоставка за бързото и успешно утвърждаване на кабинета като активно помощно методическо звено на комитета по партийно-организационната дейност на територията на Михайловградската селищна система.

В методическия съвет на кабинета включихме партийни работници от апарата, ръководители на обществените организации в общината, специалисти — икономисти, инженери, философи, педагози, журналисти, хора с научни знания и богат партиен опит. Техните сили насочихме към системна работа за издигане научното равнище на партийно-организационната работа, за засилване политическия характер на ръководството на общинската икономика и другите сфери на дейност.

Главно поле на дейността на методическия съвет, кабинета и неговите секции са партийните комитети и първичните партийни организации. Кабинетът насочи своята теоретико-методическа и организационна дейност главно в три основни направления.

— Повишаване ролята и отговорността на изборния партиен актив — важен фактор за по-нататъшното издигане боеспособността на партийните комитети и първичните партийни организации за реализиране в живота на колективите предначертанията на Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция по качеството.

Digitized by Google

— Регулиране състава и засилване партийното ядро във всички трудови колективи, подобряване работата на партийните комитети, организации и групи за подготовката и приемането на нови членове, за обучението и възпитанието на младите комунисти в съответствие с новите повишени изисквания на XII партиен конгрес и Националната партийна конференция.

— Политическият подход в ръководството на икономиката и другите дейности — гаранция за повсеместна интензификация на производството; новият икономически подход и неговият механизъм, бригадната организация и бригадната стопанска сметка — предпоставка за по-тясното свързване на партийно-организационната работа с проблемите на производството, за засилване на нейната преобразуваща роля.

По тези три направления изградихме секции към кабинета. Те започнаха своята конкретна разработваща и методическа дейност за формиране и прилагане на положителен опит в определени заводски и първични партийни организации съгласно плана на общинския комитет на БКП и методическия съвет. За сравнително кратко време кабинетът си осигури свой фонд от литература, методики, помощни и други материали, в които се отразява положителният опит на партийните комитети и организации в страната и в КПСС. Нашата амбиция е да възложим конкретни задачи на всички членове на методическия съвет, на неговите секции и други активисти да разработят отделни въпроси, да оказват методическа помощ, да участвуват в изучаване, обобщаване, формиране и прилагане на положителния опит в областта на партийно-организационната работа, в партийното ръководство на икономиката, за превръщането на кабинета в постоянно действуващ партиен методически колектив.

На основата на съветския и нашия опит своята дейност кабинетът започна с разработването на проблеми за по-нататъшното издигане ролята на общинския комитет като политически ръководител в селищната система, за конкретно ангажиране членовете на пленума и другия изборен актив в партийна работа. Използвайки опита на други комитети, разработихме при нашите условия въпроса за по-правилното разпределение задълженията на членовете на партийните бюра от различните видове организации и техните длъжностни характеристики с оглед всеки избран да бъде наясно по своите функции и задачи и активно да работи за осъществяването им в първичната партийна организация. Сега отделяме повече внимание и за по-диференцираното обучение на партийните секретари от различните видове организации и партийния актив, на новоизбраните секретари на първичните организации и на младите комунисти. С участието на кабинета бе разработен, а бюрото на общинския партиен комитет утвърди комплексен учебен план за обучение. Кабинетът оказва активна помощ за осигуряване на лектори, за подготовката на другарите, които споделят своя опит в различните форми на работа.

Основна форма за обучение е денят на партийния секретар. Главно съдържание на тематиката са трудовете на др. Тодор Живков и актуални проблеми на партийното строителство, на партийното ръководство на икономиката. Освен общите занятия със секретарите работим и диференцирано със секретарите от отделните видове организации по техните специфични задачи и функции. Така подходихме със секретарите на партийните организации в народните съвети, ведомствата и учрежденията, в кварталните партийни организации.

С оглед да дадем по-конкретни знания на партийните секретари по проблемите на организационната дейност разработихме план-график за организирани консултации диференцирано. Практиката показа,

Digitized by Google

че най-удобно време за тези консултации е денят на партийния секретар, където след лекцията се споделя и опит по темите. Консултацията продължава един учебен час. По проблемите на партийното ръководство на икономиката за консултанти каним главно партийни работници-специалисти, а по организационните — завършили Академията за обществени науки и социално управление, с богат практически опит. Основната част от консултантите са от кабинета.

Организирани консултации проведохме по темите: „Партийната работа за последователно прилагане на икономическия подход и механизъм", „Политическият подход в партийното ръководство", „Партийно-политическата работа за повишаване качеството на управленския труд", „Подбор, възлагане, контрол и отчитане на партийните поръчения", „Работата на партийните групи в условията на новия икономически подход", „Бригадната организация и бригадната стопанска сметка", „Подготовка, приемане и организация на изпълнението на партийното решение" и др. Всеки месец в занятията за обучение на секретарите на първичните организации провеждаме и консултации по партийно-организационни въпроси, свързани със задачите, които стоят пред тях. Тази форма на работа се оказа ефективна и полезна, дава знания и помага за разгръщане на дискусии и обмен на опит.

По линия на секцията „Издигане ролята и отговорността на изборния актив" подготвяме в две заводски партийни организации срещи за обмяна на опит по същия проблем, който носи и наименованието на секцията. За тази цел конкретно са ангажирани членовете на секцията, които подготвят помощни материали, оказват методическа и организационна помощ.

Секцията „Регулиране състава и засилване партийното ядро във всички колективи" разработи примерно методическо указание за приемането на нови партийни членове, като се ръководи от изискванията на Дванадесетия конгрес на партията. Търсим форми за по-пълно използване на общественото мнение при подбора на кандидатите, за създаване на работни групи по проучването им. Разработихме и предоставихме на партийните комитети и организации примерно методическо указание за подготовката и провеждането на открити партийни събрания при приемането на нови партийни членове. Секцията изцяло пое и осъществява обучението на младите комунисти в изградената за целта школа, която провежда по едно занятие в месеца. В това отношение добре ни помага с лектори по партийноуставните въпроси междуокръжната партийна школа — Враца.

Членовете на секцията „Политическият подход в партийното ръководство на икономиката", които са предимно партийни работници-специалисти, разработват отделни въпроси на политическия и икономическия подход за отделните отрасли на производството и обслужващата сфера, оказват конкретна помощ за формиране на положителен опит в това направление.

●

Непосредствено след годишните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации кабинетът проведе в своята учебна зала двудневен курс с новоизбраните партийни секретари от общината. Лектори от окръжния комитет на БКП и кабинета изнесоха лекции, свързани с усъвършенстване и развитие на вътрешнопартийния живот на първичните организации като: „Планирането в работата на първичната организация", „Основни изисквания за регулиране състава и приемането на нови партийни членове", „Издигане ролята и равнището на партийното събрание", „Някои актуални проблеми на кадровата

Digitized by Google

работа в първичната организация", „Партийните групи в условията на бригадната организация и бригадната стопанска сметка", „Подбор, възлагане, контрол и отчитане на партийните поръчения", „Организация и ръководство на идеологическата дейност", „Деловодната работа в партийната организация". Подготвени партийни секретари от града споделяха опит из практическата си дейност. Слушателите проявиха голяма активност в дискусиите. Този курс им даде добри теоретически знания с практическа насоченост, което ще помогне да се обогати вътрешнопартийният живот на организациите. Той послужи за широк обмен на опит. С този курс кабинетът се изяви като действително помощно методическо звено на общинския комитет на БКП за работа с партийните секретари, установи трайни контакти с тях. Сега те са найредовните посетители на комитета, ползват наличната литература, методически материали, запознават се с опита на други организации, получават компетентни отговори на интересуващите ги въпроси от партийната дейност.

Така новоизграденият кабинет постепенно се превръща в добър помощник на партийните секретари и активисти, утвърждава се като истинска лаборатория на партийно-организационната работа на общинската партийна организация.

С оглед да се осигурява фонд от доклади, решения, мероприятия, планове и др. за актива получаваме всички материали, разглеждани от пленумите и бюрото на общинския партиен комитет. Те се съхраняват в специални папки и се предоставят за ползване на партийните работници и секретари на първичните организации. Утвърдените като добри партийни организации предават протоколите си и всички разглеждани материали в заседания и събрания. Всяка от тях има своя папка, където те се подреждат и могат да се ползват от партийните секретари, които проявяват интерес към някои от документите. В кабинета са формирани и постоянно се допълват с нови материали проблемни папки по класификацията на партийно-организационната работа, които също се използват от партийните секретари и активисти за изучаване нашия и съветския опит. Някои от по-важните материали, които се търсят, размножаваме и при поискване предоставяме за ползване на секретарите срещу задължението да ги върнат.

●

Успешното начало в работата на кабинета не значи, че нямаме проблеми и трудности. Неговата дейност е широка и многостранна, той обслужва над 220 партийни организации и всичко това се извършва от един човек на обществени начала. За истинска теоретико-методическа помощ по партийно-организационните въпроси кабинетите трябва да се окомплектуват с кадри с научни знания и богат партиен опит. Този въпрос засега не е решен и би трябвало по него да се помисли в рамките на възможностите. Все още няма орган или институт, който по отблизо да следи и ръководи методически и научно дейността на кабинетите в общинските партийни комитети. Центърът по партийно строителство в Академията за обществени науки и социално управление няма достатъчно връзки с тези кабинети и не оказва нужната помощ и преди всичко научно ръководство при разработването на въпроси на организационната работа в общините, за компетентно обучение на партийните кадри, за осигуряване квалифицирани лектори, което засега е много трудно. Това особено е наложително за окръзи, където няма висши учебни заведения и научни институти и които не са седалища на междуокръжни партийни школи и чувствуват остра нужда от добре подготвени кадри за повишаване научността в партийно-организационната работа. Тези окръзи би тряб-

Digitized by Google

вало да се подпомагат с предимство от централните институти. Поради тези обстоятелства главните трудности в нашата работа са свързани с научното ръководство, с научни разработки и практически обобщения в работата на общинските партийни комитети и първичните организации. Големи трудности срещаме в работата си за създаване, формиране и прилагане на положителен опит в партийната работа така, както този въпрос бе поставен в решенията на Дванадесетия конгрес, в националните съвещания по дейността на кабинетите по партийно-организационната работа, проведени във Варна и Благоевград. Недостатъчна е помощта и от комисията за разпространение знания по партийно строителство към Републиканския съвет на дружество „Г. Кирков".

Все още не е решен въпросът за размяна на материали между кабинетите на общинските партийни комитети, както това се прави между кабинетите на окръжните партийни комитети. Тук особено е необходимо да се обменя положителен опит по отделни въпроси на партийната работа. Засега всеки кабинет работи сам за себе си въпреки постановките на проведените национални съвещания. Има какво да се помисли и по прякото и методическо ръководство от страна на общинските комитети на БКП и от кабинетите по партийно-организационната работа в окръжните комитети на партията за създаване отношение и обстановка за действително творческа работа за развитие и обогатяване на вътрешнопартийния живот на първичните организации, за издигане на тяхната роля като политически ръководители на трудовите колективи.

Тези въпроси изискват своето решаване, защото кабинетите по партийно-организационната работа в общинските партийни комитети и особено тези в окръжните градове имат широко поле на действие и могат да развиват огромна и полезна дейност в селищните системи за претворяване в дела решенията на Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция по качеството.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

ПОД СИГУРНА ДЕСНИЦА

Проблемите на младото поколение в Ямболски окръг заемат съществено място в работата на партийните, профсъюзните, комсомолските и останалите органи и организации за социално управление. Традициите, започнатото, мечтите се предават от поколение на поколение. И винаги със стремеж за правилното им възпитание, за да поемат големите отговорности на бъдещето, да оправдаят доверието.

Наставническото движение не само съдействува за овладяването на опита, но и възпитава у младите хора чертите, морала и добродетелите на работническата класа. В окръга в него участвуват над 3000 наставници, които обучават и възпитават над 5000 младежи и учащи се. Близо 40 на сто от общия брой на наставниците са членове на БКП, над 50 на сто са с висше и средно специално образование, около

Digitized by Google

35 на сто са до 35-годишна възраст и над 700 са носители на високи държавни отличия.

Сега основната, най-важната грижа на всеки наставник в работата му с неговите възпитаници е борбата успешно да се изпълняват решенията на Националната партийна конференция.

На много места, в условията на новата организация на труда, индивидуалната форма на наставничеството отстъпва мястото на колективната и бригадната. Засилва се участието на наставниците в решаването на проблемите на трудовите колективи. Значителна част от тях са членове на профсъюзните ръководства и колективните органи за управление на производството. Само в изградените 35 съвета за профилактика и секциите към тях са привлечени над 100 изтъкнати наставници, които участвуват активно в разработването и изпълнението на насрещните планове, в развитието на научно-техническото творчество, в рационализаторското и изобретателското движение. Със своето добросъвестно отношение към труда, активност в обществения живот, дисциплина и отговорност те внасят свой принос в изпълнението на задачите, които решава партията, и са за пример на поверените им възпитаници.

Наставническото движение играе важна роля за обучението и възпитанието на учениците-работници, за успешното осъществяване на тяхната професионална специализация. Единадесетокласниците завършиха третата степен на Единното средно политехническо училище. Сега те встъпват в редовете на Българските професионални съюзи. Заедно с най-добрите майстори управляват сложните технологически процеси, обслужват предоставените им машини и апарати. Това беше повод в навечерието на 24 май в клуба на орденоносците в Ямбол да се съберат най-добрите наставници от окръга. Срещата бе посветена и на 40-ата годишнина на социалистическата революция в България. Бе изнесено, че броят на учащите се в учебно-производствените комплекси е 700. На 65 на сто от тях са осигурени самостоятелни работни места, останалите 35 на сто са дубльори на работници. С учениците работят 336 наставници, които са едни от най-добрите производственици, майстори, инженери, челници в труда.

Извършените проверки показват, че от правилната организация на работата на наставника, на когото е поверено обучението, от способността му да се справя с възложените задачи за изпълнението на утвърдените програми и графици нараства ефективността на професионалната специализация.

Оправдават се очакванията за осъществяването на високоорганизиран производствено-учебен процес. С личното си присъствие, с умението си да приобщават учениците наставниците допринасят за превръщането на трудовия колектив в среда за трудова изява на учениците. Това е гаранция до края на професионалната специализация да се достигне до качествено изпълнение на трудовите дейности, до самостоятелност в работата, приобщаване към трудовия колектив и готовност за работа по изучаваните специалности.

Участниците в срещата споделиха полезни мисли, обмениха опит, направиха обективна равносметка на постигнатото в работата си с учениците, на трудностите, които срещат.

През цялата година учениците прекарват производствената си практика в предприятията. Това позволява те да опознаят трудовия колектив, да се приобщят по-лесно към неговия начин на живот, да мислят и работят за решаването на проблемите. Наред с това колективът по-лесно ги опознава и индивидуално ще им въздействува.

— При нас учениците дойдоха с много добра подготовка по текстил — каза Станка Чиракова. — След като им е дадена добра осно-

Digitized by Google

ва, за наставниците остава по-малко работа. На конвейера за шест часа момичетата изпълняват нормите си 100 на сто и 12 от тях сключиха договор да останат на работа в клон „Кабиле“.

— Добрата подготовка на учениците — заяви Донка Деянова, тъкачка в текстилен комбинат, — позволява с по-голямо усилие и сръчност те да усвояват производствените манипулации. Това дава възможност по-добре да съчетаваме опита с младостта и да се постигат по-добри резултати.

— Стремежът ми е — подчерта Христо Колев, кандидат член на бюрото на окръжния комитет на БКП и наставник от Строително-монтажния комбинат в Ямбол, — да науча учениците да работят не само добре, но и висококачествено. Това изискване на Националната партийна конференция всички наставници трябва да го приемем с високо чувство за отговорност. Личният ни пример да доминира навсякъде и във всичко.

Работата на наставниците е съпроводена и с пропуски и нерешени докрай проблеми.

Някои насочват помощта си главно към усвояването на професията, без да използват напълно възпитателните възможности на трудовия колектив.

Не във всички предприятия са осигурени самостоятелни работни места с по-кратка продължителност на работния ден.

Недостатъчен е процентът на учениците, сключили индивидуален договор с предприятията за постъпване на работа след завършване на образованието. Причина за това е и родителската бариера.

Налице е известно противоречие между някои нормативни документи. Законът за моторните превозни средства например разрешава на младите хора на седемнадесетгодишна възраст да притежават документ за правоуправление на колесни машини. Съгласно Кодекса на труда обаче работа могат да започнат младежи, навършили 18 години.

Безспорно трудности в работата с наставниците ще се срещат. Важното е, че нараства ролята им. Те правят всичко възможно, за да предават на младото поколение своите знания, умения и опит, за по-успешната му реализация в живота.

Стоян ПАНЕВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА КАЧЕСТВЕНИЯ СЪСТАВ

Преди три години партийният комитет в Автокомбината — Плевен анализира количествения и качествения ръст на организацията и състоянието на партийните ядра в различните производствени звена. Анализът ни показа, че социалната структура на трудовите колективи налага да се засили партийното влияние в тях. Така например в 20 по-малки и по-големи производствени звена, отдели и служби в дирекцията и автостопанствата партийното ядро бе слабо. Някъде комунистите бяха само по 1—2-ма, другаде изобщо нямаше членове на партията. Особено малобройно бе партийното ядро в сервизните бригади на първо и трето автостопанство, в икономическите и техническите отдели и служби. Във второ и четвърто автостопанство, където работят сравнително големи колективи — около 600—800 човека, — съотношението между комунистите и безпартийните беше неблагоприятно — 1:14.

Незадоволителното партийно ядро ни разтревожи, на специално заседание на партийния комитет набелязахме подробни мероприятия за изменение на обстановката. Разработихме и утвърдихме система за проучване, подбор, приемане и възпитание на младите комунисти. Главните направления на нашата дейност се свеждат до следното: стремим се преди всичко да насаждаме в бюрата, първичните организации и групите плановост, организираност, системност — в духа на решенията на Дванадесетия конгрес и на прегледа за издигане ръководната роля и боеспособността на първичните партийни организации.

Всяка година при нас значителен брой активисти изявяват желанието да кандидатствуват в партията. Комисията към партийния комитет ни помага много при проучването на техния произход, на деловите и моралните им качества. Особено е потребна нейната помощ, когато трябва да се правят проучвания извън селищната система и окръга.

За всички млади активисти водим специална картотека, която сме озаглавили „Прогноза за проучване и приемане за член на БКП". В нея освен обичайните данни — трите имена, година на раждане, образование, специалност — вписваме какви основни комсомолски и други поръчения има активистът, как изпълнява производствената си програма и как прилага новостите, какви наклонности проявява, в каква форма на политическа просвета се учи и по-нататък кога е приет в партийната организация и кога е утвърден от комитета, какви партийни поръчения са му възложени. Първите оценки за дейността на новия член на партията също се вписват в картона. По-късно, когато комунистът направи цялостен отчет пред организацията или пред партийната група, картонът за проучване и приемане се снема от отчет.

Отначало картотеката се посрещна твърде скептично — увеличавала се „бумащината". Но по-нататък партийните бюра се убедиха, че тя е наистина необходима. Създаде се по-добър ред в проучването. Партийните бюра, групите и първичните организации съсредоточиха

Digitized by Google

вниманието си към създаването на обстановка, в която най-добре, най-пряко могат да се проявят политическите, моралните и деловите качества на младите активисти. А и време за воденето на картотеката се намира — почти всички бюра имат заместник-секретари по организационните въпроси, за които не е трудно да попълват по 10—15 картона.

Успешно се използват за формиране и изявяване на обществена активност конкретните партийни поръчения. Те са свързани преди всичко с работата в ДКМС и в обществените органи и организации, със срочното и качествено изпълнение на производствената програма, внедряването на научно-техническите постижения, с повишаването на квалификацията, на образователното и културното равнище. Важно за първичните организации е не само правилно да подберат поръченията, но и да помагат на младите хора успешно да се справят с тях, да изискват, да контролират и по този начин да възпитават чувство за отговорност.

Повечето от кандидатите — над 70 на сто — са на комсомолска възраст. При тях съгласно Устава една от препоръките се обсъжда на организационно събрание на комсомолското дружество, в което кандидатът членува. Още тук фактически започва проучването на общественото мнение за него. Комсомолците добре познават своя другар и могат да му направят точна и обективна оценка. Освен това дружеството не просто дава препоръка, то предлага на партийното бюро и какви поръчения е добре да се възложат на младия човек, след като той стане член на партията. Обикновено те се отнасят до работа за укрепване на комсомолското дружество или младежката бригада, до повишаване на квалификацията и образованието. Явно комсомолците отговорно и обстойно мислят по този въпрос, защото почти всички предложени поръчения се утвърждават от първичните организации и от бюрата.

От две години новите комунисти приемаме на събрания, на които присъствуват и безпартийни. Подхождаме конкретно, като се съобразяваме със спецификата на предприятието ни. Когато производственото звено, участък, отдел или служба са с по-малък състав, се прави открито партийно събрание, на което се кани целият колектив. Но повечето от бригадите и смените са многобройни — да ги събираме е не само трудно, това може да постави на изпитание транспортното обслужване на населението. Затова на тези събрания каним членовете на бригадните съвети. Смятаме, че те добре познават мнението на колективите за кандидатите: съгласно системата на общинския комитет на БКП в Плевен „За ритмично, комплексно, без изоставащи звена изпълнение на производствената програма“ веднъж в месеца в бригадите се оценява приносът на всеки член на колектива в изпълнението на задачите.

Трябва да признаем, че в началото някои активисти, в това число секретари на първични организации, се опасяваха, че присъствието на безпартийни на събранията, които обсъждат такъв важен организационен въпрос — качеството на партийното попълнение, ще понижи равнището. Но практиката показва, че няма почва за такива опасения, напротив. Безпартийните също проявяват висока принципност, критичност, допълнително открояват едни или други качества на кандидатите. Следователно те помагат на първичните организации да преценят кандидатите по-пълно, по-точно, да видят положителните и отрицателните им страни.

Партийният комитет, бюрата и първичните организации полагат много грижи за обучението и възпитанието на новоприетите комунисти. Общинският комитет на партията, използвайки опита на градска-

Digitized by Google

та организация на КПСС в гр. Ростов на Дон, създаде постоянно действуващи школи за млади активисти и за новоприети комунисти, където се учат и членове на нашия колектив. Освен това включваме новите партийни членове в нашата вътрешна школа за актива, като в програмата сме предвидили специални беседи за по-бързото им адаптиране към организационния живот, към уставния ред и психоклимата в първичната организация.

Още преди приемането на младия комунист определяме един от поръчителите за наставник. Тук това понятие има по-друго съдържание от привичното „наставник в професията". Това са опитни комунисти, които поддържат по-близък, личен контакт с новоприетите партийни членове в продължение на 2—3 години, напътствуват ги, помагат им да придобиват организационен опит, да израстват идейно и политически. По-близки връзки с младите комунисти имат и отделни членове и секретари на бюрата.

Веднъж в годината партийните бюра обсъждат работата с новоприетите комунисти. Оценява се как те изпълняват своите поръчения, как се учат, каква е тяхната трудова и политическа активност, а и какво е отношението на ръководните кадри към тях, какви условия за изява им се създават. В оценката също така намират място слабостите и пропуските на бюрата и групите в тази насока, набелязват се конкретни мерки, което, естествено, се отразява положително на работата.

Съобразявайки се с постановките на XII конгрес на БКП, че във всички ешелони на материалната и духовната сфера трябва да се осигурява силно партийно влияние, се стремим да заздравяваме партийното ядро навсякъде в производствените звена и участъци на Автокомбината. В същото време главното ни внимание е насочено към водещите колективи, към основните професии — шофьорите на тежкотонажни автомобили и автобуси, сервизните работници.

Целенасочените грижи доведоха до видими изменения в качественото състав на комбинатската партийна организация. За последните 3 години сме приели над 90 комунисти, от които 80 на сто са работници. Нараства относителният дял на жените-комунистки, на комунистите с по-високо образование, подобрява се възрастовата характеристика. Настъпиха изменения и в разпределението на партийните членове по производствени звена. Сега само в 3 от посочените по-горе 20 звена не е решен напълно въпросът с партийното ядро — към тях се насочват сега усилията ни.

Трите последни години рязко промениха съотношението между комунистите и безпартийните в Автокомбината. В производствените звена, съсредоточени в Плевенската селищна система, то е 1:7, а някъде, като например в трето автостопанство, това съотношение е още по-благоприятно — 1:5. Имаме основание да смятаме, че сме осигурили партийно влияние във всички звена и сме гарантирали добра приемственост между отделните поколения комунисти.

Качественият състав на организацията и състоянието на партийната работа са в диалектическа връзка. Качеството на ядрото, силата на партийното влияние се изразяват в умението на комунистите да организират колектива, да виждат наболелите проблеми и компетентно да вземат мерки за тяхното решаване, т. е. в равнището на партийната работа. Дееспособен е например партийният колектив във второ автостопанство в Плевен със секретар Иван Беров, благоприятен е социалнопсихическият климат там. Създадена е добра организация на труда, заздрави се трудовата и технологичната дисциплина, повиши се качеството, усъвършенствува се съревнованието. Не случайно колективът на автостопанството предсрочно изпълни плана за трите годи-

Digitized by Google

ни на осмата петилетка, завоюва първо място в страната за 1983 г. и е национален първенец между автостопанствата в системата на стопанско обединение „Автотранспорт". Над 15 работници там достигнаха вече показателите на петилетката.

Броят на комунистите в осмо автостопанство е почти същият, но очевидно има известни смущения главно по отношение качеството на ядрото и правилното му разпределение по производствени участъци. Някои автобази тук не изпълняват ритмично производствената си програма, нарушен е социалнопсихическият климат и това се обяснява и с понижения контрол на партийното бюро и на организацията както върху работата на отделни комунисти, така и върху цялостната дейност на колектива. Следователно главното, определящото не е количеството, а качеството на състава, което днес се характеризира с такива черти като развито класово чувство, висока професионална квалификация и култура, организационни навици и умение, творчество и усет към новото, високо чувство за отговорност и партиен дълг.

Даваме си ясна сметка, че тези черти, които характеризират качеството на състава при новите изисквания, не се вземат наготово, те се създават в процеса на всекидневната и целенасочена партийна дейност. Високото равнище на партийната работа е фактор, който от своя страна обуславя качеството на състава. Ето защо партийният комитет насочва главните си усилия към укрепването на първичните организации в Автокомбината. Много внимание отделяме на подбора на партийните секретари — това са кадри с авторитет и влияние, непосредствено свързани с производството. Значителна част от тях са с над 10 години стаж. В състава на бюрата също са включени хора с високо образование, специалисти, челници в труда.

Полагаме грижи за издигане научното равнище на партийно-организационната работа най-вече чрез усъвършенствуване формите и методите на планиране. Работим по 7 дългосрочни планове и програми, отнасящи се до концентрацията и специализацията на транспорта, естетическото възпитание, социалното развитие, внедряването на челния опит, политическото и икономическото обучение на кадрите, качеството на транспортното обслужване и др. Този подход в планирането ни дава възможност да очертаем главните тенденции на развитието, целево да набележим близките и дългосрочните задачи, да въоръжим комунистите с конкретни форми и средства за решаването им.

Все в тази насока са грижите за обогатяване на вътрешнопартийния живот и разширяване на вътрешнопартийната демокрация, в това число за издигане равнището на партийното събрание. По-голяма задълбоченост има при обсъждането и приемането на решенията, порезултатно се организира изпълнението им. Подобрение бележи индивидуалната работа с комунистите. Усъвършенствува се системата „партийно поръчение — отчет — атестат на комуниста" главно чрез въвеждането на тематичния отчет. По график на първичните организации номенклатурните кадри се отчитат на събрания на организациите, останалите — в партийните групи, но при всички случаи вниманието на организацията стимулира в партийния член чувството му за отговорност. От тази практика не правят изключение и директорите и заместник-директорите на Автокомбината и автостопанствата, които се отчитат пред комитета, пред бюрото или организацията за своята работа, за своя принос в организиране дейността на трудовия колектив. Партийните грижи за кадрите помогнаха на отговорна стопанска и партийна работа да бъдат издигнати и млади комунисти като Стефан Маринов, Виктор Георгиев и Атанас Атанасов, които станаха заместник-директори на автостопанства.

Засиленото партийно влияние във всички звена на Автокомбината дава своите безспорни положителни резултати. Колективът успешно се

Digitized by Google

справя с производствените си задачи, преизпълни обещанието си в чест на Националната партийна конференция. И, естествено, комунистите са начело в разгърналото се съревнование. Това нагледно личи в трето автостопанство на градската автоколона, където първенци в борбата за максимални икономии на гориво и енергия са партийните членове — признание за техния принос е екскурзията до СССР, с която бяха наградени.

Не се заблуждаваме обаче, че при нас всички въпроси, свързани с качеството на състава и качеството на партийната работа, са решени. Въпреки че фигурира в плановете на всички организации, някъде е недостатъчно осмислена и ефективна индивидуалната работа с младите хора — не се съдействува в нужната степен за тяхната квалификация и специализация, за формирането на високи критерии на поведение в обществения и личния им живот. Когато говорим, че комунистите са в авангарда, че е силен техният личен пример, в същото време си даваме сметка, че макар и като единични изключения, има хора с партийни членски книжки, които нарушават трудовата, финансовата и правната дисциплина, разхищават социалистическата собственост, имат съществени пропуски в качеството и културата на транспортното обслужване. Следователно нужни са още много усилия, за да усъвършенствуваме нашата партийно-организационна и идеологическа работа, за да създаваме предпоставки членовете на нашата комбинатска организация с чест да носят званието „български комунисти".

Георги МАРИНЧЕВ
секретар на партийния комитет
в Автокомбината — Плевен

В ЦЕНТЪРА — ПРОБЛЕМИТЕ, КОИТО ВЪЛНУВАТ

За партийното ръководство на Горското стопанство в селищна система Сърница утвърждаването на новия икономически подход и неговия механизъм — гаранция за получаването на високи и трайни резултати, е задача номер едно. Стремежът е чрез формите и средствата на партийно-политическата работа да се измени мисленето на ръководните и изпълнителските кадри, да се осъзнае от всеки работник, че високи и трайни резултати в борбата за подобряване на качеството могат да се постигнат, като се увеличава личният принос, като се разгръщат в пълна сила и докрай възможностите на колектива.

Начело са комунистите. Партийният секретар Илия Костянев в няколкогодишната си практика е разбрал, че да се изяви първичната организация като политическо ядро, това изисква преди всичко насоченост към основните проблеми, които вълнуват всички. На събрания само през първите 9 месеца са разгледани: „Ролята и мястото на комунистите за подобряване качеството на продукцията", „Ефективното използване на собствените средства и автомобилния парк", „Усъвършенствуване стила на ръководство на комсомолското дружество",

Digitized by Google

„Работата на комисията за народен контрол и резултатите от проверките“, „Изпълнението на програмата за социалното развитие на колектива“, „Как се изпълняват взетите решения“, „Състоянието на трудовата и технологичната дисциплина“, „Състоянието на ръчния, тежкия физически и неприветлив труд“, „Ръководството на социалистическото съревнование“ и др. Наред с това, когато се вникне в докладите, в изказванията и предложенията, се вижда насоченост да се свързват въпросите с качеството и дисциплината, а оттам да се отива към оценка на кадрите за изпълнение програмите и мероприятията, приети от организацията и колектива.

На партийно събрание през април т. г. бе оценено изпълнението на програмата за повишаване производителността на труда и качеството. Доставени са през 1983 г. 14 моторни трионa, а в началото на 1984 г. още 13 броя, което осигурява пълно механизирано кастрене и разкройване на стеблата. Усъвършенствувано е стимулирането и е увеличена заинтересоваността за произвеждане на максимално възможното количество специални поръчки, които са с по-скъпа реализационна цена. Засилен е контролът за спазване на БДС при производството на иглолистни асортименти, постигнато е съществено подобряване качеството на продукцията; няма рекламации от дървопреработващите заводи, няма похабен материал.

Наред с успехите установено бе, че бригадите не спазват напълно изискването за опазване на подраста, не почистват сечищата (за което са санкционирани до 20 на сто), не се спазва точно изискването за рампиране. И партийното бюро остро постави въпроса по-пълно да се използва наличната техника за механизирано рампиране на временни складове, така както е записано в програмата на колектива за по-висока производителност на труда и качество на продукцията; проблемите на производството да се решават чрез стимулиране на съзнателните и санкциониране на недисциплинираните.

Изградени са партийни групи в участъците и в част от бригадите, които мобилизират силите на колектива за изпълнение на задачите. Партийната организация полага усилия за еднопосочност в личните и груповите интереси с обществените, за комплексно решаване проблемите на производството и качеството по цялата верига до реализацията на продукцията. Това най-добре се чувствува в работата на комплексната бригада с ръководител комуниста Кадрин Трампов. От шестимата членове на бригадата четирима са комунисти. Този колектив, водещ по всички показатели, винаги на преден план поставя интереси и задачи на производството, на горското стопанство. Например често се случва бригадите да отбягват стръмните терени. Преди време се наложи този въпрос да се разглежда на партийно събрание. Тогава комунистите от бригадата на Кадрин Трампов се отзоваха. Поеха трудно партийно поръчение: упорито и отговорно два месеца работиха на стръмен участък.

В Горското стопанство няма текучество. Високата квалификация на по-голямата част от работниците позволява да получават средно от 250 до 320 лева месечно възнаграждение плюс премията дървен материал. Партийното бюро и партийната организация умело съчетават политическия с икономическия подход. Прилага се бригадната стопанска сметка, която създава отговорност и материална заинтересованост. Индивидуалната работна заплата се обвързва с качеството и дисциплината, а не само с ритмичното изпълнение на дневните графици. Естеството на работата е наложило малките бригади — до десетина човека. Това не е пречка за прилагане на вътрешностопанската сметка. Нещо повече: Горското стопанство е водещо в прилагането ѝ, тук да черпят опит идват и от други стопанства на страната. Малкият

Digitized by Google

колектив е създал вътрешна спойка, направил е заинтересовани от крайния резултат всички, взаимозаменяемостта е станала част от вътрешнобригадната организация, а когато някой все пак напусне, колективът сам подбира кой да постъпи на неговото място. От успехите на всички се стига до сумарното преизпълнение, което през първото полугодие показва: обем на промишлената продукция — 115, чиста продукция — 112, печалба — 150 процента. Ежемесечно за икономия на горива и материали се изплащат премии.

Комунистите и цялата първична организация застават твърдо срещу инертността, старите традиции и безстопанствеността. Всеки работник осъзнава своето място в борбата за икономии и високо качество. Максимално се усвоява сухата и падналата маса. Следи се при добива на смола, един традиционно труден подотрасъл, да се прилага използването на биостимулатори, което води до икономия на смолодаен фонд. Подобрява се качеството на ремонтите. Нуждите на стопанството от смърчови и борови фиданки се задоволяват изцяло от собствения разсадник, което е една от предпоставките за много доброто прихващане. Хербицидите намалиха ръчния труд. Вземат се мерки за подобряване на пасбищата чрез почистване и подхранване с изкуствени торове.

Изобщо сериозно завоевание на колектива е стопанското отношение към гората. Грижата да се създаде, да се опази за бъдните поколения излиза на преден план. В годишния доклад на първичната организация е записано: „... Изпълнените планови задачи по лесокултурните мероприятия са основата на дърводобивната ни дейност...“ Комплексното използване на богатствата на планината е довело до прилагане на нормативи и за пашата, и за събиране на диворастящи плодове, защото всичко е стокова продукция, част от която носи и валута. А през юли работниците от дърводобива нарамват косите, за да осигурят фураж за близо трите хиляди овце на горското стопанство.

Всички се стремят да работят ефективно и качествено, да не допускат нестандартна продукция. Борят се срещу нарушенията и престоите, които все още съществуват и по субективни причини. Партийното и стопанското ръководство отчитат, че равнището на производството и качеството на работата и продукцията зависят много от решението на социално-битовите проблеми на колектива, затова снабдяват работниците своевременно с необходимото работно облекло, предпазни каски и др.

Повишава се ролята на партийното събрание. За изработването на материалите и решенията се съставят групи, в които според характера на проблема включват директора, зам.-директора, специалисти, работници. Нараства активността на комунистите. Засилва се основателната и принципна критика. Изискват се конкретни отговори на поставените предложения и критични бележки, което създава по-голяма увереност в колектива. При отчетите в партийното събрание на кадрите се дава оценка как се изпълняват показателите за качеството. На преден план излизат отговорността и личният пример.

Партийното бюро изнася партийната работа на предни позиции в трудовия колектив. Специфичността на условията изисква да се засилва идейновъзпитателната работа. Засили се ролята на индивидуалната работа за по-голям личен принос на комуниста. В колектива е създаден добър социалнопсихически климат, който позволява да се развиват другарски взаимоотношения и взаимопомощ между работниците и ръководството и осигурява предпоставки за активна трудова и творческа дейност.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

НАШАТА ПУБЛИЦИСТИЧНА АНКЕТА

Редакцията на списанието покани редица комунисти да се изкажат по следните въпроси:

В какво според вас се изразява активната позиция на комуниста?

Как преценявате отговорността на комуниста за формиране на своя позиция с високи политически и нравствени качества? В това отношение — приноса на личната позиция за повишаване боеспособността на първичната партийна организация?

Създават ли се в първичната партийна организация условия, за да може всеки комунист да изкаже своето мнение, да обоснове и защити своята позиция?

Случвало ли се е да влезете в конфликт с безпринципната позиция? Чувствувате ли се уверен, че ще бъдете защитен за критична оценка на слабостите и недостатъците в живота, на партийната организация и трудовия колектив? В този смисъл какво рискува и какво не рискува комунистът?

Увеличава ли се според вас или намалява броят на комунистите, чиято позиция е в така наречената златна среда или позиция на равнодушие, на търпимост към отрицателните факти и явления?

Бихте ли препоръчали мерки, за да се активизира още повече преобразуващата роля на личната позиция на комунистите?

Отговориха ни:

Божко НЕДЕВ — стругар в завод „Червена звезда" — гр. Дебелец:

— Двадесет и пет години работя в цех „Механичен" като стругар. Най-хубавите години от живота ми са преминали тук и смятам, че и аз съм дал една малка частица за израстването на завода като най-авторитетното и водещо машиностроително предприятие във Великотърновски окръг.

Член съм на партията от 20 години. В мен, както и във всеки друг е останал спомен за един човек — комунист, чиито качества и принципност са били образец. Това е един от моите поръчители — другарят Стефан Русев. Активен ремсист и ятак преди Девети септември, след победата остава в редиците на работническата класа въпреки възможностите за служебно израстване. Той преценява правилно къде ще бъде най-полезен за партията и обществото. Винаги е откровен, казва истината в очите на хората, внимателен, готов да помогне с нещо на човека.

Изискванията, които се поставят пред нас, комунистите, и всички трудови хора в нашата страна, всеки ден и всяка година порастват. На тези високи изисквания можем да отговорим само с високи трудови дела, с личен пример и с възпитание на младото поколение. Мисля, че активната позиция на комуниста най-вече се изявява при нас, когато се наложи да изпълняваме трудни и срочни производствени задачи.

Digitized by Google

При мобилизиране силите на колектива от значение е личният пример. В изпълнението на задачите членуващите в нашата организация увличат безпартийните. Често пъти ни се налага да изпълняваме поръчки за Съветския съюз, за наши национални обекти и винаги комунистите са били в редицата на челниците. Според мен комунистът трябва да бъде принципен, честен, да изпълнява добросъвестно своите задължения, да не възприема и да се бори против отрицателните прояви в колектива. Лично аз съм се стремял да отговоря на тези изисквания, отнасял съм се така, че обществените интереси да стоят над личните. Съобразявал съм се с критичните бележки по мой адрес и съм търсил начин за отстраняването им.

В нашата партийна организация мнозинството са работници. Освен че са пряко заети в производството, една част от тях са с голям житейски и професионален опит. Всеки изказва своето мнение и препоръки със собствени думи, така, както чувствува нещата. За това са създадени добри условия от партийното бюро. По партийни групи комунистите се запознават предварително с по-важни точки от дневния ред и на събранието, без да се чете материалът, направо се преминава към обсъждането му. Понякога не може да се скрие недоверието на хората и сдържаността в изказванията им можем да си обясним с това, че не винаги се дава отговор на поставени преди това въпроси. Например поради отдалечеността на завода и текучеството ръководството поиска изграждане на пряк път от Велико Търново до завод „Червена звезда". За този път се говори години наред, но си остана само официалната първа копка.

Налагало ми се е често да влизам в конфликт с хора, които системно нарушават дисциплината. Това са предимно млади работници. Според мен възпитанието на подрастващото поколение се извършва основно в семейството, а в училището и на работното място се дооформя. Наред с производствената си работа отделям време, за да окажа помощ на младите работници при усвояване на професията, от една страна, и, от друга, за насаждане навици за опазване на социалистическата собственост, за спазване на висока трудова и технологична дисциплина. Например младият комунист Петър Моллов се изгради като производственик с висока трудова дисциплина, с което спечели доверието на цеховото ръководство и партийната организация, в чиито редове по-късно бе приет. По-друг е случаят с И. Цонев. Той завърши Средното политехническо училище по машиностроене, но не пожела да работи по придобитата професия, изкара трудовия си договор като общ работник и напусна завода.

Възпитанието на младите хора е въпрос, на който се отделя голямо внимание от страна на партийното бюро. Въпреки това тревожи ме фактът, че млади хора, изявени като добри работници в завода, отговарящи на всички изисквания, не желаят да встъпят в редовете на партията. Според мен причина за това е известен страх, че станат ли комунисти, изискванията към тях навсякъде и във всичко ще бъдат големи. Затова предпочитат животът им да преминава без сътресения и отговорност.

На наши събрания разглеждаме въпроси, които пряко влияят за изпълнение на производствените задачи — производителност на труда, качество, икономия на материали и суровини, и по този начин първичната партийна организация упражнява правото си на контрол върху стопанската дейност. Наред с положителното, което се извършва в организацията, гласуваме за интересни решения, набелязваме мерки, посочваме някои недостатъци, но често пъти работата ни, за да бъдат изпълнени тези решения и мерки, е недостатъчна, най-често решенията си остават в протоколите, в папките, без да се търси отговорност.

Digitized by Google

При нас всеки може да критикува нередностите в организацията с чувството, че ще бъде защитен. Случва се обаче да проявим равнодушие и търпимост към отрицателните явления. Срещат се комунисти, които не нарушават трудовата и партийната дисциплина, добри производственици са, но избягват да вземат отношение по поставените въпроси, за тях казваме нито са за, нито са против. Подобни другари обикновено бягат от отговорност, пазят се от конфликтни ситуации, а партийното бюро не търси достатъчно отговорност за безразличието им.

И при нас се практикува комунистите да се отчитат за своята дейност. Необходимо е според мен тази форма на работа да намери по-широко приложение с цел да се активизира „златната среда".

За повишаване активната позиция на комуниста влияе вътрешнопартийният живот на първичната партийна организация — другарската критика, самокритиката, взаимопомощта, чувството, че всеки отговаря за партията, както и тя за него. Много важен е личният пример на административните и партийните ръководители, тяхното отношение към работата в трудовия колектив, особено към проблемите на младото поколение работници и комунисти. Считам, че от отношението на ръководителя към тези въпроси до голяма степен зависи създаването на топлина във взаимоотношенията, на ведър климат в предприятието. Това от своя страна помага да се повиши активността на колектива, да се подобрят трудовата дисциплина и отговорността на всички за изпълнение на поставените задачи.

Димитър ИЛИЕВ — секретар на първичната партийна организация в бригада в Габер към АПК — Драгоман:

— Преди всичко трябва да отбележа, че най-редовно следя публицистичната анкета, провеждана на страниците на сп. „Партиен живот", по проблема за активната жизнена позиция на комуниста.

Актуалността на този въпрос в сегашното обществено и икономическо развитие на страната изпъква с голяма острота. Защото главната цел, която партията си постави на своя Дванадесети конгрес — „все по-пълното задоволяване материалните и духовни потребности на трудещите се", не би могла да се постигне с хора, били те на отговорна или изпълнителска длъжност, „плуващи" в „златната среда", носители на равнодушие, на търпимост към отрицателните прояви и явления.

Кои са според мен причините, за да се ширят тези негативни явления?

На първо място бих посочил пропуски в съзнанието и личния пример на ръководителя — бил той комунист или безпартиен. И ако за съзнанието в резултат на широката възпитателна работа имаме основание да твърдим, че го притежаваме, то с личния пример на ръководителя не можем всякога и навсякъде да се похвалим, затова и той „ерозира" онова, което сме завоювали чрез възпитателната работа.

Няма ли в ръководителя стремеж към новото, макар и съпроводено с трудности, принципна взискателност, колективност и деловитост, открит сблъсък с носителите на отрицателните прояви, няма да има активност нито от комунистите, нито от другите в колектива. Много пагубно върху психиката и поведението на комунистите действува стремежът на ръководителя за лично облагодетелствуване за сметка на държавата, за устройване на свои близки и познати. Изходът тук е ясен: навременна ответна реакция от партийното бюро и организацията, в която членува, разбира се, с подкрепата на стоящия по-горе партиен комитет.

На второ място бих посочил недостатъчната работа в самите партийни организации по проблема за повишаване творческата активност на комунистите. Където партийната организация държи на строг

Digitized by Google

отчет изпълнението на партийните поръчения и решения и оказва необходимата помощ при изпълнението им, там комунистът се стреми да се изяви.

В това отношение какво правим в нашата организация?

Отчетът на комуниста пред партийната организация се утвърди като полезна форма за самоанализ, за повишаване активността и другарската взаимопомощ. Установили сме практика на периодична отчетност за изпълнението на собствените решения и партийните поръчения. Издигаме ролята и значението на партийното събрание. Особено внимание и грижи полагаме при съставянето на дневнен ред. Интересният дневен ред почти винаги предизвиква по-голяма активност сред присъствуващите.

Като следваща причина, която „ражда", нека ги нарека, „посредствени" комунисти, това е снизходителният подбор при приема в партията. В стремежа да се избегне критиката „от горе" за недостатъчна работа по приема на нови комунисти в много организации, не изключвам и тази, на която съм секретар, в партията се приемат предимно млади хора с доказана добра трудова дейност, с надеждата и уверението, че по-нататък животът в организацията ще им помогне да станат и обществено активни, и още по-полезни. Тази надежда често пъти не се сбъдва. Затова при нас вече се утвърждава практиката младите комунисти предварително да получават доверието на колектива, в който работят. Грижите за политическото и моралното израстване на младите комунисти трябва да продължат и след техния прием в партията. Но това за съжаление не е станало стил в работата на нашата организация, както и на вишестоящите партийни комитети.

На следващо място съществена роля за повишаване активността на комунистите играят и грижите, които полага ръководният партиен орган за укрепване на партийната организация. Въпросът е да се помага на партийните бюра, за да подобряват своя стил на работа, да се оказва по-голяма методическа помощ за издигане качеството в работата на първичната партийна организация. Необходимо е според мен да се укрепва авторитетът на партийния секретар, да се зачита и неговото мнение при решаване на всички кадрови въпроси, отнасящи се до трудовия колектив.

Едва ли е нужно да изброявам още причини, които пречат за пълноценната изява на отделните комунисти. Едно е характерно обаче — нашата партия правилно отчита действителното състояние на тези проблеми и навреме се заема чрез търсене на най-различни форми да бъдат те решени. Една от тези форми е и публицистичната анкета на страниците на „Партиен живот". Още първата публикация ми направи силно впечатление, затова и с останалите другари от партийното бюро решихме да направим общо обсъждане пред партийната организация. Трябва да изразя убеждението си, че това обсъждане изиграла положителна роля сред всички комунисти и сегашната наша дейност показа видимо изменение в активността на мнозина.

В нашата първична партийна организация, на която съм секретар, се създават винаги условия за пълна изява на всеки комунист. Тон се дава от партийното бюро, което винаги поставя въпросите открито, ясно, недвусмислено. Няма преследване на критикуващите. Своевременно се вземат мерки за решаването на повдигнатите въпроси според условията и възможностите.

В дългогодишната ми работа като партиен секретар в различни сектори на народното стопанство неведнъж съм влизал в конфликт с безпринципни постъпки и действия както на отделни комунисти, така и на стопански ръководители. Стигало се е дотам да бъдат отстранени някои стопански ръководители за безпринципната им позиция. В това

Digitized by Google

отношение съм имал пълна подкрепа от страна на партийната организация и ръководния партиен комитет. Най-силното оръжие в подобни случаи са чистотата в отношенията с хората, принципността и дълбокото убеждение в необходимостта от отстраняването на отрицателното в деянието на дадена личност. И всичко да бъде подчинено на общата цел, на общоколективните интереси. Много трудно ми е да определя дали се увеличават или намаляват комунистите, заемащи място в златната среда. Според мен чувствува се един подем в повишаване активната жизнена позиция на редица комунисти в нашия район, плод на повишените партийни изисквания. Нужно е обаче да се работи още много, да се преодоляват онези общи слабости, част от които посочих в началото.

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

ВИСОЧИНИ

Обект на нашия разказ: Кремиковци, комбинат „Л. И. Брежнев", електроремонтен цех. Милчо Кулински, секретар на първичната партийна организация.

Партийното бюро заседаваше. Секретарят Милчо Кулински докладваше за тревожната информация, която в последните дни идваше от участъка за ремонт на асинхронни машини. Ремонтираните двигатели излизат от строя — някои още при изпитанията, други — дендва, след като са ги предали за работа. Това бе някаква напаст, от която не се виждаше изход. Всички бяха в паника.

Разпределиха между специалистите конкретни задачи така, че бързо да се направи анализ и да се изяснят причините за тези провали. И се оказа, че в едно от звената не се спазва технологичната дисциплина. Важни контролни операции се изпълняват от неуки хора, а тяхната работа е оставена на самотек.

Взеха бързи мерки. Отново дадоха партийни поръчения — сега на определени ръководители, които за кратък срок успяха да ликвидират сривовете. Виновните получиха своето.

Двамата младежи изкараха тук, в комбината, военната си служба,

Digitized by Google

завършиха техникум и без особени перипетии бяха издигнати за бригадири. Но не мина много време и работниците от техните бригади взеха да се оплакват, че се държат грубо, навикват ги. Секретарят слушаше и се чудеше как така е могъл да се заблуди. Нали уж ги знаеше, не бяха лоши момчета. Пред очите му раснаха, сам той ги бе предложил за ръководители. Явно, бяха се позабравили.

Добър бе този урок и за него. Наистина колко сложно нещо се оказва човекът. Ако не е достатъчно узрял, ако не е възпитан да уважава, да цени хората, с които работи, стане ли ръководител, такива бели може да направи...

Милчо взе да ходи по-често в тези две бригади. Отначало тихомълком наблюдаваше как сутрин на петминутката, ако някой постави искане, условие, за да върви по-добре работата, бригадирът започва да му крещи: ти само това знаеш, да искаш... Разбра, че двамата си позволяват и да нарушават дисциплината. А нали хората от тях гледат, нищо не остава незабелязано.

Разговаря той няколко пъти с тях, но особен резултат не се получи. И тогава предложи нещо, което никой не очакваше: да бъдат снети и двамата от ръководните места. Макар че това бе провал и за самия него.

Открито им обясни за какво ги снемат. Откровено казано, очакваше, че ще се засегнат, ще се държат като обидени. Но дали защото всичко стана много прямо, по работнически честно, момчетата си замълчаха и заработиха в своите бригади като редови работници. Времето минаваше, а те все по-усърдно се стараеха да си изпълняват задълженията.

Колективите, техните другари също се оказаха на висота. Нямаше подигравки, нямаше обидни подмятания.

През това време Милчо неведнъж говори приятелски ту с единия, ту с другия. Някак незабелязано ставаха тези срещи. С една човешка искреност и доброта секретарят успяваше малко по малко да покаже на всеки от тях къде е сгрешил. Ако един човек иска да бъде ръководител, казваше той, трябва най-напред да се научи да работи с хората. Не само да иска него да слушат, а самият той да умее да ги изслушва. Не да нарежда, да командува, а да убеждава. И главно — с примера си. Защото работниците най-напред гледат какво върши ръководителят им, а после — какво приказва...

Може би думите на секретаря нямаше така да хванат темел в душите на двамата младежи, ако самият той не беше за тях и пример, и образец. Те помнеха много добре как неведнъж в трудни за цеха часове, в моменти на изпитание той пръв оставаше тук по цели денонощия, докато не се отстрани аварията. Когато един двигател на блуминга „гръмна" така, че се бе овъглил, а ръководството постави свръхкратък срок за ремонт, Милчо Кулински не се зае да разпорежда като началник. Той постъпи другояче. Обясни просто, разбираемо на десетина специалисти, на които се възлагаше задачата, че друг изход няма. Нужен е този двигател, без него закъсва цялата верига на производството. Значи трябва да се работи, докато стане. Ако виждат друг изход, нека предложат...

И потекоха онези часове, онези три денонощия, в които никой не се прибра у дома. Редуваха се да подремнат на някоя пейка, всеки сгушен във ватенката, всеки готов да замени другаря си, докато отдъхне. Всичко това беше съвсем просто, съвсем обикновено. Но беше равно на подвиг. И стана това, което изглеждаше невероятно — за три дни, вместо за седмици, бе ремонтиран двигателят. Защото беше нужно.

Неведнъж и не дваж бе ставало така. Дори и да не говори много, секретарят кара хората да му повярват, да тръгнат и в огъня след него. Защото усещат неговата искреност, неподправената му всеотдайност към работата, голямата му вътрешна дисциплина. Вероятно от тези качества идва това излъчване,

Digitized by Google

което те хваща за сърцето и не можеш да не работиш, колкото трябва, щом той е там, на най-трудното.

Всичко това двамата младежи знаеха, виждаха. И чувствуваха неусетно въздействието на този човек. Все по-интересно им ставаше да наблюдават как той разговаря с хората, как съумява с обикновени думи да разкрие същността на някоя нова, важна и трудна задача. И отново пръв да се захване с най-отговорното, с най-тежкото. Следяха и пъргавите му пръсти, когато отстраняваше някоя сериозна повреда. Запомняха.

А и той от своя страна ги наблюдаваше. Забелязваше промяната. Тя не биеше на очи, но я имаше. Така мина доста време, докато Милчо се убеди, че на двамата може отново да се разчита.

Сега те пак ръководят своите бригади. Но са променени. Уважават ги, защото и те уважават другите.

●

Името на Милчо Кулински е вписано в почетната книга на Софийския градски комитет на партията сред най-тачените секретари на първичните партийни организации. Заради умението му да води хората. А то е резултат от една висока нравственост, от голямата му вяра в доброто у човека. Тази вяра и тази нравственост са дошли вероятно от закалката на бригадирските години в Димитровград, от първите работнически уроци по човещина и партийна чистота, които е получавал от своите учители, редовите работници-комунисти.

Двайсет и четири години вече са изтекли от времето, когато Милчо Кулински с още неколцина са поставили основите на днешния цех за ремонт на електрическите машини — цех, така нужен на Кремиковския гигант. Тогава, когато е работел и учел едновременно, за да завърши техникум, тогава е усетил истински сладостта на добития с честен труд хляб. И онзи неповторим оптимизъм, който идва от усещането, че твоите другари са до теб и затова в живота не е страшно. Сега той носи в себе си щафетата. Онази чудесна щафета на комунистите.

●

Всеки ден и всеки час в партийната организация на цеха, в целия колектив се търсят най-верните, най-преките пътища, по които се стига до високото качество на ремонтите, до намаляването на ръчния труд. На това са посветени и мислите, и делата на партийния секретар. За тези големи цели той отделя и по-голямата част от оскъдното си свободно време. В броените часове той обмисля поредните си предложения, които често се оценяват като рационализации. Просто си е неспокоен този човек. Все му хрумват разни идеи — как да стане по-съвършена някоя технология, какво ново приспособление да се направи, та да се облекчи трудът на хората, по-качествено да заработят. Но особено интересно е, че той не държи тези новаторски мисли в себе си, не ги крие. Точно обратното. Вика колеги, среща се с хора от бригадите и успява да им обясни своите идеи, така ги запалва, че те вече, щат не щат, започват да мислят. Следят като него литературата, предлагат, допълват. И се раждат нови, още по-интересни рационализации...

Когато си мисля какво означава партийният секретар да работи за постигането на високо качество в труда, представям си именно Милчо Кулински. Един на пръв поглед обикновен човек. Човек като другите. И все пак не съвсем. В добрите му тъмни очи сякаш се е притаила ласкавата отзивчива душевност на голямата личност. Но от него се излъчва и сила на духа, непреклонност на характера. С каква твърдост той се бори, убеждава, спори с ръководители, доказва, че трябва да бъде доставена за цеха нова механизация, която ще осигури и

Digitized by Google

по-високото качество на ремонтите. В резултат — трудните, заплетени проблеми се решават един след друг. Очакват се нови, модерни машини, които ще направят по-качествен и по-производителен труда на работниците в цеха.

Този човек разбира добре обаче, че машините, технологиите, макар да са много важни, не са всичко. Главното са хората. От тях зависи дали ремонтираните двигатели ще заработят пълноценно. А за да стават и в мислите си, и в постъпките си те, неговите другари, по-съвършени, по-нравствени, по-съзнателни хора, той им отдава всичките богатства на душевността си.

От това той не обеднява — сам става по-богат.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

БАЩИН ПОЯС

Първото, за което си помислих, като влязох у тях, беше сватбата му. Помня хорото на Тораците, близо до къщата им, сегашния площад „Илинден". Може би роклята не е била дълга, но аз я помня дълго. Невестата красива, тънка, розова... За едно дете на моите години тогава най-важното за една сватба са невестата и роклята ѝ.

С този крехък спомен прекрачих прага им. Отдавна не бях ходила у тях. Всъщност не бях влизала в новия им дом. Не знаех колко е просторен и уреден. Само можех да се досещам, като знам колко са работни. Посрещна ме баба Горица и вместо с „Добре дошла" тя ме поздрави с... „лош заек". Домашните не знаеха паролата ни и се изненадаха от необичайното ѝ обръщение. А тези две думи се закачиха за булчинската рокля и повлякоха рояк спомени от детството ми. Така аз посрещах бригадира, който всяка вечер идваше да търси мама, уговаряха се нещо с нея на портата и аз вече знаех, че това не е за добро. Мама излизаше по тъмно на работа и се връщаше по тъмно. Оставяше ни и ни намираше заспали. Понякога и по цяла седмица не се връщаше от полето. Аз мразех бригадира. Мразех го, че ни лишаваше от маминото присъствие. Знаех, че му викат на прякор „Заеко" и щом го чуех, че идва, покажех се, изиквах два-три пъти „лош заек" и се скривах мъничко удовлетворена. Та този „лош заек" беше брат на баба Горица, а тя пък работеше с мама в едно звено в новообразуваното ТКЗС. Затова тя сега ме посрещна като най-скъп гост и винаги, кога се случи да ме срещне на улицата, така ме поздравява. Всички учредители на стопанството се имаха за голяма рода и милуваха децата си като свои.

— На колко години си вече, бабо Горице?

— Ако изчакам до май, ще стана на осемдесе и осем.

●

Дойдох с намерение да разпитвам Петър Лагадинов за обществените му неволи. Знам, че още от ремсово време е активист. Още когато вечер пишат по стените „Тук живее кулак — народен враг" и на кръстовищата издигат лозунги за възхвала на младата революция, а денем кълтят камъни за новите егреци, дялат греди за стопанските сгради, карат снопи или секат дърва за по-старите кооператори.

Във всеки квартал има едно ядро, което върши всичко по махленските празници и той е в едно такова ядро. Чешма ли се гради, хвойна за гарето ли се сече или се тъкмят кожите и звънците за новогодишния празник — къде каквото потрябва, той е там. Знам, че близо двайсетина години е партиен секретар. В градския съвет някога, после в търговската организация, сега в тази търговска организация... Толкова години секретар и да не ми казва, че му е трудно, ясно е. Да не е лесно с всякакъв народ да се разправяш, да си между тоя и оня... План се гони, реорганизации ли не щеш, началства всякакви, а ти все трябва да теглиш и да даваш отпор на лошото. Да си крив за всичко, да не можеш да надвиеш...

— А бе, не е до събранието, не е до трудовия ден. Поканиш хората, свъртиш ги оттук-оттам, един с добро, друг по-така. Водят се, работят, не мога да се оплача. Ама кога гледаш, че е криво, па не можеш да го изправиш, тогава най-додева.

— Слушай, голям мъжлък е твойто!

Той ме погледна учудено, като човек, който е уловен в някаква тайна. А то как-

Digitized by Google

ва тайна са неприятностите в тяхното предприятие? Знам, че не са от вчера, знам и че не се е примирил, затова така напрегнато ме погледна да не го поведа с въпросите си натам. Но сигурно сега нещо ново имаше, той се е опънал някому, та мойто възклицание го отнесе към това. А мен ме преследваше бялата рокля. Това, че младата му невеста роди дете и от родилния дом я докараха тежко болна... та до днес баба Горица се опрета да гледа детето, а той се хвърли да работи...

— Голям мъжлък!

— А как иначе?!

И иначе може. Не искам да сравнявам това свято семейство с ония, дето от малко нещо хукват да се разделят. Та, ако не им достига кусур, вземат, па си измислят, за да се поберат в не дотам тесните рамки на закона. Но този мъж не можа.

Избра си пътя, белязан за единствен от собствената му съвест и човещината на домашните му. Прие го като тежка съдба и не изостави младата си жена, с която с любов се взеха.

Моят дядо казваше: „Болен човек е на ихтибар до дваесе дена". А в Лагадиновия дом запазиха ихтибара към болния човек до трийсет години. И Петър Лагадинов, и майка му, и сестрите му. Да е лесно! Те си знаят. Лесното идеше само от доброто сърце на невястата. Че то има болест и болест. А нейната я затвори в стаята. Между четирите стени. Най-дългият й път е от леглото до прозореца. Оттук само ще гледа този забързан свят. Все забързан — за работа или за в къщи. Оттук ще гледа дъщерята как си играе отвън и ще чака баща й да се върне.

Семейството си остана истинско. С радостта от детето, с мама и татко около него, с неуморните грижи на баба. И ето това момиче, което се повтори в розовото и тънкото на майката, и то вече е майка на две деца. В този дом сега има още един Петър и още една Рада.

Порасло е семейството на Петър Лагадинов. Пълна му е къщата. Младите работят и учат, внучетата растат, баба Горица изчака месец май... Работа — пак много в тази къща, но и радост има повече.

Дойдох да разпитвам Петър Лагадинов за обществените му неволи. Исках да го чуя, от него да чуя, как толкова години е партиен секретар. Къде и как вмества всичките си задължения. Кое му храни душата и кое му я трови.

Той ми говори за единия, а аз търся и другите — мъжа, бащата, сина. Преплетени, хванали се един за друг и не се пускат. Съвест ли има човек, тя е една. Не е като дрехата — една за носене, друга за родило. Човещината и тя не се дели — дял за в къщи, дял за навънка.

Навярно, когато човек се ражда, коравото в него е като люспица. Може лесно да се строши. Но ако издържи кога му сменяш вода с огън, надебелее, стане като кремък и удариш ли в него огнивото, отскачат искри.

Когато срещна такива хора, винаги ще се питам — ражда ли се човекът такъв или се създава? Ако се ражда, защо? И ако се създава, как? От корена ли е? От млякото ли е? От какво?

●

— Жандармерията дигна баща ми. Насред нощ. На третия ден беше, отидох да паса воловете с едно друго дете от махалата. Имахме един вол Сивето. Суров вол, полускопак. Див, лют. Не ти требува куче. От него бегаше и вълк, и мечка, и всекаква дивотина. Накарах го на паша току под „Бельов баир". И като се засили до едно пресно копано място, рие, мучи, реве, страшна работа. Аз го удрям с една лостовица, строших я в главата му, той не мърда. Души. Изри едно парче пояс и аз познах по шарката пояса на баща ми... А ни лъжеха, че са ги откарали на остров Тасос.

Горе, на паметника на „Бельов баир", е изписано и името на Иван Лагадинов. Един от тринайсетте убити ятаци на Разложкия партизански отряд. А поясът му, онзи същият, който изрови волът, остана. За да върже спина му за земята, за доброто, за човещината, за вярата. За корена.

Бойка АСИОВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА СЪРЕВНОВАНИЕТО

А. СЮТКИН

Природата и същността на съревнованието са обосновани научно от Маркс и Енгелс. Те разкриват източниците на съревнованието и посочват, че то възниква в резултат на кооперирането на труда, възбужда жизнена енергия и съперничество между хората и е присъщо за всички обществено-икономически формации. В капиталистическото общество съревнованието взема формата на конкуренция и се характеризира с антагонизъм и непримирима вражда между участниците в него.

Възгледите на основоположниците на марксизма за съревнованието получават по-нататъшно развитие в трудовете на В. И. Ленин („Как да организираме съревнованието?", „Предстоящите задачи на съветската власт", „Великият почин", „Задачите на младежките съюзи" и др.). Той разработва всестранно и обосновава научно теорията за социалистическото съревнование и доказва, че само общество, свободно от експлоатация на човек от човека, поражда трудов ентусиазъм у широките народни маси, издига и безгранично развива тяхната инициатива.

„Социализмът не само не потушава съревнованието, а, напротив, за пръв път създава възможността то да бъде приложено действително **широко**, действително в **масов** размер, да бъде увлечено действително мнозинството от трудещите се на арената на такава работа, където те могат да се проявят, да разгърнат способностите си, да разкрият таланти, които са неначепат извор сред народа и които капитализмът е мачкал, потискал и душил с хиляди и милиони" (В. И. Ленин. Събр. съч., т. 35, стр. 191).

В. И. Ленин подчертава, че съревнованието допринася за повишаване на производителността на труда и за решаване на икономическите и социалните задачи, представлява важно средство за комунистическо възпитание на трудещите се, за формиране на съзнателна трудова дисциплина. Той формулира и основните принципи на социалистическото съревнование, а именно: гласност, сравнимост на резултатите от труда на съревноваващите се, възможност за практическо осъществяване на челния опит, другарска взаимопомощ, необходимост от морално и материално стимулиране на челниците.

Като се опира на ленинското учение за съревнованието и обобщава и обогатява творчески новия опит, Комунистическата партия на Съветския съюз ръководи и насочва социалистическото съревнование, използва го като важно средство за развитие на творческата инициатива на масите, като ефективен метод за издигане на общественото производство и комунистическото възпитание на масите. При това партията разграничава ясно функциите на партийните комитети. На държавните, профсъюзните и стопанските органи в ръководството на съревнованието, изисква да не се допуска паралелизъм и подмяна на едни органи от други.

Съветските хора посрещнаха с въодушевление решенията на XXVI конгрес на партията, включиха се активно в реализирането на приетата от него програма за икономическо и социално развитие и разгърнаха съревнование под лозунга „За IX петилетка — ударен труд", „Да работим ефективно и качествено!".

Огромна роля за развитието на трудовата инициатива на масите и укрепването на организираността, дисциплината и реда изиграха Ноемврийският (1982 г.) и Юнският и Декемврийският (1983 г.) пленум на ЦК на КПСС. През 1983 година са постигнати най-високите за последните пет години темпове на нарастване на промишленото производство. То се увеличи с 4 процента срещу 2,9 процента през 1982 година. Труженците от селското стопанство на страната дадоха продукция с

Digitized by Google

3,6 процента или с 6 млрд. рубли повече, отколкото през най-благоприятната 1978 година. За пръв път през последните години са преизпълнени плановете за закупуване на основни продукти от животновъдството. Увеличиха се реалните доходи на населението. При това производителността на труда се повишаваше с изпреварващи темпове — тя нарасна за годината с 3,5 процента.

Придавайки огромно значение на по-нататъшното развитие на трудовата активност на масите, извънредният Февруарски пленум на ЦК на КПСС (1984 г.) обърна голямо внимание на въпроса за подобряване на материалното и моралното стимулиране на творческите начинания и новаторството на трудещите се.

„Уменнето навреме да се види и подкрепи народната инициатива, при това в най-широкия смисъл — от стопанското, творческо отношение към труда на работното място до активното участие в управлението на държавата и обществото — това е изключително голям, може да се каже, неизчерпаем резерв на нашия прогрес" — каза генералният секретар на ЦК на КПСС К. У. Черненко на пленума (Материалы внеочередного пленума ЦК КПСС, М., Политиздат, 1984, с. 12).

Ръководейки се от ленинското учение за социалистическото съревнование, от решенията на конгресите, на пленумите на ЦК на КПСС и други указания на Централния комитет на партията, областната партийна организация на Коми последователно се стреми най-пълно да прилага на практика разнообразни форми и методи на партийно ръководство на социалистическото съревнование. Сега областният комитет на КПСС е съсредоточил вниманието си главно върху следното:

— одобряване и подкрепа на творческата инициатива на трудовите колективи, която има голямо практическо значение и отразява особеностите в развитието на различните отрасли на народното стопанство на републиката;

— повишаване на отговорността на профсъюзните и стопанските органи за организаторската работа, за ръководство на съревнованието и за неговите резултати;

— усъвършенстване на стила и методите на работа на градските и районните комитети на партията и на първичните партийни организации за подобряване на организацията на социалистическото съревнование, за повишаване на неговата действеност в борбата за изпълнение на плановете на единадесетата петилетка, за най-пълно използване на правото на контрол върху дейността на администрацията с цел подобряване на организацията на съревнованието;

— осигуряване на авангардната роля на комунистите в социалистическото съревнование. Те имат уставно задължение не само сами да бъдат начело, но и да въоръжават хората с умение да работят по нов начин, да се стремят силата на примера действително да стане, както учи В. И. Ленин, образец за организиране на труда.

Тези проблеми постоянно се анализират на пленуми и на заседания на бюрата на областния, градските и районните комитети на партията, в първичните партийни организации. През 1981—1984 г. бюрото и секретариатът на областния комитет на партията 12 пъти одобряваха различни инициативи на трудови колективи, 8 пъти изслушваха отчети на партийни комитети за ръководството на социалистическото съревнование.

През последните три години на заседания на бюрото на областния комитет на партията за работата като цяло се отчетоха 18 градски и районни комитета на партията. При това постоянно се обръщаше внимание на въпросите за организацията на социалистическото съревнование и развитието на творческата инициатива на масите.

По примера на областния комитет на партията през 1981—1984 г. всички градски и районни комитети на партията набелязаха мерки за развитие на движението „Да работим без изоставащи" и на инициативата на Ярославската областна партийна организация през XI петилетка да се постигне прираст на промишлената продукция, без да се увеличава броят на работещите, и други въпроси за организацията на съревнованието.

Градските и районните комитети настойчиво се стремят да повишат отговорността на партийните и профсъюзните организации и на стопанските ръководители за организацията на съревнованието. Например Варкутинският градски комитет на КПСС изслуша отчети по тези въпроси на началника на комбинат „Печоршахтострой" и директорите на редица предприятия; Ухтинският градски комитет на КПСС — отчет на обединения строителен комитет на тръста „Жилстрой"; Корткероският районен комитет на партията — отчет за работата на работническия комитет на совхоз „Сторожевский"; Уст-Вимският районен комитет — отчети на партийния комитет на Жешартския комбинат за шперплат и на партийните организации на гара Микун и Микунската секция по поддържане на жп линиите и т. н.

Настойчивата работа на партийните, профсъюзните и комсомолските организации на републиката за развитие на творческата активност на масите и повишаване на ефективността на съревнованието дава своите положителни резултати.

През последните десет години трудещите се на републиката девет пъти излизаха победители в общосъюзното и общоруското социалистическо съревнование, завоюваха преходни червени знамена. Благодарение на резултатите от изпълнението на плановете за икономическо и социално развитие и поетите социалистически обещания през 1983 година републиката отново беше призната за победител и бе наградена с преходното Червено знаме на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКСМ.

Днес социалистическото съревнование действително има всенароден характер. В

Digitized by Google

съветската страна в него участвуват повече от 100 млн. души. В Република Коми в съревнованието участвуват над 90 процента от работещите във всички отрасли на народното стопанство, в сферата на обслужването, науката, културата и образованието.

Масовостта на съревнованието е убедително доказателство, че социално-икономическата политика на КПСС, насочена към бързо нарастване на производителността на труда и повишаване на ефективността на общественото производство, е близка и разбираема за всеки съветски човек. Изпълнението на плановете на партията става всенародно дело.

Също както в другите области, краеве и републики на нашата страна, в трудовите колективи на републиката са родени немалко инициативи и начинания, разпространяват се много интересни форми на съревнование.

Ефективна форма на съревнование сред миньорите от Печорския каменовъглен басейн е движението на бригадите-хилядници — бригади, които работят на хиляден режим и всяко денонощие предават от един поток не по-малко от 1000 тона въглища. Днес в обединение „Воркутагол" и „Интаугол" има 42 такива бригади. Те обединяват по-малко от половината от всички миньори, но изпращат на повърхността на земята 68 процента от всички добивани в басейна въглища. Много славни страници вписаха миньорите в летописа на трудовите дела в републиката.

В условията на непрекъснато нарастващата специализация и кооперирание на производството, когато крайните резултати от труда във все по-голяма степен зависят от съвместните усилия на много колективи, важно значение придобива съревнованието между свързани в производството на изделия предприятия. С голяма популярност в републиката се ползва съревнованието между предприятията, свързани в единна технологична верига, под девиза „За големия нефт на Севера", „За големия газ на Вуктил". В него участвуват нефто- и газодобивници, сондажници, строители, работници от нефто- и газопреработващата промишленост, геолози и геофизици, транспортни работници и снабдители, спомагателни цехове и участъци. Дългосрочният договор между предприятия и организации, свързани в производството на изделия, предвижда съгласуваност и взаимопомощ в работата и това се отразява положително върху общите резултати от труда. През 1983 година са добити свръх плана 70 хил. тона нефт и 38 млн. кубически метра газ.

Все по-ефективно става съревнованието между предприятия-доставчици и потребители на дървена суровина. Пример за такова съдружество е сключеният за единадесетата петилетка договор между Всесъюзното горско промишлено обединение „Комилеспром", производственото обединение „Сиктивкарски горски промишлен комплекс „Ленински комсомол", Сосногорското отделение на Северните жп линии и управлението „Комилесснабобит" под девиза „От взаимни претенции — към взаимна помощ". Той има за цел да повиши отговорността на всички участъци за постигане на високи крайни резултати, да създаде необходимите условия за непрекъсната, ритмична работа на горския промишлен комплекс за производство на целулоза, хартия и друга необходима за народното стопанство продукция.

Резултатите от работата на горския промишлен комплекс говорят убедително за ефективността на това съдружество. За постигане на устойчиви показатели в изпълнението на държавните планове и социалистическите обещания за 1983 година на колектива на производственото обединение „Сиктивкарски горски промишлен комплекс „Ленински комсомол" бе връчено преходното Червено знаме на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, ВЦСПС, ЦК на ВЛКСМ с вписване в Почетната дъска на Всесъюзната изложба на постиженията на народното стопанство на страната.

Съревнованието между свързани в производството на изделия предприятия прекрачи границите на републиката. Убедителен пример за това е съдружеството между обединение „Воркутаугол" (Коми АССР), Северната и Октябърската жп линии (Ярославска и Ленинградска област), Ковдорския и Оленегорския миннообогатителен комбинат (Мурманска област), Ленинградското обединение „Вторчермет", Пикалевското обединение „Глинозьом" и Череповецкия металургичен комбинат (Вологодска област) под девиза „Въглища — руда — транспорт — метал". Всички помисли на трудовите колективи на Ленинград, Коми АССР, Вологодска, Мурманска и Ярославска област, свързани взаимно в единна технологична верига, са насочени към решаването на една сложна и отговорна задача — да направят всичко възможно за изпълнение и преизпълнение на задачите в областта на металолеенето.

От 1975 година колективът на Сиктивкарския ГПК се съревновава с колективите на родствените предприятия в Котлас, Брянск, Архангелск, Сегежа и Соломбала за повишаване на ефективността на производството и качеството на работата. Редовно се отчитат резултатите, извършва се интензивна размяна на опит.

В съвременните условия едно от направленията за повишаване на ефективността на работата на предприятията, за широко въвличане на трудещите се в управлението на производството и за възпитание е бригадната форма на организация и стимулиране на труда. Бригадите стават основно производствено и социално звено на трудовия колектив.

Бригадната форма на организация на труда в републиката обхваща 65 процента от работниците, заети в промишлеността. 55 процента от тях работят по акордна система със заплащане въз основа на крайните резултати.

Digitized by Google

В съответствие с постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно развитие и повишаване на ефективността на бригадната форма на организация и стимулиране на труда в промишлеността“ партийните организации на републиката вземат мерки за по-нататъшно развитие на социалистическото съревнование между бригадите, за широко разпространяване сред тях на инициативите и начинанията на московчани — „С един процент повече, с един ден по-рано“, на ленинградчани — „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност на труда на колектива“, на харковчани — „Задачите на петилетката — без увеличаване на ресурсите“, на трудещите се на Латвия — „За високо качество на труда на всяко работно място“, на свердловчани — „Задачите на петилетката — с по-малък състав“.

Сравнително нова форма на съревнованието е движението за висока производителност на труда, висока култура и образцов ред. В него участвуват активно трудещите се на Сиктивкар, Воркута, Ухта и други градове и райони.

Все по-действена форма на масовото движение за преизпълнение на задачите на петилетката и за активно участие на трудещите се в управлението на производството става съревнованието на основата на насрещните планове. Съставени по инициатива от долу и подкрепени с мерки за рационално използване на материалните ресурси, тези планове помагат да се задвижат големи вътрешни резерви, да се съчетаят органично интересите на всеки работник, на колектива и обществото. Напрегнати насрещни планове за 1984 година приеха 66 колектива на предприятия на републиката.

Масовостта на социалистическото съревнование на съвременния етап се изразява в това, че неговата социална база постоянно се разширява, че в съревнованието се включват все нови и нови отряди трудещи се, дейци на науката и културата, работници в сферата на обслужването, образованието и здравеопазването.

Социалистическото съревнование се превърна в изпитано средство за развитие на творческата активност на научно-техническата интелигенция, за повишаване на резултатите от научния труд и възпитанието в комунистическо отношение към труда.

Разширява се сферата на творческото сътрудничество между учените от филиала на Академията на науките на СССР в Коми и други академични учреждения. Съвместно с Колския и Карелския филиал на АН на СССР те провеждат изследвания за разработване на „Комплексна програма за научно-технически прогрес на Европейския Север през 1986—2005 г.“ и „Генерална схема за развитие и разпределяне на производителните сили на Европейския Север до 2000 година“. През миналата година филиалът на АН на СССР в Коми сключи договор с Башкирския филиал на АН на СССР и Уралския научен център за разработване на „Комплексна целева научноизследователска програма „Уралски север.“

Резултатите от научноизследователската работа на учените от филиала в Коми намират широко приложение в народното стопанство. Само през 1983 година на министерствата и ведомствата на републиката бяха предадени за използване в практиката над 40 научни разработки. По предварителни сметки тяхната икономическа ефективност е 4 рубли за 1 рубла, вложена в научните изследвания.

Филиалът отделя много внимание за разработването на целеви програми по стопански договори с обединенията и предприятията.

В Коми АССР е натрупан интересен опит в организацията на интернационалното социалистическо съревнование. На територията на републиката повече от 16 години успешно се развива съветско-българското сътрудничество в областта на дърводобива и строителството, постоянно живеят и работят около 15 хиляди български работници и специалисти, а през тези години като цяло тук са работили над 100 хиляди български другари. През това време на базата на огромните запаси от дървена суровина със силите на българските работници и инженерно-технически кадри, с ежедневната помощ на съветските специалисти, на партийните, съветските и стопанските органи е построено и действува успешно крупното дърводобивно обединение „Мезенлес“ — ДСО „Дърводобив и строителство“ с обем на дърводобива над три милиона кубически метра годишно. На основата на съвместния труд крепне и се развива сътрудничеството във всички сфери на икономическия и духовния живот, крепне и се развива съветско-българската дружба.

Колективите на 4 български дърводобивни предприятия вече много години си съперничат в труда с колективите на съветските горски промишлени совхози. Целта на съревнованието е да се оказва взаимопомощ в производствената дейност, да се пропагандират и внедряват челният опит в работата и новите форми на организация на труда, да се използват по-добре техниката и производствените мощности, трудещите се да се приобщават взаимно към ценностите на съветската и българската култура, да се възпитават в дух на по-нататъшно укрепване на братската съветско-българска дружба.

Като проучиха опита на съветските дърводобивници, българските другари внедриха метод на работа в гората с окрупнени бригади и непрекъснат режим на работа, създават сезонни резерви от трупи. Укрупнените дървосекачески бригади на героя на социалистическия труд на НРБ Васил Джигрев и на Петър Сребров първи сред дърводобивниците в Коми АССР подготвиха през годината по 100 и повече хиляди кубически метра дървесина. Бюрото на областния комитет на КПСС в Коми одобри техния почин и го препоръча за разпространение. На повечето про-

Digitized by Google

изводствени участъци в българските колективи е внедрена бригадна организация на труда с използване на коефициент за трудово участие. Сега може да се каже, че българските челници в производството не само успешно овладяха сложната съветска техника и новата технология за разработване на гората, но и нещо повече — при тях се появиха челни методи на работа, които трябва да се разпространяват сред съветските дърводобивни предприятия.

През 1981 година във връзка с установяването на дружески отношения между Коми АССР и Ловешки окръг по линия на местните партийни органи в орбитата на преките взаимоотношения се включиха и нови съветски и български производствени колективи, първични партийни организации, държавни и обществени организации.

Трудещите се от републиката откликнаха с цялото си сърце на призива на Декемврийския пленум на ЦК на КПСС (1983 г.) да разгърнат съревнование за повишаване на производителността на труда с 1 процент допълнително към плана, за снижаване на себестойността на продукцията с 0,5 процента. Всички предприятия и организации го възприеха като допълнителна задача на партията и това намери отражение в техните социалистически обещания за 1984 година. Като анализираха своите възможности, много трудови колективи отидоха по-далеч. Така миньорите от мина „Октябърская" решиха да повишат производителността на труда с 2 процента допълнително към плана и да снижат себестойността на продукцията с 0,6 процента.

В авангарда на социалистическото съревнование са комунистите. Областната партийна организация в Коми наброява над 66 хил. комунисти, от тях 45 хил. (75,3 процента) са заети в сферата на материалното производство. Със силата на своя пример, с неуморния си труд и творчески ентусиазъм те вдъхновяват и организират трудещите се от републиката за осъществяване на задачите, поставени от партията. Партийните организации редовно разглеждат на събрания и заседания на бюрата въпроси, свързани с повишаването на авангардната роля на комунистите в съревнованието, труда и обществения живот.

Същевременно следва да се отбележи, че все още не винаги използваме възможностите на съревнованието по най-добрия начин. Не са редки случаите, когато, в желанието си да не изглежда по-зле от съседите, един или друг колектив по всеки повод поема нови обещания, без да ги подкрепя с организаторска и политическа работа. В отделни предприятия се наброяват десетки форми и показатели на съревнованието, а хората не знаят дори с кого и за какво се съревновават.

Все още не сме успели да осъществим в пълна степен лозунга „Да работим без изоставащи", ежегодно 10—12 процента от предприятията не изпълняват плановете си.

Партийните организации се стремят да преодолеят формализма в съревнованието и да осигурят реални условия за изпълнение на обещанията, като обръщат особено внимание за подсилване на изоставащите колективи.

Комунистическата партия проявява постоянна грижа за засилване на социалните функции на социалистическото съревнование, които се проявяват най-ярко в по-нататъшното развитие на неговите демократични основи, в широкото привличане на работниците и служещите в управлението на производството чрез участието им в разработването и приемането на срещните планове, в усъвършенстването на организацията на производството и контрола върху изпълнението на поетите обещания и т. н., тоест в реализацията на конституционните права и задължения на трудовите колективи.

Една от формите за въвличане на съревноваващите се в практическото управление на производството е обществената защита на социалистическите обещания. В партийните колективи обстойно се разглежда икономическата обоснованост на обещанията, съгласуват се организационно-технически и идеологически мерки, осигуряващи тяхното изпълнение.

Немаловажно значение за повишаване на социалната функция на социалистическото съревнование има развитието на формите, насочени към решаване на социалните задачи: прегледи-конкурси за подобряване на условията на труда и културата на производството, съревнование за най-добра организация на образованието на работническата младеж под девиза „Всеки млад труженик — със средно образование", за по-добра организация на работата на културните учреждения и т. н.

Подчертавайки засилването на социалната функция на съревнованието, КПСС задължава партийните и обществените организации, съветските и стопанските органи да издигат ролята на социалните фактори при организацията на съревнованието, да ги включват по-широко при отчитането на резултатите.

Комунистическата партия на Съветския съюз отделя постоянно внимание за повишаване на възпитателната функция на социалистическото съревнование. През много нейни документи и решения като червена нишка преминава мисълта, че социалистическото съревнование има пряко отношение към всичко, което спомага за формиране на новия човек, за всестранно развитие на личността, за усъвършенстване на социалистическия начин на живот и формиране на комунистическо отношение към труда.

При това особена възпитателна роля придобива наставничеството. Само в Коми АССР се трудят 17 хил. наставници на младежта. Те не само помагат на младите работници да овладеят професия и да повишат квалификацията си, но и ги подтикват да повишават своето идейно и общообразователно равнище. Областният съвет на профсъюзите на републиката и

Digitized by Google

профкомитетите на предприятията и обединенията редовно провеждат сборове и семинари на наставниците и организират тяхното обучение.

Възпитателните функции на социалистическото съревнование се проявяват особено ярко на най-висшата степен на социалистическото съревнование — движението за комунистическо отношение към труда. В него участвуват милиони съветски хора. В Коми АССР повече от половината съревноваващи се са участници в движението за комунистическо отношение към труда. 142 197 души са ударници на комунистическия труд, около три хиляди бригади и участъци и 28 предприятия носят званието „Колектив за комунистически труд".

Главна отличителна черта на движението за комунистическо отношение към труда е органичното съчетаване на борбата за постигане на най-висока производителност на труда и възпитанието на новия човек. Участниците в движението поемат качествено нови обещания, поставят си задача да се учат, работят и живеят по комунистически, строго да спазват нормите на комунистическия морал и правилата на социалистическото общежитие.

Извънредно важно условие за подобряване на партийното ръководство на социалистическото съревнование е умелото съчетаване на партийно-политическата и стопанската работа. Не може да се ръководи съревнование без широка политическа работа сред трудещите се. Колкото по-високо е нейното равнище, толкова по-широк е размахът на социалистическото съревнование.

Идеологическото осигуряване на социалистическото съревнование се свежда до това, на всеки трудещ се да бъде ясно каква е целта, какви са задачите на съревнованието, да се помогне за разкриване на съществуващите резерви за повишаване на ефективността на труда и производството, да се повишава отговорността на ръководителите за възпитателните последствия от стопанската дейност, чрез средствата за пропаганда, агитация и масова информация да се осигури гласност на хода на съревнованието, сравнимост на неговите резултати, широко да се разкриват челният опит и постиженията на новаторите в производството.

Народът на Коми, всички трудещи се в многонационалната република Коми, където живеят представители на 70 народа и нации на страната, тясно сплотени около Комунистическата партия и нейния ленински Централен комитет, са твърдо решени да изпълнят успешно решенията на XXVI конгрес на партията и социалистическите обещания, приети за 1984 година и за петилетката като цяло.

МЕСТНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИ В УСЛОВИЯТА НА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

ВАЛЕРИЙ СТЕПЧЕНКО

Съвременният етап на комунистическото строителство предявява високи изисквания към партията, към нейната политическа и организаторска работа. И колкото по-висок е размахът на създателната дейност, толкова по-голяма е отговорността на Комунистическата партия за ръководството на процесите на стопанското строителство, на всички трудещи се. Оттук произтича и изискването за по-активна и целенасочена дейност на всички нейни звена. Защото „...силата на партията — отбелязва генералният секретар на ЦК на КПСС К. У. Черненко на Февруарския (1984 г.) пленум на ЦК на КПСС — е в нейното единство, във верността на марксизма-ленинизма, в способността да развива и насочва творческата активност на масите, да ги сплотява идейно и организационно, като се ръководи от изпитаните ленински принципи и методи".

Ръководството на развитото социалистическо общество, постепенното му прерастване в комунистическо представлява нова степен в целенасочената дейност на партията, дейност по-отговорна и многостранна, отколкото през изминалите исторически етапи. Новото, сложността на за-

Digitized by Google

дачите на комунистическото строителство предопределят нови особености в дейността на партията, които на свой ред определят основните насоки в усъвършенстване на организационно-партийната работа.

В какво се изразяват новите особености в дейността на партията?

Смятам, че те се изразяват преди всичко в следното:

Първо, ръководната дейност на партията сега е насочена към всестранното разгръщане и използване огромните възможности и преимущества на развитото социалистическо общество, на достиженията на прогреса на обществото като цялостна система.

Второ, повишава се значението на научнообоснованата политика на партията, на икономическото и социалното прогнозиране във връзка с изработването и практическото осъществяване плановете на комунистическото строителство в условията на развиващата се научно-техническа революция и засилване на противоречията между двете световни системи.

Трето, повишава се ролята и отговорността на партията във връзка с това, че социалистическото строителство във всяка от социалистическите страни в условията на разгърната икономическа интеграция на страните от социалистическата общност придобива международно значение.

Същността на основните насоки за понататъшното усъвършенстване на организационно-партийната работа на местните партийни органи в решаването на задачите на стопанското строителство се свежда към следното:

а) организационно-политическо укрепване на партийните организации, подобряване на качествения им състав, като се повишават отговорността и инициативността на комунистите, на ръководните кадри;

б) повишаване ролята на колективните органи, на партийното ръководство, развитие и задълбочаване на демокрацията;

в) разгръщане на критиката и самокритиката;

г) укрепване на връзките с масите;

д) подобряване на партийната информация и оттук — изучаване общественото мнение, положението по места, засилване вниманието към контрола и проверката на изпълнението.

Мисля, че между многото други тези направления са определящи.

Развивайки се по характерните за зрелия социализъм направления, партията отделя постоянно внимание на усъвършенстването на социално-класовата и националната структура на обществото, на държавността и демокрацията, на формирането на новия човек.

Появата на изтъкнатите особености в дейността на партията, насоките на усъвършенстване на нейната организационно-партийна работа в много отношения са породени от реализацията на курса на партията, решенията на нейните конгреси, за задълбочаване на процесите на интензификация и преди всичко в промишленото производство. Този процес предопределя и повишената роля на местните партийни органи в съвременните условия. Именно партийните органи осигуряват практическото изпълнение на съответните решения на партийните конгреси и пленуми на ЦК, контролират своевременно да се осъществяват.

Като отчитаме нарастващата мащабност и сложност на задачите, които решава партията, на темповете на икономическото развитие на социалистическата държава, определено можем да кажем, че ролята на местните партийни органи на съвременния етап нараства. Защото в условията на развития социализъм, който е необходим, закономерен и исторически дълъг период в изграждането на комунистическата формация, расте съзнателното въздействие на партията във всестранния живот на обществото. Ръководството на партията става все по-широко по обем, по-сложно по съдържание. И иска ми се да подчертая, че в понятието ширина и обем на задачите на местните партийни органи, в тяхната сложност се вплита цялата многообразна преди всичко вътрешнопартийна работа на партията. На свой ред организационно-партийната работа, като съставна част на вътрешнопартийната, се превръща в мощен фактор за повишаване на ръководната роля на партията.

Историческият опит на страните от социалистическата общност показва, че партията изпълнява толкова по-успешно своята ръководна роля, колкото по-правилно е организиран нейният вътрешнопартиен живот, колкото по-здрави и сплотени са партийните редици и техните връзки с широките трудови маси, колкото по-активни са партийните организации, всички комунисти. Това предопределя особената отговорност на местните партийни органи, повишава тяхната роля на съвременния етап от икономическото развитие на страната.

Наред с развитието на обществото расте и се развива партията и този процес е закономерен, обективно е обусловен.

Така ако между XXIV и XXV конгрес на партията численият състав на КПСС се е увеличил с 1 млн. и 239 хил. души, то между XXV и XXVI конгрес — с 1 млн. и 783 хил., а през двете години след XXVI конгрес — със 733 хил. души.

Ускореното развитие на топливно-енергетическите и други отрасли на икономиката в северните и източните райони на страната, формирането тук на нови териториално-производствени комплекси, строителството на БАМ (Байкало-Амурската магистрала) изискваше да се засилва партийното влияние в тези райони. Така през последните 20 години съставът на Иркутската, Кемеровската, Омската областна партийна организация се увеличи повече от половин път. Хабаровската, Томската, Красноярската, Приморската, Камчатската, Якутската краева и областна — повече от един и половина — два пъти. Тюменската областна — три пъти.

Digitized by Google

Расте количеството на местните партийни органи. През периода след XXVI конгрес на КПСС са създадени нови — един областен комитет на партията, 14 градски, 10 районни в крупните градове и 17 селски районни комитети на партията.

Тези данни свидетелстват за процеса на засилване влиянието на местните партийни органи, на първичните организации, а чрез тях на цялата партия в обществено-политическия живот на страната в периода на развития социализъм.

Наблюдава се нарастване ролята на партийните комитети, които стоят начело на крупни първични партийни организации. През последните години тяхното количество в КПСС се увеличи един и половина пъти, а на партийните комитети в цеховите партийни организации — повече от три пъти. Около 1000 партийни комитета имат правата на районни комитети.

Интересно е да се отбележи, че създаването на партийни комитети е съпроводено с разширяване функциите на цеховите партийни организации с права на първични, което повишава техните възможности за осъществяване на своите задачи и инициативи.

Дейността на партийните комитети в крупните колективи извика на живот нови форми на организация. Все по-голямо признание намира практиката на изграждане на партийни комитети в разширен състав в промишлеността. През последните 5 години тяхното число нарасна почти 5 пъти. Тези комитети са по-представителни, значително се разширяват връзките им с комунистите, с колективите на производствените подразделения. Успоредно с това засилва се организационно-политическото им въздействие върху стопанската дейност на колектива.

Повишаването на ролята на местните партийни органи в условията на интензификация на промишленото производство се проявява и чрез усъвършенствуване структурата на партийните организации в производството.

Условията и факторите, които днес определят обективната необходимост да се засилва ролята на местните партийни органи, а чрез тях и на цялата партия, получиха пределна яснота, дълбок научен анализ в материалите на XXVI конгрес на КПСС. Изводът, че в периода на изграждане на развития социализъм ролята на партията, на местните партийни органи постоянно и ефективно нараства, се потвърждава и от конкретните данни за огромните завоевания в икономическата, духовната и социалната сфера.

●

Сърцевина на цялата дейност на партията е ръководството на народното стопанство, тъй като именно тук се залагат основите на социалните задачи, на укрепването на отбранителната способност и активната външна политика.

Научният подход като закономерност в дейността на местните партийни органи най-добре осигурява обективния процес на повишаване на тяхната роля в решаване задачите на интензификацията на промишленото производство. Той е необходимо условие, при това винаги свързано с конкретната обстановка, в която работи партията.

Важна насока, съставна част на партийната работа в условията на повсеместна интензификация е внедряването елементите на НОТ (научна организация на труда) в практиката на местните партийни органи. Внедряването на елементите на НОТ в работата на своите организации партията винаги е разглеждала като важна предпоставка и средство за издигане на тяхната роля в решаването на задачите на икономическото развитие на обществото. От съществено значение е да отбележим и следната взаимовръзка. В съвременните условия добри резултати в борбата за научна организация на труда в производството, естествено, може да постигне този партиен орган, който изгражда и собствената си работа на научна основа.

Днес са известни най-разнообразни направления в използване елементите на НОТ в дейността на местните партийни органи. На основата на анализа на натрупания опит можем да ги обединим в три основни групи.

Първата група обхваща кръга от проблеми, свързани с повишаване ефективността в работата на апарата на местните партийни органи. Тук влизат усъвършенстуването на организацията и повишаването културата на партийните комитети на основата на внедряването на НОТ.

Втората група обхваща въпросите на планирането на дейността на местните партийни органи, организацията на контрола и проверката на изпълнението, вътрешнопартийната информация.

Третата група се отнася до прилагането на средствата на оргтехниката, в това число автоматизираните информационни системи на основата на мини и микро ЕВМ.

Такова обединение считам не е лишено от известна условност, защото всяко от тези направления не е изолирано и самостоятелно, а винаги свързано с другите участъци на работа на местните партийни органи. Заедно с това в дадения случай разграничението е направено за по-добра и ясна ориентация в практическата дейност на местните партийни органи в условията на постоянното нарастване на ролята им в решаването на задачите на интензификацията на промишленото производство и осигуряването на научен подход.

●

С нарастване ролята на местните партийни органи в решаването на стопанските задачи все по-голямо значение придобива работата по усъвършенстуване методите на ръководство на практическата дейност на всички партийни организации в тази насока.

Digitized by Google

Главното в дейността на местните партийни органи в сферата на икономиката на съвременния етап е осигуряването на точно, ритмично изпълнение на плановете от всяко предприятие, учреждение, от всички стопански единици. Именно през призмата на коренния въпрос на икономическата политика — поставянето на цялото народно стопанство върху релсите на интензивното развитие, ЦК на КПСС разглежда работата на местните партийни органи.

Процесът на повишаване ролята на местните партийни органи в стопанското строителство изисква да се усъвършенствува тяхната дейност, да се отстраняват съществуващите недостатъци. Анализирайки задълбочено положението в партийните организации, ЦК обобщава положителния опит и заедно с това остро критикува изоставащите партийни комитети и ръководители.

Засилва се вниманието към стила, формите и методите на дейност на местните партийни органи, тъй като съществуващите в тях слабости в твърде „голяма степен са свързани с недостатъците в стила и методите на работа. В ущърб на непосредствената организаторска дейност партийните органи провеждат много заседания, приемат многочислени решения, често, без да е нужно, създават различни щабове и комисии. Тук отива основната част от времето и силите, което пречи дълбоко да се анализират постигнатите резултати, да се очертаят перспективите, да се организира проверката на изпълнението" — се подчертава в решението на ЦК на КПСС във връзка с отчета на Саратовския областен комитет на КПСС.

Засилването на партийното влияние, усъвършенствуването на партийното ръководство имат пряка връзка с един от централните проблеми, поставени от социалистическото строителство — проблема за взаимоотношенията на партийните органи с органите на държавното и стопанското ръководство. За особената актуалност на този въпрос говори на Февруарския пленум (1984 г.) генералният секретар на ЦК на партията К. У. Черненко. Той подчерта, че „да се занимават със стопанска работа за партийните комитети означава преди всичко да се занимават с хората, водещи стопанството". Още повече „практиката на изместване на стопанските ръководители ... крие в себе си опасността от отслабване ролята на партийния комитет като орган на политическото ръководство".

Отделяйки голямо внимание на въпросите на усъвършенствуване дейността на местните партийни органи при решаването на стопанските задачи, партията счита, както бе изтъкнато на Ноемврийския (1981 г.) пленум на ЦК на КПСС, че краевите, областните, градските и районните комитети на партията, опирайки се на големия и разностранен опит в ръководството на икономиката, ще засилят твърде много своето влияние върху стопанския живот. Имат се предвид не дребната опека, изместването на стопанските и държавните органи. Става дума за друго — за обмислена и взискателна кадрова политика, за настойчивост, целенасоченост в отстояването на общодържавните интереси, за борба с всяко нарушение на партийната, на комунистическата етика.

Една от насоките за усъвършенствуване дейността на местните партийни органи в условията на интензификацията е съкращаването броя на заседанията, съвещанията, а оттук количеството на приеманите решения. Това може да се постигне, като се усъвършенствува перспективното планиране, като се провеждат редовно в партийните организации дни на районния комитет, дни на отдела, като апаратът на партийния орган отива в целия си състав на място за анализ на работата и оказване на практическа помощ.

Както бе отбелязано, условията на повсеместната интензификация предявяват по-високи изисквания към дейността на местните партийни органи и по-специално към усъвършенствуване вътрешнопартийната работа по ръководството на стопанското строителство, защото ако не усъвършенствува своите вътрешнопартийни отношения, ако не ги привежда в съответствие с ония изисквания, които поставя обективният ход пред целия народностопански комплекс, партията не може да влияе и насочва ефективно икономическото развитие в насоките, които ще осигурят изпълнението на стратегическите и тактическите задачи, поставени от конгресите. При това усъвършенствуването не бива да носи кратковременен характер и ето защо:

Първо. Работата по усъвършенствуване стила, формите и методите трябва да се изгражда върху анализа на доказалия своята правота опит, върху неговото най-щателно изучаване, отсяване, а по такъв начин отделяне на онова звено, което е определящо във веригата.

Второ. Тази дейност трябва да бъде насочена напред, като се използва прогнозирането. Трябва да се предвиждат явленията, ходът на развитието поне за най-близките 10 години, тъй като обикновено такъв период приема партията при конкретизацията на икономическите задачи.

За повишаване ролята на местните партийни органи в съвременните условия голямо значение имат постоянно задълбочаващите се интернационални връзки на местните партийни органи, което обективно произтича от засилването на процесите на икономическа интеграция между социалистическите страни. Като доказателство могат да се посочат дружеските връзки между ОК на БКП — Варна и обкома на КПУ — Одеса. При това наблюдава се тенденция към преминаване в делови отношения между партийните органи на равнище предприятие, трудов колектив, което става нещо закономерно. Налице е по такъв начин целеви подход към организацията на дружеските връзки. На тази основна задача са подчинени и формите на работа. Между тях могат да се посочат съвместните научно-практически конференции „Опитът на приятелите — всеобщо достояние", съвместните комплексни целеви

Digitized by Google

програми, основаващи се на използването на съвместния челен опит.

Това говори за повишаване ролята на местните партийни органи при решаване задачите на интензификацията на промишленото производство, което води след себе си нови подходи, форми на работа. С присъщи за партийните органи методи на политическо ръководство местните партийни органи все по-дълбоко обхващат под свое влияние въпросите на стопанската дейност на предприятията. При това този процес върви паралелно, както това показва и примерът на дружбата между СССР и НРБ, по пътя на задълбочаване на международните интеграционни връзки.

●

Наред с изложеното дотук бих искал да засегна според мене един важен въпрос, който в условията на повишаване ролята на местните партийни органи в решаване задачите на повсеместната интензификация излиза, както никога досега, на преден план, става в много отношения определящ. Това е човешкият фактор в икономиката.

В резултат на научно-техническия прогрес значително се измениха условията на работа и живот на хората. Друг става и човекът. Обогатиха се неговите знания, повиши се неговата ерудиция, значително порастнаха неговите духовни интереси. Понататък. Като се има предвид, че обществените закономерности, в това число и закономерното развитие на партията, засилването на нейната ръководна роля, не съществуват и не действуват извън хората или партийните членове и организации, а се проявяват чрез техните действия, местните партийни органи са длъжни още по-конкретно да се занимават с въпросите на развитието на личността. При това главното, на което се набляга в съвременните условия, е засилването на партийното влияние върху икономиката и възпитанието на хората, на всестранното укрепване на връзките с хората.

Оттук новото в дейността на местните партийни органи в условията на интензификацията е задълбочаващият се процес на всекидневно общуване на партийните организации с трудовите колективи. Това, както и единните политически дни, информативните доклади, изнесени пред трудовите колективи за дейността на местните партийни органи за периода между конгресите, дните на откритото писмо, срещите на ръководителите с трудещите се и пр. повишават ролята на местните партийни органи в съвременните условия, укрепват връзките им с хората.

Ново е и това, че работата с конкретния човек за местните партийни органи придобива все по-определящо значение, за което говори и опитът на партийните комитети за изпълнение решенията на Юнския (1983 г.) пленум на ЦК на КПСС, който обърна особено внимание на проблема за формирането на новия човек.

Като се има предвид казаното дотук, може да се направи изводът, че издигането ролята на партията предопределя повишеното значение на нейните местни партийни органи в ръководството на стопанството по решаване задачите на интензификацията на промишленото производство, че на свой ред предявява все по-големи изисквания към организационно-партийната работа, към привеждането ѝ в съответствие с потребностите на съвременния етап на развитие на обществото. Тези изисквания могат да се формулират най-общо в следното:

Първо, повишава се умението по-пълно да се използват насочващите и преобразуващите възможности на организационно-партийната работа. Тя трябва да бъде по-ефективна по отношение мобилизацията на комунистите, а чрез тях на всички трудещи се за претворяване в конкретни дела икономическата, социалната и културната политика на партията. Това на свой ред предполага висока организационна култура и политическа отговорност.

Второ, качествено подобряване на всички равнища работата по безусловното изпълнение на колективно приетите решения, която все още не отговаря на необходимите изисквания.

Трето, подобряване стила и методите на работа като задължително условие за успешното осъществяване партийната политика за издигане ръководната роля на партията. Това предполага да се засилва политическият подход при решаване на стоящите задачи пред местните партийни органи и кадри, което се изразява в понататъшната демократизация на вътрешнопартийните отношения, да се повишават принципиалността и отговорността във взаимоотношенията между комунистите, да се засилва взискателността към членовете на партията и равнището на вътрешнопартийния живот, да се издига човешкият фактор в характера и съдържанието на партийната дейност.

Четвърто, по-нататъшно подобряване качествения състав на партията, като се отчита фактът, че в условията на развития социализъм, ставайки партия на целия народ, тя не загубва своя класов характер и по своята природа си остава партия на работническата класа. Засилване на партийното влияние във всички сфери на обществения живот.

Пето, повишаване равнището на работа на местните партийни органи с конкретния човек. Подобряване на нейната ефективност и резултатност за възпитанието на най-разностранни качества на личността. Задълбочаване на процеса на постоянно и всекидневно общуване на партийните органи и организации с трудовите колективи.

По такъв начин със своя вътрешен живот партията оказва голямо влияние върху процеса на повишаване на нейната ръководна роля, върху социалистическата демокрация и всички обществени отношения.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

КАЧЕСТВОТО НА РАБОТНАТА СИЛА

През 1976 г. в Стара Загора беше създаден научно-производственият комбинат за промишлени роботи и манипулатори „Берое". В процеса на усвояването на тази сложна дейност стана очевидно, че „твърдата" автоматизация не е ефективна при изработката на малки или средни серии. Възприета беше концепцията за изграждането на **гъвкава автоматизирана производствена система (ГАПС)** за производство на възли и детайли на промишлените роботи на базата на металообработващи машини с цифрово-програмно управление.

Гъвкавата комплексно автоматизирана производствена система представлява единен технико-технологичен комплекс от четири взаимосвързани елемента: металообработващи машини с цифрово-програмно управление; складово стопанство; вътрешноцехов транспорт, осъществяван от роботи; компютър с видеотерминално устройство.

Важно изискване на този комплекс е последователността на извършваните операции. Наситеността със сложна техника и спецификата на технологичните манипулации изискват кадрите да имат професионална подготовка с широк профил. Да притежават знания и умения по технология на машиностроенето, електрониката, хидравликата, хидро- и електрозадвижванията... Внедряването и ефективната експлоатация на системата са свързани с появата на съвсем нови или хибридни специалности като технолог-програмист, настройчик и други, изискващи висока квалификация на работната сила, нови форми и средства за идейновъзпитателно въздействие. При гъвкавата система за автоматизация на производството се работи на три смени при шестдневна работна седмица. Машините на автоматизирания комплекс са разположени на голяма площ, а в нощните смени обслужващият персонал е от три до пет души. Липсата на непосредствен контакт поражда особено психофизиологическо напрежение и предявява много по-високи изисквания към дисциплината, моралната устойчивост и способностите за самоконтрол.

Решението за изграждането на гъвкава производствена система за автоматизация беше естествено и обосновано. Самата същност на произвежданата продукция — манипулатори и промишлени роботи за комплексна механизация и автоматизация на производството, изискваше не само количествено нарастване на инженерно-техническите кадри, но и качествено нови изменения в материалната база. Постигнатите положителни резултати при изработването на средства за механизация и автоматизация на дискретното производство, интензивното сътрудничество на Научноизследователския институт по роботика със сродни

Digitized by Google

институти в СССР и други страни бяха солидна предпоставка за създаването на системата.

Разбира се, проблемите, свързани с комплексната автоматизация на производствено-технологичните процеси, са пряко задължение на административно-стопанското ръководство на комбината. Неотменно е изискването към него чрез техническо превъоръжаване да се намалява ръчният, тежък физически труд, коренни изменения да настъпват в съдържанието и характера му, неколкократно да се повишат неговата производителност, качество и ефективност. Заедно с това да се издига общообразователната и професионално-техническата подготовка на всички членове на колектива. Защото при комплексно автоматизираното производство човекът — оператор, технолог или настройчик, поема нови, творчески и отговорни функции, изискващи голямо психофизиологическо напрежение. Когато се допусне и незначителен престой на оборудването поради ненавременна или некомпетентна намеса, се получават големи загуби.

Но проблемите на автоматизацията на производството и управлението не са грижа, дълг, отговорност само на административно-стопанското ръководство. Тяхното своевременно и ефективно решаване изисква и пълна политическа подкрепа, постоянна мобилизираност на членовете на трудовия колектив за активно и творческо участие в това сложно, трудно дело. Затова в центъра на вниманието на партийните органи и организации е укрепването на всички ръководства на комбината с кадри, притежаващи богат обществено-политически, стопанско-управленски и технико-технологически опит. С висококвалифицирани специалисти бяха подсилени институтите и производствените комбинати, които научно обслужват или изработват отделни детайли и възли, необходими за промишлените роботи. Този подход на местните партийни органи е в пълно съзвучие с постановката на др. Тодор Живков, че „...висок технологически ръст на производството и управлението, висока производителност на труда се получава там, където най-пълноценно е включена съзидателната енергия на нашата главна производителна сила — човека“[1].

Наред с това партийните комитети оказаха съдействие за срочното повишаване на техническото равнище на производството чрез използване на машини и съоръжения с цифрово-програмно управление родно производство. С тяхна помощ бяха решени и редица проблеми на други стопански комбинати, обединения и министерства.

Политическият подход към проблемите на автоматизацията на производствено-технологичните процеси е неотменна черта от стила и методите на работа на комбинатската партийна организация. В предприятието е създадена благоприятна атмосфера за овладяване на съвременните технически и технологически постижения за автоматизация на производството. Пораснало е умението на партийните бюра, организации и групи, на отделните комунисти да убеждават, да въвличат към активна дейност членовете на трудовия колектив посредством силата на инициативите и личния пример. Целта е отговорността и дългът да стигнат до съзнанието на всеки комунист и безпартиен, всеки да се почувствува „... не само стопанин на своя завод, а представител на страната, да почувствува своята отговорност“[2]. Тази партийно-политическа работа предхожда и съпътствува стопанско-организаторската и технико-технологичната дейност по целия цикъл на производствения процес.

При това усилията на партийния комитет и първичните организации са насочени не към дублиране или подменяне на обществените ор-

---

[1] Т. Живков, Априлската линия на БКП — марксизъм-ленинизъм в действие, Партиздат, 1984, с. 9.

[2] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 36, с. 369—370.

Digitized by Google

гани и организации, на стопанското ръководство, а към осъществяването на действен контрол те да реализират функциите си, произтичащи от мястото им в системата за управление и ръководство на комбината. Става дума за определяне на главните направления на дейността им, за контрол, осигуряващ такива координираности, от които зависи изграждането на гъвкавата автоматизирана производствена система.

Тук под ръководството на партийния комитет, на партийните бюра цялата идейновъзпитателна работа, всички мероприятия са насочени за пълна мобилизираност на хората. Целта е не само да се разясняват и усвояват основните направления на партийната научно-техническа политика, но без губене на време да се решават качествено новите задачи, непрекъснато да се разширява и усъвършенствува дейността по производството на промишлените роботи и манипулатори.

Комбинатският комитет на партията отчита, че по-нататъшното повишаване на ефективността и качеството на производството зависи в решителна степен от **интензифициране дейността на Научноизследователския институт по роботика.** Затова възлага на ръководството на института да актуализира плана за научно-техническия прогрес, да разшири неговия обхват, като включи всички проблеми, от които зависи изграждането на гъвкавата система за автоматизация на производството. След това при обсъждането му на свое разширено заседание анализира и преценява ефективността, която ще се получи от всичко, включено в него. Дебело подчертава, че главното, определящото е качеството на работната сила, качеството на ръководната и изпълнителската дейност. Определя и основните насоки в дейността на първичните партийни организации, на административно-стопанското и техническото ръководство, на обществените органи и организации. По такъв начин комплексът от решения на партийния комитет осигурява единство и координация в дейността на тези органи и организации.

Сложните и отговорни задачи изискват да се подобри организационното състояние на първичната партийна организация при института, поради което за неин секретар с поръчение е определен член на комбинатския партиен комитет, притежаващ висока техническа и обществено-политическа подготовка. Сега под нейно ръководство се извършват подборът, разпределението и обучението на инженерно-техническите и изпълнителските кадри. Утвърждават се онези от тях, които се налага да усъвършенствуват знанията и уменията си в чужбина. Може да се каже, към всеки един се подхожда конкретно, диференцирано. Основа за неговата оценка са техническите му възможности, деловите и нравствените му качества, политическата зрелост.

Целесъобразно и умело се използва и индивидуалната работа като важно средство за политическо въздействие съобразно конкретните интереси, потребности и способности на отделната личност. Подчертава се преди всичко голямата отговорност на специалистите, които заминават командировка в чужбина, набляга се на трудностите, свързани с овладяването на новите постижения на техническия прогрес. В резултат на предварителната подготовка на основните кадри за обучение в чужбина заминават над двадесет и пет души, а другите специализират у нас — в заводите — производители на машини с цифрово-програмно управление, във висшите учебни заведения и научноизследователските институти.

Партийният комитет възложил на ръководството на професионалния учебен център към комбината да разработи комплексна програма за обучение на специалистите. Тя е съобразена с потребностите от ръководни и изпълнителски кадри и е с два основни раздела: вертикална квалификация, изразяваща се в повишаване равнището на знанията,

Digitized by Google

и хоризонтална квалификация — за усвояването на две и повече работни места.

В хода на подготовката на инженерно-техническите и изпълнителските кадри партийният комитет е провел редица контролни мерки — изслушва отчети, обсъжда резултатите от подготовката им, прави оценка на дейността на научноизследователския институт. Изяснява се например, че е наложително обучението да се преустрои, като се извърши групиране по специалностите в две направления — програмно осигуряване и ремонт и поддръжка на системата.

Новата сложна и непозната техника предизвиква, макар и в една съвсем малка част от изпълнителските и низовите ръководни кадри, смущения и неверие в собствените сили, в реалността на кратките срокове и във възможностите на комбинатския колектив. В партийния комитет се анализира психологическото състояние на колектива като цяло и на всеки специалист поотделно. Комунистите получават поръчения да създадат потенциална бариера срещу недоверието и страха, подсилвани от обстоятелството, че доставката на вносното оборудване закъснява.

Подходът на комбинатската партийна организация към кадрите се обуславя от разбирането, че на техническото и технологичното обновяване на производството трябва да съответствува **качествено нова работна сила.** Принципната постановка за единство между качеството на веществения и личностния елемент на производителните сили предявява по-високи изисквания към подготовката, разпределението и използването на наличната работна сила. Ето защо усилията се насочват към съчетаване на новото техническо равнище на производството със собственото развитие и саморазвитие на работниците и специалистите. Партийният комитет и първичните партийни организации застават начело в борбата за издигане на техническото и културното равнище на производителните сили, за тяхното най-рационално използване. Известно е, че като разглежда взаимовръзката на общественото производство и работната сила, Фр. Енгелс посочва; „...за да се издигне промишленото и селскостопанското производство, не са достатъчни само механични и химични средства. Необходимо е също да се развият и способностите на хората, привеждащи в движение тези средства."[1]

Характерно е, че изграждането на гъвкавата автоматизирана система се извършва, без да се спира производството. Създава се сложна обстановка, свързана с изменения на условията на труда и неговото заплащане. Възниква реална необходимост от разпределяне усилията на ръководните и изпълнителските кадри в две направления — изпълнение на насрещния план и пускане в действие на новата система.

Своевременно и компетентно в комбинатския комитет и първичните партийни организации се обсъждат персонално възможностите на работниците и специалистите в решаващите участъци. Изясняват се техните реални потребности от усъвършенствуване и повишаване на квалификацията съобразно технико-технологичното равнище на производствените процеси. На комунистите се възлагат поръчения за срочно и качествено монтиране на новата техника, за нейното своевременно пускане в експлоатация. Определя се кои от тях с кои безпартийни да поддържат непосредствени връзки с цел да се осигури активното им участие в решаването на голямата задача.

В резултат на единството в подхода на партийното и административно-стопанското ръководство, с активното участие на обществените организации определените специалисти успешно се справят с отговорната и първа по рода си за нашата страна задача. Сериозно постижение на партийната организация е създаването на оптимални условия и възможности за пълноценна реализация на младите хора. Повече от

[1] К. Маркс и Фр. Енгелс, Съч., т. 4, с. 335.

Digitized by Google

половината от работещите в системата са младежи със стаж от три до четири години. Те познават добре проблемите на дискретното производство, чужди са на рутината и консерватизма, по-гъвкаво възприемат новото, по-лесно усвояват измененията в съдържанието на труда. Изучаването и умелото боравене с новата техника особено при нейния монтаж в никакъв случай не може да се реализира при едносменен режим на работа или в рамките на осемчасов работен ден. Нужно е човек доброволно да отделя част от свободното си време в името на голямата цел. В това отношение приоритетът на младостта е безспорен, особено на комунистите. Повече от 40 на сто от настройчиците са млади комунисти. Те са начело в борбата за срочното усвояване и ефективното използване на новата техника.

Обектът с право може да се нарече комсомолски. Комбинатската комсомолска организация е домакин на националната младежка школа по роботика с международно участие. Веднъж на две години се провеждат научно-практически конференции, на които излизат със съобщения наши и чуждестранни научни сътрудници и инженерно-технически работници.

С решение на комбинатския партиен комитет на територията на гъвкавата автоматизирана производствена система са създадени партийна, профсъюзна и комсомолска организация. Само през първото тримесечие на 1984 г. за членове на партията са приети четирима човека. Регулирането на състава на партийната организация има за задача не само количествен, а преди всичко качествен ръст, отговарящ на характера на производството. Целта е да се приведе партийно-организационната култура на младите комунисти в съответствие с тяхната технико-технологична подготовка.

По инициатива на партийния комитет рационално се използва една интересна форма на партийно въздействие. Става дума за провеждане на партийни събрания, на които присъствуват партийните групи или бюрата на партийните организации в онези звена, чията дейност предхожда тази на гъвкаво автоматизираната система. По този начин навреме се решават редица наболели проблеми на производството.

Може да звучи малко необичайно, но в условията на гъвкавата автоматизирана производствена система не се говори за изпълнение на трудовите норми, а за осигуряването на постоянен и непрекъснат режим на работа. Усилията на първичната партийна организация са насочени към постоянно повишаване и усъвършенствуване на технико-технологичната и програмистката квалификация на кадрите, към овладяване на две и повече работни места, към взаимозаменяемост на настройчиците.

Разбира се, контролът за изпълнение на плана е твърде прецизен. Извършва се ежедневно от компютърното устройство, което с натрупване отчита колко време системата е функционирала ефективно и колко са загубите от престоите по субективни причини. И още нещо. С гъвкавата производствена система проблемите за качеството се обективизират. Тяхното решаване вече не зависи толкова от непосредствените изпълнители, а е заложено в съответните програми и зависи от интелектуалното равнище на инженерния, технологичния и конструкторския труд. Въобще качествените изменения в неговото съдържание повеляват рязко да се повишава техническата съоръженост на инженерната дейност. А тази потребност изисква по-голямо внимание при решаване на проблемите, свързани с доставката на програматори и други устройства за нейната автоматизация.

Качеството на произвежданата продукция зависи още от суровините, материалите и качеството на кооперираните възли и детайли. По указание на комбинатския комитет е разработена „Комплексна система

Digitized by Google

за управление на качеството“ с входящ и изходящ контрол. Изходящият контрол се извършва от единствената в страната ни лаборатория за провеждане на изпитания на детайлите на промишлените роботи. Особено внимание се отделя на точното определяне и коригиране на качествените характеристики на първото произведено изделие по дадена програма. Като правило то се извършва с участието на конструктора и технолога програмист.

Комплексният подход на комбинатското ръководство към проблемите на качеството на работната сила довежда до големи практически резултати. Съгласно програмираното планово задание през 1983 година трябваше да се усвоят 16 програми, а през 1984 година техният брой е 300, а през 1985 година — 500. За тази цел партийният комитет приема ускорена програма за внедряването. По инициатива на профкомитета се организира социалистическо съревнование, а административно-стопанското ръководство внедрява редица организационно-технически мероприятия в условията на бригадната организация на труда. Още през първото тримесечие на 1984 година са обработени над 300 програми. В чест на 40-годишнината на свободата трудовият колектив прие обещание да усвои 500 програми, т. е. да изпълни предсрочно плана си за 1985 година.

Комбинатската партийна организация системно се грижи за пълната мобилизация на комунистите и целия трудов колектив в името на новата голяма цел — оптимизиране и мултиплициране на производствените резултати.

Наньо РУСЕВ

ОБЩЕСТВЕН ГАРАНТ И ВЪЗПИТАТЕЛ

Утвърждаването на профсъюзите като необходима и влиятелна организация на трудещите се означава преди всичко те да се превърнат в обществен гарант за прилагането на новия икономически подход. Да използват възможностите си на обществена сила и чрез специфичните си организационни, възпитателни, социални и икономически форми за въздействие да утвърждават трудовите колективи като истински стопани на социалистическата собственост. Това е гаранция пред партията от страна на профсъюзите, че ще развиват творческата енергия и съзнателната активност на масите, ще ги въвличат във формирането и реализирането на икономическата и социалната политика. Те са обществен гарант за интересите на трудещите се, колективите и държавата. Изпълнявайки тази си функция, профсъюзните органи и организации от Ловешки окръг се борят с формализма и бездействието, активно съдействуват и изпълняват задължението си за съотговорност и съучастие в усвояването и приложението на новия икономически механизъм. Работят за издигане на качествено ново равнище активността и творчеството на работниците и служителите на основата на материалната и моралната заинтересованост.

Digitized by Google

За тази дейност на профсъюзните организации са създадени необходимите обективни и субективни условия и предпоставки.

На първо място — партийното ръководство. За превръщането на икономическия подход в повсеместна практика са отговорни стопанските и държавните органи и профсъюзите като обществен гарант. Но партийните органи и организации са тези, които носят политическата отговорност. Те насочват, обединяват усилията на всички звена, създават условия за реализация на собствените им права. Под тяхно ръководство се организират взаимодействието и координацията между тях. Те диференцират задачите и отговорностите, прилагат специфични форми на въздействие и контрол.

На второ място — постоянното усъвършенстване на социалистическия демократизъм. С разработките на Дванадесетия конгрес този проблем е изведен като основно звено в сегашната политика на партията. В следконгресните речи и доклади на др. Тодор Живков са посочени редица нови постановки, идеи и практически подходи, с което се навлезе в нов етап в развитието на социалистическата демокрация. Един от пътищата за това е прилагането на новия икономически подход. Негова същностна черта е участието на всеки трудещ се в управлението на производството или, както казва др. Тодор Живков, „...да се създават такива условия, щото всеки човек, както се изразява народът, сам да се впряга в работа, сам да се буди от сън и да мисли за работата си, сам да се контролира“[1].

На трето място — правилното им взаимодействие със стопанските органи, основаващо се на принципите на взаимно зачитане и равенство. Това е стремежът резултатите от съвместната работа да не се измерват с количеството срещи, разговори или пък от самостоятелните действия, а с крайния резултат от социално-икономическото развитие на трудовия колектив. Профсъюзните организации като обществен гарант са призвани по-активно, по-действено и последователно да участвуват в работата на стопанските органи за изпълнението на плановите задачи. Разбира се, без да ги дублират и изместват.

На четвърто място е контролната дейност на профсъюзните организации за по-пълно използване на предоставените им права. В това направление има вече натрупан опит за резултатен контрол както върху стопанските органи, така и върху работата на отделния труженик.

Посочените условия и предпоставки дават добра възможност на профсъюзите да осъществяват функциите си на обществен гарант. Може да се постави въпросът, защо профсъюзите трябва да станат обществен гарант именно за прилагане на новия икономически подход? Отговорът е в повишената им роля в сферата на труда като основна сфера на социалното развитие на обществото. Защото само на основата на успехи в икономическото развитие ще се решат социалните проблеми на трудовите колективи, на обществото въобще.

На Деветия конгрес на профсъюзите беше подчертано: „Профсъюзите не карат локомотиви, не орат и не жънат, не правят електронни машини, те не организират и не управляват пряко производството. Със своята дейност те учат хората, подготвят ги, организират ги, възпитават ги, въвличат ги в управлението на производството, разгръщат инициативата им, повишават тяхната съзнателност и активност, което именно ги прави школа за стопанисване и управление.“ В това са смитълът и съдържанието на постановката обществен гарант. Негова същ-

[1] Т. Живков, Развитие и усъвършенстване на политическата система на социалистическото общество..., Партиздат, с. 44.

Digitized by Google

ностна черта е работата с хората, с отделния човек, група, колектив. Повишаването ролята на профсъюзите в тази насока се определя от способността им да оказват дълбоко възпитателно въздействие и влияние върху широките слоеве на трудещите се.

Основен момент сред комплекса от фактори за превръщане на профсъюзните организации в обществени гаранти е **възпитанието у трудещите се чувството на стопани.** Този процес е немислим без изграждането у всеки работник умение да изчислява и анализира, държавнически да подхожда при оценка на своите и на трудовия колектив дела. Трудовата активност и участието в управлението представляват социално-икономическата активност, т. е. активността на хората в сферата на икономическия живот. Тези две явления са тясно свързани помежду си. Така например участието в съревнованието показва трудовата активност на човека, но неговата организация е и форма на участие в управлението.

Новата роля на трудовия колектив като стопанин се оказа трудна и сложна. Девизът „Профсъюзната организация — обществен гарант за социалистическо стопанисване" предизвика много икономически, социални и възпитателни проблеми.

В завод „Елпром" — Троян профкомитетът и стопанското ръководство се заемат внимателно и отговорно с тази задача. Решават, че готовност за инициативата имат седем бригади, и то от основното производство. Само те имат условия да сключат договори за стопанисване. Първата част на договорите съдържа изискванията на бригадната организация на труда, а втората регламентира задълженията на бригадата, профорганизацията, на стопанското ръководство относно стопанисването на машините, съоръженията, инструментите, производствените сгради, битовата база и т. н. Разработва се и методика за работата на бригадните технико-икономически съвети. Изменения настъпват и във вътрешните правила на организацията на работната заплата, в системата за социалистическото съревнование, в правилника за вътрешния ред, в работата на колективните органи за управление. Характерни са новостите в подсистемата за хигиената и културата на производството и опазването на социалистическата собственост. Въвеждат се цветни картончета за всяка машина, за всяко работно място, на които ежедневно се отразява състоянието им. Така се използват попълно моралните и материалните стимули в зависимост от стопанисването. И резултатите не закъсняват. На проведената в края на миналата година практическа конференция на тема „Бригадните колективи — гарант на социалистическото стопанисване, действителни стопани на социалистическата собственост" се отчита, че в цех „40" съществено се подобряват състоянието на хигиената и културата на работните места. Работниците сами боядисаха машините и помещението, подновиха нагледната агитация. Постигнаха високо преизпълнение на плана, цехът стана първенец в социалистическото съревнование. Засилиха се активността и инициативността на работниците в управлението на производството. В бригадите се търси отговорност от бракоделците, недисциплинираните. Те се предлагат за освобождаване от работа, което говори за реални прояви на действен и пряк демократизъм от страна на трудовия колектив.

Опитът на завод „Елпром" показва, че профсъюзните организации като обществени гаранти за социалистическо стопанисване са тръгнали по верен път. Постепенно се преодолява схващането, че стопанисването е само грижа за опазване на зачисленото имущество. Целта е по-високо техническо и организационно равнище на производството, повишаване качеството на продукцията и на всеки труд, придоби-

Digitized by Google

ване на още по-голям професионализъм и майсторство, търсене, разкриване и преодоляване на съществуващите противоречия.

Изпълнението на функцията на профсъюзните организации като обществен гарант за прилагането на новия икономически механизъм започва с участието им в съставянето на **насрещните планове.** В тях се концентрира и изразява личната, колективната и обществената заинтересованост на трудещите се от поемането на по-високи икономически и социални показатели. Насрещното планиране все повече се превръща в масова практическа школа за стопанисване със съдействието и активното участие на профсъюзните организации. Растат броят, целенасочеността и ефективността на работническите предложения. По съдържание две трети от тях се отнасят до усъвършенстване на технологията и техниката, до организацията на производството, труда и управлението. Показателен е примерът на бригада „Ленин" при завод „Елпром" — Ловеч. Бригадата е от 66 работници. При обсъждане на държавните задачи за 1984 г. са направени 205 предложения, от които 122 с икономически ефект за 45 хил. лв. са включени в бригадния план. Тук и на много други места профсъюзните организации с разяснителната, организаторската и практическата си работа реализират постановката на Деветия конгрес на Българските профсъюзи: „От всеки работник и специалист — предложение! Всекидневна работа и борба за разкриване и използване на резервите. Всеки колектив — с високоефективен насрещен план!"

Очевидно извършва се полезна и резултатна работа. Защо тогава е необходима профсъюзната гаранция? **Опитът показва, че в технологията на насрещното планиране има още редица пропуски.** Те са в недостатъчно добре решените проблеми за стимулиране на трудовите колективи, за поемане допълнителни задачи с насрещния план, за по-ефективно използване на суровините, материалите, горивата и енергията, на производствените фондове и трудовите ресурси, за повишаване качеството на продукцията. Няма достатъчна стабилност в утвърдените производствени задачи. Нарушават се установените правила и срокове за изменение на предварително определени планови задачи. Допуска се излишна административна намеса. Не всички бригади обсъждат и дават становище за годишните си планови задачи. Това състояние не задоволява профсъюзните органи, кадри и активисти. От позицията на обществен гарант, на влиятелни представители на трудовия колектив те все по-успешно се борят за пълно спазване на принципите и технологията на насрещното планиране.

На следващо място профсъюзните организации се проявяват като обществени гаранти при утвърждаването на **бригадната организация на труда.** Знае се, че един от главните проблеми тук е за обхвата на бригадите и за тяхното място в структурата на управление на предприятието. В окръга се оформят три начина за тяхното изграждане: обособяват се цеховете като бригади (28,6 на сто); при запазване на цеховата структура вътре се изграждат 2—3 бригади на основата на технологичния цикъл; бригадите се изграждат чрез окрупняване на териториален, отраслов или друг специфичен признак (в търговията, строителството, горското стопанство, услугите...). Анализът на резултатите показва, че в практиката най-оптимален, но същевременно най-труден за реализация е вторият вариант. Да доказват необходимостта от неговото внедряване, да посочват и разпространяват положителното е основна задача на профсъюзните органи и дейци като обществени гаранти за прилагане на икономическия подход.

Наред с проблема за обхвата на бригадите нараства отговорността на профсъюзните организации и при обвързването на фонд „Работна заплата" с интензивните фактори. Сега например делът на поощре-

Digitized by Google

нието и санкциите за икономии или преразходи, за подобрено качество на продукцията заема незначително място при формиране на работната заплата. Подобно състояние не може да удовлетвори профсъюзните органи като гаранти на трудовия колектив, като радетели за икономии, за високо качество, за подобряване и използване на машините, за ускорено внедряване на научно-техническите постижения...

Централно място в работата по утвърждаване на бригадната организация на труда заема **правилното формиране и разпределение на работната заплата.** Един от жизнените въпроси за всеки работник. Ролята на профсъюзите се изразява в две направления: първо, в създаване условия за заработване на работната заплата и, второ, в нейното справедливо разпределение според приноса на всеки колектив и всеки трудещ се. Болшинството от профсъюзните органи и организации воюват заплатите да се заработват от всички и навсякъде. „Становището на бригадния профкомитет е, че бригадната организация на труда, пълното приложение на новия икономически механизъм изцяло промениха работата и чувството за отговорност на трудовия колектив. Сега ние се чувствуваме стопани на бригадната собственост. Съдбата на плана е в наши ръце. Има по-голям колективизъм, по-добра дисциплина. Повиши се квалификацията, което дава възможност да работим на принципа на взаимозаменяемостта" — твърди Милка Борисова, председателка на бригаден профкомитет в завод „Елпром" — Ловеч.

Не навсякъде обаче е така. Не винаги дългът и отговорността на обществен гарант се използват. Има профсъюзни органи, които не се намесват, не са достатъчно настойчиви и не воюват докрай за принципно и справедливо решение. Известни са случаи на дублиране, на недоглеждане, на прояви на снизходителност. А това вече не е присъщо за един обществен гарант. В такива организации се подхожда формално, недостатъчно творчески и при разпределението на средствата за работна заплата на бригадата между нейните членове. Този формализъм дава основание на героя на социалистически труд, работника в машиностроителния комбинат „Балкан" Иван Вълев да заяви: „Според мен коефициентът на трудово участие понякога създава възможност за субективна преценка при определянето на работната заплата. Това несъмнено води и до намаляване на производителността на труда, до формализъм и в съревнованието." Неоснователно на някои места се пренебрегва прекият начин за определяне личния принос на работниците и се надценяват възможностите на косвения. Тази област е едно широко поле за изява на профсъюзните организации.

Разширеното разбиране на понятието обществен гарант обхваща и ключовия проблем на нашето време — **борбата за високо качество.** Осъществявайки производствения цикъл, бригадата постепенно се превръща в първостепенен важен фактор за гарантиране на високо качество. Профсъюзните организации са призвани да организират промяна в съзнанието, в отношението на работническата класа към този проблем. Едновременно се формират и нови критерии за оценка на резултатите от труда. Целта са световните постижения. Много са инициативите в тази насока. Продукцията на завод „Тодор Кацаров" и фабрика „Стоян Едрев" — Ловеч е известна и търсена в цялата страна. Независимо от това партийните и профсъюзните организации и стопанските ръководства подготвят практическа конференция по качеството. Стремежът й е да се произвежда утре по-качествена продукция от днес, непрекъснато да се догонва световното равнище. Но и сега в завод „Тодор Кацаров" над световно равнище е 65 на сто от произвежданата продукция и на световно — останалите 35 процента. От 18 бригади 15 работят по инициативата „Продукцията за СССР — с работническа гаранция за високо качество". Средно годишно над 70 работни-

Digitized by Google

ци завоюват званието „Качественик“, а над 20 — „Млад качественик“. Повишава се и квалификацията на изпълнителските кадри. С висока квалификация са 30 на сто от тях и със средна — 60 на сто. На проведената практическа конференция работничката Йонка Нешкова заявява, че от 47-те работнички в бригадата се постига една от най-високата производителност в тапицерското производство за страната, че средната работна заплата на бригадата е една от най-високите в завода. Тя се формира на основата на количеството на вложения труд. Затова изключително много съдействува внедряването на бригадната организация и бригадната стопанска сметка.

На много места наред с изпитаните форми и методи на работа се раждат и нови. В завод „Елпром“ — Троян се изграждат творчески групи по качеството. В състава им влизат само работници, упражняващи една и съща професия, като по този начин във всяка бригада са изградени няколко групи. Събранието на пълномощниците е утвърдило „Статут на творческите групи по качеството“. Чрез него се постигат пряка материална заинтересованост и отговорност на целия бригаден колектив за повишаване на качеството.

Така практиката утвърждава все нови и нови форми на работа, които потвърждават реализацията на профсъюзите като обществен гарант и по качеството. Постоянна тяхна задача е своевременно да откриват и насърчават положителното, да разясняват на трудовия колектив необходимостта от санкциониране на тези, които не работят качествено.

Превръщането и утвърждаването на профсъюзните организации като обществени гаранти предполага и **висока трудова активност и съзнателност, добра икономическа култура, съответно образование и възпитание.** В същността на икономическия подход е заложен богат възпитателен заряд. Възпитанието на профсъюзните членове и израстването на профсъюзните организации като обществени гаранти са величини зависими и взаимно обусловени. Най-верен критерий дали правилно се прилагат изискванията на икономическия подход са добрите възпитателни резултати от неговото действие в трудовия колектив. Възпитателното въздействие на икономическия подход върху отделната личност и колектива се съдържа в неговата всеобхватност и комплексност. Няма друг фактор с такъв силен, траен и с толкова значим възпитателен ефект, който така пряко да влияе върху социалнопсихическия климат и върху настроението на хората. Този подход откъм неговата възпитателна страна е в пълно съответствие с известната мисъл на А. С. Макаренко „Колкото може повече изисквания към човека и колкото може повече уважение към него“. Той налага формиране на нови личностни качества като организираност, дисциплинираност, сплотеност, другарство и взаимопомощ. Засилва се степента на другарския контрол и на самоконтрола.

Но макар и да има силни предимства и добри качества, икономическият подход не може да действува автоматично. Занемаряването или недостатъчното внимание на идейновъзпитателната работа довежда до деформации, до отклонения от моралните и колективните норми на поведение. Поради това едновременно с разгръщането на широка икономическа пропаганда, с привеждането в действие на икономическите лостове се засилват и ролята, и мястото на профсъюзните организации. Многообразна възпитателна дейност се разгръща в завод „Елпром“ — Ловеч. Съществена роля играе богато обзаведеният със съвременна техника и литература идеологически кабинет. Подобрена е масоворазяснителната работа с утвърдената система за информираност на трудовия колектив в условията на новия икономически подход. Пораснало е равнището на индивидуалната работа чрез наставниче-

Digitized by Google

ството, подобрена е връзката с орденоносците и първенците, организират се системни допитвания до профсъюзните членове... Успешно се използват съвременните трудови ритуали. Може би и затова профсъюзната организация в завода е водеща в окръга, утвърждава се като обществен гарант в прилагането на икономическия подход и неговия механизъм.

Поддържането и стимулирането на икономическите, нравствените, естетическите и политическите интереси на личността и на колектива, съчетани с обществените, е основна грижа на профсъюзните организации в борбата за прилагане на новия икономически подход. Тази диалектика все повече се овладява от профсъюзните кадри и активисти и намира точен израз в техните действия. Постоянно нараства компетентността им, повишава се подготовката им, усвояват се съвременните подходи. „...за да бъдеш обществен гарант — казва др. Тодор Живков пред Деветия конгрес на БПС, — трябва да знаеш, да можеш, да разбираш, да защищаваш общонародните интереси, интересите на колектива, да го мобилизираш и вдъхновяваш."

Иван ХРИСТОВ

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

ПРОПАГАНДИСТЪТ

Партийната организация на завод „Динамо" — Сливен има учредени на производствен принцип дванадесет първични партийни организации. Една от тях обхваща територията и колектива на един цех или отдел. На този принцип сме обособили и звената на политическата просвета. Този подход, като изключим удобствата по организация, по наше виждане осигурява едно важно преимущество — възможно най-голяма еднородност на звената. Създават се условия материалът, който се разглежда, да се конкретизира за цеха, бригадата или работното място. Това особено силно пролича през политическата 1983—1984 учебна година, тъй като се разглеждаха предимно въпроси с практическа насоченост. Заводският партиен комитет отчете високата активност на участниците в звената при разглеждането на проблемите на качеството, за собственика и стопанина, социалната политика и Априлския пле-

Digitized by Google

нум. Сами по себе си лекциите на др. Тодор Живков пред слушателите и преподавателите в АОНСУ и неговата програмна реч за качеството във Варна представляват изключително богат източник за познания и преобразования. Но за да бъдат усвоени от всеки един, заводският партиен комитет разчиташе най-вече на пропагандистите и на партийните секретари.

Мястото на пропагандистите за ползотворното протичане на занятията е определящо. Това заводският партиен комитет много добре разбира и към техния подбор и обучение подхожда отговорно и непосредствено след приемане на оценката за всяка изминала учебна година. За да се привлече вниманието на партийните бюра много повече отпреди към задачите и проблемите на учебния процес, атестирането на пропагандистите се извърши в първичните партийни организации. Целта бе да се определи равнището на идейно-теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите, да се направи оценка на техните качества и конкретен принос. Добре направената атестация е носител на положителен опит, който може да се популяризира.

Атестационните комисии детайлно разглеждаха теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите и участието им в движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и висока ефективност". След това атестациите се разглеждат на заседания на партийните бюра, а по-късно се утвърждават на събрание на партийната организация. Този подход има две положителни страни: първо, комунистите имат възможност да предявят своите изисквания и, второ, пропагандистите да почувствуват контрола, вниманието и удовлетворението от тази необходима и с голям политически ефект идеологическа работа.

Цялостният анализ и оценката на политическата учебна година първичните партийни организации извършиха в същия ред — на събранията, на които комунистите приеха атестациите и обсъдиха предложените от партийните бюра пропагандисти — титуляри, заместник-пропагандисти и технически отговорници на звената.

Утвърждаването на темите е отговорен момент. Към всяко звено се подхожда конкретно, като се отчитат професионалните интереси, образователното равнище, подготовката и нагласата на колективите за предстоящата работа. Разнообразието на темите поражда трудности в обучението, методическата помощ и контрола на политическата учебна година. С действената помощ на партийния кабинет тези трудности се решават успешно. Опитът от предишните години го доказва. В партийния кабинет пропагандистите могат да намерят необходимата им литература, библиографски справки, методически указания, нагледни материали, да им се окаже конкретна помощ. С помощта на завеждащия партийния кабинет подготовката на реферати, схеми, диаграми или други материали от пропагандистите и участниците в звената се осъществява на по-добро теоретическо ниво, изгражда се самочувствие, а това прави занятията по-интересни, проблемите по-достъпни, учебният материал се възприема по-бързо, задълбочено и трайно. В партийния кабинет у пропагандистите и слушателите се създават навици как да ползват политическата литература, да изучават документите на партията, трудовете на класиците на марксизма-ленинизма. Изгражда се умение за самостоятелна работа с книгата.

Централно място в предварителната подготовка заема лятното обучение на пропагандистите. Съгласно плана на окръжния комитет на БКП обучението се осъществява за три дни с откъсване от производството в междуокръжната партийна школа в Габрово. Там пропагандистите получават първоначални основни знания върху материала, който ще водят, получават предварителна политическа нагласа за

Digitized by Google

предстоящата работа. Разбира се, откъсването от производството на 12 човека за нас е проблем, но с непосредственото участие на партийните бюра заводският партиен комитет изпраща всички пропагандисти на обучение.

Заводският партиен комитет планира обучението на пропагандистите и по време на учебната година в съответствие с плана за обучение на кадрите по направления. Установи се практиката пропагандистите да участвуват на ежемесечните сбирки на актива с ръководството на завода. Това и през новата учебна година ще им позволи да познават задачите, които стоят пред завода, успехите и слабостите, по-добре да свързват теорията с живота на колектива.

Инструктажът на пропагандистите и на техните заместници третира конкретни, „технологични" въпроси по предстоящите занятия. Той се провежда непосредствено преди започване на учебната година. До този момент на ежеседмичните оперативки със секретарите на първичните партийни организации въпросите около подготовката на новата учебна година са неизменна част от дневния ред. Предложенията на партийните организации се обсъждат, уточняват се и в една заключителна фаза съставяме график за занятията по часове и място. Часовете са съобразени с работното време на участниците, а недостатъчният брой зали изисква точно спазване на графика. Използваме учебните стаи на професионално-учебния център на завода, новопостроените „битовки" към някои от цеховете и дори заседателната зала, ако в същия ден няма заседания. И все пак не достигат залите и кабинетите. Подобни затруднения срещат и профсъюзните и комсомолските учебни звена, провеждани по аналогична организация, но в други дни от седмицата. Налага се някои звена да провеждат занятията си и в собствените работни помещения, където условията позволяват това.

За готовността на пропагандистите за предстоящата учебна година може да се съди и по готовността и качеството на личните творчески планове, с които те се представят на инструктажа. Тези планове се наложиха като неразделна част от работата на пропагандистите, стимулиращи подготовката им и позволяващи да се упражнява методическа помощ и контрол от страна на дома за политическа просвета, от общинския и заводския партиен комитет. В процеса на изготвянето на личните творчески планове пропагандистите осмислят предварително материала, намират най-верния път за неговото усвояване. Нещо повече — личните творчески планове стимулират да се търсят и прилагат съвременни форми и методи за работа със слушателската аудитория.

Въпреки че формата на всички планове е една (по образеца на окръжния комитет на БКП), приликата се изчерпва дотук. В съдържанието си творческият план отразява виждането на всеки пропагандист, подхода, неговата индивидуалност. От друга страна, пропагандистът следи развитието на участниците в звеното, поставените задачи, изпълнението им. Обсъждането на личните творчески планове на първото занятие приобщава слушателите към предстоящата работа. Подготовката и работата с плановете изискват определени знания, които често пропускаме да дадем на пропагандистите. На практика този пропуск се чувствува в края на учебната година, когато практическите занятия са най-много и активността на комунистите е най-висока. За да се избегне част от тези слабости, заводският партиен комитет планира семинар по подготовката и работата с личните творчески планове.

След всяко занятие пропагандистите представят в партийния кабинет сведение как е преминало и постъпилите въпроси и предложения. Във връзка с това на инструктивно съвещание запознахме пропагандистите с установената в завода „система за изучаване, обобщаване и формиране на общественото мнение и политическото настроение на

Digitized by Google

колектива“ и задачите и задълженията им, произтичащи от нея. В резултат на постоянния контакт с една и съща аудитория пропагандистите имат възможност да изучават общественото мнение и настроение както за даден момент, така и да проследяват промяната за период от по-продължително време и активно да въздействуват за формирането на ново обществено мнение и настроение.

Успоредно с подготовката на учебната година в заводската партийна организация протича и подготовката на политическата просветна година в профсъюзната и комсомолската организация. Стремежът на заводския партиен комитет е да организира широка идеологическа работа сред колектива на завода, да оказва близка и конкретна помощ в избора и обучението на техните пропагандисти, периодично да се анализират и се приемат мерки за подобряване на организацията и ефективността от работата на звената.

С подготовката на новата учебна година заводският партиен комитет си е поставил задачата да засили контрола: за редовността на занятията, за качеството на учебната работа, за редовно изпращане сведенията за проведените занятия и постъпилите предложения. Набелязваме мерки активните форми за обучение да навлязат по-широко в работата на звената. В заводската партийна организация ползваме още по-добре опита на базовите звена за издигане методическото майсторство на пропагандистите. Предстои ни да укрепим още повече работата на партийния кабинет, да подобрим системата за стимулиране на най-добрите звена и пропагандисти.

инж. Николай РАДИЛОВ
зам.-секретар на партийния комитет
в завод „Динамо“ — Сливен

ПРОВЕРКА ПО ЧИТАТЕЛСКО ПИСМО

РАЗМИНАВАНЕ

Как се е стигнало до този случай с толкова истини и парадокси? Защо е станало възможно тъй дълго той да поддържа огъня на тиха и явна вражда? Ще го разкажа и коментирам, защото съм дълбоко убеден, че с това не се хвърля сянка върху добрите производствени резултати на пловдивския тютюнев комбинат „Юрий Гагарин“, на успехите в социалното развитие на трудовия колектив. Макар че се оказва отрицателно въздействие върху най-пълноценното използване на творческите сили и способности на някои от специалистите. Ще го анализирам в критичен дух, защото тук не става дума за сблъсък, за обективно възникнало противоречие в борбата за усъвършенствуване стила на работа и ръководство на някои кадри от комбината. А камо ли за преустройство, съответствуващо на повелите на Националната партийна конференция.

Digitized by Google

След като се запознах с обстоятелствата, ще представя заключението по обратния ред:

ако потърпевшият инж. Божидар Деливичев не се е тревожел, не е болеел за нерешените проблеми в комбината, а е робувал на служебния етикет, угодничел е — този случай нямаше да го има;

ако главният директор на комбината Яко Евстатиев и в този случай действително е радеел за здрав ред и дисциплина, за творческа организираност в работата — до този случай нямаше да се стигне;

ако комбинатският партиен комитет — политическият стопанин на целокупния живот на трудовия колектив — и в този случай е бил на мястото си, действувал е от позицията на висока принципност — този случай не би бил възможен.

А позицията на председателката на профкомитета? Ще я представя с нейните думи: „Не знам. За такъв случай не съм чувала. Нищо не знам и не мога да кажа" (?!)

...И така молбата на инженер Деливичев до редакцията търсеше справедливост: „... **Тенденцията на директора е ясна, даже и в ущърб на работата, да бъда поставен пред алтернативата или да напусна, или да бъда провален и съответно освободен". Или подтекстът на неговите действия е: „Не успях да го изкарам мошеник, защо пък да не го направя некадърник".**

Тръгнах за града на тепетата, понесъл в себе си гнева и страданието от писмото.

...Професионалното израстване на инженера започва от 1961 година. Тогава той е конструктор в проектния отдел на Комбината за цветни метали — Пловдив. След пет години става главен конструктор в новообразуваната централна механична база към търговско промишлено обединение „Булгартабак". Следващите девет години влага знанията и уменията си за създаване на конструктивна документация — основа за производството на резервни части за машините на цигарените фабрики в страната.

От 1 януари 1977 година с решение на Министерския съвет се обособява комбинатът „Юрий Гагарин", към който се придава и това звено. Дейността му естествено пряко се подчинява на неговия директор.

Обективно нарастващите изисквания към отдела за резервни части водят до редица трудности, пречки, без преодоляването на които е невъзможно да се отговори на новите потребности. Чакат решение такива въпроси като усъвършенстване на планирането, своевременно изучаване на потребностите, модернизиране на производствената база, системни грижи за повишаване квалификацията на хората, създаващи резервните части.

Както се вижда, въпроси, които изискват и доказване, и борба за своевременното им решаване. От ръководителя на отдела се иска не да съзерцава, не да моли и угодничи, а да гори в работата, да воюва за осъществяване на технически, технологически и организационен пробив. Да се поеме разумен, творчески риск. И той го е поел. След като се убедил, че със силите и възможностите на предприятието „Юрий Гагарин" нещата не вървят както трябва, след обмислен анализ, адресирал тревогата си по-нагоре.

„В началото на 1982 година направих ежегодния отчет-анализ за изминалата година — задоволеност, потребности, производство, внос на резервни части... Този материал изпратих и до генералния директор на ДПО „Булгартабак". Съображението ми бе, че той лично познава проблемите на отдела. По негово предложение дирекционният съвет го е разгледал и набелязал програма за подобряване на работата в завода за резервни части — комбинат „Юрий Гагарин" — разказва в молбата си инж. Деливичев.

И пояснява:

— Това именно затвърдява за сетен път неправилното убеждение в директора на комбината, че съм човек неудобен, издаващ служебни тайни на предприятието (пред кого?!). И той ме поставя в положението на „черна овца". Започнаха тихи, неофициални репресии към мен. На трудностите в работата на отдела, който ръководя, не се обръщаше внимание. Не се оказваше съдействие за тяхното отстраняване... Неговата линия на поведение бе ясна, но нямаше достатъчно аргументиран повод за моето отстраняване.

И поводът бил намерен.

„Немислимо става да се изпълняват все по-сложните задачи — изтъква в молбата си инж. Деливичев — **без непрестанно усъвършенстване стила на работа и ръководство, без да се изучава чеглиит наш и чужд опит. В това отношение се прецени, че особено значение за нас имат някои оригинални номенклатурни каталози за резервни части, с които вече разполагат отделни фирми в света. Със съгласие на директора бе сключен договор с бюро „Преводи" — Пловдив да ни се преведат на български език такива каталози. Но нещо изненада, смути и разгневи после другаря Евстатиев. Оказа се, че трима души от специалистите, работещи в повереното ми звено, са привлечени от бюро „Преводи" за сътрудници (консултанти) срещу хонорар при изпълнението на нашата поръчка. Защо? Кой им е разрешил? Не е ли противозаконно това? И най-учудващото, възмутителното за директора е, че в един от работните списъци за хонорар било записано и моето име, като участник в преводите..."** .

Тук вече директорът не издържал. Не дочакал и да види Деливичев ще вземе ли някакъв хонорар. Побързал и след като си осигурил от партийното бюро решение, че е съгласно да бъде снет от длъжността началник на отдел, го наказал с

Digitized by Google

понижение в длъжност от началник на отдел на обикновен конструктор.

Как е посрещнал това Деливичев, става ясно от протеста, от молбата му, отправена до обединение „Булгартабак": **„Абсурдността на ситуацията е толкова голяма, че определено буди у мен съмнение, че е злонамерено търсена и нагласена. И ме наказаха, понижиха ме, без да се спазят елементарни изисквания на Кодекса на труда — да се поиска писмено или пък най-малкото устно обяснение от мен."**

В комбината пристигнала комисия от обединението. Каква е нейната констатация, какво е докладвала на генералния директор и какво е решил той, ще се разбере по-нататък.

След обстойния ми разговор със секретарката на партийния комитет Екатерина Иванова дойде ред да чуя мнението, позицията на директора Яко Евстатиев по станалия вече досаден за него случай Деливичев:

— Аз не съм го обвинил, че е взел пари за преводите, а за слаб контрол. Наказах и тримата останали специалисти — „преводачи". А какви преводи са това, да не говорим — има по листовете и разни картинки, схеми, под които само пише, че едното е пружина, другото — еди-какво си... А за моето отношение към Деливичев като специалист — не съм имал намерение да го гоня. Разбирам, че след седемнадесет години труд на това поприще — тук му е мястото. И вече съм го реабилитирал — наказанието му намалих на три месеца. Той отново е началник на отдел, но не на „Резервни части", а на отдел „АСУ" (автоматизирани системи за управление). Е, нов отдел е, но аз ли трябва да го хвана за ръка и да го уча какво да прави. Той трябва да ми помага. Но като е толкова обидчив и грандоман...

След такова разяснение изпаднах, така да се каже, във вакуум при определянето на моята позиция. „Истина" и „неистина" така се бяха вкопчили, взаимно отрекли, че на външен човек като мен не оставаше друго, освен да се обърка.

Тогава попитах директора Евстатиев как е приключила работата си комисията на обединението, какво решение е взел генералният директор Ядков. И чух разяснения:

— Той, генералният, ми писа, че малко сме понарушили някои принципи. И ми предложи... Не ме задължи, но аз...

След малко аз можах да прочета това писмо:

„Другарю Евстатиев,

След проверката, която се извърши на място, и от разговора, проведен при мен, стана ясно, че Вие използвате един повод, какъвто е случаят с изплащането на ненужни преводи, за да наложите тежко наказание на началника на отдел Божидар Деливичев за това, че не е упражнил необходимия контрол при изпълнението на задачата.

Но само по себе си това деяние не налага такава крайна мярка, каквато всъщност е приета, въпреки очевидната му вина.

При нашия разговор Вие изтъкнахте, че сте имали предвид не само направеното нарушение, но преди всичко работата на Деливичев, неговото служебно положение. И ако Вие наистина бяхте наложили наказанието за цялостната негова работа със съответната оценка и в негово присъствие, то нещата биха изглеждали другояче.

От материалите, които ми се представиха, се оказа, че досега не е имало случай на Божидар Деливичев да е правена оценка и той да е наказван, макар че същият има повече от седемнадесетгодишен трудов стаж в поделението.

Оказа се още нещо — че въпросът за наказанието му не е разглеждан в негово присъствие, макар че той, като началник на отдел, е номенклатура на партийния комитет.

Явно е, че в подхода по този въпрос има нарушение на здравите партийни принципи и човек не може да се освободи от съмнението, че се използва едно обстоятелство, за да се наложи наказание за съвсем друго.

Като Ви обръщам сериозно внимание като на директор за неправилен подход в разглеждането и вземането на решение по случая Деливичев, Ви задължавам да му направите подробна комплексна оценка и предложите нейното разглеждане от партийния комитет при негово лично участие и въз основа на това да бъдат взети справедливи и принципни решения.

С уважение: Генерален директор
Д. ЯДКОВ"

И така този случай се явява истински омагьосан кръг. След писмото на генералния директор на обединението партийният комитет си отменя първоначалното решение, с което е дал съгласие като негов номенклатурен кадър инженер Деливичев да бъде снет от заеманата длъжност. И директорът Евстатиев видоизменя заповедта си. Но тъй като от първоначалното му разпореждане вече са изминали три месеца, той обявява, че наложеното наказание на инженера е било именно за толкова време. А от този момент в бъдеще го предназначава за началник на отдел „Автоматизирани системи за управление". Отдел, който до този момент предприятието не е имало. Така е, защото за „Резервни части" веднага след свалянето на Деливичев е назначен друг специалист.

Разбира се, цялата тази маневра не е трудно да се разбере.

Защо?

Можеше да се предполага, че с този ход кипналите страсти са укротени, нещата са се преобразили.

Нищо подобно. Отношението на ръководството на комбината към проблемите на новия отдел е същото, а дори и по-безплодно, отколкото към отдел „Резервни части" по времето на Деливичев. Съ-

Digitized by Google

ставен е екипът. Обучен е. Закупена е и минимална техника. И когато трябвало със съвместни усилия да се оформи обликът на този отдел, една част от кадрите и техниката са задействувани в други направления. И вече по същество, без нищо да работи, началникът на отдел „АСУ" Деливичев получава работна заплата (?). „Чакам удобния за администрацията момент, когато ще бъда оценен като бездеен, неинициативен и съответно нейното решение за нова промяна в служебното ми положение" — пише той.

Това е, което прави триж по-разтревожен „реабилитирания" инженер. Но този път той не главоболи обединението, а изпраща тревожна молба до окръжния комитет на партията и до сп. „Партиен живот". Впрочем за самочувствие е направил и друго нещо. Явява се на конкурс за главен конструктор в друго предприятие и го спечелва. Но не му се напуска, така да се каже, стария, родния дом...

Всичко това вече дава основание за размишления, да се правят някои констатации.

Буди недоумение подходът в този случай на партийния комитет. Първоначално той е действувал погрешно. Не е спазил принципни изисквания и е създал условия всеки да отмята вината от себе си. Създадена е обстановка да властвува административната назидателност. Да се вземе едно неправилно, после друго решение по един и същи въпрос. И въпреки всичко този въпрос да си остане открит.

Тук нещата опират до стила на работа, до някои основни изисквания в дейността на партийния комитет. Защо той не е спазил един процедурен въпрос? И то не като протоколна норма, а като грижа към човека. Та нали това е сърцевината на партийната политика. Защо след като пред него е поставен въпросът за наказание на Деливичев, не е разговарял с него. Да види кои са подбудите, каква е вината, за да се стигне до обвиняването му. И тогава с ясна позиция, с вярна политическа оценка да вземе своето решение.

Партийният комитет се е разминал с това свое задължение.

При такъв подход е било възможно още в началото и директорът да намери сили в себе си, да намери време и чуе от Деливичев разяснение за въпросните преводи. И пак с чувството, че защитава интересите на държавата, да изяви по друг начин своето поведение и на единоначалник, и на политически деец.

Не ще е преувеличено да се каже, че със своето първоначално погрешно решение партийният комитет е създал условия да се натрупат отрицателни действия и от други субекти на социалното управление в комбината.

Нямаше да се стигне и до трудно обяснимата позиция на председателката на профкомитета към този случай, защото нейното изказване не говори за правилно разбиране на въпросите за развитието на социалистическия демократизъм в живота на трудовия колектив. Гарант на тази партийна политика за човека, която трябва да подкрепя, ако има нужда, и да защитава, е профсъюзната организация. Най-малко е оправдано в такива случаи да се проявява пасивност, формализъм, бездушие и профкомитетът да се разминава с ясни критерии и отговорности.

Сега секретарката на партийния комитет самокритично преоценява начина, по който той е действувал отначало. Но само това ли е? Не повдига ли този отделен факт още въпроси?

Като изложихме фактическата страна на случая Деливичев, сме далеч от мисълта да гледаме на инженера като на „светец". И той е човек със своите слабости. За редица от тях може би трябва да се съгласим и с директора Евстатиев. Но кога партийният комитет го е оценявал като свой номенклатурен кадър? Кога му е обръщал внимание за едни или други слабости, правел е прегоръки? И изобщо не стои ли така изоставена политическата работа и с останалите кадри?

В този случай като коментирания намира отражение и проблемът за партийния контрол. Използва ли партийният комитет силата на неговото въздействие — на превантивността, на неотменното изискване за строго спазване на принципността. Стопанският ръководител да се опира на своите помощници, да осигурява условия за широк размах в дейността на творците на научно-техническия прогрес.

За съжаление в случая и в тази насока дейността на партийния комитет не задоволява. Затова и отговорността, която той търси, не е конкретна, не е адресирана там, където действително е вината. Затова и всичко, стрено за приключване на случая Деливичев, е едностранчиво, половинчато. Има разминаване между думи и действия.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

МОНГОЛИЯ — В СЛАВЕН ЮБИЛЕЙ

Монголският народ посреща тази година славен юбилей: шест десетилетия от III конгрес на Монголската народнореволюционна партия и от образуването на народната република. През 1924 година монголските революционери, вдъхновени от Великата октомврийска социалистическа революция и участвували заедно с Червената армия в разгрома на белогвардейските банди, намерили убежище на монголска земя, по съвета на В. И. Ленин взеха историческо решение да се насочат към революционно-демократическо и некапиталистическо развитие на своята страна. По такъв начин древен народ с феодални и дофеодални обществени отношения, с изключително скитническо скотовъдство, без всякаква промишленост и с почти неграмотно население прескочи няколко исторически периода и се озова в семейството на социалистическите страни.

През тази година се навършват и 45 години от разгрома на японските агресори при Халхин—гол, постигнато съвместно от монголските и съветските войски. С тази победа страната бе спасена от съдбата на много други поробени азиатски народи, а на японските милитаристи бе даден суров урок. Съвместната борба скрепи още повече братската дружба на монголския народ с великата страна на Съветите.

По времето на престоя ми в Монголия гледахме филм, който показва красотите на тази дивна и сурова със своята природа страна. Режисьорът ни развеждаше по пустинните степи на Гоби, по живописните долини на малки и пълноводни реки, запознаваше ни с екзотичната природа — недокосната сякаш от човешки крак. и с вече прорязалите страната нови пътища. И тогава показа старинното превозно средство — единственото до 1939 г. — камилата и саморъчно направената груба дървена двуколка. Да, едва след войната, когато завърши революционно-демократичният етап и Монголия се насочи към социализма, страната се докосваше до някои характерни за съвременните страни човешки постижения — с моторните превозни средства. А ето сега, макар и още далече незадоволена от съвременни пътища, нейната обширна територия се прорязва от железници с дизелова тяга, от асфалтови пътища, по които кръстосват камиони и автобуси, леки коли. Въздушните простори се огласят от самолетните мотори. По полята орат трактори. Всичко това е плод на социализма и сякаш сам той дойде на платформата на тези мощни мотори.

Гледаш, слушаш, разговаряш, сравняваш. Но какво ти сравнение? Дори и база за сравнение не може да се намери, и то с едно толкова близко минало. Направен е един скок само за няколко десетки години от древността в двадесетия век.

Исторически подвиг! Може би именно в такава страна като Монголия особено релефно се усеща и разбира какво означава социалистическият обществен строй както в материално, така и в социално и в духовно отношение. Защото и в трите сфери извървяното след революционния акт на III конгрес на партията се равнява навярно не на век, а на векове. А в областта на индустриализацията пък може да се почувствува особено силно безкористната помощ на страната на Ленин и ролята и значението на международната социалистическа интеграция, осъществявана в Съвета за икономическа взаимопомощ. Защото едва ли има промишлен обект, за който да не се каже: построен с помощта на СССР. А напоследък наред с него се явяват имената на ГДР, на Чехословакия и България. И тази помощ се изразява в кредити, специалисти, техника и технология, подготовка на кадри, осигуряване на началния етап на експлоатация и пр.... Затова и създаваното тука, може да се каже, че не познава етапите на примитивното занаятчийско или манифактурно производство. То направо носи белезите на съвременното едро, серийно механизирано производство.

За размерите на преобразованията на цялостния живот на обществото би могъл да се използва и един такъв твърде характерен демографски пример. През последните

Digitized by Google

двадесет години населението на градовете в републиката е нараснало от 20 на 51 на сто. Един демографски взрив, характерен за периода на индустриализацията на всяка страна, който е не само нейно последствие, но и сам създава много и твърде сложни проблеми за адаптация, за задоволяване на разнообразните потребности от жилища, храни и други условия на жизнената среда, че и за работна ръка, особено в някои от районите на Гоби... Защото дори за Улан Батор, столицата с напълно съвременен вид, макар и не с такова високоетажно жилищно строителство, все още остава важно жилище юртата, с която така се е срасъл монголският скотовъд, че тя е станала своего рода символ на страната. Но вече построеният с помощта на СССР домостроителен комбинат доминира със своето присъствие в новите квартали на половинмилионния град. Неговите жилищни блокове вече дават облика на просналата се на много километри дължина по склоновете на северните планински хребети столица.

Разбира се, не бихме могли да кажем, че Монголската република вече може да мери ръст с развитите страни. За това очевидно ще са нужни още много години и по-голяма динамика в развитието. Но ако се сравни със страните, които след войната извоюваха своята независимост и мъчително търсят пътя на икономическото и общественото си развитие от същата историческа стартова площадка, от която тръгна Монголия преди малко повече от половин век, в нейния опит ще намерят заразителен пример и историческо насърчение. Защото той илюстрира възможността да се прескочи капиталистическият стадий и чрез ориентацията към социализма да се излезе бързо от тресавището на изостаналостта, безпросветността и социалното неравенство и да се скъси разстоянието до онези народи, които са отишли далеч напред в своето развитие.

Нека ме извини читателят за тази историческа екскурзия и съпоставка, но смятам, че юбилеят предполага и изисква това да не се пропусне. Сегашните и бъдещите проблеми на страната са предопределени до голяма степен от полученото наследство и от извършения революционен скок. Извършеното под ръководството на Монголската народнореволюционна партия за тези няколко десетилетия е принос в марксистко-ленинската теория и в практиката на изграждането на новия строй.

●

Посещението ми в Уланбаторската обувна фабрика и в аймак Булган, една от люлките на революцията, позволи да се докосна до съвременния живот, бит и проблеми на монголския народ, до някои от особеностите и характерните черти на партийната работа. Особено ме порази младостта на страната. Две трети от заетите в промишлеността и почти половината от земеделците и животновъдите са младежи. Не случайно миналата година е била обявена за година на детето, която е продължена и през 1984 и 1985 г. Един от плодовете на тези години видях при посещението в пионерския лагер недалеч от аймашкия център, където почиваха на смяна над двеста пионери. Половината от базата е построена сега от различни предприятия, за да се даде възможност на бъдещата смяна да расте, да се възпитава и обучава като достоен продължител на революционните традиции на старото поколение, разрушило недавнашното минало.

В обувната фабрика — навсякъде младежи, радостни, с игриви очи девойки — половината от целия състав е до 25-годишна възраст. И от двехилядния колектив половината са членове на революционния младежки съюз. Тази фабрика е една от промишлените гордости на столицата. Построена с помощта на СССР през тридесетте години, когато самият Съветски съюз се нуждаеше от помощ, тази фабрика е била преустроена, разширена и модернизирана през 1969 г. с помощта на Чехословашката република и вече има капацитет да даде на всеки монголец почти по два чифта обувки годишно. Сега се строят нови производствени помещения. Навсякъде има съвременни конвейери, полуавтоматични и автоматични машини. Над 90 на сто от производствените процеси са механизирани. За българския посетител бе интересно да долови сред главните грижи и вълнения на целия производствен колектив стремеж да се повиши качеството. Тези въпроси наред с проблемите за икономия на материали са били редовно в дневния ред на партийните събрания на петте партийни организации и 45-те партийни групи във всеки участък и на всеки конвейер. Качеството и икономията се отчитат на видно място, търсят се форми за материално и морално стимулиране на проявилите се. Като резултат от тези усилия може да се посочат две цифри: от 1980 до 1983 г. продукцията от първа категория е увеличена повече от 5 пъти и сега надминава една четвърт от всички обувки. А загубата на работно време е намалена с 10 на сто. Сега се формира поток за модни обувки, предпочитани и от елегантната монголка.

●

Един от най-характерните подотрасли на монголската икономика е животновъдството. За огромната територия — над 1,5 млн. кв. км, броят на овцете, козите, кравите, камилите и конете едва ли би изглеждал толкова много — около 25 млн. глави. Но спрямо населението страната е на едно от първите места, а може би и на първо място в света — на всеки жител се падат близо 14 животни. Наистина то е екстензивно и не е високопродуктивно. Например Булганският аймак, който по територия е равен почти на половината България, с 50 хил. кв. км площ, има общо около 1 млн. животни и продава 13 000 тона месо и 1200 тона вълна. Но пасищните условия позво-

Digitized by Google

ляват един човек да се грижи за много животни и подотрасълът е доходоносен. Не би било и оправдано да не се оползотворява това изгодно природно условие.

Въпреки огромните социално-икономически и духовни промени именно в животновъдството се е запазило нещо от традицията на старите скотовъди, но вече при социалистически условия.

Съпроводени от завеждащия отдел „Пропаганда и агитация" на аймашкия комитет на МНРП Л. Долсон, посетихме овчаря Нямсурин от сумон Бугат. Сумонът е административно-стопанска единица, нещо като нашата селищна система. Единственото селище Бугат е център на сумона, който има всичко 1500 жители (половината деца). В селскостопанското обединение работят почти всички възрастни, разпределени в 3 бригади. В центъра е училището-интернат, където всички деца учат през зимата, без да се завръщат при родителите. Близо три четвърти от хората са животновъди, обединени в две бригади. Бригадата има няколко суури — група от едно, две или три семейства, на които е предадено стадо от животни — от 500 до 1200 броя. През целия пасищен сезон те постоянно преместват юртите заедно с цялото семейство и покъщнината си из района на сумона, там, където има подходящи пасища. А за зимата подготвят сено в определени пунктове, които представляват нещо като нашите планински махали.

Нашият домакин, млад 35-годишен овцевъд, депутат във Върховния народен хурал (народен представител), и жена му Сарантоя са членове на партията. Заедно с още едно семейство отглеждат около 700 овце на селскостопанското обединение. Освен общественото стадо семейството има и 30 коне, 30 овце и 12 крави лично стопанство. Докато водихме разговор и той проявяваше известното монголско гостоприемство, две от невръстните му деца (четири на брой) на 5 и 7 години, яхнали коне, наблюдаваха стадото, проснало се по оскъдната зеленина около малкото ручейче.

Жалко, че стремежът ми да разкажа нещо от опита на овцевъда и на партийната работа не позволява да се опише обстановката в овчарската юрта, това типично монголско скотовъдно жилище. Но и в горещия ден тя бе твърде уютно и прохладно място, в което има всички домашни условия — кревати, маса, шкафове, умивалник, печка, дори семейния албум, изложен на голямо табло, и много куфари. При това юртата позволява само за 1,5 часа да бъде скътана и с камион (или със собствен превоз на овчаря) да бъде превозена на километри разстояние, където има подобри пасища за стадото. И така през цялото лято — далече на десетки километри от центъра на сумона и почти постоянно в движение. Но с постоянна връзка и разнообразно обслужване от централното селище.

Когато започнахме деловия разговор, овчарят представи своята отчетна карта, ако мога така да нарека една таблица с размери малко повече от лист за пишеща машина. Там са документирани всички основни годишни резултати от първия ден на неговия трудов стаж в обединението от 1971 г. досега. Те характеризират трудовата му биография. Кога колко овце е отглеждал, какво е получил от тях, каква оценка е дадена. Този прост счетоводен документ се намира и в управлението на селскостопанското обединение.

Започнал е работа с около 550 овце. Първата година са били по 45 кг. Сега броят им нараства със 150 глави, а теглото им е увеличено с 8 кг средно. Възнаграждението му е 400 тугрика месечно плюс добавка за всяко агне, килограм прираст и настригана вълна. От 1978 г. няма нито едно умряло животно. И за всяка година срещу основните производствено-икономически данни има оценка на ръководството. Нямсурин е първенец на аймака и сумона.

Продължително време седяхме в юртата, домакините ни угощаваха с прясно и подквасено мляко, със сушено безсолно сирене и каймак, с варено овнешко месо и с домашно приготвено ястие, наподобяващо руските пелмени, чието име така и не успях да запомня, и разговаряхме в присъствието на секретаря на партийната организация Тедехуу. Възникваха различни въпроси — и за битовото обслужване, и за живота, и за децата, и т. н. За мен беше особено интересно как партийната организация и стопанското ръководство поддържат връзката с тези разпилени на десетки километри и постоянно в движение труженици.

Основната форма, както може да се предполага, е личният контакт. Секретарят на партийната организация (която има 70 членове) по график обикаля бригадите с разчет веднъж месечно да е посетил всяка група (суура). Там води с всеки животновъд поотделно беседи, запознава се с проблемите, трудностите, мислите, идеите им. Освен това веднъж месечно непременно се провежда партийно събрание, когато всички комунисти се събират, за да обсъдят проблемите на обединението, да отчетат своята обща и индивидуална дейност, да преценят доколко служат за пример в стопанската и политическата работа. На овцевъдите се осигурява транзисторен радиоапарат и вестници, които пристигат в определени дни. Два пъти седмично те се снабдяват с хляб и други продукти. Веднъж месечно се събира и бригадата. В тези дни, когато обикновено се взема и заплатата, се провеждат бригадните сбирки и единният политически ден. Така политическата работа е съсредоточена в определени дни и тогава всички влизат в допир с целия стопански и политически живот на сумона, аймака и страната.

В юртата имаше нагледни материали, посветени на предстоящите избори за народни съвети, и листовки с името, портрета и биографични данни за кандидатите за народни съветници. За монголците, особено за животновъдите, чието ежедневие не поднася особено разнообразие, това са дни-празници. Интересна празнична проява за

Digitized by Google

животновъдите от близките суури бе организираното конно състезание, което стана в деня на нашето посещение. Възрастните животновъди се събраха на полето и седнали на изгорялата от сушата тревичка водиха свои задушевни разговори, обмениха си малко шишенце с тютюн, за да го помиришат (израз на особена почит). А малките ездачи — само деца от 6 до 10-годишна възраст (сред тях и едно момиче), след малък ритуал около събраните се отправиха към стартовата линия. В тези народни ритуали е запазена част от народния дух и обичай като свято народно творение, което се предава от поколение на поколение. От деца още скотовъдите срастват с коня. Дори съпровождащата ни Делсон, завеждаща отдела и лекарка по професия, също яхна изкусно раванлия кобилка и това я сближи бързо с тези хора на степта...

●

От богатите впечатления и разговори заслужава да се каже за една от най-важните грижи на партията сега, споделени в срещата ни със завеждащия отдел „Организационен" на Централния комитет Готовин Чингел. През последните една-две години вниманието на партията е насочено към укрепване на дисциплината.

— Ние имаме достатъчно директиви — сподели той. — Лошото е, че не всички се изпълняват.

Партията се е погрижила да създаде подходящ организационен механизъм, чрез който въпросът за дисциплината да се превърне в постоянна партийна грижа и да се получи реален ефект. Към Централния комитет на МНРП и към другите партийни комитети са съставени комисии за укрепване на дисциплината като помощни органи. Централната комисия е изследвала състоянието на дисциплината в министерства и централни ведомства, анализирала е състоянието, направила е препоръки, изводи за отделни кадри. Чрез комисиите към аймашките и градските комитети на партията не само се събира информация и се анализира състоянието, но и се предприемат различни мерки за премахване на успокоението, разтакаването, нарушенията на дисциплината. Във всички партийни организации са направени събрания по дисциплината.

Централният комитет е приел и специална комплексна програма за укрепване на дисциплината, която предвижда издигане боевитостта на първичните организации и партийните групи. Предстои двуетапен преглед на състоянието им, подобен на извършения преглед на първичните организации у нас след Дванадесетия конгрес на партията. Всяко тримесечие в Централния комитет се получава информация за наказаните комунисти. Отделът анализира допуснатите нарушения и дава препоръки.

В началото на годината е направена първата равносметка след предприетите мерки. Количествен измерител на резултатите е намаляването на загубата на работно време с 600 000 човекочаса. Но скритият резерв от тази работа е значително по-голям, защото той опира до възпитанието и социалната активност на комунисти и безпартийни, до създаването на по-голяма координация в дейността на всички звена на обществото, до издигане на творчеството и инициативата.

●

Разговорите, срещите, наблюденията показваха колко много общо и специфично има в нашите ежедневни грижи, в нашите бъдещи планове. И това сякаш допълнително укрепва невидимата спойка на дружбата, която монголските другари така чистосърдечно показват на всяка крачка към нашата страна.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

С ОРЪЖИЕТО НА КРИТИКАТА

Високото качество навсякъде и във всичко — това е един от най-важните проблеми, който сега дълбоко вълнува обществеността в Сливенски окръг. Във всенародния поход за най-добро качество във всички области на човешката дейност и предимно в труда и производството дава своя принос и окръжният

Вестник „Сливенско дело"

Силно оръжие на вестника в тази трудна борба са неговите критични материали. **Чрез оръжието на критиката и самокритиката окръжният печатен орган спомага да се открият и отстранят слабостите и недостатъците, да се разчиства пътят към красивото, естетичното, ефективното.** Задачата да се воюва против лошо организирания труд, слабата дисциплина и ниското качество на продукцията е стояла и по-рано пред вестника. След Варненското съвещание обаче и особено в дните пред Националната партийна конференция по качеството и след нея публикациите от този род значително са нараснали. Те се дават вече по новому: по-организирано, по-концентрирано и целенасочено и ефектът от тях е по-голям. Опитът на вестник „Сливенско дело" в това отношение е интересен и полезен, част от който ще се опитаме да предадем в нашия преглед.

През първата половина на тази година почти във всеки брой се срещат материали, в които с аналитичен поглед се оглежда работата за укрепване на дисциплината и повишаване на качеството. Тези публикации се поместват най-често на първата и втората страница на вестника под рубриките: **„Националната партийна конференция — март 1984", „Под контрола на народа", „Читателите пишат, предлагат, критикуват", „Ритмично, комплексно, предсрочно — без изоставащи", „Високо качество — навсякъде и във всичко", „Работна тетрадка на вестник „Сливенско дело"; хумористичният кът „Сливенски вятър", „Партиен живот", „Има думата потребителят", „Дискусионен клуб", „Ние търсим, вие предлагате" и други.**

Похвален е стремежът на сливенския вестник да насочва стрелите на своята критика върху кривините в качеството и нарушенията на дисциплината в най-важните области на обществения живот на окръга — в промишлеността, селското стопанство, строителството, търговията, транспорта, културата, образователното дело, управлението, услугите и пр. Използвайки многообразието на журналистическите жанрове, редакционният колектив полага усилия да вниква по-дълбоко в проблемите, да прави вярна оценка и анализ на фактите и явленията, да открива причините за лошокачествената продукция и слабата дисциплина, да вижда нещата в развитие, в перспектива.

Редакцията на в. „Сливенско дело" умее да общува и работи с читателите. Чрез техните писма тя поддържа постоянна връзка с трудещите се и съзнателно организира тези връзки. Това говори за нейния правилен

Стил на работа с писмата

Партията винаги е препоръчвала на печата, на всички средства за масова информация да увеличават притока на писмата. В тях трудещите се от града и селата правят конкретни предложения по въпросите на партийната, държавната и стопанската дейност, критикуват недостатъците. Посредством читателските писма редакцията използва още един широк канал от информация за живота в окръга, вслушва се в гласа на масите, съветва се с тях по най-важните проблеми. На писмата тя гледа като свидетелство на активната жизнена позиция на трудещите се, като свидетелство на тяхната политическа зрелост и готовност активно да уча-

Digitized by Google

ствуват в изграждането и управлението на социалистическото ни стопанство.

Цялата втора страница на брой 3 от 7 януари т. г. е посветена на читателите под рубриката **„Читателите пишат, предлагат, критикуват“**. Това е специализираната страница на вестника за читателските писма, която редовно се поддържа от години наред. Сега тя започва с уводна бележка с анализ на характера на получените през миналата година писма в редакцията. Към читателите се апелира да продължат да изпращат писма, като ги свързват с големите събития на годината — Националната партийна конференция по качеството и 40-годишнината на социалистическата революция в България. Накрая редакцията моли читателите да споделят в своите писма впечатленията си от качеството на самия вестник, да посочат какво още биха желали да четат в него през годината.

В същия брой в уводното място на първа страница се съобщава интересна инициатива за по-нататъшното развитие на критиката на населението. Под рубриката **„Ново!“** и заглавието **„Автоматичен телефон за сигнали, жалби и предложения“** вестникът известява, че в окръжния комитет за държавен и народен контрол в Сливен се открива автоматичен телефон-приемна. На този телефон (2-30-80) гражданите от Сливен и окръга могат по всяко време на денонощието да подават молби, сигнали, жалби и съобщения, които се приемат автоматично от уредбата при продиктуването на текста.

И най-важното: още на следващия ден всички сигнали се обработват и се изпращат до съответните инстанции, които са длъжни да вземат отношение по поставения от гражданина въпрос. Ако той съобщи своето име, адреса си и телефонния номер, ще получи отговор в предвидения от Указа за жалбите срок. Окръжният вестник също ще разтваря широко своите страници за тези жалби и предложения.

Животът в един окръг е многолик. Задачите за качеството, нерешените въпроси по него са също много. Окръжният вестник следва да държи сметка за това многообразие и да търси най-подходящите журналистически форми и организационни мерки, за да бъде неговото печатно слово по-ефективно. За тази цел редакцията на в. „Сливенско дело“ търси сътрудничеството на специалисти, на партийни дейци, на различни обществени органи. Ценно съдействие в тази насока тя среща и от органите на окръжната контролна система. Под рубриката **„Под контрола на народа“** се публикуват материали от съвместни проверки с тези органи на различни обекти, разкриват се слабости в качеството на труда и производството, сочат се конкретни мерки за тяхното премахване, показват се резервите, по-нататъшните насоки. Под същата рубрика втората страница на брой 6 от 14 януари е отредена за **един голям проблем:**

Подобряване качеството на самия контрол

Страницата отразява материалите от срещата, която редакцията е организирала с ръководните дейци на окръжната контролна система. Всички тези отговорни лица споделят мнения, правят предложения как да се подобри работата по контрола, за да стане той по-ефективен, понавременен и превантивен в борбата със слабостите в качеството на труда и произведената продукция. А слабости в това отношение има в Сливенски окръг, и то доста значителни.

В заключение правилно в страницата се отправят стрелите на критиката към ръководителите на споменатите фабрики и заводи. Техните стопански ръководства, партийните им комитети и първични организации има върху какво да се замислят и да насочат своите усилия в борбата за спазване на дисциплината, особено върху технологичната, за високо качество на продукцията. Препоръката на участвуващите в срещата към тях е да използват най-резултатните форми и средства на политическата и организаторската работа, в това число и изпитаното оръжие — критиката и самокритиката.

Брой след брой се редят

Интересни и действени хрумвания,

чрез които редакцията умело използва печатното слово, за да воюва с всички пречки по пътя на високото качество.

„Пропилените минути“ — така гласи заглавието на една кореспонденция в броя от 14 януари. Авторът ѝ Найден Правдев насочва вниманието на общественото мнение към един много важен фактор, без който няма редовно производство, няма и високо качество — спазването и уплътняването на работното време. Авторът прави проверки на магазини, заводи и пр. и още на часа отбелязва редица случаи на пропиляно работно време — загуба не само за провинилите се, но още по-лошо — за целите колективи, за предприятието. В завод „Динамо“ от 2 до 6 януари са закъснели за работа 34 души (шестима служители и 28 работници), а трима са напуснали преждевременно работното си място.

Кореспонденцията, макар и кратка, е твърде ценна със своята конкретна критика и неоспорими изводи.

„Ние търсим, вие предлагате“ — това е нова рубрика от началото на февруари. Занапред тя ще се появява във вестника веднъж месечно, редувайки се с вече познатата на сливенския читател рубрика **„На нашето внимание — културата на обслужването“**. Липсващи в момента стоки и услуги, причините за това, реклама на нови стоки и услуги — такава е

Digitized by Google

темата на материалите под тази рубрика. В **брой 16 от 7 февруари** е поместена първата ѝ публикация: **„Има ли? А кога ще има?“ Авторката Йорданка Раданчева** още в началото „грабва“ вниманието на читателя с въпроса: „Какво няма в момента по магазините в Сливен?“ И изрежда редица липсващи стоки, иска веднага отговор за причините от самите отговорници на магазините, кара ги да се червят пред читателите за своите неуредици. Кой няма да прочете такава кореспонденция?

В брой 14 от 2 февруари под рубриката **„Националната партийна конференция — март 1984“** е поместена критичната кореспонденция **„Какво остава след строителите“** и подзаглавие **„Има думата потребителят“**. Кореспонденцията започва с призив към читателите да споделят в писма до редакцията мнението си за качеството на закупената от тях стока или за извършената им услуга и ако не са доволни, смело да критикуват. С горната кореспонденция журналистът Христо Бодуров дава пример в това отношение. Обект на неговата критика е лошото качество на строителството в блок 26 на жилищния комплекс „Сините камъни“ в Сливен, предаден само преди два месеца от домостроителното предприятие на неговите собственици.

Как постъпва авторът?

Лично посещава апартаментите в жилищния блок и се обръща към новодомците с въпроса: „Доволни ли сте от новото жилище, от работата на строителите?“ След това „с очите си“ проверява дефектите на строежа, посочени от собствениците. А дефекти — колкото щеш! Външните врати зеят, стени криви, тръбите в баните небоядисани, парчета от гипс висят по стените, груба шпакловка на гипсовите тавани, тапетите безобразно лепени, паркетът скърца. Липсват електромери, брави на вратите в мазетата, счупени капачки на електрическите контакти и пр., и пр.

Материалът завършва с въпроса: „Естествено ли е на новото да се прави ремонт? Отговор очакваме от ръководството на Строително-монтажния комбинат!“

Минават два месеца. Авторът е непримирим. И **в брой 41 от 5 април** той публикува втора кореспонденция за същия случай под заглавието: **„Отново за отговорността на строителите“**, след като още веднъж посещава жилищния блок. Сега обаче заедно с ръководители на домостроителното предприятие, представител на инспекцията за държавен и технически контрол и главния специалист по качеството. Тази комисия разгледала посочените апартаменти и направила компетентна преценка на некачествената работа на строителите. На собствениците разяснила какво намаление от стойността на всеки апартамент е направено заради допуснатите дефекти. В редакцията се получава официален отговор от стопанския съвет на домостроителното предприятие, в който се съобщава, че виновните строители са наказани — бригадата с ръководител Дечо Ганев — парично, техническият ръководител на обекта — със „строго мъмрене“, лишаване от клас и премиално.

С втората проверка и нейното отразяване във вестника редакцията си довършва работата за този конкретен случай. Но веднага възниква въпросът: каква е гаранцията, че такива дефекти няма да се повторят и потретят и на други строителни обекти? Тук вече въпросът опира до самото качество на работата на стопанското и партийното ръководство на Строително-монтажния комбинат. И до помощта, която би следвало да му окажат общинският партиен комитет и окръжният печатен орган.

От качествата на ръководителя, от неговата професионална подготовка и умение да работи с подчинените си зависи в най-голяма степен успехът в борбата за висококачествена продукция. На този важен проблем редакцията на в. „Сливенско дело“ също отделя внимание. На 3 март втората страница на брой 27 излиза под рубриката „Качество в ръководството, качество в производството“. С нея вестникът открива своя „Дискусионен клуб“ по въпроса.

За качеството на управленския труд

Страницата отразява дискусионния разговор по тази тема, който се води в редакцията с ръководителите на научно-производствения комбинат „Светлина“, обединил в себе си четири завода и един институт. Дискусията започва върху качествата на една от основните ръководни фигури на комбината — на бригадира. Според бригадира Мъндьо Мъндев, за да бъде на мястото си като ръководител на трудовия колектив, на бригадира му е необходима преди всичко добра професионална подготовка. И веднага сочи недостатъците при комбината — сегашният начин на повишаване квалификацията в комбинатския учебен център не е най-удачният. Той не подготвя участниците с необходимите познания, специфични за различните цехове и линии. И предлага: обучението на настройчиците да става по цехове и пр.

На въпроса „Кои качества най-много ценят другите у бригадира?“ цеховият началник Тодор Анестиев сочи „справедливостта“. Бригадирът, казва той, не трябва да дели хората. Те веднага чувстват това и авторитетът му „олеква“. Председателят на заводския профкомитет инж. Георги Георгиев допълва: „Още — инициативността и оперативността“.

В характеристиката за бригадира особено тежи думата на работничката Мария Георгиева. Всички уважаваме нашия бригадир, споделя тя, най-вече за това, че като обещае нещо, върши го. Не прехвърля въпросите, възникнали в бригадата, на „по-

Digitized by Google

горното началство". И още — обръща внимание както на производството, така и на личните проблеми на хората.

Обобщаващо звучи мнението на директора на Завода за кварц инж. Иван Генчев. Според него фигурата на бригадира, разглеждана в светлината на новия икономически механизъм, все още не се е утвърдила в оня ръст, който трябва да има. Народното стопанство очаква още по-ефективна, изпълнена с ново съдържание дейност на бригадира, защото той именно стои в основата на общественото производство.

Мисли умни, компетентни, насочващи. На хора, които работят, живеят и болеят с проблемите на производството в комбината.

В „Дискусионния клуб" се „разчепкват" редица още конкретни въпроси по качеството на управленския труд: има ли в комбината излишен административно-управленски персонал; каква е самоинициативността на един ръководител на завод, влизащ в състава на комбината, или той чувствува опекунство над себе си; чувствува ли един контрольор в цеха натиск от страна на цеховото ръководство да прави компромис с качеството за сметка на обема и др.

Поставен така оригинално на обществено разглеждане чрез „Дискусионния клуб", въпросът за качеството на ръководната дейност събужда жив интерес сред населението. В редакцията се получават писма, мнения, отзвуци, предложения по този важен проблем, някои от които се публикуват във вестника. „За качеството с основание говорим и ще говорим с най-високо чувство за отговорност — споделя гражданинът **Александър Папломатас** в отзива си **„Отново за качеството на ръководителя"**, публикуван в **брой 44 от 12 април.** — Организират се пресконференции, разменят се гледища, спори се. Но като че ли малко се говори за един друг труд — труда на ръководителя. Похвално е, че вестник „Сливенско дело" посвети своя пореден „Дискусионен клуб" именно на тази тема."

Как вестник „Сливенско дело" отразява

Работата на първичните партийни организации

за повишаване качеството на труда и производството. Как помага той на самите първични организации да издигат качеството на своята дейност в тази насока?

Материалите от такъв характер се поместват под рубриката **„Партиен живот"**. И тук могат да се посочат добри примери. Един от тях е кореспонденцията **„Грижи за всичко, за всички" в брой 14 от Тина Тодорова.** Обект на нейното внимание е автостопанството за смесени превози в Котел. Сбито, ясно авторката разкрива най-съществените форми и средства на партийно-политическата работа на първичната партийна организация и партийните групи при специфичните условия на шофьорския труд — в автогарата, с водачите на леките и товарните таксита, при сервизната работилница. На събранията си комунистите обсъждат главно производствени проблеми: организацията на труда, състоянието на дисциплината и качеството, оценка на личния дял в борбата за добро поддържане на автомобилния парк и за навременно и културно обслужване на населението. Изреждат се имената на девет комунисти, които служат за пример в поддържане колите си в изрядност и с личния си пример създават обстановка за дръзновен труд, за качествен превоз, повишават чувството за отговорност пред колектива и обществото.

Интересен въпрос се разглежда и в кореспонденцията **„Високи критерии в партийната пропаганда" в брой 44 от 12 април.** В нея се дава пример как трябва да се свързват занятията в политическата учебна година с партийната повеля за качеството, за по-тясното свързване на теорията с практиката. **Авторът** й **Георги Георгиев** анализира практическото занятие в учебното звено в **Районната станция на съобщенията в Нова Загора** на тема **„Моят принос за повишаване качеството и дисциплината"**. От изнесеното се вижда, че у всеки участник в това учебно звено се чувствува загриженост и мобилизация да търси нови форми и възможности за повишаване качеството и дисциплината, да подобри услугите към населението.

На същия проблем се спира и **Димитрина Тодорова** в кореспонденцията **„Творческият подход в политическата просвета" в брой 55 от 10 май.**

Има обаче материали под тази рубрика и изобщо на партийна тематика, в които вестникът отстъпва от завоюваните си позиции, що се отнася до качеството в разработката на разглеждания проблем. Ще се спрем на статията под заглавие **„Контролът и проверката за изпълнение на решенията" в брой 17 от 9 февруари.** Интересна, актуална тема. Авторът обаче си служи с общи указания за всеизвестни принципни положения по провеждането на партийния контрол, без да разглежда какво е тяхното приложение и въздействие в практиката на самата окръжна партийна организация. Критичните моменти в статията също са общи, безадресни.

Много по-силно щеше да звучи статията, ако тук се посочат отделни комитети и първични организации, които допускат недостатъци в контрола и проверката. Да им се покаже как на практика ще излязат от това положение, каква помощ окръжният комитет им е оказал или ще им окаже, за да усвоят те правилния партиен подход и повишат качеството на работата си по контрола.

Само след седмица, в **брой 20 от 16 февруари,** е поместена под рубриката „Партиен живот" кореспонденция по чудесната тема **„Ролята на партийното събрание"**. Много добре е, че редакцията е дала ду-

Digitized by Google

мата по този въпрос именно на секретар на първична партийна организация, в случая — на другарката **Генка Топалова, от тъкачния цех на фабрика „Възраждане" — Котел.** В статията се сочи, че първичната организация разглежда на своите събрания „главно актуални проблеми от живота на организацията и колектива", че тези въпроси и решенията по тях се обмислят предварително от бюрото и т. н. В статията липсват обаче конкретната работа, опитът на самата първична организация. Тя щеше да бъде много по-полезна, ако в нея се опише как е подготвен и разгледан на събрание един местен проблем, който вълнува комунистите и колектива на цеха, какво е било отношението към него, какъв подход е приложила организацията според случая, за да доведе решението си по този проблем докрай и пр. При такива случаи първостепенно задължение е на редакцията да помага на външните си сътрудници, като предварително ги насочва какви са изискванията й за качеството на съответния материалл и с редактирането да му даде завършен вид.

Твърде бледо, информативно е отразена във вестника партийната работа в борбата за качество, изобщо на живота и дейността на партийните комитети и организации в окръга и в публикациите за отчетно-изборните конференции на партията. А това са отговорни форуми, на които се прави всестранен преглед, оценка, обобщения и изводи върху партийната работа за един продължителен период.

Трудовите колективи в окръга решават и ще решават високоотговорната задача за качеството под близкото политическо ръководство на първичните партийни организации, на тези основни клетки на партията. Те са партийното ядро, което им служи за пример, за първообраз на тяхното бъдещо състояние. Ролята си на ръководни политически ядра в борбата за високо качество първичните партийни организации в окръга ще изпълняват толкова по-успешно, колкото по-високо те издигат качеството на своята собствена работа. В това отношение вестник „Сливенско дело" също може да им помогне със средствата на печатното слово, като засили още повече своето внимание върху техния живот и отразява по-задълбочено, по-конкретно и целенасочено тяхната дейност, техните усилия за висококачествена работа във всички сфери на обществения живот.

Сливенски окръг е носител на знамето на трудовата слава на Министерския съвет на НР България, Централния съвет на Българските професионални съюзи, Националния съвет на Отечествения фронт и Централния комитет на ДКМС като първенец по комплексното изпълнение на плана за 1983 г. за втора група окръзи. Тази слава е извоювана с труда, постоянството и волята на трудещите се в окръга — на ръководители и изпълнители. За нейното постигане е внесъл съответно своя дял и окръжният вестник „Сливенско дело". Няма съмнение, че редакционният колектив на вестника, съставен от опитни журналисти, ще вложи и занапред своя творчески труд, още повече ще усъвършенствува професионалния си опит и ще даде максимума в борбата за повече и по-красива продукция, за високо качество във всяко общественополезно начинание.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ПРОБЛЕМ С ГОЛЯМО ТЕОРЕТИЧЕСКО И ПРАКТИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ

В новия си труд проф. д-р Марко Марков разглежда някои важни страни на **връзката и взаимоотношението между партийното ръководство и социалното управление** — един изключително актуален и все още недостатъчно изяснен от обществените науки проблем. Книгата е едно **закономерно постижение в творческата дейност на автора**, който в последните години задълбочено изследва различни елементи и функции на социалното управление при социализма. От една страна, проблемите на социалното управление в социалистическото общество няма да бъдат пълно и цялостно разработени, ако те не се разглеждат в тяхното естествено взаимоотношение и взаимодействие с партийното ръководство. От друга, новите, сложни задачи на изграждането на развития социализъм в нашата страна изискват както усъвършенстването на социалното управление и на партийното ръководство, така и оптимизирането на връзката и взаимодействието между тях. Сполучливият опит на автора чрез теоретико-приложни анализи да изследва тези въпроси прави оправдан интереса на специалистите, научните работници, партийните кадри и др. към новата книга.

Голямото разнообразие в определенията и съществуващата нееднозначност в употребата на двете основни категории в обществените науки **„партийно ръководство“** и **„социално управление“** е принудило автора още в началото да направи **понятиен анализ**. Негова основна позиция при изясняване на тези въпроси е тезата за ограничеността на еднодисциплинарния подход, който е в основата на по-голямата част от наличните дефиниции. Той води към верни сами за себе си изводи и определения, които обаче са недостатъчно обобщаващи и прецизни, за да обхванат цялото богатство на тези реални социални явления. Авторът търси обяснение на тяхната същност върху основата на марксистко-ленинската теория като всеобща методология и в светлината на анализа на реалностите на социализма в нашата страна. Той отчита също така и особеностите на етапа на изграждане на развитото социалистическо общество, които са основните предпоставки за адекватно на обективните условия усъвършенстване на управлението и ръководството на обществото. **„Да се постави управлението в съответствие с реалностите на съвременния свят, с изискванията и насоките на развитие на социализма“** (42 с.) — така авторът вижда в най-общ вид задачата за усъвършенстване на **системата на управление**. А историческата роля и отговорност на **партията като висш политически гарант** на строителството на социализма и комунизма в процеса на управлението е „...**да разкрива противоречията в управлението и да сочи пътя за извършване на обективно необходимите промени в него; да осигурява постигането на адекватни на целите резултати от промените в неговата организационна структура и технология; да синхронизира дейността на различните субекти на управлението**“ (42—43 с.).

В първата глава авторът отделя значително място за **ситуационен анализ**, в резултат на който изпъкват необходимите изменения и усъвършенствувания в системата на управлението, за да бъдат изпълнени успешно основните направления и задачи на партийната стратегия за изграждането на развитото социалистическо общество.

Партийното ръководство и социалното управление образуват единния социален механизъм, който осигурява функционирането и развитието на социалистическото общество. Те са относително самостоятелни, но не са равностойни. „Относителното разграничаване между ръководство и уп-

Проф. д-р Марко Марков, Партийно ръководство и социално управление, Партиздат, С., 1984, 197 с.

Digitized by Google

равление има за своя обективна основа преди всичко наличието на социални организации, които се намират на различна степен на организационно, политическо и идейно развитие. Сред тях се откроява марксистко-ленинската партия като висша форма на социална организация. Редица нейни същностни качества в цялост обуславят природата и правото ѝ да бъде ръководител — да насочва, да организира, да определя цели в социалистическото и комунистическото строителство" (20 с.). В следващите две глави авторът разглежда тяхното взаимодействие в двете основни фази на управленския цикъл — вземането на решения и организацията на тяхното изпълнение.

Вземането на решения е сърцевина на ръководството и управлението. В съвременните условия тази дейност засилва своя научно-приложен и теоретичен характер, като в нарастваща степен се съобразява с изискванията на теорията на решението. Върху тази основа могат да се търсят и пътища за оптимизиране на взаимодействието между партийното ръководство и социалното управление. За да ги разкрие и обоснове, авторът се спира на **единството и различията между ръководните и управленските решения.** Първенствуващата, определящата роля на **ръководните решения** идва от водещото място на Комунистическата партия в структурата на политическата система на социалистическото общество — място, което тя е извоювала чрез огромния си политически авторитет сред народните маси, чрез своята способност да ги води напред, да разработва върху основата на марксизма-ленинизма своята политическа линия и да я превръща във вътрешно убеждение и мотив за действие на хората. **Управленските решения** имат свои особености — директивност и задължителност, точност, яснота, еднозначност. Те предписват начини на действие и възлагат задачи на низовите звена.

Единството на ръководните и управленските решения се изразява не само в еднаквата валидност на научните принципи и изисквания към тях, а **главно в общата им целева насоченост.** Като отразяват общността на интересите на всички класи и социални групи с тези на работническата класа, и едните, и другите съдействуват за правилното функциониране и развитие на обществото по пътя на изграждането на зрелия социализъм и комунизма.

Единството на ръководните и управленските решения е използвано от автора като изходна точка за разсъждения и анализ на един от големите проблеми на практическото взаимодействие между партийно ръководство и социално управление — **разграничаването на функции, права и отговорности** между партийните органи и организации, от една страна, и държавните и стопанските органи и звена, от друга. Той разглежда ситуациите, при които най-често е възможно да се нарушава този ленински принцип. Спира се и на пътищата за преодоляване на допусканото дублиране, смесване и изземване на функции.

Като партия на творческия марксизъм-ленинизъм БКП осъществява своята ръководна роля не само като очертава основните стратегически направления на развитието, а и чрез **постоянно партийно въздействие върху целия процес на вземането на управленските решения.** Това означава, че без да се намесва грубо, без да декретира и без да нарушава самостоятелността, правата и задълженията на другите органи и организации, партията им въздействува със своите политически методи и средства. Тя е „главният конструктор" на механизма на управление във всички сфери и области на обществения живот, а също и на принципите и правилата за неговото функциониране, развитие и усъвършенствуване. Авторът разкрива основните функции и задачи на партийните органи и организации за осъществяване на ръководно партийно въздействие върху процеса на вземането на управленските решения — **да откриват, изследват и решават проблемни ситуации, да спомагат за разработката и сравнителната оценка на вариантите за решение, да осигуряват максимална ефективност на проектираното в решението действие.** Своите разсъждения и изводи за взаимоотношението и взаимодействието между партийно ръководство и социално управление в процеса на вземането на решения авторът е подкрепил чрез разработването на актуалния проблем за **развитието и обогатяването на социалистическия демократизъм.**

За да се получат адекватни на поставените цели резултати, е необходимо да се ръководи и управлява **процесът на изпълнение на взетите решения.** Това е втората фаза на единния управленски цикъл, в която партийното ръководство и социалното управление решават три групи проблеми — **идеологическо осигуряване на решенията, организация и технологизация на практическата дейност и провеждане на контрол.**

Необходимостта от **идеологическо осигуряване** на ръководните и управленските решения авторът свързва с диалектиката на обективното и субективното в историческия процес. Стремежът е субективният фактор да осъзнае историческата необходимост на предприеманите с решенията социални преобразования, да види връзката им със своите интереси и потребности, да превърне смисъла на решението в мотиви за действие. Това фундаментално в марксизма-ленинизма положение авторът декомпозира в конкретните функции на идеологическата работа в процеса на изпълнение на решенията — **изпреварваща, съпътствуваща и последваща,** като ги илюстрира с примери от най-новите ръководни и управленски решения.

Изпреварващата идеологическа работа създава обществена атмосфера и нагласа за възприемане от трудещите се на решението като необходимо и полезно за постигане на социално значими цели. Според проф. М. Марков особено важно и за-

Digitized by Google

дължително е предварителното идеологическо въздействие при две специфични ситуации — когато ще се взимат принципно нови, преломни решения и при т. нар. непопулярни мерки и решения. Необходимостта от **съпътстваща идеологическа работа** произтича от динамизма на социалните процеси, от възникването на непредвидени проблеми и ситуации. Този вид идеологическа работа започва с разясняване на целите, заложени в ръководното или управленското решение, а също и на начините и средствата за тяхното постигане. Тя съпровожда с неотслабваща сила целия процес на изпълнение на решението с възможните изменения на неговите параметри. Главното съдържание на **последваща идеологическа работа** е осмислянето на извършеното, анализ на постиженията и слабостите, а също и възприемането от всички на направените изводи. Авторът формулира и по-важните изисквания на съвременния етап към осъществяването на трите функции на идеологическото осигуряване на изпълнението на решенията.

Възлов момент в ръководния и управленския процес е **опредметяването на решенията**, тяхното претворяване в реални дела. То е свързано с множество дейности на субективния фактор, характеризиращи се с целенасоченост и определена последователност. Като се позовава на постановката на Националната партийна конференция (1978 г.) и на Дванадесетия конгрес на БКП за усъвършенствуване на управленския труд и повишаване на неговата ефективност, проф. М. Марков обосновава и защищава идеята (тя присъствува и в други негови трудове) за належащата **необходимост да се внедряват съвременни, цялостни, основаващи се на постиженията на обществените науки управленски технологии.** Авторът се спира на етапите на партийното въздействие за организационното и технологическото усъвършенствуване, като разкрива неговия политически характер на различните равнища от структурата на социалното управление.

Социалния контрол, като фаза на управленския цикъл, авторът свързва с повишаване ефективността на ръководството и управлението. В условията на реалния социализъм социалният контрол има двояка функция: да утвърждава и насърчава адекватното на социализма съзнание и поведение и да преграждa пътя на проявите, които противоречат на неговата същност. Разглеждат се актуалните задачи, които стоят пред трите елемента на единната система за контрол — **партийния контрол, държавния и народен контрол и социалния контрол.** Като изтъква растящата роля на партийния контрол, той разкрива проявата на неговата политическа функция. Особено внимание авторът отделя на социалния контрол, който е важно средство за превръщане на трудещите се от обект в субект на управление. Откроява се задачата за засилване на **контролните функции на масовите организации** в дейността им по тяхното утвърждаване като обществени гаранти. Убедително и аргументирано той разглежда повишаването на **контролните функции на трудовия колектив** в новите условия като стопанин на социалистическата собственост. Формулирани са две главни задачи, които партията решава в тази област, **първо** — да се разграничават полето и обхватът на действие на всяка организация или орган, които имат контролни функции, и, **второ** — да се засилва организиращата роля на контрола.

В книгата прави особено добро впечатление стремежът на автора общотеоретичните постановки и глобалните проблеми да бъдат „сведени" до равнището на **селищните системи**, в които сега е съсредоточена най-голяма по обем дейност на органите за ръководство и управление. Направен е анализ върху основата на експерименталната проверка на основните идеи и концепции на автора в конкретна община. Става дума за проведения на два етапа в Севлиевската селищна система семинар-дискусия с ръководните кадри. Използвани са също резултати от проверки и проучвания на тези проблеми в предприятия, учреждения и други звена и институции в селищната система. Авторът не се е ограничил само с разкриването на конкретните измерения на партийното ръководство и социалното управление в Севлиево, а е използвал тези данни като основа за по-обобщаващи изводи за този вид териториално-административни единици.

Последната глава авторът е посветил на проблемите на взаимодействието на партийното ръководство и социалното управление при решаването на централния за нашето обществено развитие въпрос за **повишаването на качеството на продукцията и на всяка социална дейност.** Особено внимание отделя той на необходимите изменения и усъвършенствувания в социалното управление, за да бъде решена успешно тази задача. Спира се и на факторите, които трябва да се „вкарат" в действие, за да се субективизира процесът на възпроизводството на висококачествена продукция, т. е. да се преустрои и съзнанието на субективния фактор — човека.

В заключение можем да добавим, че книгата на проф. Марко Марков идва да запълни една „празнина" на обществено-политическата литература по тези въпроси. Считаме, че тази книга ще е особено полезна за ръководните партийни и управленски кадри, ще им помогне теоретически по-добре да осмислят своята непосредствена, всекидневна работа и на тази основа да я усъвършенствуват, да издигат нейното качество и ефективност.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

МАРКСОВАТА ПОЛЕМИКА

От „Скорпион и Феликс" до „Немска идеология" (1836—1846)

Иван Гранитски

Предмет на тази книга е изкуството на Марксовия полемизъм — това ненадминато средство, чрез което се изявява неговата революционна философия. Марксовата полемика е тема, върху която няма специални изследвания. Дори в най-задълбочените и фундаментални трудове за публицистичното и философското наследство на Маркс полемичността е посочена само като елемент на стила. Авторът подчертава, че тя е не просто белег на стила, а главна форма, в която революционната философия на Маркс постига своето битие. По своята най-дълбока насоченост полемиката на Маркс има политически характер. Тя преследва политически цели — развенчава псевдореволюционността на определени личности, иронизира ненаучността и скудоумието на дадена идеология, дискредитира отделни групи, социални прослойки или политически партии. Карл Маркс е сред малкото философи, които притежават изключително образен, метафорично наситен език. В книгата се доказва, че много от статиите, памфлетите и другите му по-големи трудове представляват образец на философска и художествено-публицистична проза с богата, асоциативно разгърната фраза, плътен и колоритен рисунък и невероятна полемична сила на внушението. Всичко това може да се съзре още в ранните произведения на Маркс, където в динамиката на полемичната му критика — правно-политическа, религиозна, идеологическа, социално-политическа и пр. — неговата мисъл постига все по-голяма политическа и социална зрелост. Изследването си авторът на книгата прави върху изключително важното десетилетие — 1836—1846 година. Това е период, през който се осъществява идейно-светогледното формиране на младия Маркс и става постепенният му преход от идеализма към материализма и от революционния демократизъм към комунизма.

Уроците на съкрушителната политическа полемика на Маркс са жизнено необходими тъкмо днес — в епохата на остра и безкомпромисна идеологическа борба, когато тя може да бъде пример, вдъхновение и мощно оръжие в стълкновенията с буржоазната философия и политика.

РЕАЛНИЯТ СОЦИАЛИЗЪМ

Към критиката на неговите „критици"

Научни работници от институти на братски комунистически партии, занимаващи се с проблемите на революционния процес и идеологическата борба, разработиха настоящия труд с цел да осветлят някои нови тенденции на идеологическото противоборство между капитализма и социализма на съвременния етап. Той е втори по ред след публикуване вече под наслов „Единството на работническата класа и идеологическата борба" и е посветен на критиката на антикомунистическите и антимарксистките концепции, фалшифициращи същността, мястото и ролята на реалния социализъм. На критичен анализ са подложени буржоазните и дребнобуржоазните възгледи относно „неавтентичността" на реалния социализъм с марксизма, клеветите по отношение на авангардната роля на партията, спекулациите със същността на социалистическата държава и демокрация, изопачаването на принципите на взаимоотношение между страните на социалистическата общност и др. Авторите показват истинската същност и роля на съвременния антисъветизъм като обединителна платформа и главно идейно-политическо оръжие на противниците на социализма, като ядро на съвременния антикомунизъм. Наред с критичния анализ в книгата се разглеждат в позитивен план и редица явления и тенденции, изявили се в развитието на страните на реалния социализъм в последно време.

ГОДИШНИК НА НАЦИОНАЛНИЯ МУЗЕЙ „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ"

Том шести

В том шести на Годишника на Националния музей „Георги Димитров" са включени материали от научно-практическата конференция, посветена на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, състояла се през септември 1982 година в София. Редколегията на годишника публикува докладите и част от научните съобщения и изказвания на български и чуждестранни работници по въпросите на музеите по основната тема на конференцията: „Борбата против фашизма и войната, за мир, демокрация и социализъм". В тях значително внимание се отделя на идеите на Георги Димитров за обединяването на всички антифашистки и демократични сили в света в Единен и народен фронт за борба против фашизма и войната, за мир, демокрация и социализъм, идеи, с голямо актуално значение в съвременния етап на обществеността развитие.

Digitized by Google

065/0039/30

ISSN 204—8574

ТОДОР ЖИВКОВ

ИЗБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 32, 33

Тридесет и втори том с избрани съчинения на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България Тодор Живков съдържа доклади, речи и изказвания през периода май 1981 — декември 1981 година. В този том е публикуван докладът на първия партиен и държавен ръководител пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив на 24 октомври 1981 година. В доклада си другарят Живков анализира изпълнението на някои проблеми и задачи, поставени пред партията и народа на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Тук се разглежда въпросът за собствената материално-техническа база на зрелия социализъм, за мултипликационния подход, за собственика и стопанина на социалистическото имущество, за жизненото равнище и др. Поместена е и речта на другаря Живков при откриването на международната среща-диалог под наслов „За разведряване, за мир и социален прогрес", произнесена през май 1981 година. В тома е включено и известното „Слово за България", произнесено на тържественото заседание по случай 1300-годишнината от създаването на българската държава. Словото е политико-философска равносметка за пътя на България през вековете, за добродетелите на народа, за идеалите, които са го окриляли в дни на изпитания и на възход, за да излезе на широкия друм на социалистическото строителство. Словото е проникнато с безгранична обич и признание към Русия, към Съветския съюз за тяхната безкористна братска подкрепа в години на борба и години на съзидание.

В тридесет и трети том с избрани съчинения на другаря Тодор Живков са включени негови речи, статии и изказвания от периода януари—септември 1982 година. Тук са забележителните му речи пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи, Четиринадесетия конгрес на ДКМС и Деветия конгрес на Отечествения фронт. В тях другарят Живков синтезира новите постановки на партията, разработени от него, растящата роля на масовите обществено-политически организации при изграждането на развитото социалистическо общество, още по-големите им права и задължения при решаването на генералните задачи в развитието на обществото. В тома са поместени произведенията на първия ни ръководител във връзка със 100-годишнината от рождението на Георги Димитров. В тях се прави анализ на органичната връзка между делото на Георги Димитров и нашата съвременност, изтъква се непреходната сила на неговите идеи за Единния фронт. Под заглавие „Винаги рамо до рамо в общия победен път" е публикувано словото на другаря Тодор Живков на тържественото събрание в София, посветено на 25-годишнината от учредяването на Общонародния комитет за българо-съветска дружба.

Произведенията и в този том показват неуморната и многообразна дейност на нашия пръв ръководител във вътрешната и международната политика на родината, отразяват неговата роля на вдъхновител и организатор на социалистическото строителство.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/JUC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
OCT 24 1985

15

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 15 ОКТОМВРИ 1984 година XXXI

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

Г. Цонков — Идейновъзпитателната работа на висотата на съвременните изисквания 4
С. Славчев — С по-високи критерии 10
Д. Кенаров — Резултатът не идва сам 15
Н. Катранджиев — Всеотдайност 19

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

С. Петрушкова — Авангардната роля на комуниста 22

Партийният комитет

Б. Алексиев — Как подхождаме към приемането на комсомолци в партията 29
Г. Иванов — Със завишени изисквания към работата на профсъюзните органи и организации 32
В. Сотирова — Грижи за новото попълнение 36
Д. Кръстев — Критични и самокритични разговори 41
М. Лазаров — Творчески подход към пленумите 43

Ръководно политическо ядро и първообраз

* — Отговорност за подготовката на кадрите 45
С. Георгиев — Дългът на партийния секретар 52

Партийните групи

* — Дееспособни политически ядра 54

Digitized by Google

Страница на редактора

Г. Съйков — Технологии и творчество 64

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

М. Джур — Ако е осигурена подкрепата на комунистите . . . 65

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Й. Кръстев — Пендарата има един цвят 70

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Р. Сейдалиев — Рентабилност и самоиздръжка 74
П. Стоянов — Какви подходи да изберем 81

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Петков — Поглед към икономическата реформа 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

Х. Христов — Изследване върху съвременната история на БЗНС . 91

*** — Погребението на Петко Русев**

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2820. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. X. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

Стратегическите задачи на партията за повсеместна интензификация на народното стопанство, ефективното приложение на новия икономически механизъм, изключителните грижи и внимание за повишаване качеството на труда и на резултатите от него издигнаха на по-голяма висота ролята и значението на субективния фактор. От трудовия колектив и от трудовия човек, от ръководните и от управленските звена се предявяват изисквания за по-голяма обща и специална подготовка, висока професионална квалификация и организационна култура, умение, навици, опит да се ръководи и изпълнява. Така че битката за високо качество на труда и на резултатите от него може да се изведе успешно при наличието на качествено ново лично и колективно съзнание, при едно по-голямо единство на високоорганизирано мислене и високоорганизирано действие. Другарят Тодор Живков в словото си пред актива на Научно-техническите съюзи и Съюза на научните работници в България през април т. г. посочи, че „решителни стъпки напред ще направим само ако изменим коренно нашето мислене и нашия подход", и ни призова за революционно мислене и революционно действие.

Реализирането на стратегическите задачи в сегашната социална практика и в перспектива, значителното повишаване на преобразуващите възможности на субективния фактор поставят пред целия идеологически фронт, пред идеологическите кадри нови отговорности. В това отношение се очертават два главни проблема: на първо място — доколко, как и по какъв начин идеологическата работа се изменя, изменя своя стил, доколко усъвършенствува своите средства, форми и механизми, и на второ място: доколко расте нейният дял за формиране на съзнание за революционно мислене и действие у субективния фактор, за да бъдат успешно решени задачите, поставени от Дванадесетия конгрес, Националната партийна конференция и в теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков.

И занапред партията ще търси по-голям ефект от преобразуващите възможности на идеологическата работа и ще повишава критериите за нейния реален принос в решаването на реални дела. А това ще зависи от нейното качество като специфична обществена духовна дейност.

Както досегашната практика ни показва, така и за в бъдеще решаващ участък за изпълнение на стратегическите задачи, които посочихме по-горе, ще си останат трудовият колектив и първичната партийна организация като негов политически ръководител.

Ето защо в настоящата комплексна разработка сме включили публикации за някои характерни страни на идейновъзпитателната работа в първичната партийна организация, на усилията и реалния принос на идеологическата работа в битката за високо качество на продукцията.

Digitized by Google

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА НА ВИСОТАТА НА СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Националната партийна конференция по подобряване на качеството навсякъде и във всичко обобщи опита и идеите на партията в борбата за усъвършенстване на работата на партийните органи и организации във всички сфери на обществото. Тя обобщи особено идеите, разработени от Единадесетия и Дванадесетия конгрес, в речите и докладите на др. Т. Живков по този проблем през последните години.

Приетата Дългосрочна програма за подобряване на качеството е теоретическа и методологическа основа за преосмисляне на всички въпроси на съществуващата теория и практика в първичните партийни организации за решаване на идейновъзпитателните задачи в единство със стопанските и организационните.

●

Първият въпрос, с теоретическото изясняване на който в духа на документите, приети от Националната партийна конференция, ще се улесни по-успешното решаване задачите на партията, е въпросът за **съвременното разбиране на понятията: „идейновъзпитателна работа“ и „качества на идейновъзпитателната работа“ на първичната партийна организация.**

Много често понятието „идейновъзпитателна работа“ на първичната партийна организация се подменя с понятието „идеологическа работа“ на организацията. Тези две понятия са близки и е правилно да се използват в познанието и в практиката едновременно, свързано, но без да се сливат и подменят. Тяхното подменяне неизбежно нарушава строгата целенасоченост в партийната работа и спъва постигането на необходимия ефект. Понятието **„идеологическа работа“** отразява главно разпространението сред народа на марксистко-ленинските идеи, теории, създадени и от класиците на марксизма-ленинизма и сътворени от КПСС, БКП и всички други комунистически партии, които се ръководят от марксистко-ленинската идеология. Тази работа протича във формата на пропаганда и агитация, на идеологическо разясняване на решенията на партийните конгреси и пленуми на ЦК на БКП, на политиката на партията и народната власт, изгражда верни, научни разбирания по тях, формира убеждения за тяхната правилност и необходимостта те да се претворят в производствени, творчески практически дела. Тя е основно средство и насока на дейността на партията и конкретно на първичните организации за комунистическо възпитание на кадрите и всички членове на обществото. В съвременния етап например изясняването на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, на Националната партийна конференция по подобряване на качеството,

Digitized by Google

на всички пленуми на ЦК и на идеите, постановките, подходите в речите, докладите, лекциите на др. Т. Живков има основно възпитателно значение за практическото решаване на всички стоящи пред партията, народната власт и народа задачи. Но това разясняване като главно съдържание на понятието „идеологическа работа" на първичната партийна организация не е тъждествено със съвременното съдържание на понятието „идейновъзпитателна работа" на първичната партийна организация, защото възпитанието като организирано и целенасочено въздействие на възпитателя върху възпитавания не е само идеологическо, а и неидеологическо идейно (естествено-научно, технико-научно и др.), практическо чрез организацията на труда, личните, колективните, обществените отношения, чрез стимулирането, контрола, наказанието, колективния и личния пример. Субектът на комунистическото възпитание формира личността с всички видове свои организирани и целенасочени въздействия върху обекта на възпитание — личност, колектив. Следователно второто понятие е много по-широко по съдържание и структура от първото, изпълнява и по-сложни, многостранни познавателни и методологически приложни функции. Идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация в съвременните условия може да се дефинира като **организирано и идейно, единно целенасочено въздействие върху партийните членове и трудещите се, за да се изградят у тях съвременен научен мироглед, чувства, интереси, навици, умения да работят за изпълнение на основните задачи, които поставиха Дванадесетият конгрес на БКП, Националната партийна конференция, пленумите на ЦК, да се изграждат у всеки човек съвременни социалистически качества, култура, отношения и прогресивно поведение.**

Идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации не е отделена от идеологическата, от организационната, от културно-масовата, от политическата им дейност. Тя се осъществява въз основа на тях, чрез тях, като те се целенасочват наред и в единство с другите им функции и да възпитават съвременни социалистически качества у кадрите, у трудовите хора, у колективите. Нейното място и роля следователно се преплита с всички други дейности на партийната организация, без да губи относителната си самостоятелност, специфика. Със своите принципи, критерии тя обуславя възпитателните функции на другите партийни дейности. Задачата на ръководствата на партийните организации е планово да съчетават идейновъзпитателната работа с идеологическата, политическата, организационната, културно-масовата, като отчитат спецификата на нейните закономерности, принципи, методи, цели.

●

Обективна основа за определяне **критериите и показателите за качествата на идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация** в съвременния период са **задачите,** които решава народът, защото кадрите, трудовите хора се възпитават и самовъзпитават, за да изпълняват високоефективно и качествено тези задачи и да се развиват като способни за труд социалистически личности. Като изхождаме именно от задачите, които решава нашето общество през 1984 г., не може да не определим като **главен критерий изпълнението от всяка първична партийна организация** на задачите за интензификацията на производството и другите социални дейности на трудовите колективи, за внедряването на най-новите постижения на науката и техниката в труда, на новия икономически подход и механизъм, за изпълнението на Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството навсякъде и във всичко, за развитието на политическата система и

Digitized by Google

демокрацията, трудовата активност и реализацията на всяка личност. Този критерий е не само обективен, но и най-точен, защото не може да се подменя с отчитане на извършени идеологически, политически, организационни „мероприятия" за възпитание, които не са дали практически необходимите трудови резултати. Доброто съвременно комунистическо възпитание на отделните личности и колективи винаги дава добри трудови, практически резултати. А добрите трудови, практически резултати могат да се постигнат от първичната партийна организация само с многостранно идеологическо, политическо, организационно възпитателно въздействие върху всеки обект на възпитание. Това показва, че критерият — практическите резултати от цялостната работа на първичната партийна организация за изпълнение на съвременните основни задачи на обществото, **е комплексен по възпитателно въздействие.** Висок идейновъзпитателен резултат като изпълнени стопански, политически, обществени задачи не може да даде отделното идеологическо, политическо, икономическо или организационно възпитателно въздействие. Този критерий показва, че в резултат на всички ръководни възпитателни въздействия на първичната партийна организация върху трудовия колектив и върху неговите членове са настъпили качествени изменения в техните идейни разбирания, научни, политически, технически, икономически, нравствени знания, в техните чувства, настроения, ценностна ориентация, жизнена позиция и материално-практическа дейност. Тези качествени изменения в обектите на възпитателно въздействие закономерно се обективизират, материализират в изпълнени производствени, строителни, битово-обслужващи, научнотворчески, художествено-творчески трудови резултати. Степента на съвършенство, на дълбочина, на трайност в качеството на тези изменения в трудовите колективи и в техните членове е пряката причина за степента на качествата на трудовите резултати. Измененията в обектите на идейновъзпитателно въздействие на първичните партийни организации са също по необходимост комплексни — идейни, психологически, организационни. Това показва не само сложността, многостранността на процесите, които е предизвикало възпитателното въздействие на партийната организация върху трудовите колективи и техните членове, но и сложността на образуването на материално-практическите резултати от труда. Съвсем логично е високите качествени идейни, интелектуални, емоционални, квалификационни, ценностни, материалнопрактически изменения в обектите на идейновъзпитателното въздействие да дадат висококачествени резултати.

Така разбиран, главният критерий показва, че качествата на материално-практическите резултати от труда на колективите и техните членове се обуславят с еднаква необходимост от всички видове идейновъзпитателни въздействия на първичната партийна организация. Еднаквата необходимост от всички основни видове идейновъзпитателно въздействие на партийната организация върху трудовия колектив и неговите членове, за да се постигне висок ефект и високо качество на трудовите резултати, доказва, че е нужно те едновременно да се планират при решаването на всички основни задачи и единно, с еднаква партийна упоритост и целенасоченост да се реализират, без да се подценява нито едно от тях.

Главният комплексен критерий показва също, че и **качествата на отделните видове** идейновъзпитателно въздействие на първичната организация върху трудовия колектив и неговите членове трябва да бъдат високи. Ако не се осигурят например съвременните високи качества на идеологическата работа, които теоретически обосноваха Дванадесетият конгрес на БКП, Националната партийна конференция по качеството на продукцията, не може да се очакват високи качества ця-

Digitized by Google

лостно на идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация, което означава, че не може да се обезпечат и висококачествени материално-практически трудови резултати. А качествата на идеологическата работа в съвременния период, както вече е известно, са: превръщане на идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се, засилване на настъпателността и борбеността на идеологическата работа; утвърждаване на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките народни маси на трудещите се; изработване на нова проблематика, извършване на сериозни промени в тона и стила на пропагандата и агитацията така, че да се постигнат конкретност, съдържателност, отговорност за думите, за покритието им с реални дела, откровеност в диалога с хората; ускорен идеологически отзвук на местните, националните и международните въпроси, които поставят трудещите се; засилване творческия характер на идеологическата работа; подобряване пропагандата на марксизма-ленинизма, на неговите съвременни завоевания. А Националната партийна конференция по качеството на продукцията добави: в центъра на идеологическата работа да се постави проблемът за развитието на научно-техническия прогрес, бързото внедряване на неговите резултати и решителното повишаване качеството навсякъде и във всичко; подчертаване в подходяща форма, че качеството на всеки вид трудова продукция е ключов проблем на изграждането на зряло социалистическо общество; задълбочено изясняване жизнената необходимост от високо качество на труда, на продукцията, на услугите, на работата; да се разкриват политическият смисъл на борбата за високо качество, връзката между развитието на социалистическата демокрация и укрепването на дисциплината; да се дава задълбочен и ясен отговор на новите проблеми на теорията и обществената практика, пораждани в борбата за високо качество; да се изследва проблемът за социалната среда като формиращ фактор на заинтересоваността от повишаване на качеството.

Без тези качества на идеологическата работа в трудовите колективи безспорно не може да се постигне високо качество на идейновъзпитателната работа. Но качествата на идеологическата работа и идейновъзпитателната дейност не са тъждествени, защото без високо качество на политическата, на организационната, на културно-масовата, на партийното ръководство на стопанската дейност няма да се получи необходимият възпитателен и материално-практически ефект. И едновременно, както вече казахме, те в известна степен са качества и на идейновъзпитателната работа, защото играят водеща роля във възпитанието на членовете на трудовите колективи. Същото важи и за качествата на политическата, на организационната работа на първичната партийна организация. И те не са тъждествени с качествата на идейновъзпитателната ѝ дейност, но едновременно в известна степен са и нейни качества, защото равностойно участвуват във възпитателния процес като негови необходими структурни елементи. В този смисъл измененията, които „внася“ например съвременната идеологическа работа на първичните партийни организации в мирогледа на трудещите се, в убежденията и чувствата им, в политическата им позиция и поведението по интензификацията на производството, по повишаване на качеството на продукцията, могат да се характеризират като показатели за качеството на идейновъзпитателната им дейност. Ако посочените съвременни качества например на идеологическата работа на първичните партийни организации изменят положително възгледите, убежденията им по всички съвременни задачи на партията, те се проявяват като качества и на идейновъзпитателната им работа. Но

Digitized by Google

проявата им именно като възпитателни качества, както е известно от марксистко-ленинската теория, е в зависимост и от такива високи качества на организационната дейност на първичната партийна организация като строга взискателност, проверка и контрол, политическа оценка и отчетност във всяка работа и нейните резултати, изискване на лична отговорност за нарушаване на обществените норми и принципи. Освен това проявата им като качества на идейновъзпитателната дейност на първичните партийни организации зависи и от високите качества на партийното ръководство за решаването на задачите на икономическата политика, от работата им за преодоляване на дребнобуржоазните навици на индивидуализъм, недисциплинираност, своеволия; от създаването на благоприятен социалнопсихически климат за голяма самоинициатива, творчество и революционен размах.

Но идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации си има и свои специфични показатели за високо качество като високата съвременна **идеологическа осмисленост и обоснованост на основната дейност на трудовите колективи,** на ръководителите и на изпълнителите; **политическата и трудовата активност** в решаването на поставените от партията задачи; **творческото отношение и революционната смелост, размах** при решаването на всеки производствен, битов, търговски, научен, художествено-творчески, управленски въпрос; **точното и прецизно спазване на стандартите, технологиите** в производството и в целия трудов процес; **високата дисциплина и социалистическата съзнателност в работата; съвестното и отговорно отношение към качеството** на своя труд и неговата продукция, резултати.

Главният критерий и показателите за качествата на съвременната идейновъзпитателна работа на първичната партийна организация като видове измерители са вътрешно, диалектически свързани и дават ефект само когато се прилагат единно.

●

Понятието „качества на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации" обхваща всички видове техни възпитателни въздействия, които формират такива духовни и практико-приложни качества у отделните членове на нашето общество, които ускоряват многостранното съвременно развитие на отделните личности и осигуряват висока производителност на труда и високо качество на продукцията. Безспорно всички качества на тази дейност допринасят за изграждане на нейната характеристика като движеща сила на обществеността развитие и изключително важен фактор в усъвършенстването на личността и издигане качеството на нейната трудова продукция. Но едва ли може да се спори, че основната роля принадлежи на ония качества, които изграждат личности със съвременен богат мироглед и с дълбоко познаване на най-новите проблеми, които решават партията и народът, с чувство за отговорност да участвуват активно в тяхното решаване. Това, на първо място, са **формирането на висока съвременна комунистическа идейност и идеологически стабилитет,** нужни не само за дълбоко идеологическо разбиране и усвояване на социалния смисъл и роля на задачите, които решават сега партията и народът, но и за мобилизирането на силите на всички кадри и трудещи се, за да работят за тяхното най-ефективно изпълнение. Партията апелира за прелом в разбиранията и в подходите по развитието на народното стопанство, по планирането и организацията на труда, по партийното ръководство на стопанските организации и трудовите колективи, по внедряването на най-новите постижения на науката и техниката, на технологии в производството, по развитието на демокрацията. Но такъв прелом може би е най-трудната задача на първичните партийни орга-

Digitized by Google

низации, защото създадените навици да се мисли например стопанската дейност без интензификация, отношенията между държавата като собственик и трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост без съвременната трудова, икономическа демокрация, организацията на труда без новия икономически подход, подобряването на качеството на продукцията без световните критерии и показатели е консервативна сила. Тя може да бъде преодоляна само ако партийните организации възпитават у кадрите и трудещите се съвременна комунистическа идейност и идеологически стабилитет, твърда увереност в правото дело на партията. В борбата за решаване на принципиално нови производствени, управленски задачи, за преодоляване на консервативни навици, инертност в поведението на кадри и трудови хора на преден план излиза възпитаването на **новаторско мислене** и **революционно действие в решаването на съвременните производствени, научни, управленски задачи.** Развитието на научно-техническата революция и противоречията с капитализма категорично изискват формирането на тези качества у всички кадри и трудещи се. Тези два фактора не търпят колебливото мислене и нереволюционното действие вече и в решаването на стопанските задачи. Те създават обективни потребности от смело, с риск мислене и действие. Първите стъпки на трудовите колективи за изпълнение на Дългосрочната програма на партията показват не само колко необходими са тези качества, но и колко вредно е страхливото, колебливото мислене и действие при решаването на сложните съвременни задачи.

В неразделна връзка с тези качества е необходимостта първичната партийна организация да **формира творческо и рационализаторско практическо отношение** на кадрите и трудещите се при решаването на всеки трудов проблем. Сложните, напрегнати производствено-управленски задачи на трудовите колективи не могат да се решават високоефективно и качествено без творческо и рационализаторско отношение на всеки към тях. Те изискват самоинициатива, самодейност на отделните личности и колективи.

Националната партийна конференция доказа необходимостта от такива качества на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации като умение **най-ефективно да използва ония форми на пропагандата и агитацията, които превръщат борбата за постигане на най-добро качество в разбиране, убеждение и мотив за действие на всички трудещи се. Да се насочват към създаването на такива изменения в социалната среда и в съзнанието на трудещите се, че всеки да живее с проблема на качеството, като неговото решително подобряване се издига в култ.** Тези изисквания следва да се превърнат в предмет на целенасочено възпитание у всеки член на трудовите колективи неотстъпно при решаването на всеки идеологически, организационен, образователен, управленски проблем.

Националната партийна конференция постави и задачата идейновъзпитателната работа да формира и съвременно ново икономическо **мислене у трудещите се за единство на личните, колективните и обществените интереси по проблема за подобряване качеството навсякъде и във всичко, да се разгърне и обществена подкрепа на челниците в борбата за високо качество, да се създаде атмосфера на активно настъпление и непримиримост** срещу всичко, което е в разрез с новите критерии и изисквания и пречи за повишаване на качеството.

Всички тези качества на идейновъзпитателната работа имат решаващо значение за издигане на нейното място сред факторите за изпълнение на задачите, които партията поставя на настоящия етап.

Digitized by Google

С ПО-ВИСОКИ КРИТЕРИИ

Националната партийна конференция по проблемите на качеството е не само израз на обективната потребност на настоящия етап от нашето развитие, но тя със своите решения се превърна в мобилизиращ фактор за тяхното решаване.

Разбира се, когато говорим за качеството, ние имаме предвид не неговото най-общо, абстрактно значение, а приложната му страна като степен на създаваните потребителни стойности. В този смисъл качеството се явява и техническа категория (стандарти, технологии, нормали и пр.), и икономическа категория (потребителна стойност, стойност, рентабилност, цена и пр.), и нравствена категория (социалнопсихичното състояние на трудещите се, отношение и дисциплина в производството, мотиви, потребности и пр.). Най-общо под качество на продукцията можем да разбираме **опредметени в допустими граници предварително зададените технически, технологически и инженерни стандарти в потребителна стойност.** Още К. Маркс отбеляза, че „потребителните стойности съставляват вещественото съдържание на богатството, каквато и да е неговата обществена форма“[1].

От така приетото определение следва, че качеството е единство на **обективните дадености** (предварителното „виждане“ за потребителната стойност, въплътено в стандартите и нормалите) и **дейността на субекта** за тяхното опредметяване (дисциплина, изпълнителност и пр.). При занаятчийското дребностоково производство ролята на стандартите е била нищожна (да не кажем направо нулева), а определящо начало в производството са били самодейността и творчеството на отделния изпълнител при създаването на различни по качество, т. е. разнообразни потребителни стойности. В условията на съвременното серийно поточно производство значението на стандартите и нормалите (гарантиращи производството на даден **вид** потребителна стойност) се превръща в **главен фактор,** определящ качеството на продукцията. Потребителната стойност на всяка продукция се проявява като сумарен резултат от нейните вътрешни свойства. При това като правило опредметяването на отделните свойства на потребителната стойност е разделено във времето и пространството, факт, предизвикан от разделението на труда и специализацията дори в международен мащаб. Ето защо, както отбелязва др. Т. Живков, „борбата за високо качество започва от изследванията, от конструкторските и технологичните разработки, а завършва с реализацията на продукцията и с нейното поддържане в процеса на експлоатацията“[2].

Нравствените аспекти на проблемите за качеството са отражение на социалнопсихическото състояние на трудовия колектив и на отделния труженик, детерминирано от самите условия на производството. Физикът Макс Борн обърна внимание на промените в мотивационната структура на производителите в условията на поточното производство. На времето си занаятчията, след като произведе нещо, го излага на витрината, за да може да изпита удовлетворение от впечатлението, което неговата стока предизвиква сред минувачите. В случая той

Забележка: този материал бе поръчан и написан докато авторът бе секретар на окръжния комитет на БКП в Търговище; сега др. Славчев е на друга работа.

[1] К. Маркс, Капиталът, т. 1, Партиздат, С., 1975, с. 46.

[2] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждане на зряло социалистическо общество, Партиздат, С., 1983, с. 19.

Digitized by Google

изпитва **морално** удовлетворение от продукта на своя труд, преди още да е задоволил материалния си интерес. В условията на поточното производство работникът вижда само отделните части, от които е създадена крайната продукция. Производителят започва да се интересува не толкова от функционалните и естетическите качества на произведения продукт, а от **количеството** му.

Разбира се, може да се спори в каква степен съществува подобно състояние в съвременните производствени условия. Но факт е, че мотивационната структура на работниците води за съжаление към система за оценяване на продукцията, основаваща се главно върху количествените показатели. В речта си пред Варненското съвещание др. Тодор Живков обърна внимание на този проблем, като заяви: „... **стимулите сега са насочени към обемните показатели.** При това тези стимули са толкова силни, че дори и санкциите, които се налагат за неизпълнение на качествените показатели, не оказват съществено влияние нито върху фондовете на предприятията и на стопанските организации, нито върху работната заплата на трудовите колективи.“[1]

Отчитането на мотивационната структура на трудещите се е необходимо условие за структуриране и преустройство на идеологическата работа в партийните организации и трудовите колективи. Идейно-политическата работа в условията на всенародната борба за високо качество на продукцията има за цел да формира социално активни личности и боеспособни трудови колективи като субект на производството на потребителни стойности. Очевидно е, че става дума за обхвата и съдържанието на целенасоченото идеологическо въздействие за промяна на съзнанието на трудещите се съобразно морално-нравствените потребности на обществото. „Развитието на съзнанието на масите си остава, както винаги, база и главно съдържание на цялата нашата работа“[2] — тази Ленинова мисъл най-пълно характеризира същността на идейно-политическата работа в условията на всенароден поход за висококачествена продукция.

Нарастващата роля на духовните фактори за качественото развитие на производителните сили и за усъвършенстването на производствените отношения все повече се очертава като **закономерност** на развитото социалистическо общество. Повече от очевидно е, че промяната в съзнанието на хората не е автоматичен процес, обусловен пряко от променените обстоятелства („битието определя съзнанието“), а и резултат на активна, целенасочена, конкретна идейновъзпитателна работа. Недооценяването на подобно схващане води до стихийност във формирането на съзнанието и принизява социалната активност на колектива и отделната личност. Обръщайки внимание на този проблем, др. Т. Живков заяви в доклада си пред XII конгрес на БКП: „Да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — такава е основната задача на идеологическата работа през следващия период“.

Окръжният комитет на партията в Търговище, окръжната партийна организация след Националното съвещание във Варна се ръководят от разбирането, че проблемите на качеството се превръщат в идеологическа „територия“, т. е. идейно-политическата работа в първичната партийна организация следва да се утвърждава като действен, преобразуващ съзнанието фактор при решаване на проблемите за ускорено внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес и издигане качеството на продукцията. В практическата дейност

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждане на зряло социалистическо общество, с. 13.

[2] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 13, с. 376.

Digitized by Google

това означава: утвърждаване на бригадата като производствен „терен“ за идейно-политически живот в колектива; утвърждаване на нови форми — кръжоци и кабинети по качеството; обобщение и анализ на всички фактори, влияещи върху качеството; борба за нова дисциплина в труда и пр. Ако обобщим извършеното в тази насока, можем да кажем, че идеологическата работа цели да формира такава политическа атмосфера в колектива и нагласа у личността, която да откроява и издига творчеството, инициативата, дисциплината и отговорността на комунистите и безпартийните за високо качество на труда и продукцията. В цялостната идейно-политическа работа на окръжната партийна организация за подобряване качеството на продукцията се открояват три съществени момента.

Първият момент е свързан с **организацията и ръководството** на идейно-политическата работа и нейната целева насоченост.

В съответствие с постановките на др. Т. Живков на Националното съвещание във Варна бюрото на окръжния комитет на партията прие програма за подобряване техническото равнище и качеството на продукцията и общественото обслужване за периода 1983—1985 г., която обхваща материалната и духовната сфера на производството. Наред с техническите и икономическите мероприятия програмата съдържа партийно-политически и идейновъзпитателни мероприятия, мобилизиращи активността на трудещите се за нейното реализиране. Така например програмата предвижда всяка година месец ноември да се обявява за месец на качеството, в който се извършва преглед на изпълнението на програмата за годината. Всяко предприятие през този месец организира изложба на произведената продукция, с която се отчита пред обществеността. Освен това всеки първи четвъртък на месеца е обявен за ден на качеството в предприятието, в който заводският партиен комитет или бюрото на първичната партийна организация разглеждат състоянието на качеството през изминалия месец.

Два пъти в годината — януари и юли, стопанските ръководители правят отчет и оценка пред партийни събрания за изпълнението на задачите и мероприятията от собствените програми за качеството на продукцията.

Като цяло тази програма съдържа идейно-политически мероприятия, обхващащи всички равнища, и стига до конкретния труженик.

Вторият момент е свързан с **критериите за ефективност на идейно-политическата работа.**

Конкретните прояви на ефективността на идейно-политическата работа могат да бъдат изразени посредством качествени и количествени характеристики. Една част от тях се отнася до вътрешната същност на идейно-политическата работа — характер и интензивност на провежданите мероприятия, друга — до промяна в състоянието на обекта на идеологическото въздействие. В литературата подробно са разгледани критериите за ефективност в посочените две направления. Като имаме предвид характера на момента — борба за високо качество на труда и продукцията, и без да се впускаме в дискусия, можем да приемем, че ефективността на идейно-политическата работа трябва да се измерва посредством степента на нейното въздействие в съзнанието и в поведението както на колектива, така и на отделния труженик. Поради това, макар и условно, ще бъде справедливо да говорим за две форми на ефективност на идейно-политическата работа — духовна и практико-поведенческа, и следователно за две групи критерии и показатели.

Разбира се, тези две групи критерии не могат да бъдат изолирани и отделени едни от други, защото хората и действуват, и усвояват знания, т. е. духовното и поведенческото у човека съществуват в

Digitized by Google

своето единство и намират израз в категорията „социална активност“.

Двете страни в проявата на ефективността на идейно-политическата работа, ограничени в сферата на пропагандата, намериха синтезиран израз в движението „Въоръжени с научни знания и комунистическа съзнателност — към по-високи практически резултати“, възникнало сред участниците в звеното за политическа просвета при цех „30“ на завод „Зора“ — Търговище. След като в. „Знаме на комунизма“ даде гласност на почина, неговите цели и условия бяха обсъждани в повечето звена от системата на политическата просвета; той бе приет и допълнен съобразно конкретните условия и само през тази учебна година 46 звена с 1156 участници се включиха в него.

Възникнало на територията на окръга, движението е съдържателно допълнение към почина „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност“. Очевидно пропагандистът може да бъде на висота, но поднасяните от него знания трябва да се съчетаят с активността и амбицията на участниците в политическата просвета. В този смисъл целта на възникналото движение сред участниците в звената за политическа просвета е да бъдат превърнати в „материална сила“ теоретическите разработки и практическите подходи, разработени от др. Т. Живков в докладите, речите и лекциите след XII конгрес на БКП. Домът за политическа просвета разработи методика за организация и ръководство на движението на територията на окръга, която включва три групи показатели за участниците: а) усвояване на учебното съдържание; б) комунистическа съзнателност и в) практико-поведенчески показатели.

Характерна черта и особеност на този почин в сферата на пропагандата е неговият **колективистичен** характер. По наше мнение той допринася за издигане ролята на трудовия колектив и на неговото съзнание като възпитател, засилва неговата социална отговорност по отношение на отделните членове, формира чувството му за стопанин.

Третият момент е свързан **с конкретната идейно-политическа дейност на първичната партийна организация и трудовите колективи.**

В доклада пред XII конгрес на БКП др. Т. Живков определи първичните партийни организации като „естествен център, социална среда“[1], където се решават насъщните задачи на нашето обществено развитие, а в речта си пред IX конгрес на Българските професионални съюзи той охарактеризира трудовия колектив като „център на нашата всестранна работа“[2]. Диалектическата връзка между тези два колектива (политически и производствен) е повече от очевидна. Всеки един от тях е призван по специфичен начин да организира и ръководи изпълнението на глобалните и локалните проблеми по качеството на труда и продукцията.

В изпълнение на програмата на окръжния комитет партийните организации набелязаха конкретни идейно-политически мероприятия за укрепване на дисциплината и издигане качеството на продукцията. Ето няколко примера.

Наред с традиционните форми на идейно-политическата работа като лекции, беседи, единен политически ден и пр. в завод „Родина“ — Попово всеки вторник е определен за ден на качеството. Партийното бюро заедно с бригадира оценяват приноса на комунистите в решаването проблемите на качеството на продукцията през изминалата седмица, наставниците споделят своите впечатления и се поставят на обсъждане нерешените въпроси, а в някои от дните се изнасят беседи от научни работници от Висшия икономически институт — Свищов.

---

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем за изграждане на зряло социалистическо общество, с. 100.

[2] Пак там, с. 296.

Digitized by Google

Подобен подход съчетава в едно цяло издигането на икономическата култура и социалната активност на трудещите се и култивира сред тях чувството на стопани на произвежданата продукция.

В завод „Арсо Овчаров" — Омуртаг първичната партийна организация организира анкета сред работниците за подобряване на работата по качеството, обобщават се и се анализират рекламациите, а в завод „Искра" — Попово е въведен дневник за предложенията на работниците по качеството, в който за пет месеца има записани 267 предложения. В завод „Зора" — Търговище всеки цех работи по свой девиз: цех „30" — „За СССР — продукция само с високо качество"; цех „20" — „Бригадата — отговорна за качеството" и пр. Всички бригади имат собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина и качество.

В завод „Никола Станчев" — Омуртаг качеството на продукцията е обвързано с материалното стимулиране, като рекламациите са за сметка на фонд „Работна заплата", а всеки процент преизпълнение по качеството дава 14 процента увеличение на този фонд. Всяко тримесечие се отчита съревнованието по качеството и работниците се удостояват със званията „Млад качественик", „Отличник по качеството", „Образцово работно място", „Собствен качествен щемпел". Колективът на завода е изработил 125 нови модела, от които 40 са атестирани от художествено-експертния съвет като луксозни, 35 — като модни и 50 — като отлични. Един от моделите е получил оценка „К".

Посочените примери, макар и малко, позволяват да се направят някои обобщения и изводи както за решените, така и за нерешените проблеми в първичните партийни организации и трудовите колективи в окръга. Може определено да се твърди, че се откроя **настъпателният** характер на идейно-политическата работа от гледна точка на практическите задачи по издигане качеството на труда и продукцията. Той намира израз в политическото присъствие и оценка на въпросите по качеството, в издигане отговорността и бдителността на колектива срещу недисциплинираните и лошокачествениците, направи се решителна крачка към преодоляване на разбирането, че качеството на продукцията е само технико-икономически проблем.

Идейновъзпитателната работа придоби **комплексен** характер. За решаване на такъв възлов проблем като качеството на продукцията бе мобилизиран целият арсенал от средствата на идейно-политическата работа. Несъмнено това не само обогатява съзнанието, но и формира социално активни личности, насочва тяхното внимание към „тесните", остри и нерешени проблеми. В този смисъл идейно-политическата работа стана **по-действена**, тя се води там, където „реално се решават проблемите" (Т. Живков), тя формира нови потребности и интереси сред трудещите се.

Идейно-политическата работа има богата вътрешна структура и многоплановост както по отношение на обекта, така и по отношение на субекта на идейно-политическото въздействие. Но като правило тя започва от впечатленията и желанията на хората, отчита техния стремеж за разширяване на кръгозора и марксистко-ленинските познания, формира съответните потребности, интереси и ценностни ориентации и накрая намира концентриран израз в практико-поведенческите действия на личността. В този смисъл тя определя политическата насоченост и идейната устойчивост на личността в борбата за високо качество на социалистическото производство и култивира в съзнанието на трудещите се, според думите на др. Т. Живков, чувството на „гордост, че живеят и творят при социализма".

Славчо СЛАВЧЕВ

Digitized by Google

РЕЗУЛТАТЪТ НЕ ИДВА САМ

Непосредствено след Варненското съвещание — 1983 г. ние се заехме всички идеи, които др. Тодор Живков разви в своята забележителна реч, да станат достояние на комунистите и безпартийните от нашия комбинат, да станат тяхно убеждение и мотив на поведение във всекидневния труд.

От опит знаехме, че всяка нова задача изисква и едно по-широко и по-задълбочено изучаване. Съставихме програма за обучение на агитаторските колективи, на групите докладчици, на стопанските ръководители. Проблемите на качеството в комбината бяха централна тема. Ориентирахме се към главния момент: всеки комунист и безпартиен да разбере, че тази задача има стратегическо значение за по-нататъшното социално-икономическо развитие на нашата страна. Специално внимание отделихме, за да бъде разяснена същността на комплексния подход при решаване проблемите на качеството в условията на новия икономически подход и приложението на неговия механизъм.

Всъщност по проблемите на управлението на качеството ние вече имахме натрупан опит. От няколко години насам трудовият колектив на комбината усилено работи за издигане равнището на всички фактори — обективни и субективни, от които зависят едни или други страни на качеството. Със собствени сили завършихме реконструкцията и модернизацията на производствената материална база; бяха усъвършенствувани технологическите процеси до равнището на най-добрите в областта на полиестерните влакна.

Убеждавахме комунистите, че пътят към високото качество преминава през внедряването на съвременна техника и технологии, че технологичната дисциплина е отговорност и задължение за всички.

Разяснителната работа вървеше успоредно с практическите действия за усъвършенствуване на технологическите процеси и тяхното управление.

През периода 1980—1983 г. внедрихме в едно от обособените производства на комбината интегрирана система за автоматизация на производството, поставена ни като важна задача в националната програма „Автоматизация — VIII". От няколко месеца е въведена в редовна експлоатация и тотална микропроцесорна система за управление на технологическите процеси в цех „Диметилтерафталат".

Продължихме процеса на внедряване на най-новите технологии и тяхното управление. За първи път в страната в комбината е въведена микропроцесорна система за дистанционно управление на непрекъснати технологични процеси с възможности за оптимизиране. До края на осмата петилетка интегрираната система за комплексна автоматизация ще бъде внедрена и в другите производства на комбината. По този начин системата на управление на технологическите процеси се издигна на качествено ново ниво. Това е нов, важен етап в развитието на производството и професионалното израстване на колектива. Усъвършенствуват се подходите, методите и средствата на управление. Квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри също се пригоди към новите изисквания. Постепенно част от интелектуалните функции на човека се поемат от „мозъчен център" в самата система от машини. Това разкрива големи възможности за оптимизиране на технологическите процеси и управлението на производството.

Digitized by Google

Тези качествени изменения довеждат до промени и в характера на физическия труд, доближават квалификацията, образованието и културното равнище на изпълнителските кадри до тези на инженерите.

Всичко това наложи партийният комитет, стопанското ръководство не само да видят новите моменти, но и да се съобразяват с тях в ръководната си и управленска дейност. Заехме се да повишим квалификацията на ръководния и на изпълнителския състав. В резултат на този подход сега 72 процента от изпълнителските кадри имат висша и средна квалификация срещу 41 на сто за 1972 г., а висшата и средната квалификация на комбинатската партийна организация достигна 94 на сто.

Пораснаха образователното ниво и квалификацията на инженерно-техническите кадри, организирахме курсове за запознаване с новата техника и технологии, а също така за усъвършенствуване на управленската им подготовка.

В условията на все по-нарастващата интелектуализация на производството в комбината започнахме да отдаваме и по-голямо значение на всестранната подготовка на работника, инженера, ръководителя, засилваме индивидуалната работа с хората. Това изискване предявяваме и когато съставяме оценките на партийните организации, за дейността на партийните бюра. Отделяме изключително внимание върху управленския труд на преките ръководители — майстори на производството, началници на смени, отговорни специалисти. Издигаме значението на тяхната дисциплина и самодисциплина, на умението им да работят с хората, да създават ведра атмосфера в колектива, който ръководят или сред който работят. Чрез формите на политическата просвета, чрез индивидуалната работа ние убеждаваме, че проблемите на качеството са колкото технически и технологически, толкова и кадрови, зависят от субективния фактор, от условията и психонагласата за творчество в производството и в управлението. Ето защо идейновъзпитателната работа насочваме така, че тя да помогне на всеки член от трудовия колектив да преодолее психологическата бариера, която винаги съпътствува новото, когато се утвърждава.

От опит знаем, че всички новости в техническия прогрес трябва да се приложат постепенно, на преходи. Това позволява както производственият, така и управленският персонал постепенно, без трудности да свиква, да се адаптира към новата техника, технология, автоматика и новите методи на работа.

Практиката в комбината показва още, че онези партийни и стопански ръководители, които подценяват и недооценяват този психологически ефект, имат по-ниски производствени успехи. Така в едно от нашите производства внедрихме нова производствена линия, обемът на продукцията се повиши 10—30 на сто. Новата техника, технология, автоматика изискваха и нови методи на работа — да се повиши квалификацията, да се придобие нов опит, а това не бе възможно автоматически да стане. Тук именно първичната партийна организация и стопанското ръководство се заеха с една целенасочена, системна идейновъзпитателна работа с хората и успяха да създадат психологическа нагласа към новото.

Значителна организаторска и възпитателна работа комбинатската партийна организация извърши във връзка с обществения преглед по качеството. Изградихме комисии по прегледа, в тях включихме специалисти, бригадири, добри производственици. Разговорите с хората по бригади, по производствени участъци, цехове, с отделните работници разкриха редица пропуски в работата по осигуряване на продукцията с високи потребителски качества.

Въпросите на качеството влязоха във всекидневната работа на

Digitized by Google

партийните, комсомолските и профсъюзните организации в комбината. На основата на задълбочен анализ на състоянието многократно се разглежда и приносът на комунистите за подобряване качеството на продукцията, в поръченията към тях основно място заемат проблемите за качеството.

Направените ценни предложения от работниците и специалистите, взетите мерки от партийните и стопанските ръководства и работата на обществените организации спомогнаха да се усъвършенствува и по-пълно да се прилага комплексната система за управление на качеството на продукцията.

Наша постоянна грижа е квалификацията на младите работници. Това се налага от обстоятелството, че ежегодно при нас на работа постъпват много млади хора, завършили Техникума по химическа промишленост. В това отношение резултатна е помощта на наставниците — 175 младежи и девойки достигнаха резултатите на челниците в производството. Изградихме школи за челен опит — в тях 250 млади работници изучават опита на първенците, 632 се обучават в курсовете за квалификация, над 300 придобиха професионална квалификация да работят на две и повече работни места. С голям положителен ефект за издигане практическата подготовка на изпълнителските кадри са организираните конкурси по професии, чието провеждане в комбината е установена традиция. При присъждане на резултатите от състезанията на първо място се отчита качеството, а на второ — количеството на произведената продукция.

Социалистическото съревнование в комбината пряко се свързва с резултатите по качеството на продукцията. Това е показател, на който обръщаме най-голямо внимание. В подкрепа на това е фактът, че в много случаи, когато даден колектив постигне всички резултати в количествено отношение, отпада от класирането заради пропуски в качеството на произведената продукция.

В условията на високо автоматизирано производство, каквото е нашето, изключително голямо значение за успешно решаване проблемите на качеството на продукцията има спазването на трудовата и особено на технологическата дисциплина. Тези въпроси заемат основно място в организаторската и възпитателната работа на първичните партийни и на профсъюзните и комсомолските организации.

Специално внимание на проблемите на качеството бе отделено при провеждането на политическата учебна година. Направените предложения от участниците в звената се поставиха на обсъждане от партийните и стопанските ръководства по места. Много от тях бяха реализирани и спомогнаха за преодоляването на някои допускани слабости, за постигането на по-добри резултати. По този начин се подобри ефективността на политическата просвета; нейна грижа сега е не само да повиши знанията на слушателите, но и да им помогне в практическите действия да постигнат по-високи резултати.

Голямо внимание отделяме и за изпълнение програмата за намаляване на ръчния, физически тежкия и непривлекателен труд. Това преодоляхме чрез въвеждане на комплексна механизация. Все още в някои производства съществуват работни места, в които преобладава ръчният труд. Така например за работниците и специалистите в цех „Ангел Вълев“ не са създадени нужните условия на труд. Години наред тук се работи с остаряла техника, износена е материалната база. Това от своя страна пречеше на стабилизирането на работната ръка. Затова партийният комитет прояви много настойчивост да бъде изградена нова производствена сграда и оборудвана с нова техника. Тъй като това не бе чисто стопански проблем, той имаше важно политическо значение за сплотяване на колектива. Този проблем е вече

Digitized by Google

решен в това производство, тежкият физически и непривлекателен труд от 13 процента за 1981 г. в края на петилетката ще се намали до 2—3 на сто.

Производството на полиестерни влакна и коприна и с нужното качество не е лек процес. Затова отдаваме голямо значение на създаването на условия за възстановяване работоспособността на работниците, специалистите и служителите в рамките на работното време в комбината. Така например на някои места в обособено производство „Полиестерна коприна" се работи при шум, надхвърлящ допустимите граници. При осемчасова работа в тази обстановка отслабва вниманието, а това води до появяване на пропуски при следене на технологичните параметри, а оттук и до колебания в качеството на продукцията. Беше наложително да се вземат бързи мерки за подобряване условията на труда. Пое се инициативата за изграждане на стаи за функционален отдих със собствени сили. Агитколективите извършиха разяснителна работа за необходимостта от подобни стаи. Сега действително са налице условия за отдих и възстановяване на работоспособността.

Грижата към хората в комбината свързваме все по-тясно с техните социални потребности и особено с проблемите от битов характер. Подобрихме базата на търговското, битовото, медицинското, административното и друго обслужване.

Постигнатото в това отношение не е предел, то е само едно добро начало. Важното е, че са създадени нагласа и висока взискателност на всички равнища в комбината, търсят се пътища и средства за подобряване условията на труда, където работниците и специалистите, служителите прекарват значителна част от активния си живот.

В основата на нашата работа стои разбирането, че е изключено да постигнем поврат в качеството, ако не пристъпим към неговото решаване комплексно. Ето защо, от една страна, стремежът ни е да създаваме съответните материални предпоставки, а, от друга, да издигаме личното и колективното съзнание.

Наивно е да се мисли, че със самото поставяне на задачата за прелом в качеството автоматически ще се измени нашето съзнание. Ето защо в комбинатския партиен комитет се заехме да развиваме и усъвършенствуваме формите и средствата на масовополитическата работа. Особено внимание отделяме на индивидуалната политическа работа с хората; по-системен характер имат срещите на ръководителите с бригадата, групата, смяната; по наша преценка на по-високо ниво протичат откритите партийни събрания, инициативите за изучаване и внедряване на челния производствен опит.

Основен девиз, под който протича дейността на комбинатската партийна организация сега, е: „Качеството — грижа и отговорност на всеки трудов колектив, на всеки работник и специалист". Този девиз е основно съдържание на идеологическата работа в комбината. Главна територия за неговото действие е партийната група, микроколективът — там, където се решават проблемите на производството. Във връзка с това комбинатският партиен комитет обсъди постигнатото от трудовите колективи на основните производства в комбината — полиестерни влакна и полиестерна коприна. Специално внимание отделихме на качеството на продукцията и на факторите, влияещи за неговото повишаване. Обсъдихме проектопрограми за повишаване техническото равнище и качеството на произвежданите полиестерни влакна и коприна. С тях бяха запознати първичните партийни организации и трудовите колективи.

Мерките, предприети от ръководството на комбината и първичните партийни организации, стимулират творчеството и активността

Digitized by Google

на специалистите, на ръководните и изпълнителските кадри. Главната ни задача бе технологичната дисциплина да бъде гарант за високото качество, да стане съзнание на всеки. И неотдавна трудовите колективи на полиестерните влакна и полиестерната коприна поеха и вече работят по инициативата „Работата — на твърд технологичен режим". Така се изключва възможността за самодейност при регулиране технологичните параметри, водещи до отклонения в качеството.

По-голямо внимание сега отделяме на работата с преките стопански ръководители като организатори на производството и възпитатели на трудовите колективи. Тяхната дейност ние преценяваме по равнището на политическото съзнание и трудовата активност на поверените им колективи.

За оформянето на целенасочено обществено мнение на трудовите колективи за постигането на по-добри резултати в областта на качеството на продукцията активно съдействуват и комбинатските средства за масова информация: вестник „Ямболен", заводската радиоуредба, постоянните и временни изложби за качеството и др.

В резултат на комплексния подход в използване на различните форми, средства, методи на масовополитическа работа все повече се издигат личното и колективното съзнание, засилват се общественополитическият подход и самоконтролът.

Поставено е добро начало, направени са първите крачки за преминаване от административно към обществено-политическо, демократично управление, които ние подкрепяме, развиваме и усъвършенствуваме, защото това е бъдещото развитие на нашия трудов колектив.

Димитър КЕНАРОВ
секретар на партийния комитет
при стопанския химически комбинат
„Димитър Димов" — Ямбол

ВСЕОТДАЙНОСТ

На пропагандистката работа съм отдал време, сили, любов и страст; тя съществува в мен и без нея бих сметнал живота си за ощетен. И тази моя любов започна преди 35 години и продължава без прекъсване. Не пречи на лекарската ми професия, дори считам, че тя ми помага, за да разбирам повече хората.

Според мен истинският пропагандист трябва да се обрече на тази дейност, да се помъчи да я види като своя съдба, а не като временно поръчение и да й се отдаде с апостолска безкористност, с трудолюбие. И при всички случаи, убеден в това, което пропагандира, и с личния си пример на квалификация и дисциплина да увлича своите слушатели за изпълнение на партийната програма и партийните решения. Лозунга на партията „Дела, дела и само дела" пропагандистът следва да вижда като краен резултат от неговото слово, като важен критерий за неговата работа.

Опитът ме е научил, че пропагандистът трябва да развива и поддържа у себе си интерес към новите открития, да попълва познанията

Digitized by Google

си по философия, политическите науки, литература, като не забравя Лениновото указание: „Щом искаш да учиш другите, трябва ти сам да се учиш непрекъснато...“ Лично за себе си отдавна съм направил този извод и се старая да го изпълнявам. И още един фактор ме кара да следя новостите във всички области на живота — непрекъснато растящото общообразователно ниво на слушателите, тяхната квалификация и специализация.

Бързите промени, новите задачи поставят и нови проблеми пред пропагандистите и пред партийните бюра и комитети по ръководството на марксистко-ленинската просвета сред комунистите. Именно тези нови промени изискват да изпреварваме, а не да се влачим сред тях и за мен това има важно значение, за да бъде по-ефективен резултатът от пропагандисткото слово. Нашата първична партийна организация си е изработила стил на работа, който бързо реагира на конкретните условия и настъпилите изменения.

Преди 10 години например ние се нанесохме в нова санаториална база, най-голямата в страната. Изведнъж порасна съставът на първичната партийна организация, а с това и задачите и отговорностите.

Веднага почувствувахме, че не ни достига управленска подготовка.

Тогава бюрото на първичната партийна организация реши ръководните кадри на санаториума да изучават в продължение на две години тематиката „Марксистко-ленинското учение за научно управление на обществото“, дотолкова, доколкото се отнася до нашия санаториум. Резултатите бяха много добри. Ние се запознахме с основните принципи и понятия на науката за управление, повишихме своите познания, придобихме известни практически навици, научихме се да ръководим по-добре. Институтът за пропаганда на марксизма-ленинизма към градския комитет на партията в София и районният комитет в Банкя организираха с нашето учебно звено показно занятие, което получи и висока оценка.

След като се заехме с тази проблематика, едва тогава разбрахме и почувствувахме празнотата и бедността откъм икономически знания. Ето защо в същия състав ние се заехме за нови две години да изучаваме тематиката „Икономически проблеми на развитото социалистическо общество“. Резултатите бяха отново много добри. Истина е, че ние не станахме специалисти по „Икономика на здравеопазването“, но се настроихме, така да се каже, на икономическа вълна. Започнахме да си оглеждаме работата в икономически аспект, да си правим сметката по-добре и в такава деликатна сфера, каквато е здравеопазването и по-специално санаторно-курортното дело.

Известно е, че между потребностите и интересите съществуват тесни и сложни отношения на взаимна обусловеност. Така всички лекари от санаториума почувствувахме необходимост да обогатим своята философско-социологична и социално-хигиенна подготовка. Започнахме да изучаваме тематиката „Философски проблеми на медицината“, което на края на втората година завърши с научно-практическа конференция. На тази конференция бяха изнесени 8 доклада, разработени от обучаващите се, които се отличаваха с високото си идейно и теоретично ниво.

Конференцията ни обогати, тя показа, че пътят на по-големите, по-стабилните политически знания минава през по-солидната подготовка. Ние добихме кураж, че можем да навлезем в по-дълбоки води. Ето защо преди две години решихме да започнем с една друга дисциплина — „Социална психология“ в аспект „Медицинска психология“. Тази тематика се оказа много интересна за цялото лекарско звено и полезна за ежедневната работа на слушателите като обществеци и специалисти.

Digitized by Google

Моето внимание се спира на един период от десет години, оттогава нашата първична партийна организация приложи диференциран подход на обучение, придоби опит да ръководи по-добре марксистко-ленинското обучение на комунистите. През същия този период ние изучавахме по убеждение материалите на XI и XII конгрес на БКП, на националните партийни конференции от 1974 и 1978 г., на пленумите на Централия комитет, на Софийския градски и на районния комитет на партията, които ни даваха идеен заряд и правилни насоки.

Миналата учебна година започнахме с изучаването на теоретическите разработки и практическите подходи на др. Т. Живков; през тази учебна година изучавахме лекциите на нашия пръв партиен и държавен ръководител, изнесени в Академията за обществени науки и социално управление.

С няколко думи ще се спра на организационната страна на моята пропагандистка дейност. През всичките тези години съм работил и работя по личен творчески план със следните раздели: форма и тематика на звеното; календарен тематичен план; раздел за индивидуална работа с участниците; раздел за повишаване на теоретическата, практическата и методическата подготовка на пропагандиста.

Може да се стори на някого нескромно, но този план ми служи за ръководство и го спазвам стриктно. Пропагандистката работа повече от всичко друго се нуждае от дисциплина. Примерно за 10 години ние нямаме 10 отложени занятия. Сигурно е от значение фактът, че съм административен ръководител. Но нищо лошо и неправилно в това. Според мен всеки административен ръководител трябва да бъде пропагандист, защото с тази си дейност той не само не губи време и енергия, а печели под формата на придобити знания, убеждение, авторитет, помага му да израства пред колектива и като политически ръководител.

Пропагандистката работа, организирана системно под непосредственото ръководство на партийното бюро, се отрази и се отразява положително на всички останали дейности. Например за тези десет години изпълнението на плана като количество не е представлявало никога проблем. За нас проблем бе и си остава качеството. Напоследък ние постигнахме успехи и в това отношение. Районният комитет на БКП ни даде висока оценка и организира в края на миналата година съвещание за обмяна на опит по културата и качеството на обслужването между здравните заведения от Банкя с основен доклад, изнесен от нас.

Считам, че при нас с успех се създават възможните най-подходящи условия за израстване на многостранно развита социалистическа личност. Отделният труженик, бих допълнил, и целият колектив на база 3 се отличават със скромност, трудолюбие и чувство на добри стопани, с голяма социална активност. Днес те са сочени с пръст като положителен пример за района, столицата и страната. Намалиха се значително отрицателните прояви сред колектива като посегателство върху социалистическата собственост, рушене на социалистическата трудова дисциплина и други. Надяваме се в близките години те да бъдат ликвидирани напълно.

Ние се радваме, че за всички тези успехи звеното получи висока оценка от районния комитет на БКП — Банкя и градския комитет на БКП — София и бе обявено за образцово и базово. Ние от своя страна го обявихме за звено с отворени врати за обмяна на опит. Аз като негов пропагандист бях награден с високото отличие орден „Кирил и Методий“ II степен.

Д-р Никола КАТРАНДЖИЕВ
главен лекар на санаториум —
база 3 в Банкя

Digitized by Google

АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА КОМУНИСТА

СНЕЖАНА ПЕТРУШКОВА

Авангардната роля на комуниста произтича от самата същност на партията като висша форма на организация на работническата класа, ръководна и направляваща сила в нашето общество. Тя е неотменна качествена определеност на партийния член, а не временно изискване към него. „У нас, българските комунисти — казва другарят Тодор Живков, — дълбоко е залегнало съзнанието, че за званието комунист се воюва цял живот и с целия живот.“[1]

Развитието на Комунистическата партия като гръбнак на политическата система на обществото и нейната по-нататъшна нарастваща роля са неразривно свързани с повишаване званието и значението на партийния член, на неговата авангардна роля и личния му пример. Върху основата на творческото приложение на марксистко-ленинските принципи и норми на партиен живот на всички етапи от своето развитие нашата партия строго е бдяла и бди за идейно-политическото и организационното единство на своите редове, основа за издигане на ръководната ѝ способност.

Членството в партията дава на комунистите една-единствена привилегия, а именно: да бъдат винаги на предните позиции. „Да бъдеш комунист — това не е някаква привилегия, а преди всичко отговорност, и то голяма обществена отговорност. И най-важното — това е отговорност не само за себе си, а за всички и за всичко около теб.“[2]

Комунистката Боїка Манова е ръководителка на младежки трудов колектив в Завода за електроннопреобразователни елементи в София. Партийната организация ѝ възложила поръчение да усвои технологията на система „Комтек“. Същността ѝ изисква висока професионална подготовка по херметизация на кварцови резонатори, изключителна прецизност и високо качество на изпълнение на технологическия процес. В резултат на много добрата лична организация на труда, на упоритостта и желанието ѝ за придобиване на повече зна-

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенстване на нейната политическа и идеологическа работа, Партиздат, С., 1983, с. 22.
[2] Пак там.

Digitized by Google

ния и умения възложената задача е изпълнена успешно. На формирания положителен опит тя обучава 6 нови работници в колектива.

Секретарят на първичната партийна организация при окръжното управление на съобщенията в Перник Методи Величков споделя: за период от 1 година и 3 месеца организацията е обсъдила 8 въпроса, свързани с качеството на труда. На събрания на организацията и на партийните групи всеки комунист критично оценява извършената организаторска дейност за създаване на условия за дружна, колективна работа. С делата и с личния си пример те утвърждават авторитета на първичната организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

Много думи на благодарност за всеотдайността, за умението да работи с хората могат да кажат комунистите и всички членове на колектива във фабрика „Леда" за Елинка Михайлова — секретарка на първичната партийна организация. Работният ѝ ден започва със срещи с хората по работните им места. Те споделят мисли по вълнуващите ги проблеми за качеството на произвежданата продукция, за подобряването на трудовата и технологичната дисциплина, за извършваната от низовите ръководители всекидневна индивидуална оценка на произведената продукция и вложения труд и др. В стила на работа на партийното бюро е утвърдена практиката колективно да се обсъждат направените критични бележки и ако е необходимо, работна група да изучава проблемите на място и да предлага проект за решение.

Посочените примери потвърждават Лениновото определение, че „...не е достатъчно, разбира се, да се наречем „аванград, челен отряд" — трябва и да действуваме така, че всички останали отряди да виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим пред всички."[1]

Авангардната роля на комуниста е с конкретно-историческо съдържание. Тя е обективно обусловена от етапа на развитието и задачите, които партията решава, и изисква той винаги да заема класово-партийна позиция, да действува и с делата си да утвърждава авторитета ѝ. Авангардната роля има за основа както високата комунистическа идейност на партийния член, така и неговото будно политическо чувство, умението да се ориентира в партийната политика, деловитостта и целенасочеността в действията му.

Дванадесетият конгрес посочи, че днешният комунист е законен приемник на революционните традиции на нашата партия, боец за нейното революционно дело в наши дни. Голямо теоретико-методологическо значение за издигане личната отговорност и повишаване дисциплината на комуниста има постановката, че той „воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек"[2]. Тя ни задължава при изпълнение на програмните и уставните норми, а така също и на възложените партийни поръчения винаги да се показва пример на творчески подход, на самоинициатива за делова и качествена работа. На комунистката Мария Негревска от 118-о единно средно политехническо училище в София партийната организация възлага поръчение да осъществи шефство с хлебозавод „Дружба". Тя умело подсказва на комсомолските дружества при осмите класове някои форми за свързване на училището с живота, като им оказва действена помощ за изграждане на кръжок по хлебопроизводство. Примерът на участвуващите 22 комсомолци е заразителен и два цели класа поемат тяхната инициатива. От септември 1983 г. те встъпват в шефски отношения с бри-

---

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 6, с. 80—81.

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 119.

Digitized by Google

гада от цех „Еклери“. Комсомолците работят по график 4 дни седмично по 4 часа дневно за глазиране и нареждане на еклери. В чест на Националната партийна конференция по качеството е открит комсомолски цех за пакетиране на галета в завода.

Комунистът изявява авангардната си роля в труда, в обществения живот и в бита.

Съдържанието на авангардната му роля на съвременния етап произтича от главната социално-икономическа задача на осмата петилетка, утвърдена на Дванадесетия партиен конгрес. Нейното успешно изпълнение, както и по-нататъшното изграждане на зрялото социалистическо общество у нас е тясно свързано с решаването на проблема за качеството. Задачата е да постигнем „... **генерално решаване на проблема за качеството** — казва другарят Тодор Живков — **като обективно изискване, като първостепенен технологически, икономически, социален, политически и идеологически проблем**“[1].

В комплекса от фактори за подобряване качеството на труда и продукцията водещо място има научно-техническият прогрес. За това се вземат последователни мерки за създаване на „... реални икономически и политически гаранции за активно участие на всеки социалистически труженик във внедряването на съвременните научно-технически постижения“[2].

Оттук произтича обективната необходимост **за комунистите от материалното производство** съвременните изисквания за авангардна роля и личен пример в труда да са неделими от показатели като: дела за внедряване върховите постижения на научно-техническата революция; своевременно усвояване на авангардни технологии; участие и съдействие за изграждане на образцова организация на труда; внедряване на челен опит; принос за ускорено въвеждане на производствени мощности и тяхното натоварване; борба за икономии на суровини и материали, за подобряване на дисциплината; прилагане на усъвършенствувания правилник на икономическия механизъм и овладяване на всички лостове на икономическия подход и др.

За селскостопанските труженици главните направления на изява на тяхната авангардна роля са: личен пример на участие в по-ефективни форми на организация на труда (акордна система, механизирани отряди по време на прибиране на реколтата); отглеждане на по-високодобивни сортове и високопродуктивни породи животни; прилагане на авангардни технологии за интензивно използване на земята чрез отглеждането на 2—3 реколти; конкретни дела за внедряване на челния наш и съветски опит и др.

За комунистите, работещи в сферата на образованието и квалификацията на младежта, авангардната роля в труда намира израз в активното им участие във всенародното дело за преустройството на образованието, за изграждането и утвърждаването на нови единни средни политехнически училища и новия тип висши учебни заведения. Задачата е да се формира у младото поколение ново отношение към труда, разбиране и убеждение, че бъдещите специалисти ще участвуват във високоорганизиран труд, съответствуващ на съвременните изисквания на научно-техническия прогрес.

Съдържание на изявата на авангардната роля на комуниста в труда, независимо от това къде работи, е качественият труд. „Най-силното оръжие, на което разчита социализмът в историческото съревнование с капитализма, е трудът — по-качественият, по-производител-

---

[1] Национална партийна конференция, март, 1984 година, Партиздат, С., 1984, с. 40.

[2] Т. Живков, Априлската линия на БКП — марксизъм-ленинизъм в действие, Партиздат, С., 1984, с. 10.

Digitized by Google

ният, по-хуманният труд, трудът, който във все по-голяма степен се гради върху най-новите постижения и открития на научно-техническата революция."[1]

Качественият труд е в голяма зависимост от редица характеристики на работната сила като: знания, квалификация, професионална подготовка, умения, творчески способности и др. Умножаването им обуславя необходимостта от повече действени грижи за непрекъснато издигане равнището на общообразователната, професионалната, идеологическата, политическата и културната подготовка на кадрите. За да отговори на партийните изисквания, сега е необходимо всеки комунист да изпълнява високопрофесионално своите трудови задължения, неговият личен дял в общата работа да се откроява категорично, да проявява грижи за другарите, с които работи, да се бори против рутината и закостенелостта.

Всеки партиен член трябва добре да осмисля уставното изискване „да служи за пример в трудовата си дейност". Защото добросъвестното изпълнение на производствения план е изискване за всеки трудещ се. Следователно работата се заключава в друго. Перифразирайки едно ленинско изискване, можем да кажем: **комунистът трябва да върви „непременно по-нататък" и да достига „непременно повече", отколкото обикновения редови изпълнител.** В сферата на всеки труд всякога има възможности да се направи по-добре, по-качествено, да се направи повече и по-изгодно, отколкото преди. Освен това изпълнението на определени задължения, подходът към работата всякога има и обществен, и политически смисъл. В процеса на труда всеки комунист влиза в многообразни отношения от производствен, обществен и личностен характер. При всички случаи и обстоятелства той трябва да провежда принципно партийната линия по въпросите на производството и взаимоотношенията между членовете на колектива, да съдействува за утвърждаването на истинска творческа и делова атмосфера.

Важна област за изява на авангардната роля на комуниста е извършената от него обществено-политическа дейност за изграждане у трудещите се на такова обществено съзнание, което да включва не само познания и убеждения, но и готовност за действие в трудовия колектив. Комунистът е съзнателен борец за защита на всестранните интереси на трудещите се. Затова той е призван да заема активна политическа позиция по всички въпроси.

Най-добре той проявява своята обществено-политическа активност чрез непосредственото си участие в живота на първичната организация, партийната група и трудовия колектив. При всички случаи той трябва да показва с дела социалистическа съзнателност, комунистическо отношение по обсъжданите проблеми и самоинициатива при изпълнението на уставно задължение или партийно поръчение. Оценка за извършваната обществено-политическа дейност е гласуваното доверие на редица партийни членове чрез избирането им в ръководните органи на партията, на масовите организации, народните съвети и др.

Комунистът изпълнява и редица други временни партийни поръчения като: участие в работни групи за разработка на проблеми, които ще се обсъждат от партийни събрания; чествуване на бележити дати, годишнини; посещения на исторически места; оказване помощ на решаващи участъци; участие в доброволни отряди, да бъдат пропагандисти, агитатори и др.

Особено отговорно уставно задължение и **изява на авангардната роля е изискването комунистът да дава личен пример за развитието и утвърждаването на социалистическия начин на живот.** В основата

[1] Т. Живков, Априлската линия на БКП..., с. 11.

Digitized by Google

на моралната чистота стои идейната и личната му отговорност. Партийният член не бива да допуска да се заразява от лъжлив еснафски блясък и настроение, защото във всички случаи те нанасят голяма вреда върху авторитета на партията.

Нравствените отношения **в семейството** на комуниста, взаимното уважение между съпрузите, готовността за постоянна взаимопомощ, любовта към децата, грижите за родителите са критерии за оценка на неговия личен пример. Вождът и учителят на нашия народ Георги Димитров по различни поводи подчертава голямото значение за неговото изграждане като личност и революционер-борец на семейството му и взаимоотношенията в него. „Мога спокойно да кажа, че ако не се учех от нашия велик учител Владимир Илич..., ако нямах такава прекрасна и героична майка и ако в продължение на 25 години не бях имал за другарка и съратничка такава пролетарска революционерка като Люба Ивошевич — покойната ми жена, — навярно не бих бил толкова твърд, какъвто бях през целия си революционен живот и по-специално пред фашисткия съд в Лайпциг."[1]

Критериите за оценка на авангардната роля на комуниста са научнообосновани положения, които отразяват обективните потребности и изисквания към него и осигуряват активното му участие в живота и дейността на първичната партийна организация.

В Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 1978 г. се посочва, че критериите са ръководство за действие и едновременно с това мярка на нещата, мерило за вярна преценка на извършеното. Критериите определят насоката на развитието, потребностите и изискванията, на които трябва да отговарят дейността и резултатите от нея.

В зависимост от това, дали критериите отразяват обективните потребности и волевите желания на партията, на които трябва да се подчинява развитието на цялата ѝ дейност или на отделни нейни страни, те се делят на общи и частни.

Общите критерии за оценка на авангардната роля на комуниста са отразени в Програмата и Устава на партията, в решенията на партийните конгреси и Националната партийна конференция.

Критериите могат да бъдат количествени и качествени. Те не бива да се абсолютизират и вземат самостоятелно при оценка на извършеното, а непременно и винаги в диалектическо единство.

Общ критерий за всички трудещи се на съвременния етап са конкретните им дела за подобряване качеството на продукцията. „Качеството на продукцията — казва др. Т. Живков — **трябва да стане определящ показател, критерий за оценка на резултатите от работата на всеки труженик, на всеки трудов колектив, на всеки ръководител и ръководен орган, на различните равнища на обществената система."**[2]

Една от най-важните форми за проявление на авангардната роля е **личният пример на комуниста.** Затова Уставът на БКП определя личния пример на комуниста в трудовата дейност и в личния живот като негово основно задължение.

Личният пример намира израз в по-високата степен на осъзнаване на целите, поставени пред колектива, и на възможните политически, икономически и други последствия от тяхното постигане. То придава на действията на комуниста волеви характер, обмисленост и целеустременост, позволява му бързо да убеждава другарите си, да ги сплотява, организира и вдъхновява за изпълнение на възложените задачи. Особено значение за ефективността на личния принос като средство за по-

[1] Г. Димитров, Писма, Партиздат, С., с. 270.
[2] Национална партийна конференция, март 1984 г., Партиздат, С., 1984, с. 29.

Digitized by Google

вишаване авторитета на комуниста в трудовия колектив имат мотивите на неговата дейност.

На съвременния етап обаче личният пример и приносът на комуниста не са достатъчни, защото сложните задачи могат да се решат само с участието на всички трудещи се. „Нужни са много ръце, ръцете на милионите хора, на всеки човек“ — посочи другарят Тодор Живков в заключителното слово пред Националната партийна конференция по качеството. В борбата за изпълнение на Дългосрочната програма, приета от нея, от комуниста се изисква повече отвсякога да се изявява като организатор, да разяснява и с делата си да убеждава трудещите се в правилността и реалността на партийната политика.

Главното, **най-важно изискване за оценка на авангардната роля на комуниста на съвременния етап** е извършената от него организаторска дейност в духа на постановката, дадена от другаря Тодор Живков — „... **колко хора е въвлякъл в общия подем, как е съдействувал да се осигурят необходимите условия за пълното разгръщане на силите и за увеличаването на приноса на неговите другари от трудовия колектив**“[1].

Израстването на комуниста е реален процес, който се извършва в хода на неговото практическо участие в изпълнението на Програмата и Устава на партията. Идейният, нравственият и културният му растеж е диалектическо единство на два процеса. От една страна, грижите на първичната организация като колективна опора на своите членове в стремежа им да се развиват и усъвършенствуват като комунисти и граждани. От друга страна, непрекъснатата работа и стремеж у самия него към самоусъвършенствуване.

В първичната партийна организация като естествена социална среда комунистът получава насърчение и подкрепа, отговор на вълнуващи него и другарите му въпроси. Богатството на вътрешния живот на организацията, поддържането на здрави партийни традиции, строгото спазване на вътрешнопартийните принципи и норми, дисциплината и демокрацията са фактори, чието целокупно въздействие формира комунистическите добродетели.

Особено важно значение в това отношение имат дисциплината и вътрешнопартийната демокрация. Те в най-голяма степен способствуват за изработване на навиците, критериите и ценностната ориентация, необходими на партийния член като ръководител, организатор и възпитател на трудещите се.

Ефикасно средство за повишаване активността на първичните организации и авангардната роля на комунистите е **партийното поръчение.** То „... повишава отговорността на отделните комунисти за изпълнението на задачите, повишава тяхната партийна дисциплина и укрепва техните организационни навици“[2].

Като своеобразен изпит на политическата и деловата зрелост на комуниста партийното поръчение изисква да се прилага строг диференциран подход при възлагането му. Особено важно е да се оказва действена, конкретна и компетентна помощ за изпълнението му. В това отношение редица първични партийни организации са възприели и използват такива организационни механизми като изслушване на отчети за хода на изпълнението им на събрания на партийните организации и групи, на заседания на партийните бюра; индивидуални беседи-разговори, срещи и др., които оказват положително въздействие за издигане чувството им за лична отговорност.

На събрание на първичната партийна организация в управление

---

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, с. 22—30.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 1, с. 177.

Digitized by Google

на моралната същност, стил, идеята и личната му отговорност. Партийният ръст не бива да допуска да се заразява от лъжливи еснафски блянъ и настроения, защото във всички случаи те нанасят голяма вреда високо авторитета на партията.

Нравствените отношения **в семейството** на комуниста, взаимното уважение между съпрузите, готовността за постоянна взаимопомощ, любовта към децата, грижите за родителите са критерии за оценка на неговия личен пример. Великият учителят на нашия народ Георги Димитров по различни повод подчертава голямото значение за неговото изграждане като личност и революционер-борец на семейството му и взаимоотношенията в него. „Мога спокойно да кажа, че ако не се учех от нашия велик учител Владимир Илич ... ако нямах такава прекрасна и героична майка и аз в продължение на 25 години не бях имал за другарка и съпатница такава пролетарска революционерка като Любка Иванова — покойната ми жена, — навярно не бих бил толкова твърд, каквато бях през целия си революционен живот и по-специално пред фашистите съд в Лайпциг."

Критериите за оценка на авангардната роля на комуниста са научнообосновени положения, които отразяват обективните потребности и изисквания към него и осигуряват активното му участие в живота и дейността на съответната партийна организация.

В Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 1978 г. се посочва, че критериите са ръководство за действие и едновременно с това мярка за нашата, мерило за верна преценка на извършеното. Критериите определят изискания на развитието, потребностите и изискванията, на които трябва да отговарят дейността и резултатите от нея.

В зависимост от това, дали критериите отразяват обективните потребности и волевите желания на партията, на които трябва да се подчинява развитието на целта и дейност или на отделни нейни страни, те се делят на общи и частни.

Общите критерии за оценка на авангардната роля на комуниста са отразени в Програмата и Устава на партията, в решенията на партийните конгреси и Националната партийна конференция.

Критериите могат да бъдат количествени и качествени. Те не бива да се абсолютизират и вземат самостоятелно при оценка на извършеното, а непрекъснато и взети в диалектическо единство.

Общ критерий за всички трудещи се на съвременния етап са конкретните им дела за подобряване качеството на продукцията. „Качеството на продукцията — казва др. Т. Живков — **трябва да стане определящ показател, критерий за оценка на резултатите от работата на всеки труженик, на всеки трудов колектив, на всеки ръководител и ръководен орган, на различните равнища на обществената система."**[2]

Една от важните форми за проявление на авангардната роля е **личният пример на комуниста.** Затова Уставът на БКП определя личния пример на комуниста в трудовата дейност и в личния **живот** като водещо основно задължение.

Личният пример намира израз в по-високата степен на осъзнаване на целите, поставени пред колектива, и на възможните политически, икономически и други последствия от тяхното постигане. То **придава** на личността на комуниста волеви характер, обмисленост и целеустременост, позволява му скоро да убеждава другарите си, да ги **сплотява,** организира и въдъхновява за изпълнение на възложените задачи. **Особено значение** за ефективността на личния принос като средство **за по-**

[1] Г. Димитров, Избрани произведения, Партиздат, С., с. 270.
[2] Национална партийна конференция, март 1984 г., Партиздат, С., 1984, с. 29.

Digitized by Google

вишаване авторитета на комуниста в трудовия колектив имат мотивите на неговата дейност.

На съвременния етап обаче личният пример и приносът на комуниста не са достатъчни, защото сложните задачи могат да се решат само с участието на всички трудещи се. „Нужни са много ръце, ръцете на милионите хора, на всеки човек" — посочи другарят Тодор Живков в заключителното слово пред Националната партийна конференция по качеството. В борбата за изпълнение на Дългосрочната програма, приета от нея, от комуниста се изисква повече отвсякога да се изявява като организатор, да разяснява и с делата си да убеждава трудещите се в правилността и реалността на партийната политика.

Главното, **най-важно изискване за оценка на авангардната роля на комуниста на съвременния етап** е извършената от него организаторска дейност в духа на постановката, дадена от другаря Тодор Живков — „. . . **колко хора е въвлякъл в общия подем, как е съдействувал да се осигурят необходимите условия за пълното разгръщане на силите и за увеличаването на приноса на неговите другари от трудовия колектив**"[1].

Израстването на комуниста е реален процес, който се извършва в хода на неговото практическо участие в изпълнението на Програмата и Устава на партията. Идейният, нравственият и културният му растеж е диалектическо единство на два процеса. От една страна, грижите на първичната организация като колективна опора на своите членове в стремежа им да се развиват и усъвършенствуват като комунисти и граждани. От друга страна, непрекъснатата работа и стремеж у самия него към самоусъвършенствуване.

В първичната партийна организация като естествена социална среда комунистът получава насърчение и подкрепа, отговор на вълнуващи него и другарите му въпроси. Богатството на вътрешния живот на организацията, поддържането на здрави партийни традиции, строгото спазване на вътрешнопартийните принципи и норми, дисциплината и демокрацията са фактори, чието целокупно въздействие формира комунистическите добродетели.

Особено важно значение в това отношение имат дисциплината и вътрешнопартийната демокрация. Те в най-голяма степен способствуват за изработване на навиците, критериите и ценностната ориентация, необходими на партийния член като ръководител, организатор и възпитател на трудещите се.

Ефикасно средство за повишаване активността на първичните организации и авангардната роля на комунистите е **партийното поръчение.** То „. . . повишава отговорността на отделните комунисти за изпълнението на задачите, повишава тяхната партийна дисциплина и укрепва техните организационни навици"[2].

Като своеобразен изпит на политическата и деловата зрелост на комуниста партийното поръчение изисква да се прилага строг диференциран подход при възлагането му. Особено важно е да се оказва действена, конкретна и компетентна помощ за изпълнението му. В това отношение редица първични партийни организации са възприели и използват такива организационни механизми като изслушване на отчети за хода на изпълнението им на събрания на партийните организации и групи, на заседания на партийните бюра; индивидуални беседи-разговори, срещи и др., които оказват положително въздействие за издигане чувството им за лична отговорност.

На събрание на първичната партийна организация в управление

---

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, с. 22—30.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 1, с. 177.

Digitized by Google

„Сонди и инжекции“ комунистът Иван Цветанов направил отчет за своята работа като технически ръководител на група обекти. Разглеждайки комплексно извършената работа за изпълнение на производствената програма, той се спира и на териториалната отдалеченост между отделните строителни обекти, което създава трудности при упражняването на системен контрол за изпълнение на отделните технологични процеси. Членовете на партийната организация проявяват голяма активност в обсъждането и предлагат да се изгради временна партийна група, която да му помогне на място за преодоляване на трудностите. Предложението става решение. Партийната група откликва навреме на положителното и на допусканите слабости, с което засилва отговорността и принципността във взаимоотношенията между комунистите и безпартийните трудещи се.

Индивидуалните беседи, провеждани от партийното бюро, от партийния секретар, от партийния групов отговорник, от комунисти с по-богат житейски и партиен опит, се отразяват особено благоприятно върху активността и личния пример на комуниста. Тяхната ефективност е тясно свързана и с отчитането на такива обстоятелства като обект на въздействие, авторитет на субекта, съдържание на обсъжданите проблеми, подбор на формите и методите на провеждането на беседата, действен контрол за извършеното и др.

Със своята висока идейност, чувство за отговорност, смело разгръщане на критиката и самокритиката в борбата за повсеместна интензификация всеки комунист ще даде своя принос за утвърждаването на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние. А това в най-голяма степен зависи от утвърдения стил на работа.

Политическият подход в дейността на партийните комитети и организации изисква своевременно да се вниква в същността на противоречията и да се вземат мерки за тяхното преодоляване, като се насърчават и защищават онези кадри, които проявяват смелост и инициатива и са готови да поемат отговорността за извършеното. Равнището на авангардната роля на комуниста в най-голяма степен зависи от неговото чувство за отговорност при изпълнение не само на възложените нему задачи, но и за изпълнението на задачите, които стоят пред партийната организация и трудовия колектив.

Ръководно начало в работата на всеки комунист, на всяка първична партийна организация трябва да бъде постановката на Дванадесетия конгрес на БКП: „Нека... никой комунист не жали време и усилия, за да превърнем партийните организации, в които членуваме, в жива и действена частица от великата животворяща сила — нашата славна Българска комунистическа партия“[1].

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, с. 120.

Digitized by Google

КАК ПОДХОЖДАМЕ КЪМ ПРИЕМАНЕТО НА КОМСОМОЛЦИ В ПАРТИЯТА

Дванадесетият конгрес на БКП постави задачата и в бъдеще партийните комитети и организации да полагат постоянни грижи за порастването на качествения състав на партията, за укрепване на партийното ядро и влияние във всички сфери на обществения живот. И занапред да се утвърждава линията на подмладяване на партията, на приемственост на поколенията в нея.

В изпълнение на тези изисквания първичните партийни организации приемат в своите редове все повече младежи и девойки, членове на ДКМС. Техният относителен дял сред новоприетите в Пернишката общинска партийна организация комунисти достига до 70—80 на сто, а в някои организации е още по-висок. Това налага непрекъснато да усъвършенстваме работата по подбора и приемането на млади хора в партийните редове.

Деветият конгрес на БКП утвърди уставното задължение член на ДКМС, който желае да встъпи в партията, задължително да представи препоръка от комитета на ДКМС, имащ право да утвърждава приемането на комсомолци. Дванадесетият конгрес допълни в Устава изискването препоръката да бъде обсъдена предварително в комсомолското дружество, в което членува кандидатът за встъпване в партията.

Често пъти при приемането на младежи в партията тези и някои други изисквания се тълкуват различно, а в отделни случаи и неправилно. По този повод ще споделя как ние решаваме някои практически въпроси, свързани с подготовката на документите и приемането на членовете на ДКМС в общинската партийна организация.

Най-често се налага да отговаряме на въпроси, които можем да обобщим в следните групи:

Може ли членове на ДКМС да се приемат в партията на партийно-комсомолски събрания?

Съгласно Инструкцията за членството в партията въпросът за приемане на нови членове на БКП се обсъжда на общо (закрито или открито) събрание на първичната партийна организация в присъствието на кандидата.

Когато партийното събрание е открито, освен членовете на първичната партийна организация присъствуват и безпартийни.

В нашите партийни организации особено след Дванадесетия конгрес на БКП все повече се разширяват формите за изучаване общественото мнение при приемането на нови членове. Разглеждането на техните документи на открити партийни събрания става важна форма за отчитане на общественото мнение. Безпартийните участвуват в ра-

Digitized by Google

зискванията, съдействуват на партийната организация по-добре да оцени както положителните качества на обсъждания кандидат, така и неговите слабости. Право да гласуват за приемането на кандидатите обаче имат само комунистите...

Освен открити първичните партийни организации провеждат съвместни събрания с дружествата на ДКМС. На тези събрания членовете на ДКМС имат еднакви права с партийните членове, участвуващите в тях могат да бъдат избрани в ръководните им органи и да гласуват при вземането на решения.

Що се отнася обаче до приемането на нови членове на партията, това е право и задължение само на комунистите. Така че партийно-комсомолските събрания не могат да приемат нови членове на партията.

Може ли да се приемат в партията млади хора, които не членуват в ДКМС?

В чл. 4 на Устава на БКП се посочва: „Младежите от 18 до 24 навършени години се приемат в партията само ако са членове на ДКМС".

Това изискване е категорично (до Дванадесетия конгрес то бе от 18 до 22 години). Не могат да се приемат в партията младежи и девойки до 24-годишна възраст, ако не членуват в едно от комсомолските дружества. Над тази възраст Уставът позволява да се приемат и млади хора, които не членуват в ДКМС. В нашата практика обаче почти всички новоприети до 30-годишна възраст са членове на ДКМС и това ние считаме за правилно. Комсомолските дружества са естествена среда за формиране на личности с комунистически добродетели, школа за комунистическо възпитание на хиляди млади хора.

Често ни запитват: правилно ли е да бъде дадена препоръка на комсомолец, който е членувал в дружеството повече от една година, но с прекъсване — отбивал е редовната си военна служба, след което се е върнал в същото дружество, в което е членувал преди това, но от зачисляването са минали само няколко месеца?

В чл. 4, забележка първа на Устава на БКП се посочва: „Член на ДКМС, който желае да встъпи в партията, задължително представя от комитета на ДКМС, имащ право да утвърждава приемането на комсомолци, препоръка, обсъдена от дружеството на ДКМС, където той членува. Тази препоръка е равна на препоръката на един партиен член." В инструкцията „За членството в партията", утвърдена от Секретариата на ЦК на БКП през 1982 година, е добавено изискването комсомолецът да е членувал в дружеството не по-малко от една година.

От допълнението става ясно, че комсомолското дружество има право да обсъжда препоръката, ако кандидатът е членувал най-малко година в същото дружество, като не се посочва това членство да е непрекъснато. Това означава, че на младия човек, членувал в дружеството, преди да отбие редовната си военна служба, а след това продължил членството си в същия младежки колектив и е членувал в него не по-малко от една година, може да се даде препоръка. В този случай не се нарушава инструкцията „За членството в партията", тъй като комсомолецът е членувал изискващия се срок в това дружество, което обсъжда препоръката.

А валидна ли е препоръката, обсъдена в дружеството, в което е членувал комсомолецът не по-малко от една година, но след това е преминал на друго работно място и се е зачислил в друго дружество? Има ли значение дали двете дружества се ръководят от един или различни комитети на ДКМС, имащи право да утвърждават препоръки?

Считаме, че такава препоръка е валидна, тъй като е спазено изискването младежът да е членувал най-малко една година в дру-

Digitized by Google

жеството, което обсъжда препоръката. **В инструкцията „За членството в партията“ няма изискване едногодишното членство** да е преминало непременно в дружеството, **в което сега членува кандидатът** за встъпване в партията. Няма значение дали двете дружества се ръководят от един или от различни комитети на ДКМС, които **заверяват** препоръките. Достатъчно е на тях да им е предоставено правото да **утвърждават** новоприетите комсомолци.

Ще отговорим и на един такъв въпрос, който нерядко се задава:

Какъв е редът за изготвяне и утвърждаване на комсомолската препоръка? Трябва ли да се приема чрез гласуване на комсомолските събрания? Как трябва да се постъпи, ако дружеството не гласува доверие на младежа или девойката? Какви са в такива случаи правата на съответния комсомолски комитет, който заверява препоръките?

Комсомолската препоръка се изготвя предварително от дружествения комитет с участието на комсомолския комитет, който заверява препоръката. Внася се за обсъждане и приемане на събрание на комсомолското дружество, след което се заверява с подпис на секретаря на дружествения комитет и на комитета, имащ право да утвърждава приемането на комсомолци.

Понеже в инструкцията „За членство в партията“ е записано, че препоръката се обсъжда на събрание на комсомолското дружество, някои считат, че не трябва да се подлага на гласуване. Такова твърдение според нас е неправилно. На комсомолското събрание могат да възникнат различни ситуации. Възможно е част от комсомолците да отправят сериозни критични бележки, да посочат редица недостатъци на кандидата и да изразят становище, че той още няма необходимите качества за член на партията. В такъв случай само чрез гласуване следва да се установи становището на комсомолското дружество.

Ако събранието не подкрепи предложената препоръка или я измени и на основа на изнесените аргументи реши, че не препоръчва младия човек за приемане в партията, при това положение кандидатът не може да бъде приет от първичната партийна организация, тъй като комсомолската препоръка съгласно партийния Устав е задължителна.

Спазването на реда за обсъждане, приемане и заверяване на комсомолската препоръка ще доведе до издигане ролята и значението на дружествата на ДКМС, за повишаване активността на младите хора в комсомолските дружества и организации.

От много места ни питат:

Може ли да се приемат ученици в партията?

Както е известно, в партията се приемат младежи и девойки, навършили 18 години. Тъй като в огромното си мнозинство средношколците са на възраст до 18 години, те не могат да бъдат приемани за членове на партията.

Съществува практика първичните партийни организации в учебните заведения да приемат ежегодно по един, двама души, завършващи средното си образование и навършили изискващата се възраст. Това са преди всичко най-изявените комсомолски активисти, отличници в учението и труда. Опитът показва, че тези млади комунисти са сериозен бъдещ резерв за подобряване партийното ядро сред комсомолските кадри, резерв и за другите сфери на стопанския и обществения живот.

Въведеното изискване препоръката от ДКМС да бъде обсъдена на събрание на комсомолското дружество, в което кандидатът е членувал не по-малко от една година, силно ограничава възможността за приемане в партията на завършващите третата степен на обучение. Дружествата, в които са членували младежите и девойките в X клас,

Digitized by Google

се разформироват през юни на текущата учебна година, а в учебно-професионалните комплекси се учредяват през септември и функционират до юли на следващата година.

Става ясно, че дружества, в които са членували младежите повече от една година и които имат право да дават препоръки, не съществуват, а новите дружества нямат право да ги обсъждат, тъй като в тях кандидатите за встъпване в партията нямат едногодишен комсомолски стаж.

Богдан АЛЕКСИЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Перник

СЪС ЗАВИШЕНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ РАБОТАТА НА ПРОФСЪЮЗНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

Окръжният комитет на Българската комунистическа партия — Велико Търново в годините след Дванадесетия конгрес предявява значително по-големи изисквания към професионалните съюзи за засилване на ролята им като организатор на творческите усилия на трудещите се и последователен защитник на техните интереси. Насоки за активизиране на дейността има в редица разработки на окръжния комитет и в заседанията на бюрата на общинските комитети. Проведен е и специален пленум, който обсъди партийното ръководство на профсъюзните органи в окръга.

Непрестанно нарастващи са изискванията и към комунистите, изпратени с поръчение в профсъюзните ръководства. Тяхна е водещата роля в утвърждаването на редица начинания — движението за икономии на гориво-смазочни материали в автотранспорта, извозването на тежкотоварни и дългосъставни влакове, построяването със собствени сили и средства на локомотив и кран в жп възел — Горна Оряховица, движението „Продукцията за СССР — работническа гаранция", внедряването на технологичните екипи в строителството...

Благоприятно влияние върху дейността на профсъюзите оказва непосредственото участие на профсъюзните кадри в работата на партийните органи и организации. Много от тях са членове на съответните партийни комитети и техните бюра. Председателите на профкомитетите се предлагат и избират в съставите на заводските и учрежденските партийни комитети и в бюрата на първичните партийни организации.

Непрекъснато се увеличава относителният дял на представителите на работническата класа в изборните партийни органи. От друга страна се разширява участието на кадрите от партийния апарат в пленумите и заседанията на окръжния и общинските съвети на профсъюзите.

Digitized by Google

Партийното ръководство на профсъюзните органи и звена се осъществява в много насоки. Една от тях е **чрез правилния подбор, обучението и възпитанието на кадрите в духа на съвременните изисквания.** Положително въздействие върху този процес оказва постановката на др. Тодор Живков, дадена на Великотърновското национално съвещание през 1975 г.: „Не бива да се допуска каквото и да е подценяване на профсъюзната работа. Дейността в профсъюзите не е дейност от второ качество. Това е високоотговорна, политическа и организационна работа". В изпълнение на това указание през последните години се увеличи партийното ядро и нарасна относителният дял на работниците в профсъюзните ръководства. Чувствително се е увеличил броят на младежите и жените.

Все по-действен характер придобиват грижите и помощта за обучението и възпитанието на кадрите. Към профсъюзните органи в окръга са изградени 30 постоянно действуващи школи, в които са обхванати над 80 на сто от активистите. Внимание заслужава опитът на общинските съвети във Велико Търново и Свищов по провеждането на пътуващи семинари, ден на профпредседателя, вечери на профсъюзния активист... Като постоянен стил на ръководство е изслушването на отчет за изпълнение на възложените задачи, приемането на оценка за дейността и поведението на номенклатурните кадри.

По-нататъшното усъвършенствуване на кадровата работа изисква партийните органи да насочат вниманието към внасяне на някои подобрения както в подбора, така и в обучението и възпитанието на кадрите и актива. Неотложна задача в тази насока е да се разшири участието на работническата класа в ръководните органи, да се увеличи партийното ядро сред профпредседателите и профгрупорзите.

Партийните комитети внимателно анализират дейността на профсъюзните активисти. Констатира се например, че председателите на общинските съвети са изключително заети с участието си в заседанията на други органи и ръководства и не им остава достатъчно време за работа в трудовите колективи. На вниманието на партийните ръководства са и въпросите, свързани с по-нататъшното усъвършенствуване на отношенията между профсъюзните и стопанските кадри. Вземат се мерки своевременно да се реагира срещу опитите на някои стопански дейци да възлагат на профсъюзните кадри и ръководства изцяло отговорността за съдбата на отделни задачи, вместо да зачитат правото им на контрол.

След Дванадесетия конгрес партийното ръководство върху дейността на профсъюзните органи и организации е ориентирано към издигане ролята им в интензификацията на производството на основата на: внедряване постиженията на научно-техническия прогрес; повишаване на техническото равнище и качеството на изделията; разгръщане на социалистическото съревнование и усъвършенствуване на насрещното планиране; укрепване на държавната, финансовата, трудовата и технологичната дисциплина. Приложението на новия икономически подход и неговия механизъм стана обективна предпоставка за повишаване на партийната взискателност към дейността на профсъюзните органи и организации за утвърждаване на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка.

Същевременно се очертаха и някои нерешени проблеми. Все още са незадоволителни творчеството и инициативата на партийните комитети и комунистите на отговорна работа в профсъюзите. Недостатъчна инициатива се проявява от някои общински и заводски партийни комитети за създаване на условия за най-пълна изява на профсъюзните органи и организации. В някои предприятия и стопански организации има случаи на незачитане на профсъюзите от стопанските ръ-

Digitized by Google

ководства, но партийните комитети и организации не вземат конкретни мерки за поставяне на нещата на принципна основа.

С бавни темпове се усъвършенствува и стилът на партийното ръководство на профсъюзната дейност. Това се изразява в недостатъчното познаване и изучаване на обстановката и политическите настроения в трудовите колективи. Пропуски има и в умението на партийните комитети да разгръщат самодейния характер на профсъюзните органи и организации. Допуска се понякога механично пренасяне на партийни форми и методи в профсъюзната дейност, самоцелни мероприятия, формализъм в работата и ограничаване на профсъюзната демокрация. Една, макар и незначителна част от партийните дейци разчитат на рутината, робуват на стари представи за мястото и ролята на профсъюзната дейност. Редица кадри не познават и не разбират добре предоставените по-широки функции на профсъюзните органи и организации.

Какви по-конкретни форми се използват в общинската партийна организация — Горна Оряховица при ръководството на профсъюзните органи и организации?

Подобрява се планирането на профсъюзната дейност. Перспективните и оперативните планове на общинския съвет все по-тясно се обвързват с плановете на общинския комитет на БКП — особено в разделите за ръководството на икономиката. Общинският съвет на профсъюзите отговаря за воденето на социалистическото съревнование между колективите. На тримесечие комисиите по съревнованието докладват в бюрото на общинския партиен комитет за възникналите проблеми. Ритуалите при отчитане на съревнованието, връчването на награди, поддържането алеята на първенците се извършват от профсъюзните звена. Немалко се прави и по реализиране прегледа-съревнование „Профгрупата — обществен гарант за плана на бригадата и качеството на продукцията". Общинският съвет изучи опита на Завода за дизелови двигатели във Варна и сега в 80 първични профсъюзни организации се работи по този въпрос.

За работата на общинския съвет на Българските профсъюзи от бюрото на общинския партиен комитет отговаря секретарят по организационните въпроси. Голяма част от заседанията на общинския съвет се посещават от представител на комитета, с което се осъществяват близка връзка и помощ за решаване на задачите.

Да се усъвършенствува политическото ръководство на трудовия колектив и издига неговата роля като стопанин на социалистическата собственост. Оценката е, че основната част от първичните партийни организации, профорганизациите и стопанските ръководства в окръга създават необходимите условия за пълна реализация на производствените, социалните и възпитателните функции на трудовите колективи. Показателен пример за верен политически подход е опитът на първичната партийна организация при лозаро-винарския комплекс — Лясковец. Както ръководството на стопанската дейност, така и политическата и възпитателната работа в колектива са подчинени на утвърждаването на изградените съставни комплексни бригади. Особено активизираща роля за повишаване ефективността от дейността на комплексните бригади оказва показателят разход на суровини и материали спрямо разходните норми. За правилното отчитане на този показател е извършена значителна подготвителна работа — разработване на нови вътрешни разходни норми, изграждане на междинни складове към всяка комплексна бригада... По този начин бригадите ежедневно следят разходите. Икономиите се изплащат месечно, което стимулира ефективното изразходване на суровините и материалите. Както в отделните бригади, така и в целия колектив са създадени условия за

Digitized by Google

повишаване на личната отговорност, дисциплината и взаимния контрол.

Отношението към социалистическата собственост във фабрика „Деньо Георгиев“ — Велико Търново значително се подобри след установената практика за сключване на тристранни договори между стопанското ръководство, профкомитета, работниците и служителите. Изпълнението на договорите се следи от първичната партийна организация.

Утвърждаването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост спомага за по-нататъшно разгръщане на пряката демокрация и осигурява широко участие на работниците в управлението на производството. В окръга е извършена значителна политическа и организаторска работа за пълнокръвното функциониране на колективните органи на управление. Сега са изградени 202 стопански и бригадни съвета във всички бригади. В 161 предприятия и организации се провеждат събрания на пълномощниците. Утвърждава се практиката за провеждане на съвместни заседания на профкомитетите и стопанските съвети и за извършване на действен контрол за изпълнение на взетите решения.

Но все още на много места партийните и профсъюзните ръководства не са направили необходимото за издигане ролята на колективните органи и разширяване участието на трудещите се в управлението. Важни проблеми на трудовите колективи се решават еднолично от стопанските ръководители. Почти не съществува практика стопанските комитети да се отчитат пред колективите, които са ги избрали. Не се воюва достатъчно за решаването на работническите предложения. Не се организира добре разясняването на някои от взетите решения по усъвършенстване на нормирането на труда, разпределението на премиите, което в отделни случаи създава сериозни смущения в работата на трудовите колективи. Стопанските съвети в редица комбинати и предприятия не предоставят достатъчно права на колективите от съставните цехове и заводи, намиращи се на територията на други селища. За издигане авторитета и отговорността на колективните органи на управление сега се вземат бързи и енергични мерки от страна на първичните партийни организации.

В работата си за изпълнение на конгресните решения и задачите, поставени от Националната партийна конференция, първичните партийни организации непрекъснато подобряват своето ръководство на профсъюзните организации. Настъпващите положителни изменения са свързани преди всичко с овладяването на новите подходи, разработени от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес. Сега въпросите за качеството, за техническия прогрес, икономическия подход и механизъм, социалното развитие и други стоят с по-голяма острота на вниманието на профсъюзните организации. В духа на решенията на Националната партийна конфереция усилията са насочени за превръщане профгрупата не само като гарант за изпълнение на плана, но и като гарант за осигуряване на висококачествена продукция.

За по-нататъшното овладяване на политическото ръководство от партийните органи и организации е необходимо да се имат предвид редица важни изисквания — вниманието да се съсредоточи по-определено към съдържателната страна на профсъюзната дейност, към привеждането ѝ в по-пълно съответствие с новите задачи; да се засилва партийното влияние и се осигури активно участие на всички комунисти, в т. ч. и ръководните административни и стопански кадри в цялостната профсъюзна дейност; партийното ръководство да създава условия за разгръщане самодейния характер, творчеството и инициативата на профсъюзните кадри.

Георги ИВАНОВ

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА НОВОТО ПОПЪЛНЕНИЕ

Дванадесетият конгрес на БКП предяви изискването за по-нататъшното подобряване на качествения състав на партийните редове. Същевременно конгресът постави задачата да се издигат още по-високо идейно-политическата подготовка и класово-партийната закалка на новото попълнение в партията.

В Софийската градска партийна организация се създаде стройна система от школи за идеологическа и организационна подготовка на новоприетите партийни членове. Непрекъснато нарастват грижите за издигане равнището на работата в тях. Всяка година тематичните планове и програми, ръководителите и ръководствата на школите се утвърждават от бюрата на районните комитети на БКП. Приемат се оценки за приключване на учебната година.

Особено плодотворна за столичната партийна организация бе учебната 1983/1984 г. С какво се характеризира тя?

През това време броят на школите от 35 нарасна на 50, от които 13 районни и 37 местни към комбинатските, заводските, учрежденските и вузовските партийни комитети.

Същевременно се увеличи и броят на участниците в тях — общо 3851 души срещу 2840 за миналата година.

Засили се диференцираният характер на обучението в зависимост от образованието или сферата, в която работят новоприетите. В Ленински район функционираха школи към Академията на науките, към Българската телевизия и Радио София. В Ботевски, Благоевски и Ленински район се изградиха школи с новоприетите партийни членове из средата на студентите.

Обучението на младите комунисти в Благоевски район протичаше в четири потока, в Ботевски — три, в Ленински и Димитровски действуваха по девет местни школи, Коларовски — шест, район „9- и септември" — седем, Кирковски — три, район „Васил Левски" — две.

Голямото болшинство от школите започнаха занятията организирано и навреме — със започването на партийната учебна година.

За ръководители на същите са ангажирани преподаватели от Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, от военната академия „Г. С. Раковски", междуокръжната партийна школа. Лекциите се изнасяха на добро идейно-теоретическо и методическо равнище. В школите се изучават предимно проблемите на партийното строителство, някои въпроси от историята на Българската комунистическа партия и актуални въпроси на вътрешната и външната политика на БКП и НРБ. След Националната партийна конференция в лекциите се акцентира на решенията ѝ. Паралелно с това за някои от основните проблеми, които конференцията обсъди, се изнесоха и специални лекции. Важно място в занятията бе отделено на новите теоретически разработки на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, направени в неговите доклади, речи и изказвания след Дванадесетия конгрес и в лекциите му пред преподавателите и слушателите в АОНСУ при ЦК на БКП. С голям интерес се посрещнаха партийните постановки за авангардната роля, личния пример и активната жизнена позиция на комунистите на съвременния етап; за политическия подход в дейността на партий-

Digitized by Google

ните органи и организации при решаване проблемите на качеството; интензификацията и приложението на постиженията на научно-техническия прогрес; правото на контрол на първичните партийни организации над дейността на административно-стопанските ръководства.

От страна на градския и районните комитети на партията към ръководителите на школите бяха предявени по-големи изисквания за потясното обвързване на учебния процес с практическите задачи, които решава столичната партийна организация.

През изтеклата учебна година ръководителите на школите и лекторите проявиха подчертан стремеж за разнообразяване формите на учебния процес. С цел да се стимулират творческото мислене на слушателите и самостоятелната им работа по-широко приложение намериха активизиращите форми — семинари, събеседвания, практически занятия, обмяна на опит със секретари на партийни комитети и на партийни организации, казуси и други. В районната школа на Благоевски район се проведе дискусия на тема „Активната жизнена позиция на новоприетия комунист". В школата с новоприетите комунисти в института по почвознание и програмиране на добивите „Никола Пушкаров", съставена предимно от млади научни работници, казусите и тестовете заемаха близо $^2/_3$ от учебната програма. В школата при партийния комитет на Софийски пощенски станции, в заводите „Лакпром" и „Средец" се проведоха практически занятия с тестове „За членството в партията", „За работата на партийните групи", „Партийното събрание" и др. Секретари на първични партийни организации разказаха за опита на техните бюра и организации по подготовката, провеждането на партийните събрания и организацията на работата на партийните групи.

В някои от школите след изнасянето на всяка лекция секретари на първични партийни организации споделяха опит пред слушателите по съответния проблем. Курсистите получаваха задача да прочетат определена литература и да се запознаят с практиката на първичната партийна организация, в която членуват, за да могат в семинарите и събеседванията да подкрепят теорията с конкретен практически опит. Много полезно беше диференцираното провеждане на практическите занятия. Сформираните отделни групи за курсистите от сферата на търговията и услугите, външната търговия, културните учреждения и институти дадоха възможност по-задълбочено да се обсъдят проблемите в различните сектори.

В Ботевски район практическите занятия се организираха на място в партийните организации и комитети. Курсистите получаваха поръчения за разработка на отделни проблеми за попълване на тестовете.

Така например пред обучаващите се новоприети партийни членове от материалното производство директорът на печатница „Г. Димитров" сподели опит за участието на младите комунисти от печатницата в борбата за високо качество и дисциплина.

Комунистите от научноизследователските институти обсъдиха проблема за личното си участие и принос в борбата за внедряване на научно-техническите постижения в производството и точното спазване на технологическата дисциплина във всички стадии на внедряването на авангардните технологии. С учителите-комунисти, обучаващи се в школата, се организира изучаването на опита на 10-о единно средно политехническо училище за творческата активност и организаторската роля на комунистите по усъвършенствуване на качеството на учебно-възпитателната работа, работата с пионерската и комсомолската организация и постоянната художествена украса в училището.

Партийните комитети и ръководителите на школите сега по-конкретно включиха в обучението на новоприетите партийни членове редица отговорни стопански ръководители. В школите към партийните

Digitized by Google

комитети при научноизследователския институт „Никола Пушкаров", общоселския комитет — с. Мрамор и др. стопанските ръководители-специалисти изнесоха лекции и проведоха практически занятия по темата „Качеството — ключов проблем" в рамките на съответната организация. Ръководителите на школите допълниха занятията на слушателите в друг аспект, а именно: партийната работа за решаване проблемите на качеството.

●

За издигане равнището на работата в школите много допринесоха и непрестанните грижи на центъра по партийно-организационната работа към градския комитет на БКП и кабинетите към районните и други партийни комитети. Много добре се посрещнаха издадените от центъра лекции в помощ на обучаващите се в школите на следните теми: „Програмата и Уставът — основни партийни документи" от доц. Анастасия Грозева, „Ръководната роля на партията в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество" от проф. Кирил Иванов, „Членството в БКП" от доц. Константин Дилчев, „Партийното събрание" от Снежана Петрушкова, „Партията и Димитровският комсомол" от к. ф. н. Анко Иванов. Секцията „Социален и качествен състав и обучението на новоприетите комунисти" разпределяше своите членове за проверки и наблюдение на равнището на учебната работа в школите. Със завеждащите кабинети по партийно-организационната работа към районните комитети на БКП се проведе среща за обмяна на опит по работата на школите, като в нея участвуваха и някои техни ръководители. Такова обсъждане стана и в курса със завеждащите кабинетите и завеждащите секциите. Кабинетите закупиха учебници „Партийно строителство", издание на АОНСУ, и друга литература, провеждаха консултации във връзка със семинарите, зачотите и изпитите, оказваха помощ при разработката на рефератите.

Районните, комбинатските, заводските и учрежденските комитети на БКП положиха специални грижи за организираното и качествено приключване на учебната година в школите. Разработката и защитата на рефератите тази година се утвърди като основна форма за приключване на учебната година в школите. Темите на рефератите бяха подготвени и предоставени на слушателите за избор още с откриването на учебната година. Това даде възможност на авторите да започнат набирането на литература и изучаването на практиката отрано и помогна да подготвят добре рефератите си. Почти навсякъде авторите съгласуваха своите теми и виждания с партийните бюра, преди да започнат да работят по тях. По този начин новоприетите комунисти се насочиха към актуални значими проблеми от дейността на първичните партийни организации.

Рефератът на Лидия Николова от 218 първична партийна организация при районния комитет на БКП „9-и септември" на тема „Партийното събрание" — висш орган на първичната партийна организация и школа за комунистическо възпитание" бе разработен на основата на задълбоченото изучаване и осмисляне на Програмата и Устава на БКП, докладите и решенията на партийните конгреси, докладите, речите и лекциите на др. Тодор Живков, най-новата литература по проблема и др. Умело бе направен анализ на подготовката, провеждането и равнището на партийните събрания в 5 организации. Извършена бе оценка на проблематиката, подготовката на материалите, участието и активността на комунистите, качеството на решенията и пр. Това даде повод на съответните първични партийни организации да направят преценка на проведените събрания.

Digitized by Google

Значително нарасна отговорността на партийните ръководства за идейно-политическата подготовка на обучаващите се в школите. При откриването на занятията почти всички районни комитети поканиха и секретарите на партийните комитети и на първичните партийни организации.

Утвърди се като правило до защита на реферати в комисиите към районните, комбинатските, заводските и др. партийни комитети да се допускат само онези курсисти, които са защитили рефератите на заседания на партийните бюра или събрания на партийната група и са получили оценка. На защитата на рефератите в завод „Средец" присъствуваха тримата секретари на ЗПК и всички секретари на първичните партийни организации.

В школите от районите Ленински, Кирковски, „9-и септември", Банкя голяма част от рефератите освен от партийните ръководства се оценяваха и рецензираха от научни работници и ръководителите на школите и тогава отиваха на защита пред комисиите. В комисиите се включват секретари на РК на БКП, научни работници, активни борци против фашизма и капитализма.

Комисиите препоръчваха кои от защитените реферати да се прочетат на събрание на първичните партийни организации, кои в партийните групи. По препоръка на комисията и ръководителя на школата към партийния комитет при института по почвознание и програмиране на добивите „Никола Пушкаров" комунистът Бойко Колев изнесе своя реферат като съдоклад на научно-практическата конференция по приключването на партийната учебна година в института. В реферата на тема „Основни задачи на осмата петилетка и проблемите на интелектуализацията на труда в селското стопанство" въпросите бяха разглеждани в теоретически и практически аспект за цялата страна. С конкретни данни, факти се анализира състоянието на селското стопанство в крайградския район „Девети септември", АПК „Средец" и производствено-животновъдния комплекс „Горубляне" и се препоръчаха конкретни насоки и задачи за интелектуализацията на труда в тези звена, интелектуализацията на труда в института и неговите задачи и отговорности в национален мащаб. В тази връзка са поставени и задачите пред партийната организация и комунистите.

Наред със защитата на рефератите в някои от школите се проведе и изпит по специално разработени тестове или по специален въпросник.

В сравнение с други години по-голям беше делът на научно-практическите конференции в учебния процес на школите. Такива конференции се проведоха в отделни райони: в Ботевски на тема „Авангардната роля и личният пример на новоприетите комунисти в борбата за високо качество", която се предшествуваше от социологическо изследване, подготвено и проведено от млади социолози, участници в школата, в Кремиковски — „Лекциите на др. Тодор Живков — принос в развитието на теорията и практиката на марксизма-ленинизма", в Благоевски — „Реализиране решенията на Националната партийна конференция — дълг и отговорност на всеки комунист", в Димитровски — „Качеството на труда и ролята на новоприетите комунисти за неговото повишаване". Съдоклади и изказвания направиха онези слушатели в школата, чиито реферати получиха най-високи оценки. В съдокладите и изказванията бяха засегнати важни проблеми като: „Дисциплината — решаващ фактор за повишаване качеството и ефективността", „Качеството в сферата на културата", „Повишаване качеството и ефективността — възлов проблем в развитието на международния и вътрешния туризъм", „Проблемите на качеството при проектирането на международния и вътрешния туризъм", „Проблемите на качеството при проектирането на металните конструкции и ролята на субективния фактор".

Digitized by Google

Положителен момент в защитата на рефератите, докладите и изказванията на конференциите бе тяхната практическа насоченост към решаване въпросите на качеството от съответните ведомства и предприятия и обмяна на положителен опит. И не на последно място — направи се сериозен опит за свързване на теорията с практиката.

Ръководствата на школите организираха редица интересни инициативи за класово-партийното и патриотичното възпитание на младите комунисти. Те посетиха Музея на революционното двнижение, къщите-музеи „Георги Димитров", „Димитър Благоев", „Васил Коларов" и „Гарнизонно стрелбище" и там изслушаха интересни беседи. За плодотворната работа на школите с музеите помага и привличането на редица техни сътрудници в секцията за работа с новоприетите комунисти към центъра по партийно-организационна работа при градския комитет на БКП. С участниците от школата към РК на БКП — Благоевски район и тази от завод „Средец" се организира екскурзия до Дома-паметник на връх „Бузлуджа". Курсистите от школата към завод „Средец" заедно със своя ръководител и секретарите на първичните партийни организации посетиха завод „Хидравлика" в Казанлък и на място се запознаха с опита на заводската партийна организация по различни проблеми на партийната работа, в това число и с новоприетите партийни членове.

По различни поводи в школите се организираха срещи с ветерани на Българската комунистическа партия. Така например участниците в школата при РК на БКП — Банкя многократно са посещавали Дома на революционера, за да се срещат и черпят опит и революционен дух от старите революционни кадри. В чест на Деня на политзатворника и концлагериста на 11 април в Ботевски район се проведе вълнуваща среща с др. Райна Буюклиева — активен борец против фашизма и капитализма. Нейният вълнуващ разказ за изпълнението на отговорни задачи, възлагани ѝ от Задграничното бюро на партията като студентка в Париж, за инквизициите, след като попада в ръцете на полицията, бе нагледен пример и урок за възпитание на младите комунисти в дух на висока идейност и преданост към делото на партията.

●

Закриването на учебната година в почти всички школи беше още един повод секретарите на районните комитети да се срещнат с обучаващите се млади комунисти и да им поставят някои конкретни изисквания и задачи. Първите секретари на Люлински район Лазар Димитров, на Кремиковски район Недялко Недялков изнесоха информации по предстоящите задачи на районните организации и мястото на новоприетите партийни членове. Секретарите по организационните въпроси в другите райони участвуваха в заключителните сбирки на школите при завършване на учебната година. Всички успешно завършили школите получиха специални удостоверения-образци.

Бюрата на районните комитети на БКП обсъдиха работата на школите и направиха преценки. Утвърдиха новите програми, с което вече започна организираната подготовка за следващата учебна година. Натрупаният положителен опит ще бъде добро начало. Същевременно градският и районните комитети на БКП предприемат мерки за разширяване и усъвършенствуване дейността на клубовете „Млад комунист", в които ще продължи системната и целенасочена дейност за повишаване идейно-политическата и организационната подготовка на партийните членове със стаж от една до три години, за изграждането им като истински бойци на партията.

Веска СОТИРОВА
кореспондентка на „Партиен живот"

Digitized by Google

КРИТИЧНИ И САМОКРИТИЧНИ РАЗГОВОРИ

За успешно изпълнение решенията на Националната партийна конференция в окръжния комитет на БКП в Михайловград се предприемат решителни мерки за подобряването на работата. Началото се постави през май, когато в бюрото бе разгледан неговият стил на работа и ръководство. **Заседанието се превърна в критичен и самокритичен разговор, направени бяха оценки и самооценки на неговите членове.** В тях се отдели внимание на въпросите: за по-нататъшното внедряване на научния подход в партийната работа и партийното ръководство, за внасянето на повече научност в работата по подготовката на решенията в организацията и контрола за тяхното изпълнение; за формирането и внедряването на положителния опит. Задълбочено се обсъдиха въпросите, свързани с осигуряването на по-голям размах и деловитост, за строго и последователно прилагане на ленинските принципи при подбора, издигането и възпитанието на кадрите, за пълно използване политическия подход в ръководната дейност на бюрото на окръжния комитет на БКП, на общинските комитети на партията, на кадрите. В разговора ударението бе поставено и на въпросите, свързани с издигането на ролята и отговорността на общинските партийни комитети като политически ръководства в селищните системи, за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Цялостно бе оценена работата за по-нататъшното укрепване на партийната, трудовата и технологичната дисциплина. Направена бе преценка на дейността на апарата на окръжния комитет на БКП за повишаване ролята на първичните партийни организации.

Разговорът, започнал в бюрото, продължи на партийните събрания в комитета. Целта бе да се издигне тяхната роля в усъвършенстване дейността на апарата на комитета в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Критични и самокритични разговори и оценки се направиха и в отделите на окръжния комитет на БКП и в общинските партийни комитети. Накрая бюрото на окръжния комитет на партията прие разгърнато решение за по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на работа на партийните комитети и другите изборни органи в окръга. В него конкретно се разработиха въпроси като: прилагането на комплексния подход за всестранно изучаване и анализиране проблемите, които се внасят за разглеждане в комитета и неговото бюро, използването на програмно-целевия подход в планирането на партийната дейност, усъвършенстването на информационното обслужване на партийните комитети, системата за контрол по изпълнението на решенията, координирането на дейността на всички окръжни органи при изготвянето на програми и тяхното реализиране за изграждането на материално-техническата база на селищните системи и пр.

В духа на разговора и приетите решения ще се състои пленум по работата с кадрите. Неговата подготовка започна още преди две години. Но сега настъпи известно изменение в първоначалния замисъл. То се чувствува в самото наименование на темата, а именно „Работата на партийните органи и организации за формирането на нов тип ръководител в светлината на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция“.

На пленума ще се оценят и разработят основно два проблема. Първият е как ръководните кадри в окръжната партийна организация

Digitized by Google

усвояват новите практически подходи на Централния комитет на БКП за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес, качествата, които трябва да притежават ръководителите, предявени от Националната партийна конференция и Дългосрочната програма за високо качество на продукцията.

Вторият проблем е за работата с резервните кадри. Целта е да се създаде солиден кадрови резерв за настоящите нужди и в перспектива до 1990—2000 година. По тези въпроси се предвижда да бъде приета цялостна програма. През юни тази година се състоя преглед на работата с кадрите. Свикано бе окръжно съвещание в общинския комитет на БКП в Лом, на което бе обсъдено как се внедряват конкурсното и изборното начало при издигането на стопанските кадри.

В общинските партийни комитети и окръжните ръководства на обществените и масовите организации станаха разговори за резултатите от проведения преглед по дейността с кадрите. Предстои в заседания на общинските комитети на партията в Михайловград, Лом, Бойчиновци, Чипровци и с. Златия да се разгледат оценки за работата им по формирането на положителен опит при дейността им с кадрите. На една част от ръководните дейци, главно членове на окръжния комитет на партията, са възложени конкретни поръчения, които са свързани с подготовката на пленума. Предвижда се на пленарното заседание да направят отчети някой ръководители по отделни проблеми на кадровата работа.

●

В изпълнение решенията на Националната партийна конференция окръжният комитет на БКП предприе конкретни мерки за привеждане структурата на първичните партийни организации в селското стопанство в съответствие с производствената. За тази цел през второто тримесечие на настоящата година се направи цялостно проучване на качествения състав на трудовите колективи в селското стопанство. Подробно се изследва състоянието на изградените в тях първични партийни организации. По този начин отдел „Организационен" набра пълна информация за социално-класовата структура на колективите и на партийното ядро в тях. По време на проверките структурата на първичните организации се приведе в съответствие с производствената. В редица села те бяха уедрени и се създадоха партийни организации с организации в състава им. В комплексните бригади бяха образувани съвети на секретари на първични партийни организации.

В отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП бе разгледана цялостна оценка от извършената проучвателна работа и бяха взети конкретни мерки за подобряване качествения състав на първичните организации в селското стопанство. Освен това в отдела бяха обсъдени отчети от общинските партийни комитети в Михайловград и Лехчево за регулиране приема на нови членове, от тези в Якимово и Чипровци — за подобряване състава и засилване на партийното ядро в трудовите колективи. Утвърди се практика всяко тримесечие в отдела да се разглежда съобщение от сектор „Отчет на партийния състав" за работата му по подобряването на качествения състав и засилването на партийното ядро. Това допринася за нарастване влиянието на първичните организации в трудовите колективи, за по-успешното изпълнение решенията на Националната партийна конференция по качеството на продукцията.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ ПОДХОД КЪМ ПЛЕНУМИТЕ

Общинският партиен комитет в Роман е един от малките комитети във Врачански окръг. Това не пречи при подготовката на пленарните му заседания да се подхожда творчески, за да може те да минават на високо равнище. Ще се спрем на някои случаи.

През първото тримесечие на т. г. комитетът проведе пленум по разгръщането вътрешнопартийната демокрация, като ударението бе поставено да се издига равнището на партийното събрание. За подготовката му бе използван опитът на Софийския градски комитет, установена бе връзка с Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, някои неща бяха съгласувани с отдел „Организационен" на окръжния комитет. Творчески се приеха дадените препоръки и пленумът премина на високо равнище.

А ето как бе подходено при проведения наскоро контролен пленум за изпълнението на приетата през 1982 г. програма за подобряване партийното ръководство на Комсомола. Извършена бе много добра предварителна подготовка. В продължение на 8 месеца се състояха редица мероприятия, насочени към реализирането на програмата. Особено внимание бе обърнато на комсомолската организация в стопанското предприятие „Стоманени телове и въжета" — Роман, където е съсредоточена основната част от младежта на селищната система, а също така за издигане ролята на комсомолското дружество в модерния кравекомплекс, който е обявен за младежки обект.

Този път по инициатива на секретаря на общинския партиен комитет Кръстьо Йотов се внесе нещо ново в провеждането на пленума. Изучен бе опитът на общинския партиен комитет в Карнобат за организирането му без доклад. Това промени традиционната схема — отчитане на положителните резултати, кратки съобщения за допуснатите слабости и чертаенето на нова перспектива. Вниманието бе насочено да се направи обективна фотография на състоянието на нещата, да се види как практически се реализира приетата програма, кои са нерешените проблеми и набелязването на действени мерки за подобряване на работата. За целта бюрото на комитета възложи на три комисии по направления да извършат конкретна проверка. Първата се ръководеше от инструктора по организационните въпроси. Тя провери въпросите на партийното ръководство на Комсомола от страна на партийните комитети и организации. Втората се оглави от инструктура по стопанските проблеми. Тя вникна в дейността на стопанските органи с младежта. Третата бе под ръководството на председателя на общинския народен съвет. Тя направи проверка по работата на съвета и кметствата, на Отечествения фронт и профсъюзните комитети и организации с Комсомола. Комитетите получиха задача да докладват на пленарното заседание на комитета за настъпилите изменения и да предложат конкретни мероприятия за актуализирането на програмата.

Резултатите от проверката бяха обсъдени от бюрото на общинския комитет на БКП. В зависимост от това, където проблемите не бяха решени добре, то прие решение двама секретари на първични партийни организации, заместник-директорът на стопанско предприятие „Стоманени телове и въжета" по производствено-техническата част да на-

Digitized by Google

правят отчет пред пленума за изпълнението на своите задължения към комсомолските организации. Секретарката на общинския комитет на Комсомола Илиана Кръстева изложи как те чувстват ефективността на партийното ръководство, как се обогатява съдържанието и повишава ролята на дружествата на Комсомола, какви творчески инициативи са подети в общинската комсомолска организация.

При този подход за бюрото на комитета остана една основна задача — да изложи своето становище по качествените изменения, които трябва да настъпят в партийното ръководство на Комсомола, произтичащи от новите задачи, теоретическите и практическите подходи и изисквания на партията.

За да се изпълни по-добре тази задача, общинският партиен комитет потърси помощта на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП — Враца. Отделът направи проверка на партийното ръководство на Комсомола на единадесет първични организации и в среща със сътрудниците от апарата на общинския комитет на партията бе изложено мнение за реализацията на програмата.

С провеждането на този пленум общинският комитет на БКП в Роман на практика прояви критично и самокритично отношение към проблемите на младежта, отиде не само да установи фактите, но и да разкрие причините, насочи вниманието на партийните органи и организации за тяхното отстраняване. Направен бе основният извод, че програмата е добра основа, но е нужно революционно действие за преустройство на работата на общинския партиен комитет, на партийните организации, на административните и стопанските ръководства по проблемите на младежта и Комсомола, за нови качествени изменения на партийното ръководство на комсомолската организация в общината.

Този подход на подготовка на пленума спомогна да се формира и нов стил на работа на комитета, на ново виждане и отношение при решаване на проблемите на партийното ръководство на комсомолската организация. Докато не се реализират набелязаните задачи по програмата, те да не се снемат от отчет, да бъдат постоянно на вниманието на комитета. Пленумът показа необходимостта да се пристъпва с нов подход за постигане обрат в работата при решаване на задачите, подход, отговарящ на изискванията на Националната партийна конференция за подобряване на качеството навсякъде и във всичко.

Михаил ЛАЗАРОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТ ЗА ПОДГОТОВКАТА НА КАДРИТЕ

Големият разговор, който води днес нашата партия за качеството на продукцията като ключов проблем за изграждането на развитото социалистическо общество, би бил непълен, ако в него не вземе активно участие училището. Защото осъществяването на Дългосрочната програма зависи от подготовката на специалистите, на изпълнителските кадри, на главната производителна сила — човека. А нейната основа се поставя в училището.

Главното социално предназначение на образователната система, на процесите, свързани с нейното преустройство, има своя непосредствена цел да гарантира на народното стопанство и духовната сфера необходимите висококвалифицирани кадри. Защото без добре подготвени кадри и тяхната реализация в обществената практика няма и не може да има интелектуализация на производството, не може да се въвеждат успешно нови, авангардни технологии и техника, да се постига висока обществена производителност на труда, високо качество и ефективност.

Затова подходът, организацията и съдържанието на работата на първичните партийни организации в учебните заведения, в звената за подготовка и преподготовка на кадрите сега се подчиняват на задачата за повишаване на образователното равнище и квалификацията на кадрите.

Юбилейната 1984 година, наситена с много обществено-политически събития, е решаваща в преустройството на образователната система — успешна крачка към реализация на партийната концепция и програма. Въвежда се нова учебно-методическа документация в предучилищната система. Завърши пълният цикъл на приложението на педагогическа система от първи до трети клас. Осъществи се качествено нова по своя общ замисъл, съдържание и организация общообразователна и професионална подготовка в XI клас на единното средно политехническо училище — преходен период — чрез организирането на общозадължителна свободно избираема и факултативна подготовка, новата учебна документация за I и III курс на СПТУ и техникумите. За първи път в историята на нашето учебно дело всички младежи и девойки завършват средното си образование с овладяна широкопрофилна професия и конкретна специалност. Тези проблеми са в центъра на вниманието на отчетно-изборните събрания на партийните организации, на учителските съвети. По тях става откровен и творчески разговор, извършва се задълбочен, критичен анализ и оценка — равносметка на извършваното и извършеното. И от позицията, с критериите и изискванията на Националната партийна конференция се разкриват допусна-

Digitized by Google

тите слабости, набелязват се практически мерки за тяхното преодоляване. Сега комунистите анализират качеството и ефективността на всяка дейност за постигане на действително всеобщо средно образование, на усилията за изграждането на единното средно политехническо училище и преустройството на съществуващите образователни структури. Задълбочено и критично се оценява ефективността на партийната работа и ръководство в преустройството на учебно-възпитателния процес. Анализират се факторите и се очертават пътищата, които осигуряват високо качество и ефективност на всяка педагогическа и организационна дейност, във всички степени и фази на подготовката и преквалификацията на кадрите — от предучилищното възпитание до следдипломната квалификация. Вниманието, оценката и самооценката на комунистите от учебните заведения са съсредоточени върху „горещите точки" на преустройството.

Партийните организации, изградени на базата на детските градини, макар и малобройни, изпълняват важна политическа задача. Сега предучилищната система се намира в един сложен период на преустройство — внедряването на новата програма за възпитателната работа в детските градини, подготовката на децата за първи клас и тяхното обучение от шестгодишна възраст. Това поставя нови изисквания към работата на партийните организации за повишаване качеството на цялостния педагогически процес в детските градини. Сега там се анализират състоянието на квалификацията на учителите и дидактическата база; условията, осигуряващи богат и съдържателен живот на децата в детските заведения, широк простор за игри и детски развлечения, формиране на интелекта, на душевността на детето, създаването на навици, необходими за цял живот. Наред с това се оценява доколко се постигат социално-педагогическите цели и задачи, стоящи пред предучилищната система; връзките и приемствеността с училището по отношение обхвата на подлежащите на обучение в I клас от 6-а година; проблемите на здравно-физическото и духовното израстване на всяко дете. Успоредно с това се разкриват причините за наличието на неприбраните ученици в I клас, немалкият процент на отпадащи и повтарящи; големият брой освидетелствувани ученици и т. н. На събранията критично се анализира и оценява обучението на 6-годишните деца и резултатите от цялостното внедряване на образователната система в I—III клас.

●

От учебната 1984—1985 г. започва вторият период в изграждането на новото единно средно политехническо училище с въвеждането на новата педагогическа система в IV клас. В работата на партийните организации в училище това предполага да се оцени реализацията на цялостния педагогически процес в един значително по-интензивен период на физическо, интелектуално, идейно-мирогледно, нравствено и социално развитие на личността.

Наред с това вниманието на комунистите, естествено, е съсредоточено към усъвършенствуване на сега съществуващите образователни структури и внедряване на новото учебно съдържание в горните класове и курсове на ЕСПУ, СПТУ и техникумите; професионалното ориентиране и организацията на общообразователна, общокултурна и политехническа подготовка.

На преден план се анализира как е работила първичната партийна организация — доколко компетентно и настойчиво е съдействувала за реализирането в живота на главната повеля на деня — интензификация, високо качество и ефективност на всяка педагогическа дейност.

Digitized by Google

В преустройството на учебно-възпитателния процес се оценяват същностните, качествените му страни, открояват се факторите и се очертават пътищата, които осигуряват високо качество и ефективност на всеки урок, по всеки предмет — на цялостния педагогически процес.

Нашето училище разполага с множество възпитателни средства, но главното от тях е било и си остава урокът в неговата разновидност. Новото съдържание на обучението, програмите и учебниците позволяват значително по-добре да се използва урокът за целите на възпитанието на учащите се в духа на марксистко-ленинските идеи, за формирането у тях на научен, диалектикоматериалистически светоглед. Затова системната работа за повишаване на неговата ефективност предполага постоянен стремеж за преодоляване на инертността, рутинните методи на преподаване и ръководство, стария начин на мислене и действие.

Изминалото време вече позволява да бъде оценено извършеното по техническата въоръженост на учебния процес, направеното за умелото използване на по-ефективни методи и форми на обучение и възпитание, внедряването на нова организация на учебно-възпитателния процес. А също какво е осъвременяването на урочната, класната и извънучилищната дейност, привеждането ѝ в съответствие с постиженията на науката и техническия прогрес; постига ли се развитие на творческите способности от най-ранна възраст в създаването на интелектуален потенциал на нацията.

Все още нерешен остава проблемът, свързан с преодоляването на информационната, режимната и организационната претовареност на учащите се. Причините биха могли да се търсят в организацията на цялостния научно-педагогически и възпитателен процес, да се оцени как се преодолява информационната претовареност.

Известно е, че поради различни причини съществува несъответствие между равнището на подготовка на учениците, между сложността на учебното съдържание и възприемателните възможности на една част от учениците. Важно е сега да се прояви изискване чрез творческо прилагане на учебните програми и умело използване на високоефективни методи и форми на обучение и възпитание да се преодолеят някои негативни тенденции като обременено и усложнено учебно съдържание, дублиращо се в различните общообразователни и специални дисциплини; прекомерна фактология и преподаване на второстепенен материал; наличието на съдържание, неотговарящо на възрастовите особености, неосигуряващо приемственост в учебния процес. По този начин ще се осигури задълбоченото изучаване на задължителния основен учебен материал.

Неделим от политическия анализ на тези проблеми е и анализът на ефективността на утвърдения механизъм за управление и контрол при реализирането на учебното съдържание съобразно действуващите програми. Би следвало да се оцени доколко с годишните разпределения на учителите се фиксират часовете за нови знания, за начален текущ и заключителен преговор, наблюдения, екскурзии и упражнения — осигурява ли се осмисляне на учебното съдържание. А също — създава ли се навсякъде рационална организация за най-ефективно оползотворяване на резервите, на възможностите, които имат материалната база, кадровият потенциал. Тук въпросът опира и до усъвършенствуване на социалистическата организация на педагогическия труд, на труда на учителя и на ученика, като се изучава и внедрява челният наш и чужд положителен педагогически опит.

Новият подход в образователната система изисква по-дълбока интеграция и много по-резултатно единодействие на образованието, науката и културата. Там, където се осигурява комплексното използване

Digitized by Google

на наличната база, на културните ценности, на научните, културните и другите кадри, там се разрушават шаблонът и формализмът и се пристъпва към синтез и взаимно проникване на образованието, науката и културата; към разработването и използването на принципно нови форми и методи на възпитание, обучение и организация на учебно-възпитателния процес. На отчетните събрания в научните и културните институти дейците на нашата наука и култура е правилно да анализират и оценят, да поемат своя решаващ дял за обогатяването на образователния процес, за формирането и усъвършенстването на социалистическата личност.

Един от въпросите, който не бива да бъде отминат, е изясняването на причините за режимната и организационната претовареност на учащите се, която формира учебно-възпитателния процес, нарушава самодейността и лишава от местна инициатива комсомолските дружества и пионерските отряди. Би следвало да се преценява създават ли се условия да се организира самоуправление на процесите.

Сега някои от учебните заведения са задръстени от изяви на прекомерна „инициативност" на ведомства и организации. Подемат се задачи, ангажиращи учащите се от различни равнища, започващи от пионерския отряд и средношколското дружество и достигащи до републикански мащаб. Съществува като че ли максимата „Учебният процес пречи за провеждането на извънкласната и извънучилищната дейност". Това води до грубо нарушение на училищния ред и дисциплина, понякога се допускат масови, необосновани отклонения на учители и ученици от учебни занятия, пропускане на програмно учебно съдържание и т. н. С общи усилия може да се въведе по-добър ред и организираност в провеждането на мероприятия с учащите се. Преди всичко да се установи нормален дневен, седмичен и месечен режим. Да се помогне държавно-обществените органи да бъдат филтър на инициативите, които ще се провеждат с учащите се.

В крайна сметка именно с намаляването на натовареността на учащите се ще се осигури повишаване равнището на знанията. При едно съобразено със силите и възрастовите им особености натоварване те биха могли още по-добре да се учат. Тогава нормата ще бъде — всичко, което се изучава, да се изучи добре.

Наред с грижите за развитието на творческите способности на подрастващите от най-ранна възраст и създаването на съвременен интелектуален потенциал на нацията сега комунистите са призвани да анализират причините за проявяващите се негативни тенденции — отпадащи и неприбрани ученици, второгодници и изоставащи, задържане на успешното обучение на децата. Какви са отговорността на самото училище, неговите грижи и внимание към тези деца? Използват ли се подходящи форми за работа с тях? Издига ли се ролята на първичния колектив — комсомолското дружество, пионерския отряд, класа и т. н. Защото на този етап в повечето случаи „грижата" на част от учителите към тези деца се изразява в принизени изисквания към знанията — „спасителна тройка", продиктувана и от намерението да няма слаби оценки. А въпросът е да се провежда упорита, всекидневна, делнична работа с децата за сметка на съществуващата на отделни места показност.

От особена важност е да се оцени доколко и как е възприет подходът за реконструкция, модернизация и обновление на материалната база на училището; какви грижи се полагат за техническото въоръжаване на учебно-възпитателния процес. Провежда ли се ускорен курс към електронизацията, към внасяне на електронна техника в учебно-възпитателния процес — превръщането му в постоянен атрибут и негова същностна черта?

Digitized by Google

Преустройството на учебно-възпитателния процес с голяма острота постави въпроса за привеждане на субективния фактор — народното учителство, в съответствие със съвременните и бъдещите изисквания. Работата на комунистите и преподавателите на партийните събрания да се преценява в съответствие с принципите, заложени в Хартата на българския учител, на професионално-творческия характер на техния труд — умелото използване на по-ефективни методи и форми на обучение и възпитание, внедряването на нова организация на учебно-възпитателния процес и пр.

От това как учителите преподават и какво отношение имат към своята работа зависи качеството на подготовката на подрастващите, а това засяга почти всяко семейство и в крайна сметка — цялото общество. Оттук произтича и остротата на проблема за подготовката и квалификацията на учителите, за постигането на високо научно равнище и творческо педагогическо майсторство. Ето защо всяка квалификационна и друга дейност по своята организация и съдържание, по своя реален ефект следва да е подчинена на непосредствените задачи — да носи същността на новото, на високите критерии на партийните решения, да се използва като действена форма за мобилизиране на учителите за високоефективен педагогически труд. А това може да се постигне, като се преодоляват общите указания и се осигури делови и конкретен характер на всяко мероприятие, което да оставя дълбоки следи у всеки учител. С всичко, което се провежда, да се събужда стремеж за личен принос и завоевания в педагогическата практика. Същевременно да се сведат до възможния минимум разместванията и смяната на преподавателите и класните ръководители, за да се спазват приемствеността, единните педагогически изисквания и критериите.

Първичните партийни организации във висшите учебни заведения също ще правят преценка на партийното ръководство по преустройството на висшето образование в духа на новите документи и решения на ЦК на БКП, следконгресните разработки и личните указания на другаря Тодор Живков. Ще бъде анализирано състоянието на качеството на разработените учебни планове и програми в съответствие с утвърдената нова номенклатура на специалностите, с днешните и бъдещите потребности на производството; работата на вузовските колективи по реализирането на тристепенната структура на обучение и новите широкопрофилни специалности; подобряването на практическата подготовка на студентите в условията на материалното производство. В центъра на вниманието ще бъдат главните въпроси: фундаментализацията на обучението, относителната самостоятелност и взаимната обвързаност на трите степени, точното съгласуване с учебните планове по вертикала и хоризонтала, в това число — със средното образование и с изискванията на потребителите на младите специалисти. Ще се оцени какво е направено за индивидуализацията на обучението и развитието на творческите способности на студентите; превръщането на учебния процес в учебно-изследователски; техническото превъоръжаване на материалната база; въвеждане на нови форми, методи и средства на обучение, интензификация на учебния процес и учебно-методическата база; повишаване качеството на организацията, управлението и информационното обслужване на обучението. Ще бъдат разгледани проблемите на изграждането на вузовете като учебно-научни и приложно-внедрителски комплекси и тяхната интеграция с БАН, с отрасловите институти и стопанските организации, както и осъществяването на междувузовска и вътрешновузовска интеграция с оглед създаването на динамични, гъвкави и ефективни форми за подготовка на специалисти с висше образование в стратегическите направления на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

В центъра на вниманието на партийните организации във ВУЗ са резултатите от научноизследователската и приложновнедрителската работа, нейното планиране, организация и насочване за най-тясното й обвързване с проблемите и задачите от Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството на продукцията. Състоянието на кадровия потенциал на ВУЗ, резултатите от атестирането на преподавателските и научните кадри, обновяването и подмладяването на научно-преподавателския състав и повишаването на неговата научна, специална, методическа и идеологическа подготовка — отговаря ли на новите изисквания работата на партийните организации за включването на целите академични колективи за решаване в дълбочина проблемите по реформата? А също — прави ли се анализ на дейността на звената за следдипломната квалификация, на нейната актуализация и обвързаност с перспективите на развитието на производството, използват ли се специалисти от производството при квалификацията?

Комплексният характер на научно-техническите проблеми и резултатите от тяхното практическо решаване предопределят необходимостта от все по-масовото участие на непосредствените изпълнители в развитието на научно-техническия прогрес. Сега е необходима изпреварваща подготовка и квалификация на самите изпълнители, които от една страна, творчески доразвиват нововъведенията, а, от друга, все по-масово се проявяват като автори на нови идеи и решения. Би следвало да се създават стимули за приобщаване, формиране усет за принадлежност на производителите, на кадрите към новите изделия, към стопанските организации, както и съпричастност при реализацията на стратегическия курс за повсеместна интензификация и повишаване качеството на продукцията.

Националната партийна конференция предяви нови изисквания към подготовката на висококвалифицирани кадри и тяхната реализация в обществената практика. Нов, отговорен момент в работата на партийните организации в учебните заведения и другите звена за подготовка на кадри, в стопанските организации и предприятия е целенасочената им дейност, техният принос в най-съвременната подготовка на ръководни и изпълнителски кадри, в кадровото осигуряване на насрещните планове. Особено внимание сега се обръща на работата за оптимизация на номенклатурата на специалностите, на мрежата и контингентите за прием в средните и висшите учебни заведения с оглед на своевременната подготовка на кадри както за нуждите на производството с трайна международна специализация, за новоизграждащите се малки и средни предприятия, така и за прилагането на селективния подход при подготовката на кадри за авангардните производства, където следва да се достигнат нови технологически и пазарни позиции. Тук от особена важност е търсенето на възможности партийните групи и организации да издигат ролята на специалистите, да помагат за изграждането на здрави елитни ядра в трудовите колективи със собствени сили (върху основата на висока квалификация) и с помощта и участието на комунисти от научните и внедрителските звена.

Несъмнено на събранията ще се направи анализ и на работата за постигането на действително всеобщо средно образование и високо професионално майсторство на кадрите. И във връзка с това — на проблема за изпреварващата професионална подготовка и натрупването на квалификационен резерв, както и за утвърждаване на договорното начало — засилване грижата на стопанските организации за по-висока професионална подготовка и квалификация на кадрите. Предложенията и препоръките на комунистите ще съдействуват за приемане на разгърната система от мерки за усъвършенствуване на дейността по ускореното повишаване на квалификацията на всеки член на

Digitized by Google

колектива, като се използват комплексно възможностите на икономическия механизъм, материалното и моралното стимулиране — средствата на атестацията, растежът на място и самоотчетът на комунистите; системата за възлагане и оценка на личните и колективните партийни поръчения на комунистите.

Сега, в началото на учебната година, работата на партийните организации в училищата е насочена към организирането на производствено-учебната дейност на учащите се в условията на производството. Създадени са условия — осигуряване на работни места, суровини, материали, производствена дейност, работа на наставниците и майсторите — за професионалната подготовка на учащите се. Непрестанно нарастват грижите за овладяването на професия и достигането на висок професионализъм и особено от онези, които се обучават в 11 клас — в учебно-професионалните комплекси на единното средно политехническо училище. Наред с всичко това комунистите анализират проблемите на колективния живот и средата на реалното производство, в която бива поставен ученикът-работник, тъй като той не би постигнал необходимото, ако няма здрава трудово-психологическа обстановка, ако до себе си не почувствува другаря, настойника, майстора — тяхната помощ и разбиране, съпричастие и близост при професионалната подготовка. Наред с тези въпроси се разисква и проблемът за реализацията на завършващите средно и висше образование по придобитата специалност и професия като подготовка и грижа за тяхното приобщаване към отрасъла, производството.

Оттук — и все по-голямото значение на капиталовложенията за развитието на трудовия елемент на производителните сили, за повишаване образованието и квалификацията на трудещите се в етапа на изграждането на развития социализъм. Перспективните инвестиции, капитални вложения за образованието и квалификацията многократно се възвръщат, но от икономическа гледна точка това е трудно измерим факт. Увеличаването на тези инвестиции в съвременните условия се разглежда от редица специалисти като една от решаващите предпоставки за високоефективен икономически растеж. Защото именно кадровият елемент на производителните сили притежава способността за творческа изява, за многостранна реализация, а това е залог за многократно възвръщане на инвестициите, вложени за неговото усъвършенствуване; защото всяко изоставане в подготовката води до снижаване на ефекта от внедряването и до бързото морално остаряване на научно-техническите постижения.

Активността на комунистите при обсъждането и анализирането на тези насъщни проблеми превръща отчетно-изборните събрания в истински творчески форуми.

Digitized by Google

ДЪЛГЪТ НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

Неусетно една след друга се изнизват годините. И така близо десет години Георги Гогов е секретар на първичната партийна организация към спомагателни цехове в електровакуумния завод „В. И. Ленин" — Сливен.

С примера си той увлича комунистите и безпартийните. Хората го обичат. Най-вече заради неговата човечност, принципност и внимателно отношение към всекиго. Човек с извоюван авторитет и заради активното му участие в трудовия и обществения живот.

Широк е кръгът на въпросите, които всекидневно стоят на вниманието на първичната партийна организация като политическо ядро на колектива. Гогов добре разбира обаче, че решаващо значение има осъществяването на социално-икономическите задачи, повишаването на производителността на труда. Много грижи проявяват комунистите за подобряване организацията на труда, за повишаване на трудовата и технологическата дисциплина и качеството на продукцията в цеховете за производство на полуфабрикати в завода.

Като политически деец той знае, че решаването на тези проблеми е тясно свързано със съдбата на производствената програма на монтажните цехове, с плана на предприятието. Затова той полага много усилия за правилното прилагане на политическия и икономическия подход, за степенуване на задачите.

След Националното съвещание във Варна, в изпълнение на мероприятията на първичната партийна организация за подобряването на качеството, в производствените участъци се предприеха конкретни мерки за замяна на морално остарялата техника с нова. Много се направи за оборудване на участък „Изтеглячен" със съвременни машини за изтегляне на волфрамовата и молибденовата жица. Създадоха се предпоставки за получаване на висококачествена жица, тъй необходима за спиралния участък за намаляването на брака. В участъците „Спирален" и „Електроден" се монтираха нови високонадеждни машини. И всичко това се извърши с дейното участие на партийното бюро и секретаря, на цеховите стопански и обществени ръководства.

Като партиен секретар Гогов насочва комунистите и останалите членове на колектива към по-голям принос за усъвършенстването на социалистическата организация на труда, за икономия на суровини, материали и електрическа енергия. Създават се навици всеки работник да намира своето място в производствения процес, да вижда дела си за утвърждаване доброто име на колектива.

В цех „560" по инициатива на секретаря на партийната организация на видно място е поставено табло с показатели за равнището на дисциплината и качеството на труда. Всеки ден се нанасят закъсненията и нарушенията на трудовата дисциплина, самоотлъчките, неуплътняването на работното време, произведената нискокачествена продукция, лошото поддържане на работното място. И резултатите от тази дейност не закъсняха. В скоро време нарушенията от този род бяха сведени до минимум.

Тук на преден план стоят задачите за подобряване на качеството, поставени от Националната партийна конференция. Често те се об-

Digitized by Google

съждат на партийни събрания. Някои от неотложните въпроси се разискват съвместно с партийните организации в другите цехове. Всичко това създава условия със съвместни усилия да се преодоляват допусканите пропуски и слабости.

Квалификацията на настройчиците и работничките е важен фактор за повишаване производителността на машините. Затова партийната организация увеличава грижите си за издигане на професионалната подготовка, знанията и уменията на работническия колектив. Много сили и време се отделят за обогатяване и разнообразяване на формите и средствата на идейновъзпитателната работа. Но над всичко изплува индивидуалната работа с хората. Партийният секретар е постоянно сред комунистите, сред останалите работници и специалисти. Той познава болките и тежненията на всекиго, сполуките и несполуките в работата им. Вдъхва кураж, насърчава изоставащите. И винаги с вяра в способностите им.

По време на работата в производствения процес възникват противоречия и трудности, които трябва да се отстраняват. И Гогов е убеден, че те могат да се преодоляват чрез многообразните форми на възпитателната дейност.

Голяма е ролята на партийните групи за правилното възпитание на колектива. Отделни комунисти получават поръчения да работят поблизко с млади работници, за да могат те по-бързо да усвояват дадени операции в производството. Други приемат задължения, свързани с контрола и качеството на продукцията в различните участъци, да се грижат за укрепване на дисциплината в смените и пр.

Откритите партийни събрания са се утвърдили като полезна форма на работа. Чрез тях се изучават потребностите, интересите и настроенията на комунистите и безпартийните. Възпитателната работа на наставниците е насочена към изграждането на високи професионални качества у работниците, към утвърждаване на добра организираност и дисциплина, подчертан усет към новото, непримиримост към недостатъците и слабостите.

В отношенията си с многобройния трудов колектив Г. Гогов е прям и честен, внимателен и доброжелателен, но в същото време и принципно строг. Да бъде винаги и навсякъде, да носи по-висока отговорност от останалите, да организира и сплотява хората, да вижда далече напред техните дни. Такова е разбирането на партийния секретар.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ДЕЕСПОСОБНИ ПОЛИТИЧЕСКИ ЯДРА

Дървообработващият комбинат „Георги Димитров" е едно от най-старите предприятия във Велинград. Колективът е с богати традиции. Общо в комбината работят около 1300 души, само в завода — 850. Сред тях има работнически династии. Предприятието е еталон в системата на Министерството на горите и горската промишленост по управлението на качеството, за което е създадена комплексна система, в бригадната организация на труда са обхванати 90,3 на сто от работниците.

Заводската партийна организация наброява 125 комунисти. В нея са изградени 4 първични организации, 15 партийни групи, които имат значим дял в постиженията на колектива. Написаното по-долу е един опит дейността на партийните групи да се види от различни гледни точки — през погледа на отговорници на групите, на секретар на партийно бюро, на секретаря на заводския партиен комитет.

УКРЕПВА БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Още през 1978 година за първи път в системата на държавното стопанско обединение „Стара планина" при нас бе въведена бригадната организация на труда. Вече отпадна необходимостта партийната група да разяснява нейната същност, да убеждава колектива в нейната необходимост. Времето е достатъчно да покаже предимствата ѝ.

Но предимствата не действуват автоматично. Те зависят от хората, от тяхната нагласа, от подготвеността им да ги използват. Така че партийната група и сега има твърде много работа.

Главната ни грижа е да се създадат такива условия, при които общественото признание и материалното възнаграждение на работника се определят действително от количеството и качеството на неговия труд. Бригадната организация, използването на коефициента за трудово участие в голяма степен допринасят за това.

В бригадния и в звеневите съвети комунистите участвуваме активно, като преди всичко се стремим

Digitized by Google

да постигнем максимална обективност в оценката на труда на хората. Проверява се работата на всеки член на колектива, в края на смяната на специално табло се нанасят оценките за извършеното през деня. Отделно от това водим дневник за нарушенията и добрите прояви на работниците. В края на месеца съветът обобщава данните и определя индивидуалните коефициенти за трудово участие: по-ниски, когато има самоотлъчки и слаби оценки; завишени, когато хората са работили с максимално напрежение.

Даваме си сметка, че оценяването и заплащането на труда по коефициент за всеки работник никак не е лесно и просто. Но то е много важно. Защото от това зависи отделният работник и целият колектив да съсредоточават усилията си към крайния резултат, да се трудят съзнателно, активно, да стават истински стопани на производството. Отчитайки значимостта на тази дейност на звеневите съвети, чрез изпратените в тях комунисти партийната група осъществява ръководство и контрол, формира обстановка на повишена отговорност. Разбираме, че няма да има голяма полза, ако колективът не споделя оценките, не е убеден в тяхната правилност. Затова държим резултатите от работата на смяната през месеца и определените коефициенти за трудово участие да се анализират редовно на събрания на профгрупата.

Повишаваме взискателността към комунистите — да са образец в спазването на трудовата и технологичната дисциплина, каквито са например Недялко Ненов, Илия Джамбазов и др. Остро разкритикувахме например на събрание на групата конкретни прояви на Димитър Юруков и Карамфил Петричев и по-нататък нарушения на дисциплината от тях не сме забелязали. По инициатива на групата свикахме среща с актива на смяната, където разгледахме системните нарушения на трудовата и технологичната дисциплина и отправихме справедливи укори към Стойчо Бояджиев, Йордан Александров и други. Бригадната организация засилва взаимната зависимост между членовете на колектива и в борбата за здрава трудова и технологична дисциплина партийната група има много поддръжници.

Наистина понякога обективни трудности, предизвикани от липса на мазут и лепила, престои, нарушават трудовия ритъм. Но наше задължение като комунисти е да изискваме горивата и суровините да се изразходват пестеливо, разумно.

В стремежа си да мобилизира колектива за ритмично изпълнение на производствените задачи групата ни разчита на усилията на всеки свой член. Към това главно са насочени партийните поръчения и отчетите на комунистите. На събрания през миналата година връчихме 12 поръчения — 11 от тях бяха изпълнени с чест, а показателите в годишния план бяха достигнати 10 дни предсрочно. Работата с поръченията се следи постоянно, това е тема и на отчетите на комунистите на нашите събрания.

Правилно, творчески бригадната организация на труда може да се прилага само ако към това са насочени силите на целия колектив. Партийната група не действува сама, тя има подкрепата на профгрупата и на комсомолската група, още повече, че смяната ни с чест защищава званието „Младежка смяна“.

Атанас ВЪЛКОВ

отговорник на партийната група
в смяна „В“ на цех
„Плочи от дървесни частици“

Digitized by Google

В БОРБА ЗА КАЧЕСТВО

Различни са предпоставките за високото качество на продукцията, която дава един трудов колектив, но най-общо те могат да бъдат обединени в три групи: отношението на хората към труда и към конкретните им трудови задължения, подготовката им да се справят с тези задължения и материалната осигуреност — със суровини, с техника, за да вършат добре своята работа. В тези три посоки съсредоточават усилията си комунистите от нашата партийна група, като се стремят да влияят преди всичко на субективния фактор.

На първо място поставяме технологичната дисциплина. Производството ни е сложно, с много контролни технологични точки, оттук и възможностите за нарушаване на технологията са големи. Трудно е да се разграничи участието на отделния работник, конкретният принос на всекиго в качеството на продукцията. Работим на поточна линия, един да сгреши, ще се отрази на общия продукт. Именно затова основната грижа на партийната група е да няма слаби звена в технологичния процес, всяко работно място да е под контрол. Тук срещаме една съществена пречка: контролът е твърде примитивен. И на заводска конференция поставихме въпроса да ни се даде поне усъвършенствуван кантар за мерене теглото на плочите, но засега няма положително решение.

При това положение наблягаме на онова, което зависи от ръцете, очите, съвестта на хората. По плана на групата, а когато има усложнения, и без да сме планували, началникът на цеха информира комунистите или целия колектив за изпълнението на плана и състоянието на качеството: поставят се наболелите проблеми, вземат се нужните мерки. Двама от членовете на партийната група сме звеневи, това засилва нашата отговорност, но ни дава и повече възможности оперативно да влияем на пропуските в технологичния процес.

Забелязали сме, че работниците, които закъсняват или си отиват порано, не уплътняват работното си време или идват на работа в нетрезво състояние, са главните нарушители и на технологичната дисциплина. Така че оправдано е нашето твърдо, безкомпромисно отношение към тях. Опитваме се да им въздействуваме в лични разговори, изправяме ги пред бригадния съвет, чието основно ядро са членовете на партийната група, а ако няма резултат, комунистите настояват пред стопанското ръководство за дисциплинарни мерки. Четирима работници трябваше да напуснат комбината.

В същото време много важно е да откроим онези хора, които наистина са за пример в отношението си към труда. Има такива работници, с които заслужава да се гордеем. Такъв е младият комунист Малин Рубски. Такъв е машинистът Ангел Горанов. В паузите, когато не пълни бункерите, той сам търси къде има нужда да помогне, да не се нарушава ритъмът на работа. Увличат с личния си пример в борбата за високо качество и електромонтьорът Георги Зарев, най-добър в професията, Никола Рътков, Верчо Дамянов и други, които с право могат да се нарекат безпартийни комунисти.

Както посочих, основното ядро на бригадния съвет към смяната са членовете на нашата партийна група. Така че комунистите могат активно да влияят върху отношението към труда, като използват лостовете за моралното стимулиране. Особено добре ни служи коефициентът за трудово участие, за санкциониране при лошокачествена работа, за поощряване на добрите производственици. Само за един месец например за лоша работа бяха санкционирани Георги Гечев,

Digitized by Google

Атанас Боснев, Запринка Борнева; в същото време бяха поощрени чрез коефициента за трудово участие Ангел Горанов, Пенчо Пенев, Васил Сейменов, Никола Рътков, Верчо Дамянов. Не се страхуваме да излезем срещу уравниловката, защото знаем, че когато действуваме справедливо, принципно, хората ще ни разберат. И наистина особени конфликти не е имало.

Много важна предпоставка за качеството е професионалната подготовка на работниците. И тук комунистите имат какво да направят. Добре се проявяват например наставниците, които помагат на новопостъпилите работници по-бързо да навлязат в професията. От петимата членове на партийната група трима сме наставници: Илия Кафеджиев, Ангел Горанов, Васил Янчев. Учим другите и сами се учим. Всеки от нас може да замества работниците на няколко операции, в нужния момент да отиде там, където е най-трудно.

Съществена пречка по пътя към високата квалификация обаче е текучеството, доскоро масово явление в цеха. Стремим се да влияем върху него, като определяме справедлив коефициент за трудово участие пропорционално на вложените усилия и като създаваме добър микроколектив в смяната, като формираме обстановка на доброжелателност, другарство, взаимна помощ. Но условията на труд при нас са такива, че не привличат младите хора, не ги задържат. Инсталацията е отдавна амортизирана, запрашаемостта е над нормата. Правят се подобрения, много параметри на работната среда се променят в положителна насока, но и много от основните проблеми остават. А партийната група не само че не може да повлияе съществено, тя и не разполага с нужната информация за перспективата на развитието, за да убеждава ефективно, да организира хората.

Това се отнася и до третия по изброяване, но не и по важност фактор за качеството — състоянието на техниката, на суровините, с които разполагаме. Нашата инсталация за производство на плочи от дървесни частици е първата в България и отдавна е остаряла физически и морално. Трудно е да се поддържа в изправност, не достигат внасяните резервни части. Спъва работата ни и суровината — предимно мека широколистна дървесина с висока влажност и неотговаряща на стандарта за дължина.

Но дори такива действително обективни пречки не ни дават правото да чакаме със скръстени ръце. Състоянието на техниката, задължението да се работи винаги с изправни машини е сред първите грижи на партийната група. То е тема на нашите събрания, на личните разговори с хората, на отчетите на комунистите. И добре е, че системната и строга взискателност се съчетава с личния пример — членовете на групата сами активно се включват в отстраняването на авариите и на причините, които биха довели до тях.

За ефективността от работата може да се съди по резултатите. Последните три години сме почти неизменни първенци в съревнованието, което се отчита на тримесечия. Спечелихме и съревнованието за производството на милионния кубик плочи от дървесни частици в цеха. Процентът на първокачествената продукция от този вид изделие средно за страната е 35 на сто; при нас при план за миналата година 55 на сто дадохме 63 на сто първокачествена продукция.

Васил ЯНЧЕВ
отговорник на партийна група
в смяна „Г“ на цех
„Плочи от дървесни частици“

Digitized by Google

С ОБЩИ УСИЛИЯ

В смяна „Б“ на цех „Плочи от дървесни частици“ работят четирима комунисти. Трима от тях са в ръководството на смяната, а това безспорно много облекчава взаимодействието на партийната група със стопанските органи, с профгрупата. Възникналите проблеми при нас се решават съвместно или в зависимост от характера им аргументирано и компетентно се поставят пред стопанското, партийното, профсъюзното или комсомолското ръководство на цеха.

Колективът ни е дългогодишен, създали сме си хубави традиции. Но обстановката се променя, задачите стават все по-напрегнати, да се разчита на веднъж постигнатото, значи не просто тъпчене на място, а връщане назад. Към какво се насочва партийната група? Да сплотява хората, да ги амбицира да преодоляват трудностите, непременно да постигат успех. Тази трудна работа ние вършим заедно с ръководителя на смяната, с активистите на профсъюзната и комсомолската група. Въпросите, свързани с организацията на съревнованието, с изучаването на добрия опит в предприятието ни и извън него, с укрепването на трудовата и технологичната дисциплина, са в центъра на вниманието ни.

Съревнованието при нас се води между смените, отчита се редовно. Съвместно с профгрупата се стремим колективът винаги да знае кои са най-добрите в професията, кои нарушават дисциплината и пречат на работата. За това използваме събранията на колектива. Знае се, че много съзнателно се трудят например работниците Георги Лилов, Алекси Галянов, Димитър Пещерски и други. Знаят се и онези, които се отнасят небрежно към трудовите си задължения. По инициатива на партийната група всеки сериозен случай на нарушение на дисциплината се обсъжда от колектива и се вземат строги мерки. В това отношение имаме подкрепата на стопанското ръководство. По 10 самоотлъчки например имаха Йордан Кендеменов и Тодор Аврамов. Партийната група и целият колектив се опитвахме да им въздействуваме, но и другарските съвети, и острите бележки не бяха взети под внимание. Тогава предложихме те да напуснат колектива ни.

Смятаме, че за да се трудят успешно, хората по всяко време трябва да са наясно какво точно са свършили, какво им предстои да работят. По инициатива на партийната група ръководителят на смяната или на цеха периодично на събрания информира работниците по тези въпроси.

Важно за нас, комунистите, е работниците от смяната да са запознати по възможност по-пълно и с онова главно, което осмисля днешния ден на родината, с основните партийни документи и разработки. Това е тематиката на профсъюзната учебна година, която партийната група наблюдава непосредствено. Отговорникът на групата е и пропагандист, а с равнището на занятията, с качеството на изнасяните лекции комунистите се занимаха специално на свое събрание. Тогава бяха отбелязани и най-активните участници в учебното звено — Тодор Кавлаков, Стойчо Фъртунов, Елена Пандева и др.

Значително по-слаба е работата ни с комсомолската група. Комсомолците в смяната са малко — трима души, но и на тях не сме помогнали както трябва да живеят по-богат, по-смислен организационен живот. Наистина най-добре ще бъде, ако се увеличи комсомолското ядро в смяната, но и сега ние по-активно и упорито можем да се намесваме в решаването на младежките проблеми, по-тясна връзка да поддържаме с отговорника на

Digitized by Google

комсомолската група Ангел Атанасов.

Знаем, че в здравия, сплотен колектив хората се трудят по-добре, по-резултатно. Наше задължение е да пазим хубавия дух на другарство и взаимопомощ, създаден при нас. Само един пример: един наш работник каза, че за отливане на плоча на къщата ще са му нужни 5—6 човека — отидоха 11. Продължаваме да спазваме правилото: почивният ден — сред природата. Поне два пъти месечно правим излети до язовир „Сърница" или в околностите на града, като използваме обществения транспорт. Ходим заедно на кино, на театър. Защото не е без значение как организират свободното си време членовете на колектива: способствува ли то за развитието на интересите, обогатява ли хората духовно и нравствено, сплотява ли ги. Това свое задължение партийната група също не пренебрегва; и тук тя настойчиво търси съдействието на стопанското ръководство, на профсъюзната група.

Никола МАТЕЕВ
отговорник на партийна група в смяна „Б" на цех „Плочи от дървесни частици"

КОНКРЕТНОСТ В ПОМОЩТА И В КОНТРОЛА

Опитът говори недвусмислено: силата на първичната партийна организация е в добрата работа на партийните групи. Ето само един пример. Поради обективни причини — недостиг на мазут, на лепило и електричество — планът за първото тримесечие не бе изпълнен, застрашено бе изпълнението му и за второто тримесечие. В началото на май на заседание на бюрото, на събрание на организацията и в деня на отговорника на партийната група делово и загрижено обсъдихме създалото се положение. След като външните трудности бяха преодолени, налагаше се допълнително напрежение на колектива, на всеки негов член, за да се догони изоставането. Повишаването на личната отговорност бе свързано с конкретна и целенасочена индивидуална работа. И този път се опряхме на партийните групи. Те успяха да убедят, да мобилизират всеки работник. И на 22 май колективът на цеха постигна рекорд, непознат от създаването му досега — 244 куб. м плочи при средна дневна изработка 170 куб. м. А на 25 май смяната с ръководител Иван Босаков и отговорник на партийната група Иван Гергов пресова 84 куб. м. плочи, което е рекордно постижение за една смяна...

Под ръководството на партийните групи се осъществява разяснителна и организаторска работа по приложението на новия икономически механизъм и утвърждаването на бригадната организация на труда, по правилното определяне на коефициента за трудово участие, по повишаването на качеството на продукцията, укрепването на трудовата и технологичната дисциплина. С разнообразни форми и средства те влияят за засилване на социалната активност на комунистите и безпартийните.

В партийните групи организирахме разговор на тема „Комунистът и дисциплината в колектива". Предварително раздадохме въпросници: как комунистът участвува в събранията на първичната организация и на колектива, в живота на квартала, какво предлага за повишаване на качеството и производителността на труда. На събранията в

Digitized by Google

групите, където се водеше разговорът по тези въпроси, присъствуваха стопански ръководители от цеха и членове на бюрото, които веднага отговаряха на някои от поставените въпроси, други бяха заведени на отчет. Например Никола Палигоров се спря на слабата дисциплина на хората, които обслужват автотоварачите, на трудностите, които се създават при транспортирането на продукцията, предложи ръководството по-категорично да поговори с тях. Резултат имаше.

Партийното бюро се стреми така да насочва, подпомага и контролира работата на групите, че те действително да се утвърждават като боеспособни политически ядра в смените, да бъдат център на целенасочена организаторска и възпитателна работа. Според приетия в началото на годината план на организацията всеки групов отговорник следва да докладва по отделни проблеми — организационното състояние, индивидуалната работа и т. н. Информацията се разглежда предварително на събрание на групата, комунистите я допълват, коригират, дават препоръки. Неотдавна например обсъдихме работата за организационното укрепване на партийната група в смяна „В" с отговорник Атанас Вълков. Отбелязани бяха нейните постижения, но бе изразено мнение, че незадоволително се работи там за осигуряване на ново партийно попълнение. А това е младежка смяна, възможностите за подобряване на работата там са по-големи. Препоръчахме им да вземат на отчет дейността на комсомолската група.

По-рано планирахме работата в партийните групи. Сега отговорникът си води дневник, където отбелязва предстоящите задачи, а за ръководство служи планът на първичната партийна организация. През юни например съгласно този план групите организираха открити партийни събрания по смени, посветени на качеството, където все още имаме сериозни проблеми. Всяка група има шкафче, там са папката с решенията на заводския партиен комитет и на бюрото, планът на първичната организация.

Известно е, че активността на партийната група в най-голяма степен зависи от нейния отговорник — от инициативността и настойчивостта му, от умението му да общува с хората и да ги организира. Ето защо бюрото и организацията отделяме много внимание на качествения подбор, подготовката и възпитанието на тези кадри. Отговорниците на 6-те партийни групи при нас изпълняват това свое поръчение повече от 5 години, имат опит и авторитет сред комунистите и колектива. Полезно се оказа решението на партийното бюро всяка първа сряда от месеца от 14 часа при секретаря на бюрото да се прави оперативка — отчита се изпълнението на решенията на организацията, дават се указания за предстоящите задачи, поставени от общинския и заводския комитет на партията, от бюрото; на следващата оперативка всеки отговорник разказва какво е направил за изпълнението им. Нарекохме тези срещи ден на отговорника на партийната група. Те ни помагат много, защото поради естеството на работата не можем постоянно да общуваме с отговорниците и тези разговори между тях и членовете на бюрото ни обогатяват взаимно.

Освен това, когато на заседанията на бюрото се разглеждат материали, които пряко засягат дадена партийна група или колектива на смяната, отговорникът на групата присъствува задължително.

Семинарите за обучението на отговорниците на групите се организират от общинския комитет на БКП и от заводския партиен комитет. Но там поради естеството на работата не винаги могат да отидат всички отговорници, а и по-голямата аудитория превръща значителна част от присъствуващите в пасивни слушатели. Партийното бюро реши да направи експеримент. В двудневен семинар разгледахме някои проблеми на партийното строителство, но пречупени

Digitized by Google

през нашите условия, съобразени с нашите конкретни задачи. Ръководеха го членове на партийното бюро. Получи се много близък контакт, хората споделяха, спореха, предлагаха. Повторихме опита и възнамеряваме да го превърнем в практика.

Положителен ръст в работата на партийните групи има. Но имаме и значителни пропуски. Не навсякъде влиянието им е достатъчно силно и това се обяснява с по-малкото организаторско умение, с понижената инициативност на отделни отговорници — в смяна „А", в редовната смяна. Понякога например поръченията се дават просто за да се отчете, че „нещо се прави по този въпрос", но от неконкретните, несвързани пряко с потребностите на организацията и на колектива задачи няма полза. Още много усилия са нужни, още много работа, и то преди всичко в групите, които сега изостават.

Атанас САНКЕВ
секретар на първичната партийна организация в цех „Плочи от дървесни частици"

СРЕЩУ „ПОДВОДНИТЕ КАМЪНИ"

Защо обръщаме такова внимание на работата на партийните групи?

Над 80 на сто от работниците са ангажирани в непрекъснат производствен процес. Нужно е работата да се съсредоточи в низовите трудови колективи — смените и бригадите, защото връзката между тях е по-трудна. Освен това в два от основните цехове работят автоматизирани и високомеханизирани поточни линии. Най-малкото отклонение тук води до голям преразход на суровини и материали, до получаване на нестандартна продукция. Значителен е и броят на спомагателния персонал, който е на подчинение към различни сектори — към главния механик, главния енергетик и т. н. Само авторитетни партийни групи са в състояние да оказват силно политическо въздействие, да координират усилията, да преодоляват противоречията.

Нашата продукция е дефицитна, много търсена. Но и изискванията за качеството и за договорната дисциплина са много високи. Това също предполага системен и конкретен партиен контрол, по-резултатно партийно влияние. А техните корени, както е известно, са също в партийните групи.

Безспорен е фактът, че след прегледа за повишаване ролята и боеспособността на първичните партийни организации нашите редици укрепнаха, активизира се дейността на групите, откри се широк фронт на критиката и самокритиката. Например подетият преди две години в партийните групи разговор „Дисциплината и аз" прерасна в инициатива от общински и окръжен мащаб. Опитът на групите в цех „Плочи от дървесни частици" по укрепване на бригадната организация, утвърждаване на конкурсно-изборното начало в издигането на ръководните кадри, извършване на реконструкция със собствени сили без спиране на производството, многомашинно обслужване, прилагане на почина „Героят е винаги в строя", в работата с отчетите и поръченията на комунистите бе популяризиран не само в комбината, но и в цялата система на Министерството на горите и горската промишленост.

Но отчитайки положителните резултати в работата на партийните групи, не можем да не се съобра-

Digitized by Google

зяваме и с наличието на „подводни камъни“, които могат да затруднят движението ни напред. Кои са те?

На първо място, въпреки по-високите критерии някои партийни групи не са достатъчно настъпателни при разкриване на проблемите, не искат да видят своята вина, вината на отделни комунисти, на стопанските, профсъюзните и комсомолските органи в смяната, които са допуснали тези проблеми. Все още по-лесно е да се търсят пропуските „от горе“, отколкото да се осмисли собствената отговорност.

На второ място, и сега не навсякъде са на нужното равнище инициативността и творчеството на групите при решаването на проблемите, допуска се понякога едва ли не бездействие пред „обективните причини“.

На трето място, не сме преодолели докрай шаблона и формализма, самодоволството от постигнатото, страха от обременяването и риска, предпочитанието да се върви по утъпкан път при решаването на проблемите.

Именно към премахването на тези „подводни камъни“ е насочено нашето внимание.

Преди всичко се стремим да заздравим връзката партиен комитет — партийна група. Не само бюрата, не само събранията на организациите приемат информации по отделни страни от дейността на партийните групи. Такава точка фигурира и в дневния ред на заседанията на заводския партиен комитет — за работата по осигуряването на партийното попълнение, за отчетите на комунистите и по други въпроси докладват отговорници на партийни групи. Това засилва отговорността на групите и прави съпричастни към техните проблеми членовете на комитета.

Стремим се да внесем по-голяма организираност в усвояването на положителния опит в партийната работа. За това служат добилите вече популярност при нас дни на отговорника на партийната група. Изучихме и внедряваме системата за индивидуална работа на Бургаската партийна организация. Обучението на отговорниците по конкретните, практическите въпроси на партийната дейност също организираме при нас със силите на заводския партиен комитет, на партийните бюра. Тук се изясняват някои страни и се обменя опит по работата с поръченията, отчетите на комунистите в групата, воденето на дневника и т. н.

Смятаме, че партийните групи ще имат авторитет, ако комунистите и безпартийните виждат в тях оперативни и действени партийни звена, ако това, което се говори на събранията им, което хората споделят в личните разговори, се осъществява на практика. Затова приемаме като една от главните си задачи непрекъснатото усъвършенствуване на работата с критичните бележки и предложенията. Въвели сме картотекирането им. Заводският партиен комитет и стопанското ръководство са разпределени да отговарят конкретно за всяко поделение, в зависимост от проблематиката. Изпълнението на решенията, критичните бележки и предложенията се контролира в оперативен порядък на всяка оперативка, заседание и събрание, а на шестмесечие се правят обстойни анализи.

Особено ефективна форма за обществен партиен контрол са общите събрания на заводската партийна организация. Така например през септември миналата година пред всички комунисти директорът отговори на над 40 предложения, направени в заключителния етап от разговора „Комунистът и дисциплината“.

Техниката ни е морално и физически износена. Зависими сме от вносни машини и търсим собствени пътища за решаването на някои остри проблеми. В цеха за плочи от дървесни частици по пътя на рационализациите, на малката механизация, на съвместни разработки успяхме да удвоим продукцията.

Digitized by Google

Но явно са нужни и по-съществени решения. Особено тревожен е въпросът за въвеждането на нова техника и технология в дъскорезното производство и в производството на ламинирани плочи. Ето защо започнахме разработването на перспективна програма за развитието на комбината до 1990 година. Но програмата сама няма да свърши работа, няма да задържи младите хора в предприятието, ако ние като ръководство, като колектив не сме максимално настойчиви, ако не се прояви достатъчно разбиране, не ни се окаже необходимото съдействие от висшестоящите организации и най-вече от Министерството на горите и горската промишленост.

Какво правим в момента?

Главните ни инициативи са свързани с качеството и с научно-техническия прогрес. Системата за контрол се осъществява чрез съвета за научно-технически прогрес към заводския партиен комитет, а към всяко партийно бюро се изграждат комисии за ръководство на научно-техническия прогрес, които следят как се изпълняват мероприятията в това направление. Формирани са групи за контрол на качеството по цехове. Към комисията за народен контрол има групи за контрол на технологичния процес и качеството на ремонтите.

Обзаведохме кабинет по качеството — с литература, нормативни документи, мостри. Тук се провежда денят на качеството, изнасят се лекции.

По инициатива на партийните групи в цех „Ламинирани плочи" профгрупите започват разговори на тема „Качеството — атестация за личността и колектива", на които присъствуват и стопански ръководители. В същия цех се борят за званието „Колектив със собствен качествен щемпел". В качеството на ламинираните плочи е постигнат ръст от около 20 процента, а на дъските — около 10 процента. Примерът на този колектив намира последователи и в останалите цехове.

Васил КОСТАДИНОВ
секретар на заводския партиен комитет
в дървообработващия комбинат
„Георги Димитров" — Велинград

Digitized by Google

ТЕХНОЛОГИИ И ТВОРЧЕСТВО

Всички сме категорични, че ако притежаваш добра технология и ако я спазваш добросъвестно, то висококачествената продукция ти е осигурена.

Лошото е, че понякога същата безпределна вяра във всесилието на технологията ни изпълва и когато става дума за партийната работа. Често по лекции и семинари чуваш: „Кажете ни кои проблеми са най-важните и какво точно да направим, за да ги решим", „Не ни говорете за теорията, а ни кажете точно коя форма да използваме или какво мероприятие да проведем" и т. н. Понякога и в редакцията ни пишат или питат: „Защо не публикувате примерен отчетен доклад за годишното събрание!", „Отпечатайте на страниците на списанието образец на план на първичната партийна организация или програма за обучение и възпитание на младите комунисти!", „Дайте ни пример за образцова резолюция на годишното отчетно-изборно събрание!" и т. н., и т. н. С една дума, дайте ни технология или готова рецепта и ще видите колко качествена ще стане нашата дейност.

Даваш на някой такъв „запален" привърженик на готовите технологии например шестмесечен план за работата на първичната организация, план, на приемането на който ти си присъствувал и той много ти е допаднал. В началото много ще се зарадва. Ще го прелисти веднъж-два, ще го прочете по-задълбочено и... и тогава започва „отстъплението". „Това ли е най-важното", „Този проблем не ни интересува", „При нас такова нещо не може да се проведе!", „Тези мероприятия с нищо няма да ни помогнат" и т. н. до окончателното: „Този план не е за нас!". Изводът му е абсолютно верен, защото този план е правилен и точен само за партийната организация, която го е приела. На нашия „любител" такива планове не му трябват, не го задоволяват и общите положения, той търси готова рецепта точно за неговия случай, за неговата партийна организация и за неговия колектив. А в готов вид такава няма! И не може да има!

За разлика от техниката при работата с хората в конкретния колектив няма „готови" технологии, които, прилежно приложени, ще ни дадат високия ефект и високото качество на работата. Разбира се, и в обществените дейности съществуват технологии, т. нар. социални технологии. Такива има и в партийната дейност. Но те са съставени на основата на теоретичните постановки и съдържат в най-общ вид реда за провеждане на определена обществена дейност. Когато се прилагат, те трябва да се пригодят съобразно специфичните проблеми, условия и обстановка.

За да постигнем високо качество и ефективност в различните направления на партийната дейност, не са ни нужни готови рецепти и механично пренесени технологии. Нужни са мисъл, знания и умения, за да се анализира задълбочено конкретната ситуация и с колективен ум и творчество да се намерят най-точните и ефективни пътища за осъществяване на поставените цели. Нашата партия е партия на единомислещи, което предполага преди всичко наличието на съзнателно и творческо мислене, което да бъде насочено в една посока, да бъде единно. Нека това винаги помнят „любителите" на готовите рецепти и технологии.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

АКО Е ОСИГУРЕНА ПОДКРЕПАТА НА КОМУНИСТИТЕ

МАРИЯ ДЖУР
секретарка на партийния комитет на Автокомбинат № 1 на Мосстройтранс

Огромен брой невидими нишки свързват транспорта на нашия автокомбинат с предприятията на строителната индустрия в Москва, с десетки строителни площадки и това осигурява сигурното и непрекъснато действие на конвейера „завод — автомобил — строеж".

Автокомбинатът разполага с 15 филиала, в чийто състав влизат 24 автоколони. Те са разположени в различните райони на съветската столица и обслужват с превози три домостроителни комбината, изграждащи едновременно около 40 многоетажни жилищни блока и даващи повече от половината от новите жилища, както и други 37 предприятия на строителната индустрия. Всеки ден ние доставяме различни товари на почти 500 обекта в Москва и Подмосковието. От 2700 наши водачи, които извеждат на линия своите тежкотонажни автомобили, близо половината днес са обхванати от бригадната организация на труда. Работата на комунистите в шофьорските бригади (в ремонтните цехове тази форма на организация на труда се прилага отдавна) станаха обект на ежедневното внимание и грижа на нашата първична партийна организация, на нейния партиен комитет и 21 цехови организации.

За какво разказват документите

В партийния комитет редовно постъпват всички документи, които позволяват не само да се проследи динамиката на увеличаването на броя на бригадите и пътищата за усъвършенстване на бригадната организация на труда, но и да се виждат резултатите от работата на бригадите по месеци, тримесечия и години. Тези данни ни помагат навреме да анализираме положението на нещата.

Първите документи са от 1974 г., когато в Автокомбинат № 1 сериозно се заели с внедряването на прогресивната форма на организацията на труда. Стимул за това стана решението на бюрото на Московския градски комитет на КПСС, което одобрило инициативата на шофьорската бригада в автобаза № 4 на Мосстройтранс с ръководител Е. Федюнин за предсрочно изпълнение на превозите за деветата петилетка (1971—1975 г.) и за постигането на най-високи показатели за производителността на труда и използването на автомобилите. Градският комитет на партията препоръча на комунистите във всички автостопанства в Москва да обсъдят това начинание и да вземат мерки за широкото му разпространение. Важна роля в тази работа се от-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

режда на първичните партийни организации.

Още от първите опити да се създадат шофьорски бригади ние се натъкнахме на редица трудности, предизвикани от спецификата на работата на автомобилния транспорт. За внедряването на новата идея пречеше обстоятелството, че работата на бригадата не винаги можеше да бъде планирана не само за месец, но и за следващия ден. Членовете на шофьорската бригада се срещат предимно само в началото на смяната, преди да излязат на път, или в края на трудовия ден, след като се върнат от път.

Партийната организация на автокомбината отделяше особено внимание на подбора на кандидатурата за длъжността бригадир, като изискваше същото и от комунистите — ръководители на филиали и колони. Бригадирът е водач като другите. Той също пътува и се занимава с превоза на строителни материали. Но от неговите организаторски способности и авторитет сред другарите му зависи успехът на цялата работа. Принципът на доброволността, към който се придържаме при създаването на шофьорски бригади в автокомбината, помага на партийната и профсъюзната бригада, на стопанските ръководители да намират такива хора.

При нас стана практика въпросът за организирането на бригада да се разглежда на общо събрание на бъдещите й членове. Именно те препоръчват даден шофьор за длъжността бригадир, след което това назначение се утвърждава със заповед на началника на автокомбината.

Сега повечето от първичните производствени колективи се възглавяват от най-добрите сред добрите. Партийната организация се погрижи партийната прослойка в бригадите да се увеличава непрекъснато. Сега в тях работят над 160 от общо 535 комунисти в автокомбината. 38 членове на партията ръководят бригади, много комунисти има и сред заместник-бригадирите или звеновите, които се назначават в големите бригади.

Ние започнахме от малко. До средата на 1975 г. в автокомбината бяха създадени 24 шофьорски бригади, в които влязоха 310 шофьори. Работата им се изграждаше на принципите на бригадната организация на труда. Всяка бригада сключваше с обслужваното предприятие на строителната индустрия договор за социалистическо съревнование, в който се определяха обемите на превозваната продукция. Но животът показа, че това е недостатъчно и че задълженията трябва да се разпространят и върху потребителите на продукцията на строителната индустрия — строителите. Днес бригадната организация на труда предвижда взаимни задължения и на трите звена в строителния конвейер — предприятията на строителната индустрия, шофьорите и строителите. При това, както показа опитът, най-добри резултати се постигат, когато шофьорската бригада има на строежа единен, постоянен партньор в лицето на строителната бригада.

Нов импулс за създаването на бригади нашата партийна организация получи от решенията на XXVI конгрес на КПСС и на следващите партийни документи. Според тях през XI петилетка (1981—1985 г.) бригадите трябва да станат основна форма на организация на труда в промишлеността, строителството и транспорта. Те се разглеждат като важно средство за понататъшно усъвършенстване на стопанския механизъм, за повишаване на производителността на труда и за активното въвличане на работниците в управлението на икономиката. Ние в автокомбината виждаме в шофьорските бригади път за повишаване на ефективността при използването на подвижния състав, за подобряване на техническата експлоатация на автомобилите, за усъвършенстване на оперативното ръководство на транспортния процес и на контрола върху работата на шофьорите по време на път. Тъкмо това определят правилата за шофьорските бригади.

При изпълнението на конгресните решения партийната организация на автокомбината се грижи особено за развитието и усъвършенстването на бригадната форма на организация на труда. Усилията на комунистите, подкрепени с мерките на стопанските ръководители и профсъюзната организация, дадоха нелоши резултати: днес у нас действуват 92 шофьорски бригади, които работят на бригадна стопанска сметка. Много от тях неведнъж са ставали победители в социалистическото съревнование сред московските транспортни работници.

Реализиране на предимствата

Когато ме питат кой от комунистите водачи в автокомбината е допринесъл най-много за развитието на бригадната организация на труда, без да се замислям, казвам името на В. Савелиев. Бригадата, в която 11 човека работят с 8 панеловоза, той ръководи от петнадесет години. И през всички тези години бригадата му работи в тясно взаимодействие с подобния колектив на знатния строител, героя на социалистическия труд И. Демин от домостроителния комбинат № 3, като му осигурява железобетонни изделия за строителството на жилищни сгради.

Савелиев се старае да състави графика за тръгване на колите така, че в течение на деня да успее да види всеки член на бригадата, да поговори с него за работа-

Digitized by Google

та и да разбере каква помощ му е нужна. Добрата организация, синхронът и взаимопомощта позволяват на бригадата значително да прензпълнява задачите.

За Савелиев и другарите му е присъща грижата за общата работа. Спомням си април 1979 г. На заседанието на партийния комитет дойдоха членове на бригадата, за да разкажат за новата си инициатива: „Да се работи високопроизводително, без аварии и нарушения на пътнотранспортната дисциплина". Те бяха решили да повишат отговорността на всеки водач за техническото състояние на автомобила, да премахнат случаите на по-късно тръгване на колите на път поради повреди, по-ефективно да използват такъв резерв като „икономията" на работно време, постигната чрез по-висока дисциплина по пътищата. Тази инициатива имаше голямо значение за повишаване на производителността на труда и отговорността на всеки водач за увеличаване на обема на превозите и за подобряване на експлоатацията на автомобилите. Партийният комитет одобри тази инициатива и препоръча тя да бъде разпространена сред другите бригади. В нашия автокомбинат починът беше подкрепен от 300 шофьори, 25 бригади. А Московският градски комитет на профсъюзите на работниците от автомобилния транспорт и пътищата, който също одобри инициативата, я разпространи в други колективи на транспортните работници.

Като партиен групов отговорник В. Савелиев направи много и за разпространяване на бригадната форма на организация на труда. Помня изказването на едно съвещание на бригадира на шофьорската комсомолско-младежка бригада В. Алимов. „Ние видяхме — каза В. Алимов, — че работите в бригадата на Савелиев вървяха по-добре, отколкото при другите: престоите на колите бяха по-малко, пътищата до строящите се блокове винаги се поддържаха в ред, по-висок беше процентът на изпълнение на плана, по-голяма — заплатата. Партийният групов отговорник на нашата колона Савелиев предложи и на нас, младите водачи, да си създадем своя бригада, което ние направихме."

Заедно със секретаря на цеховата партийна организация на филиал № 15 електромонтьора А. Леонов В. Савелиев, избран за председател на съвета на бригадите в своя филиал, извърши голяма организаторска работа. Днес плодовете ѝ са осезателни: тук са създадени 42 шофьорски и 19 помощно-ремонтни бригади. От тази форма на организация на труда са обхванати 85 на сто от водачите във филиала. А каква е съдбата на бригадата на В. Алимов?

В нея предимствата на бригадната форма на организацията на труда не бяха реализирани веднага. Наложи се да се преодолеят доста трудности, типични и за други бригади. Алимов и другарите му сключиха договор за сътрудничество в социалистическото съревнование с комплексната строителна бригада с бригадир А. Тихонов. На първо време куцаше ритмичната организация на труда: строителите я караха за себе си, шофьорите — за себе си. Колите чакаха дълго за разтоварване, имаше много поводи за взаимни претенции.

Тогава шофьорската бригада предложи да се оставят ремаркетата с детайли на строителната площадка за монтиране направо от платформата. А по това време шофьорите правеха нов рейс за поредния товар. Бригадата помоли ръководството на автокомбината да ѝ предостави допълнително още два паневоза. Беше направена важна крачка към повишаване на колективната отговорност: за ефективното използване на всички обслужвани от бригадата ремаркета започна да отговаря всеки водач.

Договорът за сътрудничество помогна на бригадата да установи тесни делови връзки със завода, с механизаторите и строителите. Производствените въпроси започнаха да се решават оперативно, на равнището на бригадирите. Практика на тази, както и на други бригади, стана провеждането на общи събрания със строителите. Укрепнаха и дружеските контакти. Всичко това се отрази благотворно върху работата на строителния конвейер.

От 1981 г. очевидните предимства на бригадната форма на организация на труда на водачите започнаха да се проявяват много ярко. През годината бригадите превозиха над 10 милиона тона строителни товари, което представляваше 120,1 на сто от плана, докато годишните задачи на автокомбината бяха изпълнени със 100,9 на сто. Целият прираст в тях беше получен от повишаването на производителността на труда. В бригадите тя оставаше по-висока и след това. Но и на партийния комитет, и на цеховите партийни организации още неведнъж се наложи да се занимават с въпросите за усъвършенстване на дейността на бригадите, като използваха за това различни начини на партийно въздействие.

Многообразие на формите

Ние се убедихме: не е възможно да се направи бригадната форма на организация на труда доминираща и ефективна, ако всеки комунист, всеки стопански ръководител не е осъзнал необходимостта от разпространението ѝ. Ние се сблъскахме с факти на формално създаване на шофьорски бригади в отделни колони. Някои ръководители с месеци не анализираха работата на бригадите и не им оказваха не-

Digitized by Google

обходимата подкрепа. Изводът се налагаше от само себе си: във всяко подразделение трябваше да се създаде атмосфера, която максимално благоприятствуваше разпространението на бригадната организация на труда. За това най-вече трябваше да спомогнат и събранията на партийно-стопанския актив на комбината.

Само през 1982 г. ние проведохме две такива мероприятия. Отначало през септември на събрание на актива обсъдихме въпроса „Бригадната форма на организация на труда на водачите и задачите за нейното развитие". Доклад изнесе началникът на групата за внедряване на прогресивни форми на организация на труда на шофьорите и управление на бригадите В. Орлов. Самата тази група е ново явление за нас. Тя беше създадена по предложение на началника на нашия комбинат, героя на социалистическия труд Г. Краузе. Групата извърши аналитична работа, разработи организационно-технически мероприятия за внедряване на бригадната организация на труда и успешно ги осъществи. Благодарение на нейните усилия автокомбинатът можа да направи следващата крачка в усъвършенствуването на бригадната форма на организация на труда: беше подготвен правилник за вътрешностопанската сметка в бригадите и два колектива експериментално преминаха към бригадна стопанска сметка. Ръководството на автокомбината и партийният комитет поставиха дейността на тези бригади (днес те са вече 4) под особен контрол.

Заедно с това участниците в събранието на актива обърнаха особено внимание върху редица пропуски в развитието на бригадната организация на труда и набелязаха пътищата за тяхното отстраняване. Освен другите предвидени мерки имаше и такива: при отчитане на резултатите от социалистическото съревнование между колоните и филиалите да се вземат предвид качеството на работа на шофьорските бригади и отношението към тях от страна на ръководството на подразделенията. И скоро ние разбрахме, че сме попаднали в целта — интересът към дейността на бригадите и отговорността за тяхната работа се повишиха навсякъде.

След това този проблем, но в по-широк аспект събранието на партийно-стопанския актив разгледа през декември. В него участвуваха бригадирите на шофьорските бригади, началниците на колони и филиали, секретарите на цеховите партийни организации, председателите на цеховите комитети на профсъюза, комсомолските секретари, ръководителите на комбината. На дневен ред беше поставен въпросът за задачите на партийната организация в автокомбината за изпълнението на решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на КПСС (1982 г.) и за развиване на бригадната организация на труда на шофьорите като средство за повишаване на производителността на труда, подобряване на качеството на работата и възпитаване на колектива. Ние съвместно анализирахме усилията на шофьорските бригади за изпълнение на задачите на единадесетата петилетка, набелязахме пътища за използване на допълнителни резерви в производството и за създаване на благоприятни условия за високопроизводителен труд.

Беше отбелязано, че в бригадите трудът е най-ефективен, че в тях колите тръгват на път най-добре подготвени, по-малко е текучеството на кадри (съставът на някои бригади не се изменя години), по-голяма е отговорността за работата. Същевременно се разкриха и немалко пропуски при отчитане на резултатите от труда и при информиране на членовете на бригадата. На стопанските ръководители беше предложено в най-кратки срокове да отстранят тези и други недостатъци.

Партийният комитет подкрепя, развива и допълва решенията, вземани от участниците в събранията на партийно-стопанския актив, като на свои заседания разглежда различните аспекти на бригадната форма на организация на труда, определя основните насоки в дейността в тази област с оглед на едни или други конкретни условия. Така например през 1982—1983 г. партийният комитет пет пъти обсъди проблемите, свързани с бригадната форма на организация на труда. През февруари 1982 г. ние отчетохме резултатите от дейността на шофьорските бригади през предидущата година и набелязахме задачите за по-нататъшното развиване и усъвършенствуване на тази форма на колективния труд в светлината на решенията на XXVI конгрес на партията. Тогава именно беше решено да се разработи правилник, който най-пълно да взема предвид спецификата на работата на шофьорите, бяха дадени поръчения на комунисти от различни подразделения, свързани с бригадите. Партийният комитет взе изпълнението на решението под непосредствения си контрол.

Проблемът за качественото подобряване на дейността на бригадите беше в центъра на вниманието на партийния комитет през юли 1982 г., когато разгледа въпроса за развитието на бригадната форма на организация на труда в автокомбината и за задачите на партийната организация в нейното усъвършенствуване. Нашата главна грижа се свеждаше до засилване на партийното въздействие върху тази важна работа. Партийният комитет поиска от партийните бюра на цеховите организации и техните секретари да засилят контрола си върху дейността на стопанските ръководители във връзка с работата на бригадите и да оказват на тези първични производствени колективи всестранна партийна подкрепа. Решението на партийния комитет беше обсъдено във всички цехови партийни организации и допринесе за понататъшното усъвършенствуване на работата с бригадите.

В случаите, когато е необходимо, партийният комитет също взема оперативни мерки за въздействие. Именно така се слу-

Digitized by Google

чи с отчета на началника на една от колоните комуниста Н. Сабуров. В ръководеното от него подразделение през тримесечието от 6 шофьорски бригади 3 не изпълниха задачите си, а 2 ги преизпълниха почти двойно. По време на подготовката на въпроса за обсъждане се изясни, че началникът на колоната малко се е занимавал с бригадите и не е следил измененията в състава им, правилната организация на труда. В резултат на това се създаде парадоксална ситуация, при която членовете на всяка бригада поотделно изпълняваха задачите, а отделните бригади като цяло — не. Наложи се да се разкритикува началникът, да му се посочат недостатъците и да се поиска от него да ги отстрани в най-близко време.

В партийния комитет разгледахме въпросите за засилване на ролята на бригадирите в укрепването на трудовата и плановата дисциплина, изслушахме информацията на заместник-началника на комбината комуниста В. Колбута за проблемите, свързани с по-нататъшното усъвършенстване на работата на шофьорските бригади, и др.

За засилване на партийната подкрепа в развитието на бригадната форма на организация на труда ние използваме и семинарните занятия със секретарите на цеховите партийни организации и с членовете на партийните бюра. На тях членовете на партийния комитет подробно анализират работата на бригадите и поставят задачи по усъвършенстване на дейността им. Под егидата на партийния комитет се провеждат и срещи на представители на обществените организации и ръководителите на автокомбината с бригадирите. На последните такива срещи се обсъждаше въпросът за създаването на съвети на бригадирите и за издигане на представители в тези обществени органи. Днес в колоните и филиалите действуват 20 съвета на бригадирите. Създаден е също съвет на бригадирите в автокомбината в състав от 21 човека. В тясно сътрудничество с партийната организация и ръководството на автокомбината тези органи решават важни въпроси за развитието и усъвършенстването на бригадите и за превръщането на тази форма на организацията на труда на нашите водачи в основна.

Digitized by Google

ПЕНДАРАТА ИМА ЕДИН ЦВЯТ

Щом имате търпение да слушате, ще ви разкажа, защо да не ви разкажа. Болката вече е минала, раната зараснала, така че няма за какво да се притеснявате. Е, човешко е, още повече женско е, щом стане дума за това, нещо да ме парне под лъжичката, ама си викам: Павлино, бъди мъжко момиче, не се вкисвай. Но преди да изредя що беше, да попитам: кафенце да направя ли? Чувала съм, че софиянци и на лягане, и на ставане все кафе пият. Не се усмихвайте и не връзвайте кусур на приказката ми. Такава съм — каквото ми е на сърцето, това е и на устата. Някои казват, че било характер. Не знам какво е, но откакто се помня, друга не съм била и затова сигурно много си патя. Щом не сте по кафето, хапвайте от крушите и ябълките. Пълни са със слънце и медовина, не са наливани с торове и препарати.

Не знам откъде и как да започна, но съм сигурна, че не ще мога да го разкажа така, както беше. Едно е да се въргаля мъката из тебе, друго е да я обясняваш, сякаш е приказка — имало едно време... Но колкото и както мога. Зер няма книга да пишете, а просто да го чуете, да знаете, че и такова чудо може да се случи.

Беше, когато се подменяха партийните билети. В най-работното време — стягахме зимнината. От бригади до гуша ни бе дошло: ту в зеленчуковата градина да берем домати и пипер, ту в консервната фабрика пък да ги преработваме. А на всичкото отгоре всяка вечер и в къщи организирахме по едно консервно предприятие. Не се чудете, в който и дом да влезете, ще намерите по 400—500 буркана само с компот. Та връщам се вечерта от бригада, капнала от работа, и гледам на терасата нашите буркани, дето бяхме ги подготвили сутринта, още незатворени, а моят хубосник, изправил се сред двора, сякаш го оглежда за купуване, пуши и мълчи. Съзерцава небето. Не брой звездите, ами ела да видим какво да правим, откъде да почнем, викам му аз колкото се може по-кротко, но зверовете съскат из устата ми. Той мълчи, все едно, че не ме чува. Това повиши градуса на гнева ми. Приближих, готова да излея набрания яд, но се стърпях. Лицето му синьо-зелено, ушите щръкнали, устните побледнели. Кой ти е обърнал колата, питам вече смирена. Той мълчи. Знам си го, че не е от приказливите, но пък чак толкова... Чудя се как да го подхвана. Разлютен мъж е по-страшен и от бясно куче. Оставих го дано хладинката, дето се стича откъм Балкана, го пооправи, а аз се впуснах в къщната работа.

Час време, пък и повече може да е минало, а той не се прибира. Викам: Павлино, душата на мъжа ти е ранена, а ти си правиш оглушки, върви при него. Заварих го на същото място — стои като забит кол, по челото му капки пот, очите потънали в сълзи, ръцете му студени и треперят, сякаш цял ден са държали лед. Човек ли си убил, бе мъжо, кажи, не се мъчи. Мене убиха, от упор, със сачми за диво прасе, проплака той и се сви, сякаш язвата му се е спукала. Тия приказки ме сепнаха. Мъката му преля и у мене. Хванах го да го отведа в къщи, а той се дърпа като ужилен. Остави ме, какво искаш — не приказва, а сякаш хапе. Не сме деца, трийсет години се водим, с две ръце къща дигнахме, три деца отгледахме. Е, не винаги ни е било сгодно, животът не е веселба, но един друг сме се подпирали и сме успявали. Кажи ми какво точно се е случило? Нали знаеш, че двама като се съберат, колкото и недъгави да са, правят един по-силен. Какво е станало? Хванах го и като дете го поведох към пейката под асмата. Той ме послуша, тръгна. От ученици се знаем, в един клас бяхме, но такъв слаб никога не съм го виждала.

А, писалки и бележници не искам да има. Всяка мъка си е лична и не бива на показ да я давате. Защото има и нещо друго — често пъти не се разбере рабо-

Digitized by Google

тата както трябва и вземете, че донадите нещо сърцераздирателно, та човек не може с две кърпи сълзите да изтрие. В живота, другарю, нещата са по-прости — мъката се заменя с радост, радостта се дави в мъка и така се гонят, докато човек защъка по земята. Като деня и нощта се преследват. Какво, ученическата любов не била трайна? Всяко правило си има изключения. Нашата любов се оказа дръжелива. Може би защото аз го харесах, а ние жените умеем да държим. Харесах неговата сдържаност и добрата му душа. В него има нещо, дето подкупва и те кара да го слушаш, с една дума — обичен беше. Аз съм бъбрива — той мълчалив. Аз обичам да съм в предницата на хорото — той все в сянка да стои. Нали хората казват, че гърнето търси похлупака си — допълваме се. Момичето, с което живеех, ми викаше, че е много черен, а аз едно си знам — лицето му е черно, ама душата му е чиста и вярна. Много ме искаха (без да се хваля, че не е прилично), от небето звезди ми сваляха, но аз се хванах с моя черньо и като се върна от казармата, сама му предложих да се оженим. Той ме гледа и се смее. Два лева за сладкарница да те заведа нямам, сватба ще правим. Отиде на работа в завода и след три-четири месеца ми каза, че е готов, дори и квартира намерил. Тасе оженихме. Тогава не се правеха сватби като днешните, защото на трудов ка ден в ТКЗС-то на село даваха по лев. Поканихме най-близките, хапнахме, пийнахме и вместо подаръци от тях получихме щедри обещания и красиви пожелания. Започнахме браздата на семейния живот. Май отидох встрани от това, дето ви интересува. Ще речете, женска работа — какво я питам, какво ми разправя.

Та седнахме на пейката, децата още не бяха се прибрали. Аз отново го питам какво е станало. Той вдигна глава и в очите му видях толкова мъка и толкова гняв, че ме достраша. И най-лошото да е, казвай, подканям го отново. Ще кажа, рече той и главата му се отпусна, сякаш някой с бръснач я отряза. Изключиха ме от партията.

Не повярвах. Нали знам корена му, работата му. Дори когато остана сама, тайничко съм си мислила, че с такава биография и работническа честност малко да е по-отворен може и повечко от стругар да стане. Не че не му харесвам професията. Добра и доходна е. Имаме един съсед, доктор, с който се събираме по празници. Та той все повтаря, че се трепе за здравето на хората, а му дават половината от заплатата на мъжа ми. Моят се ухилва и му отвръща: да си поучил още малко, докторе, да станеш стругар, а то, види се, сили не са ти стигнали. Халосва се проклетникът.

Това не може да бъде! Сякаш не знаеше, та започнах да му повтарям как избяга от къщи и отиде на бригада на линията Ловеч — Троян, после като младоженец не се прибираше с дни и нощи от завода, участвуваше в строежа му. Не е само той, разбира се, но винаги беше един от първите... Така си мислиш ти, прекъсна ме той, а на събранието казаха, че съм бил бранник, че в училище съм носил бранническа форма и съм доносничил за ремсистите. Слушам го и се чудя да се смея ли, да плача ли. Моят мъж и бранник. Че е преписвал на класните, вярно е, че е точил от виното на хазяите — вярно е, че четеше нощем забранени книжки — и това е вярно. Но да е бил бранник...

Да не са ти сбъркали името с някой друг, казвам му аз, то в завода откъде ли не надойдоха. Нищо не са сбъркали, дори и от трима души сведения прочетоха. Боли ме за клеветата и не знам дали ще го преживея... Обърках се, какво да му кажа. И двамата млъкнахме. Добре, че в това време дойдоха децата. Аз сбутах мъжа да се държи, да не раздухва искрите, що ни парят, и той ме разбра. А след вечеря, когато децата вперяха очи в телевизора и останахме пак сами, му предложих да се жалва в окръжния комитет на партията. Дори седнахме и заедно написахме молбата. На сутринта, другарю, на него не му се тръгва към завода. Едва тогава разбрах, че душевната рана е триж по-опасна от физическата. Тя топи не само болния, а и всички около него. Вместо да закуси, взе бял лист и написа молба за напускане на завода. Не се стърпях, сграбчих листа, накъсах го на парчета и ги хвърлих в кофата. Той настръхна, ама и мене ме хванаха бесните. Какъв комунист си ти, бе, рекох му, като не знаеш да се бориш. На тъмно всеки може да намига. За правото хората са гинали, а ти вдигаш белия байрак и искаш да се предаваш. Да знаеш, ако съм партиец и разбера как се предаваш, ще гласувам за твоето изключване. И още нещо да ти кажа, хич не ме е еня за тебе, но да слагаш петно на децата, не ще ти позволя. Ще се борим за истината... Кой знае още какво съм му наприказвала.

Забелязала съм, че ние, жените, в тежки моменти по́ се държим. Може би защото сме слаби и в такива ситуации събираме всичките си силици и ставаме нападателни. Преди година видях как една жена с голи ръце се спусна срещу двама пияни с ножове, за да спаси сина си. Тя бе слабичка, нежна, но като викна, като се изпречи пред пияните и те, синковците, се спряха, прибраха си яда и избягаха. А наоколо мъжете пребледнели стоят и не знаят какво да правят.

Изпратих го на работа, децата на училище, пък аз се хвърлих на леглото и се наплаках на воля. От яд плачех. Кой може така да окаля мъжа ми, си мислех. Какво ли не ми мина през главата, но нищо не измислих. Да ни завидят на службата, няма за какво. Благополучието ни е като на всички. В града хората на нашата възраст си направиха и по-големи, и по-хубави къщи, и леки коли си накупиха. Децата ни и те тихи, скромни... Е, това може да е жилнало някои. Имате право,

Digitized by Google

Защото с годините силиците изтичат като пясък, а меракът расте като чинара. Но за това тогава не ми дойде на ум.

Криво-ляво денят мина. А за вечерта не ми се ще да си спомням. Мъжът ми бе излезнал напълно от строя. Нали ехото е по-силно от самия глас. За изключването му разбра целият завод. Никой не се спира при него, никой не го заговорва. Бягали, сякаш е чумав. На всичко отгоре точно когато минавал по алеята към стола, комсомолският секретар свалял портрета му от таблото на първенците. За миг се поставете на неговото място. Трудно, нали?

На сутринта се вдигнах, без той да знае, та в окръжния комитет. Исках да отида при първия секретар, да търся правдата. Кой друг, ако не аз, може да каже истината за него. Чакам, чакам, очите ми изтекоха да се взирам. Много народ влезе и излезе от комитета, а него го няма. По едно време гледам, че идва един от нашия клас. Заедно учехме в гимназията и добре се познавахме, защото той ми бе хвърлил мерак и ме задиряше. Тогава го отрязах направо. Минаха години, той стана началство в нашия град, после го взеха в окръга. Видяхме се случайно и се заговорихме. Той ме гледа като котарак — очите му святкат, усмивката му се разляла. Преди да изрече и дума, го попитах да не е решил да ме глътне. Май си помисли, че съм готова, и ми предложи да отскочим до тях — жена му с децата била на почивка. Чудя се на акъла му — умен, учен, човек с положение, а не може да разбере, че любовта си има тайни, не става като така. Само му рекох, че не било на ливадата, та сега в копривата ли. Усмивката му увисна, простреля ме с бялото на очите и просъска нещо грубо по адрес на моя черньо.

Та този наш приятел срещнах сега и изплаках мъката си. Той ме изслуша внимателно. Дори се учуди на нелепостта. Придума ме да не занимавам никакви началства, а да чакам отговор на молбата, която вече бяхме пуснали по пощата. Успокоена се върнах в къщи. Казах за разговора на мъжа си и той се поотпусна.

Не знам чакали ли сте, но то е по-страшно от кошмар. По два пъти на ден отварям кутията. Чак на осемнадесетия пристигна кратко писъмце. Отговорът беше втори удар, по-тежък. Синът скочи, като сега го виждам, прегърна баща си и през сълзи рече: „Татко, нищо не може да те очерни. Гордея се с тебе." Съвсем се обърхахме. Плакахме като на погребение. Не знаехме накъде. Мислехме, че всички пътища са отрязани. Мъжът ми дори започна да се примирява с положението си. Може да си комунист и извън партията, вика той. Но аз не се примирих. Честта не е стотинка да я хвърлиш в калта и после да я измиеш. И затова се захванах, както аз си знам.

Поисках неплатена отпуска и се дигнах с влака, та в София. Направо в Централния комитет на партията отидох. Не ме гледайте така. Жената рече ли да се бори, спиране няма. В приемната обясних каква неправда ме е довела. Ще се отклоня да ви кажа, че ме удивиха хората, които работят там — внимателни, търпеливи, културни. Няма тая, дето често става в нашия град — днес не може, елате утре. Препратиха ме в Централната контролно-ревизионна комисия. Веднага ме прие възрастен човек, струва ми се, много препатил, защото като му разказах житието-битието на моя мъж, как останал без майка на четири години, как аргатував, как караше ученическите години на лук и сирене, очите му навлажняха. Слуша ме като изповедник, нито веднъж не ме прекъсна. Накрая вдигна телефона, попита някого (сигурно началника си) може ли да тръгне командировка за нашия град още днес. Тръгнахме. Повярвах на този човек, стори ми се, че е роден само истината да брани.

И аз съм една стопанка. Предложих ви круши и ябълки, а не съм дала ножове и салфетки. Прощавайте. Тези ножове е купил синът от първата си заплата. На мене купи гривна, на баща си часовник, а на сестра си много нежен медальон. Как са стигнали парите ли? Синът ми също е стругар и получава, кажи-речи, колкото баща си. В наше време, другарю, всичко има. Само злобата и завистта ни морят. Намират се хора, които се хранят с мъката на другите и мислят, че ще прескочат трапа, който за всички е два метра. Тези хора приличат на магарешки тръни сред красиво подредена цветна градина. За такива хора и съд трябва. Право да ви кажа, че ако съм съдия, ще ги осъждам на смърт, за да не избуява семето им. Харесват ли ви крушите? Сортът им е такъв, че могат да се ядат, без да се броят.

Не, не съм се изморила да приказвам, само вас да не отегчавам. Обикновени житейски неща, а си мисля, че са одисеи. Нататък ще бъда по-кратка. Нещата тръгнаха по наклона и се търкаляха много бързо. Представителят на Централния комитет още на гарата си взе довиждане с мене и ме помоли да изчакаме няколко дни. Отиде, както си му е редът, в партийния комитет. Какво е правил, с кого е разговарял, не знам. Една вечер мъжът ми се върна разтревожен. Срещнал го зам.-директорът на завода и сурово го изгледал. Защо си не гледаш работата, ами се ровиш в политиката, рекъл му той и подминал, без да дочака отговор. Ако го срещнеш утре, кажи му, думам му аз, че пендарата има един цвят. Ако е далтонист, да се лекува, ако е страхливец, да не се хваща на хорото. Всички в къщи трепни очакваха последната присъда. Един на друг си давахме кураж. След седмица повикаха мъжа ми в окръжния комитет. Тръгнах с него. На автобуса ни настигна и синът. Пред комитета „стърчеше" и дъщерята. По това разбрах, че коренът ни е жилав, и вътрешно се зарадвах. Мъжът ми влезна, а ние останахме да чакаме. При всяко хлопване на вратата скачахме. След час изпищя линейка и от нея из-

Digitized by Google

скочиха двама мъже и една жена. Видях как потънаха навътре в отворената врата на сградата, а сърцето а-ха да изхвръкне. Помислих си най-лошото — потвърдили са изключването и моят е хвърлил топа. Ако е някой, дето е търсел партията да го издига по стълбичката нагоре, ще се сниши, ще превие гръб и окото няма да му мигне. А за моя мъж партията е сърце. Човек без друго може, но без сърце не може. Много се изплаших. Дъщерята пъхна в устата ми валидол и аз се отпуснах като отсечено дърво. Не се мина много време и изнесоха на носилката нашия съученик. След него върви и моят — бял като платно. Питам го с поглед какво става, а той гледа след пушилката на линейката и се тревожи, че съученикът ни няма да издържи, навярно удар е получил.

Не, другарю, тази история с удара на нашия съученик не е странична. Тя е баш в центъра на мъката ни. Това научих от другаря от Централния комитет. Най-напред попитал той кой се е занимавал с нашия случай. Казали името на съученика. После разгледал изложенията. Били от трима — директора на Винпром, някой от друг град и един железничар. От разговора с този железничар представителят на Централния комитет разбрал, че в класа ни е имало бранници, дори един от тях се бил промъкнал и в партията. Попитал го дали ще го познае, ако го види след толкова години. Железничарят казал, че и след сто години да го види, пак ще го познае. Човекът организирал днес срещата. Винпромаджията се направил на болен, другия не го открили, но железничарят дошъл. Като се видели с моя мъж и двамата се прегърнали топло, приятелски. Как можеш да прегръщаш човек, за когото си писал изложение, че е бранник, извикал възмутен другарят от ЦК. Железничарят настръхнал и отговорил, че прегръща свой боен другар. Изведнъж се сетил за всичко и хванал за реверите нашия съученик, инструктора в комитета, който също присъствувал. А после и ние видяхме, като го изнесоха с носилката.

Другото е ясно. Всичко и всички си отидоха по местата. И портрета окачиха отново, и във вестника на завода писаха.

Няма за какво да ми благодарите. Само ви моля да занесете тези круши и ябълки на жената и децата. Ако пък нямате — на добри приятели.

Йото КРЪСТЕВ

Digitized by Google

РЕНТАБИЛНОСТ И САМОИЗДРЪЖКА

РАФЕТ СЕЙДАЛИЕВ
секретар на ОК на БКП — Кърджали

Положителната тенденция в развитието на селското стопанство в Кърджалийски окръг се потвърждава от постигнатите успехи през трите години на осмата петилетка. Над задължителните държавни разчети са предадени 8300 тона тютюн. В сравнение с 1980 г. сега се добиват в повече 44 на сто зърно, два пъти силажна маса, три пъти свинско месо. Общо за периода ръстът на обществената производителност на труда е 5—6 на сто, годишно съвкупната печалба е 70,3 на сто. През последните години окръгът е отличаван като национален първенец по тютюна. Високи отличия получиха редица труженици, ръководители и специалисти. Най-същественото е, че отрасъл „Селско стопанство" като цяло вече втора година е на самоиздръжка.

Пътищата към промени тръгват от изявения стремеж на окръжния комитет бързо да се реагира на новите задачи, задълбочено да се вниква в същността на социалните промени, своевременно да се виждат и решават назрелите проблеми. Този подход активно съдействува да се създава творческа обстановка, да се издига ролята на партийните, стопанските, обществените органи и организации, да се създават нови предпоставки за издигане равнището на организаторската, политическата и идейновъзпитателната работа. Същевременно изисква постоянно да се обогатяват формите и средствата на партийната работа, да се отчитат условията в окръга като цяло и във всяка селищна система поотделно, да се разгръщат инициативи с по-голям политически и икономически заряд, да се оценяват кадрите по действителния им принос. Например поради редица обстоятелства в съзнанието на една немалка част от кадрите беше залегнало убеждението, че при условията на Кърджалийски окръг не е възможно интензивно земеделие. Обработваемата земя е ограничена — на всеки жител тя е едва по 1,4 дка, а на зает в земеделието — по 6,4 дка при 40 дка средно за страната. Освен това тя е разпокъсана на повече от 45 хиляди ниви с плитки, бедни почви и значителен наклон. Немалко ръководители задаваха въпроса как е възможно да се самозадоволяваме с мляко, месо, плодове и зеленчуци. Известно е, че окръгът до 1980 г. ежегодно получаваше от 10 до 14 млн. лв. дотации, а отделни АПК като Момчилград, Ивайловград и Кърджали — от 2 до 3,5 милиона лева.

Digitized by Google

Ето защо през последните години в изпълнение решенията на XII партиен конгрес, на Националната партийна конференция, обогатени от теоретическите и практическите подходи на генералния секретар на нашата партия Тодор Живков, в своята работа окръжният и общинските партийни комитети отделят сериозно внимание на преодоляването на тази психологическа нагласа, на съществуващия все още потребителски подход сред част от кадрите, като селскостопанското производство се ориентира към многоотрасловост. Оказа се, че това е път, който увеличава ефективността на производството, води до повишаване на реалните доходи на населението и на нашия дял в националните баланси. Това разбиране беше предмет на сериозно обсъждане на пленумите на окръжния комитет на БКП „За увеличаване на селскостопанското производство и повишаване на неговата ефективност през осмата петилетка" и „За самозадоволяването на селищните системи от Кърджалийски окръг с основни хранителни продукти до 1985 г." Положителна роля изиграха окръжното съвещание през януари 1983 г., което определи задачите за реализиране на теоретическите разработки и практическите подходи на др. Тодор Живков след конгреса, и отчетно-изборната конференция, която отчете извършената практическа работа, съсредоточи вниманието върху създаването на микрорайони с цел внедряването на агроекологическия подход, върху мащабността на приложението на интензивните фактори, ускореното изграждане на хидромелиоративния фонд, производството на повече хранителни продукти.

Така се постъпи и по време на формирането на насрещните планове за 1984 г. За оказване на конкретна помощ и партиен контрол се изградиха окръжни работни групи с участието на представители на окръжния комитет на БКП, на държавните, стопанските и масово-политическите организации. Ръководени от членове на бюрото на окръжния комитет, те насочваха и подпомагаха ръководствата на селищните системи и трудовите колективи в обобщаването на положителния опит, анализирането на факторите, които задържат или стимулират развитието в разкриването на резервите и решаването на социалните проблеми на трудовите колективи. Проведено беше обучение и със самите участници в групите. Такива групи изградиха и общинските партийни комитети. Формирането на насрещните планове на трудовите колективи, на селищните системи и на окръга се превърна в действително масово дело.

Острието на разяснителната работа в партийните организации и трудовите колективи, на срещите с актива и специалистите беше и сега е в изясняване максимата, че не може да се потребява повече, отколкото се произвежда, и че ние трябва да си поставяме по-високи цели, за да ускорим още повече темповете на социално-икономическото развитие на окръга като цяло.

От конкретните направления за постигане на самоиздръжка окръжният комитет на партията определи като главна задача повишаването на продукцията от единица площ и нейното качество. Възложи се на окръжния аграрно-промишлен съюз и на Комплексната опитна станция — Кърджали в съответствие с челните постижения на научно-техническия прогрес при планински условия да предложат райониране на окръга. Определени са 12 микрорайона със съответни екологични системи, в които ще се подходи комплексно към селскостопанския и горския фонд. Това послужи и като основа за изграждане на бригади от нов тип. Разработени са инженерни проекти за три микрорайона, като един от тях вече се изпълнява. Изгражда се моделен обект „Широко поле", където се извършват мелиоративни и благоустройствени меро-

Digitized by Google

приятия в полския и горския фонд за опазване на земята от ерозия и за най-ефективното ѝ реколтиране.

От тази позиция се регламентират всички действия на АПК, на предприятието за селскостопански мелиорации и борба с ерозията, Горскостопанският комбинат и др., които са подчинени на заложените мероприятия в разработките. Разбира се, това ще бъде продължителен процес, но такава е насоката, ако искаме още по-пълно да използваме земята в съответствие с природно-климатичните условия, да излезем на още по-широк фронт в организирано настъпление срещу ерозията. Борбата с ерозията е борба за запазване на земята и същевременно за повишаване на плодородието. А то властно налага ускоряване изграждането на хидромелиоративния фонд и неговото най-рационално използване. С активната помощ на ДСО „Водно стопанство" поливните площи достигнаха 25 на сто от обработваемата земя — близо до средното за страната. Навлиза по-модерна и производителна техника, внедрява се автоматизиция. В същото време проверките, извършени в навечерието на окръжната отчетно-изборна конференция, показаха, че над 6 на сто от мощностите изцяло не се използват поради липса на вода, а 35 на сто — частично, тъй като морално и физически са остарели. Това състояние на нещата наложи в резолюцията на конференцията да се запише, а сега вече се работи по актуализиране на окръжната програма за строителство на нови язовири и напоителни системи, като предимство се дава там, където има готови водоизточници. Задължително изискване е на всеки напояван декар да се прилагат само високоинтензивни технологии за отглеждане на културите, да се получават най-малко две реколти.

●

За постигането на самоиздръжката наред с другите фактори особено значение при нас има доказалата своите предимства за специфичните ни условия акордно-премиална система за заплащане на труда най-вече в тютюнопроизводството. Чрез нея успешно се съчетава общественият дълг на селскостопанския труженик с неговите лични интереси. Новото е, че сега заплащането пряко се свързва с разходите за производството и с качеството на предадената продукция. Така се постига истинско приложение на вътрешностопанската сметка. Резултатите са насърчителни: средногодишното производство на тютюна нарасна от 19 хиляди тона за шестата петилетка на 21 хиляди тона през седмата и на 24 хиляди за трите години на осмата петилетка. По-голяма част от зеленчукопроизводството и от овцевъдството тази година премина на групов и семеен акорд. Резултатите са очевидни. Получават се по-високи добиви и се намаляват производствените разходи. При такава организация на труда се отглеждат картофите в АПК — Млечино, Кирково и Подкова, кръмното цвекло в Перперек, Кърджали и Черноочене, сусамът и копринената буба в Ивайловград, Железино и други.

Обстоятелството, че 80 на сто от общия обем на продукцията в окръга се формира от тютюна, дава основание на партийните комитети и организации да отделят неотслабващо внимание за повишаване на неговото качество, и то не въобще, а именно на увеличаване дела на първа класа. Такава е постановката и на Националната партийна конференция. Важността на този въпрос за нас се обуславя и от факта, че всеки процент първа класа тютюн означава един милион лева допълнително за народното стопанство. Усилията на трудовите колективи са насочени по цялата верига на тютюнопроизводството — от разсадопроизводството до изкупуването на готовата продукция. На отчетно-изборните събрания и конференции, на срещите в трудовите колективи в единния

Digitized by Google

политически ден по качеството и по време на държавно-обществения преглед по качеството този въпрос беше поставен на първо място. Разбирането, което се проявява, се опира на богатия опит в това отношение. Ние имаме не само прочути отделни тютюнопроизводители като Халил Хашимов от АПК — Момчилград, Енвер Махмудов от АПК — Бенковски, Елена Ирикова от АПК — Аврен, Ангелина Мавродиева от АПК — Крумовград и много други, но и бригади като тези в Каялоба, Рогозче, Душинково, Тохачка, Чакаларово или цели АПК — Джебел, Бенковски, Крумовград, Подкова, Кирково.

В селищните системи се провеждат обмяна на опит, срещи с челници, издават се нагледни материали, организират се прегледи и др. Някои основни моменти в цялата верига от производството като засяването с елитни семена, използването на перфорираната тръба по време на сеитбата на разсада, третото окопаване, брането на листата в техническа зрелост, низането с двойна игла, спазването на размерите и изложението на тютюносушилните и поддържането на необходимия топлинен режим в тях, образцовата производителска манипулация тази година залегнаха като задължителни показатели в програмите на селищните системи по техническия прогрес и в системата от показатели за социалистическото съревнование. Преди брането по решение на общинските комитети в Джебел, Кърджали, Черноочене и Перперек се проведе преглед на тютюносушилните в селата; като бяха монтирани образци, които съчетаваха в себе си положителните качества на всички досега използвани в практиката.

●

Преди няколко години при поредното си посещение в нашия окръг другарят Тодор Живков препоръча да преодолеем монокултурието, да създадем реални възможности за самозадоволяване на селищните системи и на окръга като цяло с основни хранителни продукти. Тогава това ни се струваше почти невъзможно. Традицията все още тегнеше над дръзновените почини.

Изпълнението на тази препоръка беше добре осмислено и сериозно обсъждано през 1978 г., утвърдена бе програмата за самозадоволяването на населението от окръга с месо, мляко, риба, яйца, плодове и зеленчуци. През 1982 г. пленумът на окръжния комитет, като оцени извършеното в окръга по самозадоволяването, очерта насоките за привеждане на работата в съответствие с решенията на XII партиен конгрес за ритмично и целогодишно снабдяване на населението с основни хранителни продукти в условията на новия икономически механизъм; за превръщане на самозадоволяването в първостепенна задача на всеки трудов колектив. Уточнени бяха конкретните задължения на всички органи и организации. Към окръжния народен съвет и в селищните системи бяха изградени комисии, които координират усилията по самозадоволяването. На Отечествения фронт се възложи поръчението да отговаря за участието на личните стопанства в това високопатриотично дело, а на професионалните съюзи — за помощните стопанства към предприятията и учрежденията. В програмите на селищните системи са заложени разчети със съответни срокове и отговорници. При това тяхното изпълнение става чрез по-пълно използване възможностите найнапред на общественото стопанство и на личното като негово продължение. Предприеха се целесъобразни размествания в структурите на културите и в тяхното разположение, разшириха се и по-ефективно се използват слънчевите оранжерии. От няколко години окръгът вече напълно се самозадоволява с мляко и месо. Оказа се, че чрез правилно разбиране от страна на кадрите, чрез създаване на здрава организация

Digitized by Google

от страна на партийните комитети и чрез използване на подходящи стимули и при нас, в условията на Кърджалийски окръг, самозадоволяването е възможно.

С цел хармоничното развитие на селищните системи и подобряването на икономическото състояние на аграрно-промишлените комплекси и постигане на целогодишна ангажираност на работоспособното население в селата окръжният и общинските партийни комитети особено след 22-ро постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет твърдо провеждат линия за изграждане на промишлени дейности. В някои отношения това е пътят за затваряне на производствения цикъл и осъществяване на вертикална интеграция. За голяма част от АПК тези дейности реализират значителни печалби и подобряват финансовото им състояние. Най-силно този процес е изразен в Ивайловград и Момчилград, където основната селскостопанска продукция се преработва и предава директно.

Относителният дял на извънселскостопанската дейност вече заема 18 на сто от обема на общата продукция и все повече се превръща във фактор за решаване на важни социални проблеми в селищните системи. От друга страна, в тия цехове и предприятия се формира нов отряд на работническата класа с нова култура и нови професии.

●

Характерна черта в стила и методите на окръжния и общинските партийни комитети е стремежът твърдо да се прилага диференцираният подход. Така например селското стопанство в селищните системи Подкова, Кирково и Бенковски се развива при близки природно-климатични и почвени условия: ограничена обработваема земя със средна бонитировъчна, но много висока икономическа оценка, голям дял на поливните площи и силно развито тютюнопроизводство. Характерно за трите аграрно-промишлени комплекса е, че и преди новия икономически механизъм при средни и благоприятни години успяваха да се разплатят с кооператорите и да заделят средства за фондовете си без помощ от държавата.

Показателна е работата на общинската партийна организация в Бенковски след Мартенския пленум (1979 г.). Там си поставиха за цел стабилизиране на производството на тютюн с повишаване средните добиви и качеството на базата на най-съвременни агротехнически изисквания. Всички усилия се насочиха към ускорено внедряване на висока култура на земеделие. На пленум бе обсъдена работата на партийните организации за повишаване социалната активност на комунистите и трудещите се в условията на новия икономически подход и неговия механизъм. На заседания на партийния комитет последователно са разглеждани въпросите по разясняването и внедряването на икономическия механизъм, усъвършенстването на социалистическата организация на труда, ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, самозадоволяването. Под ръководството и контрола на общинския партиен комитет всички задължителни натурални и икономически показатели се залагат в инженерния проект на АПК и по бригади на базата на икономическия подход и пълната самоиздръжка с нормативи за производствени разходи и лимити за услуги от МТС, минерални торове и препарати. Извърши се значителна партийно-политическа работа по включването на комплекса като цяло към призив-обещанието на комунистите и сдружените земеделци от селищна система Джебел за изпълнение на петилетния план за три години. Утвърдиха собствен почин за получаване на 1300 лв. обща продукция от декар поливна площ и над 700 лв. от неполивна. Аграрно-промишленият комплекс е водещ в ок-

Digitized by Google

ръга по рационално и съвременно използване на поливните площи и уплътнено използване на земята, като постигна коефициент 1,60.

Трудовите колективи от АПК — Крумовград още през 1981 г. приеха почина да преминат на самоиздръжка. Той се основаваше на обстоен анализ от общинския комитет и първичните организации на състоянието на селското стопанство и възможностите за пълно покриване на производствените разходи от собствени приходи. Предвид предимствата на семейния акорд и наличието на опитни икономически кадри общинската партийна организация насочи своето внимание главно към повишаване обществената производителност на труда в тютюнопроизводството, увеличаване на средните добиви и продуктивност, прецизиране на вътрешностопанската сметка и прилагане на строг режим на икономии. Засилиха се контролът и реакцията срещу отклоненията от принципите и изискванията на механизма при планирането, материалното стимулиране, договорната система. В АПК за първи път в окръга масово се внедри акордната система в овцевъдството. През 1981 г. АПК— Крумовград е национален първенец за комплексно изпълнение на плана, а през 1982 г. по производството на тютюн.

Значителен е делът на АПК — Кърджали в осигуряването на основните хранителни продукти за окръжния град. Големият обем на общественото животновъдство, зеленчукопроизводството и трайните насаждения утежнява издръжката на комплекса и години наред той получаваше дотации в размер 2—3 милиона лева. След въвеждане на новия икономически механизъм общинският партиен комитет насочи усилията на трудовите колективи в няколко основни направления: уплътнено използване на земята, увеличаване собственото производство от фуражи, разширение и реконструкция на хидромелиоративния фонд, ускорено внедряване на научно-техническите постижения, изграждане на странични дейности и по-пълно прилагане на вътрешностопанската сметка. Подобри се съвместната работа между партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации по развитието на личното и помощното стопанство. Особено внимание се обръща на системното запознаване на низовите ръководни кадри с нормативните документи по икономическия механизъм. Партийните бюра контролират как се извършва ежемесечният икономически анализ, насочен главно към вътрешностопанската сметка. Всички членове на колективите се информират за показателите на плановото задание. Под ръководството на първичните партийни организации се провежда строг курс за повишаване отговорността за съблюдаване на общонародните интереси и за преодоляване на потребителските настроения. Получените резултати показват, че партийно-политическата работа на общинската партийна организация за преминаването на аграрно-промишления комплекс на самоиздръжка е ефективна и успешна. Докато през седмата петилетка производствените разходи на 100 лева обща продукция са били между 107,15 и 151,18 лв., то през неблагоприятната 1983 г. те са 98,50 лв. Продължава изграждането на промишлени дейности, печалбата от които достигна 270 хиляди лева.

Новият икономически подход и механизъм поставиха сериозни проблеми пред партийните и стопанските ръководства и трудовите колективи от района на Момчилград. Решаването им доведе до преизпълнен план за съвкупната печалба средно за периода 1981—1983 г. 114,2 на сто. Как партийната организация в селищната система постигна това? Преди всичко се заложи на стопанската сметка като основа на действуващия икономически подход и механизъм, изгради се убеждение за необходимостта и възможността от резултативно формиране на работната заплата. През последните години АПК създаде мощна материално-техническа база, заостри вниманието към по-доброто й използване.

Digitized by Google

Възприе се курс на увеличаване селскостопанското производство и повишаване неговата ефективност. Общинският партиен комитет и първичните партийни организации проведоха широка партийно-политическа и разяснителна работа сред трудовите колективи. Във всички организации на задълбочен анализ и оценка бяха поставени въпросите на обществената производителност на труда, стабилизирането и задържането на работната ръка, рентабилността на животновъдството, внедряването на челния опит. Общинският партиен комитет обсъди ефективното използване на основните производствени фондове, проблемите на животновъдството, изграждането на насрещните планове от трудовите колективи, внедряването на уплътнени сеитбообръщения и повишаване коефициента на използване на земята. Особено полезотворна се оказа линията на партийното и стопанското ръководство за разкриване на странични дейности към АПК. В интеграция с различни заводи от други окръзи се създадоха цехове, с което се откриха нови работни места за задържане на младите хора в селата, а от тяхната дейност се реализира печалба.

Многообразието на селскостопанската и преработващата дейност и недостигът на работна ръка поставяха редица проблеми пред Ивайловградската общинска партийна организация. За тяхното решаване общинският партиен комитет се постара програмата за ускорено развитие на селското стопанство в селищната система да се превърне в грижа и дело на всички първични партийни организации и производствени звена. Състоянието на вътрешностопанската сметка и прилагането на малкогруповия акорд се анализират на партийни събрания. Преди всяка кампания (тютюноразсаждане, жътва, есенна сеитба, гроздобер) бюрото на общинския комитет провежда срещи с партийните и стопанските ръководства и кметовете. В партийната работа са характерни високи критерии и взискателност към кадрите. На партиен контрол са формирането и разпределението на фонд „Работна заплата“ като резултативна величина, чрез която се стимулира качеството на труда. В сравнение със средно постигнатото през седмата петилетка през последните три години рязко нарасна производството и неговата ефективност.

Сега нашата задача е цялостно да изпълним решенията на XII конгрес на БКП и Националната партийна конференция и на тази основа да постигнем по-високи ръстове в ускореното социално-икономическо развитие на Кърджалийски окръг. Гаранция за това са високите цели, които си поставиха първичните партийни организации и трудовите колективи с насрещните планове и разгърналото се социалистическо съревнование в чест на 40-годишния юбилей от социалистическата революция у нас.

Digitized by Google

КАКВИ ПОДХОДИ ДА ИЗБЕРЕМ

Когато даден проблем се извежда като ключов на глобалната стратегия за изграждане на развито социалистическо общество, ръководната сила — Комунистическата партия, определя начините и средствата за неговото решаване, оценява пътя, по който стъпка по стъпка ще се върви към големите цели на развитието. А главното в трудовите делници на комунисти и безпартийни е намирането на най-верните, най-ефективните подходи за достигане до целта.

Такава е обстановката и в нашите трудови колективи от Пиринския край на родината след Националната партийна конференция.

Имаме богат първоизвор на идеи, постановки с траен творчески заряд и конкретни цели и задачи — Дългосрочната програма за подобряване на качеството. Сега е време за делова работа, за организиране на хората, колективите за постигане високо качество на продукцията, за стабилизиране на постиженията, за непрекъснатото им разширяване и трайно утвърждаване. А до това състояние не се стига с шумотевици, празнодумство, общи приказки, а **с намиране на ония методи и средства, които отприщват и увеличават творческите способности на хората, с които се постига масовата проява на майсторство, на високо качество не само в отделна операция, но и в цялостната ни работа, в цялостния трудов процес на колектива.** Такава е и позицията, заета сега от окръжната партийна организация.

За да се извърши бърза промяна в усъвършенствуване стила на партийната работа по управлението на качеството, голяма част от партийните организации правят оценка на подходите, които са използвани. Дали с тях трябва да се продължи? Какво не се знае от челния световен опит и как да се узнае и използва? Как на практика да се организира партийно-организаторската работа за повишване на качеството на труда и продукцията?

В основата на този преглед на начините за постигане на целите по качеството е преди всичко политическият подход. Но новото е, че трябва да намерим неговите измерения в условията на завода, цеха, в труда на бригадата и на всеки в колектива. И още по-точно — **да открием измеренията на ръководната преобразуваща сила на партийната организация.** Спомняме си думите на В. И. Ленин за ролята на авангарда: „не е достатъчно, разбира се, да се наречем „авангард", челен отряд — трябва и да действуваме така, че всички останали отряди да виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим най-отпред".

... Подписано е споразумение за кооперирание със страна от социалистическия лагер. Трябва бързо да се усвои ново изделие с много по-висока степен на електронизация, сложност, съвременни показатели за техническо равнище и надеждност. Производството му да бъде ефективно с най-малко разход на ресурси и при високо качество. Необходима е политическа зрелост не само на партийната организация, но и на целия колектив, за да се удържи на дадената дума. Тази потребност става ежедневие на много промишлени колективи от окръга — и на машиностроителите в усвояването на нови автоматични телефонни централи, прибори, радиоапаратура, и на творците на блага от леката и химическата промишленост, чийто дълг е да произвеждат висококачествени стоки за бита...

Или с други думи — **конкретната цел или задача от развитието на специализацията на окръга като част от научно-техническата национална и териториална политика се превръща в сърцевина на цялостната партийно-организаторска работа.** Можем да кажем, че ако тя не

Digitized by Google

е дефинирана, ако не се вижда от партийния комитет, от секретаря, ако не се чувствува дори от пулса на едно партийно събрание, то голяма част от истинския живот на организацията ще е неефективна.

Когато качеството на продукцията е резултат от качеството на колективния труд, който вдига на крак колектива, се постига още по-голяма стойност. Стойност, която се измерва не с безцелни мероприятия, с форми заради самите форми, а с компетентна, интензивна и целенасочена партийна работа. Работа убедителна, мобилизираща и действена.

Добър опит в подкрепа на тези мисли е придобит при усвояване на нови изделия в комбината „М. Антонов" — гр. Гоце Делчев, Комбината за съобщителна техника — Благоевград, комбинат „Биляна" — Петрич, Тютюневия комбинат и други. В тях работата по обновяването утвърждава и развива специализацията във вече създадени производства с добри технически, технологически и икономически стойности, дава път на нови перспективни висококачествени изделия.

Но за да стане това, не трябва да подценяваме често срещания нихилизъм, някои основни положения на научния подход в организиране работата на заводския комитет, партийното бюро или партийната организация. Не можем да променим стила, да използваме резултатни методи и средства, ако на потребността да се измени организационната култура на партийните кадри гледаме като на „книжна работа". Защото като сравним добрия опит по управление на качеството, виждаме, че **имеино в практиката, в живата работа с хората са използвани знания, различни научни постижения, целият съвременен опит по управление на ефективно функциониращо възпроизводство, използва се една здрава логика, в която няма място за изсилване, за частични и случайни решения.** Казваме това, защото и сега срещаме кадри, които набързо и некомпетентно казват: „Походите ли — това е теория, ние си знаем работата". И като надникнем в същността на процесите в този колектив, виждаме, че **най-големият резерв, който не е използван рационално, е именно начинът на мислене и работа.** Това е резерв, който като бъде развит и използван, увеличава най-големия ни капитал — възможностите на кадрите.

●

Подходът най-общо се определя като съвкупност от начини и средства за познание и изменение на действителността. В цялостния стил на работа на партийните органи и организации **подходът е колективна изява на способиостта за вярно отразяване на фактите и явленията на действителността, за оценяване на положителните и отрицателните тенденции в тяхното развитие, за организиране решаването на проблеми по пътя на това развитие, за оценка на резултатите.**

За да изберем даден подход, трябва да имаме предвид редица изходни положения. Те са свързани със **същността на качеството на продукцията, което изисква:** използване на системен подход към показателите и управлението му; **комплексност** в оценката в зависимост от аспектите — от национален мащаб до работното място на инженера, икономиста, работника, ръководителя; **динамизъм** в промените на равнището на качеството; **конкретност** при определените условия на производството, поради което не може да се допуска шаблонност и формализъм в избора и приложението на различни подходи; **сложни взаимозависимости** между голям комплекс фактори и условия, които изискват преди всичко **творчество в мисленето и действието** на кадрите в управлението на качеството.

Изборът на един или друг подход не решава въпроса, не е достатъчен за успеха на партийното въздействие. **Само правилно подредена-**

Digitized by Google

та съвкупност от няколко подхода, които програмно-целево осигуряват достигане до определена цел на качеството, може да ускори решаването на основни проблеми. За качеството това е валидно с особено голяма сила, защото дори само една грешка, един погрешен ход унищожава всички други създадени потребителни стойности. Лошата работа само на един може да провали майсторството на цяла бригада.

За това **изборът на подходите в стила на партийното въздействие трябва да умножава преди всичко колективно високото качество на работата.**

... Например в цех „Юстаж" на Завода за слаботокови релета — с. Баня, партийната и стопанската работа правилно са насочени към определяне по качествени показатели работата на всяка работничка и на цели бригади. Можем да кажем, че тук действително икономическият подход за оценка качеството и количеството на труда е приложен правилно. Но този собствен опит не е използван в организиране работата в цялото предприятие.

При оценка на стила при управление на икономиката на много места партийните и стопанските ръководства предприемат мерки за премахване на една основна слабост — **несъответствията в оценката на труда с помощта на коефициентите за трудово участие и обективната оценка по конкретни показатели за качеството.** Това е характерна слабост за много от бригадите в промишлеността. Партийните групи и организации трябва да създадат условия за нейното премахване на основата не само на икономическото въздействие от стопанското ръководство, но и с добре подбрани организационно-политически средства. Какви могат да са тези методи и средства в бригадата?

... В един от цеховете в комбинат „Биляна" — Петрич се анализира качеството на изпълнение на технологичните операции. Оказва се, че партийната организация е разглеждала въпросите на качеството като резултат — количество на бракувана продукция, рекламации, външен вид и други качествени параметри. Но не се е занимала със стила на работа на кадрите — ръководители, специалисти и работници по усъвършенствуване управлението на качеството на отделното работно място или в бригадата. Какви са възможностите? Партийната група или организацията да поиска оценка-анализ от ръководството на цеха и от пряко заетите специалисти за готовността на всяко работно място, да се постига високо качество на труда; да се оцени откъде идва най-големият дял на дефектите, защото от бригадата само няколко работят лошокачествено. Кои са те, какви грешки допускат — случайни, технически заради техниката, материала или от незнание и неумение.

Например в едно от предприятията началникът на смяна търси сметка за некачествена работа на работничка, а се оказва всъщност, че вината е в некачественото приспособление. Този ръководител, пък и всеки друг, трябва да знае принципа — **да се разкриват истинските фактори, които водят до високо качество, с необходимия обективен анализ и оценка на всички обстоятелства.** Само в това направление колко много неща в работата с хората може да промени всяка партийна организация!

ГОТОВИ ЛИ СМЕ ЗА ВСЕКИДНЕВНА КАЧЕСТВЕНА РАБОТА

Цялостната **партийно-организаторска работа** за изпълнение на предписаното в документацията качество **трябва да създаде убеденост, чувство за отговорност, за безкомпромисност и постоянство в постигане на зададените параметри.** Нещо повече — да има нагласа и механизми за въздействие за нещо повече, с по-високи параметри, за достигане на възможния оптимум при разполагаемите ресурси. Това не се постига слепешката, а с творческо активно поведение за качествена всекидневна работа, прерастващо в основна характерна черта на социалистическата личност. Това, да го наречем, прераждане трябва да бъде

Digitized by Google

траен жалон на преобразуващото въздействие на партийните органи и организации.

В бригадата партийната организация с успех може да използва например методите на експертната оценка за качеството на труда, за да се види и конкретният пример в майсторството, изявен от партийните членове. Организират се и творчески групи по качеството. Идеологическата работа с хората ясно да очертава какво сме изменили, с колко хиляди лева или тона метал сме намалили загубите от брак и лошо качество, кой най-много и с какво е допринесъл за колективния успех, кой прави провалите по качеството и колко ни струва това — в пари, време, загуба на перспектива.

Трябва да признаем, че все още мудно се пренастройва партийната работа, за да се използват по такъв начин методите и средствата за въздействие. Един положителен пример.

Секретарят на заводския партиен комитет в Завода за съобщителна техника Атанас Цветанов споделя: „Стремежът ни е да намалим общите пожелания и призиви, да вземем ценното от световния и наш опит, да се върнем към методи и средства, които не са нови, а просто недостатъчно сме използвали досега."

С такова разбиране в завода се съставиха творчески групи по качеството. Ангажират се специалистите за разработка и осъществяване на проекти за подобрения на условията за качествен труд на работните места. Създава се обстановка за повишаване творческата задълбоченост и качеството на работата на кадрите, осигуряващи подготовката на производството. С решение на заводския партиен комитет в цеховете се въведоха оперативни съвещания за текущ анализ на качеството на труда и продукцията, в които участвуват партийният секретар, специалисти от техническите отдели, преките ръководители, първенците от цеха. Тук се търси и партийна отговорност за пропуски, подготвят се проблеми за решаване от стопанското ръководство, от партийното събрание.

Започна конкретна работа и по **поставяне на отчет работата на номенклатурните кадри на партийните организации.** Отчетът на комунистите „Моят личен принос за подобряване качеството на продукцията, дисциплината и увеличаване производителността на труда", който сега започва, дава възможност на всеки да прецени цялостната си работа, да чуе оценката на колектива, да види своето място не само в своя труд, а в цялостното решаване на проблемите.

Но нека се запитаме — не пречи ли понякога и това, че „оттук-оттам" се захващаме с прилагане на новите подходи в партийната работа за подобрения по качеството. Да отговорим на въпроса — **имаме ли покритие на необходимото изменение на цялата система на управление на качеството в едно предприятие с промяна в подходите в партийната работа**. Отговорът поне за основната част наши организации е, че този процес се извършва все още твърде бавно. Недостатъчна е подготовката на партийните секретари, бюрата, комитетите: по същността на съвременното управление на качеството, по прилагането на знания и опит по инженерно-стойностен анализ, статистически анализ; по социалистическата организация за високопроизводителен труд; по принципите и методологията за изграждане, функциониране и развитие на ефективни системи за управление на качеството...

За да се ускори този процес, е необходимо освен в изпълнението на предписаното качество да се направи преди това партийна оценка **на етапа на разработка на изделията и тяхното внедряване**. Партийните организации трябва да съдействуват:

● **Инвестициите да се насочат към нови прогресивни изделия, техника и технологии.** Принципът за „не инвестирането", т. е. спиране на инвестиции в неефективни дейности, трябва да дойде и под контрола на партийната организация, защото това е част от реализацията на научно-техническата политика на партията. Нещо повече, той трябва

Digitized by Google

да се съчетае с принципа на „творческо заимствуване и развитие на нововъведенията“, т. е. не само да получим ново изделие, нова техника, технология по лиценз или двустранно сътрудничество, а **да съберем добрия опит в нова наша разработка с високи качествени показатели.** На тази основа сега съвместно с Държавния комитет за наука и технически прогрес се провежда проучване за усъвършенствуване системата на инженерно-техническо обслужване на окръжната икономика. На тази основа се усъвършенствува и сътрудничеството с институтите към Българската академия на науките.

● Както и при работника — изпълнител на зададеното качество, така и при разработчика — специалист, партийната организация трябва да следи непосредствено творческата им работа. В базите за развитие и внедряване, конструктивните, технологичните и икономическите отдели да се създаде обстановка за оценка на качеството на работата на специалистите по конкретни качествени показатели, степен на повишаване равнището на качеството на изделието, използване на изобретения, патенти, новости, технологичност, икономия на ресурси, стандартизация и унификация, сложност и надеждност в експлоатация, постоянство в поддържане високо ниво на резултатите в работата...

● Необходимо е много по-категорично партийните комитети и организациите да преценяват кои фактори и условия създават нужната активност и кои пречат на творческия процес. Да вземем за пример самата система за управление на качеството. Та кой друг може да я създаде ефективна, да отговаря на конкретните нужди на производството и колектива, ако не специалистите с ръководството на предприятието. Проверките показват, че няма потърсена отговорност на партийни членове — ръководители или специалисти, за мудно разработване и прилагане проекти за подобрения по качеството.

КАЧЕСТВОТО Е ОБРАЗ НА НАШИТЕ СПОСОБНОСТИ

Окръжната партийна организация утвърждава стил на точно отчитане на процесите, закономерностите и премахване на общите приказки и фразеология. Общинските партийни комитети, заводските партийни комитети и бюрата на партийните организации се стремят **да възпитат в кадрите тези ценности, които са необходими за подобрения по качеството.** Създаването им е резултат, наред с много други фактори, и на конкретно приложените методи, на целия стил на партийна и стопанска работа.

Не можем да продължим и да постигаме успехи, без да развиваме и умножаваме в кадрите редица ценни качества и добродетели.

Точност на знанията, в оценките на резултатите в личната и колективната работа, в изпълнението, в критериите и показателите за качество на труда, в самооценката и самокритиката дори. Едно наше социологическо проучване на тема „Готовност на специалистите за повишаване качеството, производителността и организираността“ ни дава убедителна представа колко важно и необходимо е партийната работа да води до формиране на това ценно качество. Защото не е ли неудобно, че понякога, като сме изпратени да свършим дадена работа, дори като ръководни кадри, след това докладваме с непълни данни и твърде повърхностно. Много често използваме „Може би“, „Приблизително“, „Считам, че нещата вероятно стоят така...“, което говори за непрецизност в работата.

Digitized by Google

Умение да се разкриват причинно-следствените връзки и закономерности в развитието на процесите и явленията. Това означава, че партийната организация трябва да следи развитието на анализаторските способности на кадрите, умението да правят разчет с добра пресметливост, да отричат това, което пречи на развитието, да работят с перспектива. Сега, когато вграждаме в разработките за деватата петилетка конкретните цели и задачи за изпълнение на научно-техническата политика на партията, партийните комитети отблизо и всекидневно трябва да следят има ли го или въобще не съществува това качество в кадровия състав. Там, където допускаме да се работи „ден за ден", обричаме и въпросите за качеството на провал, ако не днес — в утрешния ден.

Чувство за отговорност, съпричастност, лично ангажиране и решаване на проблемите по качеството от партийните членове. Може би този резерв на партийно-организаторската работа стои на много места неизползван напълно. Ако не се крием зад колективната отговорност, ако нещата стигнат до всеки и порасне взискателността на партията преди всичко към своите членове, умноженият ефект ще бъде много голям. Затова партийната организация е в правото си да контролира стила на стопанското ръководство по внедряване на **ясни длъжностни характеристики за кадрите с точно определени отговорности, права, измерители за качеството на работата на всеки.** Необходими са ново отношение, работа от сърце, почувствувана отговорност и **нови граждански добродетели, които да клонят към убеденост, че не може да се работи по никой друг начин освен качествено.** Партийното въздействие да се пренесе и извън завода, в дома, във възпитанието на поколението, в обучението и формирането на добродетели за неудовлетвореност от постигнатото.

Трудолюбие, което да има краен резултат майсторски свършена работа. Партийната организация следи за формирането на тази черта у всеки и в целите колективи. Там, където няма такова отношение, придвижването напред е много бавно. Колко чести са случаите, когато стоят за решаване важни въпроси, а специалистите не уплътняват работното си време, не създават нови ценности. Партийната организация трябва да изкорени „духовния мързел" чрез правилно избрани подходи за въздействие — по организация на творческия процес, работни екипи с конкретна ангажираност, персонализация на параметричната оценка по качеството на работата...

Нужно е такова овладяване на съвременните знания, опит, принципи, методи, механизми за управление на качеството, което да прераства в качества в конкретната работа — на ръководителя, работника, инженера или икономиста. Сега след като имаме събрана немалко информация за добрия опит в използване методите и средствата за подобрения по качеството, не са малко и хората, които добре обясняват и разясняват тези въпроси. Изнасят и лекции. Но когато сравним работата на някои от тях с тези методи, принципи, основни положения, виждаме, че те са твърде далеч от тях и не умеят да ги използват ефективно. **Да формира това умение е основна задача на партийната организация. Да извършва периодическа преценка на кадрите доколко умеят да използват методите:**

- за разработка на работни проекти за подобрения по качеството;
- за технико-икономически анализ на показатели и резултати по качеството на продукцията;
- методи, свързани с ограничители за безкомпромисност по качеството;
- диагностика и перспективно развитие на качеството по параметри и отношения, например: какво е отношението между материални раз-

Digitized by Google

ходи и качество на продукцията; ръст на цената при износ и качество; доколко купуваме скъпо, а продаваме евтино заради ниско качество и други;

● евристичните методи за подобрения по качеството, които да вграждат по-голям дял интелект в изделията; материализиран водещ научно-технически прогрес при създаване на качеството;

● методи за създаване психическа нагласа и условия за постигане „качество за първи път", „нулев дефект" и други. Например: как използваме средствата на труда, за да работим качествено; поддържаме ли техните параметри на качеството, за да ни служат вярно и по-дълго време; каква скорост на обновяване на активните фондове осъществяваме и дали отговаря на изискванията за изпълнение на технологичните операции;

● методи и научни постижения, проверени в практиката по усъвършенстване структурата на управление и организация на производството. Не възпроизвеждаме ли често стари екстензивни структури, с което намаляваме темпа на ръст на ефективността?

За условията на окръга конкретна приложна стойност имат подходите, които осигуряват:

— изпреварващи темпове на развитие на промишлеността спрямо средното за страната с цел изпълнение на решението на партията и правителството за социално-икономическото развитие на окръга;

— развитие на специализацията в основните структуроопределящи направления в съответствие с научно-техническата политика на страната; приемане на варианти и проекти за достигане водеща роля в структуроопределящи производства; оценка за пробивност на пазара с нови изделия, надеждност и поддържане ниво на търсенето, селективна стратегия в усъвършенстване на номенклатурата;

— отказ от неефективни дейности с анализ на зависимостите: пазар — параметри на качеството, качество — трайност и перспективност на пазара;

— контролиран режим и партийно ръководство на целия процес на нововъведенията и обновяване на техниката и технологията с усъвършенстване на организацията на производството за постигане високо качество на продукцията;

— усъвършенстване цялостната партийна и организаторската работа за ефективно използване на всички териториални ресурси за развитие процеса на интензификация.

Сега под ръководството на окръжния комитет на БКП се правят разработки и се утвърди програма за развитие на малки и средни предприятия, взаимно свързани с главните структуроопределящи направления и с повишаване качеството на жизнената среда в селищните системи. Целта е да се развият нови технологии и продукти на основата на съвременните научно-технически постижения, отговарящи на принципа за гъвкавост и висока ефективност.

●

Няма рецепти за избор на подходите, за революционно мислене и действие в подобренията по качеството. Има необятно поле за изява на творчество в партийната работа.

Петрун СТОЯНОВ

Digitized by Google

ПОГЛЕД КЪМ ИКОНОМИЧЕСКАТА РЕФОРМА

Където и да правихме срещи в братска Полша, една от главните теми беше за икономиката. Обяснението е естествено — от нейното състояние зависи окончателната нормализация след предизвиканата от империализма и антисоциалистическите сили криза. В разговора със завеждащия отдел „Информация" на ЦК на ПОРП Иежи Майка и в беседа със съветника на министъра на икономическата реформа д-р Малковски дори на срещата в организационното списание „Жиче партии" все в центъра стоеше въпросът за икономическата реформа, в която се вижда главното средство за възстановяване и по-нататъшно развитие на материалната основа на обществото.

— През седемдесетте години партията си постави много амбициозна задача — подчерта д-р Малковски, — да построим за едно десетилетие още една, втора Полша. По отношение на производствените фондове това бе постигнато. Но поради неспазване на ленинските принципи и несъобразяване с обективните закони на социализма ефектът от това беше отрицателен. Причината? Вниманието беше насочено едностранчиво към материалната база, без да се вземат мерки едновременно за изменение и на производствените отношения. Това доведе в края на седемдесетте години до остро противоречие с производителните сили и ние се оказахме в положение на велосипедист, купил си лека кола, която не може да управлява. Тази ситуация позволи на империализма, който беше се добре подготвил, чрез санкциите, непосилните плащания по огромните доларови кредити, които предишното ръководство необмислено бе направило на Запад, и неимоверната идеологическа диверсия да се опита да предизвика анархия и крах както в икономиката, така и в политическия строй. Неговият опит пропадна. Но по тези причини се стигна до положението една трета от новосъздадената материално-техническа база да не се използва. Сега сме се заели да поправим допуснатите грешки.

Така обобщено нашият събеседник сумира изводите, които партията си е направила самокритично в последните години. Откровената беседа неволно предизвикваше размисъл за това, колко правилно постъпва нашата партия, като от толкова години упорито и последователно, творчески търси и изпитва различни форми на планиране и управление, усъвършенствува внимателно икономическия механизъм на базата на научните изводи на марксистко-ленинската теория и на отчитането на показаното в практиката. Опитът на социалистическите страни показва, че на нашия строй не са присъщи икономически кризи, ако правилно се отчитат и прилагат изискванията на обективните закони. Но когато се пренебрегват, те могат жестоко да си отмъстят на всеки ненаучен и волунтаристки експеримент.

На братска Полша се наложи да търси решение на тези проблеми в трудни политически и икономически условия именно защото бяха нарушени тези изисквания, както отбелязаха и другарите Майка и д-р Малковски.

●

Когато говорят за икономическата реформа, полските другари оригинално сумират търсенията с „трите С". Става дума за три важни принципа, залегнали в основата на реформата: самостоятелност, самоуправление, самофинансиране. На практика тези принципи илюстрират в каква насока се търси усъвършенстването на основния принцип в управлението на единната социалистическа икономика — демократическия централизъм, и по-специално как по-добре да се съчетае централизмът с демократизма. Вниманието, както и в останалите социалистически страни, е насочено към разширяване и укрепване

Digitized by Google

правата на низовите стопански звена, за да се издигнат тяхната отговорност и инициатива за крайните икономически резултати. Прекомерният централизъм се оказа непригоден, когато силно се развиваше материално-техническата база на социализма, защото сковава инициативата на отделните предприятия. Но в противовес на него някои и в Полша предлагат другата крайност — да се откъснат напълно предприятията и им се осигури „пълна самостоятелност". Но такова залитане при единната социалистическа икономика може да донесе още по-голяма вреда, отваряйки широко пътя на анархията и стихийността, които противоречат на изискването на социалистическия закон за пропорционалност и планомерност на развитието й по единен народностопански план.

— Ето защо ние разбираме самостоятелността като възможност за широка инициатива в рамките на интересите на държавата като изразител на общонародните интереси. Затова търсим не административни, а икономически методи за управление и въздействие — подчерта д-р Малковски. — Директивната намеса се запазва само там, където е абсолютно необходима — например в областта на отбранителната промишленост, за изпълнението на международни задължения и при преодоляване на стихийни бедствия. Практиката показа, че е нужна и в материално-техническото снабдяване. Държавата си запазва правото да дава поръчки както в областта на производството, така и в научно-техническата изследователска и внедрителска работа, които следва да се изпълняват.

В какви направления се издига самостоятелността на отделните предприятия и комбинати? Преди всичко предоставя им се правото сами да изработват своите планове. На основата на единния народностопански план им се осигурява централно „информация-прогноза за нуждите на обществото от определена продукция". Тази информация е „добър съвет, който, ако не послушат, колективите и ръководствата на предприятията ще си имат главоболие" — обобщи д-р Малковски.

Основният път на вмесване в работата на предприятията ще бъде чрез използване на различни мерки за икономическо стимулиране и принуда, чрез които ще се въздействува за увеличаване на продукцията, замяна на едни производства с други, поощряване на развитието на базата, икономия на материали и пр. Например данъкът върху печалбата се намалява с 20 на сто, ако предприятието произвежда продукция за селското стопанство, считана сега особено необходима. Ако средствата се влагат за запазване на околната среда, до 30 на сто от стойността им се намалява от полагаемия се данък. От увеличението на чистата печалба трудовите колективи могат да използват 70 на сто за развитие и разширение на производството (самофинансиране) и 15 на сто за социални нужди. Дадена е възможност те да си изработват въз основа на общоприети принципи заводска система на работната заплата като двустранно споразумение между стопанското ръководство и профсъюзната организация.

Разширяването на правата и отговорностите е свързано със сериозни промени в управлението, в неговата значителна демократизация. Издигната е ролята на общото или делегатското събрание на трудовия колектив в решаването на най-важните въпроси. То избира основния орган в управлението — работническия съвет, който обсъжда и приема подготвените от директора решения по всички останали въпроси. Същевременно на него е предоставено правото на инициатива да предлага нови решения. Директорът не е член на съвета, но участвува в неговата работа и му предоставя изискваната и нужна информация. Има промени и в издигането на директорите чрез своеобразен избор. Това задължение е поверено на специална комисия, в чийто състав влизат представители на висшестоящата организация и на партийните и други обществени организации в завода.

Реформата отскоро е влязла в действие в голяма група предприятия и навсякъде даваха предпазливи отговори за нейните резултати. Очевидно за цялостни изводи е още рано. Но при посещението в две варшавски предприятия можахме да видим някои елементи от нейното действие, които дават основание да се твърди, че е поет верен път.

Заводът за автоелектротехника „Зелмут", чийто колектив и партийна организация твърдо устояха в трудните години, един от първите възприема и прилага реформата. Вече функционира предвидената в нея система на управление. Утвърдили са своето място делегатското събрание и работническият съвет. Тяхното функциониране може да се види нагледно в процеса на разработката на заводската система за работна заплата.

Проектът на тази система е бил подготвен от стопанското ръководство. Първоначално е обсъден по цехове. По това време са поканени квалифицирани специалисти от Министерството на труда и работната заплата, за да отговарят на въпросите, поставени от работниците. За тази цел са били открити няколко консултационни пункта. Чак след тази широка дискусия проектът е обсъден от работническия съвет и профкомитета и предложен за разглеждане и приемане от делегатското събрание. Приетото от него решение — заводската система, е изпратена в министерството за регистриране. В нея е предвидено увеличението на работната заплата да се постави в съответствие с увеличаването на производителността на труда и да става на базата на въвеждането на акордния принцип.

Работническият съвет има широки пълномощия — той приема плановете за годината, различни други решения. Директорът може да не се съгласи с приетите решения само по отделни въпроси. Когато възникнат спорове по тях, те се обжалват пред висшестоящите органи. Досега обаче

Digitized by Google

не е възникнал конфликт по нито един въпрос. В цялата страна е имало само 3—4 случая, когато се е наложило да се търси висшестоящият арбитър поради възникнали спорове между директори и работническия съвет.

В демократизацията на системата на управлението е намерила своето място и профсъюзната организация. Освен при изработването на системата за заплащане на труда тя участвува като равностоен партньор на стопанското ръководство при задоволяването на социалните потребности. Приемането на решения по тези въпроси става по двустранно споразумение между тях. Цеховите профкомитети вземат участие при определяне на премиите, наградите, наказанията и пр.

Партийната организация в завод с 360 членове (от 1500-ния колектив) през цялото трудно време на кризисния период е запазила своя авторитет и влияние, своята ръководна позиция. По инициатива на заводския комитет се прилага реформата. Основните въпроси, които се решават както във връзка с реформата, така и свързани с цялостното състояние и работа на колектива, се обсъждат в комитета и на партийни събрания.

Малък е срокът от приложението на реформата, но резултатите на завода са налице. През това време производството е увеличено с 6 на сто, на чистата продукция с 23 на сто, като са нараснали чистата печалба, работната заплата и средствата за самофинансиране.

В научно-производствения център за полупроводници „Унитра" с няколко предприятия задачите се поставят централно, защото производството е предимно експортно. Формирането на цените става в рамките на официалното изменение на цените на доставяните им материали. Но включването в действие на икономическите лостове предизвиква да се търсят резервите за намаляване на разходите и увеличаване на продукцията. Фонд „Работна заплата" е поставен в зависимост от увеличението на икономическите резултати. За всеки процент увеличение на чистата продукция ФРЗ нараства с 0,6 на сто.

Така приложението на икономическата реформа става сега един от важните механизми за укрепване и развитие на производството в промишлеността както в отделните предприятия, така и в национален мащаб.

Известно е, че след сериозното спадане на общия обем на промишлената продукция през 1981 и 1982 г. започна обратният процес. През миналата година тя се увеличи с 6,7 на сто, а националният доход — с 5,8 на сто. Със същия темп се увеличава производството и през 1984 г. В научно-производствения център производството спада от 9,5 млрд. злоти през 1980 г. на 7,25 млрд. през 1982 г. и тази година се очаква да достигне 9,75 млрд., т. е. да превиши равнището от преди 4 години. Производителността на труда спада в началото с 20 на сто, а през тази година вече е по-висока от 1980 г. с 10 на сто. Същото явление има и в Завода за автоелектротехника.

Този успешен възстановителен процес, както особено широко отбелязват самите полски другари, е свързан освен с усъвършенстването на управлението и подобряването на дисциплината и инициативата на трудовите колективи и с огромната помощ и засилените връзки със социалистическите страни. Времето на кризата показа особено нагледно цялото коварство на империализма. На повърхността излезе неподправената същност на неговите цели. Той използва огромните кредити от 70-те години и създадените кооперационни връзки като лост, за да руши полската икономика. Заедно с нанесените немалко щети на икономиката това помогна да се разбере по-добре кои са истинските приятели на социалистическа Полша. Помогна да се укрепва и разширява международната социалистическа икономическа интеграция.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ИЗСЛЕДВАНЕ ВЪРХУ СЪВРЕМЕННАТА ИСТОРИЯ НА БЗНС

В многоликия поток на историческата и мемоарната литература, свързана с победата и тържеството на социалистическата революция у нас, широк читателски и научен интерес събуди и книгата на ст. н. с. д-р **Йордан Зарчев „БЗНС и изграждането на социализма в България 1944—1962 г.“**. Интересът е породен от ясните и верни изследователски критерии на автора, от безрезервната му вярност към историческата правда. Книгата представлява едно съдържателно, задълбочено, богато аргументирано изследване на историята на Българския земеделски народен съюз през първите две десетилетия от социалистическия период в България, като главната тежест естествено пада върху годините 1944—1948 и до пълната победа на социалистическите обществени отношения у нас.

Това е време сложно и противоречиво, наситено с борби и конфликти, през което една от най-старите, с дългогодишни демократически традиции и натрупан богат политически опит селски партии в Европа, какъвто е Земеделският съюз, изживява дълбока еволюция от традиционната си аграрна реформистка идеология към идеологическите и програмни принципи на социализма, за да се включи трайно в политическата система на социалистическото общество. Това е време, през което се извършва радикално разместване на социалните пластове, поставят се на решителна проверка жизнеспособността, реализмът и далновидността на политическите партии и техните водачи, извършва се основна пренагласа в съзнанието и политическото мислене на големи обществени слоеве, които в крайна сметка трябва да бъдат спечелени за делото на социализма.

Интересът към книгата има и други основания. В нашата историческа книжнина съществува известна неравност в осветляването на богатия на борби и победи, сблъсъци и поражения път на БЗНС. Голямата част от неговите изследователи съсредоточават своето внимание предимно върху времето от създаването на съюза до победата на социалистическата революция у нас. Върху това поле вече са завоювали заслужено признание изтъкнати представители на българската историческа наука. Чувствително изоставаше изследването на дейността и приноса на Земеделския съюз в отечествената история във времето след победата на социалистическата революция у нас. Книгата на Йордан Зарчев, хвърляйки обилна светлина върху един от най-драматичните и интересни периоди от живота на организацията, в голяма степен запълва празнотите в тази насока. Тук не може да се пренебрегва и фактът, че авторът си е спечелил и репутацията на един от най-вещите познавачи на съвременната история на БЗНС, защото той много отрано и трайно е свързал своите научни дирения с нея.

Разгърната върху широко историческо платно, книгата на Йордан Зарчев обогатява нашите представи за възстановяването и консолидирането на БЗНС след победата на народнодемократичната революция у нас, за вътрешните противоречия, преживяната дълбока криза и настъпилото разцепление в организацията, за конкретните действия и политическата позиция от лявото, центристкото и дясното крила в Земеделския съюз. Той изхожда от вярната позиция, че за победата на народнодемократичната революция и изграждането на политическата система на народната демокрация в България особено важно значение имаха взаимоотношенията между Българската работническа партия (комунисти) и Българския земеделски народен съюз. Конкретните историче-

---

Й. Зарчев, „БЗНС и изграждането на социализма в България 1944—1962“, „Наука и изкуство“, 1984 г., 381 с.

Digitized by Google

ски, социално-политически и национални условия, в които се развиваше революционният процес у нас, предопределиха на БЗНС ролята на главен и продължителен съюзник на Комунистическата партия.

Използвайки богат документален материал, авторът ни убеждава, че това битие на Земеделския съюз се определя от самобитния му характер като политическа формация в нашата най-нова история, имаща традиционно влияние сред значителни слоеве на трудещите се в българското село. Положителните аспекти в идейно-политическата му платформа, борбите му срещу монархията и реакционните буржоазни партии, социалният и политически експеримент на самостоятелното земеделско управление начело с бележитя демократ-републиканец Александър Стамболийски, съвместно пролятата с комунистите кръв в Септемврийското въстание през 1923 г., приносът на прогресивните сили на Земеделския съюз в антифашистката борба под знамето на Отечествения фронт — всичко това утвърждава БЗНС като авторитетна и влиятелна политическа сила. Ето защо след победата на социалистическата революция у нас Комунистическата партия укрепва работническо-селския съюз освен като провежда политика на разширяване на своето непосредствено политическо и организационно влияние върху трудещите се селяни, още и чрез засилване на дружеските си връзки и разширяване на политическото си сътрудничество с БЗНС, чрез привличането му към активно участие в управлението на страната. Единодействието между двете партии беше и продължава да бъде една от конкретните и съществени политически форми, в която се осъществяваше и сега се осъществява при нашите български условия съюзът между работническата класа и трудещите се селяни в борбата за социализъм.

Броени дни след деветосептемврийската победа обаче, по решение на ръководните среди на БЗНС в страната се завръща д-р Г. М. Димитров. Това завръщане е съпроводено с шумна пропаганда, която го представя като „всепризнат водач на селската партия" и „надежда на отрудена България". Тази словестна помпозност никак не е случайна. По това време левицата в Земеделския съюз няма свои представители в централните му ръководни органи и фактически десните сили в него се оказват начело на организацията. Именно те, ръководени от д-р Г. М. Димитров, оформят своя цялостна платформа, насочена срещу Отечествения фронт и преди всичко против БРП(к). Тяхната политика отразява не само класовите интереси и природа на някои социални слоеве в самия БЗНС, но тясно се свързва със съборената от власт капиталистическа буржоазия. И затова правилно е обобщението на автора, когато заключава, че името на Г. М. Димитров става синоним на разколничество и пораженство, на предателство и реставрация.

Анализирайки сложния исторически процес, Йордан Зарчев обосновано приема, че влизането на БЗНС в Отечествения фронт бе акт с огромно значение за неговото правилно политическо ориентиране — от противопоставяне на част от селячеството на работническата класа и Земеделския съюз на Комунистическата партия, както го насочваха десните сили в него, към техния съюз и съвместна борба. Именно поради това здравото начало в идейно-политическото развитие на Земеделския съюз се определя от един основен критерий — отношението му към Отечествения фронт и главната сила в него — БРП(к). С конкретни примери авторът разкрива организираните усилия на геметовци за разлагането на Отечествения фронт. Техните действия стават толкова по-открити, колкото по-ясно изпъква истината, че Комунистическата партия е главната сила в Отечествения фронт и управлението. В същото време други дейци на БЗНС на думи се обявяват за сътрудничество между комунисти и сдружени земеделци в Отечествения фронт, а живеят с представата за народната власт като форма на възстановена буржоазна демокрация.

Разгромяването на геметовщината е важна предпоставка за положителното идейно-политическо развитие на Земеделския съюз. Но то слага началото и на още по-голяма поляризация на разнородните политически сили в него, води до обособяването на дясната и центристка група в най-голямата опозиционна партия на БЗНС—НП. Запознавайки ни с идейните лутания и тежненията на пъстра галерия от политически дейци на миналото, авторът убедително разкрива процеса на преминаването на опозиционния Земеделски съюз на контрареволюционни позиции, поставяйки си като своя главна задача реставрацията на буржоазната демокрация и съхраняването на дореволюционните икономически и социални отношения. Той трайно ангажира вниманието на читателя към бавния и противоречив процес на адаптирането на БЗНС към политическата система на социализма, добросъвестно изследва трудностите, които съпровождат този исторически прелом, както и силите, които го осъществяват. На тази основа трябва да се признае като негов безспорен успех цялостното разкриване на ролята и приноса на левите сили в Земеделския съюз за идейно-политическата еволюция на организацията. Благодарение на борбата на тези сили начело с Георги Трайков и неговите най-близки съратници, както и под въздействието на задълбочаващите се в страната революционни процеси, в БЗНС побеждава социалистическата ориентация. В книгата ярко е откроено значението на решенията на XXVII конгрес на съюза (декември 1947 г.) и на Върховния съюзен съвет от октомври 1948 г., които бележат прелома в решителното организационно и идейно преустройство на Земеделския съюз върху социалистически принципи.

Вярно осмисляйки структурните проме-

Digitized by Google

ни, които се извършиха в политическата система на народната демокрация в края на четиридесетте години, Йордан Зарчев обосновано съсредоточава своето внимание върху социалните, икономическите и политическите предпоставки за решаването на селския въпрос у нас. Верен е изводът, че особено важно значение за победата на социализма в село имаше обстоятелството, че партията с ленинска прозорливост и дълбочина откри в ТКЗС най-подходящата за нашата страна форма за кооперирване на селяните и теоретически я обоснова. Откриването и утвърждаването на тази нова форма на социалистическа реконструкция на селското стопанство стана след уеднаквяването на възгледите на БРП(к) и БЗНС за частната собственост върху земята и върху рентата.

Жив интерес в читателите събуждат страниците от книгата, в които именно се разглежда социалистическото преустройство на селското стопанство като една от най-трудните и сложни задачи на преходния период. Оставяйки верен на своята традиционна политическа линия, Българският земеделски народен съюз изявява функциите си на един от компонентите на политическата система в България и с безспорния си принос, който дава в тази насока. Върху това поприще с особена сила се проявяват неговите качества да бъде ускоряващ социалистическото ни развитие политически фактор. Дейността на Земеделския съюз в полза на кооперирането спомага за пълното привличане в ТКЗС на бедните и особено на средните селяни, за постигането на политическо и икономическо единомислие сред трудещите се в българското село, за укрепването на политическите и икономическите основи на работническо-селския съюз.

В пълно съответствие с историческата истина Йордан Зарчев определя времето след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. като нов етап в развитието на комунистическо-земеделското сътрудничество. Той вижда непреходното значение на партийния форум в това, че пленумът постави върху ленинска основа сътрудничеството между двете братски партии, решително отхвърли догматизма и сектантството, които пречеха за активизирането и издигането ролята на Земеделския съюз в обществено-политическия живот и за усъвършенстване на сътрудничеството между комунисти и сдружени земеделци. Политическото сътрудничество между БКП и БЗНС придобива нов характер и съдържание. Още на пленума на ЦК на БКП от 6 септември 1956 г. другарят Тодор Живков подчертава: „Съществуването на БЗНС не е минус, а е плюс за страната при конкретните условия на нашето развитие. Българският земеделски народен съюз отразява не само общите интереси на нашия народ, но и по-определени, по-специфични интереси на някои слоеве от трудещите се селяни, редица от които по традиция се чувстват по-близо до БЗНС... В нашето обществено развитие БЗНС има и още за дълго време ще има своето необходимо място.“[1]

Това продължение и развитие при новите исторически условия на димитровското отношение на Комунистическата партия към нейния главен политически съюзник помогна на БЗНС в процеса на изграждането на развитото социалистическо общество да заеме важно място в политическата система на обществото. Неговата роля във формирането и главно в осъществяването на вътрешната и външната политика на държавата, за сплотяването на част от трудещите се селяни — негови членове, около тази политика и за тяхното мобилизиране за активно участие в строителството на социализма се определяше от обстоятелството, че Земеделският съюз се преустрои върху нови идеологически, политически и организационни принципи, произтичащи от изискванията на закономерното развитие на обществото.

В своето изследване авторът отделя подобаващо място и на международната дейност на БЗНС след социалистическата революция, на неговите все по-развиващи се връзки със селски и сродни партии, организации и движения от всички континенти. В тази дейност най-ярко се откроява последователната борба на Земеделския съюз за развитието и задълбочаването на всестранното сътрудничество между НР България и Съветския съюз. Международните контакти и сътрудничеството на БЗНС с прогресивни и демократични аграрни партии и организации помагат да се популяризират успехите на социалистическа България, да се разширяват нейните икономически и културни отношения с другите страни, да се укрепва влиянието на социализма върху многомилионните маси на трудовото селячество в света.

В такова мащабно изследване, каквото е рецензираният труд, естествено е да има и непълноти, и конкретни неточности, които могат да породят възражението на читателя. Самото изследване поставя редица нови и значими теоретически и политоложки въпроси, на които то не дава изчерпателен отговор. Но книгата на Йордан Зарчев е успех на съвременната българска историческа наука.

Христо ХРИСТОВ
кандидат на историческите науки

---

[1] Тодор Живков, Избрани съчинения, т. 2, с. 501—502.

Digitized by Google

Петко Русев

На 11 октомври т. г. след продължително и тежко боледуване почина членът на ЦК на БКП, активният борец против фашизма и капитализма, изтъкнатият публицист, партийният и общественият деец, дългогодишният главен редактор на сп. „Партиен живот“ ПЕТКО РУСЕВ ЙОРДАНОВ.

Роден е на 5 ноември 1920 г. в с. Борислав, Плевенски окръг. За член на РМС е приет в Плевенската мъжка гимназия през 1937 година. Изключен за революционна дейност, той завършва средното си образование в София. Като студент бонсист активно работи в Софийската градска организация на РМС, в младежките кооперативни групи, сътрудничи на демократичния младежки печат. През 1941 г. фашистката власт го интернира в с. Левуново, Санданско. От пролетта на

Digitized by Google

1942 г. разгръща нелегална работа като секретар на РК на РМС в Плевен—изток. През 1943 г. е приет в бойните редици на Българската комунистическа партия, на която е верен и предан воин до сетния си дъх. Същата година става политкомисар на Вълчитрънската партизанска чета, а по-късно е арестуван и осъден от фашисткия съд на доживотен затвор.

След победата на социалистическата революция Петко Русев се включва всеотдайно в изграждането на новото общество. Работи като първи секретар на околийския партиен комитет и като секретар на Плевенския окръжен комитет на БКП. Бил е съдия в Софийския окръжен съд, редактор във в. „Кооперативно село" и член на редколегията на сп. „Ново време". Повече от четвърт век е главен редактор на сп. „Партиен живот" и отдава сили и способности за неговото утвърждаване като авторитетен партиен орган. Член е на Управителния съвет на Съюза на българските журналисти и негов заместник-председател.

Сред нашата общественост Петко Русев е широко известен като пламенен публицист с остро политическо перо, активен пропагандатор на комунистическата правда, с ярка партийна позиция по актуалните проблеми на социалистическото развитие. Автор е на редица книги и статии в областта на теорията и практиката на партийното строителство.

На IX, X и XI партиен конгрес е избран за член на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, а на XII конгрес — за член на ЦК на БКП.

За заслугите му в антифашистката борба и в строителството на социализма е награждаван с ордените „Георги Димитров", „9 септември 1944 г." — първа степен, „Народна република България" — втора степен, „Кирил и Методий" — първа степен, и други. Удостоен е със звание „Заслужил деятел на културата".

Навсякъде, където работеше, Петко Русев се отличаваше с непоколебима преданост към делото на партията, беше ревностен борец за осъществяването на нейната генерална априлска линия, проявяваше голяма енергия и трудолюбие, инициативност, дисциплина и отговорност, радваше се на уважение и признание от хората.

Поклон пред паметта на комуниста и гражданина Петко Русев!

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ЦЕНТРАЛНА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ
НА БОРЦИТЕ ПРОТИВ ФАШИЗМА И КАПИТАЛИЗМА

Digitized by Google

ПОГРЕБЕНИЕТО НА ПЕТКО РУСЕВ

Със слово и перо, с оръжие в ръка още от младежките си години и до сетния си дъх Петко Русев бе и си остана воин на партията на българските комунисти, предан син на своя народ, на който служи докрай с целия си талант и с всичките си сили.

Да изразят последна почит към човека, чиято неспокойна душа поемаше радостта от победите в боевете и съзиданието, гореше с патоса на социалистическото ни съвремие, на Централните софийски гробища дойдоха негови бойни другари и съратници, членове на ЦК на БКП, ръководители на средства за масова информация, журналисти, представители на обществено-политически организации. Те засвидетелствуваха дълбокото си уважение към непоколебимия комунист, активния борец против фашизма и капитализма, изтъкнатия публицист, дългогодишния главен редактор на списание „Партиен живот" Петко Русев.

На почетна стража застанаха другарите Гриша Филипов, Добри Джуров, Милко Балев, Петър Танчев, Георги Атанасов, Георги Йорданов, Стоян Караджов, заместник-председателите на Държавния съвет Пеко Таков и Ярослав Радев, секретари и членове на ПП на БЗНС, завеждащи и заместник-завеждащи отдели на ЦК на БКП, ръководители на масови организации, журналисти.

Съболезнователно писмо на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет Тодор Живков, в което се изразяват най-искрени съболезнования на семейството и близките на Петко Русев, прочете членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Милко Балев.

Този човек, който през своя труден живот на професионален революционер бе преминал безброй тежки изпитания, този неуморен труженик на словото и перото, този всеотдаен, буквално самораздаващ се общественик беше синоним на непресъхваща енергия и несъкрушим оптимизъм, каза в словото си на митинга членът на ЦК на БКП Крум Василев. Петко Русев, продължи той, беше комунист до мозъка на костите си, комунист до последния си дъх. Възпитан от Българската комунистическа партия, на нея и на нейното свято дело той служеше през целия си съзнателен живот. С целия си комунистически плам, с цялата си своя всеотдайност Петко Русев прегърна априлската генерална линия на партията и стана неин неуморен и талантлив пропагандатор и реализатор.

От името на журналистическата колегия траурно слово по повод загубата на един от най-талантливите и вдъхновени наши публицисти и заслужил деятел на културата произнесе първият зместник-председател на Съюза на българските журналисти Стойне Кръстев. Петко Русев, каза той, бе ярко изявена личност в нашия културен и обществен живот. Той е широко известен сред нашия народ като надарен войнствуващ журналист, като смел борец за тържеството на комунистическите идеи. Под негово ръководство сп. „Партиен живот" израсна като авторитетно издание на ЦК на партията, разработващо творчески проблеми на партийното строителство.

Болката на комунистите и трудещите се от Плевенски окръг изрази първият секретар на ОК на БКП в Плевен Стефан Нинов.

На гроба бяха положени венци от името на ЦК на БКП, ПП на БЗНС, Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, Централния комитет на борците против фашизма и капитализма, списание „Партиен живот", вестник „Работническо дело" и от редакциите на другите издания на ЦК на БКП, от Академията за обществени науки и социално управление, Съюза на българските журналисти, Софийския градски комитет на БКП, ОК на БКП в Плевен, от името на обществено-политически и масови организации и други.

Редакционният колектив скланя глава пред паметта на Петко Русев, комуниста, съратника и приятеля, вдъхновения трибун на априлското обновление, неуморния сеяч на творчески идеи и новаторски търсения в сп. „Партиен живот", чийто главен редактор беше от неговото основаване през 1957 г. до сетния си дъх.

Digitized by Google

Започна абонирането за сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

През 1985 година СПИСАНИЕТО ще продължи да разработва проблемите, произтичащи от Дванадесетия конгрес на партията:

— на първо място ще стоят проблемите, поставени от Националната партийна конференция за високо качество на партийната работа навсякъде и във всичко — ще бъдат поместени теоретични статии, обмяна на мнения и опит;

— ще отделя внимание на моделирането, формирането, обобщаването и разпространението на положителния опит в партийната работа;

— ще осветлява основните въпроси от дейността на първичните партийни организации, как изпълняват ролята си като представители на партията в трудовия колектив и на колектива пред партията, как упражняват функцията си на политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив; ще обобщава и популяризира положителния опит в организацията на работата на партийните бюра, как обогатяват живота и дейността на партийните групи;

— ще разкрива ролята и функциите на общинските партийни комитети като нови ръководни органи на партията, непосредствено свързани с населението, отговорни за осъществяването на социално-икономическите задачи и за възпитанието на трудещите се в селищните системи;

— ще изяснява задачите на окръжните комитети на партията;

— важно място в списанието ще заема работата на партийните комитети и организации за изпълнеиие на главната задача, поставена от Дванадесетия конгрес за интензификация на народното стопанство, за комплексна механизация и автоматизация на производството и за масово разпространение на челния опит;

— главно внимание ще отделя на работата на кадрите; в издигане активната политическа позиция на комунистите;

— ще продължи да разработва въпросите на идеологическия фронт, на нравственото възпитание;

— ще осигурява системни публикации за опита на КПСС и на останалите братски партии.

Както и досега, списанието ще бъде трибуна за размяна на мнения, събеседник по въпросите, които вълнуват комунистите.

Годишен абонамент — 6,30 лв.

НЕ ЧАКАЙТЕ КРАЙНИЯ СРОК — 30 НОЕМВРИ!

Digitized by Google

(B)1029/32

ISSN 204—8574

ТОДОР ЖИВКОВ

ИЗБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 34, 35

Тридесет и четвърти том с избрани съчинения на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България Тодор Живков съдържа речи, статии, приветствия в периода от октомври 1982 до юни 1983 година. В този том е публикувана речта на другаря Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив през май 1983 г. във Варна. На Варненското съвещание, подготвило почвата за Националната партийна конференция, първият ръководител на партията и държавата разви и аргументира обстойно идеята за качеството като възлова категория, като основен лост на обществено-икономическото развитие. В книгата са поместени основните положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, развити от другаря Живков и утвърдени от пленума на ЦК на БКП в края на ноември 1982 година. В том 34 е публикувано и словото на другаря Живков на тържественото заседание в Москва през декември 1982 г. по случай 60-годишнината от създаването на СССР. Поместени са и негови речи, интервюта, послания, приветствия до международни политически и научни форуми, които свидетелстват за последователната миролюбива политика на Народна република България.

Тридесет и пети том съдържа трудове на другаря Тодор Живков през периода юли 1983 до февруари 1984 година. Тук е включен цикълът лекции, изнесени от другаря Живков пред слушатели и преподаватели в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, под наслов „Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България". Лекциите са ярък и оригинален принос в осветляването на възловите теоретични и практически проблеми на нашето движение към развития социализъм. В този том е публикувано словото на другаря Тодор Живков на заключителното заседание на Общонародния юбилеен комитет за чествуване на 1300-годишнината от основаването на българската държава, състояло се на 20 октомври 1983 година. В словото се подчертава огромният политически и трудов подем, с който бе чествувана 1300-годишнината и който бе ярко свидетелство за морално-политическото единство на народа около априлската политика на партията. Новият том съдържа поздравления до наши политически, държавни, обществени, научни, културни и спортни дейци по повод техни годишнини или във връзка със забележителни постижения.

Двата тома отразяват многостранната дейност на нашия пръв партиен и държавен ръководител, изключително големия му принос в решаването на актуалните задачи, в очертаването на пътищата и средствата за изграждане на развитото социалистическо общество.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
OCT 24 1985

16 СОФИЯ, НОЕМВРИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 *НОЕМВРИ* *1984 година* *XXXI*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Създаването на челен опит — научно управляем процес 3

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

Комплексност в подхода

Ж. Добрев — Икономически и организационни основи 8
И. Колев — Резултатът зависи от качеството на труда . . . 14
К. Иванов — Нова настройка на колектива 17
С. Иванов — Висока производителност и удовлетвореност от труда 19
Д. Петков — Кое е същественото в опита? 21

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Съйков — Масовите организации — обществени гаранти . . 26

Партийният комитет

Х. Иванов — Решителен поврат в партийната работа 35

Ръководно политическо ядро и първообраз

И. Златков — Политическо ръководство на междуколективните отношения 41
Х. Станчев — Добрите взаимоотношения ни помагат 48
М. Ингилизова — Подобряваме качеството на обучението . . . 51
Р. Йорданова — Активно присъствие на социалните фактори . . 53
И. Игнатов — С усет към новото 57

Digitized by Google

Партията, Комсомолът, младежта

Н. Златанов — Постоянна грижа за младежта 60

Страница на редактора

И. Мичев — Може би ви се е случвало 67

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Герасимов — Подготовка на подрастващото поколение за живот и труд 68

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Усилията в една цел

Г. Табаков — Силата на взаимодействието 74
Н. Винчев — В зрителното й поле 79
Д. Йорданова — Ефективността на съвместната работа . . . 85

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Х. Гиневски — Завоювани позиции 89

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Ю. Гафилов — Вестник „Ново Лудогорие“ за бригадите от нов тип 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“7. Тел. номератор 84-01. Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2861. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 6. XI. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

СЪЗДАВАНЕТО НА ЧЕЛЕН ОПИТ — НАУЧНО УПРАВЛЯЕМ ПРОЦЕС

Българската комунистическа партия обръща голямо внимание на положителния опит в партийната дейност и отделя особени грижи за повишаване на неговата роля. „Изучаването и внедряването на положителния опит — подчертава др. Тодор Живков — е съществен социално-икономически проблем и трябва да се превърне в едно от основните задължения на всеки партиен орган, на всеки ръководен деец, да стане важен критерий за оценка на тяхната дейност.“ На Дванадесетия конгрес на партията социалната роля на положителния опит се разкри чрез определянето му като едно от основните направления за повсеместната интензификация на народното стопанство.

Отговорните и сложни задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция и в следконгресните теоретични разработки и практически подходи на др. Тодор Живков, изискват ново, качествено усъвършенстване на ръководната роля на партията, революционно мислене и действие, привеждане работата на партийните органи и организации в пълно съответствие с назрелите потребности на общественото развитие. Това поставя високи качествени критерии и пред цялостната дейност за създаване, изучаване и внедряване на челния опит в политическата, организаторската и идеологическата работа на партийните комитети и организации.

Какво е съвременното разбиране за положителния опит?

Положителният опит синтезира в диалектическо единство ценното, прогресивното от миналия опит, съвременните теоретико-приложни знания, формите, средствата и подходите в работата на партийните комитети и организации, а така също бъдещите тенденции в развитието на партийната дейност, които, овладени и внедрени от кадрите, довеждат до появата на нещо ново в практиката.

Съществува разлика между положителен и челен партиен опит. Не всеки положителен опит заема авангардно място в системата от форми и средства за решаване на различни партийно-организационни проблеми. Понякога новото, което се появява като положителен опит, не надхвърля средното достигнато равнище в развитието на теорията и практиката, в механизмите за постигане на съответната партийно-

Digitized by Google

организационна цел. Именно поради това челен опит са върховите постижения на науката за партията и партийната практика.

Положителен партиен опит е всичко онова в дейността на партийните комитети и организации, което осигурява прогрес в развитието на вътрешнопартийния живот и партийното ръководство, в обществено-икономическия, политическия и духовния живот на социалистическото общество като цяло или на неговите териториални региони и трудови колективи.

Към категорията положителен партиен опит трябва винаги да се подхожда от оценъчните критерии на качествения признак „челен", т. е. какво е мястото му от гледна точка на съвременното и перспективното развитие на теорията и практиката.

С други думи, положителен опит в партийната дейност е онзи, който, **първо,** разкрива нови връзки и взаимоотношения във вътрешнопартийния живот и ръководството на партийните комитети и организации; **второ,** допринася за обогатяване на съдържанието на вътрешнопартийния живот, за повишаване ефективността на организаторската дейност на партийните органи и организации; **трето,** създава нови социални ценности и благоприятни предпоставки за тяхното усвояване от комунистите, за повишаване на тяхната убеденост, инициатива и творчество, активна жизнена позиция и революционно мислене, непримиримост към рутината и застоя в партийно-организационната дейност, срещу отрицателните явления в нашия живот. За положителен опит говорим тогава, когато съответни идеи, проблеми, форми и средства са внедрени в партийната практика, функционират определено време и осигуряват политически, организационен, идеологически и друг социален ефект.

В периода след Дванадесетия конгрес на БКП бе извършена значителна и многостранна работа от страна на окръжните, общинските, районните и градските комитети на БКП, а така също и от първичните партийни организации за формиране и експериментиране на челен опит по различни проблеми на партийно-организационната, идеологическата и друга дейност. Тези мероприятия бяха насочени главно към проучване, анализиране и обобщаване на съществуващата практика и разкриване на нови възможности за по-нататъшно усъвършенстване на партийната работа.

Окръжната партийна организация в Русе се зае с формирането на челен опит по подбора, издигането и развитието на младежките кадри от материалното производство. По примерна методика, утвърдена от бюрото на окръжния комитет на БКП, този проблем бе експериментиран в три общински и девет заводски партийни комитета. Утвърди се практиката на отговорна комсомолска работа да се издигат младежи и девойки, преминали през сферата на материалното производство. В резултат на този подход от средите на работническата младеж бяха издигнати 4 секретари на окръжния комитет на ДКМС и първият секретар на общинския комитет на Комсомола в Русе, а броят на секретарите на комсомолските дружества, пряко заети в материалното производство, нарасна от 71,8 на сто през 1979 г. на 88,4 на сто. Увеличи се и относителният дял на младите хора в ръководството на трудовите колективи и различните стопански дейности.

В районните партийни организации при Нефтохимическия комбинат в Бургас и в Кремиковци бе разработен с помощта на специалисти и внедрен успешно в практиката модел по темата „Първичната партийна организация — политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". Заложените идеи и критерии доведоха до обогатяване на вътрешния живот на първичните партийни

Digitized by Google

организации, на тяхната цялостна дейност като представители на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията. Резултатите от тази новаторска дейност бяха обобщени в колективен труд.

Такава широка и целенасочена дейност за формиране и експериментиране на челен опит по утвърдените в своите програми и планове партийно-организационни проблеми бе извършена в градската партийна организация в София, в окръжните организации — Варна, Русе, Бургас, Силистра, Пловдив, Перник, Кърджали, Плевен, гр. Толбухин, Ловеч, Смолян, Велико Търново и много други.

Практиката показва, че не е възможно да се обогатява и усъвършенствува партийната дейност без изучаването, създаването, разпространението и внедряването на положителния опит — наш и чуждестранен.

Изучаването и внедряването на всичко ценно, положително и авангардно от опита на другите братски партии, особено на КПСС, има важно значение за обогатяване на вътрешнопартийните отношения, за подобряване на ръководната роля на партията в различните обществени сфери и дейности. В областта на дружеските връзки между БКП и КПСС и с останалите братски партии съществуват богати традиции, многобройни форми и средства. Достатъчно е да посочим ролята на установените на всички равнища контакти между така наречените „побратимени“ окръзи, градове или селища като неоценим източник за запознаване с характера и съдържанието на положителния чуждестранен партийно-организационен опит. Но той се изучава понякога твърде общо и недостатъчно енергично се приспособява и внедрява.

Създаването и внедряването на челен опит в партийната работа не е еднократен и стихиен акт, не е механично пренасяне на установени образци (наши или чуждестранни) в съответните партийни комитети и организации. Те следва да станат научно управляем, целенасочен, добре организиран и планомерен процес, който се подчинява на своя вътрешна логика на развитие и съдържа богат инструментариум от форми и средства, етапи, критерии и изисквания.

В теоретическите разработки на нашата партия се намират ценни идеи, научни средства за създаването и внедряването на положителен партиен опит, каквито са **моделирането и експериментирането.** Чрез тях се изработват и проверяват практически подходи, механизми, форми и методи за реализиране на нови идеи, принципни постановки, норми, изисквания, които се съдържат в решенията на ръководните партийни органи и са насочени към разкриване и проявление на нови закономерности и тенденции в развитието и усъвършенстуването на организационния живот.

Теоретико-методологична и нормативна основа на работата на партийните комитети и организации за създаване и експериментиране на нови модели и образци в партийната дейност са марксистко-ленинската теория, партийното строителство, теорията за социалното управление, Програмата и Уставът на Българската комунистическа партия, решенията на партийните конгреси, национални конференции и пленуми, на Политбюро и Секретариата на Централния комитет на БКП, в които се предвижда и определя бъдещото състояние на партийно-организационните процеси и явления.

Трябва да се подчертае, че моделирането на партийно-организационните процеси и явления не е модно увлечение, което бързо ще „отшуми“, нито пък е кампанийна задача, след изпълнението на която дейността се преустановява. Това е изпитан и плодотворен научен метод за създаването на ефективни образци на положителен опит, отговарящи на съвременните и бъдещите тенденции в развитието на партийно-

Digitized by Google

организационната и идеологическата практика. Моделите са теоретически образ на бъдещото състояние на съответните процеси и явления. Те придават нов тласък в усъвършенстването на партийната работа, приближават я плътно до онова положение, към което трябва да се стреми всеки партиен орган и организация в съответствие с новите критерии и задачи, с изискванията на обективните закономерности, отразени в съставяната прогноза.

Методът на моделирането в партийната дейност не бива да се абсолютизира или ненужно използва. Срещат се немалко случаи, в които усилията се пилеят за създаване на модели на партийно-организационни процеси и явления, които можем непосредствено да опознаваме, изследваме и пряко да въздействуваме за тяхното изменение. Създават се модели за неща, които отлично се познават или функционират нормално и затова не се нуждаят от нови съществени изменения. Всеки модел на положителен партиен опит има практически и научен смисъл, ако отговаря на определени критерии и изисквания. Преди всичко той трябва да бъде носител на нови знания и на изпреварваща информация за съответните партийно-организационни процеси и явления. Освен това моделът трябва да конкретизира във възможно най-голяма степен закономерностите на развитие на партията, принципите и нормите на партиен живот в моделираната сфера. Важно изискване към него е да отговаря на съвременните високи критерии, съдържащи се в партийните документи, решения и теоретични разработки на др. Тодор Живков след конгреса; да съответствува на назрелите потребности в развитието на партията и на съответния процес, явление, форма, структура; да предвижда конкретните механизми и средства за неговото практическо прилагане и подготовка на кадровия състав за експериментирането му. Моделът има смисъл, ако включва в себе си най-положителните страни от достиженията на местния партийно-организационен опит и утвърдени традиции. Разбира се, всеки модел трябва да бъде ясен и достъпен за кадрите.

Положителният опит е ценен капитал на партията. Създаването му изисква търпеливи и грижовни ръце. **Научното управление на този сложен и многостранен процес включва последователното следване на редица задължителни етапи** — определяне целта на опита, кадровия потенциал, който ще извършва тази дейност; откриване и изучаване на положителния опит; компетентна оценка на достойнствата му; задълбочен и комплексен анализ на партийната практика, където ще се моделира и експериментира опитът; съставяне на научнообоснована прогноза за бъдещото състояние, развитие и усъвършенстване на съответните процеси и явления, които ще се моделират и експериментират; изработване на модел; експериментиране на модела; оценка на получените от експеримента резултати и накрая — масово внедряване в практиката на моделирания и експериментирания положителен партиен опит.

Посочените етапи изискват продължителна, задълбочена и целенасочна работа на партийните комитети и организации, на специалистите, на всички кадри и комунисти. Възлово място в тази цялостна дейност заема създаването на добра организация за получаването на **навременна и конкретна информация** за достигнатото авангардно равнище на нашия и чуждестранния партиен опит. Трябва предварително да се събира и преработва емпирична и научна информация за сегашното състояние и бъдещите тенденции в развитието на процесите и явлението, на проблемите, по които ще се експериментира положителен опит. Многообразни са източниците за откриване и изучаване на опита — печатни издания и средства за масова информация, целеви

Digitized by Google

посещения на работни групи (у нас или в други страни), присъствие на мероприятия на партийни комитети и организации, проверки на тяхната дейност; проучване на материали от пленуми, конференции, заседания на ръководни партийни органи и др.; разговори с отделни комунисти и т. н.

Създаването на положителен партиен опит изисква **подготвени кадри** по съвременните проблеми на партийното строителство и останалите обществени науки с изградено умение да анализират и обобщават, с усет към новото в партийната работа. В тази връзка на преден план излиза въпросът за **научното осигуряване на внедрителската дейност**. На всички етапи от създаването на положителен опит трябва да се използват силите на специалистите по партийно строителство и други научни дейци, особено при разработката на предвижданията и моделите, на примерните методики. В тази дейност трябва да се включват кадрите от научните центрове, кабинетите по партийно-организационните въпроси и домовете за политическа просвета към окръжните, общинските и районните комитети на БКП.

Работата по създаването на положителен опит в политическата, организаторската и идеологическата работа на партийните комитети и организацни трябва да завършва в крайна сметка с **мултиплициран ефект**, т. е. да се умножават и масово разпространяват резултатите от експеримента. На практика това означава да се извърши масова проверка не само на достойнствата на опита, но и на идеята, заложена в модела, която, изразено с думите на К. Маркс, трябва да стане материална сила, да способствува за нови качествени изменения на партийната практика.

Digitized by Google

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

КОМПЛЕКСНОСТ В ПОДХОДА

Решенията на Националната партийна конференция имат голяма значимост за селското стопанство, тъй като производството на хранителни продукти е в основата на изпълнението на Декемврийската програма за повишаване на жизненото равнище. Положителен опит има натрупан във всички окръзи, навсякъде качеството прераства от външен белег в решаващ фактор за повишаване на обществената производителност на труда. На този фактор е наблягано и в Толбухински окръг. Новото сега е в комплексния характер на ръководство, намерил израз в утвърдената от окръжния комитет на партията комплексна система за управление на качеството. Както се вижда от поместените материали, това е инструмент за ежедневно управление на производството, който поставя на преден план субективния фактор, като го контролира и стимулира с качествените показатели на труда. Те представляват интерес не само с разясняването на системата, но и като разказват за организаторската роля за качественото ѝ провеждане в живота. В това отношение в голяма степен отговарят на изискването на Дългосрочната програма „да се осъществява всеобхватно и комплексно политическо ръководство на всички процеси и явления, от които зависи качеството на труда и на продукцията“.

ИКОНОМИЧЕСКИ И ОРГАНИЗАЦИОННИ ОСНОВИ

ЖЕЛЬО ДОБРЕВ
секретар на ОК на БКП — гр. Толбухин

През последните години бяха постигнати сравнително добри резултати в качеството на основните селскостопански продукти. Налице са и положителни тенденции. Постигнатото обаче не ни удовлетворява, защото не отговаря напълно на нашите възможности и на новите по-високи задачи и критерии. Това се разбра особено добре след Националното съвещание във Варна миналата година. Тогава окръжният комитет на партията взема решения, даващи възможност да се пристъпи комплексно към осигуряване на предпоставки за трайно издигане на качеството.

Digitized by Google

През декември 1983 г. бюрото на окръжния комитет направи задълбочена преценка на приложението на икономическия подход в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Главният извод бе, че коренен поврат в качеството на продукцията може да се постигне само при последователното и повсеместно приложение на икономическия подход и неговия механизъм. Приеха се важни решения, към които е насочено сега главното внимание на партийните и стопанските кадри от окръга.

На първо място бюрото на окръжния комитет на БКП прие решение за предоставяне на пълна юридическа и икономическа самостоятелност на бригадите от нов тип в рамките на икономическото единство на АПК. Повишиха се техните правомощия и сега бригадите носят пълна отговорност за простото възпроизводство, за качеството и количеството на продукцията.

На бригадите от нов тип, стопани на социалистическата собственост, се предостави правото да формират и използват фондове. Те работят на самостоятелен баланс и отделна банкова сметка. Влизат в преки взаимоотношения с изкупвателните организации и финансово-кредитните институти. Равноправна страна са в съдебните и арбитражните спорове и в цялостния граждански обмен. С такъв статут сега в окръга работят 64 комплексни бригади за промишлено производство и 15 животновъдно-фуражни комплекса.

Пълната юридическа и икономическа самостоятелност на бригадите има за цел да се създадат условия те да упражняват по-добре правата си на истински стопани на социалистическата собственост, да се поставят на здрава икономическа и правна основа отношенията между тях и държавата като собственик. По-големите права и предявените по-високи от говорности силно заинтересоват първичните колективи да подобряват трудовата и технологичната дисциплина и да водят борба за постигане на по-високо качество на продукцията и по-висока ефективност на производството.

Поставена беше на задълбочена преценка бригадната и вътрешнобригадната организация на труда. Направиха се изводи и се приеха важни решения за по-нататъшното ѝ усъвършенствуване. Даде се линия за утвърждаване и разширяване на животновъдно-фуражните комплекси като основна форма на организация в животновъдството, при които се интегрира фуражното производство с производството на животинска продукция на принципа „земя—краен продукт". Прие се решение и за по-нататъшното усъвършенствуване на комплексните бригади. Това намери израз в изграждането на 127 специализирани производствени групи. Те представляват вътрешнобригадните подразделения, обединени на принципа на доброволността, поели по 900—1000 дка на човек, при пълно ресурсно обезпечаване на производството. Заплащането на механизаторите от групите става на принципите на акорда — на тон стандартна крайна продукция. За преизпълнение на договорираната с бригадата продукция при съответно качество на механизаторите се предоставя до 30 на сто от стойността ѝ.

Сега тези групи стопанисват 70 на сто от окопните култури. Организацията на труда и системата на заплащане силно заинтересоват механизаторите за срочно и качествено провеждане на всички мероприятия. Загубата при прибирането се свежда до минимум. За правилността на поетия път в усъвършенствуване на вътрешнобригадната организация на труда свидетелствуват получените миналогодишни резултати. Оння бригади, които работиха по груповия начин, надминаха останалите с 10—15 процента по-висок среден добив, а себестойността на продукцията бе по-ниска — от 8 до 10 на сто. Този ефект бе постигнат главно от подобряване качеството и срочността на провежданите мероприятия и заплащането на акорд.

Digitized by Google

Акордната форма на заплащане на труда се прилага на три равнища: бригада, група (звено), индивидуален акорд. Опитът от досегашната работа по този начин показа, че колкото броят на работещите в бригадните и вътрешнобригадните колективи е по-малък, толкова по-добри са производствените резултати, качествените показатели , и като резултат на това — крайните икономически показатели.

Тази зависимост идва от възможността да се провеждат качествено и на високо технологично равнище всички мероприятия по производството на крайния продукт, на второ място — във взаимния контрол, който е по-ефективен в рамките на малките колективи. В този смисъл в специализираните производствени групи най-успешно се прилага груповият акорд, а чрез него и мероприятията на комплексната система за получаване на качествена продукция.

В окръга от четири години се прилагат договорните отношения като основа за регулиране на сложните производствено-организационни и икономически взаимоотношения между бригадите и АПК, между специализираните производствени групи и бригадите и между бригадите и изкупвателните организации. Пряката връзка на вътрешнодоговорните отношения към общата проблематика на качеството се състои в това, че се повишават отговорността и заинтересоваността на всеки член на трудовия колектив и на всички ръководни кадри от точното спазване на качествените показатели, установени в клаузите на конкретните видове договори. Само през 1983 г. за неизпълнение на вътрешните договори, отнасящи се до качеството и количеството на поетите задължения между отделните бригади в растениевъдството и животновъдството, бяха наложени санкции в размер на 860 хил. лв. Във всеки АПК действува арбитражна комисия, която се оглавява от главния юрисконсулт. При невъзможност тя да реши разногласията въпросите се отнасят до управителния съвет на АПК, който има решаваща дума. Няколкогодишната практика и резултатите вдъхнаха увереност, създадоха дори и необходимост от изграждането на отношенията в АПК на договорна основа. ОК на БКП отдели специално внимание на този ценен опит и през 1984 г. бяха сключени 373 договора: 186 между бригадите — в рамките на отделния АПК, и 187 организационно-управленски (бригада—управителен съвет на АПК).

Ако искаме вътрешнодоговорните отношения да повлияят върху качеството на продукцията, те трябва безкомпромисно да се прилагат и към двете страни. В противен случай компромисите водят до отстъпление, отстъпленията — до незачитане на задълженията. В някои случаи местните ръководства бяха на страната на тия, които трябва да бъдат оневинявани, аргументирайки това най-често с природните и климатичните условия. Окръжният комитет на партията и ОАПС застанаха категорично на позицията, че ако се налага оневиняване, то не бива да става в края на годината, а чрез корекция на плана в течение на годината, и то само за показателя, който обективно се налага да бъде преразгледан. Предвид на това при приключване на всяка календарна година, след като вътрешнодоговорните отношения са разгледани в управителните съвети, оперативното бюро на ОАПС също прави цялостна преценка и дава съгласие за тяхното приложение.

Бюрото на ОК на БКП отдели специално внимание на стопанската и вътрешностопанската сметка. В резултат на това планът за 1984 г. се изгради на по-добра научнообоснована база. В приетите наредби за приложение на вътрешната стопанска сметка се внесоха изменения, които насочват интересите на колективите към решително подобряване на качеството на произвежданата продукция. Сега 75 процента от постигнатия ефект остава на разположение на бригадите. В говедовъдството, свиневъдството и птицевъдството вътрешната стопанска сметка

Digitized by Google

се отчита месечно и се прилага тримесечно, като достига до отделния производственик. Това оказва своевременно и осезаемо въздействие за водене на борба за решително подобряване качеството и ефективността на производството.

Успешното решаване на проблемите на качеството е немислимо без ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и принципно новите технологии на производство. Окръгът поддържа тесни връзки с 27 научноизследователски института и инженерно-внедрителски центрове, с които на договорна основа сега се работи за внедряването на около сто технологични и други решения.

Направляваното отглеждане на земеделските култури и животните е превърнато в основен метод на водене на земеделието в окръга. Това се постига чрез оптимално съчетание между отделните фактори на производството. При торенето например се търси оптимално съчетаване между макро- и микроторовете. Нов момент в химизацията, като главно направление на интензификацията, е използването на течните торове и микроелементите за листно подхранване на растенията, което увеличава добивите и качеството на продукцията(особено това важи за повишаване на хлебопекарните качества на пшеницата).

Отчитайки определящата роля на субективния фактор в борбата за повишаване на качеството на продукцията, окръжният комитет на БКП пое допълнителни мерки за внасяне на качествени изменения в подготовката на наличните кадри и осигуряване на отрасъла с допълнително необходимите. При провеждане на традиционното обучение в края на 1983 г. бяха изнесени лекции от изтъкнати наши научни работници и специалисти с определена насоченост по проблематиката на качеството.

●

Трайни положителни изменения в областта на качеството могат да се постигнат само тогава, когато към проблема се подхожда комплексно във всички фази на възпроизводствения процес. Ето защо бюрото на ОК на БКП на заседание от 11 август 1983 г. взе решение до края на април 1984 г. да се разработи комплексна система за управление качеството на селскостопанската продукция.

В изпълнение на задачата бе изграден координационен съвет, в състава на който бяха включени както сътрудници от отдел „Селскостопански" при ОК на БКП и специалисти от ОАПС, така също научни работници от различни научни институти в страната. Той разработи подробен план и сформира работни групи за разработване на отделните раздели на комплексната система.

След приключване на работата на Националната партийна конференция се направиха съответни изменения и допълнения. Разработената комплексна система се обсъди и прие от бюрото на ОК на БКП, като се взе решение за нейното масово внедряване в селскостопанските организации на окръга, считано от май 1984 г. Тя представлява съвкупност от взаимно свързани и едновременно действуващи икономически, организационни, управленски, технологични, технически, социални и идеологически мероприятия по установяването, осигуряването и поддържането на високо ниво на качеството на продукцията в селското стопанство.

Първият раздел на системата се състои от основна селскостопанска нормала, която определя основните положения, целта, задачите и принципите, структурата и функциите. Вторият раздел включва общите селскостопански нормали — нормалите за планиране, повишаване качеството на продукцията, информационното осигуряване на лабораториите за окачествяване на селскостопанската продукция, съхранението и материално-техническото снабдяване със средства и предмети на труда, мет-

Digitized by Google

рологичното осигуряване, подготовката и повишаването на квалификацията на кадрите, стимулирането на ръководните и изпълнителските кадри за повишаване качеството на труда и на продукцията, организацията на контрола и др. В третия главен раздел са включени специфични стопански нормали. В него са разработени нормалите за производство на растителна и животинска продукция. В тях са регламентирани и основните технологични моменти и параметри, съобразени с най-новите научни постижения, които са определящи по отношение качеството на продукцията. В тези нормали са посочени критериите за оценка и методите на контрол.

Както вече беше отбелязано, целта, която си поставяме с приетата комплексна система, е увеличаване на продукцията по пътя на интензификацията и рязко повишаване на качеството ѝ. За постигане на тази цел в окръга следва да се решат на ново равнище редица задачи като: по-нататъшно усъвършенстване на материално-техническата база; усъвършенстване на технологичните процеси; усъвършенстване организацията на труда и управлението; повишаване дела на качествената продукция; използване икономическия подход за подобряване на качеството; подготовка на кадрите и повишаване на квалификацията им по този ключов проблем.

Организационно-производствената структура на комплексната система се представлява от организационно-производствената структура на ОАПС, на стопанските организации и на бригадите. Функционалната структура се изразява главно в уреждането на взаимоотношенията между отраслите и подотраслите и от вида и характера на нормалите, представени като основни, общи и специфични.

Комплексната система е разработена така, че да се прилага диференцирано към трите равнища на организация и управление: окръжния аграрно-промишлен съюз, стопанските организации, бригадите. Проблематиката и на трите равнища на управление се ръководи (организира, контролира) от съвети по качеството. В състава им се включват научни работници, специалисти и ръководители от ОАПС, АПК, комбинатите, бригадите, обществените, държавните и стопанските организации. Съветите по качеството се оглавяват от първия ръководител на съответното управленско звено — един изключително важен въпрос, от който зависи цялостният успех на работата за подобряване на качеството. За секретар на съвета се назначава специалистът по качеството, длъжност, която може да се изпълнява и по съвместителство. На отделните равнища по преценка се назначават (или работят по съвместителство) завеждащ лаборатория по качеството, постоянни или временни окачествители.

Нашата работа в областта на издигане качеството на селскостопанската продукция би била непълноценна, ако е откъсната от научнообоснованото планиране. Съображенията за планиране ръста на качеството на продукцията на основата на наличното ресурсно обезпечаване са напълно основателни. Ни най-малко не се съмняваме, че опитът на кадрите до голяма степен може да тушира непълноценното материално-техническо обезпечаване, но да се фетишизира това и да се извежда той на преден план би било волунтаристично разбиране, обричащо работите да си вървят постарому. Затова, когато планираме качеството на продукцията, то трябва да бъде съобразено с фактора ресурсно обезпечаване, тъй като стимулирането и санкционирането на ръководните и изпълнителските кадри става именно по ръста и достигането на качествените показатели.

Оценката на качеството на труда се извършва непосредствено след приключване на селскостопанското мероприятие чрез оценки „отличен", „добър" и „неудовлетворителен", отговарящи на коефициенти 1,2; 1; 0,8. Стимулирането и санкционирането на ръководните кадри, специалистите и технолозите в бригадите при из-

Digitized by Google

вършването на селскостопанските работи стават по посочения начин на основа средно претегления коефициент за качеството на труда. В зависимост от оценката на качеството на труда (средномесечна) се формира окончателната работна заплата или дневната разценка. Примерно при основна планова заплата за месеца 200 лв. на основа средния коефициент за качество на труда за месеца 1,15 заплатата ще се увеличи на 230 лв. (200 лв. по 1,15), при коефициент за качество на труда 0,90 — съответно 180 лв.

Качеството на труда на работниците в растениевъдството и животновъдството се оценява по качествените изисквания, заложени в нормалите за агротехническите и зоотехническите мероприятия. Оценката на качеството на труда се посочва в съответните първични документи ежедневно при приключване на мероприятията или периодично. За целта в окръга се прие постановката да се изработи нова форма на дневен отчет, в която се отразява и качеството на работата за деня. Това по наша преценка е по-практично решение, отколкото отделни талони по качеството. За качеството на извършените мероприятия се дава премия в зависимост от оценката. За „отличен" се дава премия в размер до 20 на сто от тарифната ставка. За „неудовлетворителен" се налага санкция до 20 на сто от начисленото възнаграждение. Оценката на качеството на труда в отрасъл „Животновъдство" се извършва ежедневно по реда, посочен в специфичните нормали.

Ръководителите и специалистите на всички управленски равнища се стимулират за крайните резултати от повишаване качеството на труда и продукцията въз основа на сумарния ефект от достигнатото качество при отделните продукти по държавния стандарт и ефекта от реализацията на продукцията. За целта ежегодно трябва да се залагат с плана задачите по горните два показателя. Сумарният ефект включва разликата между стойността на стоковата продукция по планова и фактическа цена, като определя разликата между плануваната и реалната премия.

Важен момент в системата е, че е определен механизмът на обвързване заплащането и стимулирането на ръководните и изпълнителските кадри с постигнатото равнище на качеството на продукцията и качеството на труда. В цялостния си вид тя ще се яви важен лост за по-нататъшно усъвършенстване на социалистическите производствени отношения в условията на бригадната организация на труда. Ще спомогне за по-обективно действие на закона за стойността и свързаните с него стоково-парични отношения. Ще съдействува за издигане на качествено ново равнище вътрешностопанските отношения и отношенията между селскостопанските и изкупвателните организации. Обобщено казано — ще спомогне за по-пълноценно приложение на икономическия подход и неговия механизъм.

Главната грижа на ОК на БКП, общинските партийни комитети, първичните организации и комунистите е на основата на единството на политическия и икономическия подход да се издигне решително равнището на качеството на продукцията. За това са налице всички необходими предпоставки — Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството, мероприятията на бюрото на ОК на БКП и мерките на общинските партийни комитети за изпълнение решенията на Националната конференция, функционирането на комплексната система, изградената мощна материално-техническа база.

Най-важната предпоставка обаче е голямата амбиция и убеденост на комунистите и всички труженици от селското стопанство, че борбата за по-високо качество е преди всичко грижа за човека, най-важният път за възхода на нашата социалистическа родина.

Digitized by Google

РЕЗУЛТАТЪТ ЗАВИСИ ОТ КАЧЕСТВОТО НА ТРУДА

На базата на натрупания положителен опит през тази година в АПК „Добруджа“ — гр. Толбухин се изградиха 9 комплексни бригади за промишлено производство, 7 животновъдно-фуражни комплекса, специализирана бригада за производство на плодове и зеленчуци, бригада за ремонт на селскостопанска техника, бригада „Материално-техническо снабдяване“, бригада „Промишлени и странични дейности“, бригада „Ново строителство“ и бригада „Изкупуване“. Всички работят на стопанска сметка. Вътрешностопанските взаимоотношения се уреждат на договорна основа, договори се сключват и между бригадите и изкупвателните организации.

Определянето на АПК за еталон по прилагането на комплексната система за управление на качеството на продукцията постави пред нас нови и отговорни задачи. За планово, организирано, непрекъснато повишаване на качеството на продукцията е необходимо добре да познаваме и умело да използваме утвърдените с икономическия механизъм стимули и санкции, чрез които да се създадат икономическа заинтересованост и отговорност във всичките 23 трудови колектива, от отделния производител до ръководителя.

За целта трябваше да се решат редица задачи като: планиране на качеството, осигуряване входящ контрол на материално-техническото снабдяване, единство и обективност при измерване на качеството на продукцията и качеството на труда, стимули за повишаване на качеството на продукцията и качеството на труда и др.

Специфичният характер на производството, неговата многостранност определят управлението на качеството навсякъде и във всичко като комплексна задача и сложен процес. Шаблон не може да има. За всеки вид производство в АПК трябва да се решават специфични въпроси. В растениевъдството отчитаме освен качеството на продукцията и качеството на извършената работа, което наред с другите фактори се налага от сезонността на производството и отдалечеността по време на вложения труд и получената продукция. За целта се използват нормалите, залегнали в комплексната програма. Системата обхваща мероприятията, регламентиращи качествените параметри на отделните видове работи по технологията, условията и реализирането на тези параметри и способи за тяхното измерване, контролиране и оценяване.

За производството на различните видове селскостопански продукти са разработени качествени показатели за всички видове работи. Качествените показатели на отделните видове работа обхващат най-съществените агротехнически изисквания към нея (например за оранта дълбочина на обработката, пълно заравяне на растителната маса, изравнена повърхност, срок на извършване). На всеки качествен показател е дадено количественото измерване на степенните отклонения от предварително определените агротехнически изисквания за съответния вид работа съобразно възможностите на използваните за целта машини и квалификация на кадрите. Тези изменения са в натурални единици или проценти.

Оценката за качеството на труда се извършва непосредствено след приключване на селскостопанските мероприятия (вид работа) чрез тристепенна оценка „отличен“, „добър“ и „неудовлетворителен“. Да вземем например оран при отглеждане на фасул. За да получи оценка

Digitized by Google

„отличен", работникът трябва да оре на дълбочина 28—30 см с отклонение между гребените на два последователни захвата до плюс 5 см и пълно заравяне на растителните остатъци. За оценка „добър" оранта да бъде на дълбочина 23—25 см с отклонение до 7 см и заравяне на растителните остатъци 90 процента. Отклоненията извън тези граници се считат за нарушение и се санкционират в зависимост от тяхната степен. При оценка „отличен" дневното трудово възнаграждение се увеличава до 20 процента. При оценка „добър" допълнително възнаграждение към заработеното не се начислява. При оценка „неудовлетворителен" възнаграждението се намалява със същите проценти, с които се извършва премирането. При бракуване на дадени видове работа се търси пълна (материална) отговорност и трудово възнаграждение не се начислява.

Оценката на качеството на труда на всички видове работи и мероприятия се извършва от технолога, който посочва качеството на мероприятието в дневния отчет, и се подписва от ръководителя на бригадата. Източник за средства за стимулирането е резултативният фонд „Работна заплата" на бригадата. Така работникът предварително знае с колко ще му се увеличи заплатата за повишаване качеството на продукцията и труда и обратно, ако то е влошено, с колко ще му бъде намалена работната заплата. Разяснителната работа за осъзнаване необходимостта от повишаване качеството на продукцията трябва да се води не с общи фрази, а с конкретни цифри, конкретни критерии и измерители.

За повишаване качеството на продукцията е добре да се знае равнището на качеството на произвежданата продукция в челните колективи у нас и в света. Колективът трябва да знае на какво равнище се намира произвежданата от него продукция в сравнение с изискванията на държавните стандарти, на вътрешния и външния пазар, какви подобрения са необходими в материално-техническата база, в научното обслужване на производството. За целта в системата на стимулиране сме предвидили стимули за внедряване на техническия прогрес като важна предпоставка за повишаване качеството на продукцията. Стимули са предвидени за чистотата на работното място, дисциплината, инициативността и др.

Коефициентите за качеството на труда в отрасъл „Животновъдство" се определят по обективно измерими показатели и по субективната преценка на ръководителя и на съответния трудов колектив. Обективните показатели формират 95 процента от величината на коефициента на труда, а субективните — до 5 процента.

Под субективни показатели се разбират показателите, които оценяват трудовата и технологичната дисциплина на колектива или отделния работник.

Коефициентите за качеството на труда варират в границите 0,8—1,2. С тях се коригират заработката по норми и разценки, разплащането по вътрешностопанската сметка, като определената работна заплата за колектива и индивидуално се умножава с установения коефициент за качество на труда (например заработката по норми и разценки е в размер на 250 лв., коефициентът за качеството на труда е 1,1, заплатата на работника ще бъде равна на 275 лв.).

При производството на краве мляко например сме приели следните показатели, които формират качеството на труда за технологичното звено: обективни — изпълнението на плана на средната млечност от фуражна крава, процент към предаденото мляко I качество, установен клиничен мастит в края на месеца в процент, заплодяемост (ялови крави) в процент; субективни — за всяко закъснение или порано напускане на работа, за лоша хигиена, за неправилно доиздояване.

Digitized by Google

Тези показатели се отчитат ежедневно в присъственото табло до 10 часа на следващия ден. Ежедневната оценка се прави от технолога на звеното. Окончателният коефициент за коригиране коефициента на качеството на труда се утвърждава на общо събрание на колектива. Той не може да бъде по-висок от 0,05 единици за субективните показатели.

Подобни показатели сме приели и в останалите отрасли в животновъдството, които отчитат специфичността на производството. Всички тези въпроси са регламентирани във вътрешните правила за организация на работната заплата на бригадите и вътрешностопанската сметка.

Досега трудът на ръководителя и специалиста не се оценяваше на принципа на комплексната система. Това от своя страна създаваше условия за изравняването на заплащането на труда, слаба заинтересованост от повишаване на качеството на продукцията. Наложи се чрез вътрешните правила за организация на работната заплата да разработим показатели и нормативи, чрез които действително да се отчита приносът на всеки ръководител и специалист за повишаване качеството на продукцията, от която в последна сметка се формира неговата индивидуална заплата. Въведоха се месечните работни планове в бригадите за отчитане качеството на тяхната работа. Работният план на специалистите и служителите от бригадата се прави от ръководителя. Планът се отчита в началото на следващия месец в бригадния съвет. На основание на изпълнение на задачите и показателите, залегнали в същия, бригадният съвет коригира месечните им щатни заплати. Качеството на работата на ръководителя на бригадата се отчита пред балансовата комисия в АПК също на базата на месечните работни планове и изпълнени качествени показатели. Месечният работен план на ръководителя на бригадата се съставя от съответния отраслов ръководител, а за членовете на оперативното бюро — от председателя на АПК.

Разбира се, с един замах не сме решили всички проблеми. И за в бъдеще ще продължаваме да усъвършенстваме формите и начините за окачествяване на труда на ръководители, специалисти и изпълнителски кадри. Трудности срещаме при опитите за ежемесечно стимулиране на качеството на труда в отрасли, където продукцията се получава сезонно, еднократно. Поради особения характер на производството в растениевъдството няма гаранция, че всяко подобрение на качеството на труда ще доведе до повишаване на качеството и количеството на продукцията, до увеличаване на резултативния фонд „Работна заплата"; поетият в това отношение риск не винаги се оправдава. Не сме решили напълно въпроса за повишаване на квалификацията на специалистите и изпълнителските кадри, заети в селското стопанство. Не може да се получава качествена продукция, да се търси качество навсякъде и във всичко, ако не се повишава квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Търсим най-подходящия начин за стимулиране на кадрите, които действително се отличават със своята квалификация.

Предвиждаме в АПК да се изгради централна лаборатория за по-добър входящ и изходящ контрол на произвежданата продукция и получаваните суровини. Така ще можем да обхванем и задоволително да решим въпроса за най-рационално и ефективно използване на продукцията, предназначена за реализиране по договор и за вътрешно потребление. Ще можем по-пълно да използваме така наречената допълнителна продукция, да се използва качествено всичко, което земята дава.

Илия КОЛЕВ
председател на АПК

Digitized by Google

НОВА НАСТРОЙКА НА КОЛЕКТИВА

С решение на ОК на БКП комплексната бригада за промишлено производство „Георги Димитров“ в с. Димитър Ганево от АПК „Добруджа“ — гр. Толбухин е определена за еталон по прилагане комплексната система за управление на качеството. Бригадата се намира на пет километра източно от гр. Толбухин, стопанисва 42 хил. дка земя. Сеитбооборотът е организиран в 51 полета, отстоящи средно на 9 км от центъра. Бригадата е с пълна икономическа самостоятелност. Има разплащателна и заемна сметка в БНБ и съставя схема № 2 за разпределение на общия доход. Също така сключва договори с изкупвателните организации за реализацията на продукцията. На договорна основа са изградени взаимоотношенията на бригадата с ръководството на АПК и с останалите бригади. В бригадата са сформирани следните фондове: „РТУ“ — в размер на 4 процента от общия доход, „СБКМ“ — 2 процента от общия доход и „Резервен“ — 2 процента върху плановия размер на фонд „Работна заплата“.

За внедряването на комплексната система за управление на качеството в бригадата голяма роля се падна на партийната организация и комунистите. Извършена бе немалка разяснителна работа. На събрания членовете на колектива бяха запознати със системата. Провеждаха се и индивидуални разговори, и беседи с хората.

Внедряването на комплексната система наложи да се допълнят вътрешните правила за организация на работната заплата. Основен стимул за повишаване на качеството на продукцията в бригадата е начинът на формиране на работната заплата като резултативно остатъчна величина. В окончателния ѝ размер са включени и 50 процента от ефекта на качеството. Приехме показатели за определяне качеството на труда на изпълнителските кадри и начини за неговото стимулиране с цел да се отчита приносът на отделния работник. За отчитане качеството на труда се приемат оценките, залегнали в комплексната система, като се ползват нормалите от системата.

Освен показателите от комплексната система сме включили допълнителни показатели за стимулиране като спазване на техническата безопасност на труда, внедряване рационализации и челен опит, поддържане на култура на работното място и трудовата дисциплина. Това са показатели, които също така могат да влияят на качеството на труда. За отделните мероприятия е определен и съответен процент за стимулиране.

При оценка „добър“ допълнително възнаграждение не се начислява, а при оценка „неудовлетворителен“ трудовото възнаграждение се намалява със същия процент, с който се стимулира при оценка „отличен“.

За оценка качеството на труда на специалистите от бригадата съгласно вътрешните правила за организация на работната заплата в началото на месеца се съставят работни планове за всеки. Оценката се извършва в края на месеца при явяване на балансова комисия. За изпълнението на задачите през месеца в зависимост от тяхната тежест се поставят условия за стимулиране (проценти за увеличаване или намаляване на щатната заплата). За отчитане качеството на продукцията и труда направихме някои промени в първичната отчетност в съответствие с изискванията на комплексната система.

Digitized by Google

Движението на произведената продукция се придружава задължително с качествен сертификат. В дневния отчет за извършената работа на машините се посочват качеството на извършената работа и увеличението или намалението на трудовото възнаграждение според оценката за качеството. В отчетния лист за извършената работа на ръка също се открива колона за качеството на извършената работа и за увеличение или намаление на трудовото възнаграждение според оценката на качеството. Същото се отнася и за отчитане на ремонтите и прегледите на селскостопанската техника.

Първите резултати са вече налице, плод на системната ни работа по технологичното осигуряване на производството, на добрата трудова дисциплина. Бригадата приключи жътвената кампания за 11 дни при разпиляване под 2 процента. При всички полета имаме постигната височина на жътвата 10—12 см, получена бе 1900 т пшеница над плана.

По време на жътвената кампания механизаторите, които даваха висококачествена работа, получиха за 10 дни около 100 лева на човек повече от останалите.

Преди да внедрим комплексната система, качеството не беше фактор за формиране на трудово възнаграждение. Въпреки че на събрания, в разговори, при извършване на проверки бе обръщано внимание за нискокачествената работа, не бе постигнат необходимият ефект. Сега механизаторите, които работят качествено, получават съответно и по-високо заплащане и затова са заинтересовани да дават само висококачествена работа. Така се издига качеството на работата, получават се и по-високи резултати. Подобряването на социалнопсихическия климат идва както от преизпълнените планове и по-високото възнаграждение, така и от гласността и всеобщия контрол върху качествените показатели. Трудът на всеки член на колектива се оценява от комисия и публично се обявяват резултатите. Така че върху всеки работещ, първо, колективът оказва въздействие и, второ, той се стреми да не изостане от колегите си, да не се споменава името му за некачествена работа, да получи и по-добро заплащане.

Всяка сутрин преди започване на работа се прави разбор на работата от предишния ден, като особено внимание се отделя на качеството и се поставят новите задачи. На оценка подлежи не само трудът на механизаторите, но и на механици, монтьори, на всички членове на колектива.

Резултатите ни убедиха, че един от пътищата за повишаване ефективността на икономиката на бригадата е целенасочената, плановата и системна работа за повишаване качеството от всекиго и във всичко. Тя трябва да стане дело на всички членове на колектива.

Каньо ИВАНОВ
ръководител на бригада

Digitized by Google

ВИСОКА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ И УДОВЛЕТВОРЕНОСТ ОТ ТРУДА

Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП изискват предимно по интензивен път да се развива цялото селско стопанство, в това число и овцевъдството. Без внедряването на промишлените технологии и тяхното ефективно използване не е възможно преустройството на подотрасъла на интензивна основа. Нещо повече, без нови капитални вложения е немислимо издигането на научно-техническото равнище на производствения процес, а като следствие и привличането на млади хора със съответно образование и по-големи възможности. Както в другите направления на животновъдството, така и тук пътят е един — концентрация и специализация чрез изграждане на уедрени комплекси. Значителни положителни резултати вече има на редица места. Така например в Толбухински окръг 22 процента от овцете-майки и 62 процента от женските шилета се отглеждат в нови комплекси.

Овцекомплексът в с. Безмер към АПК — Тервел е обявен за младежки. От 40 души основни работници в комплекса 28 са младежи и 5 членове на БКП. Сред изпълнителските кадри има четирима със средно образование, от които един работи като тракторист и трима — като овцевъди.

Преди да анализираме резултатите от едногодишната производствена дейност на колектива и да определим равнището на постигнатата производителност на труда, е нужно да обосновем факторите и условията, които са съдействували за привличането на младежите в комплекса.

Цялата производствена дейност е организирана и протича в нови сгради с ефективно технологично разпределение и оборудване. Изградени са 10 сгради с размери 72 м дължина и 15 м ширина. Общият капацитет е за 5000 овце-майки. Осигурени са асфалтови площадки пред всяка сграда и асфалтови пътища с обща площ 2600 квадратни метра. Механизирани са 100 процента разнасянето на грубите и сочните фуражи и поенето на овцете, около 50—60 процента от почистването. Към всяка сграда е обособена стая за овцевъдите, която е уютно подредена. В комплекса има изградени всички необходими санитарно-битови сгради с много добра функционална пригодност. Построена е битова сграда със стол, баня, стая за почивка и четене на литература, стая с маса за тенис, клуб на Комсомола. Построената административно-битова сграда е с приятно впечатляваща архитектура и вътрешно разпределение. В нея е обособен голям клуб за събрания и тържества на целия колектив. Създадени са добри организационни предпоставки за ритмичното и пълноценно хранене на овцете и достигане на висококачествено и евтино производство. Комплексът е обособен като бригада от нов тип с оптимална оперативно-стопанска и икономическа самостоятелност. В организационно-структурно отношение той е поделение на изградения на отраслов принцип животновъдно-фуражен комплекс по овцевъдство. Изградена е добра вътрешнобригадна организация. Първична организационна клетка в комплекса са производствената група и специализираното технологично звено в обслужващите дейности. Първото подразделение обхваща 20 производствени групи от по

Digitized by Google

двама овцевъди. На всяка производствена група са прикрепени по 270 овце-майки. Продукцията на 20 бр. овце от стадото е предназначена за самите овцевъди. По производствени групи се прилага и вътрешната стопанска сметка в зависимост от изпълнението на нормативната себестойност.

Приета е ефективна система за организация и заплащане на труда както за целия колектив, така и индивидуално за всеки работник. Това се постига чрез диференцираните нормативи за заплащане на труда за всеки отделен вид произведена продукция. През годината се прилага авансирано заплащане поради сезонния характер в производството на месо, мляко и вълна от овцете. Средната годишна заработка на един овцевъд варира в границите от 4500 до 5000 лв., включвайки и сумите от десетте овце.

Добрият организационен живот на трудовия колектив е също притегателна сила за младежите, Творческият и дружески психичен климат в комплекса се определя от дейността на изградените партийна група и комсомолско дружество. За добрата трудова атмосфера заслуга има и ръководителят на комплекса Иван Христов. Той по професия е ветеринарен техник, с богат организационен опит и с умение да сплотява и мобилизира ръководения от него колектив.

В заключение можем да обобщим, че много са факторите и условията, които са съдействували за превръщането на професията на овцевъда в търсена и желана за младите хора. По своето съдържание тези фактори и условия имат организационен, технически, икономически, социален и психологически характер. Резултатното мобилизиращо въздействие на изброените фактори се определя от тяхното комплексно и паралелно усъвършенствуване и използване. Постигнатото в овцекомплекса в с. Безмер е доказателство за правилното регулиране и използване на всички фактори за повишаване интензификацията на овцевъдството при нарастване привлекателността на труда на овцевъдите.

През първата стопанска година производствено-икономическите резултати в овцекомплекса са много добри. Изпълнени са над 100 процента плановите показатели за млякото, прираста и приплодите. Очаква се около 100 процента да бъде изпълнен и планът за вълната. От 100 овце-майки са отгледани по 111,2 бр. агнета.

Най-много агнета е получила производствената група на Ебазел Хасанов. От прикрепените им 270 овце-майки те са отгледали 336 агнета или по над 124 агнета от 100 овце. Стоян Ганчев и Мехмед Салиев от зачислените им 270 овце до стрижбената кампания са опазили цялото поголовие — не са допуснали никаква смъртност и средният настриг е над 7,5 кг вълна.

Посочените най-добри резултати са дело на млади хора на възраст под 35 години.

Постигнатите производствени резултати и създадената творческа обстановка в колектива са сигурна гаранция не само за високата икономическа, но и за високата социална ефективност на вложените капитални вложения. Ръководителите на комплекса и целият колектив се стремят към още по-добри резултати. В стремежа към по-прогресивното, в неудовлетвореността от постигнатото се разкриват нови пътища и средства за повишаване на производителността и привлекателността на труда.

Чрез по-равномерно натоварване на овцевъдите ще се осигурят оптимална натовареност и седмична почивка през цялата година. В сегашната организация на труда в комплекса до голяма степен са пренесени недостатъците на старата сезонна организация. През месеците декември, януари, февруари, март и април овцевъдите работят без сед-

Digitized by Google

мични почивки. В летните месеци и през есента, с изключение на осеменителната кампания, трудовата заетост е през ден. Тази организация на труда осигурява оптимална заетост през годината не повече от 250—255 дни, но нейният основен недостатък е неритмичното трудово напрежение. Възможностите за отстраняване на тези недостатъци са: през цялата година да се назначава допълнителен брой гледачи, за да се осигурят седмични почивки; младите овцевъди, свободни от трудова дейност по отглеждането на овцете през летните и есенните месеци, успешно могат да се включат в прибирането и съхраняването на грубите и сочните фуражи — сено, слама и силаж. Така общата производителност на труда в годишен аспект ще нарасне значително. Тя се обуславя от по-добрата и по-равномерна седмична заетост и натовареност на кадрите. Почивният ден през седмицата освен по-висока производителност има и висок социален ефект. Това е много важно и полезно особено за младите работници с определени задачи по възпитанието на децата и укрепването на семейството.

За разширяването на творческия характер на труда овцевъдите ще се обучат да извършват механизирана стрижба. Поне 50 процента от тях ще добият професията тракторист-машинист, за да се използва ефективно трудът им във фуражното производство през летните месеци. Постепенно овцевъдите ще се обучат и ще положат изпит за качествено извършване на редица зооветеринарни мероприятия — ваксинация, третиране с антибиотици и др., непрекъснато да се повишават икономическите знания на изпълнителските кадри. Ще се разшири механизирането на трудовите процеси. Чрез електрокари и контейнери може да се премахне 90 процента от ръчния труд при разнасянето и зареждането на концентрирания фураж.

Посочените резерви и насоки за повишаване на механизацията и творческия характер на труда в овцевъдството са сигурна гаранция за постигане на още по-висока производителност на труда не само в Безмер, но и в модерните овцекомплекси въобще. Така те със своите условия ще отговорят на повишените изисквания на младежите към съвремен, творчески труд.

доц. Стойно ИВАНОВ

КОЕ Е СЪЩЕСТВЕНОТО В ОПИТА?

Публикуваните материали от Толбухински окръг разкриват досегашния опит на окръжната партийна организация за изпълнение решенията на Националната партийна конференция за повишаване качеството на селскостопанското производство. В този опит има много неща, които представляват интерес за партийните дейци и селскостопанските кадри от цялата страна и може би не само за селското стопанство. Особено що се отнася до подхода и до някои мерки за управлението на качеството.

Кое е същественото в опита?

Преди всичко това е, разбира се, разработката на научнообоснована окръжна програма за повишаване на качеството. В нея са уточнени основни принципи, нормали, изисквания, правила и норми за извърш-

Digitized by Google

ване и окачествяване на всяка една операция, за качеството на работата и на продукцията. В този си вид тя представлява инструмент за управление, в който са синтезирани световният научен опит и изводи. Въз основа на него партийните комитети и организации и стопанските ръководства, използвайки опита на специалистите и на трудовите колективи, са конкретизирали своите вътрешни програми и правила, изисквания и оценки за работата. Така решенията на Националната партийна конференция са приведени, детайлизирани и конкретизирани в точни изисквания за всяко производствено звено, за всеки труженик и за всяка операция и дейност. Уточнено е каква оценка заслужава всеки резултат от работата въз основа на обективни критерии, изработени с отчитане на най-доброто качество.

Остава в процеса на практиката разработените правила, норми и нормали да се усъвършенстват.

Така под ръководството на окръжния комитет на партията, на районния и общинските партийни комитети и партийните организации е изпълнена сполучливо първата задача на политическото ръководство — да има ясна политическа линия за повишаване на качеството навсякъде и във всичко. Този опит и подход може да служи за образец на всички партийни дейци в селското стопанство.

Иска ни се да посочим някои характерни и много важни елементи и черти на тези програми и решения.

На първо място бихме поставили комплексността, образец за която дава Дългосрочната програма на Националната партийна конференция. В приетите решения личи стремежът да се обхване цялата технологическа верига на земеделието и животновъдството. Започва се от подготовката на условията за производството, преминава се през всяка макар и частична операция и се стига до реализацията на продукцията. За всичко е намерен конкретен измерител на качеството.

На второ място комплексността се проявява в това, че е разкрито влиянието върху качеството на всички фактори, които имат отношение към него, и е направен сполучлив опит те да бъдат въведени ефективно в действие и отчитани при оценката на резултатите. В рамките на материално-производствените и технологическите фактори водещо място е отделено на научно-техническия прогрес и на внедряването на нови технологии. От публикациите личи какво голямо значение окръжният комитет на партията отделя на този въпрос. Неговото водещо място в това отношение трябва да служи като образец, защото, както подчерта и другарят Тодор Живков във встъпителното си слово пред конференцията, новото в подхода на партията към проблемите на качеството сега е, че тя отчита най-напред действието на обективните закони. Сред тях на първо място е законът за ролята на научно-техническата революция. Освен тези фактори потърсено е действието на квалификацията и майсторството на изпълнителите, усъвършенстването на управлението, използването на икономическите и природните фактори и пр.

Много важно преимущество на програмите е обвързването на борбата за повишаване на качеството с усъвършенстването на вътрешните правила за приложението на икономическия подход и механизъм. Потърсено е решение да се приложат материални лостове и стимули за всяка образцово проведена дейност и санкции за нарушения на технологичните и качествените изисквания. Разликата между материалната оценка на отличното качество на работата и незадоволителното ѝ изпълнение е чувствителна. По този начин е намерено осезателно средство за обвързване и еднопосочност на интересите на обществото и АПК с интересите на първичния колектив и отделните изпълнители. Действието на тази реална заинтересованост веднага се е почувству-

Digitized by Google

вало. Нормативните решения са създали добра основа за подемане на широк фронт борбата за високо качество.

От гледна точка на основните изисквания на политическото ръководство изключително важно е така приетите конкретни и ясни цели и решения да станат достояние на всеки, да се разберат и усвоят и да се организира тяхното спазване и приложение.

Похвално е, че в Толбухински окръг навсякъде тези принципи, норми, правила и изисквания са разяснени и се разясняват преди всяка по-важна кампания. В клубовете и управленията са поставени на видно място диаграми, норми и оценки, които се изучават специално и всеки по всяко време може да направи справка, да ги провери. Ето например преди жътва специално е разяснено, че освен спазването на съкратения график за прибиране на реколтата, от което зависи да се завърши успешно производственият цикъл и да се материализира вложеният труд, следва да се съблюдават условията от програмата за високо качество на жътвата. А те включват височината на стърнището, количеството на разпиляното и похабеното зърно и пр. Осмислянето на тези изисквания е довело до твърде съществено изменение в отношението на механизаторите и комбайнерите към жътвата и във взаимоотношенията помежду им вътре в колектива. Издигнати са преди всичко взаимната взискателност и взаимният контрол и самоконтролът. Интересно е заключението на ръководителя на бригадата в с. Димитър Ганево Каньо Иванов.

— Миналата година — подчертава той — трябваше да търча по време на жътвата: да наблюдавам, контролирам, изисквам. Нарушенията бяха чести и не можех да ги отстраня. В стремежа да ожънат голямо количество някои комбайнери разпиляваха зърното и не спазваха други качествени показатели на работата, понеже не бяха обвързани с определени икономически стимули и отговорности. Сега изведнъж моята управленска грижа се облекчи. Механизаторите взаимно се контролират и настояват за установяване на качеството на работата и продукцията им, защото от това се формира коефициентът на трудовото участие.

Така подобрените изисквания създават обективна основа за осъзнаване на своите отговорности и за замяна на управлението със самоуправление.

Добре е, че в основата на икономическите стимули и санкции са поставени обективни измерители. Защото практиката показва, че когато в бригадите коефициентът на трудово участие се определя според субективни оценки, се стига най-често до уравниловка. А тя противоречи на самия дух на новия икономически подход и механизъм — всеки да получава според действителното количество и качество на своя труд. В случая колективният метод е използван за утвърждаване на изискванията, нормите и за оценка на резултатите. Но не само за това. Макар че повечето от тях позволяват това компетентно да се извърши от технолога или прекия ръководител, другарите от гр. Толбухин са подходили по друг начин — колективът избира комисия, която да обсъди и утвърди оценките и да участвува в проверките, извършвани оперативно — всекидневно или седмично. Както е ясно от материалите, които публикуваме, само около 5 процента от коефициента за трудово участие зависи от субективни оценки.

Интересно е какво съотношение е възприето между единоначалието в управлението на производствените единици и разширяването на правата на колектива съобразно икономическия механизъм.

Очевидно значително разширеният демократизъм, чрез който всеки член на колектива може да участвува почти всекидневно във вземането на решения, засягащи неговите основни права и интереси, не от-

Digitized by Google

меня и не заменя единоначалието. Това се отнася както до разпоредителността за изпълнение на колективно утвърдените решения, така и до оценката на работата. Приетите в правилата и програмите за селското стопанство в Толбухински окръг права и задължения на стопанските ръководители и на колективните ръководства са правилни. Не бива да се обезличават техните функции. Едновременно с това определянето на окончателния трудов коефициент, макар и въз основа на колективно утвърдени изисквания, имащи обективен характер, трябва да придобие не административен характер, а да стане от колектива. Това има важно значение за издигане реалното самочувствие на всички като стопани, има и важно социалнопсихическо въздействие върху всички. На добрите служи като обществено признание, на немарливите — като колективна санкция. Ролята на тази гласност, макар и да има съвсем малко поле за субективни оценки, които могат да се изменят, е значително по-голяма. Тя е проверено средство за въздействие върху личността, за регулиране на нейната социална и трудова активност. Едно е, когато един труженик отиде и си получи заплатата в какъвто и да е размер, друго е, когато му се каже публично и това се признае от колектива — ти имаш по-висок коефициент поради такива и такива добри резултати в издигане на качеството или по-нисък коефициент поради такива и такива нарушения. Тогава оценяваният размисля и преживява, останалите си правят изводи[1]. В това отношение струва ни се има над какво да помислят и другарите от гр. Толбухин.

Какви нови изисквания възникват сега пред партийната, а същевременно и пред профсъюзната и комсомолската работа, пред управленските звена?

Една от важните задачи пред партийните организации е да наблюдават какво ще покаже проверката на практиката и да бъдат инициатори за усъвършенствуване на приетите програми и правила. Високата компетентност, с която досега са пристъпили към разработката им, е основание да се смята, че и в бъдеще нещата ще се решават с познаване на световния опит, на научните изисквания и на реалната практика.

Втора важна задача, която сега вече се подема, е самите партийни организации и особено партийните групи да започнат активно и системно да обсъждат своята дейност, приноса на комунистите, да осигурят тяхната авангардна роля в точното прилагане, спазване и изпълнение на предвидените изисквания. Така ще се гарантира те да бъдат образец на високосъзнателно и висококачествено изпълнение както на отделните видове работа, така и за получаване само на висококачествена продукция. Съществува обаче опасност и на такава важна и дългосрочна задача да се погледне кампанийно. За известно време след Националната конференция въпросът да се постави в центъра на вниманието, а след това на преден план да излезе друга задача и тази да се остави в забвение. Особено голяма е ролята на партийните групи в деловото обсъждане на поведението на всеки комунист, защото на повечето места организациите обхващат и други комунисти от селищата.

Тяхна грижа, разбира се, е също така да изясняват, да убеждават, да активизират хората чрез своята идейно-политическа, разяснителна, индивидуална и колективна политическа работа с всички. Към високото качество, към високата квалификация трябва да се изгради у всеки труженик съответна нравствена, идейно-политическа, професионална позиция. Да се възпитава стръв към научаването и усвояването на новото, най-доброто. Да се предизвиква жажда за висока квалифи-

[1] По този въпрос интерес представлява опитът, описан в статията „По-здрава дисциплина, по-добро качество", бр. 13 на сп. „Партиен живот", с. 48.

Digitized by Google

кация и професионално майсторство. Да се възпитават непримиримост, взискателност и самовзискателност.

Съчетаването на приетите правила с активна идейно-политическа работа и с богати форми и методи на социалнопсихическо и морално въздействие сега се налага особено силно. Защото има опасност някъде да се самоуспокоят и да градят очакванията си само на всемогъществото на правилата и да забравят, че тях ще ги изпълняват хора. Именно тяхната съзнателност и дейност трябва да се издигат и направляват, да се повишава отговорността им.

Въпросите на качеството и на прилагането на икономическия механизъм са поставени като обект на специалната обществена гаранция на професионалните съюзи. Налага се и тяхната дейност да се насочи така, че правилно да разберат и прилагат своята активна обществена роля като гарант, като организатор на самоуправлението на първичните колективи. Те да участвуват заедно с колективните органи в конкретизиране на правилата за работа, да осигуряват условия да се прилагат демократични решения за самоуправление, да въвличат хората активно в решаването на общите въпроси. Да поставят на обществено обсъждане качеството на работата и да използват широката гама от стимулиращи и санкциониращи средства от материално и морално естество, присъщи на системата на социалистическото съревнование. Да оформят съответни ритуали за обществено признание на първенците и въздействие върху изоставащите. Да се грижат за професионалната квалификация. Да се утвърждават като организатори на колектива в използването на обществените фондове за задоволяване на социалните потребности на хората и пр., и пр. В това отношение комсомолските дружества имат също широк кръг от свои средства и форми на работа сред подрастващото поколение, които трябва да се използват находчиво и специфично, за да се изведе младежта на онази активна позиция, която е присъща на тяхната жизненост и интереси.

Приетите в гр. Толбухин решения и досегашната практика са добра гаранция, че окръгът е тръгнал по верния път на издигане техническия прогрес и развитието на селското стопанство, на извеждането на всички негови дейности и резултати по качество до световните и научните стандарти в дадената област.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

МАСОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ — ОБЩЕСТВЕНИ ГАРАНТИ

Изграждането на развитото социалистическо общество е етап, който се характеризира с бурно развитие на икономиката и с непрекъснато усъвършенствуване на социалистическите производствени отношения. Той е обективна основа на необходимостта от усъвършенствуване на политическата система, защото, както сочи В. И. Ленин, „... изобщо всяка политическа надстройка... служи в последна сметка на производството и се определя в последна сметка от производствените отношения на даденото общество"[1]. На Дванадесетия конгрес и в следконгресните речи, доклади и лекции на другаря Тодор Живков бяха очертани основните насоки на нейното развитие на настоящия етап, които бяха изведени и съобразени с изискванията на обществените закони и закономерности. **Върху основата на използване действието на общосоциологическия закон за диалектическата връзка между развитието на базата на всяко общество и неговата надстройка, а също така и на закона за плановия характер на социалистическото развитие се постави задачата да се постигне такова усъвършенствуване на политическата система у нас, което да подпомогне и да гарантира осъществяването на социално-икономическата стратегия на партията.**

В развитието на отделните звена на политическата система е налице тенденцията да се засилва техният общонароден характер, което в значителна степен се определя: **първо**, от обстоятелството, че в етапа на изграждане на зрелия социализъм те обогатяват своето съдържание, придобиват нови функции и нови черти в своите качествени характеристики и, **второ**, от действието на обективните закономерности на развитието на политическата система и особено на главната сред тях — разширяването на социалната ѝ база. Част от тези въпроси бяха разработени още на Десетия конгрес и залегнаха в Програмата на БКП. Бе изяснена посоката на измененията на някои от звената на политическата система в новия етап. Ръководното ѝ ядро — **Комунистическата партия**, без да губи класовата си същност, постепенно се превръща в партия на целия народ. Измененията в **държавата** са в същата посока — в действие е процесът на прерастване на социалистическата държава в общонародна.

Творческите, в духа на априлската линия усилия на Централния комитет на БКП и на генералния секретар Тодор Живков доведоха след Дванадесетия конгрес до уточняване на насоките и на формата на усъвършенствуване на следващото **важно звено на политическата си-**

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с. 265—266.

Digitized by Google

стема — масовите организации. Засилването на общонародния им характер намери израз в постановката, че **в етапа на изграждане на зрелия социализъм те ще се развиват и утвърждават като обществени гаранти при провеждането на отделни направления на партийната политика.**

●

Понятието „обществен гарант" бе употребено за пръв път от другаря Тодор Живков в неговата реч пред Деветия конгрес на Отечествения фронт. В нея, в следващите му речи и особено в неговите лекции пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление той обоснова необходимостта: **първо, Българските професионални съюзи със своята дейност да съдействуват за изпълнението на икономическата и социалната политика на партията, да бъдат обществен гарант при внедряването и ефективното действие на новия икономически подход и на неговия механизъм, за пълноценното действие на колективните органи на управление на трудовия колектив, а също и да бъдат главна обществена сила в насрещното планиране; второ, като засилва координиращата си функция, Отечественият фронт да се развива като обществен гарант за правилното функциониране, за укрепването ролята и значението на общините, на селищните системи, на местните органи на народната власт; трето, Димитровският комсомол да се утвърждава като главна обществена сила и обществен гарант за пълноценната реализация на младото поколение.**

Постановката за масовите организации като обществени гаранти притежава редица особености, най-съществените сред които са следните:

Първо, тя е конкретно-обобщаващ израз на техните социалноуправленски функции.

Те включват, от една страна, отговорностите им като самостоятелни субекти на социалното управление и звена на политическата система на социалистическото общество, а, от друга, тяхната роля и значение на трансмисии за връзка на Комунистическата партия с народните маси. Тези два компонента не са равностойни. За отделните конкретноисторически периоди от развитието на социалистическото общество те имат различна „относителна тежест" в дейността на масовите организации.

За началния етап на изграждането на социализма, когато комунистите са „капка в морето", когато огромни части изостанали и неграмотни работнически и селски маси е трябвало да бъдат приобщавани, възпитавани и организирани в борбата за социализъм, най-важната отговорност на обществените организации е била по думите на В. И. Ленин да играят ролята на трансмисии във взаимоотношенията между партията и народните маси, да пренасят идеите и целите й сред народа, да разясняват насоките и задачите на партийната политика.

Сега, когато партията стана масова, когато под нейно ръководство вече четири десетилетия нашият народ уверено и активно изгражда социалистическото общество, когато се повишиха несравнимо политическата зрелост, образованието, квалификацията и културата на трудещите се, когато крепне високото морално-политическо единство на партия и народ, **на преден план излизат други функции и черти на обществените организации.** „Те са органическа част от нашата политическа система — подчерта другарят Тодор Живков в речта си пред Деветия конгрес на Отечествения фронт. — Всяка една от тези организации е представител на определени отряди на трудовия народ, има

Digitized by Google

свои специфични характер и дейност, свои специфични място и роля в обществено-политическия живот."[1]

Новата постановка за масовите организации като обществени гаранти отразява растящата им роля на компоненти на политическата система на обществото и е **конкретно-обобщаващ израз на техните функции като субекти на социалното управление.** Тя включва не само **досега изпълняваните от тях задачи** в това направление, а и **поемането на по-големи отговорности, на по-голям дял в осъществяването на общите за обществото задачи в изграждането на зрелия социализъм.**

Като конкретизация в новия етап на обществено развитие на техните социалноуправленски функции постановката за масовите организации като обществени гаранти не отменя, не обезличава **другите функции,** които те осъществяват — **възпитателни, социални, защитни и пр.** Напротив, придобиването на по-големи права и поемането на по-големи задължения като компоненти на политическата система обективно водят до развитие и обогатяване на другите техни функции, като те се изпълват с ново, съобразено с особеностите на етапа съдържание. Тя не премахва и техните характерни, специфични белези и черти, т. е. **не изменя техния облик и статус на обществено-политически формирования.**

Второ, разпределението на отговорностите на отделните масови организации като обществени гаранти произтича от засилването на техния общонароден характер.

Направеното разпределение на задълженията е свързано с единството в политиката на партията на общонародните и на специфичните интереси на трудещите се. На всяка от тях се възлага да бъде гарант при провеждането на онова направление от партийната политика, което най-пряко, най-силно и най-осезаемо засяга тези специфични интереси на трудещите се, чийто изразител и защитник е съответната масова организация.

Тук намира израз една особеност на съвременните измерения на диалектиката между специфичните и коренните интереси на работническата класа и на всички трудещи се. В етапа на изграждане на развитото социалистическо общество **се увеличава общонародната значимост** на специфичните интереси на отделните социални групи, която се определя от растящата класова и социална еднородност на обществото, от крепнещото морално-политическо единство на нашия народ.

Например професионалните съюзи се утвърждават като обществен гарант при внедряването и ефективното действие на новия икономически механизъм. Последният обаче не влияе единствено върху интересите само на работниците, селскостопанските труженици и служителите, а със своите икономически, политически, социални и пр. аспекти засяга интересите на целия народ.

Нарастването на общонародната значимост на специфичните интереси на отделни социални групи и на тяхната еднопосочност с коренните и общонародните интереси обективно води към засилването на общонародния характер на обществените организации и на тяхната роля на звена на политическата система, които намират най-ярък израз в социалноуправленската им функция на обществени гаранти.

Трето, идеята за утвърждаването на масовите организации като обществени гаранти е продължение и творческо развитие на ленинските постановки за ролята и значението на масовите организации.

Освен общата постановка за масовите организации като трансмисии за връзка на Комунистическата партия с народните маси, на която вече се спряхме, известни са и ленинските постановки само за някои

[1] Т. Живков. Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика, С., Партиздат, 1982, с. 5.

Digitized by Google

от тях. Например за професионалните съюзи В. И. Ленин говори като за „школа за управление“ и „школа за комунизъм“. Новото определение „обществен гарант при внедряването и ефективното действие на новия икономически механизъм“ е неотделимо свързано с ленинските определения за професионалните съюзи и е тяхно специфично продължение, техен своеобразен израз в съвременните условия. Защото нима биха могли пълноценно профсъюзите да осъществяват своите задачи на школа за управление, ако те не могат активно да влияят за внедряването и ефективното действие на икономическия механизъм. Та нали на сегашния етап на обществено развитие той е нормативният израз на действието на едни от най-важните лостове на управлението — икономическите, и при това използвани в почти всички сфери и области на обществения живот.

Постановката за профсъюзите като обществен гарант е творческо продължение и на ленинското определение, че те са школа за възпитание. Тяхната възпитателна дейност би се лишила от своята обективна основа, би се откъснала от живота, би се превърнала в „гола“ пропаганда, ако профсъюзите не могат да влияят върху формирането и ефективното действие на икономическите, в т. ч. и на разпределителните отношения в рамките както на цялото общество, така и на отделния трудов колектив. А тези отношения са формализирани и нормативно закрепени в правилниците на икономическия механизъм.

Ленинското определение за профсъюзите като школа за възпитание, школа за управление, школа за стопанисване, школа за комунизъм[1] има две основни съдържателни страни: първо, тяхната способност да спомагат трудещите се да усвояват определени знания и навици и, второ, да създават организация натрупаните от тях знания и навици, съчетани с цялото богатство на техния опит, инициатива, находчивост и творчество, да се използват непосредствено в изграждането и управлението на социалистическото общество. Без да отрича действието на първата страна, постановката за профсъюзите като обществен гарант изисква да се постави ударението и върху втората страна, т. е. като звено на политическата система на обществото да нараства тяхната роля на субект на социалното управление.

Следователно, когато задълбочено анализираме ленинските определения за масовите организации и съвременната постановка за тяхното развитие и утвърждаване като обществени гаранти, виждаме, че става дума за една от поредните ярки прояви на ленинския априлски творчески дух на партията. Като запазват основния смисъл и значение на ленинските постановки за масовите организации, новите идеи ги развиват и обогатяват така, че да отговарят на конкретните социално-политически и икономически особености на настоящето и бъдещето на обществото, да са в съзвучие с изискванията на етапа на изграждане на зрелия социализъм.

●

За всяко направление на партийната политика отговарят определени звена и институции от структурата на държавната организация и на социалното управление, които притежават съответните права и задължения да я превръщат в дела. Те я конкретизират в целесъобразни и с необходимата последователност решения, нормативни актове, мерки, програми, действия и пр. Например функционирането и развитието на селищните системи, за което обществен гарант е Отечественият фронт, непосредствено се ръководят от общинските народни съвети.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 2.

Digitized by Google

Определени задължения имат окръжните народни съвети, министерствата и други централни ведомства. Вярно е, че Димитровският комсомол е главен обществен гарант за подготовката и пълноценната реализация на младото поколение, но тази задача пряко се решава от детските градини, училищата, висшите учебни заведения, звената за квалификация и подготовка на кадри, ръководствата на стопанските организации и предприятия, министерства, ведомства и много други.

Тези органи, звена и колективи по поръчение на **държавата** — собственик на социалистическата собственост, са непосредствените изпълнители. Те разполагат с необходимите материални, финансови и трудови ресурси, с които осигуряват постигането на набелязаните цели. Следователно **те на практика играят ролята на държавни гаранти за осъществяването на партийната политика в съответното направление.** Като поемат задълженията да бъдат обществени гаранти, масовите организации не присвояват техните права и отговорности.

В нашата страна и социалистическата държава, и масовите организации политически се ръководят от **партията.** Тя е ядро на политическата ни система и нейната ръководна роля нараства във всички сфери и области на обществения живот. Фактът, че масовите организации се утвърждават като обществени гаранти при провеждането на отделни направления на партийната политика, не означава, че партията им е дала „на откуп" тези направления и че тя вече не отговаря за тях. Без да изземва функциите както на държавните, така и на обществените органи и организации, партията осъществява партийно, политическо по своя характер ръководство на целокупния обществен живот. **Тя е висш политически гарант за развитието на всички сфери и области на социалистическото общество.**

Изходна точка за едно по-задълбочено анализиране и разкриване съдържанието на понятието **„обществен гарант"** ни дава постановката на другаря Тодор Живков в речта му пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи: „... за да бъдеш обществен гарант, трябва да знаеш, да можеш, да разбираш, да защищаваш общонародните интереси, интересите на колектива, да го мобилизираш и вдъхновяваш"[1]. Наред със силно подчертаната необходимост от висока компетентност в съответната област, тази постановка показва голямото многообразие на страни и направления на борбата за утвърждаване на масовите организации като обществени гаранти. Другояче не би могло и да бъде, защото пълноценна обществена гаранция масовите организации ще могат да осъществят само когато те притежават сили, форми и средства да въздействуват активно и комплексно върху трудещите се, върху всички органи и звена, които са натоварени със задачата да реализират съответното направление от партийната политика.

Погледнато в такъв аспект, задачата за **превръщането на масовите организации в обществени гаранти** означава те да обогатяват и усъвършенствуват своята работа в няколко основни направления:

Първо, още по-активно да участвуват във формирането на политиката и нейното конкретизиране в закони, разпоредби и други нормативни актове, така че тя да отговаря все по-пълно на интересите на трудещите се и на цялото общество. Тук отговорности имат звената от всички равнища в тяхната структура — от централните органи до низовите организации. С развитието на социалистическата демокрация в етапа на изграждане на зрелия социализъм масовите организации получиха широки права и пълномощия, включително и правото на законодателна инициатива. Провеждането на съвместни заседания и съве-

[1] Т. Живков, Да издигнем ролята на Българските професионални съюзи в изграждането на развито социалистическо общество, С., Партиздат, с. 35.

Digitized by Google

щания на ръководствата на Българските професионални съюзи и другите масови организации с органите на Министерския съвет увеличава възможностите те активно да участвуват в обсъждането и решаването на актуалните политически задачи.

Вече се наложи като традиция практиката под ръководството на партията да се подлагат на всенародно обсъждане проектите на партийни и държавни документи, които очертават стратегическите направления на партийната политика в различните сфери на обществения живот и развитие. През последните години милиони хора обсъдиха Тезисите за развитие на образователното дело, проектозакона за допитване до народа и партийната концепция за новия Кодекс на труда. **Утвърждаването на масовите организации като обществени гаранти изисква те активно да участвуват в организацията и провеждането на всенародните обсъждания.**

Особено много нарастват отговорностите и задълженията на органите и организациите на по-ниските равнища — особено в **селищните системи и в трудовите колективи.** Сега в отделни селищни системи решаването от общинските народни съвети на важни за функционирането и развитието на селищните системи въпроси се предхожда от широко участие на населението в обсъждането на предварителните проекти и програми, главен организатор на което са органите и организациите на Отечествения фронт. Те осъществяват широка гласност, за да достигнат до всеки жител смисълът и съдържанието на замислите на общинския народен съвет. Чрез различни форми и средства — събрания, дискусии, анкети, преки допитвания и др., се изучават общественото мнение и съображенията на трудещите се, събират се и се обобщават техните предложения. Създава се обстановка на обществена ангажираност и съпричастност към предложените проекти, а изказаните съображения и предложения ги обогатяват и усъвършенствуват, правят ги по-близки и по-съответствуващи на интересите и потребностите на населението и на изискванията на партийната политика.

Второ, да създават условия и обстановка на всестранна обществена подкрепа и помощ за бързо, качествено и докрай изпълнение на партийната политика. Смисълът на това направление е масовите организации с присъщите си форми и средства, със своята дейност да достигнат до всеки трудещ се, да развиват неговата инициатива и творчество, да формират у него чувството за отговорност за правилното осъществяване на партийната политика.

Масовите организации имат свои низови организации в колективите и органите, които непосредствено ще изпълняват приетите решения. За да се утвърждават като обществени гаранти, е необходимо преди всичко там да се създава нагласа за инициативно и творческо участие на всички в работата по осъществяването на партийната политика. Например големи отговорности и задължения по внедряването и ефективното действие на икономическия подход имат икономическите отдели в предприятията, заводите, стопанствата и пр. Служителите в тях са обединени и членуват в низова организация на професионалните съюзи, на които е възложена задачата да бъдат обществен гарант в това направление на партийната политика. От тяхната добра и качествена работа зависи в значителна степен пълноценното, ефективното действие на икономическия механизъм.

Често пъти само усилията на преките изпълнители не са достатъчни за качественото и в срок изпълнение на взетите решения. Важна задача на масовите организации в това направление на борбата им за утвърждаване като обществени гаранти е те да изяснят необходимостта и възможностите да се окаже допълнителна помощ. Например, когато общинският народен съвет започне да изгражда важни за функ-

Digitized by Google

ционирането и развитието на селищната система обекти, а силите на строителната организация не достигат, нужно е Отечественият фронт в ролята на обществен гарант да създаде нагласа и готовност сред населението с доброволния труд да се осигури навременното и качественото изграждане на обектите.

Трето, да осъществят действен обществен контрол. Задачата е да се създава обстановка на нетърпимост към нарушенията, към лошо свършената работа, нетърпимост към дейност, която не е в унисон с партийната политика, с интересите на хората, с нормите на морала и традициите на обществото. Да бъдеш обществен гарант при провеждането на партийната политика означава да извършваш широка възпитателна работа сред хората, която да създава такава обществена атмосфера, че просто да не е възможно органите и звената, преки изпълнители, да не изпълняват произтичащите от нея задачи. Това значи да се воюва срещу бюрокрацията и закостенелостта, срещу бездушното отношение към трудещите се и техните нужди, срещу формализма и удобното прикритие зад „обективни" причини.

Важно средство за подобряване на работата в това направление е повишаването на активността на собствените органи на контрол, които притежават някои от масовите организации, а също и на техните представители в комисиите и групите за народен контрол. Когато всяко нарушение предизвиква не само съответните санкции, но и широка гласност, тогава се формират благоприятно обществено мнение и атмосфера на непримиримост към нарушенията, разширяват се базата и ефективността на социалния контрол, той се превръща в дело на цялата общественост.

●

Постигането на голямата цел — да се утвърдят масовите организации като обществени гаранти, поставя на преден план необходимостта да се усъвършенствува партийното им ръководство. Партията винаги се е стремяла с политически форми и средства да насочва дейността на масовите организации, да им помага и да ги подкрепя. Но сега издигането на ролята и отговорностите им като звена на политическата система изисква да се засилва политическият подход в тяхното ръководство. В своята шеста лекция другарят Тодор Живков посочва: **„Съществен момент, който характеризира съвременния политически подход, е действителното превръщане на масовите организации в обществени гаранти при провеждането на определени аспекти на социално-икономическата ни стратегия и развитието на социалистическия демократизъм"**[1].

В борбата за превръщането на масовите организации в обществени гаранти особено значение придобива дейността на техните низови звена, изградени **в населените места, в общините и трудовите колективи.** Тяхната роля и отговорност нарастват, защото именно там се превръщат в конкретни дела отделните направления на партийната политика. Там са трудещите се и населението, обхванати в масовите организации. От тяхната инициатива, активност и творчество зависи в най-голяма степен успешното осъществяване на поставените от партията цели. По думите на другаря Тодор Живков „... сега обстановката у нас е такава: от една страна, по необходимост трябва да се насочим към низовите звена, от друга — в тях ние разполагаме с нужните сили, за да решим проблемите, които животът поставя"[2]. Това предполага пар-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 217.
[2] Пак там, с. 190.

Digitized by Google

тийните органи и организации, изградени в населените места и в трудовите колективи, да увеличават своето внимание и грижи за подобряване на партийното ръководство на масовите организации.

Като съществена част от цялостната партийна дейност ръководството на масовите организации се отличава с голямо разнообразие на своите страни, черти и аспекти, на своите форми, средства и съдържателни елементи, на принципите, на които то се основава. **Но на съвременния етап придобиват особено важно значение тези от тях, които са пряко свързани с успешното утвърждаване на масовите организации като обществени гаранти.**

Първо, нараства необходимостта от засилване на планиращата и координиращата роля на партийното ръководство. Тя се поражда от обстоятелството, че за решаването на значителна част от актуалните задачи на партийната политика са необходими координираните усилия на всички обществени организации. Такъв например е въпросът за подобряване на качеството. В Дългосрочната програма, приета от Националната партийна конференция, е записано: „Борбата за високо качество на продукцията, услугите и на всяка дейност е важна задача на обществено-политическите и масовите организации и движения“[1].

Всичко това изисква партийните органи и организации в населените места и в трудовите колективи да прецизират задачите на отделните масови организации и да насочват тяхната дейност така, че да осъществят обхватност и комплексност. Реален принос в изпълнение на общите задачи ще се получи, ако разпределението и координацията на задачите са съобразени с особеностите и сферата на действие на всяка от масовите организации.

Второ, при осъществяване на партийното ръководство стриктно да се спазва ленинският принцип за разграничаване на функциите. Общият характер на задачите на партийната политика, близките, понякога дори покриващи се сфери на действие на отделните масови организации, а също между тях и другите субекти на социално управление (държавни органи, стопански ръководства и пр.) засилва опасността от неправомерно присвояване или изземване на права, отговорности и задължения. Това води до пасивност на ощетената организация, увеличават се възможностите за пропуски и слабости в действията на отделните звена, за пораждане на деформации и негативни явления — формализъм, грубо администриране, присвояване на чужди резултати и успехи и пр. Когато партийните органи и организации постоянно наблюдават, анализират и контролират оптималното разпределение на функциите при изпълнение на общите задачи, тогава те могат бързо да реагират и да пресичат такива прояви, да въвеждат чрез непосредственото си ръководство необходимите корекции.

Анализът на дейността на отделни партийни органи и организации показва, че и на тях не са чужди подобни „прегрешения“. Често в стремежа си по-бързо и качествено да се свърши работа, да се изпълни задачата те изземват функции, права и отговорности на масовите организации, като се занимават и вземат решения по въпроси, които са от тяхната компетенция. Подобна практика, макар че понякога дава временни или частични успехи, е крайно неправилна, защото формира у масовите организации, у техните органи и кадри отрицателни качества и черти — пасивност, безотговорност, презастраховане, ниско самочувствие, апатия и пр., които са сериозна пречка за утвърждаването им като обществени гаранти.

---

[1] Дългосрочна програма на партията за подобряване на качеството, в. „Работническо дело“, бр. 93 от 2. IV. 1984 г. с. 8.

Digitized by Google

Трето, създаване обстановка на зачитане правата и отговорностите на масовите организации. По силата на централизма и единоначалието, които са необходимо условие за правилното функциониране на държавната и стопанската система в интерес на всички трудещи се, у отделни ръководители се формира погрешната представа за всепозволеност. Случва се такива ръководители да издават заповеди и разпореждания, без да ги съгласуват с масовата организация, която по силата на Конституцията, законите и други нормативни актове е натоварена с правата и отговорностите в тези случаи да представлява интересите на трудовия колектив или населението. Такова грубо накърняване на правата на масовите организации принизява техния авторитет, доверието на трудещите се, в изключителна степен затруднява утвърждаването им като обществени гаранти. Срещу подобни прояви партийните органи и организации следва да водят непримирима борба. По силата на своето положение на политически ръководител да предприемат конкретни стъпки за пресичането им, за търсене на политическа отговорност от провинилите се. Особено ефективно оръжие в тази борба е използването от първичните партийни организации на предоставеното им от Устава на БКП право на контрол.

Четвърто, укрепване и развитие на самодейния характер на масовите организации. Това предполага в своята ръководна дейност партийните органи и организации да избягват стриктното регламентиране на формите и средствата, които ще използват масовите организации. Политическият характер на партийното ръководство изисква да се очертаят задачите, да се поставят главните цели, а не да се регламентира всичко. Контролът и непосредствената помощ, които оказват партийните органи и организации, следва да се насочат към усъвършенстването на стила и методите на работа на масовите организации, към усвояването на такива черти и качества като деловитост и оперативност. Да се премахват формализмът и парадността в провежданите мероприятия, като се засилва работата им с отделния човек и се проявява стремеж за прилагане на комплексния подход.

Пето, партийното ръководство се осъществява и чрез изпратените комунисти на работа в ръководствата на масовите организации. В своята шеста лекция другарят Тодор Живков отбелязва, че за превръщането на масовите организации в обществени гаранти наред с доверието и всекидневната помощ от партийните органи и организации ще са нужни и кадрови усилия. Това показва повишената роля и отговорност на комунистите в ръководствата им, които са непосредствените представители на партията. От тяхната компетентност, умения и инициативност в значителна степен зависи ускоряването на процеса на превръщането на масовите организации в гаранти. Това поставя на преден план задачата за правилния им подбор и разстановка, за издигане равнището на тяхната подготовка и практически умения.

●

Постановката за превръщането на масовите организации в обществени гаранти, която партията изведе върху основата на критическо осмисляне на обществената практика в нашата страна и на творческото развитие на марксистко-ленинската наука, води до повишаване на тяхната роля и отговорност на звена от политическата система на нашето общество по пътя на изграждане на зрелия социализъм, разгръща все повече социалната активност и инициативата на трудещите се. Тя е своеобразен израз на кълновете на новото, на комунистическото самоуправление.

Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

РЕШИТЕЛЕН ПОВРАТ В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ХРИСТОФОР ИВАНОВ
първи секретар на окръжния комитет
на БКП — Видин

В заключителната си реч на Дванадесетия конгрес на БКП другарят Тодор Живков каза: **„Новите сложни и трудни задачи наложително изискват много по-високо равнище на ръководната и изпълнителската работа във всички области, на всички нива и във всички звена на нашето общество“.**

Голям дял за осъществяване на тези задачи се пада на партийните ръководства и организации, на държавните и стопанските органи.

Партийните комитети са органите, които трябва най-бързо, точно и умело да организират, диференцират и конкретизират изпълнението на партийните документи в зависимост от специфичните условия и възможности. Ние добре разбираме, че ако партийните ръководства добре изучават и познават партийните документи и решения, умело ги прилагат, компетентно ръководят дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации, ако виждат добре бъдещото развитие, ако умеят да ръководят ежедневната дейност, то несъмнено субективните и обективните затруднения в нашата работа ще бъдат по-малко и резултатите от дейността ни ще бъдат по-добри.

Това най-тясно е свързано с по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на работа и партийно ръководство. Сега, особено когато другарят Тодор Живков поставя изискването „...за решителен обрат в нашето мислене и работа“, то не би могло да стане без овладяване на съвременен подход към стила и методите на ръководство, без по-нататъшно повишаване на изискванията за професионална подготовка на партийните кадри, без по-нататъшна интелектуализация на труда им.

Окръжният комитет на БКП във Видин се стреми да постави тези изисквания в основата на своята дейност. Още повече, че за нашия окръг те бяха конкретизирани много точно лично от другаря Тодор Живков както на пленума на окръжния комитет на БКП през февруари 1980 година, така и на тазгодишната дванадесета окръжна отчетно-изборна партийна конференция.

Съблюдаването на ленинските принципи за единство на организационната, идеологическата и икономическата дейност в етапа на изграждането на развито социалистическо общество, внасянето на качествено нови критерии и показатели в организационно-политическата култура на партийните работници сега придобива още по-голяма сила. От много голямо значение за нашата дейност като окръжно пар-

Digitized by Google

тийно ръководство е умението ни да разграничаваме функциите си от задачите на държавните и стопанските ръководства. Да водим работата си така, че да не дублираме тяхната дейност, да повишаваме чувството им за отговорност при решаване на задачите. Не винаги обаче успяваме да направим това. Ние съвсем ясно разбираме, че окръжният комитет на партията, общинските, заводските, комбинатските и учрежденските партийни комитети като органи на политическо ръководство трябва да организираме изпълнението на определена задача, без да изземваме функциите на стопанските и държавните ръководства, а да го направим чрез тях, като осигурим партиен контрол, като им помагаме и съдействуваме. Иначе партийното ръководство се заема с чисто производствени въпроси, което намалява ролята му на политически ръководител. Сега много често при неизпълнение на определени планови показатели в отраслите на материалното производство, по време на различни селскостопански кампании ние създаваме допълнителни щабове, комисии, групи, изпращаме пълномощници на окръжния комитет с поръчение да изменят състоянието, да преодолеят изоставането, да осигурят изпълнението на плана. Този подход помага да се създаде мобилизация на силите, но той крие и опасност да се намали отговорността на стопанските и държавните органи. Ръководствата на предприятията, стопанствата, организациите приемат, че от тях е снето задължението за изпълнение на пряко делегираните им права и изисквания, създадена е друга организация, която фактически осъществява тяхната дейност. Затова се стремим тази форма за помощ и въздействие да я използваме правилно.

Постоянна наша грижа е да превърнем бюрото и пленума на окръжния комитет на БКП в политически органи, които чрез партийни форми и средства да оказват помощ, съдействие, да осъществяват контрол и да търсят партийна отговорност от тези ръководители, които не изпълняват задълженията си. Правим съответни партийни оценки и изводи за кадрите, вземаме мерки за подмяна на тези, които не се справят с работата.

Няма съмнение, че като форма и средство за оказване на помощ може да се изграждат щабове, да се ползват комисии и групи, но това в никакъв случай не бива да бъде система. В номенклатурните задължения на всеки ръководител са определени всички задачи, които той е длъжен да извършва. Защо трябва да го освобождаваме от тях? И защо друг трябва да ги изпълнява? Практиката ни показва и парадокси, когато и след намесата на окръжното ръководство задачата не може да бъде решена, успокоението е още по-голямо, тъй като се формира защитната позиция, че и „комисията от окръга“ не е успяла да се справи с нея. Следователно изпълнението на плана с използването на този стил на работа не възпитава правилно стопанските ръководители.

В тази връзка искам да споделя още един пример, който също оказва много сериозно негативно влияние върху развитието на чувството за отговорност към поръчаната работа.

Много често вишестоящи стопански и държавни организации — министерства, обединения, комбинати, при неизпълнена една или друга задача или показател от подведомственото им предприятие или организация пишат писма и се обаждат в окръжния комитет на БКП. Вярно е, че това е и наша грижа, но не е ли по-добре вместо писмата и телефонните разговори, които понякога са и доста емоционални, да координираме съвместно усилията. Това ще ни помогне по-бързо да разрешим трудността при изпълнение на задачата. Въпреки категоричността на новия икономически механизъм има случаи, когато се възлагат допълнителни планове в средата на годината или се дават

Digitized by Google

така наречени „кухи“ обеми, а понякога разкритите от колективите резерви се записват като редовен план. Това намалява творческата активност на ръководствата, поставя ги в неудобно положение пред трудовите колективи, които те са убеждавали в социалната изгода от разкриването на резервите за ускоряване на икономическото развитие на предприятието. Бавно и мудно се решават много от възникналите проблеми в производствените предприятия. Понякога се изчаква времето да ги реши, а това несъмнено затормозява производството, смущава нормалната работа на колективите. Всичко това също е въпрос на стила и методите на работа и ръководство.

Ние никога не забравяме, че окръжният комитет на партията трябва да осъществява политическо ръководство на целокупния живот в окръга, като по-умело ползва политически средства, резултатно ангажира държавните и стопанските ръководства, органите на обществените организации за достигане на определената цел. Стремим се по-добре, по-близко и конкретно да работим с хората — колектива, партийната организация, отделния комунист. Значителна част от ръководителите на обществените, държавните и стопанските организации са членове на партията. Номенклатурни кадри са на бюрото на окръжния комитет на БКП. Периодически то оценява дейността им, търси отговорност за поверената им работа. Ето и някои примери. В минното предприятие за гипс „Кошава“, Керамичния завод, стопанското предприятие „Родопа“ и предприятието за хибридно свиневъдство, въпреки помощта, която им оказахме, работите не вървяха добре. Тези предприятия не изпълняваха плановете си, морално-политическото състояние на колективите им беше разстроено. Дълго се спори какво отношение да вземе бюрото на окръжния комитет на БКП към ръководителите. Стигна се до това, че известно време им се правеха отстъпки, примирявахме се със състоянието, смятайки, че те ще променят своя стил на работа, ще постигнат очакваните резултати, защото, както се казва, иначе бяха ръководители с име. Някои членове на бюрото на окръжния комитет на БКП прекарваха значителна част от времето си в тези предприятия. Опитите ни да помогнем по този начин се оказаха безуспешни. Тогава дейността на тези ръководители беше поставена на задълбочена оценка в бюрото. Решихме те да бъдат освободени от работа. Друг изход нямаше. На тяхно място изпратихме други, някъде дори и с по-малък опит. За обща изненада за кратко време състоянието в тези предприятия се измени в положителна насока. Колективите се сплотиха, заработиха по-дейно, преодоляха много от съществуващите пречки и вече не само че не създават трудности на окръжния комитет, но и успешно изпълняват плановете си. При новите ръководители се повиши активността на партийните организации и на колективите. С тяхно участие и помощ беше извършено преустройство на работата, преодолени са много от недостатъците и несполуките.

От особено важно значение за успеха на партийното ръководство на стопанско-икономическата дейност има колективността в работата. Държим редовно да се провеждат заседания на окръжния комитет и бюрото. Стараем се за обсъждане да поставим въпроси, които имат особена важност и значение за осъществяване решенията на конгресите на партията, а също така и специфични, нерешени за окръга проблеми. За 1982 и 1983 година на пленарни заседания на окръжния комитет на БКП сме разгледали седем проблема, свързани с издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации; с ускореното внедряване на постиженията на техническия прогрес, челния опит и новостите; с усъвършенствуване идеологическата работа на първичните партийни организации в светлината на решенията на

Digitized by Google

Дванадесетия конгрес на БКП; със стабилизиране и увеличаване на населението във Видински окръг през осмата петилетка и до 2000-та година и други. На заседанията на окръжния комитет на БКП са изказали свои мнения и съображения над 50 другари, половината от които са членове и кандидат-членове на комитета. Така се осъществява и принципът на демократическия централизъм. Важното за нас е тези проблеми не само да се обсъдят, а непосредствено след това да се предприемат мерки за осъществяването им. От проверката на записаните решения на пленума на окръжния комитет на БКП се вижда, че те се изпълняват успешно.

За две години бюрото на окръжния комитет на БКП е провело 34 заседания. Обсъдени са около 140 въпроса и са записани 550 решения. За политическия характер на неговата дейност говори фактът, че преобладаваща част от проблемите се отнася до партийно-организационната и идеологическата работа. Разбира се, не са подценени промишленостопанските, селскостопанските, проблемите на жизненото равнище на населението, но и те са разгледани от техния политически и социален аспект. Обсъдени са материали за дееспособността на първичните партийни организации, за обучението, възпитанието и разпределението на кадрите, за работата на контролните органи. Обобщаван е положителният опит в партийната работа. В областта на идеологическата дейност са разгледани въпроси за преустройството на образователната система, за работата на професионалните културни институти, за нравственото и патриотичното възпитание на младежта и други. Необходимо внимание сме отделяли и на проблемите за комплексната автоматизация и механизация, за техническия прогрес, за дейността на научните институти и бази за развитие и внедряване, за повишаване качеството на произвежданата продукция, за увеличаване производството на зърно и други. Обсъждането на тези въпроси се свързваше с дейността на партийните комитети и организации, с работата на комунистите. Записани са решения, които имат политически характер, поставиха се задачи за засилване на партийния контрол, за партийна оценка и изводи за работата на кадрите. За двегодишния период в заседания на бюрото по тези проблеми са докладвали 26 общински, 6 общоселски, 10 комбинатски партийни комитета и 10 първични партийни организации. Това също определя политическия характер на органа и проблемите, поставени на разискване.

За да се осигури по-добър синхрон и по-добър контрол за изпълнение на важни решения, за изпълнение на някои нови задачи, поставени от Политбюро или Секретариата на ЦК на БКП, е прието всеки понеделник в рамките на един час да се прави среща на секретарите на комитета при първия секретар. На нея присъствуват и ръководителите на окръжните обществени организации, и председателят на окръжния народен съвет. В случай на нужда се извикват и някои стопански ръководители. С тази кратка седмична среща, на която се съгласуват основните мероприятия, се дава възможност за по-голяма самостоятелност и правилно плануване и организация на работата както в отделите на окръжния комитет на партията, така и в окръжния народен съвет и в обществените организации.

Организацията на изпълнението на решенията, които се картотекират, непосредственият контрол над организациите и лицата, задължени да ги провеждат, периодическата оценка за направеното оказват благоприятно въздействие за срочното им изпълнение. Системата за контрол на решенията, осъществена с помощта на Централния комитет на БКП, оказва положително влияние. Ежемесечната справка осигурява възможност за навременната намеса за изпълнението им.

Особено важно значение за внедряването на подходящ стил на

Digitized by Google

работа и ръководство, които да отговарят на съвременните изисквания, имат кадрите, с които работим. В окръга има немалко кадри, които отговарят на тези изисквания. Подготвени политически, с добър производствен опит, много от тях са с афинитет към новото, челния опит и научно-техническия прогрес. Правилно са съчетани при ръководните кадри знанията, енергията и ентусиазмът на младите с опита и традициите на по-възрастните. В последните години с помощта на отделите на ЦК на БКП бюрото на окръжния комитет направи преглед на номенклатурните кадри. Някои ръководители бяха преустроени на друга работа, отговаряща на тяхната подготовка и възможности. Приоритет се дава на хора по-млади, перспективни, с по-големи възможности, търсещи новото. Сега съставът на бюрото на окръжния комитет на БКП отговаря както на състава на окръжната партийна организация, така и на задачите и проблемите, които окръгът има да решава. Правилно е съчетанието им както по възраст, така и по опит в стопанската работа, подготовка, знания и специалност. Всички са минали през низова ръководна работа, придобили са добър опит в стопанската и обществената дейност като инженери, агрономи, икономисти, юристи и други. Хубавото е това, че преобладаващата част от членовете и кандидат-членовете на бюрото на комитета са завършили партийни школи и са получили много добра марксистко-ленинска и организационна подготовка. Подобри се съставът и на завеждащите отделите на комитета, на членовете на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, на ръководствата на обществените организации. Особено внимание и грижа отделяме за подбора на секретарите на общинските партийни комитети. От 29 секретари 26 имат висше образование, а много от тях са завършили партийна школа. За да се укрепят с по-добри кадри общините, за секретари на общинските комитети на БКП, председатели на аграрно-промишлените комплекси, председатели на народните съвети и на друга ръководна работа бяха изпратени опитни ръководители. Голямо внимание отделяме на подготовката на резервните кадри. За това, че вярно сме се насочили, свидетелствува фактът, че много от тях са вече издигнати на предварително прогнозираните от окръжния комитет на БКП длъжности в партийния апарат, народните съвети и други.

Усилията ни продължават за подготовката и възпитанието на кадрите, за тяхната политическа закалка, за утвърждаването им като ръководители на обществено-политическия живот в окръга. Възпитаваме в тях чувство на неудовлетвореност от постигнатото, стремеж към по-високи цели, безпокойство при несвършена работа, умение да ръководят колектива.

Работата в окръжния, общинските, заводските и комбинатските партийни комитети се устройва така, че повече от времето си сътрудниците да прекарват в низовите колективи — в първичните партийни организации, в цеховете, бригадите, фермите, производствените участъци. Следим строго участието им на заседания, събрания, срещи в партийните групи, в трудовите колективи. Това повиши активността на низовите звена — първичните партийни организации и партийните групи, на комунистите. Сега към основните си производствени задължения се отнасят с по-голямо чувство за отговорност не само партийните членове, но и целите трудови колективи. Тяхната активност се прояви ярко преди Националната партийна конференция. Бяха направени над 2000 предложения за подобряване на партийната работа и контрола за повишаване качеството на произвежданата продукция, 1400 от които са картотекирани като особено важни, с висок икономически ефект. Сред трудовите колективи широко се популяризира починът на Стопанския химически комбинат — „Колективът — стопа-

Digitized by Google

нин на социалистическата собственост", което измени отношението на преките производители към зачислените им машини, техника и оборудване. Значително се подобри организацията на труда, дисциплината, намаляха отсъствията от работа.

Разбира се, имаме все още много проблеми, които трябва да решаваме, които ни пречат да се развиваме с бързи темпове и които се стремим систематически да преодоляваме. Но този стил на работа на окръжния комитет на БКП дава отражение и в дейността на народните съвети и на обществените организации. Те се занимават по-конкретно с привеждането на низовите звена в съответствие със задачите, поставени в решенията на Дванадесетия конгрес на партията и Националната партийна конференция, и онова, което другарят Тодор Живков ни поръча в речта си на дванадесетата отчетно-изборна конференция на окръжната партийна организация през февруари тази година.

Съвместните усилия на обществените, държавните и стопанските организации след Националната партийна конференция значително измениха равнището на качеството на произвежданата продукция през настоящата година. Повиши се обемът на атестираната продукция и тази във висша категория. Досега имаме атестирани двойно повече изделия в сравнение с миналата година. Голяма част от продукцията на Стопанския химически комбинат, Фабриката за порцелан, Телефонния завод, винзавода „Магура", комбината „Г. Димитров" и други се атестира. Във висша категория преминаха изделията: кашкавал от овче мляко, вино „Гъмза", мъжки ризи на завод „Вида", помпи на НПСК „Г. Димитров", цигари „Стюардеса" и други. В сравнение с предшествуващите години значително нарасна относителният дял на продукцията с висша категория. Положителна е динамиката на развитие на продукцията по качества. Значително се повишава първокачествената продукция за сметка на второ и трето качество. Намалява нестандартната продукция. Намаляват загубите от производството на лошокачествени стоки. Повишават се техническите качества на много от произвежданите изделия. В редица предприятия се снеха от производство много стоки и се замениха с нови, с по-добър естетически вид и функционални качества.

Решенията на Националната партийна конференция предизвикаха широка активност, повишиха отговорността както на партийните, така на стопанските и държавните ръководства и организации. Макар че резултатите през тази година са подобрени, те предприемат допълнителни мерки за повишаване на качеството, особено на структуроопределящата продукция, за качеството на износните изделия и за намаляване и недопускане на рекламации.

Вследствие на тази наша дейност, въпреки някои обективни затруднения, окръгът се развива с по-бързи темпове. Укрепва икономиката. Утвърдиха авторитета си на стабилни предприятия с висококачествена продукция Стопанският химически комбинат, комбинатът „Г. Димитров", заводът „Вида", Телефонният завод и други. Висококачествената им продукция намира добър прием на вътрешния и международния пазар. Укрепнаха трудовите колективи, повишиха квалификацията си основните работници на предприятията. Бавни изменения обаче настъпват в селското стопанство, където все още не се използват напълно природно-климатическите условия. Измени се обликът на селищата. Широка културно-масова просветна дейност развиват културните институти. Идеята и желанието на трудещите се от окръга да превърнат Видин и другите селища в образцови социалистически се осъществяват. Започна стабилизирането на населението в по-малките селища. Видински окръг се превръща в привлекателен център за много наши и чуждестранни гости.

Digitized by Google

Всичко постигнато е дело на трудовите хора, на самоотвержения техен труд, осъществяван под ръководството на окръжната партийна организация. За забележителни постижения в труда през годините на осмата петилетка с най-високото отличие — герой на социалистическия труд, бяха наградени ветеранът на партията Рачо Цеков, пренамотвачката в Стопанския химически комбинат Нина Вълчева, шофьорът на автокомбината Милчо Ванков, строителят Тошо Георгиев. Орден „Георги Димитров" получиха някои първенци в труда.

Така ние осъществяваме указанията на Централния комитет на БКП, решенията на Дванадесетия партиен конгрес и на Националната партийна конференция за по-нататъшно подобряване на материалното и културното развитие на трудещите се — основна грижа на партията.

Прегледът и равносметката, които направихме за 40-годишнината на социалистическата революция в България, са радващи. Те вдъхновяват трудещите се от окръга за нови трудови победи.

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ПОЛИТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО НА МЕЖДУКОЛЕКТИВНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

ИВАН ЗЛАТКОВ
кандидат на икономическите науки

На съвременния етап все повече се задълбочава и обогатява взаимната връзка между развитието на социалистическото общество и ръководната роля на партията в него. Повишават се изискванията към всестранната дейност на партийните органи и организации — за по-задълбочена научна обоснованост на партийната политика, за по-пълно отчитане на особеностите и потребностите на общественото развитие.

Характерна черта на съвременните производителни сили е задълбочаването на специализацията и концентрацията на производството, в резултат на което се усложняват производствените връзки между трудовите колективи както в рамките на отделните отрасли, така и в междуотраслов разрез. Възпроизводственият процес в трудовия колектив се преплита все по-сложно с възпроизводствените процеси в други трудови колективи. Върху тази основа се развиват и икономическите отношения между колективите.

Digitized by Google

В хода на социалистическото строителство се усъвършенстват и обществените отношения. Част от този процес е **обособяването на функциите на собственика на средствата за производство от функциите на техния стопанин.** Утвърждаването на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост създава условия да се обогатяват техните икономически, социални и възпитателни функции, повишава самостоятелността и инициативата им. Въз основа на задължителните държавни задачи и на определените им нормативи и лимити трудовите колективи изграждат насрещните си планове, сключват договори за доставка на необходимите им суровини, материали, полуфабрикати, както и за реализация на произведената от тях продукция и за извършване на услуги, контролират изпълнението на договорите. Заедно с това трудовите колективи се развиват като самостоятелни субекти на трудовите отношения наред с другите субекти — държавата, предприятието, работника.

С внедряването на икономическия подход и неговия механизъм се осигуряват надеждни икономически лостове за регулиране на междуколективните отношения. Такива лостове са цените на стоките и услугите, изплащането на неустойки за нарушения на договорите и на премии при тяхното преизпълнение по обем и качество и т. н. Правилникът за новия икономически механизъм, актуализиран с решение на Министерския съвет на НРБ в началото на 1984 година, създава добри нормативни предпоставки за действие на икономическите лостове. Предвидено е да се засилят стимулите за високоефективно внедряване постиженията на научно-техническия прогрес; по-непосредствено да се обвържат цените на стоките и услугите с тяхното качество и с техническото им равнище; да се усъвършенстват формите на организация на външнотърговската дейност, системата на планирането, инвестиционният процес, отношението между трудовите колективи и държавата.

Могат ли обаче междуколективните отношения да се регулират успешно само посредством икономически лостове? Досегашната практика отговаря отрицателно на този въпрос. Тя показва убедително, че само с икономически средства не е възможно да се ръководят успешно междуколективните отношения. Защото те не са само икономически по своя характер и съдържание, а притежават политически, идеологически, нравствени компоненти. Отговорността на трудовия колектив за задълженията, които е поел към други колективи, има не само чисто икономически, но и морален и политически характер. Защото, като специфична форма на взаимната връзка между колективите, отговорността включва в себе си както икономическо (което може да бъде стойностно или непосредствено обществено), така и идеологическо, морално-политическо съдържание.

Комплексният характер на междуколективните отношения и на взаимната отговорност на колективите изисква да се прилагат по-богати и по-разнообразни средства за тяхното политическо ръководство. Икономическите лостове могат да играят ролята на действен фактор при регулирането на междуколективните отношения тогава, когато се съчетават умело със средствата за политическо и идеологическо въздействие. Националната партийна конференция още един път потвърди актуалността на това положение. И във встъпителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков пред конференцията, и в изказванията на делегатите, и в Дългосрочната програма за подобряване на качеството беше подчертана дебело потребността политическият и икономическият подход да се прилагат в тяхното диалектическо единство, усилията за разграничаване функциите на партийните организации от тези на държавните и стопанските органи да се съпровождат със засилване на партийното въздействие. На тази

Digitized by Google

основа беше направен извод, че е необходимо постоянно да расте както икономическата, така и моралната отговорност за своевременни и качествени доставки, по-пълно да се съчетават икономическите санкции със средствата за политиковъзпитателно въздействие.

Главна отговорност за резултатно регулиране и политическо ръководство на междуколективните отношения носят партията, партийните органи и организации. Особено големи са ролята и задачите на първичните партийни организации. Като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и негов представител в партията, първичната партийна организация е субект на междуколективните отношения. Отношенията и взаимните връзки между трудовите колективи не могат да не се отразят и на отношенията между техните партийни организации. Това е обективен, реален факт, макар че не винаги той се осъзнава и отчита в практическата работа. От друга страна, първичните организации са представители на партията, на нейната политика, идеология и морал в трудовите колективи. И поради това те носят отговорност за правилното политическо ръководство на междуколективните отношения, за успешното съчетаване на общонародните и груповите интереси.

Първичните партийни организации могат да осъществяват политическо ръководство на междуколективните отношения по два начина: косвено, чрез въздействието, което оказват върху своите трудови колективи (прилагане правото на контрол върху работата на административните и стопанските ръководства, обсъждане и оценка на изпълнението на кооперираните доставки, възлагане на партийни поръчения, обсъждане на отчети за тяхното изпълнение и т. н.), **и пряко, като осъществяват непосредствена взаимна връзка помежду си чрез разработка и изпълнение на съвместни мероприятия.**

В досегашната практика по-широко се прилага опосредственото въздействие на партийните организации върху междуколективните отношения. Няма първична организация от материалната сфера, която по един или друг начин да не се занимава с взаимните доставки между предприятията и техните поделения. Интересен и полезен опит създадоха партийните организации от Габровски окръг. Под тяхното ръководство трудовите колективи подеха инициатива да работят така, че да създават условия за висока производителност на труда в предприятията, които използват тяхната продукция и услугите им.

Подобни полезни инициативи характеризират практиката и на другите братски партии. В КПСС към партийните организации се изграждат комисии за контрол върху работата на административните и стопанските ръководства за осигуряване изпълнението на договорните задължения.[1] В Германската демократична република редица трудови колективи под ръководството на партийните организации работят по инициативата „Всеки доставя на другия висококачествена продукция"[2].

Опосредственото въздействие върху междуколективните отношения намира по-широко приложение, защото по-лесно се организира, по-ясни са задачите на партийните организации, формите за въздействие върху трудовите колективи.

Прякото взаимодействие между партийните организации от различни колективи, които са в кооперационни връзки, е по-слабо развито. Върху него се отразява както липсата на практически опит, така и недостатъчно разработената нормативна база.

На съвременния етап изискванията към политическото ръковод-

---

[1] Партийная жизнь, 1984, № 5, с. 39.
[2] Neuer Weg, 1982, № 19, с. 760—762.

Digitized by Google

ство на междуколективните отношения нарастват. За да отговорят на тях, партийните организации следва да използват по-добре създадените форми за взаимодействие помежду си, както и да утвърждават нови форми. **На преден план излиза въпросът за организационните механизми, чрез които първичните организации осигуряват политическо ръководство на междуколективните отношения.**

●

Ефективно средство за непосредствено политическо въздействие върху отношенията между първичните трудови колективи е обединяването на първичните партийни организации в единни и мощни партийни колективи, които могат да използват по-добре и по-пълно методите на субординацията (разбира се, в рамките на основния организационен принцип на партията — демократическия централизъм). Това обаче не е приложимо за регулиране на отношенията между основните трудови колективи — колективите на отделните производствени предприятия, защото създаването на първични организации по стопански обединения, министерства и централни ведомства би означавало да се пренебрегне териториалният признак при обединяването на комунистите и партийните организации.

Подобен подход е в разрез с изискванията на Устава. В член 15 е записано: „Партията се гради върху основата на териториално-производствения признак: първичните организации се създават по мястото на работа и живеене на комунистите и се обединяват в градски, районни, общински и окръжни партийни организации". Следователно обединяването на партийните организации става на териториална основа. Не се допуска в една първична партийна организация да членуват комунисти, които работят и живеят в различни населени места, както и да се обединяват първични партийни организации извън рамките на съответната селищна система или окръг. Практиката доказва убедително обосноваността на горната уставна постановка. Иначе в първия случай би се затруднило участието на комунистите в живота и дейността на организацията, във втория — връзките на партията с хората. По местоживеене възникват и се задоволяват основните социални и културни потребности, там се организира транспортното, търговското, здравното обслужване, изгражда се инженерната и комунално-битовата инфраструктура. Необходимо е партията да има силни и здрави звена и органи в населените места, селищните системи и окръзите, защото именно те ръководят целокупния живот на съответната територия. Отстъплението от териториалния признак за сметка на производствения при обединяване на партийните организации може да принизи ролята и отговорността на местните партийни органи.

Но дори да се допусне отклонение от териториалния признак и партийните организации се обединят по отраслов признак, пак няма да се осигури успешно политическо ръководство на междуколективните отношения. Защото значителна част от тези отношения възникват и се развиват между колективи от различни стопански отрасли и комплекси, а в бъдеще все по-силно ще се задълбочава взаимодействието между тях.

Всичко изложено по-горе обуславя обективната необходимост от още по-ефективни форми за взаимодействие между първичните партийни организации, чиито колективи влизат в определени взаимоотношения в процеса на своята социална дейност. Обективни предпоставки и условия за усъвършенстване на политическото ръководство на междуколективните отношения се съдържат в достигнатата степен на зрелост на производителните сили и на междуколективните отношения като съставна част на социалистическите обществени от-

Digitized by Google

ношения. Тя позволява междуколективните отношения да бъдат изучени и да се приложат ефективни средства, подходи и механизми за тяхното решаване в унисон с обществените интереси и с програмните цели и задачи на партията, в съответствие с изискванията на обективните закони и закономерности. Голяма е ролята в това отношение и на теоретическата и практическата работа на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, на неговите следконгресни теоретически разработки и практически подходи.

Важно значение за усъвършенстуването на междуколективните отношения имат изучаването и творческото прилагане на опита на другите братски партии и преди всичко на богатия и съдържателен опит на КПСС.

В живота и в практическата работа на нашата партия посочените по-горе възможности постепенно се превръщат в реалност. Вече се утвърдиха и доказаха своята ефективност редица форми за координиране дейността на първичните партийни организации за политическото ръководство на междуколективните отношения. В настоящата статия ще се спрем на някои от тях, без претенции за изчерпателност.

Важно условие за усъвършенствуване на политическото ръководство на междуколективните отношения са развитието на вътрешнопартийната демокрация, повишаването на ролята и отговорността на органите на пряката и на представителната демокрация. На първо място сред тях следва да поставим **общото събрание на комунистите.**

Съгласно член 49 от Устава на партията събранието се свиква не по-рядко от един път в месеца, а за първични организации, в чийто състав има партийни организации — не по-рядко от един път на тримесечие. Когато в рамките на завода, учреждението или комбината (ако поделенията му са на територията на едно и също населено място) се създаде единна и мощна първична партийна организация, тогава може да се изяви по-пълно ролята на общото събрание на комунистите като политически регулатор на междуколективните отношения в съответното учреждение или комбинат. Ако обаче първичните партийни организации са изградени по поделения на предприятието — цехове, участъци, бригади, смени, отдели, обособени производства и т. н., ролята на общото събрание на комунистите като орган за политическо ръководство на междуколективните отношения ще се принизи чувствително. В такива случаи функциите по политическо ръководство на междуколективните отношения се поемат от съответните партийни комитети (заводски, учрежденски, комбинатски и т. н.). Наистина общо събрание на комунистите може да се проведе, но тази възможност много рядко се използва в практиката, защото не е уставно задължение.

В предимствата на окрупняването на първичните партийни организации ни убеждава опитът на комунистите от окръжната болница във Видин. С решение на общинския партиен комитет през 1983 г. броят на първичните партийни организации в болницата е намален наполовина — от шест на три. Изградени са партийни организации в състава на първичните. Това е довело до засилване участието на комунистите-ръководители в живота на първичните и на съставните организации, повишени са взискателността и отговорността на всички партийни членове, подобрили са се планирането и координацията на всестранната дейност.

Налага се изводът, че при окрупняване на партийните организации по заводи, комбинати и учреждения се издига ролята на органите на пряката демокрация в политическото ръководство на междуколективните отношения, докато при раздробяването на първичните организации по цехове, бригади, участъци и т. н. тези органи като регу-

Digitized by Google

латори на междуколективните отношения се заменят с органи на представителната демокрация. Разгръщането на пряката демокрация в партията, засилването на ролята и отговорността на нейните органи повишават чувствително ефективността на политическото ръководство на междуколективните отношения, дават възможност по-пълно да се изявят онези резерви, които се съдържат в активизирането на всички комунисти чрез развитието на вътрешнопартийната демокрация.

Значителна част от междуколективните отношения възникват и се развиват извън рамките на заводите, учрежденията и комбинатите. Тук следва да се използват други форми за политическо ръководство. Практиката вече утвърждава в подобни случаи **партийните конференции или съвещанията на партийните активи.** В работата им могат да участвуват или предварително избрани от партийните организации делегати, или членовете на партийните ръководства; могат да се привличат и безпартийни специалисти.

Конференциите и съвещанията на партийните активи изпълняват координационни функции. На тях комунистите от различни трудови колективи, които са свързани помежду си с кооперирани доставки, обсъждат изпълнението на взаимните си задължения, равнището и ефективността на политическата работа за усъвършенствуване на междуколективните отношения. Тези форуми имат възможност да приемат препоръки, които партийните органи, представени в тях, могат да оформят като свои решения. Особено актуално е да се използват партийните конференции и съвещанията на партийните активи в борбата за подобряване на качеството. Защото много от проблемите за осигуряване на по-високо качество и техническо равнище на произвежданата продукция са свързани с усъвършенствуване на междуколективните отношения. В тази връзка заслужава внимание опитът на партийната организация в Комбината за радиотехническа апаратура във Велико Търново.

Важна роля в регулирането на междуколективните отношения играят партийните събрания с единен дневен ред. Те се свикват по споразумение между бюрата и комитетите в първичните партийни организации на колективите, намиращи се в кооперационни връзки. Там се обсъждат общите проблеми на качеството, внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, усъвършенствуването на материално-техническото снабдяване и т. н. При подготовката на материалите за такива събрания могат да участвуват специалисти от вишестоящите организации, от някои научноизследователски и внедрителски звена и др. На подобни събрания партийните организации приемат решения за съвместни действия, насочени към подобряване на ритмичността и качеството на взаимните доставки и по други важни въпроси от общ интерес.

Практиката утвърди като ефективни органи за координиране на работата между първичните партийни организации съветите на партийните секретари. Те бяха създадени на основата на опита на КПСС, с решение на Секретариата на ЦК на БКП от 8 май 1978 година. В КПСС съветите на партийните секретари имат вече почти десетгодишна история. Линията за тяхното масово изграждане бе дадена с постановлението на ЦК на КПСС „За работата на партийните организации от Горкиевския автомобилен завод в условията на производственото обединение“ от 1976 година. Постановлението постави задача пред централните комитети на комунистическите партии на съюзните републики, пред краевите и областните комитети на КПСС, като използват опита на партийните организации от Горкиевския завод, да създават в производствени обединения, където има по няколко самостоятелни първични организации, съвети на партийните секретари. Съ-

Digitized by Google

ветите се събират периодично (обикновено един път в тримесечие) за съгласуване и координиране дейността на партийните организации по проблемите на партийното ръководство на производството, по кадрови въпроси, по организацията на социалистическото съревнование. Партийните организации от всички подразделения на обединението се ръководят от колективно разработени от съвета препоръки, грижат се за тяхното последователно провеждане в живота[1]. За изминалия период съветите на партийните секретари натрупаха интересен опит. Той се обобщава и популяризира широко в съветската литература и в периодичния печат. В статията си „Координирайки дейността на комунистите в обединението" заместник-председателят на съвета на партийните секретари от обединение „Белавтомаз" А. Кунцевич подчертава, че съветът на секретарите е способствувал да се установят по-тесни връзки между партийните организации в заводите, да се подобри информирането на комунистите и на колективите като цяло за състоянието на работата в обединението, да се повиши отговорността на кадрите за изпълнението на стопанските планове.[2]

Интересен опит по осигуряване на координация в работата между партийните организации в различни колективи във връзка с подобряване качеството на продукцията се създава в Германската демократична република. В статията си „Ролята на качеството в икономическата стратегия на ГДР през осемдесетте години" заместник-председателят на Управлението по стандартизация, метрология и контрол на качеството на стоките в ГДР Ханс Йоахим Ципфел споделя създадения опит в това направление. Той стига до извода, че най-добри резултати постигат онези комбинати и предприятия, в които партийните организации полагат усилия за тясно сътрудничество на междинните звена с крайния производител и че е необходимо качеството на доставките да се гарантира чрез договорите, но и да се контролира най-строго от партийните организации.[3]

В нашата партия също има интересен опит. Почти шестгодишното съществуване на съветите на партийните секретари ги утвърди като авторитетни координационни партийни органи. Те се изграждат както по отраслов, така и по териториален признак и координират работата на партийните организации от едно стопанско обединение, комбинат, министерство и т. н. или от едно населено място. Основна задача на съветите на партийните секретари е да координират работата на първичните организации, които са представени в тях, по решаването на най-важните икономически, социални, политически и културни задачи, да съгласуват цялостната организаторска и идейновъзпитателна дейност на партийните организации и комитети, на обществените организации и на трудовите колективи. Изпълнявайки тези функции, съветите на партийните секретари осъществяват и ефективно политическо ръководство на междуколективните отношения. Но не навсякъде тяхната роля се оценява по достойнство. Това личи от твърде бавните темпове, с които те се изграждат. Според някои една от причините за такива темпове е обстоятелството, че съветите на партийните секретари не могат да приемат решения, с които да се регламентира работата на първичните организации, представени в съвета. С подобно мнение не можем да се съгласим! И без това не са малко органите, които могат да регламентират дейността на първичните организации. Поради това не е целесъобразно да се увеличава още техният брой. Сега е особено актуално да се намалява регламентирането, да не се декретира дейността на основната партийна клетка. Освен това силата

[1] Вопросы организационно-партийной работы КПСС, Политиздат, 1978, с. 219.
[2] Партийная жизнь, 1984, № 4, с. 66.
[3] Neuer Weg, 1982, № 19, с. 760—762.

Digitized by Google

на едно партийно решение трябва да се търси не само в неговата нормативна задължителност, но главно в научната му обоснованост и убедителност, в решимостта на органите, които са го приели, да го доведат докрай.

Казаното по-горе не означава, че не е необходимо да се търсят форми и средства за издигане ролята на съветите на партийните секретари, значението на техните координиращи решения. Това е задача на вишестоящите партийни органи, които са задължени непрекъснато да повишават авторитета и отговорността на съветите на партийните секретари. Би могло някои техни становища по особено важни въпроси да се утвърдят и като решения на съответните вишестоящи партийни комитети и по този начин да добият нормативно-задължителна сила. Разбира се, това не бива да става масова практика. Главното е да се разгръщат координиращите функции на съветите на партийните секретари, да се утвърждава тяхната роля на авторитетни органи за политическо ръководство на междуколективните отношения.

●

Тук се спряхме на една част от утвърдилите се на сегашния етап организационни форми за политическо ръководство на междуколективните отношения. С този анализ не се изчерпва големият и сложен проблем. Напротив! Анализът показа колко е важно сега да има повече творчество в теорията и практиката на партийната работа; да се проявява умение навреме да се види, обобщи и осмисли от научни, марксистко-ленински позиции, от позициите и с критериите на новите теоретически разработки и практически подходи на другаря Тодор Живков натрупаният практически опит, всичко ново, интересно и полезно в него. И да се намерят най-ефективните пътища за превръщането му в масова практика, за да се усъвършенствува системно политическото ръководство на междуколективните отношения.

ДОБРИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НИ ПОМАГАТ

По своя характер задачите, които се решават от комунистите в предприятието за социално-битово обслужване на Строително-монтажния комбинат в Кърджали в продължение на десетина години, не са се изменили съществено. Но в замяна на това мащабите на производството, потребността от по-висока култура на обслужването, от подобряване на приобектовия бит и квалификацията на кадрите налагат все повече необходимостта от някои качествени изменения в организацията на труда и в партийната работа. Създаването на условия за пълноценен отдих и за нормално столово хранене на строителите изисква по-конкретно вглеждане в проблемите и активна намеса от страна на комунистите за тяхното оперативно решаване.

Digitized by Google

Националната партийна конференция по качеството ни научи да търсим повече доказателства в собствената си работа за нейното качествено равнище, по-трезво да претегляме кои фактори са „за“ и „против“ подобряването на дейността на предприятието. Как конкретно подхождаме?

Партийното бюро анализира мястото и приноса на първичната организация в оперативното решаване на възлови стопански задачи. В нашата организация членуват сърцати и работливи комунисти, които съвестно изпълняват както поръченията си, така и решенията, взети на партийни събрания. Ще посоча за пример в това отношение дисциплинираността на партийната група от сектор „Снабдяване“ и стол № 1, на комунистите от помощното стопанство, стол № 3 и от управлението на предприятието.

При подготовката на партийни събрания, в които се обсъждат основни проблеми, бюрото по-задълбочено изучава общественото мнение, организира вътрешни анкети, чрез които комунистите имат възможност по-отрано да се подготвят по дадения въпрос, своевременно да направят предложения за решаване на „тесните места“ в производството, да дадат конкретни препоръки за внасяне на по-голяма полемичност в материалите за събранието, тъй като в спора се раждат онези решения, чието изпълнение ускорено ни движи напред. Същата мисъл партийното бюро влага и при изготвяне и изпращане на специални покани за събрания, в които е посочен дневният ред, в проект, разбира се.

Всичко това обаче се оказа недостатъчно, защото проблемите „връхлитат“, без да питат има или няма готовност да бъдат посрещнати. Понякога те добиват нови измерения и нерядко се затрудняваме по независещи от нас причини да ги овладеем. Към това ще спомена само, че предприятието ни има взаимоотношения с редица държавни стопански организации и предприятия като „Родопа“, „Сердика“, „Булгарплод“. Особено се засилиха през последните години връзките ни с цеха за производство на фуражни смески на аграрно-промишления комплекс в Кърджали, тъй като помощното ни стопанство е с голям капацитет, модерно оборудване и висока производителност.

С тези организации и предприятия ни свързват не само ползотворни дела, но и твърде „грапави“ проблеми. Често те се решават частично, без необходимата трайност. Специалистите нерядко коментират едни и същи поводи за тревоги. Или няма да бъде отпуснато достатъчно количество месо с необходимите разфасовки, или млякото няма да бъде доставено в заявените количества, или по традиция за столовете ще има само увяхнали зеленчуци и некачествени плодове и пр. Много тревожен е и проблемът фураж за помощното стопанство, който често не се побира в установените стандарти за калоричност и качество и по този начин се предизвикват заболявания, смъртност, отслабване на свинете...

Партийното бюро „регистрира“ тези обичайни на пръв поглед „трусове“ в ежедневната работа, предложи и събранието на първичната организация реши, когато се разглежда стопански проблем със споменатия по-горе характер, да се канят да участвуват и представители на партийното и стопанското ръководство на съответното предприятие. Радващо е това, че намерихме много жива, сърдечна, колегиална отзивчивост у повечето от тях. Не липсват, разбира се, и такива, които деликатно отклоняват поканата ни. Но времето е пред нас, то ще покаже кои са на прав път.

Искам да разкажа за тези стъпки в партийната ни работа, които засега ни носят взаимно разбиране, помагат ни. На партийно събрание например, в което участвуваше и партийната секретарка Лидия

Digitized by Google

Дамянова от държавното стопанско предприятие „Сердика", се изясниха редица въпроси. От нея получихме не само информация по някои вълнуващи ни проблеми, но и напомняне да се съобразяваме и с нашите задължения: да връщаме амбалажа, своевременно да даваме заявките, да казваме какви асортименти предпочитаме и пр. Нашите комунисти също предявиха искания по отношение на качеството и количеството на видовете сирене, по спазването на договорната дисциплина и доставянето на млякото за Домостроителния комбинат до спирка Джебел, до входните врати на столовете в Крумовград и Ивайловград. Тези пропуски караха домакините на столовете да извозват с таксита или с други коли млякото от магазина, което не е редно, и пр. Да не говорим за това, че често касите тегнат и на ръцете. На събранието беше изразена тревога и по въпроса за празните буркани, които не се връщат от населението, особено от живеещите по селата. На вид дребен въпрос: някакви си 4 стотинки! Хвърлят се, а никой не знае как се очакват вагоните с буркани от стъкларския завод!

Решенията, които взехме, и тяхното изпълнение наистина заздравиха в голяма степен взаимоотношенията ни, в резлутат на което оплакванията от двете страни намаляха до минимум.

Не искам да кажа, че в това отношение партийното бюро извърши нещо много голямо, но не са за подценяване организаторската му роля и своевременната му намеса в редица подобни случаи.

С взаимно удовлетворение приключи и събранието, в работата на което участвуваше и директорът на държавното стопанско предприятие „Родопа" Васил Янчев. Той внимателно изслуша изказващите се, прие препоръките, които се отнасяха до качеството и количеството на месото, предназначено за работническите столове на предприятието, прояви пълно разбиране по проблемите, които вълнуват първичната организация и трудовия колектив. Наред с това той последователно анализира възможностите на тяхното предприятие, технологичните процеси, трудовите ресурси, договорните взаимоотношения не само с нас, но и с десетки други организации в окръга. Подчертана бе ролята на проучването на потребителското търсене, на високото качество на колбасите и разфасовките. Комунистите от нашата първична организация аргументирано настояваха да се измени графикът за получаване на месото, поискаха да се доставят асортименти, които биха разнообразили храната на строителите.

Сега сериозно ни тревожи фуражният проблем. Предвидили сме партийно събрание, на което да поканим да участвуват представители на аграрно-промишления комплекс и на държавното стопанско предприятие „Булгарплод". Партийното бюро търси и други форми за координация. Вероятно ще предложим да се проведат общи събрания на първичните организации, да обединим организаторската работа и контрола за решаване на общи стопански въпроси. Защото вярваме, че добрите взаимоотношения ще ни помогнат да подобряваме качеството навсякъде и във всичко.

Христо СТАНЧЕВ
секретар на първичната партийна организация
при предприятието за социално-битово обслужване
на Строително-монтажния комбинат — Кърджали

Digitized by Google

ПОДОБРЯВАМЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО

Първичната партийна организация в междуучилищния център в гр. Толбухин прие комплексна програма за повишаване качеството на учебно-възпитателната работа. На идеята за водещото място на техническите нововъведения е посветен първият раздел на програмата — мероприятия по научно-техническия прогрес, свързани с подобряване на качеството.

Няколко са основните стратегии на приложението на микрокомпютрите в системата на образованието: практически упражнения и контролни функции; разработка на нов учебен материал; диалог с компютъра; моделиране на процеси.

В малко по-подробен смисъл може да се тълкува приложението на компютрите в самия процес на обучението за постигане в много голяма степен индивидуализация на учебния процес. Компютърът позволява на ученика да работи сам и да регулира ритъма на обучение. Възможностите за моделиране с компютър му дават несравними с другите учебно-технически средства качества. Програмата симулира протичането на определено явление или процес (примерно амплитудна модулация). Посредством влияние върху входните данни ученикът може да ръководи процеса по оптимален начин от гледна точка на приетите критерии. Като се има предвид, че учителят е преди всичко организатор на познавателната дейност, логично е от встъпването на рутинните дейности в учебния процес да се освободи време за творчество в учебния час. В този смисъл, не поставяйки алтернативата учителят или компютърът, а правейки сериозен опит да се отчетат свойствата на научно-техническата революция в организацията на трудовополитехническото обучение, партийната организация в междуучилищния център определи като основна задача от тези мероприятия внедряването на микрокомпютърната техника и използването ѝ в няколко направления.

Всъщност въпросът има две страни — техническа и интелектуална. Първата е свързана с наличието на инженерно решение и ние я осигуряваме, като оборудвахме кабинет с 12 персонални компютри „Правец".

За да бъде възможно използването на компютрите в образованието, е необходима предварителна подготовка на редица изходни условия и тук вече стигаме до интелектуалната страна. Става въпрос за обучаване на учителските кадри, умеещи да използват резултатите от научно-техническия прогрес, оценяващи важността на проблема за кадри с висока политическа ангажираност. Тази отговорна задача партийната организация решава на няколко нива, между които обучение на преподавателите; засилена кръжочна дейност за изучаване на програмния език.

Разбира се, далеч по-лесно е да се купи и инсталира дори и най-сложна цифрова машина за педагогически цели, отколкото да бъде организирано нейното правилно използване. То е свързано с основните етапи на подготовка на компютърните уроци, които в общи линии са следните: разработка на сценарий на урока от учителския колектив; техническо изпълнение на програмата; изпробване на програмата; внедряване на нови моменти в учебния процес.

Като се оценява важното място на учителския колектив в тази система като автор на уроци, в мероприятията на партийната органи-

Digitized by Google

зация е поставена задачата за разработка на сценарии на уроци и съгласуването и утвърждаването им от методисти в ЦИУУРК. Това ще повиши надеждността на програмата, от една страна, а, от друга, ще допринесе за повишаване квалификационното ниво на учителите от центъра.

Позицията, изразена на Националната партийна конференция относно програмното осигуряване, е ясно очертана в онази нейна постановка, според която в програмните продукти все повече ще се залагат съвременни методи. „Още през тази година да започне изграждането на широка мрежа от специализирани звена и колективи за производство на програмни продукти" — се посочва в Дългосрочната програма.

Видян добре, този момент се съдържа в задачите на колектива за установяване на интеграционни връзки с ВМЕИ във Варна. Установените вече контакти с катедра „Изчислителна техника" се развиват в две направления: създаване на програмни продукти и приемане в междуучилищния център на стажанти от катедрата, използвайки базата за решаване на част от въпросите от програмното осигуряване. Ясно е, че все по-рядко ще срещаме работата на един отделен специалист, а по-скоро това ще бъде работа на екипи, в които си сътрудничат учители, програмисти, инженери.

Разбира се, най-целесъобразно е централизираното производство на дидактически материали от този вид. Същевременно е ясно, че това не е единственият и не е най-краткият път. Експериментите, които се провеждат от ДКНТП по използването на компютри в обучението, показват, че все още трудно се реализира централното решаване на този проблем.

Важен момент в нашата дейност е използването на придобития досега опит, както и усвояването на достиженията в други страни и преди всичко в Съветския съюз. Така за автоматизиране на обучението с ЕИМ в СССР е създаден приложният програмен пакет ОСКАР. На базата на малки ЕИМ е реализирана автоматичната образователна система (АОС) „СПОК", която е внедрена в над 100 учебни заведения. Оценявайки важността на световния опит, в нашата програма са предвидени мероприятия за използване информационните услуги на филиала на ЦИНТИ в нашия град, както и на чуждестранния опит чрез превод на публикации, отнасящи се към тази тематика.

Комплексното използване на различни учебно-технически средства за интензификация на учебния процес в междуучилищния център ни насочи и към решаването на друга интересна задача, поставена в мероприятията: осъществяване телевизионна връзка между цеховете на ОЗ „Добрич" и учебния обувен цех в центъра.

От различен характер са трудностите, които преодолява колективът на междуучилищния център при решаване на определените в програмата цели. Но може би най-главната от тях се състои в това, че формирането на правилно отношение към тези въпроси значително закъснява по отношение на изискванията на техническия прогрес. Защото въпросът не опира само до наличието на колектив от безкомпромисни ентусиасти. Действителна полза от нашите усилия ще очакваме само тогава, когато съумеем да създадем в обществен мащаб определени навици и интелектуални умения у учениците, свързани с реалното използване на съвременни технически средства.

инж. Мария ИНГИЛИЗОВА
секретарка на ППО
в междуучилищния център — гр. Толбухин

Digitized by Google

АКТИВНО ПРИСЪСТВИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ ФАКТОРИ

Вниманието на колектива на училище „Д. Дебелянов" във Варна е насочено към дейности и подходи, целящи най-рационалното въздействие на различни социални фактори върху учебно-възпитателния процес — за създаване комплексни условия за работа, за откриване и развиване заложбите и дарованията на подрастващите, за постигане пълноценна и ефективна творческа реализация на младите личности в живота.

Стремежът на партийната организация и училищното ръководство е в структурен аспект този подход да осигурява единно, централизирано ръководство на училището по отношение включването и функционирането на социалните фактори в единна социална педагогическа система. По този проблем партийното бюро и партийната организация изслушват периодични отчети, правят се оценки. Дават се насоки за отделни страни на процеса на интензификацията. По този начин в цялостната дейност на колектива по въпросите за интензификацията на образованието и неговото управление на различни нива в училище и осъществяване на интегративните процеси с останалите сфери пряко и дейно е участието на партийната организация.

Усилията на колектива на училището сега са насочени към непрекъснато разширяване и усъвършенствуване взаимодействието ни с научните и културните институти, с производствените предприятия, с читалищата, с кварталната общественост, с колективите на кукления и на драматичния театър, с народната опера, с Варненската филхармония, с музикалното училище, окръжния дом на учителя, кино „Д. Благоев" и др. В ежедневната си работа търсим разнообразни пътища и форми за творческо взаимодействие на образованието с науката и изкуството.

Не е нова практиката при нас за ръководители на кръжоци, секции, състави и извънкласни форми на работа да привличаме представители на художествено-творческата интелигенция. Но нашите усилия сега са насочени към осигуряване на системно и последователно ръководство — в продължение на няколко години клубните секции да се ръководят от изтъкнати творци като режисьорката Ана Македонска — ръководителка на детското театрално студио „Ритмушка", Анета Калева — солистка във Варненската народна опера, ръководител на секция „Приятели на музиката". Както те, така и други творци като з. а. Соня Кънчева — народна певица, н. а. Иван Маринов — главен художествен ръководител и главен диригент на Варненската филхармония, Петя Мандражийска и Йоланта Райкова — актриси в Държавния куклен театър, и други активно участвуват в учебния процес, в извънкласната и извънурочната дейност и допринасят много за естетическото и нравственото изграждане на нашите ученици, за развиване на техните дарования и способности. Чрез училищния клуб „Знаме на мира" организираме и провеждаме срещи с варненските поети и писатели. Особено интересни бяха вечерите, посветени на Светослав Обретенов, както и на Леонардо да Винчи, на Айнщайн. Осъществяваме целенасочена дейност с Варненската филхармония, със специалисти от Института за усъвършенствуване на учителите от катедрата по музика и естетическо възпитание, които помагат за формиране любов към музиката, естетически вкус и крите-

Digitized by Google

рии у учениците. Оркестрантите от филхармонията оказват методическа помощ в работата на духовия оркестър, важно звено в работата на клуба „Знаме на мира“.

Друго основно направление на интеграционните ни взаимоотношения е предоставянето на материалната база на културата от район „Варненска комуна“ за утвърждаване и разширяване на практиката, за провеждане на урочна и извънкласна дейност извън класните стаи. В момента изнасяме повече от 30 на сто от учебно-възпитателната дейност вън от училището.

Училищната и окръжната библиотека, Музея на революционното движение, Музея на възраждането, Военно-морския музей, Етнографския и Художествено-историческия музей, окръжния държавен архив използваме като база за провеждане по учебната програма на уроци по родолюбие, както и на отрядни и комсомолски инициативи, а училищните фоайета и физкултурните салони понякога превръщаме в актови зали за организиране на културни паузи и пауза под название „Единство, творчество, красота“.

Особено подчертана е ръководната роля на партийната организация в осъществяване координиращата роля на училището с трудови колективи на основата на договорни отношения с предприятия. Във взаимодействието на училището с трудовите колективи търсим съвременните измерения — творческата изява и реализация на подрастващите в труда. Стремим се да осъществяваме по-близки и системни контакти на учениците с трудовите колективи, да подставим клубната дейност, техническото творчество на учащите се на научна основа. Тук също търсим за ръководители на кръжоците специалисти. Изнасяме част от клубната дейност в базата на шефствуващите предприятия и в района: пристанищния комплекс, корабостроителния комбинат „Г. Димитров“, Института по корабна хидродинамика, НИПКИК, районния морски клуб, окръжния пионерски дом и др. В бъдеще пред нас стои задачата за ръководители на всички кръжочни форми, които функционират към клуба за ТНТМ в училище, да ангажираме добри специалисти, изявени учители, научни работници, студенти за решително извеждане напред дейността на училището и в това направление.

Основна грижа на първичната партийна организация и на училищното ръководство е да направим държавно-общественото начало съпричастно към проблемите на училището. Добра помощ получаваме от комплексната дейност на изградените към училищното настоятелство комисии — помощ по отношение естетизиране на училищната среда, изразяваща се в дейности за подобряване интериора и екстериора в училище; помощ, отнасяща се до подобряване материално-техническата база. Закупени са грамофони за I и III клас. С труд и средства настоятелството участвува в изграждането на комплекса за интегрално обучение по природо-математическите дисциплини. Активна е и помощта на шефствуващите предприятия.

Освен специализираните зали — дебеляновска стая, стая на приказките, стая на семейството, създадохме интегрален комплекс. Стремим се да постигнем комплексност и ефективност чрез проектиране и изграждане на многофункционални кабинети. Комплекса за интегрално обучение използваме за учебно-възпитателна работа по природо-математическите дисциплини от I до VIII клас. Стремим се дейността на ТНТМ и цялостната работа на методическото обединение по природо-математическите дисциплини да се превръщат в център за творческа, научно-техническа дейност както с изявените ученици в тази област, така и с отделните класове. Чрез обзавеждане със съвременна апаратура, с аудиовизуални учебно-технически средства и микропроцесорна

Digitized by Google

техника, чрез използване на компютри за обратна информация ще работим за комплексно използване материалната база за масова и индивидуална творческа работа с учениците, ще изследваме влиянието на техниката върху жизнената среда на подрастващите за интензификация и интелектуализация на учебно-възпитателния процес, от една страна, и за осъществяване на методологически, научен и психологически синтез, от друга. На базата на интегративната дейност на учителите от природо-математическия цикъл, кръжок-ръководителите, научните и творческите съюзи ще се опитаме да заложим и изведем опит, който ще обогатяваме и развиваме.

Правим решителни стъпки за активно участие на членовете на училищното настоятелство в учебно-възпитателния процес, както и при проверки и при отчитане на социалистическото съревнование под девиза „Стопани на собствена територия". Чрез комисията за работа с родителите и комисията по учебно-възпитателната работа към настоятелството партийната организация осъществява педагогическата просвета на родителите, опитвайки се да внедрява нов подход в дейността с родителската общественост.

Усъвършенствуваме връзките на училището със семейството, тъй като семейството е оня социално-педагогически фактор, който е в най-тясно взаимодействие с училището. Но все още имаме нерешени проблеми. Партийната организация оцени дейността на колектива в това отношение в светлината на конгресните постановки и решения и стигна до извода, че работата на училището със семейството не е задоволителна — бавно се преустройва, в резултат на което на значителна част от родителите проблемите за възпитанието остават чужди. Затова насочихме вниманието на колектива към творчески търсения на нови пътища и форми, с които да променим подхода си за работа с родителите и да поставим на научни основи дейността на училището в това направление. Изграждаме клубове на семействата, като се започне с родителите на децата от първите класове с цел да поставим работата на училището с този социално-педагогически фактор на качествено нова основа, да направим родителската общественост съпричастна към проблемите, които решаваме, да стане тя наш добър съюзник. С класните ръководители на 6-годишните, с родителите и с кварталната общественост учредихме първия по рода си в училищата на района и града клуб на семейството „Детелина", последван по-късно от новоучредените клубове „Ален мак", „Здравец", „Факел", „Бащино огнище", „Българче" и др. Тази форма на дейност бе посрещната с голям интерес от родителите.

Какво съдържание на работа ще има в тези клубове? Целта е да поднесем на родителите педагогически знания за възпитанието като наука и необходимостта от въоръжаването им с тази наука. Считаме за положителен момент в дейността в това направление тематичното проучване на един проблем през годината. Например проблемът за ролята и мястото на родителите за естетическото възпитание на подрастващите, за формирането на естетически критерии, на оценъчно отношение и активна жизнена позиция у подрастващите, за музикалното възпитание на децата от ранна детска възраст и пр. Въпросите за нравственото и естетическото възпитание, за изобразителното, музикалното и театралното изкуство са поставени на научна, на качествено нова основа в дейността на клубовете на семейството чрез срещи със специалисти, лекции и разговори.

Кое е рационалното в този подход? Преди всичко родителите имат възможност да получат педагогически знания по проблеми, отнасящи се до различни страни на възпитанието, от компетентни лектори, педагози, психолози, дейци на художествено-творческата интелигенция, поднесе-

Digitized by Google

ни по много интересен и достъпен начин. Освен това посочваме на родителите предварително библиографски справки по темата, която ще се обсъжда, и по този начин изискваме от тях да споделят мисли по прочетеното, свой опит, мнения и съображения. По този начин осъществяваме едно важно задължение на родителите — да четат. Така съдействуваме за педагогизиране на родителската общественост. Другият момент в работата с родителите, организирана и провеждана по този начин, е включването им в практическата дейност по време на всяка среща. Целта ни е да изведем родителите от позицията на слушатели и да ги поставим в позицията на активни участници — в определени моменти те да съумеят да се изявят. Обикновено всяка лекция при тематичната родителска среща е съпровождана с практическо занятие от отбори на родители и деца под формата на състезание „Мама, татко и аз". По този начин даваме практическа насоченост на процеса на ръководство и управление на дейността по дадената тема в семейството.

Всеки момент от работата на клубовете свързваме с учебно-възпитателния процес. Например в една от сбирките си клубът на семейството при вторите класове разкри ролята на родителите за изучаване на народното творчество чрез интересно поднесена беседа от лектор-библиотекар и с прякото участие на з. а. народната певица Соня Кънчева, на инструменталисти, родители и ученици в проведената вечер, посветена на нашия фолклор.

Първичната партийна организация оцени, че един такъв комплексно-интегрален подход от страна на училището с родителите дава възможности за по-голямо творчество и по-голяма отговорност от страна на родители и общественост за възпитанието на децата. В бъдещото си творческо сътрудничество със социалните фактори партийната организация предвижда да насочи вниманието на колектива към прилагане на нови и разнообразни форми на интегрална дейност в зависимост от специфичните особености на дадената област на науката, културата, производството съобразно с особеностите и социалния опит на възрастовите групи.

Системното и целенасочено взаимодействие на училището със социалните фактори ни разкри по-богати възможности за качествено преустройство на извънкласната дейност с учениците и помогна да създадем условия за увеличаване на формите на работа, което от своя страна помага да се включват повече учащи се в тях. Тъй като личността се изгражда само чрез действие, включването на учащите се в разнообразни форми и дейности, съответствуващи на индивидуалните им интереси и способности, помага за решаването на нашата задача за интензифициране на учебно-възпитателната работа.

Радка ЙОРДАНОВА
директорка на училище
„Д. Дебелянов" — Варна

Digitized by Google

С УСЕТ КЪМ НОВОТО

Вече четвърта година партийно-политическата и организаторската работа в училище „Кл. Охридски" — Пазарджик е насочена към преустройство на образователната система за постепенното изграждане на новото единно средно политехническо училище — период, в който се извършват дълбоки качествени промени в съдържанието и организацията на образователното дело.

— Ние се стремим със средствата на политическата и организаторската работа да повишаваме качеството на възпитателния процес — сподели партийният секретар Иван Мачев. — Търсим и прилагаме разнообразни форми за активизиране дейността на комунистите, за да отстояват своята авангардна роля. Те ясно съзнават, че преустройството на образователната система навлезе в твърде важен, отговорен и в същото време сложен етап, изисква се бързо и компетентно решаване на неотложните проблеми, вълнуващи ученици, семейства, учители, общественост.

Партийната организация решава проблемите за привеждане дейността на училището и колектива в съответствие с новите изисквания на образователната система. Подобри плановостта и засили ролята си за повишаване творческата дейност на учителите, за оптимизиране формите и методите за нравствено и естетическо възпитание. В планирането на цялостния процес в училището се полагат усилия за усвояването на програмно-целевия подход. Въз основа на плана оперативният съвет определя седмични задачи, с които своевременно запознава учителите. По този начин се осигурява ритмичност, избягва се излишната претрупаност в учебния процес.

През изтеклата учебна година бяха осигурени много добри условия за обучението на I и II клас, за обогатяване на материалната база на училището. Системни бяха грижите и за 6-годишните. Навреме бяха назначени учителите по всички предмети. Осигурено бе участието им в курсове за преквалификация. Провеждани бяха активно срещи с родителите, осъществяваше се разяснителна работа.

Периодично директорът на училището се отчита пред партийната организация за изпълнението на партийните решения и задачите, стоящи пред колектива.

Партийната организация полага непрестанни усилия за подобряване качеството на учебния процес, за достигане на по-високо равнище при решаването на образователните и възпитателните задачи на урочната и извънурочната дейност. Това създава условия за по-ефективно въздействие и се постига положително изменение в развитието на мисленето, дейността и поведението на учениците.

Ето становището по този проблем на няколко комунисти от тази първична партийна организация.

Директорът на училището Никола Иванчев заяви:

— Партийната организация се утвърди като боеспособно, политически здраво ръководно ядро. Компетентно поставя и решава въпросите на учебно-възпитателната работа. Упражнява правото си на контрол. Търси справедлива отговорност за неизпълнение на решения и поръчения. Цялостната своя дейност свързва с проблемите за качеството и дисциплината, произтичащи от решенията на Националната партийна конференция. Затова и положителните резултати от нашата работа са радостни. Те се потвърждават от успеха и поведението на учениците. Заедно с това пред нас стои задачата да оценяваме с по-високи критерии постигнатото. Необходимо е да усъвършенстваме научната ор-

Digitized by Google

ганизация на труда. Освен това длъжни сме да засилваме интеграционния принцип и колективността в отношенията между децата на основата на другарството и взаимопомощта и да развиваме техните индивидуалности.

Златка Павлова посочи:

— Партийната организация се ползва с авторитет сред безпартийните и учениците. Има добро взаимодействие между партийното и административното ръководство. Отговорно е да си член на такава организация. Високите съвременни изисквания към нашия труд ни задължават да засилим всички фактори, които допринасят за изграждането на педагогическата дисциплина, за издигането на качеството на труда на учителите. От първостепенна важност е обстойната работа на всеки от нас върху подготовката на съвременния урок, който е много динамичен. Особено внимание партийната организация отделя за интензификацията на учебния процес. Изградена е група, която подготвя библиографски справки и материали в помощ на часовете на класния ръководител. Проведоха се разговори в партийните групи и колектива за основните изисквания към урока.

От разговорите със секретаря на първичната партийна организация и с останалите комунисти научих, че са организирани 32 открити урока пред учителите от района и от други окръзи. Тези уроци са оценени високо. Чрез тях учителите се запознават с опита на водещи преподаватели-методисти. Вътрешнометодическата работа добива изпреварващ характер. Оптимизира се квалификационната дейност. Разгръща се творчеството на учителите за работа с новите програми и учебно съдържание. Подготвена е научно-практическа конференция на тема „Формиране на марксистко-ленински мироглед и активна жизнена позиция у учащите се". Преди конференцията са били организирани методически сбирки, педагогически семинари, себеседвания, творчески разговори.

Организирано се изучава положителният педагогически съветски опит. Клубът за научна организация на труда на ученика популяризира опита на 159 училище в град Новосибирск — СССР. Активисти от всички паралелки редовно се обучават и системно споделят съветския опит в часовете на класния ръководител.

Засилени са кореспонденцията и личните контакти на колектива с училища от град Ставропол — СССР. Проведена е методическа сбирка на тема „Съветският опит — масова практика". Учителите са споделили не само прочетеното по страниците на съветския печат, но са използвали и материали, получени от съветски учители. Обсъден е трудът на заслужилия учител Александър Божков „Да възпитаваме достойни ленинци".

Както разказва Стоянка Сарандева, интересна е и дейността на клуба за интернационална дружба. С голям интерес и ентусиазъм учениците се включват в работата за събиране на снимков материал за живота и дейността на В. И. Ленин. В тази насока помощ им оказват съветските пионери и учители от побратименото 41 училище в град Ставропол, което е приело за свой патрон името на нашия поет и революционер Н. Й. Вапцаров. От своя страна тукашните ученици са установили връзка със съветските ветерани Александър Саламов и Фетюхина, които са живели и работили с Георги Димитров. От тях са получили интересни данни за неговото пребиваване през 1938 г. в гр. Кисловодск.

— Дейността на клуба — допълни Соня Кръстева, — съчетана с урочната и извънурочната работа, възпитава любов към съветската страна.

Съветският положителен опит последователно се внедрява при условията на училището. На заседание партийното бюро оцени: „През

Digitized by Google

годината комунистите, изпратени с поръчения в методическите обединения и предметни комисии, правилно насочват дейността им, работят убедено за популяризирането на наш и съветски положителен педагогически опит".

Добра организация е създадена в клубовете за ТНТМ и в работата на кръжок-ръководителите. Безспорна е заслугата на комунистите при подготовката на учениците за успешното участие в общинското състезание „Пътешествие в Техноград", а кръжочниците по филателия са класирани на трето място в националното състезание, проведено в Кюстендил. Голямо творчество и упоритост проявиха преподавателите Парашкева Стоименова, Петя Апостолова, Григор Попов за превръщането на математическата щафета и математическата забава в истински празник за учениците. И отново партийното бюро подходи критично, като отчете, че работата с талантливите и изявените деца е все още недостатъчна. Решено бе да се направи необходимото да се разграничава дейността между начинаещите и напредналите. Недостатъчни са конкурсните теми. Необходима е по-голяма популяризация на успехите, постигнати от кръжочниците.

В работата на първичната партийна организация има редица нерешени проблеми. Незадоволителна е дейността на партийните групи, които въпреки проведените интересни разговори за дисциплината, качеството на труда и личната отговорност на комунистите имат проведени по 6—7 събрания. Неоснователно са намалени самоотчетите на комунистите — изпитана форма за засилване на отговорността и инициативността.

Независимо от тези слабости партийната организация е извоювала успехи, защото смело прилага критичния подход, вижда вярно своите задачи и недостатъци, ясно осъзнава, че за решаването на отговорните проблеми по преустройството на учебния процес трябва все по-голяма инициативност, творчество, дисциплина. Необходими са нови практически решения, обогатяване на собствения опит и най-важното — организиране на цялостната практическа дейност на учителите и на учениците към все по-пълно активизиране на тяхната жизнена позиция.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПОСТОЯННА ГРИЖА ЗА МЛАДЕЖТА

НАРЦИС ЗЛАТАНОВ
завеждащ отдел „Организационен“
на Софийския ГК на БКП

Работата с младежта и Комсомола е била винаги в центъра на вниманието на партийните органи и организации в столицата. На проведения през 1982 година пленум на градския комитет на БКП „За издигане равнището на работата с младежта и Комсомола в столицата до висотата на задачите, произтичащи от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и Писмото на другаря Тодор Живков до Централния комитет на Комсомола“ критично беше оценено извършеното и обобщен натрупаният опит и постигнатите резултати. Начертани бяха пътищата и средствата за утвърждаване и развитие на положителните тенденции, за отстраняване на слабостите и недостатъците, за по-нататъшно успешно претворяване на целите и задачите на партийната политика в работата с младото поколение.

Решенията на пленума успешно се изпълняват. Както беше подчертано в отчетния доклад на градската партийна конференция през март тази година, „...днес трудно можем да си представим участък от стопанския и културния фронт, където да не намират приложение енергията, творчеството и устремът на младите хора“.

Промените, настъпили през изминалия период, новите задачи, качествено по-високите партийни изисквания и критерии, потребностите на развитието позволяват вярно и ясно да очертаем актуалните проблеми на партийната работа с младежта и Комсомола в столицата.

●

Все по-значим става проблемът за **трудовото възпитание**, за подготовката на младите хора и тяхната реализация в труда. Младежта се превръща във все по-важен фактор в изключително сложния и динамичен процес на интензифициране на обществено-политическия, икономическия и културния живот в столицата.

Затова партийните органи и организации засилват усилията си за формиране на качествено нова култура на труда на младото поколение. Полагат усилия за увеличаване на неговия принос в интензификацията на икономиката, за разкриване и развитие на неговите творчески способности.

Съществен момент в този процес, в тези усилия и грижи е работата за професионалното ориентиране, подготовка и израстване на учащата се младеж. Проблемите тук са много, но сред тях особен интерес представлява опитът в реализацията на втората и третата степен на единното средно политехническо училище. Едногодишната практика показа, че новата система за професионална квалификация е надеждна

Digitized by Google

и може да дава добри резултати. Постига се масово обучение при минимален разход на средства. Сполучливо се решават важни социално-икономически проблеми, без сериозни педагогически трудности. Създават се възможности за обучение на учениците в условията на нова техника и съвременни технологии.

Разбира се, това е само едно добро начало. Предстои да се направи пълен и задълбочен анализ на постигнатото и на нерешените въпроси. Още сега обаче е ясно, че слабостите и проблемите не са малко. Нерешен проблем е съчетаването на потребностите от кадри с интересите на учениците — системата за професионално ориентиране изостава от потребностите на новото единно средно политехническо училище. Твърде сложен и труден за изясняване се оказа въпросът за потребностите от кадри в перспектива. Не навсякъде в трудовите колективи са създадени необходимите условия за обучение — работни места на съвременно равнище, атмосфера и т. н. Наложително е нормативно да се уточнят докрай задълженията на партньорите в подготовката и реализацията на кадрите. Организационната структура на Комсомола не е приведена в пълно съответствие с условията на втората и третата степен на единното средно политехническо училище. Тези и други нерешени проблеми показват, че сега грижите и усилията на партийните и стопанските ръководства следва да се насочат към преодоляване на трудностите, за създаване на солидна нормативна база и традиции в учебно-производствения процес.

На сегашния етап на нашето развитие особено актуално звучене имат образованието и квалификацията на младите хора. „Необходим е нов подход — отбелязва другарят Тодор Живков във встъпителното си слово пред Националната партийна конференция — към професионалната квалификация на младежта. Стремежът ни трябва да бъде все по-големи групи млади работници и селскостопански труженици да постигат най-висока квалификация преди тридесетгодишната си възраст."

През последните години партийните и стопанските ръководства в столицата отделят все по-голямо внимание на този въпрос. Провеждат индивидуална работа с младите хора — лични разговори, анкети, възлагат им се поръчения. Младежите разработват лични комплексни планове, поемат обещания и др. В плановете за социално-икономическо развитие на трудовите колективи показателите за повишаване на образованието и квалификацията са неразделна част от комплекса показатели за подготовка и реализация на младежта. При планирането на младежките дейности конкретно се предвиждат средства за повишаване на образованието и квалификацията — през 1982 година за тази цел са изразходвани над 10 млн. лв., през 1983 година — 13,2 млн. лв., а за тази година са предвидени 17,4 млн. лв. В различните форми за повишаване на квалификацията през миналата година бяха обхванати над 30 хиляди младежи и девойки.

Всичко това показва, че извършеното не е малко. Но като се имат предвид високите партийни изисквания, изводът е, че проблемът за образованието и квалификацията на младите хора си остава остър и далеч не докрай решен. Редица ръководства — стопански и комсомолски, подценяват или недооценяват важността, същността, остротата на този проблем. Не се прави необходимото за формиране на стремеж в това отношение — в нравствен, но и в икономически аспект. Допуска се производственият щат да предопределя степента и структурата на квалификацията. Налице са доста слабости в работата по планирането и прогнозирането на потребността от млади изпълнителски кадри и степента им на подготовка. Не се решава въпросът в перспектива, не се отчитат винаги и в необходимия обем промените в отрасловата и териториалната структура на производството.

Digitized by Google

Решаването на задачата за повишаване на образованието и квалификацията на младите хора има две страни. Количествена — колко от тях са с високо образование и висока квалификация. Но на преден план в нашата работа все повече изпъква качествената страна на въпроса — какво се крие зад тези показатели. Отговорът на този въпрос трябва да има съществено значение при оценката на дейността на организаторите на образованието и квалификацията и при определянето на длъжността и възнаграждението на онези млади работници и специалисти, които не могат да защитят с работата си признатата степен на подготовка.

Инициативите са традиция в изявата на младежта и Комсомола в труда. Те помагат твърде много за концентриране на усилията, за увличане на младите хора, заети в производството, за увеличаване на техния принос при решаването на задачите в социално-икономическата област.

Високи резултати са постигнати във всемладежкото съревнование за икономии в рамките на общомладежката инициатива „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение". Стремежът ни е да конкретизираме задачите за различните отряди на младежта, да осигуряваме предварителни разчети и по основните показатели да се откроява младежкият дял.

Заслужава да се отбележи значителната работа, която столичната комсомолска организация извършва в борбата за високо качество под девиза „За високото качество — комсомолска гаранция". Тя е пряко свързана с изискванията на Националната партийна конференция. Поето е комсомолско шефство над 400 изделия, в това число 30 структурообразуващи и 82 валутни; над 1387 машини, инсталации, агрегати, технологически линии и производствени звена. Със собствен качествен щемпел работят над седемстотин младежи.

Повишаването на дисциплината и създаването на атмосфера на нетърпимост към нарушителите като предпоставка за високо качество на труда и продукцията са едни от основните направления в цялостната дейност на комсомолските комитети и организации. Тук важна роля играе изпълнението на младежката инициатива — априлска проверка на политическата и организаторската дейност на Комсомола.

Ударно ядро на столичната трудова младеж са 1329 младежки трудови колектива. Всяка година се провежда преглед за резултатите, състоянието и задачите им. Със собствен качествен щемпел работят 78 от тях, 237 изпълниха с един месец предсрочно плана за миналата година. На бригадна организация на труда и вътрешностопанска сметка са 609 младежки трудови колектива, а 660 успешно изпълняват собствените си кодекси за образцова трудова дисциплина.

Наред с това обаче направеното за внедряване на бригадна организация на труда и вътрешностопанска сметка не е достатъчно, не са намерени и специфичните комсомолски средства за тяхното прилагане. Сега грижите ни са насочени да се намерят най-правилните форми за привеждане на комсомолската структура в съответствие с потребностите на младежките трудови колективи, за да станат те водещи в овладяването на новостите в практиката.

Техническото и научното творчество е една от най-ярките възможности за изява на столичната младеж. През последните години развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта бележи ръст по редица основни показатели. Увеличават се клубовете и участниците, решените теми и задачи, новаторските предложения, формите за научно-техническа подготовка и квалификация.

В Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството е отбелязано: „... движението за ТНТМ да се насочва към решаване на конкретни проблеми, свързани с постигането на високо качество".

Digitized by Google

Това изискване постави нови още по-сложни задачи пред организацията и ръководството на движението. Сега ние се стремим в центъра на вниманието да поставяме качествените показатели на развитието. Не само да се формулират правилно конкретните цели и задачи, но и да се създава ефикасна организация за тяхното реализиране, за постигане на сериозни практически резултати. Усилията ни са насочени към правилно, оптимално съотношение между масовите мероприятия — показни, пропагандни и др., и конкретната индивидуална работа с участниците в движението.

●

Градската партийна организация, комсомолските органи и организации отделят все повече грижи и внимание за **идеологическото възпитание** на младежта от столицата. Стремежът ни е идеологическата работа сред младежта да се свързва най-тясно с реалните проблеми на живота, с жизнените проблеми на самата младеж, съдържанието на партийната политика да се превръща в активна жизнена позиция на младите хора, да се повишава тяхната политическа култура и комунистическа съзнателност.

Усилията на партийните и комсомолските ръководства са насочени към повишаване на ефективността на политическата просвета, за доближаването ѝ до интересите на съвременната млада личност и до потребностите на обществената практика. През последните години се открояват редица положителни тенденции, свързани с разнообразяване на формите, със засилване на активността и обхвата на участниците в тях. По-пълно се разгръща и прилага проблемният подход, чрез който формите и съдържанието на политическата просвета се привеждат в съответствие с многообразието на реалния живот, с насъщните проблеми на конкретния колектив. Особено резултатни се оказаха проблемно-тематичните цикли като ефективна форма за реализацията на изискването с младите хора да се води диалог, да се разговаря открито, честно, принципно и емоционално. С това целим възприемащата личност да се чувствува активен и равностоен партньор, към когото пропагандистът се отнася с уважение и доверие. Увеличи се грижата за подбора и подготовката на младите пропагандисти. Изграждането на районните клубове „Млад пропагандист“ и градския съвет на младите пропагандисти са сполучлива форма за привличането на по-широк кръг ръководители на звена. Сега са повече пропагандистите, които не са само компетентни и авторитетни събеседници, но и хора, които са в активна позиция — които умеят да виждат възникващите интереси, умело да ги насочват и развиват.

Независимо от положителните характеристики в организацията и ръководството на комсомолската политическа просвета налице са и сериозни пропуски. Нерядко се подценява работата по светогледните дисциплини. Не се отделя нужното внимание за непрекъснато разширяване кръга на висококвалифицираните пропагандисти, да се полагат повече и по-конкретни грижи за тяхната идейно-теоретична, методическа и организационно-практическа подготовка. С помощта на партийните ръководства се стремим за ръководители на звена да се привличат опитни и авторитетни партийни, държавни, стопански и обществени дейци.

Проблем с особено важно, кардинално значение е икономическото образование. Натрупаният опит в прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм показва, че значителна част от младите хора не познават достатъчно добре неговата същност, съдържание, характер, конкретни изисквания. Това е една от най-съществените причини в много трудови колективи да не се разбират правилно и да не се решават ефикасно задачите в социално-икономическата област. Мла-

Digitized by Google

[illegible] позиции [illegible] образо- [illegible] на партий- [illegible] административно-сто- [illegible]

[illegible] — външни и вътрешни. В борбата идеологическа [illegible] **класово-пар- [illegible] на младото поколение.**

[illegible] работа сред [illegible] и мястото [illegible] жизнена по- [illegible] у всеки млад [illegible] отклонено пове- [illegible] с устойчив харак- [illegible] и безкомпромис- [illegible] решения са добра [illegible] борба.

[illegible] съюзи и град- [illegible] 1984—1985 година да орга- [illegible] „Моят принос за опаз- [illegible] на младежта и организации се изисква да [illegible] преодоляване [illegible] по-всеобхватна и по-на- [illegible] се изисква да [illegible] на отрица- [illegible] и младежи, сред младежта по- [illegible] работа за разгръщане движе- [illegible] и други инициативи.

[illegible] дейност, на бор- [illegible] на живот особено [illegible] в работата с младежта. На то- [illegible] в столицата не са се ут- [illegible] на младежкия живот. Недостатъчното [illegible] да достигат до всеки младеж и [illegible] млади хора да тръгнат по пътя [illegible] да отрекат от колектива.

●

[illegible] обстановка и условия, в борбата за цялостно [illegible] решения и решенията на Националната пар- [illegible] произтичащи от разработките на [illegible] да се изгради боеспособността на градската [illegible] да се усъвършенствува **партийното ръковод- [illegible] Комсомола в** столицата. Расте умението на партийните органи [illegible] политическия подход. Сега те комплексно [illegible] процесите и тенденциите, реално оценяват възник- [illegible] верни решения. Все по-последователно [illegible] методи, развиват колективността като стил на пар- [illegible] ръководство.

[illegible] органи и организации от столицата разглеждат пар- [illegible] ръководство на Комсомола като възлов въпрос в своята ра- [illegible] Главното след Писмото на др. Тодор Живков е утвърждаването и развитието на отредената на Комсомола обществена позиция като [illegible] на партията пред младежта и на младежта пред пар- [illegible]

В процеса на усъвършенствуване на работата с **младежта и пар-**

Digitized by Google

тийното ръководство на Комсомола през последните години като една от най-действените и ефективни форми на въздействие се утвърди активното, живото общуване с младите хора. След проведените като начало по решение на бюрото на градския комитет на БКП „срещи-диалог", на които административните и стопанските ръководители информираха комсомолските дружества и организации за работата си по младежките проблеми, сега този подход се утвърди като стил на градската партийна организация. С помощта на партийните комитети комсомолският актив на редица места успешно решава въпросите по подобряване условията за многостранната подготовка и високоефективната социална реализация на младите хора.

Така например в стопанския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев" в кратък срок бяха решени проблемите по организацията на движението за техническо и научно творчество на младежта и привеждане дейността на всички клубове за ТНТМ в съответствие с изискванията на съществуващите държавни наредби.

В научноизследователския и проектно-конструкторски институт „Минпроект" административното ръководство изпраща млади специалисти зад граница за повишаване на квалификацията си по предложения на институтския комитет на ДКМС.

В Централния институт за изчислителна техника оценките за комсомолците в рамките на априлската проверка се вземат предвид и при служебното им атестиране.

Провежда се единен политически ден, посветен на работата за професионалното ориентиране и подготовката на младите хора. Първичните партийни организации на събрания по повод на петгодишнината от публикуването на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС направиха конкретна оценка на извършената работа досега и набелязаха следващите си задачи.

Чрез тези и други форми все повече се разширява практиката и се обогатява опитът в изучаването и формирането на интересите и потребностите на младите хора в трудовите колективи и по местоживеене, в комсомолските дружества и организации. По такъв начин партийните органи и организации, комунистите в столицата на все по-широк фронт овладяват и развиват в непосредствената си практическа дейност изискването на Писмото за откровен диалог с младежта.

Разбира се, и тук не всички проблеми са решени. Някои ръководства и ръководители смятат, че диалогът, общуването с младите хора, с Комсомола, с комсомолските комитети трябва да се осъществява само при определени поводи, кампанийно, а не е постоянна, всекидневна задача и преди всичко постоянен стил на работа. Друга съществена слабост е, че често получената информация за проблемите на младежта не се превръща в основа, в изходна позиция за тяхното решаване, а се допуска отново и отново те да бъдат поставяни. При това анализът показва, че голяма част от тях — над 80 на сто, са въпроси, които са на равнището на трудовия колектив и са в компетенциите на техните ръководства.

Отделяме толкова голямо внимание на въпроса за общуването, за диалога с младежта, защото успехите на работата на партийните организации с младите хора се определят в много голяма степен от качеството и дълбочината, в която те познават както живота и вълненията на младежите, така и на комсомолските дружества и организации. Ето защо изискваме от партийните органи и организации при оценяването на ръководните кадри да вземат предвид тяхната работа с младежта и Комсомола.

Благодарение на постигнатите високи резултати в социално-икономическото развитие на столичния териториално-производствен комплекс

Digitized by Google

дежта сега и особено в следващите години ще заеме възлови позиции в столичното стопанство. Ето защо въпроса за икономическото образование на младите хора поставяме в центъра на вниманието на партийните и комсомолските органи и организации, на административно-стопанските ръководства.

В новите условия — външни и вътрешни, и острата идеологическа борба се налага да отделяме неотслабващо внимание на **класово-партийното и военно-патриотичното възпитание на младото поколение.**

Неотменно главно направление в нашата идеологическа работа сред столичната младеж е непрекъснатото засилване на ролята и мястото на нравственото възпитание за изграждането на активна жизнена позиция, за създаването на правилна ценностна ориентация у всеки млад човек. Наличието на немалко отрицателни прояви, на отклонено поведение сред младите хора от столицата, някои от тях с устойчив характер, налага борбата срещу тях да се води все по-остро и безкомпромисно. Приетите напоследък от градския комитет на БКП решения са добра основа и дават ясни насоки за воденето на тази борба.

На градския съвет на българските професионални съюзи и градския комитет на ДКМС е възложено през 1984—1985 година да организират разговор в трудовите колективи на тема „Моят принос за опазване на социалистическата собственост". Изискванията на партийните органи и организации за политическата, идейновъзпитателната и организаторската работа на ДКМС са да бъде насочена към преодоляване на правонарушенията, да стане по-конкретна, по-всеобхватна и по-настъпателна. От комсомолските комитети и организации се изисква да набележат и реализират нови инициативи за преодоляване на отрицателните прояви от отделни комсомолци и младежи, сред младежта по местоживеене да осъществят конкретна работа за разгръщане движението „За образцов обществен ред" и други инициативи.

За повишаване ефективността на идеологическата дейност, на борбата за утвърждаване на социалистическия начин на живот особено значение има индивидуалният подход в работата с младежта. На този етап една част от комсомолските дружества в столицата не са се утвърдили като активни средища на младежкия живот. Недостатъчното умение на комсомолските активисти да достигнат до всеки младеж и девойка е важна предпоставка някои млади хора да тръгнат по пътя на „малката правда", да странят от колектива.

●

В качествено новата обстановка и условия, в борбата за цялостно изпълнение на конгресните решения и решенията на Националната партийна конференция, на задачите, произтичащи от разработките на др. Тодор Живков, продължи да се издига боеспособността на градската партийна организация, да се усъвършенствува **партийното ръководство на Комсомола** в столицата. Расте умението на партийните органи и организации да прилагат политическия подход. Сега те комплексно изучават явленията, процесите и тенденциите, реално оценяват възникващите противоречия, вземат верни решения. Все по-последователно прилагат научните методи, развиват колективността като стил на партийното ръководство.

Партийните органи и организации от столицата разглеждат партийното ръководство на Комсомола като възлов въпрос в своята работа. Главното след Писмото на др. Тодор Живков е утвърждаването и развитието на отредената на Комсомола обществена позиция като пълномощник на партията пред младежта и на младежта пред партията.

В процеса на усъвършенствуване на работата с младежта и пар-

Digitized by Google

тийното ръководство на Комсомола през последните години като една от най-действените и ефективни форми на въздействие се утвърди активното, живото общуване с младите хора. След проведените като начало по решение на бюрото на градския комитет на БКП „срещи-диалог", на които административните и стопанските ръководители информираха комсомолските дружества и организации за работата си по младежките проблеми, сега този подход се утвърди като стил на градската партийна организация. С помощта на партийните комитети комсомолският актив на редица места успешно решава въпросите по подобряване условията за многостранната подготовка и високоефективната социална реализация на младите хора.

Така например в стопанския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев" в кратък срок бяха решени проблемите по организацията на движението за техническо и научно творчество на младежта и привеждане дейността на всички клубове за ТНТМ в съответствие с изискванията на съществуващите държавни наредби.

В научноизследователския и проектно-конструкторски институт „Минпроект" административното ръководство изпраща млади специалисти зад граница за повишаване на квалификацията си по предложения на институтския комитет на ДКМС.

В Централния институт за изчислителна техника оценките за комсомолците в рамките на априлската проверка се вземат предвид и при служебното им атестиране.

Провежда се единен политически ден, посветен на работата за професионалното ориентиране и подготовката на младите хора. Първичните партийни организации на събрания по повод на петгодишнината от публикуването на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС направиха конкретна оценка на извършената работа досега и набелязаха следващите си задачи.

Чрез тези и други форми все повече се разширява практиката и се обогатява опитът в изучаването и формирането на интересите и потребностите на младите хора в трудовите колективи и по местоживеене, в комсомолските дружества и организации. По такъв начин партийните органи и организации, комунистите в столицата на все по-широк фронт овладяват и развиват в непосредствената си практическа дейност изискването на Писмото за откровен диалог с младежта.

Разбира се, и тук не всички проблеми са решени. Някои ръководства и ръководители смятат, че диалогът, общуването с младите хора, с Комсомола, с комсомолските комитети трябва да се осъществява само при определени поводи, кампанийно, а не е постоянна, всекидневна задача и преди всичко постоянен стил на работа. Друга съществена слабост е, че често получената информация за проблемите на младежта не се превръща в основа, в изходна позиция за тяхното решаване, а се допуска отново и отново те да бъдат поставяни. При това анализът показва, че голяма част от тях — над 80 на сто, са въпроси, които са на равнището на трудовия колектив и са в компетенциите на техните ръководства.

Отделяме толкова голямо внимание на въпроса за общуването, за диалога с младежта, защото успехите на работата на партийните организации с младите хора се определят в много голяма степен от качеството и дълбочината, в която те познават както живота и вълненията на младежите, така и на комсомолските дружества и организации. Ето защо изискваме от партийните органи и организации при оценяването на ръководните кадри да вземат предвид тяхната работа с младежта и Комсомола.

Благодарение на постигнатите високи резултати в социално-икономическото развитие на столичния териториално-производствен комплекс

Digitized by Google

през последните години стана възможно с ускорени темпове да се създаде нова и да се модернизира и обогати съществуващата материална база за младежки дейности. Засиленото внимание на градския комитет на БКП към тези въпроси се илюстрира ярко и с проведените два общоградски ударни трудови дни, средствата от които — над 10 млн. лева, са предназначени за изграждането, реконструкцията и оборудването на младежки домове, клубове и спортни игрища и площадки.

Основен проблем пред първичните партийни организации в столицата в работата с младежта и ръководството на Комсомола е укрепването на комсомолските дружества, обогатяването на съдържанието на дейността в тях, превръщането им в естествен център за многостранната реализация и изява на младежите. Безспорно положително влияние в този процес имат провежданите през последните две години срещи на бюрото на Софийския градски комитет на БКП с близо шестте хиляди секретари на комсомолски дружества.

Определящо значение за непрекъснатото развитие и издигане равнището на работата на градската комсомолска организация имат качествата и действията на **комсомолските кадри.** Затова партийните органи отделят първостепенно внимание на работата с тях. Опитът през последните години още веднъж потвърди убеждението ни, че на ръководна комсомолска работа трябва да се избират предимно млади хора, преминали през трудовия колектив, че трябва да се стремим към оптимална стабилност на комсомолските кадри, към осигуряване на необходимата приемственост.

Утвърдена е и навлиза ефикасно в практиката „Система за работата с кадрите и актива в градската комсомолска организация". Тя се посреща добре от партийните и комсомолските ръководства и кадри, защото внася единен подход и съвременни нормативни изисквания и параметри в кадровата работа. Създадоха се условия за системност в подбора, подготовката, движението и развитието на кадровия потенциал. Провеждащият се преглед на дейността с резервните кадри в градската партийна организация потвърждава, че се развиват положителни процеси и тенденции в работата сред комсомолските кадри. Особено съществен е стремежът младежките кадри да придобиват висока организационна култура, да овладяват и прилагат новостите в практиката. Поставената от другаря Тодор Живков задача за овладяване на подхода, на революционното мислене и революционното действие при решаването на практическите проблеми е близка и присъща на младежта.

●

В най-обобщен вид такива са основните резултати и промени, настъпили през последните години, както и актуалните проблеми на работата с младежта и Комсомола в столицата. Най-важният политически резултат е, че младото поколение на столицата е единно и сплотено около ленинската априлска политика на Централния комитет на партията начело с другаря Тодор Живков, че нараства авторитетът на градската комсомолска организация сред младежта и обществеността в столицата, нараства ролята ѝ като пръв помощник и надежден резерв на Софийската партийна организация.

Сега нашите усилия са насочени към по-нататъшното утвърждаване и разширяване на постигнатите положителни резултати и тенденции в работата на партийното ръководство в столицата с младежта, към по-смело вникване и анализиране на слабостите и недостатъците, към все по-плътно обвързване на нарастващите потребности на младите хора с актуалните проблеми на социалистическото ни развитие.

Digitized by Google

МОЖЕ БИ ВИ СЕ ЕСЛУЧВАЛО

Командировъчното ме озова в една община. Но се оказах там в неподходящо време. В което и учреждение да отидеш, те посрещат с думите: „Заети сме, ще имаме посещение от центъра". Подобен отговор получават от няколко дена и другите граждани.

И наистина всички ръководства работеха напрегнато — заседаваха, даваха указания, водеха дълги телефонни разговори. Напрежението се предаваше в стопанските и административните ръководства, в трудовите колективи.

Обичайният ритъм, климатът в общината са нарушени. Организацията на труда във всички звена е изместена в посока, която е настрана от главната производствена, стопанска, административна, учебна... задача. Силите се съсредоточават към представителни мероприятия. Без да се говори за нея, основната цел като че ли е как да се остави у гостите по-добро впечатление.

Изводи.

Ръководствата на общината нямат установен стил в работата. При обикновена обстановка те поддържат едно по-ниско напрежение на силите и са несигурни в действията си. Едно посещение от по-горните органи е в състояние да им разстрои цялата организация в обществено-политическия живот. Несполуките в работата си те се опитват да компенсират с методи, несъвместими с политическия подход.

В поведението на ръководните органи в общината се забелязва и нагласа за известна показност — да не се посочва реалното състояние на процесите и явленията, а само тяхната лицева страна. Това затруднява проверяващите органи да си съставят верни изводи и да вземат най-точните решения.

А дали този стил на ръководство не се отразява отрицателно на възпитанието на трудещите се!

●

Срещу тези редове може да се противопостави един силен аргумент. Нима когато ти идват гости, не гледаш да се представиш в най-добрата си светлина! Звучи убедително, но не е ли по-хубаво да поддържаш добър ред и да бъдеш винаги готов да ги посрещнеш, без да се налага да изпадаш в трудни ситуации. И най-важното — да не допускаш времето да отнесе след себе си неизвършени социални задължения.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ПОДГОТОВКА НА ПОДРАСТВАЩОТО ПОКОЛЕНИЕ ЗА ЖИВОТ И ТРУД

ВИКТОР ГЕРАСИМОВ
секретар на Белгородския
областен комитет на КПСС

Нашата Белгородска област, която е разположена в най-югозападната част на Руската федерация, е сравнително млада като административна единица. През 1984 година се навършиха 30 години от нейното създаване. Повече от 1,3 милиона жители на областта се гордеят особено с два важни момента. Първо, през лятото на 1943 година на белгородска земя, недалеч от село Прохоровка, стана най-голямото в историята на Великата отечествена, пък и на цялата Втора световна война танково сражение, в което победи съветското оръжие. Второ, в недрата на белгородската земя са открити основните находища на желязна руда на Курската магнитна аномалия. На базата на тези находища се изгражда първият в Съветския съюз Осколски електрометалургичен комбинат с прогресивна технология за пряко възстановяване на желязо.

С бързи темпове се развиват нови за нашите места отрасли на промишлеността — минодобивната, машиностроителната, химическата, медицинската и други. Същевременно важно място в икономиката на областта продължава да заема селскостопанското производство и това слага своя отпечатък и върху системата на народното образование. 710 от 850 общообразователни училища в областта функционират на село. На село работят и 193 от 296 средни училища, а така също 299 от 325 училища до осми клас.

В съответствие с изискванията на Комунистическата партия за комплексен подход към възпитанието на подрастващото поколение, за повишаване на качеството на неговото обучение и трудово и нравствено възпитание, а така също за укрепване на връзките на учебния процес с живота в областта е направено и се прави много за превръщане на общообразователните училища в центрове за хармонично възпитание на подрастващото поколение. Това се отнася за всички училища. Но областната партийна организация и органите на народното образование отделиха особено внимание на селските училища, защото в тях е съсредоточен голям контингент учащи се — над 63 хиляди души, а на село мрежата от извънучилищни учреждения е по-слабо развита, отколкото в града.

Проведената в областта работа за създаване на надеждна учебно-материална база на училищата (само през десетата петилетка бяха открити училищни сгради с почти 46 хиляди ученически места), за повишаване на квалификацията на педагогическите кадри и качеството на обучението и трудовото и нравственото възпитание на учащите се донесе добри плодове. За успехите в развитието на народното образование през 1971—1980 г. нашата област е награждавана шест пъти с преходните Червени знамена на Министерския съвет на Руската федерация и ВЦСПС. През настоящата петилетка опитът на белгородските училища за създаване на условия за усъвършенстване на обучението и възпитанието, за всестранно развитие на учащите се и подготовката им за живот и за труд беше представен в павилиона „Народно образование" на изложбата на постиженията на народното стопанство на СССР. Този опит е обобщен и от Министерството на просветата на РСФСР и Научноизследователския институт по училищата и е разпространен практически по цялата страна. За какво става дума?

Digitized by Google

С оглед на изискванията на времето

Разделът за основните насоки на реформата на общообразователното и професионалното училище, одобрени от пленума на ЦК на КПСС и Върховния съвет на СССР през април 1984 година, който е посветен на повишаването на качеството на учебно-възпитателния процес, съдържа думи, особено приятни за белгородското учителство. Те гласят: „Да се създават експериментално учебно-възпитателни комплекси, даващи възможност общото образование да се съчетава органично с музикалното, художественото и физическото развитие.“ С тази работа в нашата област се занимаваме вече осем години.

А всичко започна с пленума на областния комитет на партията, проведен през 1976 година в светлината на реализацията на решенията на XXV конгрес на КПСС. Като обсъдиха детайлно изискванията на висшия партиен форум за комплексен подход към възпитанието на подрастващото поколение, участниците в пленума стигнаха до извода, че в областта има нелоши предпоставки за изпълнението на тази задача. Затова пленумът на областния комитет препоръча на всички партийни, профсъюзни и комсомолски организации, на органите на народното образование, културата и спорта, на стопанските ръководители да се отнесат творчески към тази работа и да пристъпят към търсене на най-ефективните пътища за осигуряване на единство между обучението и възпитанието. Задачата, която бе поставена, не беше лека — да се постигне всестранно развитие на учащата се младеж, да се укрепват връзките на училището с живота и практиката на комунистическото строителство, да се подготвят випускници на училищата, които притежават добри знания и умеят да се трудят. Областната партийна организация препоръча търсенето да се започне преди всичко от селското училище. От какво се ръководеше тя?

Към средата на 70-те години се създадоха благоприятни икономически и материални предпоставки за това. Извършваше се процес на планомерно укрепване и благоустройство на селата, който продължава и днес. В небивали мащаби се строят нови жилища, търговски центрове, клубове, детски учреждения. Интензивно се развива селскостопанското производство, расте броят на крупните производствени комплекси, където трудът малко се различава от индустриалния по своя характер и съдържание. Съществено укрепна икономиката на колхозите и совхозите. Само за изминалото десетилетие чистите доходи на тези стопанства в областта надхвърлиха 408 милиона рубли. Това позволи за социално-културно строителство в селските местности да се насочат 220 милиона рубли, при това значителна част от тях — 93,8 милиона, за подобряване на условията за обучение и възпитание на подрастващото поколение. В тази обстановка беше важно да се намерят нови, съответствуващи на духа на времето и възможностите форми за обединяване на усилията на педагогическите колективи, обществените организации и стопанските ръководители за подобряване на учебно-възпитателния процес.

И което е особено приятно, инициативата поеха партийните организации на общообразователните училища, които сега са повече от 300 в областта и обединяват около 3200 комунисти — учители и възпитатели. В резултат на търсенето, в което се включиха активно районните и градските комитети на партията и органите на народното образование, ние успяхме да намерим ефикасни форми за обединяване на усилията на училището, семейството, трудовите колективи и широката общественост, за органично сливане на дейността на общообразователното училище и извънучилищните учреждения за решаване на целия комплекс от задачи на обучението и възпитанието на учащите се, а така също и за тяхната подготовка за труд. Палмата на първенството в тази работа принадлежи на Белгородския районен комитет на КПСС, на районните партийни организации на Безсоновското и Яснозоренското училище, на колхозите „М. В. Фрунзе“ и „Знаме“.

Спецификата на тази нова работа се състои преди всичко в това, че около селското общообразователно училище, като че ли под един „покрив“ с него, се групират всички учреждения и организации, призвани да работят с децата. Тяхната дейност се изгражда по единен план, като правило в рамките на режим на удължен работен ден. При това централно звено в идейновъзпитателната работа е именно училището, на което останалите участници във възпитателния процес съдействуват за развитие на различните страни на духовния облик на учениците. Това позволява цялата възпитателна работа да се изгражда целенасочено, да се премахнат ненужното дублиране и разединеността на училището и извънучилищните учреждения. Дейността на всички поделения, влизащи в учебно-възпитателния комплекс, се координира от директора на общообразователното училище.

Друга страна на работата е създаването при партийните комитети на колхозите и совхозите на съвети за комунистическо възпитание на учащата се и работещата младеж. В тези съвети участвуват ръководители на средното училище, на селския съвет на народните депутати и различни обществени организации, челници в производството. Тези съвети решават проблемите на връзките на стопанските и държавните органи и на семейството с учебно-възпитателната работа на средното училище, оказват практическа помощ на педагогическите колективи за съчетаване на обучението с живота и практическата работа на селскостопанските предприятия. Интересен е опитът на инициаторите — Безсоновското средно училище и колхоза „М. В. Фрунзе“, който вече четвърт век се

Digitized by Google

ръководи от героя на социалистическия труд В. Я. Горин. Той възглавява и съвета за комунистическо възпитание при партийния комитет на колхоза. На заседанията на съвета редовно се разглеждат въпроси за укрепването на материалната база на училището и повишаването на отговорността на родителите, работещи в стопанството, за възпитанието на децата и други проблеми. При съвета действуват следните секции: за идейно-политическо възпитание, финансово-икономическа, за трудово обучение и професионална ориентация, за естетическо възпитание и културно-масова работа.

Колхозът оказа съществена помощ на училището за създаване и оборудване на различни кабинети, които дават възможност учениците да изучават механизаторски специалности. Партийните организации на училището и колхоза направиха много за реализиране на своята идея — създаването на образцова ученическа производствена бригада и добре оборудван лагер за труд и почивка на учениците от горните класове. На бригадата са отделени 145 хектара земя и необходимата техника. Учениците отглеждат различни култури, като изпълняват целия цикъл работа — от засаждането на културите до прибирането на реколтата. И фактът, че през 1983 година ученическата бригада получи от всеки хектар по 49 центнера зимна пшеница и по 44,7 центнера ечемик, говори сам по себе си.

За да може всеки ученик от училището да бъде зает с общественополезен или производителен труд, както изисква училищната реформа, през 1984 година колхозът и училището направиха нова насрещна крачка. Между училището и стопанските поделения на колхоза са сключени договори учениците от 4—8 клас да изготвят отделни изделия за механичните работилници, строителния цех и детската градина. На училището допълнително е отделен участък с площ 7 хектара, на който учащите се отглеждат зеленчуци за нуждите на училището и детската градина. Този подход дава възможност на младежта да се готви по-предметно за селскостопански труд.

Немалко грижи има училищният съвет по въпроса за професионалната ориентация. Съставеният от него перспективен план отчита нуждите на колхоза от кадри за много години напред. При това се отделя внимание не само на селскостопанските професии, но и на подготовката на кадри за селските домове на културата, детските предучилищни учреждения, домовете за битови услуги, за самото училище.

В учебно-възпитателния комплекс на Безсоновското училище има и музикална школа с класове по пиано, баян, акордеон, народни и духови инструменти; спортна школа със секции по лека атлетика, волейбол, бокс и др.; хореографска школа, на базата на която са създадени няколко ученически танцови ансамбли; художествена школа с класове по скулптура и рисуване. Това позволява да се запълва ефективно свободното време на учащите се, всеки ученик да си намери занимание по душа. Учебно-възпитателният комплекс влияе благотворно не само върху учениците, но и върху възрастното население, спомага за повишаване на общата култура на селото.

Областната партийна организация разглежда създаването на учебно-възпитателните комплекси като една от важните насоки за развитие на народното образование в селата. Сега в областта действуват 193 такива училища, в които се учат 53 процента от селските деца. Те обединяват 128 музикални, 92 спортни, 103 художествени и 70 хореографски школи, студии и техни филиали, около 200 кръжоци и клубове за техническо и художествено творчество, широка мрежа от работилници, кабинети по трудово обучение и машинознание. За обучение и възпитание са привлечени допълнително повече от хиляда преподаватели от естетическия цикъл, по физическо възпитание и трудово обучение, една пета от които е на издръжка на колхозите.

Създаването на комплекси в нашата област, представляващи съвкупност от учебно-възпитателни учреждения, които действуват по единен план и режим, продължава. Те спомагат за всестранното развитие на децата в съответствие с целите на комунистическото възпитание.

Какво е по силите на първичната партийна организация

Тъй като в условията на учебно-възпитателния комплекс много функции, които имат възпитателен характер, бяха поети от извънучилищните поделения, учителските колективи получиха възможност да работят по-задълбочено за усъвършенствуване на учебния процес, за активизиране на познавателната дейност на учениците и на тази основа за подобряване на качествената страна на обучението. Както показва нашият опит, успешното реализиране на тези възможности зависи в голяма степен от активността, принципността и целенасочеността на училищната партийна организация, от нейното умение да влияе постоянно за подобряване на учебно-възпитателния процес.

Партийното влияние върху работата в училищата е многостранен процес. Той предполага и системно обсъждане на събрания на първичната партийна организация и заседания на нейното бюро на въпроси от живота на колектива, и оказване на практическа помощ на педагозите за усъвършенствуване на тяхната работа, и грижа за възпитанието на педагогическите кадри, и много други неща. Затова всяка училищна партийна организация (а много от тях подкрепиха инициативата на московските педагози „От твор-

Digitized by Google

чески работещ учител — към творчески работещ колектив") използва в своята дейност онези форми и методи, които според нея дават най-добър ефект.

Преди няколко години комунистите и дирекцията на Бобравското средно училище, където са оборудвани хубави учебни кабинети, обърнаха внимание, че равнището на преподаване по отделни предмети и качеството на знанията на учениците е ниско. Проучиха причините за тези явления и поставиха въпроса на обсъждане от педагогическия съвет. По препоръка на партийната организация педагозите започнаха да работят по програмата „Оптимизиране на учебно-възпитателния процес". Нейните основни положения бяха включени в плана за самообразование на всеки учител. На свой ред партийната организация следи внимателно как се реализира програмата, изслушва отчети на администрацията и отделните учители за преустройството на учебно-възпитателната работа.

Сравнителните данни за контролните работи и общата успеваемост на учениците между 1980/1981 и 1983/1984 учебна година показват, че е постигнат съществен напредък. 44,7 процента от учениците завършиха миналата година с оценки „добър" и „отличен", а 30 процента от зрелостниците от десети клас са наградени с похвални грамоти. Работата за внедряване на идеите за оптимизиране на учебно-възпитателния процес в училището продължава.

Не по-малко настойчиво влияе върху учебния процес партийната организация на Иловското средно училище. Преподавателят Иван Дутов, който е неин секретар, забелязва и подкрепя всичко ценно, което се ражда в работата по обучението и комунистическото възпитание на учениците, умее да помогне и на комуниста, и на безпартийния да определи своето място в решаването на общите задачи. По негово предложение беше обсъден обстойно на партийно събрание въпросът за авангардната роля на комунистите в училището. Оказа се, че партийните членове имат възможност да засилят своето влияние върху работата на колектива, върху качеството на преподаването.

И ето на едно събрание (тук две трети от партийните събрания се провеждат открити) беше подложено на основателна критика преподаването на обществените дисциплини. Комунистите бяха разтревожени от това, че много от учениците, които имат добри и отлични оценки по история, литература и обществознание, не винаги умеят да използват получените знания, за да оценят правилно обществените явления, събития и факти, недостатъчно задълбочено познават историческия и краеведческия материал, не винаги при постъпване във висши учебни заведения потвърждават училищния бал.

На партийното събрание се проведе обстоен разговор как да се поправи положението, да се използва по-добре местният материал, да се разнообразят формите и методите на преподаване. Така в арсенала бяха включени уроци-семинари, за учениците от горните класове започнаха да се провеждат теоретични и научно-практически конференции, уроци-диспути, читателски конференции, които помагат да се усвоява по-добре обществено-политическият материал, по-задълбочено да се изучават произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, документите на КПСС и съветското правителство. След известно време партийното бюро изслуша отчети на преподавателите по история, обществознание и литература. Оказа се, че е извършена значителна работа за усъвършенствуване на учебния процес. И училището с право се гордее, че вече много години работи без второгодници, че около половината от учащите се имат високи оценки и равнището на обучение и трудово възпитание продължава да се повишава.

Секретарят на партийната организация на средно училище № 3 в град Шебекино О. В. Аксьонова смята, че главните усилия на комунистите в училището, което разполага с 22 прекрасни кабинета, трябва да бъдат насочени към усъвършенствуване на работата на учителя за повишаване на качеството на знанията на учащите се, особено на випускниците, за трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учениците. И взема мерки за реализиране на тези замисли.

По инициатива на партийното бюро комунистите в училището (а те са 21) обсъдиха на събрание въпроса за своята роля за професионалното ориентиране на учащите се. Към проблема подходиха много сериозно. Те считат, че най-важната задача е младежта да се подготвя за живота така, че добре да познава характера на труда по избраната специалност. Събранието предложи да се създаде съвет за професионално ориентиране, в състава на който влязоха директорът на училището, представители на Машиностроителния завод, който е поел шефство над училището, на професионално-техническото училище и родителския комитет. Това позволи да се проследят по-добре всички етапи на трудовото възпитание и активно да се влияе върху него. Много учители препоръчаха на учащите се да интервюират родителите си за тяхната работа, започнаха да канят в училището рационализатори и ударници на комунистическия труд.

Педагогическият колектив на училището, 26 учители от който са получили партийно-политическо образование в университета по марксизъм-ленинизъм, постигна много в професионалното ориентиране на своите випускници. Сред тях чувствително нарасна броят на постъпващите в професионално-техническото училище и в Машиностроителния завод. Опитът в работата на партийната организация на училището за трудовото възпитание и професионалната ориентация беше разгледан не само в градския отдел за народно образование, но и в градския комитет на партията. Той беше одобрен и препоръчан за разпространяване.

Digitized by Google

Необикновена форма на партийно влияние се използва в Шалаевското средно училище, където 13 от 29 учители и възпитатели са комунисти. През февруари 1983 година комунистите обсъдиха на открито партийно събрание въпроса за пътищата за усъвършенствуване на работата на училищната партийна организация за повишаване равнището на учебно-възпитателния процес в училището и предложиха да се създадат 7 творчески групи за задълбочено проучване на отделните проблеми на възпитателната работа.

Тези групи се ръководят от най-опитните учители — членове на партията. В резултат на това една от групите, ръководена от директора на училището В. С. Подерягин, подготви предложения по въпроса за възпитаването на комунистическа убеденост и развитието на обществената активност на учащите се. Друга група — по проблемите на възпитанието в съзнателно отношение към ученето и на културата на умствения труд — се ръководи от организатора на извънкласната и извънучилищната работа П. И. Сидякина. Разработването на проблемите на трудовото възпитание и професионалната ориентация се води под ръководството на майстора по производствено обучение Т. Я. Синко. Препоръките на тези и други групи залегнаха в основата на комплексния тематичен план за възпитателната работа, който настойчиво се осъществява и дава желаните плодове.

Партийната организация в Черянското средно училище № 1 натрупа добър опит в съвместната работа със самодейните ученически организации за засилване на тяхното влияние върху всички страни на учебно-възпитателния процес. Тук периодично се провеждат съвместни заседания на партийното бюро и училищния съвет на ВЛКСМ, а членовете на комитета на Комсомола се канят на открити партийни събрания. Активистите на органите на ученическото самоуправление участвуват в подготовката на съвместните събрания, които засягат проблемите на живота на ученическия колектив.

Комунистите от Томаровското средно училище придават важно значение на идейната закалка на своите питомци. В това им помага системата за политическо информиране на учащите се. Създадена е група политинформатори от средата на учениците. А по поръчение на партийното бюро учителите-комунисти А. В. Турянски и Л. В. Куценко редавно консултират класните ръководители, контролират провеждането на политинформациите, анализират качеството им и вземат мерки за подобряване на тази работа.

С пълна успеваемост завърши миналата година Скородянското средно училище, а с „добър" и „отличен" завършиха 46,7 процента от общия брой учащи се. И за това немалка заслуга има училищната партийна организация, в която членуват 15 от 37 учители и възпитатели. Училищните комунисти координират работата с всички партийни организации на стопанствата и учрежденията в своето село. Например те обсъдиха заедно задачите за подобряване на възпитанието на децата и подрастващите, за повишаване на отговорността на родителите в това отношение, за укрепване на връзките с училището. Съвместно разработените мероприятия се изпълняват успешно.

Ценен опит натрупаха и много други училищни партийни организации. Неговото умело обобщаване и разпространяване е една от най-важните страни от дейността на партийните комитети.

Ориентация към търсене

Нашата областна партийна организация последователно се занимава с въпросите на развитието на народното образование. Областният комитет вижда своята главна задача в това, като претворява в живота изискванията на партията за възпитанието на младото поколение, да координира и обединява усилията на местните партийни органи, съветите на народните депутати и органите на народното образование, обществените организации и стопанските ръководители, да насочва тези усилия в единно русло. Ние всемерно подкрепяме и засилваме настройката в училищните организации за творчество, за търсене на по-ефикасни форми и методи за влияние върху учебно-възпитателния процес.

Например след XXVI конгрес на КПСС отдел „Наука и учебни заведения" на областния комитет подготви комплексен план за изпълнение на неговите решения в областта на народното образование. Планът съдържа организационно-пропагандни мероприятия, раздели за укрепване на учебно-материалната база на учрежденията на народното образование, за създаване на условия за по-нататъшно развитие на средното и висшето образование, мероприятия за повишаване на качеството на обучението, за идейно-политическо, трудово и нравствено възпитание, за засилване на връзката на обучението с живота и подготовката на учащата се младеж за общественополезен труд. Специални раздели са посветени на обединяването на усилията на училището, семейството и трудовите колективи за възпитание на подрастващото поколение, а така също на работата с педагогическите кадри.

Реализирането на тези мероприятия се осъществява в различни форми. На пленум на областния комитет ние разгледахме проблемите на развитието на народното образование през настоящата петилетка. На заседания на бюрото на областния комитет разглеждаме много въпроси, насочени към активизиране на дейността на местните партийни органи и училищните организации. Така ние изслушахме информация на Алексеевския районен комитет

Digitized by Google

на партията за работата по обединяване на усилията на училището, семейството и трудовите колективи за комунистическото възпитание на подрастващото поколение. Белгородският градски комитет на партията се отчете как ръководи партийните организации в училищата. През февруари 1983 година на заседание на бюрото разгледахме въпроса за състоянието и мерките за по-нататъшно развитие и усъвършенстване на работата на селските учебно-възпитателни комплекси. Тяхното създаване изисква голяма организаторска работа и значителни материални разходи. Затова бяха набелязани мерки за по-нататъшно разпространяване на този прогресивен опит в областта. През последните години значителна работа за повишаване на качеството на обучението, на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на учащите се извърши партийната организация на училище № 1 на град Белгород. На заседание на бюрото на областния комитет ние подробно проучихме този опит и го разпространихме във всички училища в областта.

Практиката показва, че равнището на партийното въздействие върху процеса на обучение и възпитание на учащите се в значителна степен зависи от подготовката, инициативата и настойчивостта на секретарите на училищните партийни организации. Затова ние изискваме от градските и районните комитети не само да се занимават с подбора на тези кадри, но и да ги учат, да им помагат. За тази цел към градските и районните комитети са създадени и действуват семинари на секретарите на училищните партийни организации. На техните занятия се разглеждат актуални въпроси на работата в училищата, на вътрешния и международния живот. Съвместно с органите на народното образование партийните комитети провеждат също областни, градски и районни семинари за внедряване на училищната реформа и по много други актуални проблеми.

Използват се нови форми на работа. Например при Белгородския градски комитет е създаден извънщатен отдел „Училища и учебни заведения", който се състои от 12 души. Той се ръководи от директора на училище № 10 Е. П. Кирилова. Съвместно със сътрудниците от отдел „Пропаганда и агитация" извънщатният отдел проучва и обобщава всичко ново в учебната и възпитателната работа и го внедрява в училищата в града. Такива извънщатни отдели действуват при всички градски и районни комитети на партията.

С въпросите на народното образование се занимават ежедневно всички местни органи на партията. Това помага в училищата да се създава атмосфера на творческо търсене, позволява да се намират нови форми за развитие на училищното дело. Една от тях са така наречените териториални организационно-методически обединения на училищата. Тяхната същност е в това, че на село около средното училище се обединяват всички училища с непълен курс на обучение, разположени в непосредствена близост с него. Създава се координационен съвет за ръководство на дейността на педагогическите и ученическите колективи. Това дава възможност училищата с неголям брой учащи се да живеят по-пълнокръвен живот, да използват материалната база и опита на средното училище.

Не по-малко значителни са резултатите от търсенето на партийната организация и колектива на средно училище № 31 на град Белгород. Тук още в началото на десетата петилетка за пръв път беше разработена програма за възпитание на учащите се за целия период на обучението. Въз основа на нея се съставя комплексен тематичен план за възпитателната работа през дадена учебна година, а така също плановете на класните ръководители. Сега опитът на това училище е достояние на педагогическите колективи в цялата област.

Каквито и проблеми на народното образование да решава нашата областна партийна организация, крайната цел на тези усилия е на випускниците от училищата да се дадат трайни знания, да се възпитат в тях най-добрите човешки качества, да се подготвят за живот и за труд. В това отношение нашите надежди се оправдават. В селските учебно-възпитателни комплекси нараства броят на випускниците, които свързват съдбата си със селскостопанското производство. Около 43 процента от тях остават да се трудят в колхозите и совхозите или отиват да се учат в селскостопанските учебни заведения. В много колхози и совхози повечето специалисти са бивши възпитаници на селските училища, които добре познават местните условия и обичат своя край.

Digitized by Google

УСИЛИЯТА В ЕДНА ЦЕЛ

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия предяви искането да се създава контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри.

Тук ще бъде споделен опит как чрез взаимодействието между общинския комитет на БКП и общинската контролно-ревизионна комисия на партията в Русе се осъществява тази задача и как се действува, за да се повишава дисциплината и подобрява качеството на продукцията.

СИЛАТА НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

инж. ГЕОРГИ ТАБАКОВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Русе

Богати са възможностите на Русенската общинска партийна организация. Тя разполага с развита материална база, силен икономически, кадрови и културен потенциал. Това позволява и същевременно задължава всички задачи да се решават на все по-голяма висота. Пътят за изпълнението на тези високи изисквания преминава през всекидневния, всеобхватен, обективен, задълбочен, принципен партиен контрол, чрез който органически се съединяват теорията с практиката, решенията с изпълнението, думите с делата. Да се провежда такъв партиен контрол означава с непоколебима твърдост, без каквито и да било колебания, да се разкрива всичко, което е в несъответствие с ленинските принципи и норми на партиен живот, с комунистическата нравственост и морал, с изискванията на Програмата и Устава на партията.

В шестата си лекция, изнесена пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, др. Тодор Живков подчерта: „Съвременното развитие на политическия подход изисква решително да се подобрява контролът на партийните комитети и организации по отношение на държавните, стопанските и другите управленски органи и кадри... Защото това е контрол политически и неговите

Digitized by Google

критерии трябва естествено да произтичат от провеждания политически курс, от основните задачи и изисквания за осъществяването на този курс."

Този политически подход намира ярък израз във взаимодействието между общинския комитет и общинската контролно-ревизионна комисия на БКП в Русе, чиято обща цел и задача е да се издигнат ролята и значението на първичните партийни организации като политически щабове на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние.

Съвместно с комисията насочихме усилията си главно към партийните организации, защото те са най-близко до социалните процеси, които протичат в трудовия колектив и имат най-голяма възможност да влияят активно и пряко на всички негови членове.

В трудовите колективи минава фронтовата линия на борбата за изпълнението на държавните и насрещните планове, за икономии и пестеливост, за опазването и увеличаването на социалистическата собственост. В тях най-добре се вижда как се организира трудът, доколко той е производителен, кой как е стимулиран. Следователно състоянието на контрола, упражняван от партийните комитети и контролно-ревизионните органи, както и контролът в самите първични организации се явява оня камертон, по който се настройва цялата контролна работа в трудовите колективи.

През последните години и особено след Дванадесетия партиен конгрес **общинската контролно-ревизионна комисия на БКП се утвърди като дееспособен политически орган.** Засили се нейният принос за опазването на чистотата, единството и боеспособността на партийните редове и поддържането на необходимата висота деловодната и финансовата дейност в първичните организации. **С целенасочената си работа тя активно съдействува** за: спазване изискванията на Устава и Програмата на партията; повишаване на авангардната роля на комунистите; разкриване и използване на вътрешните резерви на производството; опазване и увеличаване на обществената собственост; разгръщане на критиката и самокритиката в партийните организации; води борба против бюрокрацията, нарушенията на държавната дисциплина и социалистическата законност и пр.

За повишаването на ефективността от контролно-ревизионната дейност допринесоха и положителните качествени изменения в състава на комисията. За нейни членове са избрани кадри с необходимата теоретическа и практическа подготовка по проблемите на партийното строителство и контролно-ревизионната работа. Те притежават богат партиен и житейски опит, принципност и делови качества, всеотдайност и с вещина работят за изпълнението на партийните решения.

Като тенденция в дейността на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП се утвърждава научният подход при изучаването на причините и същността на отрицателните явления в работата и поведението на комунистите. При изпълнението на своите функции тя използва резултатно социологическите и психологическите методи, проявява стремеж за отчитане на индивидуалните особености в развитието на отделната личност.

Положително отражение дадоха и извършените подобрения в нейната структура. Изгражданите специализирани работни групи по отделните проблеми на контролно-ревизионната дейност, както и включването на членовете на комисията към отраслови работни групи повиши компетентността и авторитета ѝ като дееспособен политически контролен орган в общинската партийна организация.

Сложните и обществено значими задачи, които решава общинският комитет на БКП в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, изискват по-целенасочено и координирано взаимодействие с общинската контролно-ревизионна

Digitized by Google

комисия на партията. Може би у някой ще се породи въпрос: **защо се действува заедно с комисията?** Отговорът е един. **Продиктувано е от необходимостта да се засилват контролните ни функции. За нас няма друг орган, с който да работим съвместно най-сполучливо по проблемите на контрола.** Съгласуването на действията се осъществява по няколко взаимно свързани направления. Кои са те? Когато се подготвя едногодишният ни план за работа, се уточнява по кои проблеми ще се действува заедно с комисията. Определят се първичните партийни организации, които ще бъдат проверявани, проблемите, по които ще се организират проверките, и целите, които желаем да постигнем. Този подход създава възможност за внасяне на по-голяма организираност и целенасоченост в съвместната ни работа.

Положително отражение дава и утвърдилата се практика при необходимост да препоръчваме на общинската контролно-ревизионна комисия да извършва проверки по определени проблеми на партийната дейност, които имат важно значение за общинската партийна организация. В тези случаи винаги участвуват и сътрудници от отделите на комитета. След Националното съвещание, състояло се на 30 май 1983 г. във Варна, препоръчахме да се направи проверка на тема „Как въпросите на качеството на продукцията са отразени в дневния ред на заседанията на заводските партийни комитети?" Участвуваха и сътрудниците от отделите „Промишлено-стопански" и „Организационен" на комитета. Резултатите от проверката бяха обсъдени от бюрото на общинския комитет на БКП, а след това и с щатните партийни работници и секретарите на заводските партийни комитети. В предоставения ни анализ бе показано как проблемите на качеството стоят на вниманието на партийните комитети и организации, какви мероприятия и решения се приемат в тази насока. Посочено бе как ръководните кадри се отчитат по въпросите на качеството. Мерките, които предприехме, подпомогнаха партийните комитети в заседанията си по-задълбочено да се занимават с проблемите на качеството, да вземат целесъобразни решения, да преодоляват някои пропуски на грубо администриране и технократизъм. Вниманието на партийните работници бе насочено към оказването на по-конкретна помощ при предварителната подготовка на материалите, които се обсъждат на заседания на партийните комитети.

Ето и друг пример на взаимодействие. По наша препоръка общинската контролно-ревизионна комисия провери как партийните организации от подотрасъл „Жилищно строителство" осъществят изискванията на чл. 52 от Устава на БКП да се мобилизират колективите за изпълнение на производствените планове и за повишаване ефективността на стопанската дейност. В това мероприятие участвуваха и сътрудници от отделите на комитета. На основата на предложения анализ от проверката, направените констатации и препоръки взехме решение за подобряване на работата на първичните организации с трудовите колективи. Същия подход предложихме и при провеждането на проверка от общинската контролно-ревизионна комисия за дейността на партийните организации от отраслите „Търговия" и „Услуги" по качеството на търговското обслужване.

Участието на сътрудниците от отделите на общинския комитет на БКП в съвместните проверки с комисията спомага за задълбочено и всестранно изучаване състоянието на работата по проверяваните въпроси, по-добре да се изясняват причините за констатираните слабости. И всеки действува от позициите на своите компетенции. По този начин се повишава и взискателността към кадрите за изпълнението на уставните изисквания, засилва се ефективността от контрола. Проявяваме стремеж при извършването на проверките да разграничаваме своите функции. **Членовете на комисията** проверяват документите, правят ана-

Digitized by Google

лиз на отразените в тях данни. **Работниците на общинския комитет на БКП** провеждат индивидуални срещи с членовете на партийните бюра, с групови партийни отговорници, с ръководни стопански кадри, изучават изпълнението на собствените ни решения и тези от вишестоящите партийни органи. Вниманието на проверяващите се насочва към по-дълбокото вникване в причините за констатираните пропуски и оказването на конкретна помощ за отстраняването им. С този подход партийните работници придобиват по-голям опит на критично отношение към слабостите и грешките на проверяваните. Досегашната практика показва, че добре организираните съвместни проверки с общинската контролно-ревизионна комисия съдействуват представителите на отделите на комитета по-добре да чувствуват, че сърцевината на контрола съставлява проверка на фактическото изпълнение на решенията там, където трябва да се осъществяват.

Взаимодействието с комисията се изразява и при извършването на съвместни проверки по повод на получени сигнали за комунисти, които са нарушили Устава на партията, партийната и държавната дисциплина и партийния морал. В тези случаи действуваме съвместно и с органите за държавен и народен контрол, на финансовия контрол, на съда, Прокуратурата, с органите на Министерство на вътрешните работи и др. Стремежът е да създадем такава организация на работа, при която ще се затвори веригата на органите, които действуват срещу нарушителите. Така се постъпи при извършената проверка от общинската контролно-ревизионна комисия на БКП по сигнал от комунист за допуснати нарушения от страна на ръководен деец в завода за огнеопорни изделия „Труд".

В какво се изразяваха обвиненията? Грубост и безпринципност към кадрите, незачитане на партийното бюро и мнението на хората. Критикуващите биват преследвани и принуждавани да напуснат предприятието. Работната група за изясняване на случая се ръководеше от член на бюрото на комисията. В нея бяха включени и хора от отделите на комитета и от общинския комитет за държавен и народен контрол. Проверката доказа, че по-голяма част от изнесеното отговаря на истината. Резулатите от установеното бяха обсъдени в комисията и в общинския комитет на БКП. За допуснатите нарушения на Устава на партията бе потърсена отговорност от провинилия се ръководител. На едно от съвещанията със стопанските ръководители наказанието бе разяснено, за да действува възпитателно и да се засили взискателността. Решението на комитета бе снето и на събрание на съответната първична организация. Там наказаният не прие наложената му санкция, но комунистите подкрепиха становището на комитета.

Благоприятно отражение в работата на отделите на общинския комитет на БКП дава и въведената практика периодично общинската контролно-ревизионна комисия да предоставя за ползване анализ на обработени данни от извършените комплексни проверки на първичните организации. За всяка проверена организация съответният инструктор получава информация за установените пропуски и дадените препоръки за преодоляването им. По наша преценка това е добра възможност за оказване на конкретна помощ, съдействува за засилването на контрола и за подобряването на работата.

Всеки месец комисията предоставя на отделите на комитета анализ на данните, отразени в Система—5, за наложените партийни наказания в общинската партийна организация. През миналата година въз основа на получените данни за наличието на неблагоприятната тенденция за увеличаване процента на работниците сред наказаните след съгласуване с нас общинската контролно-ревизионна комисия извърши цялостна проверка в общинската партийна организация за работата със санкционираните комунисти.

Digitized by Google

Анализът на данните, отразени в документите на първичните организации, проведените индивидуални срещи и разговори с наказаните партийни членове — работници, подпомогнаха общинският комитет на БКП да проведе конкретни мероприятия за по-нататъшното подобряване работата на партийните комитети със санционираните членове на партията.

Освен тясното взаимодействие между комитета и комисията в борбата с нарушителите на социалистическата законност и дисциплина ние се стремим да координираме и дейността на държавните контролни органи. Преди всичко вниманието ни е насочено да ги укрепим с добре подготвени кадри и да усъвършенствуваме техния стил и методи на работа. Особено голямо внимание отделяме за непрекъснатото подобряване работата на първичните организации в държавните контролни органи и утвърждаването им като боеспособни политически щабове на трудовите колективи. Утвърдили сме добра организация системно от тях да се получава информация за констатирани нарушения, която засяга партийните органи и организации. На тази основа създаваме необходимите условия за търсене на партийна отговорност от комунистите, които са се отклонили от Устава на БКП.

Много са примерите на осъществяваната съвместна контролна дейност с общинската контролно-ревизионна комисия. От това има само полза. Тя се изразява в подобряването на работата по проверяваните проблеми във всички отрасли на общината, в помощта, която проверяващите оказват на първичните организации както по време на проверката, така и след нея за преодоляването на допуснатите слабости, в правдивата и богата информация, която комисията предоставя на бюрото на общинския комитет на БКП, и пр.

Новите изисквания, предявявани от Националната партийна конференция, налагат да се усъвършенствува още повече съвместната работа на комитета с комисията. „...партийният контрол — посочва др. Т. Живков — е не само условието, но и гаранцията за ефективността на политическата система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм, на нашата социално-икономическа стратегия.“[1] В бъдеще нашата съвместна дейност с общинската контролно-ревизионна комисия **е насочена и към повишаване превантивната роля на контрола.** Осъществяването на такова взаимодействие, което да осигури предварителен, предопредителен контрол. Стремежът ще бъде своевременно да се изясняват получаваните сигнали, партийните работници по-активно да участвуват в живота на първичните организации. Така те ще имат възможност по-добре да изучават въпросите, които се повдигат в колективите, ще се вземат превантивни мерки, а не да се осъществява последващ контрол. Тогава и провиненията, и наказанията ще бъдат по-малко.

Предвиждаме в скоро време да извършим съвместна проверка на работата на първичните партийни организации по укрепването на трудовата и технологичната дисциплина в трудовите колективи. Нашата цел е да се разкрият по-задълбочено причините за тяхното нарушаване от наказаните по тези мотиви комунисти, а и онези, които са ги погазили, но не им е разглеждано партийното положение. Анализът на причините ще ни помогне да преценим дали се използва правилно и най-ефективно партийното наказание за възпитаването на съзнателно отношение към труда. Подълбоко ще вникнем дали първичните организации са определили правилно тяхната вина при санкционирането. Желанието ни е при проверките да се разкрива по-пъл-

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на Българската комунистическа партия, за усъвършенствуване на нейната политическа и идеологическа работа, лекция шеста. Партиздат, 1983.

Digitized by Google

но целият комплекс от обективни и субективни причини, довели до нарушението на дисциплината и въз основа на тях да се прецени правилно ли е използвано наказанието като възпитателно средство. В бъдеще ще се стремим да установяваме още по-точно каква роля са играли партийните организации и другите ръководни органи за премахването на факторите, които влияят за нарушението на трудовата и технологичната дисциплина.

Бихме могли още по-активно да координираме усилията си с общинската контролно-ревизионна комисия на БКП за контрол срещу слабостите и нарушенията на Устава на партията при осъществяване на икономическата, научно-техническата, социалната и идейно-възпитателната политика на партията. **Целта ни е партийният контрол да бъде всеобхватен, да се разпространи върху всички органи и звена, ръководители и изпълнители.** Това ще допринесе да се повишават отговорността и активността на всеки комунист за отстраняването на недостатъците и за своевременното решаване на задачите.

В ЗРИТЕЛНОТО Й ПОЛЕ

к. ф. н. НИКОЛАЙ ВИНЧЕВ
председател на общинската
контролно-ревизионна комисия — Русе

Девизът за високо качество и ефективност е бил ръководно начало в дейността на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП в Русе. За нас като контролен партиен орган най-важна е задачата да се подобри решително партийният контрол върху дейността на органите и институтите на политическата система, поставена от др. Тодор Живков в Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес на партията.

Няма да се спирам на въпроса кое налага най-тясното взаимодействие между комисията и общинския комитет на БКП. Ще добавя само, **че този начин на работа допринася за повишаване ролята и на общинската контролно-ревизионна комисия, спомага за подействен партиен контрол, за порезултатна помощ за издигане ролята на първичните партийни организации.**

Силен тласък на творческата реализация на конгресните решения даде речта на др. Тодор Живков на съвещанието с партийния, стопанския и обществения актив, състояло се във Варна през 1983 година. След него още на първото си заседание бюрото на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП направи самооценка на своята работа по изпълнението на задачите, поставени от конгреса и съвещанието. Бяха набелязани конкретни мерки по-пълно да се прилага анализът в контролно-ревизионната дейност, да се засили ролята на тематичните проверки, по-задълбочено да се вниква как първичните организации спазват чл. 52 от Устава на БКП по проблемите на партийното ръководство на стопанската дейност.

На това заседание бе изразено опасение, че недостатъчната подготовка на някои нейни членове и сътрудници в пряката им работа може да попречи за изпълнението на набелязаните задачи. Затова бяха утвърдени допълнителни ме-

Digitized by Google

роприятия за повишаване квалификацията на членовете и сътрудниците на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП, на заводските и учрежденските ревизионни комисии. Бе организирано задълбочено изучаване на постановките в трудовете на др. Стоян Караджов и най-вече на тези, които се отнасят до извършването на тематични проверки по спазване изискванията на чл. 52 от Устава на партията и изясняване функциите на контролно-ревизионните и ревизионните комисии.

Ние си поставихме за цел чрез по-конкретни и действени проверки да съдействуваме на партийните комитети и организации по-целенасочено да провеждат в живота задачите, поставени от Варненското съвещание.

Утвърдените от нашето бюро мероприятия **насочиха вниманието ни в няколко направления**. Кои са те?

С цел да се повиши компетентността на проверяващите всички членове на комисията бяха разпределени в постоянно действуващи работни групи по отрасли, които се ръководят от членове на бюрото. Към всеки неин член бе прикрепен по един сътрудник. Включени бяха хора с добър политически и организационен опит, с икономическа подготовка, способни да правят не само финансово-имуществени проверки, но преди всичко политически анализ на състоянието на първичните организации по проверяваните въпроси. Подобреният състав на комисията и сътрудниците ѝ засили политическия характер на контрола.

Разпределението беше съобразено с образователната и специалната подготовка на всекиго. Два пъти в месеца ръководителите на работните групи участвуват в оперативки на комисията. Там се прави преглед на извършените проверки, изясняват се възникналите трудности, изнася се информация за някои решения, получени указания и задачи от вишестоящи партийни органи, които се отнасят до контролно-ревизионната дейност. Постоянните контакти на ръководителите на отрасловите работни групи с останалите членове и сътрудници на комисията дават възможност навреме да се предава необходимата информация, да се обменя положителен опит, да им се оказва практическа помощ при проверките.

Проведохме и няколко семинарни занятия за повишаването на подготовката им. Чрез отрасловото разпределение се осигури възможността всеки член на комисията заедно с прикрепения към него сътрудник да има близък контакт с 4—5 първични организации. Този начин на работа помага по-сполучливо да се изучава състоянието по места, да се засилва превантивният характер на контрола, по-добре да се подготвят и провеждат комплексните и тематичните проверки.

Към бюрото на общинската контролно-ревизионна комисия на партията **създадохме работна група от специалисти и научни кадри за теоретико-методическа помощ**. В нейния състав са включени специалисти по партийно строителство на Русенския филиал на академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, социолог, специалист-анализатор от териториално-изчислителния център и преподаватели от висшето техническо училище „Ангел Кънчев“. Трима другари са кандидати на науките. Организирано групата се запозна с изискванията на Устава, инструкциите на ЦК на БКП и други документи, които се отнасят до контролно-ревизионната и ревизионната дейност. Тези хора подпомагат бюрото ни в разработката на методически насоки за извършване на тематични проверки по отделни проблеми. Те съдействуват активно за обучението на членовете на заводските и учрежденските ревизионни комисии. Съществен е приносът им за изучаването и разпространяването на челния опит в контролно-ревизионната дейност, за формирането на положителен опит в работата на заводските ревизионни комисии и пр.

Специално внимание отделихме за **подготовката на членовете на заводските и учрежденските реви-**

Digitized by Google

зионни комисии. Показахме им как по-добре да обобщават резултатите от извършените проверки и как по-пълно да използват анализа на данните, отразени в документите на първичните организации по проверяваните въпроси. Голямо внимание обърнахме на проблемите на качеството и ефективността. Съгласувано с общинския комитет на партията по предприятия се състояха срещи на председателя и заместник-председателите на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП със заводските ревизионни комисии, на които участвуваха и секретарите на заводските партийни комитети и техните заместници, които отговарят за организационните въпроси. Там бяха изяснени редица въпроси, свързани с усъвършенствуването на ревизионната дейност и подобряването на координацията и взаимодействието на заводската ревизионна комисия и партийния комитет.

Проведохме и **индивидуални срещи** с председателите на заводските ревизионни комисии, на които бяха уточнени практически мерки за понататъшното усъвършенствуване организацията на ревизионната дейност по проблемите на качеството и ефективността на производството.

В проверките, извършвани от членовете и сътрудниците на комисията, участвуват и членове на ревизионните комисии в съответните заводи. Така те не само обменят, но и придобиват опит в контролно-ревизионната дейност.

След така направената предварителна подготовка ние пристъпихме към тематични проверки в духа на Варненското съвещание по изпълнение изискванията на чл. 52 от Устава на БКП.

Ще се спра на някои проверки, които извършихме съгласувано с общинския комитет на БКП или съвместно с негови сътрудници.

Първата бе на тема „Как проблемите на качеството са отразени в дневния ред на проведените заседания на заводските партийни комитети". Участвуваха и сътрудници от отделите „Организационен" и „Промишлено-стопански". С цел по-пълно да се изяснят въпросите бе направен преглед на протоколите от заседанията на комитетите, на обсъдените доклади, преценки и информации, направените изказвания, предложения и критични бележки и взетите решения по проблемите на качеството.

По предложение на бюрото на първичната партийна организация в общинския комитет на БКП резултатите от проверката бяха изнесени на партийно събрание. Задълбоченото обсъждане спомогна да се повиши отговорността на комунистите от апарата на комитета за издигане равнището на работа на заводските комитети на БКП, за усъвършенствуването на техния стил и методи на работа. На всички бяха дадени конкретни партийни поръчения.

Втората проверка бе на тема „Дейността на първичните партийни организации от отраслите „Лека и хранително-вкусова промишленост" по изпълнение изискванията на чл. 52 от Устава на БКП относно партийното ръководство на трудовите колективи за снижение на материалните разходи". В това мероприятие участвуваха и сътрудници на отдел „Промишлено-стопански" на общинския комитет на БКП, специалисти от общинския народен съвет и общинския съвет на Българските професионални съюзи. Проверихме документите на първичните организации от партийни събрания и дневниците на партийните групи.

Бюрото на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП разгледа резултатите от проверката, а след това те бяха предоставени на общинския комитет на БКП. Успоредно с това отдел „Промишлено-стопански" предложи и бюрото на комитета утвърди конкретни мероприятия за преодоляването на констатираните слабости.

Третата проверка бе на тема „Дейността на първичните партийни организации в отраслите „Търговия" и „Услуги" по изпълнение

Digitized by Google

изискванията на чл. 52 от Устава на БКП за подобряване качеството на търговското и битовото обслужване". Участвуваха и сътрудници от отделите „Организационен" и „Промишлено-стопански" на общинския комитет на БКП. Чрез инспекцията за контрол по търговията събрахме информация за финансови нарушения в отделните предприятия и за санкционирани комунисти от контролните органи. Изучихме жалбите и критичните бележки на трудещите се относно слабости в търговското и битовото обслужване. Получихме справки по проблема и от отдел „Търговия" към общинския народен съвет. Въоръжени с богати данни по интересуващия ни въпрос, отидохме в първичните организации. Анализирахме състоянието на проверяваните въпроси.

Резултатите от проверката бяха обсъдени от пленума на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП. По инициатива на общинския комитет на партията присъствуваха и сътрудници от апарата на комитета, секретарите на първичните организации и директорите на проверените предприятия. На базата на направените констатации и препоръки от комисията бюрото на партийния комитет прие мероприятия за по-нататъшното подобряване на работата.

Четвъртата проверка бе на тема „Дейността на партийните организации от подотрасъл „Жилищно строителство" по осъществяване изискването на чл. 52 от Устава на БКП „да мобилизират трудещите се за изпълнение и преизпълнение на производствените планове, за повишаване ефективността на стопанската дейност..." Освен първичните организации от строителството бяха проверени и тези от общинския народен съвет, проектантската организация и стопанска дирекция „Изграждане на населените места", които имат пряко отношение към проблема. Проверката бе извършена по препоръка на първия секретар на общинския комитет на БКП. Целта бе да се съдействува за повишаване ролята и контролната функция на партийните организации при изпълнението на плана. В това мероприятие участвуваха сътрудници от отделите „Организационен" и „Промишлено-стопански" на общинския комитет на БКП. Резултатите бяха обсъдени на заседание на бюрото на комисията. Взето бе решение констатациите и препоръките да се предоставят на бюрото на общинския партиен комитет.

Със съгласието на общинския комитет на партията в отрасъл „Машиностроене" проверихме как се изпълнява чл. 52 от Устава на БКП относно ролята на партийните организации за укрепване на социалистическата дисциплина, опазване и увеличаване на обществената собственост. Резултатите бяха разгледани от бюрото на комисията. По инициатива на отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП те бяха изнесени на съвещание със секретарите на заводските партийни комитети и първичните организации от същия отрасъл.

Извършените проверки и най-вече **подходът към подготовката и провеждането им спомогнаха да се увеличи ефективността на контролно-ревизионната дейност по най-актуалните задачи, които решава общинската партийна организация.** Засили се целенасоченият им характер, по-задълбочено се изясняват причините за допуснатите нарушения на Устава на партията и инструкциите на ЦК на БКП, по-добре се вижда кои са виновниците за установените слабости.

Ние считаме, че тясното **взаимодействие между общинския комитет на БКП и общинската контролно-ревизионна комисия на партията дава добри плодове.** То силно се отразява в първичните партийни организации и допринася за повишаване на ролята им в трудовите колективи. **Голямата отзивчивост, доброто отношение и разбиране, което намираме в комитета и най-вече в лицето на неговите секретари, се отразяват благотворно в съвместната ни дейност.**

Digitized by Google

Участието на членове на заводските ревизионни комисии в проверките спомага по-добре да се изяснят специфичните въпроси, по които работят дадената първична организация и трудовият колектив, по-ясно да се видят недостатъците и да се вземат мерки за отстраняването им.

Какви по-характерни пропуски бяха разкрити по места?

В дневния ред на събранията на някои първични организации не се отделя необходимото внимание на важни въпроси като: опазването на социалистическата собственост; борбата срещу рушителите на дисциплината; икономията на материални и енергетични ресурси и др. Беше установено, че има партийни членове, които са санкционирани от държавните контролни органи, но към тях не е взето партийно отношение. В отделни места е допуснат либерализъм към членовете на партията, извършили груби нарушения на дисциплината и наказани от държавните контролни органи.

Някъде има неумение да се разграничават функциите и немалко решения на партийните организации имат стопански характер. Положително е, че в повечето случаи по проблемите на стопанската дейност докладват началници на отдели, на цехове, директори и заместник-директори на предприятията. Някои от тези кадри обаче нямат достатъчни познания по проблемите на партийното строителство, липсва им и необходимият партиен опит. Затова на партийни събрания и заседания те предлагат да се обсъждат материали от чисто стопански характер, така, както ги докладват на стопански съвет или на служебно съвещание. Недостатъчната взискателност към някои от тези дейци обаче е най-съществената причина докладите, преценките и информациите, които се обсъждат на партийни събрания, да не се подготвят на необходимото равнище, политически да не се подхожда към проблемите.

Безспорно мерките, които се вземат от общинския комитет на БКП за преодоляване на пропуските, установени при проверките, засилват помощта към първичните организации. Това допринася слабостите да бъдат отстранявани своевременно.

Досегашната работа обаче показа и някои недостатъци в контролно-ревизионната дейност. При извършването на някои комплексни проверки от отделни членове на комисията и от заводските ревизионни комисии не се отделя достатъчно място, и то на важни въпроси като: занимавали ли са се партийните организации с най-актуалните проблеми, които решава трудовият колектив, взети ли са мерки за изпълнение решенията на вишестоящите партийни органи и др. Недостатъчна е в някои случаи и помощта, която се оказва за реализирането на дадените препоръки след завършването на проверката и пр.

Непосредствено след Националната партийна конференция общинската контролно-ревизионна комисия на БКП направи равносметка на извършеното в светлината на новите, по-високи изисквания **и утвърди двегодишен план.** В него са предвидени мероприятия за по-успешното съдействие, за да се подобряват дисциплината и качеството на произвежданата продукция от трудовите колективи на общината. Вниманието ни е насочено към по-ефективно използване на утвърдените форми, методи и средства на контролно-ревизионната дейност. Стремежът е: да се задълбочава взаимодействието ни с общинския комитет на партията; по-пълно да се използва анализът на данните, отразени в документите на първичните организации; да се засилва ролята на превантивния контрол; да се поддържат тесни контакти между членовете на комисията с тези на заводските ревизионни комисии; да се оказва по-конкретна помощ за преодоляването на установените пропуски.

Комисията дава **методическа помощ** на заводските и учрежденските ревизионни комисии по формирането на положителен опит в ревизионната дейност по най-актуал-

Digitized by Google

ните проблеми, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, отнасящи се до изпълнението на чл. 2 и 52 от Устава на партията: за разкриване и използване на вътрешните резерви на производството; за укрепване на социалистическата дисциплина; за постигане на високо качество и ефективност; за опазване и увеличаване на социалистическата собственост; за спазване на партийната и държавната дисциплина и социалистическата законност; за повишаване авангардната роля на комунистите и др.

Предвиждаме през четвъртото тримесечие на т. г. на свой пленум да обсъдим проблема за методическата помощ на комисията към заводските и учрежденските ревизионни комисии, за утвърждаването им като дееспособни политически органи и засилването на техния принос при осъществяване решенията на Националната партийна конференция по въпросите на качеството.

През първото тримесечие на 1985 г. ще имаме пленум на тема „Работата на първичните организации от отрасъл „Машиностроене" по изпълнение изискванията на чл. 52 от Устава на БКП за разкриване и използване на вътрешните резерви на производството, за укрепване на социалистическата дисциплина".

Посочените мероприятия са съгласувани с бюрото на общинския комитет на БКП и проверките ще извършим с участието на сътрудници от съответните отдели на комитета.

Ние отделяме голямо внимание на взаимодействието и с общинския комитет за държавен и народен контрол, с държавния финансов контрол, с районния център по стандартизация, метрология и контрол на качеството, с органите на Министерството на вътрешните работи, съда и прокуратурата и др.

Какво още правим?

Съгласувано с общинския комитет на БКП сме създали работна група от сътрудници на комисията и представители на посочените органи. В края на всеки месец те представят информация за санкционираните комунисти от държавните контролни органи. Тя се картотекира при нас. Един екземпляр се дава на отделите на общинския комитет на партията за вземане на отношение. След два месеца работната група разпределя информацията по отрасли и чрез отрасловите ръководители на работните групи на всеки член на комисията се възлага да провери какво отношение е взето към провинилите се комунисти в съответната първична организация.

Тази координация се прави всеки понеделник в присъствието на отговорниците на всички групи. На следващата сбирка се отчита какво е направено, като на формуляра, който се намира при нас, се вписва становището на дадената първична организация. За тези, които проявяват пасивност и либерализъм, се сигнализират секретарите на общинския комитет на БКП за търсене на отговорност.

Предвиждаме мерки и за усъвършенстване работата на изградените постоянно действуващи работни групи. Те ще се изразят в повишаване квалификацията на техните членове по проблемите на контрола и в по-нататъшното усъвършенстване на контролно-ревизионната им дейност.

Стремежът е досегашната и бъдещата ни работа да е в унисон с характерната черта на развитието на нашето общество след Дванадесетия партиен конгрес — постоянно да се повишават критериите на взискателност във всички дейности, на всички равнища. Дългогодишната партийна практика нееднократно е доказала, че **градивните функции на контрола и проверката се състоят в помощта да се поправят грешките, да се преодоляват трудностите и недостатъците, да се открива простор на търсенията, инициативата и творчеството.** Защото контролът е проверка на съответствието между теорията и практиката, между решението и изпълнението, между думите и делата.

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТТА НА СЪВМЕСТНАТА РАБОТА

ДЕНКА ЙОРДАНОВА
инструкторка в общинския комитет на БКП — Русе

След Варненското съвещание бюрото на общинския комитет на БКП в Русе повиши своите изисквания както към партийните комитети и организации, така и към сътрудниците на комитета за по-голяма конкретност в работата по повишаването на качеството. Под ръководството на партийните организации сред колективите от обслужващата сфера се проведоха разнообразни инициативи, които допринесоха за издигане равнището на търговското и битовото обслужване. Ще споделя някои моменти от съвместната работа между общинския партиен комитет и общинската контролно-ревизионна комисия в стремежа им да се повишава ролята на първичните партийни организации от системата на търговията и услугите.

За разгръщането на самоинициативата и творчеството в дейността им влияят редица фактори. Но определено за това допринесе и извършената тематична проверка от общинската контролно-ревизионна комисия на БКП по изпълнението на чл. 52 от Устава на БКП за качеството на търговското и битовото обслужване.

По предварителна съгласуваност в проверката участвуваха и сътрудниците от отделите „Организационен" и „Промишлено-стопански" на общинския партиен комитет. Заедно с другари от комисията разработихме въпросите, по които трябваше да се проследи работата на проверяваните първични организации. В проверката бяха включени и специалисти от държавни контролни органи, които имат пряко отношение към тези проблеми. На инструктивно съвещание във връзка с осъществяването на задачата на всеки член от изградените работни групи беше осигурена информация от държавните контролни органи относно установените от тях нарушения в предприятията. Всеки от проверяващите бе запознат с проблемите по задоволяването на населението със стоки и услуги. Така се създадоха условия за задълбочено изучаване работата на първичните организации по въпросите на търговското и битовото обслужване на трудещите се. В процеса на самата проверка членовете на общинската контролно-ревизионна комисия проучваха документите на партийните организации, за да се изясни как интересуващите ни проблеми са отразени в дневния ред на събранията, как се решават жалбите, предложенията, сигналите и критичните бележки на трудещите се. Те прегледаха обсъдените материали от комунистите, които се отнасят до проверявания въпрос и взетите в това отношение решения. Запознаха се с дневниците на партийните групи, вникнаха потърсена ли е партийна отговорност на санкционираните комунисти от държавните контролни органи.

Работниците от отделите на общинския комитет на БКП разговаряха с редица комунисти. Целта бе да се запознаем как се организира изпълнението на стопанските задачи, какви трудности се срещат, каква помощ е необходима. В някои от трудовите колективи, където имаше изоставане в изпълнението на плана, оказахме конкретна помощ. Изяснихме дадените сигнали за допуснати нарушения в стила и методите на работа на отделни ръко-

Digitized by Google

водни административно-стопански кадри.

Предварителната информация, която имахме за влошен социалнопсихически климат в предприятията „Асансьорни сервизи“ и „Свежест“, наложи да се отдели време и за тяхното осветляване и вземането на някои мерки за отстраняването на допусканите слабости.

След приключването на проверката въз основа на обобщените данни при завеждащия отдел „Организационен“ на общинския комитет на партията поотделно бяха викани секретарите на проверените първични организации. Тези срещи се оказаха много полезни. На тях се коментираха установените слабости в съответната партийна организация, съпоставяха се с работата на останалите организации, направиха се конкретни препоръки за подобряването на дейността им.

Резултатите от проверката бяха разгледани на пленума на общинската контролно-ревизионна комисия. В работата му, съгласувано с общинския партиен комитет, участвуваха и сътрудниците от отделите на комитета, секретарите на партийните комитети и организации и директорите на проверените предприятия.

Преодоляването на допуснатите пропуски в културата на търговското и битовото обслужване беше обект и на организирания от отдел „Организационен“ полуден с партийните секретари от съответните предприятия. Там стана задълбочен разговор, направи се анализ на съществуващите слабости, обменен бе и положителен опит.

Подходът при подготовката и провеждането на пленума на общинската контролно-ревизионна комисия помогна и в моята работа като инструкторка на общинския комитет на БКП, отговаряща за работата на първичните организации от търговията и услугите. **Той ме насочи още по-конкретно да вникна в причините за допусканите недостатъци и пропуски, да повиша взискателността си към партийните секретари.** В периода след пленума се стараех по-често да присъствувам на събрания и заседания на първичните организации, в работата на които бяха установени по-сериозни слабости, да подпомагам партийните бюра при разработката на материалите за събрания. За подобряване дейността на партийните организации допринесе и практиката на отдел „Организационен“ периодично техните секретари да се отчитат по различни проблеми.

В резултат на повишената взискателност от страна на общинския комитет на БКП в дейността на партийните организации настъпиха по-осезателни положителни изменения при решаването на въпросите на търговското и битовото обслужване. Сега се отделя по-голямо внимание при разработването на материалите, които се обсъждат на партийни събрания. Преодолява се административно-стопанският подход при формулировката на решенията. В първичните организации при стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги“ — поделение „Здравко Чампоев“, и градската потребителна кооперация „Наркооп“ имаше случаи, когато с взетите решения функциите им се прехвърляха върху други органи. Някои бяха с чисто стопански характер. Извършената работа за отстраняването на посочените слабости помогна да се измени състоянието на нещата. За това допринесе и направеното от общинския комитет на партията за повишаване квалификацията на партийните секретари. Вече партийните кадри от отрасъла проявяват стремеж да усъвършенствуват партийната дейност като важно условие за издигане активността и творчеството на трудовите колективи в борбата им за по-високо качество на обслужването.

Като секретарка на първичната партийна организация в общинския комитет на БКП искам да споделя как използваме констатациите от проверките на общинската контролно-ревизионна комисия за повишаване ролята и отговорността на комунистите, работещи в апарата на

Digitized by Google

комитета, за подобряване ръководството на партийните организации в общината. В това отношение вече имаме традиции. И по-рано на наши събрания сме обсъждали важни въпроси, свързани с дейността на наказаните комунисти, с решаването на молбите, жалбите и критичните бележки на трудещите се, работата с документите и пр. Стремели сме се по този начин да издигаме ролята на политическите сътрудници от апарата на комитета в преодоляване на допусканите слабости.

Непосредствено след Варненското съвещание, през юни 1983 г., по наше предложение на партийно събрание бяха изнесени резултатите от извършената проверка от общинската контролно-ревизионна комисия на тема „Как проблемът за качеството е отразен в дневния ред на заседанията на заводските партийни комитети". Това стана повод да проведем задълбочен разговор в партийната организация за ролята и мястото на партийния работник в издигане равнището на работата в партийните комитети и организации, да потърсим нашето място и отговорност за установените пропуски. На това събрание бяха възложени и конкретни партийни поръчения на комунистите за оказване на по-близък контрол и помощ в работата на партийните комитети и организации, които допускат сериозни слабости в провеждането на своите заседания и събрания. Поставените поръчения отчетохме на сбирки на партийните групи. Наред с това партийното събрание препоръча с резултатите от проверката да се запознаят и секретарите на заводските комитети на партията, което беше извършено.

През април т. г. във връзка с подготовката на пленум на общинската контролно-ревизионна комисия бе направена съвместна проверка от нейните членове и сътрудниците от отдел „Пропаганда и агитация" на комитета по проблема „Как първичните организации в средните учебни заведения изпълняват изискванията на чл. 55 от Устава на БКП по партийното ръководство на Комсомола".

По предложение на партийното бюро резултатите от проверката обсъдихме на партийно събрание. На него бяха поканени да присъствуват и комунистите от общинския комитет на ДКМС. В изнесената преценка се спряхме главно на слабостите и на нашето място за преодоляването им. Решенията, които взехме, целят по-добре да ангажират комунистите в оказването на близка помощ за отстраняването на недостатъците. Стремежът ни беше да допринесем за усъвършенстуването на съвместната работа на партийните организации в учебните заведения и производствените предприятия по професионалната квалификация на учащите се.

Взаимодействието между отделите на общинския комитет на БКП и общинската контролно-ревизионна комисия на партията постоянно се разширява и обогатява. Съвместните проверки обхващат широк кръг проблеми от дейността на партийните организации, без да се смесват функциите на двата партийни органа. Традициите в Русенската общинска партийна организация в това отношение са трайни. Желанието ни сега е този начин на работа по-добре да се свързва с най-актуалните задачи на настоящия етап.

Немалко е направено за подобряване работата на заводските партийни комитети и заводските ревизионни комисии. Координацията между тях обаче по проблемите на партийното ръководство на стопанската дейност на трудовите колективи, третирани в чл. 52 от Устава на БКП, в някои случаи е недостатъчна. Би могло по-добре да се взаимодействува между заводските ревизионни комисии, тези за народен контрол и ревизионните комисии на заводските комсомолски и профсъюзни организации.

Мисля, че има какво още да се направи за по-доброто разясняване функциите на контролно-ревизионните и ревизионните органи сред партийния актив, за да се разсее по-

Digitized by Google

грешната представа, макар и в отделни членове на заводски комитети на БКП и партийни бюра, че ревизионните органи на партията трябва да се занимават само с контрола по събирането и отчитането на членския внос, жалбите и сигналите на трудещите се. Практиката показва, че тези органи имат широко поле за изява и творчество и могат още повече да допринасят за укрепване боеспособността на първичните организации.

По-добре би трябвало да се взаимодействува между инструкторите на общинския комитет на БКП и членовете на общинската контролно-ревизионна комисия, извършили една или друга проверка в партийните организации. Целесъобразно ще бъде още в процеса на проверяването при установени слабости да се сигнализира съответният сътрудник на комитета, без да се изчаква цялостно обобщаване на информацията. От своя страна инструкторите трябва по-активно да търсят съдействието на членовете на общинската контролно-ревизионна комисия и на заводските ревизионни комисии при проучване състоянието на работата в дадена първична организация.

Задачите на Националната партийна конференция за по-нататъшно повишаване на качеството, постановлението на ЦК на БКП, Министерския съвет на НРБ, Централния съвет на Българските професионални съюзи, Националния съвет на Отечествения фронт и ЦК на ДКМС „За по-нататъшно изпълнение на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа в съответствие с решенията на XII конгрес на БКП“ поставят пред партийните органи и организации от сферата на обслужването нови задачи за още по-пълно задоволяване нуждите на трудещите се със стоки и услуги. От усъвършенстването на стила на партийно ръководство изключително много зависи и тяхното изпълнение. Затова нашият стремеж е да търсим нови форми за по-близка и конкретна помощ в работата на партийните комитети и бюра, да повишаваме ефективността от съвместната дейност между отделите на общинския комитет на БКП и общинската контролно-ревизионна комисия на партията.

Digitized by Google

ЗАВОЮВАНИ ПОЗИЦИИ

Основната цел на индивидуалната работа, както и на всяко възпитателно въздействие, е повишаването на социалнополитическата и трудовата активност, засилването на чувството за дълг и отговорност пред обществото; да съдействува за утвърждаването на личното достойнство и чест на социалистическия труженик.

Окръжната партийна организация в Смолян има значителен опит както по организацията, така и по съдържанието, по насочеността на индивидуалната работа с хората за осъществяване на партийните решения за социално-икономическото и културното развитие на окръга. Без преувеличение може да се каже, че няма общински партиен комитет, първична партийна организация, на чието внимание да не стоят въпросите, свързани с повишаване ефективността и качеството на индивидуалната работа с различните слоеве на населението, с трудовите колективи.

В окръжната партийна организация се полагат големи грижи за разгръщане на идейновъзпитателната и по-специално на индивидуалната работа с хората по няколко съображения.

Преди всичко това е продиктувано не само от необходимостта да се развиват и обогатяват най-добрите традиции на нашата партия да общува с народа, да се допитва до него, да споделя, да убеждава отделния човек в правотата на своята марксистко-ленинска линия и политика, а и от сложните задачи, които решаваме на етапа на изграждането на развития социализъм. Не случайно др. Тодор Живков нарича тази важна партийна работа „живецът на нашата политическа дейност, гръбнакът на нашата идеологическа работа".

Крайно изостанал в своето социално-икономическо и културно развитие в миналото, Смолянски окръг трябваше не само ускорено да развива производителните сили, но и да руши вековни предразсъдъци и религиозен фанатизъм сред част от населението, изпитало и силно последствията от петвековното османско иго и капиталистическата експлоатация.

Не можеха и не могат да се решат задачите, свързани с ускореното социално-икономическо развитие на окръга, в съответствие с изискванията на интензификацията, на повишаване качеството на продукцията, подобряване дисциплината и квалификацията на работниците и специалистите, без да се преодолее тежкото наследство от миналото, което тегнеше върху мисленето и поведението на част от населението в окръга. Прилагането на комплексния подход в решаването на този проблем доведе до успехи. Но особено резултатна и ефективна се оказа индивидуалната работа с хората. Откровеният, аргументираният

Digitized by Google

диалог с отделния човек, възможността да се чуе неговото мнение, дискусията с него даваха неподозирани резултати в борбата срещу религиозния фанатизъм и проявите на битов консерватизъм. При това тази широкомащабна политическа дейност както преди, така и сега все по-умело се свързва с проблемите на качеството на труда, на дисциплината, на борбата за икономии на суровини, материали и енергия. Проблем, който трябва да стане съдба и на отделния труженик.

Именно поради това окръжният комитет, общинските партийни комитети, първичните партийни организации гледат на организирането на индивидуалната работа като първостепенен фактор за идеологическо въздействие, за осъществяване на непосредствени и трайни връзки с хората.

Създадена е стройна система за индивидуалната работа — към всички общински комитети има групи докладчици, а към първичните партийни организации — агитационни колективи, които с партийно поръчение работят сред хората както по месторабота, така и по местоживеене.

Агитаторските колективи са грижливо подбрани. Преди всичко в тях влизат изявени и авторитетни комунисти, отговорни стопански дейци, активисти на обществените организации, хора с богат жизнен опит, общителни и дружелюбни.

Отделят се повече грижи и за тяхната подготовка, защото животът поставя непрекъснато нови задачи. Целта е те да са в курса на партийните решения, да се подобрява тяхното умение да контактуват с хората, да намират път към техните сърца, да разбират болките и тежненията им. За това общинските партийни комитети все по-системно използват не само инструктажите, но и периодичните срещи с активите, формите за обучение, периодическите отчети.

Значителна част от агитаторите години наред работят в определени трудови колективи, населени места — в квартали и махали, което им позволява по-дълбоко да опознаят хората, с които водят индивидуалната работа, по-вярно да определят подхода към отделния човек, да споделят неговите болки и радости. Не са малко активистите, които са чакани и желани събеседници в много домове.

В резултат и на тази политическа работа строителството в окръга се превърна във всенародно дело, по-пълно се разкриват резервите в селското стопанство, широка подкрепа получи високопатриотичният почин на родопските миньори „Осмата петилетка — за 1300 календарни дни".

Например в общинската партийна организация в Рудозем са изградени 24 групи за индивидуална работа по трудови колективи и по местоживеене. В тях са включени отговорни кадри от общината — Тодор Митев, заместник-председател на изпълнителния комитет на общинския народен съвет, Кръстьо Войводов, завеждащ отдел в общинския партиен комитет. Те разгърнаха широка и конкретна работа с населението от квартал Долен Рудозем, в резултат на което цялото население се зае да благоустроява и хигиенизира квартала. Сега този район е неузнаваем. Председателят на общинския народен съвет Александър Кехайов води групата, която отговаря за село Елховец, Георги Костадинов, директор на IV рудоуправление, за Обогатителната фабрика.

Особено богата и ползотворна е работата на агитаторските колективи по местоживеене. Открито, честно и убедително агитаторите разговарят с хората по проблемите, свързани с пагубните последствия от помохамеданчването по време на османското робство, за необходимостта от по-активно участие в изпълнение на стопанските задачи. И резултатите не закъсняват. С доброволен труд, с активното въздействие на агитатора населението в с. Бяла река прибра сено от 3150 дка.

Digitized by Google

Активна работа с трудовия колектив се извършва в рудник „Рибница“ с партиен секретар Тодор Кръсевски и началник на рудника Георги Георгиев, които лично дават пример за постоянна индивидуална работа. Те оказват всекидневно идейно и нравствено влияние на хората. Познавайки своите другари и техните възможности, те умело разясняват производствените задачи, с това ефективно помагат на партийната организация да насочи усилията на колектива към високопроизводителен качествен труд. Обикновено те не само разкриват задачите пред колектива, което несъмнено допринася за засилване заинтересоваността от разгръщане на производството, но и разясняват кой е най-добрият опит в това направление. Затова те включват пропагандата на новостите в личните си творчески планове, умело разкриват същността на опита и убедително показват общественото, икономическото и нравственото значение на новаторския труд, който помага на човека да се утвърди у него стремежът да излезе напред. Тезисно секретарят на партийната организация така очерта работата на агитаторите по разпространението опита на челниците:

— оперативно информират другарите си от рудника за почините, родили се в минното дело;

— когато разказват за хода на съревнованието в рудника, запознават хората с постиженията на челниците, развиват интерес към техния опит, достъпно и убедително показват икономическото, социалното и възпитателното значение на всяко трудово начинание; в беседите си прославят онези, които са образец на творческо отношение към труда, които работят високопроизводително, с отлично качество;

— организират и сами поемат шефство над начинаещи миньори, подкрепят ги с добра дума и издигат в очите на колектива всеки от последователите на новатора, постигнал високи успехи.

— запознават членовете на колектива със системата за материално и морално поощрение за високи производствени показатели.

— Разбира се — продължава секретарят, — за да има резултати, партийната организация изучава и щателно анализира съдържанието на опита и запознава с него агитаторите. Иска ни се да вярваме, че и индивидуалната работа е допринесла нашият колектив да е единен и сплотен, да се гордее със значителни успехи в изпълнението на стопанските задачи — за седемте месеца на тази година добихме 20 800 тона руда над плана и получихме 660 тона условен метал в повече. Значителни са и икономиите на материалните ресурси, реализирани от колектива.

Основа на тази дейност е специалният план на бюрото на общинския партиен комитет за усъвършенстване индивидуалната работа сред населението, утвърден на 2. XI. 1983 г. Периодически общинският партиен комитет поставя на преценка извършваната дейност от първичните партийни организации и ръководителите на агитаторските колективи.

Постоянният партиен контрол, който осъществяват общинските партийни комитети и първичните партийни организации, помага правилно да се насочва индивидуалната работа, своевременно да се актуализира. При това има стремеж да се разнообразяват и формите на индивидуалната работа, като освен предпочитаните индивидуални разговори се използват и сприятеляването, наставничеството, дискусиите.

През първото полугодие на тази година в окръжната партийна организация се извърши преглед на състоянието и задачите за по-нататъшното издигане равнището на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на населението на основата на решенията на Секретариата на ЦК на БКП от 1970 и 1978 година. В него беше ангажиран целият актив. Води се широк и откровен разговор с всички

Digitized by Google

хора, с отделни семейства, върху които все още тегне бремето на миналото. Предизвикаха се дискусии като активизираща форма на въздействие. Определиха се активисти, които да извършат конкретна индивидуална политическа работа. Особено богата дейност развиват агитаторските колективи в Доспат, Девин, Лъки, Смолян, Баните, Неделино. В резултат все по-трайно се утвърждават в бита на хората гражданските ритуали и празници, намалява религиозността сред населението, повишава се неговата социална активност.

Проблемите на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание в Смолянски окръг са сложни, изискват постоянство и умение да се вниква задълбочено в процесите и тенденциите, да се използва широк арсенал от средства за въздействие. Но може определено да се каже, че именно индивидуалната работа е един от най-силните и ефективни пътища, защото сега е необходимо повече отвсякога конкретна дейност с отделния човек, с отделните семейства.

Вече е станало традиция кадрите на окръжния комитет на партията, на общинските партийни комитети така да организират времето си, че да бъдат повече сред трудовите хора — в колективите, по местоживеене. Дейците от окръжно и общинско равнище се ангажират най-активно с подготовката и провеждането на единните политически дни. Това безспорно повишава не само равнището на политическата работа, но и интереса на хората към тези срещи. Проведеният през юни например единен политически ден по проблемите на качеството се превърна в широк диалог, в дискусия със стотици работници, специалисти, служители, които направиха много предложения, изказаха съображения, които имаха пряко отношение към подобряване качеството на произвежданата продукция. В редица предприятия като ЗКЕ „Комуна", ДИЗ — Смолян, ЗКЕ — Девин, фабрика „К. Филипов" — Златоград бяха устроени приемни по проблемите на качеството.

В индивидуалната работа по-умело се използват и наставниците. Известни наставници има не само сред миньорите, но и сред новите отрасли на окръжната икономика като машиностроенето, електротехниката, леката промишленост. За нас това е от голямо значение, защото редица предприятия сега формират своите колективи и създават традиции. Тук опитният работник-наставник може да помогне много не само за професионалното израстване на младия човек, но и за неговото идейно възпитание в духа на добродетелите на работническата класа.

Интересна форма на политическа работа, в това число и на индивидуалната, е шефството, което отделни трудови колективи поемат над малки населени места в общината. В окръга има 16 общини и 265 населени места. Много от тях са малобройни, с ограничени възможности за политически и културен живот. В някои от тях няма и първична партийна организация. Трудовите колективи, които са поели шефство над отделни селища, им помагат в организирането на културни и политически мероприятия, определят свои активисти за конкретна работа с хората. Освен това те им оказват съдействие в решаване на някои социални въпроси — строителство на пътища, на клубове, на магазини. Такива трайни връзки са създадени между трудовите колективи на стопанския миннообогатителен комбинат „Горубсо" с малките населени места от Маданска, Рудоземска, Лъкинска и Златоградска селищни системи, на предприятия и учреждения от Смолян, Девин.

Ако трябва най-обобщено да кажем в какво се изразява постигнатото в окръжната партийна организация, то е:

Преди всичко изграден е многоброен агитаторски актив, с немалък опит, подготовка и умение да организира и води индивидуална политическа работа. Създадена е и сравнително добра организация и се търсят разнообразни изяви на индивидуалната работа. Осъществява се системно партийно ръководство — редица общински партийни комитети

Digitized by Google

и първични партийни организации редовно обсъждат равнището и съдържанието на индивидуалната работа.

В стила на партийните комитети е, когато трябва политически да се осигурява определена задача, да се опират преди всичко на своите активисти, на своите агитатори.

Завоюваните позиции не пречат да се видят и съществуващите проблеми и слабости. Още несистемно се работи за повишаване подготовката на агитаторските колективи и особено на тяхната педагогическа и психологическа подготовка и своевременното им осигуряване с актуална информация. Практиката показва, че е наложително по-голямо внимание да се обръща на международната политика, на някои проблеми от личния живот на хората, въпросите на морала, бита и културата.

Сега в окръжния комитет на партията се подготвят оценка и анализ на равнището на индивидуалната политическа работа, набелязват се мерки за повишаване на нейната ефективност и настъпателност. Изучаването на общественото мнение, на неговите особености и тенденции е свързано непосредствено и с индивидуалната политическа работа. Точното познаване на общественото мнение в окръга дава възможност за правилно насочване на идеологическото въздействие, за получаване на максимално полезен ефект.

Опитът, който имаме, съставът на агитаторските колективи, системното партийно ръководство са добра основа за още по-системна и целенасочена индивидуална работа, която да отговаря на съвременните потребности и задачи, като едно от най-силните и изпитани средства за политическо въздействие, за жива връзка на партията с хората.

Христо ГИНЕВСКИ
кореспондент на „Партиен живот"

Преглед на печата

ВЕСТНИК «НОВО ЛУДОГОРИЕ» ЗА БРИГАДИТЕ ОТ НОВ ТИП

Приносът на окръжните вестници за популяризиране на положителния опит и за разкриване и отстраняване на недостатъците в партийната работа в различните сфери на социално-икономическия и обществено-политическия живот е безспорен. Това в пълна мяра важи и за вестник „Ново Лудогорие" в Разград. В тази наша публикация ще разгледаме доколко печатният орган на Разградския окръжен комитет на партията отразява партийно-политическата, идейновъзпитателната и организаторската работа на първичните партийни организации в бригадите от нов тип в селското стопанство. Прегледът ни обхваща броевете на вестника, излезли през периода от месец януари 1983 до 30 март 1984 година. Този период е характерен с усилена работа за формиране и утвърждаване на новия тип бригади в селското стопанство в окръга.

В страниците на вестника системно и на-

Digitized by Google

широко се отразяват проблемите на селското стопанство, внедряването в практиката на постиженията на агротехническата, агрохимическата и зоотехническата наука, на ефективното използване на поливните площи, на интензификацията на животновъдството и организацията на социалистическото съревнование. Паралелно с това голямо е присъствието на партийната тематика, в това число и на партийното ръководство на селското стопанство. Подчертан е стремежът на редакционния колектив своевременно да откликва във вестника на новите задачи, поставени от бюрото на окръжния комитет, на новите и актуални инициативи на трудовите колективи в селското стопанство.

През разглеждания период в страниците на в. „Ново Лудогорие" са поместени 14 материала, посветени на партийната работа в селскостопанските бригади от нов тип. В количествено отношение те не са малко, като се има предвид периодичността на излизането на вестника — три пъти седмично. Публикуваните материали са от различни автори — от журналисти и кореспонденти на вестника, от партийни работници. В тях се забелязва стремежът на авторите да покажат положителния опит в работата на първичните партийни организации за повишаване социалната активност и съзнателността на механизаторските кадри и специалистите в усилията им да разкриват и използват всички интензивни фактори, за да увеличат добивите от земеделските култури и продуктивността от животните. Особено място се отделя на масоворазяснителната и индивидуалната работа, на използването на партийните поръчения, на изграждането и дейността на временните партийни организации и групи през усилените селскостопански кампании.

В някои от материалите ясно личи авторовото виждане за мястото и ролята на партийната работа за по-бързото утвърждаване на бригадите от нов тип, за разгръщането на демокрацията в тях и за прилагането на принципите от новия икономически механизъм. **Тук можем да посочим статиите на Х. Хинчев — първи секретар на общинския комитет на партията в Хлебарово — „Висок критерий — ясна цел", публикувана под рубриката „Партиен живот" в бр. 29 от 8 март 1983 г., и „По начертания път" — бр. 1 от 3 януари 1984 г.; на А. Караджова — „Те воюват на мирния фронт всеки ден" — в бр. 1 от 3 януари 1984 г.,** и др. Тези публикации се характеризират със задълбочено авторово познаване както на особеностите на селскостопанското производство, така и на партийната дейност в тази сфера на окръжното стопанство.

В първата си статия Х. Хинчев разглежда как първичните партийни организации са анализирали на своите отчетно-изборни събрания работата по изграждането и функционирането на бригадите от нов тип. Той изтъква, че комунистите с вътрешна убеденост са проявили по-висока взискателност за приложението на коефициента за трудово участие като важно средство за определяне на индивидуалното възнаграждение. Наред с положителните страни на въведената вътрешнобригадна договорна система авторът посочва, че има и някои недогледани клаузи и постановки от гледна точка на повишаване на заинтересоваността на механизаторите. В материала особено се подчертава ролята на субективния фактор — на партийната организация, на бригадния съвет, на профорганизацията и комсомолското дружество за правилното функциониране на бригадите от нов тип. Показва се силното въздействие на социалистическото съревнование, на масово-политическата дейност за мобилизиране усилията на механизаторите при провеждане на отговорните селскостопански работи. Авторът заключава, че чрез добре организираните събрания, срещи, разговори, самоотчети на комунистите се поддържа необходимата трудова активност и социалнопсихически климат в колективите.

В другия си материал Хинчев прави анализ на работата за създаване на бригади от нов тип в АПК — Хлебарово. Разкривайки положителните резултати от дейността на новите бригади през 1983 г., той убедително доказва тяхното безспорно предимство. Авторът посочва, че обособяването на бригадите на пълна стопанска сметка допринася за по-пълноценното използване на трите елемента на производствения процес. В тези бригади са създадени по-добри условия за провеждане на разнообразна идейновъзпитателна работа, която допринася да се формира у хората активна жизнена позиция. Положителният резултат е налице: повишават се личната и колективната отговорност, загрижеността на всеки член от колектива за неблагополучията, стремежът навреме да се преодоляват негативните явления. Всичко това издига на по-високо равнище морално-политическото, нравственото единство на колективите и тяхната способност да изпълняват висококачествено и в срок предстоящите задачи. Накрая се подчертава, че новата бригадна организация на труда е допринесла да се подобрят значително икономическите резултати.

В кореспонденцията „Те воюват на мирния фронт всеки ден" Анка Караджова разказва за опита на първичната партийна организация в бригадата за зърнено-фуражно производство „Пеньо Пенев" в с. Брестовене. Авторката разкрива ролята на партийно-организационната дейност за мобилизиране колектива на бригадата за увеличаване производството на зърно. Тук е показана ползата от изграждането на временни партийни групи през важните селскостопански кампании, добрите резултати от партийните поръчения и от обсъждането на открити партийни събрания на актуални въпроси от живота и дейността на бригадата. Тези събрания спомагат да се упражнява и обществен контрол върху дейността на стопанското ръководство. Наред с това А. Караджова анализира и ня-

Digitized by Google

кои слабости в идейновъзпитателната и масово-политическата работа на първичната партийна организация. „Независимо от това, заключава тя, първичната партийна организация се е превърнала в авторитетно политическо ядро на трудовия колектив и успешно го мобилизира за изпълнение на всички агротехнически мероприятия в срок и с високо качество. Затова и постигнатите резултати на бригадата са много добри."

Редакционният колектив полага усилия навреме да отразява във вестника актуални събития от живота на окръжната партийна организация. През м. май миналата година са публикувани два редакционни материала, посветени на съвещанието за обмяна на опит по идейновъзпитателната работа в бригадите от нов тип в селското стопанство. В първия под заглавие **„Залог за по-високи успехи" (бр. 56)** се обобщава натрупаният положителен опит в идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации и обществените организации в новите бригади. В статията се изтъква, че отчитайки нарасналото значение на икономическите фактори в селскостопанската практика, изискваниятa на съвременните технологии и енергонаситената техника, идеологическата работа в бригадите от нов тип се насочва преди всичко към подготовката на субективния фактор за приобщаването му към големите промени, които настъпват в селското стопанство. Посочва се положителната роля на различните партийно-политически и организационни форми на работа на партийните организации и профорганизациите за повишаване активността на колективите. В това отношение силно въздействуващи се оказаха разговорите на тема: **„Моите права — моите задължения", „Насрещният план — творческо дело на целия колектив"**. В резултат на използването на такива форми в новите бригади всеки член на колектива по-добре осъзнава своите задължения и отговорности. При обсъждането на насрещните планове са направени повече от десет хиляди предложения, от които 1838 са намерили място в тези планове, с икономически ефект от един милион и двеста хиляди лева. В статията е отделено място и за дейността на партийните организации за разгръщането на социалистическата демокрация и самоуправлението в бригадите. Анализира се работата на колективните форми на ръководство при обсъждане и решаване на редица организационно-технически и социално-битови въпроси на колективите.

В другия материал, публикуван в бр. 57 под заглавие **„Бригадата от нов тип — школа за възпитание, за социалистически начин на живот"**, се говори за проведеното в Разград съвещание по въпросите на идейновъзпитателната работа в бригадите от нов тип в селското стопанство с участието на партийни и стопански ръководители от цялата страна. В обширната статия се обобщава опитът както на бригадите от Разградски окръг, така и на тези от Толбухински, Бургаски, Сливенски и Великотърновски окръг.

За същото съвещание са публикувани още няколко кореспонденции, посветени на този проблем. В кореспонденцията на **Н. Кочанов „Школа за комунистическо възпитание"** се прави анализ на идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация в бригадата от нов тип в **с. Дянково.** Посочва се, че след привеждане структурата на първичната организация в съответствие с новата бригадна организация на труда значително е подобрено партийното ядро в бригадата, което е добра предпоставка за повишаване на социалната активност на целия колектив. Особено се е издигнала ролята на откритите партийни събрания за обсъждане и приемане на инженерните проекти и насрещните планове, на обещанията на агрегатните групи. Посочват се положителната работа на агитаторския актив и системното провеждане на единните политически дни. Партийната организация и бригадното ръководство умело използват моралните стимули и санкции — изпращане на благодарствени писма, поздравления по радиоуредбата, издаване на „тревоги", „мълнии" и други сатирични материали, разкриващи и бичуващи проявите на безстопанственост.

В бр. 59 от 1983 г. секретарката на партийната организация в бригадата за зърнено-фуражно производство в с. Каменово Николинка Мичева в кореспонденцията си „Когато умееш да убеждаваш" разказва за дейността на организацията за повишаване на идейно-теоретическата подготовка на комунистите, за тяхната отговорност за изпълнение на агротехническите мероприятия и на идеологическите задачи.

В кореспонденциите „С личен и колективен пример" в бр. 84 на С. Асенов, „Упорито, дръзновено" в бр. 35 и „Най-добрият принос" в бр. 102 на И. Шанбов също се разказва за идейно-политическата работа на партийните организации в бригадите от нов тип в АПК — Кубрат и Разград за мобилизиране на всички механизатори по време на усилените селскостопански кампании. Подчертава се ролята на личния пример на комунистите за повишаване активността и отговорността на останалите механизатори в изпълнението на задачите.

Макар и жанрово еднообразни, посочените публикации вярно и обективно поднасят на читателите резултатните форми на идейновъзпитателна и организационна работа сред членовете на трудовите колективи и допринасят за разпространяване на положителния опит в това направление.

С известно жанрово разнообразие се отличават публикациите на редакторите във вестника Р. Асенов, Г. Ганева и Б. Куюмджиева. **В рубриката „Пред Националната партийна конференция" под заглавие „Качества на личността — качество на производството" в бр. 11 от тази година** се отразяват характерните черти от живота на два водещи в окръга трудови колектива: на бригадата за зърнено-фуражно произ-

Digitized by Google

водство и на кравекомплекса в с. Севар. Под формата на кратко интервю с партийните секретари на двата колектива и в бележката на посочените по-горе автори сполучливо се поднасят на читателите най-резултатните партийно-организационни и идеологически форми на работа, чрез които се повишава активността на всички членове на колективите и се осигурява личният пример на комунистите. Дебело се подчертава благотворното влияние на създадения с много усилия на първичната партийна организация, бригадните ръководства и профорганизациите социалнопсихически климат за сплотяване на колективите, за навлезлите вече в бита добри другарски взаимоотношения и взаимопомощ. Сега двата колектива се трудят с голяма амбиция и стоят на челно място в окръга. Наред с това партийните секретари с основание посочват, че за добрите резултати на зърнено-фуражната бригада и кравекомплекса допринасят и непрекъснатото търсене и внедряване на научно-техническите постижения и челния опит в практиката, на високата квалификация на механизаторите и животновъдите.

В бележката на авторите се заключава: „Активната възпитателна работа допринася да се намират пътеки до сърцето на всеки човек, ражда стремежа да се запали огънят на инициативността. За това членовете на двата колектива смятат за свой патриотичен дълг добре да поддържат машините, да обработват земята и да се грижат за културите и животните така, че да получават максимални резултати."

Редакцията на вестника умело използва очерковите скици за герои на труда, за партийни и обществени активисти. **В рубриката „Пред срещата на бюрото на ОК на БКП със секретарите на ППО" с материала „Третият от семейство Еминови" (бр. 23 от 1983 г.) Г. Ганев прави скица за партийния секретар на организацията в зърнено-фуражната бригада от нов тип в с. Мъдрево.** Като разкрива неговите идейно-политически и организационно-делови качества като механизатор, комунист и партиен секретар, авторът показва подхода, стила и методите на работа на партийното бюро и първичната организация за утвърждаване на високи критерии в работата на цялата бригада, за внедряване на новостите, за постигане на високи добиви. Подчертава се, че бригадата всяка година постига високи резултати и се нарежда на едно от челните места в окръга и страната.

В някои от публикуваните материали обаче не достига умение да се обобщава положителният опит в партийната работа, да се поднася интересно. Партийната работа в някои случаи се разглежда сама за себе си, без да се втъкава тя в цялостната производствено-икономическа и възпитателна работа в бригадите. Недостатък на вестника е, че повечето от публикуваните материали от отдел „Селскостопански" на редакцията са разработени чисто стопански, технократично, информационно. В тях почти не се отразява ръководната, направляващата и организиращата роля на партийните организации в селското стопанство или ако се отразява, то само накрая се споменава, че за тези големи резултати дял имат и партийната организация, и комунистите. Материали, отразяващи дейността на аграрно-промишлените комплекси, бригадите и фермите, излизат почти във всеки брой на вестника и ако в тях се засяга и партийната дейност, работата с хората, ефективността на вестника ще бъде далеч по-голяма.

В материалите по партийната работа в новите бригади в селското стопанство недостатъчно се засягат въпросите за разширяване на социалистическата демокрация в бригадите, за дейността на първичните партийни организации за утвърждаване на колективните органи на управление, на внедряването на новия икономически механизъм. А именно това са основните въпроси, които имат решаващо значение за утвърждаването на бригадите от нов тип. В някои от публикациите не се вижда високият критерий за оценка на работата, как партийните организации водят борба с пропуските и недостатъците. Окръжният печатен орган ще спечели, ако редакцията му полага повече усилия за по-системно привличане на партийни работници и партийни секретари като автори по партийната тематика.

Досегашният опит на редакционния колектив на вестник „Ново Лудогорие" в Разград дава увереност, че и в бъдеще той задълбочено и актуално ще отразява живота и дейността на партийните организации в селското стопанство, като непрекъснато подобрява качеството на публикациите в духа на постановките на Националната партийна конференция.

Юсуф ГАФИЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ПРЕУСТРОЙСТВОТО НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОТНОШЕНИЯ ВЪРХУ ДЕМОКРАТИЧНА ОСНОВА

Авторски колектив

Книгата, подготвена от Института за международни отношения и социалистическа интеграция (със съставител и научен редактор доц. Георги Стефанов), излезе от печат в навечерието на 40-годишнината на социалистическата революция в България. Тя очертава постиженията на нашата страна във външната политика, участието ѝ в историческия процес на демократично преустройство на съвременните международни отношения. Без да изчерпват този голям и сложен проблем, авторите посочват някои негови основни характеристики и направления. В петте глави на книгата се разглеждат въпросите за демократизацията като основен проблем за развитието на международните отношения през сегашната епоха, за главния фактор за демократизацията — реалния социализъм, за новите отношения между балканските страни, за отношението на социалистическа България към развиващите се страни, както и въпросът за мирното съвместно съществуване и демократизацията на международното общуване. Авторите разкриват опитите на империалистическата пропаганда да прикрие антидемократичната и агресивната същност на политиката, следвана от САЩ и другите империалистически държави, и заедно с това да оклевети политиката на страните на реалния социализъм. Убедително в книгата се доказва, че социализмът и демокрацията са неотделими, че и в областта на международните отношения страните на реалния социализъм са най-последователните и активните защитници на демократичните права и принципи. Заедно с другите страни от социалистическата общност НР България активно допринася за демократично и прогресивно изменение на съвременните международни отношения.

ТВОРЧЕСТВО И КУЛТУРА

Чавдар Добрев

Известният наш критик и изкуствовед проф. Чавдар Добрев разработва в този си труд важни теоретически проблеми на социалистическия реализъм, като показва и анализира някои страни от практиката на живия литературно-културен процес. Той показва, че марксистко-ленинската теория за изкуството и литературата не е застинала, а се развива и обогатява. Такива статии и студии като „Революционност — класово съзнание — партийност", „Процеси на социалистическия реализъм", „Съвременност и литература" са пронизани от духа на неспокойствие и полемика. В други статии Чавдар Добрев полемизира с някои течения и автори на Запад, които се опитват да ревизират основни истини в теорията на марксистко-ленинската естетика. В книгата се анализират редица важни процеси в съвременната литература, значителни автори и книги, което я прави интересна за широк кръг читатели.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги и брошури: **„Контролът върху качеството — постоянна задача на комисията за народен контрол"** — брошура от библиотека „Наръчник на контрольора", **„По стъпките на септемврийци"** (мемоарна) от **Лука Навущанов**, **„Задружно в социалистическото строителство на родината"** (приобщаване на българските турци към изграждането на социализма) от **Юсеин Мемишев**, **„Повест за Шески"** от **Нешо Давидов**, **„Щедър живот"** от **Виктория Генова**; **„Присъда: безсмъртие"** от **Димитър Мешински**, **„Американските банки „у дома" и в чужбина"** от **В. Железова**, **„Антибългарската радиопропаганда"** от **Лиляна Андреева**, **„Социалистическата общност и бъдещето на човечеството"** от **Доню Донев** и **„Западноевропейската социалдемокрация, мирът и войната"** от **Захари М. Захариев**.

Digitized by Google

32

ISSN 0204—8574

Започна абонирането за сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

През 1985 година СПИСАНИЕТО ще продължи да разработва проблемите, произтичащи от Дванадесетия конгрес на партията:

— на първо място ще стоят проблемите, поставени от Националната партийна конференция за високо качество на партийната работа навсякъде и във всичко — ще бъдат поместени теоретични статии, обмяна на мнения и опит;

— ще отделя внимание на моделирането, формирането, обобщаването и разпространението на положителния опит в партийната работа;

— ще осветлява основните въпроси от дейността на първичните партийни организации, как изпълняват ролята си като представители на партията в трудовия колектив и на колектива пред партията, как упражняват функцията си на политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив; ще обобщава и популяризира положителния опит в организацията на работата на партийните бюра, как обогатяват живота и дейността на партийните групи;

— ще разкрива ролята и функциите на обществените партийни комитети като нови ръководни органи на партията, непосредствено свързани с населението, отговорни за осъществяването на социално-икономическите задачи и за възпитанието на трудещите се в селищните системи;

— ще изяснява задачите на окръжните комитети на партията;

— важно място в списанието ще заема работата на партийните комитети и организации за изпълнение на главната задача, поставена от Дванадесетия конгрес, за интензификация на народното стопанство, за комплексна механизация и автоматизация на производството и за масово разпространение на челния опит;

— главно внимание ще отделя на работата на кадрите; в издигане активната политическа позиция на комунистите;

— ще продължи да разработва въпросите на идеологическия фронт, на нравственото възпитание;

— ще осигурява системни публикации за опита на КПСС и на останалите братски партии.

Както и досега, списанието ще бъде трибуна за размяна на мнения, събеседник по въпросите, които вълнуват комунистите.

Годишен абонамент — 6,30 лв.

НЕ ЧАКАЙТЕ КРАЙНИЯ СРОК — 30 НОЕМВРИ!

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
OCT 2 4 1985

17

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 НОЕМВРИ 1984 година XXXI

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

* — С инициатива и творчество 3
Д. Проданова — Практическите подходи 6
Г. Матеев — Политически гарант за качеството 12
Д. Недялков — Отговорността на партийната организация . . . 16

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

С. Янкулова — Важно средство за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот 20
В. Мартинов — Денят на партийния секретар 24
И. Каменов — Кабинетът на общинския комитет на БКП . . . 26
В. Николов — С политическа отговорност 28

Ръководно политическо ядро и първообраз

Д. Кралев — Активно и авторитетно присъствие 31
С. Иванов, М. Лазаров — Резерв за усъвършенствуване на партийната дейност 38
М. Костова — Самодейност и творчество в селски условия . . . 42

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Дранко — Силата на партийните организации 45

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

С. Недев, Д. Димчев — Спазването на партийната и държавната дисциплина 50

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

М. Илиева — В кръговратите и извън тях 56

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Д. Кръстев — Насрещният план — ангажимент и отговорност . . 61

Партийната организация и стопанското ръководство

Взаимоотношения при новите условия 67

П. Янакиева — Единодействието е задължително 70

П. Стамов — Загубено време 75

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Енев — Подготовка и реализация на резервни партийни кадри . 80

В. Милчев — Общественото мнение — градивна социална сила . 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

К. Динков — За нравствените основи на партийната дейност . . 93

Й. Хаджиев — Достоен представител на партията и колектива . 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01. Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2897. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 27. XI. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

С ИНИЦИАТИВА И ТВОРЧЕСТВО

До края на годината остават броени седмици, решаващи дни за изпълнение на плановете за социално-икономическо развитие на трудовите колективи. Безспорно това е време на напрегнат, творчески, съзидателен труд за нови приноси в осъществяване на големите цели и задачи, поставени от Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция. За решаване на оня дял от не леките проблеми, който се пада на всяко звено поотделно — за повсеместна интензификация, внедряване съвременните постижения на научно-техническия прогрес. Все по-нашироко да се прилагат комплексната автоматизация и механизация на общественото производство, без губене на време да се използва челният наш и чужд опит. И фокусът за измерване на резултатите от цялата тази дейност да бъде най-съвременното качество и ефективността на изделията.

Такава е партийната повеля, за чието осъществяване вече четири години от осмата петилетка в трудовите колективи гори огънят на съзиданието, кипи напрегната битка.

Материалите, които поместваме, разкриват конкретен ценен опит по решаването на ключовия проблем от трудещите се в Пловдив, от трудовите колективи на завод „Добри Карталов" в Габрово, на Нефтохимическия комбинат край Бургас.

Анализът на този опит буди размисъл за различни страни от стила и методите на работа на партийните органи и организации, на стопанските ръководства.

Всичко разказано в материалите е своеобразен отчет за деловитостта, компетентността на партийните организации, комитети и бюра, на всеки стопански деец поотделно. То показва, че сега в дните на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации е време за критичен анализ и самоанализ, оценка и самооценка и на успехите, и на нерешените проблеми. Първо, да се види какво остава и на всяка цена с пълна мобилизация на силите трябва да се постигне до края на годината. Но и

Digitized by Google

как по-нататък ще се продължи, за да се окаже трудовият колектив достоен за рапорт на финала на осмата петилетка.

От споделения опит изпъкват редица положителни страни в прилагането на политическия подход при решаването на проблемите. Стремежът за задълбочено изучаване, овладяване и творческо прилагане на високите критерии и изисквания, поставени от Националната партийна конференция. Насъщни в ръководната дейност на партийните комитети и организации да бъдат теоретическите разработки и практическите подходи, с които Централният комитет и неговият генерален секретар Тодор Живков въоръжиха кадрите. Да има пълна яснота за перспективата на развитието на производството, за практическото решаване на неговите проблеми от позицията на днешния и утрешния ден, на най-челните образци в света.

Друг важен момент е все по-големият стремеж да бъдат използвани благоприятните условия, които разкрива новият икономически подход, възможностите, които осигурява неговият механизъм. Всеки трудов колектив, всяко звено и отделен труженик да се изявява като истински стопанин на социалистическата собственост, да преминава на пълна стопанска сметка и самоиздръжка. Ето защо ценен е опитът на пловдивските труженици за поставяне в диалектическо единство борбата за съвременно техническо равнище и качество на продукцията с пестеливото и с най-голяма стопанска изгода използване на материалните, трудовите и финансовите ресурси.

Само с постоянното внимание и грижи на партийните комитети и организации, с конкретна силно въздействуваща политическа и организаторска работа е възможно да се създаде пълна мобилизираност и единодействие на различните фактори за постигането на тези цели. Да е налице благоприятна обстановка за творческа и уверена работа на кадрите, открит простор за проявление на своите делови, организаторски способности.

В опита на партийните организации, представен с поместените материали, има още различни методи за решаване на отделните задачи. Специално внимание е отделено и на умелото използване на партийния контрол за бързо овладяване най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес, на новите технологии. Като се преценява цялостната партийно-политическа и организаторска работа, може да се каже, че сега няма по-важен отличителен белег за деловитостта в работата от единството между думите и делата, от социалистическата предприемчивост, от чувството към новото.

Макар и да е представен опитът само на една партийна организация от Нефтохимическия комбинат край Бургас, той убедително сочи, че сега главният фактор за съвременно качество на продукцията е именно бързото овладяване и прилагане постиженията на съвременния научно-технически прогрес, на новите технологии. Тук под ръководството на районния комитет на партията нагласата у всички кадри, постоянната мобилизираност на трудовите колективи са насочени към системно обновление, рационализиране, усъвършенствуване. Ръководството и протичането на всички процеси и явления да съответствуват на най-челните завоевания на науката, да се обосновават на пълната осведоменост за върховите световни постижения, на съвременните подходи. И заедно с това да се води системна, целенасочена партийно-политическа работа за здрава трудова и технологична дисциплина. На

Digitized by Google

това се дължат постоянно нарастващите постижения на комбинатския трудов колектив в издигане техническото равнище на производството, за комплексно изпълнение на производствената и социалната програма.

Под ръководството на партийната организация в завод „Добри Карталов" — Габрово е създадена творческа, делова обстановка. Той е солидна база за челен опит. Тук се раждат все нови и нови идеи и инициативи. Една от тях е всяка бригада да се превръща в постоянно саморазвиващ и саморегулиращ се колектив. Друга — борбата за високо качество е неделима от постоянното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Трета — усилията за прилагане на разработената комплексна програма за управление на качеството неизменно да се съпътствуват със силно въздействуваща идеологическа, политическа и организаторска работа. Тук с пълно право може да се говори за истинската авангардна роля на комунистите, за техния личен пример, за създадената обстановка на горене в работата, на другарство и взаимопомощ, взискателност и самовзискателност. Животът на първичните партийни организации се характеризира с постоянни грижи за съвременна компетентност на кадрите, непрекъснато издигане квалификационното равнище на непосредствените творци на блага.

Естествен е изводът от споделения в материалите опит, че сега ярък белег за творчество и инициатива в партийната работа е не какво разбиране на проблемите има, колко пленуми, заседания и събрания са проведени, какви програми, планове и решения са приети. Не. Главното, решаващото са резултатите. Налице ли е изпълнение на собствения дял от Дългосрочната програма на партията за повишаване качеството и ефективността на производството. Мащабите на обновлението на продукцията съответствуват ли на новите критерии и изисквания. Какви са делата, та равнището на всяко изделие да се издигне до най-челните образци в света.

Всичко това предполага по-нататъшно усъвършенствуване, първо, на всички страни от дейността на партийните комитети и бюра, на първичните партийни организации. В единство да се поставят научният подход към решаването на въпросите, добре организираният контрол, умелата работа с кадрите, колективността в ръководството, деловитостта и организираността. Да се създава благоприятна обстановка за творчески размах и инициатива в работата на кадрите, за най-пълна изява на техните организаторски способности.

Действената партийно-политическа работа да намира израз във висока принципност и партийна страст, деловитост, новаторство. И в нито един случай да не се допуска примиренчество към субективните причини. Да не се робува на тесен практицизъм, пред срещащите се инертност, бюрократизъм, шаблон в работата. Високата взискателност към себе си и другите да изключва самодоволството.

Digitized by Google

ПРАКТИЧЕСКИТЕ ПОДХОДИ

„Или високо и непрекъснато повишаване на качеството и бързо движение напред, или ниско качество и бавно движение, а може би и тъпчене на едно място."

Тодор Живков

Общинската партийна организация и трудовите колективи от Пловдив под ръководството на окръжния комитет на БКП с дела доказват своята зряла политическа позиция, пълната си съпричастност в изпълнение решенията на XII конгрес и на Националната партийна конференция.

В цялостната си разработваща и организаторска дейност по проблемите на качеството партийните органи и организации се стремят да вплътят в дела изпълнението на две основни задачи:

да се усъвършенстват подходът, стилът и методите на работа на кадрите в съответствие със забележителните теоретически постановки и практически подходи, разработени от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес;

да се постигнат навсякъде, във всички сфери на обществения живот, реални резултати в подобряване на качеството на труда и на произвежданата продукция.

Най-общата и точна оценка за приноса на общината ни по подобряване на качеството е синтезирана в завоюваната от окръга висока награда — национален първенец по качеството за 1983 година.

Постигнатите успехи се дължат преди всичко на **задълбочената, системна и последователна идейно-политическа работа на всички равнища за възприемане и умело приложение на комплексния подход**. В резултат на това проблемът качество зае трайно място в съзнанието, в мисленето, в дейността на преобладаващата част от ръководните кадри, на комунистите и трудещите се. Чрез обществено-държавния преглед, единните политически дни, пленумите, научно-практическите конференции, социалистическото съревнование, организираните многобройни щабове, групи, действуващите програми се създаде **обстановка хората да мислят и говорят за качеството поновому**. Да се интересуват от световните постижения и с тях да сравняват това, което произвеждат. Да бъдат по-взискателни към състоянието на входящите материали, кооперираните детайли и крайните изделия.

За усъвършенстване на ръководството и контрола окръжният комитет на партията утвърди нова **териториална система за управление на качеството.** Изградените в съответствие с нейния статут общински и районни щабове се ръководят от първите секретари на партийните комитети. Те координират дейността между обществените органи, стопанските организации и научните институти. Обсъждат състоянието на качеството, допуснатите рекламации, въздействуват върху темповете и критериите за оценка на постиженията. Всичко това безспорно допринесе още през 1983 година да се подобри качеството на 145 изделия. Атестирани бяха 70 нови стоки. Относителният дял на продукцията с висша категория нарасна от 14 на 18 на сто, а броят на рекламациите спадна от 0,26 на сто на 0,09 на сто. Почти два пъти са снижени загубите от брак. Усвоена е изработката на 447 нови перспективни изделия, разработва се производството на най-съвременни материали в електрониката, химията, хранително-вкусовата про-

Digitized by Google

мишленост. В селското стопанство се създадоха подобрени сортове пшеница, ранни домати, винени лозя, ябълки. Влезе в действие завод за промишлено производство на разсад. В строителството се внедряват нови технологии, осигуряващи съвременно архитектурно оформление, подобрена е топлоизолацията, разнообразени са подовите настилки и др. Разкрити са 65 нови търговски обекта и се усъвършенстват битовите, комуналните и транспортните услуги.

В основата на тези успехи стои **широкото внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.** Общинският комитет на БКП се стреми да реализира разработената от окръжния комитет линия за съществени **структурни преобразувания на общинската икономика, които да изменят кардинално качеството на продукцията и техническото равнище на производството.** Само през 1983 година в пловдивските предприятия е внедрено ново оборудване и са обновени 8 на сто от основните фондове. Влязоха в действие 592 нови технологии с общ икономически ефект 54 207 лева. Особено полезно се оказа разработването на окръжни и общински целеви програми за усвояването на изделия с високи технически и качествени параметри, отговарящи на световните постижения: външно запомнящи устройства, лазерни технологически комплекси, позволяващи приложението на авангардни технологии за разяне, заваряване и термообработка. На световно равнище са внедряваните вече сензори и сензорни системи на оптоелектронен и магниточувствителен принцип за нуждите на изчислителната техника, роботиката и автоматиката, оптични линейни датчици и измерители, гама- фоточувствителни и магниточувствителни сензори...

На непрекъснат контрол е поставено усвояването на средства за автоматизация, което създава условия за повишаване точността на детайлите, усъвършенстване на дискретните и непрекъсваеми технологии, ускоряване на научните изследвания и управленската дейност. Усвоено е вече и производството на микропроцесорни системи, гама-манипулатори за автоматизация на монтажа. Подготвя се внедряването на гъвкава автоматизирана система за монтаж по лиценз. Сътрудничеството с Българската академия на науките и с редица съветски институти и ведомства допринася за създаване на нови наукоемки подотрасли в областта на оптоелектрониката, приборостроенето, полупроводниковата и лазерната техника, на малотонажната химия и биотехнологията.

Възприетият **подход за комплексно решаване на проблемите по качеството** наложи да проследим работата по цялата верига на възпроизводствения процес. Възложено беше на групи специалисти да извършат компетентен и задълбочен анализ на организацията на производството, складовото стопанство, входящия контрол на материалите и изделията, обезпечеността с прибори за измерване хигиената и порядъка в предприятията. В резултат на това се засили **партийният контрол за подобряване условията на труда и изпълнението на социалните програми на трудовите колективи.** Изследвано бе състоянието на плановата, договорната, финансовата, трудовата и технологичната дисциплина в обслужващата сфера и бяха набелязани конкретни мерки за нейното подобряване.

Всичко това осигури общинският партиен комитет да проведе свой разширен пленум с дълбоко критична, аналитична оценка на състоянието на **дисциплината**, да я постави в центъра на вниманието на целия актив **като решаващ фактор за високо качество и производителност.** Тази дейност да бъде в единство с по-нататъшното усъвършенстване **приложението** на **икономическия механизъм**, за балансово обвързване на ресурсите при разработването на насрещните планове. На **същото** заседание бе утвърдена и общинска програма по качеството.

Digitized by Google

Общинският партиен комитет отделя по-голямо внимание и на **квалификационното равнище на изпълнителските кадри.** Само през 1983 година в различни курсове се учиха 45 914 трудещи се, а през първото тримесечие на 1984 година — нови 17 331. За подобряване на качеството са приети 24 891 обещания в личните страници на комунистите и 50 088 в личните и колективните планове на трудещите се.

Не ще е преувеличено да се каже, че **в общината вече има реални положителни изменения в качеството във всички области на материалното производство, в непроизводствената сфера, в духовната област.**

Но тези постижения можеха да бъдат и по-значими, по-достойни за възможностите на общинската икономика, ако с по-голяма дълбочина и настойчивост беше извършен прелом в мисленето и действията на всички кадри.

Между измененията в подхода, в разбирането и отношението на всички към проблема качество и постигнатите реални резултати съществува диалектическа зависимост. Ние успяхме да изменим качеството на производството и продукцията само в степен, съответствуваща на степента на формираната социалистическа съзнателност у трудещите се. И тъй като не ни задоволяват резултатите в това отношение за стоките, услугите, жилищата, транспорта, научното обслужване, то обективен е изводът, че политическата ни, идейновъзпитателната и пропагандистката работа са недостатъчно ефективни. Още много предстои да извършим, за да настъпи необходимото изменение в подхода, да се превърне качеството на труда в убеждение и мотив за действие на всички колективи. Талвегът на тази битка сега са усвояването и приложението на проблемно-теоретическите постановки и практическите подходи, обосновани от др. Т. Живков, които съответствуват на потребностите на икономическото ни развитие на съвременния етап.

Досега партийните органи, заводските партийни комитети и първичните партийни организации осъществиха комплекс от мероприятия за изучаване и конкретизиране на тези подходи, на новите критерии и изисквания — да стигнат те до съзнанието на всички кадри, да бъдат усвоени като оръжия с дълготрайно значение. Темповете обаче, с които се изменят ефективността, надеждността и дизайнът на продукцията, конкурентоспособността на нашите изделия на международния пазар, ни принуждават да признаем, че по същество овладяването на тези принципно нови проблеми в нашето социалистическо съзряване само е започнало.

Единствен измерител за усвояването на този нов партиен инструментариум са не прочетените лекции, проведените занятия, семинари, а **реалните изменения в посока на повсеместната интензификация.** Алтернативата е една — за да победим в съревнованието за високо качество, трябва да внедрим практическите подходи. Това означава, както сам др. Т. Живков определи, да настъпи „решителен обрат в нашето мислене и работа", да усвоим революционен начин на действие, да разкриваме назряващите проблеми, да създаваме условия, съответствуващи на поставените цели, да се скъса с остарелите стереотипи и организационния формализъм, да се изпълнят на всяка цена поставените задачи.

От позициите на такова разбиране за ролята и значението на практическите подходи, в съответствие с решенията на окръжния комитет на БКП бюрото на общинския комитет се стреми да внесе **ново съдържание в работата на субективния фактор.** Всяка партийна организация, група, всеки комунист да бъдат съпричастни, отговорни за използването на новите подходи. Творчески мобилизирани, изцяло ангажирани да бъдат бригадите, рационализаторите, комсомолците, научните работници, дейците на техническия прогрес — всички до един —

Digitized by Google

за постигане на високите критерии и изисквания. Да бъдат способни да усвояват и произвеждат продукция, годна за „кантара“ на световния пазар.

Много са задръжките при практическото използване на новите теоретически разработки и подходи. Те възникват главно от рутината, от нежеланието на отделни ръководители и изпълнители да променят утвърдени навици, лични интереси, от недостатъчна квалификация, неразбиране и редица други причини. Защото става дума не за изпълнение на рецепта, а за усвояване на подход, за което са необходими мисъл, творческа енергия, високи морални и нравствени добродетели, последователност, а понякога и отговорност до себеотдаване. Дисциплината още не е станала жизнена потребност на работниците. Не всеки труд носи вътрешно удовлетворение. Не всеки колектив е социално зрял за прилагане на възпитателните функции. Затова на **настоящия етап главното е организацията, която и възпитава, и принуждава**. А в този процес могат да възникнат и противоречия, които под ръководството на партийните комитети и организации се иска своевременно да бъдат разкривани и преодолявани.

Ще посоча конкретен пример. Ежегодно на общинско, районно и заводско равнище се разработват програми по автоматизацията, качеството, икономията на материално-енергетични ресурси и т. н. Тяхното изпълнение изисква да се търсят дефицитни материали и осигуряват валутни средства за внос на окомплектовка и прибори, за проектиране и изработване на единични съоръжения, стендове, да се изпълняват редица организационни, технически и производствени задачи. Те би следвало да се осигуряват не от партийните органи, а от назначените за това специалисти. Но понякога трудностите от този характер са значителни и се оказват фатални за изпълнението на графиците. Установяването на виновните, санкционирането, прилаганите форми за контрол не навсякъде помагаха. Наложи се да се отлагат няколко пъти сроковете за електронната пишеща машина, за линията за печатни платки, за електронните изделия за автомобили, за електронния нишкочистач в предприятието по електронизация и роботизация на леката промишленост и много други. Някои партийни секретари в тези предприятия за определен период от време считаха, че това не са техни задачи и не проявяваха достатъчно настойчивост за изпълнението им. И така отделни програми се оказаха зависими от инициативността или находчивостта на съответен снабдител, диспечер, началник на цех, зам.-директор. Как да продължим, за да се отървем от инертността, оправданията, обясненията за неизпълнените задачи? Отговор на този въпрос намираме в словото на др. Т. Живков при срещата му с актива на научно-техническите съюзи и Съюза на научните работници, а именно, като пренесем работата там, „където се решават задачите на програмата — в бригадите, в заводите, в конструкторските и технологичните бюра, в научните институти — навсякъде“. Това наложи да се запознаем и да анализираме методите на работа и контрол на партийните комитети в Обединените заводи за пишещи машини, Електроапаратурния завод, комбината за мотокари „Рекорд“, машиностроителния завод „Н. Й. Вапцаров“, в предприятието „Комплексна автоматизация на монтажа“ и др. Преценката е, че се допускат слабости при изясняване на задачите и оттам идва недостатъчната настойчивост за системна, целенасочена работа при тяхното решаване, за своевременно преодоляване на възникващите затруднения.

Сега редовно се водят разговори с комунистите, за да разберат, че се разчита на техния опит и зрелост. Че независимо от сложността на усвояваните нови изделия има сили и възможности за по-голямо интензифициране на работата.

Digitized by Google

Друг съществен елемент на подхода за ускоряване научно-техническия прогрес и повишаване на качеството е **правилното, пълноценното използване на кадрите и производствените ресурси**, на цялата промишленост. Защото при усвояването на нови изделия или технологии в даден институт за определен етап не достигат специалисти, материали, оборудване. Ние се сблъсках ме с този проблем, когато се заехме с по-широкото използване на системи за автоматизация, научни прибори, лазерна техника, при строителството и оборудването на лабораториите по физика, математика и биотехнология. В тези случаи с помощта на окръжния комитет на БКП вече се създава организация за „разкооперирание" на задачата на части, детайли, етапи и възлагането им на различни заводи на принципа „Сговорна дружина планина повдига". Това взаимно подпомагане между стопанските ръководства и научните звена, съчетано с принципите на икономическия механизъм, се оказа полезно за използването на скъпо струваща прецизна техника, стопанисвана само от някои заводи. В началото някои ръководители проявяваха неразбиране, но постепенно този метод се утвърждава и става ясно, че потребността от такова подпомагане е взаимна и че другарството и взаимопомощта, правилното отношение към „чуждите проблеми" са важен фактор, за да се осигуряват по-бързи темпове за развитие на производителните сили. Сега използването на високопроизводителни инструментални машини, мерителни инструменти, машини с програмно управление на 1 или 2 смени при петдневна работна седмица е масова практика, но слабост е, че икономическата изгода от извършването на услуги се пренебрегва. Така е, защото не се проявява висока съзнателност и отговорност за ефективно стопанисване на предоставената от държавата социалистическа собственост. Този проблем не е териториален, а национален, тъй като преобладаваща част от промишлената продукция се създава чрез кооперирание на предприятията от различни ведомства и окръзи. Тук политическата дейност опира до въпроса за качеството на кооперираните детайли, възли и изделия. Специфична особеност на пловдивската икономика е преобладаващият дял на промишлените предприятия, в които се отразяват слабостите и нискокачествената продукция от предшествуващите производители. В комбината „Рекорд" получаваните кооперирани детайли съставляват 82,2 на сто от общата стойност на изделието. От 3161 хиляди лева реализации през 1983 година по вина на комбината са постъпили рекламации за 231 хиляди лева или 7,3 на сто от произведената продукция, а останалите се дължат на дефекти в доставяните му двигатели, мост управляем, мост двигателен, хидродинамичен предавател, стартер, трансмисия и др.

Част от рекламациите в предприятията на леката и хранително-вкусовата промишленост се дължат на **недостатъчните изисквания на стандартите** за амбалаж, бутилки, прежди, тъкани. Производителите на тези материали са спазили границите на стандартите, но от своя страна не са удовлетворени от качеството на получаваните: изкуствени влакна, дървен материал, пясък, химикали и т. н., за които също са спазени стандартите (?!). За преодоляването на този проблем утвърдихме общинска програма за работа на предприятията по качеството, която осигурява затваряне на технологичния цикъл. Разбира се, в процеса на тази дейност се явяват трудности, сблъсъци. Получи се например в някои параметри разминаване между новите изисквания, отговарящи на потребностите на пазара, и предписанията на съществуващите стандарти. Причината е, че в тях не настъпват необходимите изменения съобразно нарастващите потребности на крайния потребител и износител на продукцията. А това е и една от формите за синхронизирането на личния и колективния интерес с обществения и

Digitized by Google

осигуряване на приоритетна роля на последния. В цеховете, в бригадите, научните звена започна разговорът „Качеството започва от моето работно място“ — инициатива на машиностроителите в комбината за мотокари „Рекорд“, която има дълбок политически и възпитателен ефект. За формирането на ново отношение към качеството, към постановките за социалистическия стопанин и собственик се води широка идейновъзпитателна работа в трудовите колективи, последователи на инициативата „Всеки колектив — с паспорт за високо качество“, започнала под политическото ръководство на втори районен комитет на БКП „В. Коларов“. Тази инициатива беше утвърдена от бюрото на общинския партиен комитет и по нея с разработен статут сега се води социалистическото съревнование.

След Националната партийна конференция общинският комитет на БКП организира разработването на новата програма по качеството, която също беше обсъдена и утвърдена на разширен пленум.

В съответствие с партийната политика за съпоставяне техническото равнище и качеството на продукцията със световните постижения и критериите на международния пазар поставихме задачата през 1985 година най-малко за 40 изделия да се постигнат изискванията за държавен знак на качеството.

При разработването на програмите отново най-пълноценно бяха използвани способностите на формираните групи от специалисти, възможностите, които разкриват прегледите, анализите, работническите предложения. Така стана възможно за над 2800 задачи да бъдат фиксирани етапите за нови разработки, изделия, технологии, да се постигне по-високо оптимизиране на процесите, на организацията на работните места и други. Но за да не отиде напразно този труд, за да не останат задачите само в папките и книжките, трябва да се осигурят необходимите средства. Това не е направено. Осъществяването на почти 60 на сто от мероприятията зависи от това дали ще се намерят средства. Формите са много и тук творческото търсене ще бъде решаващо, но и тази година някои стопански организации и ведомства не се чувстват задължени да обсъдят, приемат и обезпечат програмите със съответните финансови средства — ДСО „ЗММ“, ДСО „Металолеене“, ДСО „Целулоза и хартия“ и други.

Програмите не изчерпват цялостната работа по повишаване на качеството, но значението им е главно в тяхното бързо изпълнение, за да бъдат създадени условия и предпоставки до края на 1985 година да се развият авангардните научно-технически направления и завоювани нови пазари. Правилно ще бъде в бъдеще те да станат основен раздел на плана за социално-икономическото развитие на всяко предприятие и разработването им да съвпада с етапите на планиране и ресурсно осигуряване с вишестоящите органи. По този начин планирането на задачите за повишаване на качеството и техническото равнище на производството ще стане непрекъсната стопанска дейност.

В днешната усложнена система на икономически и производствени връзки и взаимодействие между стопанските организации, ведомствата и селищните системи за качеството носим отговорност всички. Само единомислието и единодействието на всички трудещи се и цялата общественост могат да се окажат решаващи за завоюване на нови, така необходими успехи в повишаване качеството на цялата продукция. На това ни учат теоретическите постановки и практическите подходи, с които ни въоръжава партията.

Добринка ПРОДАНОВА
кандидат на икономическите науки
секретарка на общинския комитет
на БКП — Пловдив

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНТ ЗА КАЧЕСТВОТО

В Тезисите на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия се предвижда бригадната организация на труда да обхване всички отрасли на материалното производство и да бъде важен фактор за последователно прилагане на новия икономически подход. В нея намират най-пълна конкретизация задачите за техническо и технологическо усъвършенствуване на производството и повишаване качеството на продукцията. В тази форма най-добре се отразяват и съчетават интересите на държавата и на бригадния колектив.

Практиката и резултатите от работата на партийната организация в завод „Добри Карталов" в Габрово потвърждават тези постановки. Опитът показа, че бригадата се превръща в един постоянно саморазвиващ и самоорганизиращ се колектив. Проблемите на организацията, качеството на труда и на неговите резултати, на технологиите не са монопол само на ръководителите и инженерно-техническия персонал. При тяхното решаване бригадният колектив под ръководството на партийната организация взема най-активно участие.

Разбира се, успехите са резултат най-вече на умелата политическа, идеологическа и организаторска работа на заводския партиен комитет. В него са включени комунисти с висока политическа зрелост и умение да работят с хората. Повече от десет години като секретар на комитета работи инж. Гинка Гергевска. Започнала е работа като специалист, натрупала производствен опит и след това навлязла умело в същността и динамиката на партийната работа. Това ѝ позволява успешно да съчетава политическия и икономическия подход, да работи добре със стопанското ръководство.

От друга страна, ръководителите на бригади и бригадните колективи реагират своевременно на промените в условията на труда, в снабдяването със суровини, материали, горива и енергия, в състоянието на персонала... Насрещният план на всяка бригада се изгражда въз основа на разкритите резерви за повишаване ефективността и качеството на труда на бригадния колектив. Те са предимно от: намаляване разходите от суровини, материали, горива и енергия; подобряване използването на техниката и намаляване числеността на персонала; премахване на брака; опазване и предаване в подходящ вид на готовата продукция; уплътняване на работното време; подобряване на дисциплината; усъвършенствуване на вътрешноколективните взаимоотношения; рационализация на технологичния и трудовия процес...

Дейността на партийната организация почти изцяло е съобразена с **комплексната програма за качеството.** В нея намират отражение и се пречупват през конкретните условия разнообразните фактори за повишаване ефективността на труда. Особено голямо внимание е отделено на техническия прогрес, внедрителската дейност и **квалификацията на тружениците.** Без това не може да се гарантира качеството. Големи са и грижите за потребителната стойност и естетическия вид на произвеждания трикотаж. Всяка година заводът обновява 80 на сто от своята продукция. За голямото разнообразие от трикотажни облекла значителен дял имат внедрените в производството нови машини и технологии и влагането на по-качествени суровини. Продукцията от детски,

Digitized by Google

дамски и мъжки облекла е съобразена със съвременните модни тенденции.

Колективът е с утвърдена традиция за преизпълнение на плана по количествени и качествени показатели. Високото качество на продукцията е известно и зад пределите на нашата страна.

ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА В БРИГАДАТА

Важно място в идейновъзпитателната работа на партийната организация заемат въпросите, свързани с разясняване на диалектическото единство между обществени, колективни и лични интереси, връзката между усъвършенстването на човека и развитието на бригадната организация на труда... Същевременно се полагат усилия да се разкриват противоречията в трудовите отношения, да се конкретизират задачите, за да се даде по-голям простор не само в развитието и реализацията на личността, но и за многостранното задоволяване на нейните потребности. Всеки да заеме това място в производството, където ще бъде най-полезен и за себе си, и за обществото.

За повишаване качеството на труда и продукцията от голямо значение е използването на разнообразие от форми за създаване на здрава и творческа обстановка в бригадния колектив като специфична **микросоциална среда**. Особено полезно е, когато те са съпроводени с материално-техническа осигуреност за организиране на бригадната дейност в съответствие с технологичните изисквания за висококачествено производство и със съвременните научни методи на организация.

Много от тези изисквания успешно се изпълняват в бригада „Ганка Стефанова" към цеха за производство на спортно облекло. Там е изградено здраво партийно ядро, което е действен политически авангард. Колективът наброява 560 членове, към който е изградена най-голямата първична партийна организация в завода. Те са разпределени в 7 партийни групи по бригади. Това е една ефективна структура на партийната организация с подготвени и активни партийни членове. Резултат от тяхната многостранна дейност е и високото качество на продукцията, от която над 70 на сто е предимно за износ. Партийна секретарка е Гълъбина Станчева, която работи в завода 17 години като работничка. Член е на окръжния комитет на БКП и на бюрото на общинския комитет в Габрово. Два пъти е излъчвана за отличник на Министерството на леката промишленост и е носител на няколко медала. Тези нейни достойнства дават отражение за решаване проблемите за качеството на труда и продукцията. Тя насочва колективните органи към вземане на научнообосновани решения, към най-точната организация на тяхното изпълнение.

В бригадата е определен старши контрольор, който периодически докладва пред партийното бюро или на партийно събрание за хода на изпълнение на задачите по качеството и за възникнали трудности. Въз основа на тях се анализират причините и се набелязват мероприятия за ефективно изпълнение на задачите. Друга форма на работа е **творческата група по качеството**. Тя е съставена от членове на бригадата с дългогодишен опит и резултати с високо качество. В дейността ѝ важно място заема анализът на производствения процес на отделни дейности. По нерешените въпроси се правят съответните предложения.

Съдържателна е и работата на първичната партийна организация при плетачния цех „Баба Зара" с партиен секретар Марьо Марев. Колективът има 288 членове, от които 55 са комунисти. Те са разпределени в 4 партийни групи, работещи в 2 бригади. По партийни групи всеки понеделник се провежда **ден на качеството**. Преди работа се провежда десетминутно съвещание по качеството. Междинният кон-

Digitized by Google

трольор, който проверява и следи за изпълнение на качествените показатели, докладва за резултатите. Съставя се и комисия за проверка техническото състояние на машините, тяхното използване и поддържане. Тя следи за своевременно отстраняване на недостатъците в техническото обезпечаване на производството и прави предложение пред началника на цеха за по-ефективни решения.

Аналогични успехи има и първичната партийна организация в цех „Николай Иванов" за производство на изкуствен кожух с партийна секретарка инж. Иванка Кирова. Тук умело се реализира изискването за повишаване професионалната подготовка на тружениците, която да съответствува на нарастващите изисквания на обществената практика. Професионалната компетентност, социалистическата съзнателност на членовете на бригадата, както и добрите организаторски качества на комунистите са предпоставка за успешното решаване на многостранните задачи по подобряване на качеството. Това налага необходимостта партийното и стопанското ръководство, както и бригадните колективи да създават условия и обстановка за целенасочено, организирано и ефективно обучение на членовете на бригадата, които да овладяват и допълнителни професии. Усвояването на професионални знания и практически опит не е самоцелно. Високото качество на продукцията зависи до голяма степен от компетентността на трудещите се.

При политическо ръководство на бригадната организация на труда партийната организация следва да отчита и интересите и способностите на хората. В тази насока е необходимо да се работи за утвърждаване у бригадния колектив на **нови, възвишени критерии за качеството** на работата. Те трябва да се сравняват не само с миналите и сегашните наши постижения, но и със световните образци. Това ще даде възможност да се изгради позиция за производство на световно равнище по всички показатели.

Ролята на партийната организация в бригадата като политически гарант е свързана с **превръщането на партийните постановки и решения за качеството в убеждения и мотиви за действия на трудещите се.** Това означава да се води съдържателна и разнообразна по форми разяснителна работа. Да се дава аргументиран отговор на въпроса защо високото качество сега е неотменима повеля и какво означава това за работата на всеки и за целия колектив.

Преобладаващата за немалък период от време ориентация към количествените критерии, към обемните показатели в трудовата сфера сега е ненужна бариера. За нейното преодоляване е необходимо цялостно издигане на общата и производствената култура, на трудовия морал на трудещите се, защото „Със слабокултурни, с нискоквалифицирани, с незнаещи и нямащи опит кадри не може да се произвежда висококачествена продукция."[1]

Силно впечатление прави, че наред с новата техника в завод „Добри Карталов" добре се използват и старите машини. С тях също се произвежда висококачествена продукция. Решаващият фактор е човекът. И на по-износени машини професионално извисените работници дават добро производство. А недобросъвестните и безотговорните и на най-съвършената машина ще дават лошокачествена продукция. Тук въпросът опира не само до подготовката, но и до гражданското съзнание, до политическата зрелост на всеки член на бригадния колектив.

Партийната работа в бригадата за достигане на съвременно производство е свързана с утвърждаване на редица нравствени качества като чувства на колективизъм, дълг и отговорност. При развития социализъм чувствително се засилва моралният аспект при оценката на

[1] Т. Живков, Качеството — ключов проблем на изграждането на зряло социалистическо общество, С., Партиздат, 1983, с. 25.

Digitized by Google

трудовата дейност. Тя не се ограничава само с мотивите за трудовата дейност, а се вземат под внимание и способностите на човека да постига по-висок краен резултат от своята работа. При такава морална оценка се прави по-пълно отчитане на творческия потенциал, степента на нравствената зрелост на личността в бригадата. По-дълбоко намира израз същността на основния социалистически принцип „от всеки според способностите, на всеки според труда".

Резултатите от работата, реалният трудов принос на личността в бригадата е и ще си остане главен критерий за значимостта на трудовата дейност. Същевременно социално-нравственото значение на труда не винаги може да се измери с количеството произведена продукция. За справедливата и точна оценка от много голямо значение са и моралните мотиви, които определят характера на отношението на отделния човек към труда. Без да принизяваме ролята и значението на материалната страна за повишаване на количествените и качествените показатели на произведената продукция, необходимо е да се търси и мястото на моралните фактори. Все още не са редки случаите, когато се гледа само на икономическата страна на трудовата дейност.

В оценката на отделния член на бригадата могат да се разглеждат професионалните, деловите и общочовешките качества и поотделно. Но когато се оценява неговият принос за качеството на работата, е необходимо всички тези характеристики да се разглеждат само в диалектическо единство. Изградената на тази основа правилна и справедлива оценка има голямо възпитателно значение. Като сигурен гарант за справедливостта на тази оценка може да бъде мнението на колектива, на хората, с които той общува в трудовия процес.

Като изходим от единството между съзнателността и действеността, може да констатираме, че в поведението на отделния член на колектива се отразяват неговият светоглед, отношение към труда, към хората, т. е. моралните му възгледи и ценностни ориентации. Без строгото отчитане на това единство е възможно случайните постъпки на човека да се приемат за характерни и обратното. Необходимо е партийните организации да вникват в самия смисъл на постъпките и действията. А най-добре виждат и вникват в смисъла на трудовата дейност тези, с които той работи и живее. Затова бригадата по-точно може да даде най-правилна оценка за нравственото съдържание на труда на своите членове.

В дейността си партийната организация в завода тясно свързва качеството на труда и продукцията с творчеството в бригадата. Творческият подход изисква инициативност, новаторство, решителност и готовност за обоснован риск в преодоляването на установения стереотип на мислене и действие, самостоятелност, умение да се виждат не само сегашните изисквания, но и утрешните. От друга страна, качеството изисква висока трудова и технологична дисциплина, умение да се усвои добре производството, неотклонно да се спазват утвърдените норми на поведение, убедително да се обосновават новите решения.

Сложните и мащабни изисквания, които поставя обществената практика във връзка с качеството, дават голямо отражение върху дейността на трудовите колективи и техните структурни подразделения — бригадите от нов тип. Умелото ръководство на партийната организация за издигане съзнателността и активността на трудещите се, за пълноценното им включване в изпълнение на производствената програма я утвърждава като политически гарант за високо качество на труда и на продукцията.

Гено МАТЕЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Нефтохимическият комбинат край Бургас е крупна стопанска организация, чиито производства са съоръжени със съвременна сложна техника и оборудване. От това се определя и мащабността на мисленето и действията за подобряване качеството на твърде богатата гама от продукти — над 100 на брой, предназначени за нуждите на страната и за нейния износ. Тази мащабност проличава и в делата на партийната организация при производствен комплекс „Нефтопреработване". Секретарката на партийния комитет при комплекса Росица Жечева ме връща в първите дни след Варненското национално съвещание, когато в духа на високите критерии, които то определи, трябваше да се започне целенасочена, многопосочна работа за подобряване качеството на нефтопродуктите. Следваше да се осъзнаят дълбоко от всеки тези високи критерии. Да се формира ново отношение към ключовия проблем и на основата на задълбочен анализ да се видят нерешените проблеми в комплекса. Да се определи онова „главно решаващо звено от веригата" по израза на В. И. Ленин, където да се насочи цялостната дейност.

Тогава, в онези първи дни, в партийния комитет се оформя мнението за провеждане, наред със започналата вече широка разяснителна работа по производства, бригади, смени, и на открито събрание на партийната организация. Усилни са дните за неговата подготовка. Трябва всичко наново да се огледа. Да се анализират действията на основните фактори, обуславящи качеството на нефтопродуктите, вярно да се определят насоките на дейността им. И всичко това да се извърши отговорно, внимателно, с много изчисления. Тази отговорност се определя и от особеното място, което заема комплексът в технологичната схема на комбината. Оттук започва първичната преработка на нефта, създава се суровината за неговите производства.

Сега нека мислено се пренесем на откритото партийно събрание, от което вече е изминала повече от година, но впечатленията на присъствуващите комунисти, на безпартийните ръководители и специалистите са още пресни. Атмосферата бе делова, наситена с много критичен заряд и творчество. Това бе един трезв разговор, насочен главно към нерешените проблеми. Къде се късат нишките в сложната верига на отговорността в производствения процес? Какво трябва да се направи за издигане качеството на труда и продукцията в съответствие с новите критерии? Изказванията бяха много и във всяко се съдържаше не само анализ, критичност, но и конкретни предложения за бъдещата работа. Ако трябва сега да оценим достойнствата на това събрание само с няколко думи, те са, че то размести пластовете, наслагали се с години в съзнанието на хората, накара всеки да се замисли за своя принос във всенародната борба за решаване на кардиналния проблем. И този критичен и самокритичен дух много бързо се пренесе в първичните партийни организации и групи, в другите обществени организации. На събранието бе приета комплексна програма за подобряване качеството на продуктите и производството в комплекса. Да, това е един от характерните примери за творческия подход на партийния комитет, на стопанското ръководство към качеството. Не е пресилено да се каже — на новия подход. И новото не се определя от това,

Digitized by Google

че той интегрира в себе си комплексния, системния, функционалния, научния... подход, а преди всичко в новия начин на мислене и действие, в решаване на проблемите, на възникващите и съществуващите противоречия.

Но търсим ли измеренията на този подход, ще ги открием в извършената широка и разностранна дейност на различните равнища до Националната партийна конференция и след нея като два основни етапа в подобряване на качеството на нефтопродуктите. Проведеният държавно-обществен преглед на качеството в комплекса послужи като епилог на тази дейност. Той даде обилна информация за състоянието на продукцията на всяка инсталация, смяна, производство. Насочи усилията на партийното и стопанското ръководство към „тесните" места, към въпросите, които трябва да се решават в близките дни, и към проблемите, които е необходимо да се проучат задълбочено, с оглед вземането на правилни, научнообосновани перспективни решения. Те всички намериха място в комплексната програма за подобряване качеството на труда и продукцията. Центърът на тежестта в нея е здравата трудова и технологична дисциплина като най-важен фактор за повишаване на качеството. Към това да се насочат усилията на комунистите и трудовите колективи, да стане и главно съдържание на разностранната и системна политическа и организаторска дейност на партийната организация. За тази цел сега се използва широк арсенал от форми и средства за партийно въздействие и контрол. На всички комунисти и специалисти са поставени поръчения за поддържане на оптимален технологичен режим на производствата. Те периодически се отчитат, поставят се нови поръчения. Практиката е първичните партийни организации системно да изслушват отчети, доклади, информации, лични отчети от ръководители и комунисти за техния личен принос за постигане на по-високо качество на труда и продукцията.

Ценен е опитът, за който разказвам, и в други направления. Проблемите на качеството и дисциплината са изведени на преден план в дневния ред на партийните събрания. Чрез различни форми се засили партийното въздействие върху работата на всеки, особено на преките ръководители. Така е, защото от тяхното умение правилно да разпределят задачите на бригадата, на смяната и да осъществяват постоянен контрол в най-голяма степен зависи високото качество и ефективността на производствата. По-системна и целенасочена е дейността на партийните групи като непосредствени политически ръководители на низовите колективи. Наред с масоворазяснителните мероприятия по-богато съдържание се вля в индивидуалната им работа с всеки комунист, нефтохимик. При нарушения на трудовата и технологичната дисциплина те своевременно реагират — пред целия колектив или пред партийната група се разговаря с нарушителите, търси им се отговорност. Характерна черта на стила на първичните партийни организации е при подготовката на оценки на номенклатурните кадри да вземат и мнението на комунистите, където те работят, да се види приносът им за поддържане на технологичното оборудване и т. н.

В първичните партийни организации и партийните групи, в низовите колективи се проведе разговор на тема „Трудовият колектив — гарант за високо качество". Сега в партийните групи той има своето продължение в темата „Приносът на комуниста за повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност", явява се първи етап в подготовката ни за окръжна научно-практическа конференция.

Обогати се съдържанието на работата на комисиите за народен контрол. На техен прицел постоянно са трудовата и технологичната дисциплина.

Под ръководството на партийната организация в борбата за ви-

Digitized by Google

соко качество все по-добре намират своето място и колективните органи на самоуправление. И в центъра на тяхното внимание са въпросите на дисциплината, бригадната организация на труда, прилагането на икономическия механизъм. В регламента за определяне на коефициента за трудово участие са включени и показателите качество и дисциплина, които са в основата на социалистическото съревнование.

Партийната повеля за високо качество роди в трудовите колективи още цял комплекс от оригинални решения и инициативи. Колективът на едно от най-новите производства в комбината „Сярно-кисело алкилиране" съвместно със съветските специалисти поде инициативата „Образцова експлоатация и техническа поддръжка на оборудването — гаранция за високо качество". Към нея се присъединиха и колективи от други комплекси на комбината. Дълбокият ѝ смисъл е технологическият персонал редовно да проверява състоянието на инсталациите и да отстранява всякакви пропуски и аварии. Младежите, които представляват повече от 50 процента от колектива, обявиха производството за младежко. Комсомолците от направлението „Нормални парафини" работят по почина „Младежка гаранция за качеството на продукцията за СССР". И изработката на реактивното гориво „РТ" също стана младежко дело.

Разшири се и една друга инициатива, родена тук, в комбината — за създаване на бригади за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и челния опит. Само през настоящата година техният брой в комплекса е 31. Те разработват важни проблеми, свързани с повишаване качеството на продукцията.

Високото качество на продукцията в най-голяма степен зависи от професионалната подготовка и квалификацията на кадрите. Както на много други места, и тук има система за тяхното обучение, но тя е със своя специфика — истинска бариера против формализма. По препоръка на районния комитет на БКП в производство „Каталитичен крекинг" се експериментира нова организация на техническата учебна година. Вместо да се изнасят лекциите, те са размножени и предоставени за ползване от всеки участник. В процеса на подготовката си той получава консултации от съответни специалисти, след което се явява на изпит. Изискването е всеки успешно да завърши техническата учебна година, за да бъде включен в курсовете за повишаване на разряда. Това е действен стимул за съзнателно отношение към подготовката.

На всички, които искат да повишат образованието си — с тях се провеждат индивидуални разговори, — се създават условия за това. Те могат да учат в производствено-учебния център, да се запишат в задочно или вечерно училище, в средни специални училища или във висши учебни заведения.

Специално внимание партийният комитет отделя за обучението на бригадирите и другите низови ръководители — пред тях се изнесоха лекции по новите моменти в икономическия механизъм, за работата на бригадните съвети, за качеството на труда и продукцията. Целта е не само да се повишават знанията им, но преди всичко те да осъзнаят същността на новия етап и подход към качеството, да формират в себе си ново отношение към труда, собствеността, с оглед успешно да възпитават членовете на трудовите колективи.

Прегледът на състоянието на битовата база в комплекса също бе продиктуван от грижата за човека. На основата на него се съставиха протоколи за всяко производство, в които точно са определени какви задачи в какъв срок трябва да бъдат решени. Направена бе отделна проверка за условията, при които работят жените. Сега предстои да се проведе разширено съвместно заседание на партийното и стопанското ръководство със стопанския актив на комплекса, на което да се на-

Digitized by Google

прави анализ на извършената работа по подобряване условията на труд и за неговата безопасност.

Какви са резултатите от тази многообразна, целенасочена дейност?

Задачите, които произтичат за комбинатския трудов колектив от Дългосрочната програма, приета от Националната партийна конференция, се изпълняват успешно. Реактивното гориво марка „РТ" достигна показатели, съизмерими с най-добрите марки в Европа, с което нарасна делът на атестираната продукция на 71,1 на сто. Намали се средно два пъти съдържанието на олово в автомобилните бензини. Подобрено е качеството на въглеводородните смеси марка „А" и „В" на дизеловото гориво.

Успешно се изпълняват техническите и организационните мероприятия. По предложена от Института по нефтопреработка и нефтохимия нормала бяха изготвени пробни партиди от новата марка „ДЗС—30". Разработени са рецептури за производство на автомобилни бензини без влагане на широка бензинова фракция от атмосферните инсталации. Решени са технологически въпроси с оглед повишаване качествата на котелното гориво.

Комплексната лаборатория бе снабдена с нови апарати, гарантиращи сигурност при окачествяване на стоковите продукти. Доставени са два хроматографа с компютър, с което се постига голяма точност и повторяемост на анализите. С пускането в действие на хроматографа „Сигма—115" ще бъдат заменени трудоемки и неточни анализи по качеството на продуктите и суровината от производство „Нормални парафини".

Внедрена е нова схема за стабилизация на инсталация „Каталитичен реформинт—1", оптимизират се рецептурите на бензиновите фракции за автомобилните бензини. Чувствително се подобри работата по отбора на светли продукти. Внесоха се подобрения и в технологията на атмосферните дестилации...

Да. Актуализираната програма за висококачествено производство в комплекса откликва на основната задача, поставена на Националната партийна конференция — до края на осмата петилетка да се намали съдържанието на олово в автомобилните бензини и се усвои производството на неетилиран бензин. Тя е адресирана пряко към комбинатския колектив. С нея се цели през 1984 година на основата на оптимизиране на технологическия режим на инсталациите атестираната продукция да достигне 81,34 на сто. Предстои реконструкцията и модернизацията на производство „Нормални парафини", на резервоарните паркове, автоматизацията още на редица технологически процеси и операции.

Конкретните виждания и разработки, съдържащи се в актуализираната програма за подобряване на качеството, са гаранция, че комунистите, трудовият колектив на комплекс „Нефтопреработване" ще изпълняват задачите, които партията постави на своя форум — Националната партийна конференция.

Димитър НЕДЯЛКОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ВАЖНО СРЕДСТВО ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

Изучаването и творческото приложение на положителния опит в партийната работа е важно средство за усъвършенстване на вътрешнопартийния живот и подобряване на партийното ръководство.

Вниманието на комунистите от първичната организация при отдел „Организационен" и окръжната контролно-ревизионна комисия на партията — Враца към този важен проблем се повиши особено много след Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, изискващи още по-пълно използване на направляващите и преобразуващите възможности на партийно-организационната работа. Основните насоки на тази дейност са очертани в перспективния план на ОК на БКП за по-нататъшното изпълнение на конгресните решения, на задачите, произтичащи от Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството и резолюцията на двадесет и четвъртата окръжна партийна конференция. Този проблем залегна в плана на първичната партийна организация. С него целяхме да осигурим еднопосочност и същевременно да интегрираме усилията в изучаването, обобщаването, създаването и прилагането на положителен опит в партийната работа като условие и фактор за повишаване социалната активност на комунистите.

В съответствие със задачите, които произтичат от перспективния и оперативните планове за работа на отдел „Организационен" и окръжната контролно-ревизионна комисия, усилията в нашата работа са насочени към проблеми, свързани с подобряване качеството на работата на окръжния и общинските партийни комитети, усъвършенстване на партийната работа в условията на приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, разгръщане на вътрешнопартий-

Digitized by Google

ната демокрация и укрепване на партийната дисциплина, обогатяване на формите и методите на работа при подбора, приема, обучението и възпитанието на новоприетите комунисти, усъвършенстване структурата на първичните партийни организации и изграждане на партийни организации в състава на първичните, работа с резервните кадри и др.

Формите, които комунистите от партийната организация използват за изучаване положителния опит в партийната дейност, са:

— запознаване с документите — отчети, оценки, доклади, протоколи, изказвания на заседания и събрания, в които е отразена извършената дейност;

— изучаване на материалите, поместени в ежедневния наш и съветски печат и особено в сп. „Партиен живот", в. „Правда", сп. „Партийная жизнь", „Коммунист Белорусии", „Коммунист Советской Латвии" и др., запознаване с партийната работа на побратимената ни Сумска област — Украинска съветска социалистическа република;

— изучаване и подготовка на обобщени материали с проблемно-тематична насоченост от работни групи по секции при подготовката на пленумите на ОК на БКП и научно-практическите конференции, подготовка на тематични папки по проблеми и по райони в окръжната партийна организация и тяхното непрекъснато актуализиране в кабинета по партийно-организационната работа на ОК на БКП;

— положителен опит от материалите, получавани от ЦК на БКП и другите окръжни комитети на партията и кабинетите в страната;

— участие в прегледи — ценен положителен опит беше натрупан по време на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация, който не само беше изучен, но и обобщен, внедрен и популяризиран чрез бюлетина на отдел „Организационен" за положителен опит, инициатива и творчество в партийната работа;

— обучение на партийния актив и секретарите на първичните партийни организации;

— денят на партийния секретар в общините и др.

Освен тези форми комунистите имат определени базови организации за конкретна работа по определени проблеми в тях.

Конкретна работа бе извършена в това отношение след отчетно-изборното събрание на партийната организация от другарите Иван Гайдарски, Иван Оходенски, Георги Димитров, Михаил Лазаров, Никола Илиев, Павлина Събкова, Николай Горнишки и др.

С участието и помощта на Никола Илиев например комунистите — номенклатурни кадри на партийния комитет при аграрно-промишления комплекс „Д. Благоев", сега участвуват по-активно в живота на първичните партийни организации. Всяко тримесечие в първичната организация се отчитат тяхното участие и помощ, което се приема много добре.

В партийния комитет при комбинат „Г. Генов" — Враца се работи по усъвършенстване на планирането. То е поставено на добра основа, на специално табло се отразява какви проблеми ще се разглеждат в комбинатския комитет, първичните организации и работните групи, като се включват и съответните специалисти по проблема.

В първичната организация на леярния цех на същия комбинат е заложен опит по издигане ролята на партийното поръчение. Направен е предварителен задълбочен анализ на даваните поръчения до този момент, тяхното съдържание и редовност на отчитане с оглед те да се конкретизират, да се избегне дублирането на служебните задачи, да се подобри тяхното отчитане на събранията на организацията и партийните групи.

При новите условия след Националната партийна конференция за качеството на продукцията голямо значение придоби преди всичко ка-

Digitized by Google

чеството на партийната работа, резултатите и нейната ефективност се свързват с качеството на работата на всеки от нас. Комунистите от отдел „Организационен“ разработиха програма с участието на к. и. н. Върбан Алипиев.

Сектор „Отчет на партийния състав“ организира обмяна на положителен опит с всички завеждащи сектори от окръга и някои секретари на заводски партийни комитети в ОК на БКП — Русе, Разград, Шумен — завод „Мадара“ по изучаване новите форми за зачитане мнението на комунистите и колектива при приемането на комунисти на открити партийни събрания.

С участието на Танко Йотов от отдел „Организационен“ в първичната организация при ДАТ — Оряхово е заложен положителен опит по регулиране на социалния и качествения състав, а в кв. „Хр. Ботев“ — по идейновъзпитателната работа по местоживеене — важен фактор за утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Сектор „Организационно-уставни въпроси“ работи по проблемите, свързани с усъвършенствуване структурата на първичните партийни организации.

Другарят Михаил Лазаров е заложил опит в общинския партиен комитет — Криводол по проблема за по-нататъшно усъвършенствуване на политическия подход в работата на комитета и засилване на политическото ръководство в общината, а в партийната организация в ЗМА „Дружба“ — Враца по повишаване ролята на първичната организация като опора на комунистите — за тяхното израстване като комунисти и граждани.

Опитът по различните проблеми на партийно-организационната работа с базовите първични партийни организации и в бъдеще ще се развива, обогатява и ще включва нови моменти, като отразява динамиката на партийната практика.

Кабинетът по партийно-организационната работа на ОК на БКП работи по проблема „Анализът в партийната работа“. Заложен е положителен опит по планиране дейността на кабинетите в ЧЛК „Веслец“, МК „Г. Генов“ — Враца, завод „Изгрев“ — Оряхово. По този въпрос организирахме специално обучение със завеждащите общинските и заводските кабинети през месец юли тази година, в което активно участие взе сътрудникът на отдел „Организационен“ на ЦК на БКП Стефан Атанасов.

Комунистите от окръжната контролно-ревизионна комисия организираха обмяна на положителен опит в обучението на председателите на контролно-ревизионните комисии, а така също и при обучението на председателите на общинските и заводските ревизионни комисии от окръга.

За повишаване на научността в партийната работа и ръководство важно място заема внасянето на перспективност в дейността, за което особено способствуват планирането и вземането на обосновани решения. Ръководството на отдел „Организационен“ и секретарят по организационните въпроси на комитета внесоха по-голяма целенасоченост и комплексност в нашата работа и тази на партийните комитети и организации. В тази връзка по-правилно съотношение намират и въпросите за изучаване, разработване и решаване, за обмяна на положителен опит.

За последното показателен е опитът за повишаване ролята на партийното събрание на отдела и сектор „Народни съвети и масови организации“ и подходът при подготовката и провеждането на пленума по партийното ръководство на общинската комсомолска организация и дейността на държавните, стопанските и обществените органи в селищна система Роман през осмата петилетка в духа на постановките,

Digitized by Google

дадени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, и задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, провеждането на „кръгла маса“ при обучението на партийните секретари и други.

Този опит се извлича из живата практика на партийната работа, естествено е той да има и някои несъвършенства, но пък е жизнен и въздействуващ. По примера на отделни партийни организации и комитети ние виждаме положителното в дадено направление, а също така и какво не ни достига и да направим съответните изводи и заключения. И когато изучаваме, и когато разпространяваме обаче, трябва да преценяваме дела на тези нови форми в получените резултати.

Стремежът ни е да не допускаме в бъдеще разпространението на положителния опит да се ограничава в тесен кръг и да се абсолютизира която и да било форма, тъй като всяка от тях има както свои предимства, така и недостатъци. Положителният опит присъствува във всички форми на партийната дейност, в заседанията на партийните комитети, в събранията на първичните партийни организации, в партийните групи и т. н. Той е и в инструктажа, който прави партийният ръководител, в дейността на инструктора на окръжния комитет, във всеки сектор.

Колкото отиваме по-нататък по пътя на изграждането на развитото социалистическо общество, толкова повече ще се стеснява действието на стихийните елементи на развитието, на човешкото общество, ще се засилва научното ръководство на социалните процеси. А това предполага да моделираме и експериментираме. Във връзка с разработването на примерна методика за моделиране и експериментиране на партийно-организационните процеси и явления отдел „Организационен“ при ЦК на БКП ни възложи да работим по темата „За повишаване ролята на партийните органи и организации в разкриване и преодоляване на противоречията, за осигуряване на атмосфера на творчески дискусии и създаване условия за борба на мнения при осветляване на новите проблеми“. Тази дейност ще обедини нашите усилия при разработването, експериментирането, обобщаването, внедряването и разпространяването на положителния опит в окръжната партийна организация.

Тук са отразени само някои моменти в изучаването и прилагането на съветския и нашия положителен опит в партийно-организационната работа. Независимо че това е сложен и продължителен процес, извършеното все още не е достатъчно. Този проблем все още не е станал ежедневна задача на всеки в сектора, където работи, в района на инструктора и т. н. Тази дейност се смята едва ли не задължение само на отделни сектори. Не се работи системно, изчаква се, не са редки случаите, когато опитът се пренася механически, без да се отчитат специфичните особености на партийния комитет или първичната партийна организация.

Работата по изучаването, внедряването и популяризирането на положителния опит трябва да бъде целенасочена, организирана и постоянна дейност, като правилно се отчитат специфичните условия на всеки партиен комитет и първична партийна организация.

Снежана ЯНКУЛОВА
завеждаща кабинета по партийно-организационната работа на окръжния комитет на БКП — Враца

Digitized by Google

ДЕНЯТ НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

След Дванадесетия конгрес на БКП и особено след Националната партийна конференция обективно нарасна необходимостта от усъвършенстване на системата за подготовка и обучение на партийните кадри. По думите на другаря Тодор Живков, ръководните кадри във всички области на обществения живот трябва да бъдат винаги на височината на новите задачи. Това налага да се направят радикални изменения в цялостната им подготовка, за да могат те компетентно, творчески да организират работата на партийните комитети и организации, да повишават научното равнище на партийното ръководство. От тези позиции в Софийската окръжна партийна организация се работи за усъвършенстване на системата за подготовка и обучение на кадрите и най-вече на партийните секретари.

ПОДХОДЪТ

В системата, приета от бюрото на окръжния комитет на БКП, е предвидено диференцирано и комплексно обучение на кадрите от всички сектори на народното стопанство. В нея като **основна форма за подготовка на секретарите на първичните организации е определен денят на партийния секретар.** Изискването е в него да се съчетават изучаването на някои теоретически проблеми с придобиването на практически умения. Особено място се отделя на инструктажите по актуалните задачи, които първичните организации и трудовите колективи ще изпълняват през месеца. Наред с това се изисква подготовката да се пренесе предимно в общинските партийни организации и да се осъществява с активната организаторска и методическа помощ на окръжния комитет, на специалисти от Центъра по партийно строителство на АОНСУ при Централния комитет на БКП и от други висши учебни заведения.

В отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП се подхвана инициатива решително да се измени съдържанието на деня на партийния секретар, той да се превърне от еднообразна, а понякога пасивна форма на обучение в активно, ангажиращо вниманието на секретарите на първичните организации средство за самоподготовка. Кабинетът по партийно-организационната работа на окръжния комитет на БКП разработи **примерна методика за организацията и провеждането на деня.** В нея преди всичко се препоръчва да се разнообрази тематиката, която се обсъжда, и да се засили участието на самите секретари в неговата подготовка и в провеждането му.

При обсъждането на методиката възникнаха противоречиви становища, по същество се срещнаха новият подход и старото мислене. Изказаха се мнения, че може тази утвърдила се дълбоко в практиката полезна форма да се изроди, че може кадрите да се откъснат от теоретичното обучение. Някои се страхуваха да не се внесе голяма доза практицизъм в обучението, да не се замени изцяло лекционният начин на подготовка предимно с обмяна на опит. Съмненията идваха главно от това, че равнището на подготовката на партийните секретари „не отговаряло" за по-активни форми на обучение, в които се очаква те да вземат участие със собствени становища по разискваните проблеми, че едва ли ще съумеят да съчетават теорията с практическата работа

Digitized by Google

на първичните партийни организации. И както често се случва при възникване на противоречиви мнения, стигна се до компромисно решение — записаните в примерната методика изисквания да се експериментират в няколко общински комитета на БКП, да се оценят резултатите и чак тогава да се внедряват в цялата окръжна партийна организация.

С помощта на специалисти от Центъра по партийно строителство на АОНСУ при Централния комитет на БКП се разработиха **конкретни програми** за деня на партийния секретар в отделни общински комитети. Новият начин на подготовка се посрещна с особен интерес от общинския комитет на БКП в Правец. И ето вече цяла година в Правешката общинска партийна организация с помощта на отдел „Организационен" и на кабинета по партийно-организационната работа той се прилага успешно.

СЪДЪРЖАНИЕТО

В деня на партийния секретар на вниманието на обучаващите се общинският комитет на БКП поставя по два проблема.

Първият проблем обикновено е тема от партийното строителство: „Превръщане на вътрешнопартийните отношения в образец на социалистически обществени отношения", „Усъвършенстване на планирането на дейността на първичната партийна организация — фактор за повишаване на нейното качество и на ефективността ѝ", „Първичната партийна организация — представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията", „Усъвършенстване на отчета на комуниста пред първичната партийна организация" и други.

По темата се организира разговор. Секретарите на първичните организации с помощта на кабинета по партийно-организационната работа на общинския комитет на БКП по предварително посочена литература се запознават с проблема. Разговорът се ръководи от сътрудник на общинския комитет, на отдел „Организационен" на окръжния комитет или от специалист от Центъра по партийно строителство на АОНСУ.

В своето 5—10-минутно встъпително слово така нареченият научен ръководител на разговора прави въведение по темата. Той насочва вниманието на участниците към основните въпроси, след което се дава думата на партийните секретари. В своите изказвания те се стремят да съчетават наученото от литературата с практическата дейност на първичните организации, т. е. разказват и положителен опит. В разисканията участвуват почти всички секретари. Те споделят свои мнения по темата и по положителния опит. Накрая ръководителят в рамките на около 10—20 минути обобщава различните становища. Ако се налага, допълнително изяснява някои въпроси по обсъжданата тема.

Вторият проблем е от ежедневието на първичните партийни организации и на трудовите колективи: състоянието на здравеопазването, търговското обслужване, комунално-битовите услуги, общественият ред и т. н. По него се прави среща с ръководителя на учреждението, организацията или ведомството: председателя на аграрно-промишления комплекс, председателя на районната потребителна кооперация, главния лекар на болницата, началника на районното управление на МВР, прокурора и с други ръководни дейци от общината. Те за около 30 минути изясняват състоянието на проблемите, които се решават от ведомството, учреждението или организацията във всяко селище или предприятие, очертават перспективите на развитие. Така секретарите на първичните организации се запознават с неща, от които живо се интересуват, научават за актуалните проблеми, които опират до хората, и

Digitized by Google

за трудностите при тяхното решаване, получават компетентни отговори на въпроси, които повдигат, и пр.

Денят на партийния секретар приключва с **кратък инструктаж** от общинския комитет на БКП по неотложните задачи, които следва да се изпълняват през месеца. Изясняват се и въпросите около подготовката на следващото събиране, по новата среща с ръководителя на другата основна или организация и пр.

[illegible]

[illegible] работа на общинския комитет на БКП в Правец [illegible] и провеждането на деня на партийния секретар [illegible]. **На първо място,** създават се условия [illegible] на теоретическите постановки и политическите [illegible] обсъждане на практическите въпроси [illegible] на партийните секретари. Те вече [illegible] Умело се съчетават теоретическите [illegible] Намалява лекционната [illegible]. **На второ място,** [illegible] се решават в отделните селища [illegible]. Това позволява на [illegible] на комунистите към тях [illegible]

[illegible] по-ниските партийни организации [illegible] по този [illegible] се на[illegible] по отрасли [illegible] задълбо[illegible] на парт[illegible] на кабинета [illegible] по-ефективна.

Ваня МАРТИНОВ

[illegible] — Софи[illegible]

новете и отчетните доклади. Картотекират се много материали, които излизат в списания и вестници по партийно-политическите и организационните въпроси. В момента тематичната библиотека разполага с над 800 теми по организационните въпроси. Ежедневно се посещава от секретари на първични организации за консултации. По примерни данни през петнадесетте години кабинетът е посетен от близо 15 000 души, в това число от партийни дейци от СССР, Чехословакия, Румъния, Полша, някои арабски страни и пр. Всички те са оставали доволни от това, което са видели и научили. Кабинетът поддържа много близка връзка и обменя опит с кабинетите в окръжните комитети в Михайловград, Враца, Видин, Благоевград, Разград и др., с кабинетите към общинските комитети на БКП в Михайловград, Враца, Благоевград, Разград и др. Това помага много за подобряване работата му.

Към кабинета работят 4 секции:

— Партийно-организационна работа в условията на новия икономически механизъм;

— Работата на първичните партийни организации за своето усъвършенствуване като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи;

— Партийно ръководство на обществените организации;

— Работата на първичните организации с резервните кадри.

Всяка секция работи по свой едногодишен план.

През юни т. г. се проведе пленум по работата на общинския комитет на БКП с кадрите. Във всички пленуми, които редовно провежда комитетът, секциите вземат активно участие за събиране на материали и за подготовката им. Във връзка с работата с кадрите кабинетът съвместно с окръжния кабинет проучи опита в пристанището, където въпросът е поставен на добра основа, особено по конкурсното начало при подбора и издигането на кадрите.

Всяка година кабинетът залага и извежда опит в първичните организации. Досега е обобщен положителен опит в 32 организации по такива проблеми като партийните събрания, партийните поръчения, приемането на млади комунисти на открити събрания, работата с масовите организации, рационализаторската работа и мястото на комунистите, отчетите на комунистите на открити партийни събрания, качеството на продукцията, трудовата дисциплина и т. н.

Положителна е работата на кабинета по партийно-организационната работа с партийните групи. От 1972 година в тях се провеждат разговори по различни въпроси, свързани с политическата и производствената им дейност, често посветени на исторически дати като 60-годишнината от Септемврийското въстание, а сега приключва разговорът в 300 партийни групи в чест на 40-годишнината от социалистическата революция у нас, и то с предсрочно изпълнени задачи.

През 1982 година окръжният комитет на БКП проведе среща със секретарите по организационните въпроси и завеждащите организационните отдели в общинските комитети на БКП при нас, за да се запознаят с работата на партийните групи. Много партийни секретари от Лом споделиха ценен положителен опит в това отношение.

През септември 1983 година ОК на БКП проведе среща, на която бе споделен нашият опит по подготовката на годишните отчетно-изборни събрания. Присъствуваха завеждащите организационните отдели на общинските партийни комитети в окръга. През 1982 година нашият кабинет сподели своя опит в окръжния комитет на БКП.

Кабинетът активно работи и помага по възлагането на партийните поръчения. Те са отпечатани от общинския комитет и чрез тях се отчита и дейността на комунистите. В момента за 1984 година са връчени 5899 лични поръчения. В края на юни се дадоха допълнител-

Digitized by Google

за трудностите при тяхното решаване, получават компетентни отговори на въпроси, които повдигат, и пр.

Денят на партийния секретар приключва с **кратък инструктаж** от общинския комитет на БКП по неотложните задачи, които следва да се изпълняват през месеца. Изясняват се и въпросите около подготовката на следващото събиране, по новата среща с ръководителя на друго учреждение или организация и пр.

ЕФЕКТЪТ

Едногодишната работа на общинския комитет на БКП в Правец по новия начин на организацията и провеждането на деня на партийния секретар дава добри резултати. **На първо място,** създават се условия за задълбочено изучаване на теоретическите постановки и политиката на партията и за многостранно обсъждане на практическите въпроси с непосредственото участие на партийните секретари. Те вече не са пасивни слушатели, а активни участници. Умело се съчетават теорията с практиката, обменя се положителен опит. Намалява лекционният начин на обучение, засилва се самоподготовката. **На второ място,** изясняват се проблемите и задачите, които се решават в отделните села на общината, в предприятията и учрежденията. Това позволява на партийните секретари да насочват вниманието на комунистите към тяхното изпълнение.

Разбира се, при наличието на повече първични партийни организации в общината денят на партийния секретар, организиран по този начин, създава и някои допълнителни трудности. Но изход се намира чрез диференцираното му организиране и провеждане по отрасли. По-важно е другото. Прилагането на новия начин изисква задълбочено да се планира и старателно да се подготвя всеки ден на партийния секретар. В това отношение методическата помощ на кабинетите по партийно-организационната работа е повече от наложителна.

Васил МАРТИНОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационната работа на окръжния комитет на БКП — София
кореспондент на „Партиен живот"

КАБИНЕТЪТ НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Кабинетът по партийно-организационната работа при общинския комитет на БКП в Лом е създаден в началото на 1970 година. Приет бе и правилник за неговата работа. Особено се учим от опита на кабинета по партийно-организационните въпроси към ОК на БКП в Михайловград, а завеждащият кабинета към общинския комитет бе на едноседмично изучаване опита в Габрово.

През близо 15-годишната си дейност кабинетът се утвърди като действителен помощен орган на комитета, като оказва постоянна методическа помощ на партийните секретари при подготовката на пла-

Digitized by Google

новете и отчетните доклади. Картотекират се много материали, които излизат в списания и вестници по партийно-политическите и организационните въпроси. В момента тематичната библиотека разполага с над 800 теми по организационните въпроси. Ежедневно се посещава от секретари на първични организации за консултации. По примерни данни през петнадесетте години кабинетът е посетен от близо 15 000 души, в това число от партийни дейци от СССР, Чехословакия, Румъния, Полша, някои арабски страни и пр. Всички те са оставали доволни от това, което са видели и научили. Кабинетът поддържа много близка връзка и обменя опит с кабинетите в окръжните комитети в Михайловград, Враца, Видин, Благоевград, Разград и др., с кабинетите към общинските комитети на БКП в Михайловград, Враца, Благоевград, Разград и др. Това помага много за подобряване работата му.

Към кабинета работят 4 секции:

— Партийно-организационна работа в условията на новия икономически механизъм;

— Работата на първичните партийни организации за своето усъвършенстване като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи;

— Партийно ръководство на обществените организации;

— Работата на първичните организации с резервните кадри.

Всяка секция работи по свой едногодишен план.

През юни т. г. се проведе пленум по работата на общинския комитет на БКП с кадрите. Във всички пленуми, които редовно провежда комитетът, секциите вземат активно участие за събиране на материали и за подготовката им. Във връзка с работата с кадрите кабинетът съвместно с окръжния кабинет проучи опита в пристанището, където въпросът е поставен на добра основа, особено по конкурсното начало при подбора и издигането на кадрите.

Всяка година кабинетът залага и извежда опит в първичните организации. Досега е обобщен положителен опит в 32 организации по такива проблеми като партийните събрания, партийните поръчения, приемането на млади комунисти на открити събрания, работата с масовите организации, рационализаторската работа и мястото на комунистите, отчетите на комунистите на открити партийни събрания, качеството на продукцията, трудовата дисциплина и т. н.

Положителна е работата на кабинета по партийно-организационната работа с партийните групи. От 1972 година в тях се провеждат разговори по различни въпроси, свързани с политическата и производствената им дейност, често посветени на исторически дати като 60-годишнината от Септемврийското въстание, а сега приключва разговорът в 300 партийни групи в чест на 40-годишнината от социалистическата революция у нас, и то с предсрочно изпълнени задачи.

През 1982 година окръжният комитет на БКП проведе среща със секретарите по организационните въпроси и завеждащите организационните отдели в общинските комитети на БКП при нас, за да се запознаят с работата на партийните групи. Много партийни секретари от Лом споделиха ценен положителен опит в това отношение.

През септември 1983 година ОК на БКП проведе среща, на която бе споделен нашият опит по подготовката на годишните отчетно-изборни събрания. Присъствуваха завеждащите организационните отдели на общинските партийни комитети в окръга. През 1982 година нашият кабинет сподели своя опит в окръжния комитет на БКП.

Кабинетът активно работи и помага по възлагането на партийните поръчения. Те са отпечатани от общинския комитет и чрез тях се отчита и дейността на комунистите. В момента за 1984 година са връчени 5899 лични поръчения. В края на юни се дадоха допълнител-

Digitized by Google

но още 143. До края на юли са отчетени на събрания на партийните организации 4779 поръчения.

Всяка година в партийните групи се провеждат събрания по отрасли, където също се обменя положителният опит, изучава се опитът във връзка с подготовката на годишните отчетни събрания.

Голяма е ролята на кабинета по партийно-организационната работа за обучението на новоприетите комунисти. Обикновено за лектори се канят секретарите на общинския комитет на БКП, дейци на ОК на БКП и работници в градския музей. Средногодишно в Ломската селищна система се приемат в партията към 200 души. Трябва да се каже, че обучението се провежда добре. Младите комунисти редовно, с малки изключения, посещават занятията. В заключителния етап на курса се провежда среща с революционни кадри. Близо 26 на сто от сегашните партийни секретари са минали през тези курсове и възрастта им е до 35 години.

Кабинетът при общинския комитет на БКП оказва методическа помощ и на кабинетите в Захарния комбинат, Комбината за електрокари и Пристанищния комплекс. Съвместната работа с тях е добра. Залага се опит съвместно, анализира се положителното в работата и се популяризира.

Натрупаният опит е голям. За 15 години на своето съществуване той се утвърди като пълноценно ядро в организационната работа.

Иван КАМЕНОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационната работа на общинския комитет на БКП — Лом

С ПОЛИТИЧЕСКА ОТГОВОРНОСТ

След Националното съвещание във Варна и особено след Националната партийна конференция комунистите и трудовите колективи от Толбухински окръг се заеха с упоритост и политическа отговорност за постигането на високо качество навсякъде и във всичко.

Политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации придобива ново съдържание, превръща се в мощен двигател на инициативите на комунистите, на творческите търсения на трудещите се. Сега тя е насочена към повишаване отговорността и ролята на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, към овладяването на принципно новите задачи, произтичащи от партийния форум.

Бюрото на окръжния комитет на партията прие мероприятия в съответствие със задачите, които произтичат от речта на др. Тодор Живков пред Варненското съвещание и от решенията на Националната партийна конференция. Това помогна да се създаде необходимата обстановка за мобилизиране усилията на комунистите и трудовите колективи в осъществяването на стратегическите задачи на партията.

Партийните комитети и организации приложиха нови, по-ефективни форми и методи на работа. В промишлено-стопанските отрасли на окръга бе организиран обществен преглед за състоянието на тех-

Digitized by Google

ническото равнище, качеството на труда и промишлената продукция. В основните промишлени предприятия се проведоха дни на качеството с участието на представители на научноизследователските и внедрителските звена. Под ръководството на партийните организации трудовите колективи подеха конкретни инициативи за създаване обстановка на висока дисциплина и култура на работното място. Комунистите получиха поръчения за активно участие в разяснителната и политическата работа.

Разработи се окръжна програма за повишаване техническото равнище и качеството на продукцията. В нея специално внимание се отделя на метрологията и на идейновъзпитателната работа с кадрите.

В селищните системи бяха организирани приемни, в резултат на което много граждани имаха възможност да направят ценни предложения по проблемите на качеството и асортимента на предлаганите стоки и услуги. Откри се и успешно функционира окръжен кабинет по качеството, който подпомага дейността на изградените заводски кабинети по тези проблеми. В тях всеки специалист има възможността да получи компетентна консултация за областта, в която работи.

В резултат на повишената взискателност и помощ от страна на окръжния комитет на партията се създаде необходимата нагласа в дневния ред на събранията на първичните партийни организации да се поставят въпросите на качеството на продукцията и услугите, за повишаването на производителността на труда, за най-ефективното използване на суровините и материалите, за укрепването на дисциплината. Високите изисквания определиха формите и методите на партийната работа.

В по-голямата част от партийните организации се организираха разговори за личния принос на комунистите в борбата за високо качество. Ново съдържание придобиват партийните поръчения, които в голяма степен повишават активността и творческото отношение на всеки комунист. Отчетите и самоотчетите на стопанските ръководители за стила и методите им на работа в решаването въпросите на техническото равнище и качеството на продукцията се превръщат в постоянен елемент от дейността на партийните организации.

В промишлено-животновъдния комплекс „Родопа“, в обувния комбинат „Добрич“, в стопанския комбинат „Метал“ и други стана преглед на партийните групи за превръщането им в боеспособни ядра при решаване проблемите на качеството на продукцията.

Във всички предприятия се изградиха групи за обществен контрол, започнаха да функционират първите творчески групи по качеството. Под ръководството на партийните комитети се провеждат срещи за обмяна на опит с носителите на собствен качествен щемпъл.

В съответствие с изискванията, които произтичат от решенията на Националната партийна конференция, е проведеният пленум на окръжния комитет на партията по проблемите на комплексния подход в работата за подобряване качеството в промишленото производство. Той утвърди мерки за изпълнението на Дългосрочната програма на партията и статут на еталонно работно място.

В подготовката на пленума се извърши конкретна и целенасочена работа с кадрите. Специално внимание се отдели за подготовката им на всички равнища, за повишаване чувството им за отговорност. В партийните организации от промишлените предприятия на окръга се проведоха събрания, посветени на проблемите на качеството. Стопанските ръководители направиха отчети и предложиха мерки за издигане на по-високо равнище работата на производствените звена и трудовите колективи, а първичните организации приеха съответни партийно-политически мерки.

Digitized by Google

В общинските комитети на БКП се проведоха срещи с партийните и стопанските ръководства на предприятията, където се анализираха пропусните и слабостите в стопанско-организаторската и партийно-политическата работа. Предприеха се конкретни мерки за изменение на обстановката. Личният принос в борбата за повишаване на качеството стана основен критерий за оценка на работата на всеки комунист, на всеки ръководител.

Във всички предприятия се изградиха работни групи от специалисти и изявени работници, които направиха проверка на техническата документация, съответствието ѝ с БДС и степента на приложимост в производството.

Всичко това допринесе за повишаване политическата отговорност на първичните партийни организации, за творческото отношение на работниците, на специалистите и на всички кадри към въпросите на качеството. Новият подход разкри съществени пропуски. За успешно решаване на тези проблеми пленумът прие мерки, които поставят пред партийните органи и организации, пред стопанските ръководства нови по-отговорни задачи. Ето някои от тях:

— подобряване техническите параметри на структуроопределящите изделия;

— усъвършенствуване на комплексните системи за управление на качеството;

— внедряване на териториална система за метрологичното обезпечаване на производството.

Едни от основните задачи на общинските, комбинатските, заводските партийни комитети и на първичните организации, които произтичат от пленума, е да утвърждават като основен критерий в цялостната си дейност: повишаването на качеството и конкурентоспособността на промишлените изделия съобразно изискванията на пазара. Да се засилят ролята и мястото на партийните групи в решаването на този проблем. Сега идеологическата и политиковъзпитателната работа на партийните комитети и организации е призвана да съдействува за утвърждаването на нов подход към въпросите на качеството.

Новото в подхода на окръжния комитет на партията при подготовката на пленума е разработеният и утвърден статут за еталонно работно място. Основният мотив за това е, че въпросите на качеството трябва да започнат преди всичко от работната площадка, където се залагат основите на производството и се формира отношение към средствата за производство и предметите на труда.

Основната цел и задача при създаването на еталонни работни места в промишлените предприятия е да се осигури образцово стопанисване и ефективно използване на социалистическата собственост.

Изграждането, организацията и определянето на ефекта от еталонните работни места включва комплекс от мероприятия, които са от важно значение за оптималното протичане на производствения процес. Една от основните задачи на партийните комитети и организации за решаването на този проблем е превръщането на бригадата в икономически гарант за високо качество и ефективност.

Утвърденият от пленума статут регламентира всички предпоставки за създаване на условия за нормална работа и полагане на високоефективен труд при спазване на ергономичните изисквания.

За реализирането на тези мероприятия политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации сега е насочена към издигане качеството на всеки труд и преди всичко на неговия носител — човека, с неговата подготовка, опит, творчество, възпитание, съзнание и дисциплина.

Васил НИКОЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

АКТИВНО И АВТОРИТЕТНО ПРИСЪСТВИЕ

Миналогодишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация при автостопанството в Попово бе колкото обикновено, толкова и необикновено. Изключителният момент идваше от една радостна равносметка за годината — трудовият колектив бе излъчен за национален първенец в системата на стопанското обединение „Автотранспорт". Подобно събитие не се случва често, то идва понякога на пет или на десет години; най-често едно поколение подготвя успеха на следващото. Поповските шофьори, организирани в автостопанството, са известни със своето трудолюбие, висока гражданска отговорност пред годишната планова задача. По свой начин те са изобретателни, притежават професионален усет за рационалното в работата, имат находчив ум и златни ръце не само за кормилото, но и като организатори на своята работа за деня, за месеца и годината; осемдесет процента от тях са с над десет години стаж в предприятието. Казват, че цифрите били скучни; всъщност цифрите съдържат богата и точна информация за успехите или за неуспехите. Както сред шофьорите от автостопанството цифрата 450 хил. лева надпланови приходи за изминалата година стана паметна, видим жалон в трудовата биография на колектива.

Затова и комунистите се явиха на събранието с повишено самочувствие, и ние можехме да разберем неговите извори. В подобни случаи стереотипът е познат: общият тон на доклада на партийното бюро се повишава с няколко деления, хвалебствията рукват като планинска река, главозамайването не подминава никого. Затова може би изненадата бе необикновено голяма от критичния тон на отчетния доклад и от още по-критичния порив на изказванията. Като че ли не останаха пощадени нито ръководството на стопанското обединение, нито бригаден съвет; критичното най-често преливаше в самокритично.

Всички, които използваха трибуната на годишното събрание, откроиха един важен проблем — социалното развитие на колектива, социалната част от насрещния план изостава значително спрямо изпълнението на производствената програма. Отгръщам страничките с бележките, които съм си водил, и чета: „Автобусите често тръгват в замърсен вид, защото липсва автомивка, липсва от години; през есента и зимата трудът на шофьора се влошава, тъй като трябва да мие машините без необходимата техника; от нас се иска културно обслужване на гражданите, а ние не заслужаваме ли същите грижи; петстотин души работим в предприятието, а нямаме стол, колко много обещания, че ще се построи битова сграда и нито едно от тях не е

Digitized by Google

изпълнено; автогарата в Попово е малка, неудобна за маневриране, съществува възможност да се разшири, но тази възможност не се използва."

Един, двама, пет, десет комунисти се възползваха от възможността да се изкажат и почти всички коментираха тези няколко теми. И ние можем да ги разберем. Трудът на професионалния автомобилист е труден, протича най-често в неблагоприятни условия, изпълнен е с напрежение, предизвикано от нарастващата динамика на производствените процеси и от интензивността на движението по пътищата. По този повод директорът на автостопанството Богомил Иванов сподели, че при тях често пъти шофьорите, за да постъпят навреме на смяна, стават два часа по-рано, не всякога превозването им до гаражите е обезпечено; прибират се също час-два, след като е приключило работното време. Затова критичните им бележки за битова сграда, автомивка, жилищния проблем се приеха без възражения.

Тогава аз се заинтересувах — дали същите проблеми са били разисквани в предшествуващите отчетни събрания на организацията. Секретарят на партийната организация Георги Николов отговори утвърдително: на върха на критичното острие на изказалите се комунисти винаги са стояли именно тези проблеми, те са предмет на обсъждания не само на годишното събрание, но и на останалите събрания през годината, на заседания на партийното бюро, коментират се от ръководствата на обществените организации.

И то е естествено и разбираемо. Стопанският, икономическият, битовият характер на тези проблеми се е видоизменил в политически, тъй като те засягат и се отнасят до жизнени проблеми на трудовия колектив, пряко и косвено са свързани със съдбата на транспортните услуги, на тяхното качество. Критичните бележки на комунистите на всяко годишно събрание са едни и същи, повтарят се, защото проблемите си остават едни и същи. Тези проблеми, както ги нарекохме „вечни" проблеми в живота на първичната партийна организация и на трудовия колектив, оказват задържащо влияние върху развитието на вътрешнопартийния живот; принуждават комунистите да им отделят по-голямо внимание, отколкото на онази част от доклада на партийното бюро, която подлага на критичен анализ доколко и как първичната партийна организация се е реализирала през годината като политически ръководител на трудовия колектив, какви са успехите в стопанската и в духовната област, какви нови моменти предлага проекторезолюцията. Инструктажът на окръжния и на общинския партиен комитет за годишните събрания може да се отличава с по-високото си качество от предшествуващите, но „вечните" проблеми, „вечните" теми стават главната ос, около която се въртят изказванията на комунистите, техните въпроси, реплики, препоръки.

Тези проблеми не могат да бъдат премълчани, нито да се коментират повърхностно; подмине ли ги, партийното бюро ще срещне критичната реакция на партийната организация, а може да изтърпи и критика, която не заслужава. Тяхното съществуване ще поражда други, нека ги наречем съпътствуващи проблеми спрямо новите политически и стопанско-организаторски задачи в трудовия колектив; при всички случаи те ще оказват задържащо въздействие върху изпълнението по обем и качество на което и да е стопанско мероприятие и затова единствената алтернатива е тяхното преодоляване. Партийното бюро следва да прояви не само реализъм в тяхната оценка, но и да предвиди политически средства, за да бъдат те решени. По този начин първичната партийна организация ще се извисява до изискването да бъде представител на трудовия колектив пред партията.

Digitized by Google

Вторият проблем, но не и втори по значение, който след впечатленията от годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация в Поповското автостопанство бе коментиран в списанието, бе за ролята, мястото и значението на присъствуващите отговорници или гости, както ги наричат най-често. Отнасяше се не до тяхното поведение на самото събрание, а за отговорността, която следва да носят, за дейността, която трябва да свършат след събранието; за дирята от тяхното присъствие. С други думи — отнасяше се до **социалната роля на отговорника от вишестоящите партийни органи и стопански организации.**

Защо поставихме този въпрос?

Към него ни насочиха изказванията на комунистите, критичният анализ в отчета на партийното бюро, сравнението на някои факти от последните отчетно-изборни събрания на организацията. В продължение на няколко години тази организация е срещала и изпращала много подобни гости, тук са присъствували от бюрото на окръжния и на общинския комитет на партията, от автокомбината в Омуртаг, чието стопанско поделение е автостопанството в Попово; присъствували са от стопанското обединение „Автотранспорт" — София. Присъствието е протичало почти по един и същ начин: заемане места в президиума на събранието, изслушване на отчета и на изказванията; на един или на двама души от тях се предоставя думата за изказвания и отговор на някои въпроси; после следва другарска вечеря, на която се вдигат тостове с пожелания за добра работа през годината. С малки отклонения този модел се повтаря на много места. Случва се в своето изказване отговорникът за събранието да пообещае повече, отколкото са неговите възможности, с надеждата, че другата година ще бъде на друго събрание и няма да носи отговорност за своите обещания. В повечето случаи отговорникът разчита на създадената система в партийните органи и организации за работа с въпросите и предложенията, поставени от комунистите.

Наистина тази система все повече и повече се усъвършенствува, както се казва, не остава въпрос без отговор. Получавали са отговор и в автостопанството в Попово, докато онези „вечни" проблеми са оставали. И не беше нито случайно, нито изненадващо, когато комунистът Никола Георгиев се обърна към присъствуващите гости и посочи, че вината за нерешените проблеми от плана за социалното развитие на колектива трябва да се сподели и от тях. Последва реплика на Евтим Кръстев, председател на окръжния народен съвет, че след месец-два ще посети организацията и желае да му представят конкретна програма за преодоляване на битовите неуредици.

Този кратък, критичен диалог имаше своето продължение в незададения въпрос от залата: след думите ще последват ли дела; дали няма и този път техните гости да минат и да си заминат; **ще има ли социален резонанс от тяхното присъствие?**

И тогава, и по-късно мислено свързах в едно двете неща — **постоянните проблеми в живота на трудовия колектив, които се пренасят като постоянни теми от отчета на партийното бюро, с преобразуващите възможности на представителя на партийните органи, на административните учреждения и стопанските организации след годишното отчетно-изборно събрание.** Каква промяна настъпва, доколко и как се откроява социалната роля на отговорника за събранието; доколко и как отговорникът се вплита, става съпричастен с проблемите на партийната организация и на трудовия колектив; издига ли се той до равнището на политическата отговорност на поръчението да представ-

Digitized by Google

лява ръководния партиен орган на събранието или си остава обикновен гост, обикновен зрител и слушател, задължен единствено да пренесе, така да се каже, въпросите, предложенията на комунистите от едното място до другото.

●

С тревогата на всички тези въпроси заминах за автостопанството в Попово. Не скривам, владееше ме предчувствие, че проблемите от миналогодишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация са отзвучали, за тяхното преодоляване се е вдигнал малко книжен шум, демонстрирана е амбиция за работа, отколкото да се свърши каквато и да е реална работа, както понякога се случва.

Предположенията ми не се оправдаха.

Промените бяха започнали. Разбира се, една година е недостатъчно време да се решат въпроси, които не са получили отговор в предшествуващите десет години, но представителите от вишестоящите организации бяха удържали на дадената дума. Другарят Евтим Кръстев е организирал две срещи с партийното бюро и стопанското ръководство — веднъж в автостопанството, другия път — в окръжния народен съвет. Интересувал се е, помогнал е със своя организационен опит, съдействувал е на стопанството през цялата година. За неговата отзивчивост разказва директорът на автостопанството в Попово: „Другарят Кръстев през тази година проявяваше жив интерес към нашите проблеми. С негова помощ направихме решителна крачка към изграждане на бъдещата битова база на колектива. Досега сме изразходвали двадесет и осем хиляди лева, имаме проектна готовност; поръчахме панелни елементи в Девня, готови са, но се забави разчистването на площадката, което вече е по наша вина. Този строеж ще се осъществи със собствени сили, колективът е обещал да помогне с доброволен труд. До края на годината смятаме да положим основите на бъдещата битова сграда.

Пак с помощта на председателя на окръжния народен съвет получихме необходимата земя за автомивката, за битовата база и за други нужди на стопанството. Ръководството на автокомбинатa в Омуртаг ни помогна за автомивката, съоръженията са вече при нас, сега е в строеж площадката, до края на годината тя ще бъде монтирана и въведена в експлоатация.“

Другият проблем, по който комунистите се горещиха на събранието — да се разшири автогара — Попово, също е получил сравнително добър отговор. Отчуждени са няколко съседни сгради и площадката за паркиране е разширена значително.

Един друг въпрос, който комунистите поставиха, все още чака своя отговор. За тридесет години, откакто съществува колективът, са получили само три апартамента от общинския народен съвет. В автостопанството работят предимно мъже, повечето от тях оглавяват семейства; като се вземе предвид още структуроопределящото място на автостопанството в икономиката на общината, би следвало този проблем да получи по-справедливо решение; към него да се подхожда от позицията на по-голяма социална справедливост. Нека се надяваме, че ще бъде и така — на миналогодишното отчетно-изборно събрание на организацията присъствува и другарят Христо Стоянов, първи секретар на общинския партиен комитет, и тези констатации и критични бележки на събранието ще намерят израз в близко време в съответно ръководно решение.

Като се запознаваме с всичко, свършено за по-малко от една година, за да бъде изпълнена социалната програма на този трудолюбив

Digitized by Google

колектив, **още веднъж се налага изводът за преобразуващите възможности на представителя на партийните органи на годишното отчетно-изборно събрание, пък и не само на годишното събрание.** В това присъствие се крият резерви да бъде преодоляно едно или друго противоречие в живота на партийната организация или на трудовия колектив; то ни навежда на мисли за цялостното поведение на отговорника за събранието, на гостите от стопанските организации и административните учреждения за тяхната социална роля и социална отговорност, която не свършва с приключването на дневния ред и се реализира в конкретна помощ, в реални дела.

●

В близко време комунистите от Поповското автостопанство ще се съберат да изслушат отчета на партийното бюро за неговата едногодишна дейност, да коментират личното си участие в живота на организацията, да утвърдят главните насоки на своята бъдеща работа, да изберат ново партийно бюро. Тяхната подготовка за този ден на равносметка е започнала отдавна. Тази година е била не по-малко трудна от предшествуващата, но и не по-малко трудовоуспешна от нея. Партийната организация е продължила да се утвърждава като авторитетен политически ръководител на трудовия колектив. Предмет на нейното внимание са били такива общественозначими проблеми като по-нататъшното внедряване на новия икономически механизъм и неговите организационни форми; бригадната организация на труда, издигане ролята и значението на бригадното събрание и бригадния съвет; повишаване производителността на труда; системни грижи за по-високо качество на транспортните услуги. В партийното бюро отчитат, че комунистите са се оказали достойни за височината на тези задачи; почти всички изпълняват успешно поръченията си да участвуват в масовополитическата работа с безпартийните, да изпълняват качествено трудовите си задължения, да дават личен пример със своето поведение, със своята позиция. Благодарение на упоритата работа на комунистите — ръководители и изпълнители, настъпили са значителни подобрения в укрепването на бригадните съвети, на бригадната организация, основаваща се на самоиздръжката. Няколко примера ни убеждават в това, Бригадният съвет планира работата за месеца на всеки един от бригадата, като държи сметка за състоянието на автомобила, улеснени или утежнени условия на работа и по този начин установява по-голяма социална справедливост вътре в бригадния колектив. Това се извършва в петте бригади на автостопанството. В края на месеца бригадният съвет отчита работата в общи показатели и личния принос. Съставят протокол за трудовото участие на всеки шофьор, монтьор, техник. След това този протокол се предлага на стопанското ръководство за утвърждаване, тъй като неговите показатели и критерии се превръщат в показатели и критерии за трудовото възнаграждение. Обикновено стопанското ръководство се вслушва в предложенията на бригадните съвети.

В партийното и стопанското ръководство се е формирало мнение, че правата на бригадните съвети трябва да се разширят повече. Например те биха могли да разпределят новите автомашини и биха извършили това по-справедливо, тъй като познават квалификацията, опита, нравствените качества на всеки от колектива.

Духът на новата бригадна организация белязва всеки делничен ден. Секретарят на първичната партийна организация Георги Николов споделя: „Шофьорите придобиха икономически знания, познават основните права и задължения на принципа на икономическия меха-

Digitized by Google

низъм и е трудно да бъдат заблудени. Всеки един си прави сметката за приходите и разходите за всеки курс, за всеки ден. Икономисват всичко, което може да се икономиса. Чести са случаите износените части да не се заменят с нови, а да се регенерират и продължи тяхната употреба. Главното съдържание на поръчванията на комунистите е повече икономии на резервни части, горива, енергия. Тези поръчения отчитаме два пъти годишно. Един факт в потвърждение на това — от началото на годината досега сме икономисали 70 тона нефтопродукти."

По-високите икономически знания, цялостната идейновъзпитателна работа на партийната организация са формирали у шофьорите високо съзнание за стопанисване. Всичко се измерва чрез лева и стотинката. Георги Николов забелязва, че икономическата подготовка на работещите в автостопанството вече се превръща в гаранция срещу всички нередности в организацията на работата; шофьорите упражняват контрол един на друг; при това расте взаимопомощта между тях, пораства и самоконтролът.

Много случаи навеждат на извода за стремеж към по-голяма инициатива на работните места, в бригадата, изразена в популярния девиз: с по-малко разходи — повече приходи. В автостопанството успешно е въведена и се усъвършенствува двойната езда. Интерес представлява една друга инициатива на шофьорите и която всички отчитат, че се е зародила благодарение на новите икономически условия в бригадата: зимно време колите се подгряват дълго, понякога се губи време от половин час и повече. Необходима била топла вода. На бригадни събрания се решило да се установи дежурство, за да се затопля вода. Дежурството е доброволно и се извършва от шофьорите. Сега близо 200 машини излизат на работа в зимно време половин час по-рано и всеки може да изчисли ефекта от спестеното време.

Икономическият подход като определен начин на мислене и на действие придобива формиращо значение в личното и в колективното съзнание, пронизва цялостната работа на първичната партийна организация. Партийната група при ремонтната работилница с отговорник Иван Георгиев включва 11 комунисти. Основните проблеми, дискутирани на събрания през годината, са били: укрепване на трудовата дисциплина и преди всичко на технологичната дисциплина, качеството на ремонтните работи и сроковете за тяхното извършване, битови въпроси. Под ръководството на партийната група в момента се обзавежда стая на монтьора, която ще им служи за кратковременен отдих и масовополитическа работа, за извършване на работнически ритуали и в празнични случаи.

Първичната партийна организация, трудовият колектив на автостопанството са в разгара на битката за изпълнение на годишната планова задача. Резултатите за осемте месеца са насърчителни и могат да се видят в техния рапорт до окръжния комитет на партията. Бариерата на основните показатели за тези осем месеца е не само преодоляна, но са отишли далеч напред. Така например печалбата е над 100 хил. лв., материалните разходи на сто лева приходи са по-малко с 0,15 лв. от запланувaните; всички договорни товари са превозени и е осъществено преизпълнение с 6 процента.

И тук в планирането на материалните разходи на сто лева приходи, което се извършва от автокомбината в Омуртаг и което има значение за изпълнението на всички основни показатели, за резултатите от съревнованието и пр., зрее едно несъгласие от страна на партийното бюро и стопанското ръководство на Поповското автостопанство и което неизбежно ще създаде проблемна ситуация в по-нататъш-

Digitized by Google

ната работа, партийна и стопанска. Впрочем подобно несъгласие вече е изразено — от партийната организация, когато е обсъждала показателите за новата стопанска година. Какви са фактите? Миналата година, както казах в началото, Поповското автостопанство е национален първенец в системата на стопанското обединение „Автотранспорт". Решителната крачка е направена в разходите на сто лева приходи; сега тази разлика с останалите автостопанства — в Търговище и Омуртаг, е около три лева. Тазгодишното планиране, вместо да се изгради върху нормативната база — едно работно място и тонтовароподемност, се е основало на базата на миналогодишното изпълнение, което, както видяхме, е било рекордно.

В дирекцията на автокомбината в Омуртаг се изтъкна, че останалите две автостопанства работят на по-трудни обекти, което от своя страна повишава разходите на горива и материали. Вероятно е така, но важен принцип на новия икономически механизъм е да се поощрява работещият по-добре, а не върху неговите рамене да се стоварва повече товар и по този начин той да поема и от товара на изоставащите.

Въпреки тези, да ги наречем домашни, неуредени взаимоотношения, които в бъдещото планиране, няма и съмнение, ще бъдат преодолени, комунистите от Поповското автостопанство отиват с оптимизъм към отчетно-изборното събрание на своята организация.

Димитър КРАЛЕВ

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" предлага:

ПЪРВО. Партийните бюра да извършат проверка и включат в своя отчет изпълнението на критичните бележки, мненията и предложенията на комунистите от миналогодишното отчетно-изборно събрание.

ВТОРО. Полезно би било партийните комитети да направят преценка какви обещания са дали техните представители пред миналогодишното отчетно-изборно събрание, където са били делегирани, и какво са направили за тяхното изпълнение.

Digitized by Google

РЕЗЕРВ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

В книжка 8 на сп. „Партиен живот" в статията „В състава на първичната" теоретически са обосновани основните положения за по-нататъшното развитие на организационната структура на партията и по-специално на нейната основна клетка — първичната партийна организация. Като читатели и организационни работници споделяме позицията на автора и ще разкажем за опита на Врачанската окръжна партийна организация в това направление.

Във Врачански окръг партийни организации в състава на първичната има от 4—5 години. На основа на опита на КПСС, където тези организации са твърде разпространени, и в изпълнение решенията на Националната партийна конференция от април 1978 г. първите съставни организации при нас бяха изградени във Враца, в първичната организация в автостопанство „Пътнически и таксиметрови превози" и във фабрика „Йордан Лютибродски", където дотогава дейността на съществуващите първични организации се ръководеше от заводски партиен комитет. През 1981 г. по инициатива на комбинатския партиен комитет в чугунолеярния комбинат „Веслец" и с решение на общинския комитет на БКП във Враца беше уедрена заводската първична партийна организация в Завода за чугунени отливки, в чийто състав се обособиха партийни организации по цехове, а в колективите на смените и специализираните бригади — партийни и партийно-комсомолски групи.

Но в началото партийните организации в състава на първичните бяха изградени на отделни места, съществуваха като изолирано явление. Партийните комитети неоснователно ги подценяваха. У редица кадри, а и в част от редовите комунисти се бе вкоренило погрешно разбиране и отношение към тях. Неправилно ги наричаха организации „без права" и по същество омаловажаваха тяхната роля. Допълненията, които внесе в Устава Дванадесетият конгрес на партията по отношение на функциите и правата на тези организации и особено положението, че общо партийно събрание се свиква не по-рядко от един път на 3 месеца, събудиха инициативата на част от общинските партийни комитети за по-решително внедряване на тази форма на организация на партийната дейност.

Опитът на създадените вече съставни организации бе изучен, обобщен и разпространен със специален бюлетин от кабинета по партийно-организационните въпроси към окръжния комитет на БКП. Миналата година преди отчетно-изборните събрания проблемите за усъвършенстването на партийната структура бяха обсъдени на съвещание със секретарите на общинските, комбинатските, заводските, учрежденските и общоселските комитети. Участваха и секретарите на първичните организации, в които имаше съставни партийни организации. Направеният анализ показа, че независимо от извършената положителна работа създаването на организации в състава на първичните е неизползван в достатъчна степен резерв за усъвършенстване на партийната структура. Нужно бе да се направи следващата крачка напред.

Обективно протичащите процеси на интензификация на икономиката, на концентрация и специализация съществено промениха органи-

Digitized by Google

зацията и управлението на производството. В последните години внедряването на бригадната организация на труда и практическото приложение на новия икономически подход и на неговия механизъм наложиха изменения във функциите и структурата на трудовите колективи. Изграждането на производствените единици от нов тип на базата на завършен технологичен цикъл затваря производствения процес на равнището на комбинат, завод, обособено производство, цех или комплексна бригада. Това е сериозна предпоставка да се внесат съответни изменения и в партийната структура, за да се осигури необходимото политическо ръководство в тези звена.

И докато през миналата година само в 3 общини — Враца, Козлодуй и Роман, имаше партийни организации в състава на първичните, сега такива са изградени в 6 общини, а броят им нарасна почти 6 пъти.

Усъвършенстването на структурата на първичните организации обаче не е самоцелно мероприятие, нито кампанийна задача. Към изграждането на съставни организации общинските комитети пристъпват много внимателно, когато има всички необходими условия за това и след като е доказано, че характерът на работата изисква да се промени структурата на партийните организации. Най-често общинските партийни комитети се насочват към средните по големина заводи, където има повече комунисти, с оглед там да се създадат мощни заводски партийни организации и чрез съставните организации да се осигури политическо ръководство на бригадите. Такива организации има сега във фабрика „Й. Лютибродски", в Домостроителния комбинат, в Завода за чугунени отливки, в комбинат „Веслец" и Химремонт във Враца, в „Атомен енергоремонт" — Козлодуй, машиностроителния завод „Искър" в Мездра, в Стопанското предприятие за стоманени телове и въжета в Роман, където броят на комунистите се движи между 60—120.

Тази структура позволява да се усъвършенствува политическото ръководство и на бригадите от нов тип в селското стопанство. В някои големи селища като Гложене, където са развити добре няколко отрасъла, общо в селското стопанство е изградена една първична партийна организация, а в бригадите и фермите — организации в нейния състав. Целесъобразно е създаването на такива организации и в някои средни по големина селища като Камено поле, Хърлец, Царевец, Крива бара и др., където социално-икономическата структура и значителният брой на комунистите изискват по-пълно и по-резултатно да се въздействува върху производствените функции на населението, като заедно с това се преодоляват и някои проблеми по участието на комунистите в партийните събрания.

Съставните партийни организации са целесъобразни и за някои учреждения, дирекции и служби, където спецификата на отделните първични колективи е по-силно изразена. Такива при нас са колективите в окръжна станция на съобщенията, окръжния аграрно-промишлен съвет, окръжния съвет на БТС и на Съюза на българските автомобилисти. Изграждането на първични организации с партийни организации в състава им, от една страна, свързва комунистите от завода, учреждението, участъка, бригадата с общите проблеми на предприятието и, от друга, позволява съставните организаци да се занимават по-конкретно с проблемите на участъка, на малкия колектив.

Тази констатация се потвърждава постоянно в конкретната практика на първичните организации. Ето например каква е обстановката в машиностроителния завод „Искър" в Мездра. В него организации в състава на заводската първична организация са изградени на основата на съществуващите големи партийни групи. В момента съобразно про-

Digitized by Google

изводствено-управленската структура там функционират 7 такива организации, в които членуват от 15 до 25 комунисти. В техните бюра са избрани от 3 до 5 членове, а бюрото на заводската първична организация има 9 членове. Докато по-рано изборният партиен актив е наброявал тринадесет души, сега възлиза на 32-ма. Денят на партийния секретар, който се провежда веднъж в месеца, вече служи като форма за повишаване организационната култура на повече комунисти.

Промяната в структурата е създала възможност значително да се подобри съдържанието на партийната работа. Разширява се кръгът на проблемите, обсъждани на партийни събрания. Сега в първичните организации се разглеждат и решават основните въпроси от партийното ръководство на социално-икономическия живот на целия трудов колектив и на вътрешнопартийния живот, т. е. онези въпроси, които изискват становището на цялата партийна организация. В съставните пък централно място заема непосредствената организаторска работа за изпълнение на задачите; там са обхванати по-добре въпросите, които вълнуват комунистите от отделните производствени участъци. По-рано тези въпроси не винаги можеха да бъдат включени в дневния ред на партийните събрания.

Ще посочим един пример: първичната партийна организация е обсъдила един от главните проблеми — за подобряване на качеството, а организациите в нейния състав — конкретни въпроси, свързани с решаването на този проблем. По-точно, организацията в управлението е обсъдила информация за плановото осигуряване на материално-технически средства, кооперирането, договарянето и изпълнението на плана за реализацията на продукцията; организацията в цех „Термичен" е направила анализ на качеството на термообработките, на използването на материалите и енергийните ресурси, на работата по плана за техническия прогрес и ТНТМ; в отдела на главния механик е оценена работата на комунистите за създаване на материално-технически и организационни условия за усъвършенствуване на бригадната организация на труда. Така подхожда първичната партийна организация и при разглеждането на проблемите, отнасящи се до социалното развитие на колектива и перспективата на завода.

По-рано на едно събрание са се изказвали обикновено 8—10 комунисти. **В съставните организации активността е много по-голяма, а отсъствията от партийни събрания са сведени до минимум,** защото по-малкият партиен колектив може да се събере много по-бързо и в удобно време.

Освен това **много по-широк кръг комунисти се ангажират в изпълнението на задачите.** Във всички съставни организации са дадени поръчения, свързани с борбата за високо качество. Броят на комунистите позволява поръченията да са по-конкретни, а контролът за изпълнението им — системен.

За подобни положителни изменения в партийната работа разказва и секретарят на партийния комитет в комбинат „Веслец" Валентин Вълчев. Там в първичната организация в Завода за чугунени отливки членуват 110 комунисти, които са разпределени в 5 съставни организации. В условията на трисменна работа и бригадна организация на труда тази структура се оказала много рационална — така във всяка бригада се осигурява политическо ръководство. Оценявайки положително тази структура, при миналогодишната отчетно-изборна кампания комбинатският партиен комитет изгради три такива организации в ремонтна дирекция, където членуват 65 комунисти.

Нашите наблюдения, а и собственият ни опит (защото в състава на първичната организация на политическите сътрудници в ОК на БКП

Digitized by Google

има 4 партийни организации) показват, **че тази структура позволява да се увеличава силата на партийното въздействие.** Създават се единни и мощни първични организации в завода, селото, учреждението, способни да вземат важни решения по всички основни проблеми и да осъществяват необходимия партиен контрол над административните и стопанските ръководства. Те съгласно Устава свикват всяко тримесечие общо партийно събрание, с което се развива пряката демокрация и фактически се повишават ролята и боеспособността на самата първична организация. При тази структура партийното бюро провежда повече заседания в промеждутъка между партийните събрания, взема твърде важни решения, свързани с работата на партийните организации в състава, оказва конкретна помощ на техните бюра. Оперативността в работата на бюрото на първичната организация е значителна; то е поинициативно в проучването на проблемите и вземането на решенията, а освен това и непосредствено организира тяхното изпълнение, осъществява контрол и търси съответна партийна отговорност, като привлича на отчет секретарите на бюрата на съставните организации и стопански ръководители.

Самият живот налага и утвърждава изграждането на уедрени и на съставни партийни организации. Досегашният опит в окръга е насърчителен. Затова отдел „Организационен" на ОК на БКП смята по-смело да го разпространи във всички общини. Проблемът за усъвършенстване на партийната структура ще бъде анализиран от всеки общински комитет поотделно — това е една от основните наши организационни задачи сега.

Стефан ИВАНОВ
зав. отдел „Организационен" на ОК на БКП — Враца
Михаил ЛАЗАРОВ
зав. сектор „Организационно-уставни въпроси"
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

САМОДЕЙНОСТ И ТВОРЧЕСТВО В СЕЛСКИ УСЛОВИЯ

В нашата първична партийна организация членуват комунистите, работещи в селското стопанство, кметството, търговията, здравната служба, просветата и културата, и пенсионерите. Многочислена и с разнороден състав, тя е изправена пред трудни проблеми и особено пред въпроса как да обедини усилията на толкова много хора, различни по професия и възраст? Изградили сме три партийни групи: в селското стопанство, кметството и училището. Те се утвърдиха като политически ядра в първичните трудови колективи. Партийното бюро постоянно поддържа връзки с отговорниците им, проявява към тях по-голяма взискателност и грижи, разглежда работата им, изслушва отчети, помага им. Те търсят помощта ни, докладват в събрания на първичната организация за извършеното от групите.

След създаването на новата бригадна организация на труда в селското стопанство не извършихме промени във вътрешните звена на организацията, независимо че бригадата се състои от няколко технологични участъка в четири села — Попско (в него е седалището на бригадата), Черничино, Конници и Глумово. В тези села има отделни първични организации. За координация и взаимодействие при решаването на общи въпроси на бригадата и технологичните участъци бюрото на общинския комитет на БКП в Ивайловград изгради съвет на партийните секретари.

Какви общи и специфични проблеми решава нашата първична организация?

Преди всичко тя се грижи за повишаване равнището на организаторската и възпитателната работа сред комунистите и трудовите колективи, сплотява ги, мобилизира ги да решават задачите в тютюнопроизводството, животновъдството, здравеопазването, училището, търговията и пощата; да изпълняват програмите по самозадоволяването и благоустрояването на селото.

Тези задачи произтичат от решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция и от местните условия. Партийното бюро ги поставя на обсъждане в заседания и събрания, организира разнообразни мероприятия за тяхното изпълнение, в които привлича все повече и повече трудещи се. На ръководителите възлага конкретни поръчения. Те имат предимно политически характер — срещи и разговори с хората за изясняване на една или друга задача. Така постигаме положителни резултати в бригадата. Години наред например изпълняваме плана по тютюна. Именно благодарение на многото срещи и разговори с хората и най-вече с комунистите-служители намираме решение на дадения въпрос. Вярно, срещаме трудности, защото не е лесно един служител или специалист, работещ в училището, в здравната служба, в кметството, в търговията или пощата, едновременно да се труди в два сектора. Но нашите комунисти, в това число и по-възрастните като Д. Делиев, М. Янков, М. Арабаджиев, Н. Марков, К. Маргаритов, П. Тончев, Н. Костов, Т. Маргаритов и много други, намират сили и със своя труд допринасят за решаването на стопанските задачи.

Digitized by Google

Добрите резултати се дължат и на това, че **идейновъзпитателната работа на първичната организация е насочена преди всичко да въздействува върху съзнанието на хората, да формира у тях готовност за активен труд и обществена изява.** Търсим форми и средства, възлагаме поръчения, с които активизираме комунистите, а те увличат след себе си безпартийните. Във всеки колектив се стремим да има добра обстановка, да се работи задружно, хората да проявяват по-голяма самокритичност и дисциплина, да уважават труда на всеки. Всичко това постигаме, като повишаваме взискателността към комунистите, като установяваме по-голяма справедливост в отношенията между хората, като поощряваме най-добрите и порицаваме недисциплинираните.

Голямо внимание отделяме например на предложенията и критичните бележки на животновъдите. Определили сме отговорници, които се срещат с хората по кошарите, запознават се с проблемите, които ги вълнуват, възлагаме на ръководствата да вземат мерки за тяхното решаване. Щом се задоволят исканията на животновъдите, естествено има основание да се проявяват по-големи претенции към работата им. Разбира се, в този отрасъл все още предстои много да се направи, независимо че комунисти като Митьо Терзиев и други години наред изпълняват успешно производствените си планове.

Практиката непрекъснато ни подсказва, че **ролята и боеспособността на първичната организация зависят от богатството на нейния вътрешен живот, от състоянието на демократизма, от взаимоотношенията между комунистите, от тяхната активност.** Ето защо в центъра на вниманието ни са изискванията, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, а именно: да се засилва самодейният характер на дейността на първичната организация, да се превръща тя в сигурна опора на своите членове в стремежа им достойно да носят званието „български комунист", да се разширява вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическите обществени отношения и пр.

Изпълнението на тези изисквания ни помага да овладяваме проблемите, които стоят пред първичната организация и пред трудовите колективи. Не можем да решим например големите задачи пред селското стопанство и редица други социално-икономически въпроси в селото без участието на всички комунисти, на цялото население. Затова търсим начини да засилваме тяхната активност, да се увеличава личният им принос.

Какво конкретно правим?

Преди всичко се стремим да разширяваме вътрешнопартийната демокрация. В това отношение **засилваме ролята на партийното събрание, като актуализираме тематиката и подобряваме подготовката на материалите,** които внасяме за обсъждане. Когато разработваме материали например по въпроси на селското стопанство — за приложението на челния опит, за използването на интензивните фактори в тютюнопроизводството, за намаляването на смъртността в животновъдството и т. н., опираме се на по-широк кръг от хора, на специалисти. Става дума за безпартийни. Те не само участвуват в разработката на материалите, но ги каним да присъствуват и на събранията на първичната организация. Така успяваме да вземем конкретни, правилни решения и да включим повече хора в тяхното изпълнение. Разбира се, упражняваме и постоянен контрол, информираме комунистите как се изпълняват решенията. Когато се наложи, взимаме допълнителни мерки. Организираме отчети на комунистите и особено на ръководителите. В заседания на бюрото и в събрания на първичната организация открито говорим за слабостите, допуснати в работата, даваме препоръки, възла-

Digitized by Google

гаме поръчения. По този начин повишаваме авторитета на организацията сред комунистите и цялото население.

По отношение на събранията се сблъскваме и с някои обективни трудности. Доста от комунистите ни, както стана вече дума, са в напреднала възраст, не могат редовно да участвуват в тях и в различните мероприятия. Разбира се, за тях това е оправдано, но имаме и по-млади, които понякога забравят, че са партийни членове. Към такива подхождаме конкретно, разглеждаме в заседания на бюрото и в събрания на организацията поведението им. За неспазване на Устава на БКП например изключихме един партиен член. Преди да му наложим най-тежкото наказание, много пъти разговаряхме с него в партийното бюро, но резултати нямаше. Друг комунист, който допусна да се извърши кражба на държавно имущество, наказахме. Наложеното му наказание той прие като основателно и с поведението си, с участието си в труда, със своите успехи в животновъдството, където работи, показва, че може да му се вярва.

При решаването на многото задачи в целокупния живот на селото първичната организация винаги получава **конкретна помощ от общинския комитет на БКП.** Тя се изразява в различни действия и се осъществява чрез различни форми. Една от утвърдилите се форми е определянето на отговорници на комитета за всяка първична партийна организация. За нашата е определен инж. Н. Кръстев, а от тази година още един — П. Кирчев. Те поддържат връзки с нас не само в единния политически ден, но и в останалите. С помощта на Н. Кръстев бюрото организира съвещание с партийния актив, в което участвуваха и ръководители от търговията, горското стопанство, държавното промишлено предприятие „Родина", районната станция на съобщенията и др. Това съвещание изиграла положителна роля. В резултат на него например последва разширяване на кабелната мрежа в с. Попско, бяха разкрити допълнително телефонни постове. Осигури се междуселищно и междуградско набиране на телефонни абонати. Реши се въпросът за бръснарските услуги, оказа се конкретна помощ за завършване на помпената станция в селото. Всичко това стана и с личното участие на нашето население, организирано от първичната организация.

През тази година първичната партийна организация наред с 40-годишнината на Девети септември 1944 година отпразнува и своя 40-годишен юбилей. Разнообразните творчески инициативи, културни мероприятия, организаторска и възпитателна работа във връзка с тях още повече разшириха нейните връзки с масовите организации, с всички хора от селото. Това на практика показва, че тя се е утвърдила като политически ръководител на целокупния живот на селото.

Мария КОСТОВА
секретарка на първичната партийна организация
в с. Попско — Кърджалийски окръг

Digitized by Google

СИЛАТА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

НИКОЛАЙ ДРАНКО
секретар на Донецкия областен комитет
на Компартията на Украйна

Всички участници в този пленум на нашия областен комитет на партията го запомниха с неговата необикновеност. Беше започнала подготовката за областната отчетно-изборна партийна конференция, на която предстоеше да се направи равносметка на дейността на 340 хиляди комунисти през първите три години на настоящата, единадесетата петилетка. За тези три години беше направено много в областта на социално-икономическото развитие. Но и проблеми оставаха немалко. И с цел усилията на областната партийна организация да намерят най-пълно отражение в отчетния доклад бюрото на областния комитет реши да включи в активната му и ефикасна подготовка всичките 231 членове и кандидат-членове на областния комитет на партията и членовете на ревизионната комисия. За да се изявят детайлно техните мнения и бъдат отчетени обстойно бележките, предложенията и препоръките, беше използвана нова форма на работа на пленума.

Разбира се, изборният актив на областния комитет и по-рано се е запознавал предварително с проекта за отчетен доклад. Докладът или се разпращаше на членовете и кандидат-членовете на областния комитет, или се изнасяше на пленума. В първия случай бележките постъпваха неравномерно, което затрудняваше тяхното обобщаване и забавяше този процес. При втория — слуховото възприемане не позволяваше вниманието да се спре подробно върху някакво положение или тезис без риск да се пропуснат други важни моменти.

Този път подготвеният от членовете на бюрото проект за доклад беше връчен на всеки участник в пленума. За запознаване с него отделиха няколко часа. После отговорните работници на областния комитет приемаха предложенията и бележките на представителите на партийните организации в предприятията и учрежденията, които те наблюдават.

След това членовете на бюрото обобщиха бележките и предложенията, които се оказаха десетки, и в същия ден първият секретар на областния комитет на партията В. П. Миронов информира участниците в пленума за техния характер и съдържание. Любопитно е, че в своето изказване той назова поименно 27 души, чиито бележки и предложения изискват да им се обърне сериозно внимание и да бъдат отчетени при доработването на доклада.

Тази форма на провеждане на пленума е само една от насоките на търсенето, което нашата областна партийна организация провежда след XXVI конгрес на КПСС (1981 г.) за усъвършенстване на формите и методите на партийната работа и особено на такава важна нейна страна като разширяването на вътрешнопартийната демокрация.

Предмет на особена грижа

В съвременните условия, когато под ръководството на КПСС съветските хора решават важни задачи на социално-икономическото развитие на страната, партията отделя особено внимание демократичните начала да се осъществяват неотклонно на всички равнища на нейната дейност. Решенията на XXVI конгрес на КПСС и следващите пленуми на нейния Централен комитет насочват партийните организации да повишават активността на комунистите, да я използват като важно средство за постигане на набелязаните цели и преодоляване на възникващите трудности. Реализацията на тези изисквания има голямо значение в живота на нашата областна партийна организация.

Донецка област, чиито трудещи се под-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

държат тесни контакти с България, е с голям промишлен потенциал. Нейна основа е тежката индустрия — предприятия на въгледобивната, металургичната и химическата промишленост, на електроенергетиката и металообработването, на тежкото и транспортното машиностроене. През последните години се развиха нови предприятия, които произвеждат стоки за народно потребление: памучни и камгарно-предачни комбинати, предприятия за порцеланови и фаянсови изделия и други заводи и фабрики. Тружениците от селското стопанство работят за снабдяване на населението на областта (а то надхвърля 5 милиона души, от които 90 процента живеят в градовете) с основните видове продукция на земеделието и животновъдството предимно за сметка на собственото производство.

Задачите, които тружениците на областта решават през настоящата петилетка, са мащабни. Към средата на 1984 година обемът на промишленото производство нарасна с един милиард рубли в сравнение с 1980 година. Всяка година строителите усвояват над 1,7 милиарда рубли капитални вложения. Пуснати са в действие нови основни производствени фондове. Най-големите сред тях са уникалният прокатен стан „3000" в Ждановския металургичен комбинат „Илич", Зуевската ВЕЦ—2, новите мощности за добиване на въглища, производството на лети заготовки, прокат на цветни метали и сборни железобетонни конструкции.

Много се прави за интензифициране на производството и повишаване на неговата ефективност. От началото на петилетката са реализирани повече от 50 хиляди мероприятия по новата техника, комплексно са механизирани и автоматизирани 900 цеха и участъци, пуснати са в експлоатация 600 автоматични и механизирани поточни линии, модернизирани са големи количества оборудване, усвоено е производството на около 1500 нови видове продукция, от които 195 за пръв път в СССР. В резултат на тези усилия целият прираст на обемите на производството в 11 от 13-те водещи отрасли на промишлеността е получен за сметка на повишаването на производителността на труда. Изпълнява се голяма програма за социално-културно развитие — годишно се пускат в експлоатация около 1,5 милиона квадратни метра нови жилища.

Напълно естествено е, че всичко това се постига за сметка на целенасочената, кръртовската работа на партийните комитети, на първичните партийни организации, а също и на съветските и стопанските органи. И в значителна степен благодарение на усилията на областната партийна организация за по-нататъшно развитие на вътрешнопартийната демокрация, за повишаване на активността на комунистите в провеждането на партийната политика.

Работата за развитие на вътрешнопартийната демокрация има много аспекти. Но както неведнъж е подчертавал К. У. Черненко, за партийните организации най-важно условие за успех при решаването на социално-икономическите задачи са работата с кадрите, тяхното възпитание и разпределение, а така също действеният контрол върху тяхната дейност. Затова през последните години нашите усилия бяха насочени към по-нататъшно развитие на демократичните начала. Нашият областен комитет, градските и районните комитети виждат главната задача в това — на всички решаващи участъци работата да се ръководи от политически зрели хора, които я познават задълбочено, притежават организаторски способности, висока култура, умение да мислят мащабно, да чувстват новото и всемерно да го внедряват в живота.

Базата за формиране на ръководните кадри в областта е добра. Основата ѝ са работниците, колхозниците и специалистите от народното стопанство, които наброяват над 600 хиляди. Повече от 190 хиляди от тях са комунисти. За нас е важно, че партийната прослойка сред работниците с висше и средно специално образование постоянно нараства. Сега у нас е комунист всеки трети инженер, техник, агроном, зоотехник, всеки четвърти учител, всеки пети лекар.

Но да се възпитава ръководен работник, който да притежава високи политически, делови и морални качества, не е лесна работа. Отчитайки това обстоятелство и нарасналите изисквания на партията към ръководните кадри, след XXVI конгрес нашият областен комитет за пръв път разработи и последователно реализира комплексен перспективен план за работа за подобряване на подбора, разпределението и възпитанието на кадрите на 1982—1985 г., а така също за създаване на резерв от кадри. Този план е съставен с оглед на задачите, които трудещите се на областта решават през единадесетата петилетка и за по-далечна перспектива. Съставен е и специален перспективен план за работа с кадрите в селското стопанство.

Ние поставихме задача във всеки местен партиен орган, във всяка първична партийна организация да има определена ясна система за работа с кадрите, да бъдат съставени перспективни планове, обвързани тясно с плановете за икономическо и социално развитие на областта, градовете, районите и трудовите колективи. Тази работа е извършена повсеместно. Ние виждаме засилването на демократичните начала в това, че се повишиха ролята и отговорността на първичните партийни организации за подбора, възпитанието и разпределението на кадрите.

Сега повече откогато и да било по-рано при всички кадрови размествания се взема под внимание мнението на комунистите, на обществените организации и трудовите колективи. Успешно се реализира задачата да се издигат на ръководни длъжности работници и селяни, които имат опит в работата на изборните партийни, профсъюзни и комсомолски органи, на съветите. По-смело и по-често започнахме да издигаме на ръководни длъжности жени. В повечето партийни организации се изпълня-

Digitized by Google

ва изискването да имат по 2—3 резервни кадри за всяка длъжност.

За да могат резервните кадри да придобият опит в партийната работа, в град Донецк например те редовно биват привличани да участвуват в подготовката на пленуми, на заседания на бюрото и партийни събрания, биват включвани в състава на групи за оказване на практическа помощ на изоставащи колективи, временно изпълняват задълженията на резервната длъжност. В резултат на това в Донецк повече от 80 процента от издигнатите на ръководни длъжности през 1981—1983 г. хора са кадри, които по-рано са били резервни.

Областният комитет на партията и неговият отдел за организационно-партийна работа редовно изслушват информация за работата с кадрите, обсъждат отчети на местните органи и големите партийни организации в тази насока. Например неотдавна в отдела беше обобщена работата на партийните комитети в град Горловка за по-пълно отчитане на мненията на първичните партийни организации и трудовите колективи при назначаване на работници на ръководни длъжности и зачисляване в резерва. Тук градският комитет и три районни комитета използват широко такива форми като събеседване с партийните активисти (през последната година и половина са проведени събеседвания с 1300 души), атестиране на кадрите, изслушване на отчети на ръководителите на различни звена (за година и половина — 750 отчета). Всичко това позволява да се разкриват по-добре политическите, деловите и моралните качества както на сегашните ръководители, така и на техните потенциални заместници в бъдеще.

Разширяването на демократичните начала в работата с кадрите се извършва по много линии. У нас стана правило в състава на бюрата на партийните комитети да има работници и колхозници. Например в бюрото на областния комитет са героят на социалистическия труд А. Д. Полишчук — бригадир на бригада миньори в мина „Трудовская", и доячката от колхоз „Русия" Л. И. Заболоцкая. Над 33 хиляди от 86-те хиляди комунисти на областта, избрани в ръководните партийни органи от всички степени, са работници и колхозници. Това е значително повече, отколкото през 1980 година. Заслужава внимание фактът, че сега 55 процента от 18-те хиляди ръководни работници, включени в номенклатурата на областния, градските и районните комитети на партията, по-рано са били работници или колхозници. Ежегодно се подобрява качественият състав на ръководните кадри, увеличава се броят на работниците, които освен специално, са получили и партийно-политическо образование.

За да бъде активна първичната партийна организация

Своите усилия за по-нататъшно развитие на вътрешнопартийната демокрация областният комитет насочва в значителна степен към повишаване на ролята на първичните партийни организации, към засилване на активността и боеспособността на всички нейни низови звена. И това е правилно. Та нали първичните партийни организации, които са основата на партията, неин фундамент, справедливо се сравняват с корените, чрез които партията навлиза дълбоко сред масите, които свързват нейните ръководни органи с милионите работници, селяни и интелигенция. Чрез първичните организации партията непосредствено провежда в живота своята политика, осъществява своята програма.

В нашата област действуват около 5800 първични партийни организации. Те обединяват 9500 цехови и участъкови партийни организации, а така също почти 17 000 партийни групи. Това е голяма сила, активното използване на която влияе положително върху всички страни на живота. И областният комитет се грижи местните органи на партията и изборните органи на първичните партийни организации постоянно да усъвършенствуват своята дейност, да използват активно политическия потенциал на всеки партиен член. Ние влияем за подобряване на дейността на низовите звена по няколко канала.

Много важно мероприятие, което позволи да определим програмата за действия до края на петилетката, беше пленумът на областния комитет на партията, проведен през април 1983 година. Той беше посветен на задачите на партийната организация на областта за по-нататъшно усъвършенствуване на стила и методите на партийно-политическата работа, за укрепване на дисциплината и повишаване на отговорността на кадрите за възложеното дело. Пленумът насочи комунистите да се откажат решително от онези методи на дейност, които са остарели и не дават необходимия ефект: рязко да се съкрати броят на заседанията и съвещанията, да се намали потокът на документите от местните партийни органи, да не се допуска необосновано отлъчване на хора от работата им, голямата част от времето да се отделя за жива организаторска и политическа работа сред трудовите колективи.

И това не беше само призив. Областният комитет на партията показа със собствения си пример как трябва да действуват местните партийни органи. В града и районите бяха изпратени групи работници от апарата на областния комитет начело с неговите секретари и завеждащите отдели. Заедно с привлечените специалисти и партийния актив те обстойно анализираха дейността на всичките 58 градски и районни партийни организации, свързана с изпълнението на плановете за икономическо и социално развитие за 1981—1982 г. Непосредствено на място беше оказана помощ за усъвършенствуване стила и методите на партийното ръководство, за разширяване на партийната демокрация. След това обобщените от групите материали бяха пре-

Digitized by Google

давани на партийните органи, за да ги използват в своята работа.

Освен това членовете и кандидат-членовете на бюрото на областния комитет, заведващите отдели и други отговорни работници на областния комитет посетиха много предприятия на въгледобивната промишленост и черната металургия, строежи, колхози и совхози (в областта те са съответно 277 и 142), изнесоха политически доклади, подробно разгледаха проблемите, които вълнуват трудещите се, техните нужди и интереси. Много въпроси бяха решени оперативно. Важно място в усъвършенстването на стила и методите на партийната работа заеха областното съвещание на секретарите на първични партийни организации и научно-практическата конференция по проблемите на кадровата политика.

Партийните организации проведоха голяма работа и за активизиране на дейността на съветските и обществените органи. В областния комитет на партията бяха организирани срещи с ръководни работници на профсъюзните и комсомолските органи на областта. Аналогични срещи с низовия профсъюзен и комсомолски актив се състояха във всички районни и градски комитети. Редовни станаха събранията на комунистите, работещи в съветите, профсъюзите и Комсомола, събеседванията с ръководния състав на тези органи.

Всички тези мерки повишиха активността на комунистите, тяхната роля за решаването на социално-икономическите задачи. Например това намери израз в хода на отчетно-изборната кампания за 1982 година, когато по време на събранията комунистите направиха над 90 хиляди бележки и предложения. Всчки те бяха проучени и обобщени внимателно, а впоследствие — реализирани. Същата активност проявяват комунистите от областта и сега.

Важно направление в развитието на вътрешнопартийната демокрация е това, че на заседания на бюрото на областния комитет периодично се разглежда дейността на големите първични партийни организации и местните органи на партията. Те се отчитат за различни страни на своята дейност.

В хода на подготовката на отчета на партийната организация в производственото обединение „Ждановтяжмаш" за организаторската и политическата работа за осъществяване на решенията на XXVI конгрес на КПСС ние отбелязахме редица положителни страни. Тук редовно се провежда атестиране на кадрите, организира се стаж за лицата, зачислени в резерва, на партийни събрания се изслушват отчети на ръководни работници-комунисти как изпълняват изискванията на Устава на партията и служебните си задължения.

Обаче бяха отбелязани и съществени недостатъци. Партийният комитет на обединението се е грижил недостатъчно за повишаване на ролята и боеспособността на цеховите партийни организации и партийните групи, малко се е занимавал с подбора и възпитанието на авторитетни ръководители в тези низови звена. Сериозни бележки бяха изказани за някои цехови партийни организации, които подценяват ролята на събранията на комунистите. И когато след няколко месеца бюрото на областния комитет изслуша информация как се изпълнява неговото решение, в „Ждановтяжмаш" вече бяха поправени много неща.

Ние имаме предвид подобряването на дейността на първичните партийни организации и тогава, когато поставяме на обсъждане дейността на градските и районните комитети. Ето изслушахме на заседание на бюрото отчет за организаторската работа на Артьомовския градски комитет на партията за осигуряване на авангардната роля на комунистите. Комунистите от този град бяха инициатори на социалистическото съревнование в областта за предсрочно изпълнение на плановите задачи чрез повишаване на производителността на труда и рационално използване на материалните, суровинните и енергийните ресурси. Всички предприятия изпълняват плановете за реализация на продукцията. Бюрото препоръча опитът на артьомовци да бъде разпространен в цялата област.

В друг случай бюрото на областния комитет анализира работата на Новоазовския районен комитет на партията по ръководството на първичните партийни организации, в трети — работата на Телмановския районен комитет на партията за повишаване ролята на първичните партийни организации при изпълнение на Продоволствената програма на СССР. Неотдавна областният комитет изпрати на всички градски и районни комитети на областта решение на бюрото и справка, подготвени в резултат на обсъждането на въпроса за подготовката и провеждането на заседанията на бюрото на Харцизкия градски комитет на партията. Бяха отбелязани много недостатъци, типични и за други местни органи. Затова материалите от това обсъждане ще помогнат на градските и районните комитети да отчетат по-добре съвременните изисквания за усъвършенстване на стила и методите на партийната работа.

Критерий — ефективността

Насочвайки комунистите от областта към по-нататъшно развитие на вътрешнопартийната демокрация, ние смятаме за необходимо да подчертаваме, че първичните партийни организации трябва да използват по-смело онези форми на работа, които вече са се оправдали в трудовите колективи, и да търсят нови. И в едното, и в друго направление ние успяхме да постигнем някои резултати.

По-рано нашите големи партийни организации почти не познаваха една такава форма като избирането на партийни комитети в разширен състав. Сега те са 16 в областта. Главното достойнство на тези комитети се състои в това, че те привли-

Digitized by Google

чат към активна партийна работа значително повече комунисти и което е особено важно — предимно работници.

Например партийната организация в Донецкия металургичен завод „В. И. Ленин" има около 3 хиляди комунисти. На отчетно-изборната конференция през октомври 1983 година за членове на партийния комитет бяха избрани 51 комунисти. Сред тях 26 са работници от водещи професии, 6 — жени, 13 — секретари на цехови партийни организации, редица главни специалисти, председателят на заводския профкомитет и секретарят на заводския комитет на Комсомола. От 60 цехови партийни организации в партийния комитет са представени 36-те най-големи (към отделни организации са прикрепени членове на партийния комитет, представляващи големи цехове).

Според секретаря на партийния комитет А. Н. Риженкова в такъв състав партийният комитет е широко представителен орган за колективно ръководство. Сега всички комисии за контрол върху стопанската дейност на администрацията се ръководят от членове на партийния комитет, което значително повишава тяхната тежест и авторитет. На заседанията на партийния комитет се разглеждат предимно въпроси, които имат важно значение за живота на партийната организация в големите цехове или завода като цяло. А с текущата работа — приемането в партията, изслушването на отчети на секретарите на цеховите партийни организации, на партийните групови отговорници и стопанските ръководители по отделни направления на тяхната дейност, се занимава бюрото на партийния комитет в състав от 11 души.

Разширеният състав на партийния комитет е добър канал, от една страна, за получаване на редовна информация за положението на нещата в цеховете и на участъците, а, от друга — за оперативно предаване на достоверна информация за дейността на партийния комитет непосредствено в цеховете и отделите. Освен това при този състав на партийния комитет се увеличиха възможностите за подготовка на стопански и партийни кадри. Най-активните и перспективни работници, инженери и техници, избрани в състава на партийния комитет, преминават тук добра школа за обществена и политическа работа, придобиват навици за общуване с хората. Партийният комитет може да препоръча много от тях и за секретари на цехови партийни организации по месторабота им.

Нови възможности за развитие на вътрешнопартийната демокрация и засилване на партийното влияние на работните места открива усъвършенстването на организацията на труда. В областта са създадени над 55 хиляди бригади, в които се трудят две трети от работниците в областта. Там където има трима и повече комунисти, в бригадата се създава партийна група. А как да бъде в случаите, когато комунистите в бригадата са по-малко или изобщо няма комунисти?

Бяха намерени два пътя. В много мини и предприятия започнаха да се създават съвместни партийно-комсомолски групи, членовете на които обсъждат заедно вълнуващите бригадата проблеми, провеждат идеологическа и възпитателна работа. Сега в областта има 3300 такива групи. Партийните организации постоянно им оказват помощ със съвети, организиране на семинари, разглеждане на отчети и изработване на препоръки.

Друга форма стана изпращането на партийни организатори в бригадите, които се избират сред активните и авторитетни комунисти. Сега техният брой в областта е 7700. Като провеждат възпитателната работа, партийните организатори помагат и за подготовката и изпълнението на социалистическите обещания, в борбата за икономия на суровини и материали, за тяхното по-ефикасно използване.

Областният комитет придава важно значение на това, че, като се разширява вътрешнопартийната демокрация, се открива простор за инициативата, увеличава се силата на партийните организации. Когато на Декемврийския пленум на ЦК на КПСС (1983 г.) беше повдигнат въпросът през 1984 година производителността на труда да се повиши свръхпланово и себестойността на продукцията да се снижи допълнително с 0,5 процента, група челници в производството излезе с обръщение към всички труженици в областта. Тя издигна инициатива, която беше подкрепена повсеместно: да получим „донецки свръхпланов процент на нарастване на производителността на труда и половинпроцентно снижаване на себестойността на продукцията" за сметка на внедряването на челен опит, нова техника и прогресивна технология. В предприятията бяха намерени резерви, които направиха реално постигането на тази цел.

Автори на редица други инициативи, подкрепени от труженицте на областта, станаха комунистите Г. Я. Горбан — стоманолеяр, два пъти герой на социалистическия труд, член на ЦК на КПСС, В. И. Игнатиев — бригадир на бригада миньори в мина „Краснолиманская", В. И. Небукин — валцовчик в Енакиевския металургичен комбинат, З. Г. Кондрашова — стругар в производственото обединение „Новокраматорски машиностроителен завод", В. Н. Тарусин — апаратчик в горловското производствено обединение „Стирол", Д. С. Базаров — герой на социалистическия труд, бригадир на бригада мазачи.

Усилията на комунистите от областта за разширяване на вътрешнопартийната демокрация помогнаха да се усъвършенства целият партиен живот. Това се отразява благотворно върху повишаването на ефективността на производството, позволява да се постигат добри резултати в решаването на задачите на петилетката. Радостно е, че през първата половина на 1984 година са постигнати най-високите през последните осем години темпове на икономическо развитие на областта.

Digitized by Google

СПАЗВАНЕТО НА ПАРТИЙНАТА И ДЪРЖАВНАТА ДИСЦИПЛИНА

Високата партийна и държавна дисциплина са основен фактор за по-бързото изграждане на развитото социалистическо общество. Те крият в себе си средства за издигане организационното състояние на партията и нейната ръководна роля. Съхраняват възможности за висока производителност на труда, производство на висококачествена продукция, икономия на суровини, материали, време, създаването на повече и по-големи потребителски стойности. Осигуряват висококачествено духовно и социално-битово обслужване на народа, на неговото политическо израстване.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Сливен, като отчита значението на високата партийна и държавна дисциплина, в своята дейност се е стремяла да откликва на изискванията на партията и социалистическото развитие не с приказки, а с дела.

Практически това тя е осъществявала не сама, защото е невъзможно и неефективно, а съвместно с партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Комисията си е давала сметка, че окръжният комитет на БКП е политически ръководител на живота в окръга, че той е основният фактор при решаването на проблемите за осигуряването на висока партийна и държавна дисциплина. Тя обаче винаги е била убедена, че със своите форми на работа ще влее усилията си в общия устрем. Всичко това е вършила в продължение на много години. То е станало стил в нейната работа и е отговор на задачите на контролно-ревизионните комисии, записани в Устава на БКП — „да привличат към партийна отговорност комунисти, които са нарушили Устава на партията, партийната и държавната дисциплина и партийния морал“.

Как на практика е извършвано това?

Прелистваме страници от изминали години. Пред нас изплуват факти, които показват стремеж проблемите да се решават до извеждането им на по-добър край.

Беше преди няколко години. Тогава окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, съгласувано с окръжния комитет на партията, има пленум на тема „Опазването на социалистическата собственост от посегателства и разхищение“. Той бе съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол, с органите на съда, Прокуратурата, Министерството на вътрешните работи, с държавния финансов контрол.

Подготовката и провеждането на пленума дадоха отговор на следните въпроси: какво е състоянието на държавната, финансовата, трудовата и технологичната дисциплина в проверените предприятия и борбата за икономия на материали и суровини; как партийните комитети

Digitized by Google

и организации ръководят и контролират тези въпроси; как комунистите на ръководна стопанска работа изпълняват поръчаните им задачи.

Наред с извършената положителна дейност бе установено, че на някои места се допускат съществени слабости, които са в противоречие с изискванията на Устава на БКП. Всичко това подронва авторитета на отделни комунисти, ограничава възможностите да нараства ръководната роля на първичните партийни организации.

Ние не премълчахме недостатъците. Напротив, действувахме справедливо, но твърдо. Потърсихме партийна отговорност от провинилите се партийни членове. Съобразно нашите констатации предложихме и бяха наложени административни наказания от съответните стопански и други ръководства. По време на проверката, а и след пленума съгласно взетите от него решения беше оказана помощ на място. Проблемът получи по-голяма общественост и с острота постави задължение на партийните, стопанските и административните органи и организации да умножават усилията си за подобряването на партийната и държавната дисциплина.

Следващата година. По препоръка на първия секретар на окръжния комитет на БКП окръжната контролно-ревизионна комисия съвместно с отделите „Организационен", „Промишлено-стопански" и „Пропаганда и агитация" на комитета и социологическото дружество извърши проверка и проведе пленум, на който бе обсъден проблемът „Дейността на партийните органи и организации за непрекъснатото укрепване на трудовата дисциплина". Разгледа се един въпрос, който е от съществено значение и силно влияе за издигане ролята на партийните органи и организации като политически ръководители на трудовите колективи. Ние разбираме, че там, където има добър ред, съществуват и хубави успехи. И затова основателно насочваме усилията си към тази цел.

Сигналите, които се получаваха, показваха, пък и ние се натъквахме, че на отделни места има и неблагополучия. Те се дължат най-вече на нарушения на партийната и трудовата дисциплина. Някои комунисти пренебрегваха уставните си задължения, с което даваха лош пример, позволяваха да се подронва авторитетът на партията.

При подготовката и провеждането на пленума беше анализирана работата на първичните партийни организации по следните въпроси: как като политически ръководители те се занимават с проблемите на партийната и държавната дисциплина; как в тази връзка изпълняват собствените си решения и тези на вишестоящите партийни органи и организации; какви организационни и политически форми на работа провеждат, които са насочени към укрепването на дисциплината; каква отговорност търсят от провинилите се комунисти и пр.

Ние знаехме, че няма да се доберем до неизвестни неща. Задачата ни бе скромна. Искахме да разкрием колко и какви нарушения на трудовата дисциплина се допускат от партийните членове и трудещите се, да се видят причините, които способствуват за нейното погазване. В процеса на проверката се стремяхме да изпълним и препоръките на бюрото на окръжния комитет на партията — да се помогне на партийните комитети и организации за подобряването на работата по интересуващия ни проблем.

Какво се установи?

Мероприятията, които е провеждал окръжният комитет на БКП, са помогнали за укрепването на дисциплината. Извършеното обаче не отговаряше на изискванията, които предявява партията, за да се влияе активно върху съзнанието на трудещите се. Имаше случаи, когато поради формален подход някои наказания не са изиграли определената им роля. Единодушно бе мнението, че основните причини за неспазва-

Digitized by Google

нето на уставните изисквания са от чисто субективен характер.

Изводите, които направиха окръжният комитет на партията и комисията, мерките, които взехме, бяха насочени към засилването на контрола, създаването на здрава атмосфера в колективите, към повишаването на взискателността и отговорността на ръководните дейци и комунистите.

На следващата година съгласувано с окръжния комитет на партията комисията има контролен пленум, на който обсъди как се изпълняват собствените решения и тези на бюрото на окръжния комитет на БКП за укрепването на трудовата дисциплина.

Защо само след една година отново се спряхме на посочения проблем? Не че картината беше застрашителна. Не! Но както окръжният комитет на партията, така и окръжната контролно-ревизионна комисия добре разбираха, че тогава, когато има системен и постоянен контрол, и успехите са по-добри. На този пленум бе отчетен настъпилият положителен процес в работата на първичните партийни организации за подобряването на трудовата, финансовата и технологичната дисциплина. И сега обаче ние не се задоволихме от постигнатото. Бяха дадени препоръки за по-нататъшна целенасочена дейност за въвеждането на необходимия ред във всички отрасли и звена.

Съгласувано с окръжния комитет на партията ние се занимахме как първичните партийни организации и стопанските ръководства работят за ефективно използване на суровините и материалите. **След четири години,** пак със съгласието на комитета, комисията заедно с окръжния комитет за държавен и народен контрол проведе контролен пленум по същия въпрос. Този факт показва една последователност в дейността на окръжната контролно-ревизионна комисия за издигане ролята на контрола и повишаване ефективността на нейната работа, за довеждането докрай на започнатото дело.

На пленарното заседание бе отчетено, че има подобрение в дейността на партийните, държавните и стопанските ръководства в борбата за икономии на суровини и материали. В това отношение правилно е насочено вниманието на масовите организации в организирането и ръководството на социалистическото съревнование. Но стореното от партийните, държавните, стопанските ръководства и обществените организации не удовлетворяваше. Не бе направено всичко възможно за най-ефективно използване на наличните ресурси и скритите резерви. Налице са нарушения на производствената, технологичната, финансовата и държавната дисциплина. Допускат се слабости и в отчетността на икономии. Поради липса на материална заинтересованост в някои колективи се чувствува известно безразличие.

Мерките, които бяха взети от окръжния комитет на БКП и окръжната контролно-ревизионна комисия на партията, се отразиха благотворно в партийните комитети и първичните партийни организации. Преди всичко с по-голяма отговорност те се заеха с решаването на проблема. Стремежът бе да се проявява принципност и взискателност при установяването на нарушения. Засилиха се масовополитическата и възпитателната работа с трудовите колективи. Добрите прояви се поощряваха, а лошите порицаваха, като на всичко това се даваше широка гласност.

Като отчита значението за опазването на социалистическата собственост и икономията на материали и суровини и нарушенията, които продължават в тази насока, **през 1979 година** окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол, окръжния съвет на Българските професионални съюзи и държавния финансов контрол проведе втори контролен пленум. На него бе обсъдена темата „Опазването на социалистическата собственост в икономиката на окръга".

Digitized by Google

И този път за подготовката на пленарното заседание отделихме значително време. С посочените органи извършихме задълбочена подготовка, анализирахме състоянието в трудовите колективи, откроихме слабостите по места. Всичко това даде възможност ударението да се постави на нерешените проблеми. По наша препоръка в съгласие с окръжния комитет на БКП съответните партийни и стопански ръководства предприеха бързи мерки за отстраняване на слабостите, за слагането на по-добър ред в собствения си дом.

Съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията организирахме пленум на тема „За налагането, снемането и отменянето на партийните наказания".

На пръв поглед този проблем е по-различен от посочените по-горе. Но всъщност те са в пряка зависимост от него. Защото в повечето случаи комунистите са наказани за нарушаването на партийната и държавната дисциплина. И още. Те са факторът, от който зависи работата да е добре или зле. В подготовката и провеждането на пленарното заседание задълбочено анализирахме причините, които са довели до наказания. Вникнахме и в дейността на партийните органи и организации с комунистите за спазването на Устава на БКП, социалистическата законност и партийния морал. Стремяхме се да разкрием причините, които влияят за отрицателните прояви, и оттам да съдействуваме на партийните комитети и организации за отстраняването на допуснатите слабости.

В подготовката на пленума намериха своето място и ревизионните комисии на БКП. Те анализираха документите на първичните организации. Вникнаха в мероприятията им и в изпълнението на решенията на вишестоящите органи. Провериха и протоколите на партийните събрания, за да установят дали е спазвана инструкцията „За налагането, снемането и отменянето на партийните наказания", правилно ли са водени протоколите, когато е обсъждано партийното положение на дадени комунисти. Установи се, че всички наказания се водят на отчет в първичните партийни организации. Това позволява да се упражнява нужният контрол, за да може в определения срок въпросът за снемане на наказанието да се разглежда от събранието. Видяха още как се събира членският внос и по какъв начин се изразходват партийните средства. Защото това са въпроси, които са свързани със спазването на партийната дисциплина. Те оказват силно влияние за организационното и политическото укрепване на партийните органи и организации, за издигането на тяхната ръководна роля.

С решенията си комисията целеше да се засили работата с наказаните комунисти и най-вече превантивната дейност в първичните организации, за да намалеят провиненията. Мерките, които набеляза окръжният комитет на БКП, допринесоха по-стриктно да се изпълнява инструкцията „За налагането, снемането и отменянето на партийните наказания". Станалите разговори, критичното и самокритичното отношение на комунистите създадоха условия за по-пълно разкриване на причините, подействуваха възпитателно върху санкционираните и целите колективи.

Безспорно е значението на рационализаторското и изобретателското дело в развитието на народното стопанство. Като отчиташе всичко това, а и факта, че се нарушават партийните и държавните нормативни документи, а също така, че на някои места спрямо рационализаторите и изобретателите има неправилно отношение, окръжната контролно-ревизионна комисия **през 1981 година** свика пленум на тема „Работата на партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства за изпълнението на нормативните и правителствените решения за разгръщането на рационализаторската и изобретателската дейност в народното стопанство".

Digitized by Google

Пленумът беше подготвен и проведен съвместно с окръжния съвет на Българските професионални съюзи, окръжния комитет на ДКМС, окръжния комитет за държавен и народен контрол и окръжния съвет на научно-техническия съюз. Предварително съгласувахме с окръжния комитет на БКП, като политически стопанин на окръга, защото трябваше да вникваме в дейността на партийните и стопанските органи и организации.

Какво бе характерно за подготовката му?

Отличителни бяха масовостта на участие и големият брой на обектите, които бяха проверявани. Той се състоя в подходящ момент — приключването на седмата и започването на осмата петилетка, след Русенското съвещание, където ударението бе поставено върху задоволяването на населението със стоки и услуги. Слагаше се началото и на прилагането на новия икономически механизъм.

Ето какво показа анализът на данните от проверката:

Направени са крупни изобретения и рационализаторски предложения. В много предприятия има трайни традиции и добри резултати от рационализаторската дейност. Рационализаторите имат значителен принос в развитието на техническия прогрес, за повишаването на качеството и ефективността на производството, за развитието на окръжната икономика.

Наред с това се натъкнахме и на слабости: недостатъчно бе участието на жените и младежите в рационализаторското поприще. Ненавреме се внедряват редица изобретения. Пропуски има и в грижите за рационализаторите, в тематичното планиране, масовостта и пр. Всичко това занижава резултатите, задържа развитието на едно голямо движение. И основната причина — пак недобрата дисциплина на отделни места.

Решенията, които прие пленумът, дадените указания от окръжния комитет на БКП и упражняваният контрол помогнаха да се издигне равнището на рационализаторската дейност и тя можа да отговори на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на БКП.

Един друг въпрос беше поставен на вниманието на комисията. **През 1981 година** съвместно с отделите „Организационен“ и „Военно-административен“ на окръжния комитет на БКП организирахме пленум, на който бе обсъдена „Работата на първичните партийни организации със съдените комунисти“. С него се целеше да анализираме работата на партийните комитети и организации за допусканите отклонения от нормите на партиен морал и нарушенията на социалистическата законност.

Безспорно е, че **в окръга се извършва голяма работа за правилното възпитание на комунистите и безпартийните за спазването на правовия ред.**

Доказателство за това са намалените нарушения на законността, които се вършат от членовете на партията. Първичните партийни организации провеждат мероприятия, където се разясняват причините и условията за виреенето на престъпленията, разобличават провинилите се. Търсена е партийна отговорност от нарушителите. Това е оказвало и оказва политическо, възпитателно и превантивно въздействие.

Откроен бе характерът на наложените наказателни санкции. Оказа се, че най-много осъдени има за правонарушения на социалистическата собственост, против личността, транспортни произшествия и пр. Разкрити бяха и **причините за допусканите деяния.** Те са: слаб контрол и намалена взискателност, лоша отчетност, които създават условия за нарушения. Някои комунисти допускат лекомислие, нечестност, не служат за пример на останалите. Има първични партийни организации, които не са разглеждали поведението на съдени членове на партията. Те са оставали безучастни и към случаите, когато комунисти са санк-

Digitized by Google

ционирани от органите на Министерството на вътрешните работи. Проявяват се либерализъм и криворазбрана колегиалност. Всичко това дава отрицателни последствия.

Пленумът препоръча на партийните комитети и организации, на съответните обществени организации, на органите на Министерството на вътрешните работи, съда и Прокуратурата да поведат по-решителна борба срещу престъпността, да се засили политическата работа, да се търси отговорност от онези ръководители, които създават условия за отклонения.

●

Спряхме се на някои моменти от дейността на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. Отбелязахме един период от единадесет години. **Какво прави впечатление?** Комисията е проявявала стремеж строго да се спазва Уставът на партията, да се бди за чистотата на партийните редове, за укрепването на дисциплината и социалистическата законност. И още. Желанието е било не само да се констатира, да се фотографира картината, да се занимава със суха количествена статистика, а с **онези аспекти на партийната работа, от които зависят организационното укрепване на първичните организации, издигането на ръководната им роля, подобряването на дисциплината.** В тази посока методически сме насочвали общинските, заводските и учрежденските ревизионни комисии.

И всичко това е вършено съобразно компетенциите на контролно-ревизионните и ревизионните органи на партията.

Кое още е характерно в работата на комисията за издигане равнището на партийната и държавната дисциплина?

Ние добре разбираме, че тези задачи не сме в състояние да решим сами. Има партийни, държавни и стопански ръководства, които са облечени със съответните права и са задължени да осигуряват политическо и стопанско ръководство. Нашата задача е с контролните си функции да проверим как комунистите изпълняват уставните си задължения и при неуспехи, когато нарушават Устава на БКП, да търсим съответната партийна отговорност. За нас е пределно ясно, че тази наша задача можем да изпълним заедно със заинтересованите партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации.

С този стил на работа комисията на практика претворява в дела указанията на пленума на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП от юни 1984 година за подобряване на работата във връзка с решенията на Националната партийна конференция.

Пленумите и другите мероприятия са предшествувани от съвместни проверки. Така се изпълняват и постановките, записани в доклада на Дванадесетия конгрес на партията, непрекъснато да се издига ефективността на контрола. Той да става всеобхватен, системен, умен. При този начин на работа се набира богата информация за състоянието на нещата. Прави се задълбочен анализ, вземат се и целенасочени, ефективни решения. В процеса на проверките се оказва помощ на място за ликвидиране на недостатъците, търси се партийна, служебна и материална отговорност.

В работата на пленумите участвуват отговорни партийни, държавни, стопански и обществени ръководители, които имат отношение по дадения проблем. По този начин по-голяма е заангажираността към обсъждания въпрос. Това дава възможност също за определен период от време той да стане популярен и да предизвиква по-отговорно отношение към него.

Провеждането на **контролни пленуми** е една от силните страни на

Digitized by Google

нашия стил на работа за издигане равнището на партийната и държавната дисциплина. По този начин ние проверяваме изпълнението на решенията и дадените указания и препоръки. Държим ръководните и отговарящи фактори в постоянна мобилизация и напрежение. В крайна сметка съвместните мероприятия на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП със заинтересованите партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации мобилизират изпълнителите — проверяващи и проверявани.

Сливенски окръг има високи успехи във всички области на живота. Той се развива динамично. За това особено много са допринесли мерките, които постоянно се вземат за укрепването на партийната и държавната дисциплина. Безспорно е, че тези постижения се дължат преди всичко на дейността на партийното, държавното и стопанското ръководство. **Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП има самочувствието, че с нашите форми на работа пряко и косвено съдействуваме за правилното решаване на задачите, за успешното строителство на социализма в окръга.**

Слави НЕДЕВ
председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП
Димитър ДИМЧЕВ

Очерци, разкази, фейлетони

В КРЪГОВРАТИТЕ И ИЗВЪН ТЯХ

Твърд привърженик на разбирането „Не бързайте да дърпате растението, то трябва да израсте само", секретарят на партийната организация в Завода за металорежещи машини в Силистра Илия Димитров бе проявил мекушавост. Няколко пъти бе търсил един от младите инженери, беше се срещал с него по улиците и в дома му и неизменно му беше повтарял едно и също: колко важно е да се върне отново в завода.

Излязъл в отпуск, младият човек не се беше върнал на работното си място, бе казал на началниците си, че малко му плащат, че ще си смени професията, ще иде другаде, ще си търси щастието...

Димитров и друг път бе чувал

Digitized by Google

подобни приказки, знаеше, че тези настроения обикновено са кратки, че за младите са характерни изблици, които преминават, но в случая не беше убеден, че това ще е точно така. Познаваше младия инженер, ценеше качествата му и го беше яд, че не е предвидил отрано нещата — последействията не бяха по вкуса му. Но късно не късно, търсеше и търсеше момчето и си приказваше с него. Някои започнаха да го уковяват: „Какво ще му се кланяш, да вървиш, където е тръгнал", но секретарят не се предаваше и опонентът отстъпи. Каква отстъпка бе това? Срам, от който младежът с двойно повече усилия се отърва. Както обаче се знае, трудът оправя всичко. Младият човек сега израства като един от добрите конструктори в завода, доказвайки на себе си и на околните, че едно доверие понякога струва много.

●

И в абсурдните, и в реалните ситуации Илия Димитров е последователен — търси смисъла на нещата, техния корен. Неговия подход е преодоляване на противоречията, които пораждат отрицателните последствия. Такова е и поведението на партийното бюро: умение да се поема отговорност за постъпките на другите; търсене реалните възможности на заводската икономика и тяхното използване от кадрите; преодоляване противоречията в развитието на материално-техническата база и осъществяване курс на интензификация.

Непримиримостта на партийния секретар резонира в работата на бюрото. Дори най-общ преглед на дейността му води до констатацията, че тук се обсъждат и се решават насъщни въпроси на заводската действителност.

Предизвикано от конфликти в заплащането в бригадите, едно от заседанията на партийното бюро е било посветено на проблема за търсенето на отговорност за отсъствието на ритмичност в производствения процес в цеховете. Докладвали са заместник-директори и завеждащи отдели, виновниците са наказани, колективът е уведомен за тези решения на партийното бюро, промени са настъпили. Аналогично е положението с решението на бюрото да актуализира задачата за квалификация и преквалификация на кадрите. Програма по този въпрос съществувала, но конкретното й изпълнение се забавяло. Наложило се да бъдат дадени поръчения, да се конкретизират и раздвижат нещата, да бъдат поети те от отделни личности.

— Опора на партийното бюро в дейността му — твърди Илия Димитров — е търсенето на социалните резерви на колектива, използването на опита и творчеството на комунистите, развиването на тяхната активност, на непримиримостта им към недостатъците в организацията на производството. Чрез своите решения и действия бюрото непрекъснато се стреми да повишава чувството за лична отговорност у всекиго от нас за делата на колектива. Тук особено открояваме изискването на висока лична отговорност на ръководните стопански кадри, осигуряваме контрол за изпълнението на взетите решения с цел все повече да се усъвършенствува управлението на производството.

И с конкретни примери от заводската практика Илия Димитров доказва как понякога, опирайки се само на своите професионални знания, игнорирайки колективното мнение, даден ръководител взема управленско решение, което го води до грешки, до неумение оптимално да бъдат използвани резервите на производството. Обратното — смелото обсъждане на предварителния вариант на бъдещото управленско решение с партийния и с обществения актив позволява на ръководителя да обогати проекта си, да свери аргументите си, а заедно с това — да направи част от бъдещите изпълнители свои предварителни съучастници, да ги мобилизира.

Digitized by Google

●

Секретарят Димитров се ръководи от максимата, че главното в работата с хората е да ги разбереш и сам да бъдеш разбран. Той особено залага на откровеността на диалога:

— Когато се движиш към нещо хубаво, нещо лошо оставяш зад гърба си. Убеден съм, че не трябва да го криеш това лошо, защото то е част от теб. Онова, което макар че вече си отрекъл, ти е принадлежало.

Миналата година партийната организация гласувала за изключването на един от своите членове, който употребявал алкохол в работно време. В продължение на няколко месеца след това приели в партията деветима млади хора. Разказвали им и за доброто, и за лошото в живота на организацията. Посочили от какво не трябва да се учат. Защото встъпването в партийните редове не е само тържествен акт — това е едно решение с изключително висок заряд и неговата стойност не трябва да се изчерпва с усещането за празник.

Комунистите в този завод са на най-трудните участъци. Когато машините за вътрешно шлайфане останали без хора, нямало кого да изпратят на тези места. Двама комунисти седморазрядници с дългогодишна практика получили поръчения от друг цех да се преместят там. Това са Тодор Недков и Кольо Върбанов. Същото се получило и в новоизградения участък на машини с цифрово-програмно управление. Без да се откъсват от работата си, тези хора се преквалифицирали за кратък срок, проявявайки висока отговорност.

— Необходимостта ражда героя! — смее се Димитров.

И разказва, че така е било и при възвръщането на оценка „1" на една от произвежданите тук машини. След влошаването на качеството й (нещо, което било прецедент в работата на една от бригадите), за една бройка там се получила оценка „2", взети били конкретни мерки за оправянето на нещата. Задачите били разчетени индивидуално — всеки поотделно знаел какво и докога трябва да направи, за да се измени положението в цеха. Атила и Йордан например, за да достигнат хората с по-голяма квалификация, трябвало или да напуснат бригадата, или да работят по 11 часа. Самите те предложили и трети път — да им се даде време за повишаване на подготовката им, тъй като били позабравили част от онова, което са учили в СПТУ. Разискваният в бригадата въпрос бил формулиран малко по другояче — забравили ли са, или не им се напряга?

Казано им било да не бързат с отговора, а да покажат какво могат. Тогава едното от момчетата споменало, че дядо му гледал овце, че те в къщи материално са много добре и че на него му е достатъчно „да връзва" 160 лева. Последвал много сериозен разговор в бригадата и присъствуващият там партиен секретар съжалявал, че не е взел със себе си на събранието заводския социолог.

Възвръщането на оценка „1" на въпросната машина се превърнало в цеха от тема на деня в тема за разискване на множество същностни въпроси, за прецизното търсене на техните отговори, за отчитане не само на техническите, а преди всичко на човешките стойности.

Същото се получило и в друг цех при обсъждането на идеи за обезмасляването на детайли, тъй като се оказало, че причината за недоброкачественото боядисване на някои от детайлите е тази, че повърхността им не е достатъчно чиста ...

Предложенията, направени в цеха, довели до задачата да бъдат конструирани и пуснати в действие съоръжения за обезмасляване на детайлите преди боядисването с цел да се подобрят бояджийските работи и да се облекчи ръчният труд. Пак по пътя на инициативата от долу, разгръщана и вдъхновявана от партийното бюро, се породила и идеята за разработване на автоматичен технологичен модул — една отрезна ножовка, която е над све-

Digitized by Google

товното ниво. Конструирането било извършено в базата за развитие към комбината, а изпълнението на прототипа на машината — в завода. Тази атмосфера на търсене и неспокойство позволила на бригадата на героя на социалистическия труд Георги Славов да излезе с призив-обещание към бригадите от промишлеността на окръга за подобряване качеството на продукцията, за превръщането на задачата за високо качество в дело и отговорност на всеки и на всички. Един типичен пример за това, как от искрите се разгаря пламък.

●

Това са резултатите. А пътят до тях?

Секретарят е категоричен:

— Критичният подход към работата, самокритичната оценка. Нито дисциплината ще се подобри от само себе си, нито лошокачествената продукция ще изчезне, нито дребните разхищавания на социалистическата собственост ще спрат, ако не водим повседневна борба с недостатъците. Само с административни и икономически санкции с негативните явления няма да се преборим. Затова нашата политическа работа в бригадите и в партийните групи е първа грижа на бюрото. Срещи, разговори. Подхванали сме и осъществяваме разговор за нравственото възпитание в колективите. Правим конкретна обществена оценка на междуличностните отношения, на отношението към труда, към дълга, към завода. Обменяме мнения, стремим се да извисяваме критичността и самокритичността. Инак другата програма — за качеството на продукцията — не би била изпълнена докрай. Търсим причините за всяка отделна проява, определяме практически мерки за отстраняване на недостатъците. Стремим се да изтъкваме обществената значимост на повдигнатите в колективите въпроси, да издигаме социалната отговорност на всеки работник, неговото критично отношение към личните му постижения.

Тези и други срещи в бригадите помогнали на секретаря да превърне откритото партийно събрание по въпросите на качеството на изработваната в завода продукция в разговор с голям резонанс.

Работник в един от цеховете на завода, Илия Димитров е убеден, че преди да се подготви един доклад, едно решение, една информация за бюрото или за партийно събрание, трябва сериозно да се проучат нещата в партийните групи, в бригадите, в отделите, в цеховете. Не само да се чуят мнения — да се вникне в реалното състояние на нещата.

— Та нали — твърди той — в основата на нашето учение е тезата, че за хората, за техните помисли и чувства можем да съдим преди всичко по техните обществени действия, по социалните факти... Длъжни сме да познаваме тези факти, да ги търсим, да ги анализираме. Да сме в кръговратите на всичко, извършващо се наоколо ни. И да умеем да го оценяваме обективно. Аз например не смятам всеки първенец в труда за социално активна личност. Може мотивът на това усилие да е само печалбарството. Но тук навлизам вече в сложното поле на нравственото възпитание...

Неочаквано моят събеседник подхвана един монолог, който отначало ми се стори необвързан с разговора, който бяхме водили дотук. После разбрах, че се лъжа. Допадна ми неговата отправна точка: в партийната практика няма самоцелни неща, има продължение на богата традиция, защото съществува вярност към високи и чисти идеали. Близостта до традицията не е в буквалното ѝ повторение, а в диалога с нея, във вътрешното ѝ осмисляне.

Отначало неговите съждения за революционната приемственост ми се сториха декларативни, но постепенно се опитах да ги схвана и да продължим разговора точно по посоката, в която бе тръгнал той. Говореше за главното предназначение на човека да служи на другите (и това бе безкрайно общо), за най-

Digitized by Google

скъпото притежание на всяка личност — да не обръща гръб на конфликтите, а да навлиза в тях, търсейки разумни пътища за решаването им...

Търсех пролука да задам директен въпрос, но Илия Димитров стори това сам. Сложи знак за равенство между саможертва и нравствено възпитание, нарече всичко това съвременен героизъм, запита се как в тяхната първична партийна организация изпълняват програмата си за нравственото възпитание на колектива и заразказва, че винаги го е озадачавало онова състояние на нещата в дадена бригада, в дадена партийна група, при което за нравствено възпитание започва да се говори едва след нарушаването на определени норми на социалистическия начин на живот:

— Нравствената култура трябва да се повишава системно, постоянно да развиваме положителното начало в нашето поведение и действие, а не да изчакваме негативния случай, за да го атакуваме...

Той повтори, че винаги го е озадачавало такова състояние на нещата и че стремежът му е превантивно да търси у себе си и у другите (да го изисква!) поведение, а не присъствие. И още — подробно да оценява постигнатото и непостигнатото, да следи внимателно не само кривата на успеха, но и — на неуспеха. Да вниква в компенсациите на неизвършеното и да оценява реално тяхната стойност. Защото именно неточните компенсации в едно или в друго дело понякога ни заблуждават, карат ни да си мислим, че всичко е наред...

— Всъщност — заключи той, — всичко това се свежда до проблема: да вървиш пред другите или да ги догонваш.

●

Вместо послепис — биографична справка.

Секретарят на партийната организация в Завода за металорежещи машини в Силистра Илия Димитров е син на активен борец против фашизма и капитализма (бащата е участник в съпротивата и в Отечествената война) — наследник на човек, минал през страшните дни на арести и пленничество, на огън и кръв, а по-късно, след народната победа, основател на кооперативното стопанство в силистренското село Бабук.

Биографията на сина върви по различна линия.

Работник от ранна възраст, Илия Димитров напуска родното си село, учи в училище за трудови резерви, после завършва вечерен техникум.

Партиен секретар е от 1968 година.

Устойчиви ли са корените на този човек, какво е наследил той от опита на баща си, кои негови добродетели продължава? Намесва ли се в конфликтите или ги избягва? Отговори на тези и на още въпроси търсих в срещата си със секретаря.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

НАСРЕЩНИЯТ ПЛАН — АНГАЖИМЕНТ И ОТГОВОРНОСТ

Когато попитах на автогарата случаен гражданин къде мога да намеря Евтим Овчаров — ръководител на специализираната бригада за зърнопроизводство, той ми отговори в ТКЗС-ето и посочи към машинния двор. За вълчедръмчани бригадата е достоен наследник на ТКЗС не само защото се разполага в същия стопански двор, а защото по размер е един бивш кооператив, увеличил неколкократно производството си.

Разговарям с бригадния ръководител в кабинета му и едновременно с това разглеждам поздравителните адреси от изкупвателните предприятия в района — една своеобразна документация на изрядност в отношенията, на дисциплинираност и отговорност. Пестелив на думи и хвалби, инженер Овчаров споделя, че редица са факторите, довели до сегашното състояние на бригадата, но един е основният. Това са усилията на първичната партийна организация, бригадното ръководство и профорганизацията за прилагане и усъвършенствуване на насрещното планиране и на производствената дейност. Тези усилия през последните години формираха твърда убеденост във всички членове на колектива за необходимостта от разкриване резерви, за приемане на по-голям план от държавната задача, по който начин се множат доходите и заплащането. На тази убеденост се дължат успехите на колектива в борбата за високи и устойчиви добиви от културите, преизпълнението на насрещните планове и оттам социално-икономическото развитие на бригадата.

В подхода на бригадното ръководство и на първичната организация няма нищо сложно. Държавната задача се обсъжда задълбочено в партийното бюро с участието на бригадното и профсъюзното ръководство. Подготвя се и се приема справка, която съдържа данни за държавната задача и два варианта за насрещния план. Тя се допълва с обръщение към всеки член на бригадата за активно участие в разкриването на резерви, за приемане на напрегнат, но реален план на колектива, за конкретни предложения в това отношение. Така подготвен, материалът се размножава в достатъчно екземпляри и се предоставя на всеки, като се осигурява достатъчно време за размисъл, за преценка на собствените сили, съчетани с колектива, за да се стигне и до конкретни предложения. След това се провеждат събрания на профгрупите с участието на член на партийното бюро и бригадния съвет за обсъждане вариантите и предложенията на работниците. Те се записват, обобщават и използват от бригадното ръководство при окончателното формиране на насрещния план, който след обсъждане в

Digitized by Google

първичната партийна организация се приема от общото събрание на бригадата. То оформя, така да се каже, крайния резултат, принос за който имат всички членове на колектива, участвували със свои предложения в планиране производствено-финансовата дейност. Планът е действително дело на колектива, което осигурява социалната активност за неговото преизпълнение. Осигурява се еднопосочност на интересите, на ръководството, колектива и отделните работници-изпълнители. Единството на интересите създаде задружен колектив, готов да преодолее всякакви трудности за реализиране приетия план, който им осигурява по-високо заплащане и предпоставки за социално развитие.

Предложенията на работниците са главно за отглеждане на някои земеделски култури извън държавната задача, за извършване услуги на други предприятия и бригади, за реализиране производствения план от колектива без външна помощ; за по-пълно използване техниката и труда целогодишно, за контрол на разходите. През 1982 г. по предложение на работниците в насрещния план допълнително се залагат 500 декара хибридна царевица, която донася над 80 000 лева. В рамките на разчета за производството на фуражен грах засяват 500 дка фий за семе, от който се осигурява над 50 000 лв. През 1983 г. бригадата отглежда 2000 дка над държавната задача слънчоглед, от който получава повече от 60 000 лв. Реализират се предложенията за осигуряване на по-високи добиви зърно от пшеницата, ечемика и царевицата — при сухи условия по над 700 кг царевично зърно, над 600 кг пшеница и ечемик.

Друго направление е пълното използване на зимния период. Така например механизатори и полевъди работят зимно време в консервния завод в гр. Бойчиновци, за което осигуряват доходи за бригадата и по-високо възнаграждение за себе си. От услуги на други предприятия и бригади се получават по около 350 000 лв. годишно. В същото време колективът избягва ползването на услуги, като ги свежда до автотранспорт за извозване на продукцията.

Убедени в принципа на самоиздръжката, механизаторите зимно време работят като общи работници за подхранване на посевите. Комбайнерите след жътвата работят като товарачи. Това лято те натовариха 1500 тона слама, с което помогнаха на АПК да изпълни договора си със завода в гр. Мизия.

Другото направление от предложенията на работниците е в намаляването на разходите (борбата за икономии). Това не е само лозунг, а действително ежедневна борба за снижение издръжката на производството, в която участват всички членове на бригадата. Борбата за икономии, започнала с планирането, е подпомогната в ежедневието от лимитно-чековата система за контрол на разходите. Тя въздействува на механизаторите да мислят и разкриват резерви не въобще, а водещи до намаляване на приетите лимити. Например при ремонта и поддръжката се търсят възможностите за използване части от бракувани машини, с което се реализират икономии.

Истинска борба за икономии води колективът чрез прибирането на реколтата без загуби, чрез предаване сухо, чисто и качествено зърно. В това отношение най-пълно се използват възможностите за разделно прибиране на ечемика и пшеницата. Ето защо при предаване на продукцията не се прави отбив за влага, приема се само при високо качество.

В колектива са създадени обстановка и настройка за упражняване на ефективен контрол върху материалните разходи и качеството при всяка производствена операция. Особено силен контрол упражняват работниците върху услугите, които ползват при растителнозащитните мероприятия (най-пълното и целесъобразно използване на наземната

Digitized by Google

техника и на самолетите). Работници от бригадата поемат товаренето на торовете и следят за правилното им разхвърляне, главно за да не се допускат ивици.

Особено внимание отделят всички работници от бригадата за висока реализационна цена на продукцията. Още с приемане насрещния план общото събрание утвърждава показатели в това отношение, които са закон за всички — зърното, слънчогледовото семе и захарното цвекло се предават на изкупвателната организация само от определени представители на бригадата. Специален контрол се упражнява при вземане пробите за чистота от представителите на Захарния комбинат.

●

За формирането на такъв колектив много допринася стилът на работа на бригадното ръководство, основното в който е политическият подход, разнообразието от форми за убеждение. Ефективни са политическото въздействие на първичната партийна организация, личният пример на комунистите. Въпросите за внедряването на нови авангардни технологии на вътрешностопанската сметка и качеството не слизат от дневния ред на партийното бюро и на партийната организация. Постоянна грижа на организацията е повишаване подготовката и квалификацията на комунистите и на членовете на бригадата. По тези проблеми на комунистите се възлагат поръчения, изслушват се самоотчети за изпълнението им. Партийната организация използва правото си на контрол върху дейността на стопанското и профсъюзното ръководство, с което допринася за изявата на бригадния ръководител като политически деец в колектива, като истински пълномощник на партията.

Близкото партийно ръководство, политическото и икономическото въздействие формират здрав, задружен колектив, убеден в икономическата и социалната политика на партията. В резултат на тези грижи голяма част от механизаторите придобиха първи клас, обучени са да работят на всички машини, а в последна сметка от взаимозаменяемостта расте производителността на труда.

Партийното бюро търси и намира форми за осигуряване близко и ефективно партийно ръководство на колектива. Всеки месец на партийно събрание се разглежда анализ на производствено-икономическата дейност, което позволява не само да се констатира, но и да се вземат навременни мерки. За обсъждане въпроси на производството се използват откритите партийни събрания, на които се взема мнението на безпартийните работници и специалисти, а те получават информация за партийната политика. Партийното и бригадното ръководство добре използват възможностите на профгрупите за работа с колектива за реализиране на техните икономически, социални и възпитателни функции. Системно в тях се обсъждат конкретни производствени въпроси, чрез които се обезпечава насрещният план на бригадата, въпроси на трудовата и технологичната дисциплина, проекти за решения на бригадния съвет, което засилва колективизма и участието на колектива в управлението на производството.

Положителна роля играе първичната организация за издигане ролята на бригадния съвет като колективен орган за управление производствените и социално-икономическите процеси. От общо 15 членове на съвета 8 са работници, пряко заети в производствената дейност, представители от всички профгрупи. Неговият състав отразява състава на колектива, което му дава възможност компетентно и своевременно да обсъжда и решава всички жизнени за колектива въпроси. Засилена е ролята на общото събрание на бригадата. В него редовно се внасят

Digitized by Google

за решение въпросите, свързани с насрещното планиране и изпълнението на плана. То решава начините на стимулиране на колектива в производствената дейност, приема месечните анализи, технологиите, почините, по които се работи, въпросите на организацията и заплащането на труда, социалното развитие. Този подход в работата осигурява всестранност на икономическата демокрация.

Добрите стопански резултати дават възможност да се решават въпросите на социалното развитие на бригадния колектив със собствени средства. Това позволява да предприемат редица начинания по усмотрение на бригадния съвет. Така например след приключване на производствената работа през зимните месеци всяка година целият колектив начело с бригадния ръководител отива на почивка. Времето за почивка се използва освен за възпитателна работа и за изучаване и обмяна на положителен опит. Почивката във Варна използваха за срещи с челни бригади в Толбухински окръг. Техният опит се проучи и на засетите блокове, и в бригадните станове, активно се дискутира по проблемите на производството. Бригадата се срещна със сътрудниците на Научноизследователския институт в гр. Генерал Тошево, проведе се откровен разговор за връзката между науката и производството, за прилагането ѝ в практиката. В продължение на повече от два часа работниците от бригадата имаха възможност да поставят всички въпроси, които ги интересуват, да получат научни знания и челен опит както се казва направо от извора. Като се прибавят средствата, които се заделят за подпомагане на болни работници, поощряване на първенците, чествуване на рождени дни, за шефство над ученически и спортни колективи, става ясна значимостта на конкретната социална политика, която подкрепя, вдъхновява, сплотява.

Заслужава да се отбележи дейността на младежкото звено, състоящо се от 16 комсомолци, 10 от които — механизатори. То е пионер за внедряване новите технологии и организацията на труда. Интересна дейност развива неговият клуб под шефството на ОК на ДКМС. Звеното е колективен наставник на учебно-производствения комплекс на ЕСПУ. Провежда плодотворна дейност с учениците, в това звено те прекарват производствения си стаж. Неговата дейност се ръководи от младия комунист Найден Торнин.

Под ръководството на ППО всеки месец в бригадата се провежда ден на качеството. Целта е не само да се изяснят пред колектива факторите за качествен труд и качествена продукция, но и да се даде оценка на извършеното от колектива, от отделните му членове. Оценките се отразяват в съответните документи за контрол на качеството. Тази форма благоприятствува да се привличат всички към оценъчна дейност, да се обменя челен опит; все по-осезателно качеството се отразява върху трудовото възнаграждение, намаляват отклоненията от технологичната дисциплина.

С този си подход на планиране и дейност колективът на бригадата постигна прелом не само в производствената дейност, но и в работата за издигане съзнанието на неговите членове, за формиране на нравствени добродетели. В него цари съзнателна дисциплина и високо чувство за отговорност за изпълнение на трудовите и обществените задължения.

Така чрез насрещното планиране специализираната бригада за зърнопроизводство „Арм. генерал Ив. Михайлов“ се развива и утвърждава като бригада от нов тип, еталон за окръга. Отговорните задачи, които сега партията поставя за повишаване на зърненото производство, се обсъждат и приемат с оптимизъм, с увереност в силите на колектива.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

Коментира Иван ВАСИЛЕВ — сътрудник в отдел „Селскостопански“ на ЦК на БКП.

В процеса на усъвършенствуване на икономическия механизъм в селското стопанство през седмата и осмата петилетка особено внимание беше отделено на планирането и главно на подхода при разработването на насрещните планове на трудовите колективи. През този период насрещният план стана не само обективна необходимост, но и главно условие за най-пълното съчетаване на централизма при планирането с демократичното начало, с творчеството и инициативата на трудовите колективи за максимално разкриване на резервите и ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит.

Значението на насрещното планиране особено много нарасна с преминаването от 1984 г. на двустепенно управление на труда в селското стопанство (АПК — бригада), при което бригадата стана основна организационно-производствена и социално-икономическа единица в структурата на селскостопанската организация.

В съответствие с утвърдените специфични правила на икономическия механизъм в селското стопанство бригадата получава от АПК задължителни планови задачи по ограничен брой показатели. Те са реализацията на продукцията по направления, нормативите за материални разходи и фонд „Работна заплата“, в зависимост от приетата форма на формирането им, нормативите за отчисления за АПК и за фондовете на бригадата и условията за производство (земя, техника, лимити за торове, горива и др. ресурси). На основата на така утвърдените задължителни планови задачи и допълнителна предпланова информация трудовият колектив на бригадата разработва насрещния си план.

При разработването на насрещните планове в бригадата е необходимо да се обърне внимание на няколко основни момента, от които до голяма степен зависи ефективността на разработката.

На първо място, държавните планови задачи в най-голяма степен трябва да бъдат съобразени с условията на производство, установената трайна специализация, постигнатите резултати през предходните години, темповете на нарастване на производството в резултат на научно-техническия прогрес и челния опит, предоставените по план допълнителни материални ресурси. Необходимо е да се създадат условия за относителна стабилност на показателите и се гарантира при нормални условия тяхното изпълнение. Само при спазване на тези изисквания ще се постигне еднопосочност в интересите на обществото, трудовите колективи и отделния работник.

На второ място, изходно начало при разработване на насрещните планове трябва да бъдат инженерните проекти. Чрез тях се разработват конкретни организационни, технически, технологични и икономически мероприятия за разкриване в максимална степен на резервите. На основата на инженерните проекти и технологичните карти се извеждат основните нормативи и параметри за разработване на насрещния план — структура на посевната площ, добиви и продуктивност, заплащане на труда, разход на материали, горива, енергия, себестойност, рентабилност и др. Заедно с това в инженерните проекти намират решение въпросите за най-ефективно използване на земята, селскостопанската техника, материалните, трудовите и финансовите ресурси. Чрез инженерния проект постиженията на научно-техническия прогрес стават основа, съдържание на насрещния план. По своя характер ин-

Digitized by Google

женерният проект е динамична променлива предпланова разработка, която непрекъснато трябва да се актуализира и обогатява.

На трето място, с насрещния план се създават условия за най-пълно приложение на стопанската и вътрешностопанската сметка и обвързването на фонд „Работна заплата" с крайните производствени и икономически резултати на бригадата. Това означава, че в производствените единици на отделните подотрасли с показателите по насрещния план трябва да се отчетат специфичните условия на производство и да се търсят най-подходящи форми на организация и заплащане на труда. Този въпрос придобива особено голямо значение с все по-широкото прилагане на акордната система на заплащане в различните ѝ форми — бригаден, звеневи, малкогрупов, смесен и индивидуален акорд. Това изисква детайлизирането на показателите на насрещния план и свеждането им до акордантите в най-ясен и приемлив вид, така че всеки колектив, всяка група или член на колектива да знае своето място, своя принос или вина в изпълнението или неизпълнението на приетите с насрещния план задачи.

Насрещният план за разлика от задължителните планови задачи е открит динамичен план, което ще рече, че в процеса на неговото изпълнение той постоянно може и трябва да се актуализира, да се усъвършенствува. Условията в селскостопанското производство са променливи, в много случаи се налага бърза промяна на задачите или развиването на производства, свързани с допълнителни ресурси за покриване на щети от природни бедствия. Това, от една страна, е положително, но, от друга страна, крие опасност от прикриване загубите от субективен характер, принизяване ролята на стопанската и вътрешностопанската сметка и на насрещния план като инструментариум за планово ръководство. Ето защо се налагат отчетност, анализ и непрекъснат контрол както в процеса на разработването и актуализирането на задачите, така и в процеса на изпълнението на насрещния план.

Една от най-прилаганите форми на пълно обвързване на показателите по насрещния план на бригадите с този на стопанските организации е сключването на вътрешни двустранни договори. По същество тези договори са продължение, конкретизация на задачите и условията, при които ще се осъществяват производството и задълженията на страните при реализацията на насрещния план.

За да може тези изисквания да бъдат използвани и прилагани в максимална степен при разработването и изпълнението на насрещния план и той да се превърне в мощно средство за мобилизиране на трудовите колективи за осъществяване на аграрната политика на партията, е необходимо да се издигне на качествено нова основа и постоянно да се усъвършенствува насрещното планиране в производствените единици от селското стопанство.

Това изисква да се повиши отговорността на трудовите колективи и на всеки труженик при разработване и изпълнение на насрещните планове. Усъвършенстването на организацията на труда и планово-то ръководство трябва да бъдат в центъра на политиковъзпитателната и организаторската работа на партийните организации. Под тяхно непосредствено ръководство и контрол да се създадат условия за още по-пълно съчетаване на политическата и стопанската дейност. Да се осигури при разработването и изпълнението на насрещните планове активно участие на всички комунисти, на всеки член от трудовия колектив. В тази високоотговорна работа партийните организации и стопанските ръководства на бригадите широко се опират на профсъюзните и комсомолските организации, за да може чрез тях да се привлекат за участие в този процес всички членове на трудовия колектив. В това от-

Digitized by Google

ношение има широко поле за инициатива, практиката поднася богата гама от форми на работа. Положителното в работата на партийното и стопанското ръководство на бригадата във Вълчедръм е последователността, с която се отива от обхващане на всички предложения към изкристализиране на най-ценното, икономически обоснованото, съобразеното с възможностите на колектива. Всеобщият ангажимент води до колективна отговорност не само за производството на повече продукция, но и до стопанско отношение към нея, към средствата за производство.

На сегашния етап при условията на повсеместно и широко използване на икономическия подход в управлението на икономиката насрещният план е едно от най-мощните средства в ръцете на трудовите колективи за най-ефективно използване на всички материални, трудови и финансови ресурси, за постигане на по-високо качество и ефективност на селскостопанското производство.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И СТОПАНСКОТО РЪКОВОДСТВО:

Взаимоотношения при новите условия

Нашият диалог

Редакцията започва разговор за взаимоотношенията на партийните организации със стопанско-административните ръководства и кадри в условията на внедряване на икономическия подход и механизъм и на разширяване на социалистическата демокрация в трудовия колектив.

Вниманието ще бъде съсредоточено преди всичко върху взаимоотношенията на политическото ядро на колектива със съответните ръководства на различните равнища: заводските и комбинатските комитети и съответните заводски и комбинатски звена за управление, първичните организации, бюра и групи и цеховите, участъковите и бригадните ръководства и органи на трудовия колектив.

Съвременните условия на развитието на страната по пътя на изграждането на зрелия социализъм налагат едновременно да се издига ролята на политическото ръководство, на стопанско-административните органи и на трудовия колектив. Това налага да се усъвършенствува и издига ролята на партийната организация като политическо ядро, първообраз и представител на партията в колектива, на методите, формите и средствата, чрез които тя упражнява своето полити-

Digitized by Google

ческо направляващо въздействие в колектива. Най-ярко това се отразява във взаимоотношенията ѝ с представителите на собственика на социалистическата собственост и със съответните колективни органи за управление, изразяващи волята на стопанина на социалистическата собственост. Тяхното усъвършенствуване сега е много важно за правилното и делово изпълнение на партийната политика както в областта на развитието на материално-техническата база, на всестранната интензификация, внедряването на техническия прогрес и постигането на високо качество, така и в усъвършенствуването на обществените отношения.

Всичко това обаче не протича гладко, без противоречия и сблъсъци. Новото се натъква на обективни и субективни пречки. Срещат се и отстъпления от ленинските принципи и стил на ръководство. Допускат се ситуации, нарушения, които изискват безкомпромисна борба. Има и дълбоко вкоренени навици за излишно администриране и консерватизъм, които не позволяват партийните решения за разширяване на демократизма и внедряване на икономическия подход бързо да се усвояват и прилагат.

Използват ли се напълно големите възможности на икономическата демокрация за правилно съчетаване на централизма и демократизма? По думите на др. Тодор Живков „... политическата демокрация има стойност, ако умножава възможностите на обществения труд, ако развива личната активност на хората...“[1]. Неговата постановка за държавата като собственик и за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост открои редица противоречия. При новите условия се засилват контролните функции на трудовия колектив, увеличава се неговото участие в решаването на все повече задачи при управление на производството. Как партийната организация помага на колектива да усвои тези нови права и по-компетентно и навременно да решава тези задачи при новата обстановка? Какви методи и средства използват комунистите, бюрото, партийната организация, за да издигнат научността на своите решения, по-добре да изпълняват двустранната си функция на представител на партията в колектива и на колектива в партията? С какви трудности се сблъскват?

Неоклатим принцип е, че стопанското ръководство следва да уважава и изучава мнението на трудовия човек и колектива. На такова ръководство са чужди административният или командаджийският подход. Навсякъде и при всички условия то зачита обществените права и задължения на работника и създава условия за неговия растеж и прогрес на едно и също работно място. Всичко това предявява нови изисквания пред правото на организацията за контрол.

Партийната работа е висша проява на хуманизъм, защото е преди всичко работа с хората, с кадрите, с всеки отделен човек. Тази постановка от шестата лекция на др. Тодор Живков пред слушателите от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП е повод за още **по-голяма взискателност и критична оценка на взаимоотношенията между кадрите, за тяхното поведение при работата с хората.** В тази връзка изпъква отношението между стопанския ръководител и партийния секретар. Какви са критериите за добри връзки между тях? Практиката ни поднася богато разнообразие. В някои случаи привидно между тях всичко е в реда на нещата. Партийният секретар безрезервно, но и безкритично подкрепя всички действия на стопанския ръководител. Такова разбирателство често е за сметка на

[1] Т. Живков, Априлската линия на БКП..., Партиздат, 1983, с. 73.

Digitized by Google

авторитета на партийната организация. За да няма проблеми със стопанското ръководство, секретарят не предлага на обсъждане от бюрото и комунистите на спорните въпроси, превишава си правата и заема безкритична позиция, която се представя за позиция на цялата организация. Фактически това е едно безполезно спокойствие в колектива. Има и обратни случаи, когато той предизвиква сблъсъци в стремежа си да се меси във всичко.

Полезно неспокойствие. Такава ситуация се получава, когато секретарят, бюрото и партийната организация водят безкомпромисна борба с всяко отклонение от принципите на социалистическото стопанисване, с нарушаването на демократизма в управлението.

Заедно с това партийната организация трябва да утвърждава и единоначалието. Но как да се съчетае то с демократизма? Как да се упражнява правото на контрол? Въобще в тази връзка редакцията очаква мнението на секретари на партийни организации, на стопански ръководители, на комунисти.

Смесването на функциите, изземването на права и задължения е често срещащо се нарушение на изискванията на политическия подход. Новият икономически механизъм изисква стриктно спазване на определената сфера на действие, за да не се решават въпроси извън определената компетентност. Никой не бива да декретира, да се вмесва излишно в работата на стопанските органи за управление. Партийното ръководство на тези звена се усложнява. Намаляват необходимостта и възможността за регламентиране. Засилва се потребността да се убеждава, да се дава пример.

Това са само част от насоките за разговора.

Богатата и неизчерпаема партийна практика ще ни предложи разнообразие от теми, ситуации, противоречия и пътища за тяхното разрешаване.

Целта е да се извлече положителният опит от всекидневната практика на партийното ръководство на икономическите процеси. Да се направи анализ и даде оценка съответствува ли то на ленинския стил и методи на работа, на принципите и методите на партиен живот. Естествено крайната цел е да се укрепва все повече ролята на партийните органи и организации, да се заздравяват единоначалието и колективността в ръководството на икономиката, да нараства все повече ролята на трудовия колектив и се разширява демократизмът.

Материалите, с които откриваме разговора, засягат отделни страни от сложните връзки и отношения в процеса на партийното ръководство. **Вашите въпроси, мнения, предложения, положителен опит, критични кореспонденции, препоръки, разсъждения ще допринесат за комплексното изясняване и анализиране на поставения проблем.**

Digitized by Google

ЕДИНОДЕЙСТВИЕТО Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО

Водещото политическо звено в трудовия колектив са партийната организация, бюрото и неговият секретар. Техните навременни и принципни действия са най-сигурната бариера срещу посредствеността и инертността на онези, които мислят и действуват бавно, страхуват се от рискове, а в много случаи не са в състояние да видят новото. Но организаторските действия на партийните звена не са свързани с администриране и налагане на техните решения. Политическият подход изисква убеждението да бъде главен метод. А това предопределя и съдържанието на взаимоотношенията между партийните и стопанските органи и звена.

Ще изразя мнението си само по някои въпроси, които засягат предимно взаимоотношенията между стопанския ръководител и партийния секретар като изразител и организатор на изпълнението на решенията на партийната организация и партийното бюро. Секретарят всекидневно контактува с директора, бригадира и другите ръководители. Съобразно обстановката той има особени задължения и възможност да насочва и мобилизира усилията на комунистите и партийната организация за изпълнение на задачите. Въпреки че всичко се решава от партийното събрание, не може да се пренебрегне неговият личен принос. А той ще бъде толкова по-голям, колкото по-висока е неговата компетентност, колкото по-добро е неговото умение да контактува със стопанските ръководители.

Най-често партийният секретар като специалист, работник или служещ е подчинен на стопанския ръководител. Взаимоотношенията започват оттук. Редно е още при планирането на партийната дейност, свързана с ръководството на икономиката, секретарят да сподели своите идеи със стопанския ръководител. Още по-наложително е това, когато партийната организация на свое събрание предстои да вземе решение по въпроси, отнасящи се до стопанската дейност. Най-добре е да се започне с една задълбочена предварителна подготовка от работна група, която да изследва проблемите, да изведе насоки и да предложи варианти за решения. В този случай няма да бъде пропуснато становището и мнението и на съответния стопански ръководител. И обратно, ако той има затруднение или изключително срочна и отговорна задача, ако е добре политически подготвен, няма да предприеме изпълнението ѝ със собствени сили. Винаги и при всички обстоятелства ще се опира на партийната организация и редовно ще споделя мислите и вълненията си с партийния секретар. Само така може да се слее в едно силата на двата основни принципа в ръководството на икономиката — колективността и единоначалието. Общата загриженост и отговорност за успешното изпълнение на задачите осмисля връзката между тях. Така се поражда необходимостта не само от съвместни беседи, а и от общи срещи с комунистите и целите трудови колективи.

Във всички случаи смятам, че обединяваща, мобилизираща и целенасочваща е ролята на партийния секретар. Изводът е, че още при неговия подбор трябва да се подхожда най-строго и взискателно. Той трябва да бъде личност — компетентна и образована, авторитетна и влиятелна. Оттук и високите изисквания към социалния и качествения състав на ръководните партийни кадри. Както се посочва в отчета пред XII конгрес, 91,5 на сто от секретарите в страната имат висше, полувисше и средно образование. В Русенската окръжна партийна организа-

Digitized by Google

ция този процент е 95 на сто. Преобладаваща част от тях са в своята най-зряла, най-работоспособна възраст.

Независимо от това, все още има случаи на недостатъчна компетентност, на неправилен подход. На едно заседание на партиен комитет се получи конфликт между партийния секретар и стопанския ръководител. Какво се беше случило? Партийният секретар обяви предложение за решение с отговорник ръководителя на предприятието. Стъписан от срока и обема на задачата, той реагира остро: „Това решение няма да бъде изпълнено, не е възможно. Поставяте непосилни задачи, а после ще правите оценка!..." При обсъждането се оказа, че проектът за решение не бе обоснован. Липсваха реални предпоставки за изпълнението му. Но беше ли прав стопанският ръководител, когато реагира по такъв начин? Беше ли прав партийният секретар, като излезе с такъв проект? Въпросът се отнасяше за построяването на битови помещения в кравекомплекса. Но срокът беше кратък и нереален. Производствените резултати в кравекомплекса също не бяха добри. Доста време тук нямаше ръководител и обстановката се влошаваше от ден на ден. Още предходната година животновъдите бяха поставили този въпрос и той беше отправен към стопанското ръководство. Някой от ръководителите беше написал и отговор: „Мястото на животновъдите е при животните, а не в битовите помещения и затова те не са проектирани при строителството на новия кравекомплекс". Общинският партиен комитет също не реагира срещу този отговор. Не потърси сметка на този, който го е съставил така безотговорно, без да отчита политическия, социалния и икономическия ефект върху хората. И сега при разглеждане работата на кравекомплекса в партийния комитет той отново не бе разрешен. Всичко това е резултат на нездравите отношения между партийния секретар и стопанския ръководител. Те намаляват резултатите от работата на колектива и влошават психическия климат. Добре е, че подобни примери са единични. Но същевременно е трудно да се даде рецепта как да се действува. В най-голяма степен това зависи от умението и на двамата ръководители да използват колективния ум на партийната организация. Тогава се проявява съвестта им на честни и предани партийни и стопански дейци и дарява хората с доверие, грижа и обич, внася радост не само в труда, но и в живота им.

Недалеч от Русе преди двадесет години влезе в действие модерен птицекомбинат с висока степен на механизация и автоматизация. Неговата продукция е търсена и желана от над 20 страни в света. Колективът винаги преизпълнява производствения си план. Добрите икономически резултати в производството са главната предпоставка за социалното развитие на трудовия колектив. Комбинатът разполага с апартаменти за сто семейства на собствената си територия, а в града за още 50. Всеки шести човек живее във ведомствено жилище. Има още собствена детска градина, детска ясла, автобус, магазини и пр. Ежедневно всеки работник получава по две безплатни закуски и е осигурен с евтина храна, което се постига чрез помощното стопанство. Текучество няма. Жалби също. Всички специалисти са с близо 20-годишен стаж. Сред тях са и партийният секретар Пенчо Рачев Колев и директорът Иван Стефанов Иванов. Колкото и да е напрегнато ежедневието им, те винаги ще намерят време да изяснят задачите, да уточнят кой с какъв проблем ще се заеме, как мисли да действува. И у двамата са втъкани черти и страни на творческия риск, които ги правят единни и сговорни, смели и настъпателни, предприемчиви. Комбинатът е вече морално остарял, но концепцията за бъдещето му е изяснена и са предприети съответните мерки. С внедряването на новата посъвременна техника и технологии производителността на труда ще се увеличи близо три пъти.

Digitized by Google

Такива, да ги наречем, сполучливи взаимотношения в окръга има много. Творческото новаторство определя не само облика на трудовите колективи, които те ръководят, а и облика на техните взаимоотношения. Успехът им се кове от партийните организации, които правилно осъществяват правото и уставното си задължение на контрол върху дейността на административните и стопанските органи, обективно и системно ги оценяват.

В ежедневието ни се срещат и случаи, когато стопански ръководители се опитват да се поставят над партийните организации. Практиката показва, че такива дейци виреят там, където партийните организации са недостатъчно активни и боеспособни. В такава ситуация те са способни дори да изземат функциите на партийния секретар, дори да повлияят на колектива кой да бъде този секретар. При това винаги търсят до себе си по-некомпетентния, по-страхливия, който винаги послушно ще върви до тях и ще ги следва безгласно дори и когато отиват към пропаст. Такива хора са горди и самолюбиви, неискрени и двулични, бездушни към човешките радости и тревоги. Те не заслужават доверието да бъдат пълномощници на стопанския фронт и рано или късно го загубват.

Много настоятелно директорът на един завод постави въпроса на завеждащия отдел „Организационен" в общинския комитет — Русе за секретар на партийния комитет да бъде издигнат явно неподходящ комунист. Предложението му не получи одобрение. Тогава директорът използва близкото си познанство със секретаря на общинския партиен комитет и все пак успя да наложи своето мнение. Организацията беше една от водещите, а сега изостава. Директорът попадна в затвора. По едно стечение на обстоятелствата завеждащият отдела беше изпратен на неговото място. След като бе освободен, бившият директор казва на партийния секретар: „Ти внимавай, той не беше съгласен ти да бъдеш издигнат". Секретарят действително работи с подтиснато самочувствие, измъчва и себе си, и партийната организация. Чувствува, че няма сили да се справи, а да предложи да бъде освободен не набира кураж. Сложен въпрос. При издигането му е било внушено, че има възможности да оглави партийния комитет. А сега излиза, че оценката не е била обективна. Ако е реална, тя трябва да даде отговор на въпроса: умеят ли двамата ръководители — партиен и стопански, да работят с хората, способни ли са да ги вдъхновяват за ефективен труд, служат ли със своите взаимоотношения и дела за пример. Не са ли положителни отговорите, това означава, че единият от двамата изостава и трябва да се вземат мерки. Не съдържа ли оценката тези отговори, тя е компромисна, формална и без полза, дори вредна за оценяваните и за възпитанието на комунистите.

Животът доказва непреходното значение на ленинския принцип за подбор и оценка на кадрите по техните политически, делови и нравствени качества. Дейността на ръководния деец, превърната от убеждение в мотив на поведение, му дава сили всеки ден да се ражда отново, всеки ден да насочва труда си за хората. Такива кадри са дарени с обичта им и се помнят. Да спечели човешкото доверие и признание не е лесно. Това се постига с труд и усърдие, с взаимно преживените грижи и радости. В това е коренът на успеха на всяко начинание.

При посещение на завод „Латекс" в Бяла, след всичко, което видях, сбогувайки се с директора Никодим Трифонов, му казах: „Много сте направили!" За да отклони вниманието от себе си, той започна да разказва какви са перспективите и говореше „нашите идеи", „нашите проекти"... Постепенно разбрах и си обясних много неща, свързани с израстването на този човек като директор, съчетаващ в себе си висо-

Digitized by Google

ката професионална компетентност с изкуството на политическото ръководство. С уважение за него ми разказваше партийният секретар. Едва 13-годишен остава единствен мъж в семейството. От баща си получил най-ценното наследство: любов към труда и хората. В трудовата му книжка още от 1963 година стои печатът на завод „Латекс". Цялото това време до днес е за него съдба, радост, болка, трепетно очакване, надежда и всеотдайност. Той и още четирима ентусиасти полагат основите на химическата промишленост в града.

Цехът за каучукови изделия едва се обособява в завод, а директорът — инженер Никодим Трифонов, вече е предприел реконструкция и модернизация, защото съзнава, че със съществуващите примитивни сгради трудно ще може да се върви напред. На огромната строителна площадка започват да се редят корпус след корпус. Той е винаги сред строителите, сред производствениците, защото всичко се върши със собствени сили. Наред със строителството на новите заводски корпуси се изпълнява и производственият план. Нещо повече. Израстват и първите три жилищни блока, целодневната детска градина, детската ясла, две почивни станции на море. Към стола се разкрива помощно стопанство и храната е сравнително евтина. Друг факт. Бил директорът в чужбина. Харесал проекта на една вила — алпийски стил. Сам започва да работи над документацията и после със силите на колектива започва и строителството. Такава е историята на хижа „Еделвайс" в Беленската гора. Това е триетажна сграда със 150 места, цялата отвън и отвътре обкована с обгорени чамови дъски от касите, с които е пристигнало оборудването на завода. Така че и строителството, и средствата тук са собствени. Не е ли това истинска предприемчивост?

„На директора — разказва секретарят на партийната организация — нашето партийно бюро разчита преди всичко като на политически деец. Той умее да влага идеен, политически заряд във всяка стопанска задача. В неговото мислене и действие разминаване няма. Тежи и с думите, и с делата си. Целият заводски парк например е изграден по негова инициатива със силите на работниците и служителите. Администрацията отговаря за поддържането му. Един ден от седмицата всички начело с директора работят тук, защото по-щат помощен персонал нямаме. Работи повече от всички. Но колкото е обикновен и непринуден, достъпен, толкова е силен и влиятелен, обичан, уважаван. И ако ние двамата винаги сме се разбирали, това се дължи на факта, че действуваме и разговаряме като комунисти — равни по своята отговорност пред колектива и пред партията."

Можем с удовлетворение да прибавим, че завод „Латекс" — Бяла е образцов завод. Носител е на високи отличия, между които орден „Червено знаме на труда", „Народна република България" — III степен и др. От основаването му колективът не помни неизпълнен план. Добрите резултати, атмосферата, социалните придобивки са притегателната сила, която задържа всеки постъпил тук на работа — работник и специалист. Не е трудно да се направи изводът, че взаимоотношенията между партийния секретар и директора са помогнали за добрия психически климат.

Макар и рядко, но понякога стопанският ръководител е и партиен секретар.

Почти всеки ден Ненко Марчев — ръководител на осма зеленчукова бригада от с. Красен — Русенско, извървява пътя до местността „Царева локва". Тук река Русенски Лом прави голям завой и огражда парче земя с богата наносна почва и мек климат. Двадесет години Марчев е бригадир и едновременно партиен секретар. Опитът се трупа, множат се и успехите. Добивът на ранните домати надмина пет тона от декар. Бригадата не отстъпва първенството и при другите ран-

Digitized by Google

ни зеленчуци. Не е имало случай да не се изпълни планът. Преди десетина години в центъра на селото израсна модерен гъбозавод. Бригадирът не потърси под покрива му удобна за себе си работа, въпреки че имаше тази възможност. Остана при хората, в бригадата, в партийната организация. Това е атмосферата, в която той се чувствува най-потребен. До късно след работа ще го намерите в партийния клуб — подготвя събрание или разговаря с хора, дошли за съвет, за раздумка. С горене и себеотдаване изпълнява и двете си задължения. За него те са неделими. Девизът му е: „За да те уважават хората и за да те запомнят, трябва да забравиш себе си". Носител е на много отличия и награди. Но най-голямото завоевание са любовта, доверието и уважението на хората от селото. Взаимоотношенията с тях възпламеняват искрите на творчеството и извеждат трудовите колективи от с. Красен към нови и нови постижения. Разбира се, нерешени проблеми има и както казва др. Тодор Живков, „с две ръце, колкото и да са „ръководни" тези ръце, не можем да ги обхванем. Нужни са много ръце... ръцете на всеки човек". Отдавна Ненко Марчев не само е осмислил и разбрал това, а го е постигнал с умението си за работа с хората, със способността си да ги мобилизира на творчески, вдъхновен труд, да използва силата на партийната организация.

Разбира се, единични са случаите, когато партийният секретар и стопанският ръководител са едно и също лице. Затова се налага прецизно разграничаване на функциите между тях на базата на добри, правилно формирани взаимоотношения. От друга страна, задачите стават все по-трудни, мащабни и отговорни. Това усложнява взаимната зависимост между двамата ръководители. Техните отношения са и обществени, и междуличностни. Те имат своята социална обусловеност и строго индивидуално проявление. Независимо от ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и в управленския, и в ръководния труд, нищо не е в състояние да замени човешкия разум и душевност, въплътени в начина на мислене и стила на работа на двамата ръководители. И колкото по-силно и на здрава, принципна основа е тяхното единомислие и единодействие, толкова по-активно ще бъде влиянието им върху хората, които ръководят. Само в такава обстановка плодовете на взаимодействието ще издигат непрекъснато и ще утвърждават все повече авторитета на партийната организация като представител на партията в трудовия колектив и на колектива пред партията.

Известно е, че всяка нова степен в развитието на производството предявява все по-високи изисквания към хората на труда, към качествените аспекти на работната сила и още повече към тези, които я водят и организират. Има ли разногласия между тях, има ли разнопосочност, силата на общия дух отслабва. Едва ли някой ще оспори, че само когато всеки, от директора и партийния секретар до последния член на колектива, пристъпва прага на работното си място с открито сърце, с чувството, че е сред приятели и другари, трудът му ще бъде и приятен, и плодотворен и обратно. Партийният секретар и стопанският ръководител дават тон за такава желана от всеки атмосфера със своите наставления, с примера си да общуват помежду си и с хората. Така най-пълно те могат да разкрият доверието си към техните творчески възможности за активно участие и в производствения, и в управленския процес. На тази демократична основа в отношенията и организацията на труда укрепват не само връзките на ръководителите с колектива, а и техните взаимотношения и взаимодействие. Това е проблем с мултипликационен ефект и в пълно съответствие с интереса на нашето общество — навсякъде да се работи по-добре и по-качествено.

Пенка ЯНАКИЕВА

Digitized by Google

ЗАГУБЕНО ВРЕМЕ

— Сега за какво ще пишете?

Този въпрос ми зададоха много ръководители от окръга и столицата. Накрая си го зададох и аз, защото предприятие „Водно стопанство" в Шумен си изпълнява плановете, а за миналата година се класира на първо място в системата на обединението. Казаха ми, че там са правени много проверки, но нарушения, особено на финансовата дисциплина, няма.

В кабинета на директора Димитър Митев са изправени три знамена — трудовата слава на предприятието. Две грамоти пази бившият партиен секретар — за достойно посрещане на XII конгрес на партията и за образцово провеждане на прегледа за повишаване боеспособността на първичните организации.

Идваше ми да махна с ръка на полученото в редакцията писмо, което ме подведе и ми загуби времето, ако не беше информацията за набъбналата от материали папка в окръжния комитет на партията. Тази папка стана мистериозна към края на проверката, защото се знаеше, че съществува, но никой не можа да се досети къде е оставена, в кое бюро е заключена. Помнеха се обаче изложенията: едни — загрижени за състоянието на предприятието, други — лични оплаквания от стила на работа на директора. Сътрудниците Георги Даскалов и Петър Стоянов са натоварени да направят проверка, извършват я покрай другите задачи и в края на август 1983 г., след като събират още толкова писмени показания, връзват папката и я предават на ръководството. Писмен доклад няма, защото мненията им не съвпадали.

Много пъти задавах въпрос, защо е загубен едногодишен период, без да се информира партийната организация за резултатите, без да се вземат решителни мерки за пресичане на разприте, а отговорите варираха от вдигане на рамене до обяснението, че не е необходимо за щяло и нещяло да се тревожи колективът. Още повече, че директорът Митев е викан от двама секретари на окръжния комитет и е разговаряно с него. „Да не се тревожи колективът" — колко пъти зад тази формулировка се прикрива пасивността, че дори и наивността на някои, които смятат, че хората обсъждат само ония въпроси, по които се подава информация „от горе", че се вълнуват така да се каже програмирано. И никой не си дава сметка, че без навременна информация — точна, ясна, откровена, се създават условия за дезинформация, че те работят спокойно, когато знаят какво ще стане през следващите дни.

А във „Водно стопанство" не знаят. Затова пък любителите-информатори са готови да подскажат кого ще сменят, кого ще подведат под отговорност и т. н., според това дали са хора на директора, или на председателя на профкомитета Иван Карамфилов. Защото в този управленски колектив от около седемдесет човека освен партийната организация, профорганизацията, комсомолското дружество, дружеството на НТС, доброволния отряд, съществува вече и неофициалното, но здраво „сдружение" на хора, което поддържа единия или другия. Как действува това сдружаване, как тегли неговото мъртво вълнение, мнозина се досещат, почувствувах го и аз, когато отидох на разговор в предприятието и ми задаваха въпроса: „Ама вие защо разговаряте само с хора от едната страна". Но за това по-нататък.

Digitized by Google

През това време в общинския партиен комитет са вярвали на грамотите, с които е награждавана първичната организация, и са я водили все за здрава и боеспособна. Дори през септември, година по-късно от направените проверки, обстойно ми обясниха, че не може да става дума за разцепление в нея, че там има дрязги между четири-пет човека, а иначе „партийната организация е добра, редовно провежда събрания, проблематиката е добра . . .“

На повърхността всичко е добро, но когато се разгърне протоколът от годишното отчетно-изборно събрание, идиличната картина се разваля от ония петнадесет комунисти, които са гласували против влизането на директора в състава на партийното бюро. Някои неща се подсказват и от изказванията: „. . . Накажеш някого за лоша работа — бяга да се оплаква на профпредседателя, а той идва да ни търси сметка в цеха“, „. . .Заповедите за целеви награди се крият . . .“, „. . .Директорът налага собственото си мнение за целеви награди и оценки в атестациите“.

На всеки се иска за първичната организация, за която отговаря, да не се споменава лоша дума по съвещания и в периодични оценки. И все в името на това единство понякога се прави всичко — от мнимата деловитост, с която се игнорира колективът, до затварянето на проблемите, които напират в тесния кръг от няколко души. Мълчали са от общинския партиен комитет след август миналата година, затварял е все по-тясно кръга и партийният секретар Мехмед Татаров. Дотам е стигала деловитостта, че всяко изостряне, всяка конфликтна ситуация е ставала лична задача, споделена не с партийното бюро, а най-много с директора. Трябва да се даде прогноза за състава на партийното бюро през следващата година — партийният секретар я прави само с директора; комунист от цеха в с. Хан Крум демонстративно си оставя членската книжка в комитета, защото бил недоволен от бригадира — членовете на партийното бюро научават за това след време от . . . инструктора на общинския партиен комитет. После размислил и си я взел обратно — с това случаят приключил. Защо да му търсят отговорност бюрото, цялата организация — неудобен случай, по-добре да се замълчи в името на доброто име.

Тихомълком е трябвало да се извърши и смяната на председателя на общостроителния профкомитет. На 21 септември миналата година, един месец след привършване на проверката от окръжния комитет, партийното бюро заседава по една точка: „Оценка за работата на профкомитета за дееспособността на същия в условията на новия икономически механизъм“. Докладва председателят Иван Карамфилов. Изказват се почти всички членове на бюрото, има редица критични бележки, някои от които не са свързани с икономическия механизъм — например как се събира членският внос. И когато човек очаква накрая да се вземат решения именно по темата на дневния ред, чете, че бюрото предлага на профорганизацията да подмени председателя си. Как се е стигнало до това решение, без да се обсъди, без нито един от членовете на бюрото да го подскаже в изказването си? „Аз направих предложението, защото го бях съгласувал предварително с директора“ — казва Татаров и твърдо смята, че това е най-правилно, след като и двамата са членове на партийното бюро.

Много пъти се сблъсквах с формулировките „Решението е съгласувано“, „Проблемът се реши в делови порядък“ — формулировки, които сякаш отрязваха всеки въпрос, всяко съмнение в правилността на решението и най-важного — формулировки, които не даваха възможност да се види какво е мнението на комунистите, какво е решението на първичната организация. Не крие ли понякога този делови порядък липсата на умение да се работи с хората — да се убеждават

Digitized by Google

те в правилността на една мярка. Всеки, разбира се, знае, че има вишестоящ партиен комитет, че той взема решения, задължителни за партийната организация, но в последна сметка решението се изпълнява не от комитета, а от организацията. А в партийната работа партийната дисциплина е обусловена от убеждението. И колкото по-убеден е човек (както от необходимостта, така и във възможностите си), толкова по-голям ефект ще има от работата му. Не е станало така обаче с комуниста Марин Маринов, служител с по-малко от година стаж в предприятието. Разколебан от разприте в колектива, той приема на годишното отчетно-изборно събрание да оглави партийното бюро на мястото на Татаров, главно по силата на партийната дисциплина, с увереността от страна на директора, че ще му се помага.

Има един период от месец-два, когато просветва надеждата, че нещата ще се оправят. Много кратък период, защото, докато през декември отношенията между новия партиен секретар и Димитър Митев са идеални, през март тази година се изострят, а през лятото стават нетърпими. Мъчих се да намеря причината, но обясненията не я разкриваха. Маринов смята, че Митев не го зачита, Митев е твърдо убеден, че Маринов е попаднал под влиянието на Карамфилов. И пак се прокрадва разбирането, че в това предприятие не може да има ничии хора, че ескалацията в отношенията директор—профпредседател не само губи времето на хората в безполезни действия, но води до погазване принципите и елементарните междуличностни отношения.

Може би не винаги Маринов е намирал верния път, реакциите му са били динамични, а оценките — прибързани, което понякога го е злепоставяло. В предприятието е трябвало да се намери човек за овакантената длъжност главен счетоводител. Маринов дава кандидатурата си. Всички са благосклонни, директорът най-вече. Дори бърза с процедурата, като предлага на Маринов да внесе този въпрос за разглеждане в партийното бюро. За втора точка от заседанието Митев предлага снемане на профпредседателя. Маринов се стъписва: не е ли това цената за неговото издигане. Ядосва се: не свиква заседание, отива в „Личен състав" и скъсва демонстративно молбата си. Веднага Митев обяснява постъпката: „Той се уплаши от работата". Идва време да се избира стопански съвет. Профкомитетът подготвя проектолиста. Партийното бюро я обсъжда на свое заседание, на което не поканва профпредседателя. Там се правят промени. Веднага в предприятието се заговорва, че има две листи — на профкомитета и на партийното бюро, коментира се кой кого поддържа. Партийната организация няма становище, на събранието на пълномощниците комунистите не дават тон на принципност и целенасоченост, на задълбоченост в обсъждане на кандидатурите и се налага второ събрание.

Ясно, че Маринов трудно се ориентира как да подхване работата в тази изкуствено усложнена обстановка. И вместо да получи конкретна помощ от общинския комитет, той получава упреци за „голяма доза идеализъм в работата си". Вместо да бъде подкрепен от Карамфилов, който винаги изтъква, че е стар партиен работник, и от Митев, който не пропуска да отбележи, че е завеждал сектор в окръжния комитет на партията, той е бил теглен ту на едната, ту на другата страна.

Най-голяма доза реализъм обаче влага Банчо Стайков, който на заседание на партийното бюро в началото на април е категоричен: „За да се подобри микроклиматът, другарите Митев, Маринов и Карамфилов да се хванат ръка за ръка". Като че ли тримата са разбрали препоръката на члена на партийното бюро по своему — „да се хванат гуша за гуша". Защото нито един път не се сяда за общ разговор, никой не пита другия: „Кажи ми какво искаш", никой не проявява то-

Digitized by Google

лерантност, никой от тия политически грамотни хора не си спомня ония пасажи от лекциите на др. Тодор Живков, в които се говори за партийната работа като висша проява на хуманизъм, която трябва да държи сметка за естеството на човешката психология и човешките отношения.

Нито за това се е държало сметка, нито за влиянието върху колектива. Като че ли това заседание е послужило всеки да си оформи принадлежността, да се разбере кой къде е уязвим и по-лесно да се атакува. Оттук насетне отношенията между двете групи твърдо стават арена, която се мъчат да пренесат във вишестоящи и контролни органи. „Аз съм сигурен — казва Митев, — че Карамфилов е докладвал в окръжния клон на банката за преактуване на строителните обекти". В резултат на това представители на банката си губят времето по напоителните полета, за да установят накрая, че нарушения няма. Разбира се, че всеки може да сигнализира за нарушения, когато е сигурен, че ги има, и особено, когато сам не може да ги предотврати. В случая профпредседателят може да мине за страничен наблюдател, но не и за деец, на когото се плаща именно за цялостната работа в това предприятие. Има, разбира се, друго — дано се установи някакво нарушение, което ще опетни директора.

„Аз съм сигурен, че Митев ме злапоставя на горе" — казва профпредседателят и сочи опити да се създава мнение в негова вреда. Могат само догадки да се правят доколко е ангажиран директорът, но един от случаите поставя много въпросителни.

В края на август Райна Гичева, отговаряща за помощното стопанство, е в командировка в София по „отчет самозадоволяване", но се озовава заедно с Радка Братоева, която по същото време е в командировка (какво съвпадение), в Централния комитет на профсъюза на работниците от селското стопанство и хранителната промишленост. „Два часа ми загубиха, спомня си секретарят Георги Алексиев, за да ме информират за непоносимата атмосфера, която създават Карамфилов и Маринов. И по други врати са чукали със същата цел, въпреки че, както те ми казаха, директорът ги е предупреждавал да не ходят във вишестоящи организации по тия въпроси (защо пък тях именно, не разбрах!). Може би затова Митев не знаеше за софийските инициативи на двете служителки (на които е подписал командировъчните), както и за това, че безпартийната Гичева, на която не е възлагана и профсъюзна работа, обикаля в работно време ръководни органи в Шумен, все с доброто намерение „компетентно" да изясни отношенията във „Водно стопанство"...

Примерите как се губи времето на ръководни и контролни органи са много и няма нужда да се изброяват не само защото се работи с едни и същи похвати, но и защото почти всички „добронамерени" известия се оказват неверни. Важното обаче е методичността: щом едната страна извести например, че Братоева е злоупотребила с обществени пари, другата отвръща с изложение за размера на личното ползване на Маринов — все възмутено, все безименно, все невярно.

Трудно е да се определи дали тази псевдообективност е преднамерена или е плод на недостатъчна информация. Допускаме и двете. На първо място, защото все още не се прилага строго законът за жалбите в онази му част, насочена против оклеветяването, и, на второ — защото в това предприятие вътрешната информираност е занемарена. Директорът не знае по колко декара лично ползване вземат служителите по сервитутните ивици на напоителните канали, председателят на профкомитета не знае точно как се формират рационализаторските

Digitized by Google

колективи — кой да разясни на колектива тия парливи проблеми, кой да пресече неверни тълкувания и съчинени информации...

„Митев е добър директор" — напомняха ми някои ръководители, като че ли писането по една тема не е повод за самовглеждане, а единствено за кадрово решение. И това деление на добри и лоши не е ли един схематизъм в работата с кадрите? Изпълнява се планът — добър стопански ръководител, а вероятно и партийно-политическата работа е добра. Не се изпълнява планът — всичко е лошо. По силата на тази логика работата на вишестоящите ръководства може да се сведе само до подбора на кадрите и до тяхното сменяне, но не и до контрол, до възпитание в процеса на работа съобразно новите изисквания. А новите изисквания сега са политическите качества на стопанския ръководител да намират измерения в разширяване на демократичното начало в управлението на икономиката, да допринасят за превръщането на масовите организации в обществени гаранти при провеждането на определени аспекти на социално-икономическата стратегия. Те са и до стила на работа. Правилно директорът иска да изпрати един добър специалист на труден обект, но едно е той, специалистът-комунист, да разбере необходимостта от тази мярка за решаване на задачите, които стоят пред предприятието, друго е да получи направо заповед от „Личен състав". В първия случай решаваща роля ще изиграе партийното поръчение, а във втория — преназначението, мотивът за което е добил в много случаи гражданска квалификация — некадърност.

Прави ли се навсякъде необходимото за издигане стопанския ръководител като политически деец? Кой е длъжен да го прави? Не е ли изоставено това изискване само на партийните комитети? Ред въпроси от подобен характер изникнаха след разговора ми с отговорни ръководители в ДСО „Водно стопанство". Защото там знаят с колко нараства производствената програма на предприятието в Шумен, нейното изпълнение, но животът на този колектив не им е познат. Как работи директорът с партийната и профсъюзната организация — не знаят. През април т. г. генералният директор е връчил знамето на колектива-първенец, сам много добре познава работата на това предприятие, убеден е, че конфликтите се пораждат от принципната политика на директора Митев. Вероятно би узнал и друго, ако познаваше партийния секретар, ако беше разговарял с профпредседателя.

Много е писано за първичната партийна организация — политически стопанин в трудовия колектив, за секретаря като централна политическа фигура, а все още до трудовия колектив някои ръководни органи стигат главно чрез стопанския ръководител. Не става дума за оспорване на мястото му, нито за подялбата на отговорността, която носи. Единоначалието трябва да се укрепва, но наред с по-нататъшното издигане ролята на първичната партийна организация и разширяване правата и отговорностите на трудовите колективи. Ето трите главни процеса, за които е необходимо да се държи сметка при вземане на управленски решения.

Естествено е да се попита: „А дали ще е по-добре, ако няма конфликтни ситуации?" Едва ли. Противоречия ще съществуват, борба на мнения ще има, но важното е за какво, от какви позиции се тръгва, важни са комунистическата принципност и партийният подход; важни са колективното мнение и отговорността на партийната организация. И тогава няма да се търси причинността на конфликта в едностранния смисъл на народната поговорка за двата остри камъка, защото досега не съм чувал и обратното — смилане на брашно от един остър и един тъп камък.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ПОДГОТОВКА И РЕАЛИЗАЦИЯ НА РЕЗЕРВНИ ПАРТИЙНИ КАДРИ

ГЕОРГИ ЕНЕВ
кандидат на философските науки

На всеки етап от развитието на нашата страна Българската комунистическа партия отделя голямо внимание на подготовката и реализацията на партийните кадри. Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция очертават същността на партийните изисквания в това направление за значителен период от време.

Силен тласък за теоретическото осмисляне и практическото решаване на многостранните проблеми по подготовката и реализацията на обучаваните в междуокръжните партийни школи резервни кадри дават докладите, речите и изказванията на другаря Тодор Живков след XII конгрес и лекциите му пред преподавателите и слушателите в АОНСУ. В разработените от него теоретически постановки и практически подходи намираме отговор на основните проблеми по качеството на подготовката и пълноценността на реализацията на обучаваните резервни партийни кадри. Той определя реализацията като разгръщане на силите и способностите, утвърждаване и обогатяване на същностните черти на човека в условията на неговата подготовка и на активното му участие в обществено-политическото развитие на страната.

Оттук следва, че **реализацията** на резервните партийни кадри, обучавани в междуокръжните партийни школи, може да бъде разглеждана като **процес с две страни:** първата — обогатяване с мирогледни знания, усъвършенствуване на организационния опит, осмисляне на усвоеното, изработване на убеждения и мотиви за практическа дейност и втората — творческо прилагане в партийните организации на усвоеното, претворяването му в реални дела.

●

В междуокръжната партийна школа във Враца съгласно утвърдената номенклатура се провеждат курсове за подготовка на резервни партийни кадри с продължителност шест или три месеца за работни-

Digitized by Google

ци и селяни-кооператори със средно образование и 45 дни за резервни секретари на първичните партийни организации и на комсомолските дружества от другите отрасли на народното стопанство.

Нашата практика показва, че пълноценната реализация на резервните партийни кадри е диалектическо единство и взаимодействие между процеса на подготовката и творческата изява на знанията и способностите на обучаваните курсисти в партийната, профсъюзната, комсомолската и стопанската дейност. Става дума не просто за изява в традиционния смисъл на обществена дейност, а за качествено нова високоефективна реализация както в подготовката, така и в изявената жизнена позиция, в ръководството на този процес и в постигнатите резултати. Както изтъква другарят Тодор Живков: „Многостранна и ефективна реализация в сегашните условия е онази реализация, която съответствува на новите изисквания и критерии за висока ефективност и високо качество“[1]. Такава реализация на резервните партийни кадри може да се постигне само при осъществено единство между подготовката и целенасоченото ръководство на изявата на придобитите знания в дейността на първичната партийна организация. Това е непрекъснат процес, който поставя пред кадрите нови задачи и нови проблеми. Непрекъснато се развива и марксистко-ленинското учение, разработват се възловите проблеми и на съвременното социалистическо строителство, а без тяхното овладяване от кадрите не могат да се претворят в дела партийните решения.

Анализирането на нашия опит показва, че двата етапа на реализацията имат относителна самостоятелност. Те не само са взаимно свързани, но и в някои отношения взаимно се преплитат и проникват. Така още в етапа на подготовката се извършва и частична реализация на обучаваните кадри в семинарните упражнения, особено при практическото решаване на конкретен проблем от партийната дейност чрез използването на ситуационните методи и форми на обучение: решаване на казуси, инциденти, дидактически тестове и игри. Практиката потвърждава, че отношението на резервните партийни кадри към подготовката в школата и придобитите практически умения са предпоставка за пълноценността на тяхната реализация в партийната дейност. От своя страна практическият опит на кадрите има важно значение за по-тясно свързване на теорията с практиката и на тази основа повишаване качеството на подготовката.

За да бъде пълноценна реализацията в партийните организации, е необходимо „да се повишат качеството и ефективността на обучението на кадрите, като се прилага целевият подход в подготовката на действуващите и резервните кадри“[2]. Съществено условие за това е системно и навременно да се актуализира учебно-тематичният план, да се свързват преподаваните знания с актуалните задачи на партийната дейност. Измеренията на **проблема — свързване на марксистко-ленинската теория с актуалните задачи на партийната дейност,** могат да се видят от проучването в междуокръжната партийна школа във Враца. На въпроса: „Считате ли, че тематичният план, по който се обучавате, отговаря на актуалните задачи на партийната политика?“ 85,5% от анкетираните твърдят, че отговаря напълно, 14,1% отговарят недостатъчно и 0,4% не са отговорили. Следователно съществен проблем на качествената подготовка на резервните партийни кадри е системното актуализиране на учебно-тематичните планове.

Съобразявайки се с необходимостта от актуализирането на учебното съдържание, тази година в единните учебно-тематични планове

---

[1] Т. Живков, Избрани произведения, т. 27, с. 490.
[2] Тезиси на XII конгрес на БКП, С., 1981, с. 114—115.

Digitized by Google

включихме редица теми, свързани с ключовия проблем за изграждането на развития социализъм у нас — подобряването на качеството. Курсистите приемат с повишен интерес тези теми, особено когато се изнасят на високо научно равнище, когато са идейно-политически целесъобразни и са пряко свързани с техния опит и партийната дейност в трудовите колективи. Този извод се потвърждава и от отговорите на въпроса: „Посочете кои занятия са оставили у вас най-хубави впечатления!“ На първо място се поставят най-актуалните теми от учебно-тематичния план и лекциите и семинарните занятия при онези преподаватели, които са с по-голям партиен и преподавателски опит и умело свързват теорията с политиката на партията на съвременния етап и партийната дейност по места.

Затова сега решаването на този проблем е неразделно свързано с целесъобразното повишаване на учебно-методическата квалификация и издигане на научното равнище на преподавателите чрез аспирантура, специализирани курсове, семинари, конференции за обмяна на опит. Извървеният път в това направление досега може да се характеризира само като добро начало, което ще се утвърждава и развива.

Друг съществен проблем на качествената подготовка и пълноценната реализация на резервните партийни кадри **е повишаването на коефициента на практическа целесъобразност и ефективност от всяко занятие** по време на обучението. На въпроса: „Каква е вашата обща оценка за ползата от курса?“ 68% от анкетираните отговарят, че курсът е много полезен, 24% — че е полезен и само 8% — частично полезен. Ако приемем посочените данни за достатъчно обективни, без да игнорираме напълно субективността при оценката, може да констатираме висок процент на полезност за бъдещата реализация на обучаваните резервни партийни кадри. Това мнение приблизително съвпада за отделните курсове въпреки незначителните различия в данните. Същественото е да се види каква тенденция доминира и какво е необходимо да се направи за качественото изменение на подготовката на обучаваните резервни партийни кадри. В това направление особено ценна е навременната помощ на АОНСУ при ЦК на БКП. Тридневният курс „Кръгла маса“ на тема „Актуални философско-социологически проблеми на качеството“ с преподавателите по философия, социология, научен комунизъм и социално управление от междуокръжните партийни школи способствува за по-успешното решаване на този проблем.

Ефективността на обучението се обуславя и от умелото преодоляване на съществуващата у някои курсисти неправилна психическа нагласа към учебния процес, като се прилагат такива форми и методи на обучение, които водят до активното им участие в овладяването на преподадените знания и в практическите упражнения. Качеството на подготовката и на практическата им изява се повишава чрез умелото прилагане на ситуационните методи на обучение, чрез въвеждането на текущо оценяване, чрез разширяване на индивидуалните консултации и творчески разговори с отделните курсисти. Като пример можем да посочим решаването на казусите кои началници да предложим и избиране на партиен секретар на първична партийна организация по темата „Съвременни изисквания към кадрите и задачите на първичната партийна организация“, при които курсистите в творчески спор от позициите на науката потърсиха правилното решение.

Важен проблем за качествената подготовка на резервните партийни кадри е пълноценното използване на времето за самоподготовка, тъй като главният метод за политическо образование е самостоятелната работа над книгата. Тук разнообразието при отделните курсо-

Digitized by Google

ве е значително, тъй като е различен техният състав, времетраенето на обучение, различни са индивидуалните възможности на всеки курсист и неговите умения и навици да работи самостоятелно с произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, с партийни документи и решения. Пълноценната реализация предполага пълноценно да се използва времето извън учебните занятия, така че знанията да прерастват в умения и убеждения, да се предизвикват лични изводи за конкретно осъществяване на даден вид дейност. В една от лекциите за държавата пред слушателите от комунистическия университет „Свердлов" В. И. Ленин казва: „Само тогава, когато се научите самостоятелно да се ориентирате по този въпрос — само тогава вие можете да се смятате достатъчно твърди в убежденията си и достатъчно успешно да ги защитавате пред когото и да е било и когато и да е било"[1].

Изискванията за качествена подготовка налагат да се съобразяваме с настъпилите през последните години изменения в състава на резервните партийни кадри — все повече расте тяхното общо образование, конкретна специализация и квалификация и на тази основа претенциите им към организацията и съдържанието на обучението в школата. Това повишава и изискванията към преподавателя като организатор на целенасочената самостоятелна работа на курсистите по дадена проблематика. Използването на такива форми като възлагане на курсистите самостоятелна разработка на реферати по „Противоречията във вашия колектив и пътищата за тяхното разрешаване", анализиране на текст по „Проблеми на единството на международното работническо и комунистическо движение" и др. водят до прерастване на знанията в убеждения и до формиране на умения за самостоятелен творчески учебен труд. Пълноценното използване на времето за самоподготовка изисква навици за умствен труд, вътрешна убеденост в необходимостта от самостоятелно овладяване на знанията, самодисциплина, настойчивост и упоритост. Основателни са исканията, които те предявяват. На въпроса: „Какво бихте препоръчали за по-нататъшното пълноценно използване на времето за самоподготовката на курсистите?" 43% от анкетираните отговарят — поставяне на по-конкретни задачи от преподавателите по съответните теми, 22% — по-системен контрол от курсовите ръководители и преподавателите; 12% — по-добра организация на взаимния контрол между курсистите и разширяване на взаимопомощта; 10% правят други предложения, предимно повече индивидуални беседи и дискусии.

Всичко това в нашата школа се прави, но явно не е достатъчно. Сега положителните изменения в качеството на подготовката търсим в повишаване активността от използването на формите за самоподготовка на курсистите и тяхната индивидуална изява след това в извънлекционните занятия.

Посочените данни обосновават необходимостта от разрешаването на проблема за непрекъснатото усъвършенствуване на диференцирания подход на преподавателя към отделния курсист и на тази основа формиране на творчески способности на обучаваните резервни партийни кадри и тяхната изява при разрешаването на конкретен въпрос от всекидневната партийна работа. Творческият индивидуален подход на всеки преподавател, съобразен с личните възможности и практическия опит на всеки курсист, е лостът за решаването на проблема за пълноценното използване на времето за подготовка и самоподготовка на обучаваните резервни партийни кадри. Марксизмът-ленинизмът доказа, че човекът не е пасивен продукт на обстоятелствата, че

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 29, с. 466.

Digitized by Google

обстоятелствата създават хората в същата степен, в каквато хората създават обстоятелствата.[1]

Качествената подготовка на обучаваните кадри е важно партийно изискване на сегашния етап. „Сега повече от всякога е необходимо — се посочва в Дългосрочната програма за подобряване на качеството — кадрите да знаят повече, да могат повече..."[2] Това налага всеки преподавател да включва обучаваните курсисти все по-активно в учебния процес, да се превръщат от обекти на учебно-възпитателно въздействие в активни субекти; все повече да се прилагат такива методи, при които се активизират същностните качества на кадрите, тяхната целенасочена дейност за изменение на средата и на себе си.

За подобряване организацията и съдържанието на учебно-възпитателния процес и на тази основа постигане на качествени резултати при подготовката и изявата на обучаваните кадри в междуокръжната школа във Враца непрекъснато търсим и други форми и средства. Подобрява се учебното седмично разписание, укрепва интеграцията между секциите, глобално се структурира учебното съдържание, намираме възможности за осигуряване на повече време за самоподготовка и лична изява на курсистите. Считаме, че е назряла и необходимостта от експериментиране на петдневен учебен процес, без това да се отрази негативно на качеството на подготовката на обучаваните кадри в междуокръжните партийни школи, а напротив — да съдействува за неговото подобряване. За това благоприятствува и психологическата нагласа на курсистите, тъй като са предимно от материалното производство и от онези сектори на народното стопанство, където отдавна е внедрена петдневната работна седмица.

●

Реализацията на обучените резервни партийни кадри **като сложен социален процес има противоречив характер** и неговото цялостно управление не е функция на школата. Това не означава безразличие или липса на възможности тя да получава обратна информация за реализирането им в практиката. Утвърждава се като положителна тенденция нашите най-добри курсисти, постигнали в партийните организации и трудовите колективи значителни резултати, да се водят на отчет от съответните секции в школата и организациите, в които работят, да се превръщат в базови за обмяна на положителен опит. Там водим курсисти на практически занятия. Твърде полезни са и други източници за обратна връзка — лични контакти на обучените курсисти с преподавателите; срещи с бивши курсисти по време на теоретическото обучение на партийния актив по места, където нерядко лектори са нашите преподаватели; участието ни в редица окръжни и общински конференции, пленуми, съвещания, в отчетно-изборните събрания; данни от секторите „Кадри" на трите окръжни комитета при наше поискване и т. н. По тези пътища се опитваме да анализираме редица проблеми на реализацията на обучените резервни партийни кадри и да търсим възможности за тяхното решаване от онези органи, които пряко ръководят този процес.

Реализацията е предимно израз на социалната активност на обучените кадри след завършване на обучението и процес, който се осъществява по различен начин в зависимост от обективните условия за работа в селищната система, в първичната партийна организация и

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 39.

[2] Дългосрочна програма на партията за подобряване на качеството, сб. „Национална партийна конференция", С., 1981, с. 109.

Digitized by Google

трудовия колектив, от убежденията и ценностните ориентации на отделната личност. Реализацията е отделен акт и резултат от въвличането на кадрите в целокупния живот на трудовия колектив и в този аспект има своите личностни измерения. Същевременно този процес има и колективен характер, защото се осъществява в колектива, насочен е към постигането на колективни цели. Когато неправилно се съчетават личните, колективните и обществените интереси, в трудовия колектив се създават условия за непълноценна реализация на резервните партийни кадри. От гледна точка на диалектическия подход реализацията на резервните партийни кадри е основно условие за развитието на първичните партийни организации като първообраз на трудовия колектив. Кадрите са онази реална сила, чрез която се претворяват на практика целите и задачите на партията и чрез първичната партийна организация представляват партията в колектива.

Процесът на реализация на обучените резервни партийни кадри е свързан с възможностите за личен избор и проявена активност при конкретната обстановка и степента на взискателност от ръководните партийни органи. Особено е важно да се осъществи единство на всички фактори в борбата против проявяваната от някои кадри несъзнателност и неорганизираност поради подценяване на необходимостта перманентно да се обучават и развиват. Наложително е по-точно да се изпълнява решението на Секретариата на ЦК на БКП „За работата на междуокръжните партийни школи", партийните комитети, особено общинските, и организациите да търсят строга отговорност от онези кадри, които подценяват обучението. Непрекъснатото повишаване на знанията и уменията на партийните кадри допринася за тяхната изява в първичните партийни организации.

Пълноценната реализация предполага партийните органи и организации да **решават проблема за творческия политически подход** при свързването на теорията с партийната дейност. Той продължава да съществува и ако навреме не се разрешава, се снижава качеството на изявата на обучените партийни кадри. Характерно за политическия подход е способността на партийните комитети и организации да вникват в същността на проблемите и противоречията при реализацията на обучените кадри и да вземат своевременни политически мерки за тяхното възпитание, за формиране на внимателно и грижовно отношение към инициативните, скромните и деловите дейци, които без парадност и шум осъществяват на дело партийната политика. „Партийните комитети и организации — подчертава др. Т. Живков — трябва решително да насърчават, подкрепят и защищават кадрите, които проявяват смелост и инициатива, допускат разумен риск и са готови да поемат отговорността за него."[1]

Пълноценната реализация зависи както от моралната удовлетвореност на обучените кадри, от предоставената им възможност за изява, така и от организацията на работата с тях, от яснотата и конкретността на целите и задачите, които поставят пред тях партийните комитети и организации. Практиката дава неизолирани случаи на противоречия между доброто познаване основите на комунистическия морал и негативното морално поведение на някои кадри, между тяхната политическа грамотност и неприлагане на творческия политически подход в конкретната партийна работа. Тези противоречия, ако не са всекидневна грижа на партийните комитети и организации, ако не се решават навреме и не се осъществява навременен контрол върху кадрите, могат да доведат до задълбочаване на главното противоречие —

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенстване на нейната политическа и идеологическа работа, С., 1983, с. 15.

Digitized by Google

между предоставените реални възможности и тяхното неизползване от субективния фактор.

Пълноценната реализация на обучените резервни партийни кадри, от една страна, е в пряка зависимост от формираната у тях активна политическа позиция, а, от друга, от условията, които се създават за нейното осъществяване. Същевременно сега пълноценната реализация изисква не само добро познаване на партийната работа, но и широка обща и политическа култура, която кадрите непрекъснато да обогатяват и усъвършенстват чрез многостранната си дейност в партийните организации. Това предполага, от една страна, да се създават такива обективни условия, при които все по-цялостно да се изявяват личните качества на обучените кадри в първичната партийна организация и трудовия колектив, както казва другарят Тодор Живков — условия за развитие на място. От друга — бюрата на партийните комитети и организации носят пряка отговорност за навременното разпределение и резултатите от реализирането на обучените резервни партийни кадри, защото сега критерий за пълноценното реализиране на кадрите е всестранното и творческо изпълнение на задачите, произтичащи от Националната партийна конференция. Естествено е измеренията да се търсят в практическата дейност в първичните партийни организации и трудовия колектив по цялостното подобряване на качеството.

Необходимостта от повишаване степента на пълноценност от реализацията нараства, тъй като при подбора и обучението на резервните партийни кадри се отделят значителни сили и средства, ангажират се партийни работници, преподаватели, обществени и стопански дейци и неоправдано е след това не всички обучени кадри да се реализират по предназначение и пълноценно. Разбира се, те се реализират в други направления, но **проблемът** за необходимостта от **все по-качествен подбор, навременно разпределение и пълноценно реализиране** по места продължава да съществува. Неговото разрешение се търси в единодействието на всички — от секторите „Кадри" на окръжния комитет на партията и междуокръжната партийна школа до практическите решения в общинския партиен комитет, в първичната партийна организация и трудовия колектив. Когато има стройно изградена и функционираща система на подбора, обучението и разпределението, тогава има и значителни успехи при реализацията.

Примерът с реализацията на завършилите шестмесечния курс за резервни партийни кадри в нашата школа през 1981 г. заслужава подкрепа. Сега 42% от тях са издигнати в партийните органи; 15 на сто са членове на общински партийни комитети или на окръжни и общински комитети на ДКМС, 15 процента — на щатна партийна, комсомолска и профсъюзна дейност; 18 на сто са на нова щатна административна длъжност и само при 10 процента няма изменение. Това засега е върхово постижение при разпределението и реализацията на обучените резервни партийни кадри в нашата школа и се обуславя в значителна степен от повишените критерии при подбора на кадрите за този курс, от създадената система за тяхната подготовка, от проявения интерес на партийните организации за навременното им разпределение и изява по места.

Данните от тримесечните курсове по реализацията на обучените в школата резервни партийни кадри очертават също положителна тенденция — все по-навременно разпределение и все по-значителен брой много добре реализиращи се обществено-политически и трудово в колектива и първичната партийна организация. По-съществените проблеми по реализацията на обучените резервни партийни кадри в тримесечните и 45-дневните курсове през последните две години се свеждат до:

Digitized by Google

Първо, неравномерното и противоречиво реализиране по селищни системи. Докато за едни селищни системи преобладава избирането им за секретари на първични партийни организации и дори за членове на общински партийни комитети, за други е типично избирането им в партийните бюра на първичните партийни организации или на низова комсомолска и профсъюзна длъжност. Като цяло малък е процентът (12 на сто) на избраните за секретари на първичните партийни организации, а това е проблем, който може да се решава сега по време на отчетно-изборните събрания.

Второ, все повече резервни кадри на комсомолска възраст (10 на сто) от преминалите курса на обучение се избират за секретари на дружества на ДКМС. Това несъмнено е полезно, съобразено е с изискването да се засилва партийното ръководство над Комсомола, но не е в единство с конкретния случай — предназначението на курса — за обучение на резервни партийни кадри за първичните партийни организации. Нашата школа разполага с възможности да увеличи броя на курсовете за резервни секретари на дружества на ДКМС.

Трето, значителна част (15 на сто) от обучените резервни партийни кадри се пренасочва към низова профсъюзна дейност като председатели или членове на профкомитети. Освен положителните страни на този процес налага се изводът, че той трябва да бъде регулиран, а подготовката на резервни кадри за масовите организации да става отделно по друг учебно-тематичен план.

Пълноценната реализация на обучените резервни партийни кадри изисква практически затваряне на цикъла — подбор, обучение, разпределение и изява. Резервните кадри могат да се търсят и откриват на широка основа — сред огромната армия от активисти на партията и другите организации. Техният подбор, подготовка и реализация е труден и продължителен процес, който не може да се свежда само до съставяне на списъци. От особено значение сега са конкретната работа на партийните комитети и организации с тях, постоянният контрол на дейността им, помощта и грижата за тяхното развитие. Умението да се формира и пълноценно реализира широк резерв от кадри е важен елемент от стила и методите на ръководство на партийните комитети и ръководните дейци и същевременно условие за реалната оценка на тяхната организационна дейност.

Сега важно политическо събитие в живота на партийните организации и трудовите колективи са годишните отчетно-изборни събрания в първичните партийни организации, които дават благоприятни възможности да се решават някои от поставените проблеми, да се мисли революционно, да се действува новаторски и творчески при реализацията на обучените резервни партийни кадри в междуокръжната партийна школа. Успеем ли да постигнем рационално разпределение и пълноценно реализиране на обучените кадри, означава, че сме дали своя принос в осъществяването на партийния курс за организация, творчество и качество навсякъде и във всичко.

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ — ГРАДИВНА СОЦИАЛНА СИЛА

Настъпващите в последните години изменения в цялостния облик на Ардинската селищна система, растящото материално, образователно, културно и политическо равнище на трудещите се разширяват сферата на действие на обществеността; увеличават се въпросите от партийната политика, по които хората проявяват интерес, по които разговарят помежду си и изразяват свое мнение, които коментират и активно обсъждат; увеличиха се и се увеличават преобразуващите възможности на общественото мнение. Ето защо в периода след Дванадесетия конгрес на партията общинският партиен комитет в Ардино отделя повече внимание на проблемите по изучаването и формирането на общественото мнение. Бюрото обсъди на свои заседания важни въпроси в това направление: работата на кадрите по изучаване на общественото мнение и политическите настроения в трудовите колективи; работата с писмата на гражданите; работата на общинския народен съвет и стопанските ръководства с предложенията и критичните бележки на трудещите се.

Нашата дейност не спря дотук. Изводите и оценките ни ориентираха към пленум на общинския партиен комитет по проблемите за изучаване и формиране на общественото мнение в общината. И ние се заехме с неговата подготовка.

Как подходи бюрото на общинския комитет на БКП? Може да се каже, че подготовката започна още с приемането на система за изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се и мероприятия за усъвършенствуване на информационното обслужване на общинския партиен комитет.

По-късно бюрото утвърди и конкретен план за подготовката на пленума. Наред с разработката на материалите, с изпълнението на плана се решиха и редица неотложни задачи. Навременна и полезна бе помощта, оказана ни от сектор „Информационно-социологически" на окръжния комитет и Информационно-социологическия център при Централния комитет на БКП. В резултат на това по-добре започна да функционира системата за информационно обслужване, подобри се и работата с предложенията, сигналите, жалбите и молбите на трудещите се. В това отношение ние отчитаме две важни постижения:

— Проблемите по изучаването и формирането на общественото мнение заеха свой терен при обучението на секретарите на първичните партийни организации. В партийния кабинет се създадоха необходимите условия за самоподготовка на кадрите по тези въпроси. Предприеха се мерки за засилване гласността в партийната работа и политическото информиране на трудещите се.

— Извърши се и се извършва системно анализ на въпросите, предложенията и критичните бележки на трудещите се, направени по време на единните политически дни и на партийните събрания, както и на личните писма на гражданите, отправени до общинския партиен комитет и общинския народен съвет; утвърждава се практиката за системно проучване на общественото мнение и настроение в отделни трудови колективи и селища.

Като цяло проучванията, които успяхме да направим (в едно от тях бяха анкетирани 400 души), показват, че трудещите се от сели-

Digitized by Google

щната система все по-задълбочено познават закономерностите на общественото развитие и партийната политика. От стабилни класово-партийни позиции се оценява международната обстановка; нашето население активно участвува в акциите за запазване на световния мир.

Общинският партиен комитет, първичните партийни организации постоянно полагат усилия да използват възможно най-пълно всички източници и средства за набиране на информация относно предложенията, препоръките, критичните бележки, мненията и настроенията на трудещите се, и то „не като проява на любезност, а като делово отношение"[1], като условие по-ефективно да се води идеологическата, стопанската, партийно-политическата работа.

В богатия арсенал от форми и средства за обратна връзка особено място заемат някои от тях.

На първо място, това е обратната информация от събрания и съвещания на първичните партийни организации, обществените и стопанските ръководства. Ежегодно след приключване на отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации бюрото на комитета анализира не само тяхното равнище, но и онези въпроси, които най-много са вълнували комунистите.

С изграждането на информационно-социологическия сектор към общинския партиен комитет и комисии към първичните партийни организации се създадоха по-добри условия и възможности за прилагане на социологически форми и средства при изучаване на общественото мнение, становищата и предложенията на кадрите, на трудещите се по отделни въпроси. Така например проведените анкетни проучвания, съчетани с анализ на документи, анализ на предложенията и критичните бележки на трудещите се, проверка на място, извършване на социално-демографски характеристики, се оказаха много полезни при подготовката на пленума по въпросите на изучаването и формирането на общественото мнение.

Все по-често обект на проучване е обратната информация от единните политически дни, от пропагандистите, лекторите и агитаторите. Провеждането на единните политически дни непрекъснато доказва своята целесъобразност, защото това са ежемесечни срещи с над 1000 трудещи се, срещи, на които са създадени благоприятни условия за изказване на мнения, за предложения, за критика. Добре се организират единните политически дни в предприятието „Прогрес", с. Ленище, ЕСПУ „Г. Димитров", с. Ябълковец, цех „Орфей", районната станция на съобщенията, районната болница.

Важно място заема и работата с личните писма и жалбите на гражданите, личните срещи на ръководните кадри с трудещите се. Като положителна форма за общуване с населението се утвърдиха приемните дни на щатните членове на изпълкома на общинския народен съвет в кметствата.

В резултат на отправените през 1983 и 1984 г. въпроси, предложения и критични бележки, поставени на събрания, на единните политически дни и други масовополитически мероприятия, вече са решени редица социални проблеми в селищната система: водоснабдяването и канализацията на града, асфалтирането на пътищата до Ленище, Синчец, Гърбище, Ахрянско, редица конкретни въпроси по търговското обслужване на населението, пощенските услуги, транспортното обслужване, столовото хранене и др.

Анализът на приключилата учебна година в системата на марк-

---

[1] Т. Живков, Развитието и усъвършенстването на политическата система на социалистическото общество — историческо завоевание на априлската линия на партията, Партиздат, С., 1983, с. 46.

Digitized by Google

систко-ленинското обучение показа, че в основни линии повечето пропагандисти съумяват да осъществят практическата насоченост на работата в звената, което е едно от най-съществените условия за формиране на правилно обществено мнение по актуалните проблеми на нашето развитие както в глобален, така и в регионален мащаб. И това е много важно, защото в 118 звена в партийната, комсомолската и профсъюзната учебна година са включени близо 3000 комунисти, комсомолци и безпартийни работници и служители.

Ние си даваме ясна сметка, че една немалка част от механизмите за формиране на общественото мнение е свързана с въздействието на социалната среда, с дейността на държавните и стопанските органи по предложенията, сигналите, жалбите и молбите на хората. Затова поставените въпроси, критични бележки и препоръки се картотекират в общинския партиен комитет за контрол и отчет. Въведената практика да се информира комитетът и съответната партийна организация в срок за взетите мерки, за съдбата на предложенията доказва своята целесъобразност. Това дава възможност партийните бюра да информират комунистите и целите колективи за извършената работа. Информации по въпросите и предложенията, засягащи повече колективи или населени места, се публикуват в местния вестник.

Върху настроението и общественото мнение на хората определено влияят и слабостите в обслужващата сфера. Прекомерният разход на време, неприятностите, породени от културата на обслужване, са чиста загуба за обществото. Тази загуба има също така своята идеологическа и политическа цена.

Друга група въпроси е свързана с труда и заплащането. Има някои неясни за трудещите се въпроси около заплащането на труда, най-вече в селското стопанство, което показва, че съответните трудовоправни нормативи трябва да бъдат по-редовно и по-широко разяснявани.

Отчитайки силното формиращо въздействие на политическото информиране на трудещите се и гласността на партийната работа, общинският партиен комитет полага усилия за изпълване със съответното съдържание на утвърдените форми за диалог с хората: събранията, политическата просвета, лекционната пропаганда, единния политически ден, средствата за масова информация и др. В това отношение положително се възприема публикуването на информационни съобщения в местния вестник за заседания на бюрото на комитета.

Същевременно виждаме немалко слабости и редица нерешени въпроси, както и неизползвани резерви в работата по изучаване и формиране на общественото мнение като градивна социална сила. Недостатъчно ефективно се използва постъпващата информация за анализ на социалните процеси както от общинския партиен комитет, така и от първичните партийни организации. Това се отнася не само до необходимостта от добро функциониране на приетите системи и методики, но и до нуждата от тяхното усъвършенствуване.

Последното проучване ни показа, че трудещите се в селищната система са относително по-добре информирани за събитията от международен мащаб и за главните вътрешнополитически събития, отколкото за решенията на общинския партиен комитет, общинския народен съвет, първичните партийни организации и административно-стопанските ръководства. За някои от тях те научават само от приятели или познати, което е предпоставка за непълнота или за изопачаване на информацията. Така например 28,5 на сто от комунистите посочват, че нямат никаква информация за решенията на общинския партиен комитет и за задачите, произтичащи от тях; 70 на сто от комунистите считат, че са добре информирани за задачите на своите първични пар-

Digitized by Google

тийни организации, 57 на сто от работещите сочат, че не са информирани за задачите, които поставя общинският партиен комитет; едва 29 на сто от членовете на ДКМС посочват, че навреме и достатъчно са запознати със задачите, които поставя първичната партийна организация. Една от причините е, че за важни решения от местен характер обикновено се информират само активът и много по-рядко широките слоеве на трудещите се. А е недопустимо хората да не знаят достатъчно добре какво се извършва или предстои да се извърши в района, в предприятието, в квартала или селото, пред самите им домове и което най-често е в основата на негативните настроения.

Понякога в пропагандната и агитационната работа не си поставяме конкретни цели и задачи за формиране или утвърждаване на определено обществено мнение и отношение на аудиторията. В резултат — безадресна пропаганда.

По отношение на предложенията, сигналите, препоръките и критичните бележки мнението на анкетираните е, че при една трета от случаите отношението на съответните органи е съвсем формално. Главната слабост е недостатъчна практическа дейност за тяхното решаване. Групата на работниците счита, че само около една осма от въпросите своевременно се проучват и решават. Подобно е положението и при отговорите — всеки трети отговор не удовлетворява, всеки пети е със закъснение. Немалко хартия, подписи, печати, изходящи и входящи номера, а понякога се забравя, че целта не е да се оформят архиви, а да се решават проблемите и да се сочи конкретният отговор на въпросите: кога, как, колко?

Извършеният анализ на работата ни доведе до редица конкретни задачи, които си поставяме през следващия едногодишен период. Ще се спра на някои от тях.

От особена важност сега за нас е постоянно да обогатяваме формите за срещи с хората, за откровен диалог. По-често ръководителите да се срещат с хората, с отделни бригади, с населението в отделни махали, с човека на работното му място и в свободното му време. При това да внасяме повече разнообразие в организацията, като съобразно условията се събеседва, дискутира и пр.

Социологическите изследвания навлизат все по-широко в партийната практика и при нас. Стремежът ни е да използваме по-пълно широките възможности на тези изследвания, да прилагаме по няколко форми и метода. В това отношение полагаме усилия за по-умело използване на анализа на документи, на обсъжданията и др.

Не е нужно да се доказва, че съвременните изисквания за научност в партийната работа определят необходимостта от прилагане на социологически подход при подбора, обработката и анализа на социалната информация, включително и за общественото мнение. Това означава непременно да анализираме явленията в системно-структурен и в исторически план. Да видим обществените настроения в развитие, да извършваме анализа комплексно и вярно, да оценяваме взаимодействията в социалните процеси, като вземаме не отделните факти, а цялата съвкупност. В това отношение В. И. Ленин е категоричен: „В областта на обществените явления няма по-разпространен и по-несъстоятелен метод от изтъкването на отделни фактчета.“[1]

Реализирането на тези задачи извънредно много зависи не само от организационните, управленските и информационните структури и технологии, а и от информационната култура на кадрите от всички

[1] В. И. Ленин, Събрани съчинения, т. 30, С., 1981, с. 335.

Digitized by Google

равнища. Засега обаче в квалификационния процес в Академията за обществени науки и социално управление и в нейните филиали недостатъчно са застъпени въпросите на информационната дейност.

Предприемаме конкретни мерки за подобряване гласността в партийната работа и политическото информиране на хората. Считаме, че увеличаването на гласността за взетите решения и тяхното изпълнение ще допринесе контролът по изпълнението на партийните решения да придобива по-широк обществен характер и оттам да се постига по-пълно приобщаване на трудещите се в реализирането на партийната политика и повишаване на социалната им активност.

Специално внимание смятаме да отделим на информирането на младежта. Извършеното проучване показва, че членовете на ДКМС са най-слабо информирани за развитието на селищната система и трудовите колективи.

Що се отнася до единния политически ден, нашите проучвания сочат, че трябва да се увеличи относителният дял на местната тематика, на местни проблеми, като се спазват изискванията за актуалност, разнообразие и достъпност. В това отношение е целесъобразно да се правят допитвания до трудовите колективи. Същевременно нашата цел е повече хора да се обхващат в единния политически ден, по-пълноценно да се ползва общинската група докладчици за поднасяне на актуална политическа информация от регионален мащаб, включително и за ускоряване бързината на идеологическия отзвук. Това е продиктувано и от психологическата стойност на първата информация, от високата устойчивост на първоначално формираното отношение.

Неоспорим е фактът, че зачитането на общественото мнение не трябва да бъде прищявка, а насъщна необходимост за разгръщане на демократичността, за подобряване на социалното управление, за по-активно участие на трудещите се в ръководството и управлението на селищната система. Сега вниманието ни се насочва към навременно, принципно, отговорно и докрай качествено изясняване на всеки случай; вземане на ясно и аргументирано становище; определяне на точни срокове; даване на бърз и убедителен отговор. Да са наясно трудовите хора кое, кога ще стане, а ако нещо не е възможно, те да бъдат убедени в това. На ръководителите обръщаме внимание, че съществува пряка зависимост между резултатите от работата на трудовия колектив и вниманието към нуждите и исканията на хората, че работникът добре различава действителните грижи от канцеларската рутинираност.

Наред с положителните промени в работата ни по формиране на обществено мнение и настроение ние се стремим да се предпазваме от някои недостатъци като: самоцелност, ограничаване на самоинициативата на първичните партийни организации, от внасяне на книжно-бюрократични елементи в работата, от пренебрегване на комплексния подход, в крайна сметка — от формализъм. Нашето убеждение е, че всичко това може да се избегне, ако не се гледа формално на задачите по изучаването и формирането на общественото мнение, ако се вниква в същността на проблемите, ако се работи умно, последователно, отговорно.

Вълчо МИЛЧЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Ардино

Digitized by Google

ЗА НРАВСТВЕНИТЕ ОСНОВИ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Една от най-важните черти в характера на партийния член и особено на партийния ръководител е високата комунистическа нравственост. Защото само такъв човек може да бъде истински социалистически ръководител на народните маси, да им влияе положително и чрез въздействието на нравствените си качества и добродетели да им помага да станат съзнателни носители и творци на нови социалистически взаимоотношения. Тези качества не са дадени „априори", те се създават в самия живот, в процеса на всекидневната партийна дейност, в постоянната практика за изграждането на социалистическото общество.

В книгата си **„Нравствени основи на партийната дейност" доцент Паньо Данев**, кандидат на философските науки, си е поставил за основна задача да изследва три групи въпроси: **взаимодействието между моралния и политическия фактор в партийната дейност, спецификата на нравствените отношения в първичната партийна организация и тяхното регулативно въздействие върху трудовия колектив и моралния авторитет на партийния деец и ролята му в ръководната дейност.** В своя анализ на моралните качества на партийния член и особено на партийния ръководител авторът широко използва трудовете на класиците на марксизма-ленинизма, съвременната наша и съветска литература, опрял се е на редица социологически изследвания, за да получи една богата аргументация по тези първостепенни актуални проблеми.

Българската комунистическа партия винаги е обръщала изключително внимание на нравствената чистота на своите членове, на единството и еднопосочността в нравственото начало на партийната си дейност. Тя е считала и счита, че партийният деец наред със своята теоретическа подготовка и делови качества трябва да притежава и морален авторитет, да се държи с хората и да работи така, че всички останали отряди на работническата класа да чувстват личното му обаяние, да виждат в него образец и дълбоко да признават, че той върви напред и сочи правилния път, по който ще се творят материалните блага и духовните ценности на социализма.

Ценността на книгата се увеличава и от обстоятелството, че досега у нас все още не са правени задълбочени изследвания върху нравствените основи на партийната дейност, а не е и достатъчно проучено богатото морално наследство на първооснователите на партията, на техните нравствени добродетели, които могат да бъдат образец и ръководство на всеки наш съвременен партиен деец. А социалните процеси стават все по-сложни, което налага партийните дейци непрекъснато да се усъвършенстват в обществената си дейност, да се превръщат в образци за подражание и в работата си, и в поведението. Положението им на партийни дейци изисква от тях задълбочено да усвояват не само знанията по комунистическа нравственост, но и да станат носители на комунистическа деловитост, на скромност, честност, справедливост, непримиримост към недостатъците, неоспоримо радетели за осъществяване на голямата комунистическа правда в живота. За партийния ръководител не е характерно да принуждава, а да убеждава и възпитава, всекидневно да разкрива нови хоризонти, като разяснява политическия и социалния смисъл на онова, което се върши, като обосновава необходимостта от активното участие на всеки труженик в борбата за политически, социален и културен прогрес. Тази историческа мисия определя и най-подходящите методи, пътища и форми за творческо прилагане на общите закономерности в

Паньо Данев, Нравствени основи на партийната дейност, Партиздат, С., 1983, 155 с.

Digitized by Google

строителството на социализма. Така цялата партийна дейност се превръща в един своеобразен регулативен механизъм, а провеждането на партийните принципи на социализма — в съдба и главно съдържание в работата на партийните членове и комунистическият морал ще стане постоянно политическо ръководство.

За илюстрация авторът разглежда взаимодействието между партийните членове в миналото, по време на борбата против капитализма и фашизма. Тук той се спира на тяхната чистота и политическа непримиримост. Разглежда онази огромна нравствена сила в поведението на участниците в антифашистката съпротива, която ги кара да рискуват и жертвуват живота си в името на комунистическите идеали, за щастието на идните поколения. Този героизъм и саможертва, тази всеотдайност към партията, на патриотичния си дълг, тези междуличностни другарски отношения наистина са блестящ пример за съвременните поколения. Те ярко сочат как се пази честта на партията като зениците на очите си.

В книгата добре е подчертано взаимоотношението между нравственото и политическото начало, като се изтъква първостепенната, решаващата роля на политиката. Партията е най-висшата самоуправляваща се система, тя определя и целите на общественото развитие, формира потребността, убеждението, които съответствуват на обществения критерий и изисквания на социалистическото общество. Затова партийният ръководител е длъжен добре да познава характера на социалните потребности и правилно да насочва партийните членове да ги развиват и осъществяват. Знанията на партийните принципи, указания и норми трябва да доведат до самооценка на поведението, т. е. до нравственото съзнание. Така комунистите ще стигнат до най-високата „скала на моралните ценности" и ще бъдат творци на високите нравствени добродетели в колектива. А вътрешнопартийните нравствени отношения въздействуват регулативно на безпартийните. Опирайки се на теоретическите постановки на В. И. Ленин, авторът изтъква, че силата на партията се определя не толкова от числения й състав, колкото от високите качества и преди всичко от идейната убеденост, организираността и дисциплината на нейните членове.

Особено добре е разработен в книгата разделът за политическия и моралния авторитет на партийния ръководител. Авторът изтъква, че независимо от непосредствената връзка и взаимодействие между морал и политика, моралният авторитет се различава от политическия авторитет на ръководителя. „В диалектическото взаимоотношение между политическия и моралния авторитет — пише той — се разкриват две взаимно проникващи се тенденции. От една страна, силата на авторитета на Комунистическата партия и на социалистическата държава влияе върху моралния авторитет на ръководния партиен деец, като създава благоприятни обективни предпоставки за неговото развитие и обогатяване. От друга страна, личният морален авторитет на ръководителя е активен субективен фактор за опазване и по-нататъшно издигане на институционния авторитет на партийните и държавните органи. Необходимо е между личния морален авторитет и политическия авторитет да има единство" (13 с.). Колко голямо значение има личното обаяние на ръководителя, което идва не само от служебния му пост, но преди всичко от личните му качества, от уменето му да провежда правилно политическата линия на партията и борбата за нейната реализация. Той е носителят на партийни и политически качества, които го правят способен да умее да открива и да издига способните и дейни комунисти на отговорни стопански и държавни постове, да взема навреме правилни мерки срещу ония, които се отклоняват от Устава на партията или стават нарушители на социалистическата законност. Именно той разбира и вижда заслугите и качествата на всеки човек от колектива, който ръководи. Така ръководителят става активен фактор за общественото развитие. Наред с грижата за изпълнението на плановете и графиците, той не забравя нито за миг за техните живи изпълнители, за хората, и е отзивчив към техните нужди, болки и въжделения. Такова поведение на комуниста-ръководител срива всякакъв култ към личността, страх пред началството, безропотното подчинение, лицемерието и подлизурството. На партийния ръководител са чужди всяка демагогия, лъжа и диктаторство. Носител на висока политическа култура, на социалистическа хуманност, непримиримост към изоставащите, с постоянния си контрол и изисквания, с ясния си поглед към перспективите той заедно с партийния колектив внася своя принос за развитието на зрялото социалистическо общество. Така изгражда и своя политически и морален авторитет и става уважаван и обичан ръководител.

Книгата на Паньо Данев „Нравствени основи на партийната дейност" е ценна както за попълване на литературата ни по партийна етика, така и за пряката партийна работа на всеки ръководител, за всеки комунист и социалистически труженик. Нея винаги можем да я ползваме като съветник във всекидневната ни отговорна работа с хората.

Кирил ДИНКОВ

Digitized by Google

ДОСТОЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ПАРТИЯТА И КОЛЕКТИВА

Партиздат обогати литературата за първичната партийна организация с още една книга — **„Представител на партията в колектива и на колектива в партията“** от **Иван Златков.** Казвам „обогати“, защото за първичната организация се пише не за първи път, ще се пише и в бъдеще. Другояче не може и да бъде, тъй като тя е основа на партията, форма на обединение на комунистите, изходно начало за формиране на ръководните партийни органи, главно средство за свързване на партията с трудещите се.

Книгата на И. Златков допълва представите ни за първичната организация. В нея той разработва един проблем, който има не само голямо научно, но и актуално практическо значение — за ролята на първичната партийна организация като представител на партията в колектива и на колектива в партията. Авторът компетентно изследва, анализира и достъпно за масовия читател изяснява конкретните отношения и форми, чрез които се осъществява това представителство. С други думи, много са положителните страни в книгата, които могат да предизвикат не само читателската любознателност, но и да задоволят насъщни потребности и интереси на партийните работници.

Книгата прави добро впечатление със самата разработка на темата, включването и подреждането на проблемите, свързани със същността на представителството. В четирите основни раздела: **„Характеристика на първичната партийна организация“, „Представител на партията в трудовия колектив“, „Представител на трудовия колектив в партията“** и **„Основни направления на по-нататъшното развитие на първичните партийни организации като представители на партията в колектива и на колектива в партията“**, авторът дава богат фактически материал, който от различни страни осветлява темата.

В началото И. Златков изяснява същността на първичната партийна организация, нейното място и ролята ѝ във взаимодействието на партията с трудещите се, разглежда понятията за нея, които се появяха в литературата — „основа на партията“, „ръководно политическо ядро и първообраз“, „политически щаб“, „представител на партията“... и т. н. Това е необходимо, тъй като все още не от всеки се разбират различните нейни определения независимо от това, че някои от тях станаха рубрики на ежедневни и периодични издания, други пък се употребяват едва ли не като лозунги. Още в първия раздел авторът дава една достъпна за масовия читател основна характеристика на първичната партийна организация. След прочитането на този раздел читателят добива ясна представа, че всяко понятие разкрива „различна страна от същността на партийната организация, характеризира различни отношения“ (с. 18), които са взаимосвързани и обединени. Разбира се, авторът не само казва, че отделните понятия разкриват различни страни, но ги и изяснява. От тази гледна точка книгата ще бъде полезна особено за онези, които в една или друга степен са обзети от съмнения по различните понятия за първичната партийна организация.

В книгата си И. Златков разностранно, аргументирано теоретически осветлява проблемите за представителството: от една страна, на идеите на научния социализъм, на политиката на партията, на организационните принципи и нравствените добродетели на партията; от друга страна, на качествата на членовете на колектива, на интересите на колектива, на неговия морален облик. Без да се впуска в излишни подробности, той посочва окръжни и други партийни организации, в които е създаден положителен опит в някакво направление на партийната дейност, в резултат на което първичната партийна организация в по-пълна форма проявява своето представителство. Изяснявайки например въпроса за представителството на интересите на колектива (с. 73, 85), той посочва богатия опит, създаден в Пловдивски окръг, по изучаването на общественото мнение, политическите настроения на трудещите се и използването на събраната информация в партийните органи и организации.

Достойнство на книгата е, че в нея не се абсолютизира ролята на отделните органи и звена в партията. В социалния организъм — партията, всяко структурно звено съгласно принципите, на които тя се изгражда, и нормите, върху които се организира дейността ѝ, има строго определени права и задължения. Изземването на правата или неизпълнението на задълженията водят до смущения във вътрешния живот на партията, намалява се качеството на дейността на отделните органи и организации. И правилно авторът подчертава, че „партийното бюро и секретарят на първичната организация са звена от системата на партията. Те са подчинени на партийните организации, които са ги избрали, и на вишестоящите партийни органи...“ (с. 56, 57).

По-нататък читателят се запознава със

Иван Златков, Представител на партията в колектива и на колектива в партията, Партиздат, С., 1984, 118 с.

Digitized by Google

ситуации, каквито се срещат в практиката, на каквито авторът като партиен работник сам се е натъквал: „В първата година на моята работа като секретар на градския комитет на партията в Кюстендил по стара традиция обикновено поведението на кадрите от номенклатурата на комитета се обсъждаше само в бюрото на ГК на БКП. При необходимост то търсеше отговорност и налагаше наказания. Окръжната контролно-ревизионна комисия прецени тази практика като неправилна. Беше ни препоръчано поведението на ръководните кадри да се обсъжда в първичните партийни организации, където те членуват..." (с. 59).

Взаимодействието между първичната партийна организация и трудещите се е обективно обусловено от нейното място в системата на партията и на трудовия колектив. Но то не се осъществява стихийно. В това отношение И. Златков сполучливо отделя специално внимание на въпроса за по-нататъшното развитие на първичната партийна организация като представител на партията в колектива и на колектива в партията. Това също е едно от достойнствата на книгата. Защото да се изясни един въпрос теоретически, да се направят изводи, да се сподели опит е важно и необходимо. Но още по-важно е да се намерят пътища, да се посочат начини и средства за по-нататъшното усъвършенствуване на партийната работа в това направление, за да се засилва взаимодействието между първичната организация и трудовия колектив.

В книгата си „Представител на партията в колектива и на колектива в партията" И. Златков си е поставил определена цел и методично, последователно насочва съдържанието към нейното постигане — изясняване същността на представителството и намиране на ефективни пътища за неговото по-нататъшно усъвършенствуване. В своето изложение обаче той би могъл да спести някои подробности, които не се отнасят директно до темата или пък насочват вниманието на читателя в по-странична посока.

За какво става дума?

В книгата се разглеждат понятия от живота партийно строителство, някои от които в литературата са достатъчно изяснени и не е необходимо отново да се спира на същността им, без да се казва нещо повече. По този начин книгата се обременява със страници, които е могло да се изпълнят със съдържание, пряко отнасящо се до темата. Тъй като нито целта е те да се изясняват, нито е възможно всички споменати понятия, свързани с темата, да бъдат подробно описани. Да вземем например понятието „стил", за което Ив. Златков пише от 95 до 97 страница. Или пък за „демократическия централизъм" на страница 53. Вместо да изяснява и изброява чертите на ленинския стил, по-полезно би било той да се спре повече върху формите, начините, пътищата, чрез които първичната партийна организация би могла да усъвършенствува стила на работата си, за да изпълнява по-успешно своето представителство в партията и в трудовия колектив. Възможностите на автора в това отношение са доказани в самата книга, не му липсва и информация за положителния опит на окръжни и общински партийни организации.

Така стои въпросът и със задачите на общинските, районните и градските комитети на БКП (с. 102), записани в Устава на партията и групирани от автора в няколко направления. Ако вместо обширното изреждане на тези уставни задължения бяха прибавени и откроени някои актуални задачи, свързани с проблема за представителството на първичната организация, би било далеч по-полезно за читателите.

Тези неща, разбира се, не определят общата характеристика на книгата. Нейните достойнства са достатъчни, за да задоволят читателския интерес. В нея има и знания, и опит по темата за представителя на партията в колектива и на колектива в партията — първичната партийна организация.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАЦИОНАЛНАТА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ

Стенографски протокол

Партиздат пусна от печат в отделно дание материалите (по стенографски отокол) на Националната партийна конференция по проблемите на качеството, съояла се на 22—23 март 1984 г. в София, Народния дворец на културата „Людми- Живкова". В книгата е публикувано тъпителното слово на генералния секре- р на ЦК на БКП и председател на Дър- вния съвет на НР България Тодор ивков пред конференцията, както и за- ючителното му слово. Поместени са и казванията по дневния ред, както и по- ъпилите, но непроизнесени изказвания, шението на Националната партийна кон- еренция.

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ — ЕФЕКТИВНА ИКОНОМИКА

Из опита на ГЕСП

Тази брошура от „Библиотечка на партий- ия секретар" на Партиздат разкрива опита идеологическата работа на първичните рганизации на Германската единна социа- истическа партия (ГЕСП) в комбината Карл Цайс" в Йена за повишаване ефек- ивността на икономиката. Главен обект а партийния комитет, на партийните ор- анизации в този комбинат е личността, йното отношение към труда, към изра- тването на собствени критерии за качест- на работа, отговарящи на съвременните зисквания. Партийните организации там е борят за създаване на микроклимат, в ойто да се реализират високите изисква- ия и конкретният принос и отговорност на секи научен сътрудник и работник в про- звеждането на продукция в комбината, оято да отговаря на най-добрите образци световното производство.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И НАРОДНИЯТ КОНТРОЛ

Светозар Петрушков

Важна роля в осъществяването на кон- ролните функции на трудовите колективи ато стопани на социалистическата соб- твеност е отредена на комисиите за наро- ден контрол, които са обект на анализ в тази брошура от „Библиотечка на партийния секретар" на Партиздат. Авторът, който е първи секретар на окръжния комитет на БКП във Враца, на основата на опита на Врачанската окръжна партийна организация разглежда три основни въпроса: комисиите за народен контрол като органи на трудовите колективи; грижите на първичните партийни организации за усъвършенстване проблемността и качеството на работата на тези комисии и каква трябва да бъде помощта на ППО за по-нататъшно разгръщане на демократичното начало в контрола.

Опитът, изнесен в брошурата, е полезен не само за секретарите и бюрата на първичните партийни организации и членовете на комисиите за народен контрол, но и за всеки член на партията.

СИЛАТА НА ОБРАЗНОТО СЛОВО

Александър Жигульов

В книгата (в превод от руски език) се разглеждат образните думи и изрази, които се срещат в Съчиненията на Владимир Илич Ленин. Създателят на Комунистическата партия и съветската държава беше изключително надарен оратор, изумителен майстор на словото. Неговите речи и доклади са образец на изкуството да се убеждава. Отличителни черти на устните му изказвания са дълбоката идейност, убедеността в правотата на революционното дело, желязната логика на доказателствата и разсъжденията, блестящото познаване на предмета на разговора. Авторът на книгата цитира крилати думи на Карл Маркс и Фридрих Енгелс, които е използвал В. И. Ленин, точни изрази от митологията, класиците на руската и чуждестранната литература, пословици и мъдрости. Отделено е значително място на самите Ленинови образни изрази, които са станали образец на изкуството да се убеждава. В самостоятелен раздел се разглеждат крилатите думи, пословиците и поговорките в речите на ораторите от ленинската школа. Книгата е предназначена за лектори, пропагандисти и широк кръг читатели.

Digitized by Google

0051039/32

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Федосеев, П. Н., ФИЛОСОФИЯ И НАУЧНОЕ ПОЗНАНИЕ, Изд. „Наука", М., 1983.

В този си труд известният съветски учен академик П. Н. Федосеев определя мястото и функциите на философията по отношение понятието мироглед, разглежда същността, структурата и типовете светогледи, мирогледната функция на специалното научно знание, взаимовръзката между мироглед и морал, философията и изкуството. Съветският учен философски обобщава най-новите данни на съвременното естествознание, разкрива евристичната ценност на ленинските принципи за философски анализ на естествознанието, диалектиката на диференциацията и интеграцията в развитието на научното познание, взаимодействието между човека и природата във века на научно-техническата революция. Значително място той отделя на методологията на социалното познание, на философските проблеми в теорията на обществено-историческия процес, анализира диалектиката на съвременната епоха.

УПРАВЛЕНИЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИМ ПРОИЗВОДСТВОМ (ОРГАНИЗАЦИЯ. ЭКОНОМИКА), словарь (под ред. О. В. Козловой). М., Изд. „Экономика", 1983.

Речникът съдържа няколкостотин понятия, разкриващи предмета и съдържанието на науката за управление. В него се публикуват и редица понятия от съседните области на научното познание в такъв размер, в какъвто те се използват в практиката на управлението на производствено-стопанската дейност, ръководството на трудовите колективи, организацията на управленския труд. Книгата е предназначена за научни работници, специалисти, работници в стопанските органи, както и за широк кръг читатели, интересуващи се от проблемите на управлението на икономиката.

Комков, Г. Д., НА ИДЕОЛОГИЧЕСКОМ ФРОНТЕ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕНОЙ... 1941—1945, (ответ. ред. академик А. М. Самсонов), М., Изд. „Наука", 1983.

Монографията разкрива на високо идейно-теоретическо равнище недостатъчно осветлените досега в съветската историография въпроси на идеологическата работа на КПСС в съветския тил в периода на Великата отечествена война. Основавайки се на разнообразни източници (значителна част от които са от архивни документи), авторът обстойно осветлява морално-политическата подготовка в предвоенните години на съветския народ за отпор срещу възможна агресия, особеностите на агитационно-пропагандната дейност на партийните и обществените организации в периода на самата война. В книгата е отразен и опитът на Комунистическата партия в използването на различните идеологически средства за изковаване на победата.

С ЧЕГО НАЧИНАЕТСЯ ЛИЧНОСТЬ (под общ. ред. Р. И. Косолапова), 2-е изд., М., Политиздат, 1984.

Под формата на публицистични очерци известни съветски философи осветляват най-важните положения на марксистката концепция за личността. Ключовият въпрос на книгата е Ленриновата мисъл, че всеки човек е длъжен „да се реализира", „да се изгради като личност". Това второ издание е допълнено с очерци, материалите на които позволяват да се вникне в нови страни на темата.

Якушевский, И. Т., ДИАЛЕКТИКА И АНТИДИАЛЕКТИКА (КРИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КОНЦЕПЦИИ СОВЕТОЛОГОВ), М., Политиздат, 1984.

Материалистическата диалектика отхвърля непрекъснатите нападки на буржоазните идеолози, в това число и представителите на философския антикомунизъм, специализиралите се фалшификатори на марксистко-ленинската теория. В този труд докторът на философските науки, професор И. Т. Якушевски прави критически анализ на техните публикации, разобличава несъстоятелността на техните интерпретации на марксистко-ленинската философия, особено на теорията и историята на диалектиката.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
OCT 24 1985
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

18

СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1984 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 18 ДЕКЕМВРИ 1984 година XXXV

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Изпълнението на плана — всенародно дело 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

С. Цончев — Усъвършенстване на формите на демократизма в дейността на народните съвети 8

Партийният комитет

Г. Христов — Деловитост, качество, ефективност 15

Отчетно-изборните събрания в партийните групи

И. Игнатов — Отговорна, взискателна проверка 23
П. Янакиева — Умението да увличаш в общия подем 26
И. Куков — Спокойствие не се препоръчва... 30
П. Димитрова — Самочувствие на водещи 32

Партията, Комсомолът, младежта

Х. Славов — Комсомолското дружество — център на идейновъзпитателна работа 36

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Протопопов — Целта ни е да формираме научен мироглед . . 41

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

И. Новаков — По извървения път 49
Д. Кралев — Хоро 52

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Х. Колева — Ролята на партийния контрол 55
В. Арсенов — В основата на успеха 60

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Л. Миленова — Стопанин на социалистическата собственост . . 64
* — Нарастваща ефективност на културната дейност в селищните системи 71
И. Йотов — Успехи и проблеми 74
Г. Наков — Разбиране, което преодоляваме 76
Р. Вучева — Дело и отговорност на всички 77

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

С. Ангелова — 35 години по пътя към историческата цел . . . 80
Д. Радева — Всеки поотделно и всички заедно 83

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — Българската комунистическа партия и културата 86

ГОДИШНО СЪДЪРЖАНИЕ 89

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6.30 лева. Отделна книжка 0.55 лева.
Пор. 2929. Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 18. XII. 1984 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА — ВСЕНАРОДНО ДЕЛО

Задачите, които предстои да се изпълняват в икономиката през 1985 г., имат особен политически смисъл. Изпълнението на плана трябва да осигури постигането на главната социално-икономическа задача, утвърдена от Дванадесетия партиен конгрес — комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на производството и усъвършенствуване на обществените отношения. Същевременно това е базата за добър старт към деветата петилетка и достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП.

Ключово значение за осъществяване на социално-икономическата политика на партията в новите условия на усложнена международна обстановка и привеждане на икономиката върху релсите на всестранната интензификация имат по-нататъшното овладяване и последователното прилагане в живота на теоретичните разработки и практическите подходи, развити от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес и особено на Ноемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от тази година. При разработването на държавния план, утвърден от Народното събрание, са положени значителни усилия за отразяване многократните указания на др. Тодор Живков за новите насоки на развитие на нашата промишленост в периода до 1990 г. и в перспектива, за повишаване на качеството на продукцията, за задълбочаване и разширяване на социалистическата интеграция в светлината на изводите от Московското икономическо съвещание на високо равнище. **Тези нови характерни черти отличават плана за 1985 г. от плановете за предходните години, приближават го към новата постановка за плана като план на технически прогрес, средство за реализиране стратегията на партията за интензификация на икономиката и на тази основа системно и последователно осигуряване изпълнението на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа — изходна точка на планирането и негова крайна цел!**

Характеризиран от тази гледна точка, планът за 1985 г. създава необходимите условия за осъществяване на поставените задачи, още един път показва неизчерпаемите възможности на реалния социализъм. Предвижда се реалните доходи на човек от населението да нарастнат с 3 на сто спрямо постигнатото през 1984 г., а общо за осмата петилетка — с близо 20 на сто. С това се осигурява изпълнение на предвидения ръст от Тезисите на Дванадесетия конгрес и Закона за осмия петгодишен план. Обществените фондове за потребление ще нарастнат с 5,1 на сто. Ще се осъществят крупни мероприятия в образованието, културата, здравеопазването. В изпълнение на Декемврийската програма ще се увеличат значително минималните заплати и пенсии, ще се

Digitized by Google

реализира комплекс от мерки за стимулиране на раждаемостта и укрепване на семейството, ще се повишат заплатите на учители, лекари и други от системата на образованието и здравеопазването.

Стокооборотът на дребно ще нарасне 4,5 на сто. С това ще се преизпълнят задачите, предвидени с Тезисите на конгреса и Закона за осмата петилетка. Утвърждава се линията за изпреварващ ръст на стокооборота на дребно пред растежа на работната заплата и се осигурява повишаване покупателната способност на населението. С предвиденото увеличаване на битовите услуги с 6,1 на сто се осигурява изпълнението на петгодишната задача. Изпълняват се и задачите за постигане рационалните норми за потребление на хранителни продукти и промишлени стоки от населението. Създадени са предпоставки за успешно решаване на задачите и в останалите области на жизненото равнище — построяването на нови жилища, изкуството, печата, транспортното и съобщителното обслужване на населението, опазването на природната среда.

Набелязаното с плана повишаване на жизненото равнище на народа има за източник по-нататъшния растеж на националния доход, на обществената производителност на труда, на промишлената и селскостопанската продукция. Националният доход ще нарасне с 4,1 на сто, с което се преизпълнява утвърдената със закона задача. При това в съответствие с курса за всестранна интензификация нарастването на националния доход ще се постигне с минимално увеличаване на трудовите и материалните ресурси и с въвеждането на нови основни фондове в размер, близък до планирания.

Изпреварващият ръст на обществената производителност на труда — синтезираният израз на интензификацията на народното стопанство — е ключов момент на плана за 1985 година. Предвидено е обществената производителност на труда да нарасне с 4,3 на сто, като се осъществят значителни икономии на жив и овеществен труд. Сега на всеки комунист и трудещ се трябва да бъде ясно, че **икономическият растеж ще се постига при намаляване на материалните разходи на единица продукция, без съществено да се увеличава масата на основните групи материали, суровини и горива и на заетите в материалната сфера.**

Израз на запазването и продължаването на характерното за нашата икономика развитие, с динамични и стабилни темпове, е предвиденото нарастване на промишлената продукция с 5,2 на сто и на селскостопанската продукция с 3,2 на сто. Основните фондове ще надминат значително границата от 100 млрд. лева. В народното стопанство ще бъдат вложени над 8 и половина милиарда лева капитални вложения, по-голямата част от които ще бъдат насочени за развитие на материално-техническата база на производство чрез изграждане подотраслите на машиностроенето, издигане техническото равнище в другите отрасли, повишаване качеството на продукцията и укрепване на суровинната база.

Ще продължи да се усъвършенствува структурата на производството. В машиностроенето приоритетно развитие ще получат изчислителната и организационната техника, приборостроенето и средствата за автоматизация, металорежещите машини, роботи, манипулатори и инструменти. Ще се увеличава относителният дял на качествените метали в металургията. Нов тласък в развитието си ще получи химическата промишленост. Значително ще се увеличи производството на изделия със структуроопределящо значение, по които страната ни е специализирана и по които ще завоюва нови пазарни позиции — гъвкави автоматизирани производствени системи, автоматични технологични линии, тежко инвестиционно машиностроене, машини и съоръжения за биотехнологиите, малотонажната химия, нови стоки за народно потребление,

Digitized by Google

В съответствие с Дългосрочната програма е предвидено повишаване качеството на изделия със структуроопределящо значение за развитието на народното стопанство, за повишаване на надеждността, точността, производителността, икономичността, степента на автоматизация и т. н.

Външнотърговският стокообмен ще нарасне с 4,5 на сто.

Здрава основа и гаранция за изпълнение на новите, високоотговорни задачи, които се поставят с плана за 1985 г., е успешното изпълнение на социално-икономическите задачи през изминалите години на осмата петилетка, резултат на огромната творческа и организаторска работа, разгърната след конгреса от Централния комитет на Българската комунистическа партия и лично от др. Тодор Живков, на усилията на работническата класа, трудещите се селяни и народната интелигенция, на активното ни сътрудничество с братските социалистически страни и преди всичко със Съветския съюз.

Сега когато са определени основните държавни планови задачи на всяка стопанска организация и предприятие, от изключително значение е **под ръководството на партийните органи и организации да се разгърнат творчеството и инициативата, професионалните знания и умения на трудовите колективи, на всеки трудещ се за разкриването и включването в насрещните планове на допълнителни резерви, на всички ефективни инженерно-технически и работнически предложения.** В насрещния план, посочва др. Тодор Живков, са включени не само показателите за развитието на производството, не само финансовите, но и социалните проблеми на колективите. Насрещният план е показател за умението да се използват колективният ум и колективното творчество за най-голяма изява на ръководството на стопанската организация и на целия трудов колектив.

Център на партийно-организаторската и масовополитическата работа на партийните комитети, бюра и организации е мащабното внедряване на научно-техническия прогрес и ускоряване на интензификацията на народното стопанство. Те трябва да намерят израз в решаването на основните задачи на развитието: повишаване на обществената производителност на труда; икономично използване на суровините, материалите, горивата и енергията; подобряване качеството на продукцията и изпълнение на задачите по износа в съответствие с международните ни задължения и изискванията на пазара. На тази основа следва да се създадат условия за изпълнението на петгодишния план като цяло и осъществяването на Декемврийската програма за по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа.

Всеки партиен комитет и организация трябва да разгръщат широка политическа и организаторска работа, да осъществяват непрекъснат контрол върху работата на ръководните, инженерно-внедрителските кадри и специалисти за **бързо усвояване и пълно използване на високопроизводителната техника. Да се насочват усилията на инженерно-внедрителските организации към внедряване в най-кратки срокове на нови и авангардни технологии, усвояване на нови материали, своевременно пренасяне и прилагане на нашия и чуждестранния челен опит.** В трудовите колективи да се създаде атмосфера за постигане на проектните мощности, за пълно използване на работното време, за нетърпимост към всички рушители на технологичната, плановата, финансовата и трудовата дисциплина. Инженерните решения за бързо повишаване производителността на труда, за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, за широко внедряване на акордния принцип на заплащане във всички предприятия трябва да бъдат критерии за оценка на ръководните кадри и специалистите. Ефективността от бри-

Digitized by Google

гадната организация да намира израз в нарастването на производителността на труда и качеството на продукцията.

Все повече нараства ролята на икономичното използване на суровините, материалите, горивата и енергията в условията на интензификацията. Партийните комитети и организации трябва да проявяват неотлабващи грижи и контрол за изпълнението на тази партийна повеля по цялата верига на производството. Преди всичко това се отнася за ръководните кадри и специалистите, технолозите и конструкторите. Необходимо е всеки от тях да има реален принос в решаването на конкретните задачи за внедряване на нови и авангардни технологии, в олекотяването на конструкциите и изделията, за намаляване на тяхната енергоемкост и материалоемкост, в разработването на прогресивна нормативна база. Първостепенно задължение на всички кадри е изпълнението на конкретните мероприятия по дългосрочната комплексна програма за икономия на енергийно-суровинни ресурси.

Утвърдените нормативи за максималния размер на материалните разходи на 100 лева продукция и реализирането на допълнителни икономии изискват действена практическа работа за определянето и системното отчитане на конкретни задачи на всяко работно място. Решително да се намаляват бракът, разхищенията, сигурно да се съхранява и редовно да се снабдява с материали и инструменти всяко работно място. Икономичният режим на работа на машините и съоръженията, недопускането техниката да работи, без да произвежда, трябва да бъдат ежедневна грижа на партийните комитети и бюра, на стопанските ръководители и на трудовите колективи. Особено внимание следва да се отделя на икономията на електроенергия в производството, бита и обществено-комуналните дейности. Строго да се спазват режимите за ползване на електроенергия във върховите часове.

Планът за 1985 г. създава условия за конкретни решения за подобряване на качеството на продукцията. Под ръководството на партийните комитети и организации колективите трябва да разработят по-решителни мерки за изпълнение на Дългосрочната програма, утвърдена от Националната партийна конференция. Необходимо е да се упражнява, както посочва др. Тодор Живков, „тотален контрол върху качеството“ по целия възпроизводствен процес. Произведеното в предшествуващото предприятие трябва да съдействува за повишаване на качеството в следващите звена. Продукция, за която няма пазар и която не отговаря на изискванията на стандартите и договорните условия, да се снеме от производството и да се замени с нова, търсена продукция. Партийните органи и организации да създават в трудовите колективи обстановка на недопускане на компромиси, взаимни опрощавания на каквито и да било отклонения в произвежданата продукция от изискванията на държавните стандарти и нормалите. На строг контрол да се вземат задачите по подобряване на параметрите на утвърдените за 1985 г. от Министерския съвет структуроопределящи изделия, както и задачите, включени в отрасловите и окръжните програми по качеството. В партийните, профсъюзните и комсомолските организации системно трябва да се разглеждат случаите на неспазване на техническите и технологическите изисквания и рекламациите на продукцията за износ и за вътрешния пазар. Да се вземат решителни мерки за предотвратяването им и се търси най-строга отговорност от виновните лица.

Нашата страна е с открита икономика. Националният доход, отнесен към външнотърговския стокообмен, достига съотношение 1:1. Ето защо през 1985 г. трябва с още по-голяма настойчивост да се решават задачите по износа и валутните постъпления. Първостепенно задължение на всички стопански дейци и трудови колективи е да осигурят производството на продукция за износ в определеното количество, с ви-

Digitized by Google

соко качество и ефективност и в строго съответствие с предвидения срок на доставка. Необходимо е своевременно да се уточни и конкретизира по заводи, цехове и бригади кой какво ще произвежда за вътрешния пазар и за износ. Партийните комитети и организации трябва да осъществяват системен и цялостен контрол за своевременното сключване от стопанските ръководства на стопанските договори и изпълнение на предвидените в тях изисквания и условия.

Постигането на високи реални резултати при разработването и изпълнението на насрещните планове изисква да се мобилизират усилията на всеки с по-малко материали, суровини и енергия да произвежда повече и по-качествена продукция, повече национален доход и повече стоки за вътрешния пазар и износ. Това е възможно да се осъществи само върху основата на комплексното и последователното прилагане на икономическия подход във всички стадии на разширеното възпроизводство. Необходимо е във всички звена на народното стопанство да се прилагат последователно изискванията за привеждане на стопанска сметка и самоиздръжка на всяка стопанска и социална дейност; усъвършенствуване на планирането, като се съчетават централизмът и децентрализмът, и балансиране на народното стопанство „от долу на горе“ по начин, осигуряващ простор на самоинициативата на трудещите се; изпълнение на плана главно с икономически средства; прилагане на социалистическия принцип на заплащане според количеството и качеството на труда за резултативност и остатъчност на средствата за работна заплата; реализиране на принципите за пряк „сблъсък“ на стопанските организации-производители с пазара.

На основата на икономическия подход и неговия механизъм, на еднопосочността между общонародните, колективните и индивидуалните интереси следва да се разкрият всички резерви, да се изгради балансово обвързан насрещен план по цялата верига на качествените и натуралните показатели. Необходимо е ритмично разпределение и изпълнение на годишните задачи с ефективно действуваща организация на вътрешностопанската сметка и работната заплата, която да способствува за най-пълноценното упражняване от трудовите колективи на функциите им на стопани на социалистическата собственост. С конкретно съдържание на всички равнища — от министерството до бригадата и отделния работник — трябва да се изпълни партийната повеля за разгръщане на социалистическото съревнование за най-висока производителност на труда, за най-ниски материални разходи за единица продукция, за най-висок дял на продукцията с високо качество и повече стоки за вътрешния и международния пазар.

Под ръководството на партийните комитети и организации, с обединените усилия на обществените организации, на работническата класа, селскостопанските труженици и трудовата интелигенция на ударен труд за успешен финал на осмата петилетка, за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП!

Digitized by Google

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ФОРМИТЕ НА ДЕМОКРАТИЗМА В ДЕЙНОСТТА НА НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ

„Развитието на социалистическата демокрация за нас не е лозунг, не е показател, който искаме да постигнем, за да може да се похвалим пред света, а е насъщна необходимост."

Тодор Живков

Нашата партия винаги е отделяла и продължава да отделя голямо внимание и грижи за развитието на демократизма в дейността на народните съвети като местни органи едновременно и на народната власт, и на общественото самоуправление.

В Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес, в своите следконгресни разработки и особено в лекциите си пред слушателите и преподавателите в Академията за обществени науки и социално управление другарят Тодор Живков посочва, че по-нататъшното развитие на политическата система на нашето общество има един общ знаменател: разгръщането и усъвършенстването на социалистическата демокрация, на нейните фундаментални форми — представителната и пряката демокрация. На тази цел служат многобройните конкретни мерки, които способстват да се постигне ново качество в дейността на органите на социалното управление и обществените организации, на институциите на законодателната и изпълнителната власт, да се осигури още по-активно и непосредствено включване на трудещите се в политическия живот.

В процеса на разгръщане и усъвършенстване на социалистическата демокрация непрекъснато нарастват ролята и отговорността на народните съвети, защото те са най-представителните и най-близкостоящите до народа органи на държавната власт. Те поддържат тесни връзки между народната власт и трудещите се, между държавата и обществените организации. Същевременно те са най-демократичните органи, защото са изборни и сменяеми по волята на народа. Народ-

Digitized by Google

ните съвети съчетават в едно и законодателни функции, и изпълнението на законите. По своята природа и характер на държавно-обществената организация те най-сполучливо осъществяват развитието на социалистическата демокрация, на нейния съществен признак — народовластието, на все по-масовото участие на широките слоеве в управлението.

Марксистко-ленинското учение за развитието на държавата и обществото в условията на социализма сочи, че разгръщането на демокрацията е тясно свързано със строгото спазване на социалистическата законност и дисциплина във всичките ѝ разновидности. Правилното развитие на демократизма е възможно само във връзка и взаимодействие с централизма. Това е записано и в чл. 5 от Конституцията на НРБ, който определя следните основни принципи, върху които се изгражда и действува политическата система на обществото: народния суверенитет, единството на властта, демократическия централизъм, социалистическия демократизъм, законността и социалистическия интернационализъм.

На развитието на социалистическия демократизъм не следва да се гледа като на някакво самостоятелно, изолирано и самоцелно направление. Обратно! Той пронизва цялата дейност на народните съвети, всички отрасли и сфери на управление. Развитието на демократизма в дейността на народните съвети и на техните органи се свързва с изпълнението на стопанските, социалните и културните задачи, които те решават с помощта на обществените организации — Отечествения фронт, профсъюзите, Комсомола и др.

Главното условие, за да се осигури постоянно, пълно и последователно развитие на демократизма в работата на народните съвети, е да се осъществява действено и конкретно партийно ръководство. Затова и в материалите на Дванадесетия конгрес на БКП ясно и определено се посочи, че именно партията е онази решаваща сила, която гарантира развитието на социалистическата демокрация. В изпълнение на тази конгресна повеля **сега окръжните и общинските (районните) партийни комитети, партийните бюра и първичните партийни организации по-често, по-системно и по-задълбочено обсъждат и решават проблемите, свързани с по-нататъшното разширяване и обогатяване на демократизма в дейността на народните съвети.** Те ги насочват към прилагането на по-ефикасни форми и средства, чрез които да постигат по-добри практически резултати.

Нека се спрем на някои сравнително по-нови форми в работата на народните съвети, целта на които е да се включат все по-голям брой хора в управлението.

●

Сесията на народния съвет е основната организационно-правна форма на неговата работа като представителен орган. Чрез нея народният съвет се проявява като колегиален орган на власт и народно самоуправление. На сесия той взема своите решения. Важността и значението на сесията се определят и от обстоятелството, че в нейната работа — и предварително, и по време на провеждането ѝ, а и след приключването ѝ във връзка с изпълнението на решенията ѝ — могат да **вземат участие практически неограничен брой граждани,** което я превръща в широко демократична форма. Реализирането на практика на тези възможности обаче се ограничава от редица технически и организационни трудности — залите за провеждането на сесиите и предсесийните срещи имат определен брой места, много от предсесийните

Digitized by Google

срещи съвпадат по време, поради което не винаги е възможно на тях да се осигури присъствието на достатъчно компетентен по обсъжданите въпроси специалист от съвета и пр. В тези случаи партийните комитети насочват народните съвети да търсят и прилагат нови форми за подготовка и провеждане на сесиите, чрез които да се осигури участието в тях на по-голямата част от населението.

Обикновено материалите (доклади, проекти за решения и пр.) за обсъждане от сесията се подготвят с участието на широк кръг съветници, специалисти, общественици. Те се четат и обсъждат в селата, кварталите, предприятията, училищата и здравните заведения на предсесийните срещи, организирани с активното съдействие и широката подкрепа на партийните организации. Срещите се провеждат доста порано от деня на сесията. Гражданите на тях правят ценни предложения както по проекта за доклад, така и по проекторешенията. Освен това запознаването на хилядите трудещи се се извършва и чрез предварително четене на проектоматериалите по радиоуредбите, а бележките, въпросите и предложенията се изпращат по пощата или се съобщават по телефона.

Целта на тези форми е да се използват знанията, опитът, умът и мъдростта на хората от всички слоеве на населението. Материалите (докладът и проекторешенията), с които народният съвет ще се яви на сесията, преработени в резултат на такова обсъждане, с включване на всички сполучливи предложения, вече са не само дело и плод на колективния ум, но и фактическо отражение на волята, вижданията и зрелостта на широките народни маси. По такъв начин, превърнали се в творци на подготвителната част на сесията, трудещите се по-лесно продължават своето участие и в деня на сесията.

В деня (в процеса) на самото провеждане на сесията отново докладът или неговото експозе се предава по радиоуредбата. Освен от присъствуващите в залата народни съветници и граждани той се слуша и от работниците и служителите в предприятията и учрежденията, от домакините в домовете им и от всички други, проявяващи интерес към поставените проблеми.

В специална стая до заседателната зала са поставени два-три телефона, номерата на които предварително са разгласени. Гражданите могат от работните си места или от домовете си да се обаждат и да отправят въпроси, предложения или критични бележки. Всички те се записват и предоставят на докладчиците, на комисията по проекторешенията и на председателствуващия сесията, които вземат отношение по тях по същия начин, както по тези, отправени от присъствуващите в залата. Това вече не е само гласност в работата на сесията, тъй като тази необикновено широка аудитория не само слуша за сведение, но и практически участвува с предложения по проекторешенията, с критични бележки и въпроси по материалите, със сигнали за неизвестни на народния съвет неблагополучия и пр. С тях се попълват празнотите в анализа и се обогатяват оценките, изводите и решенията на сесията.

Така се проведе отчетната сесия на Пловдивския окръжен народен съвет. От намиращите се извън залата слушатели бяха зададени 42 въпроса и направени 7 предложения към проекта за решения, 3 от които са приети от сесията. **Особено показателен за ефективността на тази нова форма, за бързата и точна реакция от страна на окръжния народен съвет** е примерът със сигнала, подаден от Мария Рашева Нейкова — домакиня от с. Белозем, Пловдивско. По телефона тя съобщи: „... чух по радиоуредбата, че днес на сесията на окръжния народен съвет се дава добра оценка на работата по здравеопазването. Не знам как е в другите селища, но при нас не е винаги така. Аз питам:

Digitized by Google

в случай че болен изпадне в безсъзнание, може ли при отказ на лекаря да го посети в къщи, кметът да го задължи да направи това? Търси ли се в такива случаи отговорност на лекаря?..." Тъй като не можеше веднага, в деня на сесията, да й се даде точен отговор, обяснено бе по радиоуредбата, че още утре ще се направи проверка от компетентни лица на място. На другия ден обследването чрез специална анкета потвърди основателността на сигнала и двамата виновни лекари бяха наказани и освободени от работа.

Подобни примери могат да се приведат и от сесиите на много други окръжни и общински народни съвети. Този начин на подготвяне и провеждане сесия на народните съвети засега е най-широко практикуван във Варненски окръг, където се разнообразява и с други форми в процедурата. Понякога част от обсъжданията се извършват по секции, с което се осигурява възможност да се изкажат значително по-голям брой съветници и граждани. В процеса на подготовката се анкетират стотици, а понякога и хиляди трудещи се. По такъв начин демократизмът в сесиите се разширява и задълбочава, разнообразяват се формите и средствата за неговото реализиране. Така например сесията на окръжния народен съвет във Варна по административно-правното и техническото обслужване на населението предизвика много голям интерес, оживление и активност сред хората още в процеса на подготовката й, които се запазиха и в деня на провеждането и се чувствуваха дълго след това. **Като безспорен резултат може да се посочат повишената критичност и взискателност както от ръководните органи на народните съвети, така и от населението към службите и лицата, които работят в сферата на обслужването. Значително се съкрати времето за извършване на даден вид услуги (същите се извършват за по-малко минути, отколкото по-рано), а необоснованото връщане на граждани вече е много по-рядко явление.**

Всичко това издига равнището и повишава качеството на осъществяваните управленски функции, а оттук и авторитета на народните съвети. Обяснението за тези успехи се корени в умелото и конкретно партийно ръководство. Особено ценен, полезен и естествен резултат е логически следващото активно участие на гражданите в практическото изпълнение на решенията на сесиите.

Окръжният комитет на БКП—Варна в началото на тази година проведе пленум на тема „Усъвършенствуване работата на партийните комитети и организации за разгръщане на социалистическата демокрация в дейността на народните съвети". Чрез извършената голяма организаторска работа в процеса на подготовката, чрез приемането на основни насоки (решения) за бъдещата работа и с подсказване, насочване и ориентиране към нови форми и средства, обогатяващи и ускоряващи този процес, пленумът даде нов мощен тласък за по-нататъшното развитие на демократизма в дейността на народните съвети.

●

Друга форма за привличане народните маси към участие в държавното управление е **обществено-държавното и държавно-обществеността начало,** което другарят Тодор Живков определи като едно наше „... специфично българско постижение в осъществяването на този общ за всички социалистически страни процес"[1].

Самите народни съвети са пример за съчетаване на държавното с общественото начало както в структурата, така и в дейността си. В

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, С., Партиздат, 1984, с. 197.

Digitized by Google

състава на народните съвети и техните органи наред с щатните служители са включени и десетки хиляди обществени деятели — народни съветници, сътрудници, членове на различни комисии, щабове, съвети. В системата на народните съвети почти няма орган, в състава на който да не са включени или привлечени граждани (съветници или несъветници). Това е характерно и за окръжните и общинските (районните) народни съвети като представителни органи, и за състава на постоянните комисии, и за изпълнителните комитети и другите им изпълнително-разпоредителни органи като управления, отдели, дирекции, служби и пр.

Държавно-общественото и обществено-държавното начало намира все по-широко приложение в управлението на културата, науката и образованието, в контролната дейност. Пробива си път и в производствената сфера — в дейността на трудовите колективи при изготвяне и обсъждане на насрещните планове, в създаването на стопански асоциации и пр. Другарят Тодор Живков посочи, че обществено-държавното начало не е страничен, а **магистрален път** в процеса на превръщането на нашата държава в общонародна. **Пред партийните и държавните органи се постави задачата да се укрепват съществуващите и да се намират нови форми, да се обхващат нови сфери, като се създават органи на държавно-общественото и обществено-държавното начало и в държавното управление.**

През последните няколко години под ръководството на Софийския градски и районните комитети на БКП се създадоха 18 държавно-обществени, 13 обществено-държавни и 6 обществени съвета в кварталите на повечето от районите в столицата. Към общинския народен съвет в Русе се изградиха 7 обществени съвета, а в Шумен — 6 обществено-административни звена, които нарекоха кметства. В Свиленград от четири години работят т. нар. квартални и селски координационни комисии на обществени начала. Подобни обществени форми на управление се експериментират и в някои окръзи, общини и райони.

Съставът на кварталните държавно-обществени съвети в столичните райони е от 17 до 30 души, които се избират на общо събрание на обществеността със срок на пълномощия, равен на мандата на районния народен съвет. В тях са включени градските и районните народни съветници, избрани на територията им, представители на Отечествения фронт и другите обществени организации, инспекторът на МВР, командирът на доброволните отряди на трудещите се, ръководители на ведомства, предприятия, организации и др. Кварталният държавно-обществен съвет избира бюро за оперативно ръководство в състав от 9 души. Председателят на бюрото обикновено е длъжностно лице от районния народен съвет. Аналогичен е съставът и на обществените съвети в Русе, на кметствата в Шумен и на комисиите в Свиленград.

Всички тези органи работят по планове, чиито основни задачи са съгласувани със съответните общински и районни народни съвети. Основните им функции и отговорности са преди всичко да организират, координират и контролират изпълнението на решенията на партийните, държавните и обществените органи и организации, свързани с проблемите на съответния микрорайон. Стремежът е населението активно да се въвлече в изпълнението мероприятията по благоустройството, комунално-битовото и търговското обслужване, в укрепването на обществения ред. Те подпомагат изпълнението на наредбите на районния или общинския народен съвет, изучават общественото мнение и своевременно информират трудещите се.

В резултат на грижите, които проявяват към тях окръжните и общинските партийни комитети и съответните народни съвети, тези ор-

Digitized by Google

гани вече се утвърждават като необходими структурни звена, които приближават ръководните органи (държавни и обществени) в големите териториални единици до населението. **Като се намират в непосредствена близост и постоянна връзка с гражданите, те много по-бързо реагират и с това допринасят за по-пълно и ускорено решаване на редица проблеми и задачи. Чрез включването в тях на значителен брой лица на обществени начала те способствуват да се привлекат нови хиляди граждани за активно участие в управлението и с това му предават още по-демократичен характер.**

През юли 1984 г. градският комитет на БКП—София проведе специално съвещание, на което анализира досегашната работа на тези държавно-обществени органи и набеляза мерки за тяхното по-нататъшно развитие и за усъвършенствуване на партийното им ръководство. **Бе сформирана работна група, която изготви проект за „Примерен статут за работа на обществено-държавните съвети" на територията на София.** В него са разработени въпросите за устройството и организацията на работа на тези органи, техните основни функции и задачи.

Изграждането и ефективното действие на държавно-обществените органи в държавното управление са съпроводени и с редица трудности. Липсва единна нормативна уредба на техния статут за цялата страна, което води до неясноти по отношение правомощията им, на средствата, формите и методите на работа, на взаимоотношенията с други органи и организации и др. В отделни окръзи и общини се проявява от някои дейци на тези органи стремеж да преминават от обществени на държавни начала, което създава опасност за израждане на хубавата идея и влияе отрицателно върху тяхната структура и дейност. За предотвратяване на подобни прояви е необходимо партийните комитети, като подхождат внимателно и конкретно, да въвеждат необходимите корекции.

Независимо от трудностите обществено-държавните съвети се налагат като ново, още по-демократично по своя характер управленско звено, което води до рязко разширяване на общественото самоуправление.

●

Успешното развитие на демократизма в дейността на народните съвети е пряко свързано с изучаването на общественото мнение за тяхната работа. И тук Дванадесетият конгрес на БКП постави изисквания за нов подход. Решаването на важни въпроси за живота на дадено населено място или за трудов колектив в никакъв случай не бива да бъде дело само на неговото ръководство. „Да се допитаме какво мислят хората — това не е въпрос на вежливост"[1] — се подчертава в Отчетния доклад.

Изучаването на общественото мнение, вслушването в критиката на трудещите се е изключително важно направление в развитието на социалистическия демократизъм. Най-често използваните за това форми и средства са: наблюдението, общуването, срещите — предсесийни и следсесийни, разговорите, анкетите, събранията за въпроси и отговори, приемните дни, работата с предложенията, сигналите, жалбите на гражданите и др. **Особено полезна и затова най-ценна форма е допитването до народа.** То се явява своеобразен, специфичен и ефективен метод за пълно, вярно и точно изучаване на общественото мнение.

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 95.

Digitized by Google

Ето защо нормативното му уреждане със специален закон дойде като едно ново доказателство за богатството на нашата социалистическа демокрация и като ново средство за нейното усъвършенствуване. Той гарантира най-демократичното решаване на жизнено важни въпроси както чрез вземане мнението на народа, така и с тяхното пряко, самостоятелно и окончателно решаване чрез референдуми.

Подпомагани от съответните партийни комитети, редица окръжни и особено общински народни съвети и кметства умело се ползват от възможностите, които предоставя този закон. През мандата 1981—1983 година в страната са проведени общо 89 допитвания, от които 79 в общинските народни съвети и 10 в окръжните народни съвети и в столицата. **В резултат на правилното насочване и своевременно упражнената взискателност от окръжния и общинските партийни комитети в Плевенски окръг във всички общини на окръга с активното участие на масовите организации се проведе допитване за набиране средства за благоустрояването. По идея на окръжния и общинския комитет в Ямбол и с тяхната активна подкрепа общинският народен съвет проведе допитване за изграждане на дом на българо-съветската дружба на „Бакаджиците" и набиране средства за него. Под ръководството на общинския партиен комитет и по идея на общинския комитет на ДКМС в Луковит в процес на подготовка е допитване за изграждане на младежки дом.**

Общинският партиен комитет и общинският народен съвет в гр. Кула с активното участие на масовите организации организираха проучване на общественото мнение чрез пряко анкетиране по търговското обслужване, по строителните обекти и архитектурното оформяне на селищата. В редица други общински народни съвети и кметства на предсесийни срещи и общи събрания се провежда широк и откровен разговор по жизнено важни проблеми на региона като водоснабдяването, благоустрояването, здравеопазването и др. Така обсъждането се превръща също в своеобразно допитване до народа.

Данните показват обаче, че не се провеждат достатъчно референдуми. Неправилно се подценява тази ефективна и полезна форма. А новият закон дава ясни и конкретни процесуални юридически правила за тяхното практическо организиране и провеждане. Стъписванията и отлаганията не могат да оправдаят незадоволителните резултати. На партийните комитети и на ръководствата на народните съвети предстои да предприемат действени практически мерки за широкото прилагане на тази важна за разгръщане на социалистическия демократизъм форма.

●

За по-нататъшното развитие на демократизма в работата на народните съвети, за усъвършенстването на тези и обогатяването му с други нови форми важна роля ще играе и новият закон за народните съвети, чиито основни положения вече се работят.

В резултат на прилагането на разгледаните форми на пряката демокрация се дава възможност на трудещите се, като се включват масово и участвуват активно, чрез своя житейски опит и знания да подпомагат народните съвети за по-правилно решаване на важни въпроси, засягащи интересите на населението на цялата териториална единица, населеното място или част от него. Като ярко проявление на пряката демокрация, те ще намират все по-широко приложение в живота на нашето общество.

Стоян ЦОНЧЕВ

Digitized by Google

ДЕЛОВИТОСТ, КАЧЕСТВО, ЕФЕКТИВНОСТ

ГАЛЕ ХРИСТОВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Кюстендил

Интензификацията на партийната дейност и подобряването на нейното качество е свързано пряко с усъвършенстуването на стила на работа на партийните органи и организации, на кадрите и актива.

Общинският комитет на БКП в Кюстендил отделя голямо внимание на принципите и елементите на научната организация на труда, на подготовката и провеждането на пленумите, съвещанията, заседанията, оперативките, срещите.

Бюрото на комитета разработи подсистема, която обхваща тези въпроси и която е част от системата за научна организация на труда на апарата. **Целта на подсистемата е да се създаде по-голяма организираност и системност при тяхното провеждане.** Нейните задачи са свързани с определяне задълженията на отделните органи и организации, с тяхното провеждане, създаване на по-голямо единство, като не се допуска дублиране и отлагане, да се икономисва време на организаторите. Особено внимание е отделено на планирането на тази дейност. Закон за нас е пленумите да се свикват съгласно Устава на БКП един път на три месеца, заседанията на бюрото — един път месечно — последния понеделник на месеца от 14,00 ч. Месечните оперативки се провеждат с участието на щатния апарат и ръководителите на общинските ръководства на обществените и държавните органи и организации един път в месеца — последния понеделник от 16,30 ч. Месечните съвещания с актива стават в първия понеделник от 14,00 ч. На тях се разглежда по един основен въпрос, по който докладват отделни ръководители, след което се прави оценка на извършената работа през миналия месец от бюрото на комитета и инструктаж за предстоящите задачи.

В системата е уточнено, че всички съвещания, заседания и оперативки в общината се организират следобед от 14,00 ч. Препоръчва се на заседанията на комитетите да се поставят не повече от 3—4 въпроса, а на съвещанията — от 1 до 2. Съвещанията и заседанията да започват точно в определеното време, докладчиците да се извикват точно в определен час, да не чакат повече от 15 минути. Специално внимание се обръща за подготовката на разглежданите материали. Изисква се да се уточняват специфичните въпроси, по които ще се провеждат

Digitized by Google

срещи на бюрото с работници, с дейци на културата, младежи и др. Заседанията, съвещанията и пленумите се провеждат делово, задълбочено и аналитично. Поставят се онези въпроси, за решаването на които партийният орган трябва непременно да вземе съответни мерки. За подготовката на материалите за пленумите, съвещанията и заседанията се привличат дейци от различните държавни, стопански и обществени органи и организации, работници от научни институти, кадри от местните партийни органи и организации, при много важни въпроси се изграждат и специални работни групи. Те правят задълбочена проверка на състоянието на работата в отделни направления и подготвят съответни материали. Стремежът е те да имат задълбочена научна обосновка, да са конкретни, кратки, ясни, да не предизвикват неправилно тълкуване, да не регламентират и скованат дейността на съответните партийни и други органи, а да им дават възможност за творческа инициатива, да ги улесняват в проверката на изпълнението. Особено внимание се обръща на изучаването на важни партийни и правителствени документи, свързани с разглеждания проблем, решения на окръжния и общинския комитет на БКП, изучава се фактическият материал, обобщен при проверките. В увода на докладите обикновено се изтъкват съображенията да се постави определен въпрос за разглеждане, след което в два или три раздела се прави оценка за неговото състояние. Анализират се задълбочено постиженията и слабостите.

Стремежът е проектите за решения или мероприятия да отговарят на следните по-основни изисквания: да не повтарят вече приети решения; да не дублират решения и указания на вишестоящите партийни органи, а да разработват конкретни форми и средства на работа за тяхното изпълнение; да имат подчертан политически характер, чрез тях да не се изземват функции на други органи за социално управление, на партийни комитети, бюра и първични организации; да създават предпоставки за широко разгръщане на тяхната инициатива, както и на административните и стопанските органи и ръководствата на масовите организации; да се предлагат срокове за изпълнение на задачите и да се посочват отговорници за тяхното изпълнение.

Изключително внимание се отделя на въпроса за подготовката и провеждането на пленумите на общинския комитет на партията. **Стана практика да се разработват планове за подготовката и провеждането им. В тях се определят конкретните цели и мероприятия за провеждането им. Обикновено се извършва проверка по поставения проблем,** изучава се литературата, свързана с него, и се предлагат мерки за по-нататъшното подобряване на работата. Така след XII конгрес на партията ние не само редовно провеждаме пленумите на общинския комитет на партията, а насочваме усилията си и към разработването и разглеждането на основни въпроси от развитието на Кюстендилската селищна система. През юни 1982 г. например на съвместно заседание на общинския комитет на БКП, общинското ръководство на БЗНС, общинския народен съвет, общинския комитет на Отечествения фронт, общинския съвет на профсъюзите, общинския комитет на ДКМС бе приет комплексният план за социално-икономическото развитие на селищната система. Заседанието бе много старателно подготвено. В подготовката му участвуваха партийни дейци, активисти на обществените организации, консултирахме се с научни работници. В резултат на това разработеният комплексен план за социално-икономическото развитие на селищната система до голяма степен отговори на главните изисквания, които се поставят на настоящия етап от нашето развитие, съобразени с нашите конкретни условия. Правилно бяха формулирани целта, основните задачи и конкретните меропри-

Digitized by Google

тия на комплексния план. Особено внимание в него бе отделено за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, на организацията на производството, труда и управлението, на внедряването на нови изделия, на новите почини и инициативи, на новия икономически подход и механизъм, на идеологическата и организаторската работа на общинската партийна организация и на останалите органи за социално управление в общината в съответствие с целите и задачите на комплексния план.

Заслужава да се отбележи и работата, която беше извършена за подготовката и провеждането на пленума на общинския комитет за усъвършенствуване стила на партийните органи и организации, състоял се през декември 1982 година. Той се проведе след задълбочени проверки на стила на работа на партийните органи и организации, на стопанските, административните и обществените организации. Утвърди основни насоки за усъвършенствуване стила на работа на настоящия етап в Кюстендилската общинска партийна организация.

Много сили отделихме за пленума по подобряване на качеството на продукцията и на всестранната партийна дейност, състоял се в края на миналата година. Подготовката започна непосредствено след речта на др. Тодор Живков на съвещанието във Варна. Извършен бе обществен преглед в промишлените предприятия, като партийните комитети и организации, държавните, стопанските и обществените ръководства предприеха конкретни мерки. На пленума беше направен критичен анализ на извършеното по време на прегледа, на състоянието на качеството на произвежданата продукция в селищната система и бяха приети конкретни мерки за по-нататъшното подобряване на работата в това отношение.

Пленумът прие програма за подобряване на качеството и техническото равнище на произвежданата продукция в селищната система за периода 1983—1985 г. Целта на програмата е да се създадат условия и предпоставки за комплексно решаване на въпросите за техническото равнище на изделията, за подобряване експортната способност на произвежданата продукция, стабилни и устойчиви темпове на развитие на основните показатели, характеризиращи качеството на продукцията в съответствие с новите критерии и изисквания. Посочени са и основните задачи за изпълнение от отделните трудови колективи. Голямо внимание е отделено на организационно-политическите и идейно-възпитателните мероприятия, на усъвършенствуване на системата за управление на качеството, на организацията на съревнованието и задълженията на партийните, обществените и държавните органи и организации. Пленумът утвърди система за управление на дейността за повишаване техническото равнище и чрез качеството на произвежданата продукция. Нейната цел е чрез планирането и целенасоченото въздействие на всички видове връзки в икономиката на селищната система и на факторите, които влияят на производството, да се постигне всемерно повишаване качеството на произвежданата продукция. Създадена бе комисия по управлението на качеството под ръководството на първия секретар на общинския партиен комитет. Освен това пленумът утвърди основни насоки за по-нататъшното укрепване на дисциплината в трудовите колективи и на държавните и обществените органи и организации. Целта е да се приведе дейността на общинския комитет на БКП, на партийните комитети и първичните организации, на стопанските, административните и обществените органи и организации в съответствие с изискванията, поставени от XII конгрес на БКП, от теоретическите разработки и практическите подходи, развити след конгреса в речи, доклади и лекции на др. Тодор Живков, за решителен прелом в укрепването на дисциплината. Посочен е механизмът за реализирането на задачите и целите на основните насоки.

Digitized by Google

Нашата цел селищната система да се превърне в образцова логично ни доведе до мисълта за провеждането на съвместно заседание на общинския комитет на БКП и общинския народен съвет по въпросите на архитектурно-художественото оформяне, благоустрояването, хигиенизирането и строителството в селищната система. Заседанието бе подготвено в продължение на една година. Направен беше всестранен анализ на дейността в това отношение и бе утвърдена програма за превръщане на селищната система в образцова, като се извърши бързо и ефективно развитие на строителството, благоустрояването и архитектурно-художественото оформяне на населените места. В програмата, която е до 1995 г., са предвидени всички обекти, които ще се изградят, посочени са сроковете и отговорниците за всеки от тях. Освен това бе утвърдена система за управление на дейността в строителството, благоустрояването и архитектурно-художественото оформяне, която бе разработена като единен комплекс от мерки, мероприятия и функционални взаимовръзки, осъществявани от партийните, административните, стопанските и обществените органи и организации и от строителните поделения на селищната система.

Практическата работа по изпълнéние решенията на съвместното заседание на общинския комитет на БКП и общинския народен съвет ни наведе на мисълта, че трябва редица неща да се конкретизират. Изучавайки опита на общинския комитет на БКП в Плевен, решихме и сега разработваме конкретна програма за строителството, благоустрояването, хигиенизирането до 1985 година с активното участие на населението и колективите на промишлените предприятия. Сключени са договори между промишлените и строителните предприятия, поставени са конкретни задачи на предприятията по благоустрояването и поддържането на отделни улици и квартали, поето е шефство от комсомолските организации на редица обекти в селищната система. Отечественофронтовските организации пък поеха шефство над отделни квартали, улици и паркове.

От изнесеното за подготовката и провеждането на пленумите на общинския партиен комитет е видно, че ние насочваме усилията си към разглеждане на основните проблеми от развитието на селищната система.

Натрупаният опит ни позволява да направим заключението, че приемането на програми за развитието на отделни дейности и системи, за тяхната организация и управление, когато те са подготвени задълбочено и отчитат конкретните условия, се приема от актива не само като ръководство за действие, но и като ценно методическо помагало, което показва не само какво, но и как да се направи.

Наред с това ние постепенно се стремим да реализираме в практиката постановките на XII конгрес на БКП за засилване контролния характер на пленумите на комитета.

Обикновено по втора точка от дневния ред се разглеждат въпроси, свързани с изпълнение решенията на окръжната и общинската отчетно-изборна партийна конференция и на пленумите на общинския партиен комитет.

През септември т. г. се проведе контролен пленум на комитета за изпълнението на комплексния план за социално-икономическото развитие на селищната система, решенията на Националната партийна конференция за подобряване качеството на произвежданата продукция. На пленума докладваха директорите на „Млечна промишленост“, „Винпром“, „Родопа“, а ръководителите на общинския съвет на БПС и общинския комитет на ДКМС направиха отчети. От името на бюрото на общинския комитет на БКП беше направена оценка и бяха приети решения. Подготовката и провеждането на пленума ни показаха, че за-

Digitized by Google

седания от такъв характер имат своето конкретно значение и в бъдеще възнамеряваме най-малко два от тях да бъдат контролни.

●

Голямо внимание отделяме на усъвършенстване подготовката и провеждането на заседанията на бюрото на общинския комитет на БКП. Анализът на разгледаните въпроси от бюрото за изтеклите три и половина години показва, че те правилно са разпределени. През 1983 г. например бюрото е приело 240 решения, 20 на сто от които са по партийно-организационни въпроси, 18 на сто — по идеологически, 31 на сто — по партийното ръководство на икономиката и 31 на сто — по други проблеми.

Един път в полугодието правим оценка за изпълнението на взетите от пленума и бюрото на комитета решения. Практикуват се такива форми за контрол като отчети на отделите пред бюрото, отчети на партийни и стопански дейци и ръководители на обществените организации по прилагането на новия икономически механизъм, по интелектуализацията на производството, по внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, изпълнението на задачите, поставени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на Комсомола, и други.

Това допринесе да се повиши личната отговорност за поръчаното дело. Подобрен беше контролът за изпълнение на поръченията, дадени от бюрото на ръководителите и специалистите в селското стопанство и строителството, на млади рационализатори и т. н.

Практика стана материалите на заседанията на бюрото да се раздават 4—5 дни по-рано. **На тях се разглеждат по 3—4 основни въпроса, които се обсъждат обикновено за час и половина.** В отделни случаи се провеждат и извънредни заседания. Практиката показва, че едно заседание в месеца е достатъчно да се обсъдят основните въпроси на селищната система и да се утвърдят 20—25 новоприети комунисти. Разбира се, в отделни случаи се появяват известни проблеми в това отношение. Стремим се на заседанията на бюрото практически да реализираме мисълта на В. И. Ленин да не се губи никакво време и да постигнем това, че докладчиците да се извикват в определения час.

Положителна оценка заслужават и месечните срещи на работниците на комитета, на които се прави отчет на извършената работа, анализира се изразходваното време за различните дейности, споделя се опит и се поставят възникналите за решаване проблеми.

Повиши се и ефективността на месечните оперативни съвещания. Те се провеждат последния понеделник на месеца от 16,30 ч. На тях участват членовете на бюрото и работниците на комитета, ръководителите на обществените и държавните органи и организации. Предварително се раздават писмени анализи за извършеното през месеца, координационен план за работата на общинския комитет и на всички общински ръководства през следващия месец, справка за неизпълнените и предстоящите задачи и за заседанията на заводските партийни комитети. На тези съвещания секретарите на общинския комитет и ръководителите на обществените органи и организации, без да повтарят написаното, в анализа споделят мисли по основните въпроси, които са решавани, и насочват вниманието си към въпросите, които ще се решават през следващия месец. Провеждането им дава възможност да се координират действията, да се насочват усилията на всички органи и организации под ръководството на общинския партиен комитет към главните задачи на дадения етап, които се поставят от ЦК и окръжния комитет на БКП.

Digitized by Google

Специално внимание заслужава въпросът за провеждането на месечното съвещание с актива в първия понеделник на месеца, така наречения ден на активиста. Обикновено съвещанието започва в 14,00 ч. с обща част и след това диференцирани срещи. Присъствуват секретарите на партийните комитети и организации, директорите на предприятия, учреждения и училища, председателите на местните и кварталните земеделски дружби, председателите на кварталните комитети на Отечествения фронт, секретарите на заводските и дружествените комитети на ДКМС, председателите на профкомитетите, кметовете и общинските ръководства на държавните и обществените органи и организации. Обикновено тук се изнасят лекции по актуални проблеми от вътрешната и международната политика, партийното строителство, социалното развитие. След беседите се разглеждат един или два проблема, обсъдени преди това от бюрото на комитета. На едно от последните съвещания например беше разгледана оценката на бюрото за подготовката и провеждането на мероприятията във връзка с 40-годишнината от победата на социалистическата революция в България.

На месечни съвещания бяха разгледани въпроси, свързани с изпълнението на комплексния план за социално-икономическото развитие на селищната система, с образователното дело, с борбата с отрицателните явления и т. н.

След обсъждането на поставените въпроси секретарят на общинския комитет на БКП прави оценка за извършеното през месеца, информира участниците в съвещанието за важни решения на ЦК, окръжния комитет и общинския комитет на БКП и насочва вниманието към главните задачи, които ще се решават през следващия месец. След провеждането на общото съвещание се правят диференцирани съвещания. По този начин се спазва изискването за поставяне и на общи, и на конкретни указания по въпросите, които ще се решават.

След провеждането на диференцираните инструктажи директорите на предприятия и учреждения и секретарите на партийните комитети и първичните организации посещават отделни предприятия, където се запознават на място с опита и ръководството по отделни проблеми.

Така бе изучен опитът на обувния завод „Ильо войвода" по социалното развитие, на колектива на завода за кондензатори „Емил Шекерджийски" — по изграждането на цеха за интегрални схеми по стопански начин, на автокомбината — по изграждане на почивен комплекс в Осоговския балкан, на мелница „Зинови Григоров" — по изграждането на помощни стопанства, на жп гара Кюстендил — по изграждането на административно-битова сграда по стопански начин и др. Този начин за обмяна на опит е много полезен и се очаква с интерес.

Заслужават положителна оценка срещите на бюрото на комитета с активите на отделните колективи, които имат предимно делови характер. Такива срещи бяха проведени през 1983 г. във връзка с 90-годишнината от създаването на Кюстендилската партийна организация и през септември 1984 г. във връзка с 40-годишния юбилей от победата на социалистическата революция в България. Освен това периодично се провеждат срещи с младежи, дейци на културата и просветата, с работници от районното управление на МВР и др.

Във връзка с тези годишнини се състояха срещи с комсомолския и отечественофронтовския актив, с актива на БЗНС. Отчетени бяха резултатите от съревнованието с участието на партийния, стопанския, комсомолския и профсъюзния актив. Обикновено на тези срещи ръководителите на съответните организации изнасят отчети за извършената работа, в които критично се оглежда изминатият път и се поставят предстоящите задачи. Секретар на общинския комитет на БКП прави оценка от името на бюрото, в която се отбелязват положителните

Digitized by Google

страни и нерешените въпроси и вниманието се съсредоточава върху главните задачи, които следва да се решават от съответните организации.

Диференцираната подготовка и провеждането на тези срещи играят ролята на допълнителен стимул за по-нататъшното подобряване на работата на обществените органи и организации. Те не само получават партийна оценка, но и конкретни указания за бъдещата си работа. Повишава се и самочувствието на ръководителите, на актива, стимулира ги за още по-конкретна работа.

За повишаване културата на заседанията и съвещанията утвърждаваме регламент. В това отношение се стремим на практика да прилагаме изискването на В. И. Ленин да се утвърди общ регламент на Съвета на народните комисари: първо, на докладчиците — 10 минути; второ, на ораторите първи път — 5, втори път — 3 минути; трето, да се говори не повече от два пъти; четвърто, по дневния ред — 1 за и 1 против по 1 минута; пето, изключения по **специални** постановления на Съвета на народните комисари.

Отделяме голямо внимание на подготовката и умението на участниците в съвещанията и заседанията да се изказват. Майсторството да владее устната реч, умението да убеждава, да оказва влияние върху мислите на хората е задължително качество на всеки партиен работник.

●

Какви са практическите резултати от нашия стремеж да повишаваме ефективността и качеството на провежданите пленуми, съвещания, заседания, оперативки, срещи?

Главният резултат е, че успешно се изпълнява комплексният план за социално-икономическото развитие на селищната система за първите три и половина години на петилетката по всички показатели. Разчетът на съвкупната печалба за трите и половина години на петилетката се преизпълнява със 17,1 на сто, като е реализирана над плана 34 млн. свръхпланова печалба. Планът за чистата продукция е преизпълнен с 8,4 на сто, за обществената производителност на труда — с 9,3 на сто, материалните разходи на 100 лв. са снижени с 2,3 пункта. Значително се повиши качеството на продукцията. С изпреварващи темпове се развиват структуроопределящите предприятия. Последователно се осъществява Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на трудещите се. С тези резултати икономиката на Кюстендилската селищна система достига критериите, поставени от Октомврийското съвещание. Настъпиха положителни изменения в партийното ръководство на икономиката. Общинският партиен комитет полага големи грижи за внедряване новия икономически подход и неговия механизъм, на бригадната организация, на основните фактори на интензификацията.

Всичко, което общинският комитет извършва, е подчинено на главната цел — да се освобождава повече време за работа в низовите организации и звена преди всичко в първичните партийни организации. Връзката на комитета с тях по настоящем е много по-конкретна. За това особено много допринесе изпълнението на поръченията. Сега времето на инструктора за работа в първичните организации е 65—70 на сто, на заведващите отдели — 50—55 на сто, на секретарите — 45—55 на сто. Това смятаме за оптимално разпределение на времето. Не робуваме на схващането, че непременно трябва да се стои в низовите звена. Стремежът ни е да настъпят практически изменения след нашето посещение.

Digitized by Google

Чувствително се подобри дисциплината на актива. Всички общински мероприятия започват в точно определеното време и се провеждат стегнато и делово. По-голямата част от изказващите се свикнаха да говорят по същество. Активистите не се извикват безразборно в общинските ръководства. Това им дава възможност по-добре да планират своята работа. Активът на общинската партийна организация възприема положително този стил на работа.

В резултат на повишаването на ефективността в нашата дейност настъпиха чувствителни подобрения в стила на работа на партийните органи и организации. Засили се тяхното умение да прилагат основните характерни черти на ленинския стил, умението им да обсъждат основните въпроси в развитието на съответните колективи. За това особено допринесе работата, която бе извършена по време на подготовката и провеждането на прегледа по издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации, както и практическата реализация на основните насоки и проблеми, дадени от пленумите на окръжния и общинския комитет на партията.

Като изтъкваме тези положителни изменения в нашата всестранна дейност и резултати, далеч сме от мисълта да идеализираме обстановката. В нашата практическа работа ние още не сме се преборили с редица трудности и слабости.

Общинският комитет на БКП ги вижда, анализира, има ясна представа за пътя, който трябва да изминем, за да достигнем до висотата на изискванията, поставени от XII конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Наскоро бюрото на комитета утвърди мероприятия за по-нататъшното изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, Националната партийна конференция и указанията, съдържащи се в следконгресните речи, доклади и лекции на др. Тодор Живков. В тях са определени допълнителни мерки, които ще предприемем, за да се гарантира последователното изпълнение на тези изключително важни решения. Особено внимание отделяме и ще отделяме в бъдеще на практическата реализация на изискванията на др. Тодор Живков за ново, революционно мислене, съчетано с революционно действие. Затова започнахме подготовката на пленум на комитета, посветен на внедряването на научно-техническите постижения в организацията на производството, труда и управлението, съчетано с новото, революционно мислене и действие в дейността на кадрите. Дълбоко сме убедени, че само по този начин можем да отговорим най-добре на изискванията на решенията на XII партиен конгрес, да реализираме целите и задачите, които си поставя общинското ръководство.

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

ОТГОВОРНА, ВЗИСКАТЕЛНА ПРОВЕРКА

Отчетно-изборното събрание на партийната група в окръжното управление за държавен финансов контрол в Пазарджик се превърна в отговорна, взискателна проверка на личния принос на комунистите и останалите членове на колектива за опазването и ефективното стопанисване на социалистическата собственост в окръга.

В управлението работят 16 комунисти — над една трета от колектива, което е предпоставка за действено политическо влияние. Ръководейки се от плана на първичната партийна организация в основните контролни органи, групата е конкретизирала неговото изпълнение, чрез партийни поръчения е насочвала дейността на комунистите, засилвала е тяхната активност. Стремейки се да мобилизира целия колектив за повишаване действеността и качеството на контрола, на открити партийни събрания тя е поставяла на обсъждане конкретните резултати от дейността на управлението, работата на административното и профсъюзното ръководство за повишаване квалификацията на личния състав, разширяването на общественото начало в контрола и неговата демократизация; отделяно е внимание и на атмосферата в колектива, на взаимоотношенията между комунистите и останалите служители. Умението на партийната група да открои главните направления в трудовата и обществената дейност, да работи конкретно и оперативно обяснява нейното организационно укрепване, порасналия ѝ авторитет. Все повече се утвърждава влиянието на комунистите в колектива.

Този подход пролича и сега, на отчетно-изборното събрание. В отчета на отговорника на групата Ангел Николов и в изказванията на комунистите вниманието бе съсредоточено към отговорността за повишаване на качеството на труда на ревизорите и за заздравяване на дисциплината, което има голямо възпитателно значение не само за колектива на управлението, но и за колективите на проверяваните обекти, като формира у тях отношение на съзнателни стопани на обществената собственост. Отчетът на груповия отговорник се отличаваше с аналитичност и деловитост, в изказванията на комунистите ясно личеше критичен и самокритичен тон.

Какви основни моменти в дейността на управлението за държавен финансов контрол бяха подчертани в разисквания на събранието? Изменен е подходът. Засилена е методическата помощ, която ревизорите оказват на проверяваните предприятия. Търсят се съдействието и помощта на комитета за народен контрол и на обществените организации. Поддържа се постоянна връзка с партийните органи и организа-

Digitized by Google

ции в селищните системи, където се извършват ревизии и проверки; в повечето случаи комунистите и активът там своевременно се информират за разкритите нарушения — така се създава обстановка за справедливо обществено и партийно порицание на виновниците.

В резултат на усилията на комунистите и на целия колектив на управлението задачите се изпълняват все по-ритмично и качествено. За изминалото деветмесечие са извършени 120 пълни ревизии при 105 за същия период на миналата година. Разкрити са виновно причинени щети за няколко милиона лева. Тези щети идват главно от преразход на суровини, материали, електроенергия; следват щетите от незаконно изплатени трудови възнаграждения, неустойки, лихви и имуществени санкции, загубите от неизползвана техника, липси... При това е важно не само да се установят щетите, търсят се причините, които са довели до тях: неспазване на нормативите, прилагане на технологии, несъответствуващи на държавния стандарт, изразходване на груби и сочни фуражи, без да се мерят предварително, влагане на повече семена и торове, надписване на строително-монтажни работи, преки посегателства, улеснени от неефективен вътрешен контрол, в немалко случаи — от небрежна първична и счетоводна отчетност. За да се пресекат подобни нарушения, е наложително точно да се посочат и да се санкционират виновните. Именно поради това на събранието с тревога бе отбелязано, че има комунисти, които избягват да съставят актове.

Особено внимание партийната група отдели на превантивния контрол. Стремежът е да се разширява неговият обхват, да се постига по-голяма възвръщаемост на средствата. За деветмесечието са предотвратени щети за 1 350 000 лв., възстановени са суми на стойност 336 000 лв. И отново прозвучаха критични бележки: незначителен е приносът на част от партийните членове за тези суми.

Сега, на отчетно-изборното събрание, на комунистите беше нужно не само отчетливо да видят резултатите от своята дейност, но и да направят преглед на средствата, които са използвали в групата: кои от тях са резултатни, кои следва по-нататък да се утвърждават в работата на партийната група, къде е проявен формализъм. На открити партийни събрания например е оценявана дейността на отделни комунисти, анализирани са и конкретни ревизионни актове, което помага взискателността да се проявява персонално, да се обменя положителен опит, да се отстраняват допусканите слабости. През годината в групата е проведен разговор с всеки комунист за приноса му в подобряването на качеството и ефективността на ревизионната дейност. По-нататък разговорът е пренесен в колектива. Отличителните му черти са критичният тон и многото препоръки и предложения за усъвършенствуване на ревизионната дейност.

Смисълът на разяснителната и идейновъзпитателната работа, организирана от партийната група, е партийните постановки и решения да се свързват с непосредствените задачи на колектива, получените знания и информация да подбуждат към конкретни действия. Не случайно се засилват чувството за отговорност за качеството на труда, култът към работния час, непримиримостта към разхищенията на работното време.

Актуалността на въпросите, изучавани в партийното просветно звено, например обуславя повишения интерес и засилената активност на комунистите. Но и тук не е без проблеми. Развивайки темата, участниците в семинара се мъчат почти дословно да цитират постановките, вместо да се стремят да ги осмислят, да правят изводи от тях. Не се отразява благоприятно и практиката предварително да се определят хората, които ще вземат отношение при следващото занятие — тя освобождава донякъде останалите от задължението да учат системно.

Digitized by Google

Неудовлетвореността, загрижеността и отговорността за подобряване на работата, които са характеризирали подхода на партийната група през годината, всъщност определиха и духа на отчетно-изборното й събрание. Но и този път комунистите не се ограничаваха само с критиката и самокритиката, те търсеха пътища за отстраняване на слабостите, за усъвършенствуване на своята дейност. Критичните бележки по организацията на съревнованието бяха съпроводени например с конкретни предложения: да се включи показател за икономия на време при ревизиите, а резултатите от съревнованието да се отразяват на табло и да се контролират от всички. Възникнаха и други идеи. За повишаване на квалификацията и по-задълбочено усвояване на икономическия механизъм да се изучават колективно нормативните документи. Да се възстанови издаваният от управлението бюлетин, в който се отразяват опитът на най-добрите, размерът на нарушенията и наложените санкции, защото отпечатваните в пресата материали не дават достатъчно пълна информация. При ревизиите в селищните системи и стопанските организации да се утвърждава комплексният подход, за да се решават по-цялостно социално-икономическите задачи. Да се засилва превантивността на контрола. Упорито да се воюва срещу всякакъв опит да се влоши отчетността. Всички са единодушни, че пътят е един: „Да се предотвратява пожарът — вместо да се гаси!"

Настойчиво се поставя и въпросът за увеличаване на тематичните ревизии, още повече, че тук водещата роля на комунистите не е ясно изразена. Партийните членове са задължени да бъдат за пример, това предявява определени изисквания и към равнището на тяхната квалификация. Наложително е да се засили самоподготовката, партийната група да постави на строг контрол явяването на изпит за експерти и главни експерти като подходяща форма за квалификация. По-конкретно да се помага на наскоро постъпилите ревизори, дейността на наставниците да става по-многопосочна.

Изобщо отчетно-изборното събрание много ясно изрази стремежа на комунистите още по-добре да решават въпросите, които зависят от тях, за да се превръщат контролните органи в допълнителен гарант за изпълнение на партийните решения.

Резултатността на едно събрание в голяма степен зависи от деловитостта и от уменията на партийния групов отговорник с отчета си да създаде предпоставка за самокритичен и задълбочен разговор, от отговорността на комунистите, от помощта на партийния орган. Това означава преди всичко основателна, сериозна подготовка, висока активност на всеки комунист, компетентна помощ и контрол. Тези елементи на организаторската работа съпътствуваха събранието на партийната група в окръжното управление за държавен финансов контрол.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

УМЕНИЕТО ДА УВЛИЧАШ В ОБЩИЯ ПОДЕМ

На тазгодишния есенен Пловдивски панаир самоходната косачка „КПС—5Г", кооперирано производство на селскостопанското машиностроене в страната ни, привлече вниманието на много клиенти. В близко време тя ще бъде показана и на изложба за селскостопанска техника в Москва.

Плод на творческата инициатива и братското сътрудничество между окръжната стопанска организация „Агромашина" и сродни организации в Съветския съюз, двигателят за тази косачка вече се произвежда от русенските машиностроители. До края на годината трябва да слязат от конвейера и да заминат за Съветския съюз 200 сенокосачки. Първата партида е предадена в чест на 7 ноември, празника на Великата октомврийска социалистическа революция. Високите експлоатационни качества на новата машина — възможност за прикачване на други съоръжения и машини, по-висок клас на точност при работа и пр., я правят неоценим помощник в прибирането на зърнено-бобови, тревни и зърнено-житни култури. Всичко — от идеята до внедряването ѝ — води началото си отпреди 7—8 месеца, а за годината машиностроителите ще постигнат икономически ефект на стойност 814 000 лв.

Винаги е полезно да се отиде в такъв колектив — богат с традициите и с дръзновението си — да се послушат хората, за да се почувстват техните вълнения, да се осмисли техният опит. Това предопределя и маршрута ми в отчетно-изборната кампания — комбината за селскостопанско машиностроене „Георги Димитров" в Русе.

ЗАДЪЛБОЧЕНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

Тя има своите реални измерения и в най-малките партийно-организационни звена — партийните групи. Делово, критично и самокритично комунистите оценяват конкретния дял на всекиго в преустройството на техниката и технологията на комбината в унисон с общия курс на партията за интензификация на производството и труда, за повишаване на качеството, за последователно приложение на икономическия подход и неговия механизъм, за предсрочно изпълнение на насрещните планове.

Издигането на отговорността на всеки комунист при осъществяването на авангардната роля на първичната организация, приносът му за осигуряване на необходимите условия за пълното разгръщане на силите на комунистите и безпартийните — това бе съдържанието на отчетите на двете събрания на партийните групи в ремонтния цех и в инструменталния отдел, изнесени от отговорниците Пенка Ангелова и Тодор Димитров.

ОСНОВНА ТЕМА: ДИСЦИПЛИНАТА, ЛИЧНАТА ОТГОВОРНОСТ, КАЧЕСТВОТО

На събранието в ремонтния цех Рачо Обрешков, майстор в стоманолеярния участък, взе думата пръв и даде тон на висока взиска-

Digitized by Google

телност и отговорност, на неудовлетвореност от постигнатото. Същевременно той обръща внимание и на друг момент — как като ни ръководител и комунист чувствува постоянно колективната опора на своите другари, на партийната група, когато търси отговор и участвува в решаването на въпросите, вълнуващи него самия, партийните членове, хората от колектива.

Задачите в участъка са много и отговорни. Всеки месец се подготвят 40 пещи за леене на детайли по кооперираното производство за силажокомбайна „КСС—100 Т", за резервни части и части за поддръжка на цеховете. Изпитание за колектива през тази година стана усвояването на детайлите за новата машина „КПС—5Г". Материалната база на участъка е стара, много от процесите са ръчни, трудът — тежък и непривлекателен. Набелязаните мерки за механизиране на сушилнята и на някои други процеси не са изпълнени в срок.

— Длъжници сме на хората от участъка, що се отнася до изпълнението на някои мероприятия от социалната програма, която беше приета — заяви Сийка Цанева. — Но макар и с малко закъснение, до края на годината всичко ще бъде изпълнено. Колективът ни заслужава това. Нашият участък не допусна да стане причина за неуспехи в работата на другите, всичко, което е излязло оттук, е направено в срок и дори предсрочно, при това с гарантирано качество.

Необходимо е тревогата на комунистите да предизвика вече конкретно действие. Защото грижата за условията на труд — това е грижа за днешния и утрешния ден на трудовия колектив. Не случайно формовчикът Стефан Неделчев подчерта, че забавянето на модернизацията и реконструкцията, чрез които би се намалил значително тежкият и непривлекателен труд, е основната причина младите хора да отбягват леярската професия.

В цеха е дадено предимство на производствените задачи — в противен случай колективът би станал причина да се наруши ритмичността в работата на другите цехове. По съвест, отстоявайки общокомбинатските интереси и интересите на държавата, са работили не само комунистите, а всички хора от участъка. Затова в чест на годишното събрание на партийната група и на 67-ата годишнина на Великия октомври един ден предсрочно са предадени плануваните за отливка до края на годината детайли за 60 силажокомбайна. Производството им е с гарантирано качество — като продукция, предназначена за Съветския съюз. Достоен отчет! Общо 55 дни предсрочно колективът изпълнява една задача не само с икономическо, а и с патриотично и интернационално значение, поставяйки на преден план не своите интереси, а интересите на целия комбинат, на страната ни. Не е ли това достатъчно солиден аргумент, че партийната група е съумяла да овладее политическия, държавническия подход? Всеки комунист на дело е показал не само професионално майсторство, не само е повишил личния си принос в общата борба за изпълнение на стоящите пред колектива задачи, а изпълнявайки партийните си поръчения и проявявайки лична инициатива и отговорност, е успял, така както са изискванията на съвременния етап, да увлече в общия подем и тези, които са до него.

Инженер Руси Русев — ръководител на участъка, също самокритично оцени своята дейност. Той смята, че като комунист и още повече като ръководител не е направил всичко необходимо за разкриване на резервите и за повишаване качеството на детайлите.

— В някои случаи се чака само да падне формата на отливката, за да я подадем, а това влияе на нейната твърдост. Понякога получаваме сигнали от механичния участък за големи наливки, с други думи, нарушава се режимът на икономия — сподели той. — Вярно е, че

Digitized by Google

колективът като цяло е в рамките на допустимия процент за приемане на отливките от първо предаване, но трябва ли да се спре дотук?

Стана дума на събранието и за други проблеми, които могат и трябва да се преодолеят — например така да се усъвършенствува бригадната организация на труда, че да се избягнат всякакви възможности за уравниловка в заплащането.

Да критикуваш околните и себе си, когато работите не вървят, когато изпълнението на задачите е застрашено, е по-често срещаната ситуация. Обаче да търсиш своите недостатъци, своята вина и да им обявиш война, когато се числиш в колоната на най-добрите, е нужна много висока степен на отговорност. Но само така можеш да откриеш пътя за своето движение напред. И това вътрешно неспокойство е отличителният белег на тези отчетно-изборни събрания.

В ОЦЕНКИТЕ — ИЗЧЕРПАТЕЛНОСТ И ОБЕКТИВНОСТ

Изградените в партийната група в инструменталния отдел отношения, формиралият се стил на работа осигуряват едно непрекъснато партийно въздействие за активен, целеустремен и ползотворен труд на целия колектив. По традиция всяка година групата си определя онези основни задачи, по които занапред ще работи по-целенасочено. Не използва ли тя по този начин форми, които не са ѝ присъщи? Не. Както показва и отчетно-изборното събрание, партийната група в своята дейност се ръководи от задачите, определени от първичната организация, но съобразно специфичната обстановка откроява едни или други от тях. Тук, в групата, се взема становище по въпроси, възникнали в хода на работата или свързани с бъдещата дейност. Предварително се обсъждат голяма част от материалите за събранията на организацията, за да вземат по тях отношение повече хора, да ги огледат от повече страни, да намерят най-верния път към правилното решение. Възлагат се и се отчитат партийните поръчения, правят се отчетите на комунистите, с което се облекчава дневният ред на събранията на организацията, за да се съсредоточи тя в решаването на целокупните въпроси на партийния и трудовия колектив.

Сега целият колектив на комбинат „Георги Димитров" се преустройва във връзка с пускането на новата машина „КПС—5Г" в редовно производство. В отчета, който направи пред партийната група в инструменталния отдел нейният отговорник Тодор Димитров, проличаха мобилизацията на комунистите — технолози и техници, умението им да организират колектива за изпълнението на тази трудна задача. Направена бе изчерпателна характеристика на дейността на всеки от тях, от ръководителя до работника, с всички негови плюсове и минуси. По достойнство бе оценена например работата на Андрей Сабаков, разкройчик в заготовителното отделение, който много е допринесъл при разкройването на материалите да се създаде обстановка на пълен контрол и порядък. Нещо повече. За отчетния период това малко звено е успяло да предаде един тон железни отпадъци.

Затова членовете на партийната група оцениха отчета като обективен и задълбочен и на неговата основа откроиха задачите на бъдещето. Иван Маринов говори за необходимостта ускорено да се внедряват съвременни технологии за инструментална екипировка, Петранка Асенова — за качеството и ефективността на счетоводния контрол, Петраки Христов — за равнището на техническия надзор, Иванка Христова — за подобряване на работата в централния инструментален склад, Борис Станев — за своята дисциплина и отговорност като комунист.

Digitized by Google

— Някои пропуски в работата ни — сподели Неделчо Бебенов, началникът на отдела, — са и от незнание, от недостатъчно висока квалификация и информационна култура на кадрите. В това отношение и аз като ръководител се чувствувам в дълг пред комунистите, пред колектива. Сред нас са младите специалисти Рачо Христов, Васил Темелакиев, Цанко Цонев. Това са бъдещи комунисти и ръководители, трябва да се работи още по-близко с тях, не само за да се адаптират по-скоро, а за цялостната им пълноценна реализация. Тук е, така да се каже, мозъчният тръст на комбината, технологичното и проектантското бюро. От всички нас много зависи да се внедряват своевременно, в максимално къси срокове новостите, а все още нужната бързина на реакциите ни липсва. Трябва да намерим сили да преодолеем това, защото сме комунисти...

В този дух, обективно, изчерпателно и критично, всеки прецени работата си и всяка оценка бе израз на сила, на увереност в нови успехи. Това не е случайно. Постигнатите резултати доказват авторитета на партийното ръководство, неговата организираща и мобилизираща роля при изпълнението на поставените задачи. Ето само един факт: в съревнованието, посветено на 67-ата годишнина на Великия октомври, на колектива са присъдени две знамена — преходното знаме „Колектив — първенец в социалистическото съревнование“ и друго — за високо качество на продукцията.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Трудно е да се правят глобални изводи от две събрания. Но на тези събрания се откроява качества, които дават основания и за по-обобщени твърдения. Например, ако колективът на комбинат „Георги Димитров“ е направил успешен старт в ускореното внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, това е резултат и на всекидневната политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа на партийната организация сред трудещите се, сведена до най-малките звена в структурата ѝ — партийните групи. Те са в състояние активно да влияят върху производствения, социалния и духовния живот на малките трудови колективи, да действуват като здрави, оперативни, гъвкави ядра от комунисти, които непосредствено воюват за осъществяването на партийната политика.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондентка на „Партиен живот“

Digitized by Google

СПОКОЙСТВИЕ НЕ СЕ ПРЕПОРЪЧВА...

Наближаваше 13 часа. Тихо, спокойно бе из коридорите на първа градска поликлиника в гр. Толбухин — нямаше я навалицата пред регистратурата на първия етаж и пред вратите на кабинетите.

Пред кабинет 318 също нямаше пациенти. В него бяха завеждащата терапевтичното отделение д-р Бонева и три нейни подчинени — една лекарка и две медицински сестри. Хора, напълно достатъчни за една оперативка, за едно производствено съвещание... Но в случая те не бяха в ролята на завеждаща отделението и подчинените ѝ. Донка Бонева, секретарка на първична партийна организация, беше тук, за да участвува в годишното отчетно-изборно събрание на партийната група. Да участвува, а не да присъствува, защото и самата тя е неин член.

Отговорничката на групата Радка Минчева с нескрита тревога поглеждаше часовника си. Д-р Бонева, естествено, не бе безразлична към безпокойството ѝ и попита по телефона: „Сестра Найденова върна ли се с линейката от Бранище?“ В този момент влезе и Иванка Найденова.

— Ние се страхувахме да не се е случило нещо и да закъснееш!

— Какво може да се случи, нали зная, че имаме събрание! — усмихна се тя, като се мъчеше да сподави задъхването си от тичането по стълбите до третия етаж...

●

Преди събранието си бях набелязъл да попитам Донка Бонева дали в партийната група е ставало дума за едно от характерните допълнения в Устава на БКП, направени на Дванадесетия конгрес, за задължението на партийния член „да постига високо качество и ефективност“, но след събранието вече смятах този свой въпрос за излишен. От доклада и изказванията можеше да се направи категоричен извод — партийните членове от терапевтичното отделение на толбухинската първа градска поликлиника служат за пример на колегите си, действително постигат високо качество и ефективност!

Провежда се окръжен преглед. Д-р Диманка Радева, член на партийната група, спечелва призовото място в класацията и е удостоена със званието „Най-добър млад медик в окръга“. Освен това медицинският участък, в който работи тя, е обявен за образцов. Какъв покрасноречив личен пример от тоя!

В терапевтичното отделение още два медицински участъка са обявени за образцови. Освен това три кабинета са утвърдени като школи за челен опит по диспансеризацията. Да добавим и факта, че терапевтичното отделение на първа градска поликлиника е единственият колектив в рамките на окръжната клинична болница, печелил социалистическото съревнование, удостояван трикратно със званието „Колектив с висока професионална квалификация, медицинска етика и морал“.

Какъв е делът на партийната група в тези резултати?

Digitized by Google

Административното ръководство на поликлиниката определено смята, че комунистите от отделението — и лекарите, и медицинските сестри, са безупречни при изпълнението на служебните си задължения. В семинарните занятия на партийната учебна година и в културно-масовата дейност пак членовете на партийната група при терапевтите „дават тон".

Да, имаше какво да отчетат на своето събрание комунистите от терапевтичното отделение. И в доклада, и в изказванията пролича важната роля на партийната група като политическо ядро в колектива за правилното осмисляне и успешното решаване на задачите. На събранието бяха посочени редица конкретни примери за усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и за повишаването на качеството и ефективността на медицинското обслужване. Беше потърсено мястото на всеки един от членовете на партийната група в това отношение. Реално бе отчетен личният им принос в изпълнението на основните задачи, поставени пред колектива. „Съумяваме ли като комунисти да служим за пример, увличаме ли безпартийните след себе си?" — този въпрос бе поставен в доклада, на него отговори конкретно, самокритично всеки от изказващите се.

Главното внимание на партийната група е било насочено към здравното обслужване на населението. На събрания на партийната група системно и задълбочено са обсъждани въпросите на трудовата дисциплина, изпълнението на плана по профилактиката, културата и качеството на медицинското обслужване, квалификацията, социалистическото стопанисване.

Какво е последвало?

Утвърдена е системата за регулирания прием на болните, работното време е променено съобразно нуждите на гражданите, въведени са нови методики за изследване.

Комунистите от терапевтичното отделение нямат нужда да бъдат убеждавани, че за въвеждането в практиката на новостите, за повишаването на качеството на медицинския труд е необходим висок професионализъм, в основата на който лежи квалификацията — задълбочена и системна. На събранието бе отчетено, че усилията на партийната група в тази насока не са били безплодни. Увеличен е броят на лекарите с придобита специалност. Редовно се посещават курсовете за квалификация в базата на Медицинската академия. На участъковите терапевти е осигурена възможност да стажуват в базата на окръжната клинична болница. Все по-качествено се извършват домашните прегледи, все по-добре се води домашният стационар.

На събранието бе отбелязано, че диспансеризацията вече се е утвърдила като форма на лечебна дейност. Същевременно комунистите изразиха и безпокойство от някои слабости в това отношение. Причините се знаят: недостатъчна здравна култура на част от пациентите, потребителско отношение към диспансеризацията, текучество на медицински кадри. За съжаление това са въпроси, чието решаване не е по-силите на партийната група...

Съставът на партийната група не е голям, но не в числеността й е силата, а в организираността й, в способността й бързо да реагира на процесите и явленията в колектива, да мобилизира комунистите и безпартийните за качествено изпълнение на всекидневните им служебни задължения, за повишаване на тяхната обществена активност.

За едно особено изискване към партийния член напомни в изказването си д-р Диманка Радева: „Комунистът трябва да печели другите не само с образцовата си трудова дейност, но и с обаянието си като човек!"

Digitized by Google

От една страна, определено добри резултати, от друга — подчертана скромност, липса и на следа от самохвалство. Това бе характерно за отчетно-изборното събрание на партийната група в терапевтичното отделение на първа градска поликлиника в гр. Толбухин. Това бе отличителното и за отчетно-изборното събрание на партийната група в обединената работническа поликлиника в града. Тук е поета инициативата „Комунистическа гаранция за високо качество и култура на медицинското обслужване". „В самоотчетите си преди годишното отчетно-изборно събрание комунистите потвърдиха поетата гаранция!" — изтъкна отговорничката на партийната група д-р Тодорка Василева.

В изказванията и на това събрание пролича високото чувство за отговорност, с което членовете на партийната група се отнасят към уставното си задължение да работят качествено и ефективно. Д-р Матей Василев аргументирано подчерта необходимостта от още по-тясно обвързване на работната заплата не само с количеството, но и с качеството на вложения труд. Д-р Иван Димитров с болка говори за някои сериозни трудности, с които колективът отдавна се сблъсква: недостатъчно модерна диагностична техника, лоши условия за работа и като неизбежна последица — голямо текучество на лекарите.

Въпреки това вече две години поликлиниката е обявена за школа за челен опит в работническото здравеопазване.

Някакъв парадокс?

„Не, просто при нас има чудесно взаимодействие между партийното и административното ръководство — обяснява д-р Иван Димитров. — Нямаме „мои" и „твои" задачи, имаме само „наши задачи".

И още нещо, което го няма в партийната група на обединената работническа поликлиника — самоуспокоението от вече постигнатото. Впрочем с такава „липса" може да се похвали и партийната група в терапевтичното отделение на първа градска поликлиника. Лекарите обикновено препоръчват на самите пациенти спокойствие. А ето че комунистите — медицински работници от тези две партийни групи, сами на себе си „спестяват" такава препоръка...

Иван КУКОВ

САМОЧУВСТВИЕ НА ВОДЕЩИ

Барелетчиците слязоха от върха на коксовата батерия и така, както си бяха в работните дрехи, започнаха отчетното си събрание. Понататък всичко протече както му е редът. В доклада си Люлин Ризов, отговорник на партийно-комсомолската група при втори коксов участък в коксохимическото производство на стопанския металургичен комбинат „Л. И. Брежнев", се опита да обхване основото, извършено от комунистите през годината.

Какво е характерно за тази не толкова разпространена професия? Барелетчикът е на най-високата и най-горещата точка в производството, лете температурата тук често надвишава 40 градуса. А работата е свързана пряко с техническата изправност на коксовите камери и оттам —с производителността на целия цех. Ако тръбите, от които из-

Digitized by Google

лиза коксовият газ, се задръстят, това означава денонощен труд с истинска пот на чело. Но как шепата комунисти (които в процентно съотношение спрямо цялата бригада не са никаква шепа) са успявали винаги да поддържат нормален режим на батериите и да се справят с нередките извънредни ситуации и как са влияели върху останалите членове на колектива — това не се изясни добре в краткия отчет. А и в изказванията, макар че те бяха изключително самокритични.

Единствено в гласа на майстора Стоян Гигов, дългогодишен работник в производството, се почувствува градусът на онази оценка, която комунистите и комсомолците от цеха действително заслужават, на онези изисквания, които спецификата на производството им налага. „Барелетчиците — каза той — трябва да положат невероятни усилия, за да удължат поне с няколко месеца живота на остарялата и почти рухнала вече трета батерия, докато дойде времето за нейното окончателно спиране. Значимостта на задачата е получила израз и в процентите за надтарифно възнаграждение — най-високо именно за тях." С няколко думи — бригадата и респективно групата носят на плещите си огромна отговорност, но имат и подобаващо признание.

Защо събранието не съответствуваше по дух, по атмосфера на този колкото конкретен, толкова и специфичен момент? Какво не достигна? Подготовка или . . . самочувствие?

●

Може някому да се стори странно и несериозно, че се хващаме за самочувствието, когато в годишните отчети на партийните групи е ставало дума за много по-важни неща, когато сега, както и винаги досега, една от главните задачи на кампанията е да се направи равносметка за това как политически се ръководи социално-икономическото развитие на трудовите колективи. Но ако партийната група в бригадата на барелетчиците е сред най-добрите в „Коксохимическо производство", защо да не искаме от нея подобаваща партийна оценка именно на отчетното ѝ събрание? И ако липсва тази оценка, не можем ли да допуснем, че и във всекидневните трудови взаимоотношения партийните инициативи се осъществяват, без да се подчертава достатъчно тяхната политическа цел? И не може ли с основание да приемем, че от осъзнатото самочувствие на комунистите зависи и колективът да е убеден, че партийната група е конкретният център, че тя е онова ядро на малката производствена единица, което определя нейните качества!

Ето защо говорим не толкова за самочувствието като общо понятие, а за случаите на несъответствие между реалните резултати от работата на някои партийни групи и равнището на анализа, на оценките в техните годишни събрания. Ето защо ще се спрем и на аргументите, с които пък други защитиха своята ръководна позиция.

●

В Кремиковската районна партийна организация от години се работи целенасочено за издигане авторитета на партийната група и съответно на малкия трудов колектив, за засилване на авангардната роля на комунистите. И резултати има. Много са партийните групи, които на годишните си събрания съумяха да обосноват и да изтъкнат своя принос в интензификацията на производството, в овладяването на новия икономически механизъм, в утвърждаването на адекватни партийни форми при реализацията на отговорните задачи. По този получил

Digitized by Google

оценка и гласност принос можем да съдим и за влиянието на групите в колективите. Ето няколко кратки примера.

В железопътното предприятие на металургичния комбинат, в отдел „Движение“, след Националната партийна конференция много разговори, осъществявани от партийните групи, концентрираха вниманието върху въпроса какво да се промени, та да се подобри транспортното обслужване на комбината. По инициатива на комунистите сега се изпращат не вагони въобще, а точно определеният според заявките брой, в точно определеното според контактните графици време. И от този параграф денгубите почти изчезнаха. Входящият технически и търговски контрол, извършван съвместно с БДЖ, сега е на много по-високо равнище. Почти не е възможно да се промъкне повреден вагон или търговски необработена стока. В локомотивното депо по решение на партийните групи се спряха машините от серия „53“, изразходващи твърде много горивно-смазочни материали, и се възложиха поръчения на комунисти да извършат качествен ремонт на тези локомотиви, да удвоят контрола за правилната им експлоатация и за обучението на младите машинисти.

Заводът за метални конструкции в Ботунец в чест на 40-годишнината на социалистическата революция обеща да изпълни плана си за деветте месеца до Девети септември. И го изпълни. Заслугата за това е главно на партийните групи — амбицията започна оттам. Например по предложение на комунистите от участък „Заготовителен“ на цеха за метална дограма с отговорник на групата Цветан Николов се внедриха редица технически новости, които рязко повишиха производителността на труда и качеството. Комунистите от монтажния участък с групов отговорник Иван Владимиров също натрупаха подобен актив, а освен това излязоха и с предложение да се работи един ден в месеца с поправим брак. Винаги при извънредни ситуации или когато планът е застрашен, партийната група от цеха за метални конструкции с отговорник Георги Игнатов успява да мобилизира колектива.

Но ако партийните групи стават инициатори и организатори на такива начинания, то е и защото те вече споделят отговорността на органите, които ги ръководят — в началото на всяка седмица на оперативките на стопанското, партийното и общественото ръководство неизменно присъствуват и техните отговорници и там те много добре, много непосредствено разбират какво в конкретната обстановка означават план и дълг, каква трябва да бъде ролята на всеки комунист.

Както показват отчетно-изборните събрания, широката информираност на партийните групи като основа за издигане на тяхната отговорност е факт и в агломерационното производство. Всеки месец там разглеждат бюлетина на заводския комитет, в който са отразени изпълнението на производствената програма по количество и качество, икономическите резултати, състоянието на дисциплината, обществено-политическите инициативи, и то не само за да бъдат запознати комунистите с тях, а и за да се уточнят конкретните задачи.

В железопътното депо на рудника партийната група с отговорник Иван Григоров, член на партийното бюро и на стопанското ръководство, е доказала, че може да бъде чудесен колективен началник на цеха при отсъствието на титуляра и в някои екстрени случаи. Никога ритъмът на работата там не се разстройва. Нужен ли е коментар?

В предприятието „Механизация и автотранспорт“ водеща в сектор „Автотранспорт“ е партийната група с отговорник Николай Симов. В нея се роди инициативата всеки комунист да подготви и да представи своя автомобил на технически преглед за отлична оценка. А това стана гаранция и за изпълнението на стопанските задачи.

Digitized by Google

С тези примери, анализирани в отчетно-изборната кампания, дано сме успели да покажем, че партийната група е жива и действена единица в Кремиковската районна организация — затова и критериите за ефективността на нейната дейност непрекъснато се вдигат. Дано сме успели аргументирано да се обосновем, че ако дейността на партийната група е полезна и ефективна, като причина и като резултат не трябва да се подценява и самочувствието ѝ. Методите, формите и средствата на работа в партийната група са специфични, но гласът ѝ е също тъй значим, както и гласът на партийната организация също е достатъчно силен.

В този смисъл ето още един красноречив пример. Работниците от строителното управление понякога наричат отговорника на партийната група в четвърти строителен поток Иван Богданов партиен секретар. Грешката е почти съзнателна. Защо ли? Точно за това, защото групата работи конкретно, оперативно и авторитетно, защото нейните събрания и всяко нейно начинание са на високо равнище.

●

Партийната група, обединяваща отделите по електротехника, електроника и контролно-измервателни прибори и автоматика в конверторния стоманодобивен цех, имаше повече въпроси за обсъждане поради разнообразните задължения на комунистите. И хората говореха за различни проблеми. Но различието се притъпяваше от споделената на събранието еднаква загриженост, от изразеното съзнание за лична вина на всеки от присъствуващите от поставения в разисканията акцент върху необходимостта от повече самочувствие на групата като политически ръководител на колектива.

Разсъждавайки върху изворите на самочувствието, комунистите не случайно откроиха един факт. Част от младите хора идва в цеха без каквито и да са навици за труд и дисциплина. Опитните металурзи, наставниците и комунистите се стремят да ги приобщават към колектива, да им вдъхват любов към професията, да ги задържат в комбината. Но не винаги усилията гарантират успех. Поведението на някои момчета става непоносимо, а самоотлъчките — безбройни. В този случай изходът е дисциплинарно уволнение. Партийната група е настоявала именно за такъв изход, за твърда и респектираща позиция. Административното ръководство обаче не е възприело тази позиция, аргументирало се е, че при съществуващия недостиг на работна ръка такива хора лесно ще се прехвърлят от едно производство в друго. И възпитателният ефект не само върху постоянните рушители на дисциплината, но и върху целия колектив е пожертвуван. Ще упорствуват ли, ще имат ли комунистите и друг път охота да застанат твърдо срещу нередностите?

„Ще имат и това ще бъде отново техен дълг“ — каза Венелин Ветов. Защото самочувствието им, увереността им, че са политическите стопани тук, са необходими не толкова на тях, осемте комунисти от групата, необходими са повече на колектива.

Нали се знае, че ако водачът отстъпи, ако покаже малодушие, ще отстъпят всички след него. Ако пък в трудовия колектив групата е извоювала авторитет, и самочувствието на всички ще бъде по-високо.

Петя ДИМИТРОВА
кореспондентка на „Партиен живот“

Digitized by Google

КОМСОМОЛСКОТО ДРУЖЕСТВО — ЦЕНТЪР НА ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА

Комсомолските дружества се утвърдиха като естествени центрове за общуване на младите хора, за формиране, развитие и реализация на младата личност. Първичният комсомолски колектив е онази най-благоприятна и естествена социална среда, чрез която и в която комсомолските комитети и организации провеждат и осъществяват целите на непосредствената, конкретната идейновъзпитателна работа. Тук се организират и действуват клубовете за научно-техническо творчество, клубове по интереси, физкултурните колективи; чрез целенасочени мероприятия дружеството съдействува да се формират и усъвършенстват нравствените качества на младата личност, пак тук се откриват и израстват комсомолските активисти; дружеството е територия, в която се кръстосват остриетата на различни характери, на интереси и на нерешени проблеми, формират се нови идеи, раждат се инициативи за по-ефективна социална реализация на младежта, за пълноценен културен отдих и развлечения.

И тъй като младежката напоритост, дръзновение и нетърпение не понасят скучните мероприятия, остарелите форми, традиционалността и шаблона, то пред всички комсомолски ръководства стои проблемът как, по какъв начин да организираме нашата работа, че тя да бъде интересна, привлекателна, въздействуваща индиректно. Ето защо при планирането и изпълнението на определена идеологическа задача голямо значение придобива изборът на формите на работа на комсомолското дружество. Често пъти, увлечени по мащабни мероприятия и инициативи, замаяни от блясъка на отделни изяви, недооценяваме значението на формите, на методите и на подходите в работата или недостатъчна е нашата методическа помощ спрямо дружествените комитети; не е без значение какъв опит можем да им препоръчаме или да потърсим, изучим и популяризираме ценното в техния опит.

Нашата практика в това отношение ни е убедила в полезността на по-активна и системна методическа помощ, особено спрямо по-малочислените дружества, за да могат и те да организират своята целогодишна дейност така, че тя да бъде съобразена с организационните възможности на дружеството, с образователното ниво на членския състав, съобразно интересите и настроенията на младежите. Но при всички случаи — дейност интересна, лишена от примитивност и организационен шум. Разбира се, този подход не означава да се регламентира дейността на дружествата, да се спъват и ограничават инициативите им

Digitized by Google

за творчество, а по-скоро е израз на утвърждаващата се по-голяма системност в нашата работа с дружествата по главните проблеми във възпитанието на младото поколение. Така например преди две години в окръжната комсомолска организация бяха планирани тематични вечери „Всяко време ражда своите герои", посветени на ролята, мястото и значението на младежта в строителството на социализма. По своя замисъл тази инициатива трябваше да очертае идейно-политическата, трудовата и нравствената приемственост между поколенията, да усили значението на трудовия героизъм в днешния ден.

Нека си признаем, малко от комсомолските дружества успяха да вникнат в дълбочината на замисъла на тези тематични вечери, както и да видят своите непосредствени задачи. Тогава окръжният и общинските комитети се заеха да помагат. И преди всичко помощта бе насочена към формите на работа. Съставихме примерни сценарии, в тях посочихме дори музикалните илюстрации. Няколкото варианта на тези сценарии даваха възможност на дружествата да избират според своите сили и средства. Проверките, които направихме по-късно, показаха, че сме били прави. Преобладаваща част от тематичните вечери са предизвикали интерес сред младежката аудитория и според нашата преценка те изпълниха своите цели и задачи.

Подобен беше и подходът на окръжния комитет при провеждане на разговорите „Априлската генерална линия — мой дълг и отговорност" в рамките на Априлската проверка; така постъпихме при обсъждане в комсомолските дружества в Русе на книгата „Младост — наречена борба" в началото на септември.

Тази практика ни подсказа още веднъж, че наред с грижите да се формира определено идеологическо съдържание, е необходимо да се осигурява и минимум методическа помощ било във вид на сценарийни разработки, обмяна на положителен опит и др. И диференцирано спрямо възможностите на дружествата. Този подход ние приложихме успешно, когато изучавахме материалите на Четиринадесетия конгрес на Комсомола, на последвалия го пети пленум; положителни бяха и резултатите от общомладежкия димитровски поход в окръга на темата, която вече споменах: „Априлската генерална линия — мой дълг и отговорност"; при голяма активност преминаха обсъжданията на двутомника на другаря Тодор Живков „За априлската линия".

Идейновъзпитателната работа в и чрез живота на комсомолското дружество ние се стремим по-тясно да обвързваме с практическите проблеми на младежта. Нашите наблюдения показват, че при всяко мероприятие комсомолците по различен начин свързват теоретичния материал с практическите проблеми. Те реагират спонтанно и искрено и веднага свързват предстоящата политическа, икономическа и пр. задача с най-непосредствените си интереси — възможност за образование и квалификация, за по-добра ефективност на влагания труд, смисъл от влагания труд, работна заплата, организация на свободното време, битови проблеми — на работното място и у дома. Тази реакция на младите хора е по-ярко изразена на дружествени мероприятия, отколкото на общоградски.

Чрез по-разнообразната идейновъзпитателна работа в комсомолското дружество ние разчитаме да се повиши влиянието в средите на несъюзната младеж. Съществуващите между младите хора неформални отношения са мост и връзка, чрез които идеологическото съдържание стига и до несъюзната младеж. И не само стига, но и активно се усвоява. По пътя на чисто политическото информиране на младежта, след провеждането на комсомолските събрания за запознаване с решенията на V пленум на ЦК на ДКМС редица секретари на комсомолски дружества в Русе отбелязаха, че информацията за провеждането на

Digitized by Google

пленума и неговите решения са предизвикали интерес и у младежи и девойки, които до този момент не са членували в ДКМС. В това отношение пътят за по-голяма ефективност на идейновъзпитателното въздействие върви през активизирането на членската маса, когато комсомолците не са свидетели на мероприятията, а активни участници в него. Нашият опит показва, че щом начело на което и да е мероприятие застанат комсомолските активисти, които колективът познава добре, тогава младежката част от трудовия колектив по-бързо се приобщава към комсомолското мероприятие, към неговото идеологическо съдържание. При отчетно-изборните събрания през 1983—1984 г. по указание на окръжния комитет на ДКМС в комсомолските дружества се проведоха кратки музикалнопоетични рецитали — около 5—7 минути, на тема „Априлската генерална линия — мой дълг и отговорност". Стиховете бяха подбрани основно от книгата на Димитър Методиев „Песен за генералната линия". Съгласно указанието двамата рецитатори трябваше да бъдат измежду комсомолците в дружеството, а ако условията не позволяват, тогава да се потърсят отвън. Наблюденията показаха: когато изпълнителите са външни, дори и професионални актьори, не се получава необходимата атмосфера, както в случаите, когато комсомолци от дружеството четат стиховете — далеч по-непрофесионално, но искрено, завладяващо, топло и въздействуващо. Подобни резултати се наблюдаваха и при провеждане кръговете на републиканския фестивал за художествена самодейност — интересът, който предизвикаха заводските фестивали сред младежта, бе далеч по-голям, отколкото дори и към професионално подготвени концерти, провеждани в друго време.

Подобни бяха резултатите и при занятията от политическата учебна година, в които за пропагандисти бяха привлечени ученици; техните занятия преминаваха при по-висок интерес, отколкото при утвърдените пропагандисти. По същия начин успешно се прилага опитът за утвърждаването на лектори-международници сред учениците. Техните беседи и лекции в бригадирските лагери и ученическите колективи също се възприемат с повишен интерес.

Пак там, в комсомолското дружество и чрез него, вече за втора година прилагаме един нов метод за анализиране степента на овладяване на материала в политическата учебна година. Чрез анкетна карта от 6 въпроса в края на всяко занятие пропагандистът знае каква част от звеното е разбрала главното, същественото от темата, по която са разисквали, както и да даде оценка за полезността на занятието и препоръки за следващите. Механизмът е опростен, но динамичен и чрез него се получава директна и своевременна информация за едни от най-важните критерии — усвояването на материала.

Комсомолското дружество е действително ударният фронт на комсомолската практика, ето защо и важното, определящото за идейновъзпитателната работа е тя да се насочва към низовия колектив, да съдействува за възприемането на комунистическия идеал в тясна връзка с правдата за живота. В този план непосредствена задача за нашата организационно-политическа работа бе и си остава новият икономически подход да се превърне в начин на мислене и социална дейност на всеки комсомолец. Всичко това ние свързахме с икономическото образование на младежта, с усвояването на бригадната организация на труда, с изучаването и изпълнението на задачите, които постави Националната партийна конференция през март 1984 г., с утвърждаването на нравствените аспекти на новите икономически отношения, участието в насрещното планиране, с основната инициатива на XIV конгрес на ДКМС „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение", с участието на комсомолците във всемладежките дни за качество и икономии, поеманите комсомолски шефства

Digitized by Google

над качеството на изделията, технологичните линии, процесите, както и над качеството над продукцията за СССР.

На този етап работата по икономическото образование на младежта от Русенски окръг се организира в няколко основни направления: дисциплините с икономическа тематика в политическата учебна година; реферати на икономическа тема; чрез лекционната пропаганда.

Изминаха вече няколко години от внедряването на икономическия механизъм, натрупа се опит в неговото прилагане, това вече променя и целите на идейновъзпитателната работа. Отмина етапът на общообразователния подход и настъпи време за конкретно, по-нататъшно овладяване на процесите. Сега пред комсомолските дружества стои задачата да се придобият по-големи икономически познания и на тази база да се повишава непрекъснато трудовата и социалната активност на комсомолците, качеството на произвежданата от тях продукция; да се извеждат на по-преден план нравствените аспекти на икономическите отношения.

В изпълнението на тези задачи в окръжната комсомолска организация бе направен опит да се диференцира работата по икономическата подготовка на комсомолците — формите за икономическо образование бяха насочени, от една страна, към младите специалисти-икономисти, от друга — към неспециалистите и, от трета — към организирането на общи мероприятия, в които се използваха знанията, опитът и подготовката на младите специалисти пред комсомолските аудитории във формата на кръгли маси, вечери на въпроси и отговори, дискусии, дори и тематични вечери, посветени на професията на икономиста и неговото място в организацията на днешното социалистическо производство.

Особено важна задача за окръжния комитет на Комсомола, за първичните комсомолски колективи бе да се намерят онези форми и средства, които най-пълно да съдействуват за мобилизиране способностите на младите хора за по-нататъшно разкриване на производствените резерви, за преизпълнение на държавните задачи. Едно от важните средства в това отношение е насрещният план — задача, чието изпълнение в най-голяма степен зависи и от качеството на провежданата в комсомолските дружества възпитателна работа.

На този етап наблюденията показват, че в първичните комсомолски колективи в по-голяма степен се обръща внимание на технико-икономическите страни на насрещното планиране. Често пъти дружественият комитет не е успявал да ангажира вниманието на комсомолците към новото планово задание. Не само да ги ангажира, но и да ги приобщи, да ги направи лично съпричастни към всеки пункт на икономическата програма на колектива.

В борбата за разкриване на производствените резерви идейновъзпитателната дейност в комсомолските дружества намери широко поле за изява, за реализация в организираните всемладежки дни за качество и икономии. Тези дни се превърнаха във форми за реално и директно участие на младежта в процеса на повишаване качеството на продукцията и икономия на материали, горива, суровини, енергия и др.

●

Четиринадесетият конгрес на Комсомола утвърди инициативата „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение". С много по-голяма настойчивост насочихме усилията на комсомолските комитети на всички нива от окръга към активна работа. Активизира се идейновъзпитателната дейност в комсомолските дружества за утвърждаване на разбирането, че научно-тех-

Digitized by Google

ническият прогрес е основната насока, стратегическата линия за развитие и прогрес на националната икономика, за повишаване на жизненото равнище на народа, че научно-техническият прогрес е и личен въпрос за всеки един комсомолец, оттук и мястото му за усвояване резултатите на научно-техническата революция и насочването й към всички отрасли на народното стопанство. Решаването на тези задачи минава през различни идеологически форми в комсомолските дружества: просветни събрания, лекции, беседи, тематични вечери и др., организират се състезания с електронни игри за по-малките, тематични екскурзии до предприятия, в които електронизацията заема водещо място, и обезателно в сродни предприятия, където все още преобладава ръчният и непривлекателен труд. През последните години ние насочваме дейността на клубовете за ТНТМ към разработки, които пряко са свързани с електронизацията на производството; организираме вечери, посветени на професията на инженера и специалиста по електроника, и др. В тази връзка Русенската окръжна комсомолска организация работи по инициативата „Електронизацията и автоматизацията на общественото производство — окръжен младежки обект". Основните параметри на инициативата са заложени в работата на комсомолски дружества от десет базови промишлени предприятия и две общински комсомолски организации, в които се постигат и редица реални резултати. Млади специалисти по електроника от Обединените заводи за печатни платки и тестерно оборудване създадоха електронно сметало за деца, което се възприема много добре от най-малките, постигнаха се добри резултати в използването на роботите в комбинат „Георги Димитров", предстоят и първите стъпки по закупуването на компютри и създаването на центрове за работа с тях.

В основата на тези инициативи и форми стои възпитателният елемент — главното на този етап, защото работата на дружествените комитети на Комсомола по интензифициране на общественото производство на първо място е свързана с изменение на съзнанието и мисленето на младежта към тези въпроси, с изпълнение на решението на Политбюро на Централния комитет на БКП за формиране и повишаване на компютърната култура на младия човек.

●

Мирогледното възпитание на младежта е една от важните задачи на политическата работа в комсомолските дружества. Овладяването на марксизма-ленинизма и на априлската генерална линия на БКП стои в основата на политическата просвета в низовите комсомолски колективи. Наред с това особено важно е как дружествените комитети на Комсомола ще съумеят да поднесат това идеологическо съдържание в най-тясна връзка с проблемите на всеки колектив. Това е важен проблем и за цялата възпитателна работа сред младежта.

На този етап в Русенската окръжна комсомолска организация вече за втора година успешно се използва работата на комсомолските контролни органи в подготовката и провеждането на практически занятия от политическата учебна година във всяко комсомолско дружество. Месец преди мероприятието комсомолските контролни щабове провеждат ежедневни проверки по спазването на трудовата и технологичната дисциплина, качеството на промишлената продукция и др., изготвя се анализ от проверката и на практическото занятие се разговаря не въобще за въпросите на качеството и дисциплината, а конкретно за тези въпроси в съответния комсомолски колектив. Подобен подход бе избран и от комсомолското дружество при първи цех, трети шевен участък в поток „А" на завод „Арда" при занятията, посветени на из-

Digitized by Google

граждането на материално-техническата база. По време на цялото занятие се дискутираха основно въпросите, които бяха залегнали в анализа на комсомолския контролен щаб по качеството на комсомолския труд.

Полезна форма за свързване на идеологическото съдържание на идейновъзпитателната дейност с практическите въпроси в комсомолските дружества са и срещите с партийните и стопанските ръководители, специалисти и др. В подготовката на тези срещи дружественият комитет насочва силите си в две посоки — беседата на госта да бъде не лекция въобще по проблема, а конкретно насочена към проблемите в съответния трудов колектив, като се очертава и мястото на младежите в тяхното решаване. В тези срещи се дискутира доколко комсомолците разбират своето място в решаването на въпросите. Този момент е особено важен, защото може да се съчетае с приемането на лични обещания, връчването на поръчения за работа в „тесните места" на съответното производство.

В Русенската окръжна комсомолска организация са постигнати редица положителни примери в това отношение. Когато приключваше отминалата политическа учебна година в комсомолските дружества, се проведоха просветни събрания, на които гостуваха специалисти и стопански ръководители, пред които в края на събранието бяха прочетени личните обещания на комсомолците за повишаване качеството и производителността на техния труд. На тази основа бе изготвено и колективно задължение за по-нататъшна работа на комсомолското дружество над тези въпроси.

Свързването на идеологическите форми в комсомолските дружества с практическите въпроси на колектива води и до анализиране работата по ТНТМ, когато се провеждат лекционни мероприятия под формата „Дни на техническите знания", разглежда се участието във всемладежките дни за икономии и качество и други.

В комсомолската практика често се прилага и комплекс от форми, които пряко са насочени към формирането на мирогледа на младото поколение. В навечерието на XIV конгрес на ДКМС подобен комплекс бе общомладежкият димитровски поход, който прерасна в Априлска проверка. Задача на възпитателната работа в комсомолското дружество бе, първо, да се овладеят априлските критерии на мислене, на оценка, за да стигнем до процеса на проверката; второ, да се вникне, да се търси диалектическата връзка на априлската генерална линия с марксизма-ленинизма; трето, да се потърсят измеренията на априлската линия в художествено-творческия процес, като се свърже с априлското поколение творци в съвременната българска литература. Във връзка с това в комсомолските дружества в Русенски окръг се проведе обсъждане на книгата на Димитър Методиев „Песен за генералната линия".

Важен стремеж във възпитателната работа в низовите комсомолски колективи е за бърза идеологическа реакция или за поднасяне на актуална политическа и идеологическа информация. С учащата се младеж въведохме един път в месеца да се готви и изнася актуална политическа информация по събитията през месеца. При трудовата младеж тази дейност се организира и провежда от изградените в окръга 53 групи за актуална политическа и идеологическа информация. Наблюденията показват, че политическата информация е близка до естествените интереси на младежта и се възприема добре. От началото на тази година като експеримент се въведе в по-големите младежки дискотеки в окръга всяка вечер в 20,00 ч. да се поднася информационно-политическа рубрика, а в 21,00 ч. — политически коментар, интервю, обзор, статия, филм. Наблюденията показаха, че експериментът е

Digitized by Google

положителен и по решение на окръжния комитет на ДКМС се въведе в програмите на всички младежки дискотеки, които са към базата за младежки дейности.

Голяма част от усилията на комсомолските дружества се насочва към класово-партийното и военно-патриотичното възпитание на младежта. Тук задачата е у младото поколение на Русенски окръг да се формират черти, характерни за българската работническа класа, да се възпитава класово и партийно съзнание. В това отношение важно политическо значение имат провежданите трудови ритуали — даване име на младежки трудов колектив, приемане в редовете на работническата класа. Изградени традиции в тяхното организиране има вече в комсомолските дружества при завод „Дунавска коприна", Пристанищен комплекс и др.; в комсомолското дружество при ремонтно-механичния цех на комбинат „Г. Димитров"; при дружество „Администрация" на комбинат „Г. Генов" се организират вечери на професията, портретни вечери на млади първенци в труда, орденоносци, работнически фамилии и др.

●

Организацията на свободното време и мероприятията по естетическото възпитание на младежта заемат количествено най-голямо място в календарния план на всяко едно комсомолско дружество. Но критериите за оценка на тази дейност отново са подчинени на главните политически и идеологически задачи, които решава Димитровският комсомол — доколко чрез формите на художественото творчество комсомолските дружества успяват да повишат трудовата активност на младите хора, да формират у тях класово-партийни критерии и мерки за оценка на художествените и житейските факти. В изпълнението на тази задача в редица комсомолски дружества — поделение „Здравко Чампоев" — I комсомолско дружество, Хлебозавод — комсомолско дружество „Иван Дечев" и в редица още се организира целенасочена работа с киното, театъра, изобразителното изкуство, художествената самодейност. По тяхна инициатива бяха организирани колективни посещения и обсъждания на театралните постановки и филмите „Седмият ден", „Допълнение към ЗЗД", „Есента на един следовател" и др. В това направление от особено важно значение за организираната политическа дейност са връзките на комсомолските дружества с представители на младата художественотворческа интелигенция. На тази основа при нас се зароди движението „Всеки млад творец — приятел на комсомолско дружество, пионерски отряд и младежки трудов колектив". Традиционни станаха за селищните системи с. Иваново, гр. Две могили, Русе и др. организираните художествени програми по откриването и закриването на пролетните и летните селскостопански кампании, ударните комсомолски дни и др.

В работата по организацията на свободното време в комсомолските дружества съществуват и няколко проблема, които определят в голяма степен качеството на провежданата идейновъзпитателна дейност. На първо място — не всякога при организацията и провеждането на мероприятията се търси точното прецизиране между условно наречените сериозни и развлекателни форми; между сериозните и развлекателните моменти от една форма.

На второ място — важен проблем за нас е да се повиши качеството на работата в свободното време, да се търсят качествените моменти в новите форми и инициативи. Не са рядки случаите, когато в тези раздели мероприятията на комсомолските дружества си приличат и дори са едни и същи от години насам — колективно посещение на филм

Digitized by Google

и театър, чествуване на рождени дни, подготвен рецитал по някой празник и др. В резултат на това самото им назоваване вече понижава степента на тяхната възпитателна сила. А истината е: в комсомолските дружества се чувствува необходимост от нови форми. Това се потвърждава и от факта, че някои нови телевизионни предавания веднага намират адекватните си търсения в комсомолските колективи — така се проявиха „Събеседник по желание", „Минута е много", „Разговаряме с вас" и др., които се посрещат добре от членовете на колектива. Това означава, че търсенията, творческото интерпретиране на утвърдени идеологически форми, добили голяма популярност, е също път, по който могат да се берат богати плодове.

●

Гаранция за високото качество и ефективността на провежданата възпитателна работа в комсомолските дружества е и подготвеността на кадрите и активистите, които я осъществяват. В този план особено е мястото на отговорниците по идейновъзпитателната дейност. Практиката сочи, че в тези комсомолски дружества, където не само секретарят е активна личност, но реална и действена е и работата на отговорника по възпитателната работа, резултатите са по-добри. Ето защо окръжният комитет на Комсомола отдава важно значение на работата за подбора и обучението на комсомолските кадри, ангажирани с идейновъзпитателна работа сред младежта. Наша непрекъсната грижа е в тематичните планове на обучението да се отделя еднакво внимание и на въпросите, свързани пряко с актуалните задачи за младежта и мястото на идеологическите форми в тяхното решаване, и на ролята и мястото на отговорника по идейновъзпитателната дейност в комсомолското дружество. Стремим се у тези активисти да се възпитава чувство за по-голяма отговорност и за по-голяма самостоятелност и инициатива спрямо проблемите на възпитателната работа в колектива. На този етап се срещат дружества, където отговорникът по възпитателната работа е повече технически изпълнител на мероприятието, а не негов инициатор, създател и реализатор. Като има предвид мястото, ролята и значението на отговорника в дружеството по идейновъзпитателните проблеми, окръжният комитет на ДКМС в Русе полага непрекъснати усилия за подготовката на млади пропагандисти, агитатори, лектори. Така например всяка година съвместно с окръжното дружество „Г. Кирков" се организират по три школи на младия лектор с около 100 участници, които след завършване на школата се включват като пропагандисти и лектори. От 3 години съществува факултет за обществено-политическа подготовка на учениците, в който всяка година се обучават по над 200 средношколци с изявени интереси към политическите знания — основи на марксизма-ленинизма, младежко революционно движение, комсомолско строителство и др. Трета година работи окръжният клуб „Млад международник". Утвърдиха се ежемесечните открити занятия с пропагандистите за повишаване на тяхната обща и специална подготовка. Тези форми не изчерпват, но съдействуват в голяма степен за повишаване подготовката на идеологическите кадри, а оттук и на качеството на извършената от тях възпитателна работа в комсомолското дружество. Всички тези инициативи бяха поощрени от окръжния комитет на БКП, бяха реализирани под ръководството на партийните органи и организации и в чието по-нататъшно ръководство ние виждаме своите бъдещи успехи.

Христо СЛАВОВ
секретар на окръжния комитет
на ДКМС — Русе

Digitized by Google

ЦЕЛТА НИ Е ДА ФОРМИРАМЕ НАУЧЕН МИРОГЛЕД

ВЛАДИМИР ПРОТОПОПОВ
първи секретар на Ленинския районен комитет на КПСС на град Москва, кандидат на икономическите науки

Всеки район на съветската столица има свои особености. За нашия, Ленинския, който поддържа дългогодишни дружески връзки с едноименния район на София, аз бих отбелязал две. Това са, първо, високата наситеност с научноизследователски институти (60, включително 25 академични) и висши учебни заведения и като следствие — големият научно-педагогически потенциал. И, второ, ние имаме много младежи. Нашата районна комсомолска организация наброява над 82 хиляди членове на ВЛКСМ. Това е една от най-големите районни организации в страната. В шестте висши учебни заведения на района — Московския държавен университет „М. В. Ломоносов", институтите за международни отношения и за чужди езици „М. Торез", педагогическия „В. И. Ленин", първия медицински „И. М. Сеченов" и за фина химическа технология „М. В. Ломоносов" — се учат над 60 хиляди студенти и аспиранти, включително 4,5 хиляди чужденци, пристигнали от 110 страни на света.

В решенията на своите конгреси и в специалните постановления Комунистическата партия определи задачите за по-нататъшно подобряване на подготовката на специалисти за всички области на обществения живот. Тя придава особено важно значение на усъвършенстването на идейно-политическото и нравственото възпитание на студентите от висшите учебни заведения, на формирането у тях на научен, марксистко-ленински мироглед, на здрави комунистически убеждения и високи граждански качества.

Именно отчитането на тези изисквания е в основата на цялата работа за комунистическо възпитание на студентите, която провеждат нашият районен комитет на партията, районният комитет на Комсомола, ректоратите и деканатите, партийните и комсомолските организации на вузовете. Едно от централните места в тази своя работа районният комитет на партията отрежда на катедрите по обществени науки, като отделя повишено внимание на тяхната дейност.

Особена роля

Напълно естествено е, че подготовката на младия специалист, възпитаването на политически, делови и морални качества у него се извършват в течение на целия учебен процес и във всички катедри. Но във формирането на научен мироглед, който е фундаментът на идейната убеденост на човека, катедрите по обществени науки имат особена роля. На лекционните и семинарните занятия, които се провеждат от катедрите по история на КПСС, философия, политическа икономия и научен комунизъм, студентите се приобщават към съкровищницата на марксистко-ленинското учение, узнават закономерностите на използването на теоретичните положения в практическата дейност на КПСС и братските партии на страните от социалистическата общност, учат се да свързват данните на обществените науки със

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

съвременния живот в държавите на реалния социализъм.

Силите на обществоведите в нашия район са твърде внушителни. Във водещия и най-голям в страната вуз МГУ действуват 17 катедри по обществени науки, в които различни курсове лекции четат 95 професори и 266 преподаватели. А в останалите институти са създадени по четири катедри: по история на КПСС, философия, политическа икономия и научен комунизъм.

Ние се стремим да засилваме партийното влияние върху дейността на катедрите по обществени науки. Преди всичко чрез подбора, разпределението и възпитанието на преподавателите-обществоведи, чрез създаване на условия за тяхното професионално израстване, изучаване и разпространяване на положителния опит в работата на катедрите и разкриване на проблемите, възникващи в учебния процес.

Анализираме и положението на нещата непосредствено в катедрите, организираме научно-практически конференции и семинари по различни въпроси, свързани с дейността на катедрите, редовно на заседания на бюрото на районния комитет или в отдел „Наука и учебни заведения" изслушваме ръководители на вузове и катедри, партийни комитети, бюра на партийните организации на институтите и катедрите по проблемите на партийното ръководство в областта на обществените науки. С тези методи се опитваме да въздействуваме върху работата на катедрите, стремим се преподаването на социално-икономическите дисциплини да бъде активно и целенасочено, да се повишава равнището на методическата работа, всички лекции и семинарни занятия да се провеждат на високо идейно-теоретично и методологическо равнище, критиката на буржоазната идеология да бъде винаги убедителна и аргументирана, а изучаването на теоретичните проблеми да се обвързва тясно с живота и практиката на комунистическото строителство.

Разбира се, всеки вуз, всяка катедра си има свои проблеми. Тяхното решаване е свързано главно с по-нататъшното повишаване на методическото майсторство на преподавателите, с това в курсовете да преобладават лекции с проблемен характер, които да правят студентите участници в решаването на един или друг теоретичен въпрос. Ние насочваме преподавателите на семинарните занятия да създават обстановка, която да позволява да се обсъждат творчески актуалните въпроси на марксистко-ленинската теория, да допринася за развитие на дискусии по едни или други изучавани проблеми.

Този подход изисква от преподавателя непрекъснато да усъвършенствува майсторството си, да повишава своето професионално равнище, да участвува активно в научноизследователската работа, свързана с практиката, а така също и в обществената дейност.

Всички тези въпроси се намират в полезрението на районния комитет на партията и партийните организации на вузовете.

Неотдавна на районно събрание на партийния актив беше обсъдено как вузовските партийни организации изпълняват постановленията на ЦК на КПСС за усъвършенствуване на идеологическата работа. В решението, взето на събранието, се съдържа изискване към ректоратите и партийните комитети на вузовете да разработят действени мерки, които да осигурят по-нататъшно повишаване на идейно-теоретичното и методическото равнище на преподаването на обществените науки, учебният материал да се обвърже по-добре с актуалните проблеми на общественото развитие, в учебния процес да се използват по-пълно постановките на XXVI конгрес на КПСС и последвалите го пленуми на Централния комитет. Беше предложено да се засили контролът върху съдържанието и ефективността на лекциите и семинарните занятия.

Комунистическият мироглед се формира не само от обществените науки, но и от целия учебен процес, от идейно-теоретичното равнище на всички дисциплини. И не случайно районният комитет предложи да се провеждат редовно съвместни заседания на катедрите по обществени науки със специалните катедри. Опитът показва, че това дава добър резултат. Та нали точките на съприкосновение не са малко. Например по инициатива на катедрата по марксистко-ленинска философия на Първи медицински институт неотдавна у нас беше проведена междувузовска научна конференция на медицинските вузове в Москва по проблема „Диалектика на биологичното и социалното у човека". Конференцията предизвика голям интерес.

Главната задача, която събранието постави пред актива на обществоведите в района, се свеждаше до това, да осигурят високо равнище на преподаването, да развият у студентите интерес към изучаването на обществените науки, те да усвояват задълбочено революционното учение на Маркс, Енгелс и Ленин и практическия опит на КПСС, да придобият умение да прилагат получените знания на практика. На партийните комитети и ректоратите беше предложено да засилят персоналната отговорност на всеки преподавател-обществовед, а също и на преподавателите по другите дисциплини за формирането на марксистко-ленински мироглед и активна жизнена позиция у студентите. А това означава всяко висше учебно заведение да подобрява работата с кадрите. Някои нови форми на дейност в тази насока започна да използва и нашият районен комитет на партията.

Digitized by Google

Главно звено

В доклада си за актуалните въпроси на идеологическата и масовополитическата работа на Юнския пленум на ЦК на КПСС (1983 г.) К. У. Черненко подчерта специално необходимостта да се полагат грижи „във всеки вузовски колектив да господствува атмосфера на творческо търсене, взаимно уважение и взискателност, нетърпимост към всякакви нарушения на законността и морала". Мисля, че с още по-голяма очевидност тези думи следва да се адресират към професорско-преподавателския състав на катедрите по обществени науки. Та нали те трябва да се отличават с яснота на собствените идейни позиции, с творческа настройка, висока ерудиция, постоянно търсене и нравствена привлекателност на самата личност на преподавателя. С други думи, кадрите-обществоведи са главното звено, позволяващо да се осигури успех в целеката работа за формиране на научен мироглед у бъдещите специалисти.

И както показват нашите наблюдения, тук са важни не само партийният и жизненият опит на преподавателя, неговият научен багаж. Важни са също и чертите на неговия характер — умението да общува с колегите, да оценява трезво своето и мястото на другарите си в науката, съвместно да разработва и обсъжда проблеми и много други неща. Това особено се отнася за учените, които ръководят катедри по обществени науки.

Добре помня един случай в една катедра. Години наред в нея имало ненормални взаимоотношения между преподавателите. И в значителна степен поради неправилния стил на ръководство от страна на завеждащия катедрата. Той оценявал тенденциозно работата на някои преподаватели, проявявал нетърпимост в отношенията със сътрудниците, решавал едностранно кадровите въпроси, допускал и други грешки.

Когато тези факти станаха достояние на районния комитет на партията, ние бяхме искрено учудени от позицията на ректората и партийния комитет на института. Знаейки за положението на нещата в катедрата, те не бяха проявили партийна принципност, не бяха взели необходимите мерки да се сложи ред. Наложи се районният комитет да се намеси, та партийният комитет на института с конкретни, решителни и принципни действия да нормализира обстановката в катедрата.

Тези, а и други факти потвърдиха още веднъж правилността на изискванията на районния комитет към партийните организации да проучват по-добре кадрите преподаватели-обществоведи, техните делови, научни и лични качества, морално-психическия климат в катедрите, своевременно да разкриват евентуалните негативни тенденции в тяхната работа. И ако погледнем какви въпроси от дейността на катедрите по обществени науки на нашите вузове са разглеждани най-често напоследък на заседания на бюрото на районния комитет или в отдел „Наука и учебни заведения", ще видим, че солиден превес имат кадровите проблеми.

Преди всичко ние обръщахме внимание на партийните комитети на вузовете, а също и на партийните организации на катедрите по обществени науки да отделят повече внимание на подготовката на нови кадри по обществените дисциплини, да вземат под свой специален контрол дейността на преподавателите, системно да се интересуват от тяхната квалификация, от усъвършенстването на методиката на преподаване и участието им в научноизследователската и обществената работа. С една дума, да следят политическия и професионалния растеж на кадрите. И напоследък партийните организации направиха немалко.

Партийните комитети на всичките шест вуза започнаха да провеждат по-активно редовни индивидуални събеседвания на членовете на изборния партиен орган със завеждащите катедри, с професорите, доцентите и преподавателите по обществени науки. Комитетите анализират педагогическата, научната и обществената работа на всеки от обществоведите. В резултат на това се разкрива, обобщава и прави достояние на другите всичко положително, бързо се отчитат и осъществяват конкретните предложения и пожелания за подобряване на работата. Сега районният комитет изисква от партийните организации на вузовете да вземат под внимание всеки сигнал, всяка бележка и предложение на преподавателите, да предприемат оперативни и действени мерки по тях и да съобщават за резултатите на авторите на предложенията.

За да се повишат взискателността и персоналната отговорност на преподавателите по обществени дисциплини пред цялата районна партийна организация, е взета такава мярка: от 1983 г. завеждащите катедри по обществени науки, техните професори и преподаватели са включени в номенклатурата на бюрото на районния комитет на партията и се утвърждават на длъжност от районния комитет.

У нас става правило на заседания на бюрото на районния комитет да се обсъжда информация за работата на ректоратите и партийните организации на вузовете, а също и на катедрите по обществени науки за изпълнение на критичните бележки и предложенията, направени от преподаватели-обществоведи или при събеседвания в партийните комитети на вузовете. Тази практика позволява на районния комитет да влияе активно върху процеса на комплектуване на катедрите по социално-икономически дисциплини с опитни и висококвалифицирани кадри.

Използваме и други възможности за

Digitized by Google

партийно влияние за подобряване на кадровия състав и на преподавателската дейност. Например при МГУ вече много години работи Институт за повишаване квалификацията на преподавателите по обществени науки. Това е водещо учебно заведение на нашата страна. Всяка година в него преминават преподготовка (а всеки преподавател е задължен да прави това веднъж на пет години) около 1100 души, от които 300 души са преподаватели от московските вузове. В районния комитет проучваме редовно и веднъж в годината обсъждаме на заседание на бюрото работата на дирекцията и партийната организация на този институт в светлината на изискванията на партийните документи. В своите решения отбелязваме всичко положително, което е постигнал колективът на института, определяме недостатъците и пропуските и препоръчваме пътища за тяхното премахване.

Съветът препоръчва

Вече няколко години при районния комитет на партията действува съвет за проучване, обобщаване и разпространяване на опита на катедрите по обществени науки. Съответни съвети са създадени при партийните комитети на вузовете в района.

При създаването на този съвет се предполагаше, че главна цел на неговата дейност ще бъдат проблемите, свързани с усъвършенстването на методиката на преподаване на обществените науки. Обаче впоследствие се изясни, че е целесъобразно съветът да се занимава и с много други проблеми. Та нали катедрите по обществени науки, където са съсредоточени силите на крупни учени, провеждат голяма научно-теоретична работа, свързана с по-нататъшно разработване на всички съставни части на марксизма, с анализа и критиката на съвременните буржоазни теории и опортюнистически концепции. Те участвуват активно в научно-практическата дейност за решаване на различни икономически, социални и други проблеми в интерес на народното стопанство. По-конкретно тези катедри участвуват в работата за усъвършенстване на стопанския механизъм в различни отрасли на народното стопанство, разработват съвместно с практиците плановете за социално-икономическо развитие на отделни трудови колективи и райони, провеждат голяма работа в партийните и обществените организации.

Съветът има възможност да обобщава положителния опит в работата на катедрите за повишаване ефективността на преподаването на обществените науки, да премахва дублирането, да обединява усилията на катедрите за комплексно решаване на крупни проблеми — с други думи, да помага на районния комитет на партията за повишаване на ефективността на партийното ръководство на катедрите по обществени науки.

Решаването на новите задачи наложи съветът да бъде преустроен организационно. Сега в неговия състав има четири секции.

Първата секция на съвета при районния комитет се занимава с твърде важен проблем — усъвършенстване на работата по подбора, разпределението и повишаването на квалификацията на преподавателите-обществоведи. Втората секция разглежда предимно проблеми, свързани с организацията и усъвършенстването на научната работа в катедрите по обществени науки във вузовете на района. Третата секция на съвета при районния комитет проучва проблемите на комунистическото възпитание на студентите. Четвъртата секция — проблемите на учебно-методическата работа.

Преустройването на работата на обществения съвет даде възможност напоследък да се обсъдят редица въпроси, които имат принципно значение за усъвършенстване на дейността по възпитаване на научен мироглед у студентите. Това е и проблемът за работата на партийните комитети на вузовете за засилване ролята на атестирането и конкурсното преизбиране, за повишаване отговорността на преподавателите-обществоведи за възложената работа. Това е и въпросът за работата на катедрите по обществени науки на Института за фина химическа технология за повишаване на идейно-теоретичното и методологичното равнище на преподаването на обществените дисциплини и за засилване на връзката на учебния материал с актуалните проблеми на съвремието, работата на колективите на педагогическия и медицинския институт за формиране на мироглед и за идейно-нравственото възпитание на студентите, ролята на катедрите по обществени науки за критика на антикомунистическите концепции и засилване на ефективността на контрапропагандата в учебно-възпитателния процес и много други. Само през първата половина на 1984 година съветът за катедрите по обществени науки при нашия районен комитет на партията разгледа осем проблема, по които са разработени, утвърдени и разпратени на съветите за катедрите по обществени науки при партийните комитети на вузовете съответни препоръки. Впоследствие партийните комитети на вузовете информират бюрото на районния комитет на партията как се използват тези препоръки.

Digitized by Google

Очевидни промени

Като анализира дейността на катедрите по обществени науки, районният комитет стигна до извода, че напоследък те чувствително са засилили вниманието към организацията на учебния процес, за по-качествено провеждане на лекциите и семинарните занятия. Разширила се е тяхната връзка с катедрите по специалните дисциплини, които са започнали да отделят повече внимание на мирогледното изграждане. На практика се осъществява тясна връзка между философите и естествоизпитателите, която носи несъмнени изгоди и за двете страни.

Обществоведите се въоръжават с научни знания по специалните дисциплини. Преподаването на обществените науки се извършва с оглед на получаваната от студента професия. И в крайна сметка всичко това повишава неговия интерес, помага му да усвоява по-добре изучавания материал.

Преподавателите по специалните дисциплини съвместно с обществоведите се стремят на лекциите и семинарните занятия да разкриват задълбочено мирогледните проблеми. Обществоведите помагат на естествоизпитателите да определят методологически не само какво да кажат на студентите по една или друга тема, но и как да им го кажат. В резултат на това в процеса на занятията марксистко-ленинската позиция се отразява по-ясно.

Във вузовете на района получиха голямо разпространение методологическите семинари, на които преподавателите изучават философските проблеми на различните науки. Обществоведите участват активно в работата на тези семинари. По поръчка на районния комитет на партията научни работници от философския факултет на МГУ и Института по философия на АН на СССР създадоха научно-методично пособие в помощ на ръководителите на методологическите семинари.

В катедрите по обществени науки нарасна съществено количеството на научните изследвания по проблемите на комунистическото възпитание на студентската младеж, един път и половина се увеличи броят на преподавателите, занимаващи се с проучване на проблема за социалистическия начин на живот, за нравственото и естетическото възпитание на младежта. Само през 1983 година учените от района публикуваха 294 монографии и статии на тази тематика в сравнение със 183 публикации през 1982 година. Във вузовете на района нарасна почти два пъти количеството на специалните курсове и семинари по обществени дисциплини.

Районният комитет на партията, ректоратите и партийните комитети на вузовете засилиха контрола върху работата на катедрите по обществени науки. На заседания на ректоратите, деканатите и научните съвети започнаха да се обсъждат по-често въпросите на комунистическото възпитание на студентите. Само през 1983 година бяха проведени 159 научнотеоретически, практически и методически конференции, на които съдържанието, формите и методите на възпитателна работа със студентите бяха подложени на подробен анализ. На заседания на партийните комитети на вузовете са изслушани 145 отчета на факултетни и катедрени партийни организации за работата по усъвършенстване на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на младежта. И което е особено важно, партийните комитети на вузовете започнаха да отделят повече внимание на проблемите за качеството на възпитателната работа със студентите. Това веднага даде положителен ефект.

Районният комитет на партията се грижи и за обратната връзка. За по-добра размяна на опит в работата и по-подробно информиране на преподавателите-обществоведи районният комитет създаде постоянно действуващи семинари на завеждащите катедри по обществени науки, секретарите на партийните организации на вузовете и преподавателите от катедрите по обществени науки. С непосредствената организация на работата на тези семинари се занимава съветът за катедрите по обществени науки. Например през 1983 година на семинарите бяха обсъждани разнообразни и актуални проблеми, включително и дейността на преподавателите от катедрите по обществени науки на вузовете в района за работата по контрапропагандата сред студентската младеж. Анализираха как се поднася критиката на антикомунистическите концепции в процеса на преподаване на курса по научен комунизъм.

Освен това катедрите по обществени науки на нашите вузове станаха активни помощници на районния комитет в провеждането на идеологическата работа сред трудовите колективи в предприятията, учрежденията и организациите на района.

Digitized by Google

Очерци, разкази, фейлетони

ПО ИЗВЪРВЕНИЯ ПЪТ

От ранните си години Петър Чушкаров попада в групата на чираците в чифлика „Клементина". През пролетта по стар обичай тук се организирала кошия с коне. Имало гости от Плевен, дори и от София. Състезанието се провело на два етапа. Първия път се надбягвали по групи, а втория се надпреварвали първенците от самите групи.

В състезанието участвувал и Чушкаров със своя кон Ален. На финала пристигнал пръв.

Успехът се повторил и при втория тур. На обеда Георги предложил да отидат да се разходят край р. Вит. Между него, Петър и Стефан се зародила хубава дружба. Живели като братя. Когато след обяд тръгнали на разходка и да отбележат победата на Петър, съвсем „случайно" срещнали Марин Флоров — опитен и дългогодишен работник в чифлика. По негова поръка Георги и Стефан поканили Петър на среща. Нему било заръчано да сформира ремсова група в чифлика.

Излегнати на зелената морава край река Вит, тримата с отворени уста слушали разказа на Марин за лошата съдба на бедняка, за това, че те работят, за да увеличават печалбите на чифликчиите, че единственото им оръжие е да се организират и наедно да водят борба за по-добър живот.

За двете години в „Клементина" Петър не само израснал и възмъжал, но вече си обяснявал много неща от живота. Много въпроси за младия ремсист били ясни и неясни. Той знаел само, че това е пътят, а как да се върви по него, му било неизвестно. Нужни били труд, постоянство, предпазливост и риск.

●

С тези мисли Петър Чушкаров пристигнал в Беглеж да се грижи за дядо си и баба си.

Заедно с полската работа той се включил и в ремсовата група.

Една августовска вечер Татара му казал:

— Тази вечер се събираме у Кольо Златанов. Неговият син Тодор си е дошъл. Ще бъде важно и интересно.

Вечерта в дома на Никола Златанов един по един дошли да „видят" пристигналия му син. Тук били Борис Лалов, Дочо Ненов, Петър Чушкаров, Стойчо Цветков (Татара), Цанко Христов и още неколцина. Състояло се нелегално събрание на ремсовата организация в селото. На него за неин секретар бил избран Петър Чушкаров. В този момент той си спомнил заръката на другарите си от чифлика: „Ако има ремсова група, да се включи, а ако няма, да издири най-добрите и да я създаде".

Читалищната дейност, кооперативната група, въздържателното дружество, спортната организация били основата на всички ремсисти, които държали постоянно връзка с Чушкаров.

В ранната утрин на един Първи май на най-високото дърво в Беглеж се развяло червено знаме. Друг път срещу седми ноември селото било обсипано с лозунги. На едни пишело „Да живее Октомврийската революция", на други — „Да вървим по пътя на Русия", на трети — „Колхозите са нашето спасение", „В обединението е нашата сила в борбата с богатите", „Да живее Червената армия" и т. н.

Дълбоко в конспирацията стоял тихият на вид земеделски работник и организатор на РМС Петър Чушкаров.

През 1934 година в навечерието на Коледа Петър Чушкаров бил повикан да се яви в дома на Иван Нейков. Тук той сварил още десетина души. Поздравил тихо и седнал на стола зад вратата.

„Другари, искам да ви кажа — започнал Иван Нейков, — че в последно време нашите младежи, организирани от РМС, и неговият секретар успешно изпълняват своите задачи. В центъра е Чушкаров."

Говорил дълго и накрая предложил за член на БРП (комунисти) да бъде приет Чушкаров. Гласували единодушно. След това Нейков продължил: „По указание при нас се оформя районен комитет на РМС със селата Беглеж, Бежаново, Бъркач и Петърница. За негов секретар се предлага др. Петър Найденов. Така че, Чушкар, помни, това ти е първото партийно

Digitized by Google

поръчение. Вярваме, че ще го изпълниш и изведеш до успешен край борбата."

За да върши по-безопасно и успешно своята работа, Чушкаров станал магазинер на магазина на популярната банка. Заредили се срещи в Плевен и околните села, нелегални конференции. И все под формата на пролетни балове или туристически излети. Изгражда се и единният фронт. По време на Соболевата акция от района Чушкаров събира 813 подписа и ги изпраща в София. Така минават цели десет години.

●

През юни 1942 година в с. Катонец става провал. Арестувани били комунисти и ремсисти. Някои от тях посочили и името на Петър Чушкаров. Задържали и него.

Четиринадесет дни и нощи той прекарал в ада на плевенската полиция. С него „работил" най-свирепият агент Никола Коларов — Мантото. Всяка нощ различна инквизиция, която приключвала със заливане с кофа вода и „отвеждане". Със своето мълчание и ум Чушкаров спасява бегледжката организация, от която само след месеци излизат тридесет и пет партизани, а селото се превръща в продоволствена база на партизанските отряди в района.

Осъдили го на две години тежък принудителен труд. След пет месеца престой в плевенския затвор с група затворници той бил откаран на каторжна работа в мина „Пирин" до село Брежани — Горноджумайско.

Всеки ден от мината изнасяли по единдвама умрели. Мършавите тела на политзатворниците били живи скелети.

Чушкаров виждал тази картина и си мислел: „Петре, тук можеш да направиш две неща — или да умреш от глад и непосилен труд, или да хванеш гората. Не, да умреш, това е равно на предателство! Важното е да живееш! Но как да се излезе от този лагер?"

Всички били осъдени като него. Той започнал да се сдружава с Асен, Андрей, Златко, Йордан, Ненчо, адаша му Петър Бонев, Кольо попа и други смелчаци. Решили с риск на всичко да избягат.

Един следобед, когато вагонетките се спуснали в мината, те седнали в последните две. На стотина метра от мястото на потеглянето ги откачили, завлачили кирките и вагонетките спрели. Скочили и побягнали към гората. Никола прерязал с клещи телта и навлезли в гората. Било около два часа следобед. Вечерта, когато смяната се върнала от забоя, нямало деветнадесет души, между които и Чушкаров.

●

Започнала зима, било 7 ноември 1943 година. Горноджумайският отряд „Никола Калъпчиев" получил ново попълнение от избягалите политзатворници.

Вечерта командирът повикал при себе си Чушкаров и му казал:

— Ставам ти кръстник. Помни, вече не си Петър, а Крум. Това ти е партизанското име. Така ще те знаят всички в четата и отряда. Разкажи ми нещо за себе си. Какво си работил, защо си съден?

Чушкаров обрисувал накратко тридесетгодишния си живот.

— Подготвен другар си. Имаш опит в конспирацията. Но помни, че в партизанския отряд законите са по-други. Тук няма не мога, не знам, не искам. Заедно делим и хляба, и оръжието, но отговорността за задачата си остава за този, на когото е възложена.

Идвало пролет. Снегът постепенно се оттеглял по високите върхове на Рила и Пирин. Елите и боровете пуснали първите си нови пъпки. По припеците избуяла коприва, нацъфтели иглики. Пролетта властно настъпвала. Тази промяна в природата се отразила благоприятно и на настроението на партизаните. Понякога след занятия или вечер преди заспиване тук-там се чувало тихо мъжко пеене. А и новините, които идвали от фронта и страната, били все по-радостни. Червената армия наближавала Румъния.

Един ден командирът събрал партизаните. Съобщил им, че предстои акция, в която ще участвуват всички. Трябвало да се отиде в местността „Чакалица" — в мандрата и лесничейството, за да се вземе кашкавал, сирене, оръжие и дрехи. Направен бил подробен разчет на хората. Крум, Борко, Васко трябвало да участвуват в групата, която ще превземе мандрата, а след това да останат последни и я прикриват, след което и те да се изтеглят.

Когато партизаните напълнили раниците си с продукти и тръгнали по пътеката, изведнъж по тях открили огън.

Крум, Борко и Васко веднага залегнали и отговорили на изстрелите със залп. Останалите на прибежки се спуснали към гората. След тридесет минути срещу ротата полицаи и цивилните помагачи стояли само трима партизани. Тогава Крум казал:

— Изтеглете се и ми оставете по една от бомбите си!

Борко и Васко започнали да се търкалят към гората. Крум залегнал зад една скала и наблюдавал полицаите. Щом някой мръднел, той веднага изпращал куршум. По едно време се вдигнала цялата верига. Започнал да ги брои — пет, десет, петнадесет... Мълчал, когато наближили 30—40 метра, метнал бомбата, след нея и втората. Полицаите залегнали и уплашени не смеели да вдигнат глави. Той се затичал към гората. Чул се изстрел. Нещо го парнало в дясната ръка. След два часа настигнал Борко и Васко и закрачили бавно към лагера. Командирът отчел, че акцията е минала блестящо и изказал похвала на Крум за проявеното геройство и безстрашие.

След два месеца в изпълнение указанието на Централния комитет на БРП (к) Разлошкият, Дупнишкият и Горноджумай-

Digitized by Google

ският партизански отряд се включили в Първа софийска народноосвободителна бригада. На Рило-Пиринския партизански отряд под командуването на Желио Демиревски била поставена задачата непрекъснато да провежда акции, за да не дава мира на жандармерията.

В отряда бил разработен специален план, според който трябвало едновременно да бъдат нападнати „Жебокрек", „Пастра", „Пчелино" и Кочериновската почивна станция.

За акцията партизаните се готвели цяла седмица. Всичко било обмислено. В уречения ден след обяд те атакували четирите обекта. Крум бил в групата за Жебокрек.

Рилското корито до късно вечерта ехтяло от гърмежи. Когато дошла подкрепата от София в кочериновската станция, партизаните вече се били оттеглили. Нощта ги прегърнала и скрила в пазвите на Рила.

●

На 8 септември 1944 година Крум заедно с четата на Кръстьо Чолаков взимат и предават властта на народа в село Бъта, Панагюрско, а след това и в Панагюрище. Крум отговарял за една от важните операции. Под негово ръководство с четиридесет партизани трябвало да овладеят панагюрската поща. На десети септември цялата партизанска бригада била в Пазарджик. Народът плачел от радост, посрещал ги с цветя, хляб и сол.

Партизанинът Крум (Петър Чушкаров) на 17 септември се явил пред командира на Плевенската партизанска бригада Венко (Борис Попов) с искане да замине за фронта.

— Не! — отговорил рязко Попов. — Фронтът сега е навсякъде — и тук — в селата, градовете, във фабриките.

Чушкаров заминал за Беглеж. След пет месеца кметуване той трябвало да изпълни друго решение. Станал секретар на първи районен комитет, а след това и секретар в градския комитет на БКП в Плевен. Под негово ръководство се осъществява национализацията на фабриките и банките в Плевенско.

С всеки изминат ден партийните организации в Плевен се увеличавали и укрепвали. Трудовите колективи нараствали, растял и самият град. Всичко това предявявало нови изисквания към ръководните кадри. Дълбоката партийна убеденост, класовата закалка в борбата с фашизма и капитализма вече не достигали. Нужни били знания по въпросите на икономиката, правото и правните отношения, по проблемите на партийното строителство. Чушкаров заминал да учи в партийната школа при Централния комитет на партията.

След това бил избран за секретар на новосъздадения окръжен комитет на партията, отговарящ по въпросите на организационната и селскостопанската дейност. Окръгът обхващал околиите Плевенска, Никополска, Свищовска, Ловешка и Троянска. През тези години Чушкаров е неуморим. Пътува за Никопол, за Свищов, за Луковит. И винаги с една мисъл — да укрепва кооперативния строй, да се развива икономиката, партийните организации по-тясно да се свързват с трудовите колективи, да се издига авторитетът на БКП, да укрепва единството на народа. За почивка и не мислел. И в празнични дни той бил постоянно в комитета, сред хората.

Не след дълго е избран за първи секретар на окръжния комитет на партията. Дългогодишният опит на партиен работник му помагал в пряката работа. Но той чувствувал, че сега от него се иска много повече. Защото на плещите му лежала отговорността за съдбата на задачите, които се решават в окръга, отговорност за задоволяването на постоянно растящите потребности на трудещите се, отговорност за възпитанието на хората и т. н.

Политбюро на Централния комитет на БКП решава и Чушкаров отива на работа в София. По-късно се пенсионира и се завръща в Плевен. Където и да отидел, хората го приемали с охота, с уважение, с признателност. Един ще каже „бай Петър", друг „Здравей, Чушкаре!" „Как си?" Всичко това го окриля. Той чувствувал сили и търсел начини постоянно да общува с тях.

По едно време от окръжния комитет на БКП му предложили:

— Другарю Чушкаров, с вашите сили, възможности и опит не може да седите в къщи и да гледате само внуци. Предлагаме ви да оглавите окръжната контролно-ревизионна комисия на партията. Но без да се отказвате от Ловно-рибарския съюз.

— Както решите. Аз мисля, че мога да помагам в това отношение. Познавам кадрите, окръга — отговорил той.

Занизват се дни, години на всеотдайна работа. Вече повече от десетилетие той изпълнява тази отговорна длъжност. Неговият делник обикновено започва така:

— Ало, другарю Чушкаров, обаждаме се от Пордимската община. Искаме вашата помощ по работата на нашата ревизионна комисия...

И след обяд той е там.

В заседанията на контролно-ревизионната комисия никога не бърза и не повишава тон. Винаги е спокоен. Говори бащински с наказаните комунисти. Пита ги, разпитва ги защо се е случило така. Винаги решава правилно. Всички излизат доволни от проявеното внимание към тях, от човешкото отношение на комуниста Чушкаров, пък макар и наказанието им да е потвърдено. И сега, когато и да попитаме, ще ни каже: „Щом бай Петър е казал, значи е правилно."

●

Беше дванадесети октомври 1982 година. Пощальонът вървял по улица „Тодор Лу-

Digitized by Google

канов". Спрял на номер 17 и позвънил. На вратата се показало дете.

— Тук ли е дядо ти? — попитал пощальонът.

— Да.

На вратата се изправил Петър Чушкаров.

— Добър ден, другарю Чушкаров. Имате писмо. Снощи съобщиха по телевизията за голямата ви награда... А днес!... Радвам се, че лично ви го нося. Писмото е от другаря Тодор Живков. Поздравява ви по случай вашата седемдесетгодишнина и удостояването ви със званието „Герой на социалистическия труд".

Чушкаров се развълнувал. Ръцете му се разтреперили.

— Слушай, за такава хубава вест се черпи. Я влез, влез да пийнем по една пръщилница за здраве.

Чушкаров побързал да отиде в окръжния комитет на БКП. Там било оживено. Кабинетът му бил пълен. Всички го чакали. Едни с букет от карамфили, други с рози, трети с китка здравец. Всеки го поздравявал, пожелавал му здраве, все така да бъде добър, всеотдаен, отзивчив. Да носи с чест златната звезда.

Вечерта в един от градските салони се състоя тържество, посветено на неговата годишнина. Залата беше препълнена от млади и стари. Казаха се хубави думи по негов адрес, пожелания за здраве, за радости и нови успехи.

Чушкаров се изправи. Посивелите му коси бяха паднали на челото. Бялата риза и червената вратовръзка го правеха по-млад. Той с развълнуван глас започна:

— Другари, казаха се много хубави думи за моята дейност. Искам да призная, че работата ми не е била самостоятелна, а винаги с някого. И в РМС, и в партийната организация, и в концлагера, и в партизанския отряд, и в градския и окръжния комитет на партията, и в контролно-ревизионната комисия. Сега, когато оглеждам изминатия път, от върха на седемдесетте години мога да кажа, че от изгрева на моя живот, а това е тогава, когато станах член на РМС в Чифлика, и досега като герой на социалистическия труд, всичко дължа на партията. Тя ме е учила, тя понякога ме е и наказвала, но аз никога не съм се сърдил. Партията е като майка. На нея никой няма право да се сърди. Всички трябва да я слушат, а тя като добра майка се отплаща. Ето това научих от моя живот: „Вярвайте в партията и я обичайте!"

Иван НОВАКОВ
кандидат на философските науки

ХОРО

Двамата работници са тъй залисани в лимоновото дръвче, че нощният пазач Йовчо трябва за трети път да пита накъде мъкнат този тежък сандък, докато онези найсетне му обърнат внимание. Спират насред стълбите и опират сандъка в парапета; като поосвободи ръце, русият затършува в сакото за цигари.

Йовчо познава лимоновото дръвче и познанството им е може би на десет, може би на петнадесет години. Появи се по същото време, когато в ъгловата стая на втория етаж влезе Марин и която всички директори преди него ползваха за кабинет. Сандъкът зае място на десетина метра от тапицираната врата. Хубав сандък, скован от дебели дъбови дъски, пълен догоре с пръст; в средата му — лимонова фиданка. Новият директор Марин бил привързан към стайните дръвчета, така обясниха тогава и бяха казали истината. Случвало се е по-късно да го срещне сърдит и гневен, виждал го е забързан, но колкото и гняв да се трупа в лицето, крачката му ще се закове при лимона. Ръката му, дето с един удар може да счупи и най-здравото бюро, се протяга нежно и още по-нежно опипва листата. Много по-късно той, нощният пазач Йовчо, разгада тайната на тази нежност — оня броеше листата. Броеше и лимоните, когато дръвчето се накити с първия завръз. Веднъж, Йовчо си спомня добре, чу името си и побърза към втория етаж. Стиснал бял парцал, другарят Марин се мъчи да стигне листата по върха. Изглежда бе недоволен от нещо, та гласът не бе неговият. „Ще си вземеш бяло парцалче като моето — каза той и разтвори шепа, за да покаже. — Ще забърсваш листата, искам сутрин, като огрее, те да лъщят, да лъщят. Учил си да броиш до сто, нали, образован си значи, тогава ще ги броиш. Изгуби ли се листо, хм, такова хоро ще те завърти..."

...Схвана какво искаше да му каже. Още същия ден си купи тефтерче със зелени корици и си записа броя на листата.

Дръвчето растеше, едновременно растеше и страхът за него. Щом станцията опустее и той тръгне между оградите. Пред

Digitized by Google

очите му оживяват предметите, а са безсилни да го уплашат. Единствено лимоновото дръвче му е в ума. Прави-струва поне веднъж ще изкачи стълбите до втория етаж. Светват лампите в коридора и той започва да брои, брои и си записва. Откъсне си другарят Марин зрял плод, тефтерчето със зелени корици се разтваря и на чиста страничка си отбелязва промяната. Да си е записано, защото нищо не се знае, началническото настроение е като мартенското време — преди обяд едно, след обяд — друго.

Двамата мъже мъкнат тежкия сандък и едва ли се досещат, че на дръвчето висят двадесет и два плода, толкова са. И листата преброи нощес, триста и пет са, освен ако при пренасянето се е похабило някое. В същия миг едно птиче на съмнението закълва бързо-бързо? Никога досега сандъкът не е напускал мястото си, Йовчо. Тук има нещо. Що не поразпиташ още, не забравяй, нощният пазач си остава пазач и през деня, не по задължение, не, а тъй, по душа.

— Ей, накъде сте помъкнали този сандък — и Йовчо се протегна да хване откъснала се паяжина и да покаже на онези двамата, че не е заинтересован от лимоновото дръвче. В същото време с крайчеца на окото улавя всеки техен жест. Познава ги, бяха товарачи на зила, но можеш ли да имаш вяра на всекиго. Оня, русият, се обляга на парапета, целият му вид е тъй самодоволен, ще си помислиш спечелил е немъчени пари. Досещаше ли се какво море бушува в гърдите на пазача, та нарочно подхвърля:

— Край на лимона, беше, каквото беше...

Йовчовото тяло пак се изтегна и ръката му зашари във въздуха, макар че този път не се видя никаква паяжина. Колко трудно му е да си даде незаинтересован вид. Главата му ще се пръсне от съмнения: как така — край на лимона! Защо дръвчето ще бяга, когато тук му е добре: лете на сянка, зиме — на топло. Нещо наистина не е в ред. Кражба посред бял ден, какво друго може да бъде. Оня, русият, спомена за зила, с него ще откарат сандъка в града, по-точно в апартамента на другаря Марин. Днес е четвъртък, помисли си Йовчо, пазарен ден е, какво ли не се продава, какво ли не се купува. Ще продадат лимоновото дръвче и окото им няма да мигне.

Докато двамата товарачи си почиваха и хиляди съмнения разтягаха пазача на кръст, надойдоха още служители, работници от стола. От Йовчовото око не убягна: всеки гледа да помогне с нещо, сякаш всички са обхванати от едно желание — сандъкът да излезе по-скоро от сградата на управлението. Тогава се заслуша в шепота им и разбра — директорът напуска станцията. Изглежда ще е вярно, вчера и завчера прекарал в кабинета си, без да приеме никого, а сутринта наредил да докарат зила.

Нощният пазач Йовчо мразеше лимона на директора и сега можеше да си го каже открито, но кой знае защо, глас не издаде. Вътре в него един юнак размахва жилеста ръка: нека се махне това дръвче, вече му робува десет, а може би петнадесет години. Плащат му да пази машини и складове, а са го направили пазач на лимона. Да върви на майната си...

Юнашкият порив на протест стихна, щом закълва онова птиче на предупреждението. Дръвчето наистина си отива, но защо да се изпраща с гняв. Гневът не е дар божий. И необразованият пазач трябва да си е малко хитър. Колко пазачи са провалили кариерата си, защото са се опитвали да се гневят. По-настрана от огъня, Йовчо, по-настрана!

Три дни станцията бе разбунен кошер. И най-дребната мушица се мъчеше да бръмчи като оса. Йовчо се отбиваше рядко в бюфета на гарата, но никога не бе виждал толкова народ вътре. Някаква лудост бе обхванала всички, та звънът от чашите се чуваше на километър наоколо.

На четвъртия ден оня зил изръмжа на портала. Служителите си бяха поръчали вишни за компоти и живееха мигове на очакване и всеки шум от мотор залепваше лицата им на прозорците. Този път видяха как зилът направи полукръг, спря и вместо щайгите товарачите свалиха сандъка с лимоновото дръвче. Около зила се навъртяха хора, но никой не протегна ръка да помогне. Някой съжали за изпитото вино в бюфета на гарата, а друг каза високо: „Ей, няма да се махне това лимоново дръвче, няма. То на нас кога ли е потръгнало".

Докато двамата товарачи се суетяха около сандъка, нощният пазач Йовчо хукна към боклукчийската кофа да си търси бележничето, същото онова бележниче, в което си записваше всичко за лимона и което той, поддал се на общото настроение, има недалновидността да изхвърли.

Мина половин година, заесени. Мъжете от станцията заживяха с мисълта за новото вино и почти бяха забравили за лимоновото дръвче. Не всички, не. Нощният пазач Йовчо пак обикаляше нощем около сандъка и си записваше в бележничето всяка промяна. Как да запише омразата си? Понякога му се струва, че дръвчето оживява, а самият той заема мястото му в сандъка. Сутринта идва директорът Марин, вижда го в сандъка и го изгонва. Не го ще и за лимон, а го иска само за пазач на лимона. Иде му да ревне, тъй да ревне, че да го чуе оня негов дядо, дето е треперел за младостта и за главите на триста юнака, а неговият внук трепери за триста листа. В същия миг показалецът застава пряко на устните и онова птиче започва да кълве: по-добре пазач и слуга на лимона, но вътре в оградата на станцията, отколкото принципен пазач, пък извън оградата.

Тази житейска мъдрост не се вмести в бележничето и Йовчо си я записа на ухото. Запише ли си човек нещо на ухото, то не се забравя, нито се изтрива. Записвай си и чакай, хубавото все ще дойде. И то наистина дойде в един четвъртък — пусна

Digitized by Google

се слух, че преместват другаря Марин на по-голяма служба. Мушиците отново се превърнаха в оси и кошерът забръмча: вярно е, не е вярно...

Тогава пазачът ги подсети за лимона: изнесат ли го, значи човекът от ъгловата стая си отива. И очите на всички се обърнаха към втория етаж. Онези, които работеха по-далеч, все си намираха дребна работа до втория етаж, та с очи да се убедят там ли е още лимоновото дръвче или си е заминало. Когато след седмица двамата товарачи на зила помъкнаха отново сандъка към изхода, всеки се втурна да помага. Вечерта бюфетът на гарата пак се напълни с народ. Вдигнаха наздравици и пожелаваха на другаря Марин да се издигне още повече, само и само да не се чува в станцията неговото: „Кратуни с кратуни, хляб ви давам, а вие с какво ми се отплащате? Хоро ще ми играете и още как, хоро — без свирня, тъй да знаете". Натовариха дръвчето и зилът забръмча към Мариновия апартамент.

Колко кратки са обаче земните радости. След три дни ли, след четири ли онова дръвче в сандъка отново се върна в станцията и зае предишното си място на втория етаж. Нощният пазач Йовчо попремига, че отвори нова страничка в тефтерчето. Стара, опитна маймуна — кампник не ще, почеса се той по врата, като че ли си записа на ухото и тази стара премъдрост. Страстно желаеше и не можеше да си обясни тайната около лимона — веднъж напусне — зарадват се хората, после се върне и с него се върне всичко старо и овехтяло. Онези, които управляват земните работи, не чуват ли, не разбират ли, че хората в станцията мразят лимоновото дръвче. Изглежда е отсъдено така, онзи, който вижда, не може да помогне, а онзи, който може да помогне, той пък не вижда. Мина му и мисъл за магия. Тази мисъл взе да го спохожда често-често и когато една вечер върху покрива на склада за дъски запя кукумявка, той отсече: станцията е урочасана. Следващата нощ кукумявката се обади от покрива на ремонтната работилница, после я чу в клоните на изсъхналия бряст; след няколко нощи се обади от сградата на управлението. Беше заела място на покрива, точно над ъгловата стая на втория етаж, където открай време си стоеше сандъкът с лимоновото дръвче.

Вестта за урочасването на станцията плъзна между хората и кой с насмешка, кой насериозно казваше, че уроките ще ее дигнат, когато изчезне лимоновото дръвче.

Другарят Марин не разбра за уроките, дори когато лимоновото дръвче започна да вехне. Сутрин нощният пазач Йовчо го причака на входа и му показва шепа пожълтели листа. Нещо ставаше с дръвчето, но кой да помисли за уроки. Той нареди да извикат агроном от окръжния град, на тукашните дип не им вярваше. Дойде човекът, гледа, пипа и препоръча да се полива редовно. Така направиха, болестта пак не се дигна. Много цвят се случи този сезон и на човек да му домъчнее — цвят, листа се посипаха около сандъка. Тогава Марин нареди да сменят пръстта с нова и прати зила за горска пръст. Хората от машинно-тракторната станция се срещаха и с едно намигване се питаха: „Е, ще го бъде ли лимоновото дръвче", а другото намигване отговаряше: „Май няма да го бъде". И като че ли бяха прави. Когато разровиха около корена, за да сложат горската пръст, намериха близо две шепи каменна сол, ситно натрошена. Виж ти, магия! Колкото по-старателно са поливали, толкова повече са помагали дръвчето да изсъхне по-бързо. Последните листа пазачът Йовчо не събра като друг път. Малко след полунощ той запали лампите, отиде при лимоновото дръвче и го раздруса яко. Когато и последното листо легна на пода, той се обърна към тапицираната врата и викна: „Хоро ти се щеше без свирня — имаш го" и подхвана ръченица. Викове, тропот и лудо въртене около сандъка. Кукумявката чу веселието, дигна се и отлетя към други покриви, гдето е тихо, смирено и няма смущаващи шумове.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

РОЛЯТА НА ПАРТИЙНИЯ КОНТРОЛ

От ръководната роля на партията се определя особеното положение на партийния контрол като ядро на социалния контрол. Чрез неговите форми тя осигурява достигането на набелязаните цели, т. е. той се разпростира върху дейността на всички органи на политическата система и обхваща основните сфери на социалистическото общество. От друга страна, той е елемент на вътрешнопартийните отношения. Следователно контролът изпълнява двойствена задача: от една страна, осигурява спазване на принципите и нормите на партиен живот, на безусловното изпълнение на Програмата и Устава на партията, а, от друга, спомага за нормалното функциониране на държавния и стопанския механизъм. В този смисъл в решенията на XII конгрес и в статиите и докладите на др. Тодор Живков след него се определя, че **„партийният контрол е не само условието, но и гаранцията за ефективността на политическата система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм,** на нашата социално-икономическа стратегия“[1].

Опитът на Пловдивската окръжна партийна организация сочи, че умелото използване на партийния контрол е важно условие и **гарант за развитие на самостоятелността и самодейността в работата на държавните, стопанските и обществените органи** при решаване на проблемите по качеството. Всяка организация с присъщите ѝ методи, форми и средства да осигурява изпълнението на задачите. Това изисква проверките да се съчетават с ежедневна непосредствена помощ към кадрите, да се създава обстановка на доверие към тях. Следователно **партийният контрол спомага по-точно да се разграничават функциите между партийните, държавните и обществените органи и организации.**

Партийните кадри от окръга са убедени, че **критериите** за контрола произтичат от дълбоката същност на провежданата политика. В условията на разгръщаната демократизация на политическата система и приложение на икономическия подход на преден план изпъкват два критерия: степента на усвояване и приложение на икономическия механизъм от ръководните кадри и отношението на контролирани ръководни звена към трудовите колективи — как зачитат техните интереси и права, как решават проблемите им.[2] Това изисква партийните организации да създават атмосфера на нетърпимост към онези, кои-

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на Българската комунистическа партия, за усъвършенстване на нейната политическа и идеологическа работа, шеста лекция, С., Партиздат, 1983, с. 17.

[2] Пак там.

Digitized by Google

то нарушават принципите на икономическия механизъм, проявяват безстопанственост, бюрократизъм и застой. Да се създава такава психическа нагласа, при която всеки член на трудовия колектив да работи спокойно и уверено, без да е ощетен от проявите на субективизъм и пристрастие.

Тези критерии сега пряко се свързват с контрола за преодоляване на възникващите противоречия в усилията за по-високо качество. Борбата между старото и новото, между принципната партийна линия и несъвършенството в мисленето са противоречия, които, преди да се превърнат в конфликти, се решават чрез превантивния партиен контрол.

На преден план при

ОБОГАТЯВАНЕ СЪДЪРЖАНИЕТО НА КОНТРОЛНАТА ДЕЙНОСТ

окръжният комитет поставя проблемите за осигуряване необходимите условия и обхващане на всички фактори, които влияят върху качеството на продукцията.

За нарасналото внимание към контрола и проверката на изпълнението можем да съдим и по нарасналия брой на събранията, които разглеждат изпълнението на насрещните планове и програмите по качеството. През 1983 година в окръга те са два пъти повече от 1982 година, а през тази година продължават да нарастват.

Данните от вътрешнопартийната информация и резултатите от проверките в партийните организации от окръга показват нарастващото им умение да контролират дейността на кадрите за **съответствие между изработените програми и изискванията към качеството на изделията**. Това означава компетентно конкретизиране на партийната политика за високо качество в специфичните условия на живот и дейност на всеки от трудовия колектив. И също така контролът да допринася за формиране на високи цели при съставяне на програмите за повишаване на качеството. По този начин се поставят цели, отчитащи и осигуряващи постигането на водещите световни постижения. Например такива цели си поставят комунистите от Обединените заводи за пишещи машини. В програмата им се предвижда усвояване на електронна пишеща машина, едномодулен вариант на билетопечатащ автомат, на печатащи устройства с иглен печат. Осигуряват се динамични темпове на обновление на продукцията, които са три пъти по-високи от постигнатото през 1981 и 1982 година.

Да се обогати съдържанието на партийния контрол означава той да се провежда върху всички етапи на възпроизводствения процес от разработката на новите изделия, през технологическата подготовка на производството, техническия контрол и метрологичното осигуряване, организацията на производството до оценката на качеството на крайното изделие.

Обобщението на тематиката на партийните събрания в окръга показва, че обект на партиен контрол при управлението на качеството в производственото предприятие са главно четири групи фактори:

Трудовите ресурси. Контролът обхваща прогнозирането, планирането на необходимата работна сила, смяната на работните места, съчетаване на няколко професии и равнището на образованието и квафикацията. Специално внимание се отделя на факторите, свързани с формиране на силотени колективи, на развитието на контролните им функции за борба с производството на дефектна продукция.

Контролът на производството и технологичното осигуряване. Обхваща степента на автоматизация и роботизация, изграждане на уча-

Digitized by Google

стъци с гъвкава организация на работата, автоматизация на складовото стопанство...

Контролът на **икономическата ефективност и на програмите по нормативното осигуряване на производството.** Тук се използват методи за бездефектна продукция, въвеждане на функционално-стойностния анализ на изследването на операциите, стандартизация на производството и дейностите, нормиране на труда, управление на стоково-материалните запаси и движението на материалните потоци...

Контролът върху факторите, от които зависи съвременното **управление на качеството**. Това са: мерки за насърчаване дейността за подобряване на качеството в предприятието като цяло и в първичните колективи; степен на координация на различните дейности и функции по управлението на качеството, състояние на групите за бездефектна продукция и дейността на кръжоците по качеството.

В тази връзка предмет на непрекъснат контрол е функционирането на **комплексните системи за управление на качеството.** Чрез тях се осигурява своевременното решаване на възникналите проблеми, регламентират се взаимоотношенията и връзките между всички участници в производствения процес, премахва се дублирането и се осигурява оптимално информационно обслужване и координация. В 31 предприятия на окръга, където те са внедрени, партийният контрол е насочен към осигуряване на условия за нормалното им функциониране.

СРЕДСТВО ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОТГОВОРНОСТТА

Налице е тенденцията за по-тясно **обвързване на контрола с отговорността и дисциплината.** Тази особеност е в резултат на вътрешната връзка на качеството и дисциплината като система от отношения в производството. С присъщите си методи и форми партийният контрол има големи възможности при реализиране на постановката от Дългосрочната програма, че главното в работата на всички органи и организации, на всеки трудов колектив... са развитието и укрепването на съзнателната дисциплина, превръщането ѝ в същностна черта на поведението на всеки член на нашето общество.[1]

Изпълнението на тази задача е свързано с по-пълното използване на икономическите стимули, за да може качеството да заинтересува всеки член на колектива. Затова системно се контролира изпълнението на програмите за внедряване на вътрешностопанската сметка, работата на бригадните съвети, общите събрания на колективите.

По-определено контролът се насочва върху стила и методите на стопанските кадри. Първичните партийни организации в окръга все почесто обсъждат работата с кадрите, дават оценка на техния стил. Партийният контрол и критиката, както учеше В. И. Ленин, трябва да бъдат насочени към трите главни врагове, които стоят пред всеки ръководител независимо от неговия ранг — комунистическото високомерие, неграмотността и рушвета. Ясно е, че борбата с тях е трудна, но без нея е невъзможно изпълнението на партийната политика.

Стилът, който утвърждават партийните организации, изгражда нов подход и виждане към проблемите на качеството. Той е обвързан с **изпреварващата стратегия** при разработката на нови изделия, които не само задоволяват нуждите на пазара, но и провокират нови потребности и нужди. Свързан е с изискването всеки **сам да контролира качеството,** което намалява броя на контролния апарат и повишава отговорността на трудещите се.

---

[1] Дългосрочна програма на партията за подобряване на качеството, Раб. дело, бр. 93, 1984.

Digitized by Google

Например в Електроапаратурния завод се води борба против гледището, че управлението на производството е управление и на качеството, тъй като то започва още в етапа на проектирането, експерименталните образци и преминава през производството и реализацията.

СЪЧЕТАВАНЕ НА КОНТРОЛА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Такъв подход позволява системно и целенасочено да се осигурява „достатъчното за проверка съответствие между думите и делата"[1] и по този начин да расте авторитетът на първичната партийна организация. Тази особеност на партийния контрол е свързана с факта, че контролът е едновременно и самоконтрол на резултатите от ръководното въздействие.

Ако отслабва партийният контрол, то цялата верига се разкъсва, достига се до положението — хубави решения има, но изменения в социалните условия няма. Ръководени от такива съображения, партийните организации в община Пловдив съчетават контрола с разясняване на партийната политика, с нейното конкретизиране и създаване на организация на изпълнение. В сравнение с 1978 г. партийните събрания, които са свързани с контролните функции, нарастват 3,5 пъти.

Положителен опит за съчетаване на контрола с организацията на изпълнението се извежда в Пловдивската окръжна партийна организация по решение на ЦК на БКП от 1978 година. По този повод се проведоха и две заседания на окръжния комитет, в резултат на което се очертаха положителните тенденции в издигане умението на партийните организации да повишават авангардната роля на комунистите при реализиране на партийния контрол. За положителните изменения, които настъпват в областта на контрола по проблемите на качеството, можем да съдим и по постигнатите резултати. Делът на атестираната продукция в окръга е увеличен със 7 на сто.

Нарастват възможностите на партийния контрол за откриване, утвърждаване и масово разпространение на челния опит в програмите по качеството. Системните проверки от първичните партийни организации са средство за откриване и стимулиране на положителните инициативи по внедряване на авангардни технологии по обновяване на произвежданата продукция.

Контролните проверки в партийните организации през май т. г. показаха задълбочената работа и положителните резултати от инициативите: „Приемане на продукцията от първо представяне" в Обединените заводи за пишещи машини и в Обединените заводи за запаметяващи устройства, „Обществени контролни постове" във фабрика „Чайка", „Работническа гаранция за изделията на транспортното машиностроене" в завода за свързочни материали „Гочо Грозев", „Увеличаване гаранцията на изделията от дванадесет на петнадесет месеца" в машиностроителния завод „Напредък", „Собствен контрол върху качеството" в обувния завод „П. Ченгелов", „Увеличаване гаранционния срок на извършените ремонти на битова техника" в обединеното предприятие „Битова техника"...

ОБОГАТЯВАТ СЕ ФОРМИТЕ

Речта на др. Тодор Живков на Варненското съвещание и решенията на Националната партийна конференция създават благоприятни условия за по-пълно изясняване на проблемите за контрола над дей-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 24, С., с. 593.

Digitized by Google

ността на административните и стопанските ръководства по качеството. Усъвършенствува се подборът на въпросите, по които се заслушват стопанските ръководители, обогатяват се формите на неговото проявление.

Все по-редовно се **изслушват отчети от административните ръководители пред партийните събрания.** Това дава възможност в контролния процес да участвуват всички комунисти. В партийните организации в Обединените заводи за пишещи машини се разработи цялостна контролна система за мероприятията от програмата по качеството. В консервния комбинат „Витамина" ежемесечно стопанските ръководители докладват за изпълнение на програмата по качеството. В окръга в сравнение с минали години отчетите на стопански ръководители по проблемите на качеството, по внедряването на икономическия механизъм и постиженията на научно-техническата политика са се увеличили два пъти.

Намери разпространение и една нова форма на партиен контрол — **взаимни проверки по качеството.** Под непосредственото ръководство на окръжния комитет на БКП в окръга се съставиха 1600 работни групи. Изграждането им беше съобразено с конкретните условия и спецификата на отраслите и дейностите. Изводът, който направи бюрото на окръжния комитет, е, че взаимните проверки обогатиха подхода на партийните органи и организации за формиране на по-висока отговорност и взаимен контрол в дейността на кадрите за решаване на проблемите по качеството. Анализира се политическата и организаторската работа на първичните партийни организации, обмени се положителен опит в борбата за високо качество. Така се скъсява рязко времето за откриване и прилагане на челния опит.

Особено големи възможности тази форма дава за включването в контрола на голям брой партийни работници, общественици в непосредствена помощ на партийните организации. В този смисъл се допринася за съчетаване на контрола с организацията на работата по изпълнение на приетите решения.

Широко приложение в окръга намират **съвместните проверки.** Комисиите за ефективност и качество към партийните организации в кварталите контролират нивото на търговското обслужване съвместно с низовите отечественофронтовски организации. В Благоевски район на БКП 54 на сто от контролните мероприятия са проведени съвместно с обществените организации и вътрешноведомствените органи за контрол. Положителен опит има и в завод „Прогрес", където само в последните четири месеца са извършени три проверки за трудовата дисциплина. По инициатива на партийния комитет в шивашката кооперация „Първи май" се упражнява контрол върху цялата верига на възпроизводствения процес, с което се осигурява високо качество на продукцията.

Характерни за партийния контрол в борбата за високо качество **са диференцираният подход към обекта и предметът на контрола.** Интересен като замисъл и краен резултат е дългосрочният контрол в текстилния комбинат „Марица" по трудовата дисциплина, за използването на вътрешносменното работно време и столовото хранене на нощните смени. В двумесечната проверка участвуваха всички народни контрольори и нещатни инспектори — общо 250 души. Резултатите от този непрекъснат контрол са обобщени на открити партийни събрания.

Партийните организации в окръга осигуряват правилно функциониране на **комисиите за народен контрол,** издигат тяхната роля в социалното управление. Те конкретизират целите на преустройството, осигуряват необходимите кадри, осъществяват идеологическата и орга-

Digitized by Google

низаторската работа. Налице е стремежът да засилват превантивния характер на контролната дейност. Комисиите за народен контрол все повече се превръщат в органи на самоконтрол на трудещите, разширява се демократичното начало в дейността на колективите. Партийното ръководство на тези органи е насочено **към разширяване социалната база и общественото начало, към кадровото им укрепване.**

Особено внимание се обръща на **подбора на народните контрольори и засилване партийното ядро.** В състава на комисиите за народен контрол контрольорите с висше, полувисше и средно образование са 83 на сто. Партийното ядро за окръга е 52,4 на сто, а в Благоевски район в Пловдив 75 на сто. Грижи се полагат и за подбора на председателите на комисиите за народен контрол. Предимно те са комунисти, утвърдили се с принципност и авторитет сред колективите. Организирани са 32 школи за обучение на народни контрольори. Действува и университет за социален контрол. С новоизбраните председатели са проведени курсове за обучение и повишаване на квалификацията.

●

Повишаването на ефективността на партийния контрол е непрекъснат процес. Големи са и все още неизползваните възможности на комисиите по ефективността и качеството, на съвместните проверки по качеството на кооперираните изделия и по приложението на икономическия механизъм... Под ръководството на окръжния комитет на БКП продължава целенасочената дейност за задълбочаване и разпространение на откроените положителни тенденции, водещи до повишаване приноса на партийния контрол в изпълнение Дългосрочната програма за подобряване на качеството и превръщането на окръга в развит научно-производствен териториален комплекс.

Христина КОЛЕВА
кандидат на философските науки

В ОСНОВАТА НА УСПЕХА

Комплексната бригада в с. Боровци от АПК „Ком" — Берковица е изградена в съответствие с новите изисквания за преминаване към двузвенна структура на управление. Тя обединява пет технологични звена и е на отделна банкова сметка. За нея е характерно успешното изпълнение на плановете, което осигурява развитие по възходяща линия.

Големи и сложни задачи решават тружениците от бригадата за ефективно използване на трайните насаждения, фуражните площи. Активна работа се извършва за интензификация на животновъдството и за повишаване продуктивността на животните. Особена роля играе първичната партийна организация за мобилизиране на колектива, като използва различни форми и методи на работа. Тя не дублира ръ-

Digitized by Google

ководството на бригадата, а действува с присъщите й методи на организаторска и политическа работа. Важно значение в тази насока има умелото съчетаване на политическата и стопанската дейност, които взаимно се подпомагат и допълват. Това все повече се превръща в стил на работа и спомага да се развие чувството за отговорност и амбиция на трудовия колектив за по-високи постижения; развива умението да се намират пътища и подходи за непрекъснато увеличаване обема на селскостопанската продукция.

Активно отношение партийната организация взема още при разработването на плана. Той се обсъжда и приема на партийно събрание. Комунистите дават ценни предложения, те го разясняват в трудовия колектив. Така се стига до желаното изискване планът да стане действително дело на колектива, да се включат всички в разкриването на резервите.

Едно ефективно средство, което използва партийната организация, за да въздействува на процеса на производството, е непрекъснато да се поставят цели, да се приемат програми, обещания, да се мобилизират хората за изпълнението им. Целевите програми обикновено включват икономически, организационни и идейновъзпитателни мерки за решаване въпросите на производството. Приемането на целеви програми не е само тържествен ритуал, а изява на конкретна политическа дейност, която създава организираност и обединява усилията за постигането на поставените задачи. През 1983 г. в чест на 60-годишнината от Септемврийското въстание така бе организирана работата, че годишният план бе изпълнен с 35 дни предсрочно. Благодарение на политическата и организаторската работа въпреки капризите на времето приетата програма за производство на фураж бе преизпълнена, което позволи не само да се изхранят животните, но и да се получи висока продуктивност от тях. Млякото от крава бе с 600 литра над средното за окръга. Така се постъпи и през настоящата година, когато трудностите от неблагоприятните климатични условия се повториха.

За 1984 г. в АПК е разработен инженерен проект за получаване на 4000 литра мляко от крава. Бюрото на общинския партиен комитет в Берковица е приело и съответни политически мероприятия по него. Партийното бюро и партийната организация се заеха с изпълнението на инженерния проект и решенията на бюрото на общинския комитет. Изпълнението се обсъжда на партийни събрания. Използва се денят на животновъда (провежда се всеки вторник), за да се оцени работата главно през призмата на резултатите от ежедневно воденото съревнование. За изпълнението на инженерния проект не се иска само желание, но и воля и умение, за да се постигне планувано то, затова политическата работа става оня стимулатор, който култивира у изпълнителите черти, характерни за първенците в производството. Комунистът Димитър Иванов е първенец и дои най-много мляко. Суса Димитрова отдавна е пенсионерка, дълги години е била първенец в кравефермата, носителка на орден „Червено знаме на труда" и сега работи добре, а освен това внася дух на непримиримост към слабостите. Критичното отношение към качеството на работата се възприема като черта на целия колектив. Това особено се отнася до взаимния контрол при изпълнение на задълженията особено за качеството на продукцията.

Партийната организация отделя голямо внимание на прилагането на акордната система на организация и заплащане на труда. Тя застава начело при внедряването на семейния акорд при отглеждането на доматите, краставиците и ягодите, в което боровчани са едни от

Digitized by Google

първите в окръга. Извършва голяма разяснителна работа, а комунистите с личния си пример твърде много помагат да се убедят и останалите в необходимостта от акордната система. Вече години наред тази форма на организация и заплащане на труда при тях дава добри резултати. От ягодите средният добив не пада под 1000 кг. Рекордни добиви се получават при доматите и краставиците — от 10 до 15 тона на дка. През 1983 г. за първи път и първи в окръга те приложиха акордната система при ябълките. Резултатите са радващи — добивите се повишиха значително. През 1984 г. на семеен и индивидуален акорд е раздадена цялата площ на краставиците от 55 дка, на доматите — 50 дка, ягодите — 150 дка и цялата площ на ябълките.

На основата главно на семейния и груповия акорд се задоволяват нуждите от суровина на консервната работилница към бригадата. А програмата й никак не е малка — над 1000 т продукция. Поучителен е опитът на бригадата в тая насока. Ежедневно на гара Боровци слиза голяма група пенсионери, които отглеждат по договор с бригадата домати, краставици и ягоди. Две трети от площта на ягодите се отглеждат от хора от окръжния град, две трети от ябълките — от Берковица, а краставиците се отглеждат от хора извън окръга. Така с привлечената допълнителна работна сила се поддържа едно крупно производство — консервното, което е 30 на сто от обема на общата продукция на бригадата.

Голямо внимание се отделя на внедряването на вътрешностопанската сметка. Основното тук е близък контрол върху всичко. Няма ден, в който ръководителят на бригадата Христо Димитров да не обиколи обектите и да не вземе отношение по един или друг проблем. Създаден е ред за използването на технологичните карти като основа на производството, непрекъснато се проверяват отчетните листове; при това положение всеки разход се знае и не може да се допусне преразход. Това е в основата на добрите резултати — бригадата да осигурява собствени средства за самоиздръжка.

И тук решаваща е ролята на партийната работа. По принцип големите, възловите проблеми на развитието на бригадата и на идейно-възпитателната работа с колектива се разглеждат на партийни събрания, издига се ролята на партийните групи.

Въпреки че механизаторите са към МТС, с тях и растениевъдите от бригадата е изградено единно технологично звено. Ръководител е комунистът Камен Борисов. Благодарение на партийната група, която обсъжда проблемите и взема отношение по тях, партийната организация е улеснена в работата си, по-компетентни и действени са решенията; по-голяма е отговорността на комунистите от единното звено. Механизаторите действително са се превърнали в основна сила за интензификация на производството. Сега 50 на сто от тяхното заплащане зависи от резултатите в комплексната бригада. Би следвало да се уреди въпросът така, че то изцяло да зависи от резултатите. Нормативни документи за това има.

Доста усилия се полагат за подобряване стила и метода на ръководство. В това отношение полезни се оказват оценките, които се правят на ръководството на бригадата. Инициативата в работата на ръководителите се съчетава с повишената взискателност към тях. Така може да се оцени ролята и на партийната секретарка Мария Каменова. Тя се стреми партийната работа да се извежда на позициите, където са задачите. Важно значение имат и политическите, и деловите качества на ръководителя на бригадата Христо Димитров. Като дългогодишен ръководител у него се е изработила бърза реакция към всеки проблем.

Digitized by Google

Първичната партийна организация и комунистите от комплексната бригада в своята дейност обръщат голямо внимание на един наболял въпрос — дисциплината и чувството за отговорност по опазване на социалистическата собственост. Този въпрос е поставян на няколко заседания и събрания. Особено остра критика отправят комунистите към ръководството на бригадата и кметството, че не се вземат достатъчно мерки, поради което не се използват пълноценно 300 дка слабопродуктивни земи, не се опазват тревните смески от безразборната паша на овцете. Проявява се и стремеж за използване на земи за лични нужди. Тези проблеми бяха обект на годишното събрание, залегнаха в резолюцията. Партийната секретарка Мария Каменова споделя, че ефектът се търси от съчетаването на разяснителната работа със строги административни мерки.

Специални грижи се отделят за подобряване на материалнопроизводствената база. Добре се разбира, че без решаването на този въпрос не може да се задържат хората в бригадата. Партийното бюро неколкократно е обсъждало проблема, възлагало е задачи на ръководителите на бригадата, държи на отчет изпълнението им. При оценка на съществуващото положение се изяснило, че няколко момента особено неблагоприятно се отразяват на изпълнението на задачите. Липсата на фуражна кухня се оказала голяма пречка за по-чувствително повишаване ефективността в млечното говедовъдство. Но и досега тоя проблем не е решен. Лошото състояние на материалната база в овцевъдството, където всички операции се извършват ръчно, се отразява неблагоприятно за задържането на млади хора в това технологично звено.

У някои комунисти се оформя мнение, че повече се иска, а недостатъчно се прави за създаването на условия, за да се решават въпросите на производството. Това изисква партийното и стопанското ръководство в общината да оценят усилията на ППО и да окажат по-голяма помощ, за да се създаде материална предпоставка, която да отговаря на амбицията на комунистите и на целите трудови колективи.

Владимир АРСЕНОВ
кандидат на икономическите науки,
сътрудник в отдел „Селскостопански" на ОК на БКП — Михайловград

Digitized by Google

СТОПАНИН НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА СОБСТВЕНОСТ

Постановката за трудовия колектив като стопанин е израз на обществената необходимост, която партията осъзна — да се намери нова форма за още по-пълно обвързване на личния и колективния интерес с обществения, за разгръщане на личната и колективната инициатива, за осигуряване на нова, по-ефективна връзка между хората и средствата за производство. Така ще отговорим на изискванията на научно-техническата революция, на необходимостта да осигурим качествено нова активност на хората в полза на обществото и на тази основа да постигнем по-добро задоволяване на техните потребности и интереси."

Тодор Живков

В тази обоснована от партията концепция са заложени изключителни по своята жизнена сила политически, икономически, социални и идеологически предпоставки за всестранно разгръщане възможностите на колективите, за по-широк размах на трудовата активност на отделната личност.

Оценявайки важността на проблема в новите мащаби на развитието на Пернишки окръг като особено актуален, окръжният комитет на партията на свое пленарно заседание през ноември 1983 г. обсъди въздействието на идейновъзпитателната работа на партийните организации в трудовите колективи за издигане тяхната роля като стопани на социалистическата собственост, определи идейновъзпитателните средства и методи, с които ще съдействуват да се реализират основните изисквания на тази функция на колектива.

В окръга има здрави колективи, в които работи потомствена работническа класа с богати революционни и трудови традиции. Това дава основание да считаме, че съществуват предпоставки всеки колектив да се реализира като пълноценен стопанин на поверената му социалистическа собственост в съответствие с изискванията на Дванадесетия партиен конгрес.

На редица колективи са поверени скъпи машини и агрегати, с които да произвеждат висококачествена продукция. В условията на новия икономически механизъм, бригадната организация и стопанската сметка, подобряването на използването, опазването и обогатяването на со-

Digitized by Google

циалистическата собственост се налагат от крупното строителство и въвеждането в действие на уникални съоръжения. Това предполага идеологическата дейност да стане още по-действен фактор за качествено извършване на строително-монтажните работи, за творческо мислене и търсене на най-ефективни решения за създаване на добра организация за усвояване на нови мощности, техника и технология.

Пленумът имаше за задача да очертае по-конкретно проблемите, които ще решават партийните, стопанските, държавните и обществените органи и организации за възпитанието на трудещите се и младежта като добри стопани на социалистическата собственост. Това можеше да се постигне, като пред идеологическата работа се поставят въпросите за по-нататъшното разширяване на социалистическата демокрация, възпитанието у всеки гражданин на висока икономическа култура, формиране на съвременно икономическо мислене, социалистическа предприемчивост и деловитост, за да се реализират постановките в речта на др. Тодор Живков на Националното съвещание във Варна на 30 май 1983 г. и решенията на Националната партийна конференция за непрекъснато повишаване на качеството, дисциплината и производителността на труда. Налагаше се също да се обобщи опитът в работата на партийните органи и организации, да се отстранят слабостите, пропуските и недостатъците, да се усъвършенстват организацията и ръководството на идеологическата дейност по стопанисването.

Подходихме по нов начин при подготовката на пленума. Започнахме с организаторска и политическа работа в първичните трудови колективи, в първичните партийни организации, в заводските, комбинатските и другите партийни комитети. Те направиха анализ на състоянието на всеки трудов колектив и произтичащите от него задачи за възпитанието и поведението на личността при стопанисването на социалистическата собственост. Това помогна да се подобрят отчетите и самоотчетите в първичните партийни организации, да се усъвършенстват възлагането и отчитането на партийните поръчения. Изучиха се и се разпространиха редица начинания и инициативи, които съдействуваха да се разгърне в окръга движението „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост".

Много първични партийни организации засилиха устната политическа агитация и особено индивидуалната работа с хората по стопанисването. За изясняване същността на проблема за стопанина допринесоха и беседите и лекциите.

В процеса на подготовката на пленума на партийни събрания се поставиха поръчения на агитаторите. Конкретната разяснителна работа допринесе 71,45 на сто от формираните бригади да започнат да работят на вътрешностопанска сметка.

Пленумът се предшествуваше и от 18 теоретико-практически конференции на тема „Ролята на пропагандата за утвърждаване трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост".

Общинските партийни комитети организираха подходяща нагледна агитация, която отразява проблемите на стопанисването.

Всичко това стимулира творчеството и инициативата на трудещите се в разработването, приемането, актуализирането и изпълнението на насрещните планове.

Следователно подготовката на пленума помогна да се решат редица проблеми за подобряване пропагандната и агитационната работа. Идеологическата дейност до голяма степен се пренесе в низовия трудов колектив, по-резултатно започна да засяга интересите на отделния човек. Този процес се задълбочи още повече, когато с доклада и реше-

Digitized by Google

нията на пленума на окръжния комитет се запознаха първичните партийни организации и партийните комитети.

След пленума в колективите продължи действена политическа и организаторска работа не вече за изясняване проблемите за стопанина, а за практическото им реализиране. В окръжната партийна организация се поведе разговор „Комунистът, качеството, дисциплината и производителността на труда". В бюрото на комитета отчетоха резултатите от разговора партийните и стопанските ръководства на завод „Георги Попов" и „Борис Антов", комбината в Радомир, общинският партиен комитет в Перник, окръжният комитет на ДКМС, окръжният съвет на БПС, окръжният комитет на Отечествения фронт, окръжният народен съвет, окръжният комитет за държавен и народен контрол и други. Конкретна помощ за резултатно водене на разговорите окръжният комитет оказа на общинския партиен комитет в Трън, на комбинатския партиен комитет на СМК „Ленин", на заводските партийни комитети на ЦЗ „В. Коларов", на Завода за токоизправители. Насочихме тези и други комитети да свързват възпитателната работа по-непосредствено със задълженията и правата на трудовите колективи по стопанисването на социалистическата собственост, да засилват идеологическата работа в малкия трудов колектив и ежедневната индивидуална работа с отделния човек. На открити партийни събрания, в партийната, профсъюзната и комсомолската учебна година, в системата на икономическото образование и с други форми, методи и средства на идеологическо въздействие се води откровен диалог с хората, аргументирано се разясняват пътищата за усъвършенствуване на тяхната функция като стопани на социалистическата собственост, бригадната организация на труда, дисциплината, качеството и производителността на труда.

Домът за политическа просвета проведе с всички пропагандисти методически семинар, на който въз основа на опита на най-добрите показа как теоретическият материал може успешно да се свързва с непосредствените задачи на трудовия колектив. Това помогна част от пропагандистите по-умело да ориентира участниците да усвояват различните аспекти на стопанисването. Пропагандистите на базовите звена издигнаха на високо теоретическо и методическо равнище практическите занятия. Проведените през учебната 1983—1984 година над 850 практически занятия потвърдиха нарасналите възможности на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Направените 1724 предложения на практическите занятия разкриха творчеството и инициативата на участниците в успешното изпълнение на насрещните планове, усъвършенствуването на бригадната организация на труда, усвояването на производствените мощности, внедряването на научно-техническите постижения и челния опит, подобряването качеството на продукцията, опазването на машините, агрегатите и съоръженията, икономията на суровини, материали, горива и енергия. В теоретически семинари и в част от школите по основи на марксизма-ленинизма на заключителните теоретико-практически конференции бе направен успешен опит за анализ на състоянието на качеството на произвежданата продукция, на причините за брак и нарушения на трудовата и технологическата дисциплина, посочиха се задълженията на отделни работници и ръководители за подобряване на работата. Нараства опитът на много партийни комитети и бюра по реализиране на предложенията на участниците в системата на марксистко-ленинската просвета. В завод „Електрик" внедряването им в практиката доведе до икономии на стойност над 100 хил. лева. Тук предложенията периодически се обсъждат на заседания на партийния комитет, на събрания на първичните партийни организации, вземат се решения, дават се поръчения

Digitized by Google

на ръководните кадри за осъществяването им. Този подход възприе и партийният комитет на ЦЗ „В. Коларов". На основата на направените предложения в учебните звена беше завършен 10 дни предсрочно ремонтът на пещта със собствени сили, внедрена бе рационализация и намален разходът на газ с икономически ефект 30 хил. лева.

По решение на пленума се организира окръжна теоретико-практическа конференция на тема „Организаторската и идейновъзпитателната работа за издигане ролята на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост". Първият етап преминава в низовите трудови колективи и ще завърши до декември 1984 г. На практически занятия, на открити партийни събрания, в беседи и дискусии в партийните групи и бригадите трудещите се обсъждат задълженията си по стопанисването и производството на висококачествена продукция. Вторият етап ще завърши до юни 1985 година на равнище общински и районни партийни комитети, а окръжната конференция ще бъде през декември 1985 година. Тя ще обобщи главно практическите резултати. Поставили сме си за цел с формите, методите и средствата на конференцията въпросите, пряко свързани със стопанисването, като: внедряването на авангардни технологии, обновлението на техниката, технологиите и изделията, повишаване производителността на труда, намаляване на ръчния труд и други да станат непосредствен обект на идеологическата работа на партийните комитети и първичните партийни организации. На тази цел подчинихме и масовата лекционна пропаганда. През 1982 година бяха изнесени 557 лекции и беседи, през 1983 година техният брой достигна 3244. От тях над 1300 са по различни аспекти на новия икономически подход и неговия механизъм, 639 — по научно-техническия прогрес, над 700 — по проблемите на качеството. Повишиха се подготовката и компетентността на лекторите, уменнето им да актуализират материала с конкретните задачи на трудовите колективи.

В агитационната дейност за подобряване на стопанисването се акцентира предимно на индивидуалната работа с хората за изясняване на мястото и приноса на всеки в работата на колектива като цяло. Над 1300 докладчици и 5750 агитатори водят разяснителна работа сред населението за утвърждаване на социалистическия начин на живот и неговата сърцевина — трудовата дейност, отношението към социалистическата собственост. Тук съществена роля имат и 2343 наставници, които обучават повече от 4000 млади работници, въздействуват за тяхното трудово, идейно-политическо и нравствено възпитание. Със своята индивидуална работа те помагат да се изграждат у младите работници здрави морално-политически качества, трудови и професионални навици. Силно възпитателно въздействие с личния си пример в младежките трудови колективи оказват наставниците — героите на социалистическия труд Манол Гатов, Боне Михайлов, Иван Врачовски, Георги Асенов, Евтим Юруков, Янаки Иванов, орденоносците Велин Харизанов, Георги Мишев, Георги Начев и много други. Те са, които най-умело разясняват икономическата политика на партията и сочат мястото на всеки за повишаване качеството на продукцията, производителността на труда и укрепване на дисциплината. Те са най-активните на единните политически дни, особено на единния политически ден на тема „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост". Многобройните срещи и разговори, ценните предложения помогнаха на редица партийни комитети и първични партийни организации да ускорят процеса на превръщането на трудовите колективи в дееспособни стопани на социалистическите предприятия по пътя на формиране у трудещите се на ново отношение към труда и социалистическата собственост. Същевременно нараснаха възпитателната роля на политическата агитация и индивидуалната работа сред новосформираните ко-

Digitized by Google

лективи на заводите от Пернишкия промишлен комплекс и останалите предприятия за въвеждане в действие и усвояване на новите производствени мощности, за достигане капацитетните им възможности.

Периодично се организират срещи и полудни с идеологическите кадри от окръга за обмяна на нашия и чуждестранния опит по творческото приложение и развитие на почините и инициативите за най-добро стопанисване на социалистическата собственост. Полезен се оказа опитът, споделен от общинския партиен комитет в Перник, за повишаване качеството и ефективността на марксистко-ленинското обучение; от комбинатския партиен комитет на ПК „Бл. Попов" за издигане ролята на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, за идейновъзпитателната работа на общостроителната партийна организация за повишаване дисциплината, качеството и производителността на труда в строителството.

Обобщаването и популяризирането на положителния опит по стопанисването в окръжната партийна организация в изпълнение на решенията на пленума сега по-умело се съчетават с внедряването на бригадната организация на труда и чуждестранния челен опит. Сред трудовите колективи добър прием намират редица съветски почини и движения. В машиностроителните предприятия се прилага инициативата „Ръчният труд — на плещите на машините", в СМЕК „Г. Димитров" и Строително-монтажния комбинат успешно се внедрява опитът на Кемеровска област по икономичното изразходване на материалите и енергетичните ресурси. Осемнадесет строителни колектива прилагат опита на Злобин за бригадната и екипна организация на труда на основата на вътрешностопанската сметка. Все по-широко място в съревнованието сред строителите намира инициативата „Предсрочно да построим — предсрочно да усвоим".

В чест на 40-годишнината от социалистическата революция у нас трудовите колективи в окръга подеха и реализират много почини, инициативи и обещания. При добро и отлично качество строителите от Предприятието за промишлено строителство предадоха утвърдените 40 юбилейни обекта. Обявените от Електромонтажно управление 40 ударни дни бяха дни на всеотдаен и висококачествен труд. Предсрочно влезе в пробна експлоатация и втора технологична линия на ЦЗ „В. Коларов". Втори и четвърти технологичен екип от Строително-монтажния комбинат от 1 януари 1984 година предават жилищни обекти и детски градини с гаранционен паспорт. Сега само в Пернишката селищна система 75 колектива работят по инициативата „Работническа гаранция от проекта до изделието". В Радомир, Брезник, Трън и Земен под ръководството на партийните комитети редица бригади и звена се включиха в движението за удостояването им със звание „Образцова бригада", „Образцов цех", „Образцово учебно заведение" и „Образцово населено място". Реализирането и масовизирането на тези начинания в тясна връзка със социалистическото съревнование обогатяват възможностите за превръщане на общините и кметствата в действителни стопани на селищните системи.

В резултат на по-задълбоченото и компетентно изучаване от трудещите се на проблемите, свързани със собственика и стопанина на социалистическата собственост, по-добре организираната идеологическа дейност на първичните партийни организации 114 трудови колектива от окръга с 9447 участници поеха отговорност за социалистическото стопанисване на производствената и социалната база за над 270 милиона лева. В тези колективи заедно с широката разяснителна и възпитателна работа е създадена и икономическа основа със съответните стимули и санкции за ефективно стопанисване на машините и съоръженията. Например една от челните бригади не само в системата на

Digitized by Google

СМЕК „Г. Димитров“, но и в окръга е багерната бригада, работеща на багер „11—61“ в състав от 9 души в участъка „Откривка“ на рудник „Република“ с бригадир Евтим Юруков — герой на социалистическия труд. През 1983 година бригадата сключи договор с рудничното ръководство за двустранни задължения по стопанисването на поверената им социалистическа собственост. В изпълнение на договорните задължения всеки член на бригадата е усвоил по две-три професии и има пълна взаимозаменяемост в труда. Работи по Кемеровския почин за икономии на суровини, материали, горива и енергия, поддържа багера в образцов вид и значително е удължен срокът за ремонтите. Осъществява се кръгово натоварване на Белаз-ите, в резултат на което е постигнат рекорд — годишно изкопаване и натоварване на 1 милион кубически метра скална маса. Планът за седмата петилетка е изпълнен на 110,13 на сто, а за осмата петилетка с една година и 6 месеца предсрочно и до края на петилетката ще изкопае и натовари надпланово 1,5 милиона кубически метра. Всичко това показва, че главните положителни изменения в съдържанието и ръководството на организаторската и идеологическата работа се изразяват в пренасянето ѝ в първичните трудови колективи, там където се реализират задачите.

Силно въздействие върху останалите ръководители на бригади оказа работата на героя на социалистическия труд Евтим Юруков. Неговата бригада е образец на стопанин на социалистическата собственост. Комбинатският партиен комитет и първичните партийни организации в СМЕК „Г. Димитров“ разпространиха опита му във всички низови трудови колективи. На срещи, разговори и беседи той сподели своите постижения и подхода си пред другарите си от всички рудници. На страниците на в. „Димитровско знаме“ и в. „Въглищен фронт“ бяха публикувани материали за резултатите от работата на колектива за реализиране функциите на стопанин на социалистическата собственост. Последователи на опита на бригадата на Евтим Юруков сега са пет багерни бригади от различни рудници на СМЕК „Г. Димитров“ и още 31 колектива от комбината, включени в движението „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост“. Този опит се внедрява и в други предприятия на окръга.

Добър възпитателен ефект имат обучението на низовите ръководни кадри и обсъжданията на конкретните задължения на отделния работник в първичните трудови колективи. Организираните от партийните организации разговори „Моите права — мои задължения“ в промишлените предприятия, Предприятието за строителна механизация и автотранспорт, СД „Търговия“, предприятия от сферата на услугите и други допринесоха да се формира у всеки човек вътрешно убеждение за грижливо опазване, развитие и умножаване на социалистическата собственост. Заслужава да отбележим, че в процеса на тези разговори все повече се утвърждава разбирането, че не може да се стопанисва добре социалистическата собственост, без да се укрепват дисциплината и съзнателното отношение към труда, без да се издигат образованието и квалификацията на кадрите, което е условие за добро качество и висока производителност. Колективите започват по-бързо и смело да реагират на всички прояви, свързани с похабяването и унищожаването на социалистическата собственост, да воюват срещу равнодушието и консерватизма, да засилват ролята на оперативните нагледни материали по въпросите на стопанина и стопанисването.

Много грижи и внимание окръжната партийна организация, партийните комитети и организации след пленума отделят на възпитателната работа за укрепване на дисциплината, която непосредствено влияе върху социалистическото стопанисване. На разговори, научно-практически конференции, индивидуално въздействие, контрол над поръче-

Digitized by Google

нията в низовите колективи при машиностроителите, металурзите, миньорите и строителите все по-добре се осигурява ритмичността на трудовия процес, повишава се ефективността на живия и овеществен труд, подобрява се организацията на труда. Намаляват нарушенията на трудовата и технологическата дисциплина, производствените процеси се следят по-добре и се повишава качеството на продукцията и услугите. Но ние не преувеличаваме постиженията. Не винаги идейновъзпитателната работа се опира на всестранен и компетентен икономически анализ на конкретното състояние в дадения трудов колектив. Не във всички колективи трудовата и технологическата дисциплина са на добро равнище. Агитационно-разяснителната работа не успява достатъчно ефективно да съдействува за ликвидиране на закъсненията за работа и отклоненията от работните места, което нарушава технологическия процес, създава условия за производство на продукция с ниско качество, допуска се брак. Тези пропуски в крайна сметка понижават ефективността на организаторската и идеологическата дейност в окръжната партийна организация, забавят процеса на превръщането на трудовите колективи в истински стопани на поверената им социалистическа собственост.

Една от най-характерните черти на идеологическата дейност за издигане ролята на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост е стремежът тя все повече да стане колективно дело на партийните и обществените органи и организации, на държавните и стопанските ръководства. Основните усилия на окръжната партийна организация сега са насочени към това в движението „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост" да се включат всички основни предприятия, цехове, бригади и участници, които формират решаващ дял от производствената дейност на окръга. Разбира се, всичко това се осъществява и е подчинено на решаването на ключовия проблем на нашето развитие — непрекъснато повишаване качеството на произвежданата продукция. Защото, както заяви др. Тодор Живков на Националната партийна конференция, трудовият колектив е стопанин не само на предоставените му средства, а и на произвежданата продукция, от която се получават доходи, поради което трябва да работи с „нула дефекти", продукцията му да се приема от първо предаване.

За изтеклите 10 месеца след пленума на окръжния комитет на партията можем да кажем, че решението се изпълнява успешно. Затова говорят положителните тенденции в обогатяване съдържанието и повишаване качеството и ефективността на идеологическата работа за разгръщане творчеството и инициативата на трудещите се. Нараства ролята на санкциониращата функция на идеологическата дейност. Сега тя е по-борбена и настъпателна срещу производителите на некачествена продукция, воюва по-смело за създаването на обстановка на нетърпимост към отклоненията от социалистическия начин на живот, за издигане на съзнателността и чувството за отговорност за опазване на народното имущество, за разобличаване на крадците и разхитителите. Партийните комитети и организации търсят нови форми, методи и средства на идеологическото въздействие за тяхното преодоляване и изпълнение докрай решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Този подход към решаването на проблемите ни дава основание да твърдим, че в окръга ще продължи да се подобрява качеството на идейновъзпитателната работа в трудовите колективи за издигане ролята им като стопани на социалистическата собственост.

Мария МИЛЕНОВА
секретарка на ОК на БКП — Перник

Digitized by Google

НАРАСТВАЩА ЕФЕКТИВНОСТ НА КУЛТУРНАТА ДЕЙНОСТ В СЕЛИЩНИТЕ СИСТЕМИ

Дванадесетият конгрес на нашата партия акцентира върху изискването културата все повече да се утвърждава като един от основните фактори за развитие на човека и обществото, за изграждане на многостранна, а в перспектива — на всестранно и хармонично развита личност. В Тезисите на конгреса бе определено: „През осмата петилетка особено внимание да се обърне на създаването на цялостна организация на културния живот в селищните системи с оглед комплексното задоволяване на растящите духовни потребности на трудещите се".

Как тези проблеми резонират в дейността на Софийската окръжна партийна организация?

Непрекъснатото разширяване на социалната роля на художествената култура и по-нататъшното ѝ утвърждаване като един от основните фактори за развитие на човека и обществото значително повишават изискванията към управлението и партийното ръководство на културните процеси.

Сложността на проблемите, свързани със социално-икономическото развитие на окръга, изисква ръководството на художествената култура да се осъществява върху научни основи, да се внедряват в практиката високоефективни методи и подходи, за да се удовлетворяват по-добре съществуващите и да се формират нови културни потребности на трудещите се и младежта. Стремежът е да се осъществява дейност с преобразуващ характер, да се извършват програмно-целево планиране и комплексна организация в тази сложна сфера. Чрез разгръщане интеграционната същност на културната дейност се засилва диалектическата връзка на естетическото възпитание с идейно-политическото, трудовото, нравственото възпитание.

С успех се изпълнява приетата от бюрото на окръжния комитет на БКП и изпълкома на окръжения народен съвет програма за естетическо възпитание на трудещите се и младежта. Създадени са организационни, материални и кадрови условия и възможности за по-нататъшно издигане на културното равнище на населението от селищните системи. Стремежът е да се утвърждава специфичен облик на културния живот във всяко населено място, съответствуващ на неговите социално-икономически и демографски особености. В отделни общини вече са добили популярност крупни културни прояви, които заемат важно място в живота на трудовите хора: декадата на културата в Ботевград, шопският празник в Елин Пелин, зимните културни дни в Самоков, празникът на революционната и работническата поезия в Костенец.

Действена роля в културния живот в окръга е отредена на читалищата. Обогатява се съдържанието на тяхната дейност, търсят се по-

Digitized by Google

ефективни форми на работа. Засилени са контактите на читалищата с отделни изтъкнати творци и с творческите институти. През годината са организирани 125 срещи с културни дейци, 110 читателски конференции, 400 тематични вечери. Особено активни в това отношение са читалищата в Самоков, Ботевград, Правец, Средногорие, Елин Пелин, Трудовец, Церово, Бели Искър. Все още обаче на редица места читалищата не са се превърнали в многофункционални средища на културата, в дейността им съществуват формализъм, показност, увлечение по количествени показатели. Занемарена и с принизени критерии е работата на читалищата в някои малки села, а те по същество са единствените подходящи бази за културни изяви. Това положение може да се измени само с утвърждаването на селищните общински читалища като методически центрове за културно-масова работа в целите селищни системи. Съвсем навременна в това отношение е задачата, поставена от окръжния комитет на партията, с помощта на научни работници и специалисти от Комитета за култура да бъде извършена категоризация на читалищата и да се създадат моделни разработки по съдържание и дейности.

Многообразието и богатството на културния живот в селищните системи съдържат в себе си усилията на самодейци и библиотекари, на книгоразпространители и кинооператори, на музейни работници и на дописници. Усилията на общинските партийни комитети са насочени към осъществяване на задачата силите и средствата на творческия потенциал в селищната система да бъдат обединени в осъществяването на цялостния идейновъзпитателен процес. В някои от общините смущаващ е фактът, че съществува несъответствие между реалните възможности, съдържащи се в разработващата дейност на партийните органи и специализираните институти, от една страна, и практическата работа по организацията и контрола, от друга. Важността на проблемите налага да се обърнем и към низовото равнище в системата, защото осъществяването на партийно ръководство на културните процеси в селищните системи без най-активната дейност на първичните партийни организации в това отношение е невъзможно. Отделни резултати и усилия има, но все още не е настъпил прелом в компетентното и навременно решаване на редица въпроси в тази сфера, както и в конкретната практическа работа на първичните партийни организации в тази насока.

Първичната партийна организация в окръжния съвет за култура недостатъчно системно и задълбочено обсъжда творческите резултати в дейността на своите звена, не упражнява достатъчен контрол за изпълнение на взетите решения. Борбата за повишаване качеството на художественотворческата и културната дейност, търсенето на реалния принос на всеки комунист за издигане равнището на културния живот в селищните системи не са станали главни теми в събранията на първичните партийни организации в окръжния драматичен театър, ОУ „Кинефикация“.

Както отчита окръжният партиен комитет, част от общинските съвети за култура все още не осъществяват пълно и последователно функциите си на действени обществено-държавни органи в цялостната организация на културния живот в общините. В някои от селищата продължават да се провеждат мероприятия с незадоволително идейно-художествено равнище. В процеса на задоволяване културните потребности на отделните трудови колективи все още се допуска едностранчивост, не винаги съдържанието на културните дейности е съобразено с образователните, възрастовите и социалните особености на публиката. Недостатъчно на отделни места са използвани възможностите на художествената култура за издигане качеството на труда,

Digitized by Google

естетизацията на работните места и условията на труд, дизайна и качеството на изделията. Непълноценно се използва в отделни селищни системи и материалната база за културна дейност било поради несъгласуваност между отделните организации и стопани, било поради недостатъчната функционалност на част от помещенията.

За по-нататъшното усъвършенстване ръководството и управлението на културните процеси в селищните системи окръжният комитет на партията е приел свое решение, целящо разширяването и издигането на социалната роля и идеологическите функции на художествената култура. „Цялата организаторска работа по изграждането и функционирането на ефективна система на културния живот в общините, се казва в решението, изисква окръжният и общинските комитети на БКП и първичните организации да насочат своите усилия за издигане ролята на художествената култура в решаването на основните проблеми на социално-икономическото развитие на селищните системи, за формиране у трудещите се и младежта на активна жизнена позиция и за изграждане на личностни качества и ценностна система, необходими за осъществяване курса на повседневна интензификация и ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. По-пълно да се използват възможностите на художествената култура в естетизацията на жизнената и производствената среда, за повишаване естетическите стойности на произвежданите изделия."

По-нататък в решението се предвижда под ръководството на общинските партийни комитети общинските съвети за култура и културните институти да разгърнат богата по съдържание дейност в заводите, аграрно-промишлените комплекси, строителните обекти за превръщането на трудовите колективи в основна сфера за системно идейно-възпитателно въздействие. Акцентира се върху задачата да се усъвършенстват интеграционните връзки и взаимодействие между културните и научните институти от столицата и от окръга с училищата, както и върху необходимостта да се подобрят проучването и използването на богатото културно-историческо наследство в селищните системи, за да може то пълноценно да въздействува за идейно-естетическото, класово-партийното и патриотичното възпитание на трудещите се и младежта.

Решението определя пътищата и средствата за по-нататъшното усъвършенстване на ръководството на управлението на културните процеси в селищните системи.

Лениновата постановка за партийното ръководство на изкуството и културата, последователно прилагана и творчески развивана от нашата партия, винаги е била водещо начало в дейността на Софийската окръжна партийна организация. Върху тази основа с нарастващ успех се изпълнява изискването на Дванадесетия конгрес на БКП проблемите на художествената култура, на всенародното движение за естетическо възпитание все по-организирано и целенасочено да навлизат в сърцевината на партийната дейност на всички равнища.

Тук поместваме мнения, становища, размисли на трима партийни секретари от окръга по проблемите на по-нататъшното издигане на културния живот в селищните системи.

Digitized by Google

УСПЕХИ И ПРОБЛЕМИ

Когато говорим за партийно ръководство на културата, бихме могли да потърсим различни аспекти от дейността на общинския партиен комитет.

Това е преди всичко създаването на условия за системното потребление на художествени ценности от всякакъв род от цялото население, но диференцирано — според интересите на отделните възрастови и социални групи.

Освен това осъществяването на богата дейност, насочена към формирането на специфични естетически критерии на поведение и отношение към действителността. В тази сфера съществуват още много неизползвани възможности за подобряване работата както на партийните органи и организации, така и на специализираните звена, които се занимават с културна дейност.

Важна страна на партийното ръководство на културните процеси е и целенасоченото усилие за активно включване на колкото се може повече хора в сътворяването на художествени ценности, създаване на условия, на атмосфера за откриването и пълноценното развитие на творческите заложби и талантите на всяка личност и преди всичко на децата и на младежта.

Тези цели са заложени в редица решения и мероприятия на общинския комитет на партията, в решенията на специалната сесия на общинския народен съвет, която обсъди въпроса за обогатяването на културния живот в общината, както и редица разработки на общинския съвет за култура, на общинския комитет на Комсомола.

Радостно е, че проблемите на културата в една или друга степен все по-често намират място в дневния ред на първичните партийни организации.

През последните години сме свидетели на едно непрекъснато обогатяване на културния живот в общината. Само от началото на тази година са организирани 102 културни прояви с близо 52 хиляди зрители. И противно на очакванията естрадните концерти са само 14 с около 10 хиляди слушатели. Голяма придобивка за нас е откриването в Етрополе на втора сцена на Държавния музикален театър „Стефан Македонски". Респектира не само броят на изявите, но и класата на участвуващите в тях професионални и самодейни колективи.

Широк обществен отзвук имат такива прояви като вечерта на етрополското творчество, срещите с именити творци на българската култура, редица оригинални местни празници, които са с широк обществен резонанс. Могат да се изброят още много завоевания на културния фронт в общината. Те са плод на правилната априлска културна политика на нашата партия, плод на инициативността и творческото горене на местните културни дейци, но предпочитам да се спра на някои нерешени проблеми.

Независимо от положителните изменения ние отчитаме, че културната дейност в общината по интензивност и качество още не отговаря на високите изисквания на времето, не е съобразена в необходимата степен с порасналите духовни потребности на трудещите се. Все още са налице редица диспропорции и противоречия в развитието на културната дейност. На мен лично ми се струва, че огромният скок, който общината направи в изграждането на материално-техническата база, на научно-техническия прогрес и социалното си развитие, не се съпровожда, за съжаление, от същия ярък качествен скок в културното развитие и възпитанието на хората. Получава се парадокс — създаваме все по-богати възможности за задоволяване на

Digitized by Google

културните интереси и потребности, а у немалко хора такива интереси липсват. Мисля, че една от важните функции на културата е не само да задоволява съществуващите интереси, но да работи и да съдействува активно за формирането на нови обществено значими интереси и потребности, да има изпреварващи функции.

Не е достатъчно да създадем само добра база, комфортни условия — ние и сега имаме в общината много пребогати домове и клубове, в някои от които, за съжаление, се води беден духовен живот. У немалко хора поривът към развлечението често взема връх над интереса към сериозното изкуство. И малкият град не е опазен от изкушенията на масовата култура, от проявленията на кича в най-уродливите му форми. Нещо повече — почитателите на тази култура сега са много по-добре технически въоръжени, което ги прави по-самоуверени и настъпателни. Да си помислим само какво мощно средство за популяризиране на пошлия вкус са частните видеоуредби, каквито в нашия град има няколко.

Една от основните слабости на културния живот в общината е, че по една или друга причина превес се дава на потреблението на културни ценности, а по-малко се работи за активното включване на хората в тяхното създаване, недостатъчно се прави за развиване и обогатяване на творческите заложби на личността. По-възрастните етрополци с носталгия си спомнят за времето, когато към гимназията имаше симфоничен оркестър, издаваше се литературно списание, когато на територията на общината живееха редица изявени местни творци.

Безпокои ни ниската информационна, а защо да не си го признаем — и ниската обща култура на част от ръководните кадри и специалистите в общината. Хубаво е, че все по-често първичните партийни организации и комсомолските дружества обсъждат проблемите на културния живот в своя колектив, но е печално, когато начинът, по който става това обсъждане, говори за ниска организационна култура.

Определено смятам, че подобряването на партийното ръководство на културата е немислимо без непрекъснатото издигане културата на самото партийно ръководство. За мене лично едно от най-необяснимите неща е образователното равнище и състоянието на кадрите, които работят в системата на културата както в окръжен, така и в общински мащаб. При нас от 21 другари, които са ангажирани в тази сфера, само един има висше образование или по процент на висшистите в тази най-сложна човешка дейност сме много по-назад, отколкото във всички останали области на обществения живот, в икономиката и т. н.

Искам да направя една аналогия — преди известно време в Етрополе се състоя национално съвещание по дърводобива и там се говореше за индивидуализация на грижите за отделните дървета, за извеждане на елитни дървета. Прави впечатление, че с тази дейност се занимават хора с научни титли, специалисти. Нека да помислим: в някои случаи не сме ли поверили ръководството на културната дейност на хора, които в засилена степен самите се нуждаят от придобиване на управленска култура?

Изискванията в духовната сфера са толкова високи, те така ярко резонират в дейността на общинския партиен комитет, че ние не можем да не оценим колко много още има да се прави за превръщането на културната дейност във все по-мощен фактор за социалния разцвет на нашата селищна система, за всестранното и хармонично развитие на човешката личност в съответствие с нашия велик комунистически идеал.

Иван ЙОТОВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Етрополе

Digitized by Google

РАЗБИРАНЕ, КОЕТО ПРЕОДОЛЯВАМЕ

Крайно време е да бъде преодоляно разбирането, че осъществяването на задачата за всенародно естетическо възпитание е работа само на културния фронт, и още по-ясно да вникнем в актуалната истина, че културната дейност е неразделна част от борбата на партията за издигане на качеството на труда, качеството на изработваната продукция.

Много са съвременните примери и поводи да се повярва в тези изводи, но аз смятам, че още по-лесно това може да стане, ако се потопим, макар и набързо, в атмосферата на микроелектронното производство. И ако при това потопяване съумеем да погледнем под бинокулярите сложната плетеница на структурата на интегралната схема, неминуемо ще се замислим по какъв сложен и отговорен път се стига до нея, колко много инвестиции на народа и държавата се калкулират чрез кадрите и основните производствени фондове в един микрон само от съвременната интегрална схема.

Или, образно казано, понятието интегрална схема не отразява само интеграцията на стотиците хиляди и милионите дискретни полупроводникови прибори на площ от 2—4 кв. милиметра, а и интеграцията между икономика и култура, производство и интелект, производство и естетика и т. н. Съвременните производства като нашето наистина интегрират в себе си материалната и духовната култура като нещо неотделимо, изразяващо се преди всичко в основния белег на съвременните и бъдещите производства — високата технологичност.

В почти всички производствени предприятия от всички отрасли можем да намерим потвърждение на тези интегративни процеси в самия живот, във всекидневната практика, във факта, че ние вече не можем да говорим за духовен живот, за култура, изкуство и естетика, без да употребим понятия като промишлена естетика, дизайн, ергономия, усет към новото в областта на технологията и технологичното ниво и т. н.

Предстои ни да овладяваме съвременни технологии, за които е характерна изключително висока култура на производството.

Ние, комунистите и членовете на трудовия колектив на Научно-производствения комбинат по полупроводникова техника, имаме вече значителен опит в развитието на процеса интеграция на културата и производството.

Въпреки голямата динамика на производството, въпреки рязкото нарастване на стойностния обем на продукцията, ние отделяме достатъчно време и за развитие на художествената самодейност. Повече от 15 години вече са известни не само в окръга, а и извън страната мъжката вокална група „Балкански звуци", дамският хор за битови песни, смесеният танцов състав, нашите индивидуални изпълнители. Срещите ни с такива изтъкнати общественици и творци на българската култура като: професор доктор Стоян Михайлов, академик Георги Джагаров, председателя на Съюза на българските писатели Любомир Левчев, съветския поет Андрей Дементиев, писателя Йордан Радичков, професор Марко Марков обогатяват нашия живот.

В повече от 17 нови социалистически ритуала дишат българските обичаи и традиции като: приемането в редовете на работническата класа, чествуванията на патроните на бригадите, празниците на знамената на трудовата слава, вечерите на рационализаторите, изпращането в пенсия и други. Показателен е примерът, че от 10 самодейни колектива в окръга, които са завоювали високото звание представителен, два са от нашия комбинат. Добре работим в сферата на естетическото възпитание и с децата на работниците и специалистите.

Проявите на културния живот трябва да разглеждаме в по-широк аспект. Не само разпространение на духовни ценности, а и събуждане у консуматора на тези ценности — личността-творец. Да потърсим тези измерения и във всекидневието, в отношението към работата, в извисяване на отговорността и дълга, в по-съвършените междуличностни отношения. Нека в този ред на взискателност и самовзискателност стигнем и по-далеч. Да вземем въпроса за ръководителите. Кадрите от окръжния център трябва по-често да бъдат в трудовите колективи. Не само да проверяват и да констатират в отделни понякога бюрократични справки дадени факти, а да помагат да ръководят като организатори на място. Тук не изключвам и ръководителите на културата — та нали именно те трябва да са апостоли? А примерът на истинския български апостол е пример на всеотдайно служене, на умение да се повдига духът на един народ. Това е широко и отдавна известно в нашата история.

По-често трябва да се организират регионални тематични срещи с дейци на културата от окръжните творчески групи, а и самите творци да пребивават по-

Digitized by Google

дълъг период в трудовите колективи, да се потопяват в тяхната атмосфера, да вникват в проблемите им и да пресъздават творчески организационните и производствените отношения. Това е дълг на времето ни пред поколенията. Освен това има редица дейности в трудовите колективи, които също трябва да се осъществяват с компетентното участие на ръководителите и творците от окръжния съвет за култура. Това са въпросите на малкото радио, на профсъюзните библиотеки, на нагледната агитация, на културния отдих, на ергономията и промишлената естетика, на художествената самодейност, на музейното дело и т. н. Точно в тази посока и в този дух трябва да се търсят децентрализацията и демократизацията на културата в окръга.

Друга страна на проблема за децентрализацията и демократизацията на културата е да свикнем да гледаме на културата като на политика от най-висша класа. А това според мен означава да оценяваме ръководството на културните процеси не само като политика идеологическа, а и като инвестиционна политика.

За да осъществяваме културна дейност на съвременно ниво, освен редица други неща са необходими още материална база, средства и отлично подготвени кадри. Това значи заедно с условията за работа да се създават и самите кадри. Този проблем -като процес в селищните системи и конкретно в трудовите колективи не сме го овладели напълно. Особено сме слаби в областта на изобразителното изкуство, с изключение на Самоков и Божурище, много проблеми имаме да решаваме в областта на литературата, музейното дело и други. Става въпрос не за по-големите градове и техните градски центрове, а за конкретните трудови колективи, в които прекарва повече от 50 процента от живота си преобладаващата част от трудещите се от окръга.

В този ред на мисли бих искал да се подкрепя с един цитат от книгата „Изкуство, общество, време" на Стоян Михайлов: „Партийната политика е насочена към човека. Но не само към човека като цел на партийната политика, но и към човека като фактор на общественото развитие, като единствен субект на всички завоевания в областта на икономиката, на политическия и културния живот". Към този единствен субект трябва да се насочи нашата културна политика, за да се повдигне нивото му до практическата възможност рязко да се повиши активността на трудещите се за търсене и създаване на прекрасното.

Георги НАКОВ
секретар на партийния комитет
в Научно-производствения комбинат
по полупроводникова техника в Ботевград

ДЕЛО И ОТГОВОРНОСТ НА ВСИЧКИ

В условията на строителството на развитото социалистическо общество особена значимост придобива естетическото възпитание на младото поколение. Като основна съставна част на комунистическото възпитание то е насочено към формиране на цялостна, хармонично развита и творчески активна личност.

Пълноценно естетическо развитие на младото поколение е възможно само ако то протича в органическо единство с идейното, нравственото, трудовото и физическото възпитание, тъй като човешката личност е единна и цялостна. Интегрално-комплексната същност, организацията и развитието на личността налагат комплексен подход на възпитание. Не случайно в Писмото до Централния комитет на Димитровския комсомол другарят Тодор Живков подчертава, че самата задача, която се поставя в нашето социалистическо общество — създаване на многостранно развита личност — определя и комплексния характер на този процес.

Обогатяването на културния живот в селищните системи на окръга ще изиграе важна роля за още по-целенасоченото естетическо възпитание на младото поколение.

Партийната организация в единното средно политехническо училище „Димитър Благоев" в Костенец ясно осъзнава своето място в изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес за непрестанно

Digitized by Google

повишаване естетическата култура на подрастващите. При това цялостният учебно-възпитателен процес на новото единно училище допринася за издигане естетическата култура на учениците. За първи път творчеството се разгръща като масова дейност, мобилизира младите за изява, възпитава естетически вкус при възприемане произведенията на изкуството. За естетическото възпитание на подрастващите дял имат и всички учебни дисциплини и извънкласни форми.

Успехите в това направление наложиха още през 1981 година на основата на окръжната и общинската програма да приемем наша петгодишна програма за естетическо възпитание на подрастващите. За целта изучихме и опита на град Сандански в работата за естетизиране на училищната и градската среда и за хуманизирането на взаимоотношенията учител — ученик.

В разработването на програмата бяха включени комсомолци и пионери — активисти, общественици, деятели на културата. Компетентна помощ получихме от Централния институт за усъвършенстване на учители и от института по общо образование „Тодор Самодумов". С тяхна помощ по-късно разработихме и цялостна система за възпитателна работа в училище, в която ясно е откроено мястото на партийната и на съюзната организация, на класните ръководители, на пионерите и на комсомолците. Приетата училищна програма за разкриване и развитие на творческите способности на децата и юношите в училището за периода 1983—1985 година допълни и актуализира петгодишната програма за естетическо възпитание.

Проведените инициативи със съдействието на Националния център „Знаме на мира" бяха начало на една организационна дейност, вдъхновена от идеите „Единство, творчество, красота", в която участваха пионерските отряди. В секциите по художествено слово, музика, изобразително изкуство участваха поети, художници, композитори.

Характерна особеност на всички тези програми е, че дават широка възможност за тясно взаимодействие и сътрудничество на училището с културните институти и техните звена, които са отговорни за естетическото възпитание на подрастващите. Дава се възможност за засилване на интегративните връзки образование — наука — култура, което е особено важно за успеха на работата.

Ще посоча някои оригинални форми на дейност, сред които се откроява организираният дискусионен клуб. В него системно са обсъждани произведения от българското, съветското и прогресивното световно изкуство, организират се дискусии по интереси за младите хора, разискват се актуални животрепетящи проблеми. Предстои ни да проведем научно-практическа конференция в комсомолската организация на тема „Идеологическата диверсия на съвременния етап на остра класова борба". Научен ръководител на конференцията ще бъде професор Йотов от Софийския университет „Климент Охридски".

Клубът за естетическо възпитание развива богата дейност. Традиция са срещите с артисти, поети и писатели. Ще спомена само някои от тях. Незабравими за учениците ще останат творческите разговори с Любомир Левчев, Димитър Методиев, Асен Босев, Дамян Дамянов, Евтим Евтимов, Николай Хайтов, с народните артисти Васил Михайлов, Никола Анастасов и други.

Особено активно работи лекторията по художествено слово с участието на известни актьори и преподаватели от ВИТИЗ — н. а. Катя Зехирева, доц. Елисавета Сотирова, Божидар Матанов и други.

Учениците имат нужда да общуват и с учени, творци и изкуствоведи — това ги обогатява и импулсира за творческа дейност. Такива бяха срещите на почитателите на географията с професор Христов, а чудесата на физиката оживяха пред нашите възпитаници в разговорите с професор Николов.

Секцията по музика редовно провежда своите занимания за обогатяване музикалната култура на учащите по програмата на Министерството на народната просвета. Концертите популяризират различни жанрове класическа и съвременна музика. Особено впечатляваща бе срещата с младите композитори-фолклористи от трите континента — Европа, Азия и Африка, гостували по линията на ЮНЕСКО, които разкриха красотата на музиката на своите страни. Всичко това съдействува за формиране на правилни естетически критерии, стимулира творческите способности на децата и създава условия за възникване на потребности за общуване с изкуството на по-високо равнище, за участие в художественотворческата дейност.

Всичко това е много добро, но все още музикалното възпитание на учениците е незадоволително, то трябва да продължи организирано с музикалнообразователни концерти, като се започне още с предучилищните детски заведения и продължи до последния клас на единното средно политехническо училище.

Стремежът на учениците да се изявяват творчески намери израз в художествената самодейност. В шестия републикански преглед по художествена самодейност нашите състави получиха два златни, един сребърен и два бронзови медала. Искам още да подчертая, че успехите ни по естетическото възпитание се дължат на интегративните връзки на училището с читалище „Прогрес", което в Костенец се утвърждава като център за културно-масова работа в селищната система. Ансамбъл, което придава неповторим облик на духовния живот в нашата селищна система, е празникът на революционната и работническата поезия. В организирането и провеждането му участват преподавате-

Digitized by Google

лите по литература и съставите ни по художествено слово.

В дейността ни има и пропуски, и нерешени проблеми. Би трябвало всичко, което вършим в урока и извън него, да не бъде стихийно и спонтанно възникнало, а плод на добре обмислена и организирана, целенасочена и вдъхновена работа, за да тържествуват идеите за единство, творчество и красота. Партийната организация има вече решения в тази насока.

С изграждането на новото единно средно политехническо училище се създават условия и за по-широкото участие на научни дейци и представители на художественотворческата интелигенция в занятията на свободноизбираема подготовка — онази нова форма на работа, която започва от десети клас на единното средно политехническо училище. Това е форма, близка до урочната, но има сложен комплексен характер. В нея трябва да се изяви, от една страна, самостоятелната творческа активност на учениците, защото те са включени в групи по интереси, а, от друга страна, да се организира контактът с живия творец — научен ръководител. Много проблеми в това отношение трябва да намерят решение, те стоят пред нас с цялата си сложност.

Все още има редица неща, които загрозяват и помрачават искреното желание за общуване с изкуството, а различните музикални и театрални изяви не винаги съдействуват за изграждане на правилен естетически критерий на учениците. Тук вече стигаме до сложния проблем за качеството на някои творби и спектакли.

Изграждането на новото единно средно политехническо училище предполага системна интеграция между образование, наука и култура. Формирането на многостранно развита личност, способна пълноценно да се реализира в живота, което е основна задача пред образователната система, трябва да се превърне в дело и отговорност на всички, на цялото общество.

Роза ВУЧЕВА
секретарка на ППО в у-ще
„Д. Благоев" — Костенец

Digitized by Google

35 ГОДИНИ ПО ПЪТЯ КЪМ ИСТОРИЧЕСКАТА ЦЕЛ

Изминаха тридесет и пет години от деня, в който бе основана социалистическата германска държава. Това бе повратен момент в историята на нейния народ, поставил началото на огромни успехи в строителството на новото общество под мъдрото ръководство на Германската единна социалистическа партия. Последователно, особено през последните години, там все по-ярко се открояват възможностите и завоеванията на социализма. Ударението се поставя върху единството на икономическата и социалната политика и опазването на мира. Икономическата мощ на обществото се насочва още повече към подобряване на условията на живот и труд на хората, което от своя страна е стимул за още по-високи постижения и с това допринася за осигуряването на мира.

Икономиката на страната се развива с устойчиви и динамични темпове. Докато през 1949 г. е бил произведен национален доход за около 24 милиарда, през тази година се очаква обемът му да надхвърли 220 милиарда марки. Около 70 на сто от националния доход осигурява промишлеността.

Усилията на всички членове на ГЕСП, на всички трудещи се, на целия народ са насочени към изпълнение решенията на Десетия конгрес на партията, на икономическата стратегия, приета от него. Спред думите на генералния секретар на ЦК на ГЕСП и председател на Държавния съвет на ГДР Ерих Хонекер сега страната е навлязла в нов етап на реализация на икономическата стратегия.

Една от нейните най-важни задачи е **интензификацията на производството.** Това означава да се ускорява научно-техническият прогрес, бързо да се внедряват в практиката неговите постижения, по-пълно да се използват основните производствени фондове, да се внедряват съвременни технологии, да се повишава производителността на труда, да се икономисват материали, суровини, работна ръка, да се постига високо качество и ефективност.

Говори се за нов етап в развитието на икономиката, в материализирането на икономическата стратегия, защото е налице стремеж интензификацията да придобие всеобхватен характер, т. е. да се осъществява не само в промишлеността, но и в селското стопанство, във всички области и сфери на обществения живот. Освен това тя да обхване всички етапи на възпроизводствения процес, т. е. да започне още от процеса на изследването. Само така ще могат да се решат напрегнатите, но реални задачи.

Като много важна задача в плана ни за 1984 година, сподели завеждащият отдел в ЦК на ГЕСП Карл-Хайнц Янзон, сме си поставили годишно да обновяваме изделията 30 на сто. В текстилната промишленост тези показатели са по-високи — всяка година новите изделия трябва да представляват 50 на сто, т. е. производството да се обновява изцяло на всеки две години. Това налага рязко да съкратим времето за проектиране, производство и реализация на новите изделия. Много добре съзнаваме, че само при това положение можем да бъдем конкурентноспособни на международния пазар. За да съкратим времето за разработка, пристъпихме към голяма концентрация на силите, които произвеждат едно и също изделие, към още по-пълна интеграция между научните институти и производството.

На основата на държавния план всяко предприятие разработва своя годишен план, в който са записани по-високи и по-напрегнати задачи, за да се постигне не само изпълнение, но и преизпълнение на конгресните решения. Неразделна тяхна част е планът за науката и техниката.

Работещите в **селското стопанство** вече са открили пътя за използването на науката и техниката. През последните три години става практика **разработването на концепции** за постигане на най-високи добиви в растениевъдството и на висока продуктивност в животновъдството. В тях се съдържат най-новите научни знания в те-

Digitized by Google

зи области, отразяват се постигнатите резултати, очертават се основните насоки и конкретните задачи, разкриват се пътищата за повишаване плодородието на почвите, конкретни указания за приложение на технологиите, на химикалите и пестицидите, които ще се използват. Сега 80 на сто от кооперациите работят по тези концепции. Партийните организации участвуват в разработката им, разясняват ги на трудещите се и ги убеждават в тяхната необходимост и реалност, дават своя принос и чрез личния си пример увличат, вдъхновяват, мобилизират и организират трудовите колективи за тяхното успешно осъществяване.

В изпълнение на решение на Политбюро на ЦК на ГЕСП и на Министерския съвет на ГДР през последните години по най-важните задачи от държавния план всяко предприятие разработва **специални книжки (паспорти)**. Обикновено те разработват по 7—8 от най-важните проблеми на предприятието и обхващат колектив от хора, работещи по решаването на една и съща задача, а в изключителни случаи и за отделни специалисти. Книжките са за срок от две години, т. е. за времето, през което трябва да се обнови производството. Те се състоят от две части. В първата се записват конкретните задачи и резултатите, които трябва да се постигнат, тяхното значение за народното стопанство и трудовия колектив, т. е. конкретните обемни, качествени, технически, икономически и пр. показатели. Във втората част на паспортите се записват специфичните задачи по хронология, с всички конкретни отговорници и срокове за изпълнение. Показателите, записани в паспорта, са лично обещание на колектива от специалисти. Те са по-напрегнати, отколкото в държавния план. Например важна задача, която произтича от решенията на Десетия конгрес, е да се разгърне производството на стоки за широко потребление. То трябва да представлява 5 на сто от производството на всяко предприятие. Сега всеки колектив, който работи по един паспорт, освен редовните си задачи в него поема обещание да разработи и внедри проект за производството на едно изделие за широко потребление.

По своята същност книжката (паспортът) е един **строг договор** между колектива от специалисти и ръководството на предприятието. За да се осигури решаването на определените в нея задачи, тя се подписва от 3 страни — от предприятието производител, доставчик и потребител.

Периодично концепциите и плановете за науката и техниката се актуализират и прецизират. Комунистите най-активно участвуват в тяхното разработване, поемат по-напрегнати обещания от безпартийните, водят активна разяснителна и организаторска работа за изпълнението на задачите.

Тази практика е много полезна, но опитът показва, че тя е недостатъчна, за да се получат резултати, които бързо могат да се внедрят. Ето защо след Десетия конгрес партийните организации разработват и приемат **бойни програми**. По своята същност те се доближават до насрещните планове у нас с тази разлика, че насрещният план е на колектива, а бойната програма е документ на партийната организация. Тя се разработва през януари и съдържа конкретните политически решения и мероприятия за изпълнението на плана. Чрез нея комунистите поемат обещание за постигане на най-добри резултати.

Така например в бойната програма на партийната организация в Завода за химически съоръжения и цистерни в гр. Фюрстенвалде, окръг Франкфурт на Одер, е поставена задачата 80 на сто от повишаването на ефективността да стане за сметка на науката и техниката, всяка година да се обновява 30 на сто от производството, 70 на сто от произвежданата продукция да бъде на световно равнище. А в бойната програма на партийната организация в Завода за производство на печатни платки в гр. Бернау е записана задачата през тази година да се осигури прираст на продукцията 11,2 на сто в сравнение с 1983 г., годишният план да се изпълни с 3 дни предсрочно. Това да става главно по пътя на икономията на суровини и материали.

Значително място се отделя на работата с **поръченията на комунистите**. В и чрез тях се конкретизират задачите от бойните програми и се осигурява изпълнението им. Средно около 80 на сто от комунистите получават партийни поръчения. Така например в Завода за печатни платки в партийната организация членуват около 220 души. Там са дадени 620 поръчения. Голяма част от тях са свързани с осъществяването на рационализаторска и изобретателска дейност. В резултат на добрата работа се осигурява последователно, за всеки месец и ден преизпълнение на плана с 10 на сто. Поето е обещание 3 месеца предсрочно да завърши работата по изграждането на първия робот в предприятието. Поръчения се дават и за работа в жилищните квартали, в масовите организации и т. н.

В ГЕСП съществува практика на кандидат-членския стаж. Стремежът на партийните организации е да има **повече младежи кандидат-членове на партията**. Такива се приемат главно от бригадите и от отделите, пряко свързани с осъществяването на научно-техническия прогрес. Същите имат развито чувство за отговорност, висока професионална квалификация и са челници в производството. Партийните организации отчитат този факт и затова работят активно с младежките колективи. Кандидат-членовете на партията също получават поръчения, които са за срок от една година, тъй като една година е продължителността на кандидатския стаж.

За грижите и вниманието, които се отделят на научно-техническия прогрес, можем до известна степен да съдим и по

Digitized by Google

структурата на заетата работна ръка. Така например в Завода за химически съоръжения и цистерни работят около 3000 души. 500 от тях са инженери, 100 от които непосредствено са заети с решаването на научно-техническите задачи.

Непрекъснато укрепва и се разширява, придобива по-голям обхват и работата на социалистическите кръжоци. В тях се включват трудовите колективи заедно със сътрудници от различните отдели (технологически, проектантски, конструкторски), с работници, които извършват ремонта, и т. н. Така че още в началото всички са информирани за новото изделие. Производствените работници сами правят предложения за подобряване на научно-техническия резултат. Те и работят в производството, и усъвършенстват изделията. И винаги си изпълняват нормата. А допълнително работят за внедряване на новите изделия в практиката, за което получават и допълнително възнаграждение. В завода във Фюрстенвалде около половината от работниците се занимават с новаторска дейност, и то във всички случаи извън работно време. Не са малко случаите, когато вследствие на съвместната им работа със специалистите получават резултати, които дават възможност изобретенията да се патентоват. А това е важен стимул за останалите.

Тук не можем да не отбележим личния пример на комунистите. Те са в челните редици на рационализаторите и изобретателите. Секретарят на партийния комитет Фриц Мюлер дълго разказва за активната им дейност в това отношение. Дълъг е и списъкът на изявилите се комунисти. Така например секретарят на първичната партийна организация в отдела за изследване и внедряване Фриц Виркнер е един от най-добрите конструктори. Досега той има няколко патента. А Манфред Краузе ръководи колектива на младите изследователи. Той работи по проблемите на робота и вече има пет патента. Майнфрид Крюгел е завеждащ отдел. Задачите му не са леки. Освен това е и активист на партийната организация, и пропагандист в системата на политическата учебна година. И въпреки всичко той има редица изобретения (вече патентовани) с икономически ефект няколко милиона марки.

Това е пътят, по който ръководството на Завода за химически съоръжения и цистерни се стреми да реши поставената задача броят на роботите в предприятието от 18 на настоящия етап да се увеличи на 80 в края на 1985 година.

Най-важните въпроси се поставят, обсъждат и решават на събрания на партийните организации. Там се определят насоките на бъдещата дейност и конкретните задачи на всеки комунист. Голямо внимание се отделя на работата на партийните групи, тъй като те са непосредствено свързани с трудещите се и с проблемите, които се решават.

За успешното изпълнение на поставените задачи решаваща роля има субективният фактор. Ето защо подборът, подготовката, разпределението и повишаването на квалификацията на кадрите е първостепенна грижа на партийните организации. Към по-големите предприятия са изградени професионално-технически училища. Голяма част от свободните работни места се попълват с изпълнителски кадри, завършили тези училища. Друга част от тях идват в предприятията, след като са продължили образованието си във висшите учебни заведения. Особени грижи се полагат за ръководните кадри. Те се включват най-активно в системата за марксистко-ленинска просвета, изпращат се на обучение в районните и във Висшата партийна школа и в редица други институти за повишаване на своята политическа подготовка и професионална квалификация.

В резултат на активната дейност на партийните и профсъюзните организации в страната се подемат множество инициативи. Особено интересни и плодотворни са тези, подети в чест на 35-годишнината от създаването на ГДР.

Инициатива на Нефтохимическия комбинат в гр. Швет е с по-малко работна сила да се произвежда повече продукция. През периода 1980—1983 г. там са освободени повече от 1000 души, които започват работа с новите съоръжения, а през 1984—1985 година ще се освободят още 1200 души. Всичко това става по пътя на внедряването на нови съоръжения и модернизирането на съществуващите мощности, в резултат на което производителността на труда се увеличава с 38 на сто. Получените резултати красноречиво доказват ползата от тази инициатива, поради което тя бързо се възприема от трудовите колективи.

„Работното време — време за ефективен труд" — това е инициативата на берлинчани, подета от всички трудещи се в страната. Други инициативи са свързани с навременното започване на работния ден, със сравняването с най-добрите работници и получаването на най-високи резултати, с най-пълното разкриване и рационално използване на всички резерви в народното стопанство. Масово е подета инициативата „Идеи, решения, патенти" на Завода за полупроводници в гр. Франкфурт на Одер. Най-разпространеният лозунг е „Икономия, дисциплина, ред".

Партийните органи и организации насърчават и подкрепят такива инициативи. Те организират колоквиуми, срещи, съвещания, дискусии и кръгли маси, като по този начин се осигурява обучението не само на членовете на ГЕСП, но и на останалите партии. А средствата за масова информация и особено сп. „Нойер вег" им посвещават немалко материали, с което ги популяризират и поощряват.

За успешното решаване на задачите важно, решаващо значение има ръководната роля на партията. Основните направления на нейната дейност се свеждат до: осъществяване в единство на политическия и

Digitized by Google

икономическия подход, формиране на по-високо съзнание у трудещите се, разширяване и укрепване на връзките с масите, усъвършенстване ръководството на всички равнища, по-пълно информиране на народните маси, постигане на висока политическа и професионална подготовка на трудещите се, по-пълно прилагане социалистическия принцип на разпределение, осигуряване сравнимост на ефективността на всички равнища, строга взискателност и контрол за навременното и точно изпълнение на поставените задачи.

Мащабни и сложни са задачите на вътрешната и международната политика, които решава братският германски народ. Бързите темпове на обществено развитие, досегашните резултати вдъхват увереност и са безусловна гаранция, че предначертанията на Десетия конгрес на ГЕСП достойно ще бъдат изпълнени, че ГДР уверено върви по пътя към заветната цел — комунизма.

Стефка АНГЕЛОВА
кандидат на философските науки

ВСЕКИ ПООТДЕЛНО И ВСИЧКИ ЗАЕДНО

— ОКОЛО ВАЛЕНТИНА ЖУРАВЛЬОВА кадрите никнат като гъби след дъжд...

Сравнението е достатъчно образно, за да покаже количеството на хората, професионалисти в своята работа и организатори на другите, които тази работничка от производственото обединение за горно трикотажно облекло в Москва е възпитала край себе си. Стига да не ни подведат прокрадващите се в него елементи на лекота и случайност.

Защото, ако се вгледаме внимателно, ще забележим, че това, което Валентина Журавльова върши, никак не е леко и никак не е случайно. Да вземем нейните преки производствени задължения. Обикновено една работничка обслужва 45 плетачни машини. Валентина работи на 65, прибавила е отгоре още близо половин норма! В това й помага опитът: в цеха е дошла, кажи-речи, момиченце, а сега също такива момичета се обръщат към нея с „лельо Валя". Помага й някакъв вроден усет към машината — изучила я е до съвършенство и не чака да дойде майсторът, сама отстранява повредата. Помагат й упоритостта и амбицията. Фактът, че за четирите години на петилетката е изпълнила 15 годишни задания, може да предизвика удивление и да намери обяснение. Само че за някои такъв факт би бил достатъчен да почувстват задоволство от себе си, да се самоосвободят от всички други обществени задължения.

За Валентина Журавльова той не е достатъчен. Тя е член на районния и на заводския комитет на партията и не просто се числи в списъците им, но работи в тези комитети активно и отговорно. Бригадирка е на обществени начала — и не мисли, че я засяга единствено точното изпълнение на поставените пред бригадата задачи, а сама търси и предлага какво повече може да се направи (инициативата й за съставянето на насрещния план за тази година е разпространена сега във всички предприятия на Министерството на текстилната промишленост). Поела е задължението на наставник — и не само предава на младите онова, което е постигнала в професията, а формира характери и кадрите наистина никнат, както се бе изразила секретарката на партийния комитет в обединението Зинаида Дмитриева. А кадри никнат, защото Валентина Журавльова общува ненатрапчиво, без да насилва себе си и другите, защото за нея да има близки хора и да бъде близък човек е нещо, което се разбира от само себе си. И когато например тръгнала в отпуск, тя взела и своята „подшефна" Вика, без да се сепне в егоистична майчина тревога, че за дъщеря й, студентка по философия, едва ли ще бъде най-подходяща компания това обезверено, озлобено момиче, предоставено на улицата и на себе си. По сега на таблото на първенците при входа в обединението редом с нейното име стои името на Викторія Левкова и срещу това име пише: „изпълнила 10 годишни задания"...

А можехме да започнем нашия разказ с плетачката Татяна Алман, депутатка в районния народен съвет, също отлична работничка и отлична наставничка, с бригадирката и ударничката Вера Огуреева, отговорничка на партийна група — и тези няколко имена също не биха ограничили избора. Защото онова, с което е силна партийната организация на производственото обединение за трикотажно облекло, са хората, осъзнали и доказали своята от-

Digitized by Google

говорност. Валентина Журавльова не е единствена — и сигурно не би била това, което е, ако беше единствена.

ДА БЪДЕШ КОМУНИСТ, значи да можеш повече, да правиш повече от другите. Когато мнозинството от членовете на заводската партийна организация така разбират своето право да се наричат комунисти, това вече формира атмосфера. И в тази атмосфера на вътрешно неспокойствие пасивният, равнодушният към новото, нерешителният започва да се чувствува неуютно. А ако сам не почувствува това, ще му го кажат открито и строго.

В известна степен активността е и свойство на характера. С тази първоначална „предопределеност" комунистите от производственото обединение също се съобразяват, особено когато приемат нови хора в своите редици. Всяка година партийната организация нараства с около 20 членове. И още при първите обсъждания на кандидатурите в партийните групи такива хубави човешки качества като старателност и изпълнителност означават стойност, само когато са съчетани с други — инициативност, действеност. Качества, задължителни за човек, който ще носи партиен билет, ще организира и ще води хората, ще бъде политическа фигура в колектива.

Но активността, тази действена проява на осъзнатата отговорност, се и доразвива, възпитава се.

Известно е например, че за да можеш, за да действуваш, трябва да знаеш. Тази връзка между знанието и действието, между подготовката и активността не винаги е пряко изразена, не винаги се набива на погледа, но тя безспорно съществува. И става още по-актуална днес, когато пред обществото възникват все по-сложни проблеми — и пред микрообществото, пред трудовия колектив също. Тяхното решаване задължително предполага запас от знания — и професионални, и политически.

Не случайно в партийния кабинет е оформено табло с портретите на най-изявените пропагандисти. Съвсем целенасочено е събиран в обемиста папка най-добрият опит. Личи в неговата подборка грижата да се открои уменето на пропагандиста да води диалога и, разяснявайки въпросите на марксистко-ленинската теория, да предизвиква у аудиторията размисъл върху конкретните проблеми на колектива и стремеж да се откриват начини тези проблеми да бъдат решени. С други думи, знанията да изграждат убеждения, да формират мотиви за действия и тези действия да бъдат по-резултатни, защото са обогатени от знанието.

Естествено, резултатите видимо ще растат, ако опитът на най-добрите пропагандисти стане масово явление. В партийните просветни звена се учат почти всички комунисти, без задочниците — това още повече задължава партийната организация да воюва срещу всякакви елементи на просветителство и формализъм, срещу всякакви прояви на понижена отговорност и недостатъчно умение. Затова стават още по-компетентни грижите за ръста на пропагандисткото майсторство, взискателността към качеството на пропагандисткия труд.

Но организирането на ефективна политическа просвета е само една посока в работата на партийната организация за политическото израстване на нейните членове. Формите на идейновъзпитателната дейност са разнообразни, каналите за информация и въздействие — широки. Тук са впрегнати усилията на целия партиен актив — и усилията на всеки отделен комунист.

Казахме, всичко това има пряко отношение към активността. То помага на партийния член вярно да се ориентира в обстановката, правилно да оцени политическата важност на поставената пред него и пред неговия колектив задача. Развива у него умение сам да определи своето място в работата на организацията и на колектива, да прояви инициативност, да поеме сам, в съответствие със своите възможности и сили, част от многообразната обществена дейност в обединението. Което, разбира се, никак не намалява важността на работата с партийните поръчения.

НЯКОИ ОТ ПОСТОЯННИТЕ ПОРЪЧЕНИЯ се утвърждават от партийния комитет, който поздравява комунистите с оказаното им доверие. Но тържествените нотки в заседанието на комитета не заглушават деловия тон — това е всъщност разговор за бъдещите задачи, за умножаване възможностите на комунистите да изпълнят поставеното им отговорно поръчение.

И все пак основната част от работата с поръченията е съсредоточена в цеховите партийни организации и в групите.

С Людмила Горошкина, секретарка на партийното бюро в котонния цех, търсим корените на явлението „активност", което отличава и тяхната партийна организация. На едно от първите места тя поставя поръченията. Всеки комунист — а те са общо 37 — има поръчение. Това е много важно и за организацията, и за отделния неин член. Всеки има свой дял в общата работа, дейността на организацията в значителна степен е конкретизирана, получила е точни очертания в дейността на отделния комунист — затова може да се разчита на добър резултат. И всеки комунист се чувствува лично ангажиран, чувствува се необходима частица от общото дяло.

Проблеми има. Има хора, твърде много поели върху себе си, други са останали по-встрани. Понякога това е неизбежно. Понякога е просто по-лесно да използваш опитния другар, вместо търпеливо да формираш опит у новия комунист, у неуверения в себе си човек. Понякога се сблъскваш с инертността на, някого.

Как да се преодоляват тези проблеми? Не случайно масова форма на работа стават отчетите на комунистите пред пар-

Digitized by Google

тийната организация, пред групата. Като оценява извършеното от комуниста, изпълнените от него поръчения, партийният колектив преценява и своите действия — правилно ли е подбрал задачата, вярно ли е разпределил тежестта, не е ли платил данък на инерцията. Колективът изисква и от себе си, и от комуниста — ако се е появило равнодушие, ако се е промъкнал формализъм. И което е много важно, урок по взискателност получава всеки — и този, който се отчита, и другият, който го слуша и мислено сравнява своите усилия и своите резултати с неговите.

Кой кога ще се отчете зависи от различни обстоятелства — например от необходимостта да се обмени опит. Или от очертаващ се недостатък в работата, в поведението на някой комунист. Или от особената актуалност на задачите, които са възложени. Но важното е всеки да чувствува постоянна отговорност пред колектива. Всеки — от ръководителя до работника.

По-рано, отчитайки се, комунистите-ръководители са говорели преди всичко за общата работа. Донякъде това е обяснимо — дейността на ръководителя най-пряко, най-зримо се отразява в дейността на другите. Но така центърът на вниманието непременно се е отмествал встрани и оценката е засягала всъщност не този, когото трябва.

Сега ръководителят отчита себе си, своя принос. Така съобразно спецификата на задачите е формулирана темата на всекиго. Главният икономист, заместник-директорът, директорът докладват за личното си участие във възпитателната работа в колектива. Когато става дума за такъв важен въпрос като повишаването на производителността на труда, началниците на цеховете не цитират данни за изпълнението на плана, а отчитат какво лично са направили за усъвършенствуване организацията на труда. И началникът на отдел „Кадри" не регистрира в своя отчет какви и колко нарушения на дисциплината има, а преценява какво лично е допринесъл в борбата с нарушителите и разсъждава какво още би могъл да направи.

Това също възпитава отговорност, възпитава активност. Защото самокритичният поглед, недоволството от себе си, дадено като пример и възприето като пример, поражда желание за действие.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ в производственото обединение за трикотаж е силна със своите членове — отбелязахме в началото. Можем да добавим и втората част на тази не нова истина: комунистите са силни със своята организираност, със своята организация. Това предопределя и грижите на партийния комитет да се формира действено партийно ядро във всеки колектив, да се усъвършенствува партийната структура. Не всички въпроси са решени, не всички трудности са преодолени. В 52 бригади например няма комунисти, там се изпращат партийни организатори. Но организатор отвън — това намалява донякъде силата на партийното въздействие, поражда заплаха от епизодичност, от понижена ефективност. Друго е, когато комунистът е частица от същия колектив, когато са общи и тревогите, но и радостта, отстъпленията, но и успехите.

— Приемаме нови членове, изпращаме с поръчения комунисти в някои от бригадите — секретарката на партийния комитет е убедена, че за година време този проблем може да се реши.

ЗАДАЧИТЕ, ПО КОИТО РАБОТЯТ цеховите организации и партийните групи, засягат най-важните страни от дейността на колектива — борбата му за по-съвършена организация на труда, за качество, за по-висока производителност, за икономии. В 80 на сто от колективите е въведена бригадна организация на труда. За обединението това получава съвсем вещественo измерение — 450 000 рубли икономически ефект, 6 на сто нарастване на производителността на труда, 150 човека освободени условно, т. е., изпратени другаде, където нуждата от тях е по-голяма. Може би важността на задачите и стремежът към по-пряко въздействие в колективите прави популярна формата на откритите партийни събрания в цеховите организации и в групите. Открити, за да се въвлекат в обсъждането на проблемите целите колективи. Партийни, за да бъдат тези обсъждания по партийно принципни, откровени и дълбоки.

Естествено, с това работата не свършва. Защото е нужно не просто да се поставят на отчет, но и да се реализират работническите предложения. Не само да се приемат, но и да се довеждат до търсения резултат партийните решения. В това е голямата обща отговорност — на всички заедно. И на всекиго поотделно.

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ И КУЛТУРАТА

През дългите векове на робството българският народ създаде култура — демократична, прогресивна, дълбоко свързана с въжделенията и стремежите на народа за свобода и социална справедливост. Това богато и дълбоко демократично културно наследство особено от епохата на Възраждането оказа силно влияние върху българската национална култура след Освобождението. Благодарение на теоретическата и политическата дейност на Димитър Благоев и неговите сратници след Освобождението беше създадено мощно течение, пропито с идеите на научния социализъм, което се противопостави на буржоазията и нейната идеология. Това изигра огромна роля за създаването и развитието на революционна марксистка партия, на нейното отношение и разбиране по въпросите на културата, за спечелването и формирането на прогресивната интелигенция, за изграждането още в условията на капитализма на социалистическа култура.

Неоценима е заслугата на Българската комунистическа партия за съвременния разцвет на културата. В течение на десетилетия тя отстоява изкованите от Димитър Благоев и неговите сратници класово-партийни принципи в литературата и изкуството. Тя не само достойно оцени прогресивното национално духовно наследство, но и създаде идеологическите, политическите, социално-икономическите и организационните предпоставки за неговото развитие и издигане.

В своята дейност Българската комунистическа партия винаги е посвещавала изключително внимание на диалектическата взаимозависимост на материалното и духовното развитие. Днес българската социалистическа култура е фактор за повишаване на трудовата активност на народа, за комунистическото естетическо възпитание на многостранно развитата личност, неизменима съставка на социалистическия начин на живот.

Опит за историческа равносметка на отношението на партията — от основаването и до днес — към културните процеси и явления у нас е двутомният труд „Българската комунистическа партия и културата", подготвен от Института по история на БКП при ЦК на партията.

Първият том е посветен на периода 1891—1944 година. В него се прави анализ на политиката на партията по отношение на духовната култура в условията на буржоазна България — до победата на социалистическата революция. Разработките са проблемни, проследяват основните сфери на културния живот у нас. Книгата започва със студията на **Атанас Стойков за отношението на Димитър Благоев към българската култура.** С богат фактически материал той доказва неоценимата заслуга на основателя на партията, за да може България, освободила се наскоро от османско иго, да се приобщи към европейската култура, да развие образованието, науката, литературата и изкуствата. Но на предно място авторът поставя „неговата неуморна дейност за разпространението и пропагандирането на марксизма у нас, за неговото обосноваване и развитие на наша, българска почва. Това е изключителен исторически и научен подвиг" (том 1, с. 20).

Любомир Павлов разработва темата за възрожденските революционно-демократични традиции и социалистическата култура. Той главно се спира на същността на самите традиции и какво възприема социалистическата култура от Възраждането като негов естествен приемник и продължител. **Кръстьо Димитров** проследява отношението, тактиката и средствата, чрез които партията успява да спечели на своя страна най-талантливата, честна и мъжествена част от народната интелигенция, изтъква ролята, която играе партийната интелигенция за всестранното укрепване и развитие на самата Комунистическа партия, за нейното превръщане в решаващ прогресивен фактор на общественото развитие и признат ръководител на социалистическата революция. **Васил Колевски** разглежда влиянието на Октомврийската революция и социалисти-

Сборник, Българската комунистическа партия и културата, т. 1 и 2, Партиздат, С., 1983, т. 1—552 с., т. 2—726 с.

Digitized by Google

ческото строителство в СССР върху българската култура, като извежда основата на българо-руските и българо-съветските културни връзки от многовековната дружба между народите на Русия, на Съветския съюз и България. Това е дружба, споена с кръвта на хилядите руски воини, загинали за освобождението на България от османско иго — дружба, укрепена от победите на съветската армия, с чиято помощ българският народ се освободи от игото на фашизма и пое своя път на свободно социалистическо развитие. Произведенията на съветските автори сгряваха надеждата в сърцата, укрепваха вярата, разпалваха борческия дух и революционния устрем на трудещите се у нас в борбата против монархофашистката диктатура, за свобода, щастие и социални правдини. Най-разкошното и пленително цвете, развило се в българската литература и изкуство под непосредственото влияние на Великия октомври е зрялото творчество на Христо Смирненски. Световната пролетарска поезия не познава друг поет извън пределите на Русия, който да е написал толкова много и така възвишени поетични творби за Октомври, за Съветска Русия. С много факти авторът аргументира извода, че „влиянието на Октомврийската революция, на идеите на Ленин, на съветската литература и изкуство не бива да се свежда само до търсене на сходни мотиви и образи. То се обуславя преди всичко от усвояването на ленинската правда за живота, на ленинските идеи във философски, политически и естетически аспект... това влияние е директно — чрез трудовете на Ленин, и косвено — чрез самите събития, чрез художественото творчество, в което са отразени тези идеи, тези събития — революцията, изграждането на социализма" (т. 1, с. 14Г).

В този кратък отзив нямаме възможност, а и не си поставяме за цел да правим разбор на всичко поместено в труда, но за да добие и най-повърхностна представа читателят, ще изброим още и: **Слави Славов, Стефан Мечев, Костадин Байчински, Ангел Веков и Жечо Атанасов,** които изследват съответно ролята на Българската комунистическа партия за развитието на философията, икономическата и историческата наука, образованието и възпитанието. **Филип Панайотов** посвещава студията си на борбата на българската журналистика срещу капитализма и фашизма, **Желъо Авджиев** — на социалистическата литература до Девети септември 1944 година; **Петър Цанев** — на марксистко-ленинската книга в България; **Невяна Инджева** — на отношението на партията към театъра; **Александър Александров** — към киното; **Димитър Зенгинов** — към музиката.

Обобщаващи богат фактически материал, тези студии дават основание да се приеме изводът, направен в предговора, че „през цялото това време партията е натрупала ценен и многообразен опит в тази важна област, който има не само историческа значимост, но от който трябва да се извлекат поуки и за сегашната ни дейност в областта на културата" (т. 1 с. 9 и 10).

Вторият том обхваща годините от Девети септември 1944 до 1981 година. Това е време на прехода от капитализма към социализма и изграждането на социалистическото общество в България.

Най-напред в книгата е поместена студията на **Петър Аврамов „Културната революция — закономерност на социализма"**, следват: **„Георги Димитров и културата"** на **Александър Обретенов. „Тодор Живков и развитието на политиката на БКП в областта на културата"** на **Любомир Павлов и Никола Стефанов**, отново **Петър Аврамов** разглежда **ролята на партията за формиране на социалистическата интелигенция, а Иван Домусчиев — отношението между съветската култура и културната революция в България.** Отделни проблеми за **ролята на партията в развитието на науката като цяло, на философията, икономическата и историческата наука** осветляват в статиите си **Стойко Божков, Слави Славов, Тончо Трендафилов и Борис Матеев. Жечо Атанасов** проследява **борбата на партията за коренно преустройство на образованието, Пенчо Данчев — ръководната роля на БКП за преустройството и развитието на литературата, Митко Иванов — на журналистиката, Влъчко Кунчев — на средствата за масова информация, Ани Гергова — на книгоиздаването, Чавдар Добрев — на театъра, Неделчо Милев — на киноизкуството, Атанас Стойков — на изобразителното изкуство, Димитър Зенгинов — на музикалната култура.** Проблемът, който разработва **Стефан Ганев, е „БКП и научното управление на художествената култура", а Васил Момов — „Социалистическото строителство и формирането на новия човек".**

С това изброяване се помъчихме да дадем най-обща представа за добре подбрания колектив от автори и за многообразието на проблемите. Разбира се, не е възможно да разкрием нееднаквото качество на разработките, нито безспорно съществуващите дискусионни, дори спорни проблеми. Кое обаче прави впечатление?

Във всички студии с основание и в пълно съответствие с фактите се потвърждава, че за многобагреното богатство на съвременната ни култура и изкуство, за стремителния духовен растеж на социалистическа България огромно значение има Априлският пленум на ЦК на БКП през 1956 година. Априлската политика на партията за разцвета на социалистическата ни култура, обоснована от другаря Тодор Живков, конкретизирана, развивана и непрекъснато обогатявана през последния четвърт век, се изгражда върху ленинското диалектическо съчетаване на класово-партийния подход и критерий с разбирането на спецификата на отделните области на духовната култура, с доверието към нейните създатели, с умението да се приобщават те към цялостната политика на партията, да придобиват съзнанието и отговорността на пълноправни строители на социалистическото общество. „Априлската линия на БКП в областта на културата, разбирана в нейната цялост, т. е. включваща в себе си не само художестве-

Digitized by Google

ната култура, но и образователното дело и науката, по думите на главния теоретик, организатор, ръководител и вдъхновител на тази линия др. Тодор Живков, се характеризира с класово-партиен подход и ленинска принципност, с уважение и доверие, с висока комунистическа взискателност към кадрите на културния фронт като цяло и към всеки деец поотделно, ръководи се не от интересите на отделни личности, а от коренните интереси на партията и народа, от крайните цели на социалистическото общество" (т. 2, с. 81) — пишат **Л. Павлов и Н. Стефанов.** Те подчертават неоценимите заслуги на първия ръководител на България за разработването и осъществяването на основните задачи и начинания в сферата на културата. Неговата личност, плодотворните му връзки със създателите на художествената ни култура играят изключителна роля за непоколебимото морално-политическо единство на всички поколения творци около партията и нейната ленинска априлска генерална линия.

Авторите разглеждат културата като качество на народния живот, не я ограничават само до равнището на професионалното изкуство, а осветляват и въпросите на науката, на масовите комуникации и журналистиката, на културните институции и т. н. Анализирайки сравнителен материал, мнозина от тях доказват, че съвременна България е на едно от първите места в света по динамизма и равнището на системата от професионални театрални и музикални състави, по размаха на художествената самодейност, библиотечното и музейното дело, кинообслужването, книгоразпространението, издателската дейност.

Новаторско откритие в управлението на духовния ни живот, с което заслужено се гордеем, е разработването и прилагането на обществено-държавното и държавно-общественото начало, въведено и приложено първоначално в областта на художествената култура, след това в областта на народното образование и науката, за да обхване всички сектори на културата. То е резултат от осъществяването на партийната концепция за демократизиране на управленските процеси, за издигане на мястото и ролята на културата в социалистическото строителство.

Времето заслужено оцени големия личен принос на Людмила Живкова — вярната дъщеря на партията и народа, за културния подем на НР България през последните години. Последователното осъществяване на нейното дело е потвърждение за приемственост в нашето духовно развитие.

Днес проблемът за по-нататъшното издигане ролята на културата в строителството на зрелия социализъм се превръща в първостепенна повеля. От обективните потребности на съвременния етап произтичат и новите задачи, които партията постави пред културния фронт. Те бяха ясно очертани от Дванадесетия конгрес на партията и Националната партийна конференция, проникновено научно разработени от другаря Тодор Живков. Творците и дейците на културата приеха Дългосрочната програма за подобряване на качеството като повеля за най-дълбоки изменения във всички направления на социалния живот. Пред културния фронт е поставена стратегическата задача да се издигнат решително качеството и социалната ефективност на научната, образователната и художественотворческата дейност, да се изграждат нов тип взаимоотношения между културата, труда и производството, духовната дейност да оказва все по-активно въздействие на социално-икономическото развитие.

Съществена черта на българската култура е непрестанната грижа за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. **Проблемът за идеологическата същност и за идейновъзпитателното значение на културата е предмет на разработката на Васил Момов.** Може би този въпрос заслужаваше да се разработи във втория том по-широко, защото българската култура има свой решаващ дял в пробуждането у трудещите се на стремления към творчество и съвършенство, към материално и духовно съзидание, защото, когато говорим за качеството на културата, ние имаме предвид качествата на личността, а те са качества на живота.

„Днес нашата култура, пише **Стефан Ганев,** навлиза в етапа на своето интензивно развитие. Това означава, че създадената система вече е натрупала в ценностно, организационно и управленско отношение достатъчно потенциални възможности за извеждане на преден план именно на качествените страни в нейното функциониране, в повишаването на нейната ефективност. Това е реалният път за повишаване на социалните функции включително и на културата при изграждането на зрелия социализъм" (т. 2, с. 689—690).

Автори, съставители и редактори убедително подчертават изискването на сегашния етап: да се пресъздава социалистическата действителност в творения с високи и непреходни идейно-художествени достойнства, с общочовешка значимост. Да се разкриват нови условия и възможности за по-нататъшния разцвет на художествено творчество, достойно за социалистическата ни родина, съзвучно с нейния устрем към непрекъснат прогрес.

Двата тома, посветени на големия проблем за отношението на Българската комунистическа партия към културата у нас, представляват обширно и отговорно колективно изследване, в което се съчетават научност и популярност, историческа достоверност и теоретическа дълбочина. Те са ценен принос към науката за партията, подготвени и отпечатани в чест на 40-годишнината от социалистическата революция у нас. В този труд има и пропуски, и недостатъци, но той е ценен за читателите, както се изтъква в предговора, като пръв опит да се разкрият конкретноисторически отношението и политиката на Българската комунистическа партия в областта на културата.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“
СПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП

СЪДЪРЖАНИЕ
на година тридесет и първа—1984 година

	бр.	стр.
УВОДНИ, РЕДАКЦИОННИ И ДРУГИ СТАТИИ		
Пленум на ЦК на БКП	2	3
Писмо на др. Цола Драгойчева до Политбюро	2	4
Слово на другаря Тодор Живков	2	5
Пленум на ЦК на БКП	5	3
Съвещание на секретарите на централните комитети на комунистическите и работническите партии от социалистическите страни	9	3
Декларация за основните насоки на по-нататъшното развитие и задълбочаване на икономическото и научно-техническото сътрудничество между страните — членки на СИВ	10	3
Декларация на страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, „Опазването на мира и международното икономическо сътрудничество“	10	11
Т. Живков — Великият ден на България	14	3
Уводна — Планът — дело на всички	1	3
Уводна — Поръченията на избирателите	5	4
Уводна — Комунистът — образец на дисциплинираност	8	3
Уводна — 40 години	11	3
Уводна — Създаването на челен опит — научно управляем процес	16	3
Уводна — Изпълнението на плана — всенародно дело	18	3
В. Божилов — Крупен принос в теорията и практиката на марксизма-ленинизма	1	9
Ю. Малов — В кривото огледало на антикомунизма	1	56
П. Русев — Ръководител от ленински тип	4	3
40 ГОДИНИ		
С. Ангелова, Г. Тодоров — Комунистическо-земеделското единодействие — градивен фактор	9	40
М. Величкова — Организационното изграждане на БРП в периода на въоръжената борба (1941—1944)	12	87
Б. Илиев — Време на жестоки схватки	8	34
Е. Лагадинова — Българската жена и изграждането на развитото социалистическо общество	6	19
М. Марков — Политическата система на социализма в НР България	12	66
Н. Папазов — Крепнат и се развиват дружбата и всестранното сътрудничество	7	32
Ж. Петров — Коренни социално-класови преобразования	8	27
А. Стамболиев — Влогът на първите	9	49
Б. Станков — Утвърждаване и развитие на социалистическата демокрация	12	82
С. Тодоров — Новият човек — революционен синтез на социалистическите преобразования	12	75
А. Цветков — Ролята на Отечествения фронт	10	45
Й. Цонев — Пера, приравнени с щикове	12	92
С. Чакъров — Духовен феномен	6	25
Г. Атанасов — Творческият подход на БКП в изграждането на социализма	11	10
Б. Боев — Историческото значение на Априлския пленум	11	61

Digitized by Google

Г. Бърдаров — Значителен принос в развитието на партийното строителство . . . 11 69
И. Домусчиев — Вдъхновител, организатор, ръководител на Деветосептемврийската революция . . . 11 44
Ц. Драгойчева — Политбюро на ЦК на БРП в подготовката и реализирането на решаващия щурм . . . 11 37
А. Иванов — БЗНС в социалистическото изграждане на България . . . 11 78
К. Иванов — Укрепване на идейно-политическото и организационното единство на партията (1944—1948 г.) . . . 11 53
М. Илиева — Праговете на времето . . . 11 91
С. Караджов — Гарант за ефективността . . . 11 20
В. Цанов — Политика на ускорена интензификация на селското стопанство . . . 11 30
С. Шопова — Българската младеж — вярна на революционните традиции . . . 11 85

КАЧЕСТВОТО — ДЪЛГ И ОТГОВОРНОСТ

Х. Ангелова — Общинският партиен комитет утвърждава творческия подход . . . 1 14
Г. Бърдаров — Технология на партийната дейност . . . 2 7
Д. Димитров — Изисквания към партийната работа . . . 5 15
И. Игнатов — Колективът овладява качеството . . . 2 15
Б. Наков — Бързи и конкретни мерки . . . 4 28
Н. Русев — Чрез технологическия режим — високо качество . . . 3 36
П. Русев — По-нататъшното демократизиране . . . 3 32
Д. Чобанов — Ролята на партийните органи и организации . . . 5 8
* — Новото в партийния контрол . . . 4 5

ВИСОКО КАЧЕСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

На всенародна борба за високо качество! (Решение на Националната конференция на БКП) . . . 6 3
Встъпително слово на генералния секретар на ЦК на БКП ТОДОР ЖИВКОВ . . . 6 4
Заключително слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ . . . 6 16
Н. Катранджиев — Всеотдайност . . . 15 19
Д. Кенаров — Резултатът не идва сам . . . 15 15
Р. Куртева, Д. Петков — Стъпалата на творческите търсения . . . 8 9
Г. Матеев — Политически гарант за качеството . . . 17 12
И. Мичев, К. Димов, С. Ангелов — Ускорено внедряване на научно-техническите постижения . . . 10 20
Д. Недялков — Отговорността на партийната организация . . . 17 16
Д. Проданова — Практическите подходи . . . 17 6
Х. Разпопов, П. Стамов — Приносът на научния работник . . . 9 35
С. Славчев — С по-високи критерии . . . 15 10
Г. Цонков — Идейновъзпитателната работа на висотата на съвременните изисквания . . . 15 4
* — Общинските партийни комитети — проблеми, търсения, опит . . . 7 3
* — Какво да изменяме в нашия стил . . . 9 6
* — С инициатива и творчество . . . 17 3

Инициативи в окръзите

Б. Ангелов — Формиране на нов опит . . . 8 24

Творчески инициативи

* — Повишаване активността на първичния колектив . . . 10 42
Е. Груйчев — Взаимните проверки . . . 10 43

Комплексност в подхода

Ж. Добрев — Икономически и организационни основи . . . 16 8
К. Иванов — Нова настройка на колектива . . . 16 17
С. Иванов — Висока производителност и удовлетвореност от труда . . . 16 19
И. Колев — Резултатът зависи от качеството на труда . . . 16 14
Д. Петков — Кое е същественото в опита? . . . 16 21

Digitized by Google

ОПИТЪТ НА ОБЕДИНЕНИЯ КОМИТЕТ НА БКП В МОСКВА

И. Борисов — Съветският опит — задължение и висока отговорност . . 13 15
М. Делев — Съдържателна и непрекъсната идейновъзпитателна работа . . 13 5
Н. Няколов — Години на професионално и морално израстване . . . 13 10
* — Редом с комунистите от съветската страна 13 3
* — Опит и инициативи 13 18

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Н. Вълев — Съвременни изисквания към планирането в партийните организации 14 12
П. Данев — Моралният пример на комуниста 4 31
К. Дилчев — Новите теоретически постановки — основа за творчество . . 7 41
Н. Колев — За подхода към координацията в партийната работа . . . 13 20
И. Мичев — Преди да вземеш думата 7 48
С. Петрушкова — Авангардната роля на комуниста 15 22
Д. Станоев — Инициативи на партийните комитети 9 52
Г. Съйков — Масовите организации — обществени гаранти 16 26
Н. Цонев — Конкурсът за подбор на ръководни кадри и в централните ведомства 14 19
С. Цончев — Усъвършенстване на формите на демократизма в дейността на народните съвети 18 8

В помощ на партийните секретари

А. Алексиев — Идейно-политическата подготовка и деловата квалификация . 1 49
И. Андреев — Новото в Русе 1 33
И. Вълков — Партийното ръководство на масовите организации и движения 2 33
Т. Георгиев — Конкурсното и изборното начало 1 42
К. Иванов — Подобряване качеството на състава 1 20
М. Илиева — Партийната политика в духовната област 3 41
Д. Кръстев — Грижи за резервните кадри 1 53
Г. Начев — Стилът — в съответствие с изискванията на Дванадесетия конгрес 1 28
Д. Петков — Марксизъм-ленинизъм в действие 5 22
Г. Съйков — Политическата система на социализма 2 26
П. Трендафилова — Дело на цялата партия, на всеки комунист 2 19
П. Трендафилова — Проблемите на качеството — в центъра на партийната работа 8 37
* — Работата с кадрите 1 27

Партийният комитет

Б. Алексиев — Как подхождаме към приемането на комсомолци в партията . 15 29
К. Асенов — Организационният отдел 1 64
С. Атанасов — Партийните кабинети 6 38
Ю. Гафилов — Целенасочено по проблемите на интензификацията . . . 14 30
Г. Иванов — Окръжна програма — 10 години от Великотърновското национално съвещание 14 26
Г. Иванов — Със завишени изисквания към работата на профсъюзните органи и организации 15 32
Х. Иванов — Решителен поврат в партийната работа 16 35
И. Каменов — Кабинетът на общинския комитет на БКП 17 26
Д. Кралев, С. Панев — Интересна задочна конференция 1 60
Д. Кръстев — Активно методическо звено 14 34
Д. Кръстев — Критични и самокритични разговори 15 41
М. Лазаров — Творчески подход към пленумите 15 43
В. Мартинов — Денят на партийния секретар 17 24
Б. Наков — Политическо ръководство на общинския народен съвет . . 10 51
В. Николов — Оценката — стимул за бъдещата работа 6 35
В. Николов — С политическа отговорност 17 28
И. Новаков — Двадесет години по пътя на дружбата 2 41
С. Панев — Под сигурна десница 14 38
А. Пелтекова — Демократизмът в работата с кадрите 6 32
В. Сотирова — Грижи за новото попълнение 15 36
Г. Христов — Деловитост, качество, ефективност 18 15
И. Христов — Положителният опит 4 38

Digitized by Google

П. Янакиева — Работниците — ядро на кадровия потенциал 10 56
Д. Янинска — В трудовия колектив 14 33
С. Янкулова — По някои въпроси на качествата на кадрите 3 48
С. Янкулова — Важно средство за усъвършенстване на вътрешнопартийния живот 17 20
* — Социалната роля на културния живот в столицата 1 70

Ръководно политическо ядро и първообраз

Р. Ангелова — И резултатът не закъсня 6 50
П. Вачев — Младата смяна — знаеща и можеща 13 28
И. Георгиев — За да постигнем желаната цел 10 72
С. Георгиев — Укрепването на дисциплината 3 67
С. Георгиев — Първостепенни задачи 8 61
С. Георгиев — Дългът на партийния секретар 15 52
М. Делибалтова — Израстване 4 51
И. Златков — В състава на първичната 8 44
И. Златков — Политическото ръководство на междуколективните отношения 16 41
С. Златков — Партийният организатор в бригадата 6 45
М. Иванова — Безспорни предимства 8 54
С. Иванов, М. Лазаров — Резерв за усъвършенстване на партийната дейност 17 38
И. Игнатов — В центъра — проблемите, които вълнуват 14 45
И. Игнатов — С усет към новото 16 57
М. Ингилизова — Подобряваме качеството на обучението 16 51
Р. Йорданова — Активно присъствие на социалните фактори 16 53
И. Йотов — Регламентация и творчество 2 48
Г. Колев — Взискателността 6 49
Х. Колева — Образец на социалистическата демокрация 6 39
М. Костова — Самодейност и творчество в селски условия 17 42
Д. Кралев — Активно и авторитетно присъствие 17 31
Д. Кръстев — Първичната организация в общинския комитет 8 58
Г. Маринчев — Грижи за качествения състав 14 41
С. Павлов — Теми — интересни и нужни 2 59
Д. Петков — Възловият въпрос — изпълнението на решенията . . . 10 66
К. Пешева — Индивидуалната работа с хората 2 54
С. Радовски — Първичната организация и колективът 5 43
Б. Рахнев — Обществената ангажираност на партийните членове . . . 5 48
Т. Рахнев — Завоювани позиции 8 55
М. Рибнишки — Колективът — стопанин 4 45
Х. Станчев — Добрите взаимоотношения ни помагат 16 48
М. Тарагошева — Положителна равносметка 8 50
И. Хаджиев — Организация на работата на партийното бюро 3 56
Г. Христов — Ръководните кадри в трудовия колектив 10 59
* — Отговорност за подготовката на кадрите 15 45

Организация на работата на партийното бюро

С. Керимов — Призванието да бъдеш организатор 9 63
П. Пежгорски — Опора в колективния ум 9 60

Отчетно-изборните събрания в партията

П. Стамов — Гарант за изпълнение на социално-икономическия план . . 1 72

Отчетно-изборните събрания в партийните групи

П. Димитрова — Самочувствие на водещи 18 32
И. Игнатов — Отговорна, взискателна проверка 18 23
И. Куков — Спокойствие не се препоръчва 18 30
П. Янакиева — Умението да увличаш в общия подем 18 26

Активната позиция на комуниста

Б. Асиова — Лесно ли е да си партиен секретар? 10 75
К. Георгиев — В надпревара с времето 5 51
А. Коварщен — Завладяващият пример 3 73
К. Манолов — Самокритично вглеждане 3 75
Б. Недев, Д. Илиев — Нашата публицистична анкета 14 48
П. Петров — Основно задължение 9 71
С. Попов — Пътят на майстора 8 65
* — Нашата публицистична анкета 7 59

Digitized by Google

Информационното обслужване

Г. Андреева — Събирането и използването на информацията 5 37
Р. Пътев — Основа за всеобхватен и верен анализ 5 40
С. Хинов — Изпълнението на едно решение 5 33
* — Равносметка на дела и проблеми 5 31

Партийните групи

Б. Ангелов — Борба за високо качество и дисциплина 6 52
В. Златева — Близо до хората 6 56
В. Колев — Политически ядра в бригадите 9 65
Д. Кръстев — Отличителен белег — инициативността 9 69
Д. Недялков — Неоспорван авторитет 13 33
В. Степанов — Събранието 7 55
* — Дееспособни политически ядра 15 54

Секретарят — централна фигура

Б. Аснова — Бащин пояс 14 55
М. Делибалтова — Височини 14 52

Отговори на въпроси

* — Първичната организация и номенклатурните кадри; Къде е правилно да членуват? 3 69
* — Как да определяме членския внос? 6 59

Реплика

В. Сотирова — Обръщението „другари“ 9 75

Партията, Комсомолът, младежта

Н. Златанов — Постоянна грижа за младежта 16 60
Х. Славов — Комсомолското дружество — център на идейновъзпитателна работа 18 36

Страница на редактора

И. Мичев — Никой не може да я спре 1 77
И. Мичев — Може би ви се е случвало 16 67
Д. Петков — Една организация за девет колектива? 4 55
П. Русев — Интересно! 5 56
П. Стамов — В името на какво 13 37
Д. Станоев — И други... . . . . 2 62
Д. Станоев — Голям човек 8 69
Г. Съйков — За съмненията или за... печалбарството 7 66
Г. Съйков — Технологии и творчество 15 64
Й. Хаджиев — Попаднал в друга зала 6 60

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

А. Назифов — Идеологическата работа сред младежта 8 70

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ КОНФЕРЕНЦИИ В ПАРТИЯТА

К. Димов, И. Мичев — Критерии и резултати 3 24
Д. Станоев — По-задълбочен и критичен анализ 3 17
Г. Съйков — Стилът 3 4
П. Трендафилова — Идейновъзпитателната работа 3 10

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Решение на Политбюро на ЦК на БКП 12 3
Уводна — Качествен анализ и политическа оценка 12 5

Digitized by Google

Б. Ангелов — В кабинета по всяко време на деня 12 40
Г. Бърдаров — Качеството — главен проблем и критерий 12 20
К. Дилчев — В духа на новите разработки 12 42
И. Йотов — Ръководство и помощ — компетентни, навременни . . . 12 46
Д. Петровски — Воюващо слово 12 64
С. Петрушков — Ще се развиваме, ако се критикуваме 12 30
Й. Хаджиев — Сценарий и демократизъм 12 24
П. Цолов — Контролът в първичната организация 12 36
* — Атмосфера на повишена отговорност 12 53
* — Отговори на въпроси 12 59

ПАРТИЯТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

К. Димов — Профсъюзите и трудовите колективи 5 61
М. Илиева — Човекът е мярка за всичко 5 77
А. Колчагов — 25 години доброволни отряди на трудещите се 6 61
Х. Райчев — Животът в квартала 6 64
Я. Трифонов, Н. Балевска, Н. Христов — Разширява се производствената демокрация 5 70

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Д. Димчев — В пълно съзвучие 10 78
С. Недев, Д. Димчев — Спазването на партийната и държавната дисциплина 17 50
Т. Петков — Ефективността на контрола 7 67

Усилията — в една цел

Н. Винчев — В зрителното й поле 16 79
Д. Йорданова — Ефективността на съвместната работа 16 85
Г. Табаков — Силата на взаимодействието 16 74

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Д. Гаймаков — Партийният комитет и науката 3 78
Д. Гаймаков — Съветът на секретарите в обединението 13 38
В. Герасимов — Подготовка на подрастващото поколение за живот и труд . 16 68
Н. Дранко — Силата на партийните организации 17 45
М. Джур — Ако е осигурена подкрепата на комунистите 15 65
Ю. Петров — За да правим правилни изводи 9 76
В. Протопопов — Целта ни е да формираме научен мироглед . . . 18 44
В. Степченко — Контролът и проверката на изпълнението 2 63
В. Степченко — Местните партийни органи в условията на интензификацията 14 62
А. Сюткин — Партийно ръководство на съревнованието 14 57
К. Хелемяс — Партийната работа в аграрно-промишлените обединения . . 5 57
* — За работата на партийните групи 4 56

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Бърняков — Смъртният 13 43
И. Игнатов — Кълнове 7 71
М. Илиева — Уловени мигове 4 58
М. Илиева — В кръговратите и извън тях 17 56
Д. Кралев — Хоро 18 52
И. Куков — Качеството започва от човека 6 69
Й. Кръстев — Пендарата има един цвят 15 70
Д. Недялков — Да водиш след себе си хора 1 78
Х. Николов — Напрегнати делници 10 80
И. Новаков — По извървения път 18 49
А. Стамболиев — Дявол под кожата 5 81
Й. Станков — Неспокойно щастие 9 83
Х. Челебонов — Цял куп спасители 10 85
Г. Трендафилов — Пет минути 6 72

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Д. Аврамова — Интензификация на научната дейност 4 60
М. Александров — Търговското средище 4 72
Б. Ангелов — Стилът се усъвършенствува 4 63
В. Арсенов — В основата на успеха 18 60
С. Георгиев — Израстването на колектива 13 64
Д. Горанов — Колективът е убеден в своите възможности 5 89
Г. Иванов — Инициатива с висока цел 2 78
К. Иванов — Измененията в икономическия механизъм 5 83
Г. Иванов — Синхрон в темповете на развитие 13 57
С. Илиев — Бригадната организация в едно обединение 2 76
Г. Йорданов — Ориентирът — качество 13 53
Х. Колева — Ролята на партийния контрол 18 55
Д. Кръстев — Възвърнато самочувствие 6 73
Д. Кръстев — Насрещният план — ангажимент и отговорност 17 61
В. Манахилов — Акордната система в селското стопанство 8 84
Х. Манджуков — По-здрава дисциплина, по-добро качество 13 48
Б. Манов — Усъвършенстването на бригадната организация 3 83
Г. Матеев — Позицията на трудовия колектив и качеството 7 72
П. Митева — Решение, продиктувано от живота 13 61
Б. Наков — Трайни производствени успехи 1 84
Д. Петков, М. Лазаров — Прелом в подхода към интензификацията . . 2 68
Х. Разпопов — Хората на бригадата 1 87
Х. Райчев — Когато има опора 2 77
С. Ралев — Качеството — постоянна партийна грижа 6 77
Н. Русев — Качеството на работната сила 14 67
Р. Сейдалиев — Рентабилност и самоиздръжка 15 74
П. Стамов — С ръцете на милионите 10 86
П. Стоянов — Какви подходи да изберем 15 81
И. Христов — Обществен гарант и възпитател 14 72
Г. Янев — Профсъюзната организация в общината 1 80
П. Янакиева — Пресметливо, със самочувствие и отговорност 4 68
* — Икономически механизъм и дисциплина 8 77

Партийната организация и стопанското ръководство

Взаимоотношения при новите условия 17 67
П. Стамов — Загубено време 17 75
П. Янакиева — Единодействието е задължително 17 70

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

А. Алиев — Системна информираност на първичните колективи 6 81
Н. Бозев — Сигурността и антивоенното движение в Европа 4 86
Т. Бойчева — С ум и със сърце 13 88
Л. Болюкова — Традиционното и новото 13 86
Г. Борисов — Единният политически ден 3 88
П. Василев — Икономическият подход и формирането на личността в трудовия колектив 2 85
Р. Вучева — Дело и отговорност на всички 18 77
К. Вълков — За повече икономически знания 13 90
Т. Ганчев — В центъра на политическата просвета — обрат в нашето мислене и работа 13 69
Д. Генова — С изискванията на Националната партийна конференция . . 13 79
Н. Генов — Идеологическа работа и социална активност 9 86
Х. Гиневски — Завоювани позиции 16 89
М. Грозданова — Нашият опит в дългосрочното планиране на културните процеси 3 91
Г. Енев — Подготовка и реализация на резервни партийни кадри . . . 17 80
А. Илиев — По-високи критерии 13 75
И. Йотов — Успехи и проблеми 18 74
М. Кемалова — Богата и разнообразна културна дейност 2 80
Р. Любомирова — На преден план — качеството на учебно-възпитателния процес 7 89
М. Миленова — Стопанин на социалистическата собственост 18 64
В. Милчев — Общественото мнение — градивна социална сила . . . 17 88
Б. Наков — Учебно-методичен център и организатор на идеологическата работа 13 83

Digitized by Google

Г. Наков — Разбиране, което преодоляваме 18 76
Н. Николов — Пропагандистът 2 90
И. Овчаров — Задача с непреходно значение 7 82
Н. Радилов — Пропагандистът 14 78
Й. Цонев — Естетическият вкус на производителя 6 88
* — Нарастваща ефективност на културната дейност в селищните системи 18 71

ПРОВЕРКА ПО ЧИТАТЕЛСКО ПИСМО

К. Димов — Разминаване 14 81
Д. Димчев — Недомлъвките 7 78
Д. Кралев — Двете страни на медала 8 89
Д. Петков — Поръчения, дисциплина, взискателност 13 66
И. Раденков, Д. Димчев — За право дело 4 76

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

С. Ангелова — 35 години по пътя към историческата цел 18 80
Д. Кралев — Възстановяване и стабилизиране 5 92
Д. Петков — Монголия — в славен юбилей 14 85
Д. Петков — Поглед към икономическата реформа 15 88
Д. Радева — Всеки поотделно и всички заедно 18 83
Д. Станоев — По пътя на социалистическото обновление 13 92
Й. Хаджиев — Порасналото самочувствие на кубинеца 1 91
* — Под знамето на социализма 9 91

КРИТИКА И КНИГОПИС

С. Ангелова — Новият учебник по партийно строителство 6 93
К. Динков — За нравствените основи на партийната дейност 17 93
С. Ивков — Извор на комунистическото вдъхновение 10 95
М. Илиева — Актуални проблеми на партийната работа 2 94
А. Кирков — Нов ценен труд по партийно строителство 2 92
Х. Николов — Съдържателно, целенасочено, достъпно 4 93
Д. Петков — Сурови изпити между живота и смъртта 3 94
Р. Радев — Висока оценка на труда на български учен 4 91
Р. Стоянов — Ценен съветник на партийния отговорник 5 95
Г. Съйков — Проблем с голямо теоретическо и практическо значение . . 14 94
П. Томов — Информационно-социологическото обслужване на партийната работа 7 94
П. Трендафилова — Българската комунистическа партия и културата . 18 86
И. Хаджиев — Достоен представител на партията и колектива . . . 17 95
Х. Христов — Изследване върху съвременната история на БЗНС . . . 15 91
Г. Цонков — Един жизнено важен въпрос 1 94
С. Чернев — Социално-педагогическата система на развитото социалистическо общество 13 95
* — Партиздат през 1984 година 2 96

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Ю. Гафилов — Вестник „Ново Лудогорие“ за бригадите от нов тип . . . 16 93
Д. Господинова — Заводският вестник и колективът-стопанин 8 94
А. Стамболиев — С оръжието на критиката 14 89

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „За право дело“ 10 92

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАГЛЕДНАТА АГИТАЦИЯ. СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ

Сборник

Нагледната агитация е един от най-динамичните участъци на идеологическия фронт. Тя трябва бързо да реагира на социалните промени. Защото е форма на диалог, на духовна връзка на партията с народа. Именно чрез нея партията бързо, лаконично и непринудено общува с хората по най-острите и животрептящи проблеми на общественото развитие. В този сборник са публикувани докладите и изказванията на научно-практическата конференция, състояла се през септември 1983 г. във Варна, по въпросите на нагледната агитация. Целта на конференцията бе да се премислят и оценят актуалните проблеми на съдържанието, на формите и средствата, на организацията и ръководството на този важен дял от политико-идеологическата дейност на партията и да се очертае неговото по-нататъшно развитие в светлината на новите изисквания на ЦК на БКП за високо качество, за образцова организираност.

ПРОТИВОРЕЧИЯ В ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

В този труд с редакционна колегия: проф. д-р Марко Марков (отговорен редактор), ст. н. с. д-р Юлиан Минков, ст. н. с., к. ф. н. Димитър Георгиев и ст. н. с., к. ф. н. Искро Косев се изследват най-значимите противоречия на съвременния етап от изграждането на развито социалистическо общество. Прави се характеристика на противоречията и се разкрива ролята на ленинската генерална априлска линия на партията като най-важен фактор за тяхното преодоляване. В изследването се разглеждат особеностите и пътищата за разрешаване на противоречията между обективните възможности на социализма и субективния фактор, между собственика и стопанина на социалистическата собственост, между природата и обществото, между социалистическия принцип на разпределение и някои страни на социалните отношения, между обществото, колектива и личността. Важен обект на анализ в отделните статии е именно възловият проблем за пътищата и подходите за преодоляване на противоречията в процеса на изграждане на развитото социалистическо общество.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И СТОПАНИНЪТ НА СОБСТВЕНОСТТА

Момчил Тодоров

Авторът на тази брошура от „Библиотечката на партийния секретар" на Партиздат прави икономическа, социалнополитическа и идеологическа характеристика на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, разкрива съдържанието на тази роля. Той посочва формите и средствата за стопанисване, за умножаване на производството, за осигуряване на висококачествена продукция, за защита интересите на държавата, колектива и отделната личност. В раздела за първичната партийна организация като политически ръководител и гарант за утвърждаването на колектива като стопанин авторът разкрива диалектическото единство и взаимната зависимост между организационното и политическото състояние на партийната организация и утвърждаването на колектива като стопанин на собствеността. Накрая се посочват механизмите на политическото ръководство на колектива от първичната партийна организация.

НРАВСТВЕНОТО ВЪЗПИТАНИЕ

Григорий Гумницки

Задачата за формиране на новата личност е една от най-сложните задачи на комунистическото строителство и нейното решение е възможно единствено върху основата на развита научна теория за възпитанието, която да включва и един такъв раздел като учението за нравственото възпитание. В тази брошура (в превод от руски език), осигурена от библиотеката на дружество „Георги Кирков", се разглежда съдържанието на нравствената позиция на личността, нейните основни елементи, представляващи цел на възпитателната дейност. По-нататък авторът се спира на условията, определящи сумарно процеса на възпитанието, постигането на целите и резултатите му, на процеса на моралното възпитание — неговите закони, принципи, методи и средства. В центъра на вниманието на автора е преди всичко етичният фундамент на теорията на моралното възпитание, а не самото й педагогическо здание.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ПРОБЛЕМИ НА МЕТОДИКАТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Сборник

Създаденият досега ценен опит в системата на партийната просвета, в методиката на обучение е завоевание на нашата партия. Този опит е необходимо да се обогатява и разширява, да се превръща в практика в дейността на първичните партийни организации, на всички просветни звена, пропагандисти и участници в партийната учебна година. Ценна помощ в това отношение ще им окаже тази книга, в която са публикувани докладите и изказванията от съвещанието, състояло се през май 1983 г. в Кърджали, по проблемите на методиката на партийната просвета с участието на завеждащите отдели „Пропаганда и агитация" и завеждащите домове за политическа просвета на окръжните комитети на БКП. Материалите от съвещанието отразяват опита в работата за усъвършенстване на методиката на марксистко-ленинската просвета, нейните форми, методи и средства за повишаване на качеството и ефективността ѝ. Те показват ролята на партийната просвета за осъществяване на духовната връзка между партията и трудещите се, изтъкват значението на практическите занятия и задачи като средство за повишаване на нейния действен характер. Вниманието на читателя се насочва и към такива важни въпроси като: ролята на научно-практическите конференции за задълбочаване на знанията и свързване на теорията с практиката; как по-успешно да се използват програмите, учебниците и нагледните средства в политическата просвета; работата на дома за политическа просвета за повишаване методическата подготовка на пропагандистите; атестирането като форма за обществена оценка и повишаване подготовката на пропагандистите и др.

Изучаването на опита, изнесен на това съвещание, ще спомогне на пропагандистите, на всички участници в партийната учебна година още по-ефективно да използват и прилагат в обучението най-резултатните форми и методи на работа, за да засилят творческите си търсения при решаването на новите социално-икономически и културни задачи на партийните организации и трудовите колективи.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google 16 4121

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF CALIFORNIA • LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY

B000273221

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

PARTIEN ZHI VOT
JN 9609 A8 K5 P33
MAIN
Digitized by Google